
3 1761 06835960 3

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

TREDIE BIND.

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

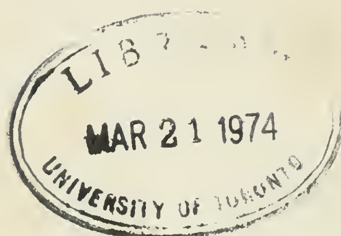
VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,
Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

TREDIE BIND.

KJØBENHAVN.
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.
THIELES BOGTRYKKERI.
1877.

LIB
MAR 21 1974
UNIVERSITY OF TORONTO

Nærværende tredie Bind indeholder i Hovedsagen en Fortsættelse af de i andet Bind begyndte Lavsskraaer og Uddrag af Sælandske Registre i Gehejmearkivet, saaledes at nu paa faa Undtagelser nær disse Kilder maa betragtes som udtømte for Tiden fra 1625 til 1667. Blandt andre Sager findes her ogsaa Grundtaxten fra 1689, den første der gav Husene Numer, hvorved Ejendommene med Lethed kunne udfindes i de senere for 1755 og 1806 og saaledes føres frem til vore Dage; for tilbagegaaende Undersøgelser er det af praktisk Betydning, at Grundtaxterne fra 1661 og 1668 findes i hvert af de 2 første Bind. Ved en Forseelse har Grundtaxten her faaet sin Plads foran istedenfor bagefter de 2 følgende Stykker.

December 1877.

Udgiveren.

Rettelser.

Til første Bind.

Side 31	Linie 21	Stadsretten fuldkommen rettes til enten Ret til Afgiften af Borgerskab (Steenstrup: Studier over Valdemars Jordebog, S. 139), eller til Oppebørslen af de fulde Bøder (O. Nielsen: Kjøbenhavn i Middelalderen, S. 47).
- 36	- 13	fra neden gjemmes læs: overholdes
- 81	- 21	vest for Kjøbenhavn læs: i Vesterleden
- 91	- 8-9	fra neden bliver belejret læs: er erobret
- 114	- 9	fra neden Len læs: Indtægter
- 151	- 18-19	Haandværkere skulle bo rundt omkring i Staden læs: allehaande Haandværkere skal Magistraten faa til at nedsætte sig i Staden.
- 154	- 8	Andreas læs: Andream
- 185	- 15	fra neden norden læs: sønden
- 208		Et lignende Brev[1], men af 29 Septb. er trykt i P. v. Møllers Hallands Historia, S. 331-32.
- 226	- 4-5	fra neden Amager Birk læs: Amager, Birket
- 227	- 10	Amage byrket læs: Amage, byrket
- 276	- 13	Komma sættes mellem Vandmølle og eng
- 381	- 1	fra neden Rønn wooc læs: Rønnow oc
- 387	- 10	ratzen læs catzen
- 404		Nr. 286 og 387 skulde have byttet Plads.
- 484	- 19	Adelgaden læs: adelgaden
- 526	- 19	Mylmigs læs: Mylings
- 553	- 7	Folke læs: Folks
- 569	- 26	[haffue?] gaar ud.
- 579	- 23	Sluser læs Skanser
- 591	- 12 og 36	Mikkelsen læs: Nikkelsen
- 615	- 5	fra neden rentemester er vistnok Fejlskrift for borghemester.
- 624	- 11	fra neden Mogensens læs: Mogenses
- 646	- 7	fra neden Skjøde læs: Fæstebrev
- 649		Originalerne til Nr. 444 og 445 findes i Raadstuearkivet.
- 672		Nr. 476 er i Sæl. Registre XXII. 488-89 dateret 30 Oktober.
- 701	- 4	fra neden Sadbech læs: Sandbech

Side 705 Linie 18 Mercher læs: Marcher
- 710 - 20 Märcker læs: Marcker
- 725 - 22 Jegbech læs: Jensen Bech
- 779 - 10 fra neden Banchemøllen læs: Barchemøllen
- 780 - 7 fra neden Pedersen læs: Andersen
- 790 - 4 fra neden Vartov læs: Fæstningsværkerne fra Vartov til Stranden.

Til andet Bind.

Side 51 Linie 4 fra neden radhmen læs: radhman
- 76 Nr. 65 er ogsaa trykt i første Bind 181.
- 90 Nr. 85 er ogsaa trykt i første Bind 185.
- 92 - 23 Gaard læs: Grund
- 168 - 26 Bygfogden læs: Byfogden
- 195 I Resens Afskrift, men ikke i Orig. af denne Lavsskraa, findes som § 37: Item bøssemager skall smedde for oldermand och brødere trenne støcher, en bøsse pibe till en hage, en bleche till en førre och en hane till en fyrlaas. Kand hand iche sin mestergierning til fulds, da thiene hand fremdelis som hand kand lere sit embede af, eller fare en anden steds, som før er rørt. Kand hand det och fuldgiøre, da blifue udi embedet och giør ligervis som grofsmedde, knifsmedde och kleinsmedde med kost och andet.
- 221 - 23 1525 læs: 1526
- 223 - 8 fra neden 16 Avg. læs: 20 Avg.
- 224 - 1 feria læs: feria 2a
- 232 - 25 komme kunde læs: komme, kunde
- 232 Nr. 255 findes i Orig. i Arn. Magn. Diplomsamling, Fasc. 9 Nr. 20, i Hovedsagen overensstemmende med dette Uddrag.
- 341 - 17 paa Hjørnet af læs: imellem
- 348 - 18 Petri Kirke læs: den tydske Kirke
- 415 - 4 fritages for Skat læs: maa bosætte sig i Kjøbenhavn
- 445 - 19 aff agt læs: afflagt
- 472 - 16 Admiralsværdfegeren læs: Amiral Sværdfegers
- 518-19. C. Nyrop oplyser i Skand. Bogtrykkertidende, Marts 1873, at det er Strandmøllen her menes. medens Hvidøre Mølle da var overdraget til nogle Feldberedere; jfr. Nr. 595.
- 784 - 9 Machaelis læs: Michaelis
- 792 - 2 1549 læs: 1649

Til tredie Bind.

Side 116 Linie 18 Ejlersen læs: Ettersen
- 227 - 14 ikke maa gaa ud
- 229 - 23 kald læs: folk
- 238 - 4 daalige læs: danlige
- 305 - 11 beskikkes læs: stadfæstes
- 332 - 3 fra neden hundrede læs: threi hundrede, hvilket ses af Originalen, der tilhører Oldn. Museum.
- 475 - 3 fra neden Erik læs: Niels

1. 13 Juli 1285.

rik Glippings Privilegium for det Gods Hr. Jon Litle gav til S. Cecilie Alter i Frue Kirke. Jfr. Rørdams Kirker og Klostre, S. 200.

Ericus, Dei gracia Danorum Sclauorumque rex, omnibus hoc scriptum cernentibus in domino salutem. Noueritis, quod nos bona in Kirkijholt et Vassingruth, que dominus Jon Litlæ vir venerabilis ad altare sancte Cecilie dedicatum in ecclesia beate Marie virginis Køpmanhaffn contulit pleno jure vna cum familia in dictis bonis residente, sub nostra pace et protectione recipientes specialiter defendenda, dimittimus eadem bona ab omni expedicionis grauamine, impeticione, innæ et stwd ceterisque oneribus, solucionibus et seruiciis ad ius regium spectantibus libera pariter et exempta, racione quarum libertatum et gracie persone, que dictum altare pro loco et tempore officiauerint, nos et liberos nostros in oracionibus suis recommendatos habere debeant continuo in perpetuum apud deum fauorabiliter et deuote. Vnde per graciam nostram districte prohimemus(!), ne quis aduocatorum nostrorum uel eorundem officialium seu quisquis alius dicta bona contra tenorem precencium(!) presumat aliquatenus impetere vel indebite molestare, prout regiam vitare voluerit vlcionem. Datum Roskildis anno domini mcc octogesimo quinto, tercio jdus julii, teste domino Jon Litlæ.

En gammel Afskrift i Geh. Ark. Udenpaa: Super libertatibus bonorum Kjrcholt et Vassingrøth. Originale habetur in receptaculo majori.

2. 12 Marts 1443.

Sven Pedersen og Tyge Assersen skøde en Grund i Frue Sogn til Kersten Stenhagen.

Alle men thette breff see eller høre helse wij Swen Pedherson, borgher i Køpenhauen, oc Tyge Ascerson ewinnelige meth Guth oc kwngør wij alle nerwerendis oc komendis, oss meth samthykke myn husfrues Ingeborg op at haue lathet oc sold til ewinnelige eye hauesculendis een bescheden man Kersten Stenhagen, borger i samesteth,

een part aff then jord oc grund, som forscrefne Kersten nw paboor, liggendis i Køpenhauen i wor Fruwes sogn, westen nest then gard, som Colret nw i boor, hwilken jord ær i syn lenge fra sønder oc i nør lx alne, ij alne mynne, j brethe nør sex alne, j brethe sønder v alne, eth quarter mynne, ok wetherkennes oss met samthykke forscrefne Ingeborgs fult oc alt vp ath haue boret aff forscrefne Kersten for forscrefne part i iord oc grund effther wor fulkomelige nøghe, hwor fore tilbynne wij oss osv. Til større forwaring oc folkomilse alle thesse forscrefne stykke lathe wij met wilie oc withscap henge wore inceyle for thette breff, bethendes flere godhe mens inceyle til withnesburd, som ære Niels Jude, Willem Skoning, radhmen i Køpenhauen, oc Paul Bendson, fierdingsman i same stad. Giffwet oc screwet i Køpenhauen anno domini mcdxl tercio, die beati Gregorii pape.

Thingdagen før Gregorii pape dag udstædtes Thingsvidne herom af »Jeppe Scredder, byfoghet i Køpenhauen, Anders Laurisson, borgmester, Jeppe Brand oc Anders Sculte, radmen, Willum Brugger oc Paul Bendson, fierdingsmen, oc Claus Scredder, byman i samesteth«. Begge Breve, i Geh. Ark., have den Paaskrift, at Martin van Barken Byfoged, Jens Michelsen Scriffuer oc Pedher Nielsen Skomager 1469, Lørdag efter S. Lucie Dag, saa et saadant Brev og beseglede det med deres hele og uskadte Indsegl. Seglene fattes, af v. Barkens er en Stump tilbage med Vesselhorn paa Hjelmen,

3. **21 Marts 1447.**

Las Pedersen Krafses Skøde.

Allæ mæn thættæ breeff see [ellær] hore helser iægh Lasse Pæthersson, som kallæs Krafsæ, ewinneligh meth Guth. Kungør iægh allæ nærwerendis oc kome schulendis, [thet] iægh meth fry wiliæ oc berodh hugh oc meth myn høsf[ruæ]. (Det følgende er næsten aldeles udslettet og det sees kun, at det handler om et Skøde. Slutningen er) Datum Hafnie anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo, die beati Benedicti abbatis.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

4. **12 Marts 1453.**

Skøde paa en Gaard norden for S. Peders Kirke.

Alle, som thette breff see eller hore, helser iek Michel Esbernson, sogneprest i Slongorp, ewindeleghe meth Gudh oc kungør meth thette mit obne breff, at iek wedherkenner mik at haue salt oc affhent hedherligh man her Jens Vnger, sogneprest i Saldorp, een myn gardh oc grund norden nest Sancti Pæthers kirke i Købendhaffn liggendis, som han nw selff vdi boor oc i wære hauer, som ær i lenge tresindztiwe alne oc i bredhe elleffue alne oc eet kortteer, fore

huilken forscrefne gardh oc grund iek kennes mik at haue vpbaret aff hanum fult oc alt werdh effter myn fuldkommeleghe noghe. Thy tilbinder iek mik oc myne arwinge at frij, hemle oc tilstaa forscrefne her Jens Vnger oc hans arwinge forscrefne gardh oc grund meth lenge oc bredhe, som fore ær sagt, fore eet widerlicht købh fore huer mantz tiltall, som ther vpa kunne tale meth rætte, oc skadhesløse at holde i alle made vden alle hinder, hielperædhe eller geensighelse i noghre made. In quorum euidenciam sigillum meum vnacum sigillis virorum honorabilium, videlicet dominorum Johannis Hermanni et Johannis Alberti, vicariorum ecclesie Haffnensis, Nicholai Andree et Johannis Andree, opidi pretacti burgenses, presentibus est appensum. Datum in Haffnis die beati Gregorij pape anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Norden till kirckegord. 5 Segl hænge under; i Jens Hermansens en Mand i en Kappe.

5. **11 Feb. 1454.**

Skøde til S. Peders Kirke paa en Grund ved Plankerne for Haagen Jensens Sjælemesse.

Allæ mæn, som thettæ breff see ællær høræ læses, helsæ wi Hans Hanyn, canik i wor Frowæ kirkæ i Køpmenhaffn oc kirkeherræ at sanctæ Pæthers kirkæ i sammestæth, Holgær oc Jes Pæthersson, kirkæwæriæ til fornæffnde kirkæ, ewinneleghe meth Guth. Kundgøre wi alle nærwerendis oc kommeskulendis, at wi wetherkenne wos meth thettæ breff at haue anamet po forneffnde sanctæ Pæthers kirkes wæynæ aff beskethne mæn Hoghen Jonssons rættæ arffwinge, so som ær Pawel Stænkelsson, burghemester i Malmø, po siin hosfres wæynæ, Lassæ Jonsson i Ællingæ, Nis Jonsson i Saltorp oc Jes Thørbornsson i Wixæbothæ, po sin høsfres wæyne, een iorth oc grund meth alle sine tilliggelsæ til ewinnelig eiæ haueskulendis, liggendis i sanctæ Pæthers soghn northen næst Jes Pætherssons gorth sudæræ, som kom aff Roskildæ, oc so in til Plankerne, hwilken grund forneffnde Hoghen Jonsson, hwes siæl Guth haue, rættæleghen koptæ, meth swo danæ wilkoær oc articlæ som æffterføl. Først at kirkæ wæriæ, som i tithen æræ at forneffnde sanctæ Pæthers kirkæ, skulæ hwært aar ladæ holdæ iiij mæssær oc een vigilies j forneffnde kirkæ then mandagh næst æffter quasimodogeniti for hans siæl oc hans forældræ siælæ. Woret oc swo, at forneffnde mæssær oc vigilies æy wortæ holdnæ, som foresk[r]euet stander, tha skulæ the som arffuinge æræ ther til haue fuld macht forneffnde grund jgeen at taghæ oc ladæ sælffuæ holde forneffnde mæsser oc vigilies i forneffnde sanctæ Pæthers kirkæ, som

forestander. Til ydermeer forwaring haue wi hængd woræ incighlæ for thettæ breff, hwilket som giuet ær aar æffter Gutz byrth thusende firæ hundrethæ halff threthiæ sin tiwæ poæ thet fiærthæ then mondagh nest æffter sanctæ Scolastice dagh.

Det første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

6. **14 Maj 1457.**

Skøde paa en Grund vesten for S. Peders Kirkegaard.

Allæ mæn thettæ breff see eller horæ læsæs helsser jæch Claws Pedhersson, byman i Køpenhaffn, ewinneligh meth Gudh oc kungør allæ nærwærendis oc komesculendis, at jæch wetherkenner mich meth thettæ opne breff meth samthyckæ oc radh myn kære hwsfrvis Citzæ at hanæ sold oc vpladhet hetherligh man her Jens Ascersson, prest, myn forscrefne hwsfrvis brodher, hws oc jordh liggendis i Køpenhaffn i sancti Petri sogn, westen næst sancti Petri kirkægardh oc østen næst her Jepps perpetui vicarij gardh, oc ær j lengge fæm oc thiwæ syælænsche alne oc j brede samæledh fæm oc thiwæ syællensch alne, til ewerdelighæ eyæ hauæsculendis, oc wetherkenner jæch mich fæ oc folt wærdh vpathauæboret aff forscreffne her Jens Ascersson for forscreffne hws oc jordh, swo at mich allthinggest wæl mæth noghes. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forscreffne her Jens Ascersson oc hans arffwinge forscreffne hws oc jordh meth all tilliggelsse, lengge oc brede, som forscreffuit standher, til .... oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit [inciglæ nethen for thette] breff oc bedher jæch gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Jes Attesson, Niels .... j Køpenhaffn, Marten Nielsson, Eerhart Gulsmydh, Holger oc Hans Smydh, bymæn j samæsteth. Scriptum anno domini mcd quinquagesimo septimo, sabbato ante dominicam cantate.

Det første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

7. **13 Dec. 1462.**

Skøde paa et Stenhus vesten for Frue Kirkegaard.

Alle mæn thette breff see eller høre læsæs helsse wii Jachim Griis, ridder, høwitzman pa Køpenhaffns hws, Barquart van Hamelen, Anders Nielsson, borgemestere, Bernt Skredher, Claws Nyman, radhmen, Claws Bruse oc Jacob Later, bymæn samæstædh, ewinneligh meth Gudh oc kungøre alle nærwærændis oc komesculendis meth thette opne breff, at vnner wor herris aar mcdlx secundo, then mandagh næst efftir wor Frwæ dagh concepcionis war skickit for oss pa

Kopenhaffns bythiug oc flere gode mæn, som tha nærwærændis ware, beskeden man Jepp Tygesson, byman i samæstædh, hwilken pa syn wegne oc hans husfruis wegne Marine Twsdothers vplodh, affhændæ oc schote beskeden man Hinrik Clawsson buntmager, byman i samæstædh, all syn oc hans forscreffne husfrwis eyædom, ræt oc ræthicheedh, som the haffde vdj oc til then gardh, hws, jordh oc byghning, som forscrefne Hinrik Clawsson nw syælff paboor oc eet steenhws pabyghde oc j wæræ haffuer, liggendis i Kopenhaffn, vesten fra wor Fruis kirkægardh, meth lengge oc brede, effter thy som thet howit breff ytermere vdwiser, ther forscrefne Jepp Tygesson forscreffne Hinrik Clawsson ther vppa giffuit haffuer, enchte vndentaghet, til ewerdelige eyæ haffuesculendis, oc war forscrefne schode statucht mælt oc war om forscrefne styckæ pa then tiidh engen gensiælsse. At wii swo haffue hort oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffuit standher.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 7 Segl hænge under, de 3 første adelige, i Anders Nielsens en Muslingskal, ligesom i Detlev v. Bornes, der nævnes i I. Nr. 149.

8. **13 April 1474.**

Den pavelige Bulle, hvorved det tillades Christiern I at omdanne Helligaands Hospital efter Hospitalet Saxia de Urbe i Rom efter Augustins Regel, hvori kunde optages og opdrages fattige og uægte Born.

Ad futuræ rei memoriam. Sane carissmus etc. rex personaliter exposuit, quod ipse considerans, quod per totum ejus regnum Dacie unum solum hospitale sancti spiritus, ordinis Sancti Augustini, erat, et quod ad oppidum Haffniense, Roskildensis diocesis, ubi idem rex ut plurimum residet et pro negotijs regni consultandis moram trahere consueuit, quamplures principes, barones, milites et armigeri confluebant quodque nullus locus, ubi infantes expositi uel pauperum seu ex illegitimo matrimonio nati ponerentur, nutrirentur et sustentarentur, existebat, et quod ipse rex singulari deuotione, quam ad hospitale nostrum eiusdem sancti spiritus in Saxia de Urbe ac prefatum ordinem gerit, et etiam pietate motus, ne talia discrimina et infantium expositiones turpiter fierent, unum hospitale sub eodem vocabulo sancti spiritus dicti ordinis, quod prius, confuse tamen, hospitale sancti spiritus dicebatur, cum ibidem nec ordo neque regularis obseruantia prout in dicto hospitali nostro, sed ut quædam secta, obseruabatur, de nouo erigi, construi et ædificari fecit. Quare etc. Datum Rome etc. 1474, idibus aprilis.

Af Ny kirkehist. Saml. VI. 564 efter den pavelige Registrant. Strax efter nævnes et Afladsbrev for Frue Kirke af 18 April.

9. **18 Avg. 1480.**

Lejebrev paa Kapitlets Gaard paa Vestergade.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Johannes Michaelis ciuis et prothonotarius opidi Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis pertinentem in parochia beati Clementis in Platea Occidentali borialiter sitam, in qua quidam Michaelis Swenonis prius inhabitauit, ad dies meos et vxoris mee Luciæ, quam modo habeo, necnon liberorum nostrorum de nobis genitorum conductiue recepisse, sub condicionibus infrascriptis. Primo quod ego et uxor mea antedicta necnon liberi nostri vnam marcam argenti duobus temporibus anni scilicet dimidietatem infra feriam pasche et aliam dimidietatem infra feriam Michaelis tempestiue in bona moneta et bene datiua racione . . . onis annue tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, annis singulis erogemus, predictam curiam bene edificemus, in bono statu conseruemus. Item edificia modo constructa et peramplius construenda . . . . vendamus nec quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera . . . . datis principis seu ville curiis ecclesie imposita fuerint soluere teneamur. Item predictis vero articulis uel aliquo eorum non seruatis presentes irrite sint et inanes et nobis uel successoribus nostris predictam curiam cum edificiis et melioracionibus vniuersis reuocandis et reservandis libera sit facultus, nobisque de medio sublatis dicta curia cum melioracionibus omnibus absque reclamacione quorumcumque cedat libere ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum videlicet Nicolai Hemmingi fabri necnon Andree Jutonis eiusdem artificii presentibus est impensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxx feria sexta infra octauas assumptionis virginis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

10. **19 Okt. 1481.**

Præsten Hans Henriksen giver S. Peders Kirke en Gaard paa Nørregade for sin og sine Forældres Sjælemesse.

Allæ men thette breff see eller høre læsis helser jæk Hans Henricsson, prest, ewindelighe meth wor hærre oc gør widerlight alle, som nw ære oc komme skule, at jek meth myn frij wiliæ oc beraad hw, Gudh til loff oc sancto Pether oc for myn oc myne forelderes sieles saligheetz skyld, tha haffuer jek vnt oc giffuet oc meth thette mit opne breff vnner oc giffuer til sancti Pethers kirke i Kopmen-

haffn een myn gardh oc grund ligendis vdi forskrefne sancti Pethers sogn paa Norregade i same stadh, som Mattis Pethersson skomagher nw vdi bor, til ewerdeligh eyæ, meth swodant wilkor, at the, som for tidhen æræ kirkewærie til forscrefne sancti Petherss kirke, skule hwert aar effter myn dodh lade holde meth two skillingh grot een aartidh oc begenghelse vdi forscrefne sancti Pethers kirke meth vigiliis oc sielæ messæ meth lyws oc annet, som sidhwane er, for myn oc forscrefne myne forelders oc for alle cristne sielæ. Til ydermere wissen oc forwaring her om tha haffuer jek hengt mit jnseygl her for næthen thette mit opne breff, meth hederlighe oc beskedhne mentz inseygle, som æræ her Michel Madtszon, her Alexander, canick i Kopmenhaffn, her Jeip Jorghensson, perpetuus vicarius i sammestedh, Niels Henriksson oc Oleff Bryde, borghere i Kopmenhaffn, huilke jek bethet haffuer til witnesburd. Datum Haffnis anno domini mcdlxxx primo, feria sexta proxima ante festum vndecim millium virginum.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Jfr. Nr. 16.

11. **14 Feb. 1482.**

Biskoppens Stadfæstelse paa Nr. 10.

[Wij] Olaff Morthensson, meth Gudz naade biscop i Roskeldæ, gøre widerlicht alle meth [thettæ mit obne breff], at aar effter Gutz byrd mcdlxxx secundo then torsdagh næst effter sancte Scolastice jomfrw[is dag wdj] Køpenhaffn paa wor gard wor skicketh hedherlig mand Grimcheld Mattesson, canick wtj ..... meth hedherligh mands her Hans Henricsson i Lwnd fulle machtbreff oc paa [hans weghnæ] vplodh, affhendethe oc fran hanom oc hans arffwinge antwordethe oc skøte till sa.... kirke wti Køpenhaffn wti Knwd Mattesson oc Niels Tommermands hender, som kirkewærie [ære till] forscrefne kirke, een forscrefne her Hansses gard oc grwnd liggendis paa Nøruergade, som nw wti boer ..... Pæthersson, nordhen næst Hans Henrichssons gard oc søndhen nest Olaff Brodies gard, meth [forscrefne gard] oc grwnd oc ald syn rette tilligelsse i wiidhe, længe oc bredhe, som han nw fattet ær, [til ewerdeligh æyæ] beholde oc eyæskulendis, som the gaffue breff, ther wppaa tilforen giorde oc giffne ære, jnneholde oc wtwise. Huilke breff oc skøde wij oc meth thette wort opne breff stadfæste til .... til ewigh tiidh bliffue skulendis. In cujus scotationis testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum anno die [vt supra].

Orig. paa Perg. i Geh. Ark Seglene fattes. den ene Side er afreven.

12. **14 Maj 1484.**

Kanniken Mikkel Madsen og Knud Madsen give en Gaard paa Nørregade til S. Peders Kirke for deres Sjælemesse.

Alle men thette breff see eller høre læsis helse wi Michel Matzson, canik i Køpenhaffn, oc Knut Matzson, borgher i sammesteedh, ewinnelige meth wor herræ oc gøre alle widherlicth, som nw æræ oc her effther kommeskulendis ære, at wi meth frij wiliæ oc beraad hw vdi wor welmacth oc meth myn fornefnde Knut Matzsons kære husfrues Walborgs samtyckæ oc fulburdh, Gudh oc sancte Pether til loff oc swo for wore oc for woræ forældres siæles roo oc lisæ oc saligheet hawe vnth oc giffuet oc meth thette worth obne breff vnne oc giffue oc affhende fra oss oc wore arffuinge til forneffnde sancti Pethers kirke i Køpenhaffn til ewerdelige eyæ beggis wore fætherne gardh, ligendis paa Nørregade i fornefnde sancti Pethers sogn i samme stædh, meth all sin lengæ oc brede, hws, jordh oc grwnd, eyncthæ vndhentagæt, ehwat thet helst ær, meth swodan forordh oc wilkor, ath kirke herren oc kirke wæriæ til forneffnde sancti Petherss kirke, som nw ære eller her efftherkommendis ære, skulle giffwæ søsther Karine oc søsther Margrete i sancte Clare closther i Roskilde, som ære myne forneffnde Knut Matzsons dotter, j lodig mark hwert aar aff forneffnde gardh, swo lenge som the leffwæ, oc skulle the ther til lade holde een ewig aartiidh meth j wigili oc iij messer hwert aar i forneffnde sancti Pethers kirke oc sidhen en ewig messe hwer søndag for sancti Pethers altar i forneffnde sancti Pethers kirke meth fornefnde lødig mark, nar forscrefne søsther Karine oc søsther Margrete baadhe døde oc affgangne ære. Item skulle forscrefne kirke herre oc kirke wærie haffue tilsyn til forneffnde gordh oc hannom bygge oc forbætthræ, nar som behoff gørss, oc holdhe hannum weed macth oc i gode madhe oc skulle the forsee forscrefne messe meth een skellig danneman oc capellan, swo ath hwn bliffwer holdhen, som thet sig bør. Til ydhermere wissen oc bether forwaring ther om tha ære wore jnceygle meth hedherlig oc beskedne mentz jnceyglæ, som ære her Alexanders, canik i Køpenhaffn, Effuert Matzson, Knut Matzson, Mattis Jensson oc Jenss Skrædher, borgere i samme steedh, hengde nædhen for thette breff, som giffwet er i Køpenhaffn aar eff[ter] Gutz burdh mcdlxxxiiij then fredag nessth effther then søndagh som kalles jubilate.

7 Segl have hængt under, men Nr. 5 fattes. Orig. paa Perg. i Geh Ark

13. 1 Juli 1488.

Kgl. Stadfæstelse paa et Skøde fra Kanniken Hr. Simon Lavridsen til Frue Kirke paa en Gaard i Klosterstræde.

Wij Hans meth Gudz nade osv. gore vitherligt, at aar effther Gudz bird mcdlxxx octauo vor Frue affthen visitationis fore oss j Kopenhaffn pa vor Frue kirckegard wnder thet skwer hoss then norre kirckedor, neruerendis oss elskelige her Henningh Meghenstorp, ridder, vor elskelige man oc rad, oc docthor Peder Albrectson, canick i Køpenhafn, meth flere neruerendis wore skicket hetherligh man her Symen Laurisson, canick i sammesteth, oc i sin frij velmact oc berodh hugh skotte, affhende oc vplod fraa segh oc sinæ arffuinge oc til hetherligh man mesther Jørghen Hwid, canick oc kirckewerghe i sammestedh, paa forskrefne wor Frue kirkis vegne en sin gard oc grund i Kopenhaffn i Clostherstredet liggendis pa then vester side emellom then .... hartt guldsmeth otte pa then sønder side oc then annen som Jep Owerskerer otte pa .... lod opbygge, oc giffuer aarlige sex lubesk marck til la[ndgille]. (Af det følgende ses kun enkelte Ord.) Huilket skøde i alle mode, som thet fore oss loglige ganget oc giorth er, wij nw statfeste oc ved sin fulle macth dome osv. Nostro ad causas sub sigillo, presentibus inferius appenso, teste Johanne Ketilli justiciario nostro dilecto in euidens testimonium promissore.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

14. 28 Okt. 1488.

Skøde fra Peder Hansen i Nestved til Knardrup Kloster paa en Gaard paa Nørregade for Kongens Tjener Jens Pedersens Sjælemesse.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gore wij Jens Jwl, byfoget i Køpmanhauen, Arnd Wogn, radman, Awe Nielson oc Niels Hallandsfar, bager, Hans Jenson, brugger, Michel Swenson oc Jens Michelson, borger i samested, at aar effther Guds burd mcdlxxxviij mandagh sanctorum Symonis et Jude apostel affthen pa Kopmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor schikket ærlig man Peder Hanson, borger i Nestwed, som pa hans kære husfrwes wegne Anne Grymels, Jens Pedersens fordom wor nadeghe her konings thieners sosterdoteres oc hans neste sanne arwinge, schotte oc vploot werdige renliffuege fader her abbat Jecob aff Knardorps closter til same closter een forscrefne Jens Pedersens gard oc grund liggendes westen weth Nørre gade, norden nest then gard, som Paul Schomager, Gud hans siel nade, vdj bode, i sancti Peders sogn i

Køpmanhauen, met alle forscrefne gards oc grunds tilhorilse, huss oc jord, lenge oc brede, vpp oc nedre, i alle made som han nw jnheghnet oc begreben ær, met alle the breff oc rettighed, som forscrefne Jens Pedersen ther pa oc vdj haffde, engtet vndertaget, til ewynnelige eye eyeschulendis, j so made oc meth sodan wilkor, som her effther følger. Først at forscrefne her abbat oc hans efftherkomere abbat i same closter schule lade holde een ewig messe aff jomfrv Anna hwar løgerdag for forscrefne Jens Pedersens oc hans slechtinges siele saligheet oc ther til schal forscrefne her abbat nw gensten antworde forscrefne Peder Hansen sex pund row oc een halff tønne smør at giffue fatig folk for forscrefne Jens Pedersens siels saligheeth, oc sethen framdeles eth pund row hwart aar vdi fire samfeldes neste tilkomende aar, sameledes til fatigt folk for forscrefne Jens Pedersens siels saligheet, oc schal forscrefne Peder Hansen, naar hanom behoff gøres, haffue frij huss oc magh i forscrefne gard vdi tye nestkomende samfeldes aar vden noger hinder ther i mooth i noger made, oc schall forscrefne her abbat antworde forscrefne Peder Hansen hwat rørende gotz, pantzer oc alt annet, hwat som Jens Pedersen haffde i forscrefne closter, oc ey gøre ther hinder vppa i noger made. Om hwilket schøde forscrefne her abbat beddes oc fik eth thingswithne met thesse efftherscreffne xij dande men, Jens Schomager, Jens Amage, Henric Bager, Thorsten Screder, Jens Pedersen Schomager, Peder Laurensen Remsnyder, Olaff Amage, Jep Olssen, Peder Buudmager, Hans Yderman, Olaff Nielsen oc Peder Jensen, hwilke som aff fogdens befaling, at withne ther witherligheet ther om, vthginge oc effther ther fulle beraad jnkome paa forscrefne thing, withnede alle endregtelige pa siæl oc sanning, at them sannelige witherligt ær, seet oc hort haffde, at forscrefne Peder Hansen schøtte oc vplood forscrefne her abbat Jeip til Knardorps closter forscrefne gard oc grund liggendes paa Norregade j alle made, som forescreffuet ær, til ewinnelige eye eyeskulendis, oc effther thet ath engen gensielse j mooth wor, tha wor thet schøde stadig oc fast melt ath bliffue til ewig tiid. Til withnesburd her om ære wore jngsegel hengde fore thette breff, giffwet som forescreffuet ær.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Sammesteds et meget makuleret Brev, hvori Peder Hansen synes at opgive sin Ret til Ophold i Gaarden i 10 Aar.

15. **22 Juni 1489.**

Hr. Jost Pedersen, Præst i Skanør og Falsterbo, skøder S. Peders Kirke to Gaarde i Kødmangerstræde. Jfr. Nr. 26.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wii Jens Jwl, byfoget i Køpmanhauen, Laurens Pederson, borgemester, Arnd Wogn,

Erland Jonson oc Gregors Magnson, radmen, Knud Jenson oc Jens Michelson, borger i same sted, at aar effther Gutz burd mcdlxxxix mandagen nest effther helge ligam dag pa Kopmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing soghte, wor schikket hederlige man her Jost Pederson, sogneprest til Schanoor oc Falsterbode, som met lowlige thingslyud vnte oc gaff for hans oc hans forelderes oc slechtinges sieles saligheet, schøtte oc vplood ærlig man Hans Krefft, kirkewærie til sancti Peders kirke i Kopmanhauen, til same sancti Peders kirke twa garde liggendis i Kotmanger stredet i sancti Niclai sogn i same Kopmanhauen, bade tilsamen osten weth gaden, norden nest Niels Ericsens gard aff Walløff oc sonden nest her Iuer Axelsens gard, met alle forscrefne twa gardes tilhørilse, hws oc jord, lenge oc brede, vppe oc nedhre, j alle made som the nw jnhegnet oc begreben ære oc som the her til jnhegnet oc begreben haue waret, met alle the breff oc rettigheet, som forscrefne her Jost oc hans forelder ther pa oc vdi haue, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eyeschulendis, j so made oc met sodan wilkor, som thet howetbreff, som her Jost ther pa giffuet haffuer, jnneholder, oc effther thet at engen gensielse j mood wor, tha wort thet schøde stadig oc fast melt at bliffue til ewig tiid. Til withnesburd her om ære wore jnsigle hengde fore thette breff. Giffuet som forescreffuet ær.

7 Segl, af hvilke Nr. 6 fattes. Jens Jul har et Bomærke i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

16. **27 Juli 1489.**

Lejebrev paa en af St. Peders Kirkes Gaarde paa Nørregade.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gør jek Olaff Clementson, borger i Kopmanhaffn, at jek met myn kære husfru Gesze, som jek nw haffuer, oc begges wore echtebørn j wore leffdage aff erwerdige prelat her doctor Eric Nielson, degen i forscrefne Køpmanhaffn oc kirkeherre til sancti Peders kirke i samested, oc aff Hans Krefft oc Jep Olsson, kirkewerie til same sancti Peders kirke, met mene sognemens raad oc fuldbord haffuer i leye annamet een forscrefne sancti Peders kirkes gard oc boleg, som jek nw selffuer i boor, liggendis westen weth Nørregade, sonden nest Olaff Brydies gard j sancti Peders sogn i forscrefne Kopmanhauen, met all forscrefne gards tilhorilse, huss oc jord, lenge oc brede, vppe oc nedhre, j alle made som han nw jnhegnet oc begreben ær, engtet vndentaget, j so made oc met sodan wilkor, at wii schule holde forscrefne gard met good hegnet bygning oc forbedring i gode made, oc hwat som

nw bygt ær oc wij her effther ther pa bygge lade schule wij lade thekke met steen oc ey met stra, oc giffue forscrefne kirkewærie oc there effther komere til same sanctj Peders kirke hwart aar tolff schilling grot peninge, genge oc geue i Køpmanhauen, twenne tiider om aaret, halffdelen, som ær sex schilling grot, betimelige til sanctj Michelsdag oc annen halffdelen betymelige til pasche til landgille aff forscrefne gard til gode rede, oc schule wij engen macht haffue selie, pantsette, affflytte eller affhende hwat som pa forscrefne gard oc boleg bygges eller forbedhres i nogher made, oc naar wij alle døde oc affledhne ære eller oc naar forscrefne wilkor ey holdes, tha schal forscrefne gard oc boleg met heghnet, bygning oc forbedring, som ther tha fynnes, kome qwiit oc frij til forscrefne sancti Peders kirke vden noger hinder eller gensielse ther i mooth i noger made. Til een vdermere witherligheet oc fastheet herom ær myt jnsigle hengt fore thette breff. Giffuet aar effther Gutz burd mcdlxxxix mandagen nest effther sancti Jeibs apostol dagh.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

17. **29 Sept. 1489.**

Skøde paa en Gaard paa Nørregade.

Alle men, som thettæ breff see eller høre, helser jech Taghe Sudere, byman i Køpmanhaffn, ewinnelighe meth Guth oc kungør jech thet alle men, nerwerendis oc komendis, thet jech wetherkennes megh meth min hosfrughes samtycke Botild, then jech nw haffwer, at haffue saalt en welboren man Villiom Nielsson aff vapn, boendis j Slarslunde, thennæ nerwærendes brefførere, myn gaarth, som ær grund oc bygning meth alle hendis tilliggelse, som er lenge oc brethe, encte vndenthaghet, hwilchen jech syælffuer nw j boær, hwilken grund, som haffuer nij syælentzske alne j brethen weth gaden oc halff threthie siælentzske alne oc thræthiwghe[1]) j brethen oppe j garthen oc en siælentz alen och fyresintiwghe j sin lenge, liggendes i Køpmanhaffn pa Nørrægade westen gaden jnnen sancti Pæthers soghen næst mellom Ingeburgh Aghes gaarth oc Olaff .... garth til ewinnelighe eyghe meth thettæ mith opnæ breff, oc kennes jech mich ... th at haffue opborit peninge oc foolt wærth aff fornæfnde Williom Nielsson ffor then fornæffnde gaarth, swo at jegh lader megh gantze noyghe j alle made. Bynder jech megh til oc myne arffuinge at fry oc hemle oc gantze til at stande fornæffnde Williom oc hans arffuinge

[1]) I Randen: oc tywæ.

then fforn æffnde gaarth oc grund meth alle stycke, som fore screffuit staar, ffor vthen nogher mantz gensighelse. Item war thet oc swo, thet Guth forbiwthe, ath fforscrefne gaarth worthe forneffnde Williom affwunden meth nogher lantzlagh eller ræt, tha bynder jech megh til oc myne arffuinge at holde forneffnde Villiom eller hans arffuinge skathelosæ jnnen thet næstæ aar ther æffther kommer. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Andree Laurencij, Arnoldi Krusæ, proconsulum Haffnensium, Nicolai Jwde, Jacobi Brand, consulum, Johannis Attesson et Petri Piigh, villanorum ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini mcdlxxx nono die sancti Michaelis archangeli.

7 Segl, af hvilke Nr. 2 og 6 fattes. 1 Niels Judes et Bomærke i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Super curia quam legauit Knardorp Jes Wilhiemsson Haffnis.

18. 24 Marts 1491.

Raadmand Niels Skriver og en Kannik have givet en Bod i Fiskerstræde ved Stranden til Frue Kirke for deres Sjælemesse.

Vidnesbyrd af en Mand, hvis Navn er frarevet, at han med sine kære Medbrødres Raad og Samtykke har annammet et beseglet Pergamentsbrev af Niels Skriver Raadmand, som han selv har beseglet tilligemed »Esbern Scriffuer, borgemester i Kobenhaffn, Claus Nyman, Arild ......edz, Jep Andersøn, radman i Roskilde, her Anders Anderssøn, pepetuus vicarius i Kobendhaffn oc Lasse .....« at alle perpetui vicarii i Kjøbenhavn skulle holde tvende Begængelser med Vigilier og Messer for Niels Skriver og ...... Pedersen, fordum Kannik i Kjøbenhavn, og for alle deres Forældre og Venner, hvorfor han havde givet en Bod i »Fiskerstredet hoss stranden». Den første Begængelse skal altid være den tredje Søndag mod Aften (at qwelde) efter ..... og om Morgenen skulle alle Vikarier holde Messe for deres Alter; den anden Begængelse den tredje Søndag ad Kveld næst efter St. Nicolaj dag og ligeledes om Morgenen Messe. »Cum sigilles venerabilum dominorum ac confratrum meorum, videlicet Petri Henrici, Hemmingi ......, Andree Johannis, Petri Olai et Boecii Laurencij, perpetuorum vicariorum Haffnensium, inferius sunt impensa .... mcdlxxxxij in profesto annunciacionis beate Marie virginis gloriose.

Et Segl er endnu bevaret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark., gjennemskaaret og den ene Tredjedel frareven

19. **6 Maj 1493.**

Præsten Hr. Jens Pedersen skøder til Frue Alter i St. Peders Kirke 1 Gaard og 2 Boder i Gamle Raadhusstræde. Jfr. II. Nr. 183.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre vij Mortin Jensson, byfoget i Køpmanhaffn, Laurens Pæderssøn, borgemestere, Bernd Hakenbergh, Arnd Woghn, Erland Jonssøn, kallis Snare, Knuth Jenssøn, som kallis Scriffuere, Jepp Jenssøn, radmen, Peder Anderssøn, fierdingzman, Niels Jeppssøn, kallis Owerlender, Hans Judhe, borgere j sammested, meth wor kerlige helse meth Gud, ath aar effther Gudz byrd mcdxciij mandagh nest effther helge korsdagh jnuencionis po Køpmanhauen bytingh for oss och mene tingmen, som tha tingh søgte, vor skicket hederligh man her Jens Pedersson, prest, som meth lowlige tingslyud affhende fra sigh oc syne arwinge, skøtte, oploth oc antwordede erlige men Hans Krefft oc Peder Jonssøn, borgere i Kobnehaffn oc kirkewærie till sancti Peders kirke i sammested, thesse effther screffne syne hwss, boder och gardh till wor Frue altare i forscrefne sancti Peders kirke til Gudz thieniste ther oppe ath holdis, so som her effther screffuit staar, so som ære two boder liggendis norden weth Gamle Radhwss stræde, westen nest then Helge Ands closters boligh, som Niels Grijs murmester nw i boer, och osten nest Niels Scriffueris radmantz boodh. Item then gardh oc boligh liggendis norden veth same stræde, vesten nest sancti Andree altaris boder, som nw her Anders Orgemester i være haffuer, oc østen nest then boligh, som mester Boo, cantor i Lund, nw i være haffuer i sancti Peders soghen i Køpmanhauen, met alle fornæffnde gaarde oc bolegs tilhørelsse i lenge och i brede, oppe och nedre, meth alle the breff oc rettighet, soo som forscrefne her Jens Pederssøn ther oppa och vti haffuer, engthet vndentaget, tiil ewinnelige eye eyeskullendis meth sodane ord, artickle oc wilkor, som hær effther følgher. Først ath naar forscrefne her Jens Pederssøn ær dødh oc aff gangen, tha skulle kirke wærie tiil forscrefne sancti Peders kirke haffue fulmakt at skicke ther til en skeligh oc gudeligh prestman till samme forscrefne wor Frwe altare, icke bebreffue och ey nogen eydom giffue, men leye for aarligh leye ath syæ ther nogre messer fore effther thet gotz renthe, oc skal prestin haffue fore hwer dags messe han syer om vgen tre lubesk mark, oc hwat ower er aff forscrefne renthe skulle kirkewærie bygge oc forbædre forscrefne gotz meth. Item oc meth sodan vilkor, ath kommer noger prestman effther forscrefne her Jens Pederssøns dodh, som er aff hans slecht och neste byrdh meth hanum, tha skal han nyde forscrefne altare och thieniste

fore nogen annen fore then samme loon och thieniste, som screffuit staar, om hand er ther beqwem til. Tiill ydermere vitherlighet oc vithenisbyrdh om forscrefne skotte ære wore jntsegle hengde nedhen for thette breff meth her Jens Pederssons jntsegle, som først henger fore. Giffuet aar, dagh oc stedh som fore screffuet staar.

Udenpaa: Till wor Frwe altare. Her Jens met the stackede arme schødæbreff. Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

20. **6 April 1495.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Alle, som thette breff forekommer, witherligth gor iek Oluff Jespersson, borgher i Køpmanhaffn, at iek aff uerdige prelat her doctor Erich, degen i Køpmenhaffn oc sogneherræ till sancti Peders kirke i same sted, oc aff erlige men Peder Andersson oc Hans Krefft, kirkewerie till same sancti Peders kirke, haffwer i leye anamet met myn kære hwsfrw Kirstinæ, som jegh nw hawer, oc begges wore ecthe born i wore leffdage een forscrefne sancti Peders kirkes gaard oc bolege, som iek nw selffwer i [bor li]ggendis i Nørræ gade westhen wid gaden, nordhen nest then gord, som liggher till sancti Lucii altare, som Matis Smyd n]w ibor], oc søndhen nest wor Frwe kirkes gord, som Jes Knutson scomager nw iboor, met all forscrefne gardz tilhør[ende hw]ss oc iord, lenge oc brede, wp oc nedre, i alle maade, som iegh thet nw haffwer, enctet vndertaget, met sodan ....., ath wii schulle holde forscrefne gaard oc bolegh met god ...... oc forbedringh i gode maade, oc hwad som nw bygd er oc wij her effther lade bygge paa forscrefne gaard, schulle wij lade tecke met steen oc ey met straa eller met anneth, oc giffwe forscrefne kirkewerie oc there efftherkommere til forscrefne sancti Pethers kirke hwart aar ix lubesk marc peninge, genge oc geffwe i Køpmenhaffn, twennæ tiidher om aarit, halfdelen, som er halfemte marc, betimelige til poske oc annen halfdelen betimelige til sancti Michels dagh till landgille aff forscrefne gord til gode rede, oc schulle wij ey selie, pantsette, afflytte eller affhende hwat som paa forscrefne gaard oc bolegh bygges eller forbedres i noger maade, oc nar wi alle døde oc affedhne eller oc nar forscrefne wilkor ey holdes, tha skal forscrefne gaard oc bolegh met hegnet, bygningh oc forbedringh, som ther tha fynnes, komme qwiith oc frii til forscrefne sancti Peders kirke wdhen noger hinder eller giensielse ther i mood i noger maade. Til een ythermere wetherkennelsæ her om er myth insiglæ hengd fore thette

breff. Giffwet aar effther Gudz burd mcdxcv mandaghen effther Kære søndagh.

Et Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

21. **27 Okt. 1496.**

Guldsmedenes Skraa.

Wii Hans, met Gudz nade osv., gøre alle vittherligt, at wii aff woræ sonderlige gunst oc nade haffwe wnt oc giffuit oc met thette wort obnæ breff wnnæ oc giffuæ woræ kiæræ borgeræ guldsmeder vdi Københaffn swodanne priuilegier oc friheider, som her effter screffuit staar, oc at the mwæ oc skullæ them nydæ oc brugæ vdi theris guldsmede embithe hær vdi Kopnehaffn.

1. Først, at hwilcken guldsmeth, som achter at setthe sig vdi Køpnehaffn, hand scall haffue fem marc solffuæ, thet hans eyget scall wæræ, oc wercktygh swo gott som en marck sølffue, oc two besiddende borgere skulle swærie met hannom, at thet ær hans eyget vforborget, oc scall han gøre tre styckæ gerninge, en kalk, en krwtz, et gulde ring met en sten forsetth oc en ring oc ith forblaeth forsamlet till en borvæ eller till ith belttæ, oc han scall giffue vdi embitet firæ marck peninge till at holdæ sente Loyes en mæssæ vp met oc iij mark vox oc en kost swo god som firæ marck.

2. Item scall borgemestere oc raad vdi Køpnehaffn haffuæ macht at setthe en olderman vdi embithet, then som embithet kan nyttelige wære oc aff embithet keesæs. Siiger han ther emod, han bøde embithet en tonne tyskt oll oc iij mark vox.

3. Item scall engen guldsmet goræ ringer sølffuæ vdi Køpnehaffn eller nogerstedz vdi woræ riigæ, æn thet som marcken holder, xiiij loth got brændt sølffue ith qwintiin meer eller myndræ, oc scall tegnes met byes tegen oc hans eyget mærckæ.

4. Item oc scall engen gøre ringere guld æn thet guld ær, som hannom bliffuer fonget at gore aff, vndertagith lothdingen, som det bør sig. Hwo som hær emod gør oc thet icke holler oc bliffuer befwnden ther mett efftir thenne dag, han bødæ første thiid en marck solff, annen thiid ij marck sølffuæ, tridie thiid iij marck solffuæ, en partt till oss, en part till borgemesteræ oc raad, oc tridie part vdi embithet.

5. Item scall oldermannen tage two aff embithet till sig oc skulle gaa omkring, see oc skoedæ, hwath hwer guldsmeth gør, hwerie xiiij dage eller oc at mynstæ en moenethe mod. Finnes nogen gerninge hoss noger, som icke aldelis ær som henne bør at være,

tha skullæ the haffuæ thess macht at slaa then gerninge sønder oc waræ hannom at, thet han raader ther boed pa, en thiid, annen thiid. Raader han icke ther bod paa, tha bodæ en mark sølffue, som forscreffuit stander.

6. Item scall wor mynttemester vdi Købnehaffn oc two guldsmeder met hannom, eller oc iij guldsmeder, om wor mynttemester ær ey tillstedæ, hwilcke som thett befallit bliffuer, vdi alle marcket at forsøgæ oc proberæ alle hondæ gerningæ, om hwn ær som hennæ bør at wæræ, oc ær tegnæt met byes mærckæ, som giort ær, oc met hans mærckæ, som henne giort haffuer. Fynnes nogen gerninge hoss noger, som ey rettwiisæ ære, som hennæ giort haffuæ, han bødæ fore første tiid en lødige mark sølffuæ, annen thiid ij lødige marck, tridie thiid iij lødige marck, halfft oss oc halfft embithet vdi Købnehaffn.

7. Item kommer noger guldsmeth aff Tysktland eller andræ rigæ oc førdæ noger gerningæ eller sølffuæ, oc thet war ey swo gott som thet burdæ at wæræ, tha scall wor mynttemester eller guldsmeder met wor fogeth haffuæ macht at hindræ swodanne gerninger eller sølff till rettæ.

8. Item oc scall engen guldsmet gøre nogen gerninge aff kober oc ey helder aff mæssinge oc forgyldet eller forsølffuit i ingen hande madæ vdi nogen gerninge, vden han lader ther ith tegen paa, swo man lig kan mercke, hwath thet ær. Icke scall oc ingen effuentyre haffuæ swodant falth eller kræmere, vden thet ær oc swo merckt, at man kan well see, hwath thet ær. Fynnes thet met noger, tha scall man slaa then gerning i sonder, oc han bødæ ther fore som forscreffuit stander.

9. Item komme nogen man till noger guldsmeth met sølffue eller guld, thet han kwnnæ merke pa sølff eller guld eller paa gerninge eller pa kiøb, helth eller brodit, smelth eller vsmelth, thet han kwnnæ mercke at ey rettferdigt ware, oc kiøber nogen thet, bethale then som pa thaler, som sølffuit oc guldit wærdt ær, oc bøde oss iij mark, byen oc embithet hwert swo meget, swo thiit som nogen ther met fwnden worder. Ware thet swo, at noger gerning kommæ fore nogen guldsmethe, then gerning guld eller sølffwæ, som man kwnnæ merckæ, at hwn war icke rettelig atkommen, tha skulle the haffue thess macht at holdæ thet vp till rettæ oc lade wor foget oc borgemestere oc raad thet forstaa.

10. Item scall engen guldsmeth wordæ hær vdi Købnehaffn, vden han ær echte aff rette efftir then helge kirkes sidwane oc haffuer

thient sin lære aar vdh oc haffuer sit lære breff, oc scall han engen hosfrwe tage sig tiill ee, vden hwn ær echte aff rettæ oc efftir then helge kirckes sidwanæ oc vberychtit, swo frampt at han will brugæ embithet hær vdi Køpnehaffn.

11. Item scall engen guldsmethe swend settæ sig her vdi Køpnehaffn, vden han haffuer tient hær ith aar eller ij oc hoss en guldsmet eller ij, oc scall gøre sit styckæ gerning i oldermantz huss, oc scall han eskæ embithet twennæ sinnæ om aarit, ith sinnæ om posken oc ith sinnæ om sancti Michelsdags thiid, oc han scall gifftæ sig innen aar oc dag. Hwo som hær emod gør, han bode iij marck sølffue, som forscreffuit staer.

12. Item scall engen brugæ embithet i Køpnehaffn, som haffuer hafft nogerstedz siin egen werckested tilforn, vden han fører skellig bewiisninge met sig, fore hwat sag han theden kom, oc hwar som han tient haffuer oc hwar han fødh ær.

13. Item om noger guldsmeth toge noger swend till sig oc gaffuæ hannom arbeidæ oc han wistæ, at han ey war echte oc rettæ, han schall bødæ i embithet en halff marck sølffuæ oc lade fare siin swend, oc en lære dræng thissliigest.

14. Item ware thet swo, at noger swend giorde noger gerning emod siin hosbondis mynnæ till sig sielffuæ eller nogen annen i hans hosbondes huss eller vdi noger andræ hwss, tha skullæ the haffuæ thes macht i embithet oc tage fran hannom hwath som thet helst wore oc skifftæ thet i trennæ partther, som forskreffuit stander. Ware thet swo at noger swend fore fran siin hosbondæ met meræ løn æn han haffde forthient, oc kommæ igien oc wilde thienæ, tha scall engen i embithet sette hannom till arbeidæ, førre æn han haffuer forlicht sig met sin hosbonde. Hwo som her emod giør, han bødæ iij marck embithet, oc scall han ey helder swodanne swend settæ i sin werck sted vdi noger wore køpstederæ, vden han haffuer breff aff embithet, at han haffuer skellig tient sin hosbondæ.

15. Item ware thet swo, at noger guldsmethe swend forsømethe sin hosbondis arbeidæ om søgene dagæ oc hosbonden fingæ ther skade aff, tha skall hosbonden kesæ ij mæn oc swenden ij aff embithet, hwat som the sige them emellom, ther skulle the bode lade them nøgæ met. Hwilken som her emod gør, han bøde i embithet en tønne tyskt oll.

16. Item scall engen man lockæ eller stede annen mantz swend till at giffuæ hannom arbeidæ, vden han ær loglig skild fran

sin hosbondæ. Hwilcken som her emod gør, han bøde iij marck embithet, swo thiit som thet skeer, oc læredrengen thess ligest.

17. Item ware thet swo, at noger guldsmeth begæredhe en annen guldsmedz wercktyg eller noger redskab, ther han kwnnæ haffue skade aff, aff hans swend eller dreng emod husbondens mynnæ vdi noger made, han bøde ther fore en halff marck solffuæ, som forscreffuit staar, oc wære ey man thess bethre.

18. Item om noger man haffde en dreng at lære embithet, han scall wære i lære i fem aar eller sex, som han kan foreenes med sin hosbondæ, oc scall han giffuæ i embithet xij skilling oc en marck wox oc scall han setthe en dannemand eller two till wissen fore sig, at han scall icke lobæ aff læren forræ æn hans lære aar vdhe ær, oc scall hans husbonde lade hannom indskriffuæ i embithet innen xij wgger ther efftir; giorde han thet icke, han bødæ j lispund wox.

19. Item wore thet swo, at noger guldsmet døde aff embithet oc han haffde noger lære dræng oc hans lære aar war icke wdæ, tha ær then dræng plictuge at thienæ hosfrwen aar oc dag, om hwn bruger embithet. Oc ware thet swo, at hwn giffter sig oc finge en annen guldsmeth igen, tha er then dreng plictug at thienæ hannom sin thiid vdh. Bliffuer husfrwen siddendis æncke, hwn nyde sith broderskab swo lenge hwn leffuær.

20. Item hwilcken ther faar i marcket oc tager hyn annens bodested, han bøde ther fore efftir alle brøders tycke, om ther komme vdaff noger vnde ord, oc ware thet swo, at noger guldsmet kiærde hyn annen fore oldermanen fore gield oc oldhermanen lade hannom dage fore at bethalæ then gield innen nogen thiid, oc han thet icke giordæ, han bødæ ther fore iij mark wox oc bethale then gield at ligwell.

21. Item hwilcken guldsmeth, som kiærer hyn annen fore wor foget, wore borgemestere eller raad fore noger sag, som embithet paa rører, førre æn han haffuer wæret fore embithet, hwilcken hær emod gør, han bøde iij marck, som forskreffuit staar.

22. Item wore thet swo, at noger i embithet kallede hyn annen i hastigheit eller wredæ skalck eller skiøgensøn eller vqwedens ord, eller droge hyn annen i haaræ, eller drogæ siin kniiff at hannom i hastigheit eller wredæ vdi laffs huss eller paa steffnæ, han bøde ther fore en mark sølffue oc skifftis i trænnæ partter, som forskreuet stander.

23. Item skullæ guldsmethernæ haffuæ thess selff macht indbyrdes emellom them sielffuæ at forliigæ brødrene eller theris swennæ,

om noger twedrecht kom them emellom, vden thet rørdæ paa thrennæ marcks sag, wor oc bysens rettugheit vforsømmit.

24. Item hwilcken som worder tilsagt at komme till stæffnæ oc han kommer ey till loglig thiid, han bødæ en mark wox, vden han haffuer loglig forfald. Oc wore thet swo, om noger worder wred pa steffnæ oc gange fran sin embitz brødere eller aff laffs huss, han bøde j tønne tytskt øll oc iij mark wox oc wære laffuet swo nær, som alle brødere wele. Oc skulle embitz brødere twenne thiider om aaret, om fasten oc om Michellsmysse, hwer thiid scall husbonden legge j skilling i sente Loyes bøssæ oc swenden vj peninge till at holdæ Gutz tieniste vp met, hwilcke som wele haffuæ rettigheit aff laffuet.

25. Item hwilcken øngsthe broder, som ær vdi embithet, han scall tilsigæ the andre brødere, swo lenge en annen winder embithet. Forsømmer han thet, han bødæ ther fore iij mark wox.

26. Item hwilcken broder ther farer aff by met boo oc boskab oc wærer aar oc dag bortthe oc kommer swo igen oc wiil brugæ embithet, han witnæ thet aff ny, som førre ær sagt.

27. Item hwilcken guldsmet i æmbithet, ther haffuer søn eller dotther, oc bliffuæ the vdi embithet, the nyde theris embithe halffuæ.

28. Item nar som noger døer aff embithet, som haffuer giort fulth i embithet, tha skulle alle brødere, systhere oc swænnæ følge them till theris leyersted. Hwilcken thet icke gør, han bøde en mark wox, vden han haffuer loglig forfald, oc skulle the lade them begaa met vigiliis oc iij messer udaff laffwet.

29. Item skulle embitz brodere wære iij reiser til hobe om aarit oc lade begaa alle cristhne siellæ met vigiliis oc iij mæsser aff laffuet oc ther till skulle offere alle brodere, systhre oc swænne till tre mæsser eller bødæ iij mark wox, ith sinnæ then dag efftir sancti Johannis nativitatis dag, oc ith sinnæ then dag nest efftir sancti Andree dag, som sancti Loyesse dag paa falder.

Forbywdendes alle wore fogeder oc embitzmæn oc alle andre, ehwo the helst ære eller wære kwnnæ, forskreffne wore borgere guldsmeder her vdi Køpnehaffn hær emod at hindræ, hindre lade eller vdi noger made at vforrætte vnder wor hyllest oc nade. Giffvit paa wort slot Køpnehaffn sanctorum Symonis et Jude apostolorum afften, aar efftir Gudz byrd mcdxc sexto. Vnder wort secret.

Ad commissionem domini doctoris Petri Alberti, consularis Haffnensis.

Danske Magazin III, 331—37, efter Originalen, som da var hos Guldsmedelavet.

22. **23 Juni 1497.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Alle, som thette breff forekommer, witherlicth gør jek Siordh Matson, skomagere, ath ieck aff beskedne mæn Per Andersson ock Trwels Olsson, borghere wthi Køppenhaffn ock kirkewerye til sancti Petri kirke, haffwer i leyæ annammith i myn liffs tydh, myn hosfrves ock i bæggee waare æcthe børns liffs tydh, een gaardh och grvn, hws ock iordh, som iegh nw selwer wtij boor, ligendis paa Nørregadhe, nordhen næsth wor Ffrowe kyrkes gaardh, som Jes Knwtsson skomager wdi bodee, sonnen næsth sancti Petri gaardh, som Oluff Klæmetsson nw wdi bor, ock ær ffornæffnde grwn i længhe aff westen i østhen sextin tiwe sælinsk alne ock xiiij alne, item bredhen paa then wæsther ænne sex och tiwe sælinsk alne, item mith paa iordhen fem ock tiwe sælinsk alne, item paa then østher ænne to ock tiwe sælinsk alne, ock skwle wi haffue, nydhe, brwghe ock beholle fforskreffne gaardh i waare ock bægghe waare æcthe børns liffs tijdh meth all forscrefne gaarz ock grwns til hørelsse i længhe ock bredhe, op och nedh, inthet wndhertaghet, meth saa danth wilkoor, ath ieck, myn hosfrv Citzæ, som iægh nw haffuer, och bægghe woore æcthe børn æffther oss skwle holle fforscrefne gaard ock grwn meth goth nøtheligh bygningh, hegnæ och fforbæringh, wel tactkth meth sten, ock skwle wi giwe fforscrefne sancti Petri kyrke wærye til landh gille hwerth aar tolff skilling grot pænninghe, gewe ock gænghe i Købinhaffn, twenne tidher wdh ath giwe til godh redhe, halff delin om Michelmyss, som ær sex skilling groath, ock the andre sex om paaske betimmeligh wth ath giwe, ock skwle wi inghen macth haffwe fforskrefne gaardh, grwn, hegnet, bygningh æller forbædringh ath sælie, panth sætthe, aff hænne æller affflotthe wdhen kirke wæryess ffwlbordh och samtycke til fforscrefne sancti Petri kirke. Item nor iegh Siord Matsson, myn hosfrw Citse ock bægghe waare æcthe børn æræ alle dødhe och affgangne, tha skal fforscrefne gaardh meth hegneth och forbædringh, som ther tha paafinness, komme kwith och frij til sancti Petri kirke igen. Item naar fforscrefne wilkor icke fwlkommeligh holles, som forskreuit standher, tha skal kirke wæryæ haffwe fulmacth thette breff ighen ath kalle och forskrefne iordh och grwndh meth bygningh och forbædringh til sancti Petri kirkes nytthe och gaffn qwith och fry wdhen all hindher och gensielsse igen ath anamme. Til een større forwahringh och stadhfæstelse hengher iech mith jnsigelle nædhen for thette breff. Datum Haffnis anno mcdxc septimo in profesto sancti Baptiste martiris gloriose.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

23. **16 April 1498.**

Lejebrev paa en Gaard.

En pepetuus vicarius .... Jørgensen udlejer til ærlig og forsynlig Svend Albert van Gock en Jord, som Hr. Nicolaus Brun gav til Kapitlet, mellem Knardrup Klosters Gaard og »Hellicgestus gard«. Anno mcdxcviij feria secunda pasce.

Originalen, af hvilken kun Stumper ere tilbage, paa Perg. i Geh. Ark.

24. **29 Sept. 1498.**

Lejebrev paa St. Mikkels Alters Gaard i Bennekestræde.

Alle, som thette breff forekommer, witherlicth gør jegh Morthen Mogensen, presth och vicarius till sancti Micaelis alther wdi wor Frwe kircke i Køpnehaffn, ath jech meth mynnæ kære sambrøyris wilie, radh och samtycke haffuer wnth och i leye ladhet och meth thette mith opnæ breff wnnær ok i leye ladher beskedhen man Jep Jenssen, borgher i Køpnehaffn, æn gord och grwnd liggendis i wor Frwe soghen i Benekess stræde paa then norden side, østhen nesth Per Broleghers gord, westhen nesth then gordh och grwndh, som ....rick bagher i wære haffuer, och skall forskrefne Jep Jenssen haffue, nyde, brwge och beholde forskrefne gord ok grwndh i sin liffsthid och hanss hostru Kirstine, som han nw haffuer, och beggis theris ægtebørn osv. for en Afgift af 4 ℔ danske Penge om Aaret. ..... vna cum sigillis venerabilium confratrum meorum, videlicet Jacobi Jeorgii, prioris, Henrici Hemmingi, Petri et Johannis Petri, perpetuorum vicariorum Haffnensium inferius est impensum. Datum Haffnis ipso die [Michaelis arch]angeli anno domini quadringentesimo nonagesimo octavo.

Seglene fattes. Defekt Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

25. **29 Marts 1499.**

Hemming Olufsen giver St. Peders Kirke Afkald paa den Gaard paa Kirkegaarden, han havde lejet af Kirken, og faar igen 3 Boder i St. Pedersstræde vesten op til Kirkegaarden.

Jech Hemmygh Oluffson, borgher wdi Køpmanhaffn, gør witherlicth for alle oc kennes meth thette mith opne breffh, megh meth myn frij wilie, beradh hwgh meth myn kære hostrues Kirstine och myn kære sønss samtycke och fuldbyrdh haffuer giord æn contracth och weyrlaff meth thesse erlighe och fornomstige efftherscrefne danne men paa sancti Petri kirckess wegne her Hanss Albrectsson, caniche indhen wor Frwe kircke i Køpnehaffn och kircke herre till sancti

Petri kircke ibidem, Per Andersson, radman, Trvelss Ollsson, borgher i forscrefne Kopnehaffn och kirckewærie till forskrefne sancti Petri kircke, paa æn sancti Petri gordz och boligs wegnæ, ligendis paa forscrefne sancti Petri kircke gordh, westen modh torneth, huilken gordh jegh haffuer haffdh breff paa i langh (!) och en nw haffuer aff forskrefne kircke, ath nyde och bruge i myn tiidh, myn hostruess och i beggis wore egtebornss tiidh etc., och ær jek nw saa till enss wordnæ meth tesse ærlige forskrefne danne men i saa made, ath jegh haffuer oplath och affhendh forskrefne gordh och grundh fran mik, fran min kære hostru och fran beggis wore egte børn och indh till sancti Petri kircke igen, i saa made ath thesse erlige forskrefne dannemen skulle effther thenne dagh och theress efftherkomme haffue fuldh macth forscrefne gordh och boligh ath forse [och brwge, kircken till ythermere . . . . och gaffn, och kenness iegh mik inghen macth eller eydom ath haffue offuer forscrefne gordh och inghen mynne arffwinge, hostrw eller børn effther thenne dagh ath haffue eller nyde i nogell made, togh meth saadanth skell ok wilkor, ath iegh skall haffue och nyde tre bodher aff forscrefne kircke, ligendis i sancti Petri stræde norden wdmeth strædeth, westen optill kirckegorden till weyrlaffh ath haffue qwith och frij i myn tiidh, i myn kære hostruess tiidh Kirstine, huilke tre bodher iek kenness mik nw ath haffue annamet aff thesse ærlige forskrefne danne mentz wegne paa forscrefne kirckes wegne ath nyde och bruge qwith och frij, togh meth wilkor och forordh, ath jegh eller myn hostrw skulle ey sælie eller affhende forscrefne tre bodher och thennum ey forarge i nogell made meth wilie eller foracth, och nar jegh och myn kære forscrefne hosfrv ære bode døde och affgangne, tha skulle thesse tre forskrefne komme qwith och frij igen till forscrefne sancti Petri kircke meth bygningh och hegneth, som ther tha paa findis, wden all hindher och gensielss i nogell made. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus inferius est appensum vnacum sigillis virorum honorabilium necnon prouidorum domini Hachoniss artium liberalium magister et Jacobi Johannis consulis Haffnensis. Datum Haffnis dominica passionis anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

26. **15 April 1499.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i Kødmangerstræde. Jfr. Nr. 15.

Alle, som thette breff forekommer, witerlicth gør jegh Mattis Oluffson smedh, borgher i Køpmanhaffn, ath iegh meth myn frij wilie

och beradh hugh och meth myn kære hostrues samtycke och fulbyrdh haffuer i leye annamet affh ærligh men her Hanss Albretsson, canicke inden wor Frwe kircke i Køpmanhaffn och kirke wærie till forscrefne sancti Petri kircke een sancti Petri gordh och boligh, som jegh nw selffuer wdi boer, ligendis i Køpmanhaffn i Kødmangher strædhet, sønden op till en sancti Petri jordh och boligh, som Simen Sporesmedh nw wdi boer, norden op till her Nielss Erichsons jordh och grwndh aff Wallø, huilken jordh och grundh som ær i sin lenge aff østen i westen fyræsintywe sælinsk alne sex alne ok eth quarter, item breden paa then wester ænde aff søndher i nør sytten sælinsk alne och halth andet quarter, item breden paa then øster ænde femten sælinsk alne och haltredie quarter osv. som Nr. 20, for aarlig Afgift af 8 ℔ danske. Vidner: Niels Offuerlendher och Mattis Laurisson brygher, borgher i Køpmanhaffn. Datum Haffnis secunda feria post dominicam misericordiam anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Tettz er thet breff, som hør till Matis Smedss gordh, som stoor i Kødhæmanger strædhæ.

27. **15 Juli 1499.**

Lejebrev til St. Peders Kirke paa en Kapitlet tilhørende Gaard ved St. Peders Kirkegaard ved Vikariernes Kapitelshus.

Wij effterskrefne Jeip Jøriensson, presbyter, perpetuus vicarius i Køpmanhaffn och prior vicariorum ibidem, Petrus Henrici et Martinus Magni, presbyteri et perpetui vicarii i forscrefne Køpmanhaffn, gøre witherligh meth thette worth opne breff, ath wij meth consensu tocius nostri capituli haffue wnth och i leye ladet beskednæ men Truelss Oluffson och Per Andhersson, kirckewærie till sancti Petri kircke i Køpmanhaffn, en ødhe iordh, som giffuen ær thill worth capitell, ligendes i Køpmanhaffn hoss forscrefne sancti Petri kirckegordh, westhen nesth optil worth capitell huss, indhen for then loghe, som indgar paa then nørre ende aff worth capitell huss, huilcken jordh som ær i sin brede paa then østher ænde aff søndher i nør tij sælinske alne haltridie quarther, item lenghen mith paa iorden aff østhen i westhen femthen alne halth andet quarther. Item skulle forskrefne Per Andersson och Truelss Oluffson och theris efftérkommere paa kirckens wegne nyde och beholde forscrefne jordh forscrefne sancti Petri kircke till nytte och gaffn i fiorthen aar her nesth euffther, och skulle the giffue en skilling grot hwerth aar i forscrefne xiiij aar till worth capitell till jordskyll aff forscrefne jordh

betimeligh om sancti Morthens tiidh wdh ath giffue till gode redhe. Item nar forscrefne xiiij aar framgangne ære, tha skall forscrefne jordh komme qwith och frij fran sancti Petrj kircke och indh till worth capitell, wdhen all hindher och gensielss, och skall then første leye wdgiffues nw sanctj Morthenss Martini dag her nest effther osv. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus inferius sunt appensa. Datum Haffnis secunda feria ante Magdalene anno domini mcdcx nono.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

28. **18 Juli 1499.**

Lejebrev paa St. Peders Kirkes Gaard vesten op til dens Kirkegaard mod Gavlen af Taarnet norden ud mod et lille Stræde.

Alle, som thette breff forekommer, witherligth gør jegh Klauss Laurisson, presth, och kenness mik meth thette mith opne breff ath haffue annamet och i leye tageth aff ærlighe mendh Per Anderssøn, radman i Kopmanhaffn, Trvelss Oluffsøn, borgher ibidem och kirckewærie till sancti Petri kircke j Køpmanhaffn, en forskrefne kirkess iordh och boligh, som jek nw selffuer indhen boer, ligendis i sancti Petri soghn westhen optill forskrefne kirckegordh modh gawlen aff torneth, nordhen nesth wdmeth thet lille stræde, som indløffuer aff østhen i westhen fran torneth och till her Jenss Birgitte gaardh, och skall iek haffue, nyde och beholde forskrefne iordh och boligh osv., for aarlig Afgift af en lødig ℔. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis quinta feria proxima ante Magdalene anno domini mcdxc nono.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

29. **Efter 1504.**

Vikaren Peder Henriksen overdrager sin Residens til sin Søster.

Jeg Peder Henricsøn, vicarius til seniorum alter i vor Frue kircke i Køffenhaffn, gør vitterlict meth thette myt obne breff, at effterthij jeg icke nu selff formuendis er at byge oc holde myn residens ved hæffd oc mact, tha haffuer jeg nu meth mynne kiere medbrødres vidskaff vntt oc vdi leye ladt oc meth thette myt obne breff vndner oc vdi leye lader myn kære søster Berethe Morthens samme myn residens, huus oc hauæ, at mue nyde oc beholde vdi syn oc sin kiære datterss Ingeburge Oluff Jacobssøns høstrue oc bæggis theris børnss tiid osv. paa sædvanlige Vilkaar for 10 ℔ Penges Afgift om Aaret.

Udkast paa Papir i Geh. Ark. Birgitte Morthens Genbrev findes sammesteds.

30. **1515.**

Bundtmagernes og Skindernes Skraa. Jfr. II. Nr. 212.

1. Først at inghen skall arbæide bwntmagere eller skynder gerning hær vdi Køpenhaffn till forne vden han giør fult for embedet.

2. Item først en broder døer i theris giilde, thaa skulle ij brøder voge offuer ligeth oc alle brødre oc søstre offre for thet oc inghen bort gaa føre thet er begraffuet; hoo ther emod gior, han giffuer j marck wox i gildit, vden hand haffuer ieth forfald.

3. Item skall han giøre som bwntmagere embet skal vinde, mand eller swend, eth graat almwsien, eth buge foer oc eth graat ryge foer, oc hwem som skynder embet skall vinde, han skall giore eth offuer liff qwinde skyndkiortel, en mande subenn, eth paar skallen barken handske, vstraffelig paa allermandz verckested eller gernyngsted; hwilken thet giør fuldkomelighen, han skall anammes for fuld gilde broder; giør the thet icke, tha skulle the vandre saa lenge the konde thet forbedre.

4. Item hwo skall haffue wort embede, mand eller swend, han skall haffue syt echthe breff oc sit lære breff.

5. Item hoo som haffue anden sted bod for mester, hannwm skall forbiwdis wort embet hære vti Køpenhaffn.

6. Item hwilken qwine som haffuer misted syn hosbonde aff liffuit, hwn maa bruge emdedet eth aar om kryng, men tagher hwn ther for inden en anden mand, som icke kan embedet, tha skall hynde forbiwdis at bruge wort embet i nogre mode.

7. Item hwilken mesterss baren, som will lære æmbedet aff wort law, han skall haffue halffdelenn frii.

8. Item er theris ingang j marc, ij dages kost vstraffelig, x march pendynge, v marc wox.

9. Item skall inghen giøre qwinde skyndkiortele aff vtugen gerninge; hoo ther emod giore haffuer forbrut en tøne øøll oc ij march wox.

10. Item skall inghen leyde anden mandz swend fore hanss retthe steffne er, vnder j tønne øøll oc ij marc wox.

11. Item en lære dreng skall giffue en halff tøne øll oc ij marc wox.

12. Item hwem allermand befaller nøglene till lywssene till kronen i kircken, han skall giffue j marc wox saa tith han thet forsømmer at tende lywssene.

13. Item hwilke [icke] komme betymeligen till steffne, naar the worde tileskede, the giffue j skilling.

14. Item forst the dricke theris selskab, wore there noghen, som andhen fortornede meth ord eller gernynge, han skall giffue j tonne oll oc ij marc wox, om han kierer thet for fogheden eller borgmesteren før han kierer thet for allermanden.

15. Item hwem som dricker sig druckenn, saa at han vpgiffuer, han giffuer j tonne oll oc ij marc wox.

16. Item inghen bede gester vden the, som lawen erre verd, oc sighe allermanden till hwem the erre.

17. Item hoo som icke giffuer allermanden liwd, forst han klapper, han giffuer en marc wox.

18. Item inghen skall holle steffne aff gildbrøderne, vden ther er en radmand til hoss, hwem radet till setter.

19. Item allermanden maa haffue ij geste oc stolzbroderen j gest.

20. Item hwo som gior emod hanss erre, han skall werre embedet saa nær, som embetzmanden wille.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

31. **17 Jan. 1528.**

Stadens Skode til St. Peders Kirke paa en Grund paa Rosengaarden.

Wij borgemestere och raadtmendt i Køpnehaffnn gøre witterlicth oc kendes meth thette vor obne breff for alle nerwerendes oc kommeschullendes, att wij meth alle raademesternis och xxxii aff menighetzens mend her i staden paa menigh almwes vegne fuldbordt, vilie, raadt, ia oc samtøcke haffue alle samdrecteligen paa Kopnehaffn stadz vegne solt, skøth oc affhent oc meth thette wort obne breff selie, skøde oc affhende fra Kopnehaffn stadt oc indtill erlige·mændt Rassmus Kellesmedh oc Jens Pederson, borgere her sammesteth oc kyrkeverge till sancti Peders kyrcke, paa forscrefne sancti Peders kyrckes wegne en Køpnehaffn stadz iorder och grundt ligendes paa Roszengaarden vesten for Peytter Schottes boder och oster for Peder Schriffnere etc., oc er forneffndæ iordh i syn rette lengdt trysyntztywe halffnyende siælandske alne paa then østre syde aff sønder och i nor, breden paa then søndre ende tywæ halfredie alne aff øster och j vester, och er forscrefne iordt i syn bredt paa then norre ende tywe fyre alne, oc scall forscrefne sancti Petri kyrcke nyde, bruge och beholde forscrefne iordt och grundt osv. Ath saa i sandhedh er oc holdes scall vbrødeligen ...... lade wij henge wort stadz indzegle næden for thette wort obne breff .... Anthonii abbattis dagh anno domini millesimo quingentesimo vigesimo octauo.

Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Den højre Kant er ulæselig.

32. **9 Juni 1529.**

Kgl. Befaling om Arbejde paa Volden omkring Byen.

Ffrederiich met Guds naade Danmarcks, Vendes oc Gottes koning, wdwald konning tiill Norge, Wor gunst tiilforn. Wiider, att som wij tiilforn tiilscreffuet haffue alle wore oc kronens bønder oc thiennere, som bygge oc boendes ære wtij ether lenn, schulle rette thennem epter att arbeyde her ij dage fore wortt slott Køpenhaffn, at fuldkomme och ferdug gøre then woldt, som wij haffue ladet begynde her, eller oc huer mand schulle rette sig epther at wdtgiffue iiij ß danske fore samme two dages arbeyde, saa bethe [wij] ether enn nu oc ville, athij strax meth første lade thennem tillsiige, at the strax wfortøffuett vden all [forsømelse] giffue thennem hiidt tiil slottett oc rette thennem epther [at arbeyde] ij dage, epther som wij thennem tiilforn tiilscreffuet, eller oc wdtgiffuer huer iiij ß fore samme ......, at lønne thet folck mett, som arbeyde schulle [paa] samme woldt, saa adt pendinge strax wdtkomme mett thet aller første, ther tiill wij oss visszeligen forlade. Thij lader thet jngelunde. Beffallendes ether Gud. Screffuet paa wortt slott Køpenhauffn onsdagen nest epther sanctj Erasmj dag aar etc. mdxxix vnder wortt signet.

Udenpaa: Oss elskelige her Henrich Gøye, riitther, wor mand, tienner oc embesmand paa wortt slott Wordingborge.

Orig. paa Papir i Geh. Ark.

33. **6 Feb. 1548.**

Lejebrev paa en Gaard i Kødmangerstræde.

Karine Pouels tilstaar at have lejet af Universitetet »en iordt, gordt och grundt, som otte bodder paa bigt er, ligendis ij Kiødmangerstreddit, synden tiil Rossengardhen och østen tiill sancti Moghens gardt« for 12 Mark Penge aarlig til Paaske og Mikkelsdag. Vidner: Jenss Hanssen guldsmid och Per Michilsen skomager, myne kierre medborgere. Giffuit wdj Kiøbnehaffn mandaghen effther wor Froue dag anno domini mdxlviij.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 Fol.

34. **1558.**

Hvad der skal paasees i Kongens Fraværelse.

Werffue, som Koninglige Matt. haffuer beffallet adt wdrettis wdj Kiøpnnehaffnn wdj hanns naadis fraauerilse anno mdlviij.

1. At stadtholderenn beseer alle the forfalldnne residentzer oc lader thennum antegnne oc forschriiffue Koning. Matt. tiill all leylighedenn ther om.

2. Item att forfare om allt thett kircke godtz indenn Kiøpnnehaffnns porthe oc wdenn, huor thet er forrycht oc bleffuenn, oc schriiffue Kon. Matt. tiill all leylighedenn ther om.

3. Item Herloff Trolle skall anthuorde borgemester oc raadt i Kiøpnnehaffnn alle the gode mendt wdlagde peninge for theris gorde medt clart register paa alle the som same peninge wdgiffuit haffuer, oc sidenn skall wpschriffues alle gode mends gorde, som igen bliffue, att fremsennde thet tiill Kon. Matt. medt register paa all leylighedt ther om.

4. Item alle the ødhe jorder, som ligge wdt tiill adellgadenn, som er beleylig adt bygge och borger kunde iboo, skall bygges indenn eth aar.

5. Item att mynthemesterenn skall lade brolegge omkring Mønthenn oc byffogetthenn for Kon. Matt. peninge skall lade brolegge for alle Kon. Matts. jorder oc bolige, sammeledes alle andre lodseygere offuer all stadenn, saa att all stanch bettages, oc huer løgerdag att holde gadernne oc rendesthenne renne, wnder theres faldsmaall, ingenn wndertagenn.

6. Adt stadtholderenn beseer thenn leylighedt om thett wanndt ther gaar i stranden aff Wandmøllenn, oc om Watther kunsthenn kanndt offuer legges offuer strandenn paa huelninger ind i slottzgraffuenn och ther settis enn mølle och wattherkonst.

7. Item att besechte och forfare om eenn mallt mølle adt bygge wiidt Wester port, huad heller Koning. Matts. skall thenn selff lade bygge eller tiilstede byenn thenn att bygge, oc thesligeste leylighedenn om enn krudt molle adt bygge.

8. Item adt besee alle the disk dengere paa slotthett erre, som Konning. Matt. haffuer giffuit kost forudenn sangerne.

9. Om bogebinderenn adt handt henther synn hustrue oc flyer sig selff huss, saa wiill Kon. Matt. giffue hanum nogenn fettallj tiill husshollding oc j[c] marc, oc adt hannd skall were plictig at drage tiill Konning. Matt., nar hand bliffuer fordrit.

10. Item breff om wedt aff Bodstedt oc Biergeherrit, huer kronnens oc stiigtenns, cappittels oc closters thiennere at age vj less tiill strandenn.

11. Adt thalle medt byggemesterne om att bygge nogen beleylighedt i haffnenn att belegge skiifuenne medt om wintherenn.

12. Item the aars themmermendt, som thienner Kon. Matt., skulle were frij for byes thynge oc borgerne, som forhyrer thennum theres huss, skulle giøre thynge selff aff theres huss oc setthe theres hussleye ther epther thess høgere.

13. Oc Konning. Matt. haffuer beffallett statholderen att lade bygge thenn jordt hoes sancti Nicolaj kiercke gordt oc paa Bremmerholmenn att setthe themmermend wdj oc andre slottz thiennere.

14. Om bibler penninge att fordre regenskaff paa aff the lærde och Knud Schriiffuere.

15. Att kiøbe iernn i Westerlandenn tiill ancker och bollther.

16. Item att forsende nogenn sildt och suenske pendinge tiill Stocholm att kiøbe iern fore.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

35. **4 Nov. 1583.**

Skøde paa en Gaard ved Stranden.

Wij effterschreffne Chresten Chrestensen, byefogitt j Kiøbenhaffn, Michell Nielsen, borgemester, Albert Albertsen, Olluff Morthensen, raadmendt, och Seuerin Chrestinsen, byeschriffuer sammestedtzs, giøre alle witterligt met thette vort obne breff, at aar effter Gudtz byrdt mdlxxxiij, mandagen thend iiij nouembris paa Kiøbenhaffns byeting war skicket for os och mange dannemendt flere, som thend dag till tinge forsamblede ware, fornumstig mandt Hans Hunt och vdi lougligt tingsliudt met haandt och mundt skiødte fran seg, sin hustroe, born och arffuinge till erlig mandt Johan Jellesen, begge borgere her i Kiøbenhaffn, hans born och arffuinge enn gaardt met huse, bøgning och gaardtzrom, liggendes ved Stranden her sammestedtzs, østen nest vptill velbyrdig Jørgen Rosenkrandtzes och vesten for Helge Peder Dringelbergs gaarde, huilken forscrefne gaard osv.

Johan Jellesens Søn Johan Johansen skøder 28 Juli 1600 Halvdelen af samme Gaard til sin Broder Gellius Johansen, dens Grænser opgives da at være østen for Holger Rosenkrandses og vesten for velb. Johan Dues Gaarde og der tilføjes, at Gellius skal yde den sædvanlige Jordskyld deraf til »Ministerio (Prædikanterne) her i Byen«. 6 Febr. 1607 fæster Biskop Peder Vinstrup, Peder Munk og Oluff Madsen, Borgmestere, og Niels Clausen, Hans Bang, Oluf Kok, Prædikantere i Kjøbenhavn, St. Mikkels Alters Gaard ved Stranden østen for Tolder Søren Ingemands og vesten for velb. Johan Dues Gaard til Hellicke Brun, Skipper og Borger i Kjøbenhavn, for aarlig Afgift af 16 ℔ danske. 27 Feb. 1607 skøder Jelle (ovenfor Gellius) Johansen med sin Hustru Margrete Pedersdatters Samtykke samme Gaard til ovennævnte Hellike Brun. 6 Sept. 1608 fæster Biskop Peder Vinstrup, Borgmestrene Peder Munk og Chr. Albretsen, Præsterne Peder Skjelderup, Hans Bang og Oluf Kok samme Gaard til Henrik Fyren den ældre. 20 Jan. 1622 skøder Henrik Fiuren den ældre samme Gaard til sin Svoger Peter Musfeldt, dens Beliggenhed er vesten for kgl. Renteskriver Anders Olufsens og østen for afgange Søren Ingemands Gaarde, »strækkende udi nør med tvende Vaaninger ud til Læderstræde«. Til Vitterlighed underskrev hans Sønner Doctor Jørgen Fiuren og Henrik Fiuren den yngre. — Alle disse Dokumenter ejes af Hr. Urtekræmmer E. C. Tryde som Ejer af Nr. 46 ved Gammelstrand.

36. **24 Juni 1593.**

Lejebrev paa en Gaard paa Hjørnet af Klosterstræde og Fiskertorvet.

Jens Wibe, Borger i Kjøbenhavn, tilstaar at have lejet af Universitetet »en Universitetz gaard och grund, som ieg selff iboer, liggendis her wdj Kobenhaffn paa den hiorne vdj Klosterstræde, norden for gaden paa Fisker torffuit oc osten for Klosterstræden, tuert offuer for Lauritz Benedictis gaard oc nest westen optill m. Michell Møller bartskers gaard, wdj lenge och brede, som hand nu begreben oc forfunden er, som ieg en deel haffuer arffuit effter min salige hustro Kirstine Pedersdaatter, salige Reinholt Morthenssons effterleffuerske, som forscrefne gaard och grund kiobte till sig aff salige m. Simon Bartskers effterleffuerskis fuldmyndige verge, effter kiøbebreffuens lydelsse, som ieg dennem haffuer forebaaren, en deel kiobt til mig aff salige Reinholt Mortenssons oc Kirstine Pedersdaatters arffuinge samptligen, som de tuende affkald der paa nocksom beuiser« for en Afgift af 21 Mark 5 Skilling og 1 Hvid, som Mynten nu er, istedenfor 16 Mark, som før gik deraf, paa de sædvanlige Betingelser. Vidner vare »Thorben Jenssøn oc Bertel Christenssøn, borgere her sammesteds«. Kiobenhaffn den 24 junij anno 1593.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

37. **20 Juli 1609.**

Sadelmagernes og Remsnidernes tydske Skraa.

Im namen der heyligen vnd undzertrenlichen treifaltikeit, amen. Kund vnd zuwissen sey jedemenniglichen, denen dises ofenen briefes ansichtigen, das heuten dato den 20 julij nach Christi vnsers eigenen erlösers vnd selig machendtrei ohenden(!) geburt anno ein tausent sechs hundert vnnd neun iahr, vonn vns nach beschriebene meister vndt gesellen des löbligen handtwergs der sadtler vnd riemer, beydes zu Koppenhagen, Frederichsburg und Helsingburg, als mit nahmen Georg von Braunsvig, Casper von Bryg, Köngl. May. bestalter sadtler, item Ciriacus vonn Quedelnburgh, Michell von Lübech, Kilian von Lünenburg, Georg von Rodtweill, Valentin von Winsheim, Casper von Neuwstadt, Georg vonn Eger vnd Hans Frederichsburg, allesamt gesellen der vorbemelten sadtler handtwerch, ein ehrliche ordnung, wie es zu Braunswig beides von meistern vnd gesellen handtverchs gewonheit nach gehalten wirdt, vnd von vns obgeschriebene meister vndt gesellen auch nacher gehalten werden soll, durch reifem wolgepflogenem rath vberwogen vndt diese ordnung vnnd nachfolgende

artikell vonn vnns allerseitz seindt gutt erkandt, vndt aufgerichtet worden, wie hernacher folgett.

1. Wann ein sadtler gesell aus Deutzschland vnd anhero nach Koppenhagen vmb arbeitzhalten gewandert kumpt, soll der selb, so baldt als er zur stadt vnndt jnn ein ehrliche behausung aldar das hiehr am besten wirdt einkeren, strax nach eines meisters werchstedt (welchs ihm dan am aller besten beliebet) bodt senden, vndt soferñ aber inn derselben werchstedt kein geselle ist, der ihm nach arbeid vmbychen kann, alls dan soll der jüngste meister flichtig vndt schulldig sein zu ihm zu kommen vnnd ihm sein begeren, nach arbeid gehen, vonn einem werchstade in der anderen gehett, soll auch arbeid schauwen gehalten werden.

2. Es soll auch der meister oder geselle dahin bedacht, das er nicht vber eine stunde, wann der bothe ist ins haus komen, bescheidt zubringen, soll aussenbleiben, soll er inn der gesellen straffe vnterworffen sein.

3. Wann aber der geselle in arbeidt komt, soll er sein vierzehen tage arbeiten, vnd sofern er aber die gedacten vierzehen tage nicht wurde mit arbeid ausgehalten, alsdann soll er schuldig sein ein wochen lohn zur strafe zu geben. Do ihm aber der meister jnnerhalb gemelten vierzehen thagen wurde vorleub geben, soll der meister ihm beyde wochen lohn zu bezahlen pflictig sein.

4. Dennd wann ein gesell gewandert kömbt, denselben soll man zum vorschench 3 schilling denisch geben, do er aber in arbeid kömt, so soll er schuldig sein, wenn er wieder aus der arbeidt vffstehett vnnd weyzeucht, die selben drey schilling wiederumb zu erlegen, wofern er aber keine arbeidt bekommen konnte, so sollen ihm dieselben geschenkett vnnd vorehret bleiben. Zu dehmo so soll er auch bey dem meister, aldar der bothe erstlichen gewesen ist, frey nachtlager haben.

5. Vnd wenn nuhr ein geselle vorgemeltte seine vierthen tage hatt ausgearbeitett, alsdann soll ihm sein gehöriges geschench gethan vnndt eine kanne bier zum willkommen gegeben werden; wo vnd an welchem ortte aber das geschenche wirdt angehen, ob etwann einer wehre, der etwas wuste vorzubrinngen entweder von meistern oder gesellen, vnd wenn nuhr ein gesege geschehen, so soll die dritte vmbfrage an den geselle erfolgen, ob ihme inn seinem geschenche sey genugsam gestehen, oder aber ob sich sonsten ausserhalb dessen etwas in der schenche hatte vorgelauffen, das des handtwerchs gewonheit nicht mitbrachte oder zu wieder were, alsdan sollen sich

vnter einander (do etwas vorgebracht möchte werden), nach eines jedern vordinst mit gnaden oder vngnaden zu .straffen wissen.

6. Was ferner belanget, das jetter ambt daselb gehet vonn einer werchstedt zu der andern, vnndt von einem stull bis auf den andern, auch sollen die schenkommen allem dem gesellen, der das ersten ampt annimpt, vndbeschedigt vber antvortet werden, wo aber etwas dar an zerbrochen oder versehret were, so soll es der örten finder an melden, bey einem wachenlohn straffe, vudt die schaden gleichwoll wieder gut zu machen.

7. Es soll auch ein jeder gesell von seinem meister vor einen wewen sadtler tranchgelt haben drey skilling dansk.

8. So sollen auch die gesellen vonn ihren meistren alle virtzehen tage reine betlachen vndt einen skilling denisk zum badegelt haben.

9. Wann ein geselle mit seinem meister hat leinkauff gemacht vndt nimbt dar nach vber das von ihm vorlend, alsdann soll er keine macht haben bey einem andern meister zu arbeitten, sondern soll sig wiederumb weg begeben vnd einen viertten deill jahr ausser bleiben, vnd so viell wochen er aber in dem viertendeil jahr zuuorn kombt, so viell wochenlohn soll er zur straffe verbrochen haben.

10. So haben auch die meistere geordtnet, das die alle vierttendeyll jahr eine halbe margh denisch in die büchsse stechen wollen, jngleichen die selben alle vier wochen einen schilling, dasselbe gelt aber soll den gesellen, wan sie keine arbeidt vberkommen können, oder sonsten einer mit schiencheit seines leibes gnediglichen an hiem gesucht, oder in ander vngelegenheit gerahten wurde, zu gutt kommen.

Das dieses alles was obengeschrieben von vns meistern vnndt gesellen stedt, vest, getrewlichen vnnd vnwiederrufflichen soll gehalltten werdenn, haben wier obgedachte vier meister dieses mitt vnsern gewonliche pettschieren thun besiegeln vnd vns mitt eigenen handen vnderschreiben, zu dehm so haben sich auch die obschriebene gesellen, ein jeder mitt seiner eigenen handt vndt marchs vnderzeichnet. Geschehen vnnd gegeben in der Königlichen stadt Koppenhagen im jahr vnd tage als obgemelt.

Georg von Braunswig. Caspar Bryg. Hans Fiegenschuch, eg. h. Wolff Hechstedt, eg. h.

Artichell buch des gandtzen sattler hantwerche.

Demnach wur samptliche meisters dess hoglöblichen sattler auch swartz wnndt weissreimer handtwerches alhier in Cöppenhagen,

so woll auch gantz Seelant vnndt Schonen, es wer löblich vndt gutt angesehen eine richtige ordnung, nach unsern löblichen handtwerchs gewohnheit, wie dieselbe hin vnndt wieder in Römischen reiche, vndt sonderliche in der weit beruchten stadt Braunswig gebrauchlig, auzurichten, nach welcher sich ein jeglicher geselle vnsern vorbemelten handtwerches, welcher dieser orten begheret meister zu werden, sich her nacher zu richten haben wird, auch solcher ordnung allerzüttz fleissig vbervegen vnndt in gewisse articulen verfasset, das auch solches her nach allerseits stet, veste vnndt wnnverbruchlichen gehalten, undt nach eines jedens artichels verbrechen gebruchlig abgestrafet werden soll, da mit gutte ordnung vnndt disciplin in handtwerche gehalten werden möge, als haben wir solches ein andern mit handt vndt mundt angelöbet, auch zu ende mit eigen henden vnderschrieben, vnndt sint namentliche meister dabey versamlet gewesen, als nemlichen Georg von Braunswig, Casper von Brieg, Kongl. May. bestalter hoffsattler, Hans Fägenschug von Memmingen, Wolff von Hechstedt, Ciriacus von Collingborg, Andreas Durringh von Eisenach.

1. Welcher geseller allhier in Copenhagen begehret meister zu werden, der soll das sattler auch swartz vndt weis reimer handtwerch zu vor richtig auch zum wenigsten auff drey jahr lang ausge[le]rnet haben, auch vber solche seine ausgestandne lehre jahre dem handtwerch allhier offenen beweis vnndt lehre brief auffwissen, auch zum allerwenigsten drey jahre lanng nach ein andren ausserhalb des landes gewandert haben, er seye einn fremder oder eines meisters sohn allhier, woferne aber solche nicht kann ges[ch]ehen, so soll derselbe von keinen ehrlichen meister aufgenommen noch erkandt werden.

2. Soll er ein ehrsames handtwerch lassen zusammen foderen vnndt alsbalde die gebühr, nemlig ein reichsord, dafür erlegen, vnd alsdan seine meinung bescheidenlich vorbringen, vndt nach anhörung dessen soll ihme vom eltesten meister, im namen des gantzen handtwerches, ein richtiger bescheidt vnndt antwort gegeben werden, auch soll er dem handtwerche mitt handt, mundt angeloben, diese ordenung vndt artichell, welcher ihm vorgehalten werden, dieselbige veste wnndt unwerbruchlichen zu halten, auch auff seine nachkommende meister darvber steiff vndt feste zu halten sich versprechen, woferne aber ihme bedunchte all zu swer zu seyen diese artichell zu halten, vnndt wolte sich her nach wiederumb auff die wanderschafft begeben, soll er dem handtwerche einen reichsthaler erlegen, ehe vnndt bevor ihme gestattet werden soll die wanderschafft.

3. Soll er nach erlangten bescheidet, ehe vnndt bevor er einen offenen laden haben mag, seine vorge[se]tzen meister stüche verferdigen, als nemlichen drey beschnittene baum, einen baum zu einen frauen sattel, den andern zu einen vollkomlichen reitsattell, vnd den dritten zu einen turmersattell mit krumme flügeln, auch sollen gemelte baum in allen fugen vndt nach allen masen vndtadellhafft befunden werden, das holtz zu den meisterstüchen soll er vom gutten reinen buchenholtz, im beywesen zweyer meister hawen, vndt soll er die stüche in eines meisters haus machen, auch soll er die drei baume innerhalb drey wochen zu vorfertigen vorlichet sein.

4. Wann er die baum vorfertiget, soll er dieselbe für einen gandtzen handtwerche auffweisen, vndt sollen dan sämptligche meister darvber vrtheilen, ob sie vor tüchtig bestehen können, wann aber etwas tadell hafftes daran befunden wurde, soll er den handtwerche strafelig seyn, was aber mehr als viere mangell oder thadtell an eine stüche befunden wirdt, soll vor vntüchtig gehalten vndt gantz werworffen seyn, daferne aber eines von den dreyen verworffen würde, oder aber auf die bestimte zeit nicht konnte damitt fertig werden, so soll er alle drey stüche von newes zu machen verpflichtet seyn.

5. Wann ein ehrsames die baum besichtiget vndt vor gutt tuchtigt erkandt haben, als dan soll er einen von dreyen, welcher ihme dan selber beliebet, vollkommelich nebst dazu gehörigen reittzeug fertig auch machen, auch soll er vber die gesitzte zeit mit dar an machen, auch den sattell von gutten leder dach ohne eigenes versturchen aus machen.

6. Eines meister sohn, der allhier vorm hantwerche ist frey gesagt worden, oder so einer im hantwerche mit eines meistern tochter oder wittfrauen sich verheyrathen wollte, oder welcher in der landtzsteten begehret zu wohnen, der soll der meisterstüche zu machen befreyet seyen, wolte aber eines lantmeister sohn allhier im der stat meister werden, der soll zwei zu machen verpflichtet sein, auch den einen baum fertig ausmachen, welcher aber der stüche zu machen befreitt, der soll doch dahin bedacht sein, das er seinem handtwerche gleich als einem meister woll anstehet woll vor zustehen wissen, da mit er die leute desto besser mit gutter arbeidt versehen könne.

7. Soballde einer für ein meister ist erkandt vndt angenommen, soll er in der handtwerchs lade acte rdlr. erleggen, vndt der auff samptlichen meisteren eine meister kost ausrichten, welcher es aber mitt gelde lösen wollte, soll dafür den meistern zwolf rdlr. erlegen,

er sye ein fremder oder eines mesters sohn, auch soll er den armen zu gutte einen march in die büchse ein zustehen verpflicht sein.

8. So soll er seinen nahmen in das handtwerchsbuch inschreiben lassen vndt zum wenigsten zum ein schreibgelt geben zwey marche, auch soll ein landtmeister von der tage an nach verflossenen jahre in der handtwerchers lade zum qwartall geldt erleggen ein halben rdlr., aber ein jechlicher meister allhier soll alle schenche vier schilling einlegen.

9. Wan ein meister von lande sich allhier in Cöppenhagen wonhafft begeben würde vndt sein handtwerch gleich als ein andren meister zugebrauchen, der soll die auffgesetzten meisterstüch vollkommenlich, gleich als ein andren vor ihme gethan, ausmahen vndt verfertigen.

10. Es soll auch kein meister mehr als zwey gesellen zu einer voller werchstadt haben, were es aber das alle meister zugleich mitt zwey gesellen versehen, so mach er dar nach befodren so viell er will.

11. Soll auch keiner sich vnterstehen eines andern meistern sein gesinde, entweder er selber oder durch andere leute, abwendig zu machen vnd an sich zu bringen, auch keiner den andern in seiner arbeitt enepas thun vndt aus dringen, so lange bis der andere vollkommenlig contentiret ist.

12. Es soll auch keiner eines beruchtigen mannds sohn, dem handtwerch zu verdries, annehmen, ihme das handtwerch zu lernen, auch sonsten keiner verwerfflichen arth; auch wan er einen jungen will einschreiben lassen, soll der junge in der meister lade geben zwey rdlr. auch ein orth, auch des gleichen soll er geben wen er soll frey gesprochen werden, von desen gelden sollen beide mahll die gesellen, wen sye mit da bey sein, haben zwey march denisch.

13. Soll auch einer jeder meister dahin bedacht sein, das er gutte vndt tüchtige arbeidt vndt wahren mache vndt verkauffe, welcher aber vntüchtige wahren vor gutte verkaufen würde wndt würde darüber geklagt, so soll er dem handtwerche so viell zur straffe verfallen seyen, so hoch als er die wahren verkaufet hatt.

14. Wan jhre zween vber eine sache v-eins würden vndt einer den andren mit scheltworthen an seinen ehren angriffen, sollen sie es vber vierzehen tage nicht lassen anstehen, bis sie es wider vertragen, welcher aber sich vor ein gantzen handtwerchen nicht wolte vergleichen lassen vndt die obricheit da mit beswehren wolte, soll denselbe seine werchstadt gelicht werden, so lange bis er wieder

zum handtwerch sich selbest finden thun, vndt doch gleich woll mit dem andren sich tha selbsten vertragen.

15. Wann einen seinen werchstedt gelecht ist vndt er aus vor satz vber ein jahr lang da mit verzöge sich wieder redlich zu machen, der soll nicht alleine in des handtwerches willchurlicher straffe verfallen sein, sondern soll auch seine meister kost noch ein mahll den meistren auszurichten verflicttet sein.

16. Was im handtwerch vertragen, geredet oder gethan wirdt, soll keiner wndterstehen sich es wieter nach zu sagen, entweder in seine hause noch in bier oder weich(wein(?))hause, sondern soll solches, wie es dan einen woll anstehet, beybehalten, da mit gutter freid vnd einikeit im handtwerche erhalten werde.

17. Wan einer das handtwerch zusammen fodren lasset, er sye meister oder geselle, soll er zu vor die gebühr da für erlegen, nemlig 12 schilling denisch, ist es aber ein frembder, der soll gedoppelt geben, auch soll dan keiner hier rectmessige entschultdigung vber eine halbe stunde vber die gebuhr aussen bleiben, bleibet er dan gar aus vndt lesset sich nicht zuvor bey dem eltesten meister bey gutter zeit entschuldigen, der soll in das handtwerches strafe verfallen seyn,

18. Soll auch keiner dem andren für offener lade mit schelttworde an seinen ehren verletzen, oder auch nich lügen, strafen, auch sonsten kein andren vrtheill anrichten, dan welcher solches thun wirdt, der soll allemahll, so offte er es thun würde, die gesetzete strafe dafür erlegen.

19. Wan auch zuischen meister vndt gesellen auf den landt steten zwispalt vndt vneinickeit entstunde, sollen sie sich vnter ein andren auf das beste wieder vertragen, vndt nicht vmb liederlicher vrsache willen anhero nach Cöpenhagen zu ziehen vndt ein ander in gross vnkosten zu führen; geschit es aber das einer dem andren von offener laden anklagen thete, vndt der eine theil schig auff zeugen beruffen mächte, solle sie hin für die obrikeit gewiesen werden, vnd sich dar selben vor gleichen vnd vertragen.

20. Diese aufgesetzte artichle hernach ins kunftige nach ge[le]genheit der zeit zu mindren, zu mehren oder auf gantz vnd gar auf zu heben, wollen wier solches der obrikeit heimgestellet haben, das es aber von vns aller seitzs solle erhalten werden, als haben wier dieses mit vnser egen hender vnter geschrieben bekrefftiget. Geschehen alhier in dieser Königlichen residentz stadt Copenhagenn

den 1 may ihm jahren nach Christi geburdt tausendt sechshundert vndt zwolffe.
Jörgen van Braunswich. Caspar von Breig, egen hand. Hans Jürgen Hinch, egen hand. Wolf von Hechstedt, egen handt. Liniacus von Quedlenburg. Andreas Dorringh von Eisennach, mein egen handt. Hans Möller von Oster wigh, egen handt. Christopher Grafe, egen handt. Jeremias Füegenskench, eigen handt. Liborius Esmarines, eigen handt. Wallentin Willeke, eigen handt. Hans Elsken, eigen handt. Nicolaus Figensko, eigen handt. H. B. F.

Folget ein vorseugnus der aufgesatzten strafe, so auf eines jeglichen artichels verbrechen ist gesetzet vndt erkannt worden.

Nach den ersten artichel wer seine wanderschafft nicht fuldkommeligen erstrechet hat: achte rdlr. Nach den dritten artichell wer auf die gesitzte zeit sein meisterstuch nicht ververtichet vndt vor jchligen tag so er vber die zeit da von machen thut, gibt zur strafe ein halben rdlr. Nach den vierten artichel, wo tadell oder mangel an einem stüche befunden wirdt, gibt vor den ersten tadell drey march, vor der ander tadell 1 rdlr., vor den dritten vndt vierten 2 rdlr. Nach den elfften artichel wer des andern meister sein gesinde abwendig magt, oder einpas thut in des andern arbeit, soll geben 4 rdlr. Nach den verzenden, wer vom handtwerch ab vndt zur oberkeit gehett, stretige handtwerchs sachen zu vertragen, soll geben 2 rdlr. Nach den zechzehenden, wer nachsagen thut was vorm handtwerch ist vertragen oder gethan, soll geben 4 ℔. Nach dem siebenzehenden, wer nicht zur rechten zeitt zum handtwerche kömt, oder ohne entschuldigung aussen bleibet, soll geben 1 reichsort. Nach dem achtzehenden, wer für offener laden dem andern mitt scheltworten angriefft, dafür sollen geben 3 ℔. So offte einer den andern thut thugen straffen ij ℔. Wer den andern vnschuldiger weise schuertht 2 ℔. Wer zancht oder slagerie anhibt 2 ℔.

Von diesem straffgeldern sollen zwei theill zu verstrechung handtwerches gewonheit in der handtwerches lade ein gelegt werden, vndt ther dritte theill in die armen buchse eingestecht werden.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 812—30. Afskriften lader meget tilbage at ønske.

38. **16 Feb. 1625.**

Mester Niels Mikkelsen, Præst ved Holmens Kirke, faar Skøde paa fire Boder i Mikkelbryggersgade.

Christian IV skøder »thill oss elskelige, hederligh och høylærd mand mester Niels Michelsen, sogneprest thill Holms kirken her for

wortt slott Kiobenhaffn, och hans arffuinger fire wore och cronens boder her vdj vor kiobsted Kiobenhaffn vdj Michel Brøggeres gade vdj Kattesund liggendis, paa den venstre side langs gaden, norden op thill Jacob Jorgensens boeder paa den søndre ende, och sønden op thill Peder Pedersens voningh paa den nørre ende, breden der paa ud thill adelgaden aff sønder i nør ehr en och dreduve allen en quarteer tho fingers bred, lengden fra adelgaden och nederst i gaden aff øster och i vester ehr itt halffhundrede halffembte allen itt halff quarter, breden bagh i gaarden aff sønder och i nør femb och threduve en halff allen halff anditt quarteer, med huis bygninger der nu paa staar, huilke forskrefne bygninger och jordsmon» osv. Giffuit Hafniæ den 16 februarij 1625.

Sæl. Registre XVIII. 7.

39. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Gaard i Vestergade.

Iligemaade fich Claus Bech thommermand, borger vdj Kiobenhaffn, skiode paa en Kong. Maytt. gaard och voning paa Vester gade i forskrefne Kiobenhaffn liggendis, paa den nørre side langs adelgaden vesten op thill capitein Hans Calundborigs gaard paa den østre ende, och øster op thill Magdalene Niels Schriffuers gaard paa den vestre ende, breden paa samme voningh langs adelgaden aff øster och i vester imellem forskrefne thuende voninger ehr sexten allen en halff quartier, breden mitt i gaarden otte och threisindstiuffue allen, i lengden fra gaden nitten allen threi quartier, breden nederst i haffuen op thill Madtz Gullendfars haffue ehr nitten allen threi quartier, lengden fra adelgaden och nederst i haffuen itt hundrede femb och thiuffue och en allen; huilken forskrefne bygning och jorderum etc. Hafniæ den 16 februarij 1625.

Sæl. Registre XVIII. 8.

40. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bod i Kongensgade.

Iligemaade fich Jacob Ambling maler, borger i Kiobenhaffn, skiøde paa en Kong. Maytt. boed och voning i forskrefne Kiobenhaffn vdj Kongens gade liggendis, paa den nordre side langs adelgaden vesten op thill Marqnus Mallers voning paa den østre ende och østen op thill mester Hans Sadelers hus paa den venstre ende, breden paa samme voningh langs adelgaden aff øster i vester fra forskrefne Marcus Malers hus och indthill forskrefne Hans Sadelers voning ehr

ni allen mindre thoe fingersbred, lengden fra gaden och indthill dett inderste i gaarden ehr nitten allen mindre threj fingers brett, breden bagh i gaarden paa den nordre side ehr ni allen minder en fingerbred, med huis bygning der paastaaer, huilke forskrefne bøgningh och jordtzmon effther som etc. Giffuitt Haffniæ den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 8.

41. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bod i Kongensgade.

Ilige maade fich mester Hermand Rolfum stenhugger skiode paa en Kong. May. boed och voningh her j Kiøbenhaffn, vdj Kongens gade liggendis, paa den nordre side fra her Thage Hansens hus och inthill mester Morten Muremesters voning, langs gaden vesten op thill forskrefne her Thagis hus paa den østre ende, och ehr breden paa samme voningh langs adellgaden aff øster och vdj vester ni allen itt halff quarter och tho fingers bred, breden bagh i gaarden paa den nordre side nj allen mindre en finger bred etc. cum clausulis consuetis. Hafniæ 16 februarij 1625.

Sæl. Registre XVIII. 8.

42. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa et Hus paa Hjørnet af Kongensgade og Integade(?).

Iligemaade fich mester Hans Fegenschuch Sadeller skiøde paa itt Kong. Maytt. hiørnehus och voning vdj Kiøbenhaffn, paa den venstre ende aff Kongens gade liggendis, breden paa samme hus och voning langs Kongens gade ehr tholff allen mindre tho fingers bred, lengden paa samme hus och voning fra hiørnitt vdj Kongens gade och langs dett strede, som løber aff Kongens gade och ind vdj Østergade aff sønder vdj nor halffsøttende allen mindre en fingers bred, breden bagh thill paa den nordre side paa samme voning med sin gaards rom ehr nitten allen, med huis bygning der nu paastaar etc. cum clausulis consuetis. Giffuit Hafniæ den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 8.

43. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bod i Kongensgade.

Iligemaade fich mester Hans Fegenschuck sadeler, borger i Kiøbenhaffn, skiøde paa en Kong. Maytts. boed och voningh vdj forskrefne Kiøbenhaffn vdj Kongens gade liggendis, paa den nordre side langs adelgaden, vesten op thill Jacob Amblingh malers voningh paa

den ostre side, och osten op thill forskrefne mester Hanns Fegenskuck sadellers voning paa den vestre ende, breden paa samme voningh langs adelgaden aff øster vdj vester fra forskrefne Jacob Malers voningh och indthill itt hiorne hus paa den vestre ende vdj forskrefne Kongens gade, som forskrefne mester Hans Sadeller vdj ligemaade oss affkiobtt haffuer, ehr ni allen, lengden fra gaden och indthill dett inderste i gaarden ehr atten allen itt quarter tho fingers bred, breden offuer adelgaden langs gadehusett saauelsom bag i gaarden paa den nordre side siuff allen, med huis bygningh der paa staar etc. cum clausulis eonsvetis. Giffuitt paa vortt slott Kiøbenhaffn den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 9.

44. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bod i Kongensgade.

Mester Morten Weichent, murmester, fich skiode paa en bod och voningh vdj Kiobenhaffn vdj Kongens gade liggendis, paa den nordre side langs gaden, vesten op thill Hermand Stenhuggers voningh paa den ostre ende och osten op thill Rasmus Donnickers voning paa den vester ende, breden paa samme voning langs adelgaden aff øster vdj vester, fra forskrefne mester Hermand Stenhuggers hus och indthill mester Rasmus Dønickers woningh ehr ni allen itt quarter mindre itt fingerbred, lengden fra gaden och thill dett inderste i gaarden ehr en och thiuffue allen itt quarter mindre itt fingersbred, breden bagh i gaarden paa den norder side ehr halfftiende allen; med huis bygningh etc. cum clausulis consvetis. Giffuitt Haffniæ den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 9.

45. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bolig i Vognbadstuestræde.

Jørgen Rasmusen skreder, borger i Kiobenhaffn, fick skiøde paa en Kong. Maytt. boeligh, som ehr femb bindingh hus med sine fuldkommen stolper och sper i Vogenbadstuffstrede vdj forskrefne Kiobenhaffn liggendis, som strecker sigh vdj breden vd thill adelgaden aff øster i vester otte allen threj quarter en fingers bred, lengden fra gaden och ind i gaarden aff nør och vdj sønder sex och threduve allen threj quarter, breden bagh i gaarden paa den sønder ende halff niende allen; med huis bygningh der nu paa staar etc. Giffuit Haffniæ den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 9.

46. **16 Feb. 1625.**

Skøde paa en Bod i Kongensgade.

Mester Asmus Eylersen Donnicker, borger i Kiøbenhaffn, fich skiøde paa en Kong. Maytt. boed och voning vdj forskrefne Kiøbenhagn liggendis, paa den nordre side langs gaden vesten op thill mester Morthen Murmesters voning paa den østre ende, och østen op thill Marchus Malers hus paa den vestre ende, breden paa samme voning langs adelgaden aff øster och vdj vester fra forskrefne mester Morthenns hus och indthill Marcus Malers voningh ehr ni allen itt quarter mindre itt fingres bred, lengden fra gaden och indthill dett inderste i gaarden ehr thiuffue allen itt quarter tho fingers bred, breden bagh i gaarden paa den nordre side ehr ni allen itt quarter tho fingers bred; med huis bygning och jordtzmon vdj sin lengde och brede etc. Giffuitt Haffniæ den 16 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 9.

47. **22 Feb. 1625.**

Borgmester Mathias Hansen maa gjøre Indførsel i Otto Brahes Løsøre i hans Gaard paa Kjøbmagergade. (Jfr Nr. 58.)

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att epthersom oss elskelige Matthis Hansen, borgemester vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for naagen kort thid forleden dom skall haffue forhuerffuitt offuer oss elskelige Otte Brahe Pedersen, vor mand och thiener, att maa lade sigh i hans godtz indføre for nogen gield hand forskrefne Matthis Hansen skall skyllig vere, och hand for samme gield skall haffue laditt sigh indføre i en forskrefne Otto Brahes gaard her vdj vaar kiøbsted Kiøbenhaffn, paa Kiøbmagergade liggendis, vdj huilken vii dogh thilforn voris indforsell haffuer laditt skee for en summa penge hand oss skylligh ehr, som sigh paa dett neste saa høytt bedrager, som samme gaard verdtt ehr, da haffue vij forskrefne Matthis Hansen, paa dett hand sin skade maa ehrholle och sin bethalingh erlange, vndt, beuilgitt och eptherlatt, saa och med dette vort obne breff vnde, beuilge och eptherlade, att hand effther sin forige forhueruede dom maa sigh i forskrefne Otte Brahis gotz eller løssøre, saauitt hand loffligh ehr berettigett, lade indføre, huor hand dett kand opspørge, vden nogen vittløfftigh proces, forbydendis osv. Giffuitt paa vort slott Kiøbenhaffn den 22 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 10.

48. **23 Feb. 1625.**

Skøde paa 6 Boder i St. Pederstræde.

Mester Blasius Moller badskier, borger vdj Kiobenhaffn, fich skiode paa sex Kong. Mayttz. boeder med itt porterom her vdj forskrefne vor kiobsted Kiobenhaffn, i S. Peders strede, sonden for adelgaden, osten op thill Frederich Veffuers voning paa den vester ende och vesten op thill Ellene Fockas paa den oster ende; breden paa forskrefne boder vdthill adelgaden aff øster och vdj vester ehr en och fyrrethiuffue allene, lengden paa samme boeder och des thilliggendis jordzmon fra gaden och thil dett nederste i haffuen paa den øster ende langs vd med Ellene Fockis haffue ehr threj och halffierdesindsthiuffue allen threj quarter, lengden paa den vestre ende langs Frederich Veffuers och mester Hans Sebyes baggard och eyendomb fra gaden och thill det nederste i haffuenn indthill D. Hans Rejseners hus ehr ni och halffierdesindsthiuffue allen, breden paa forskrefne boders jordtzmon paa den sønder side, nederst i haffuen, langs vd med dochter Hans Reiseners hus, ehr en och fyrretiuffue allen; med huis bygningh der nu paastaar, hvilke forskrefne bygningh etc. Haffniæ den 23 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 9—10.

49. **24 Feb. 1625.**

Skøde paa en Gaard i Stenboderne.

Jørgen Danielsen fich skiøde aff Kong. Maytt. paa en Hans Mayttz. gaard vdj Kiøbenhaffn vdj Steenboderne, som affgangen Hans Simensen, voris førrige munsterskriffuer, haffuer thilhortt, liggendis imellom Christopher von Nordens gaard paa den østere och Pouel Dam skreders gaard paa den vestere side, och strecker sigh vdthill Lederstrede med den sønder ende, lengden langs igiennom gaarden fra adelgaden i Stienboderne och vd thill Lederstrede i sønder ehr itt hundred och fembten allen, første bred paa samme gaard vd thill adelgaden i Stienboderne ehr nitten allen itt halff quarter, anden bred inden i gaarden tho och førrethiuffue allen, fra adelgaden ehr halff attende allen, thredie maall femb och førrethiuffue allen fra forskrefne halff attende allen bred ehr sytten allen, fra thredie maall otte och thiuffue allen i lengden fra sytten allen bred och vd thill Lederstrede ehr breden paa samme gaard emellom forskrefne Christopher von Nordens gaard och Johan von Dellens, langs med Lederstrede, atten allen, med huis bygning der nu paa staar, huilken forskrefne

gaard, bygning och jordsmon osv. Giffuitt Hafniæ den 24 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 10.

50. **28 Feb. 1625.**

Kgl. Befaling om at vække Isen omkring Byen.

Christianus quartus helse eder oss elskelige borgemester och raadmend her vdj vor kiobsted Kiøbenhaffn euindeligen med Gud och vor naade. Vider, att vdj denne thids selsomme thilstand formedelst adskiellige krixberedskab och oplob, som alleuegne høris, vell ehr fornoden att haffue god opsiun allestedtz her vdj rigitt med festninger och grendtzehuse, om mand ellers derved vill vere forsickeritt imod attskiellige anslage och finttlige thilføyelser; thi bede vij eder och her med nu aluorligen befalle, atti her epther althid aarligen byens rodemestere her sammestedtz thilholler, at de, naar isen kand nogenlunde bere, att saa paa thilsiger borgeriett at lade vecke her omkring byen huor och naar behoff gioris, giørendis vaagen saa bred som fornødenhed vdkreffuer, att mand ey letteligen kand komme der offuer; och bede vij eder och hermed aluorligen befaler, attj voris fogitt her sammestetz thilholler, att hand huer aff samme rodemestere, som saadanne vecken som forskreffuet forsømmendis vorder, thilthaller och paa 10 daler thill oss, saa offte en huer samme vecken forsommer, straffes, med mindre att fogden selffuer vill for samme forsømmelse huer gang i lige maade haffue thill oss forbrutt 20 daler, huor epter i eder kunde vide att rette och forholle. Giffuitt Hafniæ 28 februarij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 14.

51. **20 Marts 1625.**

Skøde paa en Bolig i Kongensgade.

Christian IV skøder »thill neruerendis breffuiser Jost Thecklenborrig, skreder, borger her vdj vor kiobsted Kiobenhaffnn, och hans arffuinger en vor och chronens bod och voning her vdj forskrefne vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdj Kongens gade liggendis, paa den norder side langs adellgaden, vesten op thill mester Rasmus Dønnickers voning paa den øster ende, och østen op till Jacob Amblingers hus paa den vester ende; breden paa samme voningh langs adellgaden aff øster och vdj vester, fra forskrefne Rasmus Dønnickers hus och indthill Jacob Ambling malers hus och voning, ehr nye allen mindre en fingers bred, lengden fra gaden och indthill dett inderste i gaarden ehr nitten

allen trei quarter; breden bagh inde i gaarden paa den nordre side ehr ni allen, med huis bygning der paa staaer« osv. Giffued Hafniæ den 20 martij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 17.

52. **29 Marts 1625.**

Skøde paa en Gaard ved Stranden paa Hjørnet af Boldhusstræde.

Christian IV skøder »thill neruerendis breffuiser Hendrich Charstensen suckerbager her vdj vor kiobsted Kiobenhaffn och hans arffuinger en vor och chronens gaard her vdj forskrefne vor kiobsted Kiobenhaffn, langs vd ved Stranden thuertt offuer fra vort Rente cammer, liggendis paa hiørnitt osten for adelgaden, som løber fra Stranden och op vdj vore ny boder, och strecker sigh vdj lengden vd med forskrefne gade indthill vor Boldhus muer paa den norder side, och langs med voris wbygte platz paa den østerende; samme gaard och eiendomb, som den nu ehr bygtt, begrebitt och indhegnitt, och med sine thuende vdbøgtt offuerheng paa den øster gaffuel, epther en lodline fra dett offuerste paa gauflen och neder thill jorden, lengden paa den vester ende fra forskrefne vortt Boldhus och thill hiørnitt vd ved Stranden aff noer och vdj sonder ehr fire och threduve allen itt halff quarter, breden langs vd med Stranden paa den sønder side aff vester och vdj øster ehr ni och thiuffue allen thoe quarter mindre itt fingers bred, lengden paa den øster ende aff sønder och vdj nøer ehr en och threduve allen itt quarter mindre itt fingersbred, breden paa den norder side aff øster och vdj vester langs vd med forskrefne vortt Boldhus ehr syff och thyffue allen halffanden quarter thoe fingers bred, med huis bygning och jordtzmon« osv. Giffued paa Kiøbenhaffns slott den 29 martij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 18.

53. **21 April 1625.**

Skøde paa et Hus i Stenboderne.

Christian IV skøder »thill neruerendis breffuiser Andres Dessow huttstafferer, borger her vdj vor kiøbsted Kiobenhaffn, och hans arffuinger en vor och chronens woning her vdj forskrefne vor kiøbsted Kiobenhaffn vdj Stenboden, liggendis imellom Jochim Giørdeller och Hendrich Thommesens voning, lengden aff øster och vdj vester fra forskrefne Jochim Giørdellers voning och thill forskrefne Hendrich Thomesens voning langs adelgaden ehr halfsyffuende allen en fingersbred, breden fra adelgaden och indthill Helligiestis kirkegaard paa

den østerende ehr 6 allen halfsyffuende quarter en fingers bred, lengdenn langs vd med kirkegaarden imellom forskrefne voninger ehr halffsyvende allen en fingers bred, breden paa den vesterende op thill forskrefne Hendrich Thomesens voning ehr sex allen itt halff quarter threi fingers bredtt, med huis bogning der nu paastaar« osv. Giffue Hafniæ denn 21 aprilis anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 37—38.

54. **27 April 1625.**

Skøde paa en Gaard paa Hjørnet af Kjøbmagergade og Pustervig.

Christian IV skøder »thill oss elskelige Bartholomeus Haagensen, vaar prouiantskriffuer, och hans arffuinger en vaar och chronens gaard her vdi vaar kiobsted Kiøbenhaffn, offuerst vdj Kiøbmagergaden aff sonder vdj nør, fra Peiter Peitersen smids voning och indthill hiørnitt vdj Pusteruig ehr sex och firesintztyffue allen itt quarter, lengden vd thill gaden langs vd med Pusteruig aff vester vdj øster ehr sex och firesindtztyffue allen threy quarter, breden bag och nederst i haffuen paa den østerende aff nør och vdj sønder ehr tho och halffierdesindztyffue allen, lengden paa den sønderside aff øster och vdj vester indthill adelgaden ehr halffembsindtztyffue och halfftiende allen, breden mitt igiennom haffuen aff nør och vdj sønder ehr ni och halffierdesindtztyffue allen, med hvis bygning der nu paastaar« osv. Giffued paa vortt slott Kiøbenhaffn den 27 aprilis 1625.

Sæl. Registre XVIII. 44—45.

55. **27 April 1625.**

Skøde paa Marsvinernes Gaard paa Kjøbmagergade.

Iligemaade fich forskrefne Bartholomeus Haagensen skiode paa en gaard, kaldis de Marsuins gaard, och vdj Kiøbenhaffn vdj Kiøbmagergaden liggendis, och ehr breden der paa langs Kiøbmagergaden fra Jacob Becks gaard paa den sønderende och indthill Rasmus Bosens gaard paa den anden ende halffnittende allen itt halff quarter, lengden fra Kiøbmagergaden aff vester och vdj øster neder thill byens den første stald, som kaldis Aufflsgaarden, ehr itt hundrede threisindtztyffue och halffsiette allen, fra dett maaell och neder thill den anden stall ehr femb och tiuffue allen, och ehr saa lengden thilhaabe itt hundrede halffembtesindtztyffue och en halff allen, breden nederst i haffuen paa den øster ende langs byens den nederste stald ehr tho och thyffue en halff allen itt halff quarter, breden thuertt offuer hauffuen fra Claus Lauritzens voning paa den norder side och langs

vd med byens den anden stald indthill Ebbe Munckis arffuingers hauffue och planckeuerk paa den sonderside ehr threisindtztyffue allen itt quarter; den thredie bred halffembtesindtztyffue sex allen, i lengden fra byens den nederste stald paa den østerende aff haffuen fra forskrefne Claus Lauritzens voning paa denn nordre side och thill forskrefne Ebbe Munckis arffuingers gaard paa den sønderside ehr threi och threisindtztyffue allen mindre itt quarter, och fra forskrefne Claus Lauritzens voning och thill Jens Laugmans plankeuerk paa samme bred ehr fire och fyrgetyffge allen itt quarter; den fierde bred tuertt offuer gaden ehr sex och threisindtztyffue allen, j lengden fra gaden och fra Rasmus Boesens gaard paa den nordre side och thill Jens Laugmands gaard paa den søndre side langs vd med enden aff forskrefne Jacob Beckis gaardzrom threduve och en halff allen, och fra forskrefne Rasmus Boesens gaard och indthill hiørnet aff forskrefne Jacob Beckis gaard ehr sexten allen, lengden paa den norder side langs Dirik Bardskers och Claus Lauritzens voninger fra byens den nederste stald langs vd med forskrefne Ebbe Munckis plankeuerk och indthill forskrefne Jens Laugmands plankeuerk paa denn vester ende ehr threi och threisindtztyffue allen itt halff quarter, noch lengden fra den østerende paa Jens Laugmands plankeuerk och indthill forskrefne Jacob Becks plankeuerk och gaardtzrum paa den vester ende ehr en och threduve en halff allen och thoe fingers bred, med huis bygning der paastaar, huilken etc. cum clausulis consvetis. Hafniæ den 27 aprilis 1625.

Sæl. Registre XVIII. 45—46.

56. **27 April 1625.**

Hr. Thor Rasmussen kaldes til Præst ved den ny Kirke udenfor Nørreport.

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att vij naadigst haffue forordnett hederlig och vellerd mand her Thoer Rasmusen at skulle vere sogneprest thill den ny kirke vden for Nørreportt, och haffuer hand loffued sigh vdi samme sinn thienneste baade vdj lerdom och leffnitt att ville och skulle forholle, som dett sigh en sand och rettsindig Guds ords thiener eigner och bør, och skall hand vdj denne sinn thienniste aff sine thilhørere sammestedtz, som bliffuer forordnett ad søge samme kirke, oppebere all seduaanligh præstelige renthe och rettighed. Thi forbyde osv. Giffued paa vortt slott Kiøbenhaffn den 27 aprilis anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 46—47.

57. **28 April 1625.**

Aabent Brev om Stolestader i Frue Kirke.

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att efftersom vij naadigst haffue for gaatt anseet, en rigtigh stolebog her vdj vaar Frue kirke vdj vaar kiøbsted Kiøbenhaffnn att hollis, huor epter alle och huer deris rigtige stolestade vide kunde, haffue vij naadigst budett och befallett, saa och nu med dette vortt obne breff biude och befalle, att skulle læsis och forkyndis paa predickestoelene for menige borgerskabitt her vdj vaar kiøbsted Kiøbenhaffn, at huo som haffuer nogen rette adkomst breffue thill nogen stoele her vdj vaar Frue kirke, de da deris naffn angiffuer och thill bogs føre lader, paa dett en rigthig stolebog kand bliffue giortt, och kierkenn vide huad hinder eller andre thilkommer, thi ladendis det ingenlunde. Giffued paa vortt slott Kiøbenhaffn den 28 aprilis 1625.

Sæl. Registre XVIII. 47.

58. **8 Maj 1625.**

Thage Thott faar Skøde paa Otto Brahes forrige Gaard. (Jfr. Nr. 47.)

Christian IV skøder »thill oss elskelige Thage Thott thill Erixholm, vor mand, raad och embitzmand paa vortt slott Solffuetzborg, och hans arffuinger en vaar och chronens gaard her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn i Kiøbmagergaden liggendis, huilken gaard och eyendomb, som oss aff os elskelige borgemestere och raad her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn ehr thildombt for huis gield oss elskelige Otte Brahe thill Thorbenfeld, vor mand och thienner, oss haffuer veritt skylligh. Breden derpaa vd thill Kiøbmagergaden aff nør och vdj sønder, fra oss elskelige Claus Daais thill Rauffnstrup, vor mand och thienner, hans gaard och indthill Sten Gulsmes gaard paa hiørnitt vd thill Clareboderne, ehr thiuffue och halffthredie allen itt quarter, lengdenn fra Claus Guldsmes gaard vdj Clareboderne och thill hiørnitt i Springgaden ehr itt hundred och fembten allen, breden fra hiørnitt vdj Clareboderne och langs Spring gaden indthill Thorbiørn Pedersens woninger aff nør och vdj sønder ehr thiuffue och halffanden allen, lengden fra Springgaden och langs vd med Thorbiørn Pedersens voninger aff øster och vdj vester ehr threduve och halffembte allen itt quarter, breden thuert offuer haffuen langs vd med skipper Oluff Stubkiøbings, Bartholomæus Plougs och Thorbiørn Pedersens voninger aff nør och vdj sønder indthill Clareboderne ehr fyrgetyffue och otte alne, noch lengden paa den nordre side langs Claus Daais gaard ehr itt hundrede och tholff allen, med huis bygning der nu paastaar,

huilken forskrefne gaard etc. Cum clausulis consvetis. Giffuitt paa vortt slott Kiøbenhaffn den 8 maij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 48—49.

59. **9 Maj 1625.**

Kromanden udenfor Vesterport faar to Aars Toldfrihed paa Øl og Vin.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, at vij naadigst haffue vndtt, beuilgitt och thillatt, saa och nu med dette vortt obne breff vnde, beuilge och thillade, ad kruermanden vdj dett giesteherberg vden for Vesterportt der for vaar kiøbsted Kiøbenhaffn poo thoe aars thid maa tholdfri nyde huis øll och vin, som hand vdj samme kroer vdtapper, efftersom hand dett vdj forgangne fire aar hafftt haffuer, thi forbiude vij osv. Giffued paa vortt slott Frederixborg den 9 maij anno 1625.

Sæl. Registre XVIII. 51.

60. **17 Juni 1625.**

Joris Peiterson beskikkes af Prins Christian til Tilsynsmand ved Børnehuset.

Christianus V giøre alle vitterligtt, att vij naadigst haffue antagitt och bestillett och nu med dette vortt obne breff antage och bestille neruerende Joris Peitersen for en thilsiunsmand offuer Kong. Maytt. voris elskelige kiere her faders Børnehus vdj Kiøbenhaffn, vdj huilkett forskrefne Børnehus hand skall haffue befalling och thilsiun offuer alle hantverkerne, saa och ald huis vld der indkommer och forbrugis vdj regenskab, och den ved rigtigh indtegtt och vdgifft forklare, hand skall och med altingist, huis paa vercherne der vdj husitt skall forandris, haffue god och flittigh opsigtt, efftersom hand bliffuer befallitt aff oss elskelige Axell Arenfeld thill Liusholtt, Kong. Mayttz. rentemester, eller huem samme hus vdj befalling haffuer, och dersom naagen brøst eller mangell kunde findis eller forefalle, skall hand dett forskrefne Axell Arenfeld, eller huem i hans sted forordnitt vorder, vdj thide thilsige, ad der paa kand raadis boed; hand skall och med fogden, skriffueren och mesterne der vdj husitt holde rigtigh bog paa huemb af samme hus vdkommer och effter høystbemelte Kong. Mayttz. forordning derom giortt bør ad vdkomme, och dett saa offte om aaritt som behoff giøriss, och naar naagen sin thid vd der vdinden haffuer verit, och sitt hantuerk lærtt, ad hand eller hun bør effter forordningen ad vdkomme, skall forskrefne Joris Peitersen med fogden, skriffueren och mesteren, de lære hoss, dett giffue fra dennom beskreffuett. Hand skall och med altingist der vdj husitt, som hans bestilling vedkommer, sigh throlig, flittig och wfortroden

lade befinde; for huilken hans wmag och besuering vij hannom naadigst haffue beuilgitt aarligen aff Kong. Maytts. rente cammer ad skall giffuis thill husleye, løn och besoldning halffanditt hundrede courrent daller, huilken hans besoldung skall begynde och angaa fra den 22 martij anno 1623, fra huilken dagh hand først vdj thiennisten ehr ankommen, och endis aarsdagen der nest effter, och siden saaledis forfølgis, imeden och all den stund hand vdj samme bestilling bliffuer och vij anderledis derom thilsigendis vorder. Bedendis och biudendis Kong. Maytts. rentemester osv. Giffued paa Sorøe slott den 17 junij 1625.

Sæl. Registre XVIII. 57—58.

61. **7 Jan. 1626.**

Bartholomæus Hagensen, kgl. Proviantskriver, faar Skattefrihed.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att vi aff vor synderligh gunst och naade haffue vnth och beuilget och nu med dette vort obne breff vnde och beuilge oss elskelige Bertholomeus Hagensen, vor prouiandtskriffuer for vortt slott Kiøbenhaffn, att maa (naar hand icke er lenger vdj vor dagelig thieniste), residere och boe saauellsom bruge sin handteringh der vdj vortt rige Danmarck, huor hannom løster, og hand best kand, och for aldt kongeligh byes och borgerligh thynge quitt och frj och forskaanitt att vere, vedt huad naffn dett och neffnis kandt, forbindendis osv. Rodenborgh den 7 januarij anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 83.

62. **24 Jan. 1626.**

Skøde paa Christian Ulrik Gyldenløves Gaard paa Nytorv og tilhørende 24 Smaahuse, samt 2 Huse i St. Clemensstræde.

Christian IV skøder »thill oss elskelige Bertholomeus Hagensen, vor prouiantskriffuer, och hans arffuinger en vor och cronens gaard medt 24 woninger och boeder vdj vor kiøbstedt Kiøbenhaffn, ligendis vesten for det Nythorv, och er vdj sin lengde og brede som epther følger: lengden paa samme eiendomb langs vdt till det Ny thorgh fra Christoffer Brehmers gaard och till hiørnitt modt Suenestreditt aff nør och i sønder er itt hundredt otte allne, fra samme hiørne och till byens huse, som stadtzens thienner nu iboer, paa den østre side forskrefne boer er sytten allen en quartier en finger brett, paa den vestre side fra forskrefne byens boeder och till hiørnedt imodt Kattesundt, aff øster i vester, er thi allen j quarter, fra forskrefne hiorne aff sønder i nør langs vdt till adelgaaden i Kattesundt till Niels Lauritzens hus er itt hundrede halffsiette och thrediuge allne en halff quartter, lengden paa samme eigendomb fra det Nytorgh igienom

gaarden, haffuen och wdt till Kattesundtt aff øster i vester er itt hundredt thretan allen threj quarter en finger brett, breden fra Christopher Brehmers grund igiennom gaarden och till forskrefne byens boeders grundt, aff nør i sønder, er itt hundredt sex allen halff thredie quartter, lengden igiennom de nederste boeder vdt till Nytorgh paa den sønder ende igienom gaaden, hauffue och de boeder vdt till Kattesundt aff øster i wester er otte och firesindstiuffue allen, lengden igienom den nederste och sønderste voningh vdt till det Nythorgh aff øster i wester till byens waaningers grundt er femb och thiuffue allen en quarter, fra det vester hiørne aff byens husis eiendomb i forskrefne Suenestrede och langs op i hauffuen till Neclauis Pedersens husis tagdrob aff sønder i nør er itt hundrede halff siu[n]de och threduffue allen en halff quarter, fra forskrefne Neclaus Pedersens hiørnestolpe och till Christopher Bremmers grundt och planckuerck fra wester i øster er itt halffhundrede halffthredie allen tho finger brett, fra Knudt Christophersen snedickers hiørnestolpe och husgauffl och tiil forskrefne Bartholomeus Hogensens wedhammer aff nør i sønder er en och thiuffue allen en finger brett, fra forskrefne Knudt Snedickers grundt langs vdt med Christopher Bremmers jordt och planckeverck och sønder till hauffuen, gaardens husis hiørnestolpe, er thretan allen ringer ij finger bred, noch thuende woninger i S. Clemendtz strede, breden paa paa samme thuende boeder vdt till adelgaaden aff vester fra Laughe Kockis hus och i øster till Knudt Snedickers hus er syten allen en quarter tho finger bredt, lengden paa samme thuende boeders grundt fra adelgaaden aff igienom gaarden aff nør i sønder till Bartholomeussis haffue er halffsetthe och threduffue allen halffanden finger bredt, breden bagh i gaarden paa samme boeders grund, som den nu indhegnidt er, aff øster i vester, er femten allen en halff quarter en finger bredt, med huis bygning der nu paa staar, huilchen forskrefne gaard« osv. Giffuit Wolffbøttell den 24 januarj anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 85—87.

63. **23 Feb. 1626.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian IV skøder til »Wellum Pethersen, borger och induohner vdj Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne vor och chronens platz, jord, grundt och eiendomb i den nye stadt vdj Christianshaffn liggendis, som hand selff haffuer laditt opfylde och indhegnitt, och strecher sig samme platz vdj lengden nordwest och sudwest imellom S. Sophia gaade neden wandit och lille Thoregaade, siuff och fire-

sindtztiuffue aallen, wdj breden fire och thiuffue allen, emellom Nedergaade och Kongens gaade liggendis, emellom Mickill Wibis och Steffen Søffrensens platz, huilchen platz, jord, grund och eigendomb vdj brede och lengden, saa och med sin fri fortogh for till epter breden for forskrefne platz och vdt till dybet i det vandt, som løber igienom byen, effter som forskreffuitt staar, och som det nu forfunden och indbegreben ehr, forskrefne Willom Pethersen och hans arffuinger maa och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri etc. etc. Dogh schall forskrefne Willom Pethersen eller hans arffuinger vere till forpligt, paa samme platz och grundt att lade sette goede kiøbstedt bygningh och den siden vedt lige och magt att holde, thi forbiude osv. Giffuitt paa Kiøbenhaffn slott den 23 februarij anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 84—85.

64. **24 Marts 1626.**

Der bevilges Vartov Hospital Frihed for Told og Accise.

Christianus V giøre alle vitterligt, att efftersom Mickill Søffrensen, hospitals forstander vdj Vartou, os wnderdanigst haffuer laditt andrage, huorledis hand paa de fattigis wegne paa adschiellige steder skall forhindris till forskrefne fattigis fornødenhed prouiant och anditt at indkiøbe, da wille vi naadigst med dette wortt obne breff buditt haffue alle och en huer forskrefne Michill Søffrensen med alt huis hand paa de fattigis wegne indkiøber fri och wbehindritt for thold och anden besueringh, saauitt dett tillforne verett haffuer, att lade passere. Ladendis etc. Koldinghus den 24 martij anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 89.

65. **25 April 1626.**

Bevilling for en Mand at indtages i Vartov Hospital og nyde sin Underholdning for sin Pensjon.

Christianus V giøre alle vitterligtt, att vi naadigst haffue beuillgitt neruerende breffuisser Jacob Jørgensen, høystbemelte Kong. Mayts. forige skibs thrommetter, strax att maa indkomme och indtagis udj det almindelige hospitall vdj Wartou, och der wnderholdningh for hans manitz penge, hannom aff renteriett epter høystbemelte Konng. Maytz. naadigst anordningh giffuis, dogh aars lønen allene paa ett aars tidt att nyde, och dett hans datter och barn att tilstillis. Bedendis osv. Kiøbenhaffn slott den 25 aprilis anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 94.

66. **24 Juli 1626.**

Skøde paa en Gaard i Højbrostræde.

Christian IV skøder »till os elskelige Steffen Rode, borger och induonner her vdj Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en Hans Kong. Maytz. gaard och grundt her vdj forskrefne Kiøbenhaffn, ligendis paa den vestre side vdt till Hoybrostræde her i byen nest synden op till os elskelige fru Lisbeth Bille thill Førsløff, affgangne Siguort Beckis efflerleffuerske, hindis gaard och eiendomb. Breden paa den grundt opmurede bygningh vdt till Høybroestræde fra forskrefne fru Lisbettis gaard och till hiornedt ved Leyerstredett aff sonder i nør er thri och fyrgetiffue alne, breden thuert offuer gaarden fra forskrefne fru Lisbetz huus och bygningh igiennom Steffen Rodis portt vdt till Leyerstreditt aff sønder i nor er sex och thrediuge allene en halff quartter, breden bagh i gaarden i vester fra forskrefne fru Lisbetz stalde och bygningh och vdt till Leyerstredett, aff sønder i nor, er thiuff allen ringer j quartter, lengden paa samme gaardtz eiendom paa synder side emodt forskrefne fru Lisbetz stall fra Hoigbrostredett aff oster i vester er ni och thrediuge allene tho quartter halff andett fingersbred, lengden paa samme gaardtz eiendomb till den norder side igiennom hussit fra Høybrostredgaarden och stalden emodt forskrefne fru Lisbetz portrum aff øster i vester er halfftrediesindtztiuffge tho alne halfftredie quartter tho fingers bred, lengden paa den gandske platz fra Høybrostrede langs Leierstredett emod forskrefne fru Lisbetz hus och eiendomb aff øster i vester ehr halffthrediesindtztiuffue otte alne thoe quarter halffthredie fingers bredt, med huis bygning der nu paastaar, huilchen forskrefne« osv. Giffuitt Haffniæ den 24 julij anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 106—107.

67. **Avg. 1626.**

Smedenes Skraa.

Wi borgemestere och raadmend udi Kiøbenhafn giore witterligt, at efter som Kongl. May., woris allernaadigste herre, med Dannemarchis rigis høywise raad, naadigst for got och raadsamt hafuer anseet, at handwercherne her i byen igien maa føris paa fode, huorfor och Hans May. obne mandat er vdgangen, at alle mesterne vidt it huert embede, med borgemester och raads betenkende, nogen visse wilchor skulde forfatte, huor efter de dennem kunde hafue at rette och forholde. Da efterdi menige klein smidde, grof smedde, kiedell smedde, knifsmidde, spormager, bøssemager, suertfeyer, seyerhuggere,

fiellhuggere och nagellsmede, som udi laug ville vere incorporet her sammesteds, hafuer os deris embeds anliggende skriftlig ofuergiffuit, haffue vi det igiennem lest och der af till deris embeds forbedring efter høybemelte Kongl. May. naadigst bevilling dennem till efterretning udi deris laug disse efterskrefne artichler gifuit och meddelt.

1. Først skall de haffue en oldermand, huor till tuende af lauget skulde vdvelgis och paa raadhuuset for borgemester och raad opfodris, huilche de af samme to kiender duelig, hand skall vere oldermand it aar; hannem skall forordnis tuende andre forstandige mend til hossiddere, huis naffne i byens bog skulde indtegnis, der hos formanis och advaris deris bestillning med troskab och flid foruden argelist at forrette, och skulle huer mandag formiddag, om saa offte behof gioris, vdi deris laugs huus eller paa en anden bequem sted forsamlis der sammesteds, huis klage och v-enighed imellem mestere, suenne, drenge kand indfalde, saa vell som andre laugsens nødvendige erinde at forrette, de skulle och hafue en laugs skrifuer, som alle deris sager till god efterretning richtig kand antegne, dog alle deris sammenkomst och vdretning at skee forvden drich.

2. Naar aaret er forløben och oldermanden forlofuis, skall en af de to hossiddere, huilchen borgemester och raad der till god agter, udi hans sted beskichis, och en af laugs broderne forordnis till hossiddere i hans sted, dog skall ingen vere hossiddere lengere end i to aar.

3. At suennenis laug kand desbedre i ordning bringis, da skall oldermanden ved nafn lade antegne alle de gamle och vnge mestere, som nu ere borgere och bruger handtverchet, saa vel som di der efter denne dag i lauget indtagis och huor de boendis ere, at oldermanden och hossiderne kunde des bedre vide dennem at finde, Kong. May. och byens erinder hos dennem at forrette, saa vell som och vdvelge (vloulige?) bønhasere baade inden och vden byen, som iche borgere ere eller deris handtverch ret lert hafuer, at afskafe, thi naar borgemestere och raad nogen till borgere hafuer annammet och er god for sit handtverch, maa hannem lauget iche forvegris.

4. Paa det suennene till all embeds nødtorfft maa haffue nogen visse tider om aaret at komme till sammen, sig med huer andre om laugsens nøtte och embeds forbedring at raadføre, da maa de hafue fire sammenkomst eller moder, den første neste søgne dag efter St. Michels dag, den anden neste søgen dag efter Nyaars dag, den tredie Paaske onsdag och den fierde Trinitatis mandag, alle paa fastende stefne forvden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris fyrge-

tiufue ß's fortabelse, men kand deris werff med mindre sammenkomst forrettis, staar det hos dennem selff, och skall en af raadet vere hos i samme moder, der foruden otte gange om aaret, nemlig en gang huer maanet, om saa offte fornøden er, laugsens sager at anhore och till billig endskab at forhielpe.

5. Maa ingen suend imod recessen forhindris at komme udi lauget, ey heller nogen suend paa deris handtverch, som sin lere tid haffuer vdstaaet, bekommet sit lerebref och er god for mester, om hand ellers findis at vere kommen till alder och forstand, at hand kand formaa at nedsette och vinde sit borgerskab, och skall hand alldeelis ingen bekostning enten paa mesterstøche, gilde eller giestebud giøre eller anvende; maa hand i embedit antagis vden hand alleniste først gifuer 1 vngerske gylden eller deris werd, efter recessen, till den stues leye, som sagen for oldermanden och hossiddere imellem mesterne och suennene ordelis, saa och oldermanden 1 heell sdlr. och skrifueren ½ sdlr., som sidder och hafuer v-mage for alt lauget, der[til] skall hand 8 sdlr. wed aar och tid efter haanden som hand dennem kand fortiene och hannem aff borgemestere och raad blifuer forelagt aflegge och betale, huor de 4 dlr. till laugsens bygning eller huuseleye, huor de deris forsamling holde skulde, forvaris, och de andre 4 dlr. at komme gamle forarmede embedsbrødre och deris hustruer till hielp och trøst, saa och bestedis till jorde med, naar de ved døden afgaar. Her for vden skal enhuer, som sig vdi dette laug vill begifue, enten naar hand tager borgerskab eller siden naar hand det er begierendis, lade sit nafn hos borgemester och raad udi radstuebogen antegne och hos dennem certificere och anloffue, till huilche terminer hand forskrefne otte daler till laugsens forbedring och di armes ophold kand udgifue, huilchet optegnet skall oldermanden wed byens tienere tilskichis, och hand siden vden nogen videre antegnelse eller samtyche sit handtwerch at maa bruge, som Kongl. May. naadigste sidste paa trøch vdgangne forordning om handtverchs suenne oc drenge derom vdviser.

6. Dersom nogen af forskrefne handtverch fra andre kiøbsteder hid till byen will fløtte, sig nedersette och embedet bruge, hand skall hafue sit erlige skudzmaall fra haus øffrighed och laugsbrødre, hand frafløtte, førend hand tillstedis at komme i lauget.

7. Huilchen broder sidst udi lauget indkommen skall efter oldermandens befalning tiene lauget och sige till laugsmode, item till lig at begraffue oc andre kongens saa vell som byens nødvendige ærinde, indtill en anden kommer i hans sted; findis hand modtwillig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ß danske till

tuende skiffter, huuset och de fattige af lauget, mens worder hand siug eller udi anden louglig forfald, da tiene den nest for hannem i lauget indkom, indtil hand self sine gierninger kand forrette; mens dersom 2, 3, 4 eller flere paa en tid indtagis, da skulle de som for saadan v-mage wille fri vere, huer udgiffue oc betale 2 sldr. til lauget oc di fattige, saa och dens belønning, der udi den laugsbroders sted (som siug och udi forfald er oc eller omgaa skulle) wille hafue v-mage at omgaa.

8. Skall ingen laugsbroder vdi smede lauget maa holde giort arbed fall her udi byen mere end paa en sted, som hand selfuer hafuer sin bopell.

9. Hafuer nogen sig at beklage paa forskrefne laugsbrøder deris arbeid, at det er ilde giort, eller derfor v-billige fordris och begieris, eller v-loulig arbedslon opskrifuis, och det for den raadmand retten sidder angiffuis, da skall det aff hannem saa vell som older-manden, hossiddere och tuende andre gode mestere af lauget besichtis och ofuerveyes, befindis det da v-loulig at vere, da stande der for til rette som ved bør och som forskrefne der paa billigen kand kiende.

10. Ingen smed skall tillstedis noget nyt arbeid her i byen at giore eller affhende, førend hand i lauget er kommen och indtaget, vnder samme arbeids fortabelse.

11. Naar nogen laugsbroder ved døden afgaar, da maa hans hustru v-formeent efter hans dod bruge embedet med suenne och drenge, saa lenge hun sidder v-gifft och skicher sig erligen, och der som hindis suenne eller drenge sig forseer och motvillige anstiller, da strafis di efter forordningen och som enhuer deris brøst og for-seelse vorder befunden.

12. Wdi de fire almindelige forsamlinger, som dette embede bevilget er, disligeste naar oldermand och hossidere hos en af raadet ere forsamlede, sager at forhøre, da maa ingen paa de tider nogen werger hos sig bere, huor af v-løche och skade kand foraarsagis, vnder 8 ℔'s boder saa ofte sligt skeer.

13. Thruer eller vndsiger nogen laugs broder eller suend hin anden och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ℔ oc der foruden at stille borgen hin anden at vere w-bevaren, vden huis skee kand med loug och ret.

14. Worder nogen laugsbroder tillsagt at møde for older-manden og hossidderne for nogen sag och tilbørlig erinde skyld, och hand iche møder till dett klocheslett hannem tillsiges, bøde 4 ß, blifuer hand ½ time borte efter tiden, bøde 1 ℔, men blifuer hand

en heel time eller slet borte, bøde threi dobbelt, vden hand bewise kand at hafue loulig forfald.

15. Huilchen broder som kaldis for oldermanden udi rette for witterlig gield, hannem skall laugdag foreleggis at betale, sidder hand ofuerhørig oc det bewisis, da stede borgemester och raad eller byfogeden ret ofuer den v-hørsomhed, forvden videre deelsmaall, efter privilegier.

16. Wdi forskrefne smeddenis sammenkomst skall intet maa sluttis om di wahris kiob, handtvercherne vedkommer, oc skall ey heller nogen forbund eller wedtegt indbyrdis indgaais, vden huad efter Kongl. May. serdelis naadigste befalning skee kand.

Om suennene.

17. Ingen mester udi smeddelauget maa giffue deris suenne till lon en mere end en anden, vnder 20 ℔'s bøder, och skulle alle embeds brødre, naar deris qvartall møde holdis, forene oc sette huad deris suenne till støcheverch, vgge, fierding aars eller halft aars løn med billighed er, eftersom hand er god for sit handtverch oc som hand kand arbeyde till, bør at hafue, saa at suennene saa vell som mesterne kand ved blifue.

18. Maa ingen mester paa smedde handtverch holde mere end fire suenne och 2 drenge, huo her imod giør bøde saa megit som suennene giffuis till løn, mens bekommer nogen mester hastig oc megit arbeide, at hand det iche kand fortbringe, da anlange hos sine laugs brødre, som mindre arbeid hafuer, at de hannem till hielp kommer, samme arbeid for en billig betalning at fuldferdige, paa det de som arbeidet wedkommer iche der vdofuer skulde skee forkort.

19. Huilchen mester sig vnderstaar at tage nogen suend paa sit arbeide, som forinden rette stefne dag med v-minde fra sin hosbonde skildis, bøde 3 sdlr. och miste samme suend, och suendens straf eller bøder skall vere 2½ sdlr.

20. Vnderstaar sig nogen suend af forskrefne embeder, som hafuer fierding aars løn, at giøre sig oftere ørcheløse dage end mandagen allene och iche forføyer sig paa sin mesters verchsted om thisdag morgen betiden, naar klochen slaar femb, at giøre sit dagsverch som det sig bør, hand bøde første gang 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdelis, och derforvden stande till rette efter oldermandens och hossiddernis sigelse, for hand sin mesters arbeide forsømmede, dog skall ingen suend her af tage aarsag om mandagen at vere ørcheløs, iche heller andre suenne fra deris mesters gierning at enten

mandagen eller andre søgne dage, vnder tillbørlig straf, men di som haffuer vgeløn maa ingen fri mandag tillstedis, och skulle alle suenne were i deris mesters huus om afftenen klochen slaar 9 i det allerseeniste; huo lenger vden mesterns synderlig forlof vdeblifuer, bøde for huer gang 8 ß, men dølger mesteren med suennen, da bøde hand dobbelt.

21. Dersom nogen suend eller dreng foragter sin hosbondis eller hustrues mad eller øll, som vstraffeligt er, och det klagis och skelligen ofuer bevisis, bøde j dlr., kand hand iche bøderne vdgifue, da strafis 2 dage og netter i kielderen til vand och brød.

22. Menige brødre med oldermanden och hossiddere vdi dette embede skulde beskiche fremmede suenne, som hid till byen ankommer, it visse sted, huor de till herberg kand indsøge, oc der it tegn eller bret lade udhenge, at huer mester, som deris tieniste behøfuer, kunde des bedre wide dennem at finde, huilche suenne skulle verten udi samme logemente deris verger i forvaring antvorde, saa lenge de her i byen ere och thiener och indtill de her fra igien ville forreyse; der som di det iche giøre, da maa fogeden och kiemneren, efter stadzretten, lade tage deris werger fra dennem indtill de dennem igien løse, efterdi de ere handtverchs geseller, som ingen regimente er vndergifuen.

23. Paa det at suennene, som med soet och siugdom ere beladen och iche sielff haffuer i forraad, huormed de kunde dennem behielpe eller komme udi jorden, om di ved døden afgaar, kunde des bedre haffue deris thi pendinge, som det kaldes, eller 2 ß, som huer suend fire gange om aaret vdlegger udi god forvaring beholden, da maa de hafue en mester af lauget till en formand, huilchen skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris pengis vdleg iche blifuer de fattige och siuge frakommen, men vere dennem, som forberørt er, til nødhielp forbeholden, huilchen mester och skall plictig were at holde god ordning oc skich udi alting, huad suennene kand vere angaaende, som det sig bør, oc till deris pengis forvaring maa giøris it velbeslaget skrin med tuende gode laase for oc to nøgler dertill med vnderskedelige meenløchelser, huor de efterhaanden deris penge skulde indlegge, huilchet skrin skall forfløttis fra en mester till en anden, som er eller blifuer till oldermand for alle suenne, och iblant suennene skall vere to skafere, som efter gamle sedvane 4 gange om aaret forskrefne thi penge indkreffue skulde, huilche skafere skulle huer hafue en nøgell till skrinet udi forvaring, som altid skall følge suennenis skaffere med oldermandens vidskab, och

skall i samme skrin hos pengene deris ligkleder forvaris, huilchet skrin iche skall obnis vden oldermanden, hossidderne oc skrifueren er tillstede oc i deres bog antegne, huad der af vdtagis oc huor till det igien vdgifuis, paa det at alle dermed hafuer at skafe.

Om drengene.

24. Skall det vere enhuer mester vdi dette laug frit fore at tage drenge udi lere, oc ingen enten inden eller vden lauget skall dennem derpaa nogen forhindring eller besuering giore i nogen maader.

25. Drenge som af mesterne skulde fødis och vnderholdis, skulde paa grofsmed handtverch tiene for lere i to aar, hos en kleinsmed, knifsmed och kiedellsmed 3 aar, hos en spormager, bøssemager, seyermager och suerdfeyer udi fire aar eller tre, eftersom di hafuer forstand, ere store och sterche till.

26. Ingen dreng skall meddelis lerebref førend hand hafuer udtient och for oldermanden oc hossiderne louligen beuisis, at hand bør det at hafue, ey heller sit lerebref negtis eller forholdis, naar hand hafuer vdtient sin tid oc er god for suend.

27. Iche heller skall nogen mester maa sin leredreng fra sig bortvise, naar hand en tid laug tient hafuer, vden hans lere aar er forløben oc fanger sit lerebref, med mindre det skeer med øfrighedens kiendelse.

28. Ingen mester maa forsømme sin dreng vdi hans lereaar med vndervisning paa handtverchet, iche heller bruge hannem till anden bestillning end huis samme handtverchs arbeid till drengens forbedring vedkommer, befindis nogen mester her imod at giøre, hand stande derfor till rette.

29. Huilchen dreng eller suend sig modtvilligen eller vtillbørligen anstiller oc sin mester, førend de blifuer louligen adskilt, forløber, hand maa paagribis och efter høystbemelte Kongl. May. naadigste mandat strafis som det sig bør.

30. Kommer thuist och v-enighed imellem mesterne, suennene och drengene, da maa di strax iche afskillis, men neste mandagen derefter sagen for oldermanden och hossidderne at indstefne oc der lade dennem nøye med, huis billigen blifuer afsagt, formener sig oc der nogen at vere skeet vret, maa hand sig for øfrigheden beklage.

31. Huilchen laugsbroder eller søster som Gud kalder af denne verden, och oldermanden lader tillsige broderne at følge hannem eller hinde till deris leyersted, forsømmer det nogen och iche kommer till den time tillsagt worder, bøde 1 ℔.

32. Oldermanden efter ordentlig omgang skall lade dennem tillsige, som till jorden skall bere liget, er der da nogen som for alderdom eller suaghed iche bere kunde, skall forbygaais, huo derimod siger och sidder offuerhørig, bøde 6 ℔.

33. Endeligen och till beslutt skulle alle bøder, som forbrydes och vdgiffuis udi dette laug och selskab, vddelis oc beskichis till alle puncter, eftersom høystbemelte Kongl. May. naadigste paa trøch vdgangne forordning i det andet capitel indeholder och som foreskrefuit staar, och intet deraf till øll eller giestebud vdgifuis skall; dog Kongl. May. och byens sager foruden disse forskrefne artichle vforkrenchet, derhos forbeholden dennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, eftersom byen, lauget och menigheden gafnligt kand vere. Til widnisbiurd hafuer vi ladet trøche voris stads secret hengendis her neden fore. Gifuit udi Kiøbenhafn augusti anno 1626.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer 1151—65.

68. **12 Sept. 1626.**

Universitetet og flere Borgere maa indlede Vand fra Emdrup Sø.

Christianus quintus giøre alle vitterligtt, att efftersom oss elskelige, hederlige mend menige Vniversitet och Academied her i Kiøbenhaffn, sampt nogle andre induoner her sammestetz, vnderdanigst for oss haffuer laditt andrage, huorledis de med voris naadigste beuilling och thilladelse ehre thilsinds paa deris egen bekostning ad lade med render thill huer sin gaard och residentz dett ferske vand fra Emedrup søe hid indlede, efftersom mangell paa vand ey ehr den ringeste breck her sammestedtz findis, och her paa ved éffterschreffne privilegier naadigst med ad forlenis och privilegeres paa dett allerunderdanigste aff oss haffuer verit begierendis; da haffue vij aff vor synderlig gunst och naade vndt, beuilgitt och thillatt och nu med dette vortt obne breff vnde, beuilge och thillade dennom disse effterfølgendis priuilegier: Først skulle de maa fri och wbehindritt lade legge renderne fra forskrefne Emderup søe langs vd med Kong. Matt. ageveg (dog veyen i sigh selff aldelis wrørtt och wden all skade) och hed(!) igiennom Nørreportt eller Volden och siden langs gaderne, huor samme render ehre fornøden att hedenleggis; och eptersom samme residentzer och gaarde, huor samme vand nu heden skall ledis, befinder sigh halfftreisindstyffue vdj thalled, huorfore huer sin induaaner och eyermand for sigh allene bekaastningen vdstaaer, saa haffue vij naadigst samtycktt och beuilgitt, ad bemelte residentzer och gaarde maa for dem och deris efftérkommere, som samme gaarde

nu eyer och haffuer eller her epter eyendes och haffuendes vorder, samme vand nyde, bruge och beholle thill euindeligh fri eyendomb, och aldrig fra samme steder ad tagis eller thill nogen anden brugh foruendis, dogh omb naagen i frambtiden samme vand vor begierendis, ad da endeligen skall skee med samptlige eyermendenis vilge och sambtocke, och da ad giffue thill samme verkis vnderholling och fremtarff aff enn huer dett ehr begierendis dobbeltt saa megitt som en huer for sigh for de general render att legge nu wdgiffuer och bethaller och de selff derforuden ad lade bekoste vanditt fra den gemene rende, som ligger i gaden, huorfra de dett med alle interesserende deris vilge best och bequemligst kand bekomme. Skall ey heller borgemestere och raad eller Kiøbenhaffns bye eller nogen anden haffue nogitt med samme vand eller verk ad bestille, megitt mindre dem med samme vand eller verk vdj naagenn maade forhindre, enten med affgifft for gaderne ad bryde eller naagen anden paalegh eller forhindringh, som nu eller her effter kunde paaleggis eller optenkis, mens dett ad vere och bliffue forskrefne consorters och deris efterkommere fri och wbehindritt wdj alle maader, anseendis att huis som wdj byen opbrydis skall igien wden all byesens skade eller bekostningh bliffue brolagtt och forferdigitt igien, som dett sigh bør. Och om dett sigh saa kunde hende och thildrage, att vanditt i Emedrup søe formindskes, saa renderne aff den aarsagh kunde fattis vand, da skall de strax wden nogen forhindringh fritt bekomme vand aff Vettersleuff och Gientoffte søe, effterdj vij naadigst ved lensmanden och fiskemesteren om samme lejlighedt haffue laditt forfare dett vden naagen skade ad kunde skie. Huis dett sigh och skulle hende forskrefne søe for fiskeriedt eller anden sønderligh fornøden aarsage skyld att aflade, da skall dogh fiskmesteren iche vere bemegtigett dett ad forretage vdenn Kong. Matts. ser befalningh, och skall de saa nogen thid thilforn derom foruittigis, paa dett en huer sigh med forraad aff vand imidlerthid att bruge kand forsørge. Thi forbyde vij osv. Giffuitt Hafniæ den 12 septembris anno 1626.

Sæl. Registre XVIII. 133—34.

69. **12 Sept. 1626.**

Skøde paa en Gaard i Vingaardstræde.

Christian V skøder og giver »oss elskelige Christopher Vlfeld thill Suenstrup, Danmarckis rigis raad och embitzmand paa Laugholms slott, och hans arffuinger enn høistbemelte Kong. Matts. och chronens plads och grund liggendis her vdj Kiøbenhaffn, som ligger

thett hoes hans gaard i Vingaarstreditt, vesten thill ved gaarden vd thill Holmen, och ehr den i huer kant saasom efftерfølger: først langs ved breden aff gaarden ehr den halfanden och threduve allen bred, paa den syndre kantt ehr den threduve och en halff allen, den vester kant ehr den ni och tiuffue allen thri quarter, den norder kant ehr den en och threduve allen en quarter, huilken platz« osv. Haffniæ den 12 septembris 1626.

Sæl. Registre XVIII. 134—35.

70. **8 Feb. 1627.**

Skøde paa en Gaard og en Bod paa Hjørnet af Silkegade og Kjøbmagergade.

Christian IV skøder »thil os elskelige Johan de Villum, borger och indvoner her udj vor kiøbsted Kiøbenhagen, saa och hans arffuinger, en vor och cronens gaard och eiendom, liggendis paa hiørnett aff Selckegaaden vd thill Kiøbmagger gaaden, med en boed der hos, huor paa er byesmaall som effterfølger: først den bollig i sig sielff ud thil Kiøbmagger gaaden paa hiørnett vdj Selcke gaaden, paa den synder side, med en boed der hos udj øster, er udj lengden fraa Kiøbmaggergaaden och lenger op ad Selckegaaden i øster och vester femb och tredive allen ringer halff[an]den fingers bred, breden paa samme grund langs Kiøbmaggergaaden, fra hiørnett aff Selcke gaaden och indthil fru Anne Brahes gaard er en och tiffue allne en fingers bred, item breden paa samme grund i Selcke gaaden paa den nederste ende i sønder och nør fra Silckegaaden och thill forskrefne fru Anne Brahes gaard ehr sex och tiuffue alne itt halfft quartter, med huis biugning der nu paastaar« osv. Giffuitt paa vortt slott Kiøbenhagen den 8 februarij anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 169—70.

71. **8 Feb. 1627.**

Skøde paa en Gaard og en Bod paa Hjørnet af Kjøbmagergade og Silkegade.

Christian IV skøder »thill os elskelig Laurendtz van Møllengratt, borger och indvoner her udj vor kiøbsted Kiøbenhagen, och hans arffuinger en vor och cronens gaard och eyndom, liggendis paa hiørnett aff Sielcke gaden ud thil Kiodmanger gaaden med en boed der hos, huor paa er byesmaall som effterfolger: først den bollig paa hiørnitt aff Sielckegaaden ud thill Kiødmangergaaden med en boed der hos er udj lengden udj vester och øster fraa Kiødmangergaaden och langs op aff Sielckegaaden femb och tredive allen en quartter thoe fingersbred, breden langs ad Kiødmanger gaaden fraa hiørnitt ad Sielckegaaden och thill Willum Klinkhammer skomagers

hus och haffue, for och bag lige brede, huer sted en och tiffue allne, med huis bygning der paa staar, huilcken« osv. Giffuitt paa vortt slott Kiøbenhagen den 8 februarij anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 170—71.

72. **19 Marts 1627.**

Bønderne paa Amager faa Befaling til at arbejde paa Christianshavns Opfylding.

Christianus quartus helse eder menige vore och cronens bønder och tiennere, som bygge och boe offuer altt vortt land Amagger, euindeligen med Gud och vor naade. Vi bede eder och hermed alvorligen befale, att naar os elskelige Frands Randtzou thill Randtzouholm, vor mand, raad och stattholder, eder herom lader thilsige, att i daa rette eder effter att kunde med eders heste, vogne och folch thillhielpe att udfylde de pladtzer, som hand eder forvisendis vorder udj Christianhaffn. Thagendis der ingen forsømmelse faare, med mindre i derfaare vil thiltaalis och effter loven stande thil rette. Giffuit Kiil den 19 martij anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 178—79.

73. **4 Maj 1627.**

Jonas Heinmarch beskikkes som Tolder ved Toldboden foran Slottet og som Bygningsskriver ved Opførelsen af den ny Toldbod ved St. Annæ Bro.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att vi haffuer antagitt och bestillitt Jonam Heinmarch att vere tolder udj Toldboden for vortt slott Kiøbenhaffn och der att annamme och opberge huis told och anden rettighed, som os och chronen kand thilkomme aff huis skibe och skuder, som der for byen lossis och ladis, och aff huis godtz, som der for byen aff rigitt entten indføris eller vdføris, saavellsom och aff ald huis zise aff danst øll, malt, prydsing, brendeviin, miød, must, øll och viin eddiche der sammesteds bliffuer indførtt, dog her med uforkrenkit huis frihed paa viinzise, som vii naadigst ad gratiam haffuer untt och bevilgitt borgemestere och raadmend der sammesteds for deres vmage at maa bekomme och lade opberge, sammeledis och den store och lille told aff huis øxen och anden fæmon, som med voris vilge och thilladelse der for byen aff rigitt maa udschibis, och ellers udi andre maader kand bliffue annammitt och opbaaritt, ved huad naffn dett neffnis kand, inted vndertagett udj nogen maade, huor for forskrefne Jonas Heinmarch schall aarligen giøre oss god nøyactig rede och regenskab, inted undertagendis i nogen maade aff ald den rettighed, indtegt och udgifft, som falde kand for forskrefne eller ved forskrefne told boed, och skall forskrefne Jonæ Heinmarchs

regenschab begiønde och angaa fraa Philippi Jacobi 1627, hand samme bestilling antog effter Anders Oluffson, borger udi forskrefne Kiøbenhaffn, och endis till Philippi Jacobi førstkommendis 1628, och siden saaledes aar fra aar forfølgis, saa lenge hand samme tolders bestilling ehr thilbetroitt. Skall hand och haffue flittig indseende med att bommen ved toldboen huer afften bliffuer foruaritt och thillsluttitt, saa att der intted gods saa vell om nattertiide som om dagen wfortolditt eller wforzisett bliffuer ind eller udførtt. Hand schall och haffue goed act paa, om nogen fører tystøll eller nogen anden vaare der ind, som aff oss forbudden er, och dersom hand kand formerke nogen sligtt att haffue giortt, daa schall hand dett strax giffue thillkiende och ingenlunde dett med nogen fordyllie, hand skall sig och ideligen och flitteligen paa told boden lade befinde, paa dett ingen entten indlendische eller udlendische sig schall haffue att besuerge, att de for forsømmelse schyld wthillbørligen bliffuer opholditt; sammeledis haffue vi hannom och antagitt och bestillit att vere voris bygning schriffuer offuer dett nye bygning ved S. Anne brhoe, och schall hand derudinden haffue flittig ansigtt medt alltingist, och dersom hand formercker nogen utroskab, uflittighed eller den ringeste utillbørlighed aff bygmestere, verckmestere eller aff nogen aff dennom, som med samme bygning haffuer att giøre, daa schah hand dett strax fraa sig sige, att udj tiide der thill raad schaffis kand, for huilcken forskrefne bestilling hand i lige maade aarligen thill Philippi Jacobi schall giøre oss gode rede och regenschab; hand schall och saa saa lenge vi hannom forskrefne bestilling ville betroe, aldelis ingen kiøbmandschab eller fabrique bruge, entten allene och udi compagnie med andre, mens altiid ramme voris gaffn och beste, som en erlig troe tiennere bør at giøre, och udj samme bestilling sig forholde som en oprictig tolder och bygning schriffuer eigner och thillstaar; och for slig hans troe och flittig tieniste haffue vii naadigst bevilgitt att vill lade giffue hannom aarligen thill løn, kostpenge och hofkledning och all anden underholding paa sig selff och sin underhaffuende folck femb hundrede daler courent, saa och samtyct och bewilgitt hannom att vere frii for kong. och byes tynge, paaleg eller besuering i hues dett vere kand, inted undertagitt udj nogen maade, medens hand ehr udj samme tieniste, och schall forskrefne hans besolding hannom halffparten aff vortt rentekammer betallis, den anden halffue part schall hand tage aff den contribution, som thill dett forskrefne nye bygning ehr paalagt att udgiffuis, bedendis osv. Actum Bentzenburg den 4 maij anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 214—16.

74. **1627—41.**

Tillæg til Skrædernes Lavsskraa.

Efftersom meenige laugsbrodre udi skredder lauget deris supplication och besuering for retten hafuer indlagt och ofuergiffuit, anlangendis en stor mangfoldighed af bonhasere paa deris embede sig dagligen tilltager, deris nering och handtwerchs brug till stor besuechelse, afbrech och skade, da hafuer borgemester och raad paa samme deris indleg och supplicering gifuit dennem till suar, at de dennem efter deris skraa, Kongl. May. statuter och forordninger skulde rette och forholde, dog wille borgemester och raad efter denne dag ingen paa skredder hantwerch tage till borgere, førend oldermand och hossidderne med dennem paa raadstuen for retten opkomme och kiender dennem døchtig for deris handtwerch och mester at kunde were och dennem nedersette, belangende it støche klede eller andet, som de udi deris laug for laugsens penge wille indkiøbe, at en huer som sig i lauget wille indgiffue først en mandkledning, en slette quinde kaabe och trøye, efter den borgelig dragt som nu er i suang och gienge, dennem med afritzning skulde lade probere, huilchet borgemester och raad for got och raadsamt haffuer agtet och anseet.

Forordning om en proba for dem der agter at giffue sig i skredderlauget.

Først skall der vere till en mands kledning 4½ allen klede i lengden och breden 9 quarter.

Der nest skall en slet quinde kaabe 5½ allen klede i lengden, udi bredden ochsaa 9 quarter.

For det tredie till en qvinde trøye 6 quarter i lengden och 9 quarteer i bredden, och kledet i huert støche alt sammen, och samme klede will lauget bekoste, paa det ingen sig for saadan bekostning besuerge.

Effter dette foreskrefne skall forholdis, den der skal prøffuis, at hand angiffuis it wisse maall paa forbenefnte støcher, baade lengden och viden efter vld och traa, och huor mange lasker eller støcher der kand komme i, der efter tegne med kridett paa samme klede, at kridet och maalet følgis ad efter alens ansigelse, dog der iche findis mere end et kride paa efter maalet; findis der nogen gandske vdøchtig at vere, hand at afvisis och lære bedre, der for den der agter sig efter denne dag at giffue udi lauget, hand først angiffuis en maanidtzdag for dets sammenkomst, paa det hand kand dis bedre øfue sig der udi och siden tegne paa den rette stefne dag, hannem foreleggis.

Efter skrefne puncter hafuer meenige laugsbrødre tid efter anden vedtagen och samtøcht som følger:

Anno 1629 den 3 februarii blef af mange laugsbrødre samtøcht, at ingen efter denne dag skall fordriste sig till at tilltage sig nogen liberi at fuldferdige, førend oldermanden for lauget bleff det till kiende gifuit, saa fremt de iche efter artichlerne wille strafis.

Samme dag blef och vedtagen udi velagt Tomas Lorchis, laugsens bisidderis, nerverelse, at eftersom oldermanden tid efter anden lader laugsbrøderne tillsige till visse klocheslag efter skraaens indhold udi laugshuus at møde; och en part da kommer for sildig och en part bliffuer aldeelis borte, huor for de bliffuer antegnet, och naar tiden er faldet at enhuer skulde udlegge en ringe penge for sin forsømmelse, da falde de fra och iche ville rette for sig, men lade sig anskriffue och loffue tid efter anden at ville betale och ligewell intet efterkommer, da blef wedtagen och sluttet aff meenige laugsbrødre, som forbemelte, att huilchen laugsbroder som iche klart giør for sig till huer termin, da neste termin der efter at giffue topenge for en, och dersom hand da iche till anden termin sine bøder godwilligen udlegger, da hannem suenne forbiudis.

Den 20 april blef och vedtagen med meenige laugsbrødernis samtoche, at ingen efter denne dag skulle till sig annamme noget arbeid, som af en anden mester var malerit och paategnet, under straff som vedbør.

Anno 1630 den 31 martij bleff och vedtagen, at huilchen mester, som efter denne dag tager en dreng i lære, han skall i loulig tid giffue hannem an for oldermanden och der efter lade hannem i laugsbogen indtegne, och naar hans lære aar ent er, da iligemaade at føre det richtig till bogs, paa det om mesteren imidlertid ved døden afgaar, at da drengen i sin tid kunde hafue sin tillflugt till bogen oc der efter bekomme sit lærebref, eftersom hand lert oc troligen tient hafuer, oc da giffue till de fattige 2 ℔ rix och skriffueren 2 ℔, noch et pund vox till lauget.

Anno 1631 den 10 martij vdj welagt Tomas Lorchis bisidderis nerverelse blef af meenige laugsbrødre confirmerit och samtøcht, at naar nogen laugsbroder ofuerfalder oldermanden, hans hossiddere eller udi nogen maade sine laugsbrødre vforretter och hand der ofuer blifuer strafeldig, och siden blifuer obstinat oc lader sig motvillig finde, iche willigen sine bøder at gifue ville, som hand billigen och lideligen af otte mend tillkient blifuer, da hannem suenne at forbiudis oc ey mere att tillsigis lauget at søge, indtil saa lenge hand for sig retter.

Anno 1633 den 30 aprilis blef af oldermanden, bisidderne samt meenige laugsbrødre vedtagen, at laugsbroder, som efter denne dag lauget forestaar, hand skal vere forplict sit ecte oc lerebreff at at fremvise eller och samme bestillning at afstaa.

Den 30 septembris blef samtøcht, at huilchen laugsbroder, som iche hafuer sit ecte oc lerebref, skall vere tilltencht at skaffe sig denn till St. Hansdag førstkommendis, och der som hand iche forskafer sig den till bemelte termin, da skall hand huerchen tillsigis eller suenne tilskichis.

Anno 1634 den 9 aprilis blef samtøcht, at ingen vngbroder, som lauget begierendis worder, skall efter denne dag indtagis, førend hand fører sit bewiis huor fra hand er kommen, herhos erfare om hand med noget gifftermaall er behindret eller ey.

Den 25 junij blef samtøcht, at huilchen suend eller dreng som lader sig med sin mesters arbeide, som hannem betroet er, vtroligen omgaais befinde eller och udi andre maader, vere sig huor ringe det agtis kand, vtroligen befinde, da den suend eller dreng i kielderen at straffis tre netter oc dage till vand oc brød, skall oc ingen suend, som lauget eskendis worder, indtagis førend hand it fierding aar tillforen haffuer oldermanden, hans hossiddere samt meenige laugsbrødre sig præsenterit.

Huilchen laugs søster, som befrier sig med en vng karll paa embedet, hand skall niude half indgangs penge, item huilchen vng karll, som befrier sig med en mesters daater, hand skall iligemaade niude half indgangs penge. Naar som helst to, tre eller flere paa en tid ankommer oc esker lauget oc iblant dem findis en mester søn i lauget, eller oc en af dennem befrier sig med en mesters daater, da den de andre at forekomme.

Anno 1641 den 29 junij vdj velagt borgemester Reinholt Hansens bisidderis nerwerelse blef af menige laugsbrødre confirmeret och samtøcht, at den bøsse skulde till de fattige, och huer mester skall der legge huer fierdingaar 4 ß udi, oc de 4 dlr. indgangs penge skall till lauget som tillforne.

Samme dag blef oc besluttet vdi welagt Reinholt Hansen bisidderis nerverelse, at de skall giffue defension penge, den ene saa vell som den anden, och huilchen der iche vill giffue vd, da dennem folch forbiudis och iche mere tillsigis indtil saa lenge de for sig rette.

Anno 1641 den 21 octobris gaf oldermanden lauget tillkiende, om de alle vedstaa ved den post, at ingen skall holde mere end fire stole paa sit werchsted, med suenne eller drenge, efter artichlernis

indhold, huortill de alle samtlige suarede ia ia, de wille alle holde den post wed magt, vdi welagt borgemester Reinholt Hansen woris bisidderis nerverelse confirmeret och bewilget, och huilchen her imod giør, hand skall straffis efter otte mends sigellse.

Anno 1641 den 22 novembris er dette forskrefne af samptlige skredder lauget bewilget och samtøcht.

Reinholt Hansen.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1009—16.

75. **4 Avg. 1627.**

Skøde til Ostindisk Kompagni paa en Gaard mellem Stranden og Læderstræde.

Christian IV skøder »thill dett ostindische compagnie en vor och cronens gaard her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis ved Stranden, som kaldis dett Ostindische Compagnie, huor paa er breden ud med Stranden aff østen och vdj vesten tredive och en allen halffierde quarter, och breden udj Lherstreden aff østen och i vesten tredive och nii allen halffierde quarter ringer to fingersbredt, huilken« osv. Giffuitt Crømpe den 4 augusti anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 207.

76. **4 Avg. 1627.**

Skøde til Ostindisk Kompagni paa en Gaard mellem Stranden og Læderstræde.

Christian IV skøder »till dett ostindische compagnie en vor och chronens gaard her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, liggendis paa den nørdre side aff stranden och vester op thill unge Hendrich Fyrens gaard och østen op thill dett ostindische compagnie, och er udi breden ud mod stranden fraa Hendrich Fyrens halffue murede veg aff øster udj vester elluffue allen, och bredett ud thill Lehrstredett aff øster och i vester er tolff allen itt quarter och touff fingers brett, med huis bygning der nu paastaar, huilchen« osv. Giffuitt Chrømpe den 4 augusti anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 208.

77. **4 Avg. 1627.**

Skøde til Ostindisk Kompagni paa en Gaard ved Stranden

Christian IV skøder »thill dett ostindische compagnie en vor och chronens gaardt her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, liggendis ved Stranden, huor paa er breden ud med stranden fraa Niels Villumsøns halffue murede veg och thill dett ostindische compagnie aff østen i vesten elffue allen och halfftredie fingers brett, och breden ud thill thuerstredett aff østen och i vesten ehr tretten allen och itt fingers-

brett, med huis bygning der nu paastaar, huilken« osv. Giffuitt Chrempe den 4 augusti anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 209.

78. **29 Dec. 1627.**

Skøde paa en Grund ved Stranden.

Christian IV skoder »till oss elskelig Niels Pedersøn, borger och indvaaner udj vor kiøbsted Oddevald udj vortt rige Norge, denne vor och chronens platz, jord, grund och eyndom, liggendis her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, omkring sucherbaggerens hus, huor paa voris Boldhuus och staar paa en deell der aff, och strecker sig samme grund och eindom først ud thill den nordre side fraa forskrefne sucherbaggerens huus, som Annanias Slacter nu udi boer, som ehr aff vester och udj øster thill hiørnitt, som ehre tredive och thoe allne, fra forskrefne hiørne langs neder ved den øster side, som fra norden och udj sønder ehr halffembsindstiffue en halff allen och thoe finger. Noch fra dett hiørne aff øster och i vester thill Slaattett paa den syndre side imod Holmens kircke ehre tiffue och sex allen halfftredie quarter och itt fingersbrett, udj lige maade fra sønder udj nør ud thill wester imod thill Slottet, thill suckerbagerens husis hiørne ehr tredsindstiffue och otte allne trey quarter och itt fingersbrett, och siden fraa sucherbaggerens hiørne aff vester langs ved sucherbaggerens huus och tuertt offuer Boldhusitt ud thill siden thill gaden i oster ehr halfftresindstiffue och sex allen threi quartier, huilchen plads« osv. Giffuitt Haffniæ den 29 decembris anno 1627.

Sæl. Registre XVIII. 247—48.

79. **8 Jan. 1628.**

Skøde paa et muret Hus i Magstræde.

Christian IV skøder »thill oss elskelige Giertt Meier, borger och indvaaner her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger ett mured huus udj Magstrede ved Vandkonsten, som Reinholt Seilligger haffuer thillhørtt, liggendis udj sønder fraa addelgaaden, breden ud thill addellgaaden aff oster och i wester ehr xxxij allen ij quarter, lengden fraa addelgaaden paa den venstre ende aff sønden och i nør ehr xx allen j quarter och j fingersbrett, bag udi gaarden aff øster och i vester ehr xxxviij allen j quartier, lengden paa den øster ende aff sønder och i nør ehr xxxij allen. Noch fire boder udi forskrefne Magestrede, liggendis paa den søndre side langs addelgaaden, vesten op thill Daniell Bonttmagers voening och østen op thill forskrefne mured hus och grund, breden paa forskrefne fire boder langs addell-

gaaden aff øster och vester ehr xxvij allen ij quarter, lengden aff nør och udi sønder strecher sig fraa addelgaaden och ud thill stranden, breden bag thill, langs med stranden aff øster och udj vester ehr xxx allen ij quartier, med huis bygning der nu paa staar, huilken« osv. Giffuitt Haffniæ den 8 januarij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 255.

80. **24 Jan. 1628.**

Stadfæstelse paa et Skøde paa en Gaard ved Østervold.

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att efftersom oss elskelige fru Anne Lyche thill Harritzleffgaard, affgangne Key Rantzous efterleverske, och Frandtz Lyche thill Offuergaard, vor mand och tiener, paa hans systerdatters oss elskelige jomfrue Soffia Rantzous vegne haffuer sold, skiøtt och affhend thill oss elskelige Frandtz Rantzou thill Rantzouholm, vor tro mand, raad och statthalder her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn och embitzmand paa vortt slott Dronningborg, en deris eiendoms gaarde her sammesteds, med fire deres underliggende bodder, liggendis ved Østervollen, efftersom dett skiøde de forskrefne Frands Rantzou der paa giffuitt haffuer, yddermere formelder och udviser, lydendis ord fra ord som effterfølger: Wi efterskrefne Anne Lyche, affgangne Key Rantzous thill Harritzleffgaard, och Frandtz Lyche thill Offuergaard paa min kiere systerdatters jomfru Soffie Rantzou hindis vegne, kiendis och giør her med for alle vitterligtt, att vi med voris frie vilge och velberad hue haffuer soldt, skiott och affhendt och nu med dette voris aabne breff aldelis selger, skiøder och affhender fraa oss och voris arffuinger och thill voris kiere suoger, erlig och velbyrdig mand Frandz Rantzou thill Rantzouholm, Kong. Maytts. statthalder udj Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en voris eyendoms gaard udj Kiøbenhaffn med fire des underliggendis boder liggendis ved Østervold, som strecher sig ud paa den søndre siide, med haffuerom thill Viingaardstrede, och paa den nordre siide op thill Graaboes gaard lige for Østervold, som salig Brede Rantzou thillforne thillhørde och paaboede, saa och en haffue uden for Østerportt, med des underliggendis vonninger, saavel som voris anpartt udj tuende stoelstader udj S. Nicolai kirche, som aff arildstiid thill samme gaard liggitt haffuer, huilken forskrefne gaard osv., mens derfaare att haffue bekomitt och oppebaaritt aff forskrefne Frandtz Rantzou otte tusinde enkende rixdaller effter voris vilge och nøye, saa vii tacker hannom gaatt for god oc rictig betalling i alle maader, beplictendis derfaare osv., haffue vii dette udgiffue skiøde med voris egen hender och

zignetter bekrefftigitt och venligen ombedet voris kiere suoger Hans Lindenou thill Hundslund dett thill videre stadfestning med oss att forsegle och underskriffue. Datum Haffniæ den 20 jannarii anno 1628. Anne Lyche, s. Key Rantzous, egen haandt. Frands Lyche, egen haandt.
Hans Lindenou, egen haandt.

Saa effterdi vii forfaare samme kiøb att gerade forskrefne jomfrue Soffia Rantzou thill gaffn och fordeell och mere med penge att vere betienett, end med samme eindoms gaards anpartt, ville vi samme forskrefne skiøde naadigst hermed haffue confirmerit och stadfest ved alle sine ord, artickler och puncter, efftersom dett udj sig selff indholder och udviser. Giffuitt Haffniæ den 24 janvarii anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 260—61.

81. **11 Feb. 1628.**

Vognmændene fritages for at age gratis mere end otte Kongerejser om Aaret

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att efftersom vi naadigst komme vdj forfaring, huorlediss vognmendene her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn med voriss reyser och ecter for megett besuergis, daa haffue vi naadigst bevillgett och tillatt, saa och nu her med dette vortt obne breff beuilge och thillade, att en huer aff samme Kiøbenhaffns vognmend icke schall age mere end otte reyser om aarett for oss eller dennom, som paa vore vegne reyse schulle, effter voriss eller voriss statholders pass, och derfore schulle di intett haffue, men huiss videre reyser di paa vore vegne giører, schall dennem derfore betallis effter voris vdgangne forordningh. Giffuett Haffniæ den 11 februarij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 266.

82. **27 Feb. 1628.**

Forbud mod Udførsel af Korn og anden Proviant.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att efftersom vi naadigst forfare, huorledis her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn med thiden schall vell bliffue mangell paa kornn och anden prouiant, daa haffuer vi denn leylighett naadigst betencktt, offuerueyett och for gott anseett, vortt almindelig forbud att lade vdgaae, att intett korn eller anden proviant maa fraa forskrefne vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdføriss eller vdskibiss, indtill saa lenge vi anderlediss derom tilsigendiss vorder; saa fremtt nogenn inlendiske eller vdlendiske sig vnderstaar her imod nogett korn eller anden proviant att vdføre eller vdskibe her fraa byen, da skall hand icke allene haffue forbrutt skib, godtz och allt huiss hand haffuer med att fare, medenss ochsaa derforudenn tilltallis

och straffis som di, der muttuilligenn imod vortt breff och forbud handle och giøre ville. Her effter osv. Giffuitt Haffniæ 27 februarij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 277.

83. **18 Maj 1628.**

Skøde paa to Boder i Silkegade.

Christian IV skøder »thill oss elskelige Laurentz Møllengracht, borger och induohner her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger thuenne vor och cronens boder, grund och eyendomb her vdj forskrefne vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdj Silchegaden liggendiss, huilke forskrefne thuende boder strecher sig fraa forscrefne Laurentz Møllengrachtiss grund, regnendiss aff vester och vdj øster en och thiffue allenn enn halff quartier en fingersbred, vdj bredenn fraa Silchegaden och thill Villom Skomagerss haffue aff sønder och nør er thre och thiffue allen ett quarter et fingers bred, med huiss bygning der nu paastaar, huilcke« osv. Giffuett Haffniæ denn 18 maij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 318.

84. **19 Maj 1628.**

Kommissorium om at forlige Byfogden og en Borger om en Sum Penge.

Christianus quartus helse eder oss elskelige Werner Kloumand, Knud Worm, Hanss The[r]ckelsenn och Lauritz Hammer, borger och induohner her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, euindeligen med Gud och vor naade. Viider, att efftersom der begiffuer sig irring och thrette imellem oss elskelige Lauritz Eschildsenn, byefogedt her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Nielss Mickelsenn hersammestedtz anlangendis en arrest, forskrefne Lauritz Eschildsenn schall haffue giortt paa enn summa penge, som en hanss medborger her vdj Kiobenhaffn, nemlich Søffren Jenssen, forskrefne Nielss Mickelsenn schyldig schall haffue verett, med videre som parterne for eder kand haffue att foregiffue; daa bede vi eder och her med aluorligen befalle, att i forskrefne thuistige parter med forderligste for eder indsteffner, lignendiss och leggendiss dennom imellom huor viitt forskrefne Laurentz Eschildsen billigen effter borgemester och raads domb bør att erlegge thill forskrefne Nielss Mickelssenn. Ladendis dett etc. Haffniæ den 19 maij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 319.

85. **26 Maj 1628.**

Gudstjenesten i den ny Kirke udenfor Nørreport.

Christianus quartus gjøre alle witterligtt, att effltersom den nye kirche for Norrepert her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn er nu saa viit forferdigett, att Guds ords thieniste kand der vdj forrettis, Gud denn allerhoyeste forlehne derthill sin naade och vellsignelse for Jesu schylld, daa efflterdi vor Frue kircke her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn samme kircke aff sin indkomme haffuer ladet opbygge och fuldferdige, haffuer vij naadigst for billigtt eractett, saa och her med dette vortt obne breff anordner, att sognepresten och capellanerne thill vor Frue maa lone och besolde end en capellan thill vor Frue kirche och att samme ny kirche maa betieniss aff enn aff forskrefne threi capellaner, och schall enn aff forskrefne threi capellaner boe och residere hoss forskrefne denn nye kircke vdj denn residentz, der thill forordnett er, och her effter agtiss for sogneprest thill forskrefne denn nye kirche, och schall hand vere forpligtt Gudz ordz tieniste thill Gudz ære vdj tilbørlige thider der sammestedz att forrette. Hand schall huer søndag holle fuld messe med predicken naar høymesse holdiss her i byenn, disligeste schall hand huer fredag holle fuldmesse med predickenn, ligesom dett scheer her vdj byen, och ellers schall hand vere forplictt att forholle sigh som en retsindig och from Gudz ordz thiener bor att giøre vdi lerdom och leffnett. Belangende afftensang och onsdag predickenn, der med kand videre aff superintendenten anordnis, saa viit capellanerne kunde afsted komme, eller och att di scholenn betienner, och ellers blant studenterne, di best forfremmede ere, samme predicken, menighed thill deriss salighedz forfremmelse, betiene. Disligeste haffuer vi naadigst for gott anseett, att huiss penge, som vdgiffuis for begraffuelser enten i forskrefne kircke eller paa kirckegaarden, maa her effter folge samme kircke och allene thill deriss fornødenhed, saa och thill vinn, brød och anden nødtorfftighed att maa anuendis. Vdi lige maade ville vi, att och di, som ere kirckeuerge thill forskrefne vor Frue kirche, skulle ochsaa vere forskrefne denne nye kirckiss verge och see paa dens gaffn och aname begraffuelse och thafflepenge och andett som kircken kand komme thiil beste, huilcke aarligenn der for schall giøre regenschab, som dett sig bør, her hoss schulle samme kirckeuerge anordne graffuer, klocher, degne och saadanne kircke tienner effter fornodenhed. Giffuett Haffniæ denn 26 maij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 320—21.

86. **16 Juni 1628.**

Forbudet mod Udførsel af Korn og Proviant hæves. Jfr. Nr. 82.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att efftersom vi for nogen thid siden haffuer verett foraarsagett, voriss obett forbuds breff att lade vdgaa, intett kornn eller proviant her fraa vor kiøbsted Kiøbenhaffn att maatte vdføriss eller vdschibiss; daa haffue vij naadigst for gott anseett, beuilgett och thillatt, saa och nu med dette vortt obne breff beuilge och thillade, att samme forbud igien maa opgiffuis, huor effter alle och enn huer sig kand haffue att rette. Datum Haffniæ denn 16 junij anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 328.

87. **17 Sept. 1628.**

En Skole oprettes i Holmens Sygehus.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, at vij naadigst haffue beuillgett ett scholehuss her udj Bremerholmes laage att maa anrettis, paa dett sted som thilforne var forordnitt thill de siuge, effterdi der berettiss dett att falde der thill for lidett, och schall scholemesterenn sammestedz haffue maanitzkost lige ved enn aff vore schippere dersammestedz, dog med slig condition att forskrefne scholemester der imod schall informere tholff pødicker gratis och vden all løn och paa halff andenn aarss thid lere dem thill att lese och i nogen maade at scriffue, saa och begyndellsen paa regenkonstenn, och strax halffandet aar med disse 12 er entt, daa andre tholff i deris sted, och saa aar effter aar det att continuere, och dersom andre foreldre eller formyndere bliffue thill sinds thill samme schole att lade sette deriss børnn, schall di for huertt barn giffue scholemesteren thill løn for huer vge 2 schillingh danske; disligeste naar nogenn begierer Holmenns klocker at ringiss for nogitt ligh, daa der aff att giffuis 2 ℔ rigs, denn ene thill scholemesterens løn, den anden thill degnene som ringer, och naar børnene haffuer giortt saadann fremgangh, att di kunde siunge for ligh, daa scholemesterenn med børnene att siunge for dem, som dett er begierendiss, [følge] ligene thill deriss leyersted, ligesom børnene vdj børnehussitt giøre, och schall scholemesteren giffuis for huertt ligh 2 ℔ rix, halffparten att anuendis thill papir thill børnene, halffpartenn att komme hannem sielff thill beste. Och ville vj att sognepresten och capellanen thill forskrefne Bremmerholm schall haffue flittigh indseende med scholemesteren och vngdommenn dersammestedz, att intett i børnethucten forsømmis, och schall forskrefne scholemester vere presterne vnderdanigh och lydigh i altt dett, som kand

komme thill vngdommens optuctellse, sammelediss schall voriss admiral paa forskrefne Bremerholm, saa och sognepresten till forskrefne Holmenss kirche, haffue flittigh indseende, att der thilforordnis schickelige personer, som samme schole thieniste kunde betiene, saa och att ingen bliffuer nød och thuungen thill att lade samme scholebørnn siunge for nogenn ligh; forbiudendiss osv. Haffniæ den 17 septembris anno 1628.

Sæl. Registre XVIII. 337.

88. **10 Dec. 1628.**

Kristoffer Urne maa lede Vand fra Børnehuset til sin Gaard i Løvstræde.

Christianus quartus giore alle vitterligtt, att efftersom vij for nogen thid siden naadigst haffuer forundt och beuilgett oss elskelige Christopher Vrne thill Aasmarke, vor mand, thiener och embitzmand paa vort slott Aalholm, att hand fraa Børnehusett her vdi vor kiøbsted Kiobenhaffnn och ind vdi sin gaard vdi Løffuestreditt i forskrefne Kiøbenhaffn vandett paa sin egen omkostningh motte lade indlede och dett fremdelis vformeentt niude och behollde, daa forbiude vij alle och en huer, i huo de helst ere eller vere kunde, forskrefne Christoffer Vrne paa forskrefne vand at hindre osv. Haffniæ 10 decembris 1628.

Sæl. Registre XVIII. 371.

89. **1 Jan. 1629.**

Stadfæstelse paa et Testamente.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Søffren Helbeling, borger och feltbereder her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer hafft for oss enn contract och forhandling, som hand med Baltzer Kønnich, kremer och borger hersammestedz, haffuer giortt och oprettet, liudendis ord fraa ord som efterfølger:

Kiendis jeg Søffren Helbeling, feltbereder, borger och induohner vdj Kiøbenhaffn, och giør her med vitterligtt for mig och mine arffuinger, att efftersom ieg aff atschillige thilfeldige aarsager, baade formedelst min schrøbelighed och anden besuering, aff min egen fri villie och velberaad hue haffuer soldt och affhendt fraa mig och mine arffuinger och thill erlig och velforstandigh mandt Baltzer Kønnicke, kremmer, borger hersammestedz, hanss hustrue Kjrstine Knudzdotter och deris arffuinge, mine huss och voning, som ieg hid thill haffuer besiddett och iboett, liggendiss udi Broleger strede her i stadenn, effter der paa udgiffne kiøbe och schiødebreffuiss videre formelding, huor om vij med huer andre haffuer giortt denne efterskreffne contract

och forhandlingh. Først att forskrefne Baltzer Kønnicke haffuer affkiøbtt migh samme huss och vohning for ett thusende courente daller, huor aff hannd nu paa mine vegne till mine creditores udi gielld schall bethalle thou hundrede courente daller, och for den øffrige rest, som er 800 courennte daller, huer daller thill firesindztiffue dansche schilling beregnitt, haffuer hand migh samme huss och vohning lougligen her paa bytinget pantsatt, huilcke penge hand foruden rente hoss sig fremdielis schall haffue och beholde och mig der aff effter thidsens leylighed thill min nødtorfft att forstreche och thill regenschab skriffue. Dernest att mig aff hannom er indrømmitt itt kammer i samme huss, som er østen for stoffuenn vd thill gaarden, med min seng och kleder, saa vell som anden min fornødenhed der udj, som ieg vdi min liffs thid for mig sielff schall haffue och behollde, och formedelst att bemelte Baltzer Kønniche och hanss hustrue migh sligh behussning med nødtorfftigh spise och underholdning med anden fornødenhed mig, udi min suaghed och allerdom min liffsthid kand behøffue, udi dannemendz offueruerelse vryggeligen haffuer loffuet och thilsagtt, samptt och mig hederligenn till jordenn udi Helliggiestes huus kirckis urtegaard, naar ieg ued døden affgaar, att ville lade bestedige, saa och effterdi mine syschinde och rette arffuinger, som nu ere papistische och vnder Leopoldi øffrighed j Tydschland, icke bliffue thillstede nogen arff effter mig att fordre, thill med haffuer di thill dennom annammitt huiss partimonium mig effter mine foreldre kand vere thilfalldenn, och bemelte Baltzer Kønnickis hustrue er min morbroders datter datter och ieg hende aff vngdommen som for mitt egit barn haffuer hoss mig sielff opfosterett och opdragett, daa vill ieg for forskrefne min vnderholdning och anden omsorg och besuering, di mig beuisendis vorder, dennom med dette mitt breff gandske haffue thillbeschreffuen alt huiss formue, vere sigh thilstaaendis gield, boe och boschab och huad dett neffniss kannd, megitt eller lidett, intet vndertagett, som ieg mig kand efflerlade effter min død, huad heller mitt leffnett bliffuer langt eller kortt, ubehindrett aff nogen mine arffuinger, fødde eller vfødde, thill dennom att maa och schulle annamme och som mine eniste och rette arffuinger dett att haffue, niude och beholde vden nogen molestatz, paatalle, thrette heller rettergang i alle maade, menss dersom saa skede (dett ieg nest Gudz hielp icke forhaaber), att offtbemelte Baltzer Kønnicke och hanss hustrue begge førend ieg ved døden affgaar, daa schal mig aff deriss arffuinger och bemelte husis eyermand betallis huis som aff forbemelte summa otte hundrede courente daller effter regenskabs affligning kannd offuerbliffue

ved andre løssøre, som mig der udi husett thilkommer, och icke i denne voris contract bemeltt eller indfattett er, och dett daa att komme mig, min ophold och vnderholding thill gode, vden nogen hinder eller forfang i nogen maade, och att dette forskreffne vden hinder eller argelist paa begge sider vryggeligenn schall holdiss och efflterkommiss, daa haffue vij thill dess ydermere vidnisbyrd och bedre foruaring denne voriss contract med voris vndertryckte zigneter bekrefftet och ieg Baltzer Konnicke med min egen haand vnderskreffuett, venligen ombedett erlige och velacte mend Lambertt Bernsen och Niels Auchessen, borgere her i staden, som denne voris forhandling haffuer offuerueritt, med oss thill witterlighed att beseigle och underskriffue och derpaa vnderdanigst att anlange om Kong. Maytts. naadigste confirmatz och stadfestelse breff. Actum Haffniæ denn 3 octobris 1628;
med underdanigst begiering vij samme contract naadigst ville ratificere och stadfeste, daa haffue vi nu aff vor synderlig gunst och naade samme forskrefne contract confirmeret och stadfestet och nu med dette vortt obne breff confirmere och stadfester ved alle sine ord, puncter och articler, efftersom den vdj sigh sielff indeholder och uduiser. Datum Haffniæ den 1 janvarij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 374—75.

90. **6 Jan. 1629.**

Vinhandlerne maa handle med alle Slags Vine.

Christianus quartus giore alle witterligt, att efftersom vij thillfornn ved voriss obne udgangne mandat och forordning haffuer ladett forbiude, att ingen som handler med rinsch viin maatte handle med anden slags viin, och den enten vdj samme kielder eller och andenstedz lade indlegge och fortappe, och dissligeste di, som handle med spansch och frantz vin, icke att maatte handle med rinsch vin, och vore vndersotter her udi vor kiøbsted Kiobenhaffn, som samme trafique bruge, nu vnderdanigst haffuer laditt anholde och begiere, att dennom fri maatte thilladis med atschillige vine att handle, vnderdanigst sig erbiudendiss, daa selff frantz vinn aff Franckerige att lade forschriffue och hente, huor ved den daa och bedre kiøb kunde selgiss end nu, den mest aff Hollannd hid bliffuer indførtt, daa haffue vij dess leylighed naadigst offuerveyett och saalediss for atschillige betenckende schylld for gott anseett och beuillgett, att vinhandelen her vdj forskrefne Kiøbenhaffn her effter schall vere fri och liber, saa att dett schall vere en huer vinhandeler fritt och vformeentt att handle med

rinsk, spansk och frantz vin och alle slags vin, dog saa att di dett icke vdi en kielder eller huuss haffue, men rinsch och spansch vin serdelis vdi enn kielder eller huuss och fransch vin vdi ett anditt huuss eller kielder, effter forige forordningh, och dersom nogen vill holde vinkielder paa thuende steder och udi thuende husse udi en gade, daa schall der vere huuss och gaard imellem, som andre thilhører och aff andre er beuohntt, och schall ingen sig maa thilfordriste att selge frantz vin for rinsch vin, medens en huer slags vin for sig selff vforplumpitt i alle maader vdtappe och selge. Saa fremtt nogen her imod anderledis omgaais end som forskreffuit staar, daa effter forrige forordning att thiltallis och straffiss. Bedendis och biudendis osv. Datum Haffniæ denn 6 janvarij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 376—77.

91. **17 April 1628.**

Skøde paa et Hus i Silkegade.

Christian IV skøder »thill Willom Hornbalt, maler, borger her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och hanss arffuinger ett vor och chronenss huuss och vohning hersammestedz vdj Silckegadenn, paa den nørre side vd thill adellgadenn, vesten op thill m. Hans Stienvinkels vohning paa denn østerende oc østen op thill Jochum Berner plattenslaaers huss och vohning paa denn vester ende; breden paa samme vohning langs adelgaden fraa forskrefne m. Hanss Stienvinckels halffue murede veg och thill forskrefne Jochum Berner plattenslaaers halffue murede veg aff øster och i vester er 10 allenn 2½ quarter, lengden fraa adellgaden och thill Hanss Hindtzens stald aff sønder och i nør er 23 allen 1½ quarter, breden bag i gaarden aff øster och wester er 10 allenn 2½ quarter en fingers brett, med huiss biugningh der nu paastaar, hvilket« osv. Giffuett Haffniæ denn 17 aprilis anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 404.

92. **17 April 1629.**

Skøde paa et Hus i Silkegade.

Christian IV skøder »thill m. Jochum Bernn, plattenslaaer, borger her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hanss arffuinger en vor och cronens huss och vohning hersammestedz vdj Silckegadenn, som er den fierde vohning paa denn nørre side fraa Pilestrede vdj forskrefne Silckegadenn, imellom den vohning Hendrich Bram nu iboer paa denn ene och denn vohning, som Willom Hornbaltt maler, som hand i lige maade oss affkiøfft haffuer, paa den anden side. Bredenn paa samme huss och wohning aff øster och i vester i forskrefne Silcke-

gadenn er 11 allenn och j quarter, lengenn fraa addellgadenn och thill Hanss Hindtzess stalld aff sønder och i nør er xxiij allen och j quarter, breden bag i gaarden paa den nørre side er xij allen, er udj forskrefne moll indberegnitt halff stolpe af begge hossliggende vohninger i bredenn, med huiss biugning der nu paastaar, huilckett forskrefne huss« osv. Haffniæ 17 aprilis 1629.

Sæl. Registre XVIII. 405.

93. **3 Maj 1629.**

Peder Svenske (jfr. I. Nr. 461) faar Lofte om en Bestilling.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom oss elskelige Peder Suensche paa nogle aarss tider haffuer opuartett den hoyborne første och herre herthug Frederich, woris elschelige kiere sonn, for kammer thiener, och vij nu hannom for samme thieniste forløffuitt haffue, daa haffue vij hannom for saadan hans tro och flittig thieniste naadigst vndt, beuilgitt och tillatt och nu med dette vortt obne breff vnde, beuilge och tillade, att hand for nogen anden thill den første bestillingh, som hand bequemmeligen kand forstaa, som hand vnder cronen kand opspørge ledig att bliffue, maa befordriss. Forbiudendis osv. Datum Haffniæ denn 3 maij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 407.

94. **10 Maj 1629.**

Johan Hermandsen maa beholde en Kjælder under Børsen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom neruerende breffuiser Johan Hermandsen paa nogle aars tid haffuer hafft vdj leye en keller och boett vnder Børsen for vortt slott Kiøbenhaffn, i den ende som vender nest thill samme slott, paa huilcken hand nogen bekostning schall haffue anuendtt, daa haffue vij naadigst beuilgett och tillatt och nu hermed beuilge och tillade, att hand samme keller och boed fremdelis, saa lenge hand sin leye i rette thide vdgiffuer och indtill vij anderledis derom tilsigendis vorder, maa beholle for den aarlige leye, hand her till dags der aff giffuett haffuer. Thi forbiude vij osv. Datum Haffniæ denn 10 maij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 410.

95. **15 Juni 1629.**

Rotgieternes Lavsskraa.

Wi borgemester och raadmend i Kiøbenhafn giore vitterligt, at eftersom udi rotgietter handverch her sammesteds begifuer sig stor v-ordning, synderlig med ankommende fremmede suenne, som iche

alleniste paa Kongl. May. Giethuus, men och hos andre mestere her i byen sig begifuer udi tieniste, at de dennem vnderstaar, naar de paa en kort tid hos en mestere hafuer arbeidet, strax igien fra hannem oprippe, enten fordrer afskeen at forreise eller dennem sielf at nedersette for mester, v-anseet de iche hafuer den fuldkommen forfarenhed udi dennd kunst, som dennem burde at hafue, huor vdoffuer Kongl. May. arbeide undertiden vorder forhindret, saa vell som ochsaa mesterne her i byen paa dyctige suenne komme forkort, det gandske embede till forkleinring, der fore till saadant at forekomme hafuer den velforfaren Felixs Fuchs, mester paa samme handtverch, med sex andre af embedet, nemlig Jochim Eillers, Henrich Røese, Hans Pop, Stefen Schreiber, Aske Schopper och Jeronomus Dochler, samtlige rottgietter her sammesteds, os wenligen anlanget, at eftersom høybemelte Kongl. May. nogle faa aar forleden med Danmarchis rigis høyvise raad for gott och raadsamt haffuer anseet, at handvercherne hersammesteds maa føris paa fode, och der for os naadigst ladet befale med dennem at skulle hafue indseende, huorfore wi os hafue beflittet meste parten med ordning och artichler udi huert laug at forsiune, huor efter de dennem saa vell inden som uden deris forsamling oc saa vit huer deris embede vedkommer dem hafuer der efter at forholde, oc efterdi os berettis, at paa rottgietter handtwerch efter denne tids leylighed her i byen iche till gafn kunde opholdis och signere mere end siuf mestere, som nu i lauget ere, da haffuer wi dennem samt deris suenne oc drenge till efter rettning disse effter skrefne artichler meddeelt.

1. Først skulle de hafue en oldermand, huilchen aff deris egen middell skall udvelgis, men hannem skall en af de elste och beskedeligste i lauget, som hafuer soret sin borger eæd, opkomme paa raadhuuset for borgemester och raad, huilchen da af dennem med laugsbrodre blifuer samtycht oc vdvelget, hand skall vere oldermand it aar till ende eller lengere, om fornoden gioris.

2. Samme oldermand skall hafue to andre af lauget, som skulde vere hans hossiddere, huilche trei skulde forrette laugsens ærinde, och naar oldermanden forlofuis, skall en af hossiderne skichis til oldermand i hans sted.

3. Och till sligt disbedre at efterkomme maa de aarligen holde tuende adels stefninger, den første fiorten dage efter St. Michels dag oc den anden fiorten dage efter paaske, paa samme tuende tider maa hos dennem en af raadet at tilhielpe alle thuistige sager at foræne, paa det intet skall gioris eller sluttis imod privilegierne eller

andre lovlige statuter, som her udi riget eller udi byen bør at hafuis i agt.

4. Doer nogen rottgietter, och efter hans hustrue, da blifuer hun ved embedet saa lenge hun sidder vgifft och skicher sig vell, och hinder skall ved laugsbroderne forskafis en velforfaren rottgietter suend at tiene, indtill hun sig igien udi echteskab forandrer.

5. Will nogen rottgietter gesell, eller huemb sig med en enche eller mesters daater af lauget befrier, da skall hand forst [beuise] sig embedet retteligen at hafue lert och der paa at hafue tient her udi byen udi tho aar, at hand dis bedre kand godkiendis for mester, begierer hand siden at komme udi lauget, skall hand gifue till indgang j gylden efter recessens 70 capitell, oc till de fattige suenne oc drenge, saa och forarmede aff lauget at lade begrafue, naar di ved døden afgaar, thi enchende daler eller des vert udi dansk mønt, huilche penge skulle indleggis udi laugsens skrin i god forvaring, till de behoff gioris at vdgifuis, som nu er melt.

6. Kommer fremmede rottgietter geseller hid till byen at ville tiene, da skulle de angifue dennem hos oldermanden, oc hand att fordere dennem till Kongl. May. rotgietter, der først at præsentere deris tieniste, hafuer hand dennem paa Kongl. May. wegne iche behof, da att arbeide hos den mester, hannem først indloseret; fanger hand iche arbed hos hannem, da sig fra den elste och till den yngste at forføye, indtill hand kommer i stadighed oc fuldkommeligen till arbeid.

7. Men vill eller kand ingen af mesterne gifue hannem arbeid, da skall lauget forsiune hannem med fiorten dagis arbeide, siden forsiune sig self som hand best kand; kommer nogen svend wandrendis hid till byen och fanger først arbeid udi Kongl. May. Giethuus, hand maa iche fra sin mester afskillis eller tiene hos nogen anden, førend hand haffuer tient udi fiorten dage hos den første mester, kunde de iche lenger ofuer ens komme, da maa suenden tiene hos huilchen anden mester hannem lyster.

8. Ingen mester maa sin laugsbroders suend eller tienere under leye eller for større løn, end hand tillforen hafde, till sig feste, huo dett giør, strafis efter oldermandens eller hossiddernis sigelse.

9. Huer suend skall gaa paa sin mesters arbede om morgenen klochen slaar femb och fra arbeide igien om aftenen klochen er 7, disimidlertid arbeide med tro och fliid oc sin mesters gierning i ingen maade forsømme, saa fremt hand hannem sin skade iche vill oprette.

10. Ingen suend skall giøre sig frie mandag uden det skeer med hans mesters villie och vidskab, dog maa alle suenne vere for-

loffuit at holde en fri mnadag huer fierding aar, och iche mere, under peen och brøder, som der paa af alle mesterne sat vorder.

11. Naar nogen suend vill skillis fra mesteren, da skall hand om søndag efter middag begiere sin vanlig afskeed och iche andre dage udi vgen, da maa hand af mestere och suend udskenchis efter samme embeders brug oc sedvanne, oc naar udskenchen skeet er, skall huer suend om aftenen naar klochen er thi forføye sig i sin mesters huus, oc mesteren iche were plictig sine døre iche lengere efter hannem at obenholde, och naar skenchen saaledis skeer, da tuende mestere der hoss att were, paa det altingest skellig och ret maa tilgaa, mens dersom nogen sig med ord eller gierning mod disse foreskrefuen eller nogen anden artichle, som af mestere och suenne til rotgietter embeds forbedring for denne tid giort er eller her efter louligen giøris och vedtagis, forsetteligen forseer eller bryder, hand skall iche alleniste strafes efter mesterne och suennenis wilchor oc vedtegt, mens ydermere efter borgemester oc raads sigellse plictis som dennem siunis at were.

12. Ingen mester maa omløbe till gott folch, arbeide at betinge, som kand vere hans medbrødre i lauget till skade, mens huer skall vere benøyet met huis arbeide ret och loulig hos hannem tingis och bestillis, efter erlig hantverchs brug och sedwane, iche heller maa nogen mester udsende sine wahre udi byen at selge, paa det got folch med ondt i staden iche skulle blifue bedragen, som louligen skee kand.

13. Schall det och vere huer mester fri at tage erlige folchis børn, af huad nation det vere kand, vdi lere, rigens indfødde for alt, och naar en dreng hafuer lert i fire aars tid, skall hand efter gammell brug lade sig af mestere giøre till suend och mesteren da at tage en anden dreng udi hans stedt at lere, om hand vill och dend fornøden hafuer.

14. Det maa och vere huer mester frit sin egen søn hantwerchet at lere och hannem aff sin lehre forloffue, naar hand hannem for en suend kand kiende dyctig at were.

15. Hafuer nogen mester eller suend sig for nogen at beklage, da skall hand det først gifue oldermanden till kiende och begiere at hand lauget søndagen efter middag vil lade forsamle, och iche paa andre dage, paa det ingen sit arbede skall forsømme, dog skall ingen slig laugs forsamling skee uden richtig aarsage, oc den som anklager da at vdlegge till lauget efter gammell brug en half dlr., och der fore skulle laugs brøderne uden lang ophold skafe anklageren sin ret, som det bør.

16. Paa kommer oc nogen tuistighed stoer och vigtig, att lauget iche kunde den til minde eller rette fuldende, eller och parterne iche kunde dennem med laugsbrødernis afskeed benøye, da sagen at indstefnis for borgemester och raad oc der at paa kiende, huor med parterne da skulle lade sig benøye.

17. Findis eller paatagis nogen, enten fremmede eller indlendiske, som sig udi handtverchet med bønhaser, fuskerie eller med nogen anden pratich wille indtrenge, som i nogen maade kunde eragtis at were embedet till nogen afbrech eller skade, den eller di skall med rettens bud eller tienere fratagis deris gierning eller arbeide oc det med brøde, som der paa kand medfølge, halfparten at tilkomme Kongl. May. och byen och anden halfue part embedet, vden de som godtzet eyer ville eller kunde det for skellig werd igien kiøbe.

18. Maa ingen af lauget sig understaa at kiøbe eller till forhandle sig nogen anden mesters formstøche her i byen, vden tho rdlr. i bøde vdi lauget til dis behof, som forskrefuit staar.

19. Naar Gud kalder nogen broder eller laugs søster af denne werden, da skall oldermanden ved den yngste broder af lauget lade tilsige brøderne at følge hannem eller hinde till sitt leyerstedt, huo det forsømmer och iche kommer liget at følge til den time tillsagt worder, bøde thill laugett tho ℔ danske; huilchen af laugsbrøderne eller deris suenne, som tillsigis liget at bere och det forsømmer, hand bøde iligemaade till lauget 1 ℔.

Och efter at disse forskrefne artichle saaledis som foreskrefuit staar ere vndt och samtøcht, rottgietterne her i byen till en god ordningh och laugs rett, da skall de och vide dennem samt deris suenne och drenge der efter at rette och forholde, som det sig i alle maader bør, dog os och vore efterkommere forbeholden dennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, efter som det høystbemelte Kongl. May. naadigste behag och som lauget oc menigheden her i byen gafnligt were kand; till vidnisbiurd hafue vi ladet trøche voris stads secret hengendis her neden fore. Gifuit udi Kiøbenhafn den 15 junij aar efter Guds biurdt 1629.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 770—79.

96. **30 Juni 1629.**

Skøde paa et Hus i Silkegade.

Christian IV skøder »till Frantz Buchmand kleinsmed, borger och induohner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger itt vortt och cronens huuss der sammestedz vdi Silchegadenn, paa den

nørre side ud till adelgaden, vesten op till Jacob Berne plattenslaars vohning paa den øster ende, och østen op thill Jørgen Rasch, voriss lutenist, huuss och vohning paa den vester ende, breden paa samme vohning langs adelgaden fra forskrefne Jacob plattenslaars halffue murede veg och till forskrefne Jørgen Raschis halffue veg aff øster och i vester er 10 allen j quarter $\frac{1}{2}$ fingersbrett; lengden fra adelgaden och till Hans Hindsens plankuerck aff sønder och i nør er 22 allen iij quarter j fingersbrett, lengden fra adelgaden paa den vester ende och till Villom Klinckhammer schomagers planchuerck aff sønder och i nør er 24 allen iij quarter, bredenn bag i gaardenn aff øster och i vester er $9\frac{1}{2}$ allen j quarter ij fingersbrett, med huiss biugning der nu paastaaer, huilckett osv. Giffuett Haffniæ denn 30 junij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 419—20.

97. **14 Juli 1629.**

Kongens Skomager fritages for Byens Tynge og for Lavet.

Christian IV gjøre alle vitterligtt, att efftersom vij haffue naadigst ladilt oss befalde att bruge neruerende Jochum Gierling, fordum induohner vdi Wolgast, vdi voris tieniste att lade sig bruge for en schomager thill att arbeide for oss och voris daglige hofftienere, daa haffue vij naadigst beuilgitt och tillatt, saa och her med nu naadigst beuilge och tillade, att hand maa bliffue vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn bosiddendis och vere aldelis fri for all kongelig, borgelig och byestynge, saa och for huiss besueringer, som schoemager laug dersammestedz medfylger, saa lenge och all den stund vij hannom ville haffue och bruge vdi samme voriss tieniste, thi forbiude vij osv. Giffuett paa det førstelige huuss Eutin den 14 julij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 422.

98. **29 Juli 1629.**

Skøde paa et Hus i Silkegade.

Christian IV skøder til »oss elskelige Jørgen Rasch, voris lutenist, och hanss arffuinger ett vor och cronens huuss her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdi Silchegaden liggendis, paa denn nørre side vd thill adelgaden, østen op till Lauritz Møllengrachtt paa den vester ende och vesten op thill Frantz Buchmand kleinsmids vohning paa den øster ende; breden paa samme vohningh vd til adelgaden fra forskrefne Frantz Buchmand kleinsmids halffue veg och thill forskrefne Laurentz Møllengrachtis huss och vohning aff øster och i vester 20 allen, lengden fra adelgadenn paa den øster ende aff sønder och

i nor er 25 allen j quarter, lengden fra adelgadenn paa den vester ende aff sonder och i nor er 25 allen j quarter, breden bag i gaardenn aff oster och i vester ehr 10 allen ij quarter, med huiss biugning der nu paastaar, huilchett« osv. Giffuet Haffniæ denn 29 julij anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 422.

99. **31 Juli 1629.**

Eske Jensen beskikkes til Byfoged.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att vij haffue naadigst betroet och tilskichett oss elskelige Eske Jensen, borger vdj Kiøbenhaffn, att vere byefogett hersammestedz och haffuer hand loffuett och tilsagtt att vill och skall vere oss och cronen huld och tro, vor och rigens gaffnn och beste vide och ramme, skade och forderff hindre och affuende och sigh vdi samme tieniste och betalling troligen och flittigen forholde och forhielpe huer mand thill loug och rett, som hannom hender fore att komme, och skall hand haffue flittigt thilsiunn vdi alle vore sager, som forefalder her vdi byen, att di icke vnderslaes eller forhindris, och huis sager, som falder och skeer her vdi byen om mandrab, slagsmaal, vitterlig gield, thiuffuerie, skendzord eller huad dett vere kand, vdi huilcke oss kand tilfalde nogen sagfald och rettighed, dennom skall hand forhøre vdi rette paa byetingitt mett byeskemner och mett tingmendene och forhielpe saa vell denn ene partt som den andenn thill den deell som rett er, och derhoss haffue indseende med, att vij bekomme huis sagfald och rettighed, som der aff bor. Dersom hannom och kommer nogen sag fore, som er tuifflraadig at dømme vdi, eller ochsaa rictig, att hand icke allene troster sig thill derpaa att kende, ordele och dømme, daa maa hand begiere aff borgemestere och raad hersammestedz, att di effter recessen dømme medt hannom vdj de sager, som di bør att giøre, huor udj de icke heller bør att veigre dennom och skall hand iche heller nogen sager affsiige paa vore vegne, vden saa er, att enn aff byens kemner er der hoss tilstede, saa att byen i lige maade bekommer sinn anpartt der aff, och altingest ganger ligeligenn och rett thill vdenn mistancke; hand skall och icke heller steffne nogen sag for sigh vdj hands huuss att forhøre, entenn liden eller stor, men alle sager skulle forhøris thill byetingett huer mandag eller for borgemestere och raad paa raadhusett, om sagerne ere victige, att hand icke kand dømme der paa; hand skall icke heller vere mectig att efftergiffue nogen sager, i huor ringe di kunde vere, vdenn dett skeer

mett deris villge, som anklager, och att vij och byenn bekommer huer deres rettighed der aff, och skall hand hollde en klar och rictig tingbogh, huor vdi alle sager skulle klarligenn indtegniss mett all omstendighed, saa viitt som behoff giøris, och samme thingbog skall hand aarligenn lade indlegge paa raadhusset i borgemesternis och byens foruaringh, och naar nogenn manddrab skeer her vdi byenn, daa skall hand giore sin yderste och storste flid der thill, att manddraberen kand bliffue grebenn och icke for hans forsømmelse skylld bortkommer. Hand skall och lade thilholde vnderfougdenn her vdi byenn, att hand haffuer god tilsiun mett att borgerne holde gaderne och strederne reene her vdi byenn, saa och selff haffue indseende der med, och huilche som der vdi findis mutuillige och iche ville hollde gaderne reene for deris dørre, dennom skall hand tiltalle for deris faldsmaall, det ochsaa aff dennom endeligenn oppebere och ingenlunde efftergiffue. Och effterdi vij forfare, att fast alle vegne her vdi byen ere gaderne och steenbroerne meget v-ieffne, saa at paa denn ene side er dett høytt och paa den anden side er dett laugtt, sommestedz en steen eller flere liggendis offuer huer andre, att mand med stor besuerlighed maa fare der offuer, vndertiden och saa vogne synderbrydis, naar denn ene møder denn andenn och maa vige huer andre vdi saadanne v-ieffne veye, da skall hand och der med ved sig selff och vnderfougdenn haffue flittig och aluorllig indseende, att huor saadanne v-ieffne stienbroer findis paa gaderne her vdi byenn, skall hand tilsige och tilhollde dennom, som gaderne tilhører, for huiss dørre och huor saadanne brøst findis, att di dett lader hielpe och anderledis broelegge och der om dennom en viss tid forlegge, och dersom di der imod findis offuerhørige och icke inden forstillede tider lader brolegge for deris anpartt och gaarde, da skall hand dennom tiltalle derfore, indtill di retter for dennom och lader steenlegge for deris grund, som dett bør att vere; dersom dett och er for nogenn aff adelens gaarde, som saadanne bryst findis, da skall hand vdi lige maade der om tilsige dennom, vdi gaardenn ere boendis, att di aff hussleyen dett lade hielpe, eller deris herskab der om lade atuare inden visse tid, och dersom di da icke findis tilbørlige raad(!) der ved inden forlagd dagh, daa skall hannd paa vore och byens vegne lade dett bekoste och anderledis brolegge och arrestere och annamme aff huusleye saa megitt som dett kommer att koste, paa dett att io endeligen her i byen maa bliffue gode ieffne gader och steenbroer, saa meenige mand kand vdenn saadanne besuerlighed, som vdi saa maade findis, frem komme. Och skall forskrefne Eske Jenssen vere

forplictig aarligen huer aar att giore oss rede och regenschab for all huiss pendinge, faldsmaall eller andett, som hannd paa vore vegne oppeberendis eller vdgiffuendis vorder, och vdi alle maade vere villigh och flittig att lade sigh bruge vdi vor bestillingh her i byen, huor och naar hand thilsigis. Och skall hand aldelis ingen vogne vdfaa, eller nogen der mett befordre, vndertagen dennom, som haffuer voris pasbord eller ochsaa att hand derpaa bekommer vor statholderss befaling, eller nogen deris, som pa vore vegne vdi saa maade haffue befalning her vdj Kiøbenhaffn, och haffue vij for saadan hanss vnderdanige tro tieniste naadigst beuilgett att ville lade giffue hannom aarligenn till løn och vnderholling firesindztiffue gamle daller och enn seduanlig hoffkledning, huilcken lønn och hoffkledning hand aff huiss pendinge, sagfald eller andett, som hand paa vore vegne her aff byenn opberer, skall annamme, och dersom det icke kand tilrecke, da skall hannom samme løn och hoffkledning her aff vortt rentekammer giffuis och fornøyes. Sammeledis maa och skall hand derforuden bekomme och lade opbere quitt och frij vden affgifft vor och cronens anpartt aff korntienden aff Smørum sogenn. Och skall forskrefne besoldingh, hoffkledning, saa och korntienden begynde och angaa fra denn 16 junij sidst forledenn; huilcken besolding och thiende hand skall nyde och beholde meden och all den stund hand er vdi samme bestilling eller vy anderlediss derom tilsigendiss worder, bedendis osv. Giffuett paa vortt slott Kiøbenhaffnn denn 31 julij anno 1629. Wnder wortt zignett.

Sæl. Registre XVIII. 427—30.

100. **26 Okt. 1629.**

Smedesvendenes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhafn giøre witterligt, at eftersom iblant suennene udi smedie handtverchet her sammesteds sig stor v-ordning begifuer, i det de dennem vnderstaar, men de ichun paa en kort tid hos en mester hafuer arbeidet, strax igien fra hannem at oprippe och enten fordre afskeed at forreyse eller dennem selfuer for mester nedersetter, v-anseet de iche hafuer den forfarenhed, dennem burde at hafue, oc ellers anden skilligt v-skichelighed hid indtill iblant dennem hafuer veret øfuet, huor udofuer mesterne her i byen paa døgtige suenne komme forkort, det gandske embede til skade och forkleining, da, saadant udi tide at hindre eller forekomme, hafuer menige laugsbrødre nogle wisse conditiones udi pennen ladet forfatte och os ofuer gifuit att revidere, och efterdi

Kongl. May. naadigste vdgangne mandat tillader at handtvercherne skall føris paa fode, der udinden god skich forordnis, da hafuer vi samme deris angifuende med flid igiennem lest och des leylighed med dennem well ofuerweyet och betencht, oc det eragtet de menige brødre vdi embedet til deris handtverchs bedre fortsettning gaunligt och bequemmeligt at vere, oc der for dennem efterfølgende artichler till widere effterretning udi deris laug skriftlig meddelt.

1. Skulle menige brødre med oldermanden och hossidderne udi smedie embedet beskiche de fremmede suenne, som hid till byen ankommer, it wist stedt, huor de til herberg kunde indsøge, och der sit skilt lade udhenge, at en huer mester, som deris tieniste behøfuer, kand des bedre wide dennem der at finde och efter ordentlig omgang sig till dennem till arbeide at indskiche, som det sig bør.

2. Paa det at suennene, som met soet och siugdom worder beladen och iche selfuer hafuer i forraad, huormed de kunde dennem hielpe eller komme vdi jorden for, om de wed døden afgaar, kunde des bedre hafue deris thipendinge, som huer suend tolff gange om aaret vdlegger, i god forvaring beholden, da maa de hafue af lauget en mester till formand, huilchen skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris pendinge vdleg iche blifuer de fattige och siuge frakommen, mens vere dennem som forberørt er beholden, och samme mestere skall forplict were at holde god ordning och skich udi alting, huis suennene kand vere angaaende, som det sig bør, och till deris pendingis forvaring skall vere it vell beslaget skrin med laas och 2 nøgler, huor udi deris pendinge efter haanden skulde indleggis, huilchet skrin skall fløttis fra en mester till en anden, som er eller blifuer forordnet till oldermand for alle suenne, och iblant suennene skall vere to skafere, som tolff gange om aaret forskrefne ti pendinge af suenne krefue skulle, huilche skaffere skulde hafue en nøgell till skrinet och oldermand en nogell i sin forvaring, och skall samme skrin iche obnis vden oldermanden, hossiddere och begge skafere ere tillstede och antegne huis deraf vdtagis och huor till det igien vdgifuis, paa det at de samtlige, som der med hafuer at bestille, kunde vere vden mistanche, och till deris liig klede skulde och hafue it seerdelis skrin med laas for, saa det hos oldermanden blifuer i god forvaring, som dett sig bør.

3. Wnderstaar sig nogen suend af forskrefne smede embede at giore sig flere fri mandager end fire om aaret, som er naar mesterne holde deris almindelige och rette laugs stefne, hand bøde første gang 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdelis, om det klagis

och hannem ofuerbevisis, och der foruden stande till rette efter oldermandens och hossiddernis sigellse, for hand sin mesters arbeid af modtvillighed hafuer forsømmet.

4. Foragter nogen suend sin mester eller mesterindis mad och øll, som v-strafeligt er, och det klagis och hannem ofuerbevisis, hand bøde derfor 1 sldlr. vden all naade.

5. Skulde ørtuingere, som ere skafere for suennene af huer handtverch, vere paa suennenis kro huer søndag klochen 12 slet at anskiche fremmede suenne, som hid til byen ankommer, och ingen ørtuingere at gaa nogen werchsted forbi, mens efter richtig omgang enhuer mester suenne at tillskichis, som det bør, under en vgeløn straf, saa offte som det skeer.

6. Naar nogen suend, som fremmet er, kommer wandrendis hid till byen, hannem skall seerdelis af ørtuingerne gifues skiench for 4 ß; er hand en gesell, da skall hannem skienchis 8 ß, mens huilchen suend som haffuer arbeidet her i byen och anskicher, hand skall giffue ørtuingere 4 ß skiench; ingen suend som flere end et handtverch lert hafuer och vises till nogen mester, skall iche andet arbeide end mesterens eget handtverch bequemmer sig foretage, medens dersom hand iche hos nogen mester kand bekomme arbeide, da skall hannem endelig forskafis fiorten dagis arbeid och saa vere fri fore huad handtverch handt lert hafuer at bruge, paa det hand dis middeler tid en maaneds terepenge fortiene kand.

8. Naar och saa offte ørtuingerne af suennenis oldermand bud skichis, skulde de vden forsømmelse plictig vere at forføye sig paa krogen inden en thime efter at hand tillsagt vorder, vnder j ℔'s brøde, end blifuer hand slett borte, da at bøde trei dobelt vden all naade.

9. Wnderstaar sig nogen suend imod sin mesters eller mesterindis wilge eller vidskab, af huis handtverch det er, noget nyt eller gammelt arbeid at giøre, inden eller vden huus, vere sig med laase at optage eller i andre maader, dennem till fordeell och mesterne till skade, huo det giør och bevisis, hand gifue derfor sin straf som ved bør.

10. Huilchen suend som sig med drich ofuerlader, saa hand sig vtilbørligen forholder enten udi laughuus eller udi gaarden, hand bøde till lauget 1 ℔ och 4 ß i bøssen.

11. Huo som drager sin kniff af wred hue imod sin broder, endog hand giør der ingen skade med, bøde 1 ℔ och 4 ß i bøssen.

12. Item huilchen som slaaer eller saarer sin broder med knif eller anden verge i laugshuus eller paa hans hiem wey, saa hand

blifuer blaa eller blodig, bøde derfor till lauget j dlr. och 8 ß i bøssen, och der for vden staa till rette for borgemester och raad och kongens foget.

13. Fordrister sig nogen suend at fordre en anden suend for porten, hand bøde i lauget j dlr., følger och den anden hannem, bøde 2 ℔ och huer 4 ß i bøssen.

14. Huilchen smedde suend, som hid till byen ankommer och arbeider i fiorten dage paa smedde embedet, hand skall udgifue sit broderskab 4 ß till indgang, hafuer hand tient her i byen tillforen, da gifue 2 ß och der med vere quit.

15. Dersom nogen smedde suend, som her udi byen arbeider, er lauget ofuerhørig och iche vill søge stefne med brøderne, skall bøde til broderskab 1 ℔ och 4 ß i bøssen første och anden gang, mens vill enda iche søge stefne, som det sig bør, da at forvises af embedet.

16. Huilchen broder sig for anden øfrighed beklager, førend hand sin sag for oldermanden och skaferen angifuer, bøde 1 ℔ och 2 ß i bøssen, klager hand sig for oldermanden och iche vederfaris ret, da skall hand klage sig for de gamle suennenis oldermand och siden fremdelis for borgemester och raad eller ogsaa Kongl. May. byfoget, saa fremt hand iche hos forskrefne gamle oldermand [kand] skee lof och ret.

17. Naar skaferen klapper till liud och huilchen der giør v-liud, bøde 4 ß.

18. Den som iche fanger sin knif eller verge fra sig, naar tilsigis, bøde 1 ℔ och 2 ß i bøssen.

19. Huilchen suend paa de tider, dennem iche forlofuit at driche, spilder øll paa bordet eller anden stedz mere end hand kand skiule med sin haand, bøde 2 ß, och spilder hand en hell pot med vilie, bøde 4 ß, och er det mere, da bøde dobelt.

20. Huo som fortredelig sønderslaar kander eller potter, hand gifue to igen for huer hand sønderslaar.

21. Huilchen smedde suend, som her i byen tiener, maa ingen ret hafue udi suennenis laug førend hand betaler sin indgang.

22. Huilchen smedie suend, som troligen hafuer tient sin hosbonde sin stefne ud och kand iche bekomme den løn, hannem er tillsagt, da skall hand strax besøge oldermanden derom, at de skulde forskafe hannem huis hand billigen af sin mester och mesterinde tillkommer och fortient hafuer.

23. Den som blifuer keiset eller kaaret skafere eller bøssemester for suennene at vere, och siger ney oc findis v-liudig, første

och anden gang bøde 2 ℔ och fire skilling i bôssen, och dog alligevell blifue skafere.

24. Naar oldermanden och hossidderne med skaferen keiser nogen af suennene at gaa i gaarden och sige paa nogen sag, findis nogen at sige ney och er v-liudig, bøde j ℔ och 2 ß i bøssen, end gaar de i gaarden oc nogen af dennem som inde sidder vill giøre dennem v-myndig i samme sag, da bøde huer ij ℔ och 4 ß i bøssen.

25. Den broder, som altid findis skaferen v-liudig och gienstridig i alle laugsens sager och erinde, hand skall bøde efter alle brødernis sigelse och siden vere lauget saa ner som de ville.

26. Vnderstaar sig nogen suend med vbequem och ærerørige ord at skielde hinanden och det iche louligen kand bevise, hand bøde der for 3 ℔ och 8 ß i bøssen.

27. Maa och ingen suend tillstedis at tage orlof fra sin mester eller mesterinde udi vgen førend søndagen kommer, mens de der arbeider i støcheverch hannem skall det vere frit fore at tage orlof naar hans arbeid, som hand hafuer fortagit sig, er fuldferdig giort.

29. Huilchen suend som blifuer straf kient for nogen sag eller blifuer skyldig enten paa laugshuuset eller paa anden steds och vill iche betale, mens modtvilligen drager af byen, hans nafn skall skrifuis i den sorte och v-redelige bog.

29. Wnderstaar sig nogen suend at giøre andre mesteres eller den mesters suend, udi hans werchsted hafuer arbeidet, afspendig, hand bøde der fore efter alle mesternis sigelse.

30. Huilchen suend der vorder siug och iche er hos nogle sine gode wenner eller frender, men lider nøed och hafuer intet at hielpe sig med, da skall hannem hielpis aff laugsens pendinge, første gang 2 ℔, anden gang 4 ℔, tredie gang 6 ℔, efter som hans skrøbelighed er till, end ligger hand da lenger och lider nød, da skall huer suend hielpe hannem efter formuen af sine egne pendinge, och kommer hand till sin førlighed igien, da skall hand betale lauget sine pendinge igien, om det er mueligt eller hand det giøre kand, efter alle suennenis wilge.

31. Item den suend, som siug ligger, er det fornøden, da skulde de andre suenne skiftis till at vaage ofuer hannem to huer nat och hafue god varetegt, huilchen det iche giør, hand skall gifue 1 ℔ till straf, saa offte det skeer, vden det er i pest tider, end forsømmer skaferen at tillsige dennem, som waage skulde, da der for at bøde saa tit sligt skeer for forsømmelse 8 ß danske.

32. Huilchen suend, som ved døden afgaar, da skall alle suenne følge hans lig till leyersted, huo det iche gior och er ofuerhørig, bøde 1 ℔ for huer gang forsømmelig, oc skaferen at tillsige bøde for huer som iche tillsagt worder 4 ß; det samme skall och vere naar nogen mesters laugsbroders dreng paa smedde handtwerch ved døden afgaar och suennene følge iche deris lig till jorden, heller och om skaferen forsømmer suennene at tilsige, da at gifue den straf, som i denne artichel foreskrefuit staar.

Och efter at disse forskrefne artichle, saaledis som foreskrefuit, ere vndt och samtøcht smedde suenne udi smedie handtverchet her i byen till en god ordning oc laugsret, de skulle och vide dennem der efter at rette oc forholde, som det sig i alle maader bør. Dog os och voris efterkommere i alle maader forbeholden dennem efter tidsens leylighed oc Kongl. May. naadigste forordning, som lauget her sammesteds gafnligt vere kand, at forandre och forbedre. Till vidnisbiurd hafuer wi ladett trøche voris stads secret hengende her neden fore. Gifuit udi Kiøbenhafn den 26 october efter Guds biurd 1629.

Denne skraa till smede suennenis ordentlig efterretning er paa det gandske laugs vegne af Hans Wldrich kleinsmed, oldermand paa den tid, med all flid forhuerfuit till en god eftertenchende och hans villie lauget at bestyrche, hans hossiddere var Christen Jensen kleinsmed oc Jochum bøssemager.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1171—82.

101. **1 Nov. 1629.**

Visitats paa Apothekerne.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att efftersom vij naadigst forfare atskillig v-ordning paa apotekerne vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn at forløbe, da paa dett saadantt maa først affschaffiss och siden forekommiss, ville vi voris professoribus, archiatro (naar hand tilstede er) och medicis Haffniensibus, di som nu ere eller her effter kommende vorder, naadigst palagtt och befalitt haffue, apotecherne dersammestedz aarligen thuende gange att besøge, der forfare om di med gode och ferske vare aff alle slags saa ere forsiunede, som gode velbestilte apotecherer med rette bør at vere, saa och om di sigh lader nøye med betallingh effter denn taxtt enten giortt er eller paa di tider di apotecherer besøge giørende vorder, huilchen prisens forandring vnder samme medicorum haand och segell, saa offte fornøden skall giøris och till effterretning vdi vniversitetetz foruaring indleggis. For dett sidste, naar bryst och mangell paa nogitt forbemelte findis,

da skulle di medici, som apotecherne besøge, saadantt vdi vortt cantcelie indlegge, vdi lige maader schulle och medici med badscherne haffue indseende, att di sig med medicin att indgiffue iche forgribe, och voris der om, saa och om apoteckerne vdgangne forordning holdis och efflerkommis, eller och der om giffue tilkiende, saa viitt de erfare kunde der imod att foretagis, huor effter forskrefne medici, apoteckere, saa och deris efflerkommere sigh haffue att forhollde, saa fremtt di saavell som deris efflerkommere oss iche derfore ville stande till rette, som di voris befallinger ey efflerkommer. Ladendis dett ingenlunde. Giffuett Friderichsborgh denn 1 novembris anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 438.

102. **2 Nov. 1629.**

Rentekamrets Tavlepenge gives de Husarme.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att efftersom vij Gud allermectigste thill ære och hanss fattige lemmer thill husualelse for gott haffuer anseett nogen christelich anordning och skick med huusarme och betlere vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn att lade anstille; da paa dett saadann diss bedre med Gudz naadige hielp och bistannd kand stifftis och vnderholdis, ville vij naadigste de tafle penge, capitall och renthe, som paa vortt renterie annammede och paa rente ud satte ere, der till haffue funderit och forordnitt. Forbiudendis osv. Giffuitt Frederichsborg denn 2 novembris anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 438.

103. **5 Nov. 1629.**

Skøde paa en Gaard ved Holmens Præstegaard.

Christian IV skøder »thill Rasmuss Søffrensen Sambsing, vor offuerschipper paa Bremerholm her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, en vor och cronens gaard och vohning vdi forskrefne Kiøbenhaffn nest hoss vor och cronens, som er Holms residentz och prestegaard, liggendis, och er samme gaard och vohning med fire vohninger vdi sampt ett indluctt gaardzrum, er udi sin lengde fra forskrefne Holms prestegaard och thill denn gade, som Gueris Snedker iboer, aff øster och i vester lviij allen vd thill gadenn, breden vd thill denn gade, som forskrefne Gueris Snedker iboer, aff sønder och i nør er xxv allen ij quarter och j fingersbred, med huiss biugning nu paastaar, huilchett forskrefne« osv. Actum Haffniæ 5 novembris anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 440—41.

104. **10 Dec. 1629.**

Kongens Urtegaardsmand maa sælge Frø paa Amagertorv.

Christian IV bevilger og tillader »att voris vrtegaardzmand maa med andre selge vrtefrøe vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och sig vdlede en platz paa Amagertorff dersammestedz, huor hand kand staa dett att affhende, forbiudendis forskrefne (Navnet ikke tilføjet) her imod at hindre» osv. Giffuett Kellinghuuss 10 decembris 1629.

Sæl. Registre XVIII. 445.

105. **10 Dec. 1629.**

Om Apotheker, der ikke gaa over til afdøde Apothekeres Arvinger.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att vij naadigst haffue for gott ansett, att naar nogen aff apotecherne vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn ved døden affgaar och iche nogenn deris børnn dychtige ere eller beuilgis att bliffue ved apotechet, schall denn, som apotecher vorder, affhandle deris arffuinger huis paa apotechet findis, saa viitt aff medicis kiendis gode, dychtige vahre, och apotechit att vnderholde er fornødenn. Giffuett Kellinghuuss denn 10 decembris anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 445.

106. **10 Dec. 1629.**

En Apothekersvend maa styre et Apothek.

Christian IV bevilger og tillader »afgangne Hans Sten, forig apotecher vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hanss sønn att maa paa nogen tid lang ved en dychtig apotecher gesell, som aff medicis Haffniensibus skall approberis, holde hanss affgangne faderss apoteche ved lige, dog att forskrefne apotecher gesell sigh vdi alle maader skall forholde effter den ordinantz paa apotecherne vdi forskrefne Kiøbenhaffn giort er eller bliffuer. Forbiudendis« etc. Giffuett Kellinghuuss den 10 decembris anno 1629.

Sæl. Registre XVIII. 445.

107. **6 Feb. 1630.**

Om Stolestaderne i Nikolaj Kirke.

Christian IV giøre alle witterligtt, att efftersom kircheuergene samptt sognemendende thill S. Nicolaj kircke her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst haffuer giortt effterskrefne forordning om stolestaderne vdj forskrefne S. Nicolaj kircke: For dett første, att alle och huer baade i och vden sognett inden en maanett effter en offentlig thilliusning och di vdenn byes effter en maanidtz loulig atuarsell skall vere fortencht deriss adkomst breffue och rettighed

paa deris tileigne stolestader vden videre forhaling att fremlegge hoss kircheuergene, att der aff kand erfaris baade deriss kiøb och fierde aarss affgiffts rettighed, och saa føris till bogs, och andre, som ingenn stader haffuer, bequemmeligen hielpiss och fordriss, och saa frembt saadantt iche scheer inden forbemelte termin, da alle di stader, paa huilche ingen breffue fremblagtt ere, att vere kirckens eigne, som di aldrig vare soldtt tilforn til nogenn, och kircheuergene fritt att stande, efftersom dennem best siuniss, till huo dennom kirchen betale ville, foruden nogen thrette eller process att selge och affhende, efftersom vij derom tillfornn haffuer ladet vdgaa voris naadigst mandat. For dett andett, efftersom forskrefne S. Nicolaj kirche nu vformodenligenn er formedelst sinn ny opbiugning och reparation inden och vden kirckenn kommen vdj stor vdgifft, sammeledis kirchens huuse, som kirchenss tienere iboer, ere megett brøstfeldige och fornøden att vere i tide att maa byggis, huilchett huerchen kirckenss beholding, ey heller gott folchis liberalitet och endnu offuerleffuere gaffuer skall kunne vdstaa den store bekostning, som baade allerede anuentt er och endnu nøduendig skall anuendiss, da att giffuis aff itt huertt stade, som sognefolch selff eiger, baade paa mande och quinde siden vd till kirchegulffuett, sex rigsdaler ved den søndre och nørre kirckemur, saa vell som vdj nørre capel aff huertt stolestade trej rigssdaler, paa pulpeturedt aff ett huertt stolestade enn rixdaler och aff en klap eller offuerslag en halff rixdaler; och dersom di vdenn sognett ere boendiss ville deris stolestade beholde, da att giffue dobbeltt saa megett paa huad sted deris stolestader ere, som di forbemelte vdj sognett ere boendis effter forskrefne taxt giffuer. Huilchen forskrefne kirckeuergers forordning di vnderdanigst haffuer veritt begierendis, vij naadigst ville confirmere. Daa haffue vij den aff vor synderlig gunst och naade fuldbyrtt, samtycktt etc. Giffuet Haffniæ 6 februarij 1630.

Sæl. Registre XVIII. 467—68.

108. **7 Feb. 1630.**

En Kniplingskvinde beskikkes ved Børnehuset.

Christian IV giøre alle vitterligtt, at vij haffue antagitt och bestillett, saa och her med antage och bestille Ingeborg Harders for en knippelquinde vdj børnehusett vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hun lere børnene vdj forskrefne børnehuuss att knipple och dennom med all flid att lære och vnderuise allehaande slags knippeling att forferdige, efftersom dett vdj Niederlannd eller paa andre

steder forarbeides, och derudinden sig flittig och vfortrøden forholde, som dett sig bør, huorfor vij nadigst till aarlig løn och besoldingh, imidler tid vij hinde vdj denne bestilling beholdendis vorder, haffuer beuilgett att lade giffue halffierdesindztiffue daler courent, saa och fri huus och vohning vdj byenn, seduaanlig maanidzkost, till ildebrand threi fauffne brendeued. Och maa hun vdj hendis egitt huuss lere och vnderuise saa mange hun miest kand och vill, dog att der intett vdj forskrefne børnehuuss i nogen maader bliffuer forsømmett. Bedendiss osv. Giffuet Haffniæ 7 februarij anno 1630.

Sæl. Registre XVIII. 468.

109. **1 Marts 1630.**

Udlejning af Boderne under Børsen.

Christian IV helse eder alle vore kiere tro vndersotter, borgere och indbyggere her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, euindeligen med Gud och vor naade. Vider, att efftersom vij naadigst er till sindz Børsen her for slottitt med dett første att lade fuld forferdige, och vij saae helst och boderne, som vdj bygges skall, bleff aff vore egne vndersotter och indbyggere her vdj byen besatte och iche till andre vore vndersotter vden byes, som sig allerede angiffuet haffuer, bortleyet. Da bede vij eder och ville, att huo aff eder, som er till sindz samme boder att feste, i eder med det forste for oss elskelige Frantz Rantzou till Rantzouholm, vor tro mand, raad, statholder her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn och befallingsmand paa vortt land Møen, angiffuer, hand skall eder samme boder paa vore vegne feste, efftersom billigt kand eragtis; saa fremtt ingen aff eder er tillsindz samme boder at beholde, ere vij foraarsagett dennom till andre vden byes att oplade, her effter i eder haffuer att rette. Giffuett Haffniæ 1 martij anno 1630.

Sæl. Registre XVIII. 471.

110. **28 Marts 1630.**

Kongen giver 3 Huse i Silkegade til de Husarme. Jfr. II. S. 787. 805.

Christian IV giver »thill den ordinantzis brug, som om di fattigis vnderholdning her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn giortt er, effterskreffne trende vore och cronens vohninger och boder, liggendiss her vdj bemelte Kiøbenhaffn vdj Silchegade, som befindis vdi lengden och breden som effterfølger. Paa den sønder side beregnitt fra Pilestræditt aff øster i vester i lengdenn er sex och trediffue alen och halffiierde korter, breden vdi den øster ende aff nør vdi sønder thiuffue alne halffandet korter och itt fingersbrett, breden vdi den

vester ende aff nor i sønder er halffsøttende alne. Huilche samme forskrefne vohninger di fattigis forstandere nu strax schulle lade anamme och her effter till de fattigis nytte och beste bruge och anuende. Thi forbiude« osv. Giffuett Hafniæ 28 martij 1630.

Sæl. Registre XVIII. 486.

111. **31 Marts 1630.**

Holger Rosenkrands maa lægge en Vandrende fra Posten i Mønten til sin Gaard.

Christian IV bevilger og tillader »os elskelige Holger Rosenkrantz thill Demmestrup, vor mand, thiener och befalingsmand paa vortt land Borringholmb, att maa lade legge en rende fra den ny post, som er vdj vor Myntt, och ind i hanss gaard, saa frembtt dett kand befindis oss att vere vden skade. Forbiudendiss« osv. Hafniæ 31 martij anno 1630.

Sæl. Registre XVIII. 489.

112. **16 Okt. 1630.**

Skøde paa 2 Grunde paa Kristianshavn.

Christian IV sælger og skøder »til oss elskelige Frantz Rantzow till Rantzouholm, vor troe mand, raad, statholder vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn och befalingsmand paa vortt land Møen, och hans arffuinger tuende vore och cronens platzer liggende vdj Christianshaffuen, och befindiss samme platzer att vere liggende suduest nest op till M. Dauid Balfors gaard och norduest vd till adelgadenn, och ere forskrefne begge platzer vdj breden sex och halffemtesindztiffue siellandsche allen, saa och nord norduest vd fraa Strandgadenn och i sud suduest vd till Kongenssgade er vdj lengden 96 sjellandske allne, disligeste haffuer der for husett ud till dybett effter husenss brede, ligesom forskrefne mester Dauid och di andre dett haffuer, huilcke forskrefne platzer« osv. Giffuett Segeberg 16 octobris 1630.

Sæl. Registre XVIII. 513.

113. **6 Dec. 1630.**

Forordning om Vindrikken ved Bryllupper.

Christian IV giøre alle witterligtt, att efftersom vortt borgerschab en tid lang icke haffuer veritt tillatt at skencke wijn vdj deris brøllupper, och borgemester och raad her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn nu paa menige borgerschabs vegne hersammesteds vnderdanigst anholdit haffue, att vij denne effterskreffne schick och anordning, som de vnder sig om brollupper wnderdanigst att vedtage betencktt

haffue, naadigst ville fuldbyrde och stadfeste, huilchen formelder ord fra ord som effterfølger:

Efftersom Kong. May. voriss allernaadigste herre aff kongelig gunst och naade haffuer beuilgett och tillatt, att Kiobenhaffns dett bedste och fornembste borgerschab maa her effter schencke vijn till deris egen och deriss børnss brøllupper, saa haffuer derfore paa hanss Kong. Maytt. naadigste gode behaug borgemester och raad paa det allerunderdanigst der om giort denne effterfølgende forordning, dog altt paa høystbemelte Hanss Mayttz. egitt naadigste gode betenckende.

Nemblig att ingen borgere, kiøbmand eller fornemme handtuercksmand i Kiøbenhaffnn effter denne dag maa skencke vijn till deriss egen, deriss børns eller neste venners brøllupper, vden det scheer med borgemester och raads schriftlig beuilling och tilladelse, effter huer sin stand, condition och wilkaar.

Dernest huem vinen vdj saa maader forloffuis att schencke, schall strax, naar han tilladelse bekommer, giffue 20 rdlr., halffparten till Hanss Maytt. och byen och halffparten till dj fattige. Och schall samme vijn schenckis till maadelighed, vdenn offuerflod, och denne Hanss Maytss. naadigste beuilling icke maa aarsage till nogen offuerdaadighed, mens miere alting schickeligenn vdenn Guds fortørnelse att schulle tillgaa. Fordrister sig nogen till her effter hemmelig vijss att schencke vijn vden forloff, giffue to dobbelt foruden dj bøder, recessen om formelder, och ellerss altt andett med brøllupper forholdis effter recessens 69 artickell.

Daa haffue vij naadigst, anseende den v-lighed paa stand och ormue, som end och paa borgerschabitt vdj forbemelte vor kiøbsted [findis], aff kongelig macht och myndighed forbemelte schick om brøllupper i alle sine ord och punchter beuilget, fuldbyrdt och stadfestett, saa och her med beuilge, fuldbyrde och stadfeste, dog at di endnu fremdelis videre forbemelte deris indlæg forklarer, huor vijtt saadantt allene till notturfft och vden ald offuerflod kand bruges, och richtig gienpartt der aff i voriss cantzelie, saa och till voriss statholder her sammested indlegger, paa dett diss bedre der offuer kand holdis; huis ellers andre tilfelde end her vdi bemelt belanger, der med forholdis effter recesserne och forordningerne vnder hoslagte vide och som vedbør. Giffuett Hafniæ 6 decembris 1630.

Sæl. Registre XVIII. 525.

114. 22 Dec. 1630.

Skode paa en Grund mellem Provianthuset og Havnen. Jfr. Nr. 127, 128.

Christian IV skoder »till oss elskelige Hanss Stienwinckell, vor bygmester, och hans arffuinger en vor oc cronens platz, liggendiss imellom dett store Prouianthuuss och Hauffnen, som gaar ind ind ved Bortzen, och befindiss forskrefne platz att vere langs vd med Prouianthusett fraa Hestemøllen och vd ad stranden 212 allen, den anden side tuertt offuer langs ved haffnen att vere 200 allen, breden fra forbemelte mølle och till planckuerckitt er 77 allen; den anden ende vd till stranden er 170 allen bred, huilckenn forskrefne platz« osv. Giffuett Frederichsborg denn 22 decembris 1630.

Sæl. Registre XVIII. 536. I Margenen staar: Dette breff er bleffuen casserit.

115. 22 Dec. 1630.

Peder Gagelmand beskikkes til Hofapotheker.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att vij haffue antagett och bestillitt och nu med dette vortt obne breff antage och bestille denne breffuiser Peter Gagelmand her effter att skall lade sig bruge for en hoffapotecker, och vdj samme bestilling och kunst lade sig finde villig och flittig och ellerss vdj alle maader vere oss och vore riger och lande huld och tro, vortt gaffn och beste vdi alle maader vide at ramme, vor schade och forderff aff sin yderste formue och forstand hindre och affuende, och schall hand vere forplichtt altid med hanss apoteke voriss hoff effter att følge, med mindre hand voris naadigste befaling bekommer, sig paa andre steder at skulle forholde; skall hand och vere forplichtt aldtt huiss medicin och andett, som hanss handtuerck vedkommer, hannom bliffuer befalett att præparere och ferdig giøre, med allerstørste flid och omsorg att tillberede, saa att ingen formedelst hans vflittighed schulle komme for kortt, och ellerss sig vdj alle maader som en tro och oprictig apotecker forholde, och skall hand vere forplichtt huer fierding aar att giøre oss rede och regenskab paa vort rentekammer for huiss confect, speceri, succat eller huad dett neffnis kand, som hand till sig anammitt haffuer och igien vdgiffuitt. For saadan hanss vnderdannige opuartning och tieniste haffuer vij naadigst beuilgett hannom att ville lade giffue aarligen 60 rigsdaler och tuende sedvanlige hoffkledninger, saa och ni rigssdaler kostpenge monatligen paa sig selff och en dreng, och skall samme hanss bestilling, saa och besolding, begynde och angaa fra den 6 decembris 1630 och siden aar fra aar forfølgis, imeden och al den stundt vij ere till sindz hannom vdj samme vor tienniste och

bestilling att beholde. Bedendis osv. Giffuett Frederichsborg den 22 decembris anno 1630.

Sæl. Registre 536—37.

116. **13 Marts 1631.**

Skøde paa et Stolestade i Nikolaj Kirke.

Christian IV giøre alle vitterligtt, att efftersom neruerende Marren Jensdatter, affgangne H. Nelauss Poffuelsen, fordum slotzpredichantt her paa vort slott Kiøbenhaffnn, hanss efftérleffuerske, haffuer sig tilforhandlitt ett stoelstade till S. Nicolaj kircke, efftersom kiøbebreffuit, hun der paa bekommitt haffuer, videre formelder, liudendis ord for ord som effter følger:

Kiendis ieg Magdalene Jacobsdatter, sal. Lyder Braschis, induonerske her i Kiøbenhaffnn, och her med vitterligtt giør, att ieg haffuer soldtt och affhendtt fra mig och mine arffuinger till erlige och gudfrychtige quinde Marine Jensdatter, sal. her Nelaus Poffuelsenns, fordum slotzpredickant hersammestedz, hanss efflerleffuersche och hindiss arffuinger et stolestade i S. Nicolaj kircke i den 14 stoell fra korit ock dett offuerste stade vd till gulffuitt, som jeg selff haffuer besiddet miere end tiffue aar, paa huilchet forskrefne stolestade ieg giffuer forbemelte Marine sal. her Nelaussiss och hindiss arffuinger fuldkommen hiemmell och tilstand at niude, bruge och beholde for huer mandz tiltale i alle maader, saa ieg tacker hinde got for god och richtig betaling i alle maade; thill videre bekreffting haffuer ieg med egen haand vnderskreffuet och venligen ombedet min kiere suoger, mester Daniell Hogenuoldtz, till vitterlighed med migh att vnderschriffue. Actum Kiøbenhaffn den 20 martij anno 1630. Magdalene S. Lyder Braschis. Daniell Hogenuoldtz.

Och forskrefne Marenn Jensdatter der paa haffuer forhuerffuit kircheuergene till S. Nicolaj kircke deris breff paa samme stolestad vdj forskrefne kircke, liudendis ord fra ord som efterfølger:

Wij efflerskreffne Hans Tregaard och Verner Klougmand, borgere och tilforordnede kirckeuerge till S. Nicolaj kircke vdj Kiøbenhaffn, kiendis med dette vort breff, att vij effter Kong. Maytz., voris allernaadigste herris schrifftlige mandat haffuer steed och fest fra forskrefne kircke och till erlige och gudfryctige quinde Marren, sal. her Nelauss Poffuelsens, fordum Kong. Maytt. slotzpredickantt, hans efflerleffuersche, ett stolestade vdj samme kircke paa quindesiden vdj den 14 stoel fra koritt neder ad taarnitt och ud thill kirckegulffuitt, for 4 rixdaler, som hun os nu strax betalet haffuer, huilckett

stade forskrefne Marren sal. her Nelausis her effter schall haffue, niude, bruge och beholde hindis liffs tijd och saa lenge hun her i sognett bliffuendiss vorder och dett icke till nogen anden selger och affhender, och dersom hun det icke selffuer bruger, da schall kircken tage leye der aff denn, som der paa staar, indtill hun dett igien sielffuer bruge vill, och naar forskrefne Marine sal. her Nelausis ved doden affgaar, da skall hindis rette arffuinger vere nest samme stoelestade at stede och feste, effter høybemelte Hanss Maytt. breff indhold, och schall hun giffue der aff huert fierde aar fra nestforgangen Philippi Jacobi dag anno 1627 att regne till en kiendelse, stoelenss och kirckenss forbedring, en ordtz daler, och dersom hun den icke betaler inden aarss dagen nest effter forskrefne 4 aar ere forløbne, da schall samme stolestade vere forfaldenn till kircken igien, och kirckeuerge, som da ere, fuldmagt haffue det att lade annamme och selge paa kirckenss vegne till huem di ville, vden ald trette, rettergang eller modsigelse i alle maade. Thill vidnisbyrd haffuer vij ladett trycke forskrefne kirckens indsegell hengendiss her neden fore och med vore egne hender vnderskreffuett. Actum Haffniæ den 23 martij anno 1630. Hanss Træ gaard. Werner Kloumandt.

Da haffuer vij naadigst fuldbyrtt, samtycktt och stadfest och nu her med fuldbyrde, samtycke och stadfeste forskrefne kiøbebreff, saa och kirckeuergernis breff, vdi alle sine ord, puncter och artickler, efftersom di formelder och vduiser. Forbiudendiss etc. Frederichsborg 13 martij 1631.

Sæl. Registre XVIII. 559.

117. 10 April 1631.

Der maa nedsætte sig nogle Skibstømrere og Skibsbyggere.

Christian IV giøre alle witterligtt, att vij naadigst haffuer vndtt, beuilgett och tillatt och nu her med vnde, beuilge och tillade oss elskelige borgemestere och raad, saa och menige borgerskabitt her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, att maa aff fremmede och vdlendske nationer antage och forskriffue en skibstømmermester med selfftiffuende skibbyggere och skibbyggeresuenne, huilcke mue sig nedersette her udj forskrefne Kiøbenhaffn och altid vere fri for voriss arbeid och vdschriffning, saa och der forudenn sex aar fri for ald kongelig och borgerlig skatt och tynge, dog att dj ingen andenn borgerlig nehring bruge end skibbyggeri och huiss deriss hustruer vdj husene med spinden, veffuen eller deslige manufacturer kunde fortiene. Forbiudendis etc. Datum Frederichsborg 10 aprilis 1631.

Sæl. Registre XVIII. 573.

118. **29 Maj 1631.**

Fremmede Kræmmere maa kun udsælge paa Børsen.

Christian IV giore alle vitterligtt, att vij naadigst haffuer for gott anseet, att alle fremmede och vdlendiske kremmere, som hid til vor kiøbsted Kiøbenhaffn hender att ankomme, schall her effter med deriss kram och vahre, ehuad slags dett er, staa paa Børsen her for slottett och der dett selge, forbiudendis alle och enhuer fremmede och vdlendiske kremmere, som hid anlanger, andensteds at staae med deriss kram och vahre end paa forskrefne Børse. Dersom nogen befindis her imod att giore, daa schall hand haffue forbrutt huis vahre hand haffuer med att fahre; och ville vij at Børsen schall opladis om morgenen naar klocken er sex och luckiss klocken 11 och siden klocken ett slett igien opladis och luckis klocken 8 om afftenen, huor till schall forordniss en viss personn. Giffuett Hafniæ 29 maij anno 1631.

Effter denne copie bleff skreffuen 4 exemplaria, huor aff bleff schickett till borgemester och raad en och till byfogdenn threj.

Sæl. Registre XVIII. 583.

119. **9 Juli 1631.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skøder »till Engelbrett Frederichsenn, reetmagger vdj voris Børnhus, och hans arffuinger ett vor och cronens huus paa den gammel Mynterplatz, som hand selffuer nu iboer, och er samme vd till gaden och bag udj gaarden lige bred, som er tolff alne j quarteer, med tuende fri gauffle, och er lengden paa begge sider 43 alne j quarteer, och ligger samme platz tuertt offuer fra Klandermøllestuffuen och imellom di tuende vohninger, som Bøy Stiffuersen och Sidselle Tønneses, en encke, nu iboer, med huis bygning« osv. Datum Glückstad den 9 julij anno 1631.

Sæl. Registre XVIII. 586.

120. **4 Okt. 1631.**

Skøde til de Fattiges Forstandere paa fire Huse i Silkegade. Jfr. II. S. 801.

Christian 4 skøder »till dj fattigis forstandere vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa di fattiges vegne sammesteds, fire vore vohninger vdj Silckegaden liggendis, paa den sønder side vd till adelgaden, østen op till vortt Seigelhus paa den vester ende och vesten op till di trej vohninger, vij naadigst tilforne haffuer forærittt dj fattige; breden ud till Silckegaden fra forskrefne voris Seigelhus och till di 3 fattigis vohninger paa den øster ende aff vester och øster er

40 allen j quarter, lengden igiennom den osterste vohning fra adelgaden igiennom husett och till oss elskelige Jenss Juelss haffue och planckeuerck aff nor och i synder er 16 allen ij quarter j tom; lengden igiennom den vesterste vohning fra Silckegaden och vd med voris Seigelhuss planckeuerck och till oss elskelige fru Anne Brahe till Sonnerup, affgangne Mandrup Parsbergs effterleffuerske, hindiss planckeverck aff nor och i sonder er 31 allen j quarter j tom; breden paa den iord och platz, som gaar inden for forskrefne Jenss Juells haffue paa den sønder ende, fra forskrefne Jenss Juels planckeuerck och vd med forskrefne frue Anne Brahis planckeuerck och till forskrefne vort Seigelhuses planckuerck aff øster och vester er 6½ allen j tom, breden fra Seigelhusplanckuerck och till forskrefne Jenss Juels planckeuerck nermeste stolper aff vester och i øster er 7 allen j quarter, lengden fra forskrefne planckeuerck norveste stolpe langs vd med forskrefne Jenss Juels planckeuerck till forskrefne frue Anna Brahis plancheuerck er 14 allen iij quarter j tom, med huis bygning der nu paastaar, huilcke forskrefne fire vohninger« osv. Giffuit Nykiøbing 4 octobris anno 1631.

Sæl. Registre XVIII. 596.

121. **4 Okt. 1631.**

Skøde til de Fattiges Forstandere paa en Gaard i Møntergade. Jfr. II. S. 805.

Christian 4 sælger og skøder »till di fattigis forstandere vdj vor kiobsted Kiøbenhaffn paa de fattigis vegne sammesteds en vor gaard, som tilforne haffuer tilhørtt affgangne Jørgen Friiss till Krastrup, liggendis vdj Møntergaden paa den nord[r]e side vd till adelgaden, østen op till affgangne Johan Postis huss paa den vester ende och vesten vd till Volden paa den øster ende. Breden vd till Myntergaden fra hiørnett vd till Volden och till forskrefne Johan Postis huss aff øster och vester er 49¾ allen j tom, lengden paa den øster ende vd med Volden fra de murede Sielborne och thill hiørnett till Myntergaden aff nør och i sonder er 30 allen ij quarter j tom, lengden paa den vester ende fra Myntergaden langs ud med forskrefne Johan Postis vohning till den nordost hiørne hauffue stolpe aff synder och nør er 33 allen j quarter, lengden i hauffuen fra forskrefne Johan Postis planckeuerck och till Lauritz Hesselbergs planckeuerck aff sønder och i nør er 53 allen ij quarter, breden bag i haffuen fra Søffren Grynmands vohning och till Sielborne aff vester och i øster er 42 allen j quarter, lengden langs di murede Sielborne paa den øster ende och vd till stalen aff nør och i sønder er 67 allene

j tom, breden tuert offuer hauffuen fra de murede sieleborne och vd med forskrefne Johan Postis planckeuerck och till Peter Lenckamp sneckerss grund och tag drebett aff øster och i vester er 52 allen j quarter, med huis bygning der nu paastaar, huilken forskrefne gaard« osv. Giffuett Nykiøbing 4 octobris 1631.

Sæl. Registre XVIII. 598—99.

121. **29 Dec. 1631.**

En Klædefarver beskikkes ved Børnehuset.

Christian 4 giore alle vitterligtt, efftersom vij naadigst haffuer antagett neruerende breffuiser Lucas Hammer at skall verre kledefarffuer for Børnhusett vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hand vnderdanigst er begierendis att maa niude di samme priuilegier hand tilforn hafft haffuer, daa haffue vij naadigst beuilgett och tillatt och nu her med beuilger och tillader, att forskrefne Lucas Hammer maa niude samme privilegier hand tilforn hafft haffuer, nemlig att maa verre fri for borgelig schatt och tynge, saa och toldfri indføre saa megen farffue, som hand till forskrefne Børnehusis fornødenhed kand behøffue, vdi lige maade att maa haffue sin fri vohning dersammesteds, som hand nu iboer och hannom tilforn naadigst var beuilgett. Forbiudendis osv. Giffuet Hafniæ 29 decembris anno 1631.

Sæl. Registre XVIII. 605.

123. **16 Jan. 1632.**

Rodemestrenes Skraa.

Att rodemesterne iche her efter (som till des skeedt er) skulle huer andre med hemmelig æds forbindelse deris pendinge och gods at afskatte och till vnøtte och nærings forsømmelse fordøye, men at enhuer rodemester maa vere sig self raadig oc mectig, naar hand hafuer giort den deell hannem burde att giøre, oc foruden de andres dom och beskattelse kunde wide huad de skulle bøde for deris forseelse, da haffue wi forundt dennem at hafue udi deris forsamling thuende strafbøsser, i den ene for dennem selff oc den anden till de fattigis behof, oc i samme tuende bøsser skall indleggis efterskrefne pendings bøder.

1. Først naar en hafuer fanget zeddel at vere rodemester och hand dermed gaar till oldermanden, skall hand sette hannem tuende bøsser for, at lade hannem legge i huer bøsse, som for er melt, vdi laugsens bøsse 3 rdl., vdi de fattigis bøsse j dlr., till oldermanden j dlr., till skrifueren j dlr., oc vden videre examen och bedrichelse lade hannem gaa i sin bestilning hos sin quarteermester; huo som

iche møder till raadhuset efter hand er tillsagt, saa tilig raadet er samlet, bøde lauget 8 ß, blifuer hand borte, bøde 1 ℔; huo som iche møder oldermanden til det klocheslag, hand lader tillsige, bøde lauget 2 ℔, blifuer hand borte, bøde j dlr., dog skall de udi det ringeste hafue biet efter hannem it quarteer, och skall oldermanden iche dennem oftere tilsige end fornoden er, och naar rodemesterne da ere forsamlede, skall oldermanden iche forlenge tiden, men strax sige dennem deris bestillning; gaar nogen bort och iche horer hans afskeed, bøde j dlr.; waaben och werie skulle de ey bere i deris sammenkomst, huo det gior bøde lauget 8 ß; huo som suerger eller tager Guds nafn forfengelig, bøde for huer eed till de fattige 4 ß; huo oldermanden giør v-liud i sin tale, bøde 1 ℔; ofuerfalder eller slaar nogen rodemester hin anden pust eller nefue slag, bøde lauget 2 dlr., di fattige 8 ß.

2. Blifuer nogen saaret eller medt groffue ordt paa sin ære v-lempet oc det iche strax udi mindelighed aftalis, førend di adskillis, da hafuer fogeden och skrifueren paa Kong. May. vegne dennem denne sag forbeholden.

3. Siger nogen rodemester dennem at hafue flere folch forelagt paa Kongl. May. vegne, end som det er i sig self, da bøde 40 ℔ och stande till rette, om paa klagis.

4. Item skeer och at nogen Kong. May. tienere thackis af deris tieniste efter at taxten er satt paa aarlig skatt och siden forholder sig vnder borger rett, da bør rodemesterne at lade saadane antegne, saa at di it huert rodemaall holde skall vagt och bysens arbeid, som det sig bør, seer rodemesterne med nogen igiennem fingre, da bøde dobbelt saa megit som den forskaanede burde at udgifue med rette.

5. Huilchen rodemester, som behøfuer at reise aff bye, hand skall først hafue lof af borgemester udi sit quarteer och siden oldermandens bevilning, oc skafe hannem en anden erlig och flictig mand, som kand tiene i hans sted, huo det iche gior bøde for huer vge hand ude blifuer 2 rdl. och der till belønne den som oldermanden lader bruge udi hans stedt.

6. Naar en rodemester eller hans hustrue døer, da skall di andre rodemestere følge liget til jorden, huo det forsømmer forvden lovlig forfald bøde lauget 2 ℔, di fattige 4 ß.

7. Och efterdi vi till lydighed at holde hafuer bevilget de 16 rodemestere forskrefne bøder oc straf bøsser, deris laug och de fattige till beste, da skall eller maa samme tuende bøsser for ingen

aarsag obnis, eller noget deraf udtagis mere end tuende tider om aaret, forste gang wed Martini tider, efter at aarlig skattens mantall er giort, skatten indkrefuit och kemneren lefueret er; anden gang till huer St. Walborg dag, naar almuen forandris udi quartererne, ere forfløtte huer udi deris waaning; paa huilche tuende tider rodemesterne efter andre erlige samfunds sedwane maa were forlofuit at holde deris adelstefne udi huilchet beleyligt huus, som dennem gott tøches, och samme tuende tider skulle først udi fastende sammenkommelse lade denne woris ordning offentlig for dennem alle aflese, och der hos udrette, forhandle och beslutte huert fremgangen halfue aars v-afklarede handell och v-richtighed, som udi de otte rodemaall imellem dennem indbyrdis forløben er, oc naar di da tov dage, nemlig en dag om Martini oc en anden om Wolborg dag, hafue giort dennem lystige med deris brøde pendinge, skulle de huer seerdelis were fri for widere drich, och huis da noget af deris sagefald kan vere beholden, dett skall komme fattige mennisker till beste; vnderstaar sig nogen rodemester her emod at giøre, eller huer andre med hemmelige paabiudelse, paaleg eller ny fund at besuere, anderledis end som her udi forfattett er, da bøde huer dennem till kongen och byen 40 ℳ efter privilegierne. Samme tuende tide maa eller skulle de ingen anden drich bruge end øll, som de tillforen skulle lade indlegge, saa at de alldeelis intet uden huuset vdi kander ved gadeløb skulde lade hente, efter som før er melt; huem och udi samme tuende drich spilder mere øll end med en haand bedechis, hand bøde till lauget 4 ß, giør hand det motvillig j dlr.

8. Andre tider om aaret maa eller skall vdi rodemesternis sammenkommelse aldeelis ingen drich tilstedis eller holdis, men naar oldermanden lader sine medbrødre sammenkalde for huad sag det helst vere kand, da skall hand uden ophold sige dennem huad di vdrette skulle, som før er rørt, oc der med lade huer gaa hiem igien och intet driche med huer andre, lidet eller megit, och der som det kand befindis eller spørgis, att oldermanden lader hente, tappe eller forbere sine medbrødre nogen drich ved sig self eller nogen anden, ydermere end forbemelte tuende tider om aaret, som foreskrefuit staar, da skall hand bøde huer gang det skeer till kongen och byen 10 ℳ.

9. Item findis nogen af rodemesterne saa dristig, att di enten sielf henter eller lade hente øll eller anden drich vdi oldermandens huus och sette dennem der till at driche, da skall och huer deris faldsmaall were till kongen och byen 5 ℳ.

10. Kand oc befindis, at oldermanden med rodemesterne gaar i andre huuse eller i fremmede pladtze at driche, førend di voris befalning oc ærinde paa Kongl. May. oc byens wegne forrettet hafue oc siden fra huer andre er adskilt oc hiem gangen, da bøde oldermanden iligemaade self 10 ℔ oc hans medbrødre huer 5 ℔, half til kongen oc half till byen.

11. Sammeledes skall iche heller nogen rodemestere efter denne dag bedrichis eller hans øll ved proberis, ey heller nogen bekostning giore enten med mad eller driche, till indgang eller vdtgang, fra eller till rodemesterskab.

12. Iche heller den som afsettis fra eller indsettis till oldermandskab, fordi rodemesters laug siunis liger der af at were it driche selskab end rodemesters forsamling, huilchet oc er gemen borgere till stor skade oc forsømmelse, huorfore saadant med anden misbrug skall vere dennem efter recessen i alle maader forbøden, och de at rette dennem efter denne voris skriftlige forordning, vnder hos tegnede peen och brøde, huilche byfogden och kiemneren skulle indfordre, oc med ingen see igiennem fingre, wed den eed di Kongl. May. och os soret hafuer.

13. Disligeste eftersom wi hafue nu ladet rodemesterne forskrifue en vis taxt paa huis brøde pendinge de af huer andre nu maa opbære, da skulle de her efter, som till dis skeet er, iche vdtage mend oc sige huer andre i straf enten med øll, pendinge eller andet, imod denne forordnings indhold.

14. Och efterdi rodemesterne skulle efter denne dag ingen aftachelse drich holde, da skulle de iche heller gifue huer andre pasbord indbiurdis, men lige som huer rodemestere tillskichis med voris skriftlige befalning, saa skall hand hos os ingen forlofue vdi oldermandens och den rodemesters nerverelse, med hannem udi rodemaall tient hafuer, och den soren skrifuer skall skrifue paa hans zeddel, efter gammell sedwane, huilchen skall vere hannem pas oc affskeed; noch och rodemesternis laugs jndsegell, som dennem till voris naadige konnings hyldning aar 1584 bevilget bleff, skall i saa maader iche brugis, men forvaris udi deris laugs bøsse, indtill wi dennem videre derom lader tilsige; dersom nogen rodemester sig understaar denne forordning at forandre eller hos dennem sielf anderledis at udtyde, end den i [sig] sielf indholder, da skall hand der fore tiltalis som den, sin borger eed iche agtet eller holdet hafuer.

Huilche forskrefne artichle wi hafuer ladett di 16 rodemestere till efter rettning ofuerandtworde vbrødeligen at holde, dog ville wi

os och woris efterkommere, borgemester och raadmendt udi Kiøbenhafn, [forbeholden] samme artichle at forandre eller forøge, efftersom os tidens leylighed kunde siunis lideligt, gafnligst och best at were. Till vidnisbiurd hafuer wi ladet troche wor stads secret her nedenfore. Gifuit vdi Kiøbenhaffn den 16 januarij anno 1632.

Af Resens Afskrifter af gamle Lavsskraaer S. 760—69.

124. **16 Jan. 1632.**

Gensidigt Testament mellem Raadmand Thomas Lorck og hans Hustru Margrete Vibe.

Christian 4 giøre alle vitterligtt, att efftersom os elskelig Thomas Lorck, raadmand vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och hans hustru Margrete Wibe haffuer med beraad hu, aff beueglige aarsager och den indbyrdis egteskabs kierlighed, udj huilcken dj tilsammenn leffue, effterskrefne contract med huer andre for sig och begge deris arffuinger oprettet och indgangett, att huilcken aff forskreffne tuende egtefolck først ved den timelig død affgaar, daa skall den efterleffuende till euindelig eyendom for sig och sine arffuinger udj schiffte effter den affdøde beholde den gaard, di nu iboer, och hosliggende vohning, med altt huis der udj nagelfest och iordfest er, for fire tusinde rigs daler in specie, och skulle samme 4000 rdlr. udj lige lod skifftis och byttis imellom den affdødis arffuinger och den aff forskrefne tuende egtefolck som igienleffuer; daa haffue vij naadigst samme deris contract confirmerit och stadfest, saa och nu med dette vortt obne breff confirmere och stadfeste, den fast och vryggeligenn att skall holdis och efftterkommis udj alle sine ord, punchter och artickler, efftersom forskreffuitt staar, forbiudendis etc. Frederichsborg 16 janvarij 1632.

Sæl. Registre XIX. 2.

125. **8 Feb. 1632.**

Den tydske Kirke maa faa Altervin fra Kongens Vinkælder.

Christian 4 bevilger, »att den tydske kircke her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn maa her effter bekomme saa megen vijn aff voris vinkielder her paa vortt slott Kiøbenhaffnn, som den till alterit behøffuer. Thi bede vij och befale voris statholder« etc. Giffuett Hafniæ 8 februarij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 9.

126. **25 Feb. 1632.**

Skøde paa en Gaard i Pilestræde.

Christian 4 skøder til »os elskelige m. Hans Steenwinckell, voris bygmester, ett vortt och cronens huus och gaard her udj vor

kiobsted Kiobenhaffnn vdj Pijlestreditt liggendis, paa den vester side ud till adelgaden, sonden op till Wessell Schredders vohning paa den norre ende och norden for Silchegaden paa den sonder ende, breden paa samme vohning ud till adelgaden fra Wessell Schreders vohning och till Silchegaden aff nør och i synder er 22¼ allen, lengden fra hiornett i Pilestreditt langs ud till Silckegaden till Villum Malers halffue mur och vohning aff øster och i vester er 35 allen j quarter, breden fra Silckegaden bag i gaarden och till Hans Hindtzens stald aff sonder och i nor er 23 allen ij quarter j tom, lengden paa den norre side fra Villum Malers gaardsrom igiennom gaarden till Pilestredit aff vester och i øster er 37 allen ij quarter j tom, huilckett forskreffne huus« etc. Giffuett Hafniæ 25 februarij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 6—7.

127. **25 Feb. 1632.**

Skøde paa en Grund mellem Provianthuset og Børsen. Jfr. Nr. 114.

Christian 4 skøder til »os elskelige m. Hans Steenvinckell, vor bygmester, och hans arffuinger en vor och cronens platz, liggendis imellom Prouianthusett och Børsen och langs der med som planchuerckitt staar, och befindis forskrefne platz udj lengden fra Hestemøllen langs ud med Prouianthusett 237 allen, och lengden langs ud med haffnen imod Børsen 216 allen, breden fra forskreffne Hestemølle tuertt offuer imod Slottett 30 allen, breden paa den nederste ende 138 allen, huilcken forskrefne platz« etc. Giffuet Hafniæ 25 februarij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 7.

128. **25 Feb. 1632.**

Skøde paa en Grund mellem Provianthuset og Børsen. Jfr. Nr. 127.

Christian 4 skøder til »os elskelige Bartholomeus Haagensen, borger och induohner udj vor kiøbstedt Kiøbenhaffnn, och hans arffuinger en vor och cronens platz liggendis imellom Prouianthusett och Børsen och langs der med som planckuerckitt staar, och befindis forskreffne platz vdj lengden langs ud med haffnen ved Børsen 180 allen, lengden ud imod Prouianthusett langs planckuerchitt 100 alne, breden er tuertt offuer nest op till den platz, som vi naadigst haffuer soldtt till os elskelige m. Hans Steenvinckell, voris bygmester, fra planckuerckitt ved Prouianthusett imod Børsen 138 allen, breden langs med dybett fra Slagterhusit och deroffuer er 300 allen, huilckenn forskreffne platz« etc. Giffuet Hafniæ 25 februarij 1632.

Sæl. Registre XIX. 8.

129. **25 Feb. 1632.**

Skøde paa en Grund udenfor Nørreport.

Christian 4 skøder til »m. Dauidt Gardener och hans arffuinger en vor och cronens platz och iordsmon vden for Nørreportt her for vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, som affgangne Marchus Wiblitz haffuer iboett, och befindis samme platz och iordzmon fra den nederste kant aff grauen langs gaden ind att byen till 338 allen 3 quarter bredtt, fra gaden och till planchuerckitt 90 allen bredtt, huilckenn forskreffne platz« etc. Giffuett Hafuiæ 25 februarij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 8.

130. **19 Maj 1632.**

Det indskærpes hvem der hører til Holmens Menighed. Jfr. II. Nr. 786.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom vij haffue ladett Gud den almegtigste till ære fundere en kircke her paa Bremmerholm, huilcken vij naadigst ville att alle vore skibs och arckelie folck, verre sig capitainer, schippere, styremend, bysseskyttere, bodtzmend, handuercksfolck och alle andre, som paa floden tienne, saa vell som alle skriffuere och alle andre, som forskreffne Bremmerholm, Archeliett, Prouianthusitt, Bryggerhusitt, Vogenstalden her for Slottitt betiene, skulle holle for deris rette sognekircke; thi bede vij och her med aluorligen befale eder alle och huer, som skibene, Archeliett, Prouianthusitt, Bryggerhusitt och Vogenstallden her for vortt slott Kiobenhaffn, som forskreffuitt staar, betiene, att i retter eder effter samme kircke att holde for eders rette sognekircke och denn flittigen att søge paa de tider, som Gudz tieniste der bliffuer forhandlitt, der predicken att høre, eders børn att lade døbe, altars sacrament att celebrere, egteskab att indgaae och andett, som ordinantzen eder tilholder; disligeste ville vi och, att ingen aff Holm sogns liig skulle begraffuis vden Nørreportt, men allene i den ny kirckegaard, som vi naadigst till Holmens sogen tillagtt och giffuett haffuer; thi forbiude vi vore fogeder och embitzmend, superintendenter, borgemestere och raad och alle andre, som paa vore vegne haffue att biude och befale, och serdielis andre prester och capellaner her vdj vor kiobsted Kiobenhaffn, saa och kirckeuerger och graffuer till den kircke vdenn Nørreportt, att i sognepresten till forskreffne Bremmerholms kircke, den som nu er eller her effter kommendis vorder, aldelis ingen indpas eller forhindring giøre vdj samme sitt sogn och tieniste, saa fremtt di icke derfor vill stande thill rette. Giffuet Hafniæ 19 maij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 19.

131. **29 Maj 1632.**

Der udvises Vartov Hospital frit Tørveskær i en Mose ved Bagsværd.

Christianus qnartus giore alle vitterligtt, att efftersom os vnderdanigst foregiffuis aff Vartous hospitals forstander, os elskelige Mickell Søffrensenn, att die fattige ingen torffueskeer meer kand haffue paa di steder di tilforn hafft haffuer, och hand nu paa di fattigis vegne dersammesteds vnderdanigst er begierindis, att dennom naadigst motte beuilgis en anden platz, huor dj till deris fornødenhed kunde haffue fri torffskeer; daa haffue vij naadigst beuilgett och tillatt, saa och her med beuilger och tillader, att di vdj en mose, kalldis Hualmose, affsiis fra Bagsuerd liggendis, maa her effter och indtill vi anderledis der om tilsigendis vorder, haffue deris fri torffskeer, dog skulle di icke vnderstaa dennom wdj vnderskouffuen nogett att hugge, eller hugge lade; saa fremtt dett befindis ville vi att denne voris benaading skall vere forbrutt; forbiudendis vore fogeder etc. Giffuett Hafniæ 29 maij anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 22.

132. **29 Okt. 1632.**

Skøde paa en Gaard paa Hjørnet af Kjøbmagergade og Silkegade.

Christian 4 skoder til »os elskelige Peder Hansen, vor renteskriffuer och induohner her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa och hans arffuinger en vor och cronens gaard och eyendom liggendis paa hiørnett aff Silchegaden och till Kiødmanger gaden med en boe der hos, huor paa er byens maall som efftertfyllger; først den bolig i sig selffuer vd till Kiødmangergaden paa hiørnet vdj Silchegaden paa den synder side med en boe der hos vdj øster, er udj lengden fra Kiødmangergaden och langs op ad Silchegaden vdj øster och vester fem och trediffue allen ringer halffanden fingers bred, breden paa samme grund langs Kiødmanger gaden fra hiørnit aff Silchegaden och indtill os elskelige frue Anne Brahes gaard er en och tiuffge allen ringer en fingersbred, jtem breden paa samme grund i Silchegaden paa den nederste ende vdj sønder och nør fra Silchegaden och till forskrefne frue Anne Brahis gaard er sex och tiffue allne en halff quarteer, med huis bygning der nu paastaar; huilchen forskreffne gaard« etc. Giffuett Hafniæ 29 octobris anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 54.

133. **29 Okt. 1632.**

Skøde paa en Gaard i Silkegade op til Kongens Seglhus.

Christian 4 skøder til »m. Joris Petersen och hans arffuinger en vor och cronens vohningh her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis

vdj Silchegaden paa den synder side vd till adellgaden, østen op till afgangen Johan de Willums gaard paa den vester ende och vesten op till voris Segelhus paa den øster ende, och er vdj sin lengde och brede som effterfylger, breden vd till Silchegaden fra forskreffne Johan de Willums gaard och till voris Segelhus aff vester och øster er en och tiffue allen et quarteer och to fingersbred, lengden fra Silchegaden och vd med voris segelhusgrund och platz paa den øster ende och till os elskelige frue Anne Brahis haffue och grund aff nør och i sønder er siuff och tiffue allen threj quarteer halffemte fingersbredtt, lengden fra Silchegaden paa den vester ende och vd med det vester huus i gaarden och till forskrefne frue Anne Brahis huus och gauffell aff nør och i synder er sex och tiffue allen j quarteer och ij fingersbredtt, breden bag i gaarden fra forskreffne Johan de Villums halffue mur och ud med forskrefne frue Anne Brahis hus och haffue och till voris Segelhus grund och platz aff vester och øster er en och tiffue allen iij quartier och j fingersbredtt, med huis bygning der nu paastaar, huilchen forskreffne vohning« etc. Giffuet Hafniæ 29 octobris anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 54—55.

134. **30 Okt. 1632.**

Skøde paa en Grund ved Bremerholm.

Christian 4 skøder til »Hans Thruernicht smid en platz ved vore vohninger ved Bremmerholm her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huilchen platz er vdj alle sine kanter, lengder och bredelse som effterfylger: vdj synder och nør 55 allen, vdj norduest och østen $40\frac{1}{2}$ allen och vdj nordost och vdj syduest 55 allen, som gaar vdj en threjkantt, huilchen forskreffne platz« etc. Giffuett Hafniæ 30 octobris anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 55.

135. **12 Dec. 1632.**

Der anvises Møntmesteren Bolig paa Mønten.

Christian 4 bevilger, »att os elskelige Peter Myntmester maa niude och bruge di øffuerste losamenter till sine verelser, som findis vdj vort myntehus her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, di nederste losamenter wdj samme huus ville vj hand aldelis intet skall sig med befatte, medens dennom allene at forbliffue och brugis till mynten; forbydendis alle och huer« etc. Giffuett Hafniæ 12 decembris anno 1632.

Sæl. Registre XIX. 59.

136. **3 Jan. 1633.**

Lisbet Mortensdatter fritages for Byens Tynge af den Gaard hun bebor paa Amagertorv.

.Christian 4 bevilger, »att os elskelig Lisebett Mortensdatter maa nyde och besidde dend gaard her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som hun sambt hendis hosbonde Adolff Frederick von Bødtker nu iboer, liggendis paa Amagger torffwe, fri for ald borgelig och byes tynge, ihuad dett och neffnis kand, saa lenge ingen aff dennom nogen borgelig nering och hantering bruger, forbiudendis alle och en hver« etc. Giffvit Hafniæ 3 januarij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 63.

137. **3 Jan. 1633.**

Stadfæstelse paa et Skode paa en Gaard fra Hr. Anders Bille til Karen Henriksdatters Born.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelige her Anders Billde till Rosendall, ridder, wor mand, raad och befalingsmand udj Herridtswad kloster, haffuer for nogen tid siden med hans syskindis willie och samtyke skiøtt och affhent till Karen Hendriksdatters børn, saa mange hun nu haffver eller her effter wed hannom bekommendis eller afflendis worder, en hans gord her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis, efftersom den skiøde, hand dennom derpaa giffvit haffver, aff hannom och hans syskinde forseiglet och wnderskrefvit er, wdj sig selff indeholder och wdviser; da haffve wi naadigst fuldbyrd, samtyct och stadfest och nu hermed fuldbyrde, samtyke och stadfeste forskreffne skiøde udj alle sine ord och puncter, som dend indeholder och udenpaa antegnit och wnderskreffvit findis, forbiudendis alle och en hver etc. Giffvit Haffniæ 3 januarij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 63—64.

138. **4 Feb. 1633.**

Anordning om Ølaccisen.

Christianus quartus giøre alle witterligt, efftersom der begiffver sig nogen irring och misforstand imellom woris toldener her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och bryggerne her samme steds anlangendis malt och øll accisis opbørsell, da haffve wj for got anseett och dett effter brygerne deris egen erbiudelse derom saaledis att lade for ordne, att brygerne her udj forskreffne Kiøbenhaffn skall her effter aff hwer trey pund malt de brygge giffve os till accise baade aff øllit och maltit tillhaabe trey slette daller fire skilling danske, och samme accise woris tolder tillstille, och dersom de selger nogit øll till frie folk eller borgere till deris husis fornødenhed, da skall woris toldere aff-corte dennom udj forskreffne accise saa witt wor forordning formelder,

hvor effter forskreffne wor tolder, saa well som brygerne her samme steds haffuer sig att rette och forholde. Giffvit Hafniæ 4 februarij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 67.

139. **11 Feb. 1633.**

Skræder Hans Herbert fritages i 6 Aar for Byens Bestillinger.

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom denne breffwiser Hans Herbert er till sinds att vill tage borgerskab her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och sig samme steds nedsette, sitt skreder handtwerk att bruge, vnderdanigst begierendis vdj neste effterfølgende sex aar att forskaanis for rodemester och tingmand, saa och for naffn eller deslige toug och voris eller byens bestillinger, da haffver wi aff synderlige gunst och naade bevilgitt och tillatt och nu med dette wort obne breff bevilge och tillade, at forskreffne Hans Herbert maa udj neste effterfølgende sex aar forskaanis for rodemester och tingmand att were, saa och for naffn eller deslige toug, och woris eller byens bestillinger att udtagis, dog skall hand ellers were forpligt att giffwe och udstaa ald anden woris och byens tynge och affgifft, forbiudendis woris borgemestere etc. Gifvit Hafniæ 11 februarij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 70—71.

140. **13 Marts 1633.**

Kongens forrige Kammertjener Markus Radebant fritages for Byens Bestillinger.

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom os elskelige Markus Raadebant, wor forige cammer tiener och nu borger och inndwaaner herudj wor kiobsted Kiøbenhaffn, wnderdanigst hafver ladit tillkiende giffvit, hvorledis effterad hand er en fremmit och wdlendske mand, som dett rigis tonnge maall och lands loug icke saa nochsom skall vere bekient, som byes bestillinger udkreffver, haffver hand underdanigst verit begierendis, vi naadigst ville bewilge och tillade, hand her effter maatte forskonis for alle byis bestillingers besweringer, were sig wed hvad naffn dett och neffnis kand, da haffve vi aff synderlige gunst och naade naadigst bewilgit och tillatt och nu med dette vort obne bref bevilge och tillade, at forskrefne Markus Raadeband, woris forrige kammer tiener, maa her effter forskaanis for alle bestillinger, ved hvad naffn dett och neffnis kand, dog woris skatt och rettighed och hvis som udj penge eller pengis werd til byen skall udleggis, wforkrenkit udj alle maader; forbiudendis wore fougder etc. Giffvit Hafniæ 13 martij 1633.

Sæl. Registre XIX. 83.

141. **14 April 1633.**

Ditlev Hansen faar Eneret til at brygge Bryhan.

Christian 4 bevilger, »att os elskelige Ditloff Hansen, borger och indwoner herudj wor kiobsted Kiobenhaffn, maa allene och ingen anden lade brygge bryhan her same stedz och dett udj effterfolgende otte aar, beregnit fra Philippi Jacobi dag udj nerwerende aar 1633. Derimod skall hand were forpligt att brygge goed wstraffelig bryghan, saa der icke skall fattis till woris behoff eller till andre, som dett begierer, och skall kiøbit paa same bryghan aarligen trey wger effter S. Michelsdag aff borgemester och raad her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn settis, hvad hand bør aarit udjgiemmell att haffve for hver tynde bryhan, och dett icke offver dend pries till nogen affhende; saa frembt hand icke altid haffver bryhan i forraad och vi lider mangell och hellers nogit herimod giør, skall denne woris benaading were forbrut och der foruden stande os till rette for huis skade vi der offver lider. Hvis bryhan hand till woris behoff lader leffvere, skall hannom till tvende tider effter regenskabits indhold bliffve betalt; forbindendis alle och en hver» etc. Giffvet Hafniæ 14 aprilis anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 102—3.

142. **14 April 1633.**

Havneafgiften bestemmes

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom os elskelige borgemestere och raad udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn nu fore haffde byens haffnn att lade rense och derfor underdanigst begierit vi naadigst wille bewilge, att de, midlertid de paa haffnenn lader arbeyde, motte allige well, som andre kiøbsteder, oppberge effterskreffne penge aff de for byen jndkommende skibe; da haffve wi dennom dett naadigst bewilgit paa itt aars tid effter dette wort breffs dato att maa lade opberge som effterfølger: forst aff Danske, Norske och de aff førstendommit jndkommer, wdaff hver lest skibit dregtigt er, haffnepenge j ß, bropenge j alb., fattigis penge j alb., och aff gotzit, udj penge beregnit, aff hver dalers werd j ß; dernest aff Hollender och andre unierde prowintzers nationer aff hwer lest skibit bær ij ß, fattigis penge j ß, broepenge j alb., Reffshalstøndepenge j alb., och aff godtzit aff en dallers werd j ß; aff Engelske, Skotter, Frandtzoser, Spanier och Italiener aff hwer lest haffnepenge xij ß, fattigis penge j ß, broepenge j alb., Reffshals tyndepenge j alb., aff gotzit hwer dalers werd j ß; wdaff Swenske och Findlender bocken-

eller Reffshalstønde penge aff skibet, ihvor stort det er, j specie dlr., broepengs aff hver lest skibit er drægtigt j ß danske, fattigis penge j alb.; vdaff Riga, Reffwell, Narffven och andre Lifflendiske steder aff lesten haffne penge v ß, fattigis penge j ß, broepenge j alb., Reffshalstønde penge j alb. och aff hver dallers werdtz godz j ß; udaff Dantziger och Kønsberger aff lesten haffnepenge vj ß, fattigis penge j ß, broepenge j alb., Reffshalstønde penge j alb. och aff hver dallers værd gotz j ß; vdaff Lybsker aff lesten haffnepenge iij ß, fattigis penge ij ß, broepenge j alb., Reffshalstønde penge j alb. och aff alle slags gotz in penge anslagen till accise aff hver dallers wærd j ß; vdaff Kolbergiske, Stetinske, Wernemynder, Rodstoker, Treptiiske, Straalsunder, Ancklamer, Gribswalder och Wolgaster aff hver lest skibit dregtig haffnepenge iiij ß, fattigis penge aff hver lest romb udj skibit j ß, bropenge j alb., Reffshalstøndepenge j alb. och aff hver dallers wærd gotz j ß, altsamment effter danske penge beregnit; thi forbiude wi alle och en hver etc. Skreffvit Hafniæ dend 14 aprilis 1633.

Sæl. Registre XIX. 103.

143. **14 April 1633.**

Johan Ejlersen faar i Forpagtning Farveriet bag Vandkonsten og Strandmøllen paa Strandvejen.

Christian 4 bevilger »Johan Ellersen, borger vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa nyde och bruge dett farffverie bag wed Wandkonsten, som klæde compagniet tilforne brugt haffver, med alt hvis farve redskab, som nu udj husitt findis och dertill hører, aarligen for itt hundrede specie daller, som hand udj wort rentekammer till hver Philippi Jacobi dag skall leffvere; dog med slig wilkor, att naar fornoden giøris, da skall hand were forpligt att farffve for os ljge for dend pries och lige saa well som Lucas farffver nu for os farffuer, och naar wi naadigst worder tillsinds hannom same farffverie icke lenger att forunde, eller och hand dett icke lenger will beholde, da skall haad leffvere dett fra sig lige saa gott, baade husit och redskabit, som hand dett annammitt haffver. I lige maader haffve vi och naadigst bewilgit dend walkemølle, mellem wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Helsingnør liggendis, kalditt Strandmølle, saaledis som dend nu fore fundit er, paa sig och sine arffvinger aarligen att maa nyde och bruge for thi specie daller, udj wort renterie till hver Philippi Jacobi dag att leffvere; dog med saadan wilkoer, att hand, naar behoff gioris, skall walke for os huis klede her giøris udj Tuctehusit for dend samme pries, som nu walkis for, och saa frembt hand herudj findis forsømmelig, eller och hans affgifft icke till rette

tider worder erlagt, skall samme molle igien till os och cronen were forfalden, och da leffveris lige saa goed baade paa bygning och udj andre maader, som hand dend nu annammer; forbiudendis alle och en hver« etc. Giffvit Hafniæ 14 aprilis 1633.

Sæl. Registre XIX. 104—5.

144. 10 Juli 1633.

Alexander Tregaard maa uhindret bruge Guldsmedhaandværket.

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom nerwerende Alexander Tregaard, som tillforne haffuer boet till Nørnberg och der brugtt guldsmidembede, haffver begiffvit sig her ind udj vort rige Dannemark och sig nedersatt her wdj wor kiøbsted Kiobenhaffn, samme sit handverk der att bruge, da haffve vi naadigst bewilgitt och tillatt och hermed bewilge och tillade, att forskreffne Alexander Tregaard maa vbehindritt som andre guldsmidde her sammestedz bruge same handverk, och hans arbeyde att skall som andre deris proberis och stemplis; forbiudendis alle och enhver forskreffne Alexander Tregaard herimod, efftersom forskreffvit staar, att hindre eller i nogen maader forfang att giøre, under vor hylleste och naade. Giffvet Hafniæ dend 10 julij 1633.

Sæl. Registre XIX. 129.

145. 10 Juli 1633.

Skøde paa en Grund i Møntergade.

Christian 4 skøder til »Bertell Moller snedicker och hans arffvinger efterfolgende wore boliger med deris tilliggendis jordsmon her udj vor kiøbsted Kiobenhaffn, som er først bag dend gammell Myntt ud till Myntergade, hvorpaa er byesmaall som effterfolger, først de tvende boder er fra Wiboltt telttmagers hus och till hiornitt aff Myntergaden aff vester och udj oster en och tifve och en halff alln, fra hiornit och ned ad dend gammell Myntt i synder och i nør er en(?) och tiuffve och en halff allen med huus och gaardsrum; dett anditt hus dernest op till Klander møllen strecker sig udj synder och udj nør nitten allen trey qvarter och trey fingersbred tvertt fra gaaden, i øster och i wester indtill Wiboltt teltmagers haffve nij och tiuffve allne och halfftredie qwarter, noch itt støke ode iord bag ved Klander møllen, som ligger vid forskreffne huus, aff synder och nør tretten allne och halffanditt qvarter, aff oster och i wester fra forskreffne Klander molle och indtill Wiboltz haffve er atten aln, med hvis bygning der nu paa staar, huilke forskreffne boliger« osv. Giffvit Hafniæ 10 julij anno 1633.

Sæl. Registro XIX. 129—30.

146. **17 Juli 1633.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelig her Anders Bille till Rosendall, ridder, vor mand, raad och embitzmand offuer Herritzvat kloster, och hans arffvinger den vor och cronens platz, jord, grund och ejendom vdj Christianshaffn, synden nest op till afgangne her Jens Sparis platz liggendis, som hand sellfver maae lade forfylde och indhegne, som er fra Stranden aff nordwest och sydost indtill Kongens gade 96 sellandske alne vdi lengden, vdi breden fra affgangen her Jens Sparris plats der for wd till Stranden och i synden mod algaden 48 sellandske alne, och bag wd till Kongens gade 50 sellandske alne, huilcken platz« etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 17 julij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 135.

147. **17 Juli 1633.**

Bevilling til at handle med Fugle.

Christian 4 bevilger, »att affgangne Cornelis Hermandsens effterlatte hustru, wed naffn Giertrud Rasmusdatter, maa her vdi Kiøbenhaffns leen lade fange fugle och udi de nest omliggende skouffue sette donner, och huis fugll hun saaledis lader fange her vdi vort kiøbsted Kiøbenhaffn selge till huem som dennem behoffuer, dog ville vi, at hun os skall lade bekomme huis fugell vi behoffuendis vorder for billig kiøb, naar vi hende derom lade tillsige; ti forbyde vi alle och en huer« etc. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den 17 julij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 136.

148. **18 Juli 1633.**

Tilladelse til at drikke Vin ved et Bryllup.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Christoffer Iffuersen, wor offuerste renteskriffuer och indvonner udi wort kiøbstet Kiøbenhaffn, agter med dett foerderligste at giøre en hans datters bryllup her sammesteds, da haffue vi naadigste bevilget och tilladt, saa och her med bevilger och tillader at forskreffne Christoffuer Iffuersen maa giøre samme sin datters bryllup her paa Compagniet eller vdi it hues, huilcket hannem lyster, och till samme bryllub maa skencke wiin och bede nogle flere par folck en voris forordning om formelder, desligeste effter denne leilighed och forsamling att giffue mad, som forsuarlig kand vere, dog skall hand giffue till de fattige her sammesteds trediuffge rix daller in specie;

forbydendis alle och enhuer etc. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den 18 julij anno 1633.

Sæl. Registre XIX. 136.

149. **23 Okt. 1633.**

En Baadsmand maa komme i Vartov.

Christan 4 bevilger, at »Christoffer Tollesen, som nogen tid haffuer tiend for boesmand paa Holmen for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, maa for sin suagheds skyld komme i en de platze, nu ledig er eller ledig vorder vdi hospittalit, forbydendis alle« etc. Giffuet Hafniæ den 23 octobris 1633.

Sæl. Registre XIX. 178. Lignende Breve om 6 andre Baadsmænd.

150. **7 Jan. 1634.**

Skode paa 4 Boder i Møntergade imod Østervold.

Christian 4 skoder til »Mickel Jensen Thonner och Søffren Rasmusen Skaboe, voris skibstømmermend, efftersskreffne fiire vaaninger, som er it lofft hoyett, des gaards rum liggendis vdi vort kiobsteed Kiøbenhaffn vdi Møntegaden imoed Østervolld, och befindis samme fiire vaaninger at vere lang ud till gaden fyrgetiffue och halfftredie alne, paa den øster ende fra gaden och till planckeverg er emoed dybheden aff huset och gaards rum 38 allen, paa den venstre ende fra gaden och till planckeverget er 16 alne, langs bag gaarden fra øster och i vester er lang 47, huilcke forskreffne« etc. Giffued Skanderborg den 7 januarij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 206—7.

151. **8 Feb. 1634.**

Possementmagernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhafn giøre witterligt, at effersom possementmagere her sammesteds os hafuer tillkiende gifuet, huorledis hidindtill under dennem selff stor v-ordning sig hafuer begifuet, och fornemmelig iblant suenne paa samme handtverch, i det de sig understaar, naar de ichun en kort tid hos en mester hafuer arbeidet, strax fra hannem igien opripper och setter dennem huor de løster, eller dennem selff for mester nedersetter, v-anseet de iche hafuer den fuldkommen forfarenhed i dend kunst, som dennem burde at hafue, huor udofuer mesterne her udi byen paa døctige suenne komme forkort, det gandske embede till skade och forkleinering, huilchet udi tide at hindre och forekomme, da hafuer meenige laugs

brødre nogle visse conditiones udi pennen ladet forfattet och os at revidere ofuer veyet, och efterdi Kongl. May. vdgangne mandat tillader, at handtvercherne skulde føris paa fode och der udinden god skich forordnis, da hafuer vi samme deris angifuende med fliid igiennemlest och des leylighed med dennem vel ofuer veyet, betencht och eractet, det menige brodre udi embedet till deris handtverchs bedre fortsettning gafnligt och bequemmeligt at vere, och der for dennem effter følgende artichle till videre efterrettning udi deris laug skrifftligt meddelt.

1. Forst skall de hafue en oldermand och der till tuende af deris middell at vdvelgis, som for borgemester och raad med tuende andre elste och beskedeligste udi lauget skall opkomme, huilchen da af dennem vorder samtøcht och bevilget, hand skall vere oldermand it aar till ende eller lenger, om fornøden giøris.

2. Samme oldermand skall hafue tuende af lauget, som skall vere hans hossiddere, huilche tillige skall forrette laugsens ærinde, och naar oldermanden skall forlofuis, da skall en af hossidderne skichis till oldermand i hans sted.

3. Och till sligt desto bedre at effterkomme maa de huer fierding aar holde adellstefne enten udi oldermandens huus eller paa en anden beleylig stedt, och da maa hos dennem vere en af raadet at tilhielpe alle tuistige sager at forene, paa det intet skall giøris eller sluttis imod privilegierne eller andre lovlige statuter, som her udi byen bør at hafues udi agt, och ellers naar fornødenhed tilsiger at forsamlis oc da om kunstens gafn och befodring att tale, till huilchen steffne och sammenkomst den yngste mester, som sidst i lauget indtaget er, laugsbrøderne tillsige skall; findis hand mottvillig, naar hand der om af oldermanden tillsigis, da bøde huer gang hans brost findis en sletdlr. mynt till tou skiffte. nemlig till laugshuuset och di fattige af lauget, men vorder hand dis imidler tid siug eller udi loulig forfald geraader, da tiene den som nest for hannem udi lauget indkom, indtill den anden selff sin bestellning forestaa kand, som det sig bør.

4. Och naar lauget saaledis ere forsamlede, da skulde de fore alting hafue Gud flictig for øyen och holde god skichelighed och ordning vnder dennem; der som nogen sig modtvilligen anstiller och oldermanden eller nogen af laugsbrøderne enten med ord eller gierning vtilbørlig ofuer falder och vførmer, da skall hand derfore bøde till lauget effter laugsbrødernis billig kiendelse.

5. De skulle och haffue en laugs skrifuere, som alle deris sager till efflerrettning kunde antegne, saa och holde richtig mantall paa broderne udi lauget.

6. Der skall och haffuis en lade hos lauget, huor udi laugsens artichler, item boger, indgang och straffpenge skall foruaris, saa och en bøsse den fattigis rettighed udi at giemme, huilchen lade och bosse med trende luchelser skall vere forvaret, och der till oldermanden samt hossidder huer sin nogell at hafue skulle.

7. Och naar nogen suend paa dette handtverch lauget begierendis vorder, da skall hand forst beuise handverchet redeligen at hafue lert och sig som en erlig suend der paa udi aar skicheligen forholdet, saa och dis midler tid udi tou aar paa fremmede steder forsøgt, dernest skall hand sig siden paa lauget angiffue och hos huilchen mester hannem lyster et aar skicheligen och forsuarligen arbeide och forholde, och naar det skedt er, da skall hand giore en passelig prøffue, huis omkaastning lauget self strax skall betale, med mindre hand ved sig det self till bedre profit at udbringe, siden winde sit borgerskab, saa skall hand udi lauget indtagis och gioris arthiculer fyldest, saa och sig en erlig v-røctett quindes person till egte tage, som det sig bør, ellers skall ingen effter den dag tilstedis dette handverch eller kunst her udi byen att bruge, ey heller suenne eller drenge der paa holde, vnder tilbørlig straff.

8. Huilchen suend som sig med en enche eller mesters daater af dette handverch befrier, samt och en mesters søn, der beviser sig paa fremmede steder at hafue wandret och veret effter sin loulig lære for suend udi tre aar, och kand giøre en passelig prøfue, hafue lauget aldeelis frit.

9. Naar nogen effter forberørte leylighed lauget er bevilget, skall hand giffue en gylden till indgangs penge, effter recessens 70 capitel, saa och till oldermanden, som for lauget vmag hafuer, en rixdaler och skrifueren, som hans nafn udi laugsbogen indskrifuer, en half rdlr., der for uden gifue 20 rdlr., som till tuende terminer afleggis skall, halfdeelen till laugsens huus och biugning vedlige med at holde, den anden halffue part till de ved døden gaar, at anuendis, huor ofuer skrifueren bog och god rictighed skall holde, och dermed den, som udi lauget indkommer, for indgangs drich och al anden bekostning vere forskaanet, huilche penge som forskrefne er udi laugsens skrin udi god forvaring skall indleggis indtill de behof giøris at udgifue, som nu er melt.

10. Kunsten och handtverchet skall en huer laugsbroder hafue udi god act och ære, item der med redeligen och oprichteligen handle, som hand vill antsuare och vere bekient.

11. Der som noget arbeidt hos nogen mester beklagis, da maa ey hans laugsbrødre ved nogen middell, hemmeligen eller aabenbar, hannem der paa nogen maade forfang, skade eller afbrech forføye, iche heller skall nogen mester maa omløbe till gotfolch arbeidt at betinge, som kand vere hans medbrødre i lauget till skade, men skall vere fornøyet med huis arbeidt ret och louligen hos hannem betingis och bestillis, effter erlig handtverchs brug och sedvane; huo det gior och louligen ofuerbevisis, bøde en rosenobell till thou skiffte, nemlig lauget och de fattige.

12. Skall iche tillstedis nogen bedragerie eller falskhed udi snorene, som af silche forarbeidis, men de skall blifue udi sin esse och werdt och ey enten med vlden traa eller caton formengis, med mindre det saaledis af nogen udi seerdelished bestillis, eller och dennem, som saadane sorter kiøber, vitterlig giøris och for sit billig verd selgis.

13. Ingen mester nu i begyndelsen eller førend lauget kommer bedre i suang maa flere end tuende suenne paa torffuit och sit handtverch opsette, men naar huer mester hafuer to suenne, som dennem at hafue er begierendis, och da nogen flere suenne kunde vere till ofuers eller och her till byen ankomme, da maa huilchen mester dennem behofuer antage, efftersom hand dennem fødre kand.

14. Ingen suend skall maa giøre vnødige hellige dage, med mindre det skeer af stor fornødenhed, ey heller om søndagen eller andre hellige dage sig till fordriste at vere ud af sin mesters huus, effter at vagt klochen hafuer ringet, eller der effter at buldre eller banche paa hans dør, vnder pæen och straff som af alle mester settendis worder.

15. Naar nogen suen vill skillis fra sin mester, da skall hand, om hand vill reise fra byen, advare mesteren fiorten dage tillforen, och om hand vill arbeide hos en anden mester i byen, da skall hand opsige hannem en maanedt tillforen och sig dis imidler tid tillbørligen forholde, item om en søndag effter midag och iche om en anden dag i vgen begiere sin venlig afskeed.

16. Antager nogen mester sin laugs broders suend, som med vminde foruden nogen richtig afskeed och loulig aarsag er skildt fra sin hosbonde, bøde thou rdlr. och suenden en rdlr., och samme suend

forfoye sig udi sin forrige tieniste, saa fremt mesteren vill da hannem annamme, eller och vandre.

17. Skall och iche nogen mester sig understaa, enten self eller ved andre, at udlofue eller gifue sin suend mere løn end som samptlige mesterne af lauget samtyct vorder, iche heller sig fordriste sin laugs broders suend eller tienere ved nogen middell at afspendig giore; huo det gior och louligen ofuerbevisis, bode effter oldermandens och hossiddernis sigelse.

18. Skall det och vere enhuer mester frit fore at tage erlige folchis born, af huad nation det vere kand, udi lære, dog ey flere end fire drenge tillige paa thorfuit at maa hafue siddendis, och naar en af forskrefne fire drenge paa it aar nær udlært hafuer, maa den femte paa thorfuen opsettis; item vill och mesteren holde flere drenge, enten til dreyen, silche vinden eller anden behof, stande hannem frit fore, men de antagne drenge, som paa thorfuen er opsat, skulde deris lære udi sex samfelde aar udstaa, med mindre det wed seerlig accort skeer, och da udi femb aar udi det ringeste at vere udi lære.

19. Det maa och were enhuer mester frit sin egen søn handtwerchet at lære, dog hannem iche vnder fire aar af sin lære forlofue, om hand da ellers for en suend duelig och doctig actis kand.

20. Alle drenge, som effter denne dag antagis, skulde tillige med deris forlofuer udi handtverchs bogen, som der till forordnis skall, indskrifuis, effter huilchen de och effter deris forløben lære aar igien fri kiendis kunde.

21. Endtviger nogen dreng sin lære uden paa kient aarsag, da skall hans forlofuer hannem igien tillstede forskafe och drengens lære siden igien paa ny angaa, om mesteren det behager eller den straf med hannem formilder.

22. Haffuer nogen mester eller suend sig for nogen sag at beklage, da skall hand først gifue oldermanden dett till kiende och begiere, at hand lauget om søndag effter middag vil lade forsamle, och iche paa andre dage, paa det ingen sit arbeide der med skall forsømme, dog skall ingen slig forsamling skee, vden victig aarsag, och den som anklager da at udlegge till lauget, och der fore skulde laugsbroderne uden laug ophold skafe anklageren sin rett, som det sig bør.

23. Paakommer och nogen tuistighed saa stor och victig, at lauget iche kunde den till minde eller rette fuldende, eller och parterne iche kunde lade dennem med laugsbrødernis afskeed fornøye,

da sagen for borgemester och raad at indstefne och der at gaais huis ret kand medfore.

24. Dersom nogen findis eller paatagis, enten fremmede eller indlendiske, som sig udi handtverchet med bønhase eller med nogen anden practich wille indtrenge, som i nogen maade kunde eractis at vere embedet till skade, dend eller de skulde med rettens bud eller thienere deris arbeid eller gierning fra tagis, och det med brode som kand paa følge, halfparten kongen och byen at tillkomme och den anden halfue part embedet, med mindre den som godtzet eyer ville eller kunde det for skellig verd indkiøbe.

25. Døer nogen possementmager och efterlefuer hans hustrue, da blifue hun ved embedet saa lenge hun sidder vgifft och skicher sig vell, och hinde skall ved laugsbrøderne forskafis en velforfaren possementmager suend, hende at tiene saa hun handtwerchet fremdelis vbehindret maa fortsette och der med sin næring och biering med Gud och æren at spørge (søge?), indtill hun sig udi ecteskab igien forandrer.

26. Naar nogen laugs broder, hans hustrue eller barn ved døden afgaar, da skall oldermanden ved den yngste broder af lauget tillsige brøderne samme lig till sit leyer sted at folge, och huo det forsømmer vden loulig forfald, bøde till lauget en half rdlr., item huilchen af brøderne eller deris suenne, som tillsigis liget att bere och det forsommer, hand bøde iligemaade en halff rdlr.

27. Om disse forskrefne artichle, som possementmagers handtwerch, samt suenne och drenge er anlangendis, maa dennem vere forundt fire tider om aaret at tillsammen komme, den forste sidst i Juledage, den anden om Paaske tide, den tredie St. Hans dags midtsommers tide och den fierde St. Michelsdag, dog uden drich och giestebiudelse, vnder straf som vedbør. Item paa forskrefne tider skulde brøderne denne deris laugs ordning offentlig forlæsis, huor de samt deris suenne och drenge skulde wide dennem at rette och forholde, som det sig bør udi alle maader.

28. Sammeledis skall och alle brøde penge, som udi lauget falder, vddelis och beskichis till alle parter, efftersom høybemelte Kongl. May. naadigste forordning i den anden artichel indholder och som foreskreffuit staar, nemlig en deell der af oldermanden och hossidderne, som sagerne forhøre, resten till fattige encher, faderløse børn och husarme vdi embedet, dog Kongl. May. och byens sager for uden disse forskrefne artichle vforkrenchet, och vill vi hafue os vore effterkommere, med høybemelte Kongl. May. tilladelse, forbeholden

forskrefne artichle at forandre och forbedre, efftersom tiden och leyligheden foraarsage, och det lauget och menigheden her udi byen gafnligt vere kand. Till vidnisbiurd hafuer wi ladet troche vort stads secret her neden fore. Actum Kiobenhafn den 8 februarij anno 1634.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 679—92.

152. **17 April 1634.**

Tolden forhøjes paa nogle Varer for at tilvejebringe Midlerne til den ny Bygning ved S. Annæ Bro.

Christianus quartus giore alle witterligt, at efftersom vi for nogen tid siden haffuer anordnit till den ny bygning, som ved St. Anne broe forferdigis, aff nogle serdelis varer, som hid vdi vore riger indforis, at skulle vdi 3 aar efftərfolgendis nogit giffuis och contribueris, da effterdi samme contribution icke haffuer kundet tillstrecke, haffue vi med voris elskelig Danmarckis rigis raads betænckende och samtycke naadigst for gott anseet aff efftərskrefne vahre till forskreffne bygnings fornødenhed endnu vdj neste efftərfølgende 6 aar, at beregne fra den dag, de første 3 aar haffuer at skulle giffuis och contribueris som efftərfølger: aff alld fransk og spansk saldt, som hid vdi rigerne aff nogen kiobmand indføris, vere sig indlendsk eller vdlensk, skall giffuis 4 ß danske aff huer tønde, dog adelen, huis salld de selff lade hente med kiobmend, som salldt for sig selff icke forer, herfor forskaanede, sammeledis skall huer indleendske kiøbmand, som silckevarer indfører, vere sig huad dett er, intet vndentagendis, giffue sex procento, och vdlendske octo pro cento, disligeste och huis indlendske kiøbmend, som klede indfører, skall giffues 3 pro cento och udlendske 4. Thi bede vi och befale wor lennds mend, fogder, borgemestere, raadmend, saa och toldere och alle andre, som paa vore vegne haffuer at byde, i flittelige indseende haffuer, at denne antordning efftərkommis, bemelte contribution aff forskreffuen vare att vdgiffuis, aarligen paa vort rente cammer leffueris och beregnis, vnder tillborlig straff. Giffuet vdi vort festning Glychstadt den 17 aprilis anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 217.

153. **5 Juni 1634.**

M. Ludvig Munthe beskikkes til Slotspræedikant.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at vi naadigst haffuer antaget och bestillet os elskelig, hederlig och vellert m. Lotvig Munte at skall vere slottz predikand pa vort slott Kiøbenhaffn, och skall hand aarligen, saa lenge som hand samme bestilling betienner, nyde alld den pension, som hans formand nytt haffuer, huor emoed hand

skall vere forpligt sig vdi samme hans kald och tienniste saa at forholde, som dett en sand Guds ords tienner och rett christen sielesørger, inden kiercken och vden, eyner och bør och vell anstaaer, huor effter vore rentemestere och prouiant skriffuer, de som nu ere eller kommendis vorder, haffuer dennem at rette och forholde, ladendis dett ingelunde. Giffuet Hafniæ den 5 junij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 227.

154. **18 Juni 1634.**

Skøde paa et Hus bag den gamle Mønt.

Christian 4 skøder til »Bertell Smidt snedicker, indvaaner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, en vor och cronens vaaninger her vdi forskreffne Kiøbenhaffn liggendis bag den Gammelt(!) Myntt, som forskreffne Bertell Smied nu i boer, huis befindis bred vd till gaden 4 fagh, som er halffanden allen fra den ene hans naboes halffue verk fra gaden och till plancke vercket, bag gaarden, er lang med dybheden aff husett fyuretiffue 9 alne och et halff quarter, med huis bygning der nu paa staaer, huilcken forskreffuen waaning« etc. Giffuet Kiøbenhaffn den 18 junij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 238.

155. **2 Juli 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Sammeledis fick Jens Hendrichsen bødecker skiøde paa en vaaning liggendis paa den Gammell Mønt her vdi Kiøbenhaffn, som Oluff Jepsen boesmand nu i boer, och er samme plats bred till gaden fra hans naboes halffue veeg till den anden halffue stolpe 9 alne $2\frac{1}{2}$ quarter, fra gaden och till dett bagerste plancke[verck] lang $44\frac{1}{2}$ alne $1\frac{1}{2}$ quarter, breden bag till 6 alne 1 quarter, huilcken forskreffuen huus och bygning etc. Hafniæ 2 julij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 238.

156. **4 Juli 1634.**

Instrux for Byfogden paa Kristianshavn.

Christianus quartus giore alle witterligt, at vi naadigst haffue betroet och tillskicket os elskelig Johand Lauridsen, indvaaner vdi Christiandshaffn, at vere byfougett der sammesteds, och haffuer hand loffued och tillsagt at vilde och skulde vere os och cronen huld och troe, vort och rigens gaffn och beste vide och ramme, skade och forderff hindre och affvende, och sig vdj samme tienniste och befaling troligen och flitteligen forholde, hielpe huer mand till loug

och rett, som hannem hender forre at komme. Och skall hand haffue flittig indseende och tillsiun vdi alle vore sager som forrefalder der vdi Christandshaffn, at de icke vnderslais och forhindris, och huis sager som falder der vdi Cristianshaffn om mandrab, slagsmaall, tyffueri, skiendsord eller huad dett vere kand, vdi huilcke os kand tillfalde nogen sagefall och rettighed, dennem skall hand forhøre vdi rette paa bytinget och med tingmend forhielpe saa vell den ene part som den anden till den deell, som rett er. Och derhoes haffue indseende med, at vi bekomme huis sagefalld och rettighed, som der aff boer. Dersom hannem och kommer nogen sager fore, som ere tuilraadig at domme vdi, eller och saa vigtige, att hand icke allene trøster sig till derpaa at kunde ordele och domme, da maa hand begere aff dennem, som vi der till forordnendis vorder, ad de effter recesen dommer med hannem vdi de sager, som de boer at giøre, huor vdi de icke heller maa vegre dennem; dog dersom nogen sig offuer hans och bemelte bisidderis domme haffwer at besuerge, de skall dem maa indstefne for voris rentemestere och vor befalings mand her paa wort slott Kiøbenhaffn, de som nu ere eller kommendis vorder, huilcke vi och haffue befalett bemelte hans domme enten at reise eller felde, efftersom forsuarligt kand være. Och skall hand icke heller nogen sag afftinge paa vore vegne, vden saa er byens kiemnere er der hoes tillstede, saa at byen i lige maader bekommer sin andpart der aff och altingest ganger ligeligen och well till, vden mistancke. Hand skall icke steffne nogen for sig vdi hans huus at forhore, enten liden eller stor, mens alle sager skulle forhøris till byetinget huer thierstdag, eller paa dett sted hannem aff vor befalingsmand her samme steds vdvist er, hand skall icke heller vere megtig at efftergiffue nogen sager, i huor ringe de kunde vere, vden dett skeer med deris villie, som andklager, och at wi och byen bekomme huer deris rettighed der aff, och skall hand holde itt klart och rigtig tingbog, huor vdj alle sager skulle klarligen indtegnis med alld ombstendighed, saa vit som behouff giøris, och samme tingbog skall hand aarligen indlegge her paa vort slott Kiøbenhaffn vdi vor befalings mands forvaring her sammesteds. Och naar nogen mandrab skeer der vdi Christianshaffn, daa skall hand giore sitt yderste och største flid der till at mandraberne kand bliffue greben och icke for hans forsommelse bortkommer. Hand skall och tillholde byens tienner at hand haffue gnod tillsiun med, at borgerne holde gaderne och strederne reene der vdi byen, saa och selff haffue indseende der med, och huilcke som der vdi findis moedvillige och icke vill holde gaderne rene for deris

dørre, dennem skall hand lade tillthale for deris faldsmaal, dett ochsaa aff dennem endeligen opberge och ingenlunde efftergiffue. Och huor dett befindis at gaden och steenbroen der vdj Christianshaffn ere saa vjeffne, at paa den ene side er dett hoyet och paa den anden side laugt, eller och en steen eller flere ere liggendis offuer huer andre, saa at mand med stoer besuerlighed maa fare der offver, da skall hand veed sig selff och byesuenden haffue flittig och allvorlig indseende, at huor saadane wjeffne steenbroer findis paa gaaderne der sammesteds, skall hand tillsige och tillholde dennem, som gaderne tillhore och for huis dørre saadan brøst findis, at de dett lader hielpe och anderledis broelegge och dennem der om en visse tid forlegge. Och dersom de derimoed findis offuerhørrige och icke inden forstillede tider lader brolegge for deris anpart och gaarder, da skall han dennem tillthale derfor intill dee retter for dennem och lader steen legge for deris grund, som dett bør at vere. Dersom dett och er for nogen af adelens gaarde, som saadan brøst findis, da skall hand vdi lige maader derom tillsige dennem, vdi gaarden ere boendis, at de aff huslejen dett lader hielpe, eller deris herskab derom lader advare inden visse tid, och der som der da icke findis tillbørlig raad der veed inden forlaugte dag, da skall hand paa vore och byens vegne lade dett bekoste och anderledis brolegge, och arrestere och annamme aff huuslejen saa megit dett komme at koste, paa det at jo endeligen der sammesteds maa bliffue guode och jeuffne gader och steen broer, saa menige mand kand uden saadan besuerlighed, som vdi saa maader findis, forrekomme. Och skall forskreffne Johand Lauridsen vere pligtig aarligen huer aar at giore rede och regendskab for alle huis pendinge, felsmaald eller andett, som hand paa vore vegne opebergendis eller vdgiffuendis vorder, och vdi alle maader vere villig och flittig at lade sig bruge vdi vor bestilling her vdi Christiandshaffn, huor och naar tillsigis. Och haffue vi for saadan hans vnderdanigst troe tienniste naadigste beuilget at ville lade giffue hannem aarligen till løn och vnderholding firesinds tiffve rixdaler och sedvaandlig hoffkledning, och paa bysuenden 34 corant daler, huilcken løn och hoffkledning hand aff huis penge, sagefald eller andet, som hand paa vore vegne der vdi Christiandshaffn oppeberger, skall annamme, och dersom det icke kand tillstrecke, da skall hannem samme løen och hoffkledning her aff vort rentecammer giffuis och fornøjes, bedendis och biudendes vore rentemestere, de som nu ere eller her effter kommendis vorder, at de forskreffne Johand Lauridsen forskreffne pendinge och hoffkledning paa vore vegne udi regendskab

gott giore eller och hannem den vdi vort rentecammer lader giffue och fornøje. Forbiudendis etc. Giffuet Kiobenhaffn den 4 julij 1634.

Sæl. Registre XIX. 256—58.

157. **5 Juli 1634.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skoder til »m. Davids Ballfords efflerleffuerske och hindis arffwinger it vor och cronens jordmon vdi Christiandshaffn, som affgangen Johan de Villum till forskreffne m. David Ballfour affhendt och oplatt haffuer, liggendis paa hiørnit vd till St. Sophiæ gade, strecker sig vdi lengden fra Strangaden och till Kongends gade aff nordvest och vdi sondoster 90 alne, vdi breden fra St. Sophiæ gade oc till forskreffne m. David Ballfourds gaard och grund aff sudvest vdi nordost 48 alne, huilcke forskreffne plats« etc. Giffuett Hafniæ den 5 julij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 262.

158. **6 Juli 1634.**

Skoflikkernes Skraa.

Wi borgemestere och raadmend i Kiøbenhafn giore alle vitterligt, at effiersom Kongl. May., voris allernaadigste herre, med Dannemarchis hoywise raad naadigst for gott och raadsamt haffuer anseet, at handwercherne her i byen maa føris paa fode, huor for Hans May. mandater ere udgangne, at alle mesterne udi it huert handtwerch skulle forfatte nogle visse wilchor, med borgemester och raads betenchende, huor efter de kunde haffue dennem at forholde, da efterdi meenige skoeflechere hafuer os deris anligende skrifftligen offuergiffuet, haffuer wi igiennem set och der af efter høybemelte Hans May. naadigste bevillning til deris embeds forbedring och effterretning udi deris laug dennem disse artichle giffuet och meddelt, huilchet en gang huer aar i dett allerringeste for alle mester och suenne udi deris laug skall læsis och forkyndis, paa det enhuer des bedre kunde wide sig der efter att rette.

1. Først skulle de haffue en oldermand, huor til de maa vduelge tuende af deris laugs brødre, som begge paa raadhuuset for borgemester och raad skall indføris, och huilchen de aff samme to god kiender, den skall vere oldermand it gandske aar, och dennem skall forordnis tuende fornumstig och skichelige dannemend af samme embede till hossiddere, huis naffn udi byens bog skulde indtegnis, huilche huer mandag i vgen om aaret, eller saa offte fornøden giøris, skulle i deris forordnede laugs huus eller paa anden bequem sted

forsamlis och forhøre huis klagemaall och besuering mellem mesterne och suennene indfalder, och skall de vnde dennem at haffue en laugsskriffuer, som deris sager til en god efterretning, foruden drich, at skulle antegne.

2. Naar aaret er forløben och oldermanden forloffuis, da skall en bisidderne vere i hans sted igien, huilchen raadet der till god kiender, och en anden laugsbroder ordnis till hossiddere, dog skall ingen vere lengere hossiddere end i tho aar.

3. Kommer nogen skoflichere och vill sig her i byen nedsette, embedet at bruge, der som hand haffuer bekommet sit erlige skudtzmaall fra sin offrighed, hand frafløtte, och der kand bevise sig at haffue lert skomager handtwerch, endoch aff borgemester och raad er antagen till borgere, da maa hannem imod recessen iche hindris at komme udi embedet, och skall hand aldelis ingen bekostning giøre end paa drichgilde och giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden allene giffue oldermanden, som da sidder och haffuer wmage for lauget, 2 ℔, och skriffueren, som hans naffn i laugsens bog indtegner, 1 ℔; siden skall hand enten paa en eller tho tider afflegge 2 sldlr., den halfue at komme gamle och forarmede embeds brødre och deris hustruer till hielp och trøst, saa och at tillsteede dem till jorden med, naar de wed døden afgaar.

4. Paa det at skoeflicher lauget des bedre kand bringes i ordning skall oldermanden ved nafn lade antegne alle de gamle och unge mestere, som nu borgere ere eller skoflicherhandwerch bruger, saa vell som oc deris nafne, som efter denne dag i lauget indtagis, och huor de ere boendis, saa kand oldermanden och hossiddere des bedre vide hos dennem Kongl. May. och byens erinde at forrette, saa vell som v-duelig bønhaser, som iche borgere ere, at afskaffe.

5. Forbemelte skoeflichere maa haffue fire tider om aaret at komme tillsammen, at raadfore sig med huerandre om laugsens nøtte och forbedring; den første skall vere neste søndag efter St. Hans Babtiste dag, den anden neste søndag efter St. Michels dag, den tredie første søndag efter Juell och den fierde neste søndag efter Paaske, och eller en gang huer maanet, om saa offte fornøden giøris, laugsens sager at anhøre och billig endskab at forhielpe, uden nogen drich eller giestebiudelse at forrette.

6. Huilchen som sidst i lauget indkommer, hand skall tiene lauget och sige till laugemode, liig at begrafue och anden nodvendig ærinde, indtill en anden kommer i hans sted; findis hand v-uillig och forsømmelig, bøde huer gang 2 ℔ till 2 skiffte, nemlig lauget och de fattige af lauget, men dersom to, tree eller fleere paa en tid

udi embedet antagis, da skulle de, som for slig v-mage ville vere forskaanet, huer udlegge 2 sldlr. till lauget, de fattige och dens belønning, som udi den anden befodris(?) sted (som eller omgaa skulle) om gaa ville.

7. Huilchen broder, som iche møder for oldermanden eller hossiddere udi lauget, eller de ærinde kongen och byen synderlig anrørende, till de klocheslet hand tilsigis, bøde 4 ß; blifuer hand borte en halff time offuer tiden, bøde ½ ℔, men blifuer hand en heell time eller slett borte, da bøde tre dobbelt, med mindre hand hafuer loulig forfald.

8. Skall ingen laugs broder tillstedis mere end paa it sted en aaben boed, huor udi hand sit handverch och arbeide drifue kand, holde.

9. Doer nogen skoeflecher fra sin hustrue, da maa hun efter hans døed, saa lenge hun sidder v-gifft och skicher sig ærligen som en enche eigner, och bør holde en suend paa embedet.

10. Truer eller undsiger nogen laugsbroder eller suend hin anden, och det giøris bevislig, bøde 4 ℔ och der till stille borgen huer andre at vere v-bevaret, vden huis med loug eller ret skee kand.

11. Huilchen laugsbroder, som for vitterlig gield kaldis for oldermanden i rette, hannem skall laugdag foreleggis at betale, sidder hand offuerhorig, da stede borgemester och raad ret offuer hannem, efter privilegierne foruden deelsmaall.

12. Naar Gud allermechtigste kalder nogen laugsbroder eller hans hustrue af denne verden, och oldermanden lader tilsige hannem eller hende till deris leyersted at folge, forsømmer der nogen och iche kommer till den time, tilsagt vorder, bøde 1 ℔.

13. Skall oldermanden lade tillsige dennem aff lauget, som skulle bere liget till jorden, effter ordentlig omgang, er der da nogen som for alder och suaghed iche bere kunde, da skall hand forbigaais, huo der imod siger eller sidder ofuerhørig bøde 3 ℔.

14. Tager eller forlocher nogen skoflicher en anden mands suend paa sit arbeide, som vden rette stefne dag med v-minde er skildt fra sin mester, bøde 2 sletdlr. och miste suenden; samme suends straff skall vere en och en halff dlr.

15. Endelig skulle alle bøder, som forbrydes och udgiffuis udi lauget, vdgiffuis och beskichis till alle parterne, eftersom høystbemelte Kongl. May. naadigste forordning i det andet capitel indholder och som foreskreffuit staar, och intet der fra till øll eller giestebud udgiffuis; skall dog Kongl. May. och byens sager foruden disse for-

bemelte artichle vforkrenchet, der hos forbeholden efter tid och leylighed dennem at forandre och forbedre, som lauget och menigheden gaffnligt vere kand. Des till vidnisbiurd haffuer ladet trøche wor stads secret hengendis her neden fore. Actum Kiøbenhaffn den 6 julij anno 1634.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 891—98.

159. **30 Juli 1634.**

Skomagerne maa flytte Værebro Vejrmølle til en Plads udenfor Nørreport.

Christian 4 sælger »Willum Klinkhammer og Giert Henredsen, skomagere, paa menige skomagers her vdi vort kiøbsted Kiøbenhaffn deris vegne en vore viermølle(!) staaendis ved Verre broe vdi Frederichsborg lehn, huilcken forskreffne weir mølle, efftersom den nu forfunden er, forskreffne Villum Klinckhammer och Geirt Henreedsen, skomagere, paa menige skomagers her sammesteds deris vegne, mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, och den lade bortflytte och igen opsette paa de steeder os elskelig Niels Throlle till Throllholmb, voor mand, tienner och befalingsmand paa vor slott Kiøbenhaffn, dennem forvisendis vorder vden for Nørre port her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn. Forbiudendis alle och enhuer« etc. Giffuet Hafniæ den 30 julij anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 274.

160. **26 Avg. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Christen Jendsen skibstømmermand och hans arffvinger vor och cronens hus liggendis paa den Gamble Mønt her vdi byen, som hand selffuer nu iboer, och er samme plats fra hans naboes Engelbred Ritmager heele vegerum bred vd till gaaden till den anden hans egen veeg och stolp ni och en halff allen fiere tom, fra gaden till den bagerste plancke verck er 41 allen, bag bred halff ottende allen j quarteer, huilcke forskreffuen« etc. Giffuet Hafniæ den 26 augusti anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 280.

161. **26 Avg. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Sammeledis fick Hans v. Campen, kledemager vdi Børnehusit, skiøde paa en vaaning liggendis paa den Gamle Mønt her vdi Kiøbenhaffn, och samme plats er for till hans naboes halffve veg 11 alne 1 quarter, fra gaden till dett bagerste lang $47\frac{1}{2}$ alle, bag till bred

11½ alne 1 quarter, huilcken forskrefne huus, bygning etc. Hafniæ 26 augusti 1634.

Sæl. Registre XIX. 280.

162. 26 Avg. 1634.

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Vdi lige maade fick Boye Nans skiøde paa it hus paa dett Gamble Mynt liggendis, som Peder Lempcke skoeflicker i boer, och er i breden fra den ene halffve veg till den anden halffue veg 8 allen j quarter, fra gaden till dett bagerske(!) plancke verck lang 40½ allen ij quartier, bag bred 6 allen j quartier. Hafniæ 26 augusti 1634.

Sæl. Registre XIX. 281.

163. 28 Avg. 1634.

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Saa och fick Jørgen Brøger till Frederichborg skiøde paa dett huus hand iboer paa den Gamble Mønt, och er den i breden fra hans naboes halffue stolpe och till hans anden halffve stolpe 9½ allen 1½ quartier, fra gaden bag till 47½ allen, bag till 10½ allen. Scripta Hafniæ 28 augusti anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 281.

164. 30 Avg. 1634.

Tilladelse til at holde en Lykkepotte (Lotteri).

Christian 4 bevilger »nerverende Frands Giselberck, borger och indvaaner vdi vor kiøbsted Glychsted, at maa nu i dett forrestaaende bilager her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn andrette en lycke pott, dog skall hand vere forpligt fra sig at giffue en rigtig designation paa alltt huis vahre hand udi samme lycke potte indsette vill och dett straxen paa it vis sted deponere. Och samme designation till borgemester och raad udi forskreffne vor kiobsted Kiobenhaffn tillstille, och skall forskreffne borgemestere och raad forordne en aff deris middell och en aff borgerne her sammestedz, som skall [med] flid forfare om den findis effter hans designation, och at forskreffne Frands Gisebeck icke indlegger flere blinde sedeler, en som tillbørligt er. Och naar saadan er bragt vdi verch, skall forskreffne tuende mend, huilcke deris æd skall aflegge, hermed den tillbørlig indseende at haffue, tillucke kisten, huor vdi sedelerne ere, och de haffue en nøgell och forskreffne Frands Giseberck anden nøgell der till, och skall forskreffne tuende mend altid vere hoes, naar den obnis och tilluckis skall, saa vell som dagen igiennem, saa lenge den oben er,

och haffue indseende at altingis ganger rigtig till, och skall kisten om afftenen tillugt hiembergis paa it viis tillforordnet steed och der forbliffue indtill den brugis skall. Och skall forskreffne Frands Gisebeck der for vden vere forpligt vnder alld hans guodsis fortabelse icke at bruge nogen bedrag eller vbillig fordeel. Forbiudendis alle och en huer« etc. Hafniæ den 30 augusti anno 1634.

Sæl. Registre XXI. 281.

165. **2 Sept. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Jens Jyde bommesievefvere och hans arffvinger it vor och cronens huus liggendis paa den Gamble Mønt her vdi Kiøbenhaffn, och er samme plats fra hans naboes Jens Christensen halffue vegerum och till den anden hans egen halffve veeg och stolpe 9½ alne, fra gaden till den bagerste plancke verck er en och fyrrediffue(!) och en halff alne it halff quarter, huilcke forskrefne huus« etc. Giffued Hafniæ den 2 septembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 282.

166. **2 Sept. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

I lige maade fick Johan Jandsen, kledemager i Bornehuset, skiøde paa en vaaning liggendis paa den Gamle Møend her vdi Kiøbenhaffn, och er maalitt som effterfølger: och er samme plats bred till gaden 10 alne, fra gaden till plancket siu och fyrrediffue och en haffl(!) alne, bag bred halfftiende alne en quarter, huilcken forskreffne huus bygning etc. som dett forgangen. Hafniæ 2 septembris 1634.

Sæl. Registre XIX. 283.

167. **7 Sept. 1634.**

Forstanderne for de Husarme maa oprette en Lykkepotte.

Christian 4 bevilger »menige husarmis forstandere vdi vort kiøbsted Kiøbenhaffn at maa nu i dette forrestaaende bilager, de fattige till gaffn och beste, en lycke pott andrette, dog skulle de vere forpligt fra sig at giffue en rigtig designation paa alle slags vhare, de vdi samme lycke potte ville indlegge, och dett strax paa en vis sted deponere, och samme designation till borgemestere och raad her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn tillstille. Och skulde forneffnte borgemestere och raad forordne en aff deris middell och en aff borgerne, som med flid skulle forfare, om der findis effter deris offuen leffuerede desig-

nation och att forskreffuen forstander icke indlegger flere blinde sedeler end som tilborgtligt(!), och naar saadan er bragt vdi verg, skall forskreffne tuende mend, huilcke deris eed skall afflegge her med den tillborligt indseende att haffue, till lucke kisten huor vdi sedelerne ere, och de at haffue en nøgell och forskreffuen forstander en anden der till, och skall forskreffne tuende mend altid vere hoes, naar den obnis och tilluckis skall, saa vell som dagen igiennem saa lenge den oben er, och haffue indseende at altingest ganger rigtig till, och skall kisten om afftenen henbringis paa it vis steed till forordned och der forbliffue indtill den igen brugis skall. Herforvden skulle forskreffne forstandere vere forpligt vnder alld deris gouds fortabelse icke at bruge nogen bedrag eller vbillig fordeell. Forbydendis alle och en huer« etc. Giffuet Hafniæ den 7 septembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX 288.

168. **12 Sept. 1634.**

Instrux for en Taarnblæser.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att effitersom vi haffue andtaget och forordnet denne breffviser Andreas Plattenslager selff fembte her paa vort slott Kiøbenhaffn, naar Elert Skipmand veed døden affgaar, huilcke skulle forpligt till bestembte tid at opvare med deris instrumenter och spill och lade dennem høre och bruge, som rette torndblæser eigner och bør och som de icke ville vere aff beskyldett, och skulle de dagligen saaledis tienne her paa tornid: om morgenen naar klocken er 5 skulle de paa vare och blæse i deris instrumenter, dernest naar klocken er thi skulle de blese i dromeder och siden strax effter leege paa instrumenterne. I lige maade till afftens maaltid naar klocken er 5 blese och leege paa instrumenterne. Men naar wi selff ere tillstede och vore egne trometer paa varer och blæser till bords, daa skulle de allene paavare med instrumenterne. Disligeste om afftenen naar klocken er 7 till gode natt och ellers at paa vare, naar vi dennem lader tillsige, och for saadan deris tienniste haffue vi naadigste bevilget at ville lade giffue mesteren Andreas Plattenslaar aff samme tornd mend aarligen till pension och besoldning it hundrede daler, saa lenge os naadigst befaller dennem at haffue och beholde vdi samme vor tienniste, huilcken forskreffne pension och besoldning hannem aarligen aff vort rentecammer skall giffuis och fornøgis. Och haffue vi naadigst bevilget hannem med samme suenne at lade sig bruge paa huis brullupper, barseler och andre giestebud, som vdi vore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Kiøge, saa vell som och

paa andre steder her vdi lehnit, holdis och giøris, dog saa at de dett till førre vor stadholder her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle tillkiende giffue och aff hannem paa vore vegne tage forlowff, och skall hannem icke vere effterladt at tage mere paa sin eller sin suennis tienniste end som efftershreffuet staar: først naar selskab holdis i Compagniet for deris tienniste 8 daler, for borgernis brullup i Compagniet och hand med sine suenne følger brudfolcket till och fra kircken, derfor maa hand tage 10 daler, for brøllupper paa laughusett eller herremends gaarder 6 daler, for brullupper vdi borgerhuse hand selff fembte 4 daler, end naar hand følger brudfolcket till och fra kircken vdi borgerhus och selff tredie paavarer 3 daler, item om hand alleniste følger brudefolcket till och fra kircken 1 daler, och ellers andre verdskab och gieste huus, hand bliffuer tillkallett, at tage skellig beloning for, och dersom hand er forhindrett, skall hand vere forpligt at forskaffe andre vdi sitt sted, ellers dersom dett icke skeer, skall det vere dennem som brolluppet eller giestebudet giore effterladt at forskaffue sig andre, som dennem emidlertid kand paa vare, dog skall andre extraordinaire spillemend icke vere formeent at lade sig bruge vdi kielder och kroger, huor nogen dennem lader hendkalde. Bedendis och bydendis vore rentemestere etc. Giffuet Hafniæ den 12 septembris 1634.

Sæl. Registre XIX. 289.

169. **12 Sept. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Andreas Hendrichsen Brøger fick Kongelig Majestedis skiøde paa en vaaning liggendis paa den Gamle Møndt her vdi Kiøbenhaffn, och er samme huus och plats vd till gaden fra hans naboes halffue veg och till den anden hans egen halle veeg och stolpe 9½ allen ringere j tomb, fra gaden till dett bagerste plancke verck 40 allen, bag till bred 4 allen, huilcken forskreffuen huus etc. Skreffuet Kiøbenhaffn den 12 septembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 290.

170. **13 Sept. 1634.**

Bogfører Joakim Moltkens Privilegier.

Christian 4 bevilger »Joachim Moltche her effter att skall holdis for bogfører vdi voris vniversitet vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn och skall hand vere forskaanet for kongelig, borgelig och byes tynge, och skall vniversitetet der omb altid vere at holde en goud och fremmed bogforer, som samme preuilegie nyde skall, huilcken och

adskillige fornemme och fornoden vforargelig och tilladelig materie for it biiligt verd skall haffue fald, saa vell for vniversitetet som andre lerde mend aff adell och v-adell, paa dett wi, dersom professorerne findis forsommelig, icke skulle foraarsagis en anden goud dygtig bogfører samme preuilegier at forvnde och den som vdogtig er dett at betage. Dog de 2 bogtrycker, som iligemaade ere preuilegerede med frihed for borgelig och byes tynge, skall dett och vere fritt for huer dennem nogen ringe bogholden at bruge. Forbiudendis alle och enhuer» etc. Giffued Kiøbenhaffn den 13 septembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 290.

171. **17 Sept. 1634.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

I lige maade fick Jørgen Braske drejer Kongl. Maj. skiode paa en vaaning liggendis her vdi Kiøbenhaffn paa den Gamble Mont. Och er bred vd till gaden fra hans naboes heelle veeg och till den anden hans egen heelle gauffuell och stolpe 9½ alne 5 tomb, fra gaden till dett bagerste 30 alne, bag bred j allen. Huilcken forskreffuen huus etc. Dette skiøde er skreffuet Hafniæ den 17 septembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 290.

172. **24 Okt. 1634.**

Skøde paa et Hus i Strædet mellem Holger Rosenkrandses Gaard og Gjethuset.

Christian 4 skøder til »Felix Fuchs Roetkient, indvaaner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, en vaare och cronens vaaninger liggendis veed [det] lille stredde, som gaar op imellem os elskelig Holger Rosenkrandsis gaard och Gietthusett, er lengden aff huusett fra forskreffne Gietthuus aff øster och i vester 16½ allen 1½ fingerbred, breden aff synder i nøer intill Giethusett med huus och gardzrom 39 allen 3 quater, huilcket forskreffuen huus« etc. Hafniæ den 24 octobris 1634.

Sæl. Registre XIX. 298.

173. **26 Nov. 1634.**

Instrux for Børsmesteren.

Christian 4 antager »Iffuer Jacobsen, indvaaner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for børsmester for vort slott Kiøbenhaffn, saa och for postmester her sammesteds, och skall hand nu till Philippi Jacobi dag førstkommendis begynde till sig at annamme och oppeberge hyre och leÿe aff boderne oppe paa Børsen och saa vell som vnden neden

effter vore rentemesters anordning, och hyren som hand oppeberger huert halffue aar vdi vort rentecammer at erlegge, och Byrsen at tillucke vdi bequemmelig tid, efftersom dagen tager till och aff, saa och haffue indseende, ad de som die underste boeder lejer ingen ild bruger, icke heller nogen vdskickelig leffnet; dersom hand saadan formercker, skall hand dett strax till[kiende]giffue, och siden aarligen for hyren vdi vort rentecammer regenskab giøre. Disligest skall och forneffte Iffuer Jacobsen her effter tillige forvalte och forrestaae postmesteriett och dermed haffue flittig och tilborlig indseende och i synderlighed at vore breffue icke bliffuer forlegen och post buddene, som der med reise, skall icke bliffue forsømmede, och skall saadan skee paa Børsen. Och haffue vi hannem for samme hans tienniste till pension naadigst bevillgett aarligen her effter at maa bekomme touhundrede daler corant. Huilcken pension skall begynde och andgaae fra dette vor breffus dato och endis aarsdagen der effter och siden aarligen forfølgis, saa lengs hand er vdi samme bestilling. Biudendis och befalendis vore rentemestere« etc. Giffuet Flensborghus den 26 nouembris anno 1634.

Sæl. Registre XIX. 301—3.

174. **22 Dec. 1634.**

Skipperlavets Skraa.

Wi borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffn kiendis och giør alle witterligt, at eftersom Gud allermechtigste iche alleniste disse lande och riger fast om med søen haffuer bevebnet, mens end och med søefarten, handteringsbrug och videnskab saa vit udi Øster-, Wester- och Norrsøen welsignet och begafuit, at fast alle nationer och bekiente steder vdi verden af denne gode bye och stadt kand beseigles, till med end och med skibe der till at kunde bruge, samt oc med god haffne oc strømme forleenet, saa och døchtige søefaren folch, skippere, styrmendt och baadsmend, som der till hører, dagligen velsigner och formeerer, saa ald des intet fattis till navigationen oc soefart her for staden saa bequemmelig och well, som fast ingen stadt i Europa, saa efterdi nu nogle aar forleden den ordinantz, som af gammell tidt haffuer veret imellem de søefarende haandterings mendt (des wer) er megit suechet och aftaget, iche alleeniste de formedelst forleden besuerlige krigstider, medens end och fornemlig de store pestilentzer, som denne gode bye paa nogen aars tid er hiemsogt med, huor fore vi haffuer efter woris af Guds och Hans Kongl. May. embede och bestellning udfordring os forberørte ley-

lighed billigen tillsindeført, oc med den allermechtigste Guds naadis hielp och bistand søefarten her paa denne gode bye, och i førsten er funderet igien at wille vel hielpe paa fode, fordre oc fremme, saa megit som os mueligt er, och derfore nu herom paa nye i herrens nafn oprette och fundere, Gud allermechtigste till loff och æhre, Kong. May. samt disse lande och riger oc den gode bye till prosperitet oc berømmelse, it christeligt oc velfornøden skipper laug, som vdi efterfølgende artichler ere forfattede, och her efter troligen och alvorligen holdes och efterkommis skall.

1. Først skall dette skipper laug hafue en god, from, erlige och velforstandig søefaren kiøbmand, koferdi skipper eller styrmand till en oldermand, som altid skall vere hiemme tillstede, sampt twende erlige oc skichelige confardie skippere, styrmend eller søefarende till stoldbrødre, som lauget med gode raad och daad kunde forestaae, huilchen oldermand lauget skal betiene och forfremme till det beste, saa lenge lauget kand formaa hannem der till, med stoell brødre udi threi samfelde aar; naar de trei aar ere forbie och nogen af dennem resignerer, da skall en erlig, fornufftig, søefaren mand udi lauget vere oldermand udi hans stedt, oc andre fornuftige søefarende mend neffnis igień till stoelbrødre, och saa continuere huer tredie aar med forandring till lagsens og søefartens gafn och beste; de skall oc hafue en god dannemand till skrifuer, som rictig ved dag och dato kand anskriffue huis som i lauget sluttis och passerer till god wis efterretning paa alting.

2. De skall och haffue it welgelegen laugshuus, enten hos oldermanden eller en af stoelsbrødrene, indtill de selff med tiden kunde formaa it eget laugshuus at worde mechtig, som da en aff laugsbrødrene kunde bewaahne, der kand haffue om alt det som lauget er vedkommende god vidskab och forstand, huor til de deris mueligste flid efter haanden skulde anwende, huor till wi dennem och ville giøre all befordring, naar wi der om aff lauget anmodes.

3. En laugs kiste eller skrin med trende laase skulle de ochsaa haffue, som oldermanden skall haffue en nøgell till och huer af stolbrøderne en, vdi huilchen kiste eller skrin de skulle giemme laugsens artichle, seigel och pendinge, item deris brefue och bøger, huor udi de flictige skall lade antegne brødernis naffne, som i lauget indtagis, sammeledis bøder som settis och udgifuis, och huis andet som i lauget raadslaaes och beslaaes till god efterrettning.

4. Alle cofardi skippere och styrmend, som bygge och boe her i staden, skall och bøer at gifue sig i dette laug for god ordinatz

och richtigheds skyld, paa det at lauget kand styrchis och wedligeholdes oc alle kunde niude ens ret och frihed her i staden, och huo sig holder uden for lauget, niude imidlertid ey mere frihed som en anden fremmet eller vden byes mand.

5. Skall ingen tagis udi dette laug och skibper(!) uden gode, døchtige och oprictige cofardi skippere oc styrmend, samt erlige borgere och søefarende handelsmendt her udj staden, som det begiere och med lauget kunde worde eniget, de andre søege huer sit laug och selskab som ved bør.

6. Enhuer som tages till broder udi lauget efter denne dag skall gifue till lauget och des forbedring, om hand er iche føed och baaren her udi staden eller udi lauget, 4 rdlr. och till de fattige en rixort, och for enhuer hustrue eller søster udi lauget 2 rdlr. och 8 ß till de fattige, mens ere de fødde her i byen eller ere i lauget, gifue halff saa megit, oc dennem strax vdlegge, naar de i lauget indtagis, for huilche penge, sampt alle de andre lauget indtager och vdgifuer, en gang om aaret af oldermanden och hans stoelsbrødre skall giøris richtig reede oc regenskab, som det sig bør, udi en af raadmendenis nerverelse, som dennem till hossiddere udi lauget skall forordnis.

7. Neste søgnedag efter alle Helgendag skall alle confardi skippere oc styrmend, sampt alle laugs brodre, som hiemme tilstede ere, paa fastende stefne om morgenen klochen 8 formiddag udi deris laugshuus eller forsamling sammen komme och tache den alsommechtigste Gud for den forleden aars och sommers seilatz, och saa strax med en god villie en huer laugs broder till lauges forbedring och ophold udlegge en sldlr. och till di fattige 8 ß, men huilchen skipper, som hafuer giort en beholden Hispanniske, Fransk, Engelansk, Skotlands, Islands, Ryslands och Norske reise, gifue 2 rdlr. och di fattige 1 ℔.

8. Huo som paa den tid iche hiemme eller tilstede er, den skall strax hand hiemkommer, inden Jule afften i det seniste, sine penge till oldermanden och stolbrøderne och lauget erlegge, saa fremt hand iche lauget igien vill forlise och aldrig der igien at indkomme. Huo som er tillstede paa den rette bemelte tid och dag och sig da strax godvilligen indstiller, eller loulig vndskylder, niude den samme rett.

9. Naar de da ere forsamlede och vor herre hafuer faaet sin tilbørlige lof och en huer laugs broder formedelst(!) sine penge hafuer vdlagt, da skal de raadfore sig med huer andre till laugsens och

soe fartens handell och beste, fornemligh at gudsfryct, tucht och ære saa vell blifue forfremmet, denne gode bye med døchtige och velforfarne soefarne folch formeridt, item skibe at bygge, byens hafn saa och Grønergaard, byens gamle hafn, samt lecter och brabenche, her for staden kunde forbedris och holdis ved lige, om byens søetønder, som paa strømmen leggis, at di udi rette och bequemmelige tide flyes och igien optagis, item huor ballast sandet her for byen skall optagis och igien vdkastis, grunden saa vell som dybet vden skade, och fornemmeligen huorledis seilatzen udi Noer soen vnder Island och Grøenland kunde forvideris, forsømmede lande och steder igien efterstrebis och opsøgis, och all deris mueligste flid till Hans May. och denne gode byes gaffn och beste.

10. Alle de pendinge, som i dette skipperlaug udleggis, de skall anvendis till dennem udi lauget, som enten af Torchen eller religions fiender blifuer fangen och ransonerede, item fattige skibbrudne folch udi lauget, saa vell som siuge och queste at hielpe igien paa fode med, saa och fremmede skibbrudne folch, som hendis at ankomme, till en tærependinge, paa det at voris nation i fremmede lande i lige fald kunde niude samme hielp hos dennem, saa och skall de pendinge, som enten till skibs udi hafsnød eller i andre maader udlofuis oc udgifuis i dette skipper laug, richteligen lefueris till oldermanden och stoelbrøderne i lauget, oc af dennem klarlig regenskab der for gioris aarligen till forskrefne dag in novembris, heller strax efter de ere alle hiembkomne, oc siden och till samme christelige verch anvendis, foruden den hielp enhuer dog der foruden ere plictige sine laugsbrodre i saa maade at bevise, dog Islands compagniets forordning hermed v-forkrenchet i alle maader.

11. Item alle huis sager, soefarten angaaende, som her udi staden kand hendis at forefalde, da skall for skipperlauget procederis, naar de af borgemester och raad ere der heden remitteret, och den efter søeretten och sagsens leylighed fornufteligen paakiende, som billig och forsuarligt kand vere, saa baade vdlendiske och indlendiske skeer lige rett, vden lang ophold, och huis de iche kunde forlige eller ordele, det igien for borgemester och raad at vdvise.

12. Huo som af oldermanden for lauget till siges, naar fornødenhed det kand vdkrefue, at møde, enten till kongens, byens eller laugsens gafn och beste, och iche till bestemte kloche slet lader sig finde tillstede, eller och loulig vndskyldning, bliffuer hand en halff time vde, bøde 1 ℔, blifuer hand gandske borte, bøede 1 rdlr. huer

gang, och all saadan forsamling skall skee vden drich och v-nødig tid spilde, som før er meldt.

13. Och eftersom hidindtill ingen v-skichelighed sig hafuer tilldragen, naar nogen skibe eller skuder udi Kongl. May. tieniste skulde forskafis, da skall nu oldermanden med stoelsbrøderne for lauget her efter lade sig høyligen vere angelegen, at naar saadant behøfuis och vdfordris, med byfogden eller hans fuldmechtige at omgaa och tage udi Hans May. tieniste, efter ret och tillbørlig omgang, vden persons anseelse, de som ere døchtige och bequemme, saa iche voris borgerskab och søefarende mend v-tilbørligen endeel for megit graveris och forderfuis, de fremmede endochsaa hid ankommer formedelst saadan v-forsiunlig confusion her fra staden skulde bortskrechis och forhindris, mod Hans Kongl. May. naadigste ville [och] gefald, paa det her udi staden, saa vell som udi andre vel forordnede søesteder, kand holdis udi alting en christelig och skichelig ordinantz, som det sig bør.

14. Wdi lige maader om Hans Kongl. May. naadigst kunde udi en hast her udi byen behøfue baadsmendt till Hans Kongl. May. skibe at bruge, da skall och oldermanden och bisidderne for lauget her om tillsigis, at kunde træde sammen vdi lauget och der om betenche det beste middell, døchtige och bequemme folch at faa, Hans Kongl. May. till gafn och beste och den søefarende mand vden forhindring paa sin seiladtz.

15. Naar skibe her for byen indisis, da skall oldermanden for lauget till sigis der om, oc hand at betinge indisningen for en billig betalning, och hand self paa laugetz vegne at skafe folch der till, som det kand indise, fremmede saa vell som indbyggerne, forvden ophold i alle maader.

16. Ingen skipper skall understaa sig at vnderhyre en andens folch, megit mindre en fragt sig indtrenge och forspilde, huo her imod befindis at handle bøde for en anden hand vnderhyrede 3 rdlr. och for fragten hand spilde hans laugs brødre 10 rdlr. och miste fragten, saa fremt hand bedre wiste, end hand giorde, och huilchen baadzmand hyre antager hos nogen skipper, førend hand er vell skildt fra den forrige, hannem hyrede, bøde saa megit till lauget, som hans halfue betingede hyre bedrager.

17. Skall och alle de skippere udi lauget ere her efter hafue den frihed, at saa lenge de hafuer her egne skibe for byen, dennem och deris redere her sammesteds tillhørige, da skall ingen borger her i staden maa fragte nogen af de fremmede her kand legge, de

kand fange af voris egne doctige och lige bequemme skibe for en billig fragt, saa voris egen nation i saa maade kand niude her efter saa stor rett och fordeell, som en fremmet hid indtill; huilchen borgere her udi byen imod gior, bøde 20 rdlr., nemlig 10 rdlr. till lauget och 10 rdlr. till de fattige i lauget, och alligevell miste skibet hand saaledis fragtede.

18. Vdi lige maader er dennem bevilget till laugetz opreisning och forfremmelse, at all halffue(?) penge af alle de skibe som ligge i vinterleye udi byens gamle hafn, Grønne gaard, uthi nest efterfølgende 10 aar, dog der af skall tage en billig hafne penge, eftersom borgemester och raad det forordne, och udi midlertid skall lauget holde hafnen self ved hæfd och lige med pele och anden fornødenhed, saa skibene kand vere uden skade.

19. Vdi ligemaader er dennem bevilliget samme steds wed Grønne gaard at maa ordinere sig en licter och brabench, som alle skibe och skuder, som her for byen ligger winterleye, endeligen forskrefne 10 aar skal vere till holdende for en billig betalning till lauget at søge, met alt huis mere imidlertid kand giore sig Grønnegaards hafn till lauget nøtteligt, kongen och byen vden videre skade i alle maader.

20. Och efterdi all deris forsamling om aaret skall skee paa fastende vden drich, saa hafuer vi der fore bevilget dennem en dag eller to i det allerlengste om Jullen at komme tilsammen aarligen udi lauget med deris hustruer och børn udi gudsfryct at giøre sig lystig och glade, dog ingen anden drich at skenche end øll.

21. Wdi samme deris laugs forsamling och giestebud skall ingen sig till nogen klammerie eller perlament at anfange, under j rdlr. straf till lauget; drager nogen sin knif sin neste der med at ville skade, endog hand ingen skade giør, skall bøde till lauget fire rdlr. och till de fattige j rdlr., giør hand det anden gang eller gior skade, bode dobbelt, gior hand det tredie gang, da forwisis lauget och skipper selskabet som en oprørriske mand och aldrig vinde lauget eller dessen frihed mere.

22. Skielder nogen enten mand, quinde eller giest paa hæder eller ære, hand skall det louligen bevise, med mindre det strax igien blifuer forligt och aftaldt, och skall hand dog bode till lauget och de fattige efter sex mends sigelse; will hand det ey godwilligen efterkomme, da gifuis det øfrigheden tillkiende, och siden strafis och bøde efter privilegierne och vere lauget efter denne dag forvist med alle.

23. Huo som slaaer huer andre pust eller nefhug inden laugs dørrene, hand bøde till lauget tho rdlr. och till de fattige j rdlr., och forlige sig med sin vederpart efter sex dannemends sigelse; der som de iche vill forliggis, da søge sig tinget och lide och vndgielde, huad retten medfører, thi udi alle de sager, inden laugs døre forsonis, skall kongens och byes ret och sagefald were u-forkrenchet i alle maader.

24. Spilder nogen Guds gafuer enten med mad eller øll med motvillighed och fortreed, Gud till fortørnelse, inden laugs dørene, eller och slaaer glas i sønder af fortredighed, hand bøde første gang j rdlr., anden gang 2 rdlr., tredie gang bøde mere efter 6 mends sigelse och der for uden skall gifue for huer glas hand i sønder slaaer i lauget tho glas igien i steden, paa det god hoffuiskhed och god skicheligbed i lauget holdes kand.

25. Huo som vill indbiude nogen giest, hand skal gifue for en mandsperson huer gang j rixort och for en quindis person en slet ꝑ, oc der for uden skall den som dennem indbiuder suare till alle de forseelser, om di nogen begaar, saa fremt de iche selfuer retter for sig førend de gaa af lauget, och skall ingen understaae sig nogen giest at indbiude, som iche er lauget werdige, vnder j rdlr. straf till lauget.

26. Huem som oldermanden och hans stoelbroder tillsiger at were skafere, den maa det ingenlunde nechte, paa det at altingest skall skicheligen och retteligen till gaa inden laugsdørene; huem som her udi findis modtvillig och v-lydig och sig her udi veigrer, skall bøde 2 rdlr. till lauget och j half rdlr. till de fattige och dog alligevell betiene lauget.

27. Naar oldermanden och hans stoelbrødre eller bisiddere opklapper i rette tide om aftenen, nemlig naar klochen er 10 slet i det lengste, da skall en huer opstaa och forføye sig hiem till sit huus och logament och iche sidde lenger; huem sig fordrister oc sidder lenger end op er klappet och thi er slagen och oldermanden och hans stoelsbrødre bortgangne ere, hand bøde j rdlr. till de fattige, och dersom nogen iche vdlegger sine bøder, som udi lauget ere satte, inden tho dage der efter de ere forfaldne, till oldermanden, hand lide namb saa som for anden witterlig gield.

28. Naar de nu saa ere af Guds velsignelse vell fornøyet, da skall en huer for sig gaa smuch stille hiem i sit huus, foruden perlament, huien eller skrigen paa gaden, oc ingen skall haffue sig offuer dennem at besuerge; befindis nogen her imod at giøre och blifuer

anklaget, hand bode j rdlr. till lauget och ɉ half rdlr. till de fattige, paa det tugt och ære kand formeeris och all v-skichelighed (det allermeste mueligt) forekommis at afskafe.

29. Naar nogen laugbroderne eller deris hustruer eller børn wed døden afgaar, da skall det gandske laug, efter at de ere ombedne och adwarte, lade sig finde godvilligen at bere och folge liget till sit leyersted; huo som iche kommer udi rette tide, uden loulig forfald, da bøde for huer af broderne ɉ rdlr. och en huer af sosterne j slet ℔; naar deris tiuende ved doden afgaar, och blifuer forsømmet at følge, da bode half saa megit.

30. Lauget skall och haffue self deris laugs liigklede, som brøderne och sosterne udi lauget skall niude, for huert lig en half courant dlr., mens for deris tieniste tiuende oc andre deris venner skulle de gifue till leye lige saa megit fremmede skulde gifue, der dette begierer, j heell courant dlr.

31. Naar nogen aff skipper selskabs laugs brødre ved døden er afgangen, da hafuer hans efterlatte hustrue och børn, imeden och all den stund hun sidder v-gifft, den samme ret och frihed at niude udi lauget som hindis salig hosbonde, saa fremt hun aarligen till alle Helgensdag, som forberørt er, vdgifuer forskrefne aars pendinge till laugsens vnderholdning.

Disse forskrefne 31 artichle hafue vi skipper laugs selskab her udi staden udi herrens nafn til god efterretning och forbedring skriftligen meddeelt, oc ville hannem(!) denne alvorligen udi alle disse ord, puncter och artichle holde och efterkommende, som det sig bør, och os och vore efterkommere forbeholden med tiden her udi at forandre och forbedre, huis os kand siunis Hans Kongl. May. och riget, samt den gode bye och skipper lauget kand vere till ydermere fordeell, gafn och beste, och vnderdanigst vill haffue det første leylighed till Hans Kongl. May. naadigste confirmation och bekreftning heden stillet. Actum Kiøbenhafn den 22 decembris anno 1634.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer 831—49.

175. **8 Feb. 1635.**

Privilegier for Garverne.

Christian 4 bevilger, »att leederberederne vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som nu ere och hereffter kommendis vorder, den frihed mue nyde, att de allene mue berede leder der vdi byen, som er puntledder, offenledder, basasu. Dog skall skomagerne huer for sig vere tilladt saa megen ledder at bereede, som enhuer dennem sielff

kand forbruge paa deris handverch till støffle, skoe, toffel och deslige. Dog icke att de mue berede ledder och selge till andre, ey heller skall nogen anden, som andett handverch bruger, vere tilladt fornefnte ledder at berede eller ledderbereder vdi deris handverch at gribe, dette bruge eller der vdinden forfang at giøre, forbiudendis alle och enbuer« etc. Giffuet Colding den 8 februarij anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 306.

176. **25 April 1635.**

Det eneste lovlige Landingssted udenfor Byen er, foruden Toldboden, det Sted, hvor Islands Kompagnis Droghus (Seglhus) stod.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os forrekommis paa adskillige steder her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn folck at skall vdi land settis, huormed adskilligt vtillbørligt begaais, och de, som bør at haffue indseend med huad folck hid till byen andkommer, icke att kand dermed haffue den tillborlige tilsiun, da ville vi hermed haffue allvorligen och strengeligen forbuttet(!), at ingen skall sig vnderstaa at sette anden steds folck vdi land vden byen end paa dett sted dett Islandske comgpanies drog huus haffuer staaet, dog, de som paa Tolldboden haffuer at forrette, dennem at stande fritt for den at søge och ingen anden; saafrembt nogen befindis her emoed at giøre, da att straffis som vore mandaters offuertrædere, huor effter en huer sig haffuer at rette och for skade at tage vare. Giffuet Hafniæ den 25 aprilis anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 312.

177. **18 Avg. 1635.**

Det tillades at lede Vand fra Peblingesoen til et Lovgarveri.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Hans Johansen, borger her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, os vnderdanigst haffuer ladett andrage och till kiende giffue, huorledis hand sig haffuer tillforhandlet en gaard vden Nørre port tuert offuer fra Ny kiercke, som Johan Erichsen haffuer ladett bygge, och dervdi et louggarberi med stoer bekostning skall haffue andfangit, huilcket till samme verck skall vere gandske bequemb och der till intett att skall mangle vden vand allene, vnderdanigst begierendis till samme verckis fornødenhed att maa bevilgis fra Pebelingsøe her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdi forskrefne sin gaard vandett att maa indlede, da haffue vi naadigist bevilget och tillad, saa och hermed bevilger och tillader forskreffne Hans Johansen at maa fra forskreffne Pebelingsøe och ind vdi forskreffne gaard vden for Nørre port till dett verckis brug och forretelse,

som hand i samme gaard andfangit haffuer, lade indlede vand, dog hermed icke ment, att hand der aff maa lade giøre nogen fremblaan; saa frem dett befindis, da dette vortt breff och benaading att haffue forbrutt. Forbiudendis etc. Giffuett Hafniæ den 18 augusti anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 320—21.

178. **29 Avg. 1635.**

David Clages beskikkes til Bygningsskriver ved Opførelsen af St. Annæ Kirke og for Slottet.

Christian 4 antager »David Clages for en bygningskriffver ved S. Annes bygning saa vell som her for vor slott Kiøbenhaffn, och skall hand sig vdi samme bestilling tro och flittig forholde, for huilchen hans tienniste vi naadigst haffuer bevilgett hannem till aarlig pension och maanedspenge paa sig och en dreng hundrede firesendstiffue och sex courente daler. Bedendis och biudendes vore toldere« etc. andgaaende fra den 17 junij anno 1633. Giffued Hafniæ den 29 augusti 1635.

Sæl. Registre XXI. 324.

179. **5 Sept. 1635.**

Skolemesteren ved Holmens Kirke maa opvarte med Musik paa Højtidsaftener hos Sognefolkene

Christianus quartus giøre alle witterligt, att efftersom her Anders Jørgensen, Holmens skolemester till Holmens kiercke, vnderdanigst haffuer verett begerendis, att hannem naadigst maatte tillstedis forskreffne Holms sognefolck med music om Martini och andre hogtiders afftener att besøge, da haffver vi naadigst bevilgett och tilladtt och med dette vortt obne brefv bevilge och tillade forskreffne her Anders Jørgensen att maa paa forskreffne Martini saa vell som paa andre høitiders afftener med skolebørnene och music forskreffne Holmens sognefolck besøge, dog icke sig videre at fordriste med forskreffne musics besøgelse end till forskreffne sognefolck allene. Forbydendes etc. Giffued Hafniæ den 5 septembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 329.

180. **5 Sept. 1635.**

Det tillades at skænke Vin ved et Bryllup.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Maren, affgangen her Nilausis, borgerske her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, med dett forderligst agter att giøre hindis datters brøllup och hun vnderdanigst er begerendis hende naadigst matte bevilgis till forskreffne brøllup att maa lade skencke viin och byde fleer personer, end voris forordning omformelder, da haffuer wi naadigst bevilgett och tilladtt, saa och hermed bevilger och tillader forskreffne Maren

her Nilausis att maatt till forskreffne hindis datters brøllup lade skencke viin och bede flere personner, end woris om brøllupper vdgangne forordning om formelder. Forbydendis alle och en huer etc. Giffuet Hafniæ den 5 septembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 329—30.

181. **10 Sept. 1635.**

Forordning om Bagerne.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, efftersom baggerne her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst sig beklager stoer vdorgning(!) i deris handverck att begaais, i dett en och huer, end och de som icke aff handverckett er och haffuer ellers anden brug och handverck, sig vnderstaaer brød att bage, da end dog wi icke mere [er] tillsinds deris endgang aff os med god betænckende affskaffede och siden ved adskillige vore mandater forbudne skraer igen att billige och bevilge, dog efﬅerdi med brød och bagen fast en anden leilighed haffuer end med en deell andre handverckere, da haffuer vi aff vor synderligst gunst efterskreffne articuler och villkor naadigst forundtt bagerne her sammesteds, intill vi anderledis her om tillsigendis vorder.

1. Baggerne skulle ingensteds vden paa deris sedvaanlige bagervinduffver for deris huse eller andensteds, end vdi de almindelige der till forordnede byes bager boer, vnder samme brøds fortabelse till de fattige, mue fald holde brød, paa dett dis bedre kand effter kommis med den ene saa vell som den anden laugsbroders brødbagning at haffue tillbørlig indseende, dog belangende de bageboeder i Grabrødre, saa frembtt de ere vbeleilige och icke megett søgis aff borgerskabett, da skall bagerne andre boer paa beleilig steder aff borgemestere och raad vdvises.

2. Skall de Thydske eller andre vden byes, som med skibe eller skuder hittkommer mod vortt forbuds breffue, daterit Krempe den 15 junij anno 1620, saa vell som i mod stads privilegierne vdi sig selffver icke maa hittføre brøed till forprang att selge och vdhøckre, saa frembtt effter att de ere advarede icke till de fattige ville haffue forbrudtt saa megett brød, de haffuer med ad fare, och derforvden 10 rixdaler till os och byen, dog hermed ey mendtt vdi lester thall jo att maa indføris och ved lester igen vdselgis hollendske och frandske kauffringer.

3. Saa skall ey heller paa videre beskeden nogen sig her for porten maa nedersette, sig med bagerhandtering at ernære, mens skall vden for huer aff disse 3 byes porter, Vester, Nørre och Øster,

en bagerboed aff byens kemmener forordnis, som en aff bagerne, ligesom her vdi byen skeer, skall haffue vdi leje och der vdj alle slags brød effter borgemestere och raads taxtt for de vden byes folck fall holde; findis der paa andre vden byes steder brød falld, forholdis der med ligerviis som inden byes. Dog ville vi os forbeholdett haffue belangende vore boedsmend boeder vden Østerportt den anordning at giøre med bagen och bagerne, som des nødtorfft vdkreffuer.

4. De bagere, som vdi Christianshaffn boer, saa vell som ey heller bønder paa Amager, skall ey heller maa brøed her vdi byen indføre, ved sig eller andre vdhockre, men skulle sig med den stedis næring nøje lade. Befindis nogen her imoed att gøre, vere forbrutt til de fattige dett brøed, de haffuer med att føre; ey skulle heller bagerne her vdi byen føre brød till vor kiøbsted Christianshaffn, dog dett vere en huer borger her vdi byen fritt for selff att hente brøed vdi Christianshaffn och de aff Christianshaffn att hente brøed her vdi Kiøbenhaffn.

5. Derimoed skulle bagerne her sambtt och serdelis sig aff beste formue beflitte effter forordningen troligen att forholde och med ingen den dis offuertredere, enten ved sig selff eller andre, see igennem fingre, at dett jo deris oldermand, saa vell som den aff raaditt, lagens inspection befalett er, tillkiende giffuis.

6. Och paa dett att gemene mand jo lengere jo mere fra husene och bagervinduffverne och till de forordnede hentvendis, da skall ey allene alle bagere wituffuer(!) afftagis, mens bagere laugett hermed gandske formendtt med nogett huadsomhelst tein folckett till husene att laacke och hentvende, vere sig med taffler for husene ad vdsette eller henge, brøed inden for glarvinduffuerne att opstable eller henge lius om afftenen inden for bager vinduffuett, som tillforn, mens vdi husene soldis, brugelig var at holde tentt, eller huad mere saadan optænckis kand, och att bagerne der imoed huer sin boed med god brøed ved lige holder fra morgen saa tilig som ellers før paa deris vinduffuer skeett er och till om afften klocken siuff, saa vell som om søndage, bede- och helligedage, strax predicken vde er, boederne obne, saa intet fattis. Item vdi v-vers tid med krankleder och andre forhenge winduffuerne saaledis besørge och forvare, som dett ellers vdi sig selffuer sømmeligtt och en huer sitt egett gaffn er.

7. Naar dette nu saaledis aff bagere holdis och effterkommis, som dett och hermed aff dennem holdis och effterkommis skall, saa skall allene mue vere trediffue personer bagere her vdi vor kiøbsted

Kiøbenhaffn, offuer huilckett thall ingen ydermere till dennem att komme skall tillstedis, med mindre vi anderledis i frembtiden derom beskickendis vorder.

8. Dersom nogen suend hitt kommer till byen vdi mening sig paa handverckett att nedersette, da skall dett hannem icke tillstedis, forend hand her hoes en aff mesterne paa trey fulde aars tid tientt haffuer, och naar samme suend effter forskreffne thre aars forløbenhed da vorder tilsinds sig her att nedersette, da tillholdis hand sig enten med en mesters datter eller encke (om Gud dett saa forseett haffuer) at befri, huor med hand och vden all omkostning skall niude handvercket; giffter hand sig anderledis, da giffue sig en vngerske ducat, effter høyloufflig ihukommelse voris elskelig kiere her farfaders reces, och vere siden for all videre vdleg forskaanit. Dog ville vi naadigst hermed aldelis all laug och dricken paa nogen deris forsambling att slutte om nogett kiøb paa korn att kiøbe eller brøed att selge, eller om nogen anden laugs vilkor, will och os och voris efterkommere, konninger vdi Danmarck, hermed forbeholdett haffue forbemeltte articuler att forbedre, forringe, forandre eller slett at affskaffe, effter-som os och cronen och denne voris bye siunis tilldrageligst. Belangende oldermend och bisiddere skulle borgemestere och raad forordne, som och paa aars tid skulle forbliffue, indtill borgemestere och raad anderledis forordnendis vorder. Huor effter en huer kand haffue sig att rette. Giffued paa vortt slott Kiøbenhaffn den 10 septembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 332—34.

182. **11 Sept. 1635.**

Privilegium for Apotheker Hans Waldenberg.

Christian 4 bevilger »Hans Walldenberg nu hervdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa andrette och holde itt apotecke och niude och haffue benaadingen, bevilgen och friheden i alle maader, efftersom hans formend, apotecker her samme steds, for hannem nytt och haffd haffuer, der imoed skall hand vere forpligtt altid att holde tillstede och vdi forraadtt haffue gode, friske och vstraffelig medicamenter och andre vare, som hoes itt ferdig och vellforordnett apotecke bør att findis, och dett att selge och affhende dett till huem dett behoffuer for billig och lidelig verd, effter den tax som effter voris naadigst forordning giord er eller ver, saa och udi huis hand till patienter skall componere och forferdige lade sig finde flittig och vfortrøden, och paa dett alting kand haffue dis bedre skick, skall hand vere

forpligtt altid att holde fromme och dycktige apotecker suenne vd samme apotecke och sig ellers selff vdi alle maader forholde och andstille, som en goud och forfaren apotecker eigner och bør, saa ingen sig offuer hannem eller hans apotecke med billighed kand haffue. att beklage, saa frembtt hand denne voris naadigst bevilning icke vill haffue forbrudtt, dog ville vi att forskreffne Hans Walldenberg tillforn sin eed skall afflegge. Hafniæ den 11 septembris anno 1635.

Sæl Registre XIX. 337.

183. **12 Sept. 1635.**

Skøde paa 2 Gaarde sønden for Stenboderne.

Christian 4 skøder til »Karen Andersdatter och hindis arffvinger tuende vore gaarde her vdi vor kiøbsted Kiobenhaffn sonden for Steenboderne eller Hellig geistis kircke, osten for Hans Clausen och vesten for Johan Reling kremmers gaard sammesteds, med alld deris rette tilleggelse, som stræcke sig vdi deris rette lengde och brede som efterfølger: breden paa den første gaard, som Johan v. Delden bevaanede, vd till adellgaden till Amager torff fra Hans Klausen kremmers waaning aff wester och till den anden gaard, som forskreffne Johan von Delden sig aff Peder Carlsen raadmand tillforhandlett haffuer och Jørgen Schwitzer nu i boer, vdi oster thiuffue allne thre quarterer och toe fingers bred, lengden paa samme gaard fra Amager torg och langs igennem vd till Leyrstredett aff nor i synden halffembtesinstiuffue och femb allen itt quarter ringer itt fingers bred, breden aff samme gaard vd till Leyrstræde fra forskreffne Peder Carlsens forrige gaard aff øster indtill borgemester Jørgen Danielsens gaard med des tilliggendis leje vaaning vdi vester førgetiuffue och fire alne trey quarteer och itt fingers bred. Fra Leyrerstredett aff synder och op till den synder ende aff steenhuset i nør, som staaer mid vdi gaarden, befindis lang 47 alne 1½ quarteer ringere itt fingersbred. Breden for den vesterste hiørne aff steenhusett vd till den sønder side bag Hans Clausens och Jørgen Kandestøbers waaninger aff øster vdi vester indtill bemelte forskreffne Jørgen Danielsens midgauffl 16 alne 2½ quarter. Breden mid offuer gaarden fra den vesterste kantt aff steenhusett och indtill mehrbemelte Peder Carlsens forrige gaard 23½ allen. Breden vd till adellgaden paa forskreffne Peder Carlsens forige tilhørende gaard fra forskreffne Johan v. Deldens egen gaard aff vester och till Johan Relings gaard i øster 9 allen 1½ quarter och halffandett fingers bred, lengden fra adellgaden och lengs igennem

gaarden vd till Læirstredett aff nør i sønder 87 alne 1½ quarter, bræden aff samme gaard bag vdi till Læirstrede fra forskreffne Johan v. Deldens gaard aff vester och til forskreffne Johans Relings gaard i øster 11 alne. Huilcke forskreffne tuende gaarde« etc. Giffuett Hafniæ den 12 septembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 337—39.

184. **23 Sept. 1635.**

En Portner beskikkes ved den ny Port til Holmen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom vi naadigst haffuer ladett andtage och bestille Christen Jensen Roedskilld for en portener och wegter vdi den ny portt, som vi naadigst haffuer ladett forandre ved Zeigellhusett vden for Østerportt, da skall hand vdi samme sin bestilling natt och dag, silge(!) och tiilig, sig trolig och flittig forholde, porten och laagen skall hand vdi rette tide op och till slutte, saa och agte att porten eller laagen icke lengere aabenholdis end den nepen giemmell kiøris eller gaais och strax igen med laas och lyckelse porten och laagen forvare och nøgelen till sig annamme; hand skall ingen fremmid vbekiendt eller borger her aff byen eller andensteds fra tillstede att haffue sin gang paa Hollmen, vndertagen voris vndersatter aff adell, saa och voris eigne hofftiennere och de der haffuer att forrette, dog de siug ehre mue ved deris hustruer eller en anden mand eller quindis person lade affhente deris kost, de som hellbrede ehre skulle selff sig lade finde der och ingen for sig skicke. Och paa dett hand dis bedre sig der vdi kand rette, skall skriffueren daglig, naar mundstringer holdis, giffue hannem forteignelse paa de siuge ehre och deris kost ved andre lade affoerdre aff Hollmen; skall hand aldelis ingen aff bodsfolckene, smeddesuenne, thømmermend och rebslar vdstede, med mindre de haffuer admiralens eller deris som commendere vdi hans sted zeddell, om de ere mange, eller och thegen omb dett ehre en, och paa dett forskreffne Holmens admiral dis bedre daglig kand vide att forekomme huis vnderfundighed med samme zeddell och tegen driffuis, skall hand skriffueren huer afften zeddeler och tegen offuerleffuere, som skall holde och wide rigtig beeskeed paa huor mange der ehre vdgiffuen och huo dennem haffuer bekommed, saa och saa frembtt de icke alle ere indleffuerede, der omb forfare och giffue forskreffne Hollmens admiral dett tillkiende, paa dett der vdoffuer kand straffis som ved bøer. Naar hand zeddellerne eller theignene giemmell itt huull paa laagen haffuer endfangett, skall hand den strax igen, naar den eller de tegen eller

zeddell haffd haffuer ere igiemmell, lade slutte och forvare; hand skall och ingen tillstede nogett i deris poser igemmell porten att drage, synderlig thommermendene skall hand flittig agte paa, att icke nogett tree, stortt eller lidett, dett vere sig och huor ringe dett vere kand, vdslipper, saa och med alle de andre, ingen vndertagen, flittig agting giffuer, och skall hand huer afften, nar klocken er 7, lucke forskreffne portt och nøgelen til forskreffne portt til vor Hollmens admiral hendbere. Och paa dett med altingest kand haffuis des bedre opsiun och agtt, ville vi att hannem en aff boedsmendene huer dag skall aff Holmens admiral, som med hannem omb dagen skall thage vare vdi porten och dersammesteds flittig giffue agtt paa, att inted igennem porten vdkommer aff dett aff Holmen kand vere stollitt, och ellers med altingest paa dett allerflittigste haffue indseende, for huilcken hans tienniste vi naadigst haffuer bevilgett att ville lade giffue hannem aarligen 20 rixdaler till pension och en seedvaandlig hoffkledning och 4 rigsdaler huer maanett till kostpenge, huilcken pension, kostpenge och kledning hannem aff vortt reutekammer vdi rette tide skall fornøjes, och skall hans bestilling begynde och andgaa fra forleden Paaske 1635 och saa frembdelis forfølgis, huoreffter vore rentemestere sig skulle haffue att rette. Giffued paa vortt slott Kiøbenhaffn den 23 septembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 353—54.

185. **24 Sept. 1635.**

En Skriver beskikkes ved Børnehuset.

Christian 4 antager Laurids Knudsen »att skall vere skriffuer vdi Børnehusett her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand vdi samme sin bestilling sig troe och flittig lade befinde, som en tro tiener eigner och bør och som hand for os agter at forsuare, och haffue vi naadigst bevilgett hannem aarligen till lon, manids penge och klede paa sig selffuer, en vnderskriffuer och dreng halffierde hundrede courante daler, der med skall hand lade sig nøye och icke nogen prouiant eller klæde aff Proffviand husett, Børnehusett eller Kledekammerett i nogen maede att foerdris eller giffuis, huilcken hans besolding skall begynde och andgaae fra den 7 septembris sist forleden, i nerverende aar, och endis aarsdagen der nest effter, och siden aarligen forfølgis, emeden och alld den stund hand er vdi samme voris tienniste och bestilling. Bedendis« etc. Giffued Hafniæ den 24 septembris 1635.

Sæl. Registre XIX. 356.

186. **1 Okt. 1635.**

Bestalling for en Tilsynsmand ved Børne- og Tugthuset.

Christianus quartus tillskicker Johan Blaucher att skall vere offuer Børnehusett och Thugthusett her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn och hersammesteds haffue tillsiun och befaling och haffue flittig indseende med alle haande vercker och dagløunere, saa vell som och med werchmesterne och alle andre, som der arbeider, saa en huer med flidtt och troskab varer sitt befalende arbiede till den rette tillforordnede tid och klockeslett, saa och att ingen sig fordrister fra sin gierning och sitt arbiede att begiffue før den rette vedtagen thieme och klockeslett, saa och ingen arbiede lade begynde vden voris serdelis befaling, icke heller vinchlerne, gemackerne eller andett forandre vden special befaling fra os och ellers sig forholde som efftersølger:

1. Skall forskreffne vor tillsiuns mand huer dag, saa tid fornøden giøris etc., lydendis som dett bestallings breff Hans Marckdanner fick offuer samme Børnehuus den 20 octobris 1633.

Her vdi inden, efftersom forskreffuit staar, skall forskreffne Johan Blaucker haffue flittig indseende, och ellers vdi alle andre maader viide och ramme vortt gaffn och beste, som hand agter att forsuare. For huilcken hans villige och tro tienniste vi naadigst haffuer bevilgett att ville lade giffue hannem aarligen offuer alltt till besolding femb hundrede rixdaler in specie, och skall samme hans besolding angaa fra Paaske sist forleden och saa forfølgis emeden och all den stund vi hannem vdi samme vor tienniste agter att bruge, bedendis och befalendis etc. Giffuett paa vortt slott Kiøbenhaffn den 1 octobris anno 1635.

Sæl Registre XIX. 358—59.

187. **4 Okt. 1635.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Anders Lauridsen, vor renteriskriffuer, och hans arffvinger en vor och cronens vaaninger liggendis bag ved den Gamble møntt nest op till os elskelig, hederlig och vellertt mester Lodvig, voris slotts predicantt, hans residens, som nu Mads Hiulmand i boer, huilcken vaaning er vd till gaden bred fra hans ene naboes halffstolpe och vegeromb och till den anden hans naboes halffue stolpe 11 allen, fra gaden op till dett bagerste planckeverch er lang $47\frac{1}{2}$ allen, breden vidtt samme planckeverch er $9\frac{1}{2}$ allen, huilcken forskreffne vaaning« etc. Giffuett Hafniæ den 4 octobris 1635.

Sæl Registre XIX. 359-60

188. **6 Okt. 1635.**

Privilegium for en Guldslager.

Christian 4 bevilger »Morten Smiedt att mue bruge guldslager handverck her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn indtill vi anderledis tillsigendis vorder eller och der flere behoffuis. Forbydendis alle och en huer« etc. Giffued Hafniæ den 6 octobris anno 1635.

Sæl Registre XIX. 360.

189. **15 Okt. 1635.**

Barkmøllen udenfor Nørreport tilskødes to Garvere.

Christian 4 skøder til »Anders Pedersen och Lambrett Galde, borgere och ledderberedere her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vor veir mølle staaendis vden for Nørre portt her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som vi skoemagerne her vdi byen paa nogle aars tid naadigst bevilgett haffuer till att maale barch paa. Och kiendis vi och vore efftterkommere, konninger vdi Danmarck, ingen yder[mere] loed, deell, rett eller rettighed att haffue till eller vdi forskreffne vier mølle i nogen maade, medens att følge dennem och deris arffuinger till evindelig ejendomb och dennem fritt att forrestaa samme mølle att giøre saa nøttig som de best kand. Forbydendes alle« etc. Giffuett Hafniæ den 15 octobris anno 1635.

Sæl Registre XIX. 363—64.

190. **7 Nov. 1635.**

Fogden ved Børnehuset faar frit Hus og Hjælp til Ildebrændsel.

Christian 4 beuilger Peder Hendrichsen, fougitt vdi Børnehusett her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa her efter niude och bekomme sin vaaning huussefri, disligeste 20 specie daler till ildebrand. Bydendis och befalendis vore rentemestere etc. Giffued Hafniæ den 7 nouembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 368.

191. **7 Nov. 1635.**

Rigens Profos skal have Polititilsyn tilligemed Stadens Vagtmester.

Christian 4. Skall rigens profos haffue opsigtt med vagttmesteren her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, att han ingen vbeskedenhed enten emod adell eller v-adell, som till denne tid skeett er, offuer, medens hans bestilling tager vahre, och saadan ørter och steder, huor der lader sig finde allehaande selskab, flittig besøge och gader och streder, stoere och smaa, ved natter tide for alltt modvillighed efter yderste formue hielpe att befrie, och dersom vagtt-

mesteren imod forhaabning vd aff en eller anden, ehuo dett och vere kunde, nogett imod billighed bliffuer andmodett, da skall hand hannem med hans vndergiffne soldater komme hannem till hielp, indtill hand voris byefogitt her vdi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn derom aduisere kand, att hand woris interesse der hoes kand i agtt haffue. Her effter rigens profos haffuer sig att forholde. Giffued Hafniæ 7 nouembris 1635.

Sæl. Registre XIX. 368.

192. **7 Nov. 1635.**

Bestalling for en Humlevrager.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom vi naadigst haffuer andtagett Jacob Quirensen de Kock for en humblewrager, da paa dett forskreffne Jacob Quirensen sin bestilling dis flitteligere och bedre opvarte och betienne skall, haffuer vi naadigst vnd och beuilgett och hermed vnde och bevilge hannem att maa niude och beholde den fembte partt aff huis humble, som effter loufflig bevisning nogen suig med begaaes och derfor aff hannem vragis. Forbydendis etc. Giffued Hafniæ den 7 nouembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 369.

193. **2 Dec. 1635.**

Magistraten maa endnu et Aar nyde den forhøjede Accise af Havnene.

Christian 4 »bevilger och tillader borgemestere och raadmend vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa endnu tillkommende aar niude huis penge, som de aff den forhøjelse paa haffnennis accise och indkomst oppeberger, dog ville vi att de med dett forderligste vdi vortt cantzelie indskicker en rigtig designation, huorledis de ni och tiffue tusinde fire hundrede och [halfftresinstiffue rixdaler paa Høybrois och Haffnennis bygning kand vere andtvendtt. Forbydendis alle och enhuer« etc. Giffuett paa [vor] gaard Odensoe den 2 decembris anno 1635.

Sæl. Registre XIX. 383.

194. **6 Jan. 1636.**

Esaias Fleischer beskikkes til Hofapotheker.

Christian 4 andtager Esaias Fleisker, indvaaner vdi vor kiobsted Kiøbenhaffn, her effter at skulle lade sig bruge for en hoffapotecker och vdi samme sin bestilling och kondst lade sig finde villig och flittig, och ellers vdi alle maader vere os och vore riger och lande huld och troe, vortt gaffn och beste vdi alle maader vide att ramme, vor skade och forderff aff sin yderste formue och forstand

hindre och affvende, och skall hand vere forpligtt altid med hans apotecke en goed apotecker gesell, som hans kondst forstaar och er beedigett, med des tillbehorende banquedt, sucker ech vrter, som tillforn brugeligtt haffuer veritt, med paa voris reise och vinterquarteer att holde, och selff medfølge, naar vi dett naadigst begere; skall hand och vere forpligtt att huis medicin och andett, som hans kondst vedkommer och hannem bliffuer befalett att præparere och ferdig giore, med allerstørste flid och omsorg tillberede, saa att ingen formedelst hans vflittighed skulle komme for kortt, och ellers sig vdi alle maader som en tro och oprigtig apotecker forholde, och skall hand vere forpligtt aarligen huer halff aar att giøre os rede och regendskab paa vortt rentecammer for huis spitzeri och medicin, eller huad dett nefnis kand, som hand till sig annammett haffuer och igen vdgiffuett. Dog skall hand selff ingen køb med nogen maa slutte, medens dett skall vore rentemestere giore, hand skall och alld huis, som till voris hehoff bliffuer forskreffuett och ellers indkiøbtt, paa seer steeder, som hannem skall indrømmis eller er indrømmitt, vdi forvaring vnder hans egen los och lyckelse hendlegge, och icke lade dett komme vdi hans huus ibland hans. For saadan hans vnderdanigst opvarting och tienniste haffver vi naadigst bevilgett hannem att vill lade giffue thre hundrede rixdaler in specie och tuende seedvaaandlig hoffkledninge, saa och tolff rixdaler in specie kostpenge maanttligen paa sig selff, en suend och en dreng, och skall samme hans bestilling saa och besolding begynde och andgaa fra den 8 nouembris 1633 och endis aarsdagen nest effter, och siden aar for aar forfølgis, emeden och alld den stund vi er tillsinds hannem vdi samme vor tienniste och bestilling att beholde. Bedendes och bydendes vore rentemestere etc. Giffued paa vortt slott Hadersleff huus den 6 januarii anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 376—77.

195. **9 Jan. 1636.**

Overenskomst om Opførelsen af 100 Boliger i Nyboder.

Christian 4 accorderer och handler med Willum Mortensen, tholder i vor kiøbsted Hellsingør, Jørgen Andersen, borger och indvaaner sammesteds, och Jacob Madsen, indvaaner vdi Christiandshaffn, att de skall opbygge och forferdige alle huis baadsmends waaninger, som kand behøffuis ved St. Anne broe for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor platzen som samme waaninger staa skall dennem aff voris bygmester skall affstickis, och skall de forpligtt vere nu vdi førstkommendis sommer att lade forferdige och opbygge itt hundre

aff samme waaninger och paa deris egen bekostning att forskaffe huis der till behøffues, som er kalck, steen, thømmer, deeler, sømb, jern werch, vinduer och arbeids løhn, och skal forskrefne 100 boeliger vere fullferdige med murverch, samptt skorsteener och tagene, skellnett, som de andre ere, till tre vger effter St. Michaeli førstkommendis, och inden winteren med resten, vden och inden med all sin tillbehøer, som dett sig bør och som de andre boeliger ere, effter nøyagtig besigtning effter deris der paa vdgiffne reuersis ydere formelding. Och ville vi naadigst giffue dennem for fyllingen inden vdi dennem, saa och vdi gaarderne och paa gaderne, for huer rønde, ligesom Thønnes wollmester, som de andre boeliger, gader och gaarder forferdigett haffuer, hitt indtill betallt er; och haffue wi naadigst loffuett och tillsagtt dennem for huer vaaning att lade bygge med sin tillbehøering, ligesom en aff de andre, toe hundrede och tiffue rix daler in specie, huor paa wi naadigst strax haffue bevilgett dennem paa handen 3000 rixdaler att maa erleggis och resten af de andre penge effter handen att betallis, ligesom arbeidett gaaer for sig till och aff vaaningerne bliver ferdig giord, disligeste haffuer vi naadigst bevilgett dennem dett kalckhuus ved St. Anne bro deris kalck att indlegge, dog skall de holde dett ved lige i alle maader och dett igen fra dennem leffuere, som de dett annammer, och ey dett forfløtte eller forfløtte lade, begge demningerne till at opsette steen och køre paa, en staall till otte heste, thømmer haffnen till att indlegge tømmer, deeler och lechter och dett att tillhugge der vdi, item itt huus der vdi till deris folck, huor och huilcken dennem aff voris bygmester bliffuer vdvidst. Och nar som en reg aff samme vaaninger, saa vitt som gaaden naer sammesteds, effter handen er ferdig giord, da skall de strax besigtis, om de ere saa goude bøgtt med sin tillbehøer, som forbemelte de forrige vaaninger vare, vi selff hid till haffuer ladett bygge, och derfor att quittere. Bedendis och bydendis vore rentemestere etc. Giffuett paa vortt slott Hadersleff huus den 9 januarii anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 378.

196. **23 Feb. 1636.**

Fritagelse for Bryllupsforordningens Overholdelse.

Balltzar Condeuin fick bevilning att maa till sitt brøllup skencke viin och bede flere par folck end som forordningen om formelder. Hadersleff den 23 februarii anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 381.

197. **13 April 1636.**

Fritagelse for Bryllupsforordningens Overholdelse.

Christianus quartus giore alle witterligtt, at efftersom Kirsten Pedersdatter, affgangene Hendrich von Fiohrens efterleffuerske och borgerske vdi wor kiobsted Kiobenhaffn, agter att giore hendes brollup, vnderdanigst begerendes der till att matte bede flere folch och personer end forordningen om brolluper vdgangen omformelder, desligeste och der till skencke wiin, da haffuer wi naadigst bewilgett och tillatt, att hun till samme hendes brollup maa bede flere folck end forordningen om formelder, saa och dertil skencke viin. Forbydendis vor fougett etc. Giffuett paa wortt slott Hadersleffhuns dend 13 aprilis 1636.

Sæl. Registre XIX. 384.

198. **16 April 1636.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skoder til »Hans Michelsøn, vor renteskriffuer, och hans arffuinger en vor och cronens voninger liggendis paa den Gamble mynt, som Jens Nielsen legger iboer, huilchen voning ehr bred vd vd till gaden fraa hans naboes halffue veggerum och till hans anden stolpe halffottende alne itt quartier, fra gaden bag till plancheverchett trediuge och halffniende allen ett quarter lang, bag till gaarden halffsiette allen eet quarter bredt, huilchen forskreffne voning« etc. Giffuett paa wort slott Hadersleffhuus den 16 aprilis 1636.

Sæl. Registre XIX. 399—400.

199. **26 April 1636.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Jacob Jacobsen, skriffuer paa wort Thyghus, agter att giøre sin stiffdatters brøllup med os elskelig mester Johan Chrestoffersen, professor her vdi academiet, och hand vnderdanigst haffuer verett begerendes till samme brøllup att maa lade skencke vin och byde nogle flere folch, end voris forordning om formelder, da haffuer vi naadigst bevilgett och thillatt och nu med dette vort obne bref bevilger och tillader, at forskreffne Jacob Jacobson maa skenche viin och byde flere folck thill forskreffne brøllup end woris vdgangne forordning om formelder, forbydendis alle och en huer etc. Giffuett paa wort slott Kiøbenhaffn dend 26 aprilis 1636.

Sæl. Registre XIX. 387.

200. **5 Maj 1636.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Didrich Badsker, raadmand vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, med forderligste agter at giøre hans dotters brøllup med os elskelig, hederlig och høylerdt mester Thomas Bang, professor her samme steds, och hand vnderdanigst er begerendes hannomb naadigst maatte bevilges att maa lade skenche viin till samme brøllup och biude flere personer end voris forordning om brølluper omformelder, da haffuer vi naadigst bevilgett och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader forskreffne Didrich Badsker at maa till samme hans datters brøllup lade skenche viin och biude flere personer end voris forordning om brollupper om formelder, forbydendes etc. Hafniæ 5 maij anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 390.

201. **5 Maj 1636.**

En Organist maa holde Svende til at forfærdige og reparere Symfonier og Klavikordier.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at efftersom Lorentz Skrøder, organist till Helliggeistes kierche her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst os haffuer ladett giffue tilkiende, huorledes hannomb aff snedicherne her sammestedtz skall giøres nogen indpas paa suenne att holde till simphonier och clavicordier at giøre och reparere, som hand effter got folches begering lader giøre och forferdige, vnderdanigst begierendes at maa tillades wbehindret at holde suenne, som simphonier och clavicordier kand giøre aff ny, saa och gamle att reparere, och snedicherne att maa forbydes hannomb der vdi nogen forhindringh att giøre, daa haffuer wij naadigst bevilget och tillat och her med bevilger och tillader, at forskreffne Lorendtz Schrøder maa holde suenne till forskreffne arbeid at giøre aff ny och reparere, och ey hannomb derudinden nogen forhindring aff snedicherne at skall giøres vdi nogen maade; dog at hand aldelis ingen arbeide, som snedicher handuerch hellers vidkommer, skulle vdi hans huus lade giøre, saa frembt det befindes skall dette vort breff vere forbrut. Forbydendes alle och en huer etc. Giffuet paa vort slot Kiøbenhaffn dend 5 maij 1636.

Sæl. Registre XIX. 390-91.

202. **15 Maj 1636.**

Bevilling til at oprette et Guineisk og Afrikansk Kompagni.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Johan och Gøde Braem, borger och induoner vdi vor kiøbsted

Kiøbenhaffn, vnderdanigst foregiffuer sig, nest Guds naadige bistand, en trafique och handel paa den Guinesche och Africanische cost att ville anrette, med vnderdanigst begering wij os samme deris forsætt naadigst ville lade befalde och dennomb med voris kongelige privilegier och friheder naadigst begaffue, daa haffuer wij naadigst bevilgett och tillatt, saa och med dette vort obne breff bevilger och tillader forskreffne Johan och Gøde Braem med deris med consorter itt Guinesche och Africanische compagnie att maa lade oprette, dernest wille vij dennom naadigst for told aff ald dett de vdi tolff aar jnd eller vd skijbe forskanett haffue, disligest skall dett dennomb vere frit for en eller anden vdlendiske, aff huad nation dett vere kunde, vdi samme deris compagnie at indtage. Derforuden naar vij ellers ehrfare till samme handel en viss grund at verre giort, ville vij dennomb aff kongelig mildhed med videre och højere priuilegier begaffue. Forbydendes alle och enhuer etc. Giffuett paa vortt slot Kiøbenhaffn den 15 maij anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 397—98.

203. **15 Maj 1636.**

Beskikkelse for en Møller ved Vandmøllen ved Vesterport og ved Vejrmøllen ved Vandkonsten.

Christian 4 antager »Anders Koch att skall vere møller vdi vandmøllen ved Westerport her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand holde samme mølle med sine sex gienge ved lige for ald den feil, som der paa kand gange, desligeste wærmøllen ved Wandkunsten, som hand och skall vere møller paa, och dett paa sin egen bekostning. Dog huad tømmer och jern sig belanger skal hannom, efftersom fornøden giøres, forskaffues, skall hand och vere forplict for os allene och for ingen anden paa samme mølle att maalle, ey heller for nogen sig nogett arbeide paatage eller betinge, vden os allene, och for slig hans villige och troe tieniste haffuer vij naadigst bevilget att will lade giffue hannom aarligen paa sin egen person till løn och kostpenge 170 rixdaler in specie, och paa trende møllerknecte, som till samme møller skal holdes, huer aarligen till løhn 20 courant daler och kost paa voris Prouiant huus effter Holmens taxt, huilchen hans besolding och forretning skal begynde och angaa fra dend 1 martij sist forleden anno 1636 och endes aarsdagen dernest effter, och siden saaledis aar fra aar forfølges, emeden och ald dend stund hand vdi samme voris tieniste och bestilling er. Bydendes och befalendes vore rentemestere« etc. Datum Hafniæ den 15 maij 1636.

Sæl. Registre XIX. 400—401.

204. **20 Maj 1636.**

Skøde paa Farveriet ved Vandkonsten. Jfr. Nr. 143.

Christian 4 skøder til »Johan Ettersøn, borger och induoner i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger itt faruerie wed Wandkonsten, Gertt Piper senesten ibode, hersammestedtz med huse, bygning, haffger for och bag och andet, som der nu tilligger och forfunden ehr, saauell som huis gammel redskab vdi forskreffne faruerie fantes, huorpaa ehr byesmaall som efterfølger: først fra dend østerende och til planche werchett i wester er firsindtztiuge sex alne och otte thum lang, i samme ende mod wester fra graffuene och till planchuerchett, som hører til samme platz, threi och tiuge alne och otte thumb bred, imod den øster ende, som waaninger staar, fra hiørn stolperne, som hører til samme platz, er nitten allen bred, noch wed østerende aff hused er en forgaard, er fra graffuene och til plancheuerchett halfftiende alne och thoe thomb bred, den anden ende vdaff forgaarden imod Valchmøllen er halfftiende alne en tomb bred; och er samme forgaard fra den ene ende till dend anden fyrgetiuffue och halffsiette alne och toe thomb langh, med huis bygning der nu paa staar, huilchen forskreffne faruerie bygning« etc. Giffuett paa vortt slott Kiøbenhaffn den 20 maij 1636.

Sæl. Registre XIX. 408—409.

205. **23 Maj 1636.**

Beskikkelse for en Bestyrer af Grynmøllen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att wij naadigst haffuer ladett accorderet med Jacob Bastian Lodt, boendes vden Østerportt her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, om Grynmøllen ved voris Proviant-huus her sammestedtz och dett i efterfølgendes maade. Først skall samme Grynmølle med ald sitt tilhørendes redskab hannomb offuer andtuordes, sampt firre arbedtzheste med tilbehørendes tøig, paa huilchen mølle hand aarligen (til saa lenge vi anderledis derom tilsigendes vorder) skall maale saa mange gryn som till Provianthusett fornøden giøres, nemblig om vggen att levere till voris proviant skriffuer i dett allerringeste firre och tiuffue tønder med woris egen maaletønde sammestedtz, och skall hannomb til huer tønde gryn leffueres halffiortende skipper biug aff dett beste indkommende lehnis korn och med landgilde maall, huor till hannom och loffterum paa Provianthuusett skall indrømmes, huor aff hand kand haffue sin gang aff møllen, och skall hand her med forplict vere for ingen anden paa samme mølle att maale lade end for os, och samme gryn saa loulige

i alle maader att maale, som hand acter att forsuare och vere bekent, och skall hand selff holde sig och sitt folch paa hans egen kostning och iche tilskriffue os nogen løn eller kostpenge i nogen maader, ey heller nogen haffre paa forskreffne heste, mens dennomb selffuer med haffre forsiune. Item skall hand och were forplictt selff att holde træuerch paa hans egen bekostning veed lige, dog tømmer, jern och møllesteene skall hannomb der til steddett forskaffues, saa megett hand der til nøduendig behoffuer. Item skall hannomb aarligen forskaffues 24 les høe til hestene, saa och veed til kornett att tørre, och skall hand med ild och lius haffue fligtig opsigt, saa der ey nogen wlyche for hans forsømmelses och w-actsomheds skyld foraarsages, som hand acter at forsuare, och naar dett os naadigst befalder hannomb iche lenger till samme verch att ville bruge, da skall hand were forplict samme mølle med ald tilhorende redskab louglig igien fra sig att levere med fire heste och tøig, lige saa gott som hannomb leuerett er. Och skall hans maalen nu strax begynde att angaa den 9 maij i nerverende aar och ingen forsømmelse her for tages i nogen mader. Hafniæ 23 maij 1636.

Sæl Registre XIX. 407—408.

206. **25 Maj 1636.**

Klavs Meyer maa nedsætte sig og bruge sit Haandværk.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Claus Meyer haffuer lidett stor skade aff siste wandflode, da haffuer wij hannomb aff synderlig gunst och naade beuilgett och tillatt och med dette vort obne breff bevilger och tillader, att forbemelte Claus Meyer maa sette sig her neder i Kiøbenhaffn och strax bruge sitt handwerch och dog intett att giffue til lauet, efftersom skraer och lauge ehre affskaffuede. Forbydendes etc. Hafniæ den 25 maij 1636.

Sæl. Registre XIX. 402.

207. **9 Juni 1636.**

Skøde paa 2 Huse bag ved Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Henrich Doncher, indvoner i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger thuende wore och cronens woninger liggendes bag den Gamle mynt her sammestedtz, dett første paa hiørnett, Pouell Knudtzen i boer, och det andett nest op till, Jost Strei i boer, huilche woninger er maalt som effterfølger: er den platz med hues fra hiørned och till hans naboes halffue weg ti alne threi quarter, gaardsrommett med huset fra gaden och til dett bagerste planchewerch wed Giethuset er itt halffhundrede och en allen, breden

aff platzen ved samme planckewerch er halffsiuende alne; det andett huus och platz nest op till er bred vd til gaden fra forskreffne huses halffue stolpe till den anden hans naboes halffue stolpe otte alen halfftredie quarter, fra gaden med huus och gaardsromb till dett bagerste planchewerch fyrgetiuge och halfftiende alne halffanden quarter bred, bag till syff alne. Huilche forskreffne tuende woninger« etc. Giffuett paa vort slott Kiøbenhaffn den 9 junij 1636.

Sæl. Registre XIX. 413.

208. **9 Juni 1636.**

Skøde paa 3 Huse bag ved Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Anne, affgangne mester Povel Bøsers éffterlewerske, och hendes arffuinger trende woris och cronens woninger liggendes bag dend Gamle mynt her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och er samme woninger maalt som éffterfølger: dett tredie huus fraa hiørnet, som er skødett Paaske Finche nu i boer(!), er bred fra hans naboers halffue weg och till dend andens halffue weggeromb till gaden nij allen halffandett quarter, fra gaden och bag till planchewerchett lang fiurgetiuffue och halffsiuende allen halffandett quarter, breden bag til siuf alne; noch tuende andre woninger wed Øster wold, den første neden for møllen, som Jens Bødicher iboer, nest op till Daniel Baldtzersen møllers losement, er bred wd till wolden fra hans naboes halffue stolpe och till dend anden halffue stolpe ni alne, fra gaden til dett bagerste planchewerch lang fyrgetiuge och otte alne, breden bag wed planchewerchett ni alne, dett andett huus nest op till, som Johan Lauridtzen i boer, nest op till Jens Bødicher, er bred vd till Volden fra hans naboes halffue stolpe och till dend anden halffue stolpe elffue alne fraa gaden och till dett bagerste planchewerchet lang fyrgetiuge och halffottende alne, bred bag till thi alne, huilche forskreffne trende vohninger« etc. Hafniæ 9 junij anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 413—14.

209. **18 Juni 1636.**

Ambrosius Rhodius beskikkes til Læge paa Bremerholm og ved Børnehuset.

Christian 4 antager »hæderlig och hoylerdt mand m. Ambrosium Rhodium for en medico paa Brehemerholmb och woris Børnehus vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand were os, wore riger och lande huld och troe, wort gaffn och beste i alle maader wide och ramme, wor skade och forderff aff sin yderste forstand och formue hindre och affuende, i synderlighed skall hand vere forplict daglig att visitere Børnehusett, och saa frembt børnen och andre personer,

som der inde ere, saa well som och de paa voris Bremerholmb bestilling och tieneste haffuer, med sygdom belades, daa skall hand giore sin storste och yderste flid dennomb med Guds hielp att curere och der til bruge goede och tienlige medicamenter effter sin yderste vidskab och forstand, saa och flittig, god och daglig tilsiun haffue, att saadanne medicamenter de siuge tilborligen appliceres; och derforuden huad till deris sundheds conservation fornoden kand vere, skall hand med ald flid angiffue och beschiche. Her foruden skall forbemelte medicus sig iche fra byen maa begiffue wden voris eller woris statholders forloff och sambtoche, och skall hand ellers och ald dend stund hand bliffuer vdi samme wor tieneste och bestilling saaledis sig forholde som en fligtig medico well anstaar och som hand achter for os att forsuare och were bekient. Och wille wij naadigst aarligen for slig hans fligtig och troe tieneste lade giffue hannomb til besolding thoe hundrede rixdaler, som hannomb aff vortt rentecammer aarligen skall fornøyes, som skall begynde och angaa fra dette breffs dato, och saaledis aarligen forfølges aar fra aar, emeden och ald dend stund hand bliffuer vdi samme vor tieneste och bestillung. Och skall hand were forplict att indlegge vnder sin hand paa apotechit ved dag, datum och patientes eller patienternes naffn och tall fortegnelse och seddell paa huis medicamenter hand till de siuge forskriffuer, saa att apotecherne samme seddell, naar hand fordrer betalning, hoes sit regenskab kand haffue att indlegge, och maa hand ingen aff samme medicamenter till andre siuge lade bruge end till voris egen folch och tienere, som forskreffuett staar. Bedendis och bydendes« etc. Datum Cronborg den 18 junij 1636.

Sæl. Registre XIX. 416—17.

210. **Juni 1636.**

Skøde paa en Gaard mellem Østergade, Christen Bernekovsstræde, Grønnegade og Peder Madsens Boder.

Christian 4 skøder til »Rasmus Jensøn, borger och indvoner her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en wor och cronens gaard paa Østergaade liggendes, sampt tilliggendes huse och woninger, som wij naadigst aff affgangene Anders Olsens arffuinger haffuer bekommett till wdleg paa huis de os paa forskreffne Anders Oelsens regenskaber ere skyldig bleffuen; bestrecher sig samme gaard, huse och woninger fra Erhartt Thrommeters gaard paa Østergaade, den gandske Christian Berneckous strede igiennomb, fremb for Grønegaade ind i Antonij strede till Peder Madtzens boeder, er till sammen siuff och tiuffue woninger, huorpaa er byesmaal som efterfølger, som

ehr langs fra Østergaade och till hiørnett j Grønegade jt hundrede halffembtesindtztiuffue femb alne trei thomb; breden fra hiørnett till Christian Berneckous strede langs Østergaade till Erhartt Thrommeters mur threi och trediuge alne thoe thomb, breden bagtil langs Grønegaade fra hiørnett till Christian Berneckous strede till Peder Madtzens huse fire och tredeve alne ringer trei thomb, lengden langs Erhardt och Peder Madtsens huse fra Østergaade och till Grønegaade er it hundrede halffemtesindtztiuffue femb alne trei thomb, med huis bygning der nu paa boer; huilchen forskreffne gaard« etc. Giffuett etc.

Sæl. Registre XIX. 420—21. Indført mellem 2 Breve af 9 og 29 Juni 1636.

211. **29 Juni 1636.**

Stadfæstelse paa Østersøsk Kompagni.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom en deell borgerskab, jnduonere her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, nemblig Hans Trægard Hans Hoffmand och Nichell Koch, med andre deris consorter sig haffuer forenett itt compagni att oprette och der med att handle paa Polen, Rydtzland och andre østerlandske steder, wnderdanigst begierende wij naadigst wille bevilge saadan deris forhaffuende at ratificere och ved woris kongelig obne breff att bekreffte, daa efterdi saadantt geraader handell och wandell till bestyrchelse, haffuer wij forbemeltte compagnijs och dessen consorters vnderdanigste begering att forfremme naadigst for gott anseett samme compagnie att stadfeste och bekreffte, dett och med dette woris obne breff bekreffter och stadfester, saa de forbemelltte handell och trafic fri och wbehindrett vden ald molestation och indpas mue fortsette, saa och att de mue aff woris egne vndersotter til sig wdi samme compagnie indtage huosomhelst sig med dennomb godvilligen endlade ville. Dog wille wij iche dett saaledis haffue forstaatt, att jo andre voris vndersotter sammestedtz mue driffue deris fri handell och vandell, ville och oss forbeholdett haffue, att forbemelte compagnies participanter os aff huis ware de vd eller indfører lige saadan told och rettighed giffue och giøre skulle, som andre vore vndersotter vdi lige tilfelde os giffue och giøre och iche videre. Thi forbyde wij alle och en huer etc. Haffniæ 29 junij 1636.

Sæl. Registre XIX. 422.

212. **30 Juni 1636.**

Tre Jorder ved Østervold maa indtages til Haver og en Stenpikkerbod.

Christian 4 bevilger Niels Jørgensøn, skriffuer paa vortt store Brygger huus, att maa lade indplanche ett stykke jord wed Østervold

tuertt offuer for hans gaard, och samme indplanchede jordsmon til haffue och ingen anden brug att bruge, indtill wij anderledis lader tilsige. Forbydendes etc. Hafniæ 30 junij 1636.

Vdi lige maade fich Rasmus Samsing, offuerskipper paa Holmen, breff att lade indplante ett styche jord ved Østerwold paa den indplantede platz, som Niels Jørgensen, skriffuer paa det store Brygger huus, er bevilgett och till Wandporten, som hand til en hauge [skal] bruge och iche til nogett andett och dett indtill saa lenge Hans May. anderledis lader tilsige. Forbydendes etc. Datum ut supra.

Disligeste fich Henning Salling steenhugger breff att opsette en boe att hugge steen wdi och indplantte en liden platz der hoes til steen att iudlegge, nest wed porthusett ved Østervold och dett indtil Hans May. anderledis lader tilsige, dog att forskreffne Henning Salling skall lade gaden were fri for steen. Forbydendes etc.

Sæl. Registre XIX. 424.

213. **30 Juni 1636.**

En Byfoged beskikkes paa Kristianshavn.

Christian 4. Anno 1636 dend 30 junij fich Oluff Stiensøn byfogetts bestilling vdi Christianshaffn, liudendes ord fra ord som Johan Lauridtzen hans formands bestilling liuder, som findes for wdi bogen registerit paa folio 256 (Nr. 156), vndtagendes att det bleff forandret och vdelatt, at hand skulle iche fordre sin løhn paa renteriett, men aff sagefelde, och skall forskreffne hans besolding angaa fra dend 28 januarij 1636 och saa effter continueris ald dend stund hand vdi samme bestillingh er.

Sæl. Registre XIX. 424.

214. **26 Avg. 1636.**

Skøde paa et Hus i Helliggestesstræde.

Christian 4 skøder til »Anne, affgangene mester Povel Byseners effterlewerske, och hindes arffuinger itt hus och woningh liggendes wdi Helliggeistes strede nest op til Børnehusett, som Hendrich Duncker thilforn haffuer thilhørtt, och ehr samme hus och woning maaltt som effterfølger, och er lengden langs op med gaarden eluffue siellandske alne och ni tholl, breden aff samme forskreffne hus med gaardsrum fraa gaaden och indtil planchewerchett er thiuge och halfftredie siellanske alne och en tholl, huilchett forskreffne hus« etc. Giffuett paa wortt slott Kiøbenhaffn dend 26 augustij 1636.

Sæl. Registre XIX. 427—28.

215. **29 Avg. 1636.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Hans Hauffmand, borger och indvoner wdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, agter att giøre siin datters brøllup och hand wnderdanigst haffuer werett begierendes till samme brøllup att skencke wijn och maa lade biude ti eller tolff par folch meere end forordningen omformelder, daa haffuer vij naadigst bevilgett och tillatt och nu med dette wortt obne breff bevilger och tillader, att forskrefne Hans Hauffmand maa skenche wiin och biude 10 eller 12 paar folch thil forskreffne brøllup end wore wdgangene forordninger omformelder, forbydendes alle och en huer etc. Hafniæ 29 augustij 1636.

Sæl. Regtstre XIX. 428.

216. **6 Okt. 1636.**

Privilegium paa at sælge Høleer.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom vij for nogen tiid forleden naadigst haffuer bevilgett och tilladt os elskelig Hermand och Johan Woest, borgere och indvonere vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att forskaffue fra fremmede steder mestere her wdi wortt land Sælland att giøre hølleer och skerkniffue och dennom der att forhandle, daa paa dett dennom aff fremmede icke skall giøres indtrengsell paa samme deris handell, wille vij naadigst her med paabuddit haffue, att aff alle høller och skerkniffue, som wden riigett giortt ehre och wdi tj aar effter dette breffs datum til forskreffne vortt land Sælland førtt vorder, skall giffuis wdi told 2 rdlr. aff huer dosin. Dismidler tijd skall forskreffne Hermand och Johan Woest vere forplictt att selge huer dosin aff deris hølleer och skerkniffue for siuff slette daler, medens dee som selges paa wexell, saa dee huis brøstfeldige som der iblantt kunde findes, [og de] igien annamme, skall dee selge dosinet aff for halffottende slette daler. Huo som her imod att giøre betreffues stande derfore til rette och straffues som ved bøer. Hafniæ dend 6 octobris 1636.

Sæl. Registre XIX. 434—35.

216. **15 Okt. 1636.**

Vibeke Kruse faar en Gaard paa Hjørnet af Stranden og Naboløs.

Christian 4 skøder til »Wiviche Kruse en wor och cronens gaard liggendes wd imod Stranden paa hiørnett aff dett lidett stræde som løber aff nør i sønder fra Compagnie stredett ned til Stranden imod Weierhusett, stræckendes sig langs igiennom fra Stranden aff

sønder och i nor wd til Leyerstræde, huilchen forskreffne gaard« etc. Hafniæ dend 16 octobris 1636.

Sæl. Registre XIX. 441—42.

218. **27 Okt. 1636.**

Forpligtelse til at udrede Afgiften af Børsen.

Kiendes wij efterskreffne Simen Surbech, borgemester vdi Kiøbenhaffn, Werner Cloumand, Peitter Musfeltt och Johan Wurst, borgere her sammestedtz, att efftersom den stormectige, høybaarne første och hehre her Christian dend fierde, Danmarches, Norges, Wendes och Gottes konningh etc., woris allernaadigste hehre och konningh, haffuer naadigst foruntt och bevilgett meenige kiobmend och kremere her vdi byen Christianshaffn Bøersen her for slottett, efftersom Hans May. breff, hand dennom giffuett haffuer, wiidere wdviiser, och forskreffne kiobmend och kremere haffuer loffuett att giffue høybemelte Kongellg Mayestet aff forskreffne Børs aarligen wdi trei aar to tusinde specie daler, ett tusind daler huer halff aar, och dett første tusind daler til Paaske først kommendes 1637, och siden fremdelis huer halff aar ett tusind daler in specie, daa loffuer och tilforplicter wij os en for alle och alle for en paa meenige kiøbmends och kremeres wegne her sammestedtz att forneffnte penge aarligen wdi rette tijd paa Hans Mayestets renttecammer skall bliffue erlagtt, och heller bliffue effterkommett, huis Hans Mayestets breff dennom tilholder; dedtz til widnesbyrd och bedre forsichring, att dette forskreffne holdes och effterkommes skall, haffuer wij voris signeter her neden vnder trøctt och med egen hender vnderskreffuett. Actum Kiøbenhaffn dend 27 octobris anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 451—52.

219. **31 Okt. 1636.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christopher Hansøn, borger vdi Kiøbenhaffn, fich bevilling att maa byde flere folch til sin høstrues søsters brøllup end forordningen om formælder. Hafniæ 31 octobris 1636.

Sæl. Registre XIX. 453.

220. **5 Nov. 1636.**

Overenskomst om Leveringen af Kalk til Trinitatis Kirke.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom nerverende breffviser Adolff Rottmand nu haffuer beloffuett och tilsagtt os att wille forskaffe saa megett god norsk kalck, som til dend nu

snartt foretagende kirches bygning her vdi Kiøbenhaffn kand fornøden giøres, och dett paa sin egen bekostning och eventyr her sammestedtz att leffuere, da haffuer wij naadigst hannom och alleene thil forneffnte kalches forskaffuelse j rette tijde antagett och bevilgett, att hannom for huer lestis leverantz skall giffues sytten march danske, naar dend først aff tuende murmestere, som dend skall besee naar dend frembkommer, bliffuer kientt for døctig och goed. Och skall hannom hans rictig betalning for ald huis vstraffelig kalch hand j saa maade leverendes vorder, tilstilles och betales aff dem, som kirchebygningen skall forestaa, och samme betalling effter handen att skee, ligesom leverantzen ehr stor til; disligeste haffuer wij naadigst bevilgett att hannom nogett paa handen samme verch att bringe i brug med skall aff forbemelte, som till kirchebygningen att forestaa bliffuer forordnede, leveris, som hannom siden kand affkorttes, naar nogen leverantz skeer. Och skall forneffnte Adolf Rottmand herudinden iche findes forsømmelig, men flittigen sig forholde, saa att med bygningen for mangel paa kalch iche bliffuer opholdett. Forbydendes etc. Hafniæ 5 novembris 1636.

Sæl Registre XIX. 455.

221. **5 Nov. 1636.**

Forbud mod at indføre fremmede Tiggere.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os vnderdanigst andrages adskillige fremmede betler til vands hid til wor kiøbsted Kiøbenhaffn imod voris vdgangene forordning att føris, dee andre rette fattige her vdi forneffnte wor kiøbstad Kiøbenhaffn til fortrengsell, daa, paa dett saadantt her effter maa affskaffues, wille wij naadigst forbuddett haffue, saa och med dette vortt obne breff paabyde, att huer skipper, som sig her effter vnderstaar nogen fremmed betler hid till vor kiobsted Kiøbenhaffn att føre, skall giffue derfore till dee fattige ti rixdaler in specie, och om dee ere fleere, daa skall hand giffue aff huer femb rixdaler och der foruden paa sin egen bekostning borttskaffue dennom til de steder, som dee fra komne ere, och midlertiid de her ehre selff dennom vnderholde, dog slig fattige, som aff Tysland formedelst krigens pressur och onde tilstand vndvigte och fordreffne ehre och god beskeden haffue, iche der med att were meent. Huor effter en huer sig haffuer att rette och for skade att tage vare. Hafniæ dend 5 novembris 1636.

Sæl. Registre XIX. 454—55.

222. **8 Nov. 1636.**

Børsen overdrages til Kjøbmændene.

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom meenige kiobmend och kremere her vdi vor kiobsted Kiobenhaffn vnderdanigst hos os haffuer ladett anholde och verett begerendes, wij naadigst wille bevilge dennom Børsen her for slottitt, daa haffuer wij naadigst bevilgett forneffnte kiobmend och kremere forneffnte Børs vdi trei efftterfølgende aare, beregnett fra Michaelis nu siist forgangen, och dett med efftterskreffne conditioner. Først att dee skall forskaffue alle fremmede, som hid hender att ankomme til herredage och ellers til andre forsamblinger, som aff os forskreffuit, boede paa forneffnte Bors, saa witt dend kand streche, och dett for billig betalning huer vgge, nemblig toe rigsdaler in specie for huer boed. For dett andett skall dee for betalning forunde dennom, som boer vdi Christianshaffn, sex boeder igiennom vnder och offuer aff de neste boeder paa forneffnte Børs imod Christianshaffn, effter dend affgifft att regne, som dee os selff der aff giffuer. For dett tredie skall de vnde børsemesteren den wohning hand i boer frij, der imod skall hand were forplictt att lade sig bruge att indkreffue aff en huer huis dee aff deris boer wdgiffue skall, dog dee fire mend att staa for affgifften aff de boeder giffues, som kremerne och kiobmendene her vdi byen bruger, och to mend for dend affgifft, som kremere och kiobmendene vdi forneffnte Christianshaffn niuder effter deris forplictt. For dett fierde skall dee iche tilstæde nogen tappen att holdes vnder forneffnte Børs, iche heller ild och lius att bruges vden allene lius vdi lyctte at see til wiin och anden waare med, iche heller skall dee maa vnder eller offuer forneffnte Børs lade legge krud entten vdi smaa eller store tønder, iche heller salpeiter. For dett fembte skall alle farter och forhandlinger, som mellom kiobmend och skippere giøres paa forskrefne Børs, paa dee steder der til forordnett er skriffues aff notario publico, aff huilchen bestilling och sted forneffnte notarius publicus iche maa giøre nogen fremblohn. For dett siette skall de holde boederne paa forskreffne Børs vnder och offuer wed heffd och mactt, som dee nu forefindes, och iche tilstæde nogett derudinden att forryches eller forderffues, dog iche her med meentt, dersom nogen wlycke paakommer, huor vdi dee iche kand wolde. Aff huilchen Børs med deris boeder, vnder och offuer, dee fire contorer och dett øffuerste kornlofft vndertagendes, som wij os forbeholden vil haffue, de aarligen vdi forneffnte trei aare skall giffue os toe tusind specie daler och dennem erlegge paa woris renttecammer,

ett tusind specie daler huert halff aar, och dett første tusind daller til Paaske førstkommendes 1637 och dett andett till Michaelis nest effter. For huilchen affgifft Simen Surbech, borgemester her vdj forneffnte Kiøbenhaffn, Werner Kloumand, Peter Musfeld och Johan Wust, borgere her sammestedtz, effter deris forplictes indhold til os offuergiffuen, skall stande en for alle och alle for en, saavitt kremmerne her vdi forneffnte Kiøbenhaffn deraff vdi brug haffuer, och Jacob Madsøn och Nichel Koch, borgere wdi Christianshauffn, for de sex boeder vnder och offuer igiennom, for huis de Christianshauffner bruger, vere sig liggere eller huad naffn dee haffue kunde, och skall woris befalingsmand paa wortt slott Kiøbenhaffn indseende haffue, att her paa slotzpladtzen, saawell som andre stæder som vnder slottet ere och paa denne side Høybroe och Holmens portt, ingen saadan handtering lider eller tilstædis, saa och tilholde øffrigheden i Christianshaffn, att dee flittig indseende haffue, att ingen saadan liggere eller kremmere paa andre tider end forbemeltt vdstaa mod vore forordninger, stadtzrett och privilegier, huilchett och borgemestere och raad wdi vor kiebsted Kiøhenhaffn, saa vitt deris byes friihed sig strecher, jligemaade haffuer i actt att haffue, som dee wille ansuare och were bekjentt. Forbydendes alle och en huer etc. Giffuett paa wortt slott Kiøbenhaffn dend 8 novembris anno 1636.

Sæl. Registre XIX. 458—60.

223. **15 Nov. 1636.**

Der bevilges Vartov Udvisning af 50 Læs Ved.

Dee fattiges forstandere vdi Wartoe, dend som nu ehr eller her effter kommendes vorder, fich bevilning paa 50 les veed for betalning aarligen att maa bekomme vdaff skoffene vdi Kiøbenhaffns lehn, indtil Hans Mayestet anderledis der om tilsigendes vorder. Hafniæ 15 novembris 1636.

Sæl. Registre XIX. 461.

224. **18 Nov. 1636.**

Jakob Madsen maa have Ild i to Skorstene i Børsen og holde Vinkælder.

Christian 4 tillader Jacob Madtzøn, indvohner vdi Christianshaffn, att maa wdi dend boe vnder Børsen, som er nest ved forneffnte Christianshaffn, som hannom bevilgett er, holde ild vdi de tuende skorsteene, der sammestedtz bygtt ere, saa vell som ochsaa att maa lade tappe wiin, øl och anden slags drich vdi samme boe til gott folch, som hannom besøgendes vorder, dog att hand skorsteens piiberne skall saa høit paa hans egen omkostning opsette, att

de ingen skade kand giore. Forbydendes alle och enhuer etc. Hafniæ 18 novembris 1636.

Sæl. Registre XIX. 462.

225. **18 Nov. 1636.**

Forpligtelse til at udrede Afgiften af Børsen.

Borgerne vdi byen, som fich Børsen, deris revers lydendes ord fra ord som dend forrige vdgiffne dend 27 octobris (Nr. 218). Hafniæ dend 18 novembris 1636.

Sæl. Registre XIX. 462.

226. **19 Nov. 1636.**

En Trolddomssag opsættes.

Sexten neffninge, som vaare opkreffuede paa Kiøbenhaffns byting vdi en troldoms sag, anrørendes en qvinde ved naffn Johanne Nielsdatter, finge bevilning att sagen maatte opsettes til neste tingdag effter Juel. Hafniæ 19 novembris 1636.

Sæl. Registre XIX. 462.

227. **14 Jan. 1637.**

Skøde paa en Vejrmølle bag Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Jørgen Pedersøn och Verner Kloumand den vnge, borgere och indvonere vdi vor kiobsted Kiøbenhaffn, paa de fattiges vegne vdi forneffnte vor kiøbsted Kiøbenhaffn en wærmølle bag dend Gamle myntt, paa Østervold staaendes, med ett bo der nedenfor staaende, som mølleren altid til samme mølle haffuer i boett till denne dag, huilchen forneffnte mølle« etc. Hafniæ dend 14 januarij anno 1637.

Sæl. Registre XIX. 471—72.

228. **9 Feb. 1637.**

Peder Basse og Sofie Parsberg faa et Begravelsessted i Nikolaj Kirke.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Hans Trægaard och Verner Kloumand, borgere vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, begge kirche vergerne till S. Nicolai kirche der sammestedtz, med nogle aff de beste sognemends raad och samtøche vdi samme sogen, haffuer vntt, bevilgett, soltt och affhentt till os elskelig Peder Basse till Sørup, vor mand, thiener och befalningsmand paa vortt slott Trankier, och hans høstru os elskelig fru Sophie Pasberg, itt begraffuelse sted vdi forneffnte St. Nicolai kirche vdi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn sønden for cored till hannom selff, hinder och begge deres affgangene børn, effter deris skødis

formelding, dee dennom der paa giffuett haffuer, liudendes ord fra ord som efterfølger: Wi efterskreffne Hans Trægard och Werner Kloumand, borgere och jndvohnere vdi Kiøbenhaffn och kirche verge til S. Nicolai kirche her sammestedtz, kiendes och hermed vitterlig giøre vdi dette vortt obne breff, att wij med nogen aff de beste sognemends raad och samtyche haffuer tilladt och bevilgett och nu her med tillader och bevilger erlig och velbyrdig mand Peder Basse til Sørup, Kongl. May. befalningsmand paa Trankier slott, ett begraffuelse sted vdi forneffnte vor sognekirche sønden for corit, til hannom selff och til hans kiehre frue, erlig och welbyrdige frue Sophia Pasberg, och begge deris salige affdøde børn och ingen anden der vdi tilstedis att nedersettis, och skall samme begraffuelse vere siuff allen i lengden och j bredden fra dend gamle sønder kirche muer ved corret och i synder til dend ny muer, som nu bliffuer opbyggett, huilchen begraffuelse sted med en gevelffte graff heller capel, som de kand haffue deris monument eller epitaphium och med jerntralverch offuen paa, saa lang och bred som begraffuelsen er, wij loffuer med dett forderligste och strax att ville lade opmure och forferdige velbemelte Peder Basse, forneffnte hans kiehre frue och salige børn og ingen anden end som forskreffuett staar til ett stedtzvarende och evindelig begraffuelse sted att bliffue for dennom och ingen anden, som wij beplicter os och voris efterkommere, kirche verger til forneffnte kirche, och ey tilstedis att ødeleggis eller forkommis eller brydes, mens att bliffue til samme forskreffne liig och ingen anden, och haffuer welbemelte Peder Basse och forneffnte hans kiehre frue for samme begraffuelse sted giffuett til vor kirche 2000 enchende daler in specie, huilche wij strax til os paa kirchens vegne anammet haffuer. Till ydermeere vindesbyrd att wij och voris efterkommere kirchevergere til S. Nicolai kircke dette forskreffne wrøgeligen holde och efterkomme skall, haffuer wij dette vortt breff med vor brugelig kircke segell forseglett och med voris egne hender vnderskreffuit. Actum Kiøbenhaffn dend 1 maij anno 1634. Hans Thregaard. Verner Kloumand. Och forneffnte Peder Basse och fru Sophie Pasberg vnderdanigst er begerendis voris naadigste confirmation paa forskreffne begraffuelse och liggested med deris affgangene børn att maa niyde, bruge och beholde, daa haffuer wij naadigst bevilgett och confirmeret, saa och hermed bevilger och confirmerer forneffnte skiøde paa forneffnte liggested och begraffuelse vdi alle sine ord och puncter, som forskreffuitt staar, forneffnte Peder Basse och hans hustru, forneffnte

Sophie Pasberg, med deris affgangene born att maa nyde, bruge och beholde. Forbydendes etc. Antvorschouff dend 9 februarij 1637.

Sæl. Registre XIX. 474—75.

229. **12 Feb. 1637.**

Overenskomst om Leveringen af hollandske Mursten til Trinitatis Kirkes Bygning.

Christianus quartus giore alle witterligtt, att efftersom nervereude Heurich von Dingklage, borger vdi Emden vdi Ostfriisland, nu haffuer beloffuett och tilsagtt os att wille forskaffue saa mange hollandske muffert, som til dend nu snartt foretagende kirches bygning vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn kand fornøden giøres, och dett paa sin eventyr och bekostning der sammestedtz att levere, och skall hand effter sitt lyffte levere saa mange aff dee allerbeste vel brentte muffert och giorde aff dend beste materie, jeffne och vdi alle maade vstraffelige, som aff Holland vdføris och til kirchen behøffues, samme steen skall hand levere for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa att dee med voris pramme kand indprammis, der imod haffuer wij naadigst hannom och allene antagett til forneffnte steens forskaffuelse och bevilgett hannom for huertt tusinde 3 rixdaler in specie, huertt tusinde beregnett til thi hundrede och huer hundrede til femb sneese, aff huilche forneffnte muffert hand strax nu først in majo skall levere tre skibe fulde, och en maaned der effter atter 3 skiibe fulde, och siden efterhaanden bygningen weed lige holde och skall hannom hans rigtige betalning for ald huis vstraffelige mufferter, hand i saa maader leffuerendes vorder, aff dend som kirchebygningen skall forestaa til stilles och betalis och samme betalning effter haanden att skee, lige som leverantzen er stor til. Och skall forneffnte Hindrich von Dingklage hervdinden iche findes forsømmelig, mens flittelig sig foreholde, saa att med bygningen for mangell paa steen ey bliffuer opholdett. Forbydendes etc. Antvorskouff 12 februarij 1637.

Sæl. Registre XIX. 475—76.

230. **26 Feb. 1637.**

Magistraten maa afhænde Bagerboderne paa Madtorvet.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom wij naadigst komme vdi forfaring, att bagerne vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn nyligen skall haffue qviteret de boder vdi Madtorffuedt, huor de tilforn med brød stod fall, och sammestedtz borgemester och raad vnderdaanigst derfor ehr begierendes, att dennom maatte tillades samme boder att affhende, deris gield, som dee os skyldige ehre, att affbetale, daa haffuer wij naadigst bevilgett och tilladt, saa och

her med bevilger och tillader forneffnte borgemestere och raad samme boder att maa affhende och detz betalning, som forbemelt ehr, ahnvende. Dermed etc. Antvorschouff dend 26 februarij 1637.

Sæl. Registre XIX. 483.

231. **26 Feb. 1637.**

Magistraten maa endnu i to Aar oppebære den forhøjede Accise. Jfr. Nr. 142 og 193.

Christian 4 tillader borgemestere och raad i wor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa endnu vdi nest effterkommende tuende aar niude huis penge, som de aff dend forhøjelse paa haffnens accise och indkomst opberger, til att aflegge huis gield byen er i kommen formedelss Haffnens reparation och Høybroes opbyggelse. Forbydendes etc. Antvorschouf 26 februarij 1637.

Sæl. Registre XIX. 483.

232. **17 April 1637.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Giødertt Bram fich bevilning att lade skenche vin och byde fleere folch til sitt brøllup end forordningen om formelder. Haffniæ dend 17 aprilis 1637.

Sæl. Registre XIX. 490.

233. **26 April 1637.**

To Fremmede maa fritages for alle personlige Paalæg.

Christian 4 tillader Jacob de Retz der junger och Arnold de Retz, som sig her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn eller Christianshaffn acter att nedersette, att maa vere fri och forskaaned for ald personal paaleg vdi laug, toug, rettergang eller proces (dog att dee enhuer, dennom haffuer for deres egne sager til att tale, suarer for retten saa vitt billigtt er), dog skall dee giffue och giøre os lige skatt och tynge ved andre deris medborgere vdi forneffnte vore kiøbsteder. Iligemaader haffuer wij naadigst bevilgett forneffnte Jacob de Retz och Arnold de Retz, att dersom dee inden femb aar vorder tilsindtz fra forneffnte vore kiøbsteder att flytte, dett daa att maa giøre vden siette och tiende penges vdgifftt. Forbydendes etc. Hafniæ 26 aprilis 1637.

Sæl. Registre XIX. 492.

234. **28 April 1637.**

Eneret til Possementmagerarbejde bevilges Iver Kjær endnu i 6 Aar.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom vi for nogen tid siden naadigst haffuer foruntt os elskelig Iffuer Kier, ind-

vohner her vdi vor kiobsted Kiobenhaffn, voris naadigst privilegium hervdi forneffnte Kiobenhaffn att maa och ingen anden giore och forferdige vndtze guld, solff, klinchkantt, getogen dratt, flitter, cantilier, pioletter och andett dislige, som till pasementt eller perlesticherie kunde fornoden giores, efftersom han sligtt selffuer her vdi vor kiobsted Kiobenhaffn vdi verch stillett och mesterne der till forskreffuitt med stor bekostning, och samme privilegio vdi fire aars tid effter vortt breffs dato att nyde, huilchen tid med dett forste er forlobben, och han nu vnderdanigst begierendes er, hannom nadigst maatte bevilges, att samme voris privilegium endnu paa sex aars tid maatte prolongeris, erbydendis samme arbeide att giore saa gott och fintt som vdi Holland och Hamborg giores, och dett for dend samme prijs och kiob selge och affhende, som dett paa dee steder kiobes kand, daa haffner vij naadigst bevilgett och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, att forneffnte Iffuer Kier maa nu allene och ingen anden giore och forferdige sligtt verch, som forskreffuitt staar, saa vell ecte som w-ecte, her vdi forneffnte Kiobenhavn, saa vell som vdi Christianshaffn, vdi neste efterfolgende sex aar, huor imod han skall vere forplictt att giore saa gott och saa fintt verch aff huer slags, saa dett kand vdstaa preffuen, och, som dett vdi Holland och till Hamborgh gielder, selge och affhende, dog ingen her med formeentt saadan vahre hid att fore eller lade fore. Forbydendes etc. Giffuett paa vortt slott Kiobenhaffn dend 28 aprilis anno 1637.

Sæl. Registre XIX. 493—94.

235. **16 Maj 1637.**

Privilegium paa Handel paa Østasien

Christian 4 tillader »Hans Trægaard med sine participanter och deris arffuinger allene och for alle andre vore rigers jndbyggere vden dett ostindiske compagnie allene, paa huis vegne denne handell skall forstaais att driffues, paa Hans Trægaards och hans participanters gevinst och forlis allene paa sex eller syff nestfølgende aars tid att maa fare och negotiere paa China, Japan, Schiam och dis omliggende platzer, som morer, hedninger och andre europische nationer freqventerer, jligemade haffuer wij naadigst bevilgett forneffnte Hans Trægard med sine participanter, att dee vdi forbemelte tids spatio med skib och indladende capital och vare, som her vdi vore riger, saa vell som andenstedtz vden rigerne till samme reyses fornødenhed indkiøbes maa, toldfri och vbehindrett jnd och vdpassere, huor imod dee vnderdaanigst skall vere forplictt till os och cronen

aff alle hid hiemkommende chinesche, jappansche och schiamske vaare, som herfra igien vdskibes, en billig och tilbørlig told att giffue, och ville vi dennom naadigst lade med giffue vore passer och obne breffue och dennom hos alle och en huer for ald offuervold vdi forsuar tage, saa vitt vij vore vndersotter plictig ere; skall dee och, naar forneffnte tid forløben er (om Gud allermectigste disimidler tid vill giffue lyche och velsignelse) samme handell till os och dett ostindiske compagnie offuerdrage och derhos alle nodvendige skrifter och erclerunger till efterrettning vnderdanigst offuerleffuere, saa fremtt vij dennom dett iche lenger end forskreffuit staar naadigst ville bevilge. Huoreffter forskreffne Hans Trægaard med sine participanter sig vnderdanigste skall haffue att rette. Haffniæ den 16 maij anno 1637.

Sæl. Registre XIX. 497.

236. **19 Maj 1637.**

Privilegium for Deltagerne i Indledningen af Vand fra Emdrup Sø.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom nogle aff voris Danmarches riges raad och adelskab samptt en deell borgerskab vdi S Nicolai och Helliggeistes sogne her vdi vor kiobsted Kiobenhaffn vnderdanigst for os haffuer ladett andrage, huorledis dee med voer naadigste bevilning och samtyche haffuer paa deris egen bekostning ladett med render till huer sin gaard och residentz dett ferske vand fra Emedrup søe hid indlede, effterson mangell paa vand ey er den ringeste brech her sammestedtz findes, och her paa efterskreffne privilegier naadigst med att forlehnis och privilegeris paa dett allerunderdaanigst aff os haffuer verett begierendes, daa haffuer vij aff vor synderlig gunst och naade vntt, bevilgett och tillatt och nu med dette vortt obne breff vnder, bevilger och tillader dennom disse effterfølgende privilegier. Først skulle de maa fri och vbehindrett lade legge renderne fra forneffnte Emmedrup søe langs med voris agevey, dog veyen i sig selff vrørtt och vden all skade, och igiennom volden ved Østerportt och siden langs gaderne, huor samme render er fornøden att henleggis, och effterson samme residentzer och gaarde, huor samme vand nu heden skall leggis, befindes sig tresindtztinge i tallitt, huorfore huer sin indvohner och eyermand for sig allene bekostningen vdstaar, saa haffuer vij naadigst samtoctt oc bevilgett, att bemelte residentzer och gaarde maa for dem och deris efterkommere, som samme gaarde nu eyer och haffuer eller her effter eyendes och haffuendes vorder, samme vand nyde, bruge och beholde til ewindelig fri eyendom, och aldrig fra samme steder att tagis eller

till nogen anden brug forvendes, dog om nogen i fremtiden samme vand vahr begierendes, att daa endeligen skall skee med samptlige eyermends vilge och samtyche och daa att giffue til samme verchis vnderholding och fremtorff aff en huer dett er begierendes dobbeltt saa megett som en huer for sig for dee general render att legge nu vdgiffuer och betaler, och dee selff der foruden att lade bekoste vandett fra dend gemeene rende, som ligger i gaden, huor fra de dett med alle interesserede deris vilge best och beqvemmeligst kand bekomme. Skall ey heller borgemester och raad eller Kiøbenhaffns bye eller nogen anden haffue noget med samme vand eller verch at bestille, megett mindre dem med samme vand eller verch vdi nogen maade forhindre entten med affgifft for gaderne att bryde eller nogen anden paaleg eller forhindring, som nu eller hereffter kunde paaleggis eller optenches, mens dett att vere och bliffue forneffnte consorters och deris efterkommere fri och vbehindrett vdi alle maader, anseendes att huis som vdi byen opbrydes, skall vden ald bysens skade eller omkostning bliffue brolagtt och forferdigett igien, som dett sig bøer, och om dett sig saa kunde hende och tildrage, att vandett i Emmedrup søe formindskes, saa renderne af dend aarsag kunde fattes vand, daa skall dee strax vden nogen forhindring fritt bekomme vand aff Vttersleff søe och Gientoffte søe, efterdi vij naadigst ved lensmanden och fiskemestern om samme leylighed haffuer ladett forfare dett vden nogen skade att kunde skee. Huis sig och skulle hende forneffnte søe for fiskeriett eller anden synderlig fornøden aarsage skyld att afflade, daa skall dog fiskemesteren iche vere bemectigett dett att foretage vden voris sær befalning, och skall de saa nogen tid tilforn derom forvittiges, paa dett en huer med forraad aff vand imedlertid att bruge sig kand forsørge. Thi forbyde vi vore fogder etc. Haffniæ den 19 maij 1637.

Sæl. Registre XIX. 500–501.

237. **20 Maj 1637.**

En Forstander beskikkes ved Holmens Sygehus.

Christian 4 tilforordner »Frandtz Knudsøn att skall vere forstandere vdi dett sygehus, som er forordnett till syge bodsmend her vdi vor kiøbsted Kiobenhaffn, och skall hand sig vdi samme bestilling forholde saaledis som efterfølger. 1. Skall hand naar nogen syg føris i samme sygehuus der paa tage vor admiral paa Bremerholmb hans seddell, ved dag och dato specificeret, och dend rictig føre till bog saa vell som paa Holmen. 2. Naar dend syge bliffuer saa til

pass, att hand kand gaa paa Holmen til arbeid igien, daa skall hand derpaa tage admiralens bevis och dend i lige maade føre til bogs. For dett 3. dersom nogen aff samme personer ved døden affgaaer, skall hand strax admiralen dett tilkiende giffue, att dett paa Holmen ved dag och dato kand bliffue anteignett, och hans efftterladendes godtz aff Holmens skriffuer registreris. For dett 4. skall hand effter dend taxtt, som sedvonlig haffuer verett, spiise dee syge, huoraff hand skall tage en copie paa Bremerholmb vnder admiralens haand och sig dereffter rette och trolig forholde bode imod os saa och dee syge. For dett 5. skall hand haffue flittig indseende, att med mad och øell reenlig och vell kaagett tilbørlig omgaaes och vdi rette tid och time bliffuer dee syge forebractt, och iche vdi nogen maader dennom forkortter, saa och at huse, senge, kleder, kander, fade och altt andett, huor aff de skall spises och vnderholdes, rigtig och reenlig holdes, som hand agter att forsuare. For dett siette skall hand holde rigtig register paa altt huis hannom bliffuer leveret, som vdi samme sygehuus skall forbruges, och derfor giøre rictig rede och regenskab. For dett 7. belangende en koch och en kieldersuend, saa och tuende kuinde folch, som skall holde reentt, rede senge och toe dee syges kleder, dennem skall hand spise effter Holmens taxt, och for dett ottende och siste effter ald forberørtte puncter skall hand haffue sig att rette och forholde, indtill hand derom bekommer videre ordinantz, och vdi allemaader tro, flittig, hørig och lydig lade sig befinde och Holmens rett vere vndergiffuen, och dersom hand sig her imod forseer eller forgriber, daa derfore att straffis effter forseelsen, som vedbør. For huilchen hans vmag och besuæring vi naadigst haffuer bevilgett att ville lade giffue hannom aarligen till løhn ligesom en aff liggerne eller aarsknecttene bekommer ved vor slott Kiøbenhaffn, huilchen hans besolding skall begynde och angaa fra dend 27 augusti anno 1631 och siden saaledis aar fra aar forfølge, imedler tid hand er vdi samme bestilling. Forbydendes etc. Hafniæ 20 maij 1637.

Sæl. Registre XIX. 503—504.

238. **27 Maj 1637.**

Indførsel af Sværdfegerarbejde forbydes.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom samptlig suertfegerne her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst os haffuer ladett tilkiende giffue, huorledis dennom stor indpas och nehrings affbrech paa deris handtverch skall skee, vdi dett fremmede fra de steder vdi Østersøen liggendes hid indkommer och paa Børsen saa

vell som vdi andre huse selger och falholder deris arbeide, som iche skall vere saa gott och forsuarligtt som dett sig bor, saa mange deroffuer bliffuer bedragen och dermed deris nehring affskerer och betager, vnderdanigst begierendes, vij naadigst sligtt ville lade os vere angelegen, paa dett dee fattige skatteborgere paa deris nehring ved slig indpas ey skulle sueches. Daa paa dett saadantt kand forekommes ville vij naadigst forbuddett haffue, saa och hermed forbyde alle och enhuer vdlendiske fra dee steder vdi Østersoen sig att vnderstaa nogett suerttfeger arbeide her paa Børsen eller vdi byen att falholde, vdselge eller selge lade, vnder varernes fortabelse de haffuer med att fare, dog her med iche meentt huis suerttfegerarbeide, som hid vdi rigett indskiches fra Engelland, Franchrig eller Holland och paa Børsen falholdes, naar hehredage skeer, och skall suerttfegerne her vdi byen derimod vere forplictt att selge deris vaare for billig kiøb; saa frembtt dett befindes anderledis, skall dette vortt breff vere igien kaldett, huor effter alle och enhuer sig haffuer att rette och forholde. Hafniæ 27 maij 1637.

Sæl. Registre XIX. 510.

239. **27 Maj 1637.**

Graverne (Garverne?) udenfor Østerport maa indlede Vand fra Rosenborg.

Christian 4 bevilger »graffuerne vden Østerportt her ved vor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa paa deris egen bekostning lade ligge en liden rende aff dett vand, som løber fra vor haffue til boderne for Bremerholmb, dog att vandkicheren samme rende skall ligge, saaledis att graffuen iche deroffuer paa vand lider nogen skade; saa frembt som dett nogen tid befindes, skall forneffnte graffuer denne voris naadigst bevilning forbrutt haffue. Thi forbyde vij alle och en huer« etc. Hafniæ dend 27 maij anno 1637.

Sæl. Registre XIX. 510—11.

240. **28 Maj 1637.**

Privilegium for en Saarlæge.

Christian 4 bevilger »Josepho de Guliberto att maa her vdi voris kiøbsted Kiøbenhaffn hele och curere dee skader och saar paa huem hans cur begerer och badskerne her sammestedtz ey ville vnderstaae sig att heele eller curere, eller och de forlatt haffue. Forbydendes alle och en huer« etc. Hafniæ 28 maij 1637.

Sæl. Registre XIX. 511.

241. **28 Maj 1637.**

Albrecht Itzen fritages for Byens Bestillinger.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Albrett Itzen, kremmere, borgere vdi vor kiobsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst till os haffuer suppliceret, vi naadigst ville bevilge hannom at vere fri for alle byens bestillinger, naar de hannom kand tilkomme, efftterdi hand er en fremmed vdlendiske och er dett danske sproch iche mectig, ey heller forstaaer sig nogett paa loug och rett, erbydendes sig dog alligevell att ville giffue aarlig skatt och vdstaae ald anden byens tynge, som andre borgere giøre. Daa efftterdi hand sproget iche er mectig och ey forstaar sig paa loug och rett, haffuer vij naadigst bevilgett och tilladt och nu med dette vortt obne breff bevilger och tillader, att forneffnte Albrett Itzen, kremere, maa vere fri och forskaanett for alle byes bestillinger indtill vij anderledis tilsigendes vorder. Dog skall hand vdgiffue skatt och eller vdstaa anden borgelig tynge, ligesom de andre, och skall hand (naar nogen byens bestilling hannom tilkommer) udgiffue till byen en billig penge, efftersom borgemestere och raad billig och rett kand eracte, och siden iche videre besuerges. Forbydendes etc. Hafniæ dend 28 maij 1637.

Sæl. Registre XIX. 511.

242. **22 Marts 1638.**

Klavs Ravn beskikkes til Byfoged.

Christian 4 betroer och tilskicher os elskelige Chlaus Rauffn, borger vdi Kiøbenhaffn, att vere byfogett her sammestedtz, och haffuer hand loffuett och tilsagtt att ville och skall vere os och cronen huld och troe, vor och rigens gaffn och beste vide och ramme, skade och forderff hindre och affvende och sig vdi samme tieniste och befalningh troligen och flitteligen forholde, och forhielpe huer mand till loug och rett, som hannom hender for att komme, och skall hand haffue flittig tilsiun wdi alle vore sager, som forefalder her vdi byen, att dee iche vnderslaes eller forhindres, och huis sager som falder och skeer her vdi byen om mandrab, slaxmaall, vitterlig gield, tiuffuerij, skendtzord eller huad dett vere kand, vdi huilche os kand tilfalde nogen sagfald och rettighed, dennom skall hand forhøre vdi rette paa byetingett med byeskemner och med tingmendene, och forhielpe saa vell dend eene partt som dend anden till dend deell, som rett er, och der med haffue indseende hos att vij bekomme huis sagefald och rettighed, som der aff bør. Dersom och hannom kommer nogen sager fore, som ere tuilraadige att dømme vdi, eller och saa

victige, att hand iche allene troster sig till der paa att kunde ordeele och dømme, daa maa hand begiere aff borgemester och raad her sammestedtz, att de effter recessen dommer med hannom vdi de sager, som dee bor att giore, huor vdi de iche heller bor at veigre dennom, och skall hand iche heller nogen sager afftinge paa vore vegne, vden saa er, att en aff byens kiemnere er der hos tilstede, att byen vdi lige maader bekommer sin anpartt der aff och altingest ganger ligeligen och rett till vden mistanche; hand skall och iche heller steffne nogen sag for sig vdi hans hus att forhore, entten liden eller stor, mens alle sager skulle forhøris till byetingett huer mandag, eller for borgemester och raad paa raadhusett, om sagerne ere vigtige, att hand iche kand domme der paa; hand skall iche heller vere mectig att efftergiffue nogen sager, i huor ringe dee kunde vere, vden dett skeer med dieris vilge, som anklager, och att vij och byen bekommer huer dieris rettighed der aff, och skall hand holde rigtig och clar tingbog, huor vdi alle sager skulle klarligen indtegnes med ald omstendighed, saa vitt som behoff giøres, och samme tingbog skall hand aarligen lade indlegge paa raadhusett i borgemesteris och byens forvahring, och naar nogen mandrab skier her vdi byen, daa skall hand giøre sin yderste och største flid der till, att mandraberen kand bliffue greben och iche for hans forsømmelse skyld borttkommer; hand skall och lade tilholde vnderfogden her vdi byen att haffue goed tilsiun med att borgerne holder gaderne och strederne reene her vdi byen, saa och selff haffue indseende der med, och huilche som der vdi findes mottvillige och iche ville holle gaderne reene for dieris dørre, dennom skall hand tiltale for dieris faldtzmall, dett ochsaa aff dennom endeligen oppeberge och ingenlunde efftergiffue, och effterdi vij forfare, att fast alle vegne her vdi byen ere gaderne och steenbroerne meget vjeffne, saa att paa dend eene side er dett høytt och paa dend anden side er dett laugtt, sommestedtz ochsaa en steen eller fleere liggendes offuer huer andre, att mand med stor besuerlighed maa fare der offuer, vndertiden ochsaa vogne synderbrydes, naar dend eene møder dend anden och maa vige huerandre vdi saadanne vjeffne veye, daa skall och der med ved sig selff och vnderfogden haffue flittig och alvorlig indseende, att huor saadanne vjeffne steenbroer findes paa gaderne her vdi byen, skall hand tilsige och tilholde dennom, som gaderne tilhører, for huis dørre och huor saadan brost findes, att de dett lader hielpe och anderledis brolegge, och der om dennom en vijs tid forlegge, och dersom de der imod findes offuerhørige och iche inden forstillede tider lader brolegge for dieris

anpartt och gaarde, daa skall hand dennom tiltale derfore indtill dee retter for dennom och lader steen legge for dieris grunde, som dett bør att vere; der som dett och er for nogen aff adelens gaarde, som saadan brøst findes, daa skall hand vdi lige maader der om tilsige dennom, vdi gaardene ere boendes, att de aff husleyen dett lader hielpe eller dieris herskab der om lade advare inden visse tid, och dersom der daa iche findes tilbørlige raad der ved inden forlagtt dag, daa skall hand paa vore och byens vegne lade dett bekoste och anderledis brolegge och arrestere och anamme aff husleyen saa megett, som dett kommer att koste, paa dett att jo endelig her vdi byen bliffue gode och jeffne gader och steenbroer, saa menige mand vden saadan besuerlighed, som vdi saa maader findes, fremkommer. Vnderfogden skall och vere en skichelig mand, som kand vere dyctig till at dømme vdi de sager, byfogden bør att dømme vdi, naar maaskee byfogden er entten ved suaghed eller vdi andre loulige tilfald paa voris vegne forhindrett, huilchett vij naadigst her effter ville saaledis haffue holdett. Skall och forskrefne Claus Rauffn vere plictig aarligen att giøre os rede och regenskab for ald huis pendinge, faldsmaall eller andett, som hand paa vore vegne opbergendes eller vdgiffuendes vorder och vdi alle maader vere villig och flittig att lade sig bruge vdi vor bestillinger vdi byen, huor och naar hand tilsiges, och skall hand aldelis ingen vogen vdstaae eller nogen der med befordre, vndertagen dennom, som haffuer vor pasbord eller ochsaa att hand der paa bekommer voris stadtholders befalningh, eller nogen dieris, som paa vore vegne vdi saamader haffuer befalning her vdi Kiøbenhaffn, och haffuer vij for saadanne hans vnderdaanigst tro tieniste naadigst bevilgett att ville lade giffue hannom aarligen till løn och vnderholningh firesindtztiuffue gamble dlr. och en sedvanlig hoffkledningh, huilchen løn och hoffkledning hand aff huis penge, sagefald eller andett, hand paa vore vegne her aff byen oppeberger, skall anamme, och der som dett iche kand tilreche, da skall hand anamme samme løn och hoffkledning her aff vortt renttecammer; sammeledis maa och skall hand der for vden bekomme och lade opberge qvitt och fri vden affgifftt vor och cronens anpartt aff korntienden aff Smørum sogen. Och skall forskrefne besolding, hoffkledningh, saa och tienden begynde och angaae fra dend 10 februarij sist forleden, huilchen besoldingh och tiende hand skall nyde och beholde imeden och ald dend stund hand er vdi samme bestallung eller vij anderledis der om tilsigendes vorder, bedendes och bydendes etc. Haffniæ dend 22 martij anno 1638. Vnder vortt zignett.

Sæl. Registre XX. 5—7.

243. **7 Juni 1638.**

Dr. Sperling skal selv levere Lægemidler til Børnehuset og udnævnes til kgl. Botanicus.

Christian 4 contraherer »med os elskelig dr. Otte Sperling, forordnede medico vdi Børnehusett vdi vor kiøbsted Kiobenhaffn, att skall selff hereffter forskaffue goede, dyctige och vstraffelige medicamenter, som kand fornoden giøres till børnenes cuur sammestedtz, saa vell som goed salve, som dend forordnede badsker vdi forskrefne Bornehusett till plaster skall forbruge, huorfore vij aarligen naadigst haffuer tilsagtt hannom 1000 spdlr., som hannom aarligen aff voris rentte-cammer till goede rede skall erlegges, och skall samme contractt begynde och angaae fra Philippi Jacobi dag sist forleden och siden aarligen continueris imeden och ald dend stund samme voris contract ved mactt staaer. Derforuden haffuer vij naadigst bestillett hannom att skall vere voris botanicus och haffue flittig indseende med hauffen ved vor kiøbsted Kiøbenhaffn och tilholde vrtegaardsmanden, att hand sig beflitter att haffue alle de simplicia som groer, dog i vore lande, huorfore vij hannom haffuer aarligen tilsagtt 200 rixdaler in specie, huilchen besolding och skall angae fra Philippi Jacobi dag sist forleden och siden aarligen continueris, saalenge hand samme bestilling forestaaer, sammeledis er hannom aarligen tilsagtt 200 rixdaler for att vere medicus vdi forskrefne Børnehusett, huilche forskrefne 200 rixdaler skall angaae fra dend tiid hand vdi samme bestillinger indtraed, och siden aarligen fortt indtill saa lenge vij anderledis der om tilsigendis vorder. Thi bede vij och byde vore renttemestere« etc. Glychstadt dend 7 junij anno 1638.

Sæl. Registre XX. 20. Den første Del af Brevet er ogsaa udstædt 27 Marts. (Smstds. XX. 7.) Jfr. Suhms Nye Samlinger III. 213—15.

244. **27 Juli 1638.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Hendrich Biskop, borger och jndvohner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, acter med forderligste att giøre hans brøllup och hand vnderdaanigst er begierendes, vij naadigst ville bevilge hannom att maa indbyde nogen flere folch, end voris vdgangene forordning om brylluper om formelder, daa haffuer vij naadigst bevilgett och tilladt och nu med dette vortt obne breff bevilger och tillader forneffnte Hendrich Biskop att maa byde nogle flere folch end voris vdgangene forordning om formelder, disligeste och at maa skenche vin til forneffnte brøllup. Forbydendes etc. Glychstadt dend 27 julij anno 1638.

Sæl. Registre XX. 29.

245. **9 Sept. 1638.**

Skøde paa en Gaard i Stenboderne.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom affgangne Jørgen Danielsøn, borgemester vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer skiødt och affhendett hans gaard och godtz vdi forneffnte Kiøbenhaffn thill os elskelig Jørgen Vind thill Gundestrup, vor mand, tiener och renttemestere och befalingsmand offuer Herridtzvadtz closter, effter efftcrskrefne tingsvindes videre formelding till forneffnte Kiøbenhaffns byeting gangen er, lydendes ord fra ord som efterfølger: Vij efterskrefne Claus Rauffn, byefogett vdi Kiøbenhaffn, Peder Mathisen, kremmer, och Søffren Christensøn, byeskriffuer sammestedtz, giør vitterligtt, att aar 1638, mandagen dend 2 aprilis, paa forneffnte Kiøbenhaffns byeting var skichett erlig och beskeden vngkarl Anders Søffrensøn, forrige skriffuer paa Ringsted closter, med skrifftlig vnderskreffuen fuldmactt vnder denne dags dato aff erlig, vis och velactt mand Jørgen Danielsøn, borgemester her vdi staden, som hans broder, erlig och velactt mand Hans Mandixen, borger och handelsmand her sammestedtz, med hannom till vitterlighed vnderskreffuit haffuer, och vdi louglig thingsliud effter samme fuldmactes indhold med hand och mund skiøtte och aldelis affhende fra bemeltte Jørgen Danielsøn, hans hustru, dieris børn och arffvinger till erlig och velbyrdig mand Jørgen Vind till Gundestrup, Kongelig Mayestæts voris allernaadigste herres renttemester och befalingsmand offuer Herritzvaad closters lehen, samptt hans elskelige, kierre, velbyrdige husfrue, dieris børn och arffvinger ved hans velbyrdigheds fuldmectige i denne sag, erlig och fornemme mand Hans Thregaard, borger her ibidem, en hans hoffuettgaard, som hand nu selff vdiboer, liggendes vd imoed Steenboederne med dend nørre ende, och strecher sig med ett trey lofftt høytt hus østen ved bagportten, som Lauridtz Mandixen nu vdiboer, vd till Lederstredett med dend sønder ende imellom Johan Voestes gaard paa dend vester side och Jørgen kandstøbers gaard paa dend oster side, huilchen forneffnte gaard med jordfrie grund och eyendomb samptt huse, bygning, gaardsrom och altt andett des rette tilligelse vdi lengden och breden, oppe och neder, som dend nu bygtt, begreben och forfunden er, och som erlig och velbyrdig mand her Axell Arenfeld til Basnes paa erlig och velbyrdig mand Hans Vldrich Gyldenløffues vegne dend till forneffnte Jørgen Danielsøn, effter hans kiøbebreffs sub dato 22 novembris anno 1624 videre bemelding, soldt och affhentt haffuer, jtem som dend hid indtill haffuer nøtt, saa och efftersom høybemeltte Hans Mayestets naadigst vnder kongelig haand och

zegell vdgiffuene pergemendtz skiode, dateret oben bemeltte Kiobenhaffns slott dend 24 februarij 1625, samme gaards bygnings och jordsmaals lengde och brede ved allen och maall forklarer och vdviser, aldelis inttett vndertagen i nogen maader, velbemeltte her renttemester, hans velbyrdige kierre hustru och born och arffvinger mue och skulle haffue, nyde, bruge och beholde till evindelig eyendomb, och efterdi forneffnte Hans Trægaard paa velbemeltte her renttemesters vegne her effter var itt wvilligtt thingsvinde begierendes, daa vdmeltis der till aff fogden effterskreffne tolff dannemend, nemlig Madtz Mogensøn, Nicolaus Andersøn, Hendrich Blomen, Jørgen Koniche, Jacob Pederson, Jorgen Jensøn, Hendrich Ouman, Madtz Nielsøn, Hendrich Rasmusøn, Jochum Tonne, Peitter Otte och Claus Koch, alle borgere her ibidem, huilche forneffnte 12 dannemend der alle endrecteligen vunde ved dieris goede tro, siæll och sandhed, att de samme dag saa och hørde forneffnte skiøde saaledis loulig gich och forinden alle fire stoche paa bemeltte Kiøbenhaffns byeting, som før er meltt. Des till vindesbyrdt haffuer vij troct voris signetter hengendes her neden fore. Actum Kiøbenhaffn aar och dag som forskreffuitt staar. Och effterdi forneffnte Jørgen Vind effter slig leylighed nu vnderdaanigst voris naadigst confirmation her paa er begierendes, daa haffuer vij naadigst confirmeret och stadfest, saa och her med confirmerer och stadfester forneffnte Jorgen Danielsons skiøde, som saaledis till tinge er gangen, vdi alle sine ord och puncter, som dend forfunden er, saa och bekreffter forneffnte Jørgen Vind, hans hustru och arffuinger samme huus och gaard med jordfrie grund och eyendomb och ald anden rette tilleggelse, intett vndertagett i nogen maader, effttersom forskreffuit staar, thi forbyde vij etc. Ottensee dend 9 septembris 1638.

Sæl. Registre XX. 32—33.

246. **1 Okt. 1638.**

Det forbydes at sælge Varer paa Børsen for forarbejdet Sølv og Guld.

Christianus quartus giøre allé witterligtt, efftersom vij naadigst forfare en deell sig att vnderstaae paa Børsen der for vor kiøbsted Kiøbenhaffn att tage giord sylff och guld for dieris vahre, huoroffuer adskillig v-ordning sig tildrager med dennom, som vlonlig till saadanne vahre kommer, och vide sig dennom strax att kunne forydre, daa ville vij alvorligen forbuddett haffue, saa och her med forbyde, att ingen her effter paa Børsen maa kiøbe, saa och ey heller selge sine vahre for giortt guld eller sølff; befindes nogen dett att giøre,

daa skall samme sølff vere os allene forfalden, huor effter en och huer sig haffuer att rette. Glychstadt dend 1 octobris 1638.

Sæl. Registre XX. 38.

247, **15 Nov. 1638.**

Bevilling til at handle i Egnen om Vardøhus.

Christian 4 bevilger Bentt Pedersøn Katt, jndvoner vdi vor kiobsted Kiøbenhaffn, med hans medkonsorter sammestedtz att maa selff eller ved hans fuldmectige paa denne ene gang och vdi nestkommendes aar med itt hans skib kaldes Katt, stortt paa .... lester, som forneffnte Bentt Pedersøn Katt er skipper paa, lade besoge voris och Norges crones stromme norden omkring vortt slott Vardehuus till Malmes, Corvage, St. Nicolai eller andenstedtz, huor vinden hannom vnder Rysland eller Lapland vill føye och sig hans leylighed best begiffue kand, och der sammestedtz handle och forvandle huis godtz och vare hand medfører, och sig igien tilforhandle huis vare der er att bekomme, och der med fremdelis att bruge och søge sin nering och biering, huor hand selff best synes, dog skall hand iche maa bruge nogen kiøbenskab med vor vndersaatter imellem Bergen och Vardehuus, imod Bergen borgeris contors och Trundhiemb borgeris previlegier och friheder, och skall hand giffue och fornøye vor embidtzmand paa vortt slott Vardehuus thold och rettighed, os och Norges crone der aff bør, naar hand derfor offuerseglendes vorder, thi forbyde vij vore admiraler, skibs capitainer och vdleggere samptt vore fogder, embitzmend« etc. Giffuett Glycstadt dend 15 novembris 1638.

Sæl Registre XX. 42.

248. **8 Dec. 1638.**

Albrecht Balzer Berens maa indtræde i østersøsk Kompagni.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom aff os vnderdanigst er begerett vij naadigst ville bevilge os elskelige Albret Baldtzer Berens, voris factor vdi Hamborg, att maatte med indladis och participere vdi dett østerske compagnie, om hand der om ellers med dennom kand foreenes, och nyde de samme privilegier i alle maade, som samme compagnie nyder och bruger, daa saa frembtt forneffnte Albret Baldtzer Berens kand accordere med compagniet, att de hannom vdi samme handell ville annamme, haffuer vij naadigst bevilgett och tilladt och nu med dette vortt obne breff bevilger och tillader, att hand vdi compagniet maa participere och ellers i alle maader nyde de samme privilegier och friheder, compagniet her vdinden angaaendes, som dee andre participanter nyder och bevilgett er, dog

skall her med iche vere meentt, att forneffnte Albret Baldtzer Berns maa eller skall tage nogen vdi Hamborg vnder itt skin med sig i mascepie; dersom dett befindes, daa dett vere i voris minde. Glychstad dend 8 decembris 1638.

Sæl. Registre XX. 47.

349. **3 Jan. 1639.**

Eneret i 6 Aar paa Smakkefart mellem Kjøbenhavn, Helsingør og de skaanske Stæder.

Christian 4 bevilger »nerverende mester Valentin Sum, notario publico vdi vor kiøbsted Kiøbenhavn, att maa paa sin egen bekostning lade opbygge en smache och dend bruge mellom vore kiøbsteder Kiobenhaffn, Helsingoer, Helsingborg, Landscrone och Malmø, och effterdi samme smache vill komme hannom temmelig att staae første att bringe till veye, haffuer vij naadigst bevilgett att ingen anden maa bruge smacher imellom forneffnte fergesteder vdi sex efterfølgende aar, bereignett fra dette vortt breffs dato, eller och hannom der vdi nogen indpas att giøre, forbydendes« etc. Haderslef dend 3 januarii 1639.

Sæl. Registre XX. 49.

250. **13 April 1639.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Peter Musfeldt fick bewilling flere folk till hans datters bryllup at byde end forordningen omformelder. Hadersleben 13 april 1639.

Sæl. Registre XX. 69.

251. **20 April 1639.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport (Matrikelnumer 3 og noget af 4).

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom affgangne Abraham Delahey, woris forige wolmester vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, effter woris naadigste befaling haffuer vdwist os elskelig Hans Mandixen, borger j wor kiøbsted Kiøbenhafnn, en platz vden Westerport thill et bygningsted och haffue effter hans vdgiffne breffs wider formelding: Kiendis ieg Abrahamb Delahey, Kongelig Mayestets woldmester och jndwoner vdi Kiøbenhaffn, att ieg paa Kongl. May., min allernaadigste herres, och effter her cantzelers befaling haffuer vdwist erlig och welagt mand Hans Mandixen en platz vden Westerport till et byggested och haffue, som er udi lengden 15 roder och streker sig vdi breden fra den nye wey, Hans Mayestet naadigst will lade fundere, och offuer till den allefare wey, som nu bruges, och langs vd med den tuer wey, som skall gaa fra den nye wey och [til] den

gamle wey, och findes paa samme platz tuende weyermøller, som staar Hans Mandixen till forhindring, saa wel som paa tuer weyen, huilke møller Hans Mayestet haffuer befalet med de andre møller att skulle endeligen forfløttes, och att dette saa j sandhed er bekiender ieg med egen hand vnderskreffuen. Actum Kiøbenhaffn den 13 maij anno 1634. Abraham Delahey, egen handt. Huilken vdwisning forskrefne Hans Mandixen vnderdanigst er begierendes wi naadigst confirmere och stadfeste, saa och hermed confirmerer och stadfester forskrefne affgangne Abraham Delahey hans vdwisning vdi alle sine ord och puncter, efftersom forskreffuet staar, disligeste haffuer wi och naadigst bewilget hannom, at hand strax maa lade forferdige sit plankewerk. Thi forbyde wi alle och en huer etc. Giffuit Hafniæ den 20 aprilis nnno 1639.

Sæl. Registre XX. 69—70.

252. **29 April 1639.**

Iver Vind maa lede Vand fra Børnehuset til sin Gaard i Løvstræde.

Christian 4 bevilger »Iffuer Wind till Nørhollmb, wor mand, tiener, øffuerste secreterer och befalingsmand offuer Lundenis, at maa aff Børnehuset lade lede wand ind vdi den gaard, hand sig nyligen aff de Rosenkrandtzer tilforhandlet haffuer, som er liggendis vdi Løffuestredet, effterdi hand skall haffue stor mangel for wand sammestedtz, huilket wand maa och skall idelig och altid forbliffue till same gaard vden nogens forhindring i alle maader, forbydendis derfore alle och huer« etc. Giffuit Hafniæ den 29 aprilis 1639.

Sæl. Registre XX. 72.

253. **6 Maj 1639.**

Skøde paa 2 Huse i Silkegade.

Christian 4 skoder til »Madtz Mortensen, woris renteskriffuere, och hans arffuinger tuende wore och cronens woninger och eyendomb liggendis vdi Silckegaden her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorpaa er byens maal som efflerfølger: breden fra de fattiges huse aff øster udi wester till Stephan von Esens hus vd till gaden er tiuffue en halff alne, breden bag j gaarden iligemaader aff oster vdi wester er tiuffue alne, lengden aff nør fra gaden vdi synder till os elskelig Otte Brahe Pedersen till Torbenfeld, wor mand och tiener, hans haffue er tiuffue fem alne ringer tre finger bret, med huis bygning der nu paa staar, huilke forneffnte tuende woninger« etc. Giffuit Hafniæ 6 maij 1639.

Sæl. Registre XX. 74.

254. **10 Maj 1639.**

Fritagelse for Skatter og andre Byrder.

Christian 4 bevilger »Beate Suabis, affgangne Reinhold Thimmis efftersleffuerske, att hun paa to aars tid vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn maa sidde skatt fri och for ald auden borgelige och byens tynge were forskaanet och ellers bruge hindis nering och biering lige wed andre sammestedtz. Forbydendis etc. Hafniæ den 10 maij 1639.

Sæl. Registre XX. 77.

255. **11 Maj 1639.**

Visitatser paa Apothekerne befales.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom wi naadigst forfare adskillige v-ordning paa apoteckerne vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn att forløbe, da paa det saadant maa affskaffis och vdi tide forekommis, wille wi wor archiatro, naar hand tillstede er, professoribus och medicis Hafniensibus, de som nu ere eller her effter kommende worder, naadigst paalagd och befalet haffue apotheckerne der samme sted aarligen tuende gang att besøge, der med høyeste flid forfare och fornemme, om de med gode och ferske ware aff alle slags saa ere forsiunede, som gode och welbestelte apotecker med rette bør att were, saa och flittig haffue opsigt att de med betaling ere lidelige och att de rette sig effter den taxt enten giort er eller paa de tider, de apotheckerne besøge, giørende worder, anseende att den bekostning, som till wogns fra Hamborg paa Lybeck eller fra Lybeck eller Holland hid ad, sampt asseurance paa huer centener att føre, icke saa stor er, att det vdi samme persiller meget kand bedrage, huilcken prisens forandring vnder forneffnte medicorum haand och segel, saa offte fornøden giøris, och till efftterrettning vdi universitetz forwaring indleggis; dersom end och nogen brost och mangel paa noget forbemelt findis, da skulle de medici, som apotheckerne besøge, saadant vdi wortt cantzelie indlegge, och skulle forneffnte medici forfatte en æd, som de apotheckerne och apotheckersuennene skulle foreholde och dennom alworligen formane, at de sig effter forneffnte forelagde æd aff yderste och mugligste wider att rette. Och skulle de vdi forskreffne æd, som apoteckerne forholdis, foruden andet indføre, att de alle composita oprigtelig skulle berede med rette ingredientibus och icke de, som wed tillsatt ere forfuskett och multiplicerede, selge, och naar nogen medicus noget præscriberer och der jblant findis species eller composita, som de icke haffuer, da skall de icke mue tage andet i dets sted eller succedaneum, meden

det medico tillkiende giffue, att hand kand forordne huad som j det sted bequemligst kand brugis, huor effter de sig endelig haffuer att rette, ladendis dett ingenlunde. Hafniæ den 11 maji anno 1639.

Sæl. Registre XX. 78—79.

256. **14 Maj 1639.**

Feldberedermøllen maa flyttes nærmere mod Stranden.

Christian 4 »bewilger, att Maren Baltzers och Wolffgang Skræm maa den Feldbereder mølle, som de haffuer ladet opbygge, flytte bedre neder till Stranden, saa de kunde bruge den baade om sommeren och winteren, dog alt paa deris egen omkostning. Forbiudendis« osv. Hafniæ 14 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 80.

257. **14 Maj 1639.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom Anne Munck, affgangne Jens Jensens, borgerske vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, med fordeligste agter att giøre hindes datters brydlup her j bemelte Kiøbenhaffn, vnderdanigst begierendis hinde naadigst maatte bewilgis att skencke win saa och biude flere personer der till end woris forordning om brydlupper vdgangen om formelder, da haffuer wi naadigst bewilget och tilladt, saa och hermed bewilger och tillader forskrefne Anne Munck att maa till samme hindis datters brydlup skencke win saa och biude flere personer der till, end woris forordning om brydlupper vdgangen omformelder. Forbiudendis etc. Kiøbenhaffn 14 maji 1639.

Sæl Registre XX 80.

258. **17 Maj 1639.**

Klavs v. Dam beskikkes til kgl. Kanonstøber.

Christian 4 »antager och bestiller Claus von Dam for en rodtgieter vdi affgangne Felix Fuchsis sted, førige rodtgietter j wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och efftersom hand haffuer loffuet och tillsagt att wille were os och woris riger, fürstendomme och lande huld och tro, wort och deris gaffn och beste wide att ramme, des skade och forderff aff yderste formuffue at affverge, der till skall hand were forpligt wore och wore rigers och fürstendommers stycker och anden fornødenhed, som hannom paa wore wegne bliffuer befalet, med største flid at støbe, forarbede och vstraffellig forferdige, och aff huer skippund halffottende lispund, lige som hans formend, trolig igen leffuerer,

da haffue wi derimod for slig hans vnderdanigste flittig tienniste och arbede naadigst bewilget at wille lade giffue hannom aarligen till pension och vnderhold 20 fl., beregnet till 24 ß lybsk, en sedwaanlig hoffklening, 2 oxen, 4 suin, 4 faar, 2 pund rug, 2 pundt malt, ½ tonne smør, saa och for huer sckippund att gyde 6 rixdlr., der hos her med fri woning och githus att forsee, och skall denne hans pension och besolding begynde och angaa fra Mortens dag anno 38 och siden aar fra aar forfølgis, meden och ald den stund hand er vdi samme woris tienniste, thi bede wi och biude wore rentemestere, de som nu ere eller hereffterkommendis worder« etc. Giffuet Hafniæ 17 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 89.

259. **19 Maj 1639.**

Fritagelse for Skatter og andre Byrder.

Christian 4 »bewilger Margrette, affgangne Christen Persens, wor førige danske kandtzellie tienere hans efftërleffuerske, at maa were fri och forskaanet for ald kongelig skatt och byestynge, saa lenge hun ingen borgerlig næring brnger hindis liffs tid. Forbiudendis« etc. Hafniæ den 19 maij anno 1639.

Sæl. Registre XX. 99.

260. **21 Maj 1639.**

Mag. Niels Mikkelsen faar sin Afsked som Præst ved Holmens Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wi os elskelig mester Niels Michelsen, sogneprest till Hollmens kircke vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, naadigst for hans høye alder fra hans tieniste haffuer forloffuet och hannem derhos vndt och bewilget och med dette wortt obne breff vnde och bewilge att maa aarligen beholde aff samme Holmens sogn ald dend wisse jndkompst och besolding, nemblig rug fire pund, biug fire pund, smør en halff tønde, nødekiød tre tønder, flesk j skippund, sild to tønder, torsk to tønder, bergefisk tretten lispund, gryn to tønder, erter to tønder, dernest penge to hundrede och foretiuffue courant daler, med halffparten aff det vwisse saa lenge hand leffuer. Forbiudendis alle etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn dend 21 maij anno 1639.

Sæl. Registre XX. 103.

261. **24 Maj 1639.**

Mikkel Kruse beskikkes til Tilsynsmand over Børnehuset.

Christian 4 antager och bestiller nerwerende Mickel Kruse for en tillsiunsmand offuer Børnehusett vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vdi

huilcket forskrefne Børnehus hand skall haffue befaling och tillsiun offuer alle handwercker, saa och alt huis vld der jndkommer och forbrugis tage vdj regenskaff och det wed rigtig jndtegt och vdgifft forklare; hand skall och med altingest huis paa werckerne der vdi huset skall forarbedis haffue goed och flittig opsigt, efftersom hannom bliffuer befalet aff huem samme hus vdi befaling haffuer, och dersom nogen brost eller mangel kunde findis och forefalde, skall hand dett huem samme hus j befaling haffue vdi tide tillsige, att der paa kand raadis boed; hand skall och med skriffueren, fogden och mesteren der vdi husett holde rigtig bog paa huem aff samme hus vdkommer och effter woris forordning, deromb giort er, och bør at vdkomme, och dett saa offte om aaret som behoff giøris, och naar nogen sin tid vde er och der udinden haffuer werett och sitt handwerck lert, att hand eller hun effter forordningen bør att vdkomme, skall och forskrefne Mickell Kruse med fogden, skriffueren och mesteren, de lere hos, dette giffue fra dennem beskreffuit; hand skall och med altingest der vdi husett, som hans bestilling wedkommer, sig trolig, flittig och vfortrøden lade finde, for huilcken hans vmag och besuering wi hannom naadigst haffuer bewilget aarligen aff wor rentecammere att skall giffuis till husleye, løn och besolding halffandet hundrede courant daler, huilcken hans besolding skall begynde och angaa fra den 2 juni anno 1637, fra huilcken dag hand i tienisten er indkommen, och endis aarsdagen der nest effter och siden saaledis aarligen forfølgis jmeden och ald den stund, hand vdi samme bestilling bliffuer och wi anderledis derom tillsigendis worder. Bedendis och biudendis etc. Giffuet Hafniæ 24 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 105—6.

262. **25 Maj 1639.**

Der bevilges David Urtegaardsmand en Plads udenfor hans Plankeværk.

Christian 4 bewilger, att os elskelig mester Dauid vrtegaardsmand maa indtill wi anderledis tillsigendis worder niude och bruge en platz vden for hans planckewerck liggendis indtill det wand, som er imellem wor haffue och hans jord vden for Nøreport. Forbiudendis etc. Giffuet Hafniæ 25 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 106.

263. **25 Maj 1639.**

Skøde paa en Grund udenfor Rosenborg.

Christian 4 skøder til »mester Dauid vrtegaardsmand och hans arffuinger en wor och cronens platz och jordsmon vdenfor Nøreport

her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis, vdenfor wor lysthaffue Rosenborg, jmellem den gryfft, som gaar om den begynte wold, och till forskrefne mester Dauidtz vrtegaardsmands egen platz och eyendomb, och befindis samme platz och eyendomb att were lang langs forskrefne mester Dauidtz planckewerck fra sønder och j nor tre hundrede och tredffue och ni alen, fra wester och j oster paa den norder side er den to hundrede och furgetiuffue alne, fra samme norder side och synder er den tredffue och femb alen, fra nordost och j sydwest er den to hundre tredsindtztiuffue och sex alne, och mitt paa, som platzen er smalest, fra øster och j wester tredffue ni och en halff alne, fra nordwest och i sydost et hundret halffiersindtztiuffue siuff och en halff alne, fra wester och j øster paa den syndre side firsindtztiuffue trey alne, huilcken forneffnte platz och eyendomb« etc. Giffuet Hafniæ 25 maji anno 1639.

Sæl. Registre XX. 107—8.

264. **29 Maj 1639.**

Løn bestemmes for Præsten og Degnen ved Holmens Kirke.

Christian 4 bewilger, att oss elskelig, hederlig och wellerdt mand her Anders Andersen, sogneprest paa Bremerholmb her for wort slott Kiøbenhaffn, maa aarligen hereffter och indtill wi anderledis derom tillsigendis worder, niude och bekomme till aarlige pension och besolding denne effterskreffne genandt, som er rug fire pund, biug femb pund, smør en halfftønde, nødekiød tre tønder, flesk et halff skippund, sild to tønder, torsk to tønder, bergefisk tretten lispund, gryen to tønder, ertter to tønder, disligeste haffuer wi naadigst bewilget aarligen till løn och husleye att wille lade giffue hannom pendinge to hundrede och fyrretiuffue courant daler, huilcken forskreffne pension skall begynde och angaa fra dette wort breffs dato och endis till aarsdagen dernest effter och siden fremdelis aar fra aar saaledis forfølges och efftеrkommis, efftersom forskreffuit staar; vdi ligemaader haffuer wi och naadigst bewilget aarligen att wille lade giffue en klocker och degn som er antaget pendinge 10 rixdaler 6 rixmarck, klede sex alne och foderdug 6 allen. Bedendis och biudendis etc. Giffuet Hafniæ 29 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 112.

265. **30 Maj 1639.**

Skøde paa Kongens Del af Ostindisk Kompagnihus.

Christian 4 giøre alle wittterligtt, att efftersom os elskelig Roland Croppe, wor mand och tiener, haffuer en summa penge att

fordre hos dett ostindiske compagnie och hand vnderdanigst er begierendis vdi hans betaling att maa bekomme dett ostindiske compagniehus neden wed Stranden her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, erbiudendis den att will anamme for tolfftusend speciesdaler, da haffue wi naadigst skiødt och affhendt och hermed skiøder och affhender til forskrefne Roland Croppe woris anpart vdi forskrefne gaard, som strecker sig med det nye hus der hos tillsammen fra Johan Ettersens hus paa den ene side och till affgangne Anders Oluffsens hus paa den anden side langs wed Stranden fyrgetiuffue ni och en halff alen halffniende tom, fra Strandgaden och till Lederstredet langs Johan Ettersens gaard lang halffiersindstiuffue sex och en halff alne to tom, paa den anden side langs forskrefne affgangne Anders Oluffsens gaard lang fra Strandgaden och till Lederstredet tredsindstiuffue och otte alne elluffue tom, fra forskrefne affgangne Anders Oluffsens gaard och till forskrefne Johan Ettersens gaard langs Lederstredet lang halfftredsindstiuffue toe och en halff alen halffierde tom, huilcken wor part vdi forskrefne ostindiske compagnie hus etc. Giffuet Hafniæ den 30 maji 1639.

Sæl. Registre XX. 113—14.

266. **1 Juni 1639.**

En Skorstensfejer beskikkes ved de kgl. Bygninger.

Christian 4 antager och bestiller Gudmand Oelsen for en skorsteenfeger att skall were paa wort slott Kiøbenhaffn, Renteriet, Cantzeliet, Raadstuen, Ibstrup, Rosenborg, Holmen, Tyghusett, Prouianthuset, det store Brøgerhus, Ladegaarden, Tugthuset, Stallen, Gythuset, item Cronborg, Lundhaffue, sammeledis Frederichsborg, Ladegaarden wed forskrefne Frederichsborg och alt det Frederichsborg wedkommer, Jegergaarden och Sparpenge, och skall hand were forpligt alle forskrefne steder att reen holde och skorsteenene paa samme steder well feye till sin bestemte tider, saa fremt hand icke derfore will straffis som wedbør, for huilcken hans vmage wi naadigst aarligen will lade giffue hannom till besolding jtt hundrede courant daler, sex alne gemein klede, otte alne segeldug till en vnderkledning att feye skorsteenene med, huilcken hans besolding och pension sckall begynde och angaa fra dette wort breffs dato och endis aarsdagen dernest effter, och siden saaledis forfølgis aar fra aar, imeden och ald den stund hand er vdi samme tieniste och bestilling. Bedendis och biudendis wore rentemestere etc. Giffuet Hafniæ 1 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 117.

267. **1 Juni 1639.**

Gerhard v. Oesede beskikkes til Børsmester og Postmester.

Christian 4 antager och bestiller os elskelige Gerhard von Oesede, jndwoner vdi wor kiobsted Kiobenhaffn, for børsmester for wort slott Kiobenhaffn, saa och for postmester her sammestedtz, och skall hand till sig anamme och opeberge hyre och leye aff boderne offuen paa Borsen saawelsom vnderneden, effter wor rentemesters anordning, och hyrene, som hand opeberger, huer halffue aar vdi wortt rentecammer, att och Borsen tillucke vdi bequemmellig tiid, efftersom dagen tager till och tager aff, saa och haffue indseende, att de som de vnderste boder leyer ingen ild bruger, icke heller noget vskickellig leffnet; dersom hand saadan formercker, skall hand dett strax tillkiende giffue, ocd siden aarligen for hyren vdi wort rentecammer regenskab giore; disligeste skall och forskrefne Gerhard von Oesede hereffter tillige forwalte och forestaa postmesteriet och dermed haffue flittig och tilbørlig indseende, och j synderlighed att wore breffue icke bliffuer forliggen, och postbuddene, som dermed reiser, skall icke bliffue forsømmede, och skall sant(!) skee paa Borsen, och haffue wi hannom for samme hans tieniste till pension naadigst bewilget aarligen att maa bekomme tre hundrede daler courant, huilcken pension skall begynde och angaa fra den 12 augusti 1637 och endis aarsdagen dernest effter, och siden aarligen forfolgis saa lenge hand er vdi samme bestilling. Bedendis och befalendis etc. Giffuet Hafniæ den 1 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 117—18.

268. **7 Juni 1639.**

Forordning om Børne- og Tugthuset. Jfr. II. Nr. 744.

Christian 4 tillskicker och betroer Erik Bager att skall were offuer Børnehusett och Tucktthusett her vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn och her samme stedtz haffue tillsiun och befaling och haffue flittig indseende med alle handtwerckerne och daglonerne, saa welsom och med werckmesterne och alle andre, som der arbeider, saa en huer med fliid och troskab warer sitt befallede embede till den rette tillforordnede tid och klockeslett, saa och att ingen sig fordriister fra sin gierning och sitt arbed att begiffue, førend dend rette wedtagen time och klockeslett, saa och ingen arbede lade begynde vden woris serdelis befaling, icke heller wincklerne, gemackerne eller andet for andre vden special befaling fra os, och ellers sig forholde som efterfølger: først skall forskrefne Erik Bager huer dag, saa titt fornøden

gioris, besøge forskrefne wortt Børne- och Tucthus och tillholde en huer vdi sitt sted efterskreffue woris forordning vdi alle sine puncter och articler vden nogen vndskyldning att efterkomme; dett andett, fogden Peder Hendrichsen eller huem j hans sted kommendis worder, skall were tro och flittig osv. som II, Nr. 744. Herudinden eftersom forskreffuøt staar skall forskreffne Erick Bager haffue flittig indseende, och ellers vdi alle andre maader wide och ramme wnrt gaffn och beste, som hand agtter att forsuare, for huilcken hans willig och tro tieniste wi naadigst haffuer bewilget att wille lade giffue hannom aarligen offueralt till besolding 400 rixdaler in specie, och skall samme hans besolding angaa fra paaske dag sidst forleden och saa forfølgis jmeden och ald den stund wi hannom vdi samme wor tieniste agter att bruge. Bedendis och befalendis etc. Giffuet Hafniæ den 7 junij anno 1639.

Sæl. Registre XX. 125—34.

269. **8 Juni 1639.**

En Badskjær beskikkes ved Børnehuset, Holmen, Tøjhuset og Provianthuset.

Christian 4 antager och bestiller denne breffwiser mester Michel Dolman for en Badsker vdi Børnehusett, paa Holmen, Tyghusett och Prouianthusett her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor hand med sitt handwerck och konst skall lade sig finde rebon, willig och vfortrøden och ellers vdi alle maader were os, wore riger och lande huld och tro, wortt gaffn och beste vdi alle maader wide och ramme, wor skade och forderff aff yderste formuffue och forstand hindre och affwende, och skall hand were forpligt, huis till hans handtering och medicin och andet sligt behøffuis, som en god badskier bør att giøre och bruge altid och holde ferdig och bered, och haffue wi naadigst bewilget hannom fra dette wortt breffs dato aarligen aff woris renterie att maa bekomme fire hundret specie daler till huis som kand forefalde att bruge till woris folck paa Holmen, Tyghusett och Prouianthusett, som bliffuer quest och till skade geraader vdi woris tieniste, och derimod skall hand os aldelis intet tillskriffue aff huis medicin och andet hand till samme wore folck bruger; dog dersom nogen aff wore folck bliffuer quest eller bekommer skade vdi deris egen bestillinger eller och j druckenskab eller anden saadan tillfald, skall de sielff betale badskerløn; for saadan hans vnderdanigste pligt och tieniste haffue wi naadigst bewilget at wille lade giffue hannom till aarlig pension och besolding, saa lenge os naadigst befalder hannom att haffue vdi samme wor tieniste och bestilling, hunder och trediffue

corent daler, saa och effterskreffne genandt aff woris prouianthus: aarligen rug iij pund, biug iiij pund, smor j tønde, sild ij tønder, flesk iiij sider som weger x lispund vj skaalpund, oxen ij och suin ij, och skall samme hans pension och bestilling begynde att angaa fra den 10 januari 1638 och endis aarsdagen dernest effter och siden saaledis aar fra aar forfølgis, jmeden och ald den stund han er vdi samme wor tieniste och bestilling. Bedendis och biudendis etc. Giffuet Hafniæ den 8 junij anno 1639.

Sæl. Registre XX. 134—35. En lignende Bestalling fik Christoffer Bir 20 Okt. 1641 (Sæl. Registre XXI. 93.)

270. **11 Juni 1639.**

Privilegier for Kristianshavn. Jfr. I. Nr. 452.

Christian 4 bewilger woris kiøbstad Christianshaffns jndwonere foruden de allerede dennom giffne privilegier dise effterskreffne, nemlich for dett første mue och skulle de, deris arffuinger och efftercommere alleene nyde alle de haffner, de enten allerrede graffuet eller hereffter for deris fortow paa deris egen bekostning graffuendis worder, med alld huis profit de deraff kunde haffue, alleniste woris winterleyis penge aff skibe, saawit wi aff Kiøbenhaffns byes egne haffner sedwaanligeu opberger, os forbeholden; dernest maa och huer for sit fortow giøre sig canalen, som løber igennem byen, indtill mittstrømmen saa nyttig som hand best kand, och derimod were forpligt samme canal med bulwerck och huis dertill bør att holde (saa wit en huer der aff for sin grund tilkommer) wed lige som wedbør; for dett tredie skulle de och maa andtage alle de fremmede folck, som aff andre nationer did indkommer och begierer sig att nedersette, dog at ingen der indtagis, som er aff nogen fremmede religion och forargelse j menigheden derudoffuer foraarsager; for dett fierde skall ingen handwercksmand med nogen skraa eller laugrett besuergis effter denne dag j nogen maader; for det femte skulle de ey heller were forpligt woldene, portene, graffue eller broer (effterdi wi sielff for broerne penge aff Amager land opberger) at holde wed lige, eller noget dett ringeste aff dett som till befestningen hører, indtill byen saaledis tiltager, att den saadan bekostning kand vdstaa, huilcket j fremtiden wed de till aff os forordnede commissarier skall erfaris och kiendis och wed magt holdet offuerleffueris, dog broerne som forskreffuit vndertagne, som wi sielff opberger penge fore; for dett siette mue och ey heller bagerne i wor kiøbsted Kiøbenhaffn selge brød j forskreffne wor kiøbsted Christianshaffn, ey mue heller Chri-

stianshaffns selge brød i Kiøbenhaffn, efter woris derom vdgangen befaling; for det siuffuende skulle borgemesterne, raadmend och byfoget der j byen j alle forsamlinger sidde och gaa nest effter dennom j vor kiøbsted Kiøbenhaffn, borgemesterne nest effter Kiøbenhaffns borgemesterne, raadmendne nest effter Kiøbenhaffns raadmendne och byfogden nest effter Kiøbenhaffns byfoged, och saa fremdelis; for det sidste skulle och det ferske wand j byen altid aff os holdis wedlige, dog huo aff dem formuffue haffuer och gaard och grund eyer och dett bruger, giffuer derfore effter forige derom giorte ordinantze eller fremdelis giort worder, saa dett kand were lidelligt och tolligt paa alle sider. Forbydendis etc. Hafniæ den 11 junij anno 1639.

Sæl. Registre 137—38.

271. **16 Juni 1639.**

Johan Funck beskikkes som Tilsynsmand ved Rosenborg.

Christian 4 antager och tillbetror nerwerende Johann Funck att skall tage ware vdi woris haffue vden for wor kjøbsted Kiøbenhaffn, huor hand skall haffue flittig agt paa huset, och att intett aff den deel derudinden bliffuer fornyet(!), hand skall och haffue act paa att vrtegaardsmanden med hans selskaff giører dend deell de bør att giøre, och att intett kommer paa de steder, som dett icke bør, jligemaader naar der effter woris naadis(!) befaling noget skall byggis, skall forskreffne Johan Funck ochsaa giffue agt paa att kalck, stehen och tømmer anwendis der till dett bliffuer forordned; hand skall och aldelis intet lade komme vdaff dammene, slotzgraffuene saa och hosliggende søer, vden hand der paa woris naadigste befaling bekommer; hand maa och ingen stede gang vdi haffuen, som vdinden icke haffuer att bestille, och naar nogen vdi woris naadigste frawerelse vdi haffuen skall indladis, skall hand derom bespørge sig hos os elskelige her Christian Friis till Kragerup, ridder, wor troe mand, raad, cantzeler och befalingsmand vdi S. Knuds och Munckeleff closter; disligeste skall forskreffne Johan Funck icke tillstede vrtegaardsmanden, apotheckerne eller distelleren att holde nogen loug eller samkuemb j deris losement eller om(!) nogen om natter tide att herberge eller tillstede dennom nogen j haffuen att indfordre; sitt losemente och woning skall hand haffue paa de steder hans formand for hannom hafft haffuer, huor hand jligemaade aldelis ingen herberge eller nogen gesterie, ølsall eller anden sligt maa holde; forskreffne Johan Funck skall aarligen holde regenskaff med vrtegaardsmendene, hvor mange vngetræer de haffuer satt och podet j forskreffne wor haffue om aaret, saa och

huormange rosentræer och andet sligt de haffue i forraad, som vde i haffuen kand brugis och forsettis; huis fruckt och andet, som aff forskreffne haffue selgis, derfore skall hand giøre os rede och regenskaff; jligemaader skall hand aarligen leffuere fortegnelse fra sig paa huis suer och grøn kaal, augurcker och andet sligt aff haffuen vdi forrad kunde were; endelligen skall hand agt paa giffue, att de folck, som effter tidsens leylighed till haffuens røcht bliffuer forordnit, icke skulle till anden arbede bliffue brugt, och ellers i alle andre maader wide, søge och ramme woris gaffn och beste, som dett sig bør en tro och flittig tienere, och haffuer wi naadigst bewilget forskreffne Johan Funck for samme sin tieniste aarligen vdaff wortt rentekammer att skulle giffuis jt hundrede corant daler till sin aarsløn och elffue corant daler till kostpenge om maaneden paa sig sielff anden, saa och foeder och maal paa en hest, huilcken forskreffne aarslon och kostpenge skall begynde och angaa den 27 martii sidst forleden och endis aarsdagen dernest efftør och siden forfølges, saa lenge hand her vdi samme wor tieniste forbliffuer. Bydendis och befalendis etc. Giffuet Hafniæ den 16 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 140.

272. **16 Juni 1639.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelige Niels Hansen, raadmand her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst haffuer os ladet giffue tillkiende, huorledis hand med det første agter att giøre sin datters brydlop her vdi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst begierendis wi naadigst wille lade hannom bewilge till samme sin datters brydlop att maa lade skencke win och biude flere personer der till, end woris forordning om brylloper vdgangen om formelder, da haffue wi naadigst bewilget och tilladt och hermed bewilger och tillader, att forskreffne Niels Hansen maa till samme hans daaters brøllup skencke win och flere personer der till biude, end woris forordning om bryllopper vdgangen om formelder. Forbiudendis etc. Giffuet Haffniæ 16 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 143—44.

273. **18 Juni 1639.**

Samuel Meier beskikket til Hofapotheker.

Christian 4 antager och bestiller os elskelige Samuel Meier her effter att skall lade sig bruge for en hoffapothecker och vdi samme sin bestilling och kunst lade sig finde willig och flittig och ellers vdi

alle maader were os och wore riger och lande huld och troe, wortt gaffn och beste vdi alle maader wide at ramme, wor skade och forderff aff sin yderste formuffue och forstand hindre och affwende, och skall hand were forpligt altid med des tillhørende bancket, sucker och vrter, som tillforn brugeligt haffuer weret, med paa woris reise och winterquarter att holde och sielff medfølge, naar wi dett naadigst begiere; skall hand och were forpligt alt huis medicin och andet, som hans kunst wedkommer och hannom bliffuer befalet att præparere och ferdig giøre, med allerstørste flid och omsorg tilberede, saa att ingen formedelst hans vflittighed skulle komme for kortt, och ellers sig vdi alle maader som en tro, oprigtig apothecker forholde, och skall hand were forpligt aarligen huer halff aar att giøre os rede och regnskaff paa wortt rentekammer for huis confect, spitzerie och medicin och andet, som hans kunst wedkommer, huad det neffnis kand, som hand till sig anammet haffuer och jgien vdgiffuet, dog skall hand sielff ingen kiøb med nogen maa slutte, medens dett skall wore rentemestere giøre; hand skall och alt huis som till woris behoff bliffuer forskreffuit eller indkiøfft paa seer steder, som hannom skall indrømmis eller er indrømmit, vdi forwaring vnder hans egen los och lyckelse henlegge och icke lade dett komme vdi hans hus jblant hans; for saadan hans vnderdanigste opwartning och tieniste haffue wi naadigst bewilget hannom att wille lade giffue to hundrede rixdaler in specie och tuende sedwonlige hoffkledninger, saa och tolff corant daler kostpenge monatligen paa sig sielff och en dreng, och skall samme hans bestilling saa och besolding begynde och angaa fra den 14 maij sidst forleden och endis aarsdagen nest effter och siden aar fra aar forfølgis, jmeden och ald den stund wi ere tillsinds hannom vdi samme wor tieniste och bestilling att beholde. Bedendis och biudendis etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 18 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 144—45.

274. **19 Juni 1639.**

Forholdet mellem Lensmanden og Slotsfogden fastsættes.

1. Ligger och skytter haffuer baade slotzhern och slotzfogden att commendere till Kongelig Mayestets tieniste, slotzherrn setter portenern, som dend slotzloug och øffuerste commando haffuer och slottet er befalet och betroet.

2. For taarnet raader baade slotzherrn och slotzfogden, dog haffuer slotzfogden particular opsigt offuer taarnet och med taarengiemmerne, dog med stattholders widskaff af och i, slotzherrens

fanger och de, hand will lade sette, setter hand och lader vd effter slotzherrens befaling.

3. Birckebonderne ere vnder slotzfogden, som dennom bruger till attskillige forrettning, som en till hielp baade paa platzen att holde rene, kaalhaffuerne att pløye och j stalden, naar hoe indføris, och ellers som de bequemmelig kunde affsted komme; hand pleyer att opberge deris sagefald, dog att hand sig dermed forholder, att bønderne icke worder ode.

4. Ladegaarden och huis j ladegaarden indføris aff wangerne, item kongens weye och huse bestiller och forestaar lensmanden, som den der lader dennom arbede, høste och forferdige; mercker slotzfogden v-raad, ware slotzherren ad och de dennom wedlige bør att holde och haffue och sielff som en slotzfoget vnder slotzherren indseende med deris forhold.

5. Slotzpladtzen inden och vden raader slotzherren for som en slotzherre, och slotzfogden haffuer opsigt dermed som en slotzfoget, huilcken aff dennom finder noget vtilbørligt der att begaais, remederer dett, och slotzfogden jligemaader och fornemlig j slotzherrens absentz.

6. Kongelig Mayestets arbedsheste och postheste raader slotzfogden for och haffuer indseende, att de till intett andet brugis end kongens arbed och som wedbør, saa och att høe och haffre der allene brugis och medgaar, som det er beskicket till, och med sparsomhed.

7. De wange, som allene till høe brugis, dennom lader slotzherren høste, holder bonderne till at lucke gierder och sognefogden j tide att mode med bønderne och følgis till och fra med wognene; derforuden er och slotzfogden der hos och bestiller med samme høe aufl tillige, dett och lader huer aar wed ligger och sognefogderne telle [huor] mange paa slottett och j haffuen leffueris, och indseende haffuer att intet forekommes eller andenstedtz j byen forparteris, och det som indkommnr raadsommelligt føris, och holder paa alt dette rigtig bog; slosherren bør att telle høeles, der lesis och huort de leffueris, naar de indført ere, siden raader slotzfogden allene huorledis dett vdføris, dog att slotzherren sin aarlig sedwaanlig genandt aff høe at følge.

8. Skall slotzfogden allene haffue nøgelen till Kongelig Mayestets egne gemacker och ingen anden. Actum Kiøbenhaffn den 19 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 148—49.

275. **19 Juni 1639.**

Fremmede Folk skal meldes hos Magistraten.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom wi komme vdi forfaring, huorledis attskillige slags folck saa well som her vdi rigerne fødde fremmede nationer sig skall hid till wor kiøbsted Kiøbenhaffn begiffue och her leyer kammerser, kielderen, loffte och anden huswerelse, huor de kand haffue deris tillhold, och dett icke vdi dett ringiste att skall for øffrigheden her vdi byen angiffue, da paa det der kand widis huad slags folck sig her vdi byen opholder, wille wi hermed alffworligen och strengeligen haffue befalet, saa och hermed alworligen och strengelligen befaler alle jndbyggere her vdi byen, saa well wore egne tienere eller borgere, att ingen maa leye kamersen, kieldern, loffter eller huad huswerelse till nogen, med mindre de haffue borgemestere och raad her vdi byen deris bewilling och samtøcke her sammestedtz sig att maa nedersette och opholde, och skall en huer, saa well woris egne tienere och borgere, were forpligt sin rodemester, som for dette werck bliffuer forordnet, att giffue tillkiende huad personer hand hos sig haffuer, naar rodemestern det er begierendis. Vnderstaar sig nogən slig folck vden borgemester och raads willie och sambtycke att indtage, da skulle de haffue forbrutt till de fattige husarme tre aars husleye aff huis boder de vdi saa maader vlouglig bortleyet haffuer, och skulle slig folck, som vdi saa maader vden borgemester och raads willie ere hid indkomne, aff byen forwisis. Bydendis och befalendis borgemesterne och raad etc. Giffuet Hafniæ 19 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 149—50.

276. **20 Juni 1639.**

Tre Mænd beskikkes til Formænd for Ostindisk Kompagni.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wi naadigst haffue paa wore och dett ostindiske compagnies wegne antaget och tilbetroet och nu med dette wortt obne breff antage och tillbetro os elskelig Roland Crapey, wor mand och tienere, att were beuinthebbere offuer forskreffne ostindiske compagnie, och skall hand vdi samme sin bestilling lade sig finde huld och tro och woris saa well som det gandske compagnies gaffn och beste wide och ramme vdi alle maader effter dend eed, hand der paa giøre skall, och haffue wi naadigst paa wor och forskrefne compagnies wegne bewilget hannom for samme bestilling 500 rixdaler in specie, huilcken forskrefne hans pension och besolding skall angaa fra dette wortt obne breffs dato 1639 och siden

aar effter aar forfolgis saalenge och ald den stund hand vdi samme bestilling bliffuer, och skall hand anamme forskrefne pension aff huis retour som kommer aarligen compagniet till gode. Forbiudendis etc. Hafniæ den 20 junij 1639.

Ligesaadant et obet breff fick borgemester Jacob Michelsen, noch fick Johan Brun lige saadan it.

Sæl. Registre XX. 150—51.

277. **20 Juni 1639.**

Villum Leyel beskikkes til Bogholder ved Ostindisk Kompagni.

Christian 4 antager och tillbetror os elskelige Willem Leyell att were buchhalter offuer forskreffne ostindiske compagnie, och skall hand vdi samme sin bestilling lade sig finde huld och troe och woris saa wel som det gandske compagnies gaffn och beste wide och ramme vdi alle maader effter den eed hand der paa giøre skall, och haffue wi naadigst paa woris forskreffne compagnies wegne bewilget hannom for samme bestilling 500 rixdaler in specie, huilcken forskreffne hans pension och besolding skall angaa fra dette woris obne brefft dato och siden aar effter aar forfolgis, saa lenge och ald den stund hand vdi samme bestilling forbliffuer, och skall hand anamme forskrefne pension aff huis retour, som kommer aarligen compagniet till gode. Hafniæ 20 junij 1639.

Sæl. Registre XX. 151.

278. **11 Avg. 1639.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom affgangne Jorgen Fyrens efterleffuerske agter med det forderligste att giore sin datters bryllop vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorfore hun vnderdanigst haffuer weret begierendis wi naadigst wille bewilge, at hun maatte skencke win till samme sin datters bryllup och biude nogle flere folck end woris vdgangne forordning omformelder, da haffue wi naadigst bewilget och tillat och nu med dette wortt obne breff bewilger och tillader forskreffno Jørgen Fyrens effterleffuerske att maa till sin datters bryllop skencke win och biude nogle flere folck end forordningen omformelder. Forbiudendis etc. Glyckstad den 11 augusti 1639.

Sæl. Registre XX. 155—56.

279. **11 Avg. 1639.**

Den kongelige Accise af fremmed Øl bortforpagtes til to Borgere.

Christian 4 giore alle witterligtt, att effterom os elskelige here Corfitz Vlfeld till Egeskouff, ridder, wor mand, raad och statt-

holder vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn och befalingsmand paa wortt land Møen, paa woris naadigste behag haffuer accorderet med erlige och fornumstige mand Peder Mortensen, raadmand, och Christoffer Hansen, borger vdi vor kiobsted Kiobenhaffn, om accisen aff alt fremmed øll, som woris tolder for forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn pleyer att giore regenskaff fore, saa well for cronens som commissariernis, huilcken accord lyder ord fra ord som efftcrfølger: Vdi dend hellig trefoldighedtz haffuer jeg Corfitz Vlfeld till Egeskouff, ridder, Danmarckis rigis raad, Kongelig Mayestetz statthoIder vdi Kiøbenhaffn och befalingsmand paa Møen, paa Kongelig Mayestetz min naadigste herris gode behag accorderet med erlige mend Peder Mortensen, raadmand, och Christoffer Hansen, borger vdi Kiøbenhaffn, om Kongelig Mayestets accise aff alt fremmed øll, som Hans Mayestets tolder for Kiøbenhaffn pleyer att giøre regenskaff fore saawellsom cronens som commissariernis och det paa tre aars tid, beregnet fra Philippi Jacobi dag, som er den 1 maji forgangen vdi nerwerende aar 1639 och till aarsdagen igien, naar mand skriffuendis worder 1642, dog efftersom et fierding aar allerrede forløben siden den 1 maji till denne dag, da skall de giffue for de paafølgende tre fierding aar, nemblig fra den 1 augusti vdi nerwerende aar och till den 1 maji nestkommende aar 1640 sex tusinde och fire hunder rixdaler, huer daler till halffembtesindtztiuffue och sex skilling danske beregnet, och for de tuende nestfølgende fulde aars accise fra forskrefne maji 1640 och till aarsdagen igien aar 1642 for huer aar otte tusind rixdaler vdi gangbare mont paa Kongelig Mayestetz rentekammer her vdi Kiøbenhaffns slott till huer Philippi Jacobi dag aarligen betimellig tid att betale, och skall vdi forskreffne vdloffuede summa pendinge aarligen alle accise zedler, som vdgiffuis paa huis fremmed øll til Hans Mayestetz fornødenhed annammis, saawelsom adelen eller andre privilegerede personer vdgiffuer, affkaartis och godtgiøris, och om saa skede att Rostock med krig eller anden merckellig vleglighed midlertid bleff beladen, hvorvdoffuer søfarten och Rostocker ølls brug och tilførsell bleff forhindret, skall det jligemaader considereris och vdi forskreffne summa, som christelligt och ret er, komme till affkortning och dennom till gode, och loffuer ieg med det forderligste der paa Hans Mayestetz egen breff och hand att forskaffe; des till windisbyrd haffuer ieg med egen hand vnderskreffuit. Actum Kiøbenhaffn den 30 julij 1639. Corfitz Vlfeld, egen handt. Huilcken forskreffne accord wi naadigst haffue confirmerit och stadfest och nu med dette wortt obne breff confirmerer och stadfester vdi alle sine ord och

puncter, som forskreffuit staar. Forbydendis etc. Glyckstad 11 augusti 1639.

Sæl. Registre XX. 156—57.

280. **17 Avg. 1639.**

Magistraten maa endnu nyde Havneaccisen i 3 Aar.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom wi for nogen tid siden haffuer bewilget os elskelige borgemester och raad vdi wor kiøbsted Kiobenhaffn accisen, som er lagt till haffnens reparation sammestedtz, att maatte nyde, och de nu vnderdanigst ere begierendis wi naadigst dennom endnu samme accise paa 3 aars tid wille bewilge, da haffue wi naadigst bewilget och tillat och nu med dette wortt obne breff bewilger och tillader forskreffne borgemester och raad samme accise fra dette wortt obne breffs dato endnu hereffter vdi tre aar att maa niude och beholde. Forbiudendis etc. Glyckstad den 17 augusti 1639.

Sæl. Registre XX. 157.

281. **19 Okt. 1639.**

Hans Stenvinkels Enke fritages for borgerlig Tynge.

Christian 4 bewilger Trine affgangne Hans Stenwinckels, woris forige bygmester, efterleffuerske att maa, saa lenge hun sidder vdi hendis enckesede och ingen borgellig næring bruger, were fri for ald borgellig tynge. Forbydendis etc. Hafniæ 19 octobris 1639.

Sæl. Registre XX. 164—65.

282. **2 Nov. 1639.**

En Enke fritages for borgerlig Tynge.

Christian 4 bewilger nerwerende Anne affgangne mester Andrisis, woris forige mester smedtz paa Bremerholm, efterleffuerske, att maa, saa lenge hun sidder vdi hindis encksede och ingen borgellig næring bruger, were frie for ald borgellig och byestynge. Forbiudendis etc. Hafniæ 2 novembris 1639.

Sæl. Registre XX. 169.

283. **4 Nov. 1639.**

De Fatttges Forstandere maa sælge de Husarmes Gods i Ejdersted.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom wi komme vdi forfaring, huorledis Anne affgangne Hans Holstis her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn till de fattige her sammestedtz anno 1633 haffuer testamenteret 1000 rixdaler och der paa till widere forsickring leffuerit de fattigis forstandere affgangne Claus thor Smedis, fordum borge-

mester vdi wor kiøbsted Kioge, hans handskrifft, och efftersom forskreffne Claus thor Smedis strax der effter wed døden affgangen, haffuer hans efterlatte hustrue de fattige i noget hans godtz vdi Edersted liggendis forsickret, aff huilcket godtz de fattige siden formedelst den inundation, der paa aaret dereffter fulde, aldelis ingen profit skall haffue hafft, meden langt støre skade till digernis reparation och anden omkostning litt, da paa det de fattige j fremtiden icke j støre vlempe formedelst samme godtzis wedlige holdelse skulle gerade, ere wi naadigst tillfridtz, att forskreffne de fattigis forstandere forskreffne Ederstedtz godtz till os elskelig, hederlig och høylerd dr. Thomas Fincke, professorem och medicum herpaa universitetet, som det er begierendis sig at wille tillforhandle for ni hundrede rixdaler, maa selge och affhende. Giffuet Hafniæ den 4 novembris anno 1639.

Sæl. Registre XX. 170.

284. **4 Nov. 1639.**

Accisefrihed for noget Øl.

Christian 4 bewilger os elskelig Erhard Sterch, woris trommeter, att maa bekomme till sin datters bryllop, som hand med forderligste agter att giore, en lest Rostocker øll accisefri. Forbiudendis etc. Giffuet Hafniæ den 4 novembris anno 1642.

Sæl. Registre XX. 170. 1642 er formodenlig en Skrivfejl for 1639.

285. **12 Nov. 1639.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 bevilger Christoffer Bremer, borger och jndwoner her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa till sin datters bryllup biude nogle flere folck end forordningen om formelder, saa och skencke win. Forbiudendis etc. Hafniæ 12 novembris anno 1639.

Sæl. Registre XX. 174.

286. **9 Jan. 1640.**

Henrik Busmand faar Eneret til at beværte i det danske Kompagni ved Gæstebud.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelige borgemestere och raad vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer antaget och bestillet Hendrich Busmand kock, borger och jndwoner vdi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att skall allene och dennom hand sielff till hielp tagendis worder och ingen anden kaage der vdi byen j dett danske Compagnie till brylloper och andre giesteboder, huor paa hand och vnderdanigst woris naadigste tilladelse och confirmation er begierendis, da haffuer wi naadigst tilladet och confirmeret och nu

med dette wortt obne breff tillader och cenfirmerer forskrefne Hendrich Busmand att maa alleene och ingen anden med sitt folck och dend hand till hielp tager med kaagen betiene byen vdi det danske Compagnie till brylloper och giesteboder, efferdi hand lougligen alleene der till er antagen, dog scall hermed icke were meent, at hand sig nogen adels brylloper wed dette privilegium maa fordriste att betiene sammestedtz, med mindre det aff hannom worder billigen begieret. Forbiudendis etc. Giffvet Hadersleff den 9 januarij 1640.

Sæl. Registre XX. 181.

287. **9 Jan. 1640.**

Erik Bredal beskikkes til Præst paa Kristianshavn.

Christian 4 antager os elskelig, hederlig och wellerd mester Erick Bredal, skolemester vdi wor kiøbsted Nykiøbing vdi Falster, att skall were sogneprest vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och skall hand were forpligt vdi samme hans tieniste saa well som liff och leffnet att forholde sig christelligen, erligen och well, som en retskaffen sogneprest eigner och well anstaar, saa och skall hand jligemaader were obligeret om morgenen fra 6 til 8 omb søndagen, fredagen och festdagen att predicke tysk och siden fra 8 till 10 forskreffne søndage och andre hellige dage danske, och haffue wi hannom naadigst for samme hans tieniste bewilget aarligen till saa lenge forskreffne woris kiøbsted Christianshaffn kand saa wit tilltage, att den sielff en sogneprest kand vnderholde, att maa bekomme aff wortt renterie en skiffsprestis besolding, som er 170 courant daler. Bedendis och biudendis wore rentemestere etc. Giffuet Hadersleff den 9 januarij 1640.

Sæl. Registre XX. 181—82.

288. **9 Jan. 1640.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 bewilger os elskelig Hermand Thuresen, borger och jndwoner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa till sitt bryllop med os elskelig Margrette; affgangne Christen Pedersens efterleffuerske, lade biude nogle flere folck end forordningen om formelder sampt skencke win. Forbiudendis etc. Giffuet Hadersleff den 9 januarii anno 1640.

Sæl. Registre XX. 182.

289. **17 Feb. 1640.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 bewilger os elskelig Anders Søffrensen, wor renterieskriffuer, att maa till sitt bryllup med Margrette Mogens datter,

affgangne Frantz Bruns efflerleffuerske, lade biude nogle flere folck, end forordningen omformelder sampt skencke win. Forbiudendis etc. Glückstad den 17 februarij anno 1640.

Sæl. Registre XX. 184.

290. **25 Feb. 1640.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Christian 4 bewilger os elskelig Else Suensdatter, affgangne dr. Christens, forige hoffpredickers, effterleffuerske, att maa till sin datters bryllup biude flere folck, end forordningen om formelder sampt skencke win. Forbiudendis etc. Glückstad 25 februarii 1640.

Sæl. Registre XX. 186.

291. **29 Marts 1640.**

En Degn og Klokker beskikkes paa Kristianshavn.

Christian 4 bewilger nerwerende Poffuell Lauridtzen, wor altist, att maa were degn och klocker till wor kircke vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och skall hand derforuden informere vngdommen vdi deris børnelerdomb och ellers vdi alting forholde sig skickellig och well, dog maa hand alligewell forbliffue vdi woris capell och der sin bestilling her paa stedet betiene som tillforn. Forbiudendis etc. Giffuet paa wor slott Kiøbenhaffn dend 29 martii anno 1640.

Sæl. Registre XX. 190.

292. **29 Marts 1640.**

Jakob Petz maa opføre en Geværfabrik lige overfor Lyngby Mølle.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom Jacob Petz, borger her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst andrager att were tillsindtz en smedie, bore-, slibe- och polere-molle paa sin egen bekostning att wille anrette och der sammestedtz lade giøre musquetter och pistoler, som lige prøffue wed de hollandske kunde vdstaa och en kule kunde fore, saa frembt wi hannom nogen bequem sted till saadan mølle att paasette naadigst wille bewilge, da efflerdi hand os vnderdanigst haffuer ladet berette ingen belegligere och bequemmere sted till saadan werck att fortbringe att findis en tuert offuer for Lyngbyemølle, da haffue wi naadigst bewilget och tillatt, saa och hermed bewilge hannom och hans arffuinger paa forbemelte sted saadan en smedie, bore-, slibe- och polere-mølle paa deris egen bekostning att maa oprette och forferdige lade och siden den altid niude och beholde, dog att forskreffne Jacob Petz och hans arffuinger derudaff till os aarligen fembten daler skall vdgiffue, och huis musqueter

och pistoler sammestedtz bliffuer forarbedet och till os icke bliffuer affhendede, maa dennom were frit for till fremmede att selge och vdføre. Thi forbiude wi alle och en huer etc. Giffuet Haffniæ den 29 martii 1640.

Sæl. Registre XX. 192.

293. **10 April 1640.**

Fritagelse for Overholdelse af Bryllupsforordningen.

Maren affgangne Hendrich Berens, borgerske vdi Kiøbenhaffn, fick bewilling att maa skencke win och biude flere giester, end forordningen omformelder. Giffuet Flensborg dend 10 aprilis anno 1640.

Sæl. Registre XX. 194.

294. **15 Maj 1640.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelig Rasmus Jensen, borger och jndwoner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi Christianshaffn liggendis imellemb Hans Jensen der sammestedtz och Jacob Jensen, borger vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, deris eyendomb, och er maalet der paa som efflerfølger: vdi breden vd till Strandgaden jmellem Hans Jensens och Jacob Jensens bygning j nordwest och südwest førgetiuffue to alne tre quarter, vdi breden vd till Kongens gade førgetiufge femb alne et quarter, j lengden fra Strandgaden och vd till Kongens gade streckendis sig halffemtesindtztiuffue och ni alne siellandtz maal, huilcken pladtz etc. Hafniæ den 15 maji anno 1640.

Sæl. Registre XX. 204—5.

295. **29 Juli 1640**

En Enke fritages for Byens Tynge.

Christian 4 bewilger Margrette, affgangne Hans Renickis, woris forige hofftrommeters efflerleffuerske, att maa, saa lenge hun sidder j sitt enckesæde, were fri for ald kongellig skatt och borgellig tynge vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Forbiudendis etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 29 julii anno 1640.

Sæl. Registre XX. 245.

296. **11 Avg. 1640.**

Sivert Fris maa indlede Vand til sine Boder i Grønnegade.

Christian 4 bewilger os elskelig Sigfred Friis, wor renteskriffuer, att maa fra os elskelig Holger Rosenkrantz till Demmestrup, wor mand, tiener och befalingsmand paa wortt land Borringholmb, hans

render fra hans gaard vdi Pilestredet, som wi hannom naadigst bewilget, som løber till Giethusett, lade ledsage sig wand ind till sine boder, liggendis vdi Grønegade nest op till forskreffne Holger Rosenkrandtzis gaard, paa dett hand der sammestedtz icke skulle haffue nogen mangel for wand, huilcket maa och skall jdellig och altid forbliffue till samme boder vden nogens forhindring j nogen maader. Forbiudendes etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 11 augusti anno 1640.

Sæl. Registre XX. 266.

297. **12 Avg. 1640.**

En Enke fritages for Byens Tynge.

Christian 4 bewilger Ester, affgangne Niels Kockis, vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa, saalenge hun sidder i sitt enckesæde och ingen borgellig nering bruger, were fri for ald kongellig skatt och borgellig byestynge. Forbiudendis etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 12 augusti anno 1640.

Sæl. Registre XX. 269.

298. **12 Avg. 1640.**

Jakob Madsen med flere forpagter Ølaccisen af Kjøbenhavn og Kristianshavn.

Christian 4 bewilger och tillader os elskelig Jacob Madtzen, borger och jndwoner vdi wor kiøbsted Christianshaffn, med sine medconsorter att maa bekomme och niude ald accisen aff alt fremmet øll, som føris till wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Christianshaffn, som woris tolder for wor kiøbsted Kiøbenhaffn pleyer att giøre regenskab fore, saa well som for cronens och commissariernis, och dett paa 2 aars tid, beregnet fra den 12 augusti 1640 och till 1642 dagen dernest effter, for huilcken accise forskreffne Jacob Madtzen skall for huer aar, beregnet som forskreffuit, giffue 800 rixdaler in specie vdi god gangbar myntt och dennom leffuere paa woris rentecammer her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn till en huer aarsdag betimellig tid, och skall vdi forskreffne vdloffuede summa penge aarligen ald accise zedeler, som vdgiffuis paa huis fremmet øll till woris fornødenhed anammis, saa well som och de accise zedeler, som adelen eller andre privilegerede personer vdgiffuer, affkaartis och gottgiøris, och om saa skeede, att Rostock med krieg eller anden merckellig vleglighed jmidlertid bleff beladen, huorudoffuer siøefarten och Rostocker ølls brug och tillførsell kunde bliffue forhindrett, da skall dett jligemaader considereris och vdi forskreffne vdloffuede summa, som chri-

stelligt och rett er, komme till affkaartning och till gode. Giffuet Hafniæ den 12 augusti anno 1640.

Sæl. Registre XX. 274—75.

299. **20 Okt. 1640.**

Klavs Daas Mageskifte med Vartov Hospital om noget Jordegods.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelig her Claus Daa till Raunstrup, ridder, wor mand, raad, rigens admiral och embitzmand paa wor slott Draxholmb, nu for magelaug och ewig eyendomb vnderdanigst haffuer vdlagt till Wartous hospitall effterskreffne hans gaard och godtz aff hans jordegodtz, liggendis vdi wortt land Sielland vdi Roskyldgaards leen vdi Kaldslund, som Peder Pedersen paaboer, skylder aarligen iiij pund biug, vi tønder are, j foroxe, iij ℔ landgildepenge, med ald forskreffne gaards och gotzis eyendomb, landgilde, herlighed, rente och rette tilliggelse, aldelis intett vndertagen j nogen maader, efftersom dett breff forskreffne Claus Daa os paa Wartous hospitals wegne giffuet haffuer, ydermere formelder och vdwiser, da haffue wi der jmod till fyllist wederlag paa forskreffne Wortous hospitals wegne naadigst igien vdlagt till forskreffne her Claus Daa och hans arffuinger effterskreffne Wartous hospitals gaarde och godtz liggendis vdi wortt land Sielland i Wordingborg leen j Hammersherrjtt j Aalstrup sogn och by tuende gaarde, den første Hans Nielsen paaboer, skylder aarligen ij pundt biug, j gaas, j par høns, vi ß landgildepenge, den anden Niels Gudmundsen paaboer, skyllder aarligen ij pund biug, j gaas, j par høns, vj ß landgildepenge, noch vdi Tybiergherrit, Fensmarck sogn, Kalckerup en gaard Niels Jørgenseu jboer, skylder aarligen j pund rug, j pund biug, iiij ß landgildepenge. Huilcke forskreffne Wartous hospitals gaarde och godtz etc. Giffuett paa Kiøbenhaffns slott den 20 octobris anno 1640.

Sæl. Registre XX. 306—08.

300. **1 Jan. 1641.**

Jakob Madsen maa udføre Egetømmer fra Norge.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom Jacob Madtzen, borger och jndwaaner vdi wor kiøbsted Christianshaffn, vnderdanigst for os haffuer ladett andrage, huorledis hand for nogen tid siden her vdi wortt rige Danmarck skall haffue sig tillforhandlett en temmellig partie kornn, huilcket hand till wortt rige Norge forsendt haffuer j dend meening, hand dett der wille quitt bliffue, och dersom hand icke andett eller rede penge kunde bekomme, da iblantt andet ege-

tømmer derfore wille anamme, vnderdanigst derfor er begierendis, wi naadigst willde tillstede, att hand samme egetømmer aff forskrefne wortt rige Norge maatte lade vdføre, da haffue wi naadigst tillsted och bewillgett och hermed naadigst tillsteder och bewilger bemelte Jacob Madtzen, att hand maa samme egetømmer, hand sig j saa maader for korn tillforhandler, aff wortt rige Norge vdføre, dog att hand skall sette nøyagtig borgen samme egetømmer till jngen anden end till woris egen vndersaatter att skall sielge och affhende och tillforpligte sig en bewiis att skall inden en wisse tid føre tillstede, att dett till wore egne vndersaatter sollt och affhendt er. Forbiudendis etc. Giffuett paa wortt slott Koldinghus den 1 januarii anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 1.

301. **27 Marts 1641.**

Privilegier for den tydske Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom menigheden till den tydske kircke her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst aff os nogle privilegier haffuer veret begierendis till deris kirckis desto bedre fortsettelse, da paa dett kircken dis bedre kunde bliffue wed magt och menigheden der wed formeris, haffue wi aff wor synderlige gunst och naade naadigst dennom efftersкreffne privilegier vndt och bewilget, saa och med dette wortt obne breff vnde och bewilge.

1. For dett første skall sogne presten effter gammell brug aff os sielff voceris och indsettis, och haffuer hand sin løn aff wortt rentecammer att affordre.

2. For dett andett skall det were menigheden frit for sielff capellan att kalde, dog louglig effter ordinantzen, huilcken de sielff haffuer att lønne.

3. For dett tredie skall der altid tuende aff de elste och tuende kirckewerger were tillforordnet; och skulle de tuende elste der wed bliffue deris liffs tid, vden saa waar en eller anden kunde haffue dennom att beskyldige eller och wi dennom till anden wor tieniste bruge wille. Och skulle forskreffne tuende kirckewerger huer fierde aar afftrede och andre wdi deris sted igien forordnis, och skulle forskreffne betiente alle borgerlige friheder niude, som andre kirckewerger niuder och haffuer.

4. For dett fierde skall der och jngen till forskrefne kirckis øldste och kirckewerger tagis, vden dett er saadan en, der altid den tydske kircke will søge och der Gudtz ord høre, de høywerdige

sacramenter bruge, paa dett att kircken saaledis dis troligere aff dennom kunde betienis.

5. For dett fembte skall och wor statthollder, den som nu er eller hereffter kommendis worder, inspection offuer forskreffne kircke haffue, och naar ingen statthollder er tillstede, da vdi hans sted den elste aff wore rentemestere, och naar kirckewergernis regenskaber skall forhøris, da skall saadant for statthollderen och de tuende elste giøris.

6. For dett siette maa och vdi forskreffne kircke, ligesom vdi andre sognekircker her vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, døbis, de høywerdige sacramenter vddelis och sammen wie, lig att begraffue, med klocken ringe, begraffuelser att sielge, och skall forskrefne kircke och alle och en huer, som sig der till holder, haffue de jura och beneficia, andre sogne kircker her haffuer.

7. For dett siuffuende och efftersom der altid aff begyndelsen haffuer weret tuende preste och endnu er, skall dett were menigheden fritt for enten att bruge sogneprest eller capellan, were sig med børn att døbe, folck att tillsammen wie eller ligpredicken att giøre, saa dett her effter kand tillgaa som tillforn, och att dett dervdoffuer kand were dis større enighed jmellemb sogneprest och capellan och de deris tillhører saaledis med god exempel kand foregaa.

8. For dett ottende och sidste, om forskreffne kircke j fremtiden saa formuende bliffue kand, att dend en tydske skole kand formaa att lade bygge, huorvdi vngdommen kand lere att skriffue och regne saa och tydske psalmer lere att siwnge, som baade wdi corett kunde siungis, saa och for lig kunde brugis, saa Guds och kirckens tieniste desto bedere der wed kunde forfremmis, haffue bewilget, huilcke articler och giffne privilegier wi och woris efterkommere konninger vdi Danmarck och cronen naadigst forskreffne tydske kirke her j wor kiøbsted Kiøbenhaffn wille wdi alle sine ord och puncter giffuet och stadfest haffue, dog wille wi os forbeholdet haffue herudinden effter fornødenhed att forandre och forbedre, efftersom os raadelligt siunis. Forbiudendis etc. Hafniæ 27 martii 1641.

Sæl. Registre XXI. 13—14.

302. **5 April 1641.**

Der maa indledes Vand til et Hus i Springgade.

Christian 4 giøre alle witterligtt, efftersom en wed naffn Hans Albrechtsen hattemager vnderdanigst aff os haffuer weret begerendis, att wi hannom naadigst wille bewilge, att hand maatte ledsage

wandett fra de ferske wandrender, som gaar langst wed hans hus j Springaden och løber till woris Rottgetthus j Pilestredet, da haffue wi aff wor synderlige gunst och naade naadigst bewilget och tillatt, saa och med dette wortt obne breff bewilge och tillade forskrefne Hans Albrechtsen hattemager att maa ledsage wandet fra forskreffne ferske wandrender, som lober ner wed hans hus j Springaden och ner till wortt Gietthus j Pilestredet, till sit hus, och dett till wortt arbeds fortsettelse, dog icke lengere samme wands ledsagelse att niude, end hand woris arbede vnder henderne haffuer och wi derom anderledis derom tillsigendis worder. Forbiudendis etc. Hafniæ den 5 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 18.

303. **6 April 1641.**

Skøde til Hans Knip paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Hans Knip, borger och indwaaner vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis, som er langs wed reweren paa Offuergaden offuer wandet, streckende nordost och sydwest jmellemb Jacob Dreyers och Peder Gregersens grund langs ued reueren halfftredsindtztiuffue siellandske allen vdi lengden, fra Offuergaden och till Dronningensgade fiersindtztiuffue och halffottende siellandske allen och bag vd till Dronningens gade halfftrediesindtztiuffue siellandsk allen, huilcken pladtz« etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 6 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 19.

304. **6 April 1641.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelig Jacob Dreyer, borger och jndwoner wdi wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis, som er langs med canalen paa Offuergaden offuen wandet, streckende nordoest och sydwest ett hundrede siellandske allne, langs wed St. Annegade streckende nordwest och sydost siuff och firesindstiuffue och en halff allen siellandsk, fra St. Annes gade langs wed Dronningsgade ett hundrede siellandsk alne, huilcken platz« etc. Giffuett paa wortt slott Kiøbenhaffn dend 6 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 19—20.

305. **8 April 1641.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Peder Gregersen, borger vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn, liggendis fra broen langs reueren paa Offuergaden och till Hans Knips platz halfftrediesindtztiuffue siellandsk allen vdi lengden, langs wolden fra broen j Baadsmands stredet och till hiørnett af Dronningensgade fiersindtztiuge och 7½ siellandske alne, bag vd till Dronningensgade vdi breden fra Baadsmandsstredett wed wollden och till forskreffne Hans Knippis platz halfftrediesindtztiuffue och sex siellandske allne, huilcken platz« etc. Giffuet Hafniæ den 8 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 20—21.

306. **9 April 1641.**

Det tillades at stifte private Senge i Vartov.

Christian 4 giøre alle witterligtt, efftersom os vnderdanigst er forberettett, huorledis der skulle findis de personer, som wille stiffte senge vdi Wartous hospital her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, dermed att forøge de fattigis vnderholding, da paa dett de fattiges vnderhollding der wed kand forbedris och forøgis, haffue wi aff wor synderlig gunst och naade vndt och bewilgett och tilladt, saa och med dette wortt obne breff vnde, bewilge och tillade en huer, som will giffue till forskreffne Wartows hospitall et halfftusindt rixdaler, maa och skall haffue en seng der inde till en fattig, som lige med andre hospitals lemmer der sammesteds skall spisis och vnderholldis, och skulle forskreffne 500 rixdaler hoffuetstoell settis paa rente hos wederhefftige folck och aldrig optagis, mens renten stedtze der aff brugis till bemelte hospitals leens vnderholling, huor effter bispen her vdi wortt land Sielland med de tuende ellste borgemestere her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, de som nu ere eller her effter kommendis worder, som ere forskreffne hospitals tillforordnede forstandere, haffuer sig att rette och forhollde. Giffuett paa wortt slott Kiøbenhaffn den 9 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 21—22.

307. **19 April 1641.**

Skøde paa Grunde paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Peter Poltzenhagen, smed vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor oc cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis

vdi Dronningegaden, streckende fra nordost och i sydwest fire och tiuffue siellandske allen och fra Dronningegaden igiennem platzen fra nordwest och j sydost førgetiuffue och otte siellandske allen, streckendis sig vd jmod Printzens gade op till Claus Backs platz, huilken forskreffne platz« etc. Giffuet Hafniæ 19 aprilis anno 1641.

Iligemaader fick Lauridtz Mandixen bewilling paa en platz liggendis paa hiørnett j Dronningegaden och till S. Sophiegaden, vdi [breden] 24 allen och till S. Sophie gade 32 allen, och liggendis vdi Dronninge gaden nest op till Peter Poltzenhagens platz och vdi S. Sophia nest till Matthias Willatzens platz.

Sammeledis fisk Matthias Willadtzen en platz liggendis j S. Sophiæ gaden, 16 allen och fra sydwest och j nordost fire och tiuffue allen, liggendis jmellemb Lauridtz Mandixsens platz och Ambrosius Rabe bagers platz.

Ambrosius Rabe bager bewilget en platz liggendis vdi S. Sophiæ gade nordwest j sydost, breden vd till samme gade 16 allen och fra sydwest j nordost 24 allen, liggendis jmellem Matthias Willadtzens och Rasmus Clausens platz.

Rasmus Clausen en platz liggendis j S. Sophiagade fra nordwest och j sydost, breden vd till samme gade 16 allen och fra sydost j nordost 24 allen, liggendis jmellemb Ambrosius bager och Simon Cronbergs platz.

Simon Cronberg fick en platz liggendis paa hiornett vdi S. Sophiæ gade och till Printzens gade, vdi breden till S. Sophiæ gade 15½ allen och vd till Printzens gade 24 allen, liggendis vdi Dronninge gade nest op till Rasmus Clausen och nestop till Claus Bachs platz vdi Prindtzens gade.

Sæl. Registre XXI. 25—26.

308. **28 April 1641.**

Pas til Østersøen for Jakob Madsens Skib.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelig Jacob Madtzen, borger och jndwaaner vdi wor kiøbsted Christianshaffn her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst herfra haffuer vdskibett vdi hans skude med hans skiper och fuldmegtig Niels Søffrensen tolff lester spansk salt, 18 tønder paa lesten, beregnet effter Kiøbenhaffns stadtzmaall, huormed hand agter sig till Calmar udi Suerig, huilcke forskreffne 12 lester salt hand for os wed sin høyeste æd haffuer bekrefftet, att hannom sielff tilkommer, och efftersom samme skiper och fuldmegtige derfra skall indskibe en andeell ølandske foedsteen

jgien till woris fornødenhed, da bede wi kierligen wore kiere wenner, naboer och forwanter, som forskreffne Jacob Madtzens skiper och fuldmegtige hender for at komme, attj befordre hannom till dett beste, ladendis hannom fri och vbehindrett passere och repassere. Sligt wille wi med forskreffne wore kiere wenner, naboer och forwandter vdi lige eller andre maader jgien forskylde och bekiende. Giffuet Hafniæ den 28 aprilis 1641.

Sæl. Registre XXI. 48—49.

309. **28 April 1641.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelig Jockumb Beck till Gladsaxe, wor mand, tiener och befalingsmand offuer Christiansstadtz leen, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi Christianshaffn liggendis, som er langs med canalen paa Offuergaden neden wandet fra S. Anne gade och till Baadtzmandtz stredett streckende nordost och südwest jtt hundrede halfftresindtztiuffue och toe siellandske allen, lengden langs wed Kongens gade fra forskreffne S. Anne gade och till Baadtzmands stredet jtt hundrede firsindtztiuffue och trey siellandske allen, langs wed S. Anne gaden streckendis nordwest och sydost fiersindtztiuffue allen och trey quarter, lengden fra Kongens gade och till Offuergaden neden wandet langs wed Baadtzmands stredet wed wollden halffemtesindtztiuffue siellandske allen, huilcken platz« etc. Giffuet Hafniæ den 28 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 47.

310. **28 April 1641.**

Glarmesteer Bertel Johansens Enke maa vedblive sin Mands Haandtering.

Christian 4 bewilger Karen Andersdatter, affgangne Bertell Johansens efterleffuerske, att hun maa hereffter wed dygtige suenne forestaa glarmester handwerck, som her paa wortt slott Kiøbenhaffn och vdi woris lysthaffue Rosenborg och alle andre steder forfalder, att arbede lige med den condition och willkaar, som hindis affgangne husbond hafft haffuer, och effter hans bestillings lydelse, dateret paa wortt slott Frederichsborg den 12 aprilis anno 1606, dog skall hun were forpligt altid att holde gode dygtige suenne, som kand arbede huis fornøden giøris, och wille wi naadigst, att hinde skall giffuis till løn och kostpenge sampt hoffkledninger och lige prouiant, som forskrefne hindis hosbond hafft haffuer och effter forskreffne hans bestallings breffs lydelse. Bedendis och biudendis etc. Giffuet Hafniæ den 28 aprilis anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 48.

311. **2 Maj 1641.**

Stadfæstelse paa Købet af et Hus ved Enden af Kristianshavns Bro. Jfr. I. Nr. 439, 442.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelig Jonas Heidemark anno 1630 den 17 martii, der hand waar toldere her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer bekommet woris naadigste skiøde paa en wor och cronens hus wed enden aff Christianshaffns broe liggendis, som haffuer weret wor toldboed, med dis tilliggendis platz med sin lengde och brede effter her hos hengendis skiødis widere jndholld, och en wed naffn Hans Knip, borger och jndwaaner vdi wor kiøbsted Christianshaffn, sig samme platz aff forskreffne Jonas Heidemarck haffuer tillforhandlet och forskreffne Hans Knip vnderdanigst er begierendis wi naadigst her hos hengendis skiøde wille confirmere och stadfeste, da wille wi hermed haffue samme herhos hengende skiøde confirmeret och stadfest och hermed confirmere och stadfeste vdi alle sine ord, puncter och articler med sin lengde och brede, som dend indhollder och formelder, saa forskreffne Hans Knip och hans arffuinger maa giøre sig samme hus och platz saa nyttig, som hand best kand. Forbiudendis etc. Hafniæ 2 maji 1641.

Sæl. Registre XXI. 52.

312. **2 Maj 1641.**

Skøder paa Grunde paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Stehen Nielsen Brick, jndwoner vdi wor kiobsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis vdi Dronings gade, streckendis fra nordost j südwest tolff siellandske allen, fra Dronnings gaden aff nordwest j südost otte och fiurgetiuffue allen, liggendis vdi Dronnings gaden jmellemb Peter Poldtzenhagens och Niels Ibsens platz, huilcken forskreffne platz« etc. Giffuet Hafniæ den 2 maji anno 1641.

Iligemaader bleff Niels Ibsen bewilget en platz vdi Dronningsgaden, streckendis fra nordwest j südwest tolff siellanske allen, fra Dronningesgaden aff nordwest i südost 48 allen, vdi Dronningsgaden jmellemb Stehen Nielsen Brick och Søffren Pedersens platz.

Sammeledes fick Søffren Pedersen bewilling paa en platz vdi Dronnings gaden, streckendis fra nordwest i südwest 12 siellandske allen, fra Dronningsgaden aff nordwest i südost 48 allen, vdi Dronningsgaden jmellemb Niels Ibsens och Lauridtz Nielsens platz.

Lauridtz Nielsen bleff ochsaa en platz bewilget vdi Dronninges gaden, streckendis fra nordwest i südwest 12 siellandske allen, fra

Dronningsgaden aff nordwest j südost 48 allen, liggendis vdi Dronningsgaden jmellem Søffren Pedersen och Tage Andersens platz.

Sæl. Registre XXI. 51—52.

313. **16 Juni 1641.**

En Enke fritages indtil videre for borgerlig Tynge.

Christian 4 bewilger Maren Johans datter, affgangne Jacob Thomesens efterleffuerske, her vdi Kiobenhaffn att maa, indtill hun hindis affgangne Mands regenskaber paa wortt rentecammer haffuer clareret, were quit och fri for skatt och ald anden byes och borgellig tynge. Forbiudendis etc. Hafniæ 16 junii anno 1641.

Sæl. Begistre XXI. 57—58.

314. **17 Juni 1641.**

Beskikkelse for en Teltmager.

Christian 4 antager nerwerende breffwiser Niels Erlandsen, skreeder vdi Børnehusett vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, for en teldmager, dog skall hand vdi freds tider ingen widere besollding haffue end hannom tillforn for hans forige bestilling bewilget er, medens naar hand i marcken bliffuer brugt, da skall med hannom accorderis, huad hand paa sig och sine tienere widere skall haffue; huad hand och aff nytt giorer, dett skall ochsaa hannom aff part betalis, efftersom arbedet er till. Forbiudendis etc. Cronborg den 17 junij anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 58.

315. **17 Juni 1641.**

En Guldsmed fritages for at gjøre Mesterstykke.

Christian 4 bewilger nerwerende Poffuel Poffuelsen guldsmed at maa vformeent bruge sitt haandwerk vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn och icke besuergis med nogen mesterstycke att giøre. Forbiudendis etc. Hafniæ den 17 junij anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 58.

316. **28 Juni 1641.**

En kgl. Remsnider beskikkes.

Christian 4 antager Hendrich Rasmusen for woris remsnider, och skall hand samme woris arbede beholde saa lenge hand well dett forestaar och forsuarligt arbede giør, och wille wi hannom naadigst for samme hans bestilling den samme løn aarligen forunde, som hans formand for hannom hafft haffuer. Thi bede wi och biude etc. Giffuet Bergen den 28 junij 1641.

Sæl. Registre XXI. 58.

317. **7 Okt. 1641.**

Indførelse og Falbydelse af Sværdfegerarbejde fra Østersøen forbydes.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom samptlig suerdtfegerne her vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn vnderdanigst os haffuer ladett tillkiendegiffue, huorledis dennom stor jndpas och nærings affbrech paa deris handtering skall skee, vdi dett fremmede fra de steder vdi Ostersøen liggendis hid indkommer och paa Borsen saa well som vdi andre huse sielger och forhollder deris arbede, som icke skall were saa gott och forsuarligt, som dett sig bør, saa mange derudoffuer bliffuer bedragen, och dermed deris næring affskierer och betager, vnderdanigst begierendis wi naadigst sligt wille lade os were angelegen, paa dett de fattige skatteborgere paa deris næring wed slig jndpas ey skulle sueckis, da paa dett saadant kand forekommis wille wi naadigst forbnddett haffue, saa och hermed forbiuder alle och en huer vdlendiske fra de steder vdi Østersøen sig att vnderstaa noget suertfeger arbeide her paa Børsen her vdi byen eller paa Christianshaffn att feellholde och sielge eller sielge lade, vnder warernis fortabelse de haffuer med att fare, dog icke hermed meent huis suertfeger arbede, som hid vdi riget indskickis fra Engelland, Franckerig eller Holland och paa Børsen fallholdis, naar herredage skeer, och skall suertfegerne her vdi byen derimod were forpligt att sielge deris ware for billig kiøb; saa fremtt dett befindis anderledis, skall dette wortt obne breff were jgien kaldet, huorefter sig alle och en huer haffuer att rette och forhollde. Forbiudendis etc. Hafniæ den 7 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 76.

318. **8 Okt. 1641.**

En Forstander beskikkes ved Baadsmændenes Sygehus.

Christian 4 tillforordner nerwerende breffwiser wed naffn Oluff Torbensen att skall were forstandere vdi dett siughus, som er forordnet til siuge baadsmend her vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, och skall hand sig vdj samme bestilling forhollde saaledis som efftérfølger: 1. Skall hand, naar nogen siug føris i samme siugehus, der paa tage wor admiral paa Bremerholm hans sedell, wed dag och dato specificerit, och dem rigtig føre till bog, saawellsom paa Holmen. 2. Naar den siuge tilpas bliffuer, att hand kand gaa paa Holmen till arbeid igien, da skall hand derpaa tage admiralens bewis och dend vdi ligemaader føre till bogs. For dett 3, dersom nogen aff samme personer wed doden affgaar, skall hand strax admiralen dett

tillkiende giffue och dett paa Holmen wed dag och dato kand bliffue indtegnet, och hans efterladendis godtz aff Holmens skriffner registreris. For dett 4 skall hand effter dend taxst, som sedwaanligt haffuer weret, spise de siuge, huoraff hand skall tage en copie paa Bremerholmb vnder admiralens hand och sig dereffter rette och trolig forhollde baade jmod os saa och de siuge. For dett 5 skall hand haffue flittig indseende, att med mad och oll, reenlig och well kaaget, tilbørlig omgaais, och udi rette tid och time bliffuer de siuge forbaarett, och iche vdi nogen maader dennom forkaartte, saa och att huse, sengekleder, kander, fade och altt andett, huoraff de skall spisis och vnderholldis, rigtig och renlig holdis, som hand agter att forsuare. For dett 6 skall hand holde rigtig register paa alt hannom bliffuer leffuerett, som vdi samme siughus skall forbrugis, och derfor giore rigtig rede och regenskab. For dett 7 belangende en kock och kieldersuend saa och tuende quindfolck, som skall holde reent, rede senge och toe de siugis kleder, dennom skall hand spise effter Holmens taxt, och for dett 8 och sidste effter ald forberørtte puncter skall hand haffue sig att rette och forhollde, indtill hand derom bekommer widere ordinantz, och vdi alle maader tro, flittig, hørig och liudig lade sig finde och Holmens rett were vndergiffuen, och dersom hand sig herimod forseer eller forgriber, da derfor att straffis effter forseelsen, som wed bor, for huilken hans wmage och besuering wi naadigst haffuer bewilget att will lade giffue hannem aarligen till besollding och kost lige som hans formand Frantz Knudtzen for hannem hafft haffuer, huilken hans besollding skall begynde och angaa fra paaske dag anno 1640 och siden saaledis aar fra aar forfølgis jmidlertid hand er vdi samme bestilling. Forbiudendis etc. Giffuet Hafniæ 8 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 69—70.

319. **9 Okt. 1641.**

Privilegier for Skræderne.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom skrederne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig besuerger en deell att komme hid till byen och strax sig att boesette paa handwerckett, huorudoffuer deris tall saa forfyllis, att dend ene ingen næring kand haffue for dend anden, da endog wi icke er tillsinds de for nogle och 20 aar siden med gott och wigtig betenckende affskaffede skredere j nogen maader enten till deell eller gandske att lade komme paa fode, dog haffuer wi naadigst bewilget skrederne her vdi byen vdi nest-

følgende ti aar dise tuende effterfølgende friheder, først att jngen maa komme vdi lauget, med mindre hand haffuer tient vdi tuende aar hos mesterne her vdi byen och wed sin tieniste louglig er skilt, dernest att ingen mere her vdi Kiøbenhaffn och des forsteder, saawiit vnder byens rett ere, maa were end hundrede och tiuffue mester skredere; med resten belangendis skreder lauget haffuer borgemestere och raad, som de for os wilde ansuare, att holle offuer woris derom vdgangne forordninger, huor effter en huer kand haffue sig att rette. Hafniæ dend 9 octobris anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 76—77.

320. **18 Okt. 1641.**

Skøde paa et Hus i Farvergade.

Christian 4 skøder til »Lucas Hammer och hans arffuinger till ewindellig eyendomb ett wor och cronens hus liggendis vdi Farffuegaden, huilcket hus till Farffuegaden fra den halffue stolpe j porten imellem Michell Kruse och forskrefne Lucas Hammer och op till porten, som tillforn haffuer weret en weg, och saa en port wed byesgraffue och siden en stor broe offuer samme graffue op till wollden vdi lengden femb och tiuffue alne och tre quarter, dett hus neden j gaarden langs op med byens graffue fra den halffue stolpe imellem Michell Kruse och Lucas Hammer er elleffue fack, vdi lengden tiuffue alne och j och tolff tomb, dybet fra Farffuegaden och ned till byens graffue er otte och tredsindtztiuffue allen och fembten tomb lang, huilcket forskreffne hus etc. Giffuet Hafniæ 18 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 86—87.

321. **18 Okt. 1641.**

Skøde paa et Hus i Farvergade.

Michell Kruse fick jligemaader ett skiøde paa et aff cronens hus liggendis vdi Farffuegaden, huilcket hus er vd till gaden fra affgangene fru Karen Pax hendis platz op till huset, som Lucas Hammer iboer, fra den halffue stolpe i porten atten allen och atten tom bred, langs op wed byens graffue fra forskreffne fru Karen Paxis hindis platz och op till Lucas Hammer paa den halffue stolpe, som er 9 fag, er saa en husleng atten allen och femb tomb, dybet fra Farffuegaden och end till forskrefne byens graffue er siuff och tredsindtztiuffue allen och nij tomb, hreden jnd j garden fra fru Karen Paxis platz och till planckewercket, som staar jmellem Michell Kruse och Lucas Hammer er sytten allen och trey quarter lang, huilckett for-

skrefne hus, biugning och jordsmon vdi sin lengde och brede, efftersom forskreffuitt staar etc. Hafniæ 18 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 87.

322. **19 Okt. 1641.**

Den kgl. Bødker maa ogsaa arbejde for Borgerne.

Christian 4 bewilger nerwerende Niels Tordsen, woris bødker, at naar hand icke haffuer att arbede paa wortt Bockerhus, hand da maa arbede for borgerne her vdi wor kiøbsted Kiobenhaffn, dog icke saadant arbede att maa giore paa woris werchsted, icke heller aff woris tømmer, forbiudendis etc. Hafniæ den 19 octobris anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 89.

323. **19 Okt. 1641.**

Anvisninger paa de Fattiges Blok paa Slottet.

Niels Madtzen cantzelliebud fick bewilling att maatte bekomme aarligen 20 rdlr. vdaff de fattigis block paa Kiøbenhaffns slott, huilcke hannem aarligen till tuende tider skall leffueris, nemlich halffparten till førstkommende juell och den anden halffue part till S. Hansdag deruest effter, och siden aarligen aar for aar forfølgis, saa lenge hand leffuer. Haffniæ den 19 octobris 1641.

Iligemaader fick Magdalene salig Lauridtz Pedersens breff aarligen 20 rdlr. aff forskreffne block att maatte bekomme. Actum ut supra.

Disligeste fick Maren affgangene Hendrich(!) breff paa tiuffue rdlr. aff blocken. Hafniæ 30 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI 90.

324. **25 Okt. 1641.**

Bartholomæus Haagensen faar Eneret til at tilberede Cement og Anvisning paa forfaldne kongelige Bygninger.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelig Bartholomeus Haagensen, borger och jndwaaner her wdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst for os haffuer ladet anhollde, at efftersom her vdi riget forbrugis och med stor bekaastning indforis cement fra andre nationer, huilcket her vdi riget lige saa well kand bringis till weye och haffuis som paa andre steder, da haffuer hand sig foretaget saadan werck at begynde och anrette, saa frembt wi hannom efterskreffne puncter naadigst wille bewilge:

1. Først at hannom naadigst maa forundis de gamble forfaldne, øde och ubrugellige biugninger paa Falsterboe och Lindholm, som aar effter aar bliffuer till intett och ligger nederfallen, huilcke hand

till forskreffne werck at giøre cement aff agter att bruge, och at hand maa niude huis flere forfaldne biugninger, som findis gandske ruineret och till intett giort.

2. For det andet at saa megen cement, som fornøden gioris till woris biugninger, maa hos hannom annammis for dend priis, andre dett leffuere kand, och huis wi deraff icke behøffuer, hand det at maa sielge och affhende till jndlendiske och vdlendiske, huo det begierendis er, och det vforhindret vdskibe.

3. For dett tredie at ingen effter denne dag her vdi rigett maa tilladis eller bewilgis nogen saadant werck at begynde eller j nogen maader anrette, men saadan werck alleene were hannom och hans arffuinger privilegeret.

4. For det fierde at maa niude en tienlig platz till biugning och huse, som maa følge hannom och hans arffuinger for arff och eyendomb.

Da effterdi saadan werck er disse lande och riger till gaffn och fordeell, haffuer wi naadigst bewilget och tillatt och hermed bewilger och tillader, att forskreffne Bartholomeus Haagensen maa saadan werck anrette och till samme brug niude och behollde de gamble forfaldne, øde och vbrugellige biugninger, som findis paa Falsterboe och Lindholmb; dersom hand flere saadan gamble vbrugellige biugninger begierer, da skall hand dennom naffngiffue; dernest haffue wi och naadigst bewilget, at huis cement, som fornøden giøris till woris biugninger, skall hos hannom anammis och hannom betalis effter dend priis andre dett leffuere kand, och huis hand widere kand bringe til weye och wi icke behoffuer, dett skall were hannom tillatt at maa sielge och affhende till jndlendiske och vdlendiske, huo det begier, och det vbehindrett vdskibe. For dett tredie effterdi till sadan werck att begynde och driffue stor omkaastning will anwendis, wille wi haffue forbuddett, at jngen effter denne dag her vdi riget maa saadan werck anrette eller begynde, men hand och hans arffuinger alleene dett were privilegeritt, saa frembt hand och hans arffuinger wercket driffuer. For det fierde wille wi hannom en tienlig platz till biugning och huse att paasette lade paa huert sted aff wore leensmend vdwise, huilcken hannom och hans arffuinger for arff och eye skal følge. Forbiudendis alle och en huer etc. Hafniæ 25 octobris anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 96—97.

325. 26 Okt. 1641.

Kongen laaner af de Husarmes Penge.

Christian 4 giore alle witterligtt och kiendis os och wore effterkommere koninger wdi Danmarck aff rett witterlig gield skyldig at were os elskelige borgemestere och raad wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa de fattige husarme her sammestedtz deris wegne 10563 rixdaler, som de os aff forskreffne fattige husarmes penge vnderdanigst laant och forstragt haffuer, huilcke forskreffne 10563 rixdaler wi bepligter os och wore efflerkommere koninger vdi Danmarck forskreffne borgemestere och raad eller deris effterkommere paa de fattigis wegne aff woris rentecammer till gode reede att betale till Michaelis førstkommendis anno 1642 med 6 rixdaler till rente aff huert hundrede och hollde dennom paa forskreffne fattigis wegne skadisløs vdi alle maader, och om saa skeede, at forskreffne 10563 rixdaler icke lenger hos os bliffuer bestaaendis, da skall wore rentemestere dennom aff wortt rentecammer aarligen paa wore wegne aarligen giffue och fornoye renten aff forskreffne penge 6 rixdaler pro cento, och naar wi samme penge icke lenger wille haffue, mens bliffuer tillsindtz dennom at wille erlegge, da skall wi dennom eller deris effterkommere derom et halff aar tillforn adware, och skall dett jligemaader were dennom frit fore dennom at opskriffue, naar de dennom icke lenger vde lader bestaae, dog at de sammeledis et halff aar tillforn os vnderdanigst derom lader forstendige. Giffuet Hafniæ den 26 octobris anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 101—02.

326. 28 Okt. 1641.

De Tømmermend, der arbejde paa Hans Mandixens Skib, forskaanes i den Tid for Udskrivning.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelig Hans Mandixen, borger och indwaaner her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst giffuer tillkiende, huorledis hand med forderligste agter her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn at lade bygge et skib paa en 100 lester eller mere stordt, med vnderdanigst begiering wi naadigst wille bewilge, att de tømmermend och arbedtzfolck, som forskrefne skib skulle bygge, maatte, jmedlertid de forskreffne hans skib paa arbeder, for woris tieniste och vdskriffning were fri och forskaanet, da haffue wi aff wor synderlig gunst och naade naadigst vndt och bewilget och nu med dette wortt obne breff vnde och bewilge alle forskreffne tømmermend och arbedtzfolck, som paa forskreffne Hans Mandixens skib arbede, maa for woris arbede och vdskriffning were forskaanet,

saa lenge de paa forskreffne hans skib arbede. Forbiudendis etc. Hafniæ 28 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 102—03.

327. **28 Okt. 1641.**

Privilegium for et Kompagniskab til at forfærdige Leer, Skærknive og Partisaner osv. Jfr. Nr. 316.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom Hermand Wust, borger och jndwaaner her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, med sine participanter haffuer anno 1628 dend 26 septembris erlanget woris naadigste privilegium at maa fra fremmede steder hid vdi wortt land Sielland lade forskriffue nogle gode mestere, som giøre leer, skeerkniffue, partisaner och picker, och dennem nedersette vdi bemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och bemelte Hermand Wust vnderdanigst foregiffuer nogle aff bemelte hans medparticipanter att were wed døden affgangen, och hand sielff icke for hans alderdomb och skrøbeligheds skyld lenger saadant kand forrestaa, huorfore hand bemelte woris privilegium haffuer affstaaet och oplatt disse effterskreffne Christian Albrecht, Hans Wiberg och Friderich Espag, borger och jndwaaner vdi bemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och de nu vnderdanigst hos os haffuer ladet anhollde wi dennom naadigst woris privilegium derpaa wille meddele, da haffue wi naadigst bewilget och tillatt och hermed bewilger och tillader forskreffne Christian Alenbrecht, Hans Wiberg och Friderich Espach, mester paa samme handwerck, at maa fra fremmede steder hid vdi wortt land Sielland till dennom sielff lade indforskaffe nogle gode mestere, som forskreffne arbed och andet deslige kand giøre, dersom de iche sielff det kand offuerkomme, och dennom sig nedersette her vdi bemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och efftterdi vdi begyndelsen will anvendis stor bekaastning, førend samme mestere kunne hid indbringis, da wille wi forskreffne Christian Alenbrecht, Hans Winberg och Friderich Espag hermed haffue bewilget, saa och privilegerit, att naar samme mestere ere hid ankomne och sig her nedersette at arbede, da jngen saadanne mestere at maa sig vdi fembten aar dereffter nedersette her vdi kiøbstederne, vdi Kiøbenhaffn, Friderichsborg, Croneborg, saa och Wordingborg leene, saadan arbede at forferdige, dog skall dett were enhuer fritt for hid vdi landet at indføre leer, skeerkniffue, partisaner och picker och deslige, baade før forskreffne mester hid ankommer och siden, desligeste de mestere, som allerrede her vdi landet boer, frit for saadant arbede

at forferdige, giøre och sielge till dennom, som det behager. Forbiudendis etc. Hafniæ den 28 octobris anno 1641.

Sæl. Registre XXI. 103.

328. **30 Okt. 1641.**

Klokkeren ved Slotskirken er fritagen for borgerlig Tynge.

Christian 4 bewilger Madtz Christensen, klocker till kircken paa wortt slott Kiobenhaffn, at maa, saa lenge han er vdi tienisten, niude sin wisse aarlig genandt, were sig huad det och were kand, som hans formend for hannom hafft och nydt haffuer, disligeste och at maa sidde fri for alle kongelige och borgelige skatt och tynge, saa lenge hand ingen borgellig næring bruger. Bedendis och biudendis etc. Giffuet Hafniæ 30 octobris 1641.

Sæl. Registre XXI. 105.

329. **22 Marts 1642.**

De Tømmermænd, der arbejde paa Rasmus Jensens Skibe, fritages imidlertid for Udskrivning.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelige Rasmus Jensen, borger och indwaaner her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst giffuer tillkiende, huorledis hand med første her for wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Christianshaffn nogle skibe agter at lade opbygge, huor till hand en egen mester wille antage, med vnderdanigst begiering wi naadigst wille bewillge, att samme mestere med sitt kald, som forskreffne skib skulle bygge, maatte jmedlertid de paa dennom arbede, for woris tieniste och vdskriffning were fri och forskaanet, da haffue wi naadigst vndt och bewilget och nu med dette wortt obne breff vnde och bewilge forskreffne mester och arbedtzfolck, som paa forskreffne Rasmus Jensens skibe arbede, maa for woris arbede och vdskriffning were forskaanet jndtill forskreffne skibe forferdigt ere, dog at samme mester icke antager nogle tømmermend, enten som nu er eller haffuer weret vdi woris tieniste. Hafniæ 22 martii anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 112.

330. **17 April 1642.**

Skøde paa Grunde paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelige Oluff Stehn, byefogt vdi wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis, som er vdi breden langs reueren paa Offuergaden offuer wandet fra Jacob Bastians och till Jørgen Løskow hans platz førge-

tiuffue siuff allne och et quarter, lengden paa samme platz strecker sig fra forskreffne Offuergade och bag till Dronninggaden, huilcken platz« etc. Giffuet Hafniæ 17 aprilis anno 1642.

Iligemaader fick Jørgen Løskow, borger vdi Christianshaffn, breff paa en platz, som er vdi breden langs reveren paa Offuergaden offuer wandet fra Oluff Steens platz och till S. Sophiæ gaden 47 allen och et quarter, lengden paa samme platz strecker sig fra forskreffne Offuergade och bag till Dronninggadeu.

Sammeledis fick Anders Suendsen, borger vdi Christianshaffn, breff paa en platz, som er vdi breden langs reveren paa Offuergaden offuer wandet fra Dronninggaden och till Anders Pedersens aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn hans grund och platz 46 siellandske allen, lengden fra forskreffne Offuergade strecker sig hen till Dronningegaden. Ellers liude samme breffue ord fra ord som forskreffne breff och med samme dato.

Sæl. Registre XXI. 115—16.

331. **21 April 1642.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelige Jacob Bastian, borger och jndwaaner vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis, som er vdi breden fra Torffuet och till Oluff Stehens grund och platz langs reueren paa Offuergaden offuer wandet førgetiuffue siuff allen och ett kuarter, lengden paa forskreffne Offuergade strecker sig hen till Dronninge gaden, huilcken platz« etc. Giffuet Hafniæ den 21 aprilis anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 120.

332. **5 Maj 1642.**

Skøde paa en Grund i Mikkel Vibes Gade.

Christian 4 skøder til »os elskelig Johann Funcke och hans arffuinger denne wor och cronens platz, grund och eyendomb wdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, liggendis j Mickell Wibis gade jmellemb byens planckewerck och wollden, och befindis samme pladtz at were vdi lengden fra byens grund och op till wollden atten allen och tre quarter en told, fra byens grund och langs Willem Klinckhammers gaffuell op till wollden er tiuffue en allen halffanden tolld, fra gaden langs byens planckewerck indtill forskreffne Willem Klinckhammers gaffuell er sytten allen trey quarter, fra gaden langs wollden och hen till

Willem Klinckhammers gaffuel er tiuffue fire allen, huilcken forskrefne platz« etc. Hafniæ 5 maji anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 130.

333. **14 Maj 1642.**

Den forrige Ridefoged Fredrik Fredriksen fritages for Byens Tynge.

Christtan 4 bewilger os elskelige Fredrich Fredrichsen, forrige ridefoget her paa wortt slott Kiobenhaffn, at maa for hans lange tro tieniste were fri och forskaanet for jndquartering, kemners bestilling, neffn och al anden dislige byens bestillinger, dog skall hand, efftersom hand næring brnger, vdgiffue skatt och vdstaa anden borgellig tynge. Forbiudendis etc. Hafniæ 14 maji 1642.

Sæl. Registre XXI. 145.

334. **17 Maj 1642.**

Uordner paa Frue Kirkegaard forbydes.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom wi naadigst erfarer attskillige muttwillige personer, saa och børn, tønde, saa wel om søndagen som ellers andre dage, naar tienisten er, at lade sig finde paa Wor Frue kierckegaard och der vden nogen skye med legen, stimen och andre vskickellighed at forstyrre tienisten vdi kircken, ja well att rotte sig sammen och sette sig op jmoed dennom, som vdi en goed meening ere forordnet till dett att skulle hindre, da saadan muttwillighed att forekomme wille wi alle och en huer alworligen och strengelligen haffue befalet, att de sig baade sielff saa och deris børn och tynde adwarer, at de sig her effter saadan vskickellighed entholldér. Betredis nogen saa och befindis herimod paa forskreffne kiergaard nogen vtilbørlig muttwillighed, men tienisten vdi kircken warer, at begaa, skall de vnge vden ald naade reffsis med ris och hug, men de som store ere straffis vdi halsjern eller andre maader, efftersom deris forseelse stor befindis; saa frembt forelderne och hosbonderne och hervdi forsømmelige findis, skall de deromb adwaris och siden tillbørligen staa till rette, huor effter sig en huer kand haffue att rette och forhollde och for skade at tage ware. Hafniæ 17 maji anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 138.

335. **27 Maj 1642.**

Forbrydelse af en ikke bebygget Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wi naadigst for rum tid siden haffuer giffuet Tage Andersen, fordum borger her vdi wor kiobsted Kiøbenhaffn, en platz vdi wor kiøbsted Christianshaffn, huis

arffuinger endnu samme grund och platz ey haffuer opfylt, indhegnet eller j ringeste maader sig med befattett effter woris naadigste befaling, som for nogle aar forleden der till byetinget ofte er lest och forkyndet, dennem tillhollder att bygge vnder samme platzis fortabelse inden aarsdagen effter, huilcket icke er effterkommet, da haffue wi aff vor synderlig gunst och naade vndt, skiødt och giffuet och nu med dette wortt obne breff vnder, skiøder och giffuer Hans Pedersen, byeskriffuer vdi forskreffne wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens pladtz, jord, grund och eyendomb vdi bemelte Christianshaffn liggendis tuertt offuer for Torffuet vdi Dronninggaden østen op till den vbyggett platz, som wi nu sielff eyer, paa den ene och nest westen op till Lauridtz Nielsens pladtz der sammestedtz paa den anden side, som strecker sig j breden for till j samme gade førgetiuffue och siuff siellandske alne, och vdi lengden tillkommer hannem der paa wed lige bred fra forskreffne Dronningegade och bag vd till Printzens gade, huilcken forskreffne platz etc. Hafniæ 27 maji 1642.

Sæl. Registre XXI. 146.

336. **19 Juni 1642.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att effter som os elskelig Jockum Beck til Gladsaxe, wor mand och tienner, haffuer soldt, skiødt och affhendt fra sig och sine arffuinger en gaard vdi wor kiøbsted Christianshaffn liggendis, som wi naadigst for rum tid siden haffuer giffuet affgangne Sigword Grubbe till Hoffdall, effter samme Jockumb Beckis skiødis widere formelding, och er maalet derpaa som effterfølger: først er forskreffne platz for wed Strandgaden fra Nickell Kockis och indtill Jens Poffuelsens otte och førgetiuffue allen, dernest vdi Kongens gade jmellemb forskreffne Nickel Koch och Jens Poffuelsens otte och førgetiuffue allen, siden fra Strandgaden och indtill Kongensgade halffemtesindtztiuffue och sex allen, sammeledis fra Strandgaden med haffn och fortoug effter forskreffne maall vdi breden till vdi den dybe strømb, ligesom andre hans naboer aff os derpaa skiøde och adkombst bekommet haffuer, huilcken platz etc. Giffuett Rensborg 16 junij 1642.

Sæl. Registre XXI. 156.

337. **6 Avg. 1642.**

Bestalling for en Rebslager paa Bremerholm.

Christian 4 antager »nerwerende Christen Jensen Holst for en rebslager paa Bremmerholmb, och haffuer hand sig vdi samme sin

bestilling vdi efftersølgende puncter att rette och forhollde. Først skall forskreffne Christen Jensen haffue flittig och goed agt och indseende med ald dend hamp, som aarligen leffueris och paa Reberbanen paa forskreffne Bremerholmb forarbeides till floden och Holmens fornødenhed, att dend er goed och vforfalskett, saa dend kand passere for got kiobmandsgotz vdi alle maader, som det sig bør, disligeste skall hand lade giøre samme hamp well reen och klar, som det sig bør, disligeste den och tuende gange well jgiennem hegle, saa der aff vdi alle maader kand gioris, spindis och slais got och vbedrageligt arbed, som floden best kand bequemme, huor aff forskreffne Niels Pedersen skall haffue till affald paa huert skippund goed Rigeske hamp sexten skaalepund, disligeste wille wi at alle groffue toffue, kaabeltouff och redskab skulle indskydis vdi woris Drøgstuffue, effter de paa banen tillsammen slagne ere, och vdi det ringeste ligge fiorten dage och natter offuer, forend de bliffuer tierede, paa det fugtigheden disbedre deraff kand vddragis, vdi huilcke fiorten dage och natter och mere, om icke noget hastigtt skall foretagis, dog skall rebslageren haffue goed opsigt, at idelig och altid goed warme j Drøgstuffuen holldis, baade winter och sommer; vdi lige maader skall hand och hollde rigtig och klar bog jmod skriffueren, paa huis hand aff skriffueren annammer, saa och paa huis hand jgien leffuerendis worder; disligeste skall det hannem vnder høyeste straff were forbøden at lade løbe garnet jgiennem en waad eller fugtig stryger, naar det paa rullen opwindis. Och haffuer wi hannem for samme sin tro och flittig tieniste naadigst bewilget till arbedtzlon paa sin egen bekaastning och folck for huer skippund kaabelgarn att spinde nie marck, for et skippvnd aff alle slags liner, saa och hysing, merling och wøffling, saa och for huert skippund smaat kaabelgarn att spinde till ligreeb nie slette daler, for huertt skippund segelgarn och smaat kaabe[l]garn till anckers ridskab att winde atten daler. Wi will och lade giffue hannem for huertt skippund ridskab hand slaar, drøger och tierer j marck danske, till huilcket arbed hannem aff Holmen skall forskaffis fri folck saa titt och offte slais, drogis och tieris skall, och haffue wi hannem ochsaa bewilget aarligen till husleye fembten daler courrant, huilcken hans bestilling skall begyndis och angaa den 20 julij nerwerende aar sidst forleden. Hafniæ 6 augusti 1642.

Sæl. Registre XXI. 167—68.

338. **28 Okt. 1642.**

Accisen bevilges Magistraten endnu i 5 Aar.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom wi for nogen tid forleden haffuer bewilget os elskelige borgemestere och raad vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn accisen, som er lagt till haffnens reparation sammestedtz, at maatte nyde, och de nu vnderdanigst er begierendis wi naadigst dennem endnu samme accise paa femb aars tid wille bewilge, da haffue wi naadigst bewilget och tillatt och nu med dette wortt obne breff bewilger och tillader forskreffne borgemestere och raad samme accise fra dette wortt breffs dato endnu her effter vdi femb aar at maa niude och behollde. Forbiudendis etc. Hafniæ 28 octobris anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 173.

339. **29 Okt. 1642.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Niels Mortensen vdi wor kiøbsted Christianshaffn och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi Christianshaffn liggendis, som strecker sig till (fra) Amager stredet indtill wollden førgetiuffue alne lang, sexten allen bred, huilcken platz« etc. Hafniæ 29 octobris 1642.

Sæl. Registre XXI. 173—74.

340. **15 Nov. 1642.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelige mester Jørgen Thimian, murmester, jndwaaner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens platz, jord, grund och eyendomb vdi Christianshaffn liggendis nest wed Porten paa den syndre side wed Kongens gade, och er samme platz j breden langs ad Kongens gade forgetiuffge siellandske allne och langs wolden wed Amagergade otte och førgetiuffue alne lang, huilcken platz« etc. Giffuet Hafniæ 15 novembris anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 178—79.

341. **17 Nov. 1642.**

Henrik von Qualen beskikkes til Tilsynsmand ved Instrumenterne paa Rundetaarn.

Christian 4 antager os elskelige Henrich von Qualen att skall haffue inspection med de mathematiske instrumenter, som wi naadigst haffver ladet opsette paa det nye taarn, wi nyligen haffuer ladet opbygge, och haffue wi naadigst bewilget aarligen for samme hans tieniste att wille lade giffue hannem 200 species daler, huilcken pen-

sion och besolding skall begynde och angaa fra S. Mortens dag sidst forleden och endis aarsdagen nest effter, och siden saaledis continueris, saa lenge hand er vdi samme bestilling. Bydendis etc. Hafniæ 17 novembris 1642.

Sæl. Registre XXI. 181.

342. **23 Nov. 1642.**

Bestalling for en Tapetserer ved de kgl. Slotte.

Christian 4 antager »nerwerende Giertt Pippers at skall her effter tage ware paa tapeseri paa alle wore slotte, dett at renovere och reenhollde vden ald mackell och smitte, som der paa effter denne dag findis kand, och haffue wi for samme hans tieniste naadigst bewilget aarligen at wilde lade giffue jtt hundrede och tiuffue currante daler; disligeste haffuer wi och naadigst bewilget, at hand for skatt och ald anden wore och byes tynge maa were forskaanet ald dend stund, hand sig vdi samme wor tieneste forholder som det sig bør. Och skall forskreffne hans pension begynde och angaa fra dette wortt breffs dato och endis aarsdagen dernest effter, och siden at continuere jmeden och ald den stund hand vdi samme wor tieniste forbliffuer. Biudendis« etc. Giffuet Hafniæ 23 novembris anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 185—86.

343. **25 Nov. 1642.**

Næringsfrihed for Hofskræderen.

Christian 4 bewilger Christian Biergraff, woris hoffskreder, att maa vbehindrett arbede och dertill antage fornøden suenne huor och paa huad steder woris hofflager er, saa well her j wortt rige Danmarck som j wore forstendomme. Forbiudendis etc. Hafniæ 25 novembris 1642.

Sæl. Registre XXI. 189.

344. **25 Nov. 1642.**

Lukas Hammers Enke og Børn maa efter hans Død vedblive at forestaa Farveriet.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom for os vnderdanigst haffuer ladett tillkiendegiffuet Anne, Lucas Hammers woris farffuers quinde her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorledis hindis mand, forskreffne Lucas Hammer, skall were med en hefftig siugdomb anfegtett, saa hand neppellig skall komme derfra med liffuet, vnderdanigst derfore begierendis, at dersom hand wed døden affgick, hun da och hindis børn forskreffne Farffueriet fremdelis maatte niude, erbiudendis sig saaledis dermed at wille forhollde, saa ingen billig klage offuer hinde skall komme, da haffue wi naadigst bewilget och

tillatt, saa och hermed bewilger och tillader forskreffne Anne Lucas Hammers och hindis børn, naar forskreffne Lucas Hammer wed døden affgaar, samme farffuerie at maa forestaa och dennem derfore at niude det samme som forskreffne Lucas Hammer for dennem hafft haffuer, saa lenge de dett betiener och forestaar som dett sig bør och ingen billig klage offuer dennem kommer. Forbiudendis etc. Giffuet paa wortt slott Kiøbenhaffn den 26 novembris 1642.

Sæl. Registre XXI. 189—90.

345. **2 Jan. 1643.**

Forrige Renteskriver Kristoffer Iversen maa beholde sin Have i Bredgade i Leje.

Christian 4 bewilger och hermed tillader at os elskelige Christoffer Iffuersen, woris forrige øffuerste renteskriffuer, maa till leye bekomme den boe och haffue wden for Østerportt wdj Bredegaden, som os tilkommer och aff hannem till os er wdlagtt for huis hand os skyldig er bleffuen, huilchen hand skall beholde indtill wj anderledis tilsiger for 20 species daler til leye aarligen. Forbydendis etc. Hafniæ 2 januarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 204.

346. **2 Jan. 1643.**

Syn over Bryggergaardene.

Christian 4 giøre alle witterligt, at samptlige borgere udj brøggerlauget udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn wnderdanigste giffuer tilkiende, huorledis att os elskelige borgemestere och raad sammestedtz een anordning haffuer giort paa huor mange gaarde der findis tienlig till brygger gaarde wdj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn effter mendtz grandskenning och siun, liudendis ord fraa ord som effterfølger: Wij borgemestere och raadmend udj Kiøbenhaffn giøre witterligt, att efftersom Kongelig Mayestets worris naadige herre, Hans Mayestets naadigste befalling den 12 octobris anno 1622 haffuer ladet vdgaae, jndhollendis jblant andet, att efftersom Hans Mayestett naadigst udj forfaring komb den wskickelighed her udj byen foraarsagedis der aff, att det ehn huer fridt waar wdj sit egit hus oll at brøgge, huorfor baade waar mange slaugs øll, saa och att en huer det effter sidt egit tøche godt och undt kunde lade brøgge och det som de selff ville selge och affhende, daa paa det saadan w-ordning det meste mueligt kunde affskaffis, wille Hans Mayestet att wij da strags offuer ald byen ehn wisse antal brøgger gaarde, saa mange wij eragtit fornøden att wehre, udwelgede paa dj steder, best wand och leigligheden saa och for byen bequemmeligste, och de som saadan pladtz, rum och

brøgger redskab haffde, att de, naar behoff giordes til Hans Mayestets skibs flodis behoff heller andre Hans Mayestets fornødenhedt, kunde brygge, huilche brøggere och jngen anden til byens behouff skulle maatte brøgge, dog huis ehn huer som tilforn till sit egit huus at brøgge uforbødet, med widere som samme Hans Mayestets naadigste befalling udj sig selff jndholder. Huilchet wij ey allene da strax underdanigst udi werch stillidt och effterkommet haffue, meden end och den 29 julij nest forleden sexten borgere, otte kiøbmend och otte brøggere, nemblig erlig och welagte mend Hans Houmand, Morten Schuldtz, Hendrich Radtiche, Christen Jensen tystoelsfører, Anders Pedersen, Christian Peitersen, Jens Søffrensen Huid, Greigers Jørgensenn, Lauridtz Michelsen, Biørn Bentzen, Hans Jensen Faaborg, Peder Mathiesen, Hendrich Jacobsen, Lauridtz Heselberigh, Jacob Pedersen Fougidt och Jens Tommesen tilforordnidt, att efterdi formeentis end deel aff de gaarde, nu i brøggerlauget waar, huerchen med rum, pladtz, jndkiøren eller anden fornødenhedt effter Hans Mayestets naadigste willie och breff skichedt och bekuemb at were, men ganske dertill wbequem och sneffre, saa och om der udj nogen jldtz farre (huilchet Gud naadeligen affuende) paakomb, skulle mand iche vel kunde komme til nogen redning at giøre, møget mindre jldstiggerne eller andet der til behoffuende instrumenter røre eller bruge, huor udaff waar adt befrøgte, att jlden offuerhaand motte tage, iche alleniste dennom selff, som der udj bouer, men och derris nabou saa vel som den heele bye till allerstørste forderff och undergang, huorforre dennom paa lagdis och befalledis, att de dennom skulle forsamble och udj alle de brøggergaarde, som nu udj lauget waare, forføye och dennem flitteligen och grandgriffueligen besichtige, huilche udj alle maade effter høystbemelte Kongelig Mayestets naadigste villie och befalling vare saa loulig och danlig(!), att dj huert gang trey pundt malt rumbt brøge kunde, och huilche jche, saa vel som och saa iche mindre udj agt tagge, huor wlofflige jldsteder wdj samme gaarde fandtis, och aldt sligt med ald sin ombstende klarligen udj pennenn forfatte och med deris samptlige henders underteignelse till widere effterrettning for retten jndleffuere, paa det at mand nest Gudtz den allermegtigis naadige hielp och bistand der till tienlige middell, baade Hans Mayestet och menigheden till gaffn och gode, i tiide anordne och skaffe kunde, som det sig bør, huor om de deris forrettning for os jndleffuerit haffue, saaledis formellendis:

Effter eder gunstige welwise herrer borgemestere och radtz schriffteligbefalling de dato 29 julij sidst forleden jndhollendis, wij underschreffne

os schulle forsamble och udj alle brøggergaarde, som nu wdj brøggerlaugitt ehre, forføye, och dennem grandgiffueligen besigtige, om de udj alle maader effter Kongelig Mayestets naadigste willie och befalling ehre saa louglig och daalige, att dj huer gang threj pund malt rombt brøgge kand, och huilche iche, saa wel som ochsaa iche mindre wdj agt haffue huor wlofflige jldsteder i samme gaarde befindis, med dis ombstende wdj pennen forfatte och wnder woris henders wnderteignelse for retten jndleffuere. Till dis hørsommeligen at forfatte haffue wij effter erlig och welagt mand Lauridtz Michelsen, oldermand for brøggerlaugitz, anvisning begiffuit os paa aastederne och effter flitige besigtelse befunden, at det ganske brøggerlang bestaar udi 122 gaarde, huor udaff 114, som for loulige brøggergaarde j alle maader kand pasere, som ehr: Storkierchestrede 1. Peder Mortensen raadmand. Leyerstrede 2. Maren salig Lambret Berentsens, 3. Hans Nandsen raadmand. Snaregaden 4. Hermand Woyst, 5. Peder Mathiesen, 6. Reigel Jensens, ehr jngen jndkiørsel, kand wel skaffis, ellers med ald anden bequemlighed noch, 7. Peder Pedersen raadmand, 8. Rasmus Munch. Magstredet 9. Lauridtz Jensen, 10. Jacob Pedersen Fouget, 11. Lauridtz Bentzen, 12. Jens Rasmusen, ehr døgtig noch, dogh jngen jndkiørtzel, 13. Gudmand Olsen i Christen Hoggesens gaard, findis rom och pladtz noch, dogh foruden indkiørtzell, 14. Hermand Willoes, naar begge gaard kommer wdj itt med porten. Farffuegaden 15. Niels Christensen. Compagniestrede 16. welbaarne Siwordt Bechis gaard, som Madtz Pedersen jboer, 17. Niels Pedersen nest hos samme gaard, 18. Lauridtz Michelsen, 19. Jens Christensen, 20. Jens Andersen, 21. Steffen Pedersen, 22. Jacob Pedersen, 23. Peder Pedersen raadmandtz, som Hans Johansen jboer. Badstouffuestedet 24. Greigers Jørgensen, 25. Mette salig Peder Pedersens. Brouligerstrede 26. Andres Hoppener, 27. Jørgen Pommerin, 28. Lauridtz Rasmusen, 29. Jacob Clausen, 30. Mette salig Michel Andersens, 31. Hendrich Jensen. Radhus strede 32. Jens Soffrensen Huid, 33. Hans Jensen. Nytorffue 34. Biørn Bendtzen, 35. Christoffer Bremmermand, 38. Niels Hansen, 39. mester Lauridtz Mortensen, som Johan Roubring jboer, 40. Peder Christensen. Gameltorffue 41. Kirstine Knud wrtekremers, 42. Jacob Pedersen skriffuer, 43. Lawridtz Heselberigh, 44. Hendrich Steenkohls, som Torben Pedersen jboer, 45. borgemester Jacob Michelsens, 46. Christen Bentzen raadmand, 47. Jens Schyottis, 48. Michel Brøggers gaard, som Anders Lauridtzon jboer. Westergade 49. Lauridtz Søffrensens, 52. Michel Søffrensens Leegh, 53. Madtz Joensen, 54. Søffren Andersen, 55. Peder Poffuilsen, 56. Anne Eskild Nielsens,

57. Jens Heselberigh. Studiestrede 58. Rasmus Pedersen. Norregade 59. Margrette salig Matz Gullandfars. Sancte Peders strede 60. Rasmus Tønnesens gaard, 61. Soffren Søffrensen, 62. Anders Hansens, som haffuer werit salig Morten Kroels gaard, 63. Christian Peittersen, 64. Jens Krags, 65. Michel Sacherisens, 66. Søffren Jensens, 67. Hans Tregaardtz, 68. Karen salig Madtz Soffrensens, 69. Jacob Pouilsens, 70. Hans Lauritzens i Wiromb, som Oluff Nielsen jboer, 71. Søffren Christensen byeskriffuers, 72. Michell Marchersen, 73. Hans Jespersens, 74. Niels Erichsens, 75. Sidtzel salig Frantz Ibsens, 76. Anders Povilsens, som Anders Hansens jboer, 77. Anders Povilsen nest op till, som hand selff jboer, 78. Niels Adtzersen, 79. Hans Jensen Faboure, 80. Salig Anders Haars gaard, som Margrette salig mester Hans Bangs nu jboer, 81. Claus Andersen, 82. Michel Søffrensen raadmand, 83. Anders Pedersen. Rosengaarden 84. Niels Andersen, 85. Gudman Madtzen, 86. Claus Weidemand, 87. Oluff Jensen, 88. Peitter Tersk. Kiødmangergaade 89. Niels Nielsens, 90. Else Olle Olsens, 91. Niels Lauridtzen Wedeløuff, 92. Else salig Knud Bangs, 93. Jens Pedersen Lougmand, 94. Anne salig Hans Mortensens, 95. Frederich Frederichsen, ridefouget, som haffuer weritt Boel Islenders, 96. salig Jacob Jorgensens. Løffuestrede 97. Jens Tommesens, 98. Oluff Andersens. Springgaden 99. Frantz Andersens. Kiødmangergade 100. Jørgen Mathiesens, som haffuer werit salig borgemester Knud Marchorsens. Amagertorffue 101. Hendrich Biskop, 102. Jochum van Schleitzell. Closterstrede 103. Niels Hansen raadmantz. Skoeboederne 104. borgemester Reigenholtt Hansens egen store gaard, 105. borgemester Reigenholtt Hanssens gaardt, som Hendrich Isachsen wdj boer, 106. noch den tredie hans gaard, som Niels Mogensen jboer, 107. salig Jens Bruns gaard, 108, Tommas Jenssens gaard, jngen jndkiortzell och sneffuer forgaard, men broggeromb och redskab i sig selff lougligh, 109. Sara salig Madtz Mougensens, 110. Hans Haggesens, ehr gaardtzromb, dog jngen jndkiørtzell, brøggerhus och redskab vill forbedris, 111. Hans Helmers, jngen jndkiørtzell, dog hellers louglig, 112. Niels Pedersen wrtekremmers med jndkiørtzel och hellers loulig. Østergade 113. Jochum Waldtpurger slodtzfougedt. Pillestrede 114. Jens Jensen, prior wdj det nye Hellig geisthus hospitall her for Kiøbenhaffn, hans gaard ehr louglig, och effterskreffne otte gaarde befindis ey paserlig till louglige brøggergaarde, som ehre: wdj Læierstrede 1, Knud Jensens, jngen jndkiørtzel och heel sneffuertt romb. Magstrede 2. Suend Brøggers gaard, ganske sneffuer och aldelis iche till louglig brøggergaard thienligtt, 3. Hans

Munchis lige saa. Farffuegaden 4. Lauridtz Pedersens ehr stor och rom noch, mens brøggehusett ehr iche pladtz till att brøgge effter Kongelig Mayestets befalling och husene ganske brøstfeldige. Paa Gameltorffue 5. Oluff Lauritzens, 6. Morten Ribers; udj Kledeboderne 7. Anders Søffrensen renteskriffuers; Westergade 8. Anders Mortten-sens Sold [Slot], som samme dannemendtz foreening der om j sig selff jndholder.

Och paa dett laugitt desto bedre kunde ved lige holdis och paa kommende kongelige samptt byens tynge aff sted kommes, da haffue wi paa dend høye øffrigheds naadigste och gunstige behaug foruden førige dennem meddelte articuler denne andordning giortt.

1. Att effterdj byen nu mere en nochsom med forskreffne louglig och taxerede brøggergaarde till brøggerens ophold ehr forsørgett, efftersom endoch hend wed tiuffue gaarde der jblantt med beregnitt ehre, som nu ey der till bruggis, mendtz naar fornøden giøris optagis kand, da skall jngen flere gaarde her wdj byen till slig brug indtill paa widere beskeed, om byen i sin thid formedelst Gudtz hielp mere for sig kommer och bebiugtt worder, saa at de widere der till behouff giøris, maae tilstedis eller nogen brygger wdi laugidt, wden hand een aff forskreffne taxerede gaarde enten till eye eller leige haffuer jndtagitt.

2. At naar nogen wdi laugidtt med ehn aff forbemeltte gaarde, som hand wdj leige haffuer, bliffuer jndtagit, da skall hand forpligdt were, naar handt aff samme gaardt, som hand saaledis wdj laugidt med jndtagidt ehr, wdfløtter, sig en anden aff de taxerede gaarde enten till eye eller for leye igien att forskaffe, eller och sig brøggeriett wden till hans eget huus behouff slett entholde, paa dett att ingen hinderlistighed der med, som hid indtill wndertiden skeedtt ehr, skall begaais, jdett att naar nogen med en loulig taxeridt leyegaard wdj laugidt jndkommett ehr, haffuer dj om en kortt tid der aff wdflodt och sig wdj ehn affkrog jgien nedersatt och brøggett, formeenendis dennem sligtt fritt at forestaa, fordj de wdj laugit waar, dog huerchen kongelig eller byens tynge, som en brøgger eigner och tilstaar, forrette eller wdrede kand, men j saa maade icke alleniste dennom, som wdj de louglige gaarde sidder och ald paahengende thonge wdstaae och jmodtage maa, næringen betagger, men sig och selffuer omsier wdj armod bringis, saa well som och byen med slig hytter, som di sig wdj nedersetter och slig handtering med tillhorende maldtgierningh bruge, wdj allerstørste fare sticher.

3. Att naar nogen laugsbroder eller enche, som ehn aff forskreffne taxerede gaarde eye och tilhøre, enten armod tilslaas, saa att de ey selff handlen fortt sette kandt, eller och for alders och skrøbelighedtz eller anden derhos følgende besuerings skyll det ey at bruge gide eller løste, da skall dennom iche, som ellers tilforn sked er, tilstedis end anden brøgger til sig wdj en werelse inde i gaarden at tage och dog ichun begge een gaardtz tynge wdrede, men naar nogen det iche (som forberørdt ehr) driffue kand eller att bruge løster och allige wel [iche] aff gaarden wdfløtte wille, da skall di selff den werelse jnde j gaarden bevahre, och den, som handlen bruge will, wd till gaaden lade boe, som kongelige och byens tynge aff gaarden giøre och wdrede kand, som det sig bør.

4. Och efftersom otte gaarde, nemblich Knud Jensens i Leyerstrede, Suend Brøggers i Magstrede, Hans Munch ibidem, Lauridtz Pedersen i Farffuegaden, Oluff Lauridtzen i Radhusstrede, Morten Riber paa Gameltorffue, Anders Mortensen Slodt paa Gammeltorffue, wpaserlige, efftersom forskreffuitt staar, ehre befundene, saa huad Knud Jensens ehr anlangende, da efftérdj den j synderlighed paa dett sted fremb for andre till brøggeriett eller maltgierning ganske och aldelis wbequem ehr, da skall den her effter ey for nogen brøggergaard achtis, men till den brug ganske och aldelis were casserit och affskaffidt; anlangende Suend Brøggers och Hans Munchis, da efftérdj de ganske sneffre och till brøggergaarde aldellis wdøchtige ere, skall dj och till slig brug aldelis wehre afskaffidt, med mindre en dennom begge kiøbe och wdj en gaard tilsammen bygge will, da det hannem at tilstedis och saa den for en louglig gaard at holdis. Lauritz Pedersens angaaende, da efftérdj den stor och rom noch befindis, men jchon allene paa bygningen fattis, saa bør hand den jnden Sancte Michelsdaug anno 1641 med biugningen lougligen att forskaffe, saa frembt hand den iche dereffter aff laugidt wille haffue wdelucht. Anlangendis Oluff Lauritzens, Morten Rubers, Anders Søffrensens och Anders Mortensens, da efftérdj med dennom wdj laugedt ehr jndtagne och laugs rettighed giortt, haffwe wj detz leylighed considererit och saaledis modereritt, att dennom wdj deris och deris hustruers liiffs tid (om hustruen selff handlen effter hosbundens død wille och kand bruge och ellers iche) til brøggeriett bruge maa, och de siden effter deris dødelige affgang ey widere for brøggergaarde att achtis. Des till widnesbyrd haffuer wij ladett troche woris stadtz største secret hengendis her neden fore. Giffwit wdj Kiøbenhaffn den 21 septembris 1640. Huilchen forskreffne andordning forskreffne borgemestere och

raadt sambt meninge brøggere vdj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn wnderdanigste aff os haffuer werit begierendis, wij naadigst wille confirmere och stadfeste. Da haffuer wij aff wor synderlig gunst och naade forskreffne andordning naadigst confirmerit och stadfest och nu med dette wordt obne breff confirmerer och stadfester wdj alle sine ord och puncter, efftersom forskreffuitt staar, dog wille wi os forbeholdit haffue dend att forandre och forbedre, efftersom os gott och raadeligt siynis. Forbydendis alle och en huer etc. Giffuit wdj wor befestning Glychstadt den 2 januarij anno 1642.

Sæl. Registre XXI. 204. Indført først i Aaret 1643, saa Aarstallet 1642 vistnok skal være 1643.

347. **20 Jan. 1643.**

Bestalling for Kongens Glarmester.

Christian 4 antager »nerwerendis breffwiser mester Peter Stambken wdj woris thieniste for en glarmester. Och skall hand forferdige och wed lige holde huis nye arbeed med winduuer att giøre, saa wel som huis flekerij ellers kand giøris fornøden paa wort slott Kiøbenhaffn och anden stedtz her wed Kiøbenhaffns leen, dog skulle wij selff naadigst der till forskaffe hannem huis glas och bly, hand kand haffue i behoff. Da haffue wij for saedan hans thro och willig thieniste naadigst bewilgett att wille lade giffue hannem aarligen til pension och besolding paa sig selff 20 daller och en sedwanlig hoffkledning eller tj daler i steden, paa en suend aarligen 12 daller, disligeste skall hannem forskaffes huer maanedt aff woris provianthuus her sammestedtz fetalli for femb daller, och skall samme hans bestilling begynde och angaa fra dette wort breffs dato och endis aarsdagen der nest effter och siden saaledis frembdelis forfølges jmidlertid och ald dend stund, wij hannem wdj samme stilling naadigt behøffuer. Bedendis och biudendis« etc. Hafniæ 20 januarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 210—11.

347. **20 Jan. 1643.**

Johan Ettersen maa oprette en Papirmølle ved hans Valkemølle.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom Jan Ettersen, borger och jndwohner her i wor kiøbsted Kiobenhaffn, aff os vnderdanigst er begierendis, att hannem naadigst maa tilstedis en papir mølle offuen eller neden for hans walchemølle att motte opsettis, dog att ingen flere papirmøller her i wort land Selland i 20 nest følgende aar maa tilstedis att opbyggis, da haffuer wij aff wor synderlig gunst och naade naadigst bewilgett och tilladt, saa och hermed bewilger och

tillader forskreffne Johan Ettersen en papirmølle offuen eller neden for hans walchemølle maa opsette lade, huor dett sig best kand skiche, saa och wille hermed haffue forbuden, att vdj 20 nest følgende aar ingen papir mølle her i vor land Seelland maa opsettis, dog att hand skall vere forpligtt och saa snartt mest mueligt strax samme papir mølle att anrette och udj werch stille, saa frembtt hand denne woris naadigst bewilling agter at nyde. Datum Hafniæ 20 januarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 211.

349. **22 Jan. 1643.**

Bestalling for Sognepræsten paa Kristianshavn.

Christian 4 antager »os elskelig, hæderlig och wellærtt herr Niels Augesen, forrige sogneprest wdj wor kiøbsted Warbergh, att skall were sogneprest wdj wor kiøbsted Christianshaffn, och skall hand were forpligtt vdi samme hans tieniste saa wel som liff och leffnett att forholde sig christeligen, erligen och well, som en rettskaffen sogneprest eigner och vel anstaar. Och haffuer vi hannem naadigst for samme hans tieniste bewilgett aarligen til saa lenge forskreffne woris kiøbsted Christianshaffn kand saa witt tiltage, att de selff en sogneprest kand wnderholde, att maa bekomme aff wortt renterie skibs prestis besolding, som er 170 courant daler. Bedendis« etc. Giffuitt Hafniæ 22 januarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 213.

350. **8 Feb. 1643.**

Tilladelse til at staa aabenbar Skrifte i Høje Taastrup Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom Anders Pedersen, borger och jndwohner her udj wor kiobsted Kiøbenhaffn, wnderdanigst for os haffuer ladet andrage, huorledis hans datter ved naffn Karen Andersdatter sig aff hindis throloffuede festemand skall haffue ladet beligge och med sit foster her paa landet udj en bye, Høye Thostrup kaldet, førind deris sammenvielse er bleffuen forløst, wnderdanigst begierendis wj naadigst wille bevilge forskreffne hans datter Karen Andersdatter med hindis throloffuede festemandt at motte der udj forskreffne Thostrups kirche staa obenbare skriffte, efflerdj hund der wdj sognet med hindis foster ehr bleffuen forløst, da haffue wi naadigst bewilgett och tilladt, saa och her med bewilger och tbillader forskreffne Karen Andersdatter med hindis throeloffuede festemand at maa udj forskreffne Thostrup kirche staa obenbare skriffte tilsammen. Forbiudendis etc. Hafniæ 8 februarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 216—17.

351. **9 Feb. 1643.**

Johannes Conradus Saurius maa nedsætte sig paa Kristianshavn (som Læge?).

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom nerwerende Johannes Conradus Saurius vnderdanigst for os haffuer ladett andholde hannem naadigst maa bevilges sig udj wor kiøbsted Christianshaffnn att nedersette och sin kunst samme stedtz bruge hos huem hannem behøffuendis worder, daa haffuer wi naadigst bewilgett och tilladtt och her med bewilger och tillader, att forskreffne Johannes Conradus Saurius maa sig nedersette wdj forskreffne Christianshaffn och der hans kunst bruge hos huem hannem der besøger och begerer hannem at bruge, jndtill vj anderledis lader tilsige. Forbiudendis etc. Hafniæ 9 februarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 217—18.

352. **16 Feb. 1643.**

Renteskriver Søren Rasmussens Enke forskaanes for borgerlig Tynge.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom Karen, affgangen Søffren Rasmussen, woris førige renteskriffuers efftetleffuerske, jndwaanerske wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, wnderdanigst hos os haffuer ladett anholde wj naadigst ville beuilge att hund for borgerlig skatt och tynge maatte forskaanis, effterdj hun aldelis jngen borgerlig nering och handtering bruger, da effterdi forskreffne [hendis] førrige hosbonde os nogen thil thredive aar haffuer thiendt, haffver wj naadigst bewilget och thilladt, saa och her med bewilger och thillader forskreffne Karen, affgangne Søren Rasmussens, att maa were fri och forskaanitt for skatt och ald anden borgerlig och byes thynge och besuering, imeden och ald den stund hund ingen borgerlig nering och handteering bruger. Forbydendis etc. Hafniæ 16 februarij anno 1643.

Sæl, Registre XXI. 223.

353. **16 Feb. 1643.**

Johan Ettersen maa samle Klude i Sæland til sin Papirmølle.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom wi naadigst haffuer beuilget Johan Ettersen, jndwaaner her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa her udj wor land Sielland anrette en papirs mølle, och hand nu foraarsagis hans tienere at wdsende wdj wort rige Danmarch lumper och plyndring til samme werchs fortsettelse att samble, da wille wj hermed alvorligen haffue befalett wore embidtzmend, borgemestere och raad, byefougeder sampt alle andre saa paa wore wegne haffuer att befalle, at dj iche alleniste lader forskreffne hans tienere vbehindrett passere och repassere, mens en ochsaa

dennem handtheffuer och forsuarer om nogen dennom wdj dieris foretagene wille hindre, och dersom dennom nogett wtilbørligt tilføyes, att dj det giør de derfore tiltallis och alworlig straffis, andre till exempell. Forbiydendis etc. Hafniæ den 16 februarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 223.

354. **25 Feb. 1643.**

Bestalling for en Bygningsskriver ved Trinitatis Kirke.

Christian 4 antager »for en bygningsskriffver Frederich Frederichsen till den ny studenter kircke. Och skall hand sig udi samme bestilning tro och flitteligen forholde, for huilcken hans tieniste wi naadigst haffver bewilgett hannom wdi aarlig pension och maanidtz penge paa sig och en dreng hundrede och tiuffve courente daler, saa lenge hand haffver sin kost paa Studii gaarden, jndtill wi anderledis tillsigendis worder. Bedendis och bydendis den som kirkebygningen skall forestaa« etc. Giffvet paa wort slott Kiøbenhaffn den 25 februarij anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 229.

355. **26 Feb. 1643.**

Renteskriver Laurids Jørgensens Enke faar aarlig Understøttelse af Slotskirkens Blok.

Christian 4 bewilger nerverende breffwiserske Kirsten Samuelsdaatter, affgangne Lauridtz Jørgensøn, forrige renteskriffvers efterleffverske, tilholdendis her udi Kiøbenhaffn, aarligen att maa bekomme aff blocken her udi slotskircken paa Kiøbenhaffns slott tyffve specie daler, och der aff tj slette daler till paaske, tj till pintzdag och tj till juell førstkommendis, och dett saa lenge hun skicker sig erlig och well och sidder vdi hendis enckesede. Forbydendis etc. Hafniæ den 26 februarij 1643.

Sæl. Registre XXI. 229.

356. **6 Marts 1643.**

Bestalling for Slotsprædikanten.

Christian 4 antager »os elskelig, hederlig och wellerd mand her Johan Domiansøn att skall were slods predickant paa woris slot Kiøbenhaffn, och skall hand aarligen, saa lenge hand samme bestilling betiener, nyde ald den pension, som hans formand nydt haffver, huor imod hand skall vere forplickt sig udi samme hans kald och tieniste saa att forholde, som dett en sand Guds ords tiener och rett christen sielesørger inden kircke och wden eigner, bøer och well anstaaer, huor effter wore rentemestere och proviantskriffvere, dee

som nu eller her effter kommendis worder, haffver dennom att rette. Forbydendis etc. Hafniæ 6 martij 1643.

Sæl. Registre XXI. 229.

357. **26 April 1643.**

En Præst beskikkes til Præst ved St. Annæ Kirke. (Jfr. O. Wormii epistolæ I. 523; Barfod Falsterske Gejstlighed I. 161, 165—66.)

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wi naadigst haffver for got anseet, att os elskelige, hæderlig och høylerde mester Marcus Christensøn, nu sogneprest vdi Karlebye vdi Falster, skall vere sogneprest till den nye kiercke, som wi naadigst lader bygge her vden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och naar forskreffne kiercke bliffver ferdig, ville vi naadigst videre anordning lade giøre, huad hannom skall giffvis till besolding. Giffvett Hafniæ den 26 aprilis anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 246.

357. **26 April 1643.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til os elskelige Sebastian Hausler, rigens gewaldiger, och hans arffvinger denne wor och cronens pladtz, jord, grund och eyendom vdi Christianshaffn liggendis, som strecker sig vdi lengden langs op met hoffvetgaden imod porten fra nør och synder tredue och tu allen, fra gaden imod wolden, som er westen och østen, er samme plads vdi breden fyrretiffve och halfftiende allen, huilcken plads« etc. Giffvet Haffniæ den 26 aprilis anno 1643.

Sæl. Registre XXI. 246.

359. **29 April 1643.**

Mageskifte mellem Kongen og Vartov Hospital.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att effltersom os elskelige her Frederich Retz till Tygestrup, ridder, wor mand, tiener och befalningsmand paa wor slott Wordingborg, nu for magelaug och evig eyendom vnderdanigst haffver vdlagt till os och wore effterkommere konninger vdi Danmarck och cronen paa Wartou hospitals wegne effterskreffne hans gaarde och gods aff hans jordgods, liggendis vdi wor land Sieland j Faxseherrit i Kongsted sogen, Grunderup gaard, Søffren Pedersøn paaboer, skylder aarligen smør v fierding, lam ij, gies ij, aure ij skiepper, hønss ij, foernøed j, giesterie aure iij tønder. Nock en øde gaard i Grunderup bye, som Søffren Pedersøn och brugger under sin anden gaards jord, Peder Knudsøn paa boede, skylder aarligen smør j tønde, lamb j, gaas j, aure j skeppe, høns ij, fonød j, gesterie aure ij tønder, skouff till forskreffne tuende gaarde

till 150 suins olden; nock vdi Faxeherret i Egede sogn i Rønnede fire gaarde, den første, Oluff Pedersøn paaboer, skylder aarligen landgildpenge ij marck xij ß, smør j fierding, lam j, gaas j, aure j skeppe, hons ij, fønød j, gesterie aure ij tønder; den anden, Lauridtz Mortensøn Knøppel paaboer, skylder aarligen landgildpenge ij marck iiij ß, smør j fierding, lam j, gaas j, aure j skeppe, høns ij, fønød j, giesterie aure ij tønner; den tredie, Hans Knoppel paaboer, skylder aarligen byg j pund, smør j fierding, lam j, gaas j, aure j skeppe, høns ij, fønød j, gesterie aure ij tønder; den fierde, Niels Pedersen Fynboe paaboer, skylder aarligen biug j pund, smør j fierding, lam j, gaas j, aure j skippe, hons ij, fønød j, gesterie aure ij tønder, och er skouff till forskreffne gaarde j Rønnede till xx suins olden. Ett gadehus, Mogens Hansøn paaboer, giffver j daler. I Mierløseherrett i Søstrup sogen i Tingtved bye en gaard, Lauridz Jespersøn paaboer, skylder aarligen rug j pund, biug j pund, aure j tønde, lam j, med ald forskreffne gaarde och godses eyendom, landgilde, herlighed, rente och rette tilleggelse, aldelis intet vndertaget i nogen maade, efftersom dett breff forskreffne her Friderich Reedtz os och cronen paa Wartou hospitals wegne vnderdaanigst derpaa giffvett haffver, ydermere formelder och vdviser, daa haffver wi dermed till fylliste wederlagt naadigst igien vdlagt efftersreffne forskreffne Wartou hospitals gaarde och gods liggendis i forskreffne wor land Seeland i Tybiergherret Øster sogen i Opperup bye en gaard, Poffvel Markusøn paaboer, skylder aarligen biug xl skipper, roug vj skepper, landgildepenge j marck; Niels Oluffsøn skylder aarligen rug j pund, biug ij pund, landgildpenge iij marck, aff halff Hestehaffven j tønde biug; Madtz Christensøn skylder aarligen biug j pund, rug j pund, landgildpenge ij marck; Jørgen Andersøn skylder aarligen biug j pund, roug j pund, landgildpenge ij mark; Jørgen Madtzen skylder aarligen byg j pund, rug j pund, landgildpenge ij marck; Oluff Poffvelsøn skylder aarligen biug xl skipper, rug vj skepper, landgildepenge ij mark; Jens Lauritzsøn skylder aarligen biug xl skipper, rug vj skipper, landgildpenge j mark, nock aff Kaars engen j otting smør, aff halff Hestehaffven j tønde biug. Nock er till Odderup skouff till 20 suins olden, herforvden aff husmend, som intet er regnet i taxten, Niels Røed skylder vj mark, Rasmus Søffrensøn vj mark, Oluff Nielsøn vj mark, Anders Oluffsøn iij mark. Huilcke forskreffne Wartou hospitals gaarde och gods etc. Giffvett Haffniæ den 29 aprilis 1643.

Sæl. Registre XXI. 247—48.

360. **30 April 1643.**

Kongens Skomager forskaanes for Byens Bestillinger.

Christian 4 bewilger nerverende Jochum Gardelinch, woris bestalter skumager, att maa, saa lenge hand er vdi samme vor bestilning, were frj och forskaanet for kemnerj, vackt, formynderj och rodtmesterj, sampt ald anden borgerlig och byes bestilninger, och dett aff dend aarsag, hand er en fremmede och icke forstaar sig paa voris lands loff, dog skall hand her effter, naar skatt paabydis, efftersom billigt kand eracktis, den vdgiffve. Forbydendis etc. Haffniæ den 30 aprilis 1643.

Sæl. Registre XXI. 256.

361. **10 Avg. 1643.**

Kontrakt med Jakob Petz om at levere 2000 Musketter til Tøjhuset.

Christian 4 accorderer med Jacob Peetz, dreyer, borger och jndvoner her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, om tu tusinde mousqveter med forquet stock och bandelerer her paa voris Tøyhus at leffvere aarligen indtil vider anordning, huor aff hand huer fierding aar skall vere forplickt att leffvere fem hundrede mousqveter med sin tilbehøring. Och haffve wi hannem naadigst for huer mousqvet med forcket stock och bandeleer tillsagt at ville giffve elleffve rixort, huilcke forskreffne penge hannom skall bliffve erlagt, naar forbemelte mousqveter med des tilbehør paa vor Tøyhus er leveret. Bedendis och biudendis etc. Giffvet Haffniæ den 10 augusti 1643.

Sæl. Registre XXI. 262.

362. **6 Dec. 1643.**

Forskaanelse for Enker efter en Fyrbøder og et Bud ved Kancelliet for borgerlig Tynge.

Christian 4 bevilger Else affgangen Søffren Mogensøns, voris forrige fyrbøder hans efflerleffuerske, boendis her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at maa vere frj och forskaanet for ald borgerlig skatt och byes tynge, saa lenge hun ingen borgerlig næring bruger; saa fremt hun borgerlig næring vil bruge, daa denne vor benaading at vere forbrut. Forbydendis etc. Giffvett Haffniæ den 6 decembris anno 1643.

Vdi lige maade fick Giertrud, affgangen Niels Madtzens førrige cantzelie bud, bevilging at vere frj for ald borgerlig skatt och byes tynge. Anno et die ut supra.

Sæl. Registre XXI. 266.

363. **6 Marts 1644.**

Mikkel Krakovitz forskaanes for Vagthold.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom Mickel Cracovitz, voris organist, giffver tillkiende, huorledis hannom skall anmodis at holde wackt her vdj byen lige ved andre borgere her samme steds, vnderdaninst begierendis hand for samme wackthold maa vere forskaanet saa lenge hand er vdi voris daglig tieniste och opvartning, daa haffve vi naadigst bevilget och tillat och her med bevilger och tillader, at forskreffne Michel Cracovitz maa och skall, saa lenge hand er vdi voris daglige tieniste och opvartning, vere frj och forskaanet for vackt at holde her vdi byen, w-anset hand en gaard her sammested haffver sig til forhandlet, anseendis hand icke vdi voris capel kand bevise os den tilbørlig tieniste, icke heller vdj daglig opvartning och hellers huad hannom befalis vere tillstede, dersom hand wecktere skall holde. Forbydendis etc. Giffvet Haffniæ den 6 martij 1644.

Sæl. Registre XXI. 281.

364. **29 Marts 1644.**

Hofapotheker Samuel Meyer maa oprette et tredje Apothek. Jfr. II. Nr. 720.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom wi naadigst haffver for fire och tiffve aar vngefehr forleden betenckt och for raadeligt ock got anseet her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn paa videre anordning at skulle alleniste holdis tuende velforordnede apotecher och icke flere, och wi nu naadigst befinder forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn, siden den tid vor privilegium paa apotecherne er vdgiffvet, sig meget at haffve forbedret och tiltaget, daa haffve wi naadigst for nødigt eracktet end nu et apoteche her sammesteds at skal holdis, och naadigst bevilges voris hoff apotecher, os elskelig Samuel Meyer, for hans tienistis skyld samme tredie privilegerte apoteche her sammesteds at skal holde och hannom med de andre naadigst bevilger och tillader att maa anrette och holde ett fuldkommet apoteche. Dog skal hand vere forplickt med de andre tuende allene (effter at det de andre materialister och krudkremmere skal vere forment) til forfaldende nødtørfft och leilighed at preparere och holde fall medicamenta composita, opiata, purgantia och andre saadane, disligeste de siruper, conserva, condita, olea, vngventa et emplastra, som eniste prepareris och henhør in usum medicum, och alle forskreffne species saa ferske och gode, at de kunde passere, naar de ex facultate medica (som paa vise tider om aaret skee skal) bliffve visiterede,

haffvendis der hos vdi ackt, at hand vdaff alle slags kunde haffve tilrede, som paa et velbestilte apotecke bøer at findis, naar hannem noget a medicis at componere eller preparere bliffver befalet och paalagt. Dog skal det icke her med vere forment materialisterne, krudkremmerne, destillatoribus och andre at destillere och giøre de slags destillata, sirupos, conserva och condita vdaff ribs, kirsber, pommerantz och andet saadant, som til daglig spisning och andre gemene brug henhøre, ey heller badskerne at maa giore huis plaster och vngventa, de til deris handverck kunde behøffve, medens det at vere dennom en huer fritt forre, dog derhos bemelte apotecher wforment sligt at preparere och giøre och siden holde fal for dennom, der effter kunde spørge. Skal det och vere forskreffne apotecker frit fore och wbehindret tillat derhos at maa holde alt, huis de andre krudkremmere her sammesteds føre, ex simplicibus adskillige slags banqvet, confect, [candiceret] och andet saadant. Skulle hand ochsaa maa holde en frj vinkielder, der vdj at vdtappe vdi potter och ammer tal adskillige slags drick, efftersom tilforn hid intill haffver veret bevilget, dog voris vdgangen forordning, om reinsk och fransk vin vdi en kielder icke at maa henleggis och vdtappis, her med vdj alle maader wforkrencket. Och effter at wj naadigst kunde betencke och os tilsinde føre, at hos bemelte apoteche retteligen ved lige at holde, som det sig bør, vil giøris stor bekostning och besuering, ville wj endnu ydermere naadigst bevilge och tillade, at forskreffne Samuel Meyer, nu tilforordnede apotecher, her effter maa vere och bliffve forskaanet for efftterskreffne borgerlig bestilling och besuering, som er, at hand icke skall forordineris och vdneffnis til tingmand, rodmester, siunsmand, vorderingsmand, kiemner, kierckeverger, de fattigis forstander, neffnmand, at kreffve tyrepenge eller andet saadant, paa det at apotechet icke der offver formedelst hans fraverelse vdi andre bestilninger skulle forsømmis. Dog skal hand vere skatt, told, vackt och anden borgelig och byes tynge vndergiffven, effter hans formuffve, lige ved andre borger och indvoner her sammestedtz; dermod skal hand dog vere forplickt at selge en huer, huis hand vdaff hannom kunde behøffve at kiøbe, for et lideligt och billigt verd och ellers sig vdi alle maader forholde effter de forordninger, wj om apotecher giort haffver eller hereffter giørendis vorder. Thi forbyde wj etc. Giffvet Haffniæ den 29 martii 1644.

Sæl. Registre XXI. 291—92.

365. 25 Sept. 1644.

Bygmester Oluf Stenvinkel benaades for en Straf for Drab.

Christian 4 giore alle witterligtt, att efftersom Oluff Steenvinckel, bygmester, os vnderdanigst haffver ladet foredrage, at hand nogen tid forleden er kommen vdi vlycke her udj byen, der hand med byens reparation haffde at bestille, med en vogenmand ved naffn Jacob Nielson och giort hannom skade med en degen formedelst hans modtvilligheds skyld, huor effter hand siden er død, huorfor hand aff femten mend er soren fra hans fred, underdanigst begierendis, wi naadigst wille bevilge, at hand maa nyde hans fred igien, effterdi hand den dodes arffvinger haffver tilfreds stillet, daa efterdj aff vinderne i sagen forhuerffvet er saa vell som aff alle omstendigheder forfaris, at forskreffne Oluff Stenvinckel altid haffver veret edru och fligtig, at huis paa festningen fattedis kunde bliffue forferdiget, och Jacob Nielsøn derimod haffver veret motvillig, fortreden och opsetzig at giøre hnis hannom bleff beffalet, och at hand selff til hans wlyche haffver giffvet och veret stor aarsage, haffver wi aff kongelig mackt och myndighed undt, bevilget och tilladt och nu med dette vort obne breff vnde, bevilger och tillader forskreffne Oluff Stenvinckel hans fred igien, saa hand her effter maa vere sicher och frj i vore lande och riger, huor hannom lyster, och for den sag wtiltalt i alle maader, dog skall hand tilfreds stille den dødis arffvingen och stande aabenbare skriffte. Forbydendis etc. Malmøhus den 25 septembris 1644.

Sæl. Registre XXI. 308—09.

366. 16 Nov. 1644.

Dr. Helvig Diderich beskikkes til kgl. Livlæge og Læge ved Børnehuset, samt til Botanicus.

Christian 4 antager os elskelig dr. Helvig Diderich at skall vere voris liffmedicus och skall hand vere os huld och tro, vores sundhed och huis en medico [bør] at haffve udi ackt altid betraekte, medicamenta, som till os prepareres, pro tempore offververe, saa vijt hand kand vere tilstede. Disligeste haffve wj hannom och naadigst antaget och bestillet at skall vere medicus udj Børnehuset her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och haffve wj med hannom naadigst accorderet, at hand skall selff forskaffe gode, dycktige och wstraffelige medicamenter, som kand fornøden giøris till børnenes cur sammesteds, saa vel som god salve, som den forordnede badsker udi forskreffne Børnehus till plaster skall forbruge, for huilke begge tienister, medicamenter och salve wi hannom naadigst haffver tilsagt aarligen at will lade giffve 1200 rdlr. in specie, som hannom aarligen aff wort

rentekammer til gode [rede] skall erlegges. Herforuden haffve wj hannom naadigst bestillet at skall vere voris botanicus och haffve fligtig indseende med haffven her ved forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand tilholde vrtegaardsmanden, at hand sig beflitter at haffve alle de simplicia, som groer udi wore lande, huorfor wj hannom haffver aarligen tilsagt 200 rdlr. in specie. Och skall ald forskreffne hans besolding begynde och angaa fra den første novembris sist forleden och siden continueris ald den stund, wj hannom naadigst udj forskreffne woris tienist ackter at bruge. Bedendis og biudendis osv. Giffvet Haffniæ den 16 novembris 1644.

Sæl. Registre XXI. 314—15.

367. **2 Dec. 1644.**

Bestalling for en Rebslager ved Bremerholm.

Christian 4 antager nerverende Lauridtz Hansøn for en rebslager paa Bremmerholm och haffver hand sig udi samme sin bestilling udi effterfølgendis puncter at rette och forholde. Først skall forskreffne Lauridtz Hansøn haffue fligtig och god ackt och indseende med ald den hamp, som aarligen leffveris och paa reberbanen paa forskreffne Bremmerholm forarbeidis til floden och Holmens fornødenhed, at den er god och uforfalsked, saa den kan passere for got kiøbmandsgods udi alle maader, som det sig bør. Disligeste skall hand lade giøre samme hamp vel rein och klar, som det sig bør, disligeste den och tuende gang vel igiennom hegle, saa der aff udi alle maader kand giøris, spindis och slaais och(!) wbedrageligt arbeid, som floden best kand bequemme, huor aff forskreffne Lauritz Hansøn skall haffue til affald paa huer skippund god Rigske hamp sexten skaalpund. Disligeste wille wj at alle groffve touffve, kabeltouff och redskab skulde indskydes udi woris drøgstue, effter di paa banen tilsammen slagene ere, och udi det ringeste ligge 14 dage och natter offuer, førend de bliffver tieret, paa det fugtigheden dis bedre der aff kand uddragis, udi huilcke 14 dage och natter och mere, om icke noget hastig skall forretagis, dog skal rebslageren haffve god opsigt, at idelig och allid god varme j drøgstuen holdis baade vinter och sommer, vdi lige maade skall hand och holde rigtig och klar bog imod skriffveren paa huis hand aff skriffveren anammer, saa och paa huis hand igien leffverendis vorder. Disligeste skall det hannom under høyeste straff vere forbødet, at lade løbe garnet igiennom en vaaed eller fucktig stryger, naar det paa ruller opvindis. Och haffve wj hannom for samme sin tro och fligtig tieniste naadigst bevilget til

arbeidsløn paa sin egen bekostning och folck for huer skippund kabbelgarn at spinde ix marck, for et skippund aff alle slags liner, saa och hysing, merling och noffling, saa och for huert skippund smaat kabbelgaarn at spinde til ligreeb 9 slette daler, for huer skippund seylgaarn och smaat kabbelgarn til ankers ridskab at spinde 18 daller. Wi wille och lade giffve hannom for huer skippund redskab hand slaar, drøger och thierer en marck dansk, till huilcket arbeide hannom aff Holmen skall forskaffis frj folck, saa titt och offte slaaes, drøges och tieris skall, och haffve wj hannom ochsaa bewilget aarligen til husleyen 15 daler courant, huilcken hans bestilling skal begyndis och angaa den 10 novembris nerverende aar sist forleden. Giffvet Kiøbenhauffn den 2 decembris 1644.

Sæl. Registre XXI. 316—17.

368. **3 Dec. 1644.**

Mikael Krakovitz og Hustrues gjensidige Testamente.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Michael Cracovitz, woris organist och jndvoner udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans hustru Dorothea Christina, haffver med beraad hue aff beveglige aarsager och den indbyrdis eckteskabs kierlighed, udi huilcken de tilsammen leffve, efterskreffne contract med huer andre for sig och begge deris arffvinger oprettet och indganget, at huilcken aff forskreffne tuende ecktefolck først ved den timelig død affgaar, daa skall den efterleffvende till evindelig eyendom for sig och sine arffvinger udj skiffte effter den affdøde beholde den gaard de nu iboer, liggendis udj Pilestredet, med alt huis derudj nagelfest och jordfest, sampt anden husgeraad aff trewerck, nemblig bencke, borde, stole, sengesteder och alt andet saadant for 400 rixdlr. in specie, och skulle samme 400 rdlr. udi lige lod skifftis och byttis imellom den affdødis arffvinger och den aff forskreffne tuende ecktefolck, som igien daa leffver, och di nu underdanigst hoes os lader anholde, at wj samme deris oprettede contract naadigst wille confirmere och stadfeste, da haffve wj naadigst samme deris contract confirmeret och stadfest och nu med dette wort obne breff confirmere och stadfeste, den fast och wryggelig at skall holdis och efftèrkommis udj alle sine ord, puncter och articler, efftersom forskreffuit staar. Forbydendis etc. Giffvet Haffniæ den 3 decembris 1644.

Sæl. Registre XXI. 317—18.

269. **10 Dec. 1644.**

Vibeke Kruse faar en Have udenfor Østerport.

Christian 4 skøder til »fru Wiviche Kruse en woris lyst och køchenhaffve liggendis vden Østerport her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn imellom voris Seiglhus och Reberbanen paa Bremerholm och den haffve, som Johan von Delden aff os elskelig Kønne Jochum Graaboe, wor mand, tiener och skibshøffvidtzmand, sig haffver tilforhandlet, j sin lengde och brede med des lysthuse, biugning, borde och bencke med ald anden tilbehor, intet udj nogen maader untagen, huilcken forskreffne lyst och kockenhaffve etc. Giffvet Haffniæ den 10 decembris 1644.

Sæl. Registre XXI. 319.

370. **23 Jan. 1645.**

Bygmester Blasius's Enke maa sælge sin Gaard til hvem hun vil og uden Afdrag føre sin Formue ud af Landet.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom Hedvig, affgangen mester Blasij, voris forrige bygmesters efterleffverske, hos os vnderdanigst lader andrage, huorledis hun skall tilsinds vere at selge hendis gaard och med børn och formue at begiffve sig her aff landet til Holland, huor hendis venner skal vere, klageligen derhos forgiffvende hender aff borgemester och raad her j vor kiøbsted Kiøbenhaffn herudinden at skee hinder och ophold, i det de ville sette hender en formynder, saa och deraff en andeel effter deris byes privilegier dennom tilholde, vnderdanigst der for begierendis, at wj hender ville tilstede, at hun forskreffne hendis gaard maa selge, skiøde och affhende til huem hender lyster och saa siden frj och wbehindret met hendis formuffve reise her aff landet, daa haffver wj aff kongelig gunst och naade naadigst bevilget och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at forskreffne Hedvig fri och vbehindret maa selge, skøde och affhende forskreffne hendis gaard, liggendis vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, til huem hinder lyster, och saa siden frj och wbehindret met henders formuffve begiffve sig her udaff landet, uden nogen ophold eller deraff noget til forskreffne borgemester och raad att giffve eller effterlade. Forbydendes alle och en huer etc. Friderichsborg den 23 januarij 1645.

Sæl. Registre XXI. 327.

371. **20 Feb. 1645.**

Hans Mandixen maa tillukke en aaben Gang ved sin Gaard fra Snaregade til Stranden.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wi paa os elskelig Hans Mandixøn, borger udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans vnderdanigste

anmodning och begiering naadigst' haffver bevilgett obh tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, indtill vi anderledis forordnendis vorder, att hand den aaben gang ved hans gaard, som hand nu j boer, som strecker sig fra Snares gaden och ud till Stranden, maa lade tillucke med en port paa huer side och forskreffne port siden nat och dag tillugt holde, paa det der ingen wreenlighed skall henkastis eller anden misbrug, som hid intill skeed er, begaaes, dog byens rettighed till forskreffne gang forbeholden. Och skall hand selff forskreffne porte med der till behorige lyckelser lade opsette och bekoste, dog at hans naboer, som samme gang begierer att bruge, der till pro qvota giorer udleg, huorfor dett och en huer aff dennom skall vere tillat en nøgell dertill att lade forferdige och forskreffne gang siden, naar de dett behøffuer, frijt och wforment udj alle maader att bruge. Forbydendis etc. Giffvett Friderichsborg den 20 februarii anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 339.

372. **10 April 1645.**

Forpagtningskontrakt om Ladegaarden. Jfr. I. Nr. 461.

Christian 4 forpackter Peder Suenske paa 3 aars tid ald aflen aff kornseed, høebiering, staldøxens foring, till fødning och ald huis anden nytte och fordeell, som kand bekommis eller forhuerffvis aff vor och cronens den store Ladegaards brug och tilleg her udenfor vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huilken forskreffne Ladegaards auflen med pløigning, sæd, host, arbeide, gierder at lucke och ved lige at holde, sampt huis andet arbeide, som aflen vedkommer och till Ladegaarden kand falde, bønderne skulle driffve och forrette, som dj hidintill giort haffver; sammeledis maa forskreffne Peder Suenske nyde fiskerien j de tu smaa dammer udj Ladegaarden, saa och vederlegge och betale rougsæden, som nu er saad udj gaardtzens marck, med frøegield; disligeste maa hand annamme till inventarium alt huis boeskab paa Ladegaarden findes och det lige saadan som det nu er lige got igien fra sig leffvere; men dersom enten bytter, saaer, kierner, spande, hylder eller andett(!) och lige gott igien leffvere och vederlegge, och skall kiørerne och des opfødning aff w-villige mend rigtigen taxeris och j samme inventarie indføris, huilcke kiør och opfødning hand j lige maade af lige god art och jo saa gode, som hand dennom nu anammer, jgien skall forskaffe och leffvere, huor imod forskreffne Peder Suenske eller hans arffvinger, en for alle och alle for en, aarligen till huer Philippi Jacobi dag skulle vere forplickt for saadan voris naadigste bevilling och forpacktning wfeilbarlig uden ald affkortning

udj nogen maade skall erlegge udj vort rentekammer her udj Kiøbenhaffn tu tusinde och tu hundrede enkende rixdaler in specie och derforuden betalle jtt hundrede les ved, som wij naadigst haffver bevilget hannom till ildebrand, huilcke vor lensmand paa vort slott Kiøbenhaffn hannom aff vore och cronens skoffve skall lade udvijse, saa och betale masken, som wij j lige maade naadigst haffver bevilget hannom at maa bekomme paa vort det store Brøgers till kiørene, for serdelis och ordinarie betalning. Disligeste skall forskreffne Peder Suenske vere forplickt, saa fremt wi det naadigst behøffver, at leffvere paa vort Provianshuus her j Kiøbenhaffn huis korn och anden adskillige affgrøde, som der paa Ladegaarden falde kand, effter capittels kiøb, saa vell som melck och smør effter ordinarie taxt, som tillforn er forholdet effter woris egen ordre, ey heller skall eller maa forskreffne Peder Suenske affhende eller paa andre steder lade udføre nogett aff Ladegaardsens høe eller rugfoder, men det altsammen paa stedet lade vdføre och fortere, paa dett gaardsens marck icke for giødnings skyld skall forsømmis eller forderffvis, och effterdj wj naadigst sielff vill lade ald bygningen wed lige holde baade med planckeverck, broer och porte paa voris egne veye och j andre maader, da skall forskreffne Peder Suenske os aldelis ingen flickerie eller udgifft tillskriffve. I lige maade skall alle dj huse, som nu ere paa vore egne veye udj marken, ved mackt bliffve, och skall denne voris naadigste bevilling och forpacktning angaa fra Philippi Jacobi dag 1645 udj nerverende aer och endis till Philippi Jacobi dag anno 1648 førstkommendis. Giffvett Haffniæ den 10 aprilis anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 351.

373. **4 Maj 1645.**

Bryggerlavet forpagter Ølaccisen.

Christian 4 giøre alle witterligt, efftersom os elskelige Steen Beck till Wandaas och Melckor Oldeland till Vggersleffgaard, vore mend, tienere och rentemestere och befalingsmend udj Herridzvad closter och Rinscloster, vnderdanigst paa vore vegne haffver accorderet med oldermendene och bisiderne udj brøggerlauget herudj vor kiøbsted Kiøbenhaffn paa forskreffne laugs vegne om dansk øell och maltens accise hersammesteds, att de den paa trey nestfølgende aars tid skulle beholde, beregnet fra Philippi Jacobi dag j nerverende aar 1645, och der aff till os och chronen aarligen udgiffve till gode rede och paa vore rentecammer lade leffvere 12 rdlr. aarligen, halffparten till St. Martini dag och den anden halffve part till huer Philippi Jacobi

dag, da ville wi saadan contract och forening aff forskreffne vore rentemestere paa voris naadigste behag opretted med forskreffne brøgerlaugs oldermend och bisidere naadigst haffve confirmeret och stadfest, saa och hermed confirmerer och stadfester. Forbydendis alle och huer etc. Giffvet Haffniæ den 4 maji anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 360.

374. **5 Juni 1645.**

Bestalling for Fogden i Kongens Have.

Christian 4 antager nerverende Esaias Andersøn at skal tage vare udj voris hauffve uden for vort kiobsted Kiøbenhaffn, huor hand skall haffve flittig agt paa huset, och at intet aff den deel derudinden bliffver forryckt, hand skall och haffve agt paa at vrtegaardzmanden med hans selskab giører den deel de bør at giøre, och at intet kommer paa de steder, som det icke bør. Iligemaade naar der effter voris naadigste beffalning noget skal byggis, skall forskreffne Esaias Andersøn och saa giffve agt paa, at kalck, steen och tømmer anvendis dertil det bliffver forordnet; hand skall oc aldelis intet lade komme udaff dammene, slodtzgraffvene saa och hosliggendis søer, uden hand derpaa voris naadigste befalling bekommer, hand maa och ingen stede gang udj haffven, som vdinden icke haffver at bestille, och naar nogen udj voris naadigste fraverelse udj haffven skall indladis, skal hand derom bespørge sig hos os elskelige her Christian Thomasen til Stougaard, ridder, vor mand, raad, cantzeler och befalningsmand udj St. Knuds closter. Disligeste skal forskreffne Esaias Andersøn icke tilstede vrtegaardsmanden, apoteckeren eller destilereren at holde nogen laug eller samquem j deres losement eller om nogen om natter tide at herberge eller tilstede dennom nogen j haffven at indfordre; sit losament och vaaning skal hand haffve paa de steder hans formand for hannom hafft haffver, huor hand i lige maader aldelis ingen herberge eller nogen giesterie, øllsall eller andit sligt maa holde. Forskreffne Esaias Andersøn skal aarligen holde regenskab med vrtegaardsmendene, huor mange vnge træer de haffver sat och podet i forskreffne vor haffve om aaret, saa och huor mange rosentræer oc andet sligt de haffve i forraad, som udj haffven kand brugis och forsettis, huis frugt oc andet, som aff forskreffne haffve selgis, derfor skall hand giøre os rede och regenskab. Iligemaade skal hand aarligen leffvere fortegnelse fra sig paa huis sur och grøn kaal, agurcker och andet sligt aff haffven udj forraad kunde vere. Endeligen skal hand agt paa giffve, att de folck, som effter tidens leylighed till hauffvens ryckte

bliffver forordnet, icke skulle til anden arbeide bliffue brugt, och ellers i alle maader vide, søge och ramme voris gaffn och beste, som det sig bør en tro oc flittig tienere, oc haffve wi naadigst bevilget forskreffne Esaias Andersøn for samme sin tieniste aarligen udaff vort rentekammer at skulle giffvis et hundrede caurant daler til sin aarsløn och 11 courant daler till kostpenge om maaneden paa sig selffanden, saa oc foeder och maal paa en hest, huilcken forskreffne aarsløn och kostpenge skall begynde och angaa fra dette vort breffs dato och endis aarsdagen dernest effter, och siden forfølgis, saa lenge hand her udj samme vor tieniste forbliffver. Biudendis och befallendis etc. Giffvet Haffniæ den 5 junij anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 370—71.

375. **22 Sept. 1645.**

Byen fritages for Indkvartering i Fredstid. Nørreport maa staa aaben om Dagen, men Borgerskabet skal lade den yderste Del deraf forfærdige.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom os elskelige borgemestere oc raad udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn paa deris egne saa vell som menige borgerskabets vegne til folckets her i byen til hest oc fods afftackning ti tusinde rixdaler in specie vnderdanigst haffver loffvet at vilde vdgiffve, vnderdanigst derhos begierendis, at de for saadan videre indqvartering, saa lenge Gud freden vnder, naadigst maa vere forskaanet, saavell som oc saa at vore egne tienere, som for indqvartering ere taxerede, huer maa udgiffve til samme summis fyllist giørelse en maaneds gage for huis de ere taxerede fore. Disligeste haffver de oc vnderdanigst veret begierendis, vi naadigst vilde bevilge, at den Nørreport her for byen dagligen maatte staa aaben som tilforn. Da haffve vi naadigst saadan deris vnderdanigst begiering udi billig betenckende optaget, saa oc loffvet oc tilsagt oc nu med dette vort obne breff loffver oc tilsiger bemelte borgerskab udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn nu strax, naar den udloffvede summa er erlagt, at lade vdrycke huis rytterie och fodfolck, som byen nu er med belagt, och siden for ald saadan indqvartering hereffter udj freds tid at forskaane, dog hermed icke skall vere meent, at dersom andre vore kiøbsteder noget folck til hest eller fods, som til landsens defension skulle vnderholdis, for betalning at indtage kunde vorde paalagt, at de da jo jligemaade for betalning huos dennom accommoderer, huis folck de effter voris naadigste anordning at indtage kunde vorde beffalet. Disligeste ville vi oc naadigst effter forskreffne borgerskabets vnderdanigste begiering, at vore egne tienere her udj byen

skall pro qvota och efftersom de ere taxerede for till den vdloffuede summa pengis fyllist giørelse contribuere oc vdlegge. Wi ere oc naadigst tilfreds effter deris iligemaade vnderdanigste anmodning, at den Nørre port her for byen maa dagligen staa aaben med indfart oc vdfart offver Peblingebroen, som tilforn, dog med saadan condition oc vilckor, at borgerskabet skall samme port for Nørreports butenwerck inden pindzedag udj nestfølgende aar fuldkommeligen lade opbygge oc forferdige, saa ocsaa at det ny werck oc woldarbeide vden for samme port, effter besticken paa samme butenwerck, inden tilkommende sommers vdgang skall lade ferdig giøre. Giffvet paa vort slot Kiøbenhaffn den 22 septembris anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 402—03.

376. **4 Okt. 1645.**

Skibstrompeterne maa opvarte med Musik ved Holmens Folks Bryllupér.

Christian 4 bewilger wore skibs trommeter paa deris vnderdanigste anmodning oc begiering, at de hereffter allene maa opvare til vore tieneres brølluper enten inden eller uden porten boendis, som Holmens kircke tilhører oc deris tieniste begierer. Forbydendis etc. Giffvet Haffniæ den 4 octobris anno 1645.

Sæl. Registre XXI. 403—04.

377. **5 Okt. 1645.**

Boderne mellem Børsen og »Amagerbro« skulle lukkes om Aftenen.

Christian 4 giøre alle witterligt, at wi for visse aarsagers skyld naadigst haffver for got anseet, at de boer, som ere opbygte imellom Børsen oc Amager bro, hereffter skall tilluckis om afftenen, naar der ringes aff Børsen, oc j huis huse hereffter der sammesteds nogen vlycke skeer och foraarsagis aff dricken, de skal dermet forskreffne deris huse och huad der j er haffve forbrut, huoreffter etc. Giffvet Haffniæ den 5 octobris 1645.

Sæl. Registre XXI. 404.

378. **5 Jan. 1646.**

Daniel Sehlner maa nedsætte sig fri for borgerlig Tynge.

Christian 4 giøre alle witterligt, at vj Daniel Sehlner paa hans underdanigste anmodning och begiering naadigst hafuer bewilget och laat, saa och hermed bewilger och tillader, at hand indtil wj anderledis tilsigendis worder udj wor kiøbsted Kiøbenhafn sig maa nedersette och der for all borgerlig skat och anden tynge och paaleg were fri och forskaanet. Forbydendis etc. Flensborg den 5 januarij 1645(!).

Sæl. Registre XXI. 416.

379. **13 Marts 1646.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligt, at eftersom wj naadigst for nogen aar siden hafuer bewilgit Jacob Oserin en platz i wor kiøbsted Christianshafn och Madtz Pedersen nu sig igien samme platz hafuer tilforhandlet, da hafue wj naadigst undt och bewilget och tillat och med dette wort obne bref under, bewilger och tillader forskreffne Madz Pedersøn och hans arfuinger samme wor och cronens platz, jord, grund och ejendom, som strecker sig fra Tornegaden langs hen ud wed Amagger gaden paa den norder side gaden til imod Baltzer Blytechers platz, udj lengden otte och furgetiufue sielands allen lang, imod westen er Store Thorfgaden, norden op til er Karen affgangen Iffuer Pouelsen pladz, i breden fra Amagergade i nord til bemelte Iffuer Pouelsens platz er fire och tiufue sielands allen, lengden paa den norder side er och otte och furgetiufue sielands allen, och paa begge ender i sin brede fire och tiufue sielands allen, huilchen pladz etc. Giffuet Hafniæ 13 martii 1646.

Sæl. Registre XXI. 418–19.

380. **13 Marts 1646.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til Jacob Pirat, skreder, och hans arffuinger denne wor och cronens pladz, jord, grund och egendomb udj wor kiøbsted Christianshaffn liggendis, som strecker sig fra Princens gade och langs gaden fra Porten mod Torffuit sesten allen, och fra samme gade fra porten at regne udi wester langs Princensgade tiufue och fire alen, och fra Princens gade at regne udj nør sexten alen, och derfra at regne udj øster til gaden fra Porten och til Torfuit tiufue och fire alen, huilchen platz« etc. Giffuet Hafniæ 13 martij 1646.

Sæl. Registre XXI. 419–20.

381. **14 Marts 1646.**

Peder Motzfeld leverer Vin til Kongens Vinkjælder.

Christian 4 giøre alle witterligt, at eftersom vj naadigst hafuer ladit accordere med os elskelig Peder Motzfeld, borger och winhandler udj wor kiøbsted Kiøbenhafn, at hand os skulde forskafue halfandet hundrede ammer uforfalsket rinskwin och dennem heruden for wor kiøbstad Kiøbenhafn lefuere, saa hafuer hand paa underskedlige tider forleden aar 1645 fornefnte halfandet hundrede ammer rinskwin udj woris winkielder paa wort slot hersammesteds til woris winskench Morten Sorg ladit offverlefuere efter hans til hannem derpaa udgifne

bewises widere formelding. Huorfore wi hermed fornefnte Petter Mutzfeld for fornefnte halfandet hundrede ammer rinskwin aldelis fri lader och quiterer i alle maader. Gifuet Hafniæ 14 martii 1646.

Sæl. Registre XXI. 420.

382. **18 Marts 1646.**

Bevilling for Bogtrykker Melkior Vinckeler.

Christian 4 giore alle witterligt, at efftersom Melchior Vincheler underdanigst lader andrage, huorledis hand med afgangne Salomon Sartor, forige bogtrycher her sammesteds, hans efterlatte hustru adskillige synderlige typos bekommit hafuer och nu er tilsinds dermed bogtryckeriet at wille fortsette och continuere, med underdanigst begiering, wj hannem naadigst ville bewilge, at hand det ligesom benefnte hans formand hafuer nydt frj och ubehindret at maa nyde och bruge, da hafue wj naadigst bewilget och tillat, saa och hermed bewilger och tillader bemelte Melchior Vincheller samme trycherj, ligesom fornefnte hans formand, at maa ubehindret i alle maader bruge og fortsette. Forbydendis etc. Gifuet Hafniæ 18 martii 1646.

Sæl Registre XXI. 422.

383. **14 April 1646.**

Bestalling for en Gartner ved Rosenborg.

Christian 4 antager nærwerende mester David Kønig for en gartener udi wor lysthaffe her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och haffer wi met hannem paa effterfølgende maade derom ladet accordere, at hand fornefnde wores lysthaffe saa wel som den liden derhos liggende haffe wed huset sammesteds, som aff mangel for arbeids folk ere noget blefen forsømmit, paa sin egen bekostning met wrtegaardsswenne och arbeidsfolk igien skall bringe paa fode udi rette tide, huis derudi fornøden giøres, saa och plante gangene som forswarligt, beskere och reenholle, och met alting saaledis omgaas och haffe indseende, at den icke bliffer hereffter som tilforne forsømmit, mens dag for dag kand io mere tiltage och ferbedris met tienlige simplicibus och wrter, som en god, tro och forfaren gartener eyner, bør och hans bestilling udkreffer, huorimod wi haffer beloffet at wille giffe hannem aarligen, saa lenge wi hannem naadigst udi samme tieneste wille beholle, 700 rd., huoraf hannem nu strax 400 er bleffen erlagt, och de offrige 300 rd. skall hannem till Michaelis førstkommendes tilstellis. Widere skall hand hos os ey widere haffe at fordre eller os anden bekostning i nogen maade tilskriffe. Derforuden skall och fornefnde mester Dawid de 13 kvarterer, som ligger wed stallen, maa

anrette och till sin egen nytte och gaffn bruge wor laboratorium sammesteds. Skall hand och met wrter forsørge och paa sin egen bekostning fornøden bourter forskaffe. Mens huad mere udi haffen kand till offers wære, det maa hand til fornefnde lysthaffens forbedring andwende och till sit nytte selge och affhende, dog at haffen derudoffer icke i nogen maade skade tilføyes. Skall och effter hans begiering ingen anden end fogden till forbemelte wor haffe wære tillat nøgelen dertill at haffe, paa det intet derudi hannem til skade bortkommer och forryckis. Hafniæ 14 aprilis anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 468.

384. **22 April 1646.**

Forbud mod at sælge Brød i Nyboder til Forprang for den der beskikkede Bager.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom Abraham Holterman, wores forordinerede bager udi wores ny waaninger wed St. Anne broe uden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, underdanigst for os lader andrage, huorledes borgerne her i wor kiøbsted Kløbenhaffn hannem indpas giører i sin næring och wed høkere och andre lader brød i fornefnde wore waaninger till forprang udselge, daa wille wi naadigst forbudet haffue, saa och hermet alworligen forbyde fornefnde bagere och andre forprangere, i huo det och ere eller were kunde, fornefnde Abraham Holterman herimod nogen forfang at giøre, met mindre de will haffe forbrut brødet, huormet de i saa maade betrædis, och ellers stande tillrette som wedbør, huoreffter enhuer som det wedkommer kand haffe sig at rette och for skade tage ware. Dog skall fornefnde Abraham Holtermann derimod forpligt wære dennem, som i woris ny waaninger boer, med fornøden och wellbaget brød at forsyne, saa der ingen klage effter kommer, saafremt hand denne wores benaading acter at nyde. Hafniæ 22 aprilis 1646.

Sæl. Registre XXI. 454.

385. **1 Maj 1646.**

Hans Ehm faar en Jord i Trørød til en Kobbermølle.

Christian 4 bewilger nerwærende Hans Ehm, borger och kobbersmed her i wor kiøbsted Kiøbenhafn, et styke jord kaldit Bekehaffen, som hidindtill haffer ligget till en gaard udi Thrøirød, och samme støke jord at maa bruge, till wi anderledis tilsigendes worder, til den kobbermølle, som wi hannem for nogle aar siden naadigst hafer bewilget at opsette her i Kiøbenhaffns lehn, dog met den condition, at hand aarligen, saalenge hand samme støke iord beholder, deraff en billig jordskyld effter dannemends sigelse till os och cronen

skall udgiffe, och den anden, som samme støcke iord hidindtill udi brug hafft haffer, aff offerdrifften lige saa god iord igien at udwises. Forbydendes etc. Hafniæ den 1 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 476.

386. **8 Maj 1646.**

Skøde paa en Mølleplads under Kristianshavns Vold.

Christian 4 skoder til »Staffen Meyer, møller, och hans arffinger en wor och chronens platz, iord, grnnd, eyendomb udi wor kiobsted Christianshaffn liggendis i den wester rundeell under wollen, huorpaa hand nyligen effter wores naadigste bewillinge haffer ladet opreise en wærmølle, dog met den condition, at hand och hans arffinger aarligen aff fornefnde wærmølle till os och chronen wfeylbar udi wort rentekammer skall lade erlegge otte rd.; derforuden en platz och eyendomb udi fornefnde rundeell liggendes nedenfor fornefnde wærmølle, som strecker sig i lengden aff sønder och i nør 24 allen och i breden fra wester och i øster 18 allen, till at lade et møllehuus paa hans egen bekostning opbygge. Huilke fornefnde platzer« etc. Haffniæ den 8 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 480.

387. **11 Maj 1646.**

David Urtegaardsmand faar Skøde paa en Grund udenfor Nørreport i den gamle Dyrehave.

Christian 4 skøder til »os elskelige mester David Wrtegaardsmand och hans arffinger en wores och chronens pladtz och jordsmon udenfor Nørreport for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, liggendes i den gamle Dyrehaffe udenfor de twende første bollewerker, som ligger nest indtil Waskerhuset, och er samme platz aff süder och i nør i lengden i den westerside 339 allen lang, lengden paa den østerside aff sønder och i nord er iligemaade 339 allen lang; breden aff øster och i wester i den norder ende er 266 allen lang, breden aff øster och i wester i den sønder ende er 163 allen, huilke fornefnde platz« etc. Hafniæ den 11 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 481—82.

388. **13 Maj 1646.**

Der maa opsættes et Orgel i Holmens Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom Jørgen Lorentz, organist till St. Nicolaj kircke her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os wnderdanigst haffer ladet andrage och andholle, at udi Holmens kirke et orewerk motte opsettes och hand det for (ved) andre enten wed sig

selff eller andre erlige personer motte betiene, efftersom menigheden der sammesteds dermet och gierne skall tilfredtz wære effter hans beretning, daa haffer wi paa saadan hans wnderdanigste andmodning naadigst bewilget och tillat, saa och her med bewilger och tillader, at et orewerk i fornefnde Holmens kirke paa den aff os dertil forordnede sted, dog uden os nogen omkostning enten for fornefnde orewerk eller des opsettelse at tilskriffe i ringeste maade, saa och fornefnde Jørgen Lorentz det enten wed sig selff eller anden døgtig person maa betiene, for huilken hans tieneste hand och met menigheden der sammesteds handle kand, at de hannem, om de ellers hans tieneste der begierer, noget till løn bewilger, efftersom wi hannem derfore ingen besolling giffe wille. Forbydendis etc. Haffniæ den 13 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 484—85.

389. **19 Maj 1646.**

Skøde paa en Grund ved Østervold istedenfor en Have udenfor Nørreport, der nedlagdes til Fæstningens Brug.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom Anne, afgangene mester Anders Bentzwingers effterlewerske, et støke jord och platz wed møllebaken wed Østerwold aff wores bygmester er udlagt, som er m(!) allen lang och 51 allen bred, i steden for hendis haffe och boder uden for Nørreport, som bleff nedbrut, huorpaa hund nu wores skøde och confirmation er begierendis, samme hendes affbrutte boder paa den platz igien at maa opbygge; daa haffer wi hender samme platz, som hender aff bemelte wores bygmestere er udlagt, skøt och affhent etc. Haffniæ 19 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 491.

390. **22 Maj 1646.**

Vartov maa skære Tørv i Ordrup Skov.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom wnderdanigst foregifwis aff Wartowis forstandere os elskelige Niels Pedersen, at de fattige ingen torffeskeer mere kand haffe paa de steder, de tilforne hafft haffer, och hand nu paa de fattigis wegne der sammesteds vnderdanigst er begierendes, at dennem naadigst motte bewilgis en anden platz, huor de til fornødenhed kunde haffe fri torffesker, daa haffer wi naadigst bewilget ock tillatt, saa och hermet bewilger och tillader, at de i en torffe mose, liggendes i Orderup skoff udi Gientoffte och Lundbye, maa paa et aars tid haffe deris fri torffesker, dog skall de icke understaa dennem udi wnderskoffen noget at

hugge eller hugge lade; saa frembt det befindes, wille wi, at denne wores benaading skall wære forbrut. Forbydendes etc. Haffniæ den 22 maij 1646.

Sæl. Registre XXI. 495.

391. **26 Maj 1646.**

Skode paa Kongens Blegdam mellem Vester- og Nørreport.

Christian 4 skoder til »os elskelig Rasmus Jensen, borger och jndwaaner udi wor kiøbsted Kiobenhaffn, och hans arffinger en wor och chronens platz, iord, grund och eyendomb liggendes imellem Wester- och Nørreport her udenfor wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som kallis Kongens blegedamb, och er maalet derpaa som effterfølger: lengden fra fornefnde Rasmus Jensens haffe langs wed stadsgraffen indtill weyen til Ladegaarden er et hundrede halfffemtesindstyffe och halfffierde allen otte thomb, fra Ladegaardsweyen langs wed Søen indtil forneffnde Rasmus Jensens haffe er 430 och halff sywende allen otte thomb. Fra søen langs op med Rasmus Jensens haffe indtill stadsgraffenn er halfftrediehundrede allen, mett huis bygning der nu paastaar, huilken platz, iord, grund och eyendomb« etc. Hafniæ den 26 maij anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 501.

392. **26 Maj 1646.**

Bestalling for Jens Nielsen Spend som Præst ved Holmens Kirke.

Christian 4 antager os elskelige, hederlige och høylærd mester Jens Nielsen Spænd at skall wære sognepræst till Holmens kiercke her for wor slot Kiøbenhaffn och skall hand aarligen, saa lenge hand samme bestilling betiener, nyde och beholle all den pension och rettighed, som hans formand for hannem nydet haffer. Och skall samme hans bestilling begynde och andgaa fra den 15 julii anno 1642 och saa lenge continueris, som hand udi samme sin bestilling forbliffuer, huorimod hand skall være pligtig sig udi samme hans kald och embede saaledis at forholle, som det en sand Guds ords tienere och en ret christen siælesørgere inden kircken och uden eyner, bør och andstaar. Thi bede wi och byde etc. Haffniæ den 26 maij anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 503.

393. **20 Avg. 1646.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til Johan Annemøller, bygmester, en platz udi Christianshaffn liggendes imellem Johan de Clerkes platz och

Printzens gade och hen till affgangen Hermann Hegerfletz platz fra øster imod wester 48 allen lang paa begge sider, lengden henwed den Store Torffegade imellem fornefnde Johan de Clerkis platz och Printzens gade fra synder och nør er samme platz 32 allen bred, lengden henwed fornefnde Herman Hegerfeldtz platz imellem Johan de Clerkis och Prindtzens gade fra synder i nør er samme platz 32 allen bred.« Haffniæ den 20 augusti anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 536.

394. **28 Avg. 1646.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »Jean Jeansen en platz i Christianshaffn liggendes imellem Amagerstrede och Poetstrede och imellem wollen. Och er samme platz i sin brede langs op wed fornefnde Amagerstrede imellem Hendrik Snekers platz och Nicolaus Swabes platz, som fornefnde Jean Jeansen haffer kiøbt, fra oster och i wester 32 allen bred, jmellem fornefnde twende platzer langs hen wed Poetstredet op imoed wollen er samme platz i øster och wester 25½ allen bred. Fra Amagerstrede och till Poetstrede op imoed wollen er samme platz paa begge sider 45 allen lang« etc. Haffniæ 28 augusti anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 537.

395. **28 Avg. 1646.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skoder til »Johan de Clercke en platz i Christianopell(!) liggendes imellem Bastian Høkers, forrige rigens geweltiger, och mester Lenhart Blasis platz, som mester Hans Annemøller, wor bygmester, sig tilforhandlet haffer, er udi lengden fra Store Torffvegaaedet och hen til Herman Heyerfeltz platz fra øster i wester 48 allen lang paa begge sider. Lengsthen(!) wed fornefnde Store Thorffergaaede imellem forneffnde rigens gewaldigers och fornefnde Hans Annemollers platz aff nord och i synder er samme platz 32 allen bred, lengden henwed Herman Heyerfeldtz platz imellem fornefnde Bastian Henker och fortornefnde Hans Annemøllers platz fra nord i synder er samme platz iligemaade 32 allen bred» etc. Haffniæ den 28 augusti 1646.

Sæl. Registre XXI. 536.

396. **20 Nov. 1646.**

Fru Ingeborg Ulfstand faar Skøde paa et Begravelsessted i Frue Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig, hederlige och høylerd rector och professores udi Universitetet her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffer undt och bewilget os elskelige fru

Ingeborre Wlstand, affgangene Jørgen Winds till Gundestrup, en platz bag coret udi wor Frue kirke till it frit indmuret leyersted fornefnde hendes affgangene hosbonde, sig selff och deres børn, huorpaa de hende deris bewillings breff metdellt haffer, lydendes ord fra ord som efterfølger: Rector och professores udi Kiøbenhaffns universitet kiendes och giøre witterligt, at efftersom Gud allermegtigste haffer til sig henkaldet den erlige och welbyrdige mand Jørgen Wind til Gundestrup, fordum rigens raad och admiral, och hans høybedrøffede efterlewerske erlig och welbyrdig fru Ingeborre Wlstand till Gundestrup wenligen af os haffer weret begierendes, at wi til bemelte hendes hosbondes saa well som hendes eget leyersted wille unde och bewilge hende en platz bag coret udi wor Frue kirke; och efftersom welbemelte gode frue aff sin fri willie haffer foræret till wor Frue kirke 400 rd. in specie, saa haffer wi hermet undt och bewilget hendes s. hosbonde, sig selff och deris fellidz børn et fri grundmuret leyersted bag koret udi den øster affsetning langs ud met de tre vinduer udi lengden aff øster i wester under jorden, aff sønder i nør fra det ene hiørne til det andet paa affsetningen 12 allen vngefehr. Huilken leyersted skall følge velbemelte fru Ingeborre Wldstand och hendes saa well som hendes salig hosbondes liffsarffinger paa børnebørns børn och fremad vigienkaldelig och ingen anden sig dertil at holde; disligeste haffer wi undt och bewilget hende, at hund maa lade opsette paa muren sammesteds wed dett norde windue et monument, kirken til prydelse, och til den ende lade tilmure aff samme windue saa meget behoff giøres effter monumentens høyde. Iligemaade er hende bewilget och tillat et sette et jerngitterwerk, 12 allen lang fra det ene hiørne paa afsetningen til det andet, dog met saa skell, at hund lader giøre derpaa twende døre hos hinanden, som till begge sider kand opslages, och dertil lade en nøgell findes i kirkewergernis giemme. Dog er derhos foraffskedet, at ingen skall fordriste sig til samme laas at obne, met mindre at nogen førstelige persons liig der skulle indsettis, daa for platzens skyld døren at obnis. At saa i sandhed er och wfeylbar holdis skall, haffer wi til witterlighed ladet henge woris universitets secret her neden fore, actum Haffniæ den 30 may anno 1645; da haffer wi paa saadan fornefnde fru Ingeborre Wldstand hendes wnderdanigste andmodning och begiering fornefnde bewillingsbref vdi alle detz ord, clausuler och puncter naadigst confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermet confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Haffniæ den 20 novembris anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 549—51.

397. **22 Nov. 1646.**

Bestalling for en Foged i Kongens Have.

Christian 4 antager nerwærende Hans Hansen at skulle tage ware udi wor hafwe uden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor hand skall haffe flittig act paa huset och intet aff den deell derudinden bliffer forryct. Hand skall och haffe act paa at wrtergaardsmanden met hans selffskab(!) giøre den deel de bør at giøre och icke kommer paa dee steder, som det icke bør. Iligemaade naar der effter wores naadigste befaling noget skall bruges, skall fornefnde Hans Hansen och giffe act paa, at kalk, steen och tømmer anwendes der till det bliffer forordnet. Hand skall och aldelis intet lade komme ud aff dammene, slotzgraffene, saa och hosliggende søer, uden hand derpaa wores naadigste befaling bekommer. Hand maa och ingen stede gang udi haffen, som udinden icke haffer at bestille. Och naar nogen udi wores naadigste frawerelse udi haffen skall indlades, skall hand derom bespørge sig hos os elskelige hr. Christian Tomesen, ridder, wor mand, raad, cantzler och befalingsmand wdi St. Knuds closter. Disligeste skal fornefnde Hans Hansen icke tilstede wrtergaardsmanden, apothekeren eller distillereren at holle nogen laug eller samqvem i deris losementer, eller om nogen om natten at herberge eller tilstede dennem nogen i haffen at indfordre, sit lossement och waaning skall hand och haffe paa de steder hans formand for hannem hafft haffer, huor hand iligemaade aldelis ingen herberge eller giesterie, ølsall eller andet sligt maa holde. Fornefnde Hans Hansen skall aarligen holde regenskab med wrtergaardsmanden, huormange unge træer de haffer sat och podet i forskrefne wor haffe om aaret, saa och huormange rosentræer och andet sligt de haffer i forraad, som i haffen kand brugis och forsettis. Huis fruct och andet, som aff fornefnde haffe selgis, derfore skall hand giøre os rede och regenskab. Iligemaade skall hand aarligen leffere en fortegnelse fra sig paa huis sur och grønkall, agurker och andet sligtt aff hafferne udi forraad kunde wære. Endeligen skall hand act paa giffe, at de folk, som effter tidens leylighed til haffens rycte bliffer forordnet, icke skulle til anden arbeyde bliffe brugt, och ellers i alle andre maader wide, giøre och ramme wores gaffn och beste, som det sig bør en troe och pligtig tienere. Och haffer wi naadigst bewilget fornefnde Hans Hansen for samme sin tieneste aarligen aff wor rentecammer at skulle giffes 100 curante daller til aarsløn, och elleffe courante daller till kostpenge paa sig selff anden, saa och foder och maal paa en hest; huilke fornefnde aarsløn och kostpenge skal begynde och angaae fra

den 29 novembris i forleden aar 1645 och endes aarsdagen dernesteffter och siden forfølges aar fra aar, saalengo hand udi samme wores tieneste forbliffer. Bydendes och befalendes wore rentemestere etc. Haffniæ den 22 novembris 1646.

Sæl. Registre XXI. 556—58. En ligelydende Bestalling fik Bertel Jensen af 23 Juli 1648 (Sæl. Reg. XXII. 6—7).

398. **22 Nov. 1646.**

Taxation paa Begravelsessteder i Holmens Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligt, efftersom os elskelige Christoffer Lindenow till Linderswold, wor mand, tienere, bestalter oberstelieutenant och admiral paa Bremerholmb, met en deell sognemend til samme kirke haffer nogle dage forleden paa wores naadigste behaug, paa det bemelte kirke met tiden nogen capital kunde samle, begraffelse steden udi kirken och des kirkegaard taxeret som effterfølger, nemlig begraffelse sted i coret, 13 korter lang och 10 korter bred, wmuret, for 40 rd., dernest et begraffelse sted i den gang lige for koret, alteret och till mit i kirken udi bemelte lengde och brede for 15 rd. Wdi den gang, som mand gaar ind, for et begraffelse sted aff lige lengde och brede 12 rd.; for et begraffelse sted wdi den gang, som gaar ned til orgelwerket, for lige platz 10 rd.; wdi den gang ud til kirkegaarden for lige platz 8 rd. Mens ommurede graffe saaledes om met kirkewergerne om at accordere, dereffter som stedet och middel er till. For et stort lig paa den ny kirkegaard 2 rd., (!)allen en rd., och for et lidet lig en s. d. eller 3 ℔, dereffter som folkene kunde were wed middel till, saa ere wi naadigst met huis i saa maade giort er tilfredtz. Thi forbyde wi alle och enhuer etc. Haffniæ den 22 novembris 1646.

Sæl. Registre XXI. 558.

399. **22 Nov. 1646.**

To Kirkeværger beskikkes ved Holmens Kirke.

Christian 4 giore alle witterligt, at efftersom wi nogen tid forleden, Guds guddommelige naffn til ære, haffer ladet bygge Bremerholms kirke, hos huilken hid til dags ingen kirkewerger haffer weret tilforordnet, som opsiun kunde haffe til fornefnde kirkes gaffn och beste, och os elskelige Christoffer Lindenow, wor mand, tienere och bestalter oberster lieutenant och admiral paa Bremerholmb, saa och presterne och de fornemste sognemend sammesteds, til bemelte kirkewergers bestilling, paa wores naadigste behaug, haffer døgtig och tienlig eractet os elskelige Willem Effensen, wores skibscapitein, och [med] hannem Niels Oluffsen, wores deeleskriffere paa Bremerholmb, hannem

til medhielper i samme bestilling, daa lade wi os det naadigst wel befalde, och paa det altingest dermet dis bedre kunde stilles i werk, haffer bemelte kirkewergere vnderdanigst weret begierendes, at dermet matte forholdes som effterfølger: 1. At alle de som wille lade begraffe deres døde enten i kirken eller i kirkegorden motte were tilforpligt, effter at de ere med kirkewergerne om leyerstedet forligte, pengene til dennem, førend begraffelsen sker, rigtigen at erlægge. 2. Disligeste at kirkewergerne sammesteds motte haffe och beholle den samme kirkemyndighed, som kirkewerger bør at haffe och herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn sedwanlig er, och ingen at giøre dennem indpas i samme deris bestilling. 3. Endeligen naar nu dette begynte aar er exspirerit och forløbben och kirkeregenskabet aff kirkewergerne offer lefferet er, at der daa twende andre til kirkewergere motte udwellis och indsettis, daa ere wi naadigst tilfreds, at paa fornefnde maner met altingest tilgaar. Forbydendes etc. Haffniæ 22 novembris 1646.

Sæl. Registre XXI. 559.

400. **Nov.—Dec. 1646.**

Bevilling paa en Reberbane paa Vejen til Amager.

Christian 4 bewilger Anders Thim at lade sette en reberbane paa weyen ud til Amager, och der aff platzen aarligen til kongen at giffe en rixdaler och samme reberbane altid at lade ved lige holle.

Sæl. Registre XXI. 561.

401. **6 Dec. 1646.**

Betaling af Holmens Kirkes Vinduer.

Christian 4 giøre alle witterligt efftersom mester Bertels, forrige glarmester, underdanigst hos os ideligen lader anholle anlangendis betaling for de winduer, hand i Holmens kirke haffer forferdiget, daa effterdi wi selff haffer ladet bekoste kirken och den opbygge och forferdige, er billigt at kirken selff aff sin forraad fornefnde winduer betaler. Er derfore wores naadigste willie och befaling, at kirkewergerne til Holmens kirke fornefnde glarmesters effterlefferske aff kirkens forraad effterhaanden lader fornefnde winduer effter haanden betale. Haffniæ den 6 decembris anno 1646.

Sæl. Registre XXI. 571—72.

402. **11 Jan. 1647.**

Forbud mod Indførsel af fremmed Brød.

Christian 4 giøre alle witterligt, at effterom wi menige bagere udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn anno 1620 paa deres laug nogle privi-

legier naadigst forundt och bewilget haffer, lydendes ord fra ord som effterfølger: Wi Christian 4 giøre alle witterligt, at baggerne udi wor kiøbstad Kiobenhaffn underdanigst for os sig haffer beklaget, huorledes deres næring dennem aff adskillige fremmede dag fra dag io lenger io mere betages, idet forbemelte fremmede steder och byers brød, fra huilke de hender at komme, med sig indfører, och saadant forbemelte byens baggere till effterdeell och stor skade aff skibene igien udhøkere, met underdanigst begiering, at saadan ulowlig och wbillig wdlendiske forprang motte affskaffes, daa effterdi forbemelte baggere haffer paa raadstuen udi samme wor kiøbsted sig forpligted byen och de gode indbyggere och woris kiere undersattere met got brød aff alle haande slags till all fornødenhed at wille forsørge effter et lideligt kiøb, och som det os elskelige borgemestere och raad effter wores naadigste befaling och byens rette anseendes worder, daa haffer wi den leylighed naadigst och well offerweyet. Och paa det forbemelte wores undersattere bagere udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn dis bedre kunde bliffe wed magt och den tynge, de os och byen skyldig er, udstaa, wille wi naadigst hermet gandske saadant fremmet brød, som i støkewiis føres, were sig aff huad korn, huede, rug eller huad andet det were kand, sigtet och wsictet, met specerie och ellers forbaget, haffe affskaffet och aldeles forbudet, indtil saa længe wi anderledes derom naadigst tilsigendes worder. Dog skall icke hermet were forment, at io skibscauring i lester tall maa indføris och udselgis. Befindis nogen sig herimod at forgribe fremmed brød at indføre, daa skulle de alt huis brød de haffer met at føre till fattige husarme udi forbemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffe forbrut och derforuden 10 rdlr. til os were forfallen, huormet wi naadigst alworligen wille haffe befalet wores fogeder, embidsmend, borgemestere och raadmend sammesteds flitteligen at haffe indseende, saa frembt de icke selff for des forsømmelse wil stande os til rette. Huoreffter alle och enhuer sig skulle rette. Haffniæ den 15 junij anno 1620. Daa effterdi samme wores dennem da paa forskreffne privilegier bewilgede breff befindes fast at were forslit, saa en deell ord derudi skreffen icke kiendis kand, haffer wi effter fornefnde bageres flittige och underdanigste anmodning alle forskreffne dennem giffne privilegier naadigst for got eractet met dette wort obne pergementz breff i alle sine ord och mening, efftersom det her indført findes at renovere, saa och hermet det fuldkommeligen will renoverit haffe. Haffniæ den 11 januarij 1647.

Sæl. Registre XXI. 582—84.

403. **22 Jan. 1647.**

Børsen udlejes til Jakob Madsen.

Christian 4 bewilger os elskelige Jacob Madsen, borgemester udi wor kiøbsted Christianhaffn, woris Bøs, dog met den condition, at hand os aarligen lader erlegge 300 rdlr. mere end hidindtil aff bemelte Bøs ganget haffer, huilke hand hos dennem, som bemelte Bøs bruger, haffer igien at tage. Forbydendes etc. Haffniæ den 22 januarii anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 589.

404. **3 Feb. 1647.**

Karl v. Mander fritages for Byens Tynge.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Carl v. Mander underdanigst giffer tilkiende, huorledis hand befrycter, huorledis hand maa (med) adskillige byens tynge och bestillinger skulle belegges och derudoffer forhindris at tage ware paa hans konst, som hand gierne wille, met underdanigst begiering [hand] motte forskaanes, daa haffer wi paa fornefnde Carl von Mander hans underdanigste andmodning naadigst bewilget och tillat, saa och hermet bewilger och tillader, at hand udi fredtztid maa for all ordinarie kongelige, saa och borgerlige och byes tynger och bestillinger maa were fri och forskaanet, dog at hand derfore til en kiendelse, effter sin egen erbydelse, til os aarligen twende styker saa gode, at wi dermed kunde och wille nøyes, skall forferdige och leffere. Haffniæ den 3 februarij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 593.

405. **4 Feb. 1647.**

Skøde paa en Grund mellem Holmens Sygehus og den gamle Mønt.

Christian 4 skøder til »os elskelige Anders Nielsen, wnderskriffer paa wort slot Kiøbenhaffn, och hans arffinger en wor och chronnens øde platz, iord och eyendomb udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, liggendes imellem wore syge bodsmens platz och den gamle Mynt, er udi lengden fra slotzprestens hauffe indtil den lønwey, som affgangen hr. Claus Daa lod giøre och brugte, naar hand wilde age eller ride paa wollen hen till Bremerholm, trediffe och halfftredie allen, udi breden halfftyffende allen, huilken fornefnde øde platz« etc. Haffniæ den 4 februarij 1647.

Sæl. Registre XXI. 594.

406. **14 Feb. 1647.**

Om Brugen af »Davidsdegne« i Holmens Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Christoffer Lindenow til Lindeswold, wor mand, tienere, bestalter oberster lieutenant och admiral paa Bremerholm, och hæderlige och høylerd mand doctor Jesper Brochmand, superintendent offer Sellands stifft, effter wores naadigste befaling och paa wores naadigste ratification haffer oprettet en ordning sang for lig wed Holmens kirke och musique der sammesteds anlangendes, lydendes ord effter andet som effter følger: Efftersom wi underskreffne haffer bekommit wor allernaadigste herris befaling om ordning at giore imellem Holmens skole och de 12 Davidicis i Kiøbenhaffns skole, naar de bliffer begierede for liig til Holmen sig at lade bruge, daa, Hans Kongelig Mayestets naadigste befaling wnderdanigst at effterkomme, haffer wi paa Hans Kongelige Mayestets naadigste confirmation effterskreffne ordning giort. 1. De tolff Davidici icke at anbyde sig till nogen tieneste at giøre met lig til Holmen, met mindre det bliffer begieret. 2. Effterdi bemelte Davidici icke ere under Holmens skolemesters enten institution eller disciplin, daa naar Dividi corum begieres til tieneste, altid en wiis aff hørerne i Kiøbenhaffns skole aff rectore scholæ Haffniensis tilforordnet at metfølge, all w-orden och klagemaal i saa maader at forekomme. 3. Naar saadan tieneste begieres, daa om dagen tilforne derom at andwaris. 4. Brugis Davidici met Holmens skole, daa at giffes til haabe 10 mark mynt, och dennem saaledes at deelis, at skolemesteren paa Holmen deraf tager halfparten, och høreren aff Kiøbenhaffns skole med Davidicis tilhøre den anden halffepart. Och huis befindes skolemesteren paa Holmen mere at bekomme, end hand andgiffer, da at straffes som den kongelig ordning motwilligen offertreder. 5. Naar musiq udi Holmens kirke holdes udi got folkes brudewigelse, daa Kiøbenhaffns skole dertil at bruges effter ordinantzen, Holmens kirkes cantori hans rettighed i alle maader wforkrenket, effterdi saadant wed Holmens skole icke forrettis kand; daa haffer wi fornefnde ordning effter wnderdanigst andordning naadigst confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermet udi alle maade des ord och clausuler confirmerer och stadfester. Forbydendes etc. Hafniæ den 14 februarij 1647.

Sæl. Registre XXI. 596—98.

407. **17 Feb. 1647.**

Eneret for Johan Ettersen til at samle Klude.

Johan Ettersen fick breff och bewilling allene udi Kiøbenhaffn och Christianshaffn lumper till papirsmøller at maa kiøbe och sig tilforhandle, naar hand derfore huis ret och billig er etc. Haffniæ den 17 februarii 1647.

Sæl. Registre XXI. 600.

408. **25 Marts 1647.**

Reglement for Holmens Kirke.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Christoffer Lindenow till Linderswold, wor mand, tienere och admiral paa Bremerholm och bestalter oberster lieutenant, udi en deell wores betiente deres nærwerelse paa wores naadigste ratification adskillige poster, Holmens kirke anlangendes, haffer ladet opsette och forfatte, lydendes ord effter andet som effter følger:

1. Skall giffes aff klokerne, naar der bliffer ringet for liig, om de udi kirken bliffer begraffet, penge 4 r. ℔.

2. Begraffes ligene udi den ny kirkegaard uden for kirken, da giffes aff klockeren til kirken penge ij r. ℔.

3. Begraffes de paa den gamle kirkegaard paa Holmen, daa aff klokerne at giffes til kirken penge 1 r. ℔.

4. Skall giffes Holmens skolemester, hører och skoledrenge, som for liig begieres at skall synge, som bliffer begraffet i den gamle kirkegaard paa Holmen, penge ij r. ℔, aff huilke skolemesteren skall haffe den ene r. ℔, och høreren den halffe r. ℔ och skoledrengene den anden halffe r. ℔.

5. Naar ickun høreren allene met en anden af skolen begieres, daa ickun at giffes penge ij (1?) r. ℔, huoraff skolemesteren skall haffe den tredie part och høreren och skolen de to parter.

6. Grafferen till graffen for et stort liig at graffue, som udi kirken blifer lagt, och for graffen offen til igien at lade tilmure, penge ij sl. dlr.

7. For en graff til et lidet lig at graffe til, som och bliffer lagt i kirken, derfore penge j sl. daler.

8. For et stort liig at graffe til, som kommer udi den ny kirkegaard wed kirken, penge ij sl. ℔.

9. For et lidet liig sammesteds at graffe til, derfore penge ij sl. ℔.

10. Iligemaade skall grafferen haffe for huer graff paa denn gamle kirkegaard paa Holmen penge j sl. ℔.

11. De liig, som bliffer i samme fornefnde kirkegaard begraffen, som skolens personer icke gaar for, skall grafferen och derfore ingen betaling haffe.

12. Belangende dem som haffer intet at giffe, dem skal presten kaste mol paa for intet, mens dennem, som lenge och wel haffer tient Hans Kongelige Mayestet enten som officerer eller udi andre maader noget meriteret och dog udi yderste armod geraadet, dennem skall altingest fri forundes, saa at klokerene ringes, prestens och skolens tieneste dennem uden nogen betaling bewilges. Och saa frembt som nogen befindes at kunde betale, skall derfore betales som wedbør.

13. Saa offte presten uden betaling holder en liden sermon offer noget liig, som ey kand betales for, saa offte skall och skolemesteren forpligtet werre uden nogen betaling at lade pøkerne, som kand synge, møde paa kirkegaarden, naar hand derom aff presten adwares, at de siunger en salme for och effter sermonen.

Daa haffer wi effter underdanigst andmodning och begiering fornefnde oprettede poster forbemelte Holmens kirke wedkommende udi alle des ord, clausuler och puncter naadigst confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermet confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Haffniæ den 25 martij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 609—11.

409. **25 Marts 1647.**

Taxt for Stolestader i Holmens Kirke.

Christian 4 giore alle witterligt, at efftersom kirkewergerne till Holmens kirke effter wores naadigste befaling och effter wores naadigste confirmation haffer taxerit och sat stolstaderne sammesteds, huad en huer effter lige qvalitet til indtredelse och kiendelse bor deraff at giffe, lydendes ord fra ord fra ord som efftertølger:

Efftersom Hans Kongelige Maiestet wor allernaadigste herris befaling till os udgiffen underdanigst at skulle taxere stolstaderne i Bremerholms kirke, huad en huer effter høy stand, qvalitet och embids condition burde at giffe till første rettighed och første aars kiendelse paa Hans Maiestets naadigste consentz, daa haffer wi underdanigst saaledes for billigt eractet der aff burde at giffes som effterfølger.

Anlangendes Dannemarkis rigis hoffmester, rigens raad, welbyrdig rigens admiral, secretarius, rentemesterne och offersten offer artilleriet, deres frøkener, fruer och jomfruer, deres stole och huad deraff kunde giffes, det henstille wi wnderdanigst til deres egen

excellencers och welbyrdig herrers egen discretion, udi betenkende alting at skee kirken til underholling och forbedrelse.

Skipes capiteiner och offer skipper: jntredelse j rd., kjendelse j r. ort.

Lieutenanter: intredelse j s. d., kjendelse j r. ℔.

Proviant, Tyghuus, Brøger och Holmens skriffuere: intredelse j rd., kiendelse j ort.

Fornemste m̊ester for handwerkerne: intredelse j rd., kiendelse j ort.

Wnderskrifferen: jntredelse j cour. d., kiendelse j r. m.

Skippere och skibsskriffere: jntredelse j s. d., kiendelse j r. ℔.

Arkeliemestere, wnderskippere, tromettere, koke och tromeslagere: jndtredelte j rd., kjendelse j s. ℔.

Brøgger- och bagerswenne, smidde och skibstømmermend, snekere, blokedreyere och andre Hans Mayestets tienere: jntredelse j rd., kiendelse j s. ℔.

Høybaadsmend, qvartermestere, skibsmend och deres matter och arkeliemesters motter: jntredelse ij s. ℔, kiendelse 12 β.

Hermet er en huer meent Hans Mayestets tienere, undertagen baadsmendene, effter Hans Mayestets udgiffne breff.

Daa haffer wi effter underdanigst anmodning och begiering fornefnde kirkewergers giorte taxt udi alle des ord, clausuler och puncter naadigst confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermet confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Haffniæ den 25 martij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 611—12.

410. **18 April 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor Østerport i den gamle Dyrehave.

Christian 4 skøder til »Hans Oluffsen Møller och hans arffinger en wor och chronens platz, iord och grund och eyendomb uden Østerport, som den gamle Dyrhaffe tilforne haffer weret, liggendis imod Ny Wartow och wores wey, som gaar fra woris lysthuus Rosenborg och til fornefnde Ny Wartow imod landweyen, som gaar til wor kiøbsted Helsingør, och er maalet derpaa som effterfølger, som er først en platz, som hand will lade opsette en weyermølle paa, 12 allen lang och 12 allen bred. Noch en platz, som hand will lade sette et møllerhuus paa, er 16 allen lang, 12 allen bred, huilke forskreffne platzer« etc. Haffniæ den 18 aprilis anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 639—40.

411. **24 April 1647.**

Skøde paa en Grund i den gamle Dyrehave.

Christian 4 skøder til »Steffen Meyer, møller, en wor och chronens platz, iord, grund och eyendomb uden for Østerport, som den gamble Dyrhaffe tilforne haffer weret, liggendis imod Ny Wartow och wores weye, som gaar fra woris lysthaffe Rosenborg och till fornefnde Ny Wartow imod landweyen, som gaar till wor kiøbsted Helsinør, huilken platz och eyendomb wi hannem naadigst haffer bewilget i steden for den mølle, som stod ude wed den ny fortification, och er maalet derpaa som effterfølger, som er først en platz, som hand will lade opsette en weyermølle paa, 14 allen lang och 14 allen bred, noch en platz, som hand will lade opsette et møllerhuus paa, er 18 allen lang och 10 allen bred, huilke fornefnde platzer etc. Haffniæ den 24 aprilis anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 642.

412. **5 Maj 1647.**

Beskikkelse for en Foged ved Tugthuset.

Peder Hendriksen fik fogedtz bestilling udi Tucthuset och till bestallung halffierde hundrede rdl. Haffniæ 5 maij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 647.

413. **5 Maj 1647.**

Forordning om Gadernes Renlighed.

Christian 4 giøre alle witterligt, at effftersom os elskelige borgemestere och raad udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffer giort en skik och ordinance anlangendes gaderne her i byen at holde wed lige saa och om skarn och wrenlighed deraff at udføre, som hid indtil fast mere end i andre welbeskikede steder paa alle gader och streder er bleffen udkast och met stor fortred och wederstyggelighed udi lang tid bleffen liggendis. Huorfore saadant i tide at forekomme bemelte borgemester och raad underdanigst haffer weret begierendes, wi saadan deris ordinance naadigst wille confirmere och stadfeste, effftersom den lyder ord fra ord som effterfølger:

Wi borgemester och raad i Kiøbenhaffn giøre witterligt, at effftersom denne bye mere end andre welforornede steder ilde skamferis met w-ieuffnlige gader och stenbroer, som tid effter anden wskikeligen ophøyes och forleggis, saa och met møeg och wreensell, som ey allene paa saadanne wloulige broer desto mere forordsagis, mens derforuden fast offuer alle gader och streder offerhaand tager, byens hauffn iblant andet synderligen i regenweder formedelst wren-

selsens feyelse udi, och at rundestederne(?) till merkelige skade och affbrech, saa wel som paa torgene, ud wed wollen, ia kirkegaardene och langs stranden slig omflødighed udi haabetall henbæris och kastis, saa det ey allene er wederstyggeligt, harmeligt och fortredeligt, mens lenger at taalis wlideligt, och w-anseet hidintill icke hafer weret forsømmit effter adskillige kongebreffe och mandater wed god skik och ordinance derimod tienlig middel at ramme, saa haffer sligt dog alt weret forgeffis, huorfore wi haffer werit foraarsaget wores derom tilforne giorte forordninger igien at offersee och derom paa ny saaledes at ordinere som effterfølger, huilket paa tinge kand forkyndes och dereffter tingswinde tagis, saa at siden kand bliffe holdet dereffter, som det sig bør och en huer det wedkommer wille forsware.

1. For det første broleggerne skall ingen stenbroer eller rendestene effter denne dag opbryde, omlegge eller forandre anderledis end som dennem aff byfogeden, kemmeren eller brofogeden forewisis, under straff i raadhuskelleren; item broleggerne skulle och allewegne legge ryeggestene mit langs gaderne, at wandet kand haffe fald derfra til begge sider udi rendestenene, saa frembt de icke wille samme arbeyde igien opbryde och omlegge foruden belonning och dertil bøede tre ℔ kongen och tre ℔ byen, effter priuilegierne, och huor rendestenene langs met ud wed husene findes tillucte, saa at wandet wed gaden ey derudi kand haffe sit fald, daa skal de obnis, och om behoff giøris gandske opbrydes och forandris, saa at de ey wandlobbet forhindrer. Disligeste huor røster i rendestenene, wandlobbene til forhindring, ere satte, de skall optages och affskaffis, saa at wandet kand haffe sit fald aff gaderne udi och langs rendestenene, som det sig bør.

2. For det andet skulle broeleggerne icke heller nogen mands broe for deris huse eller paa gaderne høyere oplegge, end som wandfaldet kand taale, mens allewegne skike det saa, at wandet beholler sit fald paa de steder, som det bør at løbbe och aff arilds tid løbbet haffer, och det icke andensteds hedenlede, under tre netters straff i raadhuuskelleren.

3. Huor gader och streder findis saa forkiørt och ujeuffne giort met huller och stød, at folk icke kunde der fremkomme, daa skal brofogeden først adware och paaminde dennem, som samme uieffne gader tilhøre, at den lader dennem omlegge och til rette fly; wille de det icke giøre, skall hand giffe byefogeden och kemmeren det til kiende, at de paa byens och kongens bekostning det lader giore och siden udpante betalning fra dem, som broerne bør at holde

wedlige. Findes och nogen wloulig broer uden for adelens gaarde eller leyehuuse, och de folk, som derudi boer, effter første och anden paamindelse icke wille lade dennem til rette fly och omlegge, daa byfogeden och kemmeren i ligemaade samme broer at lade forbedre och fordre betaling igien aff dennem, udi leyehuusene boer, huilket och saaledes skall holles met de hoylerde, prester, fogeder och andre i landet boendes, deris huuse och fortog, naar folkene der paa boer icke wille selff giore dennem loulig, som det sig bør effter Kongelig Mayestets naadigste breff, som derom udgangen er.

4. Wogenmendene aff det store laug, effter deris laugs ordinancie och articuler, haffe til dennem alle de smaa wogenmend, som kaldis sandaggere, och efftersom byens streder och gader, som dennem tilforne ere deelte imellem, saaledis effter till byfogeden derom rigtig udgifen udskrifft och fortegnelse, saa at enhuer er bewiist huad gade och side aff gaden hand skall were met at reenholle, skulle de were tilfortrengt huer paa sit hold met heste och en god skarnwogen at mode, naar behøffis skarn och møg at udkiøre, och til den sted allerede ordineret er eller hereffter ordineris hedenføre, huorfore de store wogne ti och de smaa 5 skilling for huer les skulle betalis. Findes der ey for en mands dør fuld les, søge det for flere, som naboerne da for advenant betaler. Findis nogen skarned andensteds end som befalet er eller hereffter befalis at bortlegge och dermet betrædis, skal den det paa sin rette sted bortskaffe och derforuden udi portene straffis met halsjern intil afften. Befindes och at wagten, som derpaa uden portene bestillis, seer met nogen igiemmell fingre, skall hand samme møg paa sin tilbørlige sted selff forskaffe och derforuden lige wed den anden straffis met halsjernet.

5. Wogenmendene skulle holle gode, sterke och tette wogne met gode gaufflfielle for och bag, saa at møget, som de paatager inden eller uden byen, ey tabes och strøes langs gaden, førend det paa sin tilbørlige sted henleggis. Findis effter denne dag nogen wogenmand udi stor eller lidet laug met falske och wloulige wogen, skulle samme wogen uden all forskaanelse aff brofogeden eller aff porteneren i porten sønderhugges och eyermanden derforuden bøede første gang 2 ℔, anden gang 3 ℔, tredie gang dobbelt till 3 skiffter, kongen, byen och byfogeden met sine tienere, som dermet opsigt haffer. Findis hand selff eller sine tienere met nogen at see igiemmell fingre, straffis selff lige wed wogenmendene sig forseet hafde.

6. Huilken wogenmand paa sin ordinarie sted icke møder met heste och wogen, eller en anden i sit sted at møde forskaffer, saa

intet forsommis, skall giffe till straff 3 ℔, eller om hand dennem ey formaar at udgiffe, wed kielleren, tønden eller halsiernet straffis, och det til trende gange, om hans forseelse saa tit befindes. Skeer det fierde gang, forwisis lauget, och om hans heste findes derefter paa byens felled at udslaaes, were forbrut til byen, effterdi hand ey dermet giør byen den tieneste, hand pligtig er, och paa det dermet desto ligeligere kand tilgaa, skall fire gange om aaret wogenmendene met deres skarnwogene møde paa en wisse sted effter byefogedens och kemmenerens sigelse aff dertill forordnede och besigtiges. Och saa mange derimod wdøgtige och wloulige findes strax paa steden sønderhuggis.

7. Skarnfogederne skall huer i sin part aff byen, efftersom dennem befalis, langs gaderne udraabe, at indwaanerne huer for sin dør deres gademøg til hobe feyer och bortskaffer. Huo herimod findes fortreden och wlydig och lader skarnet for deris dør ligge om natten dereffter, skall den samme strax om morgenen derfore udpantes wed brofogeden, skarnfogeden och en aff fogedswennene och samme pant udi byfogedens och kemmenerens giemme paa raadhuuset eller en anden bequem sted lefferis och til neste ting, om de det daa desforinden ey løser och for sig retter met loulig kald och warsel, eyermanden til løsning tilbydis, och om hand det inden femten dage dereffter ey affklarer, daa pantet effter dannemends wordering selgis och deraff, foruden huis effter privilegierne forbrut er, 4 ß till huer person dennem pantet haffer betalis. Will nogen skarnet met sine egene heste och wogene bortføre, det stande dennem frit fore, det samme holdis met dennem at forstaa om udpanten och huad deraff følger, huis møeg bortføris och wogenmendene dog strax paa steden ey wille betale.

8. Ingen maa aff gaarden et eller andet slags wreensell lade udbere och legge paa gaden, were sig heste eller koemøg, whumskhed aff slagterie eller huad det were kand, huoraff ond stank kand foraardsagis, uden tilforne wogene ere bestillede, som slig wreenhed strax effter haanden paalesser och bortfører. Bliffer det natten offer paa gaden beliggendes, bødes derfore første nat dobbelt, anden nat 4 dobbelt, tredie nat 40 ℔ kongen och byen, formedelst at øffrighedens befaling och paabud icke anderledis holdis och effterkommis.

9. Befindis nogen wed nat eller dag wreensell aff husene eller kiellerne at udbere eller udbere lade och det udi eller wed stranden, paa torgene, wed wolleu eller paa andres fortog at kaste och henføre,

boeder derfore første gang 3 ß, anden gang 6 ß. Sker det 3 gang, straffis derfore paa deris 40 ß. Befindes nogen udi bøtter, balger, spander eller udi anden maade menneske skarn at udbere eller udbere lade och saaledis som sagt er henkaste, bør den saa wel det lader bestille, som den sig det offertager, første gang paa det høyeste derfore at straffis. Skeer det offtere, actes for det folk nattemanden falder udi bestillingen och lenger ey bør lides udi menigheden. Det samme forstaaes och holdes aff dennem, som natt eller dag udberer och kaster eller udbere och kaste lader døde aadseler, store eller eller smaa, inden portene, paa gader eller udi haffer, effterdi sligt wed rakeren och hans gesinde bør paa de steder uden byen nedgraffis, som der till bestempt er.

10. For den megen stank herudi byen aff rendestenene foraardsagis, er for godt andseet, at de som haffe brønde och poster udi deres gaarde, naar aff gaderne och rendestenene udaget er, lader deris folk paa en fierding times tiid opdrage och pompe wand udi deris gaarde, saa det kand haffe løb aff gaden udi rendestenene och dermet desto bedre udskylle ond stank herudi byen, besynderlig om sommerens tid, desto mere at forekomme och affwerge.

11. Om winterens tid, saa wel naar det fryes som naar hastig tøe paakommer, bør huer at holle sine rendestene for sit fortog ophuggen och oprømmit, saa at wandet kand haffe sit fri flod langs rendestenene och icke stemmis, huoroffer det naboerne løbber udi huuse och kellerne; huo sligt forsømmer och icke effterkommer, naar aff skarnfogeden derom tillsiges, daa skulle de och offer dennem satte ere det wed pligtzkarle lade ophugge och oprymme, siden en huer, saa wit for hans fortog giort er, betale eller derfore udpantis, och dermet widere siden forholles effter forrige articlers forhold.

12. Det samme er at forstaa om dennem sig, naar iis aff gaderne offer alt skal ophugges och udføris, fortrøker och icke efftersom en huer for sig tilkommer, dermet will tilhielpe och til effterrettning skall udi act haffes, at udi de gaarde, huor got folk aff adelen selff residerer, eller naar de hid til byen kommer och tilstede ere, saa well som udi de geystliges residentzer och kongelige tieneris huuse, de selffer udi boer, ingen importunitet eller uwilge bewisis, mens udi den sted met beste føye och maner tilsigis och effter standens och qvalitetens gebur ombedes de sig dertil wille bequemme, at saadant til den gemeene skik och beste och forordningen icke bliffer sweket och affbreck giort, mens mere andre til got exempel bestyrket och effterkommet; ellers met slige gaarde, huor eyermanden

selffer ey residerer, mens aff andre got folk besiddes, at holdis offer Kongelig Mayestets forordninger och privilegier. Des til widnisbyrd under wort stadtz secret. Datum Kiøbenhaffn den 30 aprilis anno 1647.

Huilke forskreffne borgemesters och raadtz ordinancie wi os naadigst haffer ladet wel befalle, huorfore wi den och naadigst haffer confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och den hermet confirmerer, fuldbyrder och stadfester udi alle sine ord, clausuler och puncter, efftersom forskreffit staar. Thi byde wi och befale alle och enhuer etc. Haffniæ den 5 maij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 649—57.

414. **7 Maj 1647.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmønt.

Christian 4 skøder til »Peder Jørgensen, indwaaner i woris Børnehuus, och hans arffinger en wor och chronens waaninger, liggendes paa den Gamble mynt her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, imellem Baye von Wandtmager paa den ene side och Jens Bødiker paa den anden side. Daa befindes breden ud till adelgaden halffierde allen och femb toll och lengden fra gaden till den nederste ende i gaarden fyrgetyffe halff anden allen och halffandet qvarter, breden bag offer gaarden er fem allen et qvarter. Huilken waaning« etc. Haffniæ den 7 maij anno 1647.

Sæl Registre XXI. 660—61.

415. **22 Juni 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor Nørreport.

Christian 4 skøder til »os elskelige Christian Weymar, wor tydske candtzelie forwant, och hans arffinger til wederlag och i steden for den blegedamb och platz, som fornefnde Christian Weymars hustrue och hendes forrige hosbonde affgangen Thomas Lork, wed wores Ladegaard liggende, tilforne tilhørde, en wor och chronens iord, grund och eyendom liggendes uden Nørreport uden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Och er daa samme platz fra det huus, som kaldis Emaus, indtill Peblingesøen wed landeweyen i lengden fra sønden til norden to hundrede och 6 allen lang. Paa den anden side wed Pesthuset paa bemelte Emaus planckewerk indtill Peblingesøen fra sønden til norden er samme platz et hundrede halffemdesindstiyffe och fire allen lang, breden fra landeweyen indtil Pesthuset nest til bemelte plankewerk fra østen imod westen saa er samme platz et hundrede och siy och tyffe allen bred sampt ny tolff (toll). Breden wed den anden ende nest Peblingesøen fra landweyen imod Pesthuset

fra østen till westen er 164 allen, huilken piatz« etc. Haffniæ den 22 junij 1647.

Sæl. Registre XXI. 672.

416. **25 Juni 1647.**

Possementmagernes Lavsskraa.

Christian 4 giore alle witterligt, at efftersom possementmagerne her udi wor kiøbsted Kiobenhaffn hos os underdanigst haffer ladet anholde om confirmation paa nogle articler, deres laug och embede anrørende, som aff os elskelige borgemester och raad her sammesteds paa woris naadigste behaug dennem til beste skall were oprettet och udi pennen forfattet, efftersom fornefnde articler lyder ord fra ord som følger:

1. Skall de haffe en oldermand och dertil twende aff deris middell at udwelges, som for borgemesterne och raad met twende andre elste och beskedeligste udi lauget skal opkomme, huilken daa aff dennem worder samptykt och bewilget, hand skall were oldermand it aar til ende eller lenger om fornøden giøres.

2. Samme oldermand skall haffe twende andre aff lauget, som skall were hans hossiddere, huilke tillige skall forrette laugsens erinde, och naar oldermanden skall forløffes, skall en aff hossidderne skikes til oldermand i hans sted.

3. Och til sligt disbedre at effterkomme maa de huer fierding aar holde adelsteffne enten i oldermandens huus eller paa en anden beleilige sted, och daa maa hos dennem were en aff raadet at tilhielpe alle twistige sager at forene, paa det intet skall sluttes eller giøres imod privilegierne eller andre statuter, som her i byen bør at haffes i act, och ellers naar fornødenhed tilsiger at forsamles, och daa om konstens gaffn och forfordring at tale, til huilken stefning eller sammenkomst den yngste mester, som sidst i lauget indkommen er, laugsbrøderne tilsige skall. Findes hand uwillig, naar hand aff oldermanden tilsiges, daa bøde huer gang hans brøst saa findes en slet daler mønt til to skiffte, nemblig laughuset och de fattige aff lauget. Medens worder hand dis imidlertid syg eller udi louglige forfald geraader, daa tiene den som nest for hannem i lauget indkom, indtil den anden selff sin bestilling forrette kand, som det sig bør.

4. Och naar lauget saaledes er forsamlet, da skulle de for alting haffe Gud flittig for øyen och holle god skikelighed och orden under dennem, dersom nogen sig motwilligen anstiller, och enten oldermanden eller nogen aff laugsbrøderne enten met ord eller gier-

ninger wtilbørligen offerfalder och wførmer, daa skall hand derfore bøde til lauget effter laugbrødernis flittig kiendelse.

5. De skulle och haffe en laugsskriffere, som alle deris sager til underretning skall antegne, saa och holle rigtige mandtall paa brøderne udi lauget.

6. Der skall och haffes en lade hos lauget, huorudi lausens articler, item bøgger, indgang och straffpenge skall forwares, saa och en bøsse de fattiges rettighed udi at giemme, huilken lade och bøsse met trende løkelser skall were forwaret och dertil oldermanden sampt hossidderne huer sin nøggell at skulle haffe.

7. Naar nogen swend paa dette handwerk lauget begierendes worder, daa skall hand først bewise handwerket redeligen at haffe lerdt och sig som en erlig swend i fire aar derpaa skikelig forholdet, och imidlertid i to aar paa fremmede steder forsøgt. Dernest skall hand sig siden for lauget andgiffe, och hos huilken mester hannem løster skikeligen och forswarligen arbeyde och forholle; och naar det skeed er, daa skall hand giøre en passelige prøffe, huis omkostning lauget selff strax skall betale, met mindre hand det wed sig selff til bedre profit at udbringe, siden winde sit borgerskab, saa skall hand udi lauget indtages och giøre artichlerne fyllist, saa och sig en erlig wberøctet qvindes person til ecte tage, som det sig bør. Ellers skall ingen effter denne dag tilstedes dette handwerk eller kunst udi byen at bruge;, ey heller swenne eller drenge derpaa holle, uuder tilbørlige straff.

8. Huilken swend, som sig met en enke eller mesters datter dette handwerk befrier, sampt och en mesters søn, der bewiser sig paa fremmede steder at haffe wandret och weret effter sin loulige lære for suend udi tre aar och kand giøre en passelig prøffe, haffe lauget aldelis frit.

9. Naar nogen effter forberørte leylighed lauget er bewilget, skall hand giffe en gylden till indgangspenge effter recessens 70 capittel, saa och till oldermanden, som for lauget umage haffer, en rd., och till skrifferen, som hans naffn i laugsbogen indskriffer, en halff rd. Derforuden giffe 20 rd., som til trende terminer afflegges skall, halfdeelen til laugsens huus och bygning wed lige met at holle, den anden halffe part til de wed døden affgaar at anwendes, huoroffer skrifweren god bog och rigtighed holde skall, och dermet den som i lauget indkommer for indgangs drik och all anden bekostning were forskaanet, huilke penge, som forneffnd er, udi laugsens skrin i god

forwaring skall indleggis, indtil de behoff giøres at udgiffes, som nu er meldt.

10. Kunsten och handwerket skall enhuer laugsbroder haffe i god act och ære, item dermet redeligen och oprigteligen handle, som hand will andsware och were bekient.

11. Dersom noget arbeyde hos nogen mester udi lauget betinges, daa maa ey hans laugbroder wed nogen middell enten hemmelig er aabenbarelig hannem derpaa nogen forfang, skade eller affbrek til føye, icke heller skall nogen mester maa omløbbe til got folk arbeyde at betinge, som kand were hans medbroder i lauget til skade, mens huer skall were fornøyet met huis arbeyde ret och loulig hos hannem betinges och bestilles, effter erlige handwerkers brug och sedwane. Huo det giør och louligen offerbewises, bøde en rosenobel til to skiffte, nemlig lauget och de fattige.

12. Skall icke tilstedes nogen bedragerie eller falskhed udi snorene, som af silke forarbeydes, mens de skall bliffe udi sin esse och wærd och ey enten met ulden traad eller caton formenges, met mindre dett saaledes aff nogen udi serdelished bestilles eller och dennem, som saadanne snorer kiøber, witterlig giøres och for sit billige werd selgis.

13. Ingen mester, nu i begyndelsen eller førend lauget kommer bedre i swang, maa flere end twende swenne paa toffwen och sit handwerk opsette, medens naar huer mester haffer to swenne, som dennem at haffe er begierendes, och daa nogen flere swenne kunde were til offers eller och her til byen ankommer, daa maa huilken mester dennem behøffer, antage, efftersom hand dennem fordre kand.

14. Ingen swend skal maa giøre wnødige hellige dage, met mindre det skeer aff stor fornødenhed, ey heller om søndagen eller andre hellige dage sig tilfordriste at were udaff sin mesters huus effterat wagtkloken haffer ringet, eller dereffter at buldre och banke paa hans dør, under straff som aff alle mesterne settendes worder.

15. Naar nogen swend will skilles fra sin mester, daa skall hand, om hand wil reyse fra byen, adware mesteren 14 dage tilforne, och om hand will arbeyde hos en anden mester i byen, daa skall hand opsige hannem en maaned tilforne och sig dismidlertid tilbørligen forholle, item om en søndag effter middag och icke andre dage om ugen begiere sin wenlige affsked.

16. Antager nogen mester sin laugsbroders swend, som uden minde, foruden rigtig affskeed och loulig aardsage, er skild fra sin mester, daa bøde to rd., och samme suend forføye sig udi sin forrige

tieneste, saa frembt mesteren hannem da will annamme, eller och wandre.

17. Skall ingen mester sig understaa enten selff eller wed andre at udloffe eller giffe sin swend mere løn end som aff samptlige mestere i lauget samtykt worder, icke heller sig tilfordriste sin laugbroders swend eller tienere wed nogen middell at affspendig giøre. Huo det giør och loulig offerbewises, bøde effter oldermandens och hossidderens sigelse.

18. Skall det och were en huer mester frit at tage erlige folkes børn, aff huad nation det were kunde, i lære, dog ey flere end 4 drenge tillige paa toffen at maa haffe siddendes, och naar en aff fornefnde drenge paa et aar ner udlert haffer, maa den fembte paa toffen opsettes. Item will och mesteren holde flere drenge enten till dreyen, silke winden eller anden behoff, stande hannem frit fore. Mens de antagene drenge, som paa toffen ere opsette, skulle deris lære i sex sambfelde aar udstaa, met mindre det wed seerlig accord skeer, och daa i femb aar i det ringeste at were udi lære.

19. Det maa och were en huer mester frit sin søn handwerket at lære, dog hannem icke under fire aar aff sin lære forloffe, om hand ellers daa for en swend duelig och døgtig actes kand.

20, Alle drenge, som effter denne dag antagis, skulle tillige met deris forloffere udi handwerkens bogen, som dertil forordnes skall, indskriffes, effter huilken de ochsaa effter deris rette forløbben lære aar igien kand frikendes.

21. Antinger nogen dreng siden lære uden paakiente aardsage, daa skall hans forloffere hannem igien tilstede forskaffe, och siden drengens lære paa ny igien at antage, om mesteren det saa behager, eller den straff met hannem formilde.

22. Haffer nogen mester eller swend sig for nogen sag at beklage, daa skall hand først giffe det oldermanden tilkiende och begiere, at hand lauget om søndagen effter middag wille lade forsamble, och icke paa andre dage, paa det ingen sit arbeyde dermet skall forsømme. Dog skall ingen slig forsamling skee uden wigtige aardsage, och den som anklager daa at udlegge till lauget, och derfore skulle laugsbrøderne uden lang ophold skaffe anklageren sin ret igien, som det sig bør.

23. Paakommer och nogen twistighed saa stor och wigtig, at lauget den icke kunde til minde eller til rette fuldende, eller och parterne icke kunde lade dennem met laugsbrødernes affskeed fornøye,

daa sagen for borgemester och raad at indsteffne och der att gaaes huis retten kand medfore.

24. Dersom nogen findes eller paatages enten fremmede eller indlendiske, som sig udi handwerket met bønhasen eller nogen anden practiqve wille indtrenge, som i nogen maade knnde eractes at were embedet till skade, den eller de skulle med rettens bud eller tienere deris arbeyde och gierning fratagis, och det med brøde som kand paafølge, halffparten Kongelig Mayestet och byen at tilkomme och den anden halffepart embedet, met mindre den, som godset eyer, kunde det for skellige werd igien kiøbe.

25. Døer nogen possementemager och effterleffer hans hustrue, da blifer hund wed embedet, saalenge hund sidder ugifft och skiker sig well, och hende skall wed laugsbrøderene forskaffes en wellforfaren possementemagerswend hende at tiene, saa hund handwerket fremdelis wbehindret maa fortsette, och dermet sin næring och bierring met Gud och æren at sporge, indtil hund sig udi egteskab igien forandrer.

26. Naar nogen laugsbroder, hans hustru eller barn wed døden affgaar, daa skall oldermanden wed den yngste broder aff lauget tilsige brøderne samme liig till sit leyersted at følge, och huo det forsømmer uden loulig forfald bøde til lauget en halff rd. Item huilke aff brodrene eller deris swenne, som tilsiges liget at bere och det forsømmer, hand bøde i lige maade til lauget en halff rd.

27. Om disse forskreffne articler, som possementemagernes handwerk sampt swenne och drenge er anlangendes, maa dennem were forundt fire tider om aaret at tilsammen komme: den første sidste juledag, den anden om paaske tider, den tredie St. Hansis midsommers tid och den fierde St. Michaelis dag, dog uden drick och giestebydelse, under straff som wedbør.

28. Item paa fornefnde tider skulle brødrene denne deris laugs ordning offentlig forleses, huorefter de sampt deris swenne och drenge skulle wide dennem at rette och forholle, som det sig bor i alle maader. Sammeledes skall och alle brødepenge, som i lauget falder, uddelis och bortskikes till alle parter, efftersom høybemelte Kongelig Mayestets naadigste forordning i den anden artikel indholder, och som forskreffet staar, nemlig en deell till oldermanden och hossidderne, som sagerne forhører, resten til fattige enker, faderløse børn och huusarme udi embedet, dog Kongelig Mayestet och byens sager foruden disse fornefnde articler wforkrenket. Och wille wi haffe os och wore effterkommere met høybemelte Kongelig Mayestets tilladelse

fornefnde articler at forandre och forbedre, efftersom tiden och leyligheden foroordsager och det lauget och menigheden her i byen gaffnligt were kand. Till widnisbyrd haffer borgemester och raad i Kiøbenhaffn ladet tryke deris stads secret her neden fore. Actum Kiøbenhaffn den 8 februarij anno 1634.

Daa wille wi paa fornefnde possementemagere herudi fornefnde wor kiøbsted Kiøbenhaffn deres underdanigste andmodning och begiering forbemelte articler udi alle disse ord, clausuler och puncter, som de her tilforne findes indført, dog os altid forbehollen noget derudi at fratage eller tilsette, efftersom wi det selff best och lauget nyttigst och gaffnligst at were eractes kunde, naadigst haffe confirmerit, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermet confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes alle och enhuer herimod, efftersom forskreffet staar, at hindre. Haffniæ den 25 junij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 673—82.

417. **5 Juli 1647.**

Jakob Madsen, Borgmester paa Kristianshavn, maa købe Begravelsessted i Holmens Kirke.

Christian 4 bewilger os elskelig Jacob Madsen, borgemester i wor kiøbsted Christianshaffn, at hand udi Holmens kirke for sig och sin hustru en begraffelse sted maa tilhandle, huor begge deris lig effter deris dødelige afgang kand begraffis och nedsettes, dog met slig condition och wilkor, at sognepresten och skolen paa Christianshaffn skall giffes deris rigtighed til fornefnde begraffelse, ligesom de udi fornefnde Christianshaffn bleffe begraffede, saa och at de for fornefnde deris begraffelse skall were tiltenkt til Holmens kirke at udgife huis rett och billigt kand were. Forbydendis etc. Haffniæ 5 julij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 684—85.

418. **17 Juli 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skøder til »Niels Olsen en platz wed Holmens port imellem Rasmus Sampsings och her Axel, capellan til Holmens kirke deris platzer, och er samme platz ud til gaden aff norden och imod synden tiuffe och fem allen bred, jmellem fornefnde Rasmus Sampsings och her Axels platz bag ud wed rivieren er iligemaade tiuffe och fem allen bred; fra gaden och indtil rivieren paa den side op till fornefnde Rasmus Sampsings platz er aff wester imod øster tredsindstiuffe och to allen lang, paa den anden side wed fornefnde her Axels platz fra gaden och til rivieren aff wester imod øster er

samme platz halfftredisindstiuffe och ni allen lang. Huilken platz« etc. Hafniæ den 17 julij anno 1647.

Sæl. Registre XXI 688—89.

419. **17 Juli 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skøder til »os elskelig Rasmus Sampsing, wor oberskipper paa Bremerholmb, och hans arfinger en wor och chronens platz, jord, fri grund och eyendomb liggendes wed Holmens port imellem os elskelige, hæderlige och wellærde her Madtz, capellan till Holmens kirke, och Niels Oluffsen, tømmerskriffer och kirkewerge till Bremerholmbs kirke, deris platzer, och er samme platz ud til gaden aff norden imod synden trediffe allen bred; jmellem fornefnde her Madtzis och Niels Oluffsens platz bag wed rivieren er iligemaade trediffe allen bred. Fra gaden och indtil rivieren paa den side wed her Madtzis platz er aff westen imod østen halfftredisindstiuffe allen lang. Paa den anden side wed fornefnde Niels Oluffsens platz fra gaden och hen til rivieren aff wester och imod øster er tredisindstyffe och to allen lang. Huilken fornefnde platz« etc. Haffniæ den 17 julij anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 690.

420. **4 Avg. 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skøder til »Tomes Andersen en platz wed Holmens port imellem her Axel, capellan till Holmens kirke, och skolen, och er samme platz ud till gaden norden imod synden tiuffe och femb allen bred, jmellem fornefnde her Axell och skolens platz bag wed rivieren fra norden och imod synden er iligemaade tiuffe och femb allen bred, fra gaden och indtil rivieren, saa wit som opfyldt er, aff wester imod øster tiuffe och en halff allen lang, paa begge sider wed fornefnde her Axells och skolens platz, dog skall hand och hans arffinger were forpligt paa samme platz och grund at lade bygge och opsette god kiøbsted bygning och den siden wed lige och magt holde. Haffniæ den 4 augusti anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 649.

421. **30 Sept. 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skøder til »os elkelige, hæderlige och høylerd mester Niels Christensen Spend, sogneprest til Holmens kirke, och hans arffinger en wor och chronens platz och jord, fri grund och eyendomb

liggendis wed Holmens port imellem os elskelige, hæderlige och wellærd her Madtz Hansen Mariagger, capellan till Holmens kirke, och os elskelige Morten Michelsen, woris proviant skriffer, deris platz her, och er samme platz ud til gaden aff norden imod synden tiuffe och to allen bred, bag wed rivieren imellem fornefnde her Madtzis och Morten Michelsen deris platzer er iligemaade aff norden imod synden tiuffe och to allen bred, fra gaden och indtil rivieren er aff wester imod øster op til her Madtzis platz tredsindstiuffe och fem allen lang; wed den anden side op til fornefnde Morten Michelsens platz fra gaden och indtil rivieren er aff wester imod øster tredsindstiuffe allen lang, huilken fornefnde platz« etc. Haffniæ den 30 septembris 1647.

Sæl. Registre XXI. 513—14.

422. **30 Sept. 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skøder til »her Madtz Hansen Marriagger, capellan til Holmens kirke, och hans arffinger en platz wed Holmens port imellem Rasmus Sambsing, oberste skipper och mester Niels Christensen Spend, sogneprest til Holmens kirke, deris platzer, och er samme platz ud till gaden aff norden imod synden tiuffe och to allen bred; bag wed rivierit imellem fornefnde mester Niels Christensen och Rasmus Sambsing er samme platz iligemaade aff norden imod synden tiuffe och to allen bred. Fra gaden och indtil rivieren op till fornefnde Rasmus Sambsings platz er aff wester och imod øster halffierdesindstiuffe allen lang; wed den anden side op til fornefnde mester Niels Christensens platz fra gaden op till rivieren er aff wester imod øster tredsindstiuffe och femb allen lang. Met clausula som for er melt. Haffniæ den 30 septembris anno 1647.

Dette skøde skal were casseret, thi paa denne pladtz er vdgiffuen et andet skiøde till Hans Olluffsen, Kongelig Maiestets kockenskriffuer, efftersom bemeldte pladtz noget er bleffuen forandret. Skiodet er dateret Hafniæ den 22 julij 1658.

Sæl. Registre XXI. 714.

423. **30 Sept. 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 giver »her Axell, capellan till Holmens kirke, skøde paa en platz wed Holmens port liggendis imellem Tomis Andersen renteskriffer och Niels Oluffsen deris platzer, och er samme platz ud till gaden aff norden och imod synden tiuffe och femb allen lang;

jmellem fornefnde Tomis Andersen och Niels Oluffsen bag wed rivieren er iligemaade tiuffe och femb allen lang; fra gaden och indtill rivieren paa den side wed fornefnde Tomis Andersens platz er af wester imod oster, saa wit som nu opfylt er, tiuffe och en halff allen bred, fra gaden till den anden side op till fornefnde Niels Oluffsens platz er aff wester imod oster, saa wit som nu opfylt er, iligemaade tiuffe och en halff allen bred. Cum clausula som før er melt. Haffniæ den 30 septembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 714.

424. **30 Sept. 1647.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Christian 4 skoder til »Morten Michelsen, proviant skriffer, en platz wed Holmens port liggendis nest op till mester Niels Christensen Spend, sogneprest till Holmens kirke, och er samme platz ud till gaden aff norden imod synden trediffe allen bred, bag wed rivieren fra fornefnde mester Niels Christensen Spend hans platz och hen til enden, saa wit som nu opfylt er, er i ligemaade aff norden imod synden trediffe allen bred; fra gaden och indtill rivieren nest op til fornefnde mester Niels Christensens platz er aff wester imod øster tredsindstiuffe allen lang, huilken platz, jordmond, grund och eyendomb« etc. Cum clausula, som før er melt. Hafniæ den 30 septembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 714.

425. **8 Okt. 1647.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelige Hans Knip, raadmand i wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffinger denne wor och chronens platz, iord, grund och eyendomb udi fornefnde Christianshaffn liggendis, som streker sig op fra Printzensgade sydost til nordwest fyrgetyffe och syff Siellandske allen, langs i Printzensgade fra nordost udi sydwest fyrgetyffe och otte Siellandske allen; nordost op till Hans Johansens platz och sydwest op till Hans Pedersens byskriffers platz. Huilken platz« etc. Haffniæ den 8 octobris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 718—19.

426. **8 Okt. 1647.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Lige saadant et skøde fik Knud Rasmusen, borger och indwaaner i Malmøe, paa en platz i Christianshaffn, som ligger wed Torffet nordost op for Hans Pedersens byskriffers platz, som er tiyffe

och fire Siellandske allen bred udi lengden fra Torffet, nordvest i sydost till Printzens gade halfftredsinds tiyffe och fem Siellandske allen. Haffniæ den 8 octobris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 719.

427. **31 Okt. 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor gamle Østerport.

Christian 4 skøder til »os elskelige Hieronymus Phall, wor vogenmester, och hans arffinger en wor och chronens platz, iord, fri grund och eyendomb for Østerport liggendis, och er samme platz udi sin lengde imod westen langs ud wed landeweyen saa och imod østen langs wed rigens admirals platz 102 allen, i breden imod synden wed Torffet saa wel som och imod norden langs wed Grønnegade 32 allen, huilken fornefnde platz« etc. Haffniæ den 31 octobris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 720.

428. **3 Nov. 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor gamle Østerport.

Christian 4 skøder til »os elskelige Peder Hansen Holst, woris øfferste renterie skriffer, en wor och chronens platz, iord, fri grund och eyendomb liggendis for wor kiøbsted Kiøbenhaffn uden Østerport, och er samme platz i sønder imod Grønnegade er udi lengden firdesinstiyffe och fire allen och bred i wester ud met landeweyen firdesindstiuffe Siellandske allen, disligeste er fornefnde platz langs imod norden halffemdesinstiuffe Siellandske allen och i wester halffierdesindstiuffe och to Siellandske allen bred. Huilken forneffnde platz« etc. Haffniæ den 3 Novembris 1647.

Sæl. Registre XXI. 727—28.

429. **5 Nov. 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor gamle Østerport.

Ligesaadant et skøde fik mester Hans Annemøller paa en platz udenfor Østerport, och er samme platz i breden mod østen wed landeweyen fyrgetyffe och to allen, och udi lengden imod synden, langs ud met Melchior Odderlands platz et hundrede fyrgetyffe och fire allen, disligeste i breden imod westen langs den gamle byes grøfft fyrgetyffe allen, och i lengden er imod norden langs wed woris ny begynte boer halffandet hundrede och fire allen, huilken fornefnde platz etc. Haffniæ den 5 Novembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 728.

430. **5 Nov. 1647.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Ligesaadant et breff fik Helle Hansen paa en platz paa Christianshaffn liggendis imellem Erik Ottesens, forrige admiral paa Bremerholmb, hans huus och captein Jorgen Biornsens platz; och er samme platz fra fornefnde Erik Ottesens och Jorgen Biørnsen deris platzer paa begge sider aff wester i oster fyrgetyffe och otte allen lang, fra Strandgaaden wed rivieren er samme platz paa begge sider langs hen wed fornefnde Erik Ottesens platz saa och wed fornefnde Jørgen Biornsens aff synden i norden fyrgetyffe allen bred. Huilken fornefnde platz etc. Haffniæ den 5 novembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 728.

431. **28 Nov. 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor gamle Østerport.

Christian 4 skøder til »os elskelige, erlig och welbyrdig Melchior Olleland, wor mand, tienere, rentemester och befalingsmand offer Geske lehn, och hans arffinger en wor och chronens platz, iord, fri grund och eyendomb liggendis uden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn till en byggeplads eller haffe, som ligger østen til landeweyen for Østerport och streker sig i breden firdesindstiuffe och otte allen, mod norden langs wed Hans Annemøllers platz langt et hundrede fyrgetyffe och fire allen, mod synden langt et hundrede och tyffe allen, och imod westen langs ud i den gamle stadsgrøfft bred firdesinstiyffe och fire allen Siellands maal. Huilken platz« etc. Haffniæ den 28 novembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 744

432. **8 Dec. 1647.**

Skøde paa en Grund udenfor Nørreport i den gamle Dyrehave.

Christian 4 skøder til »os elskelige Soffren Jensen, forwalter offer wort land Island, och hans arffinger en wor och chronens platz och jordmond uden Nørreport her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis i den gamle dyrhaffe imellem mester Dawid wrtergaardsmand hans platz och Ny Wartoug, och er samme platz fra fornefnde mester Dawids platz imod fornefnde Ny Wartoug paa den side wed landeweyen, som gaar fra Nørreport och til Wartoug, aff sit sydwest i nordost halffemte hundrede allen lang; paa den anden side imod wor wey, som gaar fra Rosenborg til Fredriksborg er samme platz i ligemaade fra fornefnde mester Dawids hans platz och imod Wartoug aff sit sydwest i nordost halffemtehundrede allen lang; fra landeweyen

och imod woris wey udi enden af mester David hans platz er i breden aff west och norwest och i øst sydost to hundrede fyrgetyffe och siyff allen bred; i den anden ende imod Ny Wartoug fra fornefnde landewey er samme platz aff west nordwest och udi øst sydost ett hundrede trediffe och halffsiette allen bred. Huilken forskreffne platz« etc. Haffniæ 8 decembris anno 1647.

Sæl. Registre XXI. 746.

433. **6 Feb. 1648.**

Bestalling for en Tilsynsmand ved Smeltehuset (ved Mønten).

Christian 4 antager nerwerende Jørgen Prydtz hereffter och hidindtil paa widere ordre at skulle opwarte smeltehuset wed wor kiøbsted Kiøbenhaffn och haffe derpaa met alt huis derpaa dependerer den inspection, som til wor tieneste och hannem forsuarlig wedkommer, for huilken hans tieneste wi hannem aarligen naadiget bewilget haffer tre hundrede rd., som hannem aff wort eget kammer skall bliffe lefferet och giffet saa och derforuden saa meget proviant aarligen aff wort provianthuus, som Caspar Erbach bewilget er, huilken proviant wor proviant skriffer, den som nu er eller hereffter kommendis worder, hannem ufeylbarligen, i meden och ald den stund hand samme smelthuus opwarter, aarligen skall følge lade. Derhos haffer wi bemelte Jørgen Plitz(!) bewilget at beholle och nyde den besolling, wi hannem naadigst forundt och bewilget haffer at were wardin wed mynten och der at blife saa lenge hand sig flittig och well forholler. Fredriksborg den 6 februarij 1648.

Sæl. Registre XXI. 757—58.

434. **12 Feb. 1648.**

Skøde paa Stolestade i Holmens Kirke for en Mand, som bor ved Børsen.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom »os elskelige Jean de Clerc, borger och handelsmand, boendis wed Børsen udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn hos os underdanigst lader andholle wi hannem naadigst wille tilstede, at hans hustru en stolestade i Holmens kirke mod billig rettighed till kirken motte udwises och bewilgis, erbydendis derhos paa sin hustrues wegne at wille giffe och giore all den pligtt och rettighed til sin rette sogneprest och kirke paa Christianshaffn, som andre sognefolk sammesteds giøre och giffe, daa effterdi wi ey naadigst see kand saadan at kand skee enten presten, Christianshaffn eller Holmens kirke till nogen skade eller præjudice, haffer wi hermet naadigst bewilget Jean de Clerkis hustru at maa for billig wederlag til Holmens kirke aff kirkewergerne udwisis en stolestade sammestedtz,

dog saa at presten och kirken paa Christianshaffn intet paa deris rettighed kortis i nogen maade. Fredriksborg den 12 februarij anno 1648.

Sæl. Registre XXI. 758—59.

435. **19 Feb. 1648.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 skøder til »os elskelige Hans Mandixen, borger och indwaaner i wor kiøbsted Kiobenhaffn, denne wor och chronens platz, iord, grund och eyendomb i wor kiøbsted Christianshaffn liggendis, som er aff forskreffne Hans Mandixen gandske bebygt, daa befindes den at streke sig i lengden och breden som følger: først i breden fra aalgaden ad Kongens gade til Lauritz Knudsens part (port?) och platz fyrgetyffe halffniende allen och et halff qvarter, langs algaden och ud til rivieret halffemdesindstiyffe och halfftredie allen, langs ud wed revieret fyrgetyffe och halffniende allen och et half qvarter, langs op igien fra rivieret lige op wed Lauritz Knudsens platz til Kongensgade igien er halffemdesindstiyffe och halfftredie allen, som er fornefnde Hans Mandixens ganske platzis rigtige maal effter Siellandske allen, maalet och forslagen aff wor byggemester Hans Annemøller. Huilken forskreffne platz« etc. Fredriksborg den 19 februarij anno 1648.

Sæl. Registre XXI. 762—63.

436. **12 Marts 1648.**

Tømmersvendenes Lavsartikler.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhafn giøre vitterligt, effterṡom thømmermands suene her udi staden blant andre udi brandtordningen tilholdis, naar jlds fare, huilchen Gud dog naadeligen afvende, sig her till drager, de da samtligen skulde møde tillstede, samme jldsvaade at ledske oc dempe, da paa det des bedre wides kand, om saadant och af dennem alle effter kommis, saa vell som och at ellers god skich iblant dennem kand holdes, da er for got anseet, dennem nogle wisse wilchor efter deris begiering at forordne, huor efter de sig indtill videre anordning kunde haffue at rette.

1. Først skulde de haffue thuende formend, den ene en mester aff tømmermands laugett, den anden en aff suennene, som her i byen bosatt ere, en tid lang paa embedet betient och der till bekuem er, huilche skulde hafue tillsiun, at god anordning och skich vnder suenene holdes; samme formend maa med suenene en gang huer maanet paa en bequem sted, vden nogen drich, forsamlis, oc da maa oc skall huer suend enten sielff frembere eller imod en anden frem-

sende; om hand selff ey møder, affegge i deris bøsse 4 ß, huilche penge skall alleene vere fattige och wedtørfuende suene, som enten af hug, fald eller anden hendelse er i v-lyche geraaden, till beste, saa oc saadanne till hielp, naar de wed døden affgaar, till jorden fore at bestedige, dog skall huer suend, som igien worder tillpas oc kommer till sin forlighed, efterhaanden, som hand kand fortiene, erstatte i bøssen igien huis hand der aff i sin nød haffuer bekommet; till samme deris bøsse skulde begge formend huer hafue sin nøgell, oc naar nogle penge der af skulde udtagis, skall det skee i begge deris samt tømmermesternis laugs skrifuers nerverelse, som skall anskrifue, huor megit der er och huor till det udtagis och vdgifuis och it register derpaa udi bøssen igien nedlegge, all mistanche der med at forekomme.

2. Och paa det detz bedre wides kand, om alle tømmermends suene, som her i byen ere, sig efter brandtordningen retter och udi jlds waade hos jlden at dempe oc redde sig lade finde, saa oc om noget paa kongens eller byens vegne behøffuis wed dennem at skulde forrettis, at da kand wides huor mange och huem de ere, da skall alle tømmermends suenne, som nu her arbeider, deris nafne hos formanden lade indtegne, enten de ere her bosatte eller ey, och saa fremt formanden befinder, at nogen af de antegnede suene sig vden loulig forfall sig fra jldsfaren at dempe entholder, da skall de strax dagen der efter saadant giffue en aff borgemesterne till kiende, paa det saadant tillbørlig kand worde straffet.

3. Naar nogen fremmet suend, som richtigen udviser at hand handtwerchet lert hafuer, hid till byen ankommer och begierer her at arbeide, hand maa ey arbeide formenis, om hand det kand bekomme, dog dersom hand bekommer mester, da skall hand lade sit nafn i suennenis bog indskrifues och gifue udi mesternis fattige bøsse 1 ℔ och i suennenis bøsse 8 ß.

4. Naar en dreng hafuer udstaaet sin lere aar oc i lauget er giort richtighed for hannem, da skall hand och sit nafn i suenne bogen lade indtegne och indlegge i suennenis bøsse en dags løn.

5. Ingen tømmermends suenne maa sig noget arbeid udi støche wis, som samme handtverch ved kommer, forretage, men maa tiene en erlig mester paa embedet, indtill hand self mester worder.

6. Ingen suend maa bere werge, øxe eller andet sligt udi deris forsamliug, huor af skade kand for aarsagis, under tuende ℔'s bøder saa offte det skeer.

7. Truer eller undsiger nogen mester eller suend hin anden, oc det kand gioris bevisligt, bode 4 ℔ oc der foruden at stille borgen, hin anden v-bevaret, uden huis skee kand med loug oc rett.

8. Huilchen som bander eller suerger udi deris forsamling, bode for huer banden eller eed 4 ß till de fattige.

9. Ingen suend maa uden billig aarsage tage forlof fra sin mester, saa lenge hand haffuer arbeid oc will gifue hannem den daglon, som hand hos en anden bekomme kand, med mindre hand vill for søge sig paa fremmede steder, iche heller maa hand modtwillig wis, uden nogen louglig forfald eller billig aarsage, giøre sig nogen orcheløs dage om vgen eller forsomme sin mesters arbeid, vden det skeer met mesterens forlof, huo her imod gior, bøde effter mesternis laugs 21 artichels formelding.

10. Naar nogen tømmermands suend, hans hustru eller børn af denne werden ved døden bort kaldis, da skall formanden befale huer suend, som sidst i suenne bogen ere indtegnede, att tillsige dennem, som liget skall bere, saa oc dem det skall følge; huilchen af suennene som da ey møder, mens blifuer borte vden loulig forfald, hand bøde 2 ℔, de 24 ß i suennenis bøsse och de 8 ß udi de fattigis bøsse; befindis nogen forsommelse hos den tilsiger, saa lougligen bevisis kand hand nogen forbigaar och ey tillsagt hafuer, bøde hand for huer i saa maade forbigaas forskrefne bøder.

11. Alle bøder, som er efter skrefne wilchor af suenene udgifuit, skulde effter Kongl. May. forordning beskichis och vddelis, och ey till øll eller giestebud udi nogen maader anvendis, dog kongens och byens sager v-forkrenchet i alle maader.

12. Alle tømmermends suenne her udi staden ere eller her effter ankomme, som sig disse artichle ey vnder gifue oc der efter forholde wilde, skulde iche tilstedis her udi staden hos nogen mester eller andre at arbeide, mens sig her fra igien paa andre steder at forføye. Efter forskrefne wilckor hafuer tømmermends suenne her udi staden sig at rette indtill videre andordning, huilche vi dennem der for vnder voris stads secret saaledis hafuer meddelt. Kiøbenhafn den 12 martij anno 1648.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1348—53.

437. **12 Juni 1648.**

Grovsmedesvendenes Lavsartikler.

Wi borgemester oc raadmend i Kiøbenhafn giøre vitterligt, at eftersom iblant suennene udi smede handtwerchet her sammesteds sig

stoer v-ordning begifuer, idet de dennem understaar, naar de ichun paa en kort tid hos en mester hafuer arbeidet, strax fra hannem igien at oprippe, och enten fordre affskeed att forreyse eller dennem self for mester her nedersetter, v-anseet at de iche hafuer den forfarenhed, som dennem burde at hafue, oc eller anden vskichelighed adskilt(!) hid indtill iblant dennem hafuer weret øfuit, huor vdofuer mesterne her udi byen paa dyctige suenne kommer forkort, det gandske embede till skade och forkleinring, da saadant udi tide at hindre och forekomme haffuer menige laugs brødre nogen wisse conditioner udi pennen ladet forfaatte och os ofuer gifuit at revidere, och da Kongl. May. allernaadigste vdgangne mandater tillader at handtwercherne skall føris paa fode och der udinden god skich at forordnis, da hafuer wi samme deris angifuende med flid igiennem lest och des leylighed med dennem well offuerweyet och betencht, oc da eractet det menige brødre udi embedet till deris hantwerchs bedre fortsetning gafnligst oc bequemmeligst at were, oc derfor dennem efterfølgende articler till widere efterretning udi deris laug skriftligen meddelt.

1. Skulle menige brødre med oldermandens och bisiddernis samtøche udi smede embedet beskiche fremmede suenne, som hid til byen ankommer, it wisse sted, huor de till herberg kunde indsøge, oc der it skeelt lade udhenge, och en huer mester, som deris tieniste behøffuer, kand finde oc dennem efter ordentlig omgang sig till dennem till arbeid at indskiche, som det sig bør.

2. Paa det at suennene, som med soet och siugdom worder beladen, och iche selfuer hafuer udi forraad, huor med di dennem kunde hielpe och komme udi jorden for, om di wed døden afgaar, kunde des bedre haffue deris thi pendinge, som huer suend tholf gange om aaret udlegger, udi god forvaring beholden, da maa de hafue af lauget en mester till formand, huilchen skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris penge indlagt iche blifuer de fattige och siuge fra kommen, mens vere dennem, som for berørt er, beholden, och samme mester skall forpligt were at holde god ordning och skich udi alting, huis suennene kand were angaaende, som det sig bør, oc til deris pengis forwaring skall vere it vellbeslaget skrin med laas och to nøgler, huor udi deris penge efterhaanden skulde indleggis, huilchet skrin skall forfløttis fra en mester till en anden, som er och blifuer forordnet thill en oldermand for alle suennene, oc iblant suennene skall were to skafere, som tolf gange om aaret forskrefne penge af suennene indkrefue skulde, huilche skafere skulde huer hafue en nøgell udi sin forvaring, och skall samme skrin iche

obnis vden oldermanden och hossidderen och begge deris skafere ere tillstede och antegne, huis der aff udtagis och huorledis det igien udgifuis, paa det at de samtlig, som der hafuer at bestille, kunde vere uden mistanche, oc thill deris ligklede skulde de hafue et serdelis skrin med laas for, saa det hos oldermanden blifuer i god forvaring, som det sig bør.

3. Wnderstaar sig nogen suend af forskrefne embede och giøre sig flere fri mandage om aaret end fire, som er naar mesterne holde deris almindelige och rette laugsdage, hand bøde første gang 1 ℔, den anden gang 3 ℔ och saa fremdelis, om der klagis oc hannem ofuer bevisis, och der for uden stande til rette efter oldermandens och hossiddernis sigelse, for hand sin mesters arbeide modtwilligen hafuer forsømmet.

4. Foragter nogen suend sin mesters eller mesterindes oll eller mad, som vstraffeligt er, oc det klagis och hannem ofuerbewises, hand bøde der fore en rdl. uden all naade.

5. Skulle ortjungerne, som ere skaffere for suennene, were paa suennenis kro huer søndag klochen er tolf slet, at omskiche fremmede suenne, som hid till byen kommendis worder, oc ingen ortjung oc gaa nogen mester forbi, mens efter richtig omgang en huer mester suenene at omskiche, som det sig bør, vnder en vgeløns straf, saa offte det skeer.

6. Naar nogen fremmet swend kommer hid til byen wandrendis, skall hannem af ordt jungerne gifues for skiench 4 ß, mens huilchen suend, som hafuer arbeid her i byen och omskicher, hand skall giffue ortjungeren 4 ß skiench.

7. Naar nogen suend kommer wandrendis till byen efter vandre tid, da skall hannem endelig forskafis fiorten dagis arbeide, naar hand begierendis worder sig at lade omskiche, paa det hand kand fortiene sig en thære penge at reise med af staden, oc siden efter forskrefne fiorten dags forløbning iche widere at arbeide hos nogen, som woris handtverch iche vedkommer, dersom nogen sig her imod forseer, da gifue till straf . ℔ och . ß i bøssen.

8. Naar ortjungen af suennenis oldermand budskiches, skulle de vden forsømmelse plictig vere at forføye sig paa kroen inden en time efter hand er till sagt, om sommeren klochen er threi, och naar kloch er it om winteren, wnder en half marchis bøder, end blifuer hand slet borte, da at bøde threi dobelt, vden all naade.

9. Wnderstaar sig nogen suend imod sin mesters och mesterindis willie och widskab nyt eller gammelt arbeide at giøre, inden

eller vden huuset, eller i andre maader dennem till fordeell oc mesterne till skade, huo det giør och det bevisis hannem ofuer, hand hafuer der for sin straf som ved bør.

10. Huilchen suend, som sig med drich offuerlader enten udi laugs huuset eller udi gaarden, hand bøde till lauget en ℔ eller 4 ß i bøssen.

11. Huo som drager sin knif af wred hue imod sin broder, endog hand giør der ingen skade med, bøde 1 ℔ och 4 ß i bøssen.

12. Item huilchen slaaer eller saarer sin broder med knif eller anden verge i laus huus eller paa hans hiemwey, saa at hand blifuer blaa eller blodig, bøde der for till lauget 1 rdl. och 8 ß till bøssen, oc der for vden staa till rette for borgemester och raad och kongens fogit.

13. Fordrister sig nogen suend at fordre en anden for porten, hand bøde udi lauget 1 rdl., følger och den anden hannem, bøde 2 ℔, och huer 4 ß i bøssen.

14. Huilchen smedde suend, som til byen kommer och arbeider her i fiorten dage paa smedde embedet, hand skall udgifue till broderskab 4 ß till indgang, hafuer hand tient her i byen till forne, da gifue 2 ß och der med were quit.

16. Dersom nogen smedde suend her vdi byen forbryder, er lauget ofuerhørig och iche will søge stefne med brøderne, skall bøde till broderskab 1 ℔ oc 4 ß i bossen første oc anden gang, mens will hand da iche søge efter stefne, som det sig bør, da at forwisis af embedet.

17. Huilchen broder, som sig for anden øffrighed beklager, førend hand sig for oldermanden oc skafferen angifuer, bøde 1 ℔, 2 ß i bøssen, klager hand sig for oldermanden och iche vederfaris rett, da skall hand beklage sig for de gamle smeddernis oldermand, oc siden for borgemester och raad eller Kongl. May. foget, saa fremt hand iche hos forskrefne oldermand skeer loug och rett.

18. Naar skaferen klapper till liud och huilchen da giør vliud, bøde 4 ß.

19. Den som iche faaer sin knif eller werge fra sig, naar tillsigis, bøde 1 ℔ och 2 ß i bøssen.

20. Huilchen suend, som paa de tider dennem er forloffuet at driche, spilder øll paa bordet eller anden steds mere end hand kand skiule med sin haand, bøde 2 ß, oc spilder hand halfparten med willie, bøde 4 ß, oc skeer det mere, bøde dobelt.

21. Huo som fortredelig sonderslaar kander eller potter, hand gifue tho igien.

22. Huilchen smedde suend, som tiener her udi byen, maa ingen ret hafue udi smeddernis laug, førend hand betaler sin indgang.

23. Huilchen suend, som throligen hafuer tient sin mester ud oc hand iche bekommer den lon, som hannem er till sagt, da skal hand søge derom oldermanden strax med hans hossiddere oc skaffere, oc de skulle forskafe hannem huis hand billig af sin mester och mesterinde thill kommer oc hand fortient hafuer.

24. Den som blifuer keiset och kaaret skafere eller borgemester for suenne at vere och siger ney och findis uliudig, første och anden gang bøde 2 ℳ och 4 ß i bøssen och dog alligevell blifue skafere.

25. Naar nogen oldermand oc hossiddere med skafere keyse nogen af suennene at gaa i gaarden, oc siden paa nogen sag findis nogen at sige ney och er uliudig, bøde ½ ℳ oc 2 ß i bøssen, end gaar der i gaarden aff nogen dem, som inde sidder, will giøre dem vmyndig i samme sag(!), bøde huer 2 ℳ och 4 ß i bøssen.

26. Den broder, som altid findis skaferen vliudig och gienstridig i alle laugsens sager oc ærinder, hand skall bøde efter alle brødernis sigelse oc siden vere lauget saa ner som de wille.

27. Wnderstaar sig nogen suend med vquem och ærerørige ord at skielde en anden oc det iche louligen kand bevisis, hand bøde derfor 3 ℳ oc 8 ß i bøssen.

28. Maa oc ingen suend tillstedis at tage orloff fra sin mester eller mesterinde vdi vgen, førend søndagen kommer.

29. Huilchen suend, som blifuer straf kyndiget for nogen sag, eller blifuer skiuldiget enten paa laugs huus eller anden steds, oc vil iche betale, meden modtvilligen drager af byen, hans nafn skall skrifuis i den sorte oc v-redige bog.

30. Wnderstaar sig nogen suend at giøre andre mesteris eller den suend udi huuset, i huis werchsted hand hafuer arbeidet, afspendig, hand bøde derfor efter alle mesternis sigelse.

21. Huilchen suend der vorder siug och iche er hos sine gode venner eller frender, men lider nøed at hafue at hielpe sig med, da skall hannem hielpis aff laugsens penge, eftersom hans skrøbelighed er till, end ligger hand da lenger och lider nøed, da skall huer suend hielpe hannem efter formuen af sine egen penge, och kommer hand till sin førlighed igien, da skall hand betale lauget igien, om mueligt er hand det gjøre kand, efter alle suennenis sigelse.

32. Item den som ligger, er det fornøden, da skulde de andre suenne skifftis till at waage ofuer hannem, tho huer nat, och hafue god varetegt, huilchen det ey giøre vill, om hand vorder tillsagt af skafferen, hand skall gifue 1 ℔ till straff saa offte det skeer, vden det er i pesttiden, end forsømmer skafferen at tillsige dennem, som waage skulde, bøde saa ofte det skeer otte skilling.

33. Huilchen suend som ved døden affgaar, den skall alle suennene følge hans lig till hans leyersted, huo det iche giør och er offuerhørigh, bøde 1 ℔ for huer gang, forsømmer och skafferen at tillsige, bøde 4 ß huer gang, det samme skall och vere om nogen mesters och laugsbrødris drenge paa smedde handtverch ved døden afgaar. Forskrefne artichle hafue wi nu saaledis efter smedde suendenis paa grofsmed handtwerch deris flictige anordning dennem i seerdelished imellem samtøcht och bewilget, i formodning om at forekomme huis tuist oc v-enighed samtlig smedde suenne skall vere imellem, were saa vell som till en forsøgelse, huorledis de der efter dem anstille och deris omgiengelse skicheligen anstille will, och till paa widere skulle oc derefter forskrefne grofsmed suenne dem till videre anordning vide at rette och forholde, som det sig bør, i alle maader, dog os oc wore efterkommere forbeholden disse artichle efter tidens leylighed och Kongl. May. naadigste forordning och som gafnligst were kand at afskafe, forandre och forbedre. Thill widnis biurd haffuer wi ladet trøche woris stads secret her neden fore. Gifuit udi Kiøbenhafn den 12 junij anno 1648.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer 1182—92.

438. **20 Juli 1648.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skøder til »Niels Mortensen, portener i wor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffvinger denne wor och kronens platz, jord, grund och eyendomb vdi forskrefne Christianshaffn liggendis, som streker sig fra Amagerstrede och hen till Portstredit imod wollden vdi lengden fra nør och vdi synder fyrretiuffe allen paa begge sider, vdi bredden fra øster och vdi wester er samme platz paa begge sider sexten allen bred, huilken platz« etc. Haffniæ 20 julii 1648.

Sæl. Registre XXII. 3—4.

439. **28 Juli 1648.**

Stadfæstelse paa Kristian IV's Forpligtelsesbrev til Klædekompagniet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom samptlige fordum klede compagnietz participanter her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn

deres efterleffuende hustruer, born och arffuinger hos os vnderdanigst lader andrage, att de haffuer et wores salig her faders høylofflig ihukommelses breff paa otte tusinde trediesindstiuffue och fire rdlr. fire skilling, hvor paa dog skall were betalt paa attskillige tider, efftersom det paa hoffuet breffuet findes affskreffuet, først dend 18 julij 1635 2000 enckende rdlr., noch dend 17 janv. 1637 2000 enckende rdlr., endeligen dend 9 junii 1640 5000 enckende rdlr., hvilket vores salige her faders breff, efftersom det skall vere nesten tiuffue aar gammelt, haffuer de wnderdanigt weret begierendes wj det naadigst wille renovere, saa witt deraff wbetalt endnu kand restere, och liuder det ord fra ord som efflterfølger: Wj Christian dend fierde med Guds naade Danmarkes etc. koning etc. giøre alle witterligt och kiendes med dette wort obne breff os aff rett witterlig gielld skylldig att were os ellskelige Simon Suerbeck, borgemester, och Thomes Lorck, raadmand, her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa deris egne sampt de andre deres medconsorter vdi det klede compagni her samme steds deres veyne otte tusind trediesindstiuffue och 4 rdlr. och fire skilling, hwer dlr. beregnett till 96 skilling danske, ere for hwis wi wdi forskrefne compagnie haffuer ladet wdtage till wort och rigens behoff, hvilke forskrefne 8064 rdlr. 4 ß wj bepligter os och wore efflterkommere konninger wdi Danmark till gode rede att betale forskrefne Simen Surbek och Thomes Lork eller deres arffuinger, naar paa eskes, saa well som sex rdlr. procento till aarlig rente, saa lenge de hos os bliffuer staaendis, och hollde det dennem och deres arffuinger skadeløs vdi alle maader, och naar wj forskrefne 8064 rdlr. 4 ß icke lenger will haffue hos os paa rente, ville wj dett et halff aar for tiden lade giffue till kiende, och skall det stande forskrefne Simen Surbek och Thomes Lork frit fore, naar de dennem icke lenger hos os wille lade bliffue bestaaendes, da det wdi lige maade att tillkiende giffue et halff aar tillforne. Haffniæ den 16 septembris 1628, vnder vort signett. Christian. Da haffue wj bemelte wores salig her faders breff naadigst renoverit och fornyett, saa och hermed wdi alle sine ord, puncter och clausuler det renoverer och fornyer, saa witt deraff endnu findes wbetalt och dennem med rette dereffter att tillkomme, forbydendes alle och en hwer etc. Haffniæ 28 julii 1648.

Sæl. Registre XXII. 11—12.

440. **29 Juli 1648.**

Henrik Møller faar Privilegium paa et Boldhus.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom der er bleffuen wdwist till os elskelig Hendrick Møller, tollder her i wor kiøbsted

Kiøbenhaffn, en platz, hwor paa hand paa hans eigen bekostning skall lade opbygge et bolldhus med werellser derhos, hworudj bolldmesteren kand haffue sine werellser och kammerser till att opwarte och betiene got folk, saa och et vertshus, hwor wdi fremmede folk eller passagiers beqvemmeligen kand logere. Hworfor hand wnderdanigst aff os haffuer ladett were begierendes, att hannem och hans arffuinger nogen serdeles privilegium paa samme bygning maatte forundes, anseendes att dertill en stor capital erfordres och interessen deraff icke letteligen deraff skulle kunde till weye bringes, med mindre att hand nogen serdeles bewillning derpaa maatte bekomme. Da haffuer wj effter forskrefne Hendrik Møllers wnderdanigste anmodning och begiering naadigst bewillgett och tilladt och hermed for os och wore effterkommere konger wdi Danmark och kronen naadigst bewillger och tillader, att forskrefne bygning, som forskrefne Hendrich Møller paa dend wdwiiste platz opsettendes worder, maa were och bliffue fri for alld borgelig tynge, skatt och indquartering, saa och att dett wertshus, som derwed anrettes, skall aarligen maa nyde effterføllgende species accise frij, saa wit wor och kronens tolld sig bedrage kand, nemblig 10 stocker riinswiin, 20 oxehoffweder frantzwiin, 6 piber spansk wiin och 10 lester Rostocker eller andett fremmed øll, eller i dets sted, om øllet bleff affskaffet, saa meget wiin, som accisen nu aff 10 lester øll sig kand bedrage, hwilket wj paa forskrefne wertshuus, w-anseett hwo der wdi pro tempore kunde boe, naadigst wille haffue perpetueret, dog hwad commissari tollden sig belanger, dend haffuer hand, och de som forskrefne vertshus haffuer, paa tillbørlige steder att erlegge och betale. Dog skall forskrefne Hendrick Møller derimod efter hans egen erbydellse tiltenckt were strax med forskreffne bolldhus och bygninger at begynde lade och sin største flid anwende, att de till tillkommendes aar inden sommerens wdgang kand bliffue forferdigede. Thi forbyde wi alle och enhwer etc. Haffniæ 29 julii 1648.

I Randen: Denne kongelig bewilling er igien offuerleffueret och affstaaet den 14 martii 1656, saa den hereffter intet wiidere gielder.

Sæl. Registre XXII. 12—13.

441. **31 Juli 1648.**

Stadfæstelse paa en Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom Wollff Raffn, ridefoget offuer Kiøbenhaffns leen, hos os wnderdanigst lader andrage och berette, at dend gaard hand her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn i boer

liggendes wdi Broleggerstredet nogen tid forleden med brøggerlaffuets samtocke skall were bewillget att were en brøggergaard och nyde samme privilegier som andre brøggergaarde her sammesteds, dog deres privilegier hermed wforkrenkett, med wnderdanigst begiering wj saadan brøggerlaffuets med borgemester och raads her wdi wor kiobsted Kiobenhaffn samtøcke hannem wndte bewillning paa forskrefne hans gaard naadigst wille confirmere. Da haffuer wj paa saadan forskrefne Wollff Raffns wnderdanigste ansøgning forskrefne brøggerlaffuets hannem wndte bewillning naadigst confirmerit och fulldbyrdt, saa och hermed confirmerer och fulldbyrder, saa at forskrefne hans gaard, liggendis wdi Broleggerstredet, hereffter skall were i brøggergaardenes tall och nyde lige privilegier, som andre brøggergaarde her sammesteds. Haffniæ 31 julii 1648.

Sæl. Registre XXII. 12.

442. **1 Avg. 1648.**

Bagge Vandal beskikkes til Lærer ved Navigationsskolen.

Frederik 3 giøre alle witterligtt, att efftersom wor kiere hr. fader, salig och højlofflig ihukommellse, nogen tid forleden haffde antagett och bestillett nerwerende Bagge Wandell till att informere wngdommen wed Bremmerholm wdi navigation, och hand nu wnderdanigst om confirmation paa forskrefne hans bestallning lader anhollde, saa och forbedring paa hans løn, efftersom hand beretter attskillige instrumenter till forskrefne information fornøden att giøres, da haffuer wi forskrefne Bagge Wandells bestalling naadigst confirmeret, saa och hermed confirmerer och hans løn derhos forbedrer, saa att hannem for slig hans wmage her effter aarligen skall giffues indtill anderledes forordnett worder: en skipperløn och saa megen kost, som twende skippere aarligen pleyer att giffues och till regnes, ere och derhos tillfreds, at hand maa seyle for skipper, naar behoff giøres, derimod skall hand igien tilltengt vere vdi forskrefne sin bestalling sig troligen och flittigen och wfortreden lade finde, saa och siellff effter hans eigen erbydellse forskaffe och wed ligehollde hwes instrumenter, som kand behøffues och fornøden giøres till vngdommens information sammesteds. Forbydendes etc. Haffniæ 1 augusti 1648.

Sæl. Registre XXII. 14.

443. **11 Jan. 1649.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Port.

Frederik 3 skøder til »Søffren Ibsen, snediker paa Bremerholmb, och hans arffuinger en wor och kronens platz, jord, frj grund och

eyendom liggendis wed Holmens port fra hiørnet aff den ny skoele och till Thomis Andersens renteskriffuers grund, och er samme grund och jord derimellem lang till gaden 48 allen och lang till rivieren 50 allen, och bred paa huer ende fra gaden och till rivieren 20 allen, huillken forskrefne pladtz« etc. Haffniæ 11 jannuarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 102.

444. **19 Jan. 1649.**

Bestalling for en kgl. Lademager.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj Jacob Jensen naadigst haffuer antaget och bestillet for woris lademager, och hand haffuer loffuet och tillsagt udj samme sin bestilling at wille lade sig finde flittig och wfortreden saa och udi alle muelige maader at wille søge och fremme wores och woris rigers gaffn och beste, saa och dessen skade och forderff aff yderste formue at hindre och affwerge, da haffuer wj for saadan hans tieniste naadigst tillsagt att wille lade giffue hannem aarligen en skipperkost, en sedwanlig hoffkledning, saa och derhos forskaffe hannem frj waaning wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och der foruden, naar hand hiid eller andensteds udj wores arbeid fordres, frj wogn, huor hand igien skall were tilltengt icke allene forsuarligen wed lige att hollde, saa wit hans kunst wed kommer och hannem deraff anwist worder, wores reise gewehr och hues gewehr paa Sparpenge findis och ellers aff ny at skeffte hues nytt gewehr wj tilsinds worder at lade forferdige, huor till hannem dog skall forskaffes fornøden træ och been, och skall samme hans besollding begynde och angaa fra sidst forleden och siden continueres, imeden och alld dend stund hand er udj samme wor tieniste. Thi byde wj wores prowiantskriffuer etc. Frederichsborg 19 januar 1649.

Sæl. Registre XXII. 112.

445. **31 Jan. 1649.**

Stadfæstelse paa Klavs v. Dams Bestalling. Jfr. Nr. 258.

Frederik giøre alle witterligt, at efftersom hos os wnderdanigst anholldes om confirmation paa et wores elskelige kiere hr. faders salig och højlofflig jhukommelses naadigste bestallings breff lydendis ord effter andet som følger: osv. som Nr. 258. Da haffue wj forskreffne bestalling udj des ord, clausuler och pungter naadigst confirmeret, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermed confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Frederichsborg 31 januarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 122.

446. **1 Feb. 1649.**

Bevilling paa Gæstgiveri.

Jean Reoy fick breff att nedersette sig her udj Kiøbenhaffn och der hollde herberge, huorfor hannom naadigst er bewilget att were frj for skatt och jndqvartering. Frederichsborg 1 februarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 125.

447. **1 Feb. 1649.**

Skøde paa en Grund mellem gamle Østerport og Holmens Port.

Frederik 3 skøder til »os elskelig mester Hans Vlrick, woris mestersmed paa Bremersholmen, och hans arffuinger en wor och kronens platz, jord, frj grund och eyendomb liggendis imellem dend gamle Østerport och Holmens portt jmellom os elskelig Eske Nielsens platz och Wandporten, och er samme platz ud till gaden fra forskreffne Eske Nielsens platz och op till Wandporten aff synden i norden tiuffue och femb allen bred wdtill rivieret, fra Eske Nielsen indtill Wandporten er iligemaade aff synden i norden 25 allen bred, fra gaden och indtill rivieret op till Eske Nielsen er aff vester i øster 45 allen laug, item fra gaden op till rivieret och till Vandporten aff vesten i østen 45 allen lang, huillken forskrefne platz» etc. Friderichsborg 1 februarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 125—126.

448. **7 Feb. 1649.**

Jens Olsen beskikkes til Bomslutter. Jfr. Nr. 452.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jens Ollsen Bomsluter wnderdanigst lader anhollde och begiere, att hand forskrefne bomslutters bestilling, som hand nogen tid betiend haffuer, hereffter maatte nyde och behollde, da haffuer wj paa saadan hans wnderdanigste anmodning och begiering naadigst bewilget och tilladt, saa och hermed bewilger och tillader, att forskrefne Jens Ollsen bomsluter forskrefne bestilling maa nyde och behollde, saa lenge hand sig derudi well, troligen och flittigen forhollder och offuer hannem ingen billig klagemaall kommer. Forbydendis etc. Haffniæ 7 februarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 129.

449. **13 Feb. 1649.**

Der udvises Ved til Vartov i de kgl. Skove.

Frederik 3 bewilger os elskelig Niels Pedersen, forstander udj Wartou hospital for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa till de fattigis behoff aarligen indtill wj anderledis tillsigendis worder bekomme for

betaling firesindstyffue les weed udj forskrefne Kiøbenhaffns lehns skoffue. Thj bede wj och byde wor lensmand etc. Friderichsborg 13 februarii 1649.

Sæl Registre XXII. 131.

450. **26 Feb. 1649.**

Peder Svenske maa beholde Kjøbenhavns og Frederiksborgs Ladegaarde i Forpagtning endnu i 2 Aar.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom woris elskelige kiere her fader, salig och højlofflig jhukommellse, nogen tid forleden udi forpagtning haffuer forvndt os elskelig Peder Svenske laadegaardene for wore slotte Kiøbenhaffn och Frederiksborg, effter derpaa oprettede forpagtnings breffs vjdere jndholld, och hand wnderdanigst lader anholde och begiere, att hand forskrefne ladegaarde endnu nogen tid matte behollde, da haffuer wj paa saadan hans wnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bewilget och tilladt, saa och hermed bewilger och tillader, at forskrefne Peder Svenske forskrefne tuende ladegaarde effter forskreffne hans forpagtnings breffs wjdere jndholld endnu paa 2 nestfølgende aars tid, beregnett fra Philippi Jacobi førstkommendis till aarsdagen igien 1651, for dend derudj specificerede affgifft maa nyde och behollde, dog med efftersk reffne condition och vilkor: Først att hand skall vere tiltengt udj rette tider paa tillbørlige steder affgifften aff forskreffne begge ladegaarde effter forskreffne forpagtnings breffs vjdere jnholld at erlegge och betale, saa och for dett andett wores egen fornødenhed och taffell aarligen imidlertid leffuere 3½ lester got smør paa forskreffne ladegaarde och ingen andensteds samlett, huormed hand och skall haffue tilbørlig jndseende, at dett reenligen och vell bliffuer tillgiort och medhandlett och med got smaatt salt saltet och siden i helle, halffue tønder, fierdinger och ottinger, eftersom begierett worder, velforvarett och leffuerett, som hand dett agter at forsuare, huilke forskreffne 3½ lester smør, saa meget som dett sig effter den udi forskreffne hans forpagtnings breff paa huer tønde specificerede priis beløbe kand, hannem udi forskrefne ladegaarders affgifft igien skall kortes och got giøres; for dett tredie skall hand om sommeren offuer, saa offte dett begieres och fornøden giøres, 300, 400 eller i dett højeste 500 lamb eller faar, saa wellsom hues øxen effter haanden till hoffhaltingens fornødenhed jndkiøbes, forwnde frj gresgang vdi forskrefne ladegaardenis wnderliggendes venger och marcker, vden nogen betaling eller affkortning, dog skall de, som forskreffne faaer, lamb eller øxen, som saaledis til frj gresgang didskickes, vogte och i agt tage, aff wores

kiøkenskriffner des imidlertid lønnes och vnderholdes. For dett fierde skall forskreffne Peder Svenske skylldig were paa huer aff forskreffne ladegaarde winteren offuer paa foer att hollde 20 oxen, tillsammen paa begge 40, 100 eller 150 faar, huilke aff hans eget folk skall rygtis, som forsvarligt och rett kand were, och skall hannem for huer paar aff forskrefne øxen at offuerfoere udj forskrefne hans affgifft kortes och got giøres 4 dlr. courant. Medens huad faarene sig anbelanger, da skall hand for deris foring effter billig taxt och vurdering jligemaader betales, efftersom de lang eller staket tid der bestaaendis worder. For dett sidste haffuer forskreffne Peder Svenske loffuet och tillsagt till wor hoffhaltings fornødenhed, aarligen saa lenge denne forskreffne hans forpagtning varer, att ville forskaffe 20 gode fede kalffue, hvilke hannem och udi forskreffne hans affgift skall got giøres, beregnet paa huer kalff 4 vger gamell och well fød 4 courant dlr. Huoreffter sig forskreffne Peder Svenske vdi alle maader haffuer at rette och forhollde. Forbydendes etc. Frederichsborg 26 februarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 144—145.

451. **Feb. 1649.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Johansen, vnderskriffuer paa vort provianthnus her for vort slott Kiøbenhaffn och jndwaaner udj vor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffvinger denne vor och kronens platz, jord, grund och eyendomb udi forskreffne vor kiøbsted Christianshaffn liggendes, streckendes sig aff nordvest fra Amagerstrede och udj sudost till Volldstreditt udj lengden 40 Sielands allen, och udj breden langs med gaderne aff sudwest fra os elskelig Jan Jansens platz och vdi nordost till Lauritz Knudsøns och Mickell Stagers deris platzer 49 Sielands alen, nemblig i Amagerstredit och Volldstredit, huilken platz« etc. Frederichsborg februarii 1649.

Sæl. Registre XXII. 146.

452. **1 Marts 1649.**

Bestalling for en Bomslutter ved Knippelsbro. Jfr. Nr. 448.

Jens fick bevilling paa bomslutters bestilling paa dend Langebroe imellom Kiøbenhaffn och Christianshaffn, saa lenge hand sig troligen, flitteligen och well forhollder. Friderichsborg 1 martij 1649.

Sæl. Registre XXII. 147.

453. **8 Marts 1649.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skøder til »Hans Hornemand och hans arffuinger denne vor och kronens platz, jord, grund och eyendomb vdi Christianshaffn liggendes, och ligger samme platz i dend østre skantze der sammesteds, som er fra gaden och op till vollden aff wester i øster halfftrediesindstyffue och to allen, breden imellom Vollden fra sønder och i norden er 22 allen, huilken platz« etc. Haffniæ 8 martii 1649.

Sæl. Registre XXII. 149.

454. **9 Marts 1649.**

Gældsbrev fra Kongen til Holmens Fattige.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom de fattigis forstandere i Holmens sogn her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn hos os vnderdanigst lader andrage och begiere, vj naadigst ville fornye och confirmere et woris elskelig kiere hr. faders salig och højlofflig jhukommellses hans vdgiffne obligation, som lyder ord fra ord som følger: Christian 4 giøre alle witterligt och kiendes med dette vort obne breff, att vj till vort och rigens behoff haffuer optaget och annammett aff os elskelige Sten Villomsen till Thousøe, vor mand, tiener, admiral paa Bremerholm her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, 400 rixdaler, huer daler till 96 ß danske beregnett, aff de fattiges penge, som var vdi forraad udj Bremmerholmens kircke, huilke forskreffne 400 rixdaler, daleren til sex slette mark beregnett, med sinn aarlig rente, som er sex pro cento, vi bepligter os eller vore efftterkommere koninger vdi Danmark och kronen till gode reede at betale och erlegge och betale till forskreffne Sten Villumsøn eller huem dett breff haffuer aff voris rentekammer nu till dend 14 sept. førstkommendis 1629. Och om saa skeede, at forskreffne 400 rixdaler lenger hos os vbetalt bliffuer bestaaende, da skall wore rentemestere hannem paa wore vegne aarligen aff vor rentekammer giffue och fornøye renten aff forskreffne penge, sex daler pro cento, och hollde det forskreffne Sten Villumsen eller huo dette breff haffuer skadesløs i alle maader, och naar vj samme penge icke lenger vill haffue, mens bliffue tillsinds dennem att ville lade erlegge, da skal vj forskreffne Sten Willomsen eller huo dette vort breff haffuer derom advare et halff aar tillforn. Iligemaader skall dett vere forskreffne Sten Villumsen frit fore dennem at opskriffue, naar hand dennem icke lenger vill hos os lade bestaa, dog at han sammeledis et halff aar tillforn os vnderdanigst derom lader forstendige. Haffniæ 28 janvarii 1629. Vnder vort signett. Christian.

Da haffuer vj naadigst bemelte obligation fornyet och confirmeret och hermed vdj alle sine ord, pungter och clausuler fornyer och confirmerer, som forskreffuet staar. Haffniæ 9 martij 1649.

Sæl. Registre XXII. 150.

455. **9 Marts 1649.**

Gældsbrev fra Kongen til Holmens Fattige.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom de fattiges forstandere i Holmens sogn her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn hos os vnderdanigst lader anhollde och begiere wj naadigst wille confirmere och fornye et vor elskelige kiere hr. faders højlofflig och salig jhukommelses hans vdgiffne obligation, lydendis ord fra ord som efftefølger: Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom de fattiges forstandere i Holmens sogn her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn till rigens fornødenhed vnderdanigst os haffuer ladet forstragt to hundrede curant daler aff de fattiges penge der sammesteds, da bepligter vj os och vore effterkommere konninger udj Danmark till gode reede att betale till forskreffne de fattiges forstandere udj forskreffne Holmens sogn forskreffne 200 curant daler, naar paaeskes, saa wellsom sex daler pro cento till aarlig rente, imeden och alld dend stund de hos os bestandendis bliffuer, och hollde forskreffue fattige dett alldelis skadisløs i alle maader, och skall forskreffne rente angaa fra dend 4 junii anno 1629 och saa fremdelis aarligen forfølges, emeden och alld dend stund de hos os bliffuer staaendes, och naar wj naadigst bliffuer till sinds forskreffne penge at lade erlegge, skall vj giffue det ett halff aar tillforn till kiende. Sammeledis skall dett vere forskrefne fattiges forstandere frit fore, forskreffne penge att opskriffue, naar de dennem icke lenger hos os vill lade bestaa, dog at de dett iligemaade ett halff aar tillforne lader forstendige. Haffniæ 30 martii 1630. Christian. Da haffue vi naadigst bemelte obligation fornyet och confirmeret och hermed udj alle sine ord, pungter och clausuler fornyer och confirmerer, som forskreffuet staar. Haffniæ 9 martij 1649.

Sæl. Registre XXII. 150—51.

456. **10 Marts 1649.**

Skøde paa et Begravelsessted i Holmens Kirke.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Johan Johansen vnderdanigst hos os haffuer ladett andrage och berette, huorledis hand haffuer kiøbt och sig tillforhandlett et begraffuelse sted for sig, sin hustru och børn udj Bremmerholmens kirke och dett, effter voris kiere hr. faders etc. anordning och vdgiffne breff, till kirken

betalt, da paa dett hannem eller nogen hans, som ved døden affaar, icke nogen forhindring (formedelst hand vdi vor kiøbsted Ckristianhaffn er boende) skulle giøris, haffuer hand vnderdanigst werett derpaa begierendis vores naadigste breff och tilladelse, dend vj hannem och naadigst bewilger, saa och hermed bewilger och tillader, at forskreffne begraffuelse sted vdi Bremerholms kirke maa følge hannem, hans hustru och deris arffvinger, dog med saadan condition, at presten och kirken paa forskreffne Christianshaffn sin rettighed bekommer, naar hand eller nogen aff dennem ved døden affgaar och der begraffues, ligesom de haffue skulle, om de vdi forskreffne Christianshaffn bleffue begraffne. Forbydendis etc. Haffniæ 10 martij 1649.

Sæl. Registre XXII. 152.

457. **16 Marts 1649.**

Bestalling for en Gartner ved Rosenborg.

Frederik 3 giore alle vitterligt, at vj haffue naadigst antagett och bestillett, saa och hermed antage och bestiller nerwerende Casper Vblacher udj vores tieniste for en gartner udj vores lysthaffue Rosenborg her for wores slott Kiøbenhaffn, vdi huilken sin bestilling hand sig troligen, flitteligen och vell haffuer at forholde, haffuendes flittig inspection och tillsiun, att bemelde voris lysthaffue vorder ved magt och lige hollden, de vdgaaende trær och blomstre affskaffes och friske igien i dett sted plantes och settes, och ellers giør dend anordning, huorved bemelte voris lysthaffue kand tilltage och forbedris. Frugten belangende, som offuer voris fornødenhed aarligen er offuers, den haffuer hand att sellge till huem dend kiøbe vill och os for pengenes indtegt giøre rigtig rede och regenskab, som hand agter at forsuare, for huilken hans tieniste och vmage vj naadigst haffuer loffuett och tillsagt att lade giffue hannem aarligen till løn 60 rdlr., till kostpenge 50 rdlr., till genandt sex tønder rug, otte tønder malt och toe lispund lius, huilken hans aarlige besollding, kostpenge och genandt hand aarligen hos wore rentemestere och prouiantskriffuer haffuer at fordre och anamme, och skall same hans pension och besollding angaa fra Philippi Jacobi dag førstkommendis och endis aarsdagen dernest effter, och saa aarligen forfølges imedens och alld dend stund hand vdj same garteners bestilling forbliffuer. Bedendis och bydendes etc. Haffniæ 16 martii 1649.

Sæl. Registre XXII. 154—55.

458. **31 Marts 1649.**

Slagterne maa købe Fedekvæg overalt i Riget.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vore vndersaatter, borger och jndvaaner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som er udi slagterlauget hersammesteds, hos os vnderdanigst lader andrage och berette, att de sig skall haffue tillforpligt till byens vnderhollding och fornødenhed att fall hollde fersk oxe och lammekiød, saa der icke skulle fattis vdi slagterboderne, med vnderdanigst begiering, att dett dennem derfor maatte tillades och bevilges, paa det saadant desto bedre aff dennem maatte efflerkommes, at kiøbe fede slagte øxen och andett, som fornøden giøres til slagteriet ved lige at hollde, her vdi riget, huor de dennem for penge till kiøbs bekomme kunde, da haffue vi paa saadan deris vnderdanigste anmoding och begiering naadigst bevilget och tillatt, saa och hermed bewilger och tillader samptlige slagtere, som ere udj slagterlauget her i forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de her udi vort rige Danmark, huor de dett for penge tilkiøbs bekomme kand, maa till forskreffne deris slagteries her i byen fornødenhed kiøbe och sig tillforhandle fæde øxen och andett, som de dertill kunde tillkiøbs bekomme och behøffue, dog att de intet imod voris vdgangne reces och anordning om øxenhandell sig forseer eller forgriber. Haffniæ 31 martii 1649.

Sæl. Registre XXII. 158—59.

459. **14 April 1649.**

Den ældre Forordning om Holmens Menighed skærpes.

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom voris elskelig kiere hr. fader etc., salig och høylofflig ihukommelse, den 19 maij 1632 haffuer ladet giøre denne naadigste anording, at alle kongelige skibs och arkelifolk, vere sig skibscapitainer, skippere, styrmend, bøsseskottere, baadsmend, handverksfolk och alle andre, som paa floden tiene, saa vell som alle skriffuerne och alle, som Bremerholmen, Arkeliet, Prouianthuset, Brøggerhuset, Vognstallden for Kiøbenhaffns slott betiene, skulle hollde Bremerholmens kircke for deris rette sogne kirke, och sig nu herudinden nogen irring begiffuer, i det en deell sig fordrister att søge andre kirker her i vor kiobsted Kiøbenhaffn och Christianshaffn, da ville vj høistbemelte voris kiere her faders herom giorte naadigste anording udj alle des ord, clausuler och pungter, saa vit forskrefne kongelige skibs och arkeliets betiente angaar, naadigst haffue confirmeret, fulldbyrdt och stadfest, saa och hermed confirmerer, fulldbyrder och stadfester, saa at alle och enhuer,

som det vedkommer, sig der effter kand haffue at rette och forhollde. Haffniæ 14 aprilis 1649.

Sæl. Registre XXII. 165.

460. **14 April 1649.**

De, som bo ved Børsen og paa Slotspladsen, høre fremdeles til Kristianshavns Kirke.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, efftersom sig nogen tuist och jrring begiffuer imellom presterne sampt skolens betienter udj vor kiøbsted Christianshaffn och dennem som boer bag Børsen, huor aff en deell sig tillhollder at vjlle søge den tydske kirke udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, v-anseett voris elskelig kiere her fader, salig och høj-lofflig jhukommelse, dend 9 januarii 1640 skall haffue ladet giøre dend naadigste anording, at børsmesteren saa vellsom de der boer ved Børsen och paa Slotzplatzen for forskreffne Kiøbenhaffns slott skulle svare till och vnder forskreffne Christianshaffn, imeden och alld dend stund same bye er vnder Kiøbenhaffns slott. Da paa det alle och enhuer, som det vedkommer, sig dereffter kunde vjde at rette, ville vj naadigst at forskreffne børsmester och andre ved forskreffne Børs och Slotzplatz boendis med hustru, børn och folk her effter som tillforn skall rette sig effter voris højstbemelte her faders breff och hollde forskreffne Christianshaffns kirke for deris rette sognekirke, giørendis och giffuendis forskreffne kirkes och skoles betiente hues de dennem med rette skylldig er och bør at giffue. Forbydendis etc. Haffniæ 14 aprilis 1649.

Sæl. Registre XXII. 165.

461. **27 April 1649.**

Skøde paa en Grund paa Skarnholmen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peder Pedersen, slotzskriffuer her paa vort slot Kiøbenhaffn, och hans arffuinger tuende vore och kronens platzer, jord, frj grund och eyendomb liggendis paa Skarnholmen for forskrefne vort slot Kiøbenhaffn imellum Lauritz Hammers och forskrefne Peder Pedersens egene platzer, och er udi breden i dend ende vd till Stranden hallffsextende allen och hallffanden quarter, breden er atter i samme platz ved dend gamle muur tollff allne et quarteer, lengden fra stranden och vd till muren imod voris stalld-gaard er hallffemtesindstyffue och otte allen. Noch en liden vbrugelig trejkantig platz der sammesteds bag forskreffne platz er imod de ny boeder fra os elskelig Hendrich Møller, tollder her for bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans plankverk och till plankeverket imod stalldgaarden fyrgetyffue och otte alen, lengden langs vd med voris

plankverk tredsindstyffue allen, ved dend side, som dend gamle mur staar, er trejsindstyffue och trej allen lang, huilke platzer« etc. Haffniæ 27 aprilis 1649.

Sæl. Registre XXII. 170—71.

462. **28 April 1649.**

Stadfæstelse paa Privilegierne for Garverne. Jfr. Nr. 175.

Frederik 3 giore alle vitterligt, at efftersom hos os vnderdanigst anholldis om confirmation paa et voris elskelig kiere hr. faders salig och højlofflig jhukommelsis breff, lydendis ord fra ord som efftærfølger: Christian 4 giøre alle vitterligt osv. som Nr. 175. Da ville vj forskreffne obne breff udi alle des ord, clausuler och pungter naadigst haffue confirmeret, fuldbyrdet och stadfest, saa och hermed confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendis etc. Haffniæ 28 aprilis 1649.

Sæl. Registre XXII. 173.

463. **29 April 1649.**

Skøde paa en Plads ved Børsen.

Frederik 3 bevilger os elskelig Peder Pedersen, slotzskriffuer paa vort slot Kiøbenhaffn, en voris platz liggendis ved Børsen her for vort slot Kiøbenhaffn, och er samme platz 32 allen lang och 4 allen bred, huilken platz etc. Haffniæ 29 aprilis 1649.

Sæl. Registre XXII. 174.

464. **1 Maj 1649.**

Søpas til Island.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom skipper Oluff Hendrichsen, indvaaner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, agter med sit førende skib, naffnlig St. Johannes, at begiffue sig herfra och till vort land Island och siden fremdelis dermed vjdere at begiffue, huor hand sig och sine medrederis gaffn och beste kand søge, och effter leyligheden hid tilbage igien, da bede vj venligen vore kiere naboer och forwanter, saa och byde och befale vore eigne skibscaptainer, vdligger och ellers andre, som hand paa hans reise hender fore at komme, atj lader hannem sicker och frj vbehindrett fremb och tilbage passere och repassere, och dersom hand aff storm och v-vejr trengis vdi nogen aff eders haffner, i da hannem for billig betaling vndsetter med hues hand kand behøffue. Det ville vj med forskreffne vore venner, naboer och forvanter udj lige eller andre maader forskyllde och aff voris egne vndersaatter saa hafft haffue. Haffniæ 1 maij 1649.

Sæl. Registre XXII 177.

465. **6 Maj 1649.**

Den kgl. Forkjøbsret til en Gaard paa Gammeltorv eftergives.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Christen Bolesen paa hans hustrues och hendes broder Falk Oluffsen deris vegne for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis de ere tillsinds att sellge och affhende en deris gaard liggendis paa Gammelltorff her i vor kiøbsted Kiobenhaffn, och efftterdi forskreffne deris gaard aff højlofflig jhukommellse koning Frederik den anden, voris salige her farfader, er bleffuen skiødt och giffuet till deris och forskreffne hans hustrues farfader Foca Schaffroffschj, dog med dend condition, at saa fremt bemelte gaard udj fremtiden skulle sellges, dend da højstbemelte vor salige her farfader eller hans arffuinger koninger udj Danmarck och kronen først skulle tilbydis, huorfor bemelte Christen Bollesen paa bemelte hans hustrues och hendis broders vegne os nu och same gaard vnderdanigst haffuer præsenteret, om vj naadigst var tillsinds dend att ville kiøbe. Da efftterdi vi nu icke er tillsinds samme gaard os att tillforhandle, haffue vj naadigst bevillget och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader at forskreffne Christen Bollesens hustru och hendis broder maa forskreffne deris gaard med des tilliggendes jordsmon och eyendomb sellge och affhende till huem dennem lyster och giøre sig dend saa nyttig, som de best kand. Thi forbyde vj alle etc. Haffniæ 6 maij 1649.

Sæl. Registre XXII. 180.

466. **8 Maj 1649.**

Søpas til Holland.

Frederik 4 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Rasmus Rasmussen, indvaaner udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, agter ved sin fulldmegtige med medførende kreyer, kalldis Fortuna, stort paa 40 lester, som Peder Johansen er skipper paa, till Holland och siden paa vort rige Norge och andre frjsteder, huor hand sine fragter best kand vjde at søge, och siden hid tillbage igien, da bede vj venligen etc. Haffniæ 8 maij 1649.

Sæl. Registre XXII. 180.

467. **2 Avg. 1649.**

Esaias Fleischer faar en Grund udenfor Vesterport.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Esaias Fleischer, borger och apotheker her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer mist en stor deell aff hans haffue liggendis uden Nørreport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, formedelst byens festning och nu fore-

tagen fortification, da er hannem igien till vederlag vdlagt en platz vden Vesterport paa hin side aff byens Reffuerbane paa dend venstre hand, som streker sig udi breden 180 allen, lengden angaar fra gaden och indtill grøfften, som findis ved dett ny verk, huilken forskreffne platz etc. Haffniæ 2 augusti 1649.

Sæl. Registre XXII. 214.

468. **30 Avg. 1649.**

Skøde paa 2 Valkemøller ved Vandkonsten.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Niels Aagesen, indvaaner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinger tuende vores och kronens valkemøller, som ligger ved Vandkonsten her sammesteds, samt en liden øde jordsmon, som der till hører, saa viit dend indplancket er, som er i lengden treduffue och otte allne och i breden aff øster i vester paa begge ender er sytten allen och et hallff qvarter, med huis bygning der nu paa staar, huilke forskreffne tuende vore och kronens valkemøller, samt den øde jordsmon sammesteds, udj sin lengde och brede« etc. Haffniæ 30 augusti 1649.

Sæl. Registre XXII. 219—20.

469. **6 Sept. 1649.**

En Skolemester beskikkes ved de ny Baadmandsboder.

Frederik 3 antager nerverende Lauridtz Rolandsen till at vere skolemester i de ny Baadsmandsboder her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand i samme sin skolemesters bestilling lade sig finde tro och flittig, som hand ville ansuare och vere bekient, huorfor vj hannem aarligen fra dette vort breffs dato och saa lenge hand i same bestilling forbliffuer haffuer loffuet och tillsagt 30 curant daler och en skipperkost, som hannem paa hans anfordring aarligen paa tilbørlige steder skall bliffue erlagt. Forbydendes etc. Haffniæ 6 septembris 1649.

Sæl. Registre XXII. 229.

470. **7 Sept. 1649.**

Henrik Møller faar Privilegium paa at gjøre smaat Salt.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Hendrick Møller, tollder udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, sig underdanigst erbyder smaat salt her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn at ville lade giøre, huorved landet kunde forsiunes och pengene, som derfor till fremmede giffues, her udi landet forbliffuer, anseende forskreffne salt her giort for ringere pris kunde selges end det, som fra andre steder aff fremmede bliffuer indført, med vnderdanigst begiering vj hannem, hans

medinteressenter och arffuinger derpaa privilegie ville forvnde, efftersom till des fortsettelse en temmelig capital vill behøffuis. Da haffue vj paa saadan forskreffne Hendrik Møllers vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, at hand forskreffne salt handell maa begynde och anrette, och hannem, hans medparticipanter och deris arffvinger derpaa efftersskreffne privilegier naadigst forvndt: Først at dennem till forskreffne salthandels fortsettellse en bequem platz ved strandsiden inden dend ny fortification skall vdvises, huor de kand anrette och bebygge forskreffne saltverk, och skall det ingen vere tilladt vden dennem allene her udj vort land Sieland paa 30 aars tid, fra detto vort breffs dato beregnet, nogen anden saltverk at anrette. Naar och forskreffne 30 aar ere forløbne och ingen sig presenterer till att begynde vjdere saltverker her i forskreffne Sieland, da skall hand, hans medparticipanter och deris arffuinger eller och de, till huem de forskreffne verk kunde transportere och affstaa, vere nest vjdere privilegier paa vjsse aaringer paa forskreffne verk igien at erlange for hues groff salt de och till forskreffne saltverkis fornødenhed indkiøbendis vorder; skall paa forskreffne 30 aars tid allene giffues hallff saa stor tolld, som aff andet groff salt her forhandlet vorder vdgiffues, medens dersom de vjdere end till forskreffne saltverk behøffues lader indføre, de deraff att giffue tillbørlig tolld lige ved andre, mens huad det smaa salt sig anbelanger, som aff dennem giort vorder, det maa de offuer alt udi vore riger och lande fri for alld tolld henføre, sellge och forhandle lade, dog dersom de tillsinds vorder forskreffne smaat salt, her giort, paa fremmede steder at lade henbringe och vdføre, skall deraff dend tillbørlig tolld, lige som dend aff andre giffues, till os och kronen erlegges och betalis. Haffniæ 7 septembris 1649.

Sæl. Registre XXII, 230—31.

471. **14 Sept. 1649.**

Bønderne paa Amager fritages for Bartholomæi Told paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at vj paa menige bønder, boendis paa vort land Amager, deris vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst haffuer bevilget och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, at dend tolld, som aff dennem udi vort kiøbsted Christianshaffn hidindtill er oppeberget fra Bartholomæi till Dionysii dag, maa affskaffes, saa och at de for des vdgifft, indtil anderledes forordnet vorder, maa vere frj och forskaanet. Forbydendis etc. Flensborg 14 septembris 1649.

Sæl. Registre XXII. 231.

472. **29 Dec. 1649.**

Karl v. Mander faar Stadfæstelse paa Nr. 404.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Karll von Mander hos os vnderdanigst anhollder om confirmation paa et voris elskelig kiere hr. faders, salig och højlofflig ihukommelse, hannem naadigst forundte obne breff, lydendis ord fra ord som følger: Christian 4 giøre alle vitterligt osv. som Nr. 404. Da haffue vj paa forbemelte Karll ven Manders vnderdanigste ansøgning och begiering fotskreffne obne breff vdi alle des ord, clausuler och puncter naadigst confirmeret, fulldbyrdet och stadfest, saa och hermed confirmerer, fulldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Haffniæ 29 decembris 1649.

Sæl. Registre XXII. 247.

473. **11 Jan. 1650.**

Holmens aftakkede Folk høre fremdeles under Holmens Jurisdiktion.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom voris elskelige kiere her fader etc. haffuer ladet vdgaa et sitt oben breff, Holmens afftakede folk angaaende, lydendis ord effter andit som føllger: Christian 4 giøre alle vitterligt, at vj naadigst haffuer bevilgit och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, att alle vore tienere, som till denne dag haffuer veret vdj voris tieniste paa Bremmerholmen och nu ere afftackede, maa vere och bliffue vnder forskrefne Bremerholms justicie och jurisdiction udi alle maader ligesom tillforn, indtill de fulldkommeligen bliffuer affbetalt, hues dennem med rette kand tilkomme. Forbydendes alle och enhuer etc. Frederiksborg 14 junij 1647. Christian. Da ville vj forskreffen oben breff i alle des ord, clausuler och pungter naadigst haffue confirmeret, fulldbyrdet och stadfest, saa och hermed confirmerer, fulldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Haffniæ 11 januarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 255.

474. **1 Feb. 1650.**

Esaias Fleischers Hustru maa efter hans Død forestaa Apotheket.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, efftersom os elskelig Esaias Fleischer, apotecher saa och borger och indvaaner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst lader anhollde och begiere, at hans hustru, dersom hun hans død offuerleffuendis vorder, apotechet her sammesteds, indtill en af hans sønner kom till dend allder och erfarenhed, at hand dend effter hans dødelig affgang kunde forvalte och forestaa, maatte nyde och behollde, efftersom hand derpaa stor

bekostning skall haffue anvent, da haffue vi paa saadan hans vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, at hans hustru maa effter hans dødelig affgaug udj hendis enckesede apotechet her sammesteds, som forskrefne Esaias Fleischer nu haffuer, nyde och behollde indtill en aff hans sønner kommer till dend allder och erfarenhed, at hand effter foregaaende tilbørlig examen aff medicis eragtis udj apotecher kunst saa skickelig och døgtig, at hand forskreffne apoteke kand forvalte och forestaa, da det en aff forskreffne hans sønner, som der till døgtig kient vorder, som forbemelt, skall vere tillatt dend at nyde och behollde, saa lenge hand dend tilbørligen forestaar. Och skall forbemelte Esaias Fleischers qvinde, saa lenge hun bemelte apoteche effter hans dødelig affgang udj hendis enckesæde nyder, tilltengt vere apotechet som forsuarligt ved lige att hollde med ferske, tienlige och fornøden vare, saa ochsaa gode, dygtige och erfarne svenne, at de apotechet tillbørligen och vden klage kand forestaa och forrette hues deris bestilling vedkommer, saa fremt hun ellers denne voris benaading agter att nyde. Forbydendes etc. Haffniæ 1 februarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 259—60.

475. **1 Feb. 1650.**

Esaias Fleischer faar flere Privilegier.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Esaias Fleischer, apotecher saa och borger och indvaaner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst lader anhollde och begiere, at hand for indqvartering sammesteds maatte vere forskaanet, saa och nyde hues privilegier hannem paa hans apotech her sammesteds aff voris elskelige kiere her fader etc. mange aar forleden forvndt ere, da haffue vj paa forskrefne hans vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, att forskreffne Esaias Fleischer maa vere frj och forskaanet for indqvartering udi hans hus, saa och nyde hues privilegier och friheder hannem paa forskreffne hans apoteche aff højstbemelte voris elskelige kiere her fader forvndt ere, efftersom de her effter findis indført, nemlig: att dett hannem skall vere bevilget och vbehindret tillat at maa holde fulld apoteche, huorudj skall findis, præpareris och fallholldis (efftherat det de andre materialister och krudkremmere her i byen det at hollde skall vere formeent) till forfalldeude nødtørfft och lejlighed medicamenta, composita, opiata, purgentia och andre saadane, desligeste de siruper, conserva, condita, olea, ungventa

et emplastra, som eniste præpareris och henhorer in usum medicinæ, och alle bemelte species saa ferske och gode, at de kunde passere, naar de aff facultate medica (som paa visse tider om aaret skal skee) bliffue visiterede, haffuendis derhos udj agt, at hand vdaff alleslags kunde haffue till rede, som paa et velbestilte apoteche bør at findis, naar noget ex medicis at componere eller præparere hannem bliffuer befalit och paalagt. Dog skall det icke hermed vere forment materialisterne, krudkremmere, distillatorer och andre at distillere och giøre de slags distillata, siruper, conserva et condita udaff ribs, kirseber, pomarantz och andet saadant, som till daglig spisning och anden gemen brug henhører, ej heller badskere at giore hues plaster och vngventa de till deris handverk kunde behøffue, medens dett att vere dennem en huer frit for, dog derhos bemelte apotecher vformeent sligt at præparere, giore och siden fallhollde for dennem, der effter kunde spørge. Skall det och vere forskreffne apotecher frit fore och vbehindret tillat derhos att maa hollde alt, hues de andre krudkremere her sammesteds føre ex simplicibus, attskillige slags banquet, confect, candiceret och andet saadant. Skall hand och maa hollde en frj viinkellder, derudj at vdtappe vdi potter och ammer attskillige slags drick, efftersom tillforne hidintill haffuer veret brugeligt, dog voris vdgangne forordning om rinske och frandske vin udi en kiellder icke at maa hedenlegges och vdtappis hermed udi alle maader vforkrenkit, och effterat vj naadigst betenke och tillsinde føre, at hos bemelte apoteche retteligen ved lige att hollde, som det sig bør, vill høre stor bekosting och besuering, ville vj endnu ydermere naadigst bevilge och tillade, at forskreffne apotecher her effter maa vere och bliffue forskaanet for efftersk reffne borgerlig bestillinger och besuering, som er, at hand icke skall forordineris eller vdneffnis till tingmand, rodemestere, siunsmend, vurderingsmend, kiemmere, kirckeverge, de fattigis forstandere, neffnsmend, at kreffue tyrrepenge eller andet saadant, paa det att apotechen icke deroffuer formedelst hans fraverellse udi andre bestillinger skulle forsømmes. Dog skall hand vere skatt, holld, vagt och anden borgerlig och byens tynge vndergiffuen effter sin formuffue, lige ved andre borgere och indvaanere her sammesteds, saa vit hand herudinden icke findis aff os naadigst att vere forskaanit fore. Herimod skall hand dog vere forpligt at selge enhuer, hues hand vdaff hannem kunde behøffue at kiøbe, for et lideligt och billigt verd, och ellers sig udi alle maader forhollde effter de forordninger vj om apotecher giort haffuer eller hereffter giørendis vorder. Thi forbyde vi vore fogder, embitzmend etc. Haffniæ 1 februarij 1650.

Sæl. Registre XXII. 260—62.

476. **1 Feb. 1650.**

Holmens Folk advares mod at forulempe Kongens Tjenere, men skulle klage skriftlig.

Fredcrik 3 giøre alle vitterligt, efftersom vj kommer udi naadigst forfaring, at nogle vore baadsfolk och skibstienere sig vbetenkelig skall vnderstaa at samle och till sammen rotte, end och voris fornemste tienere paa gader och udi deris huse i haabetall at søge, forfølge och med vbeskedelige ord offuerfallde, da paa det saadan vitvdseende vlempe kand forekommis, och de som sig dertill lader bruge och saadant at giøre tillfordrister, andre mottvillige till affskye, tillbørligen derfor vorde straffet, ville vj alle och enhuer baadsfolk, som i tieniste er eller veret haffuer, alvorligen och strengeligen haffue forbudett sig som forbemelt vtillbørligen att samle, tillsammen rotte eller voris betiente vbeskedelig med ord eller gierninger at anfallde, saa fremt de ikke, som denne voris naadigste allvorlige advarsell v-agtet herudinden betredis eller och herimod at giøre sig tillfordrister, vden alld naade som oprøriske derfor ville straffis, medens dersom nogen sin nød och anliggende at forebringe begierer, da skall det en huer vformeent vere, naar dett skriffteligen och beskedenlig skeer, da och enhuer, saa vit muligt och effter sagsens beskaffenhed skee kand, skall bliffue hørt och till rette forhiolpen, saa ingen billig aarsag skall haffue sig att beklage. Huoreffter alle och enhuer etc. Haffniæ 1 februarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 262—63.

477. **7 Feb. 1650.**

En Skovrider maa bo i Kjøbenhavn.

Frederik 3 bevilger skoffrider Luth Valter paa ansøgning, att hand her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn sig maa bosette, efftersom paa de steder, hand ellers skulle billigen boe, icke skall vere husverellse, huor hand sig med sin familie kunde ophollde, dog att hand dend hannem anbetrode bestilling med lige flid forestaar och forvalter, som hand burde och kunde giøre, hues hand paa de till hans bestilling assignerede platz och vohning boede, och som hand agter att forsuare etc. Forbydendes etc. Haffniæ 7 februarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 263—64.

478. **7 Feb. 1650.**

Apotheker Samuel Meyer faar Stadfæstelse paa sine Privilegier. Jfr. Nr. 364.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom hos os vnderdanigst anholldis om confirmation paa et voris elskelige kiere her faders, salige och højlofflig jhukommellse, os elskelig Samuel Mejer,

apotecher her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa hans apoteche sammesteds naadigst forvnte privilegie, huilke lyde ord fra ord som efterfølger: Christian 4 giore alle vitteriigt osv. som Nr. 364. Da haffue vj paa forskreffne Samuell Meyer apotecher vnderdanigste ansøgning och begiering forskreffne voris elskelige kiere hr. faders salig och højlofflig ihukommellsis till hannem vdgiffne privilegie udi alle des ord, clausuler och pungter naadigst confirmeret, fulldbyrdet och stadfest, saa och dend hermed confirmerer, fulldbyrder och stadfester. Forbydendis etc. Haffniæ 7 februarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 264.

479. **14 Feb. 1650.**

Joakim Gersdorf faar Skøde paa en Grund i Grønnegade (en Del af »Hotel d'Angleterre«).

Frederik 3 skøder til »os elskelig hr. Jokumb Gersdorff till Tundbyholm, ridder, och hans arffuinger en vor och kronens platz, jord, frj grund och eyendomb, liggendis vdenfor forskreffne hr. Jokumb Gersdorffs egen waaninger imellom hans gaard paa Østergaden och Grønegaden, er udi lengden paa dend side hen ved forskreffne vaaninger fra sydost imod nordvest 160 allen, paa dend anden side vd till dend ny gade er samme platz af sydost imod nordvest 156 allen lang, breden aff samme platz er fra forskreffne her Jokumb Gersdorffs planckeverk och vd till dend ny gade imod sudost 93 allen bred, breden fra Grønegaden till dend ny gade imod sudost er 27 allen, fra hiørnet aff forskrefne hr. Jokumb Gersdorffs huus och till stacketverket, som nu skall settis, er 10 allen bred, fra hiørnet aff samme staketverk och till samme platz er 66 allen lang, huilken platz« etc. Haffniæ 14 februarii 1650.

Sæl. Registre XXII. 268.

480. **1 Marts 1650.**

Søllerød Mose bevilges Vartov.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, efftersom paa de fattiges vegne i Vartov for os vnderdanigst andrages, huorledis de fattige i bemelte hospitall skall lide stor besuering for illdebrand aff aarsag, att dend tørffue mose och tørffue skeer, som dennem till deris illdebrand her till dags aff fremfarne konger vore forfædre højlofflig jhukommelse naadigst haffuer veret forvnt, gandske skall vere vdi tørffue opskaaren och forbrugt, huorfor de paa bemelte de fattiges vegne hos os vnderdanigst haffue ladet anhollde, vj naadigst ville forvnde och bevilge forskreffne hospitals fattige en liden tørffue mose, som skall ligge her i Kiøbenhaffns lehn i Syllerød sogn och kalldis Syllerøds

mose, till att skiere fremdelis tørffue paa till deris illdebrantz fornødenhed, da cfterdj vj aff os elskelige Oluff Brokenhus hans vnderdanigst erklering naadigst erfarer, bemelte tørffue mose forskreffne fattige vell at kunde forvndis, med de vilkor, som presten och tuende mend der i byen, som der udi interesserede ere, det samtøgt haffuer, nemlig att Vartov skall lade samme lyng och mose med grøffter indkaste, forvare och hollde ved gode lige och heffd, dend stund de der nyder tørffuegrøfft, paa dett att deris quæg ej derind kand komme och der vdoffuer fange nogen skade och affbrek, och dersom bevisligt giøres, at forskreffne deris queg for samme grøffters eller tørffuegraffuers skylld noget kom till skade, da skall forskreffne Vartov tilltengt vere saadan skade igien effter v-villige dannemends sigelse billigen att erstatte, och efftersom forskreffne tuende mend der i byen befrygter sig paa deris hosgrentzende engjord formedelst samme lyngs indelyckellse att skall lide nogen skade, da skall samme tuende mend deris anpart i kongetienden, som ligger till bemelte Vartov, dennem aarligen efflerladis, saa vit dend sig bedrage kand, alld dend stund samme torffue mose till bemelte Vartov brugis, da haffue vj naadigst med slige conditioner och vilkor, som forskreffuitt staar, vndt och bevilget, saa och hermed vnder och bevilger forskreffne Vartov fattige her effter, indtill vi anderledis derom forordnet vorder, forskreffne mose och Syllerods lyng till deris ildebrands fornodenhed, som forskreffuitt staar, at maa nyde och bruge, naar de conditioner, som her offuen findis indført, som forbemelt, tillborligen aff dennem efflerkommes och i agt tagis. Forbydendis etc. Hafniæ 1 martii 1650.

Sæl. Registre XXII. 282—83.

481. **5 Marts 1650.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skoder til »Sidtzell Mortensdatter, affgangen Matz Pedersens efflerleffuerske, och hendis arffuinger en vor och kronens platz och eyendomb, liggendis i vor kiøbsted Christianshaffn paa Offuergaden, vesten nest op till affgangen Jokumb Lauritzøns gaard, som streker sig i sønder och nør i lengden fra Offuergaden och till imod Jens Poulsens hauge 30 sielandske allen och udi breden fra bemelte Johan Lauritzens platz och till Lauritz Knudsens platz paa begge ender tolff sielandske allen, saa at samme platz er indhegnett och bebygget paa begge sider vdi lengden 30 allen och vdi breden paa begge ender 12 allen, huilken forskreffne platz« etc. Haffniæ 5 martij 1650.

Sæl. Registre XXII. 283.

482. **7 Marts 1650.**

Skøde paa et Hus paa Gammelmont.

Frederik 3 skøder til »Espen Pedersen Aars och Anders Andersen Hals, begge skibstømmermend, och deris arffuinger en vor och kronens vaaninger liggendis paa dend Gamle mont nest op till Klandermollen, dog med dend condition, om vj det i fremtiden igien behoffuer, skall de det for lige pris, som de det nu fore anammer effter vordering, nemlig trej hundrede slette daler, igien affstaa. Men hues de paa samme vaaning her effter vjdere bekoster och anvender, skall dennem igien effter v-villige mends taxt och vordering erstattes och betalis, om vj samme vaaning ellers igien begierer, huilken vaaning er vdj lengden sexten en halff alen en toll, breden er ti allen et korter, gaardsrommett dertill er 16 allen ind imod Gethusett, huilken forskreffne vaaning« etc. Haffniæ 7 martij 1650.

Sæl. Registre XXII. 287.

483. **23 Marts 1650.**

Skøde paa Tugthuset.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Samuel Mejer, voris hoffapotecher och indvaaner her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger vore och kronens huse och frj eyendomer liggendes her i vor kiobsted Kiobenhaffn, kalldett Tugthusett, dog Wartous hospital forbehollden den jordskylld, som de fattige sammesteds hid indtill aarligen deraf, nemlig 13 ℔ 5 ß j album, hafft haffuer, huilke de och hereffter som tillforn vbehindret aarligen skall nyde och till dennem aff forskreffne Tugthuses eyermand erleggis och betales, huorpaa er siellands allen maall, som efterfølger: først et huus, som staar vd till Hellig Gestis strede, fra Hellig Gestis kirkegaard och till Porthusett aff synder och i nør er langt till adellgaden 61 allen trej toll, Porthusett med dend gaufll, som stander i Store Hellig Gestis strede, huor udi Skriffuer stuen er, indtill Hans Poullsens huus udi samme strede er bred till gaden 26½ allen, samme huus, som skriffuerstuen, offuer Skersvinckell och offuer paa Silckevinckell haffuer veret udj, er fra Store Helliggestis strede till os elskelig her Jørgen Brahe til Huedholm etc. hans platz paa dend østerside fyrgetyffue och en allen halffanden toll, fra dette huus och saa langs vd med Stallden, som nest op till dette forskreffne hus stander, och saa vd till Loffuestredett er lengden førgetyffue och otte allen och otte toll, saa denne gandske lengde fra Store Helliggestis strede indtill Loffuestredet fra sønder och i nor er 81 allen en quarter och halffierde toll. Det

stander verk och taufflmuret huus, som stander udi Løffuestredet, huorudi neden Ulmerdugs vinckell och offuen paa Silke vinkell veret haffuer, och er bred vd till adellgaaden fra her Jorgen Brahes platz och till det grund muret huus Tugthuskirken, er 75 allen; forskreffne grundmuret huus som kirken er udi, er bred langs vd till forskreffne adellgade 14½ allen, dend platz, som er imellom forskreffne Tugthuus kirkehus och till Helliggestis kirkes capellans waanhus, som orgellmesteren nu iboer, er bred imod adelgaden, som kalldes Graabrødre, 5 allen, er saa dend gandske brede vd till adellgaden, som kaldes Løffuestredet och Graabrødre, fra forskreffne Jorgen Brahes platz och till forskreffne Helliggestis kirkes capellans vaanhus aff øster i vester 94½ allen. Det huus, som Kirkeskolen och Skredderkameret er udj, er fra Loffuestredet till det huus, som drengens sengkammer er udj, tredsinndstyffue och en allen lang; det forskrefne huus, som drengens sengekammer er vdj, saa och det store huus der nest op till, som quindfolkenes kammer haffuer veret udj, er till sammens till Helliggestis kirke paa dend vester ende lengde 68 allen 4½ toll, er saa dend gandske lengde fra Løffuestredett, der som Tugthuses kirke begyndes, indtill Helliggestis kirke paa dend vester ende fra nør till synden tillsammen ett hundre tyffue och nj allen 4½ toll. Paa dend syndreste ende af forskreffne Tugthuus kirke och till Forstanderske huus er dend luderte veeskplatz(?), som streker sig imod vesten op till fru Anne Basses huus, lang halffsyttende allen en tom, breden her aff till forskreffne Helliggestis kirkes capellans huus er syff allen et quarter. Samme platz vd till Graabrødre 5 allen bred, er paa dend anden ende fra hiørnestolpen aff dett baghus, som er Helliggestis kirkes capellans huus och organisten nu udi boer, och till Tugthuuskirken paa dend syndre ende er dend bred hallffsyffuende allen en tom. Forstanderske, Huusiters, Wasskerhuuset tillsammens er fra det huus, som sengekammerett er udj, och vd till dend muur, som staar imellom Tugthusett och de borgere deris baghuus, som boer i Klosterstredett, med dend mur, som till Tugthuset hører, bred tyffue och femb allen en tom. Nest op till Forstanders huus och Vaskerhuus er en platz imellom det huus, som sengkammerett och quindfolkens kammer er, och till muren, huilket tillhører Tugthusett, er samme platz bred 25 allen en tom. Paa dend anden ende ved Iffuer Kiers huus och byens Skole er samme platz bred 17½ allen och fire tom. Sammesteds gaar en gang igiennem byens skole vdtill adellgaden, saa kalldes Stenboden, tuert offuer imod os elskelig Jens Christensen, vores renteriskriffuer, hans huus, huilken forskreffne gang forskreffne

Samuel Mejer och hans arffuinger skall nyde med lige saadan frihed, som det till Tugthuset hidindtill ligget haffuer. Det huus, som qvindfolkens kammers haffuer verett udj, er bred halffsyttende alen, det huus, som kiokenet och borgestuffuen er udi, med det huus, fogeden nu iboer, er langt 90 alen, er saa dend gandske brede med muren, som staar udj mod Closterstredet, och till Helliggestis strede, aff vester imod oster bred 132 allen. Det huus, som Vantmagervinkelen haffuer veret, som staar imod Helliggestis vrtegaard, streker sig till Helliggestes kirke paa dend østere ende, er lang 57 allen. Her under er en gang och korshvelling, som Helliggestis kirke nu bruger och hereffter ligesom tillforn vbehindret bruge maa och skall. Det huus, som Hampebankerens mølle er vdi, er fra Wantmagerens winkellhuus och imod Helliggestis strede paa kirkegaarden lang 18 alen, breden aff det huus, som Wantmagerens winckell er offuen paa, och till hiørnestolpen ved Hampebankermøllen, er fra Vrtehaffuen imod Helliggestis stræde aff oster i vester 36 alen, breden fra dend muur, som staar imod Klostertredett ved Iffuer Kiers huus och vd till Vrtehaffuen aff vester i øster er 34 alen 6 tom, med hues bygning, der nu paa staar, sampt fersk och springendis vand, saa vell som hues naffll och murefast deri findes, huilke forskreffue huse« etc. Haffniæ 23 martii 1650.

Sæl. Registre XXII. 293—96.

484. **26 Marts 1650.**

Om Godtgjørelse for Jorder, der udlægges til Byens Udvidelse og Befæstning.

Frederik 3 giøre alle witterligtt, att effterson vj och kronen, adelstanden saavellsom geistligheden, mesten deelen giører stor fortifications bekostning ved dend ny begynte vor kiobsted Kiobenhaffns forvjdellse, och hues offuerdrifft, som aff gemene byes mark dertill behøffues, udj ringe consideration kommer imod saadan bemelte merkelig och store forbedring och befestning, da haffue vj aff synderlig os der till bevegende consideration det saaledis naadigst forordnet som efterfølger, nemlig att alle forsteder udi denne ny byes anleeg och vddeelellse skulle med deris haffuer och bygning vige for byens befestning, gader, streder, platzer och bygninger effter voris naadigste vnderskreffuit kortis vjdere vdvisning, och ligesom forstederne med deris haffuer och bygning vjger byen, saa skall nest byens marker och jorder vden for byen vige for de ny haffuer, som skall anlegges; de som effter forberørte maader mister, skulle icke alleniste paa behørige steder, som forbemelt er, igien giffues haffuer, platzer, jorder och

byggesteder, mens endochsaa derforuden skall enhuer nyde inden eller vden byen saa megit aff sine haffue platzer, som hand i byen med forsuarlig kiøbsted bygning och vden byen med haffuer inden aar och dag indplancke, och skall en huer forferdige och brolegge sin anpart for sin platz till gaden saa loulig, som dett sig bør. Inden trej aar skall huer sin platz och med loulig kiøbstedbygning forsee; de sig herimod forbryder, skulle vden serdelis naade icke nyde deris platzer, mens hues de haffue bygt taxeris, och andre som bygge vill offuerladis. Item de som vill haffue platz ved dend forordnet canal och i saa maade nyde hues herlighed saadane platzers belejlighed medfører, skulle inden to aar forferdige (huer for sin grund) canal och bollverk, som det sig bør. Adelen, som ville bygge, maa forvndis platz till borgegaard, stalldgaard och haffuer, naar de bygger inden en beramt tid och hos os derom vnderdanigst anlanger, borgerskabet, som stallderom ville bygge och hollde, kand ochsaa store platz giffues och noget haffuerom derhos, efftersom lejligheden kand tillsige. Huor nogen gade, torff eller platz rammer paa nogens haffue, fiskepark eller anden jord, da skall gaden, strede, torff eller platz haffue sin gienge, och plancket, efftersom gade, strede, torffue eller platz kommer at gaa, forflottes. Rammer det paa nogens bygge, som er aff nogen verd, da skall derpaa haffuis och forhuerffues voris serdelis benaading, om det kand staa, indtill de enten forelldres eller eyermanden bygger till gaden, och alldrig paa dend sted bygges noget nytt. Alle, som platzer eller jorder begierer, skulle derom hos os vnderdanigst anlange, och, naar de ere vdviste, skiode erhollde, huorefter alle och enhuer som vedkommer sig kand vjde at rette och forhollde. Haffniæ 26 martii 1650.

Sæl. Registre XXII. 296—97.

485. **3 April 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Klædehuset og Islandsk Kompagni.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Baltzer Sekmand, skriffuer paa voris kledekammer, och hans arffuinger en vor och kronens platz, jord, frj grund och eyendomb liggendis imellom Kledekammersett och dett Islandske compagnie, er samme platz fra Kledekammersett och till Compagniens platz vd till Stranden bred 20 allen, till dend anden ende imod voris stalldgaard fra vagtmesterens plankeverk och till bemelte compagniens platz 21 allen, fra planckeverket vd till Stranden och till plankeverket vd till stalldgaarden till dend side till Islandske compagnie lang 33 alen, fra planckeverket vd till Stranden

och till dend side till vagtmesterens plankeverk ud till stallden lang 29½ allen, huilken forskreffne platz« etc. Haffniæ 3 aprilis 1650.

Dette skiøde er forandret och indført tilliige hos de fiire fag aff Klædekammerets hus, dateret den 13 december 1659, huorfore originalen er igien i Kong. Mai. cancelie indleffuerett och casseret.

Sæl Registre XXII. 314—15.

486. **12 April 1650.**

Privilegium for dem som forfærdige Høleer og Skæreknive. Jfr. Nr. 327.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom voris elskelige kiere her fader, salig och hojloff'lig ihukommellse, nogen tid forleden naadigst haffuer bevilget och tilladt Christen Alkenbregt kleinsmed och Hans Vindber zeisesmied, borger och jndvaanere her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at forskaffe fra fremmede steder mestere her i vort land Sieland at giøre hiøleer och skierekniffue och dennem der ret at forhandle, da paa dett dennem aff fremmede icke skall giøres indtrengsell paa samme deris handell, ville vj naadigst paabudet haffue, at aff alle hiøleer och skierekniffue, som uden riget giort ere och vdj 10 aar effter dette vort breffs dato till forskreffne vort land Sieland ført vorder, skall giffues udj tolld 2 rixdaler aff huer dosin. Desmidlertid skall forskreffne Christian Alkenbregt och Hans Vindber forpligt vere att sellge huer dosin aff deris hiøleer och skerekniffue for syff slette daler, mens de som sellgis paa vexell, saa de hues brøstfelldige, som deriblant kunde findis, igien anamme, skall de selge dosinet for 7½ slette daler. Huo her imod at giøre betreffes, stande derfor till rette och straffis som vedbør. Hafniæ 12 aprilis 1650.

Sæl. Registre XXII. 316—17.

487. **2 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig David Klages, vores bygningsskriffuer, jnndvaaner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister hans hauge liggendis uden Nørreport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst byens festning och nu foretagen fortification, da er hannem derimod till vederlaug vdlagt en platz uden Vesterport tuert offuer for os elskelig Esaias Fleischer, apotecher, indvaaner her sammesteds, hans haugeplatz, som er i sønder och nør tredsindstyffue alen bred och imod øster och vester firesindstyffue alen lang, huilken forskreffne platz etc. Frederichsborg 2 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 332.

488. **9 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund i Skipperboderne.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Christoffer Gabell, vores kammerskriffuer, och hans arffuinger femb vore och kronens vaaninger och jord, frj grund, liggendes tuert offuer for Holmens kirke vdaff Skipperboderne, som er fra hiørnehusett, som Hermand Compasmager nu iboer, och till stolpen aff dend siette vaaning, er udj lengden 41 allen; noch andre femb vaaninger paa dend anden side i Hummerstredett er udi lige maader udj lengden fra hiørnett och till stolpen aff den siette vaaning 41 allen, och er begge forskreffne 2 rad vaaninger med dertill hørige gaardsrum vdi begge ender bred førgetyffue och halfftredie allon, huilke forskreffne vaaninger» etc. Frederichsborg 9 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 336.

489. **11 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor Byen mellem Nørre- og Østerport.

Frederik 3 skøder »til os elskelig Henrick Møller, tolder for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinnger en vor och kronens plads, iord, grund och eyendom liggendis imellem Østre och Nørreport ved denn vey, som gaar her fra byenn och till Wartoe, ved denn østre side, och er samme plads aff øster i vester trey hundrede sex och tredefve alne vdi lengdenn, i syndenn och nordvest er samme plads to hundrede och sextenn alne vdi breddenn, och skall forbemelte Henrick Møller eller hanns arffvinnger ey maa paa denn syndre side, som vender vd till festningenn, opsette nogen bygning eller woninger vdenn alleniste it planckeverck, med mindre hand woris særdelis bevilling och tilladelse derpaa haffver, huilckenn forbeneffnte plads« etc. Haffniæ 11 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 337—38.

490. **12 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor gamle Østerport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom der er forordnit atskillige stræder at skall gaa igiennem Henrich Rotgens hauffvepladser vden den gamle Østre portt, hand ochsaa derforudenn skall miste enn hauge vdenn Nørreport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst byens fæstning och nu foretagenn fortification, da er hannem der imod till vederlaug vdlagt en plads vden den gamle Østreport, som er i øster och wæster jt hundrede sex och halfftrediesindstyffve alne bred och imod syndenn och nordenn er jt hundrede syff och

halffemtesendstyffve alne lang, huilken forbemelte plads etc. Hafniæ 12 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 338—39.

491. **16 Maj 1650.**

Skode paa en Grund udenfor Vesterport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jens Christenson Gumme, wogenmand, mister hans huus och haffve liggendis vdenn Væsterport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst byens fæstning och foretagne fortification, da er hannem der imod till vederlaug vdlagt en anden byggeplads och hauger nu vden for Væsterport ved landeveyen thuert offver for Hans Mandixons, mit imellem Christen Nielsonn och Michel N. bager deris pladser, som er for til forbemelte landeveye eller imod nordenn och bag till imod syndenn i bredden 25 alne och i lengden paa begge sider it hundrede 24 alne. Noch ved endenn aff samme plads støder it andit støcke iord till den neste hoes liggende gade, som er imod syndenn och nor i breddenn treddiffve och 9 alne och paa begge sider imod øster och væster i lenngden tredsindstyffve och to alne, huilcke forbemelte pladser etc. Hafniæ 16 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 342—43.

492. **16 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jens Biornson mister hanns huus liggendis vden Væsterport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst byens festning och nu foretagne fortification, da er hannem deromb igien till vederlaug vdlagt enn plads vdenn Væsterportt till it hiørnhuus ved landeveyenn tuertoffuer for Hans Mandixons nest hoes Johan Falckis plads, som er vdi breddenn till landeveyenn attenn alne och vdi lengdenn, som gaar imod tuergaa(r)denn, sex alne och treddeffve, huilckenn forbemelte plads etc. Hafniæ 16 maij 1650.

Sæl Registre XXII. 343—44.

493. **17 Maj 1650.**

Om Bolværkspenge af Fortovene ved Børsen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi paa voris vndersaatters os elskelige Rasmus Rasmuson, Bartholomeus Michelsenn, Niels Oluffsønn, Børckert Lydersonn och Hierronnomus Karll boenndis paa Slaatspladsenn ved Børsenn deris vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst haffuer bewilgitt och tillatt, saa och her med tillader och

bevilger, at enhuer skipper, som haffver sinn skiberum i vinterleye och vill ligge for deris fortov, skall dennem derfor, effitersom billigt och rett kannd eracktis, nogit giffve till bolverchens och haffnens vnderholdning, saa och at de, som om sommerdagene vill laasse, lade eller ved deris bolverch sig fast giore, skall derfore være i dens minde for huis fortov dett skeer, dog voris paalagde haffner rettighed, som till os och cronenn giffvis och paa Taaldbodenn gioris ricktighed for, hermed wformeennt och os som tillforn forbeholditt, effitersom de dog vnderdanigst beretter dennem med største bekaastning at haffve laditt forferdige och ved lige holde buulverchitt for forbeneffnte deris fortov imod haffnen och saa vitt runt om deris eyendom sig omstrecker. Forbydendes etc. Hafniæ den 17 maij anno 1650.

Sæl. Registre XXII. 349.

494. **18 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »Jorgen Nielsønn, jndvaaner i vor kiøbsted Kiobenhaffn, och hans arffvinger effterskreffne vor och kronens plads, som hand skall lade bygge paa, liggendis ved denn uy Prindsenns canall i denn ny by, som er fortill eller ved forbemelte canal och bag till langs ved Hans Jakopsonns skippers bygnings plads, som derpaa stoder, som er vdi breddenn treddive alne och paa denn ene side ved denn Holdsteniske gade och langs veed Jens Jensens bygnings plads paa denn andenn side er vdi lengdenn sex och treddiffve alne, huilckenn forbemelte plads« etc. Hafniæ 18 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 349—50.

495. **18 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Bornholmgade ved Sortedam.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Otte Krag till Voldbierge, wor mand, tienner, offverste secreterer och befalingsmand paa Halsnoeklaaster och Haranger leenn, och hans arffvinnger till enn haugeplads liggenndis vdenn voldene ved den Sorte dam, nemlig ved Borringholmsgade, som er vdi breddenn ithundrede och tolff alne, veed Vendsyssellgade vdi lengdenn to hundrede ni och førgetyffve alne, langs vd veed forbemelte Sorte damb er vdi breddenn ithundrede ni och treddefve alne, noch fra samme søe igien till forbemelte Borringholms gade er vdi lenngdenn hundrede och treddeve alne, huilken forbemelte plads« etc. Hafniæ 18 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 350—51.

496. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Ny Nørreport.

Frederik 3 giore alle witterligtt, att efftersom os elskelige Niels Holst, woris destilerer, mister hanns gaard liggenndis vdenn for festningenn formedelst samme festnings nu foretagene fortificationn, da er häm dermed till wederlaug vdlagt en byggeplads indenn for festningenn ved denn ny Norreport i Frederixborgs gade nest ved Hanns Merckelis byggeplads, nemmelig for till gadenn otte och tyffve alne, paa Hanns Merckeles side otte och fyrgetyffve alne, paa denn anden side och saa otte och fyrgetyffve alne, enndelige paa den bagerste ennde aate och tyffve alne, huilckenn forbeneffnte byggeplads etc. Hafniæ 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 359.

497. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom Mickel Thyde bager mister hans hauge och huus vden Vesterport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er hannem derimod till wederlaug vdlagt en bygge- och haugeplads wden for Westerport vdi Roeskildgaden imellem Jens Christensøn Gummes och Peder Andersons skippers vdviiste pladser, och er maalit derpaa som følger, nemmelig for til gaden 14 alne, paa forbemelte Jens Christensøn Gummis side jt hundrede fire och tyffve alne, paa Peder Andersons side ochsaa it hundrede fire och tyffge alne, endelig paa den bagerste ende fiorten alne, huilken forbemelte bygge- och haugeplads etc. Hafniæ 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 360—61.

498. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Norgestorv, Danmarkstorv, Ditmarskensgade og Oldenborggade.

Frederik 3 skoder til »os elskelig her Christian Fries till Lyndbygaard, ridder, vor mand, tienner och feltbygmester, och hans arffvinnger efftersкreffne vor och chronens bygge pladtz inden for festningenn, och er maalit derpaa som efterfølger, nemmelig paa den side, som gaar vd till Danmarckis torff, it hundrede trey och tyffve alne, paa denn side, som gaar vd till Norgis torff, jt hundrede ni och halfftrediesindstyffve alne, till Ditmerskens gade och saa it hundrede trey och tyffve alne, endelig till Oldenborgeske gade jt hundrede ni och halfftrediesindstyffve alne, huilken forbemelte pladtz« etc. Hafniæ den 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 361—62.

499. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Kastellet.

Frederik 3 skøder til »os elskelig her Christian Friies till Lyndbygaard, ridder, vor mand och tienner och feltbygmester, och hanns arffvinger en vor och kronens pladtz vden for festningenn ved Kastellett till enn haffve, nemmelig paa den ostre side trey hundrede sex och treddeffve alne, paa denn syndre side tou hundrede och sexten alne, paa den vestre side ochsaa sex och treddeffve alne, endelig paa denn nørre side ochsaa touhundrede och sexten alne, huilckenn forbemelte pladtz« etc. Hafniæ 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 362—63.

500. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Danmarkstorv ved Nyboder.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom Daniel Baltezar, tømmermand, boendis vden for Nørreport, mister hans haffve och voninger formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham der imod til vederlaug vdlagt en byggepladtz inden for festningenn ved voris Ny boder paa det ny affstuckede Danmarckis torff, nemmelig paa siden paa forbemelte torff treddeffve alne, paa den østre side sex och halfftrediesindstyffve och en halff alne, paa den syndre side toe och halfftrediesindstyffve och en halff alne, endelig paa den vestre side en och tredsindstyffve alne, huilken forbemelte byggeplads etc. Hafniæ 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 362—63.

501. **22 Maj 1650.**

Skøde paa en Grund ved Ny Nørreport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at eftersom os elskelige Kort Thraps, indvoner i vor kiobsted Kiøbenhaffn, mister hans hauge och voninger vden Norreportt formedelst byens festning och nu foretagne fortification, da er ham der imod till vederlaug vdlagt en byggeplads inden for festningenn ved denn ny Nørreport vdi woldgadenn nest ved Christen Christensons wdvieste byggepladtz liggendis affmaalit, nemlig till gaden for ud fire och tyffve siellandske alne, paa dend nordoste side fire och halffierdesindstyffve alne, paa den syndre side tyffve och halffniende alne och endelig paa denn syndre side en och tredsindstyffve alne, huilcken forbemelte byggeplads etc. Hafniæ 22 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 363—64.

502. **29 Maj 1650.**

Privilegier for dem, der bygge i den ny By.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst den ny anlagde fortification merkeligen er bleffven forvidet, och vi naadigst gierne saae, at de wbebygte pladtzer med foderligste maatte bliffve forbyggit, da paa det saadant disbedre och snarere ske kunde, haffver vi naadigst for gaat anseet alle och enhuer, som vdi denne ny by vill bygge, efftersskreffne privilegier naadigst at meddele och till allis efterrettning her med naadigst at publicere som effterfølger:

1. Først skulle alle och enhuer, som ville bygge och boe vdi denne ny Kiøbenhaffns bye, nyde och beholde for dem och deris effterkommere alle de frieheder och rettigheder inden byes och vden byes, som Kiøbenhaffns indbyggere nyde och haffve.

2. Haffve vi naadigst bevilgit, at alle de som aff ny bygge, saa vel som de for byens bæste till gader, stræder, thorff eller dislige maa affbryde och igien opbygge, skulle vdi 12 aar være fri for ald skatt och indquartering.

3. Wille vi naadigst bewilge dennem som bygge ville vdi forbeneffnte tolff aar, toldfrie ald bygnings materialier, som de giør beviselig for voris statholder till deris bygning och bulvercke ved stranden och canalerne at behøffvis, dog att der med ingen vndersleeff giøris, men straffis som vedbør.

4. Alle de, som ved strandenn ville fylde paa de stæder, som kaldis Kongens dam eller Dronningens dam eller demning, jtem Kongens canal, Dronningens canal, Princens canal ville opgraffve, skulle for dennem och deris efterkommere nyde, bruge och beholde ald den profit, de deraff kunde haffve huer for sit fortog, och derimod være forplickt samme canal och haffne huer for sitt fortog med fornøden bolverker at vnderholde, dog icke gravere skiffve eller skuder offver den sedvanlig taxt, som aff borgemester och raad sættis.

5. Alle de, som i saa maader ville bygge paa forskreffne stæder, udi den fierde articel beneffnet, skulle vdi 15 aar fri være for skatt och inquartering.

6. Iligemaader advaris her med ochsaa alle och enhuer, at de icke bygge nogen bygning vd paa gadenn indtil rendesteenenn, men huem i saa maader vill haffve skuur, vdbygning eller suibner for sitt huus, hand skall dermed indvige paa sin egen grund, och gadenn, som er ordineret, beholder sinn brede wbehindrett. Huilckitt

vi alle och enhuer till efterrettning haffve villit forstendige. Giffvit Hafniæ den 29 maij 1650.

Sæl. Registre XXII. 365—67.

503. **5 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Stenkulgade.

Frederik 3 skøder til »Thorsten Bentsønn och hans arffvinnger en vor och chronens byggeplads liggendis inden festningen i Steenkulgaden, och er maalit derpaa som følger, nemmelig for till gadenn sexten alne, paa denn ene side fire och tyffve alne, paa den andenn side ochsaa fire och tyffve alne, paa den bagerste ende sexten alne, huilcken forbeneffnte byggepladtz« etc. Hafniæ denn 5 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 370—71.

504. **8 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ved Vartov mellem Helsingørsgade, Strandgade, Sælandsgade og Søgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Giøder Bram, jndvaner her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinger en bygge och haffve pladtz vdenfor festningen ved Wartov, nemmelig langs Helsingiørsgade tre hundrede sex och treddeffve alne, langs vd med Strandgadenn to hundrede och sexten alne, noch langs vd med den Sielandske gade treyhundrede sex och treddeffve alne, och langs Søegadenn toehundrede och sexten alne, huilcken forbemelte bygge- och haffveplads« etc. Hafniæ 8 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 372.

505. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Thilge Snuffer, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister hans waaning och haffve vdenn for Nørreport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er hannem derimod till vederlaug vdlagt en byggepladtz indenfor festningen vdi den ny bye i Prindzegadenn imellem Adelsgadenn och Borgergaden, nemmelig for till gadenn atten alne, paa den ene side tyffve och fire alne, paa den anden side ochsaa tyffve och fire alne, endelig paa den bagerste ende atten alne, huilken forbeneffnte byggepladtz etc. Hafniæ 11 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 372—73.

506. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom Hans Jobson, indvaaner i Kiøbenhaffn i voris kiøbsted, mister sinn waaning och haffve vdenfor Nørreport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham der imod till vederlaug vdlagt enn byggepladtz indenfor festningenn i Prindzegadenn, imellem Adelsgaden och Borgergadenn, nemmelig fortill gaden sexten alne, paa den ene side tyffve och fire alne, paa den anden side ochsaa tyffve och fire alne, endelig paa den bagerste ende sexten alne, huilcken forskreffne byggepladtz etc. Hafniæ 11 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 374—75.

507. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Roskildegade og Beltgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Christen Nielsøn, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister hans waaning och haffve liggendis vden Vesterport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham derimod till wederlaug vdlagt en bygge- och haffveplads vden for forbemelte Vesterportt imellem Johann Falck och Jens Christensøn Crummis vdviste pladtzer, nemmelig for till Roskylde gaden 17 alne, paa den ene side it hundrede firesindstyffve och sex alne, paa denn anden side ochsaa it hundrede firesindstyffve och sex alne, endelig paa den bagerste ende i Beltgaden 17 alne, huilcken forbeneffnte bygge- och haffvepladtz etc. Hafniæ 11 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 375—76.

508. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ved Trenchementet udenfor Vesterport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Hans Pedersønn, handskemager, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, mister hans waaning och hauffve pladtz vden Westerport veed den gamle byes graffve formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham derimod till vederlaug vdlagt en haffvepladtz vden for forbeneffnte Vesterport ved Trenchementen tuert offuer for de otte skomager, en treikantet pladtz, der aff den første linie indtill gaden er 60 alne, den anden linie imod øst nordost er ochsaa 60 alne, men denn tredie støder an paa denn inderste graff aff forbeneffnte Trenchementen; noch en plads at bygge paa er ham vdvist vden for forbeneffnte Vesterport veed landeveyen tuertoffuer for Hans Terckelsens boder, nemmelig ved forbeneffnte landevey och bag till imod synder er bred

22 alne och paa begge sieder er 30 alne lang, hvilcke forbeneffnte bygge- och haffvepladtz etc. Hafniæ 11 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 376—77.

509. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Niels Andersøn fick skiøde paa en byggepladtz inden festningenn i Prindzegadenn imellem Adelsgaden och Borgergadenn nest ved Rasmus Mickelsøns vdviste byggepladtz, paa bemelte Rasmus Mickelsøns side 24 alne, paa den anden side ochsaa 24 alne, endelig paa den bagerste ende 12 alne. Hafniæ den 11 junij 1650.

Efftersom Niels Andersøn, siden dette skøde vdgick, haffver faait mere iord till forbeneffnte pladtz, saa haffuer hand dette forbeneffnte skiøde igienn vdi candtzeliet indleffverit, och bleffven casseret och it fuldkommen skiøde paa denn gandske plads bekommit den 23 februarij anno 1654.

Sæl. Registre XXII. 377—78.

510. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Johan Falck, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister hans haffve vdenn Vesterpost formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham derimod till wederlag vdlagt en anden pladtz vdenn forbeneffnte Vesterport i Roskildgadenn nest ved Jens Biørnsøns imod Hans Mandixens boder, nemmelig for till bemelte gade 18 alne, paa den ene side 69 alne, paa den anden side och 69 alne, endelig paa denn bagerste ende 18 alne, huilckenn forbeneffnte plads etc. Hafniæ 11 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 378—79.

511. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Roskildegade og Beltgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Peder Andersøn, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister hanns waaninger och haffve vdenn Væstreport formedelst festningen och nu foretagne fortification, da er ham derimod till wederlaug vdlagt en bygge- och haffveplads vden forbeneffnte Westerport imellem Poffvel Gudmandsøns och Mickel Thyde bagers wdviste pladser i Roskildgadenn, nemmelig for till gaden 19 alne, paa Poffvell Gudmandsøns side 186 alne, paa Mickel Thyde bagers side ochsaa 186 alne, endelig paa denn bagerste

ende i Beltgadenn 19 alne, huilckenn forbeneffnte byggeplads etc. Hafniæ 11 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 379—80.

512. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Holstensgade.

Frederik 3 skøder til »Jørgen Løbental, borger i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinger effterskreffne vor och chronens byggeplads inden i denn ny by i Holsteinske gade, nemmelig for till gaden 21 alne, paa denn ene side ved Joen Joensøn Islenders 55 alne, paa den anden side ochsaa 55 alne, och endelig paa denn bagerste 21 alne, huilcken forbemelte byggepladtz« etc. Giffvet paa vor slaat Kiøbenhaffn 11 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 380—81.

513. **11 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Roskildegade og Beltgade.

Frederik 3 skøder til »Augustinus Peitersøn skomager, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och hanns arffvinnger en vor och chronens plads till en haffve, liggenndis vdenfor Væstreport i Roskildgadenn, nemmelig for till gadenn 36 alne, paa denn ene side 186 alne, paa denn anden side 186 alne, endelig paa denn bagerste ende i Beltgadenn 36 alne, huilken forbeneffnte pladtz« etc. Hafniæ 11 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 382—83.

514. **12 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Holstensgade.

Frederik 3 skøder til »Joen Joensøn Islender och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads liggenndis inden festningen i Holdsteinsgaden jmellem Hans Jackopsøns skippers och Jørgen Løbenthals vdvieste byggepladser, nemmelig vdi breddenn 16 alne och i lengden treddeve alne, huilke forbeneffnte byggeplatz etc. Hafniæ 12 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 383—84.

515. **13 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Prinsegade og Gotersgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Bente, affgangne Reinholt Theimbs efftærleffuerske, och hendis arffvinger en vor och chronens byggepladtz liggendis vden for denn gamble Østreport, nemmelig i Prindzegaden 159 allne, i Gottersgadenn 109 alne, endelig paa denn

bagerste ende imod nordost 159 alne, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 13 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 384—85.

516. **15 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Frederiksborggade og Voldgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Diderick Dreyer, borger och indvaaner i vor kiøbsted Kiøbennhaffnn, mister sine boder vdenn for Nørreport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er hannem derimod till wederlaug wdlagt tuende byggepladser indenn for festningenn ved Nørreport, nemmelig vdi Woldgadenn 15 alne bred och 38 alne lanng, denn anden plads nest der weed i Friderichsborgegade 26 alne bred och 30 alne lanng, huilke forbeneffnte tuende byggepladser etc. Hafniæ denn 15 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 385—86.

517. **15 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Frederiksborggade og Voldgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Henrik Dreyer, borger och indvaaner i vor stad Kiøbenhaffn, mister sine boder vdenn for Nørreport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er hannem derimod till wederlaug vdlagt tuende byggepladser indenfor festningenn ved Nørreportt, nemmelig denn ene i Voldgadenn 15 alne bred, 38 alne lanng, den anden plads i Fredericksborgegade 25 alne, paa denn side nest ved Diderich Dreyers byggepladtz 30 alne, paa den anden side 35 alne, endelig paa denn bagerste ende nest ved Chort Thrappis byggeplads halffniende, med en lidet sticke iordsmon nest derhoes i Frederichsborgis gade 13 alne bred, paa den anden side 9 alne, paa den andenn side 13 alne och paa den bagerste ende 9 alne och en halff, huilcke forbeneffnte tuende byggepladser etc. Hafniæ 15 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 386—87.

518. **20 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Slesviggade.

Frederik 3 skøder til »Jesper Pedersøn Skow och hanns arffvinnger effterskreffne vor och chronens byggeplads indenn for festningenn vdvist och affmaalt, nemmelig i Slesviiggadenn 26 alne, paa denn side nest ved os elskelig Adam Henrick Pens till Walleds, vor mand, tienner, hofmarskalk, hans vdviiste plads 55 alne, paa denn andenn side nest ved Jørgenn Lendsis wdviiste byggeplads ochsaa

55 alne, och endelig paa denn bagerste ennde 26 alne, huilckenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 20 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 396—97.

519. **20 Juni 1650.**

Skøde paa en Garverplads udenfor Vesterport mellem Roskildegade og Beltgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom otte skomager, Hanns Giute Groffve, Oluff Bentsønn, Lorentz Suede, Simen Kongerbe, Mads Madssønn, Søffrenn Jennsønn, Jochim Willand och Peder Bannicke skal miste deris garberie och arbeyde ald till behørige der paa stads begieringer(!) formedelst festningens och nu foretagenn fortification, da er dennem derimod till wederlaug vdlagt enn anden plads till deris garberie och bygninger vden for Vesterport imellem Roeskildgadenn och Beltgadenn, nemmelig for till bemelte Roeskield gadenn 51 alne, paa denn østre side 186 alne, paa denn syndre side tolff och en halff alne, paa denn synderst side imod Trenchementet 57 alne, endelig paa denn vestre side 144 alne, huilckenn forbeneffnte plads« etc. Hafniæ 20 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 397—98.

520. **21 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Holstensgade.

Frederik 3 skøder til »Poffvel Høyer smed och hanns arffvinnger éffterskreffne vor och chronens byggeplads vdviist och affmaalt indenfor festningenn, nemmelig i Holdsteinsgadenn 33 alne brett, paa denn ene side nest ved os elskelig Henrich Adam Pentz till Wolleds, wor mand, tienner och hoffmarskalks wdviste plads 55 alne lang, paa denn andenn side nest ved Jørgen Løbentall ochsaa 55 alne lang, endelig paa denn bagerste ende 33 alne brett, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Giffuitt paa vort slaatt Kiøbenhaffnn denn 21 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 399—400.

521. **21 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Slesviggade.

Frederik 3 skøder til »Matis Laurentz Melhørenn och hans arffvinnger éffterskreffne vor och chronens byggeplads wdviist och affmaaljt indenn for festningenn i Slesviggadenn, nemlig 15 alne brett och 55 alne lang, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 21 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 400—401.

522. **22 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund ved Dronningens Kanal.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Hanns Oluffsønn, jndvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hanns arffuinnger enn wor och chronens plads indenfor festningen i denn ny by, affmalit ved Dronningens canal, nemmelig for till bemelte canal 24 alne, paa denn ene side nest ved byggeplads 48 alne, paa den anden side nest jmod synden ochsaa 48 alne, och endelig paa denn bagerste ende 24 alne, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Haffniæ denn 22 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 401—402.

523. **26 Juni 1650.**

Skøde paa Grunde ud til Danmarkstorv og Holstensgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Adam Henrick Penz till Wollits, vor manud och tienner och hoffmarskalk, och hans arffuinger enn vor och chronens byggeplads indenfor festningenn vdvist och affmaalit, nemmelig paa Danmarckis torff 30 alne bret, i Holdsteinsche gadenn 55 allne lanng, paa den andenn side nest ved Danniel Baldtazaers vdviste byggeplads ochsaa 55 alne lanng, paa dend bagerste ennde 30 alne bret, med it andit støcke iordmaann nest derveed i denn samme Holdsteinsgade, nemlig for till bemelte gade 34 och en halff alne, paa denn ene side nest ved forskreffne och Daniel Baltzars plads 82 och enn halff alne, paa den anden side ochsaa 82 och enn halff alne, endelig paa denn bagerste ennde imod voris boder 34 och enn halff alne, huilckenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 26 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 403—404.

524. **26 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor Østerport mellem Sundgade og Strandgade.

Frederik 3 skoder »til os elskelige Adam Henrich Pentz till Wallids, vor mand, tienner och hoffmarskalk, och hanns arffvinnger it støcke wort och chronenns iordmaann vdvist och affmalt vden for festningenn i Sundgadenn till enn haffve, nemmelig i bemelte Sundgadenn 336 alne, i Strandgadenn 120 alne paa den side mod festningenn, 101 alen paa den bagerste ennde imod Trenchementet indtill denn inderste graff for bemelte trenchementer, saaledis som den nu forfindis, paa den bemelte side imod festningenn skall atter ingen andenn byggis(!) andre bygninger end plancker vden voris serdelis benaading. Herved ehr hannem ochsaa affmaaljt it andit støcke jordsmon, nemmelig i Sundgadenn 108 alne lang, i Strandgadenn 56 alne

breed, ved forbemelte Trenchemente 109 alne lang, endelig paa denn bagerste ende 108 alne brett, huilcke pladtzer« etc. Hafniæ 26 junii 1650.

Sæl. Registre XXII. 404—405.

525. **26 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Ny Kongensgade (Gotersgade) ved Grønnegade.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Oluff Steenvinckell och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads wdviest och affmaalt inden for festningenn i Ny Kongens gade ved Grønnegade, nemmelig 45 alne bred och 69 alne lanng, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Kiøbenhaffn denn 26 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 405—406.

526. **28 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund mellem Venderstorv, Goterstorv, Adelgade og Hestegade og en anden ved Dronningens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Frederich Barnevis till Rubiergegaard, vor mand, tienner och befalingsmand paa vor slaat Nykiøbing och Aalholm, och hans arffvinnger tuende vor och kronens byggepladser inden for festningenn, nemmelig den første paa Wenders torff 56 alne och en halff bred, paa Gotters torff 164 och en halff alne lang, vdi Adelsgaden 96 och en halff alne bred, endelig i Hestegaden 134 och en halff alne. Denn andenn byggeplads liggendis iligemaader inden for festningenn paa Dronningens canal 30 alne bred och 98 alne lanng, huilcke forbeneffnte pladser« etc. Hafniæ denn 28 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 411—12.

527. **28 Juni 1650.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 skøder til »Anders Solffesenn en vor och chronens byggeplads indenn for festningenn i Klerckegadenn imellem Rigensgade och Herregadenn, nemmelig 16 alne bred och 30 alne lanng, huilcken forbemelte byggeplads« etc. Hafniæ denn 28 junij 1650.

Sæl. Registre XXII. 412—13.

528. **12 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Hans Thesk, indvaaner i vor kiøbsted Kiobenhaffnn, haffver mist denn meste part aff sinn haffve formedelst festningens och nu foretagne fortification, da

er hannem derimod till wederlaug et andit støcke iordsmun till en haffve igienn vdviist och affmaalit vdenn for festningenn vdenn for Helsingiørs port ved denn affstickte ballemaille, nemlig 67 alne bret och 96 allne lang, huilcken forbeneffnte hauffveplads» etc. Hafniæ 12 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 421—22.

529. **12 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Slesviggade.

Frederik 3 skøder til »Jørgenn Lends och hans arffvinnger enn vor och chronens byggeplads wdvist och affmalt indenn for festningenn j Slesviggadenn imellem Jesper Skow och Mathias Loerentz Melhorns vdviste byggepladzer, nemmelig 26 alne bred och 55 alne lanng, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 12 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 422.

530. **12 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Hans Theske, indvaaner i wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, haffuer mist thuende bygninger med denn meste part aff sin haffve liggendis vdi den ny bye for denn gamble Østrevold formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham derimod till wederlaug en andenn byggeplads wdvist och affmaalt inden for festningenn paa Prindse canalen, nemmelig fem och tyffve alne bred och halffierdesindstyffve alne lang, huilcken forbeneffte byggeplads« etc. Hafniæ 12 julii 1650.

Sæl. Registre XXII. 422—23.

531. **12 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig mester Hans Wlrich Suidser, woris mestersmid paa Bremmerholm, och hans arffvinnger enn vor och chronens byggeplads wdvist och affmaalt wed Holmens canal, nemlig for till bemelte canal 24 alne, paa denn nørre side 27 alne, endelig paa den syndre side 37 alne, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 12 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 423—24.

532. **13 Juli 1650.**

Skøder paa Grunde ved Ditmarskgade og Dronningens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskellige Hans Holdst vdi Bochuld och hanns arffvinnger en vor och chronens byggeplads, vdwiist och

affmaalt indenn for festningenn vdi Dytmerskegadenn, nemmelig 32 alne bred och 48 alne lang, huilckenn forbemelte byggeplads« etc. Kiobenhaffn 13 julij 1650.

Frederik 3 skoder til «os elskellig Hans Holdst Bucchuld och hans arffvinnger enn vor och chronens byggeplads, wdviist och affmaalt indennfor festningen paa Dronningens canal nest ved Hans Oluffsøns wdviiste byggeplads, nemlig 32 alne bred och 48 alne lang, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Haffniæ 13 julij 1650.

Disse tuende skioder er igien i cancelliet indleffueret och casseret och pladtzen igien vdi en anden skiøde indført, som Hans Oluffson, Kgl. Maiestets p. t. kiøckenskrifuer giffuen er sub dato den 28 octobris 1661.

Sæl. Registre XXII. 427.

533. **14 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Christen Poffvelsenn, voris danske canzelitienner, och hans arffvinger en voris och chronens byggeplads, vdvist och affmaalt inden for festningenn i Clærchegaden nest wed Søffren Andersøns wdviiste byggeplads, nemlig 25 och en halff alne bredt och 52 alne lang, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 14 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 428.

534. **14 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Prinsensgade og Slesviggade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jens Jensønn, borger och indvaaner i vor kiobsted Kiøbenhaffn och hans arffvinnger en vor och chronenns byggeplads, vdvist och affmaalt indenn for festningenn paa Prindsegadenn, nemlig 35 alne bred, paa den ene side i Slesviggadenn halfftrediesindstyffve och 4 alne lanng, paa den andenn side ochsaa 84 allne lanng, enndelig paa denn bagerste ende wed Mathias Laurentz Melhøren 35 alne bret, huilckit forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 14 julii 1650.

Sæl. Registre XXII. 428.

535. **14 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Nyboder.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi naadigst haffve skødit och affhennt till os elskelig Adam Henrick Pentz till Walleds, wor manud, tienner och hoffmarskalck, enn vor och chronens plads indenn festningenn, da haffve vi naadigst hannem derforudenn be-

vilgit, som kommer med ind vdi forbemelte plads, effter skødens widere indhold, tilkommer i Prindsestrædit aff Baadsmænds waaningerne i lenngdenn 3 alne och 10 tom, paa denn anden side i Kattegadenn till samme plads aff samme waaninger i lenngdenn 27 alne och 3 quarteer, bredddenn aff samme waaninger med dets tilliggendis gaardsrum er i breden fra Prindsegaden och till Kattegaden 35 alne och 3 quarteer, at hand sig dennem maa saa nøttig giøre, som hand best wed och will. Hafniæ denn 14 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 428—29.

536. **14 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 skøder till »os elskellig Søffrenn Andersønn, thydske cantzeli tienner, och hans arffvinger enn vor och chronens byggeplads, wdvist och affmaalit j Klerckegadenn nest wed Claus Maartensøns wdviiste byggeplads, nemlig 24 alne bret och tou och halfftrediesindstyffve alne lanng, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 14 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 429.

537. **15 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Claus Maartensønn, borger och indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall affbryde sin bygning, som staar i Gesteriegaden(!?), formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er ham derimod till wederlaug enn andenn byggeplads igien wdvist indenfor festningenn i Klerckegadenn imellem Rigennsgade och Herregaden, nemlig for til' gaden 16 alne, paa denn østre side 52 alne, paa den westre side ochsaa 52 alne, endelig paa denn bagerste ende 16 alne, huilkenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 15 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 429—30.

538. **20 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Hans Madsøn, borger och indvaaner her i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, en byggeplads, wdvist och affmaalit inden festningenn i Prindsegadenn imellem bemelte Adelsgadenn och Borgergadenn, nemlig for till gadenn 14 alne bred, paa den ene side 24 alne lang, paa denn andenn side ochsaa 24 alne lang, paa denn

bagerste ende 14 alne bred, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 20 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 431—32.

539. **20 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Hans Rasmusonn, borger och indvaaner her i vor kiobsted Kiobenhaffn, en byggeplads, vdwiist och affmaalit inden for festningenn i Prindsegadenn imellem Adelsgadenn och Borgergadenn, nemlig for till gadenn 14 alne, paa denn ene side 24 alne, paa denn andenn side ochsaa 24 alne, endelig paa den bagerste ende 14 alne, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 20 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 432.

540. **21 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Michell Thygesønn, raadmand i vor kiøbsted Randers, och hans arffvinger en byggeplads, wdvist och affmaalit inden for festningenn imod Ditmerskgadenn ret imod Hans Holdstis wdwiiste byggeplads, nemlig 32 alne bred och 70 alne lanng, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 21 julii 1650.

Sæl. Registre XXII. 433—34.

541. **21 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jens Thomasønn, borger och indvaaner i wor kiøbsted Kiobenhaffnn, och hans arffvinnger en byggeplads, wdviist och affmaalit indenn festningen i Ditmerskgadenn nest ved Hans Holdstis vdwiiste byggeplads, nemlig 24 alne bred och 48 alne lang, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Haffniæ denn 21 julij 1650.

Dette skiøde er igien i Kong. Maiestets cancelie indlefveret och casseret och pladtzen igien indført vdi en skiøde gifuen Hans Olufsøn, p. t. Kong. Maiestets køckenskrifuer, sub dato den 28 octobris 1665.

Sæl. Registre XXII. 434.

542. **21 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Niels Holdst, distilerer wdi wort laboratorio wdi woris haffve Rosenborge, och hans arfvinger en

byggeplads, wdwiist och affmaalt indenn for festningenn i Rosenborge gade nest wed Hans Merckels wdviste byggeplads, nemmelig 24 alne bred och 52 alne lanng, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 21 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 434—35.

543. **27 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Holstensgade.

Frederik 3 skøder til »skipper Hans Jackopsøn och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads, affmaalit inden for festningenn, nemlig i Holsteingadenn atten alen bred, paa den ene side nest wed Johan Jensøn Iislenders wdwiiste byggeplads 30 alne lang, paa den anden side ochsaa treddeffve alne, endelig paa den bagerste ennde atten alen bred, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ 27 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 439—40.

544. **29 Juli 1650.**

Pas for en Glaspuster.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom nerværende Caspar Brunaro, som nogen tid her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn sig haffuer oppeholdit och ladit bruge till at blæse glas, nu ackter at begiffve sig vdaff vort rige Danmarck andensteds henn, huormed wi och naadigst ere tilfreds, da bede wi och byde alle och enhuer wore betiente, lensmend, fogder och alle andre, som hand her vdi vort rige Danmarck hennder for at komme, at de ham frie och wbehindret till lands och wands med hoeshaffvennde trende folck lader passere och repassere. Giffvitt Hafniæ denn 29 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 441.

545. **30 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Stormarngade.

Frederik 3 skøder til »Albret Oluffsøn och hanns arffwinger enn byggeplads, wdviist och affmaalit inden for festningenn bag wed Joen Oluffsons wdviiste byggeplads vdi Stormarngade, nemlig 24 alne bret och 79 alne lanng, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 30 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 441—42.

546. **30 Juli 1650.**

Skøde paa en Grund i Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »Joen Oluffsønn och hans arffvinnger en byggeplads, vdviist och affmaalit indeufor festningenn nest ved Mickel

Thygesøns wdviiste byggeplads i Dytmerskenn gade, nemlig 24 alne bred og 79 alne lang, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 30 julij 1650.

Sæl. Registre XXII. 442—43.

547. 7 Avg. 1650.

Skøde paa en Grund i Oldenborggade.

Frederik 3 skøder til »Herman Grave och hans arffuinger en byggeplatz, vdviist och affmaalet indenfor festningen i Oldenborgs gade nest ved Jens Jensens vdviste byggeplatz, nemlig treduffue nj och en half alen bred och 46½ allen lang, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 7 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 454—55.

548. 7 Avg. 1650.

Skøde paa en Grund ud til Stormarngade og Oldenborggade.

Frederik 3 skøder til »Jens Jensen och hans arffuinger en byggeplatz, vdvist och affmaalet indenfor festningen, nemlig i Stormarngade 46½ alen lang, i Oldenborgs gade 39½ allen bred, paa dend side nest ved Herman Graves vdviste byggeplatz 46½ allen lang, paa dend anden side nest ved Hans Pedersen Kleins vdviste byggeplatz 39½ allen bred, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 7 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 455.

549. 8 Avg. 1650.

Skøde paa en Grund mellem Gotersgade og Borgergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jokum Walldpurger, slotzfoget her paa vort slot Kiøbenhaffn, skall miste sin haffue och affbryde sine bygninger staaendis derpaa, liggendis vden for Vestreport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, formedelst byens festning och nu foretagne fortification, da er hannem derimod till vederlaug vdvist och affmaalet en anden byggeplatz indenfor festningen, nemlig i Gotersgade 42 alen bred, paa dend ene side nest ved Michell Mases vdviste byggeplatz 156 alen lang, i Borgergaden 42 alen bred, endeligen paa dend anden side imod nordost ochsaa 158 alen lang, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 8 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 460—61.

550. 9 Avg. 1650.

Skøde paa en Grund i Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »Hans Søffrensen och hans arffuinger en byggeplatz, vdviist och affmaalett inden for festningen i Ditmarschgade

nest ved Hans Pedersen Kleins vdviste byggeplatz, nemlig 46½ allen bred och 79 allen lang, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 9 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 455—56.

551. **9 Avg. 1650.**

Skøde paa 2 Grunde i Stormarngade og Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »Hans Pedersen Klein och hans arffuinger tuende byggeplatzer, vdvist och affmaalett inden for festningen, nemlig den ene i Stormarngade liggendis imellom Hans Jensens paa dend ene och Albred Oluffsens paa dend anden side, bred 24 allen, lang 79 allen; dend anden platz, som er lige imod vd till Dytmarskegade imellom Jon Oluffsens paa dend ene och Hans Søffrensens paa dend anden side er ochsaa bred 24 alen och lang 79 allen, huilke forskreffne byggeplatzer« etc. Hafniæ 9 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 456.

552. **9 Avg. 1650.**

Skøde paa en Grund i Stormarngade.

Frederik 3 skøder til »Matz Rasmusen och hans arffuinger en byggeplatz, udviist och affmaalet indenfor festningen i Stormarngade nest ved Jon Oluffsens vdviste byggeplatz, nemlig 32 alen bred och 79 allen lang, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 9 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 456.

553. **10 Avg. 1650.**

Skøde paa en Plads i Gotersgade imellem Prinsekanalen og Prinsegaden og en anden i Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Mickell Mas och hans arffuinger tuende vor och kronens byggeplatzer, vdvist och affmaalett indenfor festningen, nemlig dend ene i Gotersgade imellom Printze canalen och Printzegaaden bred 30 alen, lang 79 alen; dend anden platz nest derhos bag forskreffne platz i Borgergaden 30 alen bred och 79 alen lang, huilcke forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 10 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 456—57.

554. **12 Avg. 1650.**

Privilegium paa en Karduansberedning.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom effterskreffne skomagere her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, nemlig Hans Goyte Grave, Jokum Wiland, Ditmar Lorentzen och Mickell Maes, for os wnderdanigst haffuer ladett andrage, huorledis de till sinds ere paa deris egen omkosting kardevans beredning her i byen att ville lade anstille,

vnderdanigst derfor begierendis, at vj dennem till samme verks fortsettellse nogen serdelis bewilling naadigst ville forvnde, paa dett att de nogenledis deris anvente vmag och bekosting igien kunde oprette, da haffue vj paa same deris vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, at bemelte skomagere maa udi sex nestfølgende aar, fra dette vort breffs dato beregnet, tolldfrj indføre alle hues buckehuder, som de till samme cardevanverkis fornødenhed och beredellse andenstedsfra her i vort rige Danmark lade forskriffue och indbringe. Herhos haffue vj och samme verk paa sexten aars tid fra bemelte dato privilegeret och bevilget, att ingen sig skall vnderstaa her udj forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn bemelte skomagere udi varende sexten aar at giøre nogen indpas med kardevan att berede eller berede lade, och dersom nogen her imod att giøre betreffet vorder, da skall de dermed haffue forbrudt alt hues vare, som de haffuer med at fare, hallffparten till os och kronen och dend anden hallffue part till samptlige participanter, dog skall det ingen dermed vere formeent her effter som hidindtill bered och giort cardevan andenstedsfra her i vort rige att indføre lade, och skall bemelte skomagere derimod effter egen erbydellse tilltengt vere saa megit kardevan, som her udi byen fornøden giørs, at forskaffe och dett for bedre eller och i det ringeste for lige saa god pris at sellge, som dett andensteds fra vden riget kand haffuis och kiøbis for, saa fremt de bemelte voris naadigst bevillinger agter at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ 12 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 462—63.

555. **16 Avg. 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Goterstorv og Jerngade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Fris till Klaushollm etc. och hans arffuinger en byggeplatz indenfor festningen vdvist och affmaalet, nemlig paa Goterstorff 97½ alen bred, paa dend side imod sydvest 192 alen lang, i Jerngaden 133 alen, endelig paa dend side imod nordost 102 alen, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 16 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 457.

556. **18 Avg. 1650.**

Skøde paa en Grund i Stenkulgade.

Frederik 3 skøder til »Jens Iffuersen och hans arffuinger en byggeplatz, vdvist och affmaalett indenfor festningen, nemlig for paa platzen for Helsingør port 22 alen, paa dend ene side i Steenkull-

gaden 33 alen, endelig paa dend bagerste ende 22 alen, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 18 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 457.

557. **19 Avg. 1650.**

Timotheus Vake maa helbrede forskellige Sygdomme.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vj os elskelig Timotheo Vake, som vnderdanigst foregiffver, at hand atskillige secreter ved till at curere atskillige store sygdomme, nemlig podagra, vatersoot, steen etc., paa vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst haffue bevilgit och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, att hand vbehindret maa forbliffue her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn och sig bruge lade hos huem hans tieniste behøffuer och begierer. Hafniæ 19 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 466.

558. **22 Avg. 1650.**

Skode paa en Grund ud til Ny Kongensgade (Gotersgade), Borgergade og Adelgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Arent Berntsen, byskriffuer i i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en vor och kronens byggeplads indenfor festningen, och er maalit derpaa som følger: i Ny kongens gade tredsindstyffve och otte alen bred, i Borgegaden it hundrede treduffue och en halff alen lang, paa dend anden side entlangst Hans Envolldsens vdviste byggeplatz ochsaa 130½ alen lang, i dend bagerste ende tredsindstyffue och otte alen bred, hulllken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 22 augusti 1650.

Endnu fick Arent Berntsen et lige lydende skiøde paa en platz inden festningen, i Ny kongens gade, førgetyffue alen bred, i Adelsgaden firesindstyffue och fire allen lang, paa dend anden side ochsaa 84 alen lang, paa dend bagerste ende 40 alen bred. Hafniæ 22 augusti 1650.

Sæl. Registre XXII. 471.

559. **7 Sept. 1650.**

Skøde paa en Grund i Regnegade.

Frederik 3 skøder til »Olle Torbensen och hans arffvinger en vor och kronens byggeplatz, vdvist och affmaalett inden for festningen i dend Reene gade halfftredsindstyffue och syff allen lang, forneden tyffue och en halff alen bred, paa dend side imod nordvest halfftrediesindstyffue och en halff alen lang, i dend bagerste ende 2 allen bred, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 7 septembris 1650.

Sæl Registre XXII. 471—72.

560. **12 Sept. 1650.**

Skøde paa en Grund i Kirkegade.

Frederich 3 skoder til «Erich Jørgensen och hans arffvinger en vor och kronens byggeplatz, vdviist och affmaalt inden for festningen i Kirkegaden, nemlig sexten allen bred, entlangst Rasmus Michellsens platz treduffue alen lang, paa dend anden side ochsaa treduffue alen lang, i dend bagerste ende sexten allen bred, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 12 septembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 472.

561. **7 Okt. 1650.**

Skøde paa en Grund i Kaabergade.

Frederik 3 skoder til »Jens Nielsen och hans arffuinger en vor och kronens byggeplatz, vdviist och affmaalet inden for festningen, nemblig for paa platzen for Hellsingør portt tiuge och trej allen bred, i Kaabbergaden 42 allen lang, paa dend anden side ochsaa 42 allen lang, i dend bagerste ende 23 allen bred, huilken forskreffne byggeplatz« etc. Haffniæ 7 octobris 1650.

Sæl. Registre XXII. 480.

562. **9 Okt. 1650.**

Stadfæstelse paa Nr. 388.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom hos os vnderdanigst anholldes om confirmation paa et voris elskelige kiere her faders, salig och højlofflig ihukommellse, naadigst forwndt obne breff, lydendis ord fra ord som følger: Christian 4 osv. som Nr. 388. Da ville vi forskreffne obne breff udi alle des ord, clausuler och pungter confirmeret, fuldbyrdett och stadfest, saa och hermed confirmerer, fulldbyrder och stadfæster. Hafniæ 9 octobris 1650.

Sæl. Registre XXII. 481—82.

563. **23 Okt. 1650.**

Peder Svenske maa bruge Græsningen paa Ladegaardsmarken til Mikkelsdag 1651.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wi paa os elskelige Peder Christensøn Suenske hanns wnderdanigste ansøgning och begiering naadigst haffuer bewilgit och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at hannd maa for betalinng haffve gresninng till hanns queg paa Ladegaards marckenn her for vort slaat Kiøbenhaffnn, saa och beholde kiørene, som paa forbemelte Ladegaards marck findis, for

billig affgifft indtil Sanckte Mickaels dag førstkommendis, dersom wi ellers till Philippi Jacobi dag førstkommendis, efftersom forbemelte Peder Suenskis forpacktning paa forbemelte Ladegaards marck till forbemelte tid er wde, nogenn foranndrinng dermed at foretage tilsinds worder, saa hannd det selff icke lenngre i forpacktning beholder. Hafniæ denn 23 octobris 1650.

Sæl. Registre XXII. 486.

564. **19 Nov. 1650.**

Skøde paa en Mølleplads i det ny Bulværk norden for Nørreport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Claus Nagel skal affbryde sin mølle, nu staaendis vdenfor Westerport for vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, formedelst byenns festning och nu foretagne fortification skyld, da er hannem der imod till wederlaug en anden beleylig plads til en møllebanck naadigst igienn vdwiist i den ny bulverck liggenndis imod nordenn nest ved Nørreportt, med saadann condition, at hannd maa sette der paa sinn mølle och nyde och bruge denn for sig och sine arffuinger, saa lennge som møllen sammesteds kannd staa forvdenn fortifications forhindring. Sinn møllebanck skall ingensteds røre wed woldenn, och skall hand intit bruge aff denn iord, som er i denn bemelte bolwerck, forvdenn sin møllebanck och frie wey till møllen, aldtingist forvdenn fortificationens skade och paa hanns egenn bekostning, huilcken forbemelte mølleplads etc. Hafniæ 19 novembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 503—504.

565. **20 Nov. 1650.**

Samuel Meyer forskaanes for Byens Tynge.

Frederik 3 bevilger os elskelig Samuel Meyer, voris hoffapotecker, maa være frie och forskaanit indtill anderledis aff os forordnit worder for ald borgelig och byes tynnge och besuering. Forbydendes etc. Hafniæ denn 20 novembris 1650.

Sæl. Registre XXII 500.

566. **26 Nov. 1650.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »Jens Jackopsønn och hans arffvinger enn vor och chronens byggeplads, vdwiist och affmaalit indenn for festningenn vdenn Prindsens canal, nemblig 20 alne breed, langst Jenns Jensøns plads 54 alne lanng, paa denn anden siide langs

Hanns Theskes plads ochsaa 54 alne lanng, i dend bagerste ende tyffve alne breed, huilckenn forbemelte byggeplads« etc. Hafniæ 26 novembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 504.

567. **3 Dec. 1650.**

Skarnholmen skal kaldes Slotsholmen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi naadigst haffue for gaatt anseet at forandre naffnit paa den plads her wed vort slaatt Kiøbennhaffnn, som hidindtill almindelig er bleffvenn kaldit Skarnnholmen, och denn at lade kalde her effter Slaadsholmen, huilckitt wi till allis effterretninng haffver wildit lade publicere och forkynnde, och her med alvorligenn forbyde at inngenn sig skall wnnderstaa samme plads her effter at kalde Skarnnholmen, vnnder straff som vedbør. Hafniæ denn 3 decembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 508.

568. **4 Dec. 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Ny Kongensgade (Gotersgade) og Adelgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Hans Envoldsøn, borger och indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, formedelst nu foretagne fortifications skyld skall affbryde hanns voninger liggenndis vdennfor Nørreport och mister en hauge, saa er hannem der imod till wederlaug en anden byggeplads inden for festningen igien vdviist och affmaalit, nemblig i Ny Kongens gade 68 alne bred, langs Adelsgaden 160 och en halff alne lang, kuilcken forbeneffnte iord etc. Haffniæ denn 4 decembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 508—509.

569. **10 Dec. 1650.**

Skøde paa en Grund i Kirkegade.

Frederik 3 skøder til »Axell Pedersønn och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads, vdviist och affmaalit inden for festningenn i Kirckegadenn nest ved Rasmus Mickelsønns wdviiste byggeplads, paa denn vestre side 30 alne lang, paa begge siider och for till gadenn, och saa i denn bagerste ende 20 alne breed, huilckenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 10 decembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 510.

570. **21 Dec. 1650.**

Niels Holst faar 20 Aars Frihed for den ham udviste Grund i den ny By.

Frederik 3 gøre alle witterligt, at efftersom Niels Holdst, voris distilerer, vnderdanigst lader andrage och berette, at hannem en byggeplads er wdviist och tillmaalt langs vdi den dybe gamle graff vden for denn gamle vold, huor hand icke alleine med stor bekaastning haffuer maat nederbryde den gamle vold, men endochsaa hennte iord andensteds fra till at opfylde graffvenn, efftersom iordenn, som tagis aff denn nederbrutte vold, icke nær der till kunde forslaa, med vnderdanigst begiering derfor, at de privilegier, som dennem ere forunndt, der vdi dend ny bye kiøbsteds bygning opsættendis vorder, paa 12 aars tid naadigst ere forvnndte, paa 20 aars tid paa forbemelte hans plads och bygning matte priviligeris, da haffue wi vdi betracktning aff dennd store omkaastninng, som hannd allerede paa forbemelte plads anvennt haffuer och her effter annvennde skall, paa forbemelte hanns vnderdanigste ansøgninng naadigst bevilgit och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at hannd paa 20 aars tid maa nyde och beholde alle de friheder och privilegier, som anndre, der vdi dend ny bye byggenndis vorder, paa 12 aars tid ere forvnndte, effter der paa vdgiffne aabne breffs viidere indhold. Forbydendes etc. Hafniæ den 21 decembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 514.

571. **30 Dec. 1650.**

Skøde paa en Grund ud til Dronningens og Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »Mogens Groffve och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads vdviist och affmaalt indenfor festningen wed Dronningens och Prindsens canal, nemlig langs Dronningens canal 20 alne lang, paa denn andenn side langs Poffvell Dues wdvijste plads ochsaa 20 alne lang, till Prindse canal threddeffve och thoe allne breed, i den bagerste ennde ochsaa 32 alne bred, huilken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ den 30 Decembris 1650.

Sæl. Registre XXII. 516—17.

572. **6 Jan. 1651.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal og Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jens Boyesøn, toldskriffuer for vor kiøbsted Kiøbennhaffnn, och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads indenfor festningenn wdviist och affmaalt wed Prindse canalen, for till canalen 32 alne bret, endlangs Dytmerskegadenn 90 alne lanng, paa denn anndenn side ochsaa 90 alne lanng, i den

bagerste ende 32 alne lanng, huilckenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 6 janvarij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 3—4.

573. **23 Jan. 1651.**

Hofslagteren faar Bolig i Laxegade.

Frederik 3 gøre alle witterligt, att efftersom Hans Hermandsønn, woris hoffslackter, wnderdanigst lader anholde och begiere, att hannd och hanns hustrue deris liffs tid maa beholde och beboe dend woninng paa hiørnit aff Laxegadenn i Skipperboderne her for wortt slaatt Kiøbenhaffnn, som hannd nu nyder, efftersom hannd wnderdanigst beretter att hannd denn øde haffuer antagitt och endeel derpaa bekaasted, da haffue wi paa forbemelte hans vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilgit och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at forbemeldte Hans Hermandsøn och hanns hustru begge deris liffs tid maa beholde och besidde den waaninnge vdi forbemelte Skipperboderne i forbemelte Laxegade, som de nu vdi boer, saa och at deris arffvinger, naar de forbemelte waaninger quiterer, skall erstatis huis billig och udvendig bekaastning da befindis aff forbemelte Hans Hermandsøn och hans hustru derpaa att være annvennt. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 januarij 1651.

Sæl Registre XXIII. 10—11.

574. **25 Jan. 1651.**

Skøde paa 11 af Skipperboderne.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Christopher Gabell, voris kammerskriffver, och hans arffvinnger sex wore och chronens woninger, iordfrie grund liggendis tuertoffver for Holmens kircke vdaff Skipperboderne, som er fra de femb woningers stolpe, som Christopher Gabell tilforne i forleedenn aar haffuer bekommit voris naadigste skiøde paa, och till ennden aff forbemelte Skipperboder fra wester och i øster er vdi lenngdenn 50 alne och halfftredie quarteer, paa denn anden side j Hommerstrædit er endnu femb woninger, som strecker sig i wester och øster i lengden 41 alne, breddenn paa begge radder boder med dets tilliggenndis gaards romb aff sønnder och i nøer 42 alne och en halff, huilke forbeneffnte woninger« etc. Haffniæ denn 25 januarij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 11—12.

575. **29 Jan. 1651.**

Skøde paa en Del af nuværende Trinitatis Kirkegaard.

Frederich 3 skøder til «os elskelige Frederich Frederichsønn, jndvaaner i vor kiøbsted Kiøbennhaffn, och hans arffvinnger enn vor och chronens plads, iordfrie grund och eyendomb liggendis wed enden aff denn ny kircke, som nu kaldis Regentzkircken, imellem forbemelte kirckegaard och Aulffsgaardenn, och er samme plads fra forbemelte Aulffsgaardenn langs henn ved kirckegaardenn till Diderich Badskers boder aff sønder och i norden 22 alne halfftredie quarteer bred, paa denn anden side wd till Aulffsgaards stald imellem samme Aulffsgaard och Diderich Badskers boder er samme plads aff sønden och i nordenn 20 alne och halfftredie quarteer breed, paa kirckegaardenn lanngs henn ved forbemelte Lene Diderich Badskers boeder och vd till Aulffsgaarden er forbemelte plads aff vesten och i østenn 25 alne itt halff quarteer lanng, paa denn andenn side langshenn wed Aulffsgaard-staldenn fra kirckegaardenn och till Aulffsgaardenn er samme plads aff westenn och i østen 24 alne och en halff alne halfftredie quarteer lanng, huilcken forbeneffnte plads» etc. Hafniæ denn 29 januarij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 12—13.

576. **6 Feb. 1651.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Kanal.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Augustinus Otte smid skal miste it støcke iord och grund wed sitt huus, da haffue wi hannem derimod till vederlaug igienn vdlagt it støcke iordsmon ved forbemelte hanns huus, och er maalit derpaa som følger, som er først fra hanns gaffvel och till den line ved dend ny opbygte skippervoninger vdimod Holmens skole en alen och trey quarteer bred, fra hanns hiørnestaalpe fra gadenn och ind paa Thomas Andersøns plads, saa vitt som affpælitt er, aff væster i øster 30 och halffanden alne lanng, fra samme pæell fra forbemelte Thomas Andersøns plads och till forbemelte Augustinus egne planckeverck er aff sydost och i nordvest 25 alne ringere trey tom bred, huilcken forbeneffnte plads etc. Hafniæ 6 februarij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 20.

577. **6 Eeb. 1651.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Theodorum Lente, voris chammersecreterer, och hans arffvinnger en byggeplads liggendis wed Holmens canal med trende voris boder, som er vdi breddenn fra

mester Augustinus Smeds plads och henn imod Niels Oluffsøns plads aff vester i øster 30 alne, paa dend anden side imod Skippergaden er samme plads iligemaader aff vester i øster 30 alne bred, lengden aff canalen mod Skippergaden er samme plads med forbemelte 3 Skipperboder paa begge sider aff sønden vdi nør 74 alne och en halff lang, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 6 februarij 1651.

Sæl. Registre XXXIII. 21—22.

578. **27 Feb. 1651.**

En Læge maa nedsætte sig udenfor Nørreport fri for borgerlig Tynge.

Frederik 3 bevilger Mathias Knudsøn, at hand sig her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn vden Norreportt maa nedersette och der, indtill anderleedis forordnit worder, wære fri och forskaanit for ald borgelig tynnge og besuerinng, saa och at hannd maa lade sig bruge hoes dennem, som hans hielp monne begiere. Dog skall hannd derimod tiltenckt være sig tilborligenn att forholde, saa och aarligenn effter hanns egenn erbydelse at curere en snees eller meere fattige folck vdenn betalinng. Forbydendes etc. Hafniæ denn 27 februarij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 28.

579. **18 Marts 1651.**

Skøde paa en Grund paa den gamle Vold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »os elskelige Anders Nielsøn, wnnderskriffuer paa wort slaatt Kiøbenhaffnn, och hans arffvinnger en wor och chronens byggeplads paa dend gamle vold liggenndis for till paa dennd ny affstockne Kongensgade, och er bred till gadenn 32 alne och bagtil imod forbemelte Anders Nielsons egenn gaard liggendis saa bred, sidenn er samme plads vdi lengdenn ved Diderich Dreyers ny vdviiste plads 36 och enn halff alne, och den forbemelte side lige weed David Morer ligesaa lanng, huilcken forbenefnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 18 martij 1651.

Sæl. Registre XXIII 36—37.

580. **18 Marts 1651.**

Skøde paa Grunde i Tornebuske- Rosenborg- og Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »os elskelige her Henrik Ranndsov och hans arffvinnger tuende voris och chronens byggepladser, som er først enn plads vdi Tornebuskgadenn, som er udi lengdenn 116 alne, paa denn ene ennde wed Laurits Hammers plads er vdi breddenn førgetyffve och 8 alne, paa dend anndenn ende fra hiørnit paa forbemelte her Hennrick Randzovs egenn gamle plads 6 alne; dennd

anndenn plads vdi Tornebuskgadenn er vdi lengdenn 226 alne, i dend ny Kongensgade er vdi sinn lenngde 211 alne, udi Rosenborgis gade er vdi bredenn 70 alne, paa dennd fierde side er vdi bredenn 66 alne, huilke forbeneffnte byggepladser« etc. Hafniæ denn 18 martij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 42.

581. **5 April 1651.**

Skøde paa en Grund ud til Ny Kongensgade (Gotersgade) og Myntergade.

Frederik 3 skøder til »Jakop Sidzov, borger, och hans arffvinnger enn vor och chronenns byggeplads paa denn gamle wold liggendis, for till paa den affstuckenn ny Kongensgade er bred till gadenn 40 och 4 alne och bag till imod Seelboerne 45 alne, noch er samme sinn plads vdi lengdenn vdi Mynntegaden 39 alne och den 4 side ved Anders Nielsøns ny vdviiste plads 33 alne, huilcken forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ denn 5 aprilis 1651.

Sæl. Registre XXIII. 54.

582. **6 April 1651.**

Om Befæstningen.

Frederik 3 gøre alle witterligt, at efftersom os elskelige her Frederik Reeds till Thygestrup, ridder, embidsmand paa vort slaatt Wordingborge, och Joackim Gierstorph til Thundbyholm, ridder, stadtzholder i wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, vore mend och raad, haffue effter woris naadigste anordning och befalning forhørt os elskelig her Axel Wrup till Beltebierge, ridder, wor mand, tienner och befalningsmand paa wort slaat Christiannopel, hanns regenskaff for det ny fortifications verck her for vor kiøbsted Kiøbennhaffnn, huilckit deris forhør lyder ord fra ord som efflerfølger: Wi effterskreffne Frederick Reeds till Thyggestrup, ridder, Danmarckis rigis raad och Kongelig Mayesteds befalningsmand paa Wordingborgeslaat, Joachim Giestrup till Thundbyholm, ridder, Danmarckis rigis raad och statholder i vor stad Kiøbenhaffnn, giøre witterligt, at wi effter Kongelig Mayestets woris aldernaadigste herris befalning haffue for os tagit och igiennemseett erlig och welbyrdig mand her Axel Wrop till Huiderøe, ridder, Kongelig Mayestets welbestalter oberst och befalingsmannd offver Christiannopel læenn, hans regenskaff for dett ny fortifications werck her for Kiøbennhaffnn for trende aar, bereynit fra den 1 junij anno 1647 och till dend 19 novembris anno 1650, huor her Axell Wrup fører sig till indtegt at haffve anammet enn summa penge till samme verckis fortsettelse, nemblig aff Kiøbenhaffns bye 7316 rdlr. 34 ß, item aff lænene her vdi Sielland 11480 och halffierde rdlr. 22 ß,

sammeledis aff adelenn her vdi Siellannd 2768 rdlr. 42 ß, jligemaader aff Kongelig Mayestedts egit kammers aff de Christianprisis pennge 60000 rdlr. och aff mig Joachim Gierstorph anammet thohundrede och halfftredsindstyffve rdlr., disligeste aff Christopher Gabel, Kongelig Mayestets chammerskriffuer 2000 rdlr., saa och anammit for gammel wbrugelige jern materialier fra werckit saaldt er 38 rdlr., sammeledis fører sig till jndteckt huis materialier hannd for rede penninge haffuer kiobt och ellers vdi andre maader anammet och oppebaaret, giør saa tilsammen ald forskreffne hans indtegt och oppebæringg aff reede penge firesindstyffve tusinde rdlr. och 3 tusind aate hundrede tredsindstyffve och tou rdlr. 2 ort 2 ß, effter bemelte hans derpaa affleffverede trende aars regennskaffs widere formelding. Aff forskreffne indteckt føris igien till vdgifft, som er giffvenn dennem, som vdi roder haffue arbeydett vdi graffverne och paa voldene effter derpaa hoesfølgennde indnomererede och wnderskreffne rullers wiidere formelding, disligeste vdgiffven och betalt for atskillige materialier til samme verchis fornødenhed, jtem affkortit sinn egen och wnnderhaffvennde officerers løn och besoldning effter hans bestallingsbreffs widere formeldning, och beløber hanns ydgifft, som vdi saa maader till bemelte ny werch er anvennt, 80871 rdlr. 19 ß. Noch føris till wdgifft 3000 rdlr. for huis forstrekning hand vdi forledenn feydetid giort haffuer, som hannem wnderdanigst haffuer værit bewilgit at maa føre sig till wdgifft vdi disse regenskaffver, effter salig och høylofflig ihukommelse Kongelig Mayestets naadigste breffs widere formelding, daterit den 31 maij anno 1647, huilcke forbemelte tretusennde rdlr. befindis fuldkommen at være till indtegt førtt vdi Christianprisis regenskaff fra 1647 till 1648, giør saa tilsammen ald forskreffne her Axel Wropis wdgifft och affkorting firesindstyffve och tre tusinde aate hundrede halffierdesindstyffve och eenn rdlr. 19 ß. Och saa samme vdgifft imod forskreffne indtegt lignet och lagt, da befindis wdgifften at beløbe høyere end indteckten halffniende rdlr. 17 ß, som hannd vdi nestfølgennde regenskaff wiidere till wdgifft haffuer at føre, huorimod befindis at være vdi beholdinng efftersk reffne materialier wed werckit, nemlig 20 allen fyrretømmer, sex tylter sex støcker, 16 alne fyrretømmer, 9 tylter sex støcker, 12 alne fyretømmer, 9 tylter 3 støcker, 10 alne fyrretømmer, 10 tylter sex støcker, stolper sex, fyrredeller et hundrede och sexten tylter, leckter tov tusinnde sex hundrede, hackeskoffer treytusinde tou hundrede, egebohrkuner otte tylter, hiulbaarer it tusinnde 800 och 20 støcker, hiulebaarehiul et tusinde fembhundrede och tredsindstyffve støcker, hiulebørebaalter et tusinnde trei hundrede

och tredsindstyffve støcker, spaer fire hundrede halffierdesindstyffve och sex støcker, jernskoffer 400 och 74 støcker, hacker 726 stocker, iernstenger tolff, enn jernsøger, linner sex støcker, thoue et støcke, spaeskoffer 700 støcker, øser tie støcker, som her Axel Wrop fremdeelis wiidere skall stande Kongelig Mayestet till reede och regenskaff for och sig vdi nestfølgende regenskaff till inndtegt føre. Till widnisbyrd vnder woris zigneter. Actum Kiøbenhaffnn dend 19 martij anno 1651. Frederich Reeds, egenn haandt, Joachim Giestorph, egenn haand. Da wille vi hermed paa voris och chronens weyne forbemelte gode mends forhør haffve confirmeret, fuldbyrdtt, samtocket och stadfest och nu hermed confirmerer, fuldbyrder och stadfester ved sinn fuldmackt at bliffve vdi alle sine ord och punckter, efftersom forskreffvit staar, och effterdi bemelte regenskaff med sine bevijser, quitanzer och breffve er offverleffverit, thi lade wi hermed forbemelte her Axel Wrup och hanns arffvinger aldeelis quit och kraffvisløs aff os och woris effterkommere konninger vdi Danmarch for forbemelte hans regenskaff, indtegt och vdgifft, vndtagen hues besolding her findis indført, som hand med wiidere regenskaff haffuer att forklare och quitantz at søge. Giffvitt Hafniæ denn 6 aprilis 1651.

Sæl. Registre XXIII. 54—57.

583. **7 April 1651.**

Vinhandlernes Privilegier.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wiinhandlerne her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn hoes os wnderdanigst haffue ladit anholde och begiere till deris nærings forbædring och fortsettelse wi naadigst ville bevilge, et wiinhandlerlaug med tillhørennde privilegier och friheder her i byenn at maatte oprette och begynde lade, da haffue wi effter bemelte samptlige wiinhandlers vnderdanigst anmoding och begierinng naadigst bevilgit och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at bemelte wiinhandler maa paa effterskreffne maniere och følgennde privilegier it laug her i byenn begynnde och opnætte med besiddere aff raadit, aaldermend och hoesiddere, och vdi samme laug skal ingenn maa tagis vdenn de som deris borgerskaff vonndit och udi sex aar paa handverckit tiennt haffuer och sig disimidlertid vdi alle maader redelig forholt, saa och haffue en capital paa 1000 rdlr., handelen dermed tilbørligen at fortsette; jngenn som er vdi laugit maa vnnder godsis fortabelse och annden wilckaarlig straff vdtappe nogenn slags wiinn, aqvavitte eller fremmit drich, huad naffn det och haffve kand, fremmit øl vndertagit, jligemaader maa ingen fremmede

her i byenn tilsteedis nogenn slags wiinn vdi smaat at wdhycke eller wdtappe, oplegge eller vdi ammer, bempler eller dislige smaa partie at selge, men skal det alleene enten strax aff skiffvene vdi støcker, piber eller oxehoffveder och ey ringere maade selge, for denn priis wiinhandlerne och anndre, som med dennem kiøbe will, kannd omforligis eller och strax vnder dets fortabelse her fra bortføre. Naar noget fremmit skiff med wiin paa reedenn ankommer och wiinhandlerne her i byen nogit aff dets vare vorder tilbudit, da maa aff samme skiff saa megit vdloses, som selgeren miste och affstaa vil, huilckit alt tilbørligen fortoldis och for accises skall, mens de fremmede for samme ringe godsis och wiins losning sampt lastpenge och andit deslige fri passere, och skall ingenn, som vdi laugit er, maa forbydis at giffve god kiøb paa sine vare eller forskriffvis, huormegit hand denn fremmit for sinn vare giffve skall, mens skal være enhuer frit for at søge sinn fordeell vdi kiøben och selgen, som hannd bæst kand, dog skal borgemestere och raad her j stedenn aarlig sette en wisse priis, som hid indtil haffuer værit sædvaanligt, huoreffter de som vdi paatter tall vdselge, sig skulle haffve at forholde. Forbydendes alle och enhuer etc. Hafniæ denn 7 aprilis 1651.

For huilchen høybemelte Kongl. May. store naade wi altid wille findis Hans May. tro och lydige wndersaatere, som vi pligtige och skyldige ere, da paa det høystbemelte Hans Kongl. May. naadige welmente willie des bedre maa effterkommis, saa och dette bewilgede laug sin tilbørlig begyndelse kand erlange, wed god richtighed fortsettis och udi indbiurdis fred continueris och erholdis, huor till Gud den allermechtigste naade och løchsalighed forlehne wille, ere disse efterskreffne poster forfattede, som aff alle laugs brødre vedtagit och vnderskrefuit, at holde oc efterkomme i alle maader.

1. Wdi dette laug skall vere en oldermand oc tho hossiddere, oc skall der till aff samtlige laugs brøderne nogle aff de forstandigste vdvelgis, oc borgemester oc raad at forslaa, samtyche oc ordinere; huo der till worder vdvelt och samtycht skall uden nogen modsigelse saadant antage oc laugett med raad och daad forstaa oc des beste søge oc forfremme, saa vidt mueligt, de skall och haffue en laugsskriffuere aff laugsbrøderne, som der till kand vere bequem, som alt huis udi lauget passerer rigtig till effterrettning skall antegne.

2. Naar en haffuer weret oldermand udi tho aar, maa hand der fra forløffuis, med mindre lauget hannem begierer oc hand det fremdeelis betiene wille, och naar oldermanden forløffuis, skall en aff hans hossiddere, huilchen borgemester och raad der till ordinere,

vere oldermand itt aar igien, och saa en aff laugsbrøderne, som der till ere tienlig, tagis till oldermand igien, och skall den oldermand, som aff treder, vere forpligt rigtig rede och regenskab att giøre, samt inventarium paa alt huis hand paa laugetz vegne annammet och udi andtvordt hafft hafuer, fra sig till hans effterkommere oldermand at leffuere, som det sig bør.

3. Hos lauget skall vere en laugs kiste med tuende laase for, huor till oldermanden skall haffue den ene nøgell och skriffueren den anden; udi samme kiste skall forvaris laugs privilegier, bøger, regenskaber, penge, di fattigis bøsse och laugetz indsegell, samme kiste skall altid vere staaendis udi oldermandens huus och ey aabnis vden oldermanden, hossidderne och skriffueren ere tillstede.

4. Samptlige laugsbrødre skall holde oldermanden oc hossidderne udi tilbørlig respect oc æhre, oc dennem, saa vit lauget angaar och artichlerne formelder och medfører, hørige och lydige, saa och med god discretion den ene laugsbroder med den anden, naar de ere forsamlede, sig forholder; huo sig her imod forseer eller sig med v-quems ord eller gierning, banden eller buldren lader finde, naar de forsamlede ere, straffis efter fire laugsbrødernis, som aff oldermanden der til vdneffnis, deris sigelse, dog huis som ære och lempe angaar och ey udi lauget bileggis kand, eller huis som øffrigheden er udi intereserede, det forfølgis och orddeelis paa sine tilbørlige steder.

5. Oldermand och hossiddere maa med inspectoris consens holde almindelig adelsteffne och sammenkomst, at alle laugsbrøderne skall komme tillsammen oc huis stridighed sig imellem brøderne kand haffue begiffuet sig at bilege, saa och enhuer sine bøder, som hand kand vere pligtig och med restere, at vdgiffue; eller maa oldermanden, naar det paa laugetz vegne behoffuis, laugsbrøderne samle och sammenkalde om huis som lauget kand vere till gafn och gode.

6. Huo som efter oldermandens befalning tilsagt vorder at møde och sig ey indstiller till det klocheslett, tillsagt vorder, efter Hellig geistis kloche at regne, hand giffue till straf for it quarteer 1 ß, for en halff time 2 ß, for en heell time ½ rdlr., for tou timer 1 rdlr., huo som vden loulig forfald slet borte blifuer giffue 2 rdlr., halffparten till lauget och halfparten till de fattige.

7. Tuende aff de yngste laugsbrødre, som sidst udi lauget indkommer, den ene en rinsk, den anden en fransk wiinhandler, skulde were pligtig laugsbrøderne, naar oldermanden det befaler, rinskwinhandlerne den som med rinskwiin handler och frandskvinhandlerne den

som med franskwiin handler, were sig med lig at folge, eller huad ærinde paa Kongl. May., byens oc laugens vegne kand forefalde och forrettis skall; findis de, som der till tillsige skall, v-uillig, bøde huer gang 4 rdlr., mens blifuer dennem enten siug eller udi loulig forfall, da den som nest for hannem i lauget indkommer saadant att forrette, indtill den anden igien tilpas blifuer och det selff forrette kand, som det sig bør.

8. Huo som effter Hans Kongl. May. naadigste privilegier haffuer wundet sit borgerskab oc tient paa handtwerchet i 6 aar, och sig i alle maader redeligen forholdett, och haffuer 1000 rdlr. capital, haffuer sig ochsaa med en erlig quinde eller pige i echteskab indladet, eller vill sig der med indlade, hand maa komme i dette laug och giffue saa till laugsens fortsettelse och vnderholdning den som haffuer tient her i staden trediffue rdlr.; huo som er føed vden riget och ey her i staden hafuer tient, giffter hand sig med en laugs broder daater eller effterlatte enche, da at giffue 50 rdlr. till lauget, giffter hand sig vden lauget, da at giffue till lauget 100 rdlr., men dersom hand, naar hand her ankommer och sig nedersetter, gifft er, 150 rdlr. till laugetz forbedring at vdgiffue.

9. Naar nogen laugsbroder ved døden affgaar, da skall det vere hans effterlatte hustrue frit fore winhandelen, om hun det begierer, at bruge, saa lenge hun sig iche udi echteskab med nogen anden begiffuer, som udi sex aar ey, effter kongelige privilegier, paa handverchet tient haffuer.

10. Huis som med borgermester oc raads vidskab oc willie, lauget till gaffn oc gode, af samtlige laugsbrødre her effter vedtagis, skall ochsaa af samtlige brøderne holdes och effterkommis vnder 20 rdlr. straff till lauget och 10 rdlr. til de fattige.

11. Item laugsbrødre eller encher maa iche nogen hemmelig, vnderfundig handell med laugs fremmede, dem till profit oc laugsbrøderne till skade, bruge; befindis nogen her imod at giøre, straffuis effter oldermandens och laugs brødernis sigelse.

12. Huilchen laugsbroder, der fornemmer och kommer udi forfaring, at nogen som ey er i lauget handler med vin, imod kongelige privilegier, eller fremmet med fremmet handler, da skall hand oldermanden derom advare, at hand det byfogeden kand tillkiende gifue, som der om kand reqvirere lade oc offuer Hans May. mandat holde; saa fremt nogen laugsbroder her udi findis forsømmelig eller med nogen dølger, hand straffis derfor efter oldermandens och laugsbrødernis kiendelse.

13. Enhuer, som udi dette laug er, skall handle oprichtig oc med rette kiøbmands maall vdmaale och udtappe, huo her imod findis at giøre skulde alvorlig straffis och sin laugsfrihedt at haffue forbrudt.

14. Ingen vdi dette laug maa hafue mere end en tappe kielder, vden samtlige brødernis samtøche, paa det den ene saa vell som den anden næring kand hafue och den rige den fattige ey skulde fortryche, mens dersom nogen saadant for sine aarsagers skyld vorder bevilget, da den aarligen derfore 20 rdlr. till lauget at udgiffue, dog stadz kielderen och des frihed her med vndtagen, som aff huilchen winhandler, wi den vnde vill, foruden sin egen kielder brugis och holdis maa.

15. Ingen winhandler maa selff eller ved andre sin win, till at fall biude, ombere eller en andens kiøbmand affspendig giøre, huo der imod giør straffuis efter oldermandens och laugsbrøders sigellse, dog ingen formeent profue aff win at sende till huem, som at kiøbe begierer.

16. Ingen laugsbroder eller suend maa bere nogit gewehr udi laugetz forsamling, vnder 2 rdlr. straff till lauget.

17. Huilchen laugsbroder eller suend hinanden truer eller vndsiger och det bewisligt giøris, bøde der for till lauget 1 rdlr. och der for vden stille borgen at vere den anden vbevarett, vden saa vit loug och ret med fører.

18. Ingen maa en andens tienere udi tieniste eller maskepi antage, eller fra sin hosbonde, i huad maader det skee kand, vden hosbondens villie och widskab, afspendig giøre, saa fremt nogen befindis saadant at giøre, strafis første oc anden gang efter oldermandens och laugsbrødernis kiendellse, skeer det tredie gang, da sin frihed hafue forbrudt och der forvden 20 rdlr. till lauget och fire rdlr. till de fattige at udgifue.

19. Naar nogen karll eller dreng hos nogen laugsbroder udi tieniste ankommer och foreenit worder, da skall hand saadant strax udi laugs bogen indføre, oc maa hand ey lauget niude førend hand sin tid effter sin forpligt hafuer udtient och sig effter kongelige privilegier erligen forholdet.

20. Naar Gud allermechtigste nogen laugsbroder, hans hustrue, børn eller thienere wed døden bortkalder, da skall samtlige laugsbroderne forpligt vere den afdødis lig till sit leyersted at følge, med mindre hand nogen loulig vndskyldning hafuer, vnder 1 rdlr. straff till de fattige.

21. Huis brøde som laugsbrøderne for deris forseelse till lauget blifuer befunden at vdgiffue, skall de strax till oldermanden

paa laugs vegne erlegge och betale, och hand det ved skrifueren specificeret rigtig till bogs lade føre, och der for till laugsbrøderne aarlig rigtig regenskab at giøre, huis som da ofuer vdgifften beholden blifuer, det strax paa rente imod god forsichring at vdsette och som sin egen gield at forestaa och till suare, paa det at naar nogen aff laugsbrøderne, deris hustruer eller børn formedelst vlychelig tillfald udi armod och till agters kunde geraade, dennem da noget der af till hielp till deris op- och vnderholdning kand gifuis. Alle disse forskrefne artichler och puncter, saa och de der efter videre eragtis fornoden at tillsette, loffue wi alle huer for sig lauget och vinhandlen till bestyrchelse och forfremmelse oprichtigen och redeligen och vell, som erlige borgere med huer andre at holde och effterkomme udi alle maader, des till vidnisbiurd haffuer wi dette med egne hender vnderskrefuit. Actum Kiøbenhafn.

Huilche puncter och artichler, effter att vi dennem haffuer ladet for os lese, observeret, ofuerweyet och betragtet, haffue wi befunden saaledis at were, at wi eragte dennem till forbemelte winhandlers laugs begyndelse, skichelig och ordentlig fremdragelse och vedlige holdelse och samtlige laugsbrøderne till nøtte, gafn at vere tienlig och fornøden. Huor fore wi och alle fornefnte winhandlers laugs artichle haffuer fuldbiurdt oc samtøcht oc stadfeste, saa der effter alle och en huer, som sig for en lemb och laugsbroder i samme laug ville erkiende och laugetz rettighed och frihed agter at niude, dennem haffuer at forholde, dog paa Kongl. May. naadigste behag os forbeholden disse artichle effter tidsens leylighed at forandre och forbedre, saa som det lauget och menige laugsbrødre gafnligst kand vere. Thill widnisbiurd haffuer wi ladet trøche voris stadz secret hengendis her neden fore. Giffuit udi Kiøbenhaffn den

Sæl. Registre XXIII. 58—59 og Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1458—67.

584. **17 April 1651.**

Skøde paa en Grund paa den gamle Vold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »os elskelige Peder Pedersønn, raadmand vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinger enn vor och chronens byggeplads paa den gamle vold, som hand paa sin egen bekaastning skall affbryde och graffvene vdfylde, liggendis for till paa den affstuckne ny Kongensgade och er bred til gaden 84 alne och bag till imod Peder Pedersøns egen woninger ligesaa bred, sidenn er samme plads vdi lengdenn ved os elskelige hr. Henrick Randzov til Møgelkier, ridder, embidsmannd paa vort slaat Aakier, hans plads 96 alne, och

dend 4 side tuert imod lige saa langt, dog er vdi forskreffne alne och maal hans egne frie grund paa alne och maal effter hans gamle adkommebreffvis wiidere formelding med vdi beregnit, huilkenn forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ den 17 aprilis 1651.

Sæl. Registre XXIII. 63—64.

585. **24 April 1651.**

Skøde paa en Grund ud til Ny Kongensgade (Gotersgade) og Myntergade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig David Mor, jndvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn och hanns arffvinger en vor och chronenns byggeplads paa denn gamle vold liggenndis for till paa denn affstuckne ny Kongennsgade, som er bred till gaden 29 alne och bag till imod hans egen gaard ligesaa bred, i lengden j Myntegadenn 44 alne, och denn fierde side tuert imod er lige saa langt, huilckenn forbeneffnte byggeplads« etc. Hafniæ dennd 24 aprilis 1651.

Sæl. Registre XXIII. 67—68.

586. **1 Maj 1651.**

Gældsbrev til de Fattige.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi effter dend affreyninng, som paa vort rentekammer med de fattigis directorer paa de fattigis wegne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn giort er, befindis bemelte Kiøbenhaffns byes fattige at være skyldig bleffvenn tuende och tyffve tusinde syff hundrede firesindstyffve och 1 rdlr. nitten skilling for atskilligt spindverck, som vdi woris elskelige kierre her faders, salig och høylofflig ihukommelse, regieringstid aff bemelte fattigis forstandere paa deris weyne vdi Børnehusit er bleffuen leffverit, da loffve wi hermed for os och woris effterkommere konninger udi Danmarck och chronen forbemelte 22781 rdlr. 19 skilling det første mueligt er at betale, och indtil dend tid betalingen skeer skall dennem fra dette vort breffs dato bereynit giffvis aarlig och sædvannlige rennte. Kiøbennhaffvenn denn 1 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 74.

587. **6 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund i Adelgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Oluff Oluffsønn mister hans gaard formedelst dend ny affstuckne Adelsgade skyld, som løber der igiemmel, da er hannem der imod till vederlag vdlagt en anden byggeplads liggendis for till paa forbemelte Adelsgade, som er bred till gadenn 15 alne och bag till ligesaa breed, vdi lengdenn

wed Peder Soffrensons snedkers plads 49 alne och dend 4 side ved Søffren Soffrensons ny wdviiste plads lige saa lang, huilcken forbeneffnte byggeplads etc. Hafniæ den 6 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 69—70.

588. **6 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund i Adelsgade.

Frederik 3 skoder til »Peder Søffrensønn snedker en plads sammesteds liggenndes for till paa Adelsgadenn, som er bred till gadenn 70 alne och bag till och 70 alne, i lengdenn er samme plads 49 alne, och dend fierde side ligesaa lang. Ellers lyder dette skode ord fra ord ligesom Oluff Oluffsøns«. Haffniæ dend 6 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 80.

589. **17 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund ved den gamle Vold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »Christen Søffrennsøn, jndvaaner her i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och hans arffvinger enn vor och chronenns byggeplads paa dend gamle vold liggenndis for till paa dend affstuckne ny Kongensgade och er bred till gadenn 40 alne och bag till imod Selebodenn ligesaa bred, vdi lengdenn ved David Morhs ny wdviiste plads sex och treddeve allenn och dennd fierde side tuert imod ligesaa lang, huilckenn forbemelte byggeplads« etc. Hafniæ dend 17 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 82—83.

590. **20 Maj 1651.**

Bestalling for en Voldmester.

Frederik 3 antager nærværennde Anders Øldgaard for enn conducteur och woldmester till at haffve flittig indseende med wor kiøbsted Kiøbenhaffnns volde och werke och i tide giffve till kiende huis brøstfeldighed der paa findis, saa vel som om nogen vnderstaar sig at føre iord derfra eller och møg eller anden wreennlighed paa eller op till voldenn eller vdi dend gade, som gaar imellem voldenn och byenn, huilckenn och ingenn maa med nogen bygninng, huad dett och være kannd, bebyge. Hand skal ellers vdi alle andre maader, saa wit en conducteur och woldmester tilkommer och erfodrer, bevise sinn troskaff och fliid och i alle forfaldende occasioner lade sig bruge. For saadann hans tro och villige tienniste haffue wi naadigst loffvitt och tilsagtt att ville lade giffve hannem till aarlig besoldning 120 rixdaler, och naar der arbeydes om aaritt, saa lennge arbeydit varer, 24 skillinng danske, mens dersom hand fortinnger nogit arbeyde,

da giffves hannem ingen daglønn, huilckenn hanns aarlig besaalding skall begynnde och angaa fra den 1 januarij sidst forledenn och enndis aarsdagen nest effter, och skall dend aarligen, indtill anderledis forordnit vorder, aff commisarij tolden, som til militien eller Kiøbenhaffns befestning er forordnit, erleggis och betalis. Forbydendis etc. Hafniæ dend 20 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 83–84.

591. **26 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund i Strandgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Joachim Valtpurger, slaatsfogit paa vort slaat Kiøbenhaffnn, mister hans haffve vden Nørreport formedelst festningens och nu foretagne fortification, da er hannem der imod till wederlaug vdlagt en haffveplads liggendis vdennfor Helsingiørs portenn i Strandgadenn och tuert imod ved Christopher Beyers och Laurits Mickelsøns pladser, nemmelig toehundrede och sexten alne lang, i Helsingiørgaden och Jytlandsgaden 84 alne bred, huilcken forbeneffnte hauffveplads etc. Hafniæ den 26 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 86—87.

592. **27 Maj 1651.**

Oluf Stenvinkel beskikkes til Stadskonduktør.

Frederik 3 antager Oluff Steenvinckel till at haffve efftersckreffne opsickt och tilsiunn her i wor kiøbsted Kiobenhaffn som følger. Først skall hand haffve flittig opsyen paa gaderne her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn och dem affveye och affpeele som bæst eracktis kannd, at de deris affløbe haffve kannd och hullerne fyldis eller høyderne jeffnis, saa ingen denn andenn till skade wandit opstemmer, dernest skal hand ochsaa giffve ackt paa, at ingen her effter bygger vd paa gadenn, mens huem i saa maader nogen vgbygninger will haffve, skal wige ind paa sin egenn grunnd; huis trapper som och her effter fra gaden opbyggis, maa icke gaa widere vd paa gadenn, end at der bliffuer 3 alne imellem rendsteenen och trappenn, saa at gangveyen paa gadenn bliffuer wbehinndret, mens vdi de gamle och sneffre gader, huor dett icke skee kannd, skall hannd bequemme sig dett bæste mueligt er och gadenn kand taale; i de ny gader, som er saa store, skall rummit jmellem husene och rendesteenene være sex alne och huer for sinn grund, efftersom hans huus strecker sig till, tou trey eller flere høye kampesteene lade opsætte, som kunde affverge, at vogne icke kiøre och forderffve gangweyene imellem deris huse och rendesteenen. Huo

som will aff mangel paa fersk wand haffve regenbacker offvenn omkring husene eller render imellem husene, skal føre deris wdløb med it welforvarit wiet wdløb och rør langs ned af murenn, paa det at wandit, som aff stor regn haabeviis falder aff wit wdstaaende render offver gaden, icke skall afverslaa dem, som gaa eller age paa gaden. Naar hand gaden brostfeldig eller icke saaledis brolagt befinder, som det sig bør, eller och at nogen sig imodsetter at bygge effter dend forskreffne maade, da skal hand byfogedenn det tilkiendegiffve, som derpaa tilbørligenn skall tale och wed rettenn forfølge, och for samme hans bestillinng och anbefalede inspection skal hannem aarligen her aff byenn giffvis 100 rdlr. forvden huis enhuer hannem godvillig for hanns wmage giffve vill, naar hannd nogen affviisning eller anstickninng giør, som helst(!) her effter nogit huus aff ny vil bygge, være sig adel eller w-adel, geystlig eller borger, skal effter sit skiøde och det kaart, som bemelte Oluff Steenwinckel haffuer paa bemelte Kiøbenhaffns byes gader och pladser och effter dend anordning, som her meldis, vdenn saa er at det for anden aarsag skyld anderledis foraardnit eller bevilgit worder, wed forbemelte Steenwinckel sig anviise lade, dog skal det stande enhuer frit for wed hannem eller andre byggemestere deris bygninng att bygge eller fortinge lade. Forbydenndis etc. Hafniæ denn 27 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 87—89.

593. **28 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Marturin du Pont, voris vognmannd, och hans arffvinger en vor och chronens byggeplads liggendis for till j Roeskyldgaden, er vdi breddenn 60 alne och bag till mod David Klagis plads ochsaa 60 alne, sidenn er pladsenn ved Augustini Pedersøns vdviiste plads, iord, grund it hundrede och aate alne och den fierde side tuertoffuer lige saa lang, huilcken byggeplads« etc. Hafniæ dend 28 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 89.

594. **29 Maj 1651.**

Skøde paa en Grund i Jyllandsgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige Kortt Thrap, borger och indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, mister sin hauffveplads vden for Nørreportt formedelst festningens och nu foretagne fortification skyld, da er hannem til wederlaug vdlagt enn haffveplads vden for Helsingiørs port liggendis vdi Jytlandsgaden for til och bag

til gaden imod Abraham Haltermands plads, som er udi bredden it halffhundrede alne och sex, i lengden imellem mester Christopher Beyers och mester Daniel Baldtzers pladser it hundrede och aate alne, huilcken forbeneffnte haffveplads etc. Hafniæ dend 29 maij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 89—90.

595. **1 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jackop von Hamb, borger och indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffvinger enn vor och chronens byggeplads liggendis for till wed Prindsens canal, som er bred till gaden 30 alne och tuertoffuer bag till ligesaa bred, sidenn er pladsen vdi lengdenn ved Anna affgangne Giert Meyers plads 60 alne och dend 4 side tuert imod ligesaa lang, huilckenn forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ dend 1 junij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 91—92.

596. **2 Juni 1651.**

Ladegaardsmarken overdrages til 20 Hollændere.

Frederik 3 bevilger Dirick Clausøn Reiners, Johan Chorneisøn, Peyter Jackopsønn, Claus Sigbracktsønn, paa deris egen och sextenn deris medconsorters veyne ladegaarden her for vor kiøbsted Kiøbenhaffnn med efffterfølgende conditioner.

1. At de maa nyde forbemelte ladegaards marcker och alt dets tilleg vdi ager och eng, waat och tørt, saa wel det som indheynit er och forfindis, søerne och dammerne vndtagenn, som derpaa marchen eller ved forbemelte ladegaard findis, huilcke wi os alle wil haffve os forbeholdenn till at bruge och beholde, for dem och deris effterkommere till evindelig eyendom for 700 rdr. aarlig affgifft eller och derfor at leffvere vdi steden till voris hoffhaltunng huis ware som hos dennem kand tilveyebringis for efftterskrefne pris, nemlig en kalff, som er maanit gammel, for 4 rdr., 1 lamb for 1 rdr., j pd. fersk smør for 8 skillinng danske, j paatte sød melck for j skillinng danske, 2 paatter suuer melck j skillinng danske. Herforvdenn skal de och deris effterkommere leffvere till voris befalings mand paa wort slaat Kiøbenhaffnn och hans effterkommere huis hans formand tilfornn aff hans ladegaard till deris huusholding beckommit haffuer, som er vgentlig 4 pund smør, 16 paatter suuer melck, 12 paatter sød melck. 2. Skal de være forplickt at opbygge en bye paa 20 gaarder paa samme ladegaards marck, huor dennem plads dertill wdwiisis, eller dennem forløffvis plads der till at opsøge, huorimod dennem och deris

efflerkommere skall wære tilladt at nyde der de privilegier, som de och deris forfædre vdi dend Hollandske bye paa Amager nødt och hafft haffve, ey heller skal dem anden tønge eller besuering paaleggis med tiende at vdgiffve aff deris korn eller queg entenn till bisp, proffst eller deynen, dog skall de tiltenckt och forbunden være, om sommeren naar behoff giørs, at gresse huis øxen och lamb, som til woris hoffhaltungs fornødenhed indkiøbis och effterhaanden slacktis skall, paa 8 eller 14 dags tid, dog at vors kiøkenskriffuer bestiller, lønner och betaler dennem, som forbemelte queg desmedler tid wockter och i ackt tager. Her forudenn skal de om vinterenn paa foer holde øxen, faar och lam, som till hoffholdingenn bestillis och brugis, och da skal med betalingen forholdis ligesom i Peder Suenskis tid, som forskreffne ladegaard nest for dennem i forpacktninng hafft haffuer effter dend med hannem oprettede contractis widere indhold skeet er, dog ville vi naadigst med tallit paa forbemelte øxenn, faar och lamb det lideligste muligt er och kand være alting moderere lade. 3. Wille vi naadigst bevilge dennem at bruge de store huuse der paa ladegaarden, indtil vi selff dennem behøffvendis vorder, mens de smaa huse der sammesteds maa dennem forundis, naar de nedbrydis, till hielp at bygge med. 4. Huad kirckenn sig belanger, som de der begierer att haffve bøggett, da wille wi dennem till deris bygning effter tidernes och midlernis beskaffenhed, efftersom vi naadigst ackter for gaat, til hielp komme, mens broer, bomme och gierder skal [de] alt, saa wit forbemelte ladegaardsmarcker strecker och fornøden giøris, paa egen bekaastninng selff endtferdige lade och wed mackt holde. 5. Skall de och deris efflerkommere wære forskaanit for ald hoffverie och reyser at giøre vndtagendis naar woris faddebord fløttis. Forbydenndis etc. Hafniæ dend 2 junij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 93—94.

597. **2 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund i Helsingørsgade udenfor Fæstningen.

Frederik 3 skøder til »Lauritz Mickelsøn och hans arffvinger enn vor och chronens plads vdenn for festningenn liggendis for till i dend ny affstuckne Helsingiørsgade och er breed 56 alne och bag till imod Christopher Beyers plads ligesaa breed, j lengdenn er pladsenn paa begge sider imellem Joackim Walburgers och Abraham Haltermands pladser 108 alne, huilcken forbeneffnte plads« etc. Hafniæ dend 2 junij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 94—95.

598. **3 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 skøder til »Lauritz Christensønn Skaffun och hans arffvinnger enn vor och chronens byggeplads liggenndis for til paa dennd ny affstuckne Klerckegade 18 alne til gaden och bag till ligesaa bred, sidenn er pladsenn ved Erick Jørgensøns ny vdviiste plads treddeve alne och dend 4 side tuert offuer ligesaa lanng, huilckenn forbemelte byggeplads« etc. Hafniæ den 3 junii 1651.

Sæl. Registre XXIII. 97.

599. **6 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund i Søgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Peder Oluffsønn møller for nogle aar siden haffver mist en haffveplads vdenn for Nørreport, saa er hannem derimod vdviist en anden haffveplads paa det samme maal liggendis vden for Helsingiørsporten ved Pallemaillien, som er vdi sin brede for och bag 39 alne, vdi lengdenn i Søegadenn 90 alne och dend 4 side lige tuert offver ligesaa lang, huilckenn forbeneffnte haffveplads etc. Hafniæ den 6 junij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 101—02.

600. **6 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund i Helsingørsgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Abraham Haltermand borger skall forandre och miste hans haffve liggenndis vdenn for Helsingiørs portt formedelst de ny gaders anleggelsis skyld, saa er hannem derimod vdwist en annden haffveplads liggendis for till paa dend ny affstuckne Helsingiørsgade och er i sinn brede 56 alne, bag till imod Chortt Thrappers plads ligesaa bred, i lengden paa begge sider imellem Poffvel Dues och Lauritz Michelsøns pladser 108 alne, huilcken forbeneffnte hauffveplads etc. Hafniæ dend 6 junij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 102-03.

601. **6 Juni 1651.**

Skøde paa en Grund ved Stranden udenfor Helsingørsport

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Erich Jørgensen formedelst byens och nu faaretagne fortifications skyld mister en haugeplatz liggendis vden for Helsingøer port ved stranden, da er hannem derimod till wederlagh en anden haugeplatz igien vdwiist och affmaalt liggendis ved pallimallien, som er vdi breeden for och bag ni och trediffve allen, vdi lengden imellom Peder Oluffsens och Jacob

Petersens platzer halfffemtesindtiffve alne, huilchen forskreffne havgeplatz etc. Haffniæ dend 6 junij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 102.

602. **5 Juli 1651.**

Skøde paa en Mølleplads i Bulværket ved Helsingørs Port og en Grund i Stenkulgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at Abraham Halterman mister sin mølle nu staaendis vden for Helsingøer port, som hand formedelst dend ny byes fortification, havgeplatzernis vdviisning och gadernis anleggelsis skyld skall nederbryde och flytte, saa er hannem derimod till vederlagh vdlagt en anden beleylig platz och møllebench liggendis ved Helsingøers port i det bolverch paa dend venstre haand ved porten och en platz til møllerens bolig vdi Steenkulgaden, och er samme platz vdi sin breede baade for och bag til gaden 18 allne och paa begge sider vdi sin lengde 36 allne, huilchen forskreffne byggeplatz etc. Haffniæ dend 5 julii 1651.

Sæl. Registre XXIII. 102.

603. **23 Juli 1651.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Niels Madtzøn mister hans platz vden Vesterport, da er hannem derimod til vederlagh en anden byggeplatz igien vdviist och tilmaalit liggendis vdi Roskildgaden, och er samme platz vdi breeden for til gaden och bag til 42 allen, vdi lengden paa begge sider 126 allen, huilchen forskreffne byggeplatz etc. Hafniæ dend 23 julij 1651.

Sæl. Registre XXIII. 122—23.

604. **6 Avg. 1651.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Rygensgade og Klærkegade.

Frederik 3 skøder til »Matz Jensen smed och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz liggendis paa hiørnet i dend ny affstuchen Rygensgade och Klærchegade, och er vdi sin breede och lengde paa alle 4 sider 36 allne, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Haffniæ 6 augusti 1651.

Sæl. Registre XXIII. 126.

605. **15 Avg. 1651.**

Skøde paa en Grund ud til Ny Kongensgade (Gotersgade) og Møntergade.

Frederik 3 skøder til »Baltzer Reppe, voris trompetter, och hans arffuinger een wor och cronens bygeplatz liggendis paa dend gamble Vold paa den affstuchen ny Kongens gade, som er til gaden

och bag til Seelebodene 24 allne breed och paa begge sider imellom Hermand Christensen och Jochumb Theufels platzer 39½ allne lang, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Haffniæ 15 augusti 1651.

Sæl. Registre XXIII. 128.

606. **4 Sept. 1651.**

Skøde paa en Grund i Søgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom os elskelig Werner Kloemand, raadmand vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for nogle aar siden haffuer mist een haugeplatz med hosliggende woninger, der som os elskelig Christopher Lindenou etc. nu boer, saa er hannem derimod igien vdviist en anden hauge vden for festningen liggendis fortil vdi Seegaden, som er vdi sin breede 198 alne, bagtil imod Hendrich Ratkens platz liige saa breed, i Siellandskegaden 180 alne lang och den fierde side ved pallimailien lige saa lang, huilchen forskreffne haugeplatz etc. Hafniæ dend 4 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 136.

607. **13 Sept. 1651.**

Skøde paa en Grund paa den gamle Vold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade) og imod Sjæleboderne.

Frederik 3 skøder til »Hermand Christensen och hans arffuinger een vor och cronens platz liggendis paa dend gamble Vold fortil paa dend nye affstuchen Kongens gade och bag til imod Siæleboeder 30 allen breed och paa begge sider imellom Søffren Christensen och Baldtzer Trompeters platzer 36 allen lang, huilchen forskreffne platz« etc. Hafniæ 13 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 141—42.

608. **13 Sept. 1651.**

Skøde paa en Grund i Renegade.

Frederik 3 skøder til »Simen Løve muurmester och hans arffuinger en vor och cronens platz liggendis i dend gamble bye i dend ny anlagde Reenegade och er lang paa dend eene side langs gaden 53 allen och paa dend anden side langs hans egen gaard och plancheverch 56½ allen, vdi breeden hos Oluff Torbensens platz 18½ allne och for til gaden, som kaldis dend Gamle Mynt 4½ allne, huilchen forskreffne platz« etc. Hafniæ 13 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 142.

609. **18 Sept. 1651.**

Skøde paa en Grund i Rigensgade.

Frederik 3 skøder til »Johan Sølffgraff och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz liggendis vdi dend nye affstuchen Rigens-

gade och er for til gaden och bag til huer side 27 allen breed och paa begge sider huer side 52 allen lang, disligeste et lidet støche som bag hans broders Anders Sølffgraffs platz offuerbliffuer, som er vdi breeden 6 och vdi lengden 16 allne, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Haffniæ 18 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 144—45.

610. **22 Sept. 1651.**

Skode paa en Grund mellem Voldgade og Rosenborggade.

Frederik 3 skøder til »os elskelige Niels Jensen Holst, distilerer vdi laboratorio vdi woris hauge Rosenborg, och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz indenfor festningen vdviist och affmaalet i Voldgaden och i Rosenborgsgade, som er 12 allen breed och imellom begge gaderne 96 allne lang, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 22 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 147—48.

611. **26 Sept. 1651.**

Skøde paa en Mølleplads paa Helmerskanse.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jochim Daesk møller skall affbryde sin mølle nu staaendis vden for Vesterport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedelst byens festning och nu faaretagne fortifications skyld, da er ham der imod til vederlaug een anden beleylig platz til en møllebanch naadigst igien vdviist liggendis paa dend gamble bolverch, som kaldis Hielmerskantze, med saadan condition och tilholding, at hand maa sette derpaa sin mølle, at møllebenchen ingensteds rører ved volden, och skal hand intet bruge aff dend jord, som er i dend bemelte bolverch foruden sin møllebench och fri vey til møllen, och at altingest foruden fortificationens forhindring och skade, och skee skall det alt paa hans egen bekaastning, huilchen forskreffne mølleplatz etc. Hafniæ 26 septembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 149.

612. **6 Okt. 1651.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Østergade og det store Torv.

Frederik 3 skøder til »os elskelig hr. Jochum Gersdorph etc. och hans arffuinger een vor och cronens platz liggendis nest hos hans egen gaard och grund och er for til i Østergade sudost 18 allen bred och dend anden side imod nordvest 34 allen breed, paa det store torff nordoest 72 allen lang och dend fierde side til sudvest igiennom hans egen gaard 66 allen lang, huilchen forskreffne platz« etc. Hafniæ 6 octobris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 151.

613. **17 Okt. 1651.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelige hr. Axell Vrop etc. och hans arffuinger een vor och cronens platz liggendis ved Holmens canal och er til canalen 38 allen breed och til dend anden gade 35 allen och trey quarteer breed, siden er platzen ved Morten Michelsens platz 43 allen lang och dend fierde side ved mester Hans Svitzers platz 37 allen lang, huilchen forskreffne platz« etc. Hafniæ 17 octobris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 152—53.

614. **25 Okt. 1651.**

Skøde paa en Mølleplads paa det gamle Nørre Bulværk.

Frederik 3 skøder til »Marcus Clausen barchemøller och hans arffuinger een vor och cronens platz til en møllebench paa dend gamle nørre bolverch, dog med saadan condition och tilholding effter voris naadigste befaling, at hand setter der paa møllen, och at møllebenchen ingensteds rører ved volden, iche heller bruge aff den jord, som er i bemelte bolverch foruden sin møllebench och fri vey til møllen och voris vey offuer volden til haugen vden hinder, saa at altingest der med kand vere foruden fortificationens forhindring och skade och dette alt paa hans egen bekaastning, huilchen forskreffne mølleplatz« etc. Hafniæ 25 octobris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 158—59.

615. **4 Nov. 1651.**

Skøde paa en Grund i den gamle Østervold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade.)

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Ribolt, voris bestalter herold, indvaaner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz vdviist och affmaalt inden for festningen i dend gamble Østervold ved møllebanchen, nemblig i dend ny Kongensgade 42 alne breed, paa dend eene side nest ved Oluff Steenvinchels vdviiste byggeplatz 69 allen langh, paa dend anden side imod Anne affgangen Anders Bent Hvingers effterleffuerske ochsaa 69 allen langh, endelig paa dend bageste ende 42 alne, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Haffniæ dend 4 novembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 163—64.

616. **13 Nov. 1651.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Prinsensgade og Adelgade.

Frederik 3 skøder til »Rasmus Rasmusen etc. och hans arffvinger en byggeplatz ligendis paa hiørnit aff dend nye affstuchen

Printzens gade och Adelgaden, huilchen byggeplatz« etc. Hafniæ 13 novembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 166—67.

617. **23 Nov. 1651.**

Privilegium for Silke- og Klædefarvere.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom silche- och kledefarffuerne her vdi wor kiøbsted Kiobenhaffn vnderdanigst klageligen lader andrage, huorledis at dem vdi deris nering och handtverch skall skee indpas och affbrech med adskillige andre haandtverchs folch, som sig aff deris eget handverch billigen nere burde och som forskreffne deris handverch icke lært haffuer, da haffuer vj paa deris vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst for gaat anseet at paabiude och forordne saa och hermed, indtil anden anordning skeer, paabiuder och forordner, at ingen her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som anden handtverch bruger och iche bemelte silche- och kledefarffuer handtverch hos mestere lert haffuer, de forskreffne silche och klede farffuere til skade maa bruge eller nogen farffuetegn vdhenge, thi bede vi och biude etc. Hafniæ 23 novembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 169.

618. **1 Dec. 1651.**

En arvingløs Kapital maa tilfalde Vartov.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom hoes os vnderdanigst andragis och berettis, at een mand ved naffn Hans Cortsen Tydsk fra vor kiøbsted Ydsted vdi vort land Skaane med sin hustrue Boedel Mogensdatter 1644 dend 8 juli for een sum penge, som skall vere indkommen vdi Wartous hospital her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor effter och quinden først der effter och manden for vngefehr $2\frac{1}{2}$ aar siden ved døden skall vere affgangen, med vnderdanigst begiering, at effterdi endnu ingen arffuinger sig effter hannem haffuer angiffuet eller sig hans efflerlatte formue tilholdet, vi da naadigst vilde bevilge, at de fattige vdi forneffnte Wartou maatte nyde och beholde huis arff och formue, som effter forskreffne affgangne Hans Cortsen Tydsk kand findis och opspørgis, da haffuer vi paa forskreffne vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillat saa och hermed bevilger och tillader, at de fattige vdi forskreffne Wartou maa nyde och beholde huis gods och formue effter affgangne Hans Cortsen Thydsk kand søgis, findis eller opspørgis, saa viit os der vdinden med rette tilkomme kand, effterdi saa ingen skall vere funden,

som sig forskreffne arff vil vedkiende. Forbydendes etc. Hafniæ 1 decembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 171.

619. **17 Dec. 1651.**

Privilegium for Væverne.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom samptlige veffuere, boendis her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst andrage och berette, at dennem aff adskillige, som andre handtvercher veed och bruger och dennem dog iche [haffue] lert, vdi forbemelte veffuer handtverch skall skee stoer indpas, med vnderdanigst ansøgning och begiering, at saadant dennem til beste maatte forandris, da haffue vi paa forskreffne veffueris vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst for gaat anseet at forordne och paabiude saa och hermed forordner och paabiuder, at hereffter ingen, som forbemelte veffuer handtverch hos mestere iche lert eller och anden handtverch veed och bruger huor aff dee sig nere kand, maa her vdi bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn, indtil anden anordning skeer, bruge forbemelte veffuer handtverch eller och for andre der vdi arbeide, dog skall ingen hermed formeent vere at giøre for sig selff och til sin egen behoff huis hannem løster, saa och forbemelte veffuere tiltencht vere at giøre got vstraffeligt arbeide och det for saa billig priis till huem det behøffuer at selge och affhende, at ingen sig med billighed deroffuer kand haffue at besverge. Bydendis etc. Hafniæ 17 decembris 1651.

Sæl. Registre XXIII 173.

620. **17 Dec. 1651.**

Privilegium for Drejerne.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom samptlige dreyere, boendis her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst lader andrage och berette, at dennem til største skade och affbrech aff adskillige, som andre handtvercher bruger och deris dog iche lært, vdi forbemelte dreyerhandtverch skall skee indpas, med vnderdanigst begiering, at saadant dennem til beste hereffter matte hindris och forbiudis, da haffue vi etc. Haffniæ 17 decembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 174.

621. **17 Dec. 1651.**

Kjøbmændenes og Kræmmernes Lavsskraa.

Wij borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhafn giøre witterligtt, att efftersom erlige welachte mend Jørgen Mathissen och Johann Steenkull, borgere och fornehme handlingsmend her vdi staden, oss

hafue andraged och tillkiende gifuit, at eftersom Kongl. Mayt., woris allernaadigste herre och konning, denne byes trafiqverende borgerskab allernaadigst bewillged hafuer it kiøbmænds- och kræmer-lawg hersammesteds, de handterende till gafn, frembtarff och befordrinng at maa oprætte, och samme laug till bestyrckning och forfremmelse nogle privilegier naadigst meddeelt, huilcken Hans Kongl. Maytz. store naade och befordring de med høyist plichtskyldig tacknemmelighed allervnderdanigst hafue at erkiende. Da paa dett saadan Hans Kongl. Mayts. allernaadigst privilegium och beuiling disbedre kand effterkommis, saa och at god ordning och skick vdi bemelte laug och mellom dennom, som i samme laug ere, kand holldis, hafue de, som af lauged kaldede och af oss samtøckte och tillforordnede olldermænd for bemelte laug med deris bijsiddere och meenige laugsbrødre atskillige poster och artickle, som de til laugeds begyndellse, ordentlige frembdragelse, de handterendis næring[s forøgelse?] och ellers samme laugsbrødre och deris encker, sig sielf imellem efter at rætte, hafue eracted fornødne och gafnlige, opsat, sammendraged, med deris egne hænder vnderskreffuit, som de nu for oss producerede och offuerlefuerede, ydmygeligen och wenligen begierende, wi samme deris skriftlige forfattede laugsartickle wille revidere och offuerweye, och huis wi da erachte och befinde kunde, saadanne artickle lauged och det gandske handlende borgerskab at were till opbyggelse, handells och nærings befordring, wi da dennom sambtøcke, ratificere och stadfæste wille. Huilcken bemelte olldermænnds billige begiering wi ey hafue wist oss vdi at forweigre, meden forbemelte deris oss offuerlefuerede skriftlige laugsartickle foretaged, och os ladet forelæse, som fra ord till ord følgende indholld medførde.

Wdi den hellige trefoldigheds naffnn, amen. Eftersom Kongl. Maytt., woris allernaadigste herre, af synderlig gunst och naade till denne byis handels forbedring och forfremmellse hafuer allernaadigst beuilget kiøbmænd och kræmere her i staden at maa it kiøbmands och kræmer laug begynde och anrætte, saa oc naadigst til samme laugs begyndelse och bestørckelse meddeelt nogle artickle, friheder och privilegier, liudende fra ord till ord som effterfølger:

Wij Friderich den tredie, med Guds naade Danmarckis, Norgis, Wendis ock Gottis konning, hertug vdi Slessuig, Holsten, Stormarn och Dytmersken, greffue vdi Olldenborg och Dellmenhorst, giøre alle witterligt, at eftersom kiøbmendene och kræmerne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhafn hoss oss vnderdanigst hafuer ladet anhollde och begiere, wi dennom till deris nærings fortsettelse och widere skadis forekommelse

naadigst wille beuillge itt laug med tilhorige privilegier och friheder her i byen at motte oprætte och begynde lade, da hafue wi, efter bemelte sambtlige Kiøbenhafns kiøbmænds och kræmeris vnderdanigst anmoding och begiering, naadigst beuilgit och tillatt, saa och hermed beuilger och tillader, att bemelte kiøbmænd och kræmere maa it kiøbmands- eller kræmeris laug her i byen begynde och anrætte, med efftersskrefne conditioner: Først skall en af borgemestere och raads middell her i byen vdi samme laug vere inspector, saa oc en af kiøbmændene och en af kræmerne ordineris til olldermænd eller offuerkiøbmænd, sambt twende andre af laugsbrødrene till bijsiddere. For det andet skall vdi samme laug icke andre tilstædis end kiøbmænd, kræmere och deris encker, och ingen der vdi indtagis vden de, som af inspectoren, olldermændene och hossidderne erachtis for kiøbmænd och kræmere at kand passere, saa och holder dug och disk och ere soren borgere her i byen, dog skall och ingen, som er goed fore kiøbmand och kræmere at were, derfra maa forskydis. For det tredie skall ingen borgere eller indwaanere her i byenn, som ey i lauged er, maa bruge nogen kiøbmandskab eller kramb her i staden, ey heller handtwerckers folck, høckere, ølltappere, baadsmend och desslige giøre kiøbmændene eller kræmerne nogen indpass vdi deris handell och næring, mens enhuer nære sig af sit handtwerck och handell, med mindre de deris hantwerck och førig handtering forlader och sig vdi kiøbmandslauged, om de dertil ere døgtige, indgiffver. For det fierde skal det were fremmede och wdlændiske frit fore deris wahre at hijdføre och kiøbmandswijss, vdi skippund och læster, aff skibene effter recessen at sellge och affhende, dog maa de ey her i staden, paa Børsen eller i wor kiøbstad Christianshafn varene imod recessenn oplegge, till at drifue hemmelig høckerj dermed eller vdi allentall at vdselge; skall det ey heller were tilladt giest med giest her i staden eller paa strømmen, imod byens privilegier, handell at drifue, men dersom fremmede deris wahre til borgerne vdi factorie leffuere eller hidsende wille, for billig provision at forhandle, det skall were dennom frijt fore, dog ingen fremmed liggere tillstædis her til herbergs at forblifue, forbøden handell at driffue; dersom och nogen borgere en fremmedis gods anderledis end forskrefuit staar eller for sit eged angifuer, da skall det were forbrut. For det fembte skall ingen, som vdi lauged er, forbydis at gifue goed kiøb paa sine wahre, eller foreskrifuis huor meget hand den fremmede derfor gifue skall, medens enhuer frit fore at søge sin fordeell udi kiøben och sellgen som hand bæst kand. Forbiudendis alle och enhuer dennom herimod, eftersom

forskrefuit staar, at hindre eller vdi nogen maade forfang at giøre, vnder wor hyllist och naade. Gifuit paa wort slodt Kiøbenhafnn den 7 aprilis anno 1651. Vnder vort signet. Friderick.

For huilcken Hans Kongl. Maytz. store naade wi altid wille findis Hans Kongl. Maytz. throe och lydige wndersaatter, som wi skyldige och plictige ere; da paa det høygstbemelte Hans Konngl. Maytz. naadigste welmeente willge dissbedre maa efterkommis, saa och dette beuilgede laug sin tilbørlige begyndelse kand erlange och vdi goed richtighed och indbyrdis fred continuere och erholdis, huor til Gud allermechtigste naade, lycke och welsignelse forleene, ere disse efterskrefne poster forfattede, som af alle laugsbrødre wedtagis och vnderskriffuis, at holde och efferkomme i alle maader.

1. Oldermænd, som vdi dette laug skall were twende, sambt fire bijsiddere, hellten af kiøbmænd och helten af kræmere, skulle were af de bequemiste och døchtigste laugsbrødre, som lauged kand hafue ære och gafn af, huilcke laugsbrødrene, naar behøfuis, skall vduelge oc borgemestere och raad foreslaae at sambtøcke och ordinere; huo som dertil worder vdwælt och samtøcht, skal vden nogen vndskylding eller modsigelse saadant antage, och lauged med raad och daad forestaa och deds bæste søge och forfremme, saa wit mueligt.

2. Naar nogen hafuer werit olldermand eller bijsiddere vdi 2 aar, maa de derfra forløfuis, vden de efter laugsbrødrenis wenlig anmoding det lenger forwalte wille, dog om nogen aff bijsidderne til oldermand worder vdualt och sambtøcht, da skal hand saadant antage och i 2 aar forestaa vden modsigelse, ey der vdi at regnis de aar, hand bijsidder werit hafuer; och skal olldermændene, som aftræde, offuerlefuere til de som i stæden komme richtig reede och regenskab, inventarium och forklaring paa allt huis lauged tilhører, inted vndertagendis i nogen maade.

3. Wdi lauged skal och were en goed, døchtig mand till laugs skrifuer, som alting, saa wijt lauged wedkommer, baade naar almindelig forsambling holdis, saa och huis ellers til dess fornødenhed vdi een eller anden maade at skrifue behøfuis och af oldermændene befalis, flittig skal antegne, skrifue och forferdige, huorfore hannom, saalenge hand i samme bestilling forblifuer, til aarlig løn
'skal gifuis; der skal och holdis en goed, flittig mand til laugeds bud, som efter oldermændenis befalning skal laugsbrødrene tilsige och ellers forrætte huis paa laugens wegne behøfuis och af oldermendene befalis, huorfore hannom aarlig til løn.

4. Privilegier, artickle, bøger, brefue, penge, bøsse och laugs seigel skal vdi en laugs kiste eller skrijn forwaris, huortill skal were twende laase och nøgeler, huer oldermand en nøgel, huilcken kiste eller skrien skal were vdi den eene oldermands huus, intill it wist laugshuus worder ordinerit, samme kiste eller skrien skall ey aabnis vden at bijsidderne ere derhos, saa och skrifueren, som, huis passerer, strax antegner.

5. Alle laugsbrødre skulle hollde olldermændene och bijsidderne vdi tilbørlig respect och were dennom (saawit lauged angaar och articklene formelde och medføre) hørige och lydige, saaoch med goed discretion den ene laugsbroder moed den anden, naar de ere forsamblede, sig forholde; huo herimod giør med ord eller gierning, straffis efter oldermændenis, bijsiddernis och fire laugsbrødris, som dertil vduelgis, deris sigellse, huilcke bøder den brødige vden moedsigelse strax skal vdgifue; dog huis som ære och goede nafn angaar och ey der kand bileggis, eller noged som øfrigheden er vdi interesserit, det forfølgis paa sine tilbørlige stæder.

6. Huo, som i lauged indtagis och laugs frihed niude wil, skal gifue til indgang tiuge rixdaler, och til de fattige en daler mynt, och naar til laugens fornødenhed widere behøfuis, da sin andeel med en goed willie at vdlegge.

7. Naar oldermændene lade laugsbrodrene sambtlige tilsige, eller kiøbmændene eller kræmerne aff deris olldermand allene, naar noged forefalder, som kiøbmændene och icke kræmerne, eller och det som kræmerne och icke kiøbmændene angaaer, da skal de goedwilligen til det klockeslaeg, de worder tilsagt, tilstæde komme och sig strax naar de indkomme hos skrifueren anmælde sig at lade antegne; huo som kommer it quorteer efter tiden, bøde 8 skilling, for en half time een marck, blifuer hand gandske borte, bøde enhalf rixdaler, dog om nogedt heel wigtigt er at forrætte och oldermændene vnder høygre straf lade tilsige, da skal de borteblifuende samme straf were vndergifuen; hafuer nogen loulig forfald, da skal hand det wed sine folck, før klockeslætted hand møde skulde, gifue oldermændene det tilkiende; enckerne maa ombede en af deris laugsbrødre [paa] deris wegne at suare, saawit behøfuis; och efterdi Hellig geistis kircke er fast mit vdi byen, skal efter samme klocke sig huer her vdi hafue at rætte.

8. Ingen laugsbroder eller encke maa nogen, som icke vdi lauged er, vdi nogen madskabi handel her i staden at drifue med sig indtage; huem herimod giør, straffis efter oldermændenis och bijsiddernis kiendelse, ligesom den der med fremmede vndersleuf bruger.

9. Huilcken laugsbroder, der fornemmer och kommer vdi forfaring, at huo som ey er vdi lauged handler med nogen kiøbmandskab eller krambwahre, imod laugsens frijhed, eller at her nogen fremmede liggere eller bissekræmere befindis, som imod recessen, byens och laugsens privilegier hemelig handel drifwe, eller giest med giest handler, da skal huem som saadant weed det gifue olldermendene tilkiende, at saadant hos øfrigheden kand andragis, deris goedtz arresteris och domb forhuerfuis; huilcken laugsbroder, som om slig w-loulig handel widenskab hafuer och det ey tillkiende gifuer, straffis effter oldermændenis och bijsiddernis sigellse; befindis nogen, som i lauged er, sielf med saadanne hemelig handell att drifue, straffis første gang paa 10 rixdaler til lauged, anden gang tiuge rixdaler, skeer det tredie gang, hafue forbrut sin laugs rættighed, øfrighedens tilthale wforkrencked.

10. Ingen, som i lauged er, maa lade sine wahre omkring bære och fael byde, huercken wed sine egne tiennere eller andre, huo her imod giør, procederis med hannom som med fremmede, dog er det enhuer vdi lauged w-formeent wed deris tiennere deris vahre til got folck, som dem til kiøbs begiere, at sende, saasom hidintil brugeligt werit hafuer.

11. Ingen af oss skal lade sin homble andensteds weige end vdi Weigerhusit, paa det at weigeren ey skal sende sine folck med wæchten fra Weigerhusit, saa at ey allene hans tiener, mens hand wide huem som hommel selger och kiøber, och saadant som en sooren weiger sielf richtig antegne, och disbedre kand hafuis tilsiun, at inted worder weiged giest eller fremmede imellom.

12. Ingen skal herefter maa hafue eller holde meer end een aaben boe med kram eller anden wahre, dog stande huer frijt vdi det huus, hand i boer, at giøre sig saa mange boeder, hand sig til næring fortsættelse behøfuer, dog formeenis ingen af lauged saa mange boder paa Børsen for kræmere och vnder Børsen for kiøbmænd med grofwe wahre at holde, som enhuer løster.

13. Dersom nogen laugsbroder nogen wahre fra fremmede stæder tilskickis, for provision at forhandle, da skal hand dennom lauged først tilbiude, om de eller nogen, som i lauged er, dennom kiøbe wil; wil da ingen af dem sammè wahre kiøbe, maa hand dennom til andre, huo dem begierer, in grosz afhende, och ey nogen höckerj dermed at bruge, och skall hand forplict were, til lauged forklaring at giøre, naar begieris, huo dennom kiøbt och bekommed hafuer.

14. Huo som i lauged er, skal føre och handle med goede och w-falskede vahre, hafue richtig wæcht, allen och maal, befindis nogen herimod at giøre, straffis som wedbør.

15. Paa det at fremede folck, naar de her til staden med deris wahre ankommer, kand wide kiøbmænd och kræmmere at antreffe, saa och kiøbmænd och kræmere sig sielff inndbyrdis, som med huer andre hafue at forrette, erachtis gafnligt, at laugsbrødrene huer dag tuende gange holde deris børssthijd och forsambling paa Slotzplatzen, nemlig om formiddag fra 10 til 11 och eftermiddag om sommeren fra 5 til 6 och om winteren fra 3 til 4 klockeslædtt.

16. Kommer nogen laugsbroder eller laugsencke vdi ærlig fattigdomb, som de sielf ey hafue werit aarsage til, da skal de af lauged nødtørftigen opholdis och forsiunis, at de ey lauged til forkleinring behøfue deris føede for dørrene wed almisse at søge; mens huo som sielf med ofuerdaadighed eller i andre maade fattigdom foraarsager, med dennom hafue lauged inted at bestille.

17. Erachtis fornøden at een goed mand eller thoe til mæglere af oldermændene antagis, huilcke nogen aarlig solarium tilleggis, intil Gud wil handelen tiltager, saa at hand af hans courtage och mæglerpenge kand sig opholde, eller nogen, som dertil er bequem, vden løn betiene wil; item wil och behøfuis, at een eller thoe eller fleere opseere antagis och af lauged lønnis, som kand hafue tillsiun, om noged imod høybemelte Hans Kongl. Maytz. priuilegier handlis, och huis de i saa maade betræffendis worder, derpaa strax byfogdens arrest forhuerfue, indtil widere rættens befordring och dombs forhuerfuelse; huis worder confisquerit, deraf nyde de en fembte partt.

18. Alle kræmernis tienne[re] och drænge skulle lade dennom hos oldermændene indskrifue, huorlenge de hafue tiendt deris hosbonder her i staden och huor lenge huer dreng endnu skall thiene, tienerne skriffuis i en sær bog och gifue til lauged j rixdaler, de fattige j ort, skrifueren j ort och laugsbuddit ½ ort.

19. Er nogen contract slutted imellom hossbonden och tieneren om nogen wisse aar at tiene, da er tienneren plichtig til samme aars forløb ærligen och troligen at tiene, wil han, naar den tijd er forbj, hafue sin askeed, saa och om andre tiennere, som ingen wisse tijd at tiene contract med giort er, begiere deris forlof, da skal de saadant it halft aar tilforne gifue deris hossbonder tilkiende, at de sig kand wide der efter at rætte; huilcken tiener her imod giør, straffis effter oldermændenis och bijsiddernis sigelse.

20. Naar en dreng hos en kræmerne antagis, skal samme

drengs nafn inden it aars wdgang hos oldermanden i drengebogen indskrifuis, och huorlenge hand for dreng tiene skal; forsommis det af hoszbonden, at hand ey lader drengen indskrifue, som før er næfnt, bode derfor til lauged 2 rixdaler; naar drenge hafue deris tijd udtient, da indskrifuis de i tienernis bog och gifue da til lauged j rixdaler, skrifueren j ort, laugsbuddet 12 skilling danske, de fattige j ort; efter slige hans drengeaars forløb bør hand hos hans hosbond i thre aar for karl och løn at tiene, om hossbonden hans tienist begierer.

21. Ingen, som i lauged er, skal giore hin andens folck, tienere eller drenge afspændig, langt mindre dennom vdi tieniste antage, førend de med førig hossbonds kundskab skriftlig beuiser, de med wilge och wenskab fra hannom at were askildt; giør nogen der imod, straffis efter oldermændenis och bijsiddernis kiendelse.

22. Skeer det saa, at nogen hossbond med sin tiener eller drenge saa ilde tage afstæd, at de den tilsagde tijd ey kunde til ænde bringe, och de det for lauged beuise, da skal af oldermændene och bijsidderne herom kiendis, och efter deris sigelse skal hossbonden saa och tienerne och drengene sig rætte och forholde.

23. Naar nogen af lauged, mand eller quinde, wed døden afgaar, da skal oldermændene wed laugens bud lade laugsbrødrene tilsige, den døde til leyerstæd at følge; huo som efter tilsigelse i laugshused betimeligen til det klockeslæt tilsaget worder ey møder, saa at hans nafn kand oplæsis, bøde j marck, huo som slæt borte blifuer, bøde 2 marck, med mindre hand saadan forfald hafuer och betimelig tilkiende gifuer, som aff oldermændene erachtis louligt at were; siunis oldermendene nødig til laugsbrødrenis børns liigs følge at lade tilsige, skal da och i lige maade af langsbrødrene, saa mange tilsagt worder, effterkommis.

24. Til laugsbrødrenes eller deris hustruers lig at bære skal oldermændene lade tilsige af laugsbrødrene saa mange dertil erachtis fornøden, och huilcke som oldermændene der til bæst siunis bequemme at were, i synderlighed de yngste i lauged; forsømmer nogen laugsbroder, som tilsagt er, det at giøre, band byde til lauged j rix daler; hafuer nogen loulig forfald, hand gifue det saa tilig dagen tilforne oldermænde tilkiende, at en anden i hans stæd bedis kand; och skal alle laugsbrødre, baade de som følge och de som bære, følgis i goed ordning, par efter andit af laugshuusit, naar det begynder at ringe, did som lijged er; laugsbrødrenis børnns, sambt

tieneris lijg til deris leyerstæd at bære skulle wed laugsbrødrenis tienere, som der til bedis, forrættis.

Alle disse forskrefne pvncter och artickle, saa och om her effter widere erachtis fornøden at tilsættis, lofue wi alle och huer for sig, lauged och handelen til bestørckelse och forfremmelse, oprichtigen, redeligen och wel, som ærlige borgere med hinanden at holde och efflerkomme vdi alle maade. Det til widnisbyrd hafue wi dette med egne hender wnderskrefued. Actum Kiøbenhafn den 10 decembris anno 1651.

Huilcke pvncter och artickle, efteratt wi dennom oss hafve ladet forelæse, flittigen obseruerit och huer særdeelis grandgifuelig offuerweyed och betrachted, hafwe wi befunden dennom saaledis at were componerede och rættede, saa wi dennom alle erachte till bemelte kiøbmænds- och kræmers-laugs begyndelse, tryg bestandighed och wedligeholdelse, skickelige och ordentlige fremdragelse, sambt de handterende vdi deris traficq och næring til forfremmelse och ellers sambtlige laugsbrødre och deris effterladende encker til nøtte, gafn och fordeell at were tienlige och fornødne, och ey wide eller billig aarsag befinde nogen af samme puncter at modsige eller forhindre.

Huorfore wi och alle forbemelte kiøbmænds och kræmeris laugs artickle hafue fuldbyrd och sambtøcht, och nu hermed dennom vdi alle deris ord, puncter och clausuler aldelis beuilge, approbere och stadfæste, saa derefter alle och enhuer, som sig for en læmb och laugsbroder vdi samme laug will erkiende, och laugeds ræt och frijhed achte at nyde, dennom hafue at rætte och forholde; dog paa Hans Kongelig Mayts. naadigst behag oss forbeholden disse artickle efter tidens leilighed at forandre och forbedre, saasom det lauged och meenige laugsbrødre gafnligt kand were. Thill widnissbyrd hafue wi ladet trøcke woris stads secret hengendis her neden fore. Giffuit vdi Kiøbenhafn den 17 decembris anno 1651.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

622. **23 Dec. 1651.**

Om Bebyggelsen af Pladserne paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at eftersom vi komme vdi naadigst erfaring, at een deel aff dennem, som haffuer taget platzer til at bygge paa vdi vor kiøbsted Christianshaffn, dennem iche endnu, som de dog billigen burde, skall haffue bebygget eller indhegnet, da paa det viidere ophold och disordre her vdinden kand faarekommes och byen komme paa foede, haffue vi naadigst for gaat anseet at

lade paabiude och forordne, saa och hermed paabiuder och forordner, at alle och enhuer, som der platzer taget haffuer, straxen och vden viidere forhaling skall vere tiltencht dennem at lade indhegne och bebygge, saa frembt de iche andre, som det giøre ville, skall forvndis, thi bydes och befalis voris byefogder etc. Hafniæ 23 decembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 179.

623. **23 Dec. 1651.**

Skøde paa en Grund ud til Danmarks Torv, Holstens- og Stormarngade.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Tønne Juell etc. och hans arffuinger een vor och chronens byggeplatz liggendis indenfor festningen imod Frederichs castel och befinder sig for til paa Danmarckis eller Korntorffuit i breeden 110 allen, dend anden side tuert imod ligesaa breed och vdi lengden i Holstensgaden och Stormargaden paa huer side i lige maade 110 allen, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 23 decembris 1651.

Sæl. Registre XXIII. 179.

624. **23 Jan. 1652.**

Skøde paa en Mølleplads paa Kristianshavns Vold.

Frederik 3 skoder til »Hans Hoppen møller och hans arffuinger een vor och cronens platz til een møllebench liggendis vdi vor kiøbsted Christianshaffn vdi det syndre bolverch, dog med saadan condition och vilkaar, at hand setter der paa møllen, saa at møllebenchen ingensteds rører ved volden, och indtet heller bruge aff iorden, som er i bemelte bolverch forvden sin møllebench och frj vey til møllen, saa at altingest der med kand vere fortifikations vercherne foruden forhindring och skade, och dette alt paa hans egen bekaastning, huilchen forskreffne mølleplatz« etc. Hafniæ 23 januarii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 189.

625. **9 Feb. 1652.**

Skøde paa en Grund i Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »Jochumb Deuffel och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz liggendis vdi dend affstuchen nye Kongens gade, och er til gaden vdi sin breede 36 alne och liige saa breed bag til, och paa huer side 38 alne langh, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 9 februarii 1652.

Sæl. Registre XXIII 190—91.

626. **18 Feb. 1652.**

Privilegium paa et Ølbryggeri i den ny By.

Frederik 3 bevilger »Claus Litle, at hand indtil paa videre naadigste anordning vdi dend nye her anlagde bye paa een bequem

sted een bryhaens och mummebryggerie maa lade anrette, dog at hand der ved bryggerlauget her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn ingen indpas vdi deris laug giør, saa och derforuden tiltencht være got bryhane och mumme at brygge, saa och det for billig pris til dennem, som det at kiøbe begierer, selger och affhender, saa frembt hand ellers denne voris benaading agter at nyde.« Hafniæ 18 februarii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 193—94.

627. **19 Feb. 1652.**

Skøde paa en Grund i Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »Hans zum Busk och hans arffuinger een vor oc cronens bygeplatz liggende vdi dend affstuchen nye Kongens gade och er for til gaden 30 alne breed, bag til liigesaa breed och paa huer side imellom Iffuer Kiær och Jochum Deufels platzer 38 alner lang, huilchen forskreffne bygeplatz« etc. Hafniæ 19 februarii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 194—95.

628. **21 Feb. 1652.**

Færgemændenes Lavsskraa.

Frederik 3 giøre alle vitterlig, at efftersom os elskelige borgemester och raad vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer paa fergemendenis ansøgning sammesteds dennem visse articler meddeelit, huorpaa de nu om voris naadigste confirmation och stadfestelse vnderdanigst lader anholde, och lyder forbemelte articler ord effter andet som følger:

Vi borgemester och raadmend vdi Kiøbenhaffn giøre vitterligt, at efftersom fergemendene her i byen sig beklaget haffuer, at de ingen god ordning imellom dennem indbyrdis med Kongelig Mayestets och byens førsell sampt andet dennem vedkommende holde kunde, med mindre dennem nogle visse articula, huor effter en huer, som ferger och fergeboeder bruger, sig kunde haffue at rette och forholde, meddeelt bleff, item byefogden och tilkiendegiffuer, at naar noget med ferger och fergeboede paa Kongelig Mayestets vegne foris skal, da fergemendene sig at absentere, saa at hand bud fra een til anden, førend nogen dertil bekommis kand, sende maae, och det aff aarsage, at de ingen oldermand och ordning sig at forrette haffue.

Da effterdi os effter voris oplagde kald befalis, det som til byens och meenighedens gaffn nyttigt och tienligt vere kand at ordne och skiche, haffue vi, paa det med høybemelte Kongelig Mayestets och byens ærinde saa vel som andet fergemendene angaaende ordentlig och skichelig tilgaae kand, dennem denne skrifftlig forordning giffuet

och meddeelt, huor effter alle som ferger och fergeboede bruge sig skulde vide at forholde.

1. Skulde samptlige fergemend her vdi staden haffue een oldermand, huor till de selff tuende iblant dennem vdvelge och naffngiffue maae, huilche paa raadhuset for borgemestere och raad opkomme skulde, och huilchen de aff samme tuende goedkiende, dend skall være oldermanden och hand skall haffue een eller tou hossidderne aff lauget, huis naffne da i byens bog indtegnes skulde, huilche saa effter fornøden giøris enten i oldermandens huus eller et andet bequemb sted tilsammen komme maae, huor de imellomb dennem indbyrdes paa fastende moede deris sager om Hans Mayestets och byens erinder saavelsom imellom deris folch och tienere samt andit deris laug vedkommende forrette skulde, saa viit disse articuler dennem tillade, och alt huis da faarefalder skall til goed effterretning antegnis.

2. Naar een en tidlang oldermand veret haffuer, och hans vilkar ey tilsiger hannem lenger der ved at forbliffue eller och borgemester och raad tienlig siunis een anden der til at sette, da maa hand forloffuis och een aff hans hoessiddere, huilche borgemester och raad bequem agte til oldermand i hans sted, igien at beskichis och een anden laugsbroder til hossiddere settis.

3. Och paa det at fergemendslauget disbedre vdi ordning bringis kand, skall oldermanden alle de fergemend, som her borgere ere och ferger bruge, saa vel som och deris naffne, som effter denne dag vdi lauget indtagis, och huor de boendis ere, antegne lade, paa det at oldermanden och hossidderne disbedre kand vide Kongelig Mayestets och byens erinde at forrette.

4. Ingen maa vdi fergemends laug indtagis, førend hand sit borgerskab vundet och sig her nedersat haffuer eller inden en visse tid nedersette vil, och naar hand indtagis, da skall hand een vngersk gylden eller dis verd effter recessen til indgang vdi lauget giffue och ingen videre bekaastning enten med mad eller driche til gilde eller giestebud i nogen maade giøre vnder straff som vedbøer.

5. Dend som sidst vdi lauget indtagis skall lauget effter oldermandens befaling tiene och brøderne til steffne at møede, item liig at følge och ellers alle de erinde, som paa Kongelig Mayestet och byens vegne forrettis skal, tilsige, indtil een anden i hans sted indkommer; findis hand uvillig eller forsømmelig, som tilsige skall, bøede huer gang hans brøst findis tou march, mens bliffuer hand siug eller vdi louglig forfald er, da dend som nest for hannem vdi embedet indkom, til dend anden selff sine gierninger kand forrette och tiene.

6. Alle de som wdi fergemends laug indkomme skulde vederhefftige være, at de formaae kand een god velfortømmeret och ustraffelig ferge eller boed med goed segel och anden tilbehør at holde, som det sig bør.

7. Ingen, som iche i fergemends laug ere, maa fragten fra dend, som i lauget er, tage vnder tilbørlig straff.

8. Naar nogen fergemand ved døden affgaar och hans hustrue ferger eller fergeboed effter hans død ved liige holde och vdi lauget bliffue vil, da skulle alle laugsbrødrene eendrechtige vere hende een troe ferdig at forskaffe som ferger eller boeden paa hendis vegne ved lige holde kand, saa lenge hun enche sidder och sig ærlig och vel skicher.

9. Ingen maa vdøchtige eller motvillige personer til sine ferger eller boede paa fergeløb at føre sette, men bequemme och dychtige folch holde, som huorledis de sig der med forholde och skiche skall vide saa och goed reede och beskeed for huis gods de indtage at giøre, at det vel forvaret och vden skade bliffuer, som det sig bør, huilchen laugsbroder, som derimod giør, skall til forseelsen suare och hand saa vel som dend vdøctige och modtvillige tienere effter laugens sigelse straffis.

10. Frafester nogen fergemand sin laugsbroders tienere, førend hand med minde fra sin hoesbonde skildt er, da dend laugsbroder, som hannem feste, thi march at bøede och tienerens straff skal vere sex march.

11. Naar oldermanden och hossidderen, som kongens och byens erinde och reygser at giøre tilsige lade, da skall dend, som for reyser staar, om hand tilstæde er, sig strax vfortøffuit dertil ferdig giøre; er hand ey tilstede, da dend nest er och saa frem ad til dend som tilstæde findis; siden skall dend, som borte vaar, dog forplicht være en reyse i stæden for dend, hannem i hans fraverelse tilfalden vaar, at fuldgiøre, huorom oldermanden rigtig bog holde skall, saa at dend eene tyngen lige ved dend anden vdstaa. Huem derimod giør och oldermandens bud offuerhørig sidder, skall een rixdaler til straff giffue och alligevel reysen fuldgiøre, saa vel som til huis skade, for hans forsømmelse skeer, svare. Sidder hand anden gang offuerhørig, da tu rixdaler at bøede saa och til forseelsen suare och reysen fuldgiøre. End om hand lenger offuerhørig sidder, da hans borgerskab och laugs rettighed at miste och det vden borgemesters och raads bevilling ey igien komme.

12. Naar Kongelig Mayestets forsell gioris skall, da maa ingen fremmit ferger eller boede nogen fragt indtage, forend dend, som Kongelig Mayestets forsel haffuer, sin fragt nogenledis haffuer bekommit, dog naar nogen adel eller andre ferger eller boede med at offuerfare for sig leye vilde, da skall det een anden aff fergemendene friit faare vere saadan fragt at antage och med dennem effter deris begiering seyle, och maae dend, som paa kongens och byens vegne seygle skall, ey effter fragt, saa at kongens ærinde dervdoffuer forsommis, beliggendis bliffue eller fortoffue, mens vden forhaling seygle.

13. Naar een fergemand med nogen om fragt vdi accord staar, da maa ey een anden hannem fragten, vden de adskillies och iche foreenis kand, fratage. Huo herimod enten med magt, truen eller vnderfundighed handler och giør, skall effter laugetz sigtelse straffis.

14. Er nogen i lauget huer andre gield skyldig och icke betale vil, hannem skall aff oldermanden laugdag faareleggis; gior hand det icke, da borgemestere och raad eller byefogden vordering i hans beste gods effter resessen saa fuldkommen som det til raadstue eller byeting allerede sogt waar.

15. Dersom nogen laugsbroder oldermanden eller hossidderen, naar de vdi laugsvinde forsamlede er, med vbequembs ord offuerfalder eller vlyed giør, dend bøde 6 ℔.

16. Dersom laugsbrøderne eller tienere, som paa deris ferger seygle, huer andre jndbyrdis groffue och ubeskeden ord giffue och det for oldermanden och hoesidderen klagis och bewiisis, da dend eene [en] slet daler at bøede; end om nogen aff dennem hinanden truer och vndsiger och det beviisligt giøris, da skall dend ey allene ochsaa en slet daler bøede, mens endoch derforuden borgen stille huer anden wbevahret at vere, vden huis med loug och ret skee kand.

17. Huo som i lauget bander eller suerger, skal for huer bande eller æd tu skilling vdi de fattigis bøsse giffue.

18. Huo som oldermanden och hoessideren, naar hand for nogen sag och tilbørlig ærinde skyld til moede tilsagt er, offuerhørig sidder och ey til det klochslet hannem tilsigis møder, bode for huer quarteer hand for sildig kommer 4 skilling. Bliffuer hand slet borte, 3 march, vden hand sig louglig vndskylt haffuer och i skiellig forfald er, och huilchen laugsbroder, som for nogen bøeder falder och dennem iche effter hannem tid forrelagt er vdrette vil, hand boede 6 ℔.

19. Ingen maae hemmelig kongen och Kiobenhaffns bye angieldende ærinde efftersige eller vdsprede vnder sit laugs och æris fortabelse och widere straff som forseelsen er.

20. Fergemendene maa nogen med ubilligh fragt fra eller til byen ey beskatte, men sig med huis billigt och ret er nøye lade vnder straff, som vedbøer.

21. Naar nogen fergemand, hans hustrue eller børn ved døden affgaar, och oldermanden dem til jorde at følge tilsige lader, da skall de aff lauget, som sterche, føre och vden louglig forfald ere effter liget følge, dog vdi pest tid effter dend derom vdgangne kongelige forordning at forholdis.

22. Oldermanden skall dennem, som liget til jorden effter ordentlig omgang bærre skulde, tilsige lade; er nogen saa skrøbelig och suag, at hand ey bære kand, da skall hand forbigaaes, huo her imod offuerhørig sidder, hand bøede der 8 march.

23. Alle bøeder, som vdi dette laug forbrydis, skulde effter kongelig forordning nemblig een deel der aff til oldermanden och hoessidderne och een deel til de fattige encher och faderløse børn och huusarme skifftis och deelis, dog Kongelig Mayestet och byens sager och rettighed foruden disse articula vdi alle maader vforkrenchet, och skulde fergemendene vnder dennem selff ey nogen viede eller vedtegt anderledis end her vdi befattit er vnder alffuorlig pæn och straff optage maa; vi ville os och paa høystbemelte Kongelig Mayestets och Kiøbenhaffns byes vegne hervdinden effter Hans Mayestets naadigste behaug, efftersom tiden, leyglighed och nødtørfften foraarsage kand, at forandre och forbeholdet haffue. Til vidnisbiurd vnder deris hender och seyl. Hafniæ dend 9 novembris 1646.

Foruden offuerskreffne articula haffuer borgemester och raad bevilget dem en bøsse vdi lauget at haffue een visse pension aff huer reyse vdi at samble, paa det at den, som mindste reyse giør, sin deel deraff kunde haffue, naar dend effter samptlige laugsbrødris villie obnet vorder, da haffuer vi dem saadant bevilget, at de skall naffngiffue, huad samme pension huer reyse vere skall, och mage det saa, at ingen klammerie eller vvillige derudoffuer vnder dennem foraarsagis, och naar samme bøsse aabnet vorder, da skall huer laugsbroder, aff huis der vdi befindis, lige loed tildeelis. 25 novembris 1646.

Da ville vi forskreffne articler fergemendene aff forbemelte borgemestre och raad her sammesteds meddeelt, efftersom de her offuen findis indført, paa deris vnderdanigste ansøgning och begiering vdi alle des ord, clausuler och punchter naadigst haffue confirmerit, fuldbyrdet och stadtfest saa och dennem hermed confirmerer, fuldbyrder och stadfester, dog huad sig dend 7 articel saa velsom dend 20, der vdi findis, saaledis haffue forklaret, at forskreffne 7 articel

alleene skall forstaaes om Kiobenhaffn borgere och dennem, som ere vdi forskreffne laug sammesteds, och iche fremmede, mens huad dend sig belanger, da ville vi dend saaledis haffue forstaaet, at med fragten och fergelon skall forholdis effter de forordninger, som derom allerede giort och publiceret ere eller herefter gioris och publiceris. Forbydendis etc. Haffniæ 21 februarii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 195.

629. **26 Feb. 1652.**

Skøde paa en Grund i Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »Morten Launer och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz liggendis vdi dend nye affstuchen Nye Kongensgade, och er for til gaden 19 allen breed och bag til liige saa breed, och paa huer side imellomb Anders Nielsens och Anne Bendtsuingers platzer 54 allen lang, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ dend 26 februarii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 202.

630. **27 Feb. 1652.**

Skøde paa en Grund ved Prinsekanalen paa Hjørnet af Kirkegade og Gotersgade.

Frederik 3 skøder til »Hans Jacobsen, jndvaaner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, een vor och cronens byggeplatz liggendis ved Printzecanalen paa hiørnet aff dend nye affstuchen Kirkegade och Gottisgade och er vdi 4 kant vdi lengden och breeden paa begge sider 48 allne, huilchen forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 27 februarij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 203.

631. **3 Marts 1652.**

Beskikkelse for en Tilsynsmand ved Vejene mellem Kjøbenhavn og Frederiksborg.

Frederik 3 antager nerverende Niels Laffridtzen at skall vere opvarter och haffue flittig tilisun med voris veye imellomb voris slotte Frederichsborg och Kiøbenhaffn, huilche hand paa sin egen bekaastning med arbeidsløn, smaa tømmer, deeler och søm skall vere tiltencht ved lige at holde med ald dend flicherie, saa vel som haffue indseende, at veyen med fylding aff sand och stene ved lige holdis, huor fornøden gioris, och strax det bondefogden, huor det falder, tilkiendegiffue, som det igien de bønder, det tilhører, skall anmelde strax at forferdigis, och ellers skall hand som sedvanligt med fri vogn effter tømmer och deeler til samme broers och porters flecherie befordris, och haffuer wi naadigst for saadan hans vmage och bekaastning aarligen loffuet hannem aff vor rentekammer 200 dlr. curant, som skall angaae fra Philippi Jacobi anno 1650, och et friit huus, huor det hannem midt vnder veyen beqvem falder. De andre huuse, som paa

kongeveyen ligger, haffuer hand at tilsee, at de der vdi boendis ere dennem wed liige holde. Dersom broen och portene formedelst forraadnelse aff nye giøris skall, da skall vi selff det bekaaste och fornøden tømmer med arbedsløn och ald tilhørende der til forskaffe. Forbiudendis etc. Hafniæ 3 martij anno 1652.

Sæl. Registre XXIII. 205.

632. **9 Marts 1652.**

Skøde paa en Grund paa den gamle Østervold ud til Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at effitersom Anne, affgangne Anders Bentsuingers effterleffuerske, skall miste och affbryde hendis boeder, nu staaendis vden for Nørreport for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, formedelst festningens nu faaretagne fortification, da er hende derimod til vederlagh en anden byggeplatz vdviist och affmaalit indenfor festningen i dend gamble Østrevold paa møllebenchen nest ved hendis egen platz och bygninger, nemblig i dend affstuchne nye Kongensgade 114 alle lang, paa dend eene side imod østen 15 allen breed, paa dend anden side imod vesten 8 alne, endelig paa dend bageste ende imod hendis gamle platz 115 alne langh, huilchen forskreffne byggeplatz etc. Hafniæ 9 martii 1652.

Sæl. Registre XXIII. 209.

633. **9 Marts 1652.**

Skøde paa en Grund mellem Sølvgade og Klerkegade.

Frederik 3 skøder til »Hans Rustgaard, foget i woris hauge Rosenborg for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger een vor och cronens byggeplatz vdviist och tilmaalt liggendis imellom Sølffgaden och Klerchegaden, som er vdi breeden til begge gader 32 alne och vdi lengden paa begge sider 109 alne, huilchen forskreffne byggeplatz» etc. Hafniæ 9 martij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 210.

634. **31 Marts 1652.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Frederiksborggade og Volden.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peder Juel, borger och jndvoner i vor kiøsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en vor och cronens byggeplatz liggendis indenfor festningen ved dend nye Nøreport, och er for till i Frederichsborgsgade førgetiuffue och fire allen bred och bag till ligesaa bred, siden er platzen i Volgaden halffierdesindtztive och toe alen och den fierde side tvert offuer lige saa lang, hvilcken forbeneffnte byggeplatz« etc. Hafniæ den 31 martij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 224—25.

635. **1 April 1652.**

Skode paa en Grund udenfor ny Østerport.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Pouel Dues och hans arffuinger en vor och cronens platz till en haffue liggendis vden for festningen, som er for till i Helsingoers gade halfftrediesindstiuffue och sex allen och bag till ligesaa bred, vdi lengden er bemelte platz jmellem Niels Holst distilerers och Abraham Haltermand baggers platzer paa hver side jt hundrede och otte allen, hvilcken forbeneffnte haffue platz« etc. Hafniæ 1 aprilis 1652.

Sæl. Registre XXIII. 225—26.

636. **1 April 1652.**

Skøde paa en Grund ved Kanalen imod Slotspladsen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig magister Valentin Sum och hans arffuinger en vor och cronens platz liggendis vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn ved canalen imod Slotzplatzen nest Hans Oluffsens gaard, som alerede er indplancket, som er for till gaden imod forneffnte slotzplatz siuff allen breed och bag til den anden gade fiorten alen bred och i lengden nest forneffnte Hans Oluffsens platz thiuffue och ni alen och halffanden zohll, og den fierde side langs gaden imod Hollmens kircke tiuffue siuff och et qvarter allen lang, hvilcken platz« etc. Hafniæ 1 aprilis 1652.

Sæl. Registre XXIII. 226.

637. **27 April 1652.**

Skøde paa Grunde i Frederiksborggade, Rosenborggade og Voldgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Nicolaus Jensen Holds, distilerer udi vor laboratorio udi voris haffue Rosenborg, och hans arffuinger trende vor och cronens bøgplatzer liggendes uden for festningen, och er maalett derpaa, som effterfølger, nemlig den første plads ligger for till i Fridrichsborg gade, och er den udi breden for till gaden otte och tiuge allne och bag till lige saa megett bred, udi lengden imellem Peder Juells och Hans Merckels pladser halffierdesens tiuge och toe allne paa huer side, den anden i Rosenborgsgade otte och tredive allne bred och bag till lige saa bred och paa huer side fire och tiuge allne laug; den tridie i Voldgaden for till fiorten allne och bag till lige saa bred och udi lengden paa huer side halffierdsends tiuge och toe allne, huilke forskreffne bygge pladser etc. Hafniæ 27 aprilis 1652.

Sæl. Registre XXIII. 235—36.

638. **6 Maj 1652.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom os elskelig Hans Merckell, fiskmester udi Fridrichsborg lehn, formedelst den nye affstucken Fridrichsborg gade skall miste sin indheignett byggeplads liggendes for vor kiøbstad Kiøbenhaffn vid Nøreportt i den gamle vold, da er hannem derimod till vederlaug en anden byggeplatz igien udviist och affmaaltt nemlig for till forskreffne gade fire och tiuge allne, paa den eene side i Rosenborgs gade førretiuge och otte allne, paa den anden side nest vid Nicolaus Holtses udviste byggeplads ochsaa fyrretiuge och otte allne, endelig paa den bagste ende tiuge och fire allne, huilcken forskreffne byggeplads etc. Hafniæ 6 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 238—39.

639. **8 Maj 1652.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Rigensgade og Klerkegade.

Frederik 3 skøder til »Anders Koch møller och hans arffuinger en byggeplads for vor kiøbsted Kiøbenhaffn udviist och affmaaltt liggendes paa dett eene hiørne aff nye affstucken Riigens gade och Kierckegade och er for till i Rigens gade fyrretiuge och een allne bred och bag till vid Hans Mueles plads lige saa bred, udi lengden er pladsen i Kirkegaden 52 allne lang och den fierde side vid Johan Sølffgraffts plads lige saa lang, huilcken forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ 8 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 239—40.

640. **13 Maj 1652.**

Skøde paa en Grund i Sølvgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Henrich Vinterberg och hans arffuinger en vor och cronens byggeplads udviist och affmaaltt liggendes imod vor lysthaffue i den nye affstucken Sølffgade, och befindes for till gaden udi bredden tredive och otte allne och bag til lige saa bred, siden er pladzen vid Hans Rostgaards plads halfftridsindstiffue och otte allne lang och den fierde side lige saa lang, huilken forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ 13 maij 1652.

Sæl. Register XXIII. 243.

641. **14 Maj 1652.**

Skøde paa en Grund i Nørrevoldgade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom Christen Christensen, indvoner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans boeder staaendes uden for Nøreportt formedelst byens och foretagen fortifications skyld skall

affbryde, da er hannem derimod till vederlaug en anden byggeplads igien udviist och affmaaltt indenfor festningen i Voldgaden nest vid Cort Trappes udviste byggeplads nemlig for till gaden 28 allne bred, paa den eene side vid forskreffne Cortt Trappes tridsindstiuge allne lang, paa den anden side fyrretiuge och femb allne lang, endelig paa den bagste ende ?3 och en halff allne bred, huilcken forskreffne byggeplads etc. Hafniæ 14 maij 1652.

Sæl. Register XXIII. 241.

642. **14 Maj 1652.**

Skøde paa en Mølleplads i Hanens Bulværk.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, efftersom Johan Sølffgraff møller sin mølle, staaendes paa Vestervolden, effter vor naadigste befalling skal flotte, da er hannem derimod till vederlaug en anden beleyliger plads till en møllebenck igien vdviist nemlig i den gamle bulverch, som kaldes Hanen skandsen, dog med saadan condition och tilholding, att hand [skal] sette derpaa møllen, at den ingensteds rører vid volden, saa att brøstvering och voldgange altid kand vere fri och wforhindrett for møllen och att hand intett heller bruger aff den iord, som er i bemelte bulverch foruden sin møllebenck och frie vey til møllen, saa att altingste dermed kand vere fortificationen uden forhindring och skade, och dette allsammen paa hans egen bekostning, huilcken forskreffne mølleplads etc. Hafniæ 14 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 241.

643. **14 Maj 1652.**

Skøde paa en Grund i Jyllandsgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom Daniell Baltzersen, tømmermand och indvoner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans gaard och haffue liggendes uden for Nøreportt formedelst byens och foretagen fortifications skyld skall miste och nedbryde, da er hannem derimod till wederlaug en anden haveplads igien udvist och tilmaaltt liggendes uden for Helsingøers portt i Jutlandsgade, och er for till gaden 56 allne udi breden, bag til mod Poffuell Dueses plads lige saa bred och udi lengden imellem Nicolaus Holds och Kortt Traps nye udviste pladser paa huer side 108 allne, huilcken forskreffne haffueplads etc. Hafniæ 14 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 241.

644. **16 Maj 1652.**

Navigationslærer Bagge Vandal maa blive boende i Nr. 18 ved Holmens Kirke.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom os elskelig Bage Wandell underdanigst lader anholde och begiere, att hannem motte

bevilges att forbliffue udi dett huus nr. 18, som hand nu iboer och skoell udi holder, efftersom hans instrumenter aff fløttning forderffues, och hand derpaa nogen bekostning fororsages att giøre, da haffuer vi paa hanns underdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilgett och tillatt saa och hermed bevilger och tillader, att hand maae forbliffue och boe udi dett huus nr. 18, som hand nu beboer och skoell iholder, saa lenge vi hannem udi forskreffne vor tieniste behøffuer. Forbiudendes etc. Hafniæ 16 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 244—45.

645. **25 Maj 1652.**

Privilegium paa at brygge Bryhan.

Frederik 3 bevilger, att os elskelig Ditleff Hansen borger och indvoner her udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn maa allene och ingen anden lade brygge bryehane her samesteds och dett indtil anderledis forordnett vorder selge i tønde och potte tall her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn under straff som vidbøer; derimod skall hand vere forplict att brygge goed och wstrafflig bryehane, saa der icke skall fattes till voris behoff eller til andre, som dett begierer, och skall kiøbett paa samme bryehan aarlige tre ugger effter St. Michaells dag aff borgemester och raad her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn settes, huad hand bøer aarett igjennem att haffue for huer tønde bryehane och dett icke offuer den priis till nogen affhende; saa frembt hand icke altid haffuer bryehane her i forraad och vi lider mangell och ellers nogett her imod giør, skall denne voris naadigste benaading vere forbrudtt och derforuden stande os til rette for huis skade vi deroffuer liider; huis bryehane hand till voris hoff lader leffuere, skall hannem till tuende tiider effter regenskabs indhold bliffue betaldtt, dog andre deris privilegier i vor kiøbsted Christianshaffn och i den nye anlagde bye, saa vitt forskreffne brøgerie och dets affhendelse, indtill anden anordning skeer, angaaer forbeholden och wbehindrett. Thi bede vi och byde borgemester och raad etc. Hafniæ 25 maij 1652.

Sæl. Registre XXIII. 249—50

646. **9 Avg. 1652.**

Skøde paa en Grund i Jyllandsgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 giøre alle vitterlig, att efftersom Christopher Beyer, balberer och indvoner her udi vor kiøbstad Kiobenhaffn, skall miste sin haffue plads uden for Nøreportt formedelst byens och nye foretagne fortifications skyld, da er hannem der mod till wederlaug en anden haffue plads igien udviist ock affmaaltt liggendes her uden for

Helsingørs portt i Jutlands gade, som er for til halfftridsenstiuge och sex allen bred och bag till mod Laurs Michelsens haweplads lige saa bred, udi lengden er pladsen paa begge sider imellem Jochum Wallpurgers och Court Traps pladser itt hunder och otte allne, huilcken forskreffne haweplads etc. Hafniæ 9 augusti 1652.

Sæl. Registre XXIII. 255.

647. **9 Avg. 1652.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Fiolstræde og Nørreport.

Frederik 3 skøder til »os elskelig capitain Jørgen Hoffman och hans arffuinger en vor och cronens byggeplads liggendes indenfor festningen vid Nøreportt paa hiørnett aff Fiolstrede, och forstrecker dend sig i sin lengde och bredde som følger: først for till pladsen vid porten tiuge och nie allen, den tredie side vid Christen Christensens pladz er fyretiuge och atten allen och itt qvarteer, och den fierde side endelangs de gamle planckevercker fyretiuge och siu allen, huilcken forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ 9 augusti 1652.

Sæl. Register XXIII. 255.

648. **9 Avg. 1652.**

Skøde paa en Grund udenfor Helsingørsport i Skaanesgade og Pallemaillegaden.

Frederik 3 skøder til »Jacob Pettersen, portener i Helsingøers portt for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en vor och cronens plads till en hawe liggendes uden for forskreffne Helsingøers port wed pallemaillien, en och tiuge allen bred for till gaden och tuertt offuer i Schonens gade lige saa bred, siden er pladzen vid Poffuell Højers pladz itt hundre fyretiuge och een allen lang och den fierde side lige saa lang, huilcken forskreffne hawepladz« etc. Hafniæ 9 augusti 1652.

Sæl. Registre XXIII. 255.

649. **9 Avg. 1652.**

Skøde paa en Grund ved Ny Vartov ud til Sælandsgade, Søgade og Pallemaillegaden.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hieronymum Weirium och hans arffuinger en vor och cronens plads till en haweplads liggendes uden for festningen vid nye Wartow, och er samme plads udviist och affmaaltt och befindes først for till i Siellands gade halfftridsindstiuge och siu alle bred, den anden side i Seegaden tuert offuer for Werner Klowmands plads er hundre halfftridsindstiuge och otte allne lang, siden er pladsen i Pallimailliegaden it hunder och 17 allen bred, och den fierde side langs grøfften liggendis indenfor trenchementerne er

tohundre och sex allne lang, huilcken forskreffne haweplads« etc. Hafniæ 9 augusti 1652.

Sæl. Registre XXIII. 255.

650. **17 Avg. 1652.**

Forordning om Begravelse under Pesten. Jfr. Nr. 701.

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom vi naadigst haffuer verett fororsagett i denne suage tiid och nu grasserende siugdome effterskreffne skik och anordning de dødes liig och des till graffue skickelse anlangende att forfatte, da ville vi naadigst alle och enhuer, som det vidkommer, saa vell som borgemestre och raad her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn tilholdett haffue, att de forskreffne anordning i god observantz tager och deroffuer holder, som vidbøer. Først skall giesligheden, borgemester och raad, vores fornemiste betiendte aff borgestanden samtt de fornemiste kiøbmend, naar de vid døden er affgangen, ey leugere end fire eller sex dage i dett høyeste stande offuer iorden under 10 rdlr. straff, de andre indvonere, borgere eller huo de och vere kand, skall lade deris liig begraffue paa anden eller tridie dag under fem rdlr. straff. For dett andet giesligheden, borgemester och raad med vore fornemste betiendte och de fornemiste kiøbmend her udi byen maa icke udi huusett offuer fire eller sex par mend och qvindfolch och dett aff neste frendskab lade indbyde, som liiget derfra och till kircken kunde følge och siden fra kircken och till huusett igien; men de andre indbyggere tre eller fire par aff huer slags och ey flere och dett under lige straff, som udi første artichel meldtt er, och paa dett ligpredichen icke for lenge skall opholdes, skall qvinderne strax følge effter mandfolcken till kircken. For dett tridie skall icke bedemanden, eller de som sligt bestiller, maae bede flere ligett att bere, end vell fornøden giøres, efftersom ligett erachtes att vere stor till, eller gangens lengde, huor aff en partt enten i huusett, som ligett er, eller i ett andett huus i naboelauget indbiudes, att de, naar ligett skall udberes, kunde strax vere tillstede betimeligen, førend ligett udbeeres, huilcke och maae effter leyligheden dog modeligen skienckes, men effter att ligett er begraffuet, maae der alldelis ingen vidre bekostning giøres enten med mad eller dricke eller nogen gieste at bede om afftenen, och huo som her imod giør, skall straffes, som offuen bemeltt er. For dett fierde maae der bedis fire danneqvinder, som ligbaaren kand brede, och icke flere. Skall rector academiæ och prousten ved deris betiendte aff dennem, som till deris rett høre, bøderne indfodre, dett samme haffuer voris byefogett att giøre mod dennem, som byens rett er underlagt,

aff voris egen betiendte skall samme boder annammes och opberges aff dennem som de ere undergiffuen; aff forskreffne bøder skall den, som herom angiffuer, paataler och indsambler, haffue den femte partt, dett offrige aff de gieslige skall komme till de fattige siuge studenter, men borgeskabens samtt voris betientes bøder anvendes till Pest- och Børnehuusett. For det femte skall der saa snartt klocken er slagen itt (effter ad ligen tillforen till den Nye Kircke uden for byen ere bestille[de]) begyndes her udi byen att ringes for lig till huilcken kircke dett och vere kand, och da iche ringes for itt fornemme lig, saa fremtt dett er her udi sognene, lenger end toe qvarter, mens dersom ligett aff itt sogen i ett andett skall beres, haffues gangens lenghed udi act och ringes tre qvarteer, efftersom dett kand actes fornøden; er der ochsaa lig till flere kircker eller till alle udi denne besuerlig tid, da skall hermed saaledis forholdes, att saa snartt klocken slager ett eller och før, om mueligtt vere kand, da skall der begyndes att ringes till vor Frue, och ligen dett snariste mueligtt till iorden bestediges, siden i lige mode till H. Giestes, saa till St. Nicolai kircke, dernest till Holmen och endelig till den Tydske kircke, saa att der icke ringes lenger offuer huer lig end forskreffuet staar; hues klockeren sig tillfordrister lengere for nogen lig, end forskreffuet staar, att ringe, da skall hand til den kircke, hand klocker er, giffue tre rdlr. in specie, de to rdlr. skall aff den kirckeverger till den kircke, hand klocker er, annammes och kircken till regenskab føres, men den eene rdlr. skall den giffues, som saadantt kirckevergene tilkiende giffuer. For det siette, saa snartt dett begynder att ringe for nogen lig, ihuad sogn dett och vere kand, skall skolemesteren med sin collegis och discipler for huusett, huor aff ligett skall udberes, sig forføye, huor de da ochsaa strax skall vere ferdig med ligett och lade børen brede och ligett udkomme och ingenlunde skolen offuer en halff eller eller i dett lengste en qvarteer opholde, efftersom ligett er ner vid eller langtt fra kircken; huis skoelen lenger, end forskreffnet staar, opholdett vorder, da skall de begiffue sig derfra huuset och till itt andett lig eller och i skoelen, saa fremtt der ey den dag er flere lig, och den som ligett lader begraffue uden sang till iorden att lade bestedige; dersom skolemestern eller hørerne lenger lade sig opholde, giffue sig till straff femb rdlr. in specie, som prousten haffuer att opberge, aff huilcke de fire skall giffues de fattige skolepersoner, men den eene skall den haffue, som prousten saadantt giffuer tilkiende, och alleene her effter giesligheden med borgemestere och raad samtt voris fornemste betiente och de fornembste kiøbmend bevilgis att

haffue den heele skoele for sig med latinske och danske sang, efftersom en huer er begierendes, och discipler med kapper paa, och derfor skall giffues 10 rdlr. in specie; men de andre skall lade sig benøye med den gemeen skole och sang, och dett en heel eller halff skoele eller saa mange lexer, som enhuer er begierendes och aff sted komme kand och derfor betalle effter den taxtt, deromb allerede giordtt er. For dett siuende maa presterne icke giøre lengere ligpredickerne med testamentens oplesning end paa to eller i dett høyeste tre qvarteer, huorfor testamenterne skall forfattes dett korteste mueligtt er; huis icke, skall dett stande presten fritt for i denne vanskelig tiid selff saa megett der ud att lade, som hannem siunis icke fornøden att vere. Huor effter alle och enhuer etc. Hafniæ 17 augusti 1652.

Sæl. Registre XXIII. 258—60.

651. **30 Avg. 1652.**

Skøde paa en Grund i Kirkegade mellem Rigensgade og Herregade.

Frederik 3 skøder til »Hans Mulle, fyrbøder udi raadstuen, och hans arffuinger en vor och cronens byggeplads indenfor festningen udvist och affmaaltt i Kirckegaden imellem Rigensgade och Herregaden, som er tiuge och fire allne brett och toe och halfftridsenstiuge allen lang, huilcken forskreffne bygeplads« etc. Hafniæ 30 augusti 1652.

Sæl. Registre XXIII. 263.

652. **4 Sept. 1652.**

Skøde paa en Grund ved Østervold.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att effteraom Jørgen Kønig smid formedelst byens fortagne fortifications skylld skall miste sin gaard och smidie liggendes udenfor Nørreportt, da er hannem derimod till wederlaug en anden byggeplads igien vdvist och affmaaltt liggendes indenfor festningen i woldgaden imellem porten och voris have her for till gaden, udi breden atten allen och bag till imellem Niels Holstes voris distillerer och Claus Nagell møller deris pladser fyretiuge och otte allne lang paa huer side, huilcken forskreffne byggeplads etc. Hafniæ 4 septembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 264.

653. **11 Sept. 1652.**

Skøde paa en Grund udenfor Østerport ved Pallemaillen ud til Sælandsgade og Strandgade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att effterrsom os elskelig Willom Führen, borger och indvoner i vor kiøbstad Kiøbenhaffn, for nogle aar formedelst byens fortifications skyld en sin fructhawe liggendes

uden for Noreportt skall haffue udlagtt och mist, da er hannem der imod till vederlaug en anden beleylig hawe plads igien udvist och affmaaltt, liggendes uden for Helsingoers portt vid pallemailen, befindes forst i Siellandsgade itt hundre tredsindstiuge och otte allen bred och tuertt i Pallemaile gaden lige saa bred, siden er pladsen udi Strandgaden itt hunder halffembtesindstiuge och otte allen lang och den fierde side tuertt imod lige saa lang, huilcken forskreffne haweplads etc. Hafniæ 11 septembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 266.

654. **14 Sept. 1652.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Hans Mortensen och hans arffuinger en vor och cronens byggeplads, iord, grund och eyendomb i den nye affstucken Borgegade och er bred for till gaden fire och tiuge allen och bag till lige saa bred och udi lengden paa huer side tridsindstiuge och ni allen, huilcken forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ 14 septembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 266.

655. **17 Sept. 1652.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom Willom Hornbold formedelst byens fortifications skyld skall miste en sin hawe liggendes uden for Nørreport, da er hannem der imod till vederleeg en anden byggeplads indenfor festningen igien udviist och udmaaltt liggendes udi den nye affstucken Klerckegade och er for till gaden otte och tredive allen bred och bag till imod voris vinskienck os elskelig Henrich Vinterbergs plads lige saa bred, siden er pladsen nest vid Hans Rostgaards plads halfftridsindtiuge och en allen udi lengden och den fierde side lige saa lang, huilcken forskreffne haweplads etc. Hafniæ 17 septembris anno 1652.

Sæl. Registre XXIII. 268—69.

656. **30 Sept. 1652.**

Adam Henrik Pentz maa leje Henrik Müllers Værtshus med dets Privilegier.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, efftersom os elskelig Adam Henrich Pentz etc. vnderdanigst lader andrage och berette, att hand tillsinds er att leye os elskelig Henrich Müllers hans verthuus liggendes vid Boldhuusett her paa Slodsplatsen, dog med saadan condition, att forbemelte Henrich Müllers derpaa forundte privilegier iche dermed skulle forbrydes, da haffuer vi paa bemelte hans vnderdanigste an-

søgning och begiering naadigst bevilgett och tilladtt saa och hermed bevilger och tillader, att forbemelte Henrich Møller maa leye hannem forskreffne huus till verthuus destineret uden dermed att forbryde de derpaa hannem forundte privilegier, saa lenge ingen verthuus der udi holdes. Forbiudendes etc. Hafniæ 30 septembris 1652.

Sæl. Registre XXIII 281.

657. **15 Okt. 1652.**

Vejrmøllen paa Volden udenfor Løngangen skal flyttes til Hanens Skanse.

Frederik 3 skøder til »Johan Sølffgraff møller och hans arffuinger den veyermølle, som staar udenfor Løngangen paa volden, saa att hand och hans arffuinger forskreffne veyrmølle med des tilbehøer, saa som den nu forefunden er, maa nyde, brugge och beholde till eyendom och giøre sig saa nøttig, som de best vill och kand, dog med effter skreffne conditioner, att forskreffne Johan Møller bemelte mølle paa sin egen bekostning mett allerførste skee kand skall nederbryde och siden fra stedett, huor den nu staar, henforfløtte imellem Vester och Nørreportt och der igien paa rundeelen kaldes Hanenskandse, uden os nogen omkostning der for att tillskriffue, opsette lade; herforuden skall forskreffne Johan møller tilltenct vere for forskreffne mølle till os att betalle fem hunder sl. dlr., som den er bleffuen for vurderett och satt, dog maa forskreffne penge hannem effterhaanden kortes och gott giøres udi huis hand till voris proviant-huuses fornødenhed hereffter maalendes vorder, huor paa hand och skall tage proviantskriffuerens haand och siden der med beviselig giøre paa behørrige steder alting dereffter att vere klar giortt, naar forskreffne 500 sldlr. aff hannem er gandske betalldtt. Forbiudendes« etc. Hafniæ 15 octobris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 285—86.

658. **3 Dec. 1652.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jacob Eylersen slodsskriffuer her paa vortt slott Kiøbenhaffn och hans arffuinger itt støcke iord liggendes uden for hans haffue i Vesterbyen i Roeskildgaden, och er samme iord bred for till gaden tridsindstige och ni allen och bag till entlangs hans egen biugning och plankverch ligesaa bred, siden vid Augustini Pedersens plads tiuge och siu allen och den fierde side vid Peder Pedersens plads toe och tredive allen, huilkett forskreffne iord« etc. Hafniæ 3 decembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 294—95.

659. **5 Dec. 1652.**

Robert Colnet beskikkes til kgl. Glasbrænder, jfr. I. Nr. 486.

Frederik 3 antager nerverende Robbertt [Colnet] till att vere vor glasbrender, udi huilcken hans tieniste hand sig troe och flittig skall forholde och med flid forrette och giøre huis arbeyd aff os hannem befallett vorder och hans konst vidkommer, och ellers vere os, vore riger och lande huld och troe, som dett en troe och flittig tienner sommer, egner och anstaaer, och hand forsuare vill, for huilcken hans troe tieniste wi hannem naadigst vill haffue bevilgett itt hunder rdlr. beregnett fra den første decembris sidst forleden, som hannem aff vor egett cammers aarligen skall erligges och betalles. Forbiudendes etc. Hafniæ 5 decembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 301.

660. **10 Dec. 1652.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Niels Holds distillerer i voris labritorio udi vor lysthauge Rosenborg och hans arffuinger en vor och cronens plads till en byggeplads liggendes inden for festningen i Rosenborgsgade och er for till gaden halfftridsindstiuge och en allne bred, bag till lige saa bred, och siden paa huer side føretiuge och otte allne lang, huilcken forskreffne byggeplads« etc. Hafniæ 10 decembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 302.

661. **10 Dec. 1652.**

Skøde paa en Grund i Roskildegade.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att efftersom Peder Pedersen vrtegaardsmand formedelst dend nye anlagde Beltegade skyld, som løber igjennem hans hauge, itt stycke deraff skall haffue mist och udlact, da er hannem der mod igien till vederlaug ett andett støcke iord udvist och tillmaalltt liggendes paa den anden side uden for hans egen grund och er for till Roeskildgaden fyretiuge allen bred och bag till entlangs hans egen planckeverck fyretiuge och en allen bred, siden er pladsen paa den eene side fyretiuge och otte allen och den anden side nie och trediffue allen och et qvarteer lang, huilken forskreffne støcke iord etc. Hafniæ 10 decembris 1652.

Sæl. Registre XXIII 302.

662. **12 Dec. 1652.**

Skøde paa et Hus ved Toldboden.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, att wi Simon Croneberg paa underdanigst ansøgning och begiering naadigst haffuer bevilgett och

tillatt, saa och hermed bevilger och tillader, att hannem udi betalling maa forvndes for 320 rdlr., som hannem for giortt skoemager arbeyd udi vor elskelig kiere her broders salig och høylofflig ihuekommelses tiid tilkom, en liden huus os tilhørig sammesteds uden Østerportt vid Toldboen, huor tolderen os elskelig Jens Bøysen tillforne skall haffue hafft sin skriffuer cammer och siden skall haffue verett tilluct, dog skall hand tiltenct vere paa egen bekostning dett att lade nederbryde och borttfløtte. Forbiudendes etc. Hafniæ 12 decembris 1652.

NB. Tuende regenskaber paa forskreffne 320 rdlr. er bleffuen Kongelig Mayestet leffuerett, som aff prindzesinden var underskreffuen och bleff brendtt.

Sæl. Registre XXIII. 303—304.

663. **24 Dec. 1652.**

Skøde paa en Grund i Sælandsgade udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 skøder till »Morten Jensen vrtegaardsmand och hans arffuinger en vor och cronens plads till en hauge liggendes udenfor Hellsingøers portt och her for till i Siellandsgaden firesindstiuge och fire allne bred och bag till lige saa bred, siden er pladsen nest vid Willom Fyrens haweplads halfffemtsindstiuge och nie allen lang och den fierde side lige saa lang, huilcken forskreffne haugeplads« etc. Hafniæ 24 decembris 1652.

Sæl. Registre XXIII. 305.

664. **13 Jan. 1653.**

Privilegium for 50 bøhmiske Klædemagere, der til videre faa Bolig paa Ladegaarden.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom paa enndeel Bemiske exulanter klædemagere deris veyne hoes os vnderdanigst anholdis och begieris att jtt halffhundrede mester med kone och bornn och suenne sig hid ind maatte begiffve och her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffnn deris handverck med klæde at giøre fortsætte och derpaa wisse privilegier nyde, da haffue wi paa forbemelte deris vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilgit och tillat, saa och her med bevilger och tillader, att forbemelte 50 mestere klædemagere aff dennem, som vdaff forbemelte Beemen for deris religion ere bleffvenn fordreffvenn, med hustrue och børn och tilbehørige suenne sig maa hid ind begiffve och herwdi forbemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffnn forbemelte deris handell bruge och fortsætte och her sammesteds nyde samme privilegier som andre borgere och klædemagere her nu nyder med klæde styckeviis och i alnetall att selge, naar de først deris borgelig æed

tilbørligen haffue afflagt, saa och derforudenn paa 20 nestfølgende aars tid nyde och beholde accise frihed paa huis øl de till deris egne husis fornodenhed bruger, dog at dermed ingen vndersleff skier, saa och taaldfrihed paa huis wld de til forbemelte deris handvercks fortsettelse hid innd forskriffvenndis, saa wel som huis klæde de her giørendes och sidenn vdførendis vorder, naar vore egne wndersaater først for billig priis aff dennem der med er bleffuenn forseet, paa forbemelte 20 aars tid er dennem aff os och raadit bevilgitt att de med ingen borgelig tynge eller besuering, som nu er eller hereffter kand paabydes, skall besuergis, dog skall de effter egenn erbydelse sig selff med en lidelig contribution belegge, saa de deraff dismidlertid egen kircke, skole, walckmølle, farffver, offerskierer och preshuse och andit, som till deris handtwerck hører, kand opbygge, saa wel som deris egen kircke och skole betiente lønne och wnderholde, dog skal dennem icke tillat være nogen anden religion at predicke och lære entenn i bemisk eller tysk sprog end dend evangeliske, som her Gud wære loffvit nu brugelig er, och guds ord och denn wforandrelige Ausburgisce confession gemes, till huilckenn ende deris præster och skolemestere aff bispenn her wdi Sielland, dend som nu er eller her effter kommendis vorder, ligesom andre, och skall døcktig och aff forbemelte evangelisce religion være och erkiendis, och paa dett de desstobædre kand komme till rette, wille wi dennem naadigst paa fire aars tid, indtill de egne kircke, skoler och huuse kand opbygge, haffve forvndt det store huus, som staar paa woris Ladegaard, huilckit de selff maa foranndre till deris waaninnger, wærelse och handtverck efftersom best tienlig kand eracktis, dog skall de tiltenckt wære det paa egenn bekaastning at giøre och sidenn forbemelte huus selffver dismidlertid ved lige at holde. Forbydendes etc. Hafniæ 13 januarij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 310—12.

665. **13 Jan. 1653.**

Om Betaling for Holmens Kirkes Orgel.

Frederik giøre alle vitterligt: Er woris naadigste willie och befalinng, att Hermand Løcktemager och Mads Jensøn, vdaff huis forraad Holmens kircke tilhørig de wdi hennde haffuer, skal betale Johann Lauritsønn, organist till S. Nickolai kircke, huis hannem effter giorde tingning och tilsaugn tillkommer for det orgeverch, som af hannem till forbemelte Holmens kirke er affhandlit och endnu findis der, straxen dend halffve partt och till førstkommendis Miikelsdag dend anden halffve partt. Hafniæ 13 januarij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 312.

666. **25 Jan. 1653.**

Skarpretterens Løn for Arbejde ved Slottet, Holmen og Tøjhuset.

Frederik giøre alle witterligt, at wi mester Laurentz Conrad skarpretter her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn naadigst haffuer bevilgit och tillatt saa och hermed bevilger och tillader, att hannem aarligenn indtill anderledis forordnit vorder, bereynit fra denn første Januarij sidst forleden, skall giffvis aff woris rentemestere 100 courant daler, huor imod hand skall være forplickt och forbunden at forrette huis arbeyd hannem vedkommende, som ved Slotted, Holmen och Tøyhusit forrefalde kand, vden nogenn widere betaling derfor att fodre. Thi bede wi och byde wore rentemestere etc. Hafniæ 25 januarii 1653.

Sæl. Registre XXIII. 318.

667. **27 Jan. 1653.**

Skøde paa en Grund udenfor Helsingørsport ved Pallemaillen og Skydebanen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom os elskelige Niels Hannsøn raadmand her i vor kiøbsted Kiøbenhaffnn for nogle aar sidenn formedelst byens fortification skyld haffver mist en haffve vdenn for Nørreport, saa haffuer wi nu derimod igienn till wederlaug naadigst wndt, skiødt och affhennd och nu hermed wnder, skiøder och affhennder fra os och wores efterkommere konninger i Danmark och chronenn till forbemelte Niels Hannsønn och hans arffvinger enn anndenn vor och chronens plads till enn haffveplads liggenndis vdenn for Helsingiørs port her for wor kiøbsted Kiøbenhaffnn wed Pallemaillien och Skydebanenn och er for til imod festningenn 141 alne bred och bag till langs Jackop Peytersøns plads lige saa lanng och sidenn til Skydebanen 218 lang, saa och paa dennd fierde side i Skaanegadenn 218 alne lang, huilckenn forbeneffnte haffveplads etc. Hafniæ 27 januarii 1653.

Sæl. Registre XXIII. 319—20.

668. **7 Feb. 1653.**

Møntens Betjente forskaanes indtil videre for borgerlig Tynge.

Frederik 3 bevilger, at efftersskreffne mynter och arbeydssuenne her paa myntenn for wort slaat Kiøbenhaffnn, nemlig Jørgen Hillebrand smidmester, Hans Wos, Hanns Sandenn, Hans Beffvervitz, Hans Sumbachs, Mads Lauritzønn och Niels Lauritsønn maa indtil anderledis forordnit vorder wære frie for skat och anden borgelig och byes tynnge, ligesom andre wore tiennere her sammesteds. Forbydendes etc. Hafniæ den 7 februarij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 326.

669. **10 Feb. 1653.**

En Drabssag paa Ladegaardsmarken.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom hoes os vnderdanigst gioris annsogning om voris naadigste opreysning vdi en drab sag anngaaennde enn personn, som wed forledenn juletiide paa dend ny Ladegaardsmarck for vor kiøbsted Kiøbenhaffn er bleffvenn død fundenn och formyrt, vdi huilckenn sag formedelst indfaldende julehelligt neffninger ey strax er opkreffvitt, da haffve wi aff øffrigheds mackt och møndighed samme sag opreyst och fornyett, saa och hermed opreyser och fornyer, saa derom paa tilbørlige steder igienn maa paatalis och wed ordentlig proces och landsloff vdføris, ligesom det i rette tid haffde skeed værit. Forbydendis etc. Hafniæ dend 10 februarij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 327.

670. **22 Feb. 1653.**

Skøde paa et Fjælehus ved Valkemøllen ved Stranden.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Niels Affvesøn indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn och hanns arffvinnger it lidit halfftag gammel fielehuus, som tilforn er brugt till at sliffve bereder saxe paa, staaendis nest wed forbemelte Niels Affvesøns egen plads ved Valckemøllen her wed Strandenn, och dett med sin tilliggendis bagrum, som er vdi bredenn imod østen och westen 8 alne och vdi lengdenn paa huer side 15 alne, huilkit forskreffne halffvetaghuus« etc. Hafniæ 22 februarij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 331—32.

671. **5 Marts 1653.**

Privilegium for det Karaibiske Handelskompagni.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wi wore vndersaater participanterne, som de Carybische øer liggendis vdi Westindien allerede vdi forleden aar beseylit och endnu her effter med huis widere medparticipanter de till sig tager ackter at beseyle, paa vnderdanigst ansøgning och begierinng naadigst haffue bevilgit och tillat saa och hermed bevilger och tillader, at de paa nestfølgende aars tid, saa frembt de ellers til forbemelte øer skiffve henskickendis vorder, maa nyde efftterskreffne privilegier. 1. At aff huis skiffve och alle ware, huad det wære kannd, som her till aff disse riger och lande behøffvis at vdpassere och hensendis, dend tilbørlige told her saa vel som vdi Øresund giffvis och erleggis skall vndtagenn aff huis till forbemelte skiffvis behoff nødig giøris och ellers vdi sig selffver fri for told kand

være och tilforn indfortoldit er. 2. Huis folck dismidlertid till forbemelte handell fornødenn giøris maa fri och wbehindrit vdi freds saa vel som feyde tid brugis och medfolge. 3. Effter forrettit reyse och beholdenn hiemkomst maa de hervdi vor kiøbsted Kiøbenhaffnn holde deris nederlag och vden nogenn visitering med skiff och gods igiennem sunnde[t] saa vel som her till byen fri indpassere, och huis ware deraff paa fremmede steeder och lande igien vdskiffvis och fri vdladis; derimod skal de effter egen erbydelse tiltenckt være vdi enn summa strax saa megit for reysenns hiembkomst at erlegge, som de for vdgaaende baade vdi sundit och her giort haffve, efterdi saa meste partt aff forbemelte ware, som de derfra bekommer, dog paa fremmede steder igien vdskiffvis. Forbydendis etc. Hafniæ 5 martij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 335.

672. **2 April 1653.**

Privilegium for nogle Guldtrækkere.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wi Christian Albretz och hans medbrødre, som kand arbeide indetze guld och sølf, paa underdanigst ansagning och begiering naadigst haffuer bevilget och tillat saa och hermed bevilger ock tillader, at dee sig her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn maa nedersette och forbemelte deris handwerk med sølf och guld trecken allene bruge och fortsette saa och at de her sammesteds maa vere fri och forskaant for borgerlig thunge och besverlighed paa nestfølgende 2 aars tid fra dette wort brefs dato beregnet. Er och dennem derhos bevilget, at dee maa giøre guld och sølf galuner, knipling och knappe och det udi stort eller lidet selge til hvem det at kiøbe begierer, saa och at dee hvis raat och vfarvet silke, dee til forbemelte deris handverkis fortsettelse kand behøffve, toldfrj indtil anden andordning skier, maa hid ind bekomme, dog at dermed ingen vndersleff skier, hvorimod de igien skal vere tiltengt for deris arbeide her at selge och forhandle och for billig och lidelig pries saa och af hvis farvet och her forarbeidet silke samt guld och sølf arbeide af knipling, galuner, kapper och andet, som dee her icke forhandle kand och vdskickendis worder, at giffve til os och kronen tilbørlig tolde. Forbydendis etc. Hafniæ 2 aprilis 1653.

Sæl. Registre XXIII. 349.

673. **5 April 1653.**

Skøde paa en Grund ved Pilestræde.

Frederik 3 skøder til »Oluff Thorben och hans arffvinger it vor och cronens styke iord liggendis bag hans platz, som hannem tilforn

er udviset, och befindes samme styke paa den synder side fra dee siuges forstanders platz fra oster hen i wester intil Saammen Løffves hus och platz at were fire och tiuffve Siellands alle och et qvarter lang, den vestere side op til Sammen Løffves hus och platz fra sønder hen i nor tholff alne bred, den nørre side fra Sammen Løffvis plads wed byens fattiges hus och intil dee siugis forstanders plads er fra westen hen i østen fire och thiffve och en halff allen lang, och den østre side op til forstanderens plads fra nør hen i sønder tholff alne bred, hvilket forbeneffnte styke jord« etc. Haffniæ 5 aprilis 1653.

Sæl. Registre XXIII. 35v—51.

674. **5 April 1653.**

Snedkernes Lavsskraa.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom samtlige snidkerlauget i vor kiøbsted Kiøbenhaffn nogle poster och articler dennem til beste haffve forfatted, som dee woris naadigste confirmation er paa begierendis, hvilcke liuder ord fra ord som effterfølger:

1. Om oldermanden. Til oldermand at indsette skall en af laugsbrøderne vdvelges, som for borgemestere och raad paa raadhuset skal opfodres, och om dee hannem døgtig kiende, skal vere oldermand et aar; hannom skal toe andre forstandige mænd af samme embede til hossiddere forordnes, hvis naffne da i byes bog skulle jndtegnes, huilche saa offte, som fornøden giøres, vdi deris laugshus eller paa en anden beqvem sted skulle komme tilsammen och der forhøre hvis klagemaal, som imellom mestere, svenne eller drenge indfalder, saa vel som och andre laugsens sager och ærinde forrette; derforuden skulle dee haffve en laugsskriffvere, som alle sager til goed efftererretning kand antegne, dog ald saadan deris sammen komst och forretning at skee foruden drick.

2. Om hossiddere. Naar aaret er forløben och oldermanden forløffves, da skal en af de toe hoessiddere (hvilken borgemester och raad dertil agter dugtigst at were) vdi hans sted beskickes och en af laugsbrøderne i hans plads at ordnes til hoessiddere igen. Dog skal ingen were hossiddere lenger end vdj tre aar.

3. Om almindeligt laugsmøde. At snidkerne maa haffve nogen wise tiider om aaret sig med hverandre om laugsens nøtte och embedes forbedring at raadføre, da er dennem bevilget tvende sammenkomst och møder, den første anden nytaarsdag, den anden neste søgnedag effter Johannes Baptistæ dag och ded paa fastende steffne foruden al drik och giestebydelse, under straff effter borgemestere och raads

sigelse, och skal en af raadet vere hos i samme møder, derforuden saaoffte fornødenhed ded wdkreffver laugsens sager anhøre och til billig endskab forhielpe.

4. Om mødernes skichelig forhold. Och paa det samme møder dis skicheligere maa forrettis, da skal ingen laugsbroder maa giøre nogen bulder eller vliud med thraadtzen eller banken paa bordet under en ℞ brøde til lauget, och dersom nogen sverger, bander eller løchter anden i saadanne møder och embidtzforsamlinger, skal bøde for hver sinde til dee fattige 8 skilling dandsk, och hvo som udfører hvis ord der tales, naar laugsdøre ere tillugte, bøede til lauget en rixdaler och til dee fattige en ℞ dandske. Jtem hvem hinanden vbeqvemlig med skielsord offverfalder och paa æren skielder, som hand icke kand got giøre eller louligen bevise, skal foruden hvis brøder hand til Kongelig Mayestet och byen er med forfaldet, bøede til embedet 1 rixdaler och til dee fattige en ℞. Truer eller wndsiger nogen laugsbroder eller svend hver andre, og ded bevislig giøris, da dend skyldige forpligt werre at stille den hand truer tilbørligen borgen effter privilegierne at vere hannom wbevaret vden hvis med loug och rett skee kand.

5. Om læredrengis antagelse. Om nogen dreng will begiffve sig til nogen mestere snedker handverck at lære, da skal hand were forplicht fliteligen och vel at tiene udj lære fire aars tid, paa det at hand handverket i sig sielffuer i sin tid til beste och gaffun som hannem meest magt paa ligger, disbedre kand lære, hvoromb en skrifftlig contract med ald des omstendighed derudj befattet oprettis skal och i laugsbogen, strax hand antagis, jndskriffves til en god efftерrettning, om siden imellom mesteren och leredrengen jrring och tvist kunde indfalde, hvilken bog och øfrigheden tilstillis skal, naar fornøden giøres och paa eskis, och dersom nogen dreng sig imod sin mester eller mesterinde modtvilligen anstillis, straffis effter oldermandens sigelse och hoessiddernis, mens dersom nogen dreng sit lære forløber och icke wdtiener, daa skal hand iche tilstedis at tiene hos nogen her udj byen med mindre læremesterens wlempe befindes, at hand med læredrengen wbilligen haffver handelet och hannem dertil aarsag giffvet, mens endochsaa andre til exempel och afskye straffes, och saa frembt nogen sig wtrolig och utilbørlig anstiller, da at straffes effter forseelsen och effter landtzloug.

6. Læredrenge maa ey forvises uden dom. Maa icke heller nogen mester forvise sin læredreng fra sig, naar hand en tidlang tiendt haffver, vden hans lære aar er forløben, ald den stund hand skiker

sig troligen och vel, och hand sit lærebref haffver bekommet, med mindre hans forseelse saaledis befindes, att det af øffrigheden kiendis billigt, at hans mester hannem nøder at qvittere.

7. Naar nogen læredreng haffver udtiendt. Naar nogen læredreng sine lære aar throligen och flitteligen wdtientt haffver och er god for svend, da naar hannem icke sin ærlig afskeed eller lærebref wegres, hvorledis hand sig udj sit lære haffuer forholdet och anstillet, om hand ded begier, och saa forbliffve hos sin læremester udj arbeide saa lenge hannem lyster, och han hannem behøffver, mens icke hos nogen anden her i byen arbeide, før hand sig paa andre steder trei aars tid forsøgt haffver. Siden vere det hannem frie fore at arbeide hos hvilken mester hannem lyster och hans tieniste behøffver effter handwerks brug och gewonheit; paa det hand paa fremmede steder lige wed fremmede swenne kand och maa arbeide, skal hand lade sig behøffle effter den skich som alderrede herudj byen och andre steder brugeligt er. Och naar nogen swend herhid kommer at ville arbeide och icke behøfflet er, och hand 14 dages tid hos en mester haffver arbeidet, daa skal hand anloffve her at lade sig behøffle effter dend maade her brugeligt er. Skal ey heller nogen svend sig her nedersette, før hand et aar hoes en mester her paa steden arbeidet haffver, paa det hand desbedre byes leylighed och des forfaldne arbeide kand kiende och wide at omgaais.

8. Svenne maa ey forføre lerredrenge. Dersom nogen svend befindis at opwerke nogen dreng enten wdj hans eller nogen anden mester deris tieniste til vtroskaff, dobbel, drich eller anden letfærdighed, skal straffis effter Kongelig Majestets forordning och derfor uden giffve til embedit och de fattige effter oldermandens och hossiddernes kiendelse.

9. Svend eller dreng maa intet arbeide paa sin egen hand. Ingen svend eller dreng maa antage noget arbeide paa egen hand at giøre, were sig hvad det were kand, vden hans mesters bevilling och samtøche. Giør nogen derimod da bøde til embedet och dee fattige effter oldermandens och hossiddernis kiendelse.

10. Om ørkeløse dage. Efftersom sig offter tildrager, at naar en mestere sig et støke arbeide haffver paataget at forferdige, skal svennene undertiden dennnem understaa at giøre flere ørkeløse dage end dee fire fri mandage dennem effter handverks brug aarligen er bevilget, hvilket er imod alle handvercks velforkommene brug och manier, hvorudoffver dee deris mesters arbeide til den udloffvede tid icke kand fange ferdig, hannem saa vel som den der lader arbeide til skade, da saadan ubillighed at forekomme, at dersom nogen snedker

svend sig understaar at giøre flere ørkeløs dage end forbemelte 4 mandage om aaret och icke forføier sig dee andre søgnedage om ugen god betimeligen kloken femb slett paa sin mesters arbeide och werksted, hand bøde første dag 1 ß dandsk, anden dagen 2 ß och saa frembdelis och derforuden stande tilrette effter oldermandens och hossiderens sigelse saa vit ret kand erachtis. Befindis och at nogen mester deris svennis forseelse i saa maader fordølger, och oldermanden ded icke tilkiende giffves, hand skal giffve til straf til lauget for hver gang hand brøstfeldig findis en rixdaler. Dersom nogen mester paa sin svend vorder fortørnet, skal hand derudoffver icke strax fra werkstedet opstaa med andre svenne at giøre sambling och dennom fra deris mesters arbeide drage och forføre; medens hvilken svend sig offver sin mester noget kand haffve at besverge, klage sig det for oldermanden udj lauget, och dersom hannem der icke ret wederfaris, da sagen for borgemestere och raad at andrage. I lige maader hvilken svend sig lader tucke(!) denne articul effter sin indhold icke wil were undergiffven eller sig dereffter at rette och forholde, medens derimod were gienstridige och andre motwillige med sig giøre, hand skal som et andet rebellisk mennisk straffis effter privilegierne och dereffter ey tilstedis her udj byen at arbeide.

11. Ingen svend maa were af sin mesters huus om natten. Hvilken svend, som bliffver af sin mesters hus om nattertider uden forlof eller anden billig aarsag, eller ike indkommer inden klokken 9 slett, skal for hver gang saadant skier haffve forbrøt en vge løn til embedet och di fattige.

12. Om svenne kroe. Oldermanden och hossidderne med menige snedker skulle beskike fremmede svenne, som her til byen ankommer at wille arbeide, jt vist sted hvor de til herberg kunde indsøge och der et skildt udhenger, at hvis snedker deres tieniste behøffver disbedre kunde vide dennom der at finde.

13. Om svenne løn. Skall ingen snediker maa giffve sin svenne til løn mere end en anden til wgeløn vnder 20 ß d. bøder, och skulle alle embedtz brødre, naar deris moder och forsamling skier, forenis och sette wgeløn [hvad] hver en svend, efftersom hand kand arbeide til, med billighed bør at haffve, saa at svenne saa velsom mestere paa begge sider kunde wed magt bliffve. Dog ingen mester at giffve sin svend mere om ugen end 3 ß, om hand det kand fortiene, hverken inden hus eller uden, under samme straf och bøder.

14. Om nogen tager en andens svend paa arbeide. Hvilken snediker sig understaar nogen svend paa sit arbeide at tage forinden rette

steffnedag med wminde fra sin mestere skilt er, hand skal bøde 3 sldlr. och miste samme svend, och svendens straf skal were $2\frac{1}{2}$ slette daler.

15. Om nogen forachter sin mesters kost. Ingen svend eller dreng maa sin hosbondis eller hustrues øl och mad, som ustraffelig er, forachte. Hvo ded gior, och ded klagis och hannem skilligen offuer bevises, bøde en daller. Formaar hand bøderne ike at udgiffve, da thou natter och dage i kielleren til wand och brød at straffis.

16. Om svennenis lade. Och paa det snediker svenne, som med sot och siugdom worder hiembsøgt och ike sielff haffver forraad at hielpe sig med eller bestedis til jorden for, om dee wed døden affgaar, kunde dis bedre haffve deris thiid penge som ded kaldis, skal dertil giøres en welbeslagen bøse med tvende sterke laase for och tou nøgle med underskedlig menlykelse, hvoraf oldermanden skal haffve en och den eldste och beskedeligste af svennene en anden nogel, hvorudj skal indleggis och forvaris bøsepenge, som hver svend hver fierde uges dag udgiffver, hvilken bøse ike skal abnes eller opladis uden laugskriffveren er tilstede, som i laugsens bog skal indtegne, hvis der udtagis och hvortil ded bliffver anvent, at dee som dermed omgaas kand were ufortenket.

17. Om snediker och svenne som sig her wil nedersette. Skal ey heller nogen paa snediker handverk fordriste sig her i byen at nedersette noget arbeide at giøre eller noget werksted at oprette, før hand sig for borgemester och raad haffver anmeldet, om dee hannem vil haffve til borger, och for dennem opvist sit lærebref, saa ochsaa hvorledis hand sig skiket och forholdet, som hand er frakommen och sidst haffver hafft sin verelse och tilhold, och om hans hustru er en erlig person och wbefleket, paa det wides kand, om hand der sig saa haffuer anstillet, at hand her lides kand, och dersom hand tilladis her at bliffve, skal hand tilholdes at giøre sin prøffve effter abritzen (som er en vdtrocken skiffve och et bretspill) for oldermanden och hosideren, at deraf erfaris kand, om hand er god for sit handverk och got folk med hans arbeide kand were wbedragen, siden at winde sit borgerskab, och skal ike nogen tilstedis at indtagis udj embedet, før hand ded forskreffne haffuer effterkommet, och naar hand er tillat, da at giøre lauget saa fyldest som anden for hannem giort haffuer, och saa seddel fra øffrigheden til oldermanden bekommet haffuer effter recessen. Giør nogen derimod, da straffis effter privilegierne 62 och 97 articuler.

18. Om dem som ike ere borgere och arbeide. Ingen som ike ere borgere eller ere udj snediker lauget indkommet, maa dennem understaa hemmelig eller aabenbarlig for nogen af borgerskabet snedker arbeide at giøre uden samme arbeidtz fortabelse och detz werktøi forbrut til lauget. Och hvem som med saadan omgaas, bøde til lauget 1 rixdaler och til dee fattige 1 ℔, hvergang saadant befindis.

19. Hvem lauget skal tiene. Hvilken snedker, som sist i lauget indkommer, skal effter oldermandens siegelse lauget betiene, at sige til laugsmoder, jtem lig at begraffve, saavelsom kongens och byens nødvendig ærinde, jntil en anden kommer udj hans sted. Findis hand uvillig eller forsømmelig, bøde hvergang hans brøst findis 2 ℔ til tvende skiffter lauget och dee fattige af lauget. Men bliffver hand siug eller er udj loulig forfald, da den som nest for hannem j embedet jndkom at tiene, indtil den anden selff sine gierninger kand forrette. Men dersom flere paa en tid indtagis, sulle de, som saadan umage ville vere fri, hver til lauget, de fattige och deris belønning, som udj den laugsbroders sted, som siug och udj forfald er, omgaa will, betale och udlegge 2 daller.

20. Om nogen sidder oldermandens steffning offverhørig. Hvilken broder, som bliffver tilsagt at møde for oldermanden och hosidderen for nogen sag eller tilbørlig ærinde skyld, och hand ike møder til ded klokeslet hannem tilsiges, bøde 4 ß. Bliffver hand borte en half time offver tiden, bøde 1 ℔. Men bliffver hand borte en heel time eller slet borte, bøde treidobbelt, vden hand kand bevise at haffve hafft lofflig och tilbørlig forfald.

21. Om nogen tager fortinget arbeide fra hans laugsbroder. Dersom nogen laugsbroder sig understaar en anden mester och laugsbroder fra hans arbeide inden eller uden huset at wille fortrenge och ded hannem louligen offver bevises kand, da hand derfore effter oldermandens och hosidderens sigelse at vere straffelig. Skal dog samme arbeid miste, med mindre den, som tilforne der haffver arbeidet, ded ey louligen kand forferdige; skall ey heller nogen sig sielf presentere til nogen mands arbeide heller bruge nogen anden dertil, som hannem det skulde tilføre. Hvo herimod giør, skal for hver gang saadant skeer bøde til embedet 1 r℔ och til dee fattige en half r℔.

22. At ingen maa arbeide mere end sielf fierde. Ingen mestere paa snediker handverk maa arbeide sterkere end sielf fierde. Men haffver hand mere arbeide end hand sielf med sin egen folk effter fortingning affsted komme eller fuldferdige kand, da maa hans laugsbroder, som mindere arbeide haffver, tilhielpe hannem det for en billig

och skillig belønning at forferdige, paa det den, som arbeidet antager, kand holde affskeed och den, ded bekoster, kand were ubedragen.

23. Om enker. Døer nogen snedker, som udj embedet er, da maa hans hustru effter hans død uforment embedet bruge med svenne och drenge, saalenge hun sidder ugifft och skiker sig erligen, och naar en enke eller och en mesters datter i ekteskab vorder forsinnet med en svend paa handverket, daa den, som enten dennem til ekte bekommer, at niude half laug. Den samme frihed niuder och en mesters søn, naar hand i lauget skal indtrede, och hvilken svend, som sig med en enke i lauget ektendis worder, skal were fri for det aars tieniste, den 7 artikel om melder, dog en enke at fordres for alle och en mesters datter for nogen fremmit.

24. Om liig at følge. Naar gud allermecktigste af denne verden nogen broder, laugssøster, børn, svend, dreng eller pige bortkalder, och oldermanden lader tilsige brøderen liget at følge til sit leirsted, och nogen det forsømmer och kommer ike til den klokeslet tilsagt vorder, bode hvergang ij ℔ d., och skal oldermanden lade tilsige dennom af lauget, som effter ordentlig omgang skulle bere liget til jorden. Er der nogen, som for alder och svaghed skyld ike bere kunde, da skulle dee forbigaas. Hvo herimod siger och sider offverhørig, bøde hver gang 6 r℔.

25. Om halstarrige, som ike wille lade sig straffe. Hvo som giør imod disse article och ike vil lade sig straffe for embedet eller och weigrer sig den straf for hans forseelse af oldermanden och hosidderen er paalagt att udgiffve, och ded er offverhørig, da skal den, hvis motwillighed och halstarrighed i saa maader befindes, pligtig at vere at bode dobbelt, och ey heller skal hand dismidlertid holde nogen svend, men walen hannem gandske forbigaa.

26. Endeligen och for ded sidste skal alle bøder, som udj snedker lauget forbrudes och udgiffves, ike komme til øll eller giestebud, meden en deel deraf til embedetz ophold och resten til dee fattige enker, faderløse børn och husarme, som handverket vedkommer, anvendis. Och skal derfor aarligen regenskab giøres af oldermanden, naar forandring med oldermandskabet skeer, til hans efftermand i bisiddernis och laugsbrødernis nerwærelse, och den endelig beholding af samme regenskab i laugsbogen indføris och integnes.

Da effter som wj aff os elskelige borgemestere och raad i forbemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn deris underdanigste erklering naadigst erfarer, forskreffne snedkere saadant til deris handverks forfremmelse och nærings forbedring skal bliffve nyttigt och beforderligt, haffver

27*

wj paa underdanigst ansøgning och begiering forbemelte articuler naadigst confirmeret, fuldbyrdet och stadfest saa och hermed vdj alle deris ord, clausuler och punchter, som forskreffvit staar, confirmerer, fuldbyrder och stadfester, dog ville wij os och wore effterkommere konninger udj Dannemark och cronen herudinden haffve forbeholden effter tidernis leylighed, byens beskaffenhed saa och borgemestere och raads der samme steds deris underdanigst erindring och forslag bemelte articuler at forandre och forbedre lade, efftersom menigheden och lauget kand eractes gaffnlig at were. Forbydendis etc. Haffniæ 5 aprilis 1653.

Sæl. Registre XXIII. 351—59.

675. **19 April 1653.**

Om Oppebærelse af Huslejen af et 2 umyndige Børn tilhørende Hus.

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom Hendrik Jacobsøn och Friderick Tureson, begge borgere och jndvonere her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst lader andrage och berette, at en ved naffn Hans Andersøn Drengsted till ophold skall haffue taget steffningh offuer os elskelig borgemester och raad her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn till herredage udi tillkommendis aar for een deris dom affsagt imellum hannem och tvende umyndige børn, huis formyndere dee ere, om et pantsatte huus, som effter rictigh foregaaende process och wurderingh endeligh forbemelte vmyndige børn till eyendom er tilldømt, med vnderdanigst begæringh, at effterdi saa befryctis det allene aff hannem till dend ende at være skeed, at hand dismidlertiid huusleyen motte opberge, huset och dee vmyndige til skade, efftersom det allerede skall være meget brøstfeldigt, och hand en deell panellwerch der nederbrøtt och bortsoldt, dee vmyndige motte her udinden till rætte hielpis, daa haffue vi paa formelte Hendrich Jacobsons och Friderich Turesøns deris vnderdanigste ansøgning och begæring naadigst bevilget och tillatt saa och och hermed bevilger och tillader, at forbemelte vmyndige børns formyndere maa med forbemelte dennem till eyendom tilldømte huus haffue indseende saa och saa huusleyen der aff opberge indtill sagen til forbemelte herredage, huor dend er indsteffnet, endeligen vorder deciderit, saa forbemelte Hans Andersen Drengsted intet deraff forekommer eller forværrer; dog at huusleyen in seqvestro hensettis, indtill saa lenge endeligh dom udi sagen er gangen, at daa det dennem till beste kandt komme, som sagen vinder. Forbydendes etc. Hafniæ 19 aprilis 1653.

Sæl. Registre XXIII. 362—63.

676. **4 Maj 1653.**

Skøde paa en Grund ved Ny Nørreport.

Frederik 3 skøder til »Claus Nagell møller och hans arffuinger en vor och cronens byggeplatz indenfor festningen ved den ny Nørreport vdviist och affmaalt liggendis udi Voldgaden imellum Jørgen Konnings och Christen Nielsons platzer, som er for till gaden 21 allen bred och bag till lige saa bred och paa huer side fyrgetiuffue och otte allen lang, huilcken forbemelte byggeplatz« etc. Hafniæ 4 maij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 371—72.

677. **4 Maj 1653.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Rigens- og Sølvgade.

Frederik 3 skøder til »Christopher Søffrensøn och hans arffvinger en vor och cronens byggeplatz liggendis paa hiørnet aff Rigensgaden och Sølffgaden tvert offuer for voris haffue och befindes i Riigensgaaden halfftredsindstiffue och otte allen lang och den anden side ligesaa lang, noch er samme platz i Sølffgaden trediwe ni och en halff allen bred och den fierde side bag till lige saa bred, huilcken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 4 maij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 370—71.

678. **6 Maj 1653.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Nicolaus Holtz, vor destillerer, och hans arffvinger et styke iord till en byggeplatz liggendis i Rosenborggaden hoes hans forrige platz och er for till gaden fiorten allen breed, bag till lige saa breed och paa huer side fyrgetyffue och otte allen lang, huilcken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 6 maij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 377.

679. **22 Maj 1653.**

Skøde paa en Grund ved Ny Nørreport.

Frederik 3 skøder til »Christen Nielsøn och hans arffuinger en vor och cronens byggeplatz indenfor festningen ved den ny Nørreport j Vollgaden nest ved Claus Nagels platz, som er fortill i Volgaden ligesom bag till imod Niels Holstis platz sex och tiuffue allen bred och paa huer side otte och fyrgetyffue allen lang, huilcken forskreffne byggeplatz« etc. Hafniæ 22 maij 1653.

Sæl. Registre XXIII 381—82.

680. **11 Juni 1653.**

Om Afstaaelse af Grunde til Befæstningen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi for nogen tiid siden haffuer ladet voris aabne breffue och befalinger vdgaa, at dennem,

som paa dee steder her i vor kiøbsted Kiobenhaffn deris bygninger skulde affbryde for byens befestning, volde och graffue sampt gader och streder, skulde paa andre forordnede steder skulde igien giffuis och vdvises platzer at bygge paa, och vi nu naadigst erfahrer, at saadan anordningh, som till cronens och byens beste er anseett, lidet eller indtil skal actes, i det een deell ingen vederlag eller andre platzer skal sig lade behage, andre, som platzer haffuer taget dennem for rede penge sold och giort sig till nytte, skall dog icke deris forrige platzer haffue giort ryddelig, men huusleyen der aff nydet, och dee platzer, som dee der imod till vederleg bekommet haffuer, till blegedamme brugt, huilcket ey lengere forsuarligt saaledis kandt taalis eller ansees, at cronens saa vellsom byens almindelig beste ved nogens sær och particulier nytte skal præjudiceris och misbrugis, heldst efftordi fahren, som vi udi disse besverlige tiider udi leffve, dagligen for øyen suæbe, thi byde vi och her med alvorligen befaler, at alle och een huer, aff huad stand och condition dee vere maa eller kand, som tilforne for lang tiid aff voris ingenieur er ansagt eller her effter ansagt vorder, retter sig effter forrige vdgangne befalningh for fortificationen at vige och giøre ryddelig, huor byens gader, platzer och streder skulde gaa, inden otte dage j det allerseeniste, effter at dee der om aff forskreffne vor ingenieur tillsagt vorder, uden videre ophold och derfor søge vederlag paa andre platzer, om dee det icke allerede bekommet haffuer, efftersom nerværende tiids tilstand det kand bevilge och tilstede, och dee, som sig her imod som forskreffuitt staar motvillig anstiller, haffue sig selff at tillregne, huis skade dennem kand tillføyes, om husene effter otte dags varsell, som før er meldt, nedbrydes, eller och noget andet byen till beste paa dee affsagte platzer foretagis kunde. Huor effter alle och een huer, som vedkommer, sig kand vide at rette och for skade at tage vare. Hafniæ 11 junij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 388—89.

681. **7 Juli 1653.**

Skøde paa en Grund i Herregade og Klerkegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jochum Garding formedelst vor kiøbsted Kiøbenhaffns fortification skyldt en haffue uden Nørreport mist haffuer, saa haffue vi hannem der imod till hannem och hans arffvinger naadigst vndt, skiødt och affhent och nu her med skiøder, vnder och affhender fra os och wore effterkommere konninger udi Danmark och cronen et andet styke iord till en byggeplatz liggendis

i den ny affstuken Herregade och Clerkegade nest till Willum Horenbold, och er samme side, saa vell som den side imod Herregaden huer en och halfftredsindstiuge allue, imod Klerkegaden saa vell som den side nest till Christopher plitzfoget er huer side fyrgetyffue allen, huilcken forskreffne platz etc. Hafniæ 7 julij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 401.

682. **7 Juli 1653.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Niels Lauritzøn snedker formedelst vor kiøbsted Kiøbenhaffns fortification skyldt sit huus och haffue uden Nørreport mist haffuer, saa haffuer vi der imod till hannem och hans arffvinger igien naadigst vndt, skiødt och affhent och nu hermed skiøder och affhender fra os och vore efftеrkommere konninger vdj Danmark och chronen til Niels Lauritzøn snedker och hans arffuinger et andet styke jord till en byggeplatz liggendis i den ny affstukne Borgergade imellum Hans Mortensøns och Olluff Willadsøns platzer, och er breden aff samme platz saa vell for till gaden som gandske igjennem fire och tiuffue allen, lengden er nj och tredsindstyffue alne, huilken forskreffne platz, jord, grund etc. Hafniæ 7 julij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 401—02.

683. **16 Juli 1653.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Lauritz Jensøn indvohner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn hans gaard formedelst den ny affstuken Adelsgade skyld skal flyttis, saa haffue vi der imod igien til hannem och hans arffuinger naadigst vndt, skiødt och affhendt och nu her med skiøder, vnder och affhender fra os och vore efftеrkommere konninger udi Danmark och cronen en anden byggeplatz liggendis i den ny affstucken Borgergaade nest til Olluff Willatzøn, och er samme platz for til gaaden fire och tyffue allen bred och bag til ligesaa bred och udi lengden er samme platz til Olle Villadsøns platz ni och tredsindstyffue allen lang, den fierde side er udi lige made ni och tredsindstiffue allen lang, huilken forskreffne platz etc. Hafniæ 16 julij 1653.

Sæl. Registre XXIII. 404—05.

684. **9 Avg. 1653.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport i Amagergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Christen Jensøn for byens fortifications skyld sit huus och haffue vden Nørreport haffuer

mist, saa haffue vi der imod igien till hannem och hans arffuinger naadigst vndt, skiødt och affhent, och nu her med vnder, skiøder och affhender fra os och vore efterkommere udi Danmark och cronen en anden haffueplatz liggendis vden Vesterport udi den ny affstuken Amager gade, er vdi lengden nest Hans Terkelsens haffue 48 allen lang, den anden side er i lige maade 48 allen lang, for till gaden bliffuer haffuen 48 allen bred, bag till voris vognmesters Duponts haffue er samme haffue nitten och en halff allen bred och till David Madtzøns haffue 30 och en halff allen bred, huilcken forskreffne platz etc. Hafniæ 9 augusti 1653.

Sæl. Registre XXIII. 418.

685. **16 Avg. 1653.**

Sognepræsten udenfor Nørreport faar den halve Korntiende af Ovreydre (Hvidovre).

Frederik 3 bevilger, at os elskelig hederlig och høylærdt mand Peder Iffversøn, sognepræst til den ny kirke uden Nørreport, maa bekomme den halffue vor och cronens korntiende aff Oureydrebye, indtill hand paa andre maneer kand bliffue betenct. Forbydendes etc. Hafniæ 16 augusti 1653.

Sæl. Registre XXIII. 423.

686. **24 Avg. 1653.**

En Sejermager fritages for at være i Smedelavet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi paa Hans Jensøn Seyrmager hans underdanigste ansøgning och begæring naadigst haffuer bevilget och tillat saa och hermed bevilger och tillader, at hand, saalenge hand voris arbeide med dumkraffter, som ingen andre smide her i byen sig skal haffue villet paatage, vnder hender haffuer, maa vere forskaaned for at giffue sig udi smiddelauget her udi byen eller der udi at trengis imod sin villie. Forbydendis etc. Hafniæ den 24 augusti 1653.

Sæl. Registre XXIII. 427.

687. **6 Sept. 1653.**

En Gaard udenfor gamle Østerport maa være Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Jens Boysøn, borger och indvoner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, udi det ny bestick och fortifications werch udenfor den gamle Østreport udi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer ladet opbygge en gaard som er god kiøbsted biugning, daa haffue vi paa hans vnderdanigste ansøgning och begæring naadigst bevilget och tillat saa och her med bevilger och tillader, at hand och hans effterkommere samme gaard

till en bryggergaard maa bruge, en heste mølle der udi opsætte och derpaa nyde samme privilegier, som andre bryggergaarde udi bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn ere forundte, dog ville vi naadigst, at hand eller huem samme gaard besidder, aff huis, som de der forhandlendis eller handtærendis vorder, til os och cronen den tilbørlige accise och rettighed rictigen skulde vdgiffue och sig ellers effter dee articler, som om bryggerlauet och des gaarde forordnede ere, rette och forholde, saa fremt dee denne voris naadigste bevilning acter at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ 6 Septembris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 429.

688. **26 Sept. 1653.**

Kongens Hofmaler fritages for Byens Tynge.

Frederik 3 bevilger, at Villum Hornbolt, voris hoffmaler, maa udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa lenge hand er udi voris tieniste och ingen anden borgerlig næring bruger, for ald borgerlig och byes besvering och indqvartering vere frj och forskaanet. Hafniæ 26 septembris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 437.

689. **1 Okt. 1653.**

En Byfogedenke forskaanes for Byens Tynge.

Frederik 3 bevilger, at Maren Mauritzdatter affgangen Eskild Jensons forrige byfoget her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn hans effterleffuerske maa udi freds och feyde tiid, saa lenge hun ingen borgerlig handell och næring bruger, vere frj och forskaaned for skatt och ald anden borgelig och byes vdgiffter och besveringer. Forbydendes etc. Hafniæ 1 octobris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 439.

690. **1 Okt. 1653.**

Professor Hans Zoega maa lægge en Vandrende ind i sin Gaard.

Frederik 3 bevilger os elskelig hederlig och høylerd mester Hans Svega, professor her paa universitetet i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at maa lade ligge en rende fra det vand, som gaar till vor haffue Rosenborg fra Endrupslund, dog skal handt der imod tiltenct vere at lade giøre och vedlige holde en hane paa det sted, som samme rende gaar aff voris rende, offuer samme hane en kamb med lukelse och laas for, huor till voris foget paa bemeltte Rosenborg, den som nu er eller her effter kommendls worder, skal haffue nøgelen. Forbydendes etc. Hafniæ 1 octobris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 439.

691. **4 Okt. 1653.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Rosenborg- og Tornebuskegade.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Laurtz Hammer borger och indvohner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn och hans arffuinger en bygningsplatz liggendis paa hiørnet aff den ny affstucken Rosenborggade och Tornebuskgade, er udi breden for till Tornebuskgaden fire och fyrgetiuffue allen, bag till Laurtz Hammers egne boeder sex och tiuffue allen bred, fra Tornebuskgaden indtill det hiørne udi os elskelig her Hendrick Randtzovs haffue er 64 allen lang, fra hiørnet och indtil bemeltte Laurs Hammers boeder er 28 allen j qvarter lang, den anden side udi Rosenborggaden er 74 allen lang, fra hiørnet aff Rosenborggaden och till den buct udi St. Giertruds stræde er 25½ allen lang, fra den buct och till Laurtz Hammers egne boder er 33 allen lang, huilcken forskreffne platz« etc. Hafniæ 4 octobris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 440.

692. **5 Nov. 1653.**

Skøde paa en Grund i Jærngade.

Frederik 3 skøder til »Jørgen Søffrensen indvoner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn och hans arffuinger en vor och cronens byggeplatz liggendis indenfor festningen j Jerngaden, och er samme platz først for til gaden tj allen bred, siden er platzen endlangs Hans Friisis platz fyrgetyffue och fire allen lang, den tredie side endlangs dee andre vdviste byggeplatzer tredsindstiuge och sex allen lang och den bagerste side halfftredsindstiuffue allen lang, huilcken forskreffne platz« etc. Hafniæ 5 novembris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 447.

693. **7 Dec. 1653.**

Privilegium for en Broksnider, Okulist og Saarlæge.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom nerwerende Bruno Jacobi bruchschneider, oculist och wundtartz, wnderdanigst for os haffuer ladet andrage, at hand sig udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn agter at nedersette forskreffne sin konst sammesteds saa wel som hos andre her udj wort land Sieland, som hannem behoffuer, at bruge, wnderdanigst begierendis, wj hannem naadigst wille bewilge, at hand maatte forskaanis for skat och anden borgelig och byens tynge, da haffue wj paa saadan hans wnderdanigste anmoding och begiering naadigst beuilget och tillat saa och her med beuilger och tillader, at forskreffne Bruno Jacobj maae sig her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn nedersette och sig udi samme sin konst bruge lade aff huem, som

hannem behøffuer, saa och at hand her sammestedtz maae for skat och anden borgelig och byens tynge were frij och forskaanet, dog skal hannem der imod were forbuddet barsker handtwerchet her sammestedtz till affbrech at befatte sig med arm eller beenbrud, ferske hugne eller stungne saar, saa och ey heller med at klippe eller rage, maae dog effter hans egne patienters leylighed bruge aarladenn, medicin och cur, saa meget fornøden giøris. Forbydendis etc. Hafniæ 7 december 1653.

Sæl. Registre XXIII. 462—63.

694. **19 Dec. 1653.**

En Gaard paa Slotsholmen maa være Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Hans Peitersen Radebandt borger och jndvohner her j wor kiøbsted Kiøbenhaffn her paa Slotzholmen haffuer ladet opbygge een gaard, som er god kiøbsted bygning och till een bryggergaard skal were bequem funderit, med wnderdanigst begiering vj derfor den til een brygger gaard wilde privilegere, da haffue vj paa saadan hans vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst beuilget och tillat, saa och her med beuilger och tillader, at hand och hans efftcrkommere samme gaard til een bryggergaard maae bruge, och derpaa nyde samme privilegier, som andre bryggergaarde j bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn ere forundte. Dog ville vi naadigst, at hand heller huem samme gaard besidder aff huis som de her forhandlendis och handterendis worder, till os och cronen den tilbørlig accise och rettighed rigteligen skulle wdgiffue och sig ellers effter de articler, som om brygger lauget och des gaarde forordnede ere, rette och forholde, saafremt de denne voris naadigste befaling achter at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ den 19 decembris 1653.

Sæl. Registre XXIII. 467.

695. **18 Jan. 1654.**

En Postejbager og Kok maa lade sig bruge ved Bryllupper.

Frederik 3 bevilger, at nerverende Jochom Buskmand posteybager maa fri och ubehindret her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn for alle och huer, som hannom begierer til brølluper i compagniet, i brygger laugshus eller andensteds, huor hans tieniste behøffuis, bruge hanns posteybagers och koch handverch och dermed søge sin næring, som hand best kand. Forbydendes etc. Hafniæ 18 janvarii 1654.

Sæl. Registre XXIII. 488.

696. **22 Feb. 1654.**

En Drabant faar Hus paa Slotsholmen.

Frederik 3. Er voris naadigst vilie och befaling, at nerverende voris drabant Jacob Normand bekommer den boed paa Slotsholmen, som nu en ved naffn Anders Kudsk iboer, indtil anderledes forordnet vorder. Hafniæ 22 februarij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 510.

697. **23 Feb. 1654.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Niels Andersøn och hans arvinger j vor och cronens stocke jord til en byggeplats liggendes i den ny afstuchen Princegade, och befindes samme plats for til gaden 24 allen bred, bag til ligesaa bred, och udi lengden paa huer side 42 allen, huilchen forskreffne plats« etc. Hafniæ 23 februarii 1654.

Sæl. Registre XXIII. 511—12.

698. **26 Feb. 1654.**

Byskriveren faar en Eng mellem Solrød og Stranden.

Frederik 3 bevilger os elskelig Peder Christensøn, byskriffver i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa hans underdanigste ansøgning och begiering et lidet støche eng liggendis imod vor kiøbsted Kiøge imellom Sollerøed och stranden, kaldet Kongseng, som tilforne her til vor slott Kiøbenhaffn haffver verit høstit, sig til beste och fordeel fra Philippi Jacobi dag førstkommendes udi nerverende aar och indtil vi anderledes tilsigendes vorder, at maa haffue, niude, bruge och beholde, dog skal hand tiltengt vere aarligen, saa lenge hand forbemelte eng udi brug haffuer, derfore paa voris rentekammer at erlegge och udgiffue femten rixdaller, saa fremt hand ellers denne voris benaading acter at niude. Hafniæ 26 februarij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 516.

699. **26 Feb. 1654.**

En Slotspræsten tilhørende Bondegaard mageskiftes med en anden i Mølleborup.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi naadigst for magelaug och eyendom haffuer forundt och skiødit her Niels Trolle etc. en gaard liggendes i vort land Sielland Bieffuerskouf herrit, Wollisløf sogn i Fløytrop bye, som Niels Matsøn paaboer, huilchen haffuer verit lagt och perpetuerit til slotsprestens bestilling udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, da haffuer vi til nøyactig vederlag igien udlagt och perpetuered saa och hermed udlegger och perpetuerer til forskreffne slotsprestes bestilling udi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn en gaard

liggendis i forskreffne vor land Sielland under Roskild leen i Merløsherrit i Mølleborup, som Laurits Jenson paaboer och skylder aarlig smør j tonde, avre ij tonder. Forbiudendes alle och enhuer etc. Hafniæ 26 februarii 1654.

Sæl. Registre XXIII. 520.

700. **15 Maj 1654.**

Skomagerne maa ikke berøve Hofskomageren hans Svende.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom Michel Maes voris hofschuster for os underdanigst sig haffuer ladit beklage, at hand af skumagerne i vor kiobsted Kiobenhaffn saa vel som paa Christianshaffn skal skee stor fortred och indpas, idet at de hannom alle hans suenne fravender och afspendig giøre, saaat hand ey for dennem en suend kand beholde, huoroffuer voris hoffarbejd undertiden uforferdiget skal bliffue beliggendes, efftersom hand ey skal vere i skomager lauget dersammesteds indtaget eller deelactig, underdanigst derfore begierendes, at vi hannem herudinden vilde til hielp komme, at hand sine egne suenne, som hand antager eller och til sig forskriffuer, maatte for de andre skomagere i bemelte Kiøbenhaffn och Christianshaffn umolesterit beholde til hans arbeides fortsettelse. Thi forbyde vi hermed alvorligen, at ingen skomager vere sig i Kiøbenhaffn eller Christianshaffn sig herefter skal understaae at fravende forskreffne Michel Maes nogen hans suenne imod hans vilie eller och de, som hand antaget eller sig forskreffuett haffuer, paa deris verchsteder eller arbeide beholde, med mindre det kand haffuis i forskreffne Michel Maesis minde eller samtyche. Befindes nogen herimod at giøre och for os deroffuer klaget vorder, ville vi vide deroffuer tilbørligen at lade holde och dennom som motvillige derfore søge lade, huoreffter alle och enhuer, som vedkommer, sig kand vide at rette och forholde. Ladendes etc. Hafniæ 15 maij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 536—37.

701. **27 Maj 1654.**

Bestemmelser om Begravelser under Pesten. Jfr. Nr. 650

Frederik 3 giøre alle witterligt, efftersom vi naadigst haffuer verit foraarsaget i denne suage tid och nu grasserende siugdomme effterskreffne skich och anordning de dødes lig och des til graffue skichelse anlangende at fatte, da ville vi naadigst alle och enhuer, som det vedkommer, saavelsom borgemestere och raad i vor kiøbsted Kiøbenhaffn tilholdet haffue, at de forskrefne anordning i god observants tager och deroffuer holder, som vedbør. Forst skal geistligheden,

borgemestere och raad, voris fornemste betiente af borgerstanden sampt de fornemste kiøbmend, naar de ved døden ere afgangen, ey lenger end 4 dage i det høyeste stande offuer jorde under 10 rixdalers straf. De andre jndwaanere, borgere eller huo de och vere kand, skal lade deris lig begraffue paa anden eller tredie dag under fem rixdalers straf. Skal ingen maa indbydes udi huset at komme, medens dermed effter recessen forholdes. For det tredie skal icke bedemanden eller de, som sligt bestiller, maa bede flere liget at bære end vel fornøden giøres, efftersom liget eraches at vere stor til, eller gangens lengde, huoraf en part enten i husit, som liget er, eller i et andet hus i nabolauget indbydes, at de, naar liget udbæris, kunde strax vere tilstede betimeligen førend liget udbæris, huilche och maa effter leyligheden, dog maadelig, skenches, mens effterat liget er begraffuet, maa der aldeelis ingen videre bekostning giøris enten med mad eller driche eller nogen giester at bede om afftenen, och huo som her imod giør, skal straffes, som offuen bemelt er. For det 4 maa der bedes 4 dannequinder, som ligboren kand brede, och ingen flere; skal rector academiæ och prousten med deris betiente af dennom, som til deris ret høre, bøderne indfordre. Det samme haffuer voris byefouget at giore imod dennom, som byens ret ere underlagde; af voris egne betiente skal samme bøder annammis och oppeberges af dennom, som de ere undergiffne, och forbemelte bøder skal den, som herom angiffuer, paataler och indsamler, haffue den femte part, det øffrige af de geistliges skal komme til fattige, singe studentere, men borgeskabets sampt voris betientes bøder anvende til Pest och Børnehusit. For det 5 skal der, saa snart klochen er slaget it, effterat ligene tilforne til den nye kirche uden for byen ere bestillede, begyndes der i byen at ringes for lig til huilchen kirche det och vere kand, och da iche ringes for it fornemme lig, saa fremt det er i sognen, lengere end 2 quartier. Mens dersom liget af it sogn i et andet skal bæris, da haffues gangens langhed udi act och ringes 3 quartier, efftersom det kand actes fornøden. Er der ochsaa lig til flere kircher eller til alle udi den besuerlig tid, da skal dermed saaledes forholdes, at saa snart klochen slaaer et eller och før, om muligt vere kand, da skal der begyndes at ringes til Vor Frue, och liget det snariste muligt til jorden bestediges, siden i ligemaade til Hellig Geistes, saa til St. Nicolai kirche, dernest til Holmen, och endelig en til den Tydske kirche, saa at dog iche ringes offuer huert lig lenger end forskreffuett staar. Huis klocheren sig til fordrister lenger for noget lig end forskreffuet staar at ringe, da skal hand til dend kirche, huor hand klocher er,

giffue 3 rixdaler in specie, de 2 rixdaler skal af kirchevørger til den kirche, hand klocher er, annammis, och kirchen til regnskab føres, mens den ene rixdaler skal den giffues, som saadant kirchevergerne tilkiendegiffuer. For det 6, saa snart det begynder at ringe for noget lig, i huad sogn det vere kand, skal skolemesteren med sine collegis och discipler for husit, huor af liget skal udbæris, sig forføye, huor de daa och strax skal vere ferdige med liget och lade baaren brede och liget udkomme, och ingenlunde skoelen offuer it halff eller i det lengste it quartier opholde, efftersom liget er nær ved eller langt fra kirchen. Huis skoelen lenger end forskreffuet staar opholdet vorder, da skal de begiffue sig derfra husit och til et andit lig eller och i skoelen, saa fremt der ey den dag er flere lig, och de som liget lader begraffue uden sang til jorden at bestedes. Dersom skolemesteren eller horerne lenger lade sig opholde, giffues til straf 5 daler in specie, som prousten haffuer at oppeberge, af huilche de 4 skal giffuis de fattige skolens personer, men den ene skal dend haffue, som prousten saadant tilkiende giffuer; och skal hereffter alleniste geistligheden med borgemester och raad, sampt voris fornemmiste betiente och de fornemste kiøbmend bevilges at haffue den heele skoele for sig med latinske eller danske sang, efftersom enhuer er begierendes, och discipler med kapper paa, och derfor skal giffuis 10 rixdaler in specie, mens de andre skulde lade sig benøye med den gemeene skole och sang, och det en eller half skole eller saa mange lexer, som enhuer er begierendes och afstedkomme kand, och derfor betale effter den taxt, derom allerede giort er. For det 7 maa presterne iche giøre lenger ligprediche med testaments oplesning end paa 2 eller i det høyeste 3 quartier, huorfore testamenterne skal forfattes det korteste muligt er, huis iche, skal det stande presten frit fore i denne vanskelige tid self saa meget derud at lade, som hannom iche siunes fornøden at vere, huoreffter alle och enhuer etc. Koldinghus 27 maij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 538—40.

702. **1 Juni 1654.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport ud til Roskildegade og Amagergade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Anders Willichen, voris stychhoffmand, och hans arvinger it vor och cronens styche jord til en byggeplatz, liggendes i Vesterbyen i vor kiøbsted Kiøbenhaffns festning och er for til j Rotskyldsgaden 36 allen och bag til lige saa bred, siden er platzen udi lengden udi Amagergaden 90 och ton allen

och den fierde side ved Niels Matsøns plats lige saa lang, huilchen forskreffne plads« etc. Koldinghus 1 junij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 541—42.

703. **14 Juli 1654.**

Terminen varer fra 11 til 18 December.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom recessen tilholder, at alle udi Sielland och Skone paa rente udsatte penge skulde til den 14 dag for juel forrentes och betales och for adskillige tilfald och forhindringer letteligen skee kand, at saadant til den præcis dag och termin iche kand effterkommis, sligt och ingensteds er brugeligt, daa haffuer vi naadigst for gott anseet recessen alle til effterretning saaledes at forklare, at naar betalingen inden de 8 dages forløb, som for betalings ugge bør at regnes, beregnet fra den 11 decembris til den 18 udgang, giørligen skeer, da dermed udgiffuen hand och zeigel at vere effterkommit och for god betaling at actes. Huoreffter sig alle och enhuer etc. Koldinghus 14 julij 1654.

Sæl. Registre XXIII. 557.

704. **18 Okt. 1654.**

Privilegium for et Glasværk (jfr. I. Nr. 486)

Frederik 3 bevilger, at Robert Colnet maa haffue frihed i vore riger Danmarch och Norge hans glasbrender handverch at bruge och fortsette och derpaa udi thi effterfølgende aar nyde toldfrihed baade paa huis materie, som hand dertil uden lands fra behøffuer at lade hente, saa och paa huis glas‑ved huad naffn det nefnes kand, som hand enten til lands eller vands uden riget eller imellom rigerne forskichendes vorder och paa hans glasbrenderie befindes at vere giort, erbydendes sig derimod at ville lade brende saa fiine christlien glas, som de anden steds fra i bemelte vore riger vorder indført, och dennom en Lybsk skilling ringere end de af udlendiske selges, forhandle. Wi wille och naadigst lade hannom udvise i vor kiøbsted Kiøbenhaffn it frit hus och waaning til samme glasbrenderie och haffuer hannom naadigst til en begyndelse forundt den materie, som allerede i Kiøbenhaffn dertil findes. Derimod skal hand effter egen erbydelse tiltengt vere aarligen udi verende thi aar til vor hoffhaltings fornødenhed paa egen bekostning at forferdige och uden nogen betaling at levere 50 extraordinarie pockalle, glas ochsaa med dertil, stychet paa j rixdaler, noch 250 store spitzglas, støchet 12 ß, noch 500 ordinarie spitzglase, stochet 5 ß, noch 250 øll glase, som de effter handen kand begiere, stychet paa 5 ß, mens huis arbeide, som vi derforuden

hos hannem lader giore eller forferdige, dertil ville vi self forskaffe hannom fornøden materie och brendeved. Flensborghus 18 octobris 1654.

Sæl. Registre XXIII. 570—71.

705. **3 Dec. 1654.**

En Skibskaptejn faar fri Bolig blandt Skipperboderne.

Frederik 3. Er voris naadigst vilie, at voris skibscapitain os elskelig David de Neel maa bekomme den vaaning af voris boder i vor kiøbsted Kiøbenhaffn tuertoffuer for Holmens port, som Hermand Lichtmager sidst udi boede och nu er fra døed. Flensborghus 3 decembris 1654.

Sæl. Registre XXIII. 584.

706. **1654.**

Snedkersvendenes Skraa.

Anno 1654 ere følgende punchter och artichler imellem mestere och suenne paa snedker handtverch indvilliget oc oprettet.

1. Naar en suend, enten hand er bildthuger eller snedker, hid till byen ankommer, skall hand paa deris herberge om arbeide lade omskiche, och naar hand det giort haffuer, maa den, som hannem efter handtverchs brug om arbede skall forhøre, iche blifue lengere ude end en time, vnder en vgeløns straf.

2. Naar suennene, som hannem om arbeid skal forhøre, till hannem da kommer, skall de spørge hannem, om hand er af deris handtverch, er hand da af handverchet, skall de bede hannem vere Gud oc [dem] velkommen paa handtverchsvegne oc tilspørge hannem, huor hand sidst hafuer arbeidet oc huor hand hafuer lert handtverchet, och huad hans lære mester heder, och huor lenge hand haffuer lerdt, har hand lert mindre end udi tre aar, skall hand iche tillstedis att arbeide lengere end udi to vger, mens haffuer hand erlig lert udi tre aar, da skall det stande hannem frit at lade fremskiche om arbeid hos huilchen erlig mester hand lyst hafuer. Naar oc en suend her ankommer, som enten inden eller uden riget haffuer lert, oc iche behøfflet er, hand skall effter handtverchs brug oc manneer lade sig behøffle, och skall der for giffue 9 ℔, de 5 ℔ till mesternis och de 4 ℔ till suennenis ladder, oc der for vden giøre suennene deris rettighed, som brugeligt er.

3. Naar en suend har bekommet arbeide, da skall hand gifue den suend, som hafuer forhørt arbeide for hannem, 4 ß danske till at fordriche, mens naar en suend iche faar arbeide, da skall de,

som hannem om arbeide hafuer forhørt, giffue hannem 4 ß at fordriche, huilche skall dennem aff laden igien giffuis.

4. Naar en suend haffuer omskichet og en mester haffuer tillsagt hannem 14 dagis arbeide, og hand da vill tage forlof fra mesteren førend de 14 dage vare omme, da skall hans mester iche skyldig vere hannem noget att giffue. Giffuer oc mesteren hannem forlof uden billig aarsage, da skall hand forplict vere at gifue suenden vgeløn for 14 dage, efter som hand fortiene kunde.

5. Naar suennene holder der sammenkomst, da skall alle suennene vere tillstede, naar klochen er 12, vnder 4 ß straff, men bliffuer nogen gandske borte uden forloff eller anden skellig aarsage, hand skall hafue forbrudt en vgeløn, beder sig nogen forlof, da gifuer hand 1 ß till laden, mens er hand fremmet och iche tillforen har arbeidet, da gifue hand 2 ß och 4 ß till skiltet, oc 2 skilling indskrifue penge, och 2 ß till deris driche kander, och 4 ß till at fordriche, enten hand er bildthugger eller snedker, huilche penge paa deris herberge och ingen anden steds skall fordriches, och naar klochen er halfgaaen 5 skall saadan drich ophøre, eller føre, om de vdlagte penge fortæret ere.

6. Den skilling, som huer fierde vge af huer suend till laden gifuis, skall der till forvaris, at naar en suend vorder siug, saa skall hand forstrechis, om hand det behøfuer, af laden, kommer hand igien till sin sundhed, skall hand det igien, efter som hand fortiener, till laden betale, mens drager hand mudtvillig bort oc iche betaler, skall hannem som den, der sig v-redelige forholder, efter skrifuis; døer hand, da skall det søgis i hans gods, om noget ofuer begrafuelsen kand ofuer blifue.

7. Naar laden blifuer sat paa bordet, da skal all skarp gewehr fra alle suenne affordris, och huilchen suend noget mordiske gewær (naar handtwerchs retighed holdis oc begaais) hos sig beholder, hafuer forbrudt 1 vgeløn, och huilchen suend nogen klammerie anfanger skall strafis derfor efter suennenis sigelse.

8. Suennene skall haffue en lade med to laase och to nøgler, den ene nøgell skall oldermanden hafue oc den anden en af de elste suenne, och huilchen suend saadan nøgell hos sig beholt oc der med bort reyste, skall som en v-erlig effterskrifuis.

9. Ingen suend skall oc befordris, som hafuer bønhaset eller hos en v-erlig mester arbeidet, førend hand sig med mesterne och suennene hafuer forligt och ladet afstrafe, huilchen straf skall komme halfparten till mesterne och halfparten till suennene.

10. Naar en fremmet suend, som er hid kommen, hafuer arbeidet 4 dage, da skall hans mester gifue hannem fuld vgeløn, mens om en suend, som staar i arbeide, der paa modtvillig vilde fire oc iche arbeide, da skall hand det iche nyde, och huilchen suend som om søndagen faar forlof, hand skall igien om søndagen omskiche, eller hand skall den gandske vge iche tillstedis at omskiche, vnder en vgelons straf.

11. Dersom nogen suend befindis enten sin eller en andens mesters leredreng afspendig giøre, eller till v-troskab, drich eller dobell at forføre, hand skall efter Kongl. May. forordning strafis.

12. Ingen suend skall sig vnderstaa paa sin egen haand noget arbeide at antage och forferdige, vden sin mesters villie oc samtøche; huo det gior och der for blifuer klaget, skall strafis efter oldermandens och lauges kiendelse.

13. Naar en mester har erlig vdlert sin leredreng handtverchet, da skall hand den neste skiench eller sammenkomst lade hannem komme paa deris herberge och der for suennen løsgifue och gifue suennen en vgeløn, och naar en fremmet suend her ankommer, som sig iche for laden hafuer ladet anmeldett, den skall iche tillstedis lengere at arbeide end 14 dage, vden hand anlofuer sig neste skiench at ville angifue och sit naffn indskrifue, huor for hand skall gifue till deris werchtøy 4 ß danske.

14. Naar en suend paa skienchen blifuer tillspurt, om hand noget v-sømmeligt eller v-erligt paa en anden ved och hand da det fortier och iche angifuer, da skall hand siden, naar der paa klagis, vere i lige straf med den skyldige.

15. Naar suennene ere tillsammen och hafuer noget at fordriche och nogen spilder saa megit øll, som hand iche med sin hand kand bedeche, hand skall gifue till straff 2 ß, mens giør hand det med en modtvillighed, bøde en vgeløn, dricher oc nogen suend sig fuld och vtilbørlig sig anstiller, hand skall bøde 8 ß, mens nøder en anden hannem der till, da bøde hand dobelt.

16. Huilchen suend, der bander eller suerger ved Guds naffn, hand skall gifue till straff en vgeløn, som skall komme de siuge till beste; skall och ingen suend skienche nogen løse quinde-folch vden for døren, vnder en vgeløns straff.

17. Huilchen suend, som foragter sin mesters eller mesterindes øll eller mad, som vlasteligt er, och det blifuer hannem offuer bevist, hand skall gifue till straf 2 rdlr., formaar hand dem iche at

udgifue, skall hand to dage och netter paa vand och brød i fengsell strafis, efter Kongl. May. privilegier.

18. Naar suennene holde deris sammenkomst och handverchs rettighed. begaais, da skall der altid vere to mestere hos dennem, och huo noget hafuer at klage sige da och tie siden stille.

19. Huilchen suend, som forplicter sig at will reise och forblifuer her dog och der med søger andre med sig at forføre, hand skall gifue till straf en vgeløn.

20. Naar nogen mester, mesterinde eller suend ved døden affgaar, da skall alle suennene bestedige den døde till jorden, och er det en suend, da skall suennene bere hannem; blifuer nogen borte vden retmesig aarsag, bøde 8 ß.

21. Suenne ere forvnte fire fri mandager om aaret, eftersom paa andre steder brugeligt er, nemlig den første mandag efter nyt aar, den anden mandagen efter paaske, den tredie mandagen efter st. Hans dag och den fierde mandagen efter st. Michels dag.

22. Saa som sig ofte tilldrager, at naar en mester hafuer sig et støche arbeide antaget at forferdige, da vnderstaar sig suennene at giøre frie mandager naar dennem løster, huor ofuer en mester hans antagne arbeide till den vdloffuede tid iche kand fange ferdig, hannem saa vell som den, der lader arbeide, till skade och fortred. Da huilchen suend det giør, hand skall gifue til straf for huer dag 1 ℔, halfparten till suennenis lade och halfparten till de fattige; der som och befindis, at nogen mester sine suennis forseelse i saa maader tier oc iche det for oldermanden i rette tider angifuer, da skall samme mester gifue till straf till mesternis lade 1 dlr., saa ofte hand brøstfeldig findis; der som oc en mester med sin suen fortørnet eller v-enig worder, skall suenden iche derfore strax fra sin mesters arbeide opstaa oc andre suenne med sig fra deris mesters arbeide forføre, men hafuer hand noget ofuer sin mester at besuerge, klage sig det for oldermanden; kand hand dem iche forlige, klage sig det for det gandske laug, huor enhuer skall forhielpis till rett och billighed. Mens er sagen imellem de stridige saa vichtig, at det iche for lauget kand forligis, skall det andragis for patronen; kand hand iche forlige dennem, skall sagen for præsident(!), borgemester och raad andragis; huilcken suend sig lader tyche denne artichel iche at ville vere vndergifuen, hand skall som en anden rebellisk menniske strafis efter Kong. May. privilegier oc der efter iche tillstedis her i byen at arbeide.

23. Ingen suend maa omskiffe om arbeide mere end tre gange, vill hand fierde gang omskiffte at hafue mester, skall hand paa straf omskiche, huilchen straf er en vgelon, som hand skall gifue halfparten till mesternis och halfparten till suennenis lade; vill hand iche fierde gang omskiche, da skall hand anden steds fiorten dage i det ringeste hafue arbeidet hos en erlig mester, siden stande det hannem frit fore at komme hid till byen igien och efter handtverchs brug igien om arbeide omskiche.

24. En mester skall iche gifue sin suend mere vgeløn end en anden, vnder 20 ℔ boder, oc skall alle mesterne, naar de deris sammenkomst holder, foreenis oc sette en vis vgeløn, [en suend] bør at hafue oc billig kand fortiene, saa at baade mesterne oc suennene kand ved magt blifue, dog skall ingen mester gifue sin svend mere till vgelond end en half rdlr., om hand den kan fortiene, mens huo den iche kand fortiene, med den maa mesteren sig forene det beste hand kand, enten suenden arbeider inden eller vden huuset.

25. Ingen suend skall fordriste sig at fordre en anden vden for porten paa en degen; huo det giør, skall vden all naade strafis paa 2 rdlr., oc den, som blifuer fordret och gaar ud med den anden, skall gifue till straf 1 rdlr., halfparten her af till mesternis och halfparten till suenenis lade.

26. En suend, som her hos en mester arbeider, naar hand vill reise fra byen, skall 8 dage tillforen sin mester det anmelde, mens vill hand igien om arbeide hos en anden mester omskiche, da skall hand det 14 dage tillforen anmelde oc sin mester opsige, och skall suenden arbeide de 8 eller 14 dage hos mesteren vden fortred paa begge sider, at de siden med gode och i mindelighed kand skillis fra huer andre.

27. Ingen suend skall sig understaa paa deris herberg en anden med spisfindige, spodske eller falske ord, paa huad condition och manneer det vere kand, huor af strid och v-enighed foraarsagis kunde, at begiegne, langt mindre med slagsmaall ofuerfalde, vere sig paa deris skiench och forsamling eller oc andre tider; huo her imod giør och det hannem skelligen ofuerbevisis, skall strafis paa 1 rdlr.; saa fremt krofaderen det videndis fortier, skall hand vere samme straf vndergiffuen.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer 1279—89.

707. **19 Marts 1655.**

Hofskræderen faar fri Bolig i Skippergaden.

Frederik 3. Woris naadigst vilie er, at voris hoffskreder Andreas Søbøtker maa indtil paa videre naadigst anordning nyde och bekomme den vaaning af voris boeder i Skippergaden i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som hans formand och hustrues fader, afgangen mester Hans Pogenborg, sidst udi boede och nu er fradød. Flensborghus 19 martij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 601.

708. **21 Marts 1655.**

Bestalling for Herman Müller som Rejseapotheker.

Frederik 3 antager nerverende Hermand Müller til at vere vores reyse apotecher och skal hand i samme sin tieniste vere os, vore riger och lande huld och troe, dessen gaffn och beste af yderste mact och formue fordre och fremme, skade och forderf derimod hindre och afverge och sig ellers i alle maader rette och foreholde, som en erlig reyseapothecher vel eigner och anstaar. For huilchen hans tieniste vi naadigst haffuer loffuit och tilsagt at ville lade giffue hannom til aarlig besolding 100 rixdaler och til kostpenge om maaneden 6 rixdaler, som hannom aarligen skal betalis af voris hofmünsterskrifuer, den som nu er eller hereffter kommendes vorder, och begynde och angaae fra dette vort breffs dato och siden aarligen, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder, continuere. Forbiudendes etc. Flensborghus 21 martij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 601—02.

709. **30 Marts 1655.**

Didrik Strube faar Apothekerbevilling.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig Diderich Strube maae i vor kiobsted Kiøbenhaffn anrette et fuldkommen apoteche, saasom it privilegered apoteche bør at vere, och derudi til forefaldende nødtørfft och leylighed at præparere och fallholde medicamenta, composita, opiata, purgantia och andre saadanne, disligeste de siruper, conserva, condita, olea, ungventa och emplastra, som eniste præpareres och henhører in usum medicum, och alle forskreffne species saa ferske och gode, at de kunde pasere, naar de ex facultate medica, som paa vise tider om aarit skee skal, bliffuer visiterede; haffuendes derhos udi act, at hand udaf alle slags til reede haffuer, som paa it velbestilt apotheke bør at findes, naar hannom noget af medicis at componere och præparere bliffuer befallit och paalagt. Dog

skal det iche hermed vere formeent materialisterne, krudkremmere, distillatoribus och andre at distillere och giore de slags distillata, siruper, conserva och condita udaf ribs, kirseber, pommerants och andet saadant, som til daglig spisning och andre gemeene brug henhører, ey heller badskerer vere forbudit joe at giore huis plaster och ungventa, som de til deris handverch kunde behøffue, medens det at vere dennom enhuer frit fore. Dog derhos bemelte apothecher uformeent sligt at præparere och giøre och siden holde fal for dennom, dereffter kunde spørge, skal det och vere hannom frit fore och ubehindret tilladt derhos at maae holde alt, huis de andre krudkremmere der sammesteds ex simplicibus, adskillige slags banquet, confect, candicerit och andit saadant. Hand skal och maae holde en frie vijnkielder, derudi at udtappe udi potter och ammer tal adskillige slags drich, efftersom tilforne hidindtil haffuer verit brugeligt, dog voris udgangen forordning om rinsk och frandsk viin iche udi en kielder at maae henlegges och udtappes, hermed i alle maader uforkrenchet. Dog skal hand derimod tilforplict vere at selge en huer, huis hand af hannom kunde behøffue, at kiøbe for en lidelig och billig værd effter den taxt, som af facultate medica hereffter vorder slutted och giordt, saafremt hand dise hannom gifne privilegia acter at nyde, och ellers sig udi alle maader forholde effter de forordninger, som vi om apothecher och dessen taxt allerede giordt haffuer eller hereffter giørendes vorder. Thi forbiude vi etc. Riberhus 30 martii 1655.

Sæl Registre XXIIi. 602—03.

710. **16 Juni 1655.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Jesper Duncher och hans arvinger it vor och cronens styche jord til en plats liggendes udi den nye afstuchen Printzegade, och er udi breden til gaden halftrediesindstiuge och 6 allen och bag til Hans Johansøns plats er lige saa bred, den side nest Hans Matsøns plats er 6 och tredive allen lang, den anden side udi Adelsgaden er och sex och tredive alne lang, huilchen forskreffne plats« etc. Hafniæ 16 junij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 610—11,

711. **16 Juni 1655.**

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport ud til Roskildegade og Amagergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effterom Citzel, afgangen Frantz Ibsøns, en hendes hauge med hosliggende vaaninger uden for Nørreport her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn for byens fortifications

skyld skulde miste och hende igien et andit styche jord til en byggeplads udviist och tilmaalit er, som hun igien til os elskelig Hans Terchelsøn, indvaaner sammesteds, oppdraget haffuer, thi haffuer vi skiødt och affhendt, saa och hermed skiøder och affhender fra os och vore effterkommere konninger i Danmarch och cronen til forskreffne Hans Terchelsøn och hans arvinger samme bygge plats, som er liggendes i vesterbyen i Roskildgaden och er for til gaden 48 alne bred och bag til lige saa bred, siden er platzen i Amagergaden 93 allen lang, och den fierde side nest voris vognmester Dupont lige saa lang, huilchen forskreffne plats etc. Hafniæ 16 junij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 612—13.

712. **18 Juni 1655.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade og det ny St. Gertrudstræde.

Frederik 3 skøder til »Anders Pedersøn, indvaaner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arvinger it vor os cronens styche jord til en byggeplats liggendes i den nye afstuchen Rosenborggade, er udi breden til Rosenborggaden otte och tiuge och en half allen, bag til Vogenmendens laugshus er 6 och fyrgetiuffe allen och 3 quartier, lengden fra Vogenmendens laugshus och til det hiørne vdi nye St. Giertruds strede er atten allen och it quartier, fra hiørnit och til Rosenborggaden er siuf och tiuge allen lang, den side nest i Jochom Finches plats er femten allen och j quartier af j allen, huilchen forskreffne plats» etc. Hafniæ 18 junij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 613—14.

713. **13 Juli 1655.**

Bestalling for en kgl. Segllægger og Kompasmager.

Frederik 3 antager Cornelius Kruse den yngre for en seyllegger och compasmager, och skal hand sig udi samme hans betroede bestilling i effterfølgende maader forholde. Først skal hand holde klar och rictig bog paa hvis adskillige slags nye segel och alt andit, hand til vor flode giorendes vorder, saa och paa alt huis andit nytt arbeid, som til vore slotte, huse och gaarde, provianthusit, det ny brøgerhus her for Kiøbenhaffns slott forbruges och hos hannom giort bliffuer, och samme arbeide støchvis antegne, huormange alne lærit til hver styche især forbrugt er, jtem med seylgarn, liiner til lisinger, lisholder och raaholder, dermed skal hand sig forholde effter den taxt, vi naadigst udi skriffuerens bestilling paa Holmen om haffuer ladit forfatte. Belangendes huis flager och fløyer, bulsaner och fenicher hand til floden af voris hardug eller mockay giørendes

vorder, derfor skal hand betalis for huer allen haardug och machey arbeidsløn fire huide, dog skal hand self bekoste alt huis lærit, liiner, hysing och merling samme flag, floyer och bolsaner och fenicher skal med beordes och dennom saaledes forferdige os uden nogen ydermere bekostning, som det sig bør. Iligemaade skal bemelte mester forplict vere aarligen at underwise och lære saa mange drenge af vort eget folch paa Bremmerholm, saa verchstedet altid kand vel holdes ved lige och skibene, naar de seyler, med gode seyl vel forsiunes, som det sig bør i alle maader. Huis compasser och natglasser vi aarligen til vores flode kunde behoffue, dermed skal hand haffue flittig och synderlig god act och indseende, at de rictigen streg holder, som forsuarligt kand vere, huorfor hand skal betalis stychvis effter denne efterfølgende tazt: for en staaende compas 12 ß, hengendes compas: it compas 6 domb 2 ℔ mynt, it compas half siuffuende domb 2 ℔ curant, it compas 7 domb halftredie ℔ courant, it compas halfottende domb 3 ℔ courant 4 ß, it compas 8 domb j daller courant, it compas halfniende domb 6 ℔ myndt, it compas 9 domb j daler courant 2 ℔ mynt; hengendes compas med naale af staal: it compas 6 domb 2 ℔ courant 4 ß, it compas halfsiuffuende domb 2 ℔ courant 8 ß, it compas 7 domb 2 ℔ courant 16 ß, it compas halfottende domb j daler courant, it compas 8 dom j daler courant 16 ß, it compas halfniende domb halfanden daler courant 16 ß, it compas halftiende domb 2 daler courant, it compas 10 domb 2 daler courant 16 ß; compaser med deris roser: it compas 7 domb j daler j ℔ courant, it compas halfottende domb halfanden daler courant, it compas otte domb halfanden daler courant 16 ß, it compas halfniende domb 2 daler courant, it compas 9 domb 2 daler courant 16 ß, it compas halftiende domb halftredie daler courant, it compas 10 domb halftredie daler courant 16 ß; compasroser til at forbruge paa langt farvand: en gemeen rose 16 ß, en stor roese 20 ß och 4 ß, en gemeen rose med naal af staal 28 ß, en stor rose med naal af staal 2 ℔, en dreyendes rose med en staal naal 3 march courant. Horizont compaser ij daler courant. Timeglas: it glas 6 timer 2 daler courant, it glas 4 timer j daler courant 8 ß, it glas 3 timer 3 ℔ courant 4 ß, it glas j time 16 ß, jt glas en half time 16 ß, en minutglas 8 ß. Gamle glase at renovere: it glas 6 timer halffierde march, it glas 4 timer halftredie ℔, it glas 3 timer 20 och fire ß, it glas j time 6 ß, it glas en half time 6 ß, jt minutglas 6 ß. Gemeene compaser: stoer at forbedre och renovere 14 ß, middelmaadig compaser 7 ß, deriblant skal iche regnes horizont och

variatz compaser, mens skal med hannom fortinges, naar de skal flyes och forbedres, och for saadan hans troe och villig tieniste haffuer vi naadigst bevilget hannom aarligen at maa bekomme til besolding jt hundrede daler courant och huer maanit til kostpenge 4 daler courant, udi huer aar 13 maaneder beregnit, huilchen besolding och kostpenge hannom aarligen af vore rentemestere skal giffuis och fornøyes; sammeledes haffuer vi naadigst bevilget her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, imidlertid haud er udi samme vor tieniste och bestilling, at maa och skall vere quit och frie for ald borgerlig skatt och tynge, hvilchen forskreffne pension och kostpenge skal begynde och angaae fra den 7 novembris 1654 och siden saaledes forfølges imeden och al den stund, hand er udi samme tieniste eller och indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Hafniæ 13 julij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 621—23.

714. **18 Juli 1655.**

Hofkonditoren faar fri Bolig i Laxestræde.

Frederik 3. Wores naadigste vilie er, at vores hofconditeur Henrich Niemand maa bekomme den hus och vaaning af vores boeder udi Laxestredet, som vores sølfpop Hans Wolf hidintil iboet haffuer, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder. Hafniæ 18 julij 1655.

Sæl. Registre XXIII. 634.

715. **3 Avg. 1655.**

Skøde paa en Grund udenfor Helsingørsport i Jyllandsgade.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom Morten Jensøn urtegaardsmand en hans hus och hauge uden Nøreport her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn for byens fortifications skyld haffuer mist, och hannem igien it styche jord til en hauge eller byggeplatz udvist och tilmaalt er, thi haffuer vi naadigst skiødt och affhendt och nu hermed skiøder och affhender fra os och voreéffterkommere konninger i Danmarch och cronen til forskreffne Morten Jensøn och hans arvinger forskreffne platz, som er liggendes uden for Helsingøer porten udi Jyllandsgaden, som til gaden och bag til imod Poffuel Duenses plats er sex och halftrediesindstiuge allen bred, udi lengden imellom Nicolai Holst og Cavert Trappes udviist platzer it hundrede och otte allen, huilchen forskrefne plats etc. Hafniæ 3 augusti 1655.

Sæl. Registre XXIII. 639—40.

716. **4 Avg. 1655.**

Bestalling for en kgl. Kanonstøber.

Frederik 3 antager Hans Meyer for en rothgietter udi afgangen Claus von Dam, forrige rothgieter her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans

sted, och effterson hand haffuer loffuitt och tilsagt at ville vere os och vore riger och lande huld och troe, vort och deres gaffn och beste vide at ramme, dessen skade och forderf af yderste formue at afverge, dertil skal hand vere forplict vore och vore rigers och førstendommes stocher och anden fornødenhed, som hannom paa vore vegne bliffuer befalet, med største flid at støbe, forarbeyde och ustraffeligen forferdige, och af huer skippund 17½ lispund, ligesom hans formand, troligen igien levere. Da haffue vi derimod for slig hans underdanigst flittig tieniste och arbeyde naadigst bevilget at ville lade giffue hannom aarligen til pension och underhold tiffue gylden och huer gylden beregnet til fire och tiuge lybsk skilling, en sedvanlig hoffkledning, tou øxen, fire svin, fire faar, tou pund roug, tou pund malt, j tonde smør, saaoch for huer skippund at gyde 6 rixdaller, derhos hannom med frie vaaning och giethus at forsee, och skal denne hans pension och besolding begynde och angaae fra dette vort brefs dato och siden aar fra aar forfølges, meden och ald den stund hand er udi samme voris tieniste. Thi bede och biude vi vore rentemestere etc. Hafniæ 4 augusti 1655.

Sæl. Registre XXIII. 641—42.

717. **6 Sept. 1655.**

Privilegier for Saltkompagniet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi naadigst for gott och raadsomt haffuer eractet och anseet en saldt compagnie i vore riger Danmarch och Norge at anordne och den saaledes til trafiquens formerelse och seylatsens tiltagelse at lade fundere och paa effterfolgende maniere at benificere, nemlig:

1. Skal bemeldte saldtcompagnie anrettes offuer begge vore riger Danmarch och Norge, och skal de fornemmeligen bestaae udi it hoffuittkammer eller cantor, som skal vere vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn.

2. Wdi dette compagnie maae alle och enhuer, vere sig høye eller nedrige standspersoner, indlendiske eller udlendiske, participere och indlegge.

3. Wnder fembhundrede rixdaler skal iche i bemelte compagnie af nogen indlegges. Dog maa nogen ringere capital tilsammen legge och sig siden under ens naffn indskriffue lade, saa skal ey heller nogen tillades offuer fembtusind rixdaller derudi at indsette, uden dett saa var, at ringere capital skulde vorde antegnet, end som til bemelte saldthandel skulde behøffuis.

4. Den første indskriffuelse skal begynde och angaae fra nerverende dato til den sidste decembris førtkommendes, saa at huem som derudinden interessere vil, skal inden forskrefne tid sin resolution derom til Peder Pedersøn, borgemester i bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn, tilstille.

5. Til den sidste decembris udi dette aar 1655 giffuis tid och respit til at lade sig antegne och indskriffue for den første indleg, dereffter bliffuer det sluttet om handelen at skal begynde och driffuis af de participanter, som antegnet ere, indtil den sidste decembris 1656, saa skall videre derom bliffue slutted och enhuer af bemelte participanter sin anpart bekomme af huis som da vundet eller tabt befindes; effterat saadant skeet er, saa skal siden i compagniet videre indtages de, som sig siden inden den sidste decembris i tilkommendes aar 1656 skulde vilde erklere derudi at indlegge. Och da skal de forrige participanter dennom anslaae och til regnskab føre, huis salt, skibe eller huad andet det vere kand, til den samme pris, som dett dennom self kosted haffuer.

6. Dersom saa skede, at støre capital til den første och anden indskriffuelse udi dette compagnie blef til veye bragt, end til handlens fortsettelse behøffuedes, da skulle de, som først deris erklering til os elskelige Peder Pedersøn, borgemester i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer indskichet, derudi frem for de andre antages, och de sidste tilbagestaae.

7. Huo som vil vere antaget udi det første indleg udi dette compagnie, skal udi trej terminer erlegge den capital, som hand haffuer ladet sig anskriffue for, nemlig en tredie deel til den sidste decembris 1655, en tredie deel til den første maij 1656 och den øfrige tredie deel til Michaelis nest effter 1656. Mens de, som i den anden indleg lader sig indskriffue, skal forplict vere deres penge udi tou terminer at erlegge och betale, nemlig halfparten til den sidste decembris 1656 och den anden halffue part til den 1 maij 1657.

8. Skulde det sig saa hende, at saa høy en capital icke skulde til veye bringes enten i den første eller den anden indleg, som til bemelte handling udkreffuis kunde, da skal det staae directorerne frit fore, saa mange penge for compagniet imod 6 pro cento paa rente at optage, som derpaa mangle kunde, och derpaa compagniet gods och vare til forsichering stille.

9. Enhuer skal participere och vere deelactige udi dette saldtcompagnies profit och skade effter capitalens størelse, som derudi lagt bliffuer.

10. Och paa det dette saltcompagnie kand haffne desto bedre sin fortgang, da haffue vi naadigst bevilget och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, at participanterne skal vere privilegerede paa 20 aars tid, nemlig til den sidste decembris 1675, ey mere udi told at giffue end halfanden rixdaller af huer lest spansk, portugisisk, frandsk och luneborger saldt eller ved hnad naffn det och nefnes kand, grofft eller smaatt salt, lesten til 18 tonder beregnit, och deraf ey videre i nogen maader besuerges eller graveris, mens de, som uden for samme compagnie ere, skal udi begge vore riger giffue til told af huer lest saldt atten rixdaler och ey i varende tiffue aar afslages, mens saaledes indtil den sidste decembris 1675, som forskreffuett staar, uforanderlig forbliffue.

11. Derimod skal bemelte saldtcompagnie tilforplict vere paa middel oc veye at vere betencht med tiden at kand hente saltet af Spanien, Portugal och Franchrige med sine egne skibe, som i det ringeste ere paa 146 lester drectige och saaledes bygde, at de baade kand tiene til orloug och cofardie, saaat compagniet dennem med 16 indtil 24 støcher skal udmontere, men skal dog saaledes vere bygde, at 30 støcher paa dennom bequemmelig kand bruges. Af saadanne skibe skal bemelte compagnie forskaffe sig eller self lade biuge det første aar tou, det andet aar 4 och det tredie aar endnu 4, saa at udi trej aar allene thi saadanne skibe kand haffuis, huilche och saaledes fremdeeles skal beholdes, mens hues participanterne mere saldt kand behøffue end med dise thi skibe kand føres, dertil maa de effter deres egen behag och i synderlighed udi de første aaringer fragte huad for skibe dennom lyster och saldt dermed føre lade eller och det udi sundet kiobe, huilchet salt med saa skiel det compagniet tilhører skal nyde den samme toldfrihed, som forskreffuett staar, nemlig $1\frac{1}{2}$ rixdaler af lesten.

12. Dersom och nogen krig skulde os och vore riger och lande anstøde eller paakomme, da skal bemelte compagnie forplict vere til os och bemelte vore riger samme skibe at leye for en billig fragt eller maanetspenge, som udi Holland eller andensteds brugeligt er, huor om och der med bemelte compagnie skal handles. Dersom och da en eller flere af bemelte skibe udi saadan krigstieniste skulde komme til skade eller bliffue, da skal den eller de effter den derpaa satte taxt af riget igien betales, och i saadan tilfald, nemlig naar skibene til vores tieneste saaledes bliffuer brugt, da skal och maae compagniet andre skibe i dessen sted fragte, saa och effter deres egen vilie saltet udi sundet kiobe.

13. Dette compagniens handel skal føres och dirigeris af trej hoffuit participanter udi Kiøbenhafn, nemlig os elskelig Peder Pedersøn, borgemester udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, Johan Stenkul sammesteds och Hermand Isenberg. Dise trej hoffuitparticipanter skal huer ugge tou gange holde deres forsamling och derhos fuldkommen fuldmact haffue bemelte compagniets handling at føre och driffue, efftersom de det best och raadsomt befinder. Huad de och i saa maader giører och lader, enten det kand gelinge vel eller ilde til compagniets gaffn eller nytte, skal dog af bemelte compagnie och dessen participanter for gott eragtes och antages, saaat bemelte hoffuitparticipanter och deres arvinger skal iche nogen tid for saadan forvaltning tiltales eller forplict vere derfore at til rette stande. Bemelte hoffuit participanter skal haffue til salarium den tiende deel af alt dett, som udi bemelte compagnie (nest Guds hielp) vundet vorder, huilcken tiende deel udi trej lige deele iblant dennom skal skifftis.

14. Paa alle de steder udi Danmark och Norge, huor bemelte salthandling skal føres, skal bemelte compagnie ved factores betienes, som ere borgere och indvonere dersammesteds, huilche skal forette bemelte compagniens handling paa saadanne steder for tou pro cento til provision; saadanne factores skal af hofuit cantorit bestilles, afftaches och igien antages, efftersom gott befindes, dog skal af de fornemste participanter, om de paa det sted er at bekomme, dertil fremb for andre bruges.

15. Fremdeeles skal ved hoffuit cantorit i bemelte Kiøbenhaffn bestilles och antages en god, forstandig bogholder, som udi fremmede handel forfaren er, huilchen skal holde saa mange tienere och skriffuere, som hand nødig eracter til samme hans bestilling at forrette; samme bogholder skal iche allene haffue alle regnskaberne under hender, mens end ochsaa holde correspondence med breffue at skriffue och saadant mere, baade inden och uden riget, dog skal breffuene altid underskriffuis af forskrefne trej directorer.

16. Herforuden skal ved bemelte hoffuitcantor holdes en equipagie mester, som skal haffue indseende med skibenes udredning saawel inden som uden lands och dessen fornødenhed directeurerne tilkiende giffue och derhos tilhielpe, at alt, huis som i saa maade skibene vedkommer, vorder vel och compagniet til beste i agt taget.

17. Directeurerne skal huer fierding aar en gang ombede Danmarches riges raad, som boer i Kiøbenhaffn eller nest derved, nemlig rigens hofmester, vores cantzeler och lensmanden paa Roskilde,

om dett ellers er en rigens raad, at de udi deres forsamling ville komme, huor de da haffuer bemelte vores rigens raad at bruge och for dennem handlingens tilstand aabenbare, saavelsom huorledes de beslutted haffuer den videre at fortsette. Til huilchen ende bemelte directeurer skal lade velbemelte trende rigens raads sæder och plats udi deres forsamling altid vere oben, paa det at de huer ugge, efftersom det dennom sielf behager, udi den ordinarie forsamling kand komme och tilstede vere och alting hielpe at beraadslaae.

18. Den første torsdag effter St. Hansdag skal aarligen en generalforsamling holdes udi hoffuitt cantoriet til Kiøbenhaffn, huor alle participanterne eller deres fuldmectige, som i compagniet i det ringeste 2000 rixdaler capital haffuer indlagt, skal komme tilstede, mens af dennom, som ringere sum indlagt haffuer, maa 2, 3 eller flere tilsammen trede och af 2000 rixdaler iblant dennom en fuldmectig udgiøre. Ved denne generalforsamling skal handles om den handel, som directeurerne udi nest forbigangen aar haffuer forvaltet, och huad videre foretages skal. Dersom och en af forskreffne directeurer for sine visse aarsager skulde ville afftache, skal hand aff dett gandske compagnie forløffuis. Dersom och saadanne victige aarsager kunde vere, at en eller flere af bemelte directeurer skulde aftache, da skal saadant skee ved denne general forsamling, och til samme tid den sted igien bekledes med en anden dyctig person och som i handelen forfaren er. Fremdeles skal bogholderen til denne general forsamling sine bøger fremlegge och handelens beskaffenhed foredrage, huoreffter participanterne skal consulere och raadslaae, om nogen uddeeling dett aar skal skee, eller huormeget. Alt huad ved denne forsamling skal forhandles skal skee ved de fleste stemmer, och skal saadan participanternis forrettelse skrifftlig forfattes och af alle de, som tilstede ere, endoch af dennom underskriffuis, som deres stemme derimod giffuitt haffuer, efftersom de feerste stemmer skal følge de fleste. Mens de af participanterne, som ey self eller ved deres fuldmectige til samme forsamling vil møde tilstede, skal lade sig nøye med huis, som af de tilstede verende beslutted vorder, saa at de, som tilstede var, om endskjønt de vare ey flere end directeurerne med de trende specificerede rigens raad, skulde paa den tilforordnede dag maatte forfare och slutte, och huis som da i saa maader beslutted vorder, dermed skal alle compagniens participanter lade sig nøye och tilfreds vere ligesaa fuldkommen, som de det samptligen hafde bevilget och underskreffuett.

19. Ingen, som udi dette compagnie iche er indtagen, skal bevilges eller tillades i bemelte begge vore kongeriger nogen smaatt salt af salt at syde, mens skal alleniste ved dette compagnie forrettes.

20. Dersom och i fremtiden, vere sig inden kort eller lang tid, noget mere skulde forefalde, ved den generalforsamling besluttes, som denne direction til handelen at fortsette kunde betreffe eller vedkomme, da skal saadan anordning, som derom giort vorder, ligesaa fuldkommen holdes, som den herudinden ord fra ord var indført, med saa skiel, at dett iche er os eller vore riger och lande præjudicerlig eller skadelig. Thi loffue vi och hermed tilsige bemelte saldt compagnie imod ald ubillighed och offuerlast tilbørligen at ville beskierme och forsuare. Hafniæ 6 septembris 1655.

Sæl. Registre XXIII. 673—78.

718. **15 Sept. 1655.**

Klokkeren ved Slotskirken er fri for kgl. og Byens Skat og Tynge.

Frederik 3 bevilger, at Jens Thuesøn, klocher til kirchen paa vort slott Kiøbenhaffn, maa fra den tid hand udi samme tieniste er och indtil vi anderledes tilsigendes vorder, niude sin vise aarlig genandt, vere sig huad dett och vere kand, som hans formand for hannom nødt och hafft haffver, saaoch at maae sidde frie for ald kongelig och borgelig skatt och tynge, saa lenge hand ingen borgerlig næring bruger. Bedendes och biudendes etc. Hafniæ 15 septembris 1655.

Sæl. Registre XXIII. 685.

719. **18 Sept. 1655.**

Skolemester og Degn ved Holmens Kirke er fri for kgl. og borgelig Skat og Tynge.

Frederik 3 bevilger, at Christen Søfrensøn Wedel, skolemester och sognedegn ved Holmens kirche, maa fra den 24 octobris 1654, hand udi samme tieniste er antagen, och indtil vi anderledis tilsigendis vorder, niude sin vise aarlig genandt och løn, ligesom hans formand for hannom nydt och hafft haffuer, saaoch at maae side fri for ald kongelig och borgelig skatt och tynge, saalenge hand ingen borgelig næring bruger. Bedendes och biudendes etc. Hafniæ 18 septembris 1655.

Sæl. Registre XXIII. 686—87.

720. **9 Nov. 1655.**

Magistraten i Kristianshavn maa oppebære Søslingsaccise og Vinterlejepenge.

Frederik 3 bevilger, at os elskelige borgemester och raad i vor kiøbsted Christianshaffn maa til byens vedligeholdelse och for-

bedring indtil paa videre naadigst anordning nyde och opberge lade den søslings accise af huis som i deres bye opskibes, saa och vinterleygs penge af huis skuder och skibe, som i deres haffn vinteren offver ligger, ligesom udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn tilforne bevilgett er och hidindtil brugeligt haffver veret. Forbydendes etc. Hafniæ 9 novembris 1655.

Sæl. Registre XXIII. 709.

721. **21 Dec. 1655.**

Den tydske Kirke faar Skøde paa Præstegaarden.

Frederik 3 skøder til »den tydske kirche, som ellers kaldes St. Peders kirche, her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn en vor och cronens gaard och eyendom, som sognepresten til forskreffne St. Peders kirche nu iboer, liggendes ved samme kirche och effter byens alne maal befindes udi breden ud til kirchegaarden fra Vor frue kirchehus af sønder i nør 32 alne it quartier 5 thomb, udi lengden fra kirchegaarden aff øster i vester til den norder side 30 alne 3 quartier, breden igienom gaarden of nør i sønder til portrummit 34 alne 3 quartier j tomb, portrummit i sig self i dybett af sønder i nør ud til St. Peders strede er 10 alne 2 quartier ij thomb, och breden af portrummit til St. Pedersstrede er 3½ allen 3½ thomb, huilchen forskreffne gaard» etc. Hafniæ 21 decembris 1655.

Sæl. Registre XXIII. 722—23.

722. **7 Jan. 1656.**

Peter Reetz maa indplanke en Plads paa Slotsholmen ved sit Porthus.

Frederik 3 bevilger os elskelig Petter Rets etc., at hand maa indplanche den plats paa Slotsholmen bag hans porthus fra bemelte hus til den grøfft, som der nu findes, saaat hand langs med samme grøfft maa lade sette plancher fra de plancher, som der nu findes paa os elskelig Peder Pedersøns etc. hauge, och til Slotsgraffuen, dog skal hand paa samme planchverch lade giøre en port lige for broen offuer bemelte grøfft, huor til vi sielf aleene vil haffue nøglen. Forbydendes etc. Hafniæ 7 januarij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 730—31.

723. **15 Jan. 1656.**

Præsten ved Holmens Kirke faar Stadfæstelse paa sin Løn.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig, hæderlig och høylærd mester Niels Christensøn Spend, præst och proust til Bremerholm, maa aarligen effter vores elskelige kiære her faders salig och høyloflig hukommelses befalings brefs indhold, dateret den 26 maij 1646,

som vi och nu hermed naadigst ville confirmeret haffue, niude och bekomme den pension och besolding, som hans formand for hannom hafft, dend hand och sielf hidindtil nødt haffuer, nemlig aff vores rentekammer toe hundrede rixdaler, huer daler til 96 ß danske beregnit, item af vores provianthus roug iiij pund, biug v pund, flesk j skippund, kiød iij tønder, sild ij tønder, torsk ij tønder, smør j tønde, bergefisk xiij lispund, gryn ij tønder, ertter ij tønder och lius iij lispund, huilchen forskrefne pension och besolding skal continuere fra dend tid forskrefne vores elskelig her faders bref, som forskreffuett staar, omformelder, och siden aarligen saa lenge hand samme kald betienendis vorder. Thi bede vi och biude etc. Hafniæ 15 januarij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 737—38.

724. **22 Jan. 1656.**

Skøde paa 2 Længer i Katte- og Elsdyrstræde.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Adam Henrich Pents etc., vor etc., och hans arvinger tuende ender och lenger af vores och cronens bodsmends boeder liggendis her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn udi Katte och Elsdyr stræder, som siu voninger i sig begriber, och befindes effter Siellands alne maal samme begge lengder boeder fra Danmarches torff igiennom til mit paa gaden i Kattestrede, som forskreffne Adam Henrich Pentzes plancheverch for de andre sine boeder paamøder, udi breden at vere 48 alne. Siden er den ene lengde udi Kattestrede, som begriber udi sig trende voninger och begyndes ved meerbemelte Adam Henrich Pentzes hauge och endes ved den Sledsvigiske gade, 37 alne, mens dend anden lengde eller rad udi Elsdyrstræde fra forskreffne hans hauge til bemelte Sledsvigiske gade 51 alne lang, huilche forskrefne boeder« etc. Hafniæ den 22 janvarii 1656.

Sæl. Registre XXIII. 738—39.

725. **23 Jan. 1656.**

David de Neel maa falholde Master, Spir og Rundholter.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig David de Neel, vores skibshøffuitsmand och assessor udi admiralitetet, maa allene paa 12 aars tid her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn och Christianshaffn fra dette voris brefs dato falholde master, spiirer och runde holt, dend fremmede och søefarende til beste, och skal hand udi bemelte 12 aars tid vere fri och forskaanit for ald told af forskreffne master, spirer och rundholdt, som hand i saa maader hidførendes vorder, baade i vort rige Norge, huor hand dennom kiøber, saavelsom her i Kiøbenhaffn, och

naar nogen af vores store cofardieskibe til Norge effter tømmer eller andit bliffuer opskichet, maa hannom bevilges huer reyse i samme vores skib at lade indlegge fire master, som for billig fragt kand hid nederføres. Forbydendes etc. Hafniæ 23 janvarij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 740.

726. **24 Jan. 1656.**

Bestemmelser om Smedesvendene.

Wi borgemester og raadmend her udi Kiøbenhafn giøre witterligt, at eftersom tuistighed imellem grofsmiddene, nagellsmedde och leesmedde oc deris suenne sig till drager, da hafuer wi efter forskrefne smedernis begiering forfatte[t] efterskrefne begiering, deris laug till forbedring, huor efter mesterne saa vell som suennene dem hafuer at rette oc forholde, som vedbør, oc vnder straf som følger.

1. Efftersom tit och offte af suennene begaaes, at de flere fri mandager giør, end suenne laugs artichler dennom tilholder, da saa fremt nogen suend her efter nogen flere fri mandager giør, end artichlerne dennem bevilger, gifue huer suend 1 ℔ efter forskrefne artichle, och dersom nogen mester det forsuiger oc holder med suennene, gifue for huer gang 1 rdlr. det skeer, och skall samme brøder, som i saa maader enten af mestere eller suenne vdgifues, huer fire vgers dag illegge[s] i bøssen, de fattige, siuge suenne till hielp och vnderholdning, och maa suenne ey blifue af deris huuse om afftenen lenger til klochen er 9, och ingen tillstedis at legge paa kroen uden alleniste de fremmede suenne, som hid till byen ankommer, huo her imod giør gifue till straf som forskrefuit staar.

2. Huilchen suend, som hafuer arbeidet i 14 dage och mesteren siden giør vgeløn med hannem, skal samme suend arbeide hos hannem it halft aar och naar hans tid er ude, som foreskrefuit staar, och hand sig troligen, flitteligen och vell forholdet hafuer, da maa hand siden om skichis och arbeide hos huilchen mester hannem lyster, men den som opbryder och iche sin tid holder, da skall samme suend vandre och sig forsørge paa fremmede steder och ingen arbeide hos mesteren at bekomme udi it halfft aar, och maa samme suend ey heller arbeide hos nogen bønhaser; da naar hand igien kommer, strafis der fore efter otte [suendes] sigelse. Dette forskreffne wi saaledis imellem mesterne och deris suenne hafue till effterretning och deris laugs artichle till forbedring lade[t] forfatte, huilche de uid alle sine ord och puncter hafuer at holde och efterkomme, vnder straf som

forberørt. Dis till stadfestning hafuer wi voris stads segell ladet her under trøche. Actum Kiøbenhafn den 24 januarii anno 1656.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1165—67.

727. **26 Jan. 1656.**

Bevilling paa Bopæl i Skipperboderne.

Frederik 3. Wores naadigst vilie - er, at vores mundkoch mester Kort maa bekomme och indtil paa videre naadigst anordning beholde den boed udi Skipperstreden nr. 39, som Waldborg Pouels nu iboer. Hafniæ 26 janvarij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 741.

728. **4 Feb. 1656.**

Den kgl. Klejnsmed fritages for Lavet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi af Georg Winchelers, vores kleinsmids, underdanigste supplication naadigst erfarer hannom af smedelauget her i byen at skee indpas, idet at de hannom ville forhindre, formedelst hand iche er af laffuit, læredrenge at antage och suenne at forfremme, da haffuer vi effter hans underdanigste anmoding och begiering naadigst bevilget och tilladt och med dette vort obne bref bevilger och tillader hannom de samme privilegier at maae nyde och bruge, som en mestersmid udi lauget her i Kiøbenhaffn haffuer med suenne at forfremme och drenge til læredrenge at antage, och naar fremmede kleinsmedsuenne til vor kiøbsted Kiøbenhaffn ankommer och der at arbejde begierer, skulde de sig hos bemelte Georg Winchler først angiffue, førend de af andre kleinsmede her sammesteds antages, om hand dennom til vores arbeids fornødenhed kunde behøfue, huoreffter oldermanden och andre sig kand vide at forholde. Forbydendes etc. Hafniæ 4 februarij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 744.

729. **26 Feb. 1656.**

Kvittering for Udgiften af en Baadsmændenes Saarede og Enker tilfunden Kapital.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig Christopher Lindenov etc. haffuer bekommit vores elskelige kiere her salig och høyloflig hukommelses befaling af Frederichsborg dend 30 janvarii 1645 til sig at annamme af dr. Otthe Sperling 1000 rixdaler, som hand haffuer verit tilfunden til fattige bodsfolch, som i vor och rigets tieniste skade lidit haffuer, och de hendøde bodsmends efftterlatte vedtørfftige quinder och børn at udgiffue, och forskreffne Christopher Lindenov siden til de nødlidende af baadsmend och deres encher, som alleniste behoffuer, at uddeele lade, och hand nu udi

vores cantzelie haffuer indlevered rictig forteguelse och specification paa forskrefne tusind rixdalers udgiffter, da ville vi hannom och hans arvinger for forskreffne tusinde rixdaler fuldkommeligen haffue quitterit, saa at de af os och vores efterkommere konninger i Danmarch och cronen skal vere kraffuisløs i alle maader. Hafniæ 26 februarii 1656.

Sæl. Registre XXIII. 749.

730. **11 Marts 1656.**

Jakob Vejers Retstrætte paa Biskop Peder Vinstrups Vegne er ulovlig.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jørgen Jørgensøn Koch for os underdanigst haffuer ladit andrage, huorledes at Jacob Weyer her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn vrangeligen skal haffue dreffuen en process imod hannom udi os elskelig, hæderlig och høylerd dr. Peder Winstrups nafn, da dog ey befindes, at hand nogen fuldmact af bemelte dr. Peder Winstrup dertil skal haffue hafft, ey heller skal bemelte dr. Peder Winstrup vere hannom dett gestendig, hand effter slig uloulig medfart ved raadstue saa vel som tuende herredagsdomme er tilkiendt gielden at betale, och hans hus och gaard her i byen deroffuer i hans fraverelse er bleffuen lougbuden, vurderit och endelig bemelte dr. Peder Winstrup for eyendom tildømt, vnderdanigst derfor begierendes vores naadigst opreysning ved retten igien at maatte søge och tiltale bemelte Jacob Weyer for slig hans underfundig och falske paafund, saaat hand bør at fremlegge bemelte dr. Peder Winstrnps fuldmagt, huoreffter hand gielden søgt haffuer, eller och derfor at lide som den, der usandferdighed for retten forebragt haffuer. Da haffuer vi effter saadan Jørgen Koches underdanigste ansøgning och begiering naadigt bevilget och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, at hand forskreffne Jacob Weyer for samme sag, som forskreffuitt staar, paa behørige steder ved landsloug och rett maa søge och tiltale och for sine tilbørlige dommere och offuerdommere til endelig paakiendelse indstefne; dog skal hand samme sag imod bemelte weyr med forderligst udi retten anhengig giøre, saa fremt hand denne vores naadigst opreisning agter at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ 11 martij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 754.

731. **31 Marts 1656.**

Tilladelse til at samle Klude til en Papirmølle.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi naadigst haffuer bevilget Jesper Krefftig at maae vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, Christianshaffn saa vel som andensteds i vort rige Danmarch, huor lomper och

plyndring findes, til hans papirverches forsettelse, som hand udi Herritsvad closters leen bygget haffuer, indtil paa videre naadigst anordning dennom lade indsamle; thi forbyde vi alle och enhuer etc. Hafniæ 31 martij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 765.

732. **31 Marts 1656.**

Sværdfegernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at eftersom erlige och welforstandige mend samtlige suerdt feyer her udi staden os andraget och tilkiende gifuit hafuer, at ofte adskillige v-ordninger oc stridigheder iblant dennem oc deris suenne indfalder, saa vell som och stor vskicheligheder udi deris handwerch skal begaais, da paa det at saadan v-enighed oc v-ordning det meste mueligt forekommis och øffrigheden herom det ringeste mueligt skulde besuergis, saavell som at der imod deris handwerch ved nogen visse regler god skich och ordning, lige ved andre loulig handwerch her i staden, fremdragis och fortsettis kunde, hafue de os paa dett fligtigst tienstwillig veret begierendis, vi dennem gunstigst bewilge wille nogle visse artichle, huor efter de med suenne och drenge it skichelig och ordentlig handtwerchs laug kunde oprette och fremdrage, saa efter at wi saadan deris begiering oc anmodning ey hafuer befunden vbilligen, hafuer vi forskrefne suerdtfeyer forundt oc bewilgett och samtycht efterfølgende laugs artichle.

1. En oldermand samt tuende bisiddere skall for dette laug af borgemester och raad anordnis af de bequemmeligste och skicheligste mestre och laugsbrødre, som samme laug oc embede med god forsiun skulde forestaa.

2. Oldermand och bisidder skulde saadan deris bestillning betiene huer to aars tid, och naar nogen bisidder till oldermand fordret och anordnit worder, skall i forskrefne 2 aar ham ey komme till affkortning de aar, hand hafuer weret bisiddere, mens oldermands embede der for uden tho fulde aar, som forskreffuit er, forwalte, och naar oldermanden aftreder, hafuer hand till sin successor at aflefuere richtig regenskab, inventarium och forklaring paa alt huis lauget tilhør, intet vndertagendis.

3. Ingen suert feyer, som iche er borgere och i lauget, maa arbeide for dem self eller nogen anden, befindis nogen sig at vnderstaa her imod at giøre, hafuer forbrudt huis arbeide hand hafuer met at fare eller efter welwise borgemestere och raads kiendelse.

4. En huer suerdtfeyer suend, som her udi staden eller paa andre steder tilborligen lerdt oc sine lere aar udtient hafuer, skall der efter her i staden eller paa andre steder tiene for suend paa handverchet vdi to aars tid, førend hand sig her maa nedersette och for borgere eller mestere antagis, dog hvis fremmede suenne her til staden ankommer, som siden deris lere aar for suend i det ringeste et aar tient hafuer, skulle siden her arbeide for suend et aar, førend de dennem maa nedersette och for mester antagis.

5. Ingen som handverchet lerdt och der paa for suend, som for berørt, tient hafuer, maa formeenis at komme udi lauget, naar hand sit borgerskab vundet hafuer, och skall hand ey med noget videre till lauget att giffue besuergis end recessen bewilger och tillader.

6. Naar fornøden gioris at oldermanden lader tillsige laugsbrøderne eller suenne at møde och samlis, skulle de uden forsømmelse, paa anordnet sted, klocheslet, komme till stede, vnder 8 ß straf till lauget och 4 ß till de fattige, fire gange om aaret, naar lauget samles paa fastende stefne, vden nogen drich, at afhandle huis besueringer och tuist laugsbrøderne och suene indbiurdis kand vere indfalden, udi saadan tillfall, som Kongl. May. oc staden ey kand vere interesseret, da er enhuer sin nødtørfft lauget(!) hafuer at foredrage, och enhuer saa vitt som ret er till rette forhielpe, oc eller alting dem imellem [i] venlighed at bilege och afhandle, saa øfrigheden ey med noget vnødvendig [trette] besuerges skulde, och skall i samme forsamling eller nogen anden tid forskrefne suerdt feyer ey om huis de haffuer at selge nogen priis settis, eller sig forbinde huad de det fore selge skall, vnder tillbørlig straf; huer gang saadan samling skee skall, da huer mester gifue 8 ß udi laden till laugs beste.

7. Till laderne skall oldermanden oc hossidderne huer hafue en nøgell och skall den yngste mester samme lade med frem- och afstandelse sted betiene.

8. For aaben lade skall sig enhuer erbødige indstille med god beskeed i ord och gierning, vden sueren, banden, vsømmelig ord, vliud eller andre vtilbørlige forhold, vnder straf efter oldermands och bisidders sigelse oc sagens beskafenhed.

9. Ingen mester skall begeigne den anden med vsømmelige ord, vnder billig straf efter laugs sigelse.

10. Ey maa nogen mester vdlaane nogen degen eller gewær till nogen at slaais eller balgis med, vnder tillbørlig straf.

11. Oldermanden och bisidderne skulde huert aar giøre richtige rede och regenskab, for huilche da noget till lauget skyldig

blifuer, skall det uden all lenger ophold da afbetale och udi laden indlegge.

12. Naar nogen mester af lauget, hans hustrue eller børn ved døden afgaar, skulde samtlige mestere forpligt vere liget at følge, vnder 1 ℔'s straf, hafuer nogen loulig vndskyldning oc nødwendig forfall, da at vere forskaanet.

13. Den yngste eller i lauget sidst indkommene laugs broder skall vere forpligt laugsbrøderne tillsige, naar hannem aff oldermanden befalis lauget at samle, huilket hand hafuer at forrette indtill nogen efter ham i embedet i kommer; findis hand der udi forsømmelig, strafis effter laugs sigelse.

14. Skede det nogen ind- eller vdlendiske kiøbmend her till staden ankommer med klinger, fester och andet gewer och det till nogen af mesterne wilde forhandle och den det tillbød, da skall en eller de af mesterne, som saadant tillbiudis eller forekomme, oldermanden det tillkiende gifue, at samtlig laugsbrøderne kunde samlis och dem da der om forstendige, paa det enhuer der af sin qvota kand tilhandle och hand der till efne(?) hafuer; befindis nogen her imod noget hemmelig kiøb at giøre, da strafis efter lauget som billigt er.

15. Skall det her efter, som hidindtill, were kremmere frit fore degner och klinger at fall holde, saa och fremmede och vformeent suerd och klinger at hidføre och i parti at selge til huem med dem kiøbe vill.

Huilche artichle och puncter vi hafuer samtycht och fuldbiurdet och nu her med fuldbiurder, bevilge och stadfeste, saa der efter alle och en huer, som sig for en laugsbroder vdi forskrefne suert feyer laug vill erkiende, brugis och embedsrettighed och friheder agter at niude, dennem her efter rette och forholde, dog paa Kongl. May. naadigst behag os forbeholden disse artichle efter tidsens leylighed forandre, saa och tilsette, saa som gafnligt eragtis kand; befindis lauget imod forskrefne artichle noget at paalegge eller forhandle, da de sidste (!) artichle roch laugs frihed att hafue forbrudt. Til widnisbiurd och bekreftning hafuer wi ladet trøche woris stads secret her neden fore. Datum Kiøbenhafn den 31 martii 1656.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1294–1300.

733. **9 April 1656.**

Bestalling for en kgl. Rejseapotheker.

Frederik 3 antager nerverende Johan Adolph Møller till att vere vores reyseapotecher, och skal hand i samme sin tieniste vere

os, vore riger och lande huld och troe, dessen gaffn och beste af yderste magt och formue fordre och fremme, skade och forderf derimod hindre och afverge och sig ellers i alle maader rette och forholde, som en ærlig reyseapothecher eigner och vel anstaaer. For huilchen hans tieniste vi naadigst haffuer bevilgett och tilsagt at ville lade giffue hannom til aarlig besolding it hundrede rixdaler och til kostpenge om maaneden sex rixdaler, som hannom aarligen skal betales af vores hofmunsterskriffuer, dend som nu er eller hereffter kommendes vorder, och begynde och angaae fra dette vort brefs dato och siden aarligen, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder, continuere. Forbydendes etc. Hafniæ 9 aprilis 1656.

Sæl. Registre XXIII. 773.

634. **13 April 1656.**

Der bevilges Byfogden en Bondegaard.

Frederik 3 bevilger os elskelig Claus Iffuersøn Raffn byfougett her i vor kiøbsted Kiøbenhauffn at maa for hans lange, flittig och troe tieniste quit och fri for egt och arbeide, landgilde, skatt och ald anden kongelig tynge nyde, bruge och beholde sin och sin hustrues lifs tid en vor och chronens gaard liggendes udi Kiøbenhaffns leen udi Ølstoche herrett i Werløse sogn, kaldet Borup, som afgangen Claus Andersøn forige betiente paa vort Provianthus och Bremerholm hans enche nu besider, med ald des tilliggende ager och eng, saa vitt som med rette dertil ligger och bør at ligge, saa vel som fri fiskeri med ruser och smaa garn udi søen under samme gaards grund, som hid indtil haffuer verit brugelig, og tiuffue les ved aarligen och bygnings tømmer, som dennom af leensmanden paa vort slott Kiøbenhaffn for betaling udvises skal, ligesom dett andre her udi leenit skeer, beregnet fra Philippi Jacobi dag 1656. Herforuden haffuer vi naadigst tilladt, at naar Claus Raffn eller hans hustrue ved døden afgaar, maa en af deres arvinger samme gaarde och tilleg nyde och beholde for aarlig och sedvanlig affgifft, rettighed och stedsmaal, medens om de dett iche begierer, da skal dennom bygningen af dennom, som forskreffne gaard efter dennom bekommer, betales effter billig værd, effterdi forskreffne Claus Raffn derpaa foraarsages bekostning at giøre, formedelst den ey siden dend sieniste afbrendte endnu fuldkommeligen opbygt er. Thi forbyde vi vores leensmend etc. Hafniæ 13 aprilis 1656.

Sæl. Registre XXIII. 774—75.

735. **20 April 1656.**

Kristianshavns Broers Vedligeholdelse.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att vi naadigst haffuer ladet giøre saadan en contract med os elskelig Hans Søfrensøn indvaaner udi vor kiøbsted Christianshaffn anlangende de trende broers vedligeholdelse paa forskreffne Christianshaffn, nemlig den store Amager broe, dend liden broe i byen offuer rivieren och broen uden for bemelte Christianshaffns port, och dett paa efftерfølgende maneer, nemlig at ingen skibe ved forskrefne Amager broe eller dends fundament hereffter maa fortøye; huo sig derimod forseer, giffue 20 rixdalers straf til forskreffne Hans Søfrensøn och derforuden oprette hues skade deraf foraarsages; iche heller skal nogen sig tilfordriste større vognlast deroffuer at skibe eller age, end 2 heste kand drage under rixdalers straf och skades opretning, som før er meldt, dog skal och forskreffne Hans Søfrensøn eller hans arvinger iche vere forplict at restituere brøgerne eller dessen fundamenter effter ulychelige tilfalds hendelse ved ild eller vandflod, efftersom dend tillagde aarlig opbørsel saadan reparation och bekostning ey kand stoppe. Hand skal och haffue vindbroens opvartere under befaling, saa vitt broens velfart angaaer, huilche dog deres løn och besolding skulde annamme paa de tider och steder som hidindtil. Alle de hytter, som paa broekarene grundet ere, maa hannom vere tilladt at afskaffe, formedelst den fare som ved v-agtsom skade, ild och andre tilfalde deraf kand foraarsages, och i dets sted huor behoff giores saadan absconsel paa egen bekostning och eventyr opbygge, for sig och sine arvinger at nyde, som broens fundament bedre gaffnlig eractes kand, och maa hand strax annamme lade 500 rdlr. af de penge, som Hans Jensøn paa forskreffne Christianshaffn udi forleden herredage er bleffuen tildømt at udgiffue, saa och huis penge forleden aar til forskreffne broe af Amager land er opbaaren, huilche hand hereffter ochsaa aarligen maa nyde och forskreffne broers forvalting sin lifs tid forestaae; men derimod vere tiltengt forskreffne broer och brokaer tilborligen lade reparere och siden forsuarligen vedligeholde, saa fremt hand agter denne vores benaading och forhandling at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ 20 aprilis 1656.

Sæl. Registre XXIII. 781.

736. **24 April 1656.**

Tømret af et Hus paa Kristianshavn bevilges Robert Colnet.

Frederik 3. Wores naadigste vilie er, at vores glasbrender Robert Colnet maa bekomme dett tømmer, som ved vores hus i vor

kiøbsted Christianshaffn nedbrydes, och giøre sig dett saa nøttig til hans forehaffuende bygning, som hand best kand. Hafniæ 24 aprilis 1656.

Sæl. Registre XXIII. 781.

737. **10 Juni 1656.**

Om Voldenes Fredning.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Kiøbenhanffs volde med stor bekostning ere komne udi dend defension och skich, at de uden skade och ruin iche kunde entbære dend fornøden omhu, opsigt och ordre, som alle befestede stæder uomgengelig behøffuer, da ville vi herpaa naadigst haffue giort effterskrefne anordning:

1. Befales hermed alvorligen, at saa fremt vagten eller nogen anden befinder suin eller giedder at løbe paa volden, da skulde de vere pris, halfparten til dennom, som dem opfanger, och den anden halffue part til Siugehusett.

2. Heste, oxen, kior eller andet saadant fænid, som findes løs at gaae uden hyrde inden byens volde eller de forordnede forestæder, som er inden nye Wartou och tranchementet, som gaar langs stranden til Castelit, item huis som ligger inden Sortedam, den fortification om Ladegaarden och inden St. Jørgens søe, saa vel som tranchementet derfra och ned til stranden uden Vesterport, dett skal forste och anden gang løses, støchett for sex march danske, halfparten til dend dett optager, och halfparten til Siugehuset och derforuden billig foderpenge for dend tid dett er underholden. Befindes dett tredie gang, skal dett vere til lige deele forbrutt til Siugehuset och den eller de saadant fæ opfanget haffuer. For faar og smaae fænid betales tredieparten saa meget udi penge, och den tredie gang forholdes som forbemelt er om andet fæ.

3. Befindes af forbemelte fæ paa forberørte steder at løbe, som er ubendigt eller vildt, at dett iche kand driffues, maa dett skiudes eller fanges paa huad maade mand best kand, och dermed forholdes som forbemelt er.

4. Efterdi dett ochsaa skeer, at fæe indtages, som ingen kommer och sporger effter udi langsommelig tid, enten fordi det er staalen, wanch eller siug eller ochsaa at de ingen hyrde eller act derpaa haffuer, da naar dend, som dett optager, kand bevise, at hand trej ugger haffuer hafft dett och ingen eyermand kommen, som dett vilde løse, da er dett dermed forbrutt, ligervis det fæe, trej gange ere optagne.

5. Hermed er iche formeent inden forskrefne stæder enhuer, som rett adkomst haffuer, paa sin egen indhegnede eyendom at skaffe med sit, naar det er andre uden skade.

6. Befales at ingen paa forbemelte steder understaar sig udi volde, tranchementer eller des graffue och verche at graffue eller dett ringeste at anvende uden bevilling, mens de saadant befindes at giøre maa anholdes med heste och vogn eller huis de hos sig haffuer, af huem de kunde betrædes, och stande til rette effter statuterne som de, der forarger byens vern; de som ochsaa inden forskrefne steder paa nogen plats understaar sig at graffue leer, sand eller andet eller noget utilbørligt henkaster paa de steder, iche deres egen fri indhegnede eyendom er, de maa ochsaa i ligemaader, som bemelt er, anholdes och suare til deres gierning, som stadsretten, recessen och forordning derom formelder.

7. Høns och gies er ochsaa priis och maa ey heller slippes uden paa sit egett.

8. Dersom nogett fænid kunde undløbe hyrden, naar hand driffuer ud eller ind, och hand dett strax forfølger, da haffuer hand intet dermed forbrutt, dett samme er och at forstaae om andet fænid, smaat eller stort, som kunde komme løs enten for inden byes eller for uden byes mand, naar dett strax forfølges.

9. Skulde dett ochsaa befindes, at vagten, som skal beskiøtte och forsuare voldene, begich nogen undersleb och self for penge och fordeel skyld dref fænid til volden, skulde de effter krigsarticlerne straffes, som de dennom forurette och berøffue, de billigen skulde forsuare och handtheffue.

10. Paa de veyermøller paa voldene skulde møllerne vere fortengt at suare til de stier, som giøres offuer voldene enten til vand eller andet at hendte paa de volde, deres møller staar, dett skeer af dennom eller andre, som de dett iche formeen, eller giffue paa tilbørlige stæder tilkiende, item maae de ey heller holde høns eller suin løse, ey heller volden forkiøre videre end den vey, som dennom er afstuchen, efftersom udi deres skiøder dennom saadan mølleplats iche lenger er forundt end den er fortificationen uden skade.

11. Denne samme forordning ville vi ochsaa naadigst at skulde udi act haffues och holdes hos alle andre befestede byer och festninger, saa vidt huer steds situation til volde och vergernes befrielse kand agtes fornøden. Huor ochsaa gierder, griffter och planchvercher effter stædens leylighed kand til voldenes befrielse giøres fornøden, skal huer steds øffrighed, effter den vis best siunes at kunde til veye bringes, lade bekoste och underholde.

Huoreffter alle och enhuer sig haffuer at rette och for skade at tage vare. Hafniæ 10 junij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 819—21.

738. **28 Juni 1656.**

Privilegier for Afrikansk Kompagni.

Frederik 3 bevilger dett her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn begynte Africanske compagnie til forbedring och fortsettelse effterskreffne privilegier. Først, at de som allerede udi bemelte compagnie ere indtrædde, saavelsom de hereffter derudi indtrædendes vorder, maa beseigle och søge forskrefne Afrikanske och Guineiske kust och der nyde paa 20 aars tid alle de friheder, som vi der haffuer, huortil vi och dennom vores pas ville meddeele. 2. At bemelte compagnies participanter paa samme reyse deres skibe maa udrede och udskiche under vores egen flag, articler och samme frihed uden nogen visitation eller besuering af vores udleggere eller orlogs skibe, ligesom de os selv tilhørte. 3. At huis folch och andet, som til samme handel och reyses fortsettelse af ind eller udfarende behoffues, maa udi freds saavelsom feyde tid uden nogen forhindring udlades och bemelte compagnies capital eller andet, ved huad naffn dett nefnes kunde, ey med arrest at skal belegges, men enhuer participant effter oprettede puncter sin capital och gevinst, som dett sig bør, ubehindrett at følge. Dog skal bemelte compagnie och des participanter derimod tiltengt vere deres skibe herudi riget at equipere och udrede, nederlagen af alle indkommende vare at holde och indtil paa videre naadigst anordning til told at giffue en pro cento af ald des udførte chargason, som oprichteligen efter bøgerne skal ansigis och tilkiendegiffues, dog naar noget af forskrefne chargason udi saa maader tilforne udi vore lande eller riger kand vere fortoldet, da dett siden paa andre steder toldfri at vere, saa vel huis guld och sølf, som hiemføres, och saa for told at haffue forskaanet, men huis andet, som hid hiem føres och ey kand consummeris mens herfra igien maa udføres, deraf skal som forskreffuet staar, indtil anden anordning derom skeer, en pro cento til told udgiffuis eller derfor saa meget udi en summa til told betales, som for dett udgaaende tilforne giffuett er, efftersom dett os sielf naadigst behager, och vi derom lader tilsige. Dog ville vi os haffue forbeholden denne bevilling effter tid, leylighed och handelens beskaffenhed at forandre, saasom vi dett gaffnlig och raadeligt eragter. Forbydendes etc. Hafniæ 28 junij 1656.

Sæl. Registre XXIII. 825—26.

739. **16 Avg. 1656.**

Skøde paa Slotspræstens forrige Bolig paa Gammelmynt.

Frederik 3 skiøder til »imod nøyactig och fuldkommen betaling os elskelig Jørgen Matthisen, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn,

och hans arvinger en vor och cronens hus och vaaning sampt tilliggendes hauge paa den Gammel mynt her udi byen beliggendes, som slotspræsterne en tid lang til deres residents haffuer verett bevilgett, med huis indmurede kacheloufne sampt nagelfast husgerad och andet som derudi befindes, saavit os och cronen paa samme residentzes vegne deraf tilkomme kunde, och strecker sig samme hus och vaaning effter alne och maal, som effterfølger: breden langs adelgaden fra Else afgangen Jon Gregersøns halffue stolpe och til her Anders Hansøns hus och muret veg neder ved døren er tredive allne it quartier halftredie tomb, dybett ind igiennom gaarden fra vesten i øster fra adelgaden och indtil plancheverchett ved vores Siugehuses hauge er tredsindstiuge och trej alne halffierde quartier, dernest breden bag neden i haugen fra Anders Nielsøns plancheverch och langs med vores plancheverch och til Jørgen Matthisøns eget plancheverch er fyrgetiuge och sex alne halfandett quartier och tou thomb, dyben bag i haugen fra Else afgangen Joen Gregersøns hauge stolpe och til plancheverchet af vester i øster er atten alne it quartier, breden tuertoffuer haugen fra Else Joen Gregersøns hauge stolpe och til Anders Nielsøns plancheverch er af sønder i nøer tiuge och halfottende alne halftredie thomb, huilchen forskrefne hus« etc. Hafniæ 16 augusti 1656.

Sæl. Registre XXIII. 846—47.

740. **20 Avg. 1656.**

Skøde paa en Have i Beltgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Andreas Wilchen, vores stych hauptmand, och hans arvinger it vor och cronens styche jord til en haugeplats liggendes udi dend nye afstuchen Beltgaden och er bred for til gaden 6 och trediffue alne och bag til hans egen plats jligemaade sex och tredive alne bred, dend side udi Amager gaden er sex och halffemtesindstiuge och en half allen lang, huilchen forskreffne plats« etc. Hafniæ 20 augusti 1656.

Sæl. Registre XXIII. 851—52.

741. **6 Sept. 1656.**

Bestalling for en Postejbager.

Frederik 3 antager nærverende Jean Erasme Wegner for posteybager, och skal hand i samme sin tieniste vere os, vore riger och lande huld och tro, dessen gaffn och beste, saavit hannom mueligt er, vide och ramme, skade och forderf derimod hindre och afverge. For saadan hans tieniste ville vi aarlig lade giffue hannom 150 rix-

daler, som skal begynde och angaae fra den 16 julij sidst forleden och siden aarligen, indtil anden anordning derom skeer, continuere, och skal samme besolding aarligen, som forskreffuett staar, hannem af vores hofmunsterskriffuer eller paa de steder, huor andre vores betiente deres besolding bekommer, erlegges och betales. Forbydendes etc. Hafniæ 6 septembris 1656.

Sæl. Registre XXIII. 855.

742. **14 Sept. 1656.**

Skøde paa en Jord udenfor Helsingørsport.

Frederik 3 skøder til »her Jochim Gersdorph etc. och hans arvinger it trejkantig styche jord liggendes her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn udenfor Helsingøerporten udi Soegaden och Skaanesgade, dend side udi Skaanesgade er it hundrede tiuge och sex Siellands alne, dend side udi Søegaden er touhundrede tiuge och siuf alne, dend tredie side er nest forskreffne her Jochim Gersdorphs egen haugeplats, huilchen forskreffne plats« etc. Hafniæ 14 septembris 1656.

Sæl. Registre XXIII. 855—56.

743. **17 Sept. 1656.**

Skøde paa en Grund i Adelgade.

Frederik 3 skøder til »vores fiscal Peder Knudsøn och hans arvinger it vores och cronens støche jord til en byggeplats liggendes udi dend nye afstuchen Adelsgaden, och er for til gaden tou och tredive Siellands alne, bag imod de andre platzer er tou och trideve alne i breden, lengden nest Rasmus Rasmusøns plats er halffierdsindstiuge allen, dend anden side er endochsaa halffierdsindstiuge allen lang, huilchen forskreffne plats« etc. Hafniæ 17 septembris 1656.

Sæl. Registre XXIII. 860.

744. **25 Sept. 1656.**

Bevilling til Tapning af Vin og Brændevin.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at vi effter underdanigst anmoding och begiering for sær aarsager skyld naadigst haffuer bevilgett och tilladt saa och hermed bevilger och tillader, at Johan Stichmand guldsmed her i byen maa indtil paa videre naadigst anordning udi sin kielder under hans hus uden forhindring udtappe och udtappe lade viin, brendevijn, øl och andett, som hand hidindtil giort haffuer. Dog skal hand derimod tiltengt vere samme vijn, som i bemelte hans kielder udtapes, af vijnhandlerne her i byen sig at tilforhandle, som hannom dett for en billig kiøb och priis haffuer at selge och bekomme

lade, saa at ey deraf med rette skulde kunde klages. Forbydendes etc. Hafniæ 25 septembris 1656.

Sæl. Registre XXIII. 862.

745. **7 Nov. 1656.**

Bevilling for en Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vores destilerer Nicolas Holdtz her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn udi Rosenborgs gaden en gaard haffuer ladet opbygge, som er god kiøbsted bygning och til en brøgergaard skal vere bequem funderett, med underdanigst begiering, vi derfor den til en bryggergaard vilde previligere, da haffuer vi paa saadan hans underdanigst ansøgning och begiering naadigst bevilgett och tilladt saa och hermed bevilger och tillader, at hand och hans efftérkommere samme gaard til en brøggegaard i bemelte vor kiøbsted Kiøbenhaffn forundt er. Dog ville vi naadigst at hand eller huem, samme gaard besidder och brøggehandel brugendes vorder, af huis, som de der forhandler och handterer, til os och cronen den tilbørlig accise och rettighed rictigen skulde udgiffue, och sig ellers effter de articler, som om brøgerlauget och des gaarde forordned ere, rette och forholde skulde, saa fremt de denne vores benaading agte at niude. Forbydendes etc. Hafniæ 7 novembris 1656.

Sæl. Registre XXIII. 875.

746. **9 Jan. 1657.**

Det Vestindiske Handelskompagni maa beholde sine Privilegier endnu i 2 Aar.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom nogle vore undersaatter som participerter(!) udi dend westindiske seiglats paa de Caribiske øer for os underdanigst haffuer ladet andrage, at de dennom paa trej aars tid forundte privilegier skal vere casserit och forfaldne, underdanigst derfore begierendes, at dennom endnu samme forundte privilegier och frihed maatte prolongeres, paa dett att de deres erlidende skade paa samme seiglats nogenledes kunde faae oprettet och igien erstattett, da haffue vi effter saadan deres underdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilgett och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, att bemelte participanter maa endnu paa tou aars tid, beregnett fra dette vort brefs dato, nyde de samme privilegier och friheder, som dennom naadigst haffuer verit forundt, daterit Kiøbenhaffn dend 5 martii 1653. Forbydendes etc. Hafniæ 9 janvarii 1657.

Sæl. Registre XXIV. 2.

747. **13 Jan. 1657.**

Maltaccisen udforpagtes til Lisbet Niels Olufsens Enke.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom hos os underdanigst ansoges och begieres vores naadigst confirmation paa en vores rentemesteres udgifne och effter vores naadigst befalling giorde och oprettede contract med Lispett, affgangen Niels Olufsons, om maltaccisen herudi vor kiobsted Kiobenhaffn, och liuder samme accordt ord effter anden som følger:

Peiter Redts til Tyggestrup etc. och Steen Hondorph til Ronnouholm, Kongelig Mayestets rentemestere, giøre vitterligt, at vi effter Kongelig Mayestets, vores allernaadigste herris, naadigst missive til os, daterit den 9 janvarij, haffuer accorderit med erlig och gudfryctig quinde Lispett, salig Niels Olufsøns efſterleffuerske, om malt accisen her udi Kiøbenhaffn, som hindes salig hosb nde haffuer hafft i forpactning til nyttaarsdag nest forleden, huoraf nu aarligen skal giffuis firetusinde fire hundrede rixdaler udi tuende aar, beregnet fra nytt aars dag nestforleden udi nerverende aar och til nytt aars dagen igien, naar mand skriffuendes vorder 1659. Huilche forskreffne 4400 rixdaler hun aarligen uden nogen affkortning i nogen maader ufeylbar skal indlevere her i Kongelig Mayestets rentekammer til hoffhaltungens fornødenhed och dett til effterskrefne fire terminer aarligen udi varende tuende aar, nemlig til den 31 martii 1100 rixdaler, til den 30 junij 1100 rixdaler, til den 30 septembris 1100 rixdaler och til den 31 decembris resten 1100 rixdaler, och saaledes huert aar udi de forskreffne tuende aar, jmedens denne forpactning bestaaendes vorder. Derimod skal ingen af bemelte Kiøbenhaffns bye vere fri for samme malt accise uden de, som af Hans Kongelige Mayestet er sær privilegerede, och de, som samme accise frihed her til dags til deres husbehoff nødt och hafft haffuer; accisen skal oppeberges effter toldordinantzen och ingen derimod forurette, ey heller tilstede at nogen derimod peccerer, mens de, som derimod gioer, anklage for øffrigheden och lade dennom straffe effter forskreffne toldordinantze och derfore giøre regnskab. Huoroffuer hun haffuer at niude den deel af confiscationen, som forskreffne ordinantze hende tillader, huorpaa Lispett, salig Niels Olufsøns, haffuer Hans Kongelig Mayestets naadigst confirmation underdanigst at søge. Til vidnisbiurd under vores egne hender. Hafniæ 13 januarii 1657.

Sæl Registre XXIV. 4—5.

748. **20 Jan. 1657.**

En Grund i Silkegade købes til Slotspræstens Bolig. Jfr. Nr. 751.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vore rentemestere effter vores naadigst befalning en contract med os elskelig Michel Nansen, indvaaner her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer oprett anlangende en gaard, som de hannom til slotspræstens residents her sammesteds afkiøbt haffuer, huilchen contract liuder ord effter anden som følger:

Petter Redtz til Tyggestrup etc. och Steen Hondorph til Rønnoholm, Kongelig Mayestets rentemestere, giøre witterligt, at vi effter Kongelig Mayestets vores allernaadigst herres naadigst missive, daterit den 16 januarii nest forleden, haffuer accorderit med erlig och velforstandig mand Michel Nansen, handelsmand her udi staden, om en gaard vi hannom afkiøbt haffuer paa høybemelte Kongelig Mayestets vegne til mehr høybemelte Kongelig Mayestets Kiøbenhaffns slottspræstis residentze liggendis udi Silchegaden, breden i øster och vester fra de fattiges huse, nu Henrich Møller tilhørende, och til her Jacob Bendixsøns hus, effter derpaa offuerleverede kiøbebrefs videre udvisning, om huilchen gaard til forskrefne slotspræstes residentze vi ere saaledes foraccorderede med hannom, at vi skall giffue forskreffne Michel Nansøn paa Hans Kongelige Mayestets vegne it tusinde otte hundrede rixdaler, til tuende terminer at betale, nemlig den første termin til den 11 junij førstkommendes uden rente ni hundrede rixdaler, och de resterende ni hundrede rixdaler med sin rente fra den 11 junij skal hannom iligemaade bliffue betalt til den 11 decembris dernesteffter. At saaledes af os med bemelte Michel Nansøn er accorderit, som forskreffuet staar, haffuer vi dette med vores egne hender underskreffuett, huorpaa bemelte Michel Nansøn haffuer høybemelte Kongelig Mayestets naadigst confirmation at søge. Actum Kiøbenhaffn den 19 januarii 1657.

Da haffuer vi forskreffne contract, efftersom den heroffuen findes indført, udi alle des ord, clausuler och puncter naadigst confirmerit, fuldbyrdet och stadfestett, saa och hermed confirmerer, fuldbyrder och stadfester. Forbydendes etc. Hafniæ 20 januarii 1657.

Sæl. Registre XXIV. 5—6.

749. **14 Feb. 1657.**

Hans Sohn beskikkes til Hofbager.

Frederik 3 antager Hans Sohn til at uere vores hoffbager, och skall hand i samme sin tieniste vere os, vore riger och lande huld

och troe, dessen gaffn och beste aff yderste macht och formuffue befordre, skade och forderff derimod hindre och affuerge och voris hoffmarskalch, den som nu er eller effterkommendis vorder, ald tillbørlig lydighed och respect beuise udi ald, huis hand hannem paa vore ueigne kand haffue at byde och befahle, serdelis skall hand aff rug och huede meel bagge ald huis brød, som till voris heelle hoffspiisnings uedligeholdelse behoffuis, och huer tønde meell de slags saa mange och stoerre brøed, som hannem effter tiedens beskaffenhed aff bemelte voris hoffmarskalch anbefahles, och dermed i alle maader tilbørligen och skicheligen omgaaes med toldmaaden och affgang j møllerne aff ruggen; skall hand sig effter tiid och stedens leylighed sampt stads bagernes sømmelig ordinance rette och regulere och ey tillstede, at nogen undersleff udi møllerne ved voris meel eller korn drifuis, meget mindre derom hafue videnskab och sligt fortie, mens saa fremt at nogen møller ubilligt tholmaade tager eller ubilligen handler, da haffuer hand sligt voris hoffmarskalck at tilkiende giffue, som derpaa kand lade raade boed; udj udgifften skall hand sig sparsommeligen forholde och intet extraordinarie uden voris hoffmarskalchs ordre eller videnskab lade følge, mens hoes den ordinarie dagelig udgifft stand och deraf beskaffenhed iagt tage, at effterdi aff hoffolckene saa velsom officererne offte forreisser, da skall hand i slige tillfelde och imidlertiid nogen i saa maade forreist er, indtet brød paa dennem hiemme udgiffue, och saa frembt hand erfahrer, at duchsuennerne eller de, som ved slige tafler opvarter, mehre brød en som forsuarligt affordrer, haffuer hand voris hoffmarskalck sligt at tilkiendegiffue, och i alle andre tillfelde haffuer hand sig i lige maader effter bemelte voris hoffmarskalchs befalling at rette, saa hand effter egen tyche sig aldelis intet extraordinarie foretager, mens i alle maader sig forholder som en troe, flittig och lydig bager eigner och well anstaaer. For saadanne hans troe och flittig tieniste haffuer vi naadigste loffuet och tilsagt at vilde giffue hannem paa de forordnede steder till aarlig besolding paa hans eigen persohn 120 rixdaler, noch paa tuende suende, den elste 32 courantdaler och den anden 30 courantdaler, noch paa en dreng 10 courantdaler, disligeste sedvanlig hoffkledning huer persohn, som forskreffuen staar, som skall begynde och angaa fra 1 julii 1653 och siden saaledis aarligen continuere jndtill vi anderledis derom tillsiigendis vorder. Thi bede vi och byde voris rentemestere etc. Hafniæ 14 februarii 1657.

Sæl. Registre XXIV. 10—11

750. **21 Marts 1657.**

Den lange Dam paa Bremerholm bevilges Erik Krag og Kristoffer Gabel.

Frederik 3 bevilger indtil paa videre naadigste anordning os elskelig Erich Krag tillige med os elskelig Christopfer Gabel etc. maa nyde och bruge dend lange dam paa Bremerholmb och sig dend med fisk och andet saa nottig at giøre, som de best kand, dog saaleedis at de samme dam, saaledis som dend nu forefindis, skall være tiltenckt ved lige at holde, saafrembt de denne voris benaading agter at nyde. Thi forbyde vi etc. Flensborg 21 martij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 16.

751. **21 April 1657.**

En Gartner beskikkes ved Kongens Køkkenhave.

Frederik 3 antager nerværende Henrich Dehne vdi voris tienniste till at være gartner vdi voris kiøckenhaffve her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, oc skall hand udi alle maader vdi forbemelte sin bestilling sig forholde troligen, flittigen oc vell, som hand det ackter at forsvare oc være bekient, oc haffve vi for saadan hans tienniste oc vmage naadigst loffvet oc tilsagt at lade giffve hannem den samme løn oc kostpenge, som hans formand Claus Skier for hannem hafft haffver. Forbydendes etc. Hafniæ 21 aprilis 1657.

Sæl. Registre XXIV. 30.

752. **6 Maj 1657.**

Skøde paa en Grund bag Børsen østen for Sukkerkompagniets Hus.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jens Lassen, voris renteskriffver, en jord oc pladz liggendes her sammesteds bag Børsen nest østen op til Suckercompagniets huus, oc er samme pladtz fra norden oc i synden 32 siellandske allen, dend side imod stranden fra norden och til synden med hoffuedit er tilsammen 51 allen lang, dend sønder side fra suckerhusit hen i øster er 30 allen lang, item den norder side fra wester oc til øster iligemaader 30 allen lang, oc er hoffvedit paa den norder side 30 allen bred, oc den vester side ind imod hauffven er 19 allen lang, huilcken forbeneffnte grund« etc. Hafniæ 6 maij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 40.

753. **9 Maj 1657.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 skoder til »Hans Hermandsen, voris hoffslackter, oc hans arffvinger, et voris oc kronens støcke jord til en bygplatz

liggendis i den ny affstuckene Borgergade, oc er for til gaden 67½ sielands allen breed, bag imod doctor Jacob Svaabs platz er samme platz 67½ allen breed, lengden nest affgangen Beate Reinsholt Thumbs plads er 62 allen, den anden lengde imod voris de ny boeder er 86½ allen, huilcken forbemelte plads« etc. Hafniæ 9 maij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 42.

754. **12 Maj 1657.**

En Gaard i Silkegade overdrages Slotspræsten til Bolig. Jfr. Nr. 748.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Peter Redts til Tygestrup, vor mand, raad, oc Stehn Hondorff til Rønneholm, vor mand, tienner, oc begge rentemestere, effter voris naadigste befahling haffuer affkiøbt os elskelig Michel Nansen, indvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, en hans gaard udi Silkegaden sammesteds beliggendis, som til en residentz til slodspresten her sammesteds brugis skal, hvorpaa er byens alne oc maal effter et voris elskelig kiere her faders sahlig och høylofflig jhukommelses breeff, daterit den 6 maij 1639, saa at effter det kiøbebreffs jndhold, som forbemelte Michel Nansen os nu derpaa giffvit haffver, som følger: breden aff osten i wester fra de fattiges huuse, nu Henrich Møller tilhørende, til her Jacob Bendixens huus ud til gaden er 20½ alne, breden bag i gaarden i lige maader aff øster i vester er 20 alne, lengden aff nør fra gaden i synder til Henrich Jacobsens haffve er 25 alne ringer 3 finger breed, med huusebiugning, gaardsrum, som det nu bygt, begreben oc forfunden er, sampt oc 4 kacheloffne, som husit vedkommer. Da ville vi hermed forskreffne voris rentemesteris giorde kiøb naadigst haffve confirmeerit, fuldbyrdit oc stadfest, disligeste bevilget oc forordnet, saaoc hermed bevilger och forordner, at samme gaard med ald des tilleggelse, som før er rørt, hereffter til en residentz til voris slodsprest, som nu er eller hereffter kommendis vorder, til evig tid skall forbliffve. Thi forbiude vi etc. Haffniæ 12 maij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 50—51.

755. **20 Maj 1657.**

Grynmøllen udforpagtes til Hans Tesk.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at vi allernaadigt haffuer accorderet med Hans Tesk, indvohner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, om Grynmøllen ved vor Provianthuus her samesteds og det i effter følgende maade: først skal same grynmølle med ald sit tilhørende redskab hannem overantvordis, sampt fire arbedsheste med tilbehørendis

tøy, paa hvilchen mølle hand aarligen, til saalenge vi anderledis derom tilsigendis vorder, skal maale saa mange gryn, som til Provianthuset fornøden giøris, nemlig om ugen at levere til voris proviantskriffuer i det allerringeste 24 tønder med voris egen maaletønde der sammesteds, og skal hannem til hver tønde leveris 13½ skieppe biug aff det beste indkommende lehnskorn og med landgildemaal, hvortil oc hannem lofferum paa Provianthuset skal indrommis, hvor aff hand kand haffue sin gang aff møllen, og skal hand hermed forplicht vere for ingen anden paa samme mølle at maale lade end os, og same gryn i alle maader saa loulig at maale, som hand achter at forsvare og vere bekient, og skal hand selff holde sig og sit folck paa hans egen bekostning og iche tilskriffue os nogen løn eller kostpenge i nogen maade, ey heller nogen auer paa forskreffne heste, men dennem selff med auer at forsiune. Item skall hand og vere forplicht selff at holde treverch paa hans egen bekostning ved lige. Dog timmer, iern og møllesteen skal hannem der til stedet forskaffis saa meget hand dertil nodvendigt behøffuer, item skal hannem aarlig forskaffes 24 les hoe til hestene, saa og ved til kornet at tøre, og skal hand med ild og lius haffue flittig indseende, saa der ey nogen vløche for hans forsømmelse og uachtsomheds skyld foraarsagis, som hand achter at forsvare, og naar det os naadigst befalder hannem iche lenger til samme verch at vilde bruge, da skal hand vere forplicht same molle med ald tilhørende redskab loulig fra sig igien at levere med fire heste og tøy lige saa gott, som hannem leffueret er, og skal hans maalen nu strax begynde at angaa fra nerverende dato og ingen forsømmelse herfor tagis i nogen maade. Hafniæ 20 maij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 55—56.

756. **25 Maj 1657.**

Bestemmelser om Tømmermændene.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at eftersom menige thømmermestere her udi staden os tienstvillig hafuer ladet andrage, at eftersom de self gierne saa, at som det i sig self vell var billigt oc tillbørligtt, at deris laug med saadanne døchtige mestere stedse kunde forsiunis och vedlige holdes, som deris tømmer arbeide och adskillige laugsbiugninger saaledis kunde forstaa, forrette och vdføre, saa det af biug- och tømmermester kunde agtis got, dochtig och forsuarligt, oc got folch, som lader biuge oc arbeide, dennem udi deris biugninger kunde befinde dennem fornøyede, eller ey (som tillforne skall vere skedt) dennem ofuer deris biugningers

forderfvelse skulde haffue aarsage at beklage, disligeste paa det ochsaa imellem forskrefne mestere samt encher, deris suenne och drenge deris arbeid och tieniste anlangende kunde hafues nogen wisse ordning och efterretning, haffue de ydmygeligen och flitteligen veret begierende, vi dennem till deris laugs forfremmelse oc deris laugs artichle till forbedring efterskrefne poster gunsteligen bevilge oc samtøche ville.

1. Paa det wides kand, om den, som mester paa tommerhandtwerch vill vorde, sit arbeide veed och forstaaer oc ey, som offte beklaget er, got folchis huuse och biugninger skall forderfue, da skall den suend, som er beraad paa at vill vorde mester, angifue sig for lauget och siden arbeide hos en mester, som hannem skall forevisis, paa et aars tid, oc skall mesteren gifue hannem løn som en af de beste i lauget kand fortiene; naar det aar er forbi, da samme suend at bewise, at hand kand ret hugge och sammen binde en firekantet karm, 3 alne lang och bred, med fire hiørne baand udi, som her i bredden staar, huilchen skall sanches ret udi alle samquem, for oc bag, oc den af fire mestere at besees, om den bør at were, disligeste skall den som vill vere mester at giøre en liden afridtz med bliadtz paa papir effter sirchell och liniall.

2. Mesterne frit fore drenge at lere, nemlig naar en mester haffuer hafft en dreng indskrefuen it aar tillforn, da maa det staa hannem fridt fore at tage en till oc lade hannem indskriffue oc saa fremdelis, dog ingen mester at gaa der offuer.

3. Naar nogen mester ved doden affgaar, oc for nogen borger eller andre hafde arbeide fortinget oc vnder hender, da paa det fattige encher iche strax skall vere forskudt, skall den suend, som sit aar arbeider, hinder af lauget till forskafis, oc mesteren, som hand er hos, skall vden mcdtsigelse lade hannem følge, samme arbeide for hinde at forferdige, och derpaa skal hand vere forpligt at giøre sin største flid i alle maader, uden forsommelse, som det kunde vere hans eget; maa ey heller nogen af de andre suenne, hindis mand paa samme arbeid hafft haffuer, vnderstaae sig at tage afsted før arbeidet er ferdigt, med mindre hand will reise vden lands, da skall lauget were pligtig till hinde at skaffe en anden i steden; der emod skall hun oc handle oprictig med dennem oc gifue dennem deris løn som før, och bemelte mester suend skall hafue for sin flid 4 ß mere om dagen end hand hos sin mester hafde eller af mesterne er till ordinarie løn forordnit, och der som hand arbeidet forderfuer, skall hand suare der till.

Da efter ad vi forskrefne poster haffuer offuerseet, oc efter flictig offuerweyelse iche befundet andet end io saadant ey allene thill thømmerlaugets forfremmelse och mesternis perfection, mens end och til denne stads oc menighe indbyggernis gafn och nøtte med faste, vell forordnede oc døctige biugninger kand geraade oc blifue til fordring oc fremtarf. Huorfore wi samme deris flictige ansøgning och begiering ey billig hafuer wist at afslaa, meden forvndt och bevilget, saa oc her med vnde oc bewilge oc tillade forskrefne tømmermestere forskrefne poster udi alle deris ord, puncter oc som foreskrefuit staar, oc maa till deris handtwerchs forfremmelse oc laugs artichlenis forbedring niude, bruge och beholde, saa de, deris efftcrkommere, mester, encher, suenne och drenge, dennem endelig anordnis, skulde hafue der efter at forholde, saa fremt de laugs rettighed niude oc erholde wilde, samt ellers straffis som ved bør. Datum Kiøbenhafn den 25 maij 1657.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1344—48.

757. **6 Juni 1657.**

Skøde paa en Grund mellem Kongensgade (Gotersgade), Rosenborggade, Tornebuskegade og Volden.

Frederik 3 skøder til »Nicolai Holst, voris destillerer, it vor og cronens støche jord og haugeplats liggendis udi den ny affstuchen Kongensgade, Rosenborggade og Tornebuskgade, breden udi Rosenborggade er en og firesinstiuge og en halff siellanske allen, breden udi Voldgaden er 57½ allen, den fierde side udi Tornebuskgaden er 96 allen, huilchen forbeneffnte plads» etc. Hafniæ 6 junij 1657.

Sæl. Registre XXIV. 65.

758. **12 Juni 1657.**

En Spisekældersvend faar fri Bolig i Baadsmandsgade i Skipperboderne.

Frederik 3. Vi haffuer naadigst bevilget voris spiiskieldersvend Joen Harrildzen at maa boe udi det nederfaldne huus, som staar ledig i Baadsmandsgaden i voris boeder for Bremerholm, dog skal hand bemelte boe effter egen erbydelse og paa egen bekostning selff lade reparere og forferdige og siden ved lige holde. Hafniæ 12 junii 1657.

Sæl. Registre XXIV. 68.

759. **16 Juni 1657.**

Skøde paa en Grund i Kirkegade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Johan Hache, foget udi voris hauge Rosenborg her samesteds, og hans arffuinger et vor och cronens

stoche jord til en boggeplads liggendis udj den ny affstuchen Kierchegade og er for til gaden 38 siellanske allen, bag til Johan Ludvigs plads 54 allen, den side nest voris ny boeder er 51 allen, den fierde side er 52 allen, huilchen forneffnte pladz» etc. Hafniæ 16 junii 1657.

Sæl. Registre XXIV. 69.

760. **2 Avg. 1657.**

Skøde paa en Grund paa Slotspladsen (?)

Frederik 3 skoder til »os elskelig Offue Skade til Kierbygaard, vor mand, tiener, voris elskelige kiere sons prindzens hoffmeister, et vort och cronens støche jord til en staldpladtz liggendis i nest molchmøllens canal, oc er samme platz nest canalen sexten siellanske allen, den anden side er endog 16 allen lang, breden imod Vaskerhuset er tolff allen, den ende imod broen er tolff allen, huilken forneffnte pladz« etc. Hafniæ 2 augusti 1657.

Sæl. Registre XXIV. 84—85.

761. **4 Avg. 1657.**

Skøde paa en Grund i Gotersgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig, hederlig og høylerde doctor Jacob Svab jt støche jord til en haugepladtz liggendis udj den ny affstuchen Gottesgade og er bred i Gottesgaden 77 siellanske allen, bag til Hans Hermandsens 76½ allen, den side nest Hans Hermandsens platz er 97 allen, den anden side nest voris ny boeder er 78 allen, huilchen forneffnte pladz« etc. Hafniæ 4 augusti 1657.

Sæl. Registre XXIV. 85—86

762. **3 Nov. 1657.**

En Vejrmølle flyttes til Kristianshavns Vold fra Pladsen bag Tøjhuset.

Frederik 3 bevilger efter underdanigst anmoding og begiering os elskelig Hans Hansen, proviantskriffuer paa voris Provianthuus her for vort slot Kiøbenhaffn, den voris veyermølle, som staar bag Tøighuset her for bemelte vort slot Kiøbenhaffn, dog med den condition, at hand same mølle paa egen bekostning skal affbryde paa det sted, den nu staar, och den igien lade opsette udi den runddeel paa Christianshaffn tvert offuer for vor Tuchthuus, lige for Jacob Madzens plads imod stranden, hvortil hannem maa forundis der samesteds fornøden platz, nemlig 90 allen i lengden og 90 allen i breden, hvor den for alle slags vind kand maale, og til same mollis fløtning ville vi naadigst haffue hannem bevilget det gamle tømmer, som ligger udj vedhaffuen paa voris Proviantgaard, hvorimod hand effter egen erbydelse skal tiltencht vere udi trende nestfølgende aars tid, effter

at hand den haffuer ladet flotte, paa samme mølle fri og uden nogen malerpenge at male voris korn, ligesom hidtildags skeed er, saa og selff holde bemelte mølle vedlige, selff koste og lonne mølleren. Mens effter bemelte trende aars forløb skal hand for billig maaleløn voris korn paa bemelte mølle maale. Forbydendis etc. Hafniæ 3 novembris 1657.

Sæl. Registre XXIV. 110.

763. **6 Dec. 1657.**

Magistraten faar Accisefrihed for noget fremmed Øl og Vin.

Frederik 3 bevilger effter underdanigst anmoding og begiering, at os elskelige borgemestere og raad i vor kiøbsted Kiøbenhaffn maa her effter indtil paa videre naadigste anordning aarligen nyde efterskreffne accise frihed, nemlig hver borgemester paa 1½ lest Rostocher øl, 2 ammer rinskvin og j oxhoffuet franskvin, saa og hver aff raadmendene paa en lest Rostocher øll, j amme rinskvin og j oxhoffuet fransk vin, hvoreffter tolderen hereffter sig i vor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer at rette, det dennem ogsaa saaledes udi deris regenskab paa voris renteri skall vorde gott giort. Hafniæ 6(?) decembris 1657.

Sæl. Registre XXIV. 118—19.

764. **14 Dec. 1657.**

Peder Hansen Korsøer maa være Prokurator i en bestemt Sag.

Frederik 3 bevilger efter underdanigst ansøgning og begiering, at os elskelig Peter Kalthoff, voris tøigmester, Hans Hansen proviantskriffuer og Jørgen Halle maa bruge Peder Hansen Corsøer til at tale og ved loug og ret paa tilbørlig steder udføre en sag, som de haffuer, anlangende en svensk mand med sit haffuende gods, som de fra Sverig haffuer ladet hidføre. Dog at hand sig udi same sag effter recessen forholder, saa at altingest effter lands loug og ordentlig proces tilgaar. Forbydendis etc. Hafniæ 14 decembris 1657.

Sæl. Registre XXIV. 125—26.

765. **3 Feb. 1658.**

Konsumtion og Maltaccise ophæves indtil videre.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi aff kongelig gunst og naade paa meenige borgerskab her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn deris underdanigste og indstendig begiering naadigst haffuer bevilget og tillat, saa och hermed bevilger og tillader consumptions tolden her i staden maa indtil paa videre naadigste anordning vere affskaffet, saa og maltaccisen ophøre udi betragtning den store indqvartering her

haffuis skal, efftersom det meste øll dog aff soldatesqvet skal consumeris. Thj forbyde vi etc. Hafniæ 3 februarii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 154.

766. **9 Feb. 1658.**

Løfte om Privilegiernes Forbedring.

Frederik 3 helser eder os elskelige borgemestere og raad sampt meenige borgere her udi voris residents stad Kiøbenhaffn. Vi bede eder saa och naadigst formane alle og en hver, at j udi disse besverlige, forvirrede og bedrøffuelige tider betencher eders eed og pligt til at giøre og bevise eder imod os, eders konge og federneland, som erlige og tro patrioter eigner og anstaar. Vi loffuer der imod igien eder icke alleniste ved eders hidintil haffuende gamle privilegier at holde, men endogsaa dennem saaledis forbedre, naar Gud giffuer bedre tilstand, saa i skal haffue aarsag os at tacke og i selff deraff kand haffue ære og andre exempel. Og eder alle og enhver med kongelig gunst og naade bevogen forbliffue. Hafniæ 9 februarii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 155—56.

767. **11 Feb. 1658.**

Ingen Soldater maa være udenfor deres Kvarter efter Kl. 7.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi kommer i forfaring, at endeel voris rytterie og soldatesqve sig skal understaa, saa vel her udi voris kiøbsted Kiøbenhaffn som paa landet, udj qvartererne og paa alfare veye allehande insolentier og motvilligheder at begaae, deris verter ilde at tractere og dennem ved magt hvis de eyer at fratage, og hvis hid til byen føris baade paa marken og her paa gaderne bortrøffuer, thj binde og befale vi alle og enhver vore officerer og gemeene knegte, at de sig slig og andre insolentier under liffs straff aldelis entholder, og at ingen, undertagendis dennem, som til vagten at forsee forordnet er, sig effter 7 slet om afftenen paa gaden, mens en hver udi sit qvarteer lader finde, til hvilchen ende verterne ogsaa, som de logerer hos, saadane, som sig effter bemelte tiid uden qvarteerne opholder, de høye officerer dennem til at straffe haffuer at tilkiende giffue. Hvoreffter alle og enhver etc. Hafniæ 11 februarii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 161.

768. **22 Feb. 1658.**

Haven ved Admiralgaarden bevilges Erik Juel.

Frederik 3 bevilger effter underdanigst anmoding og begiering, at os elskelig Niels Juel etc. maa nyde den haugeplats med derudj

damme og anden tilhøring, som ligger ved den voris gaard herudi byen, som hannem er forordnet og bevilget at boe udi, og indtil paa videre naadigste anordning giøre sig saa nøttig, som hand best kand. Dog skal hand tiltencht vere at holde bemelte platz med plancher og andet, saaledis som den nu forefindis, ved goed hæffd og magt, saa fremt hand denne voris naadigste bevilning agter at niude. Forbydendes etc. Hafniæ 22 februarii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 161.

769. **14 Marts 1658.**

Enker efter Kristianshavns Magistrat forskaanes for borgerlig og Byens Tynge.

Frederik 3 bevilger paa underdanigste ansøgning oc begiering os elskelig borgemester oc raad i vor kiøbsted Christianshafn, at deris encher effter deris dødelig afgang maa være fri och forskaaned for ald borgerlig och byes tynge och besuering, saa lenge de blifue besiddendis udi deris enche sæde och sig iche paa nye forandrer. Hafniæ 14 martii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 171.

770. **11 Maj 1658.**

Privilegium for Apotheker Johannes Kirchhoff.

Frederik 3 bevilger, at nerverende Johannes Kirchhof maa herudj vor kiøbsted Kiobenhafn anrette och holde et fuldt apoteche, hvorudi skal findes, præpareres oc falholdes (effter at det de andre materialister oc krudkremmere her i byen det at holde skal were formeent) til forefaldende nodtorfft oc leylighed medicamenta, composita, opiata, purgantia oc andre saadanne, desligeste de syruper, conservantia, condita, olea, ungventa et emplastra, som eeniste præpareris oc henhører in usum medicinæ, oc alle bemelte species saa ferske oc goede, at de kunde passere, naar de af facultate medica (som paa wisse tiider om aaret skal skee) blifuer visiterede, hafuendes derhos udj agt, at hand af alle slags kunde hafue tilreede, som paa it welbestilt apoteche bør at findes, naar noged ex medicis at componere eller præparere hannem blifuer befahled oc paalagt. Dog skal det iche hermed were formeent materialistere, krudkremmere, distilatorer oc [at] giøre de slags distilata, siruper, conserva et condita udaf ribs, kirsebær, pommerantz oc andet saadant, som til daglig spisning oc anden gemeen brug henhører, ey heller bardskere at giøre hvis pladstere oc ungventa de til deres handtverch kunde behofue, medens det at were dennem en hver frit fore, dog derhos bemelte apotecher uformeent sligt at præparere, giøre och siden falholde for dennem

dereffter kunde sporge. Skal det och were fornefnte apotecher frit fore oc ubehindret tilladt derhos at maa holde alt hvis til (de) andre krudkremmere her sammesteds føre ex simplicibus, adskillige slags banquet, confect, candiceret och andet saadant. Skal hand och maa holde en fri wiinkielder derudi at udtappe udi potter oc ammer adskillige slags drick, efftersom tilforne hidindtill hafuer weret brugelig, dog den udgangne forordning om rinsk oc fransk wiin udj en kielder iche at maa hedenlegges och udtappes hermed i alle maader uforkrenchet, oc efftersom wi naadigst kunde betenche och tilsindeføre, at til bemelte apoteche retteligen wed lige at holde, som det sig bør, wil høre stor bekostning oc besvering, wilde wj endnu ydermeere naadigst bevilge och tillade, at fornefnte apotecher her effter maa were oc blifue forskaaned for efftersskrefne borgerlig bestilling oc besvering, som er, at hand icke skal forordineres eller udneffnes til tingmand, roedemester, siunsmand, wurderingsmand, kiemmener, kircheverge, de fattiges forstandere, nefne mand, at krefue tyre penge eller andet saadant, paa det at apoteched iche der ofuer formedelst hans frawerelse udj andre bestillinger skulle forsømmes. Dog skal hand were skat, hold, wagt och anden borgerlig oc byes tynge undergifuen effter sin formue lige wed andre borgere och indwohnere her sammesteds, saavit hand herudinden iche findes af os naadigst at were forskaaned fore. Herimod skal hand dog were forpligt at selge en hver hvis hand udaf hannem kunde behofue at kiøbe for et liideligt oc billigt werd oc ellers sig i alle maader forholde effter de forordninger om apoteched giort ere eller her effter giørendis worder. Thi forbiude wj wore fogder etc. Hafniæ 11 maij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 198—99.

771. **15 Maj 1658.**

Skøde paa en Grund i Stenkulgade.

Frederik 3 skøder til »nerverende Jacob Hansen oc hans arfuinger it wor oc cronens støche jord til en bygnings plads liggendes udi Steenkuhl gaden nest til Tosten Bendtsens plads, til gaden oc bag 18 alen breed oc 24 alen lang, hvilchen fornefnte pladz« etc. Hafniæ 15 maij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 202—03.

772. **3 Juni 1658.**

Bestalling for en Hofsnedker.

Frederik 3 antager Hans Balcke at were woris hofsnedker udj hans faders Henrich Balckes sted, udj hvilchen hans bestilling hand

sig flitteligen, troeligen oc wel skal forholde och med fliid forferdige hvis arbeid hannem anbefalet worder, for hvilchen hans troe tieniste wj naadigst wille lade gifue hannem aarligen tou hundrede rixdaler, tou pund rug, tou pund biug oc en sædvanlig hofkledning, som hannem paa voris rendtecammer aarligen til goed reede skal erlegges oc betales, saa lenge indtil wi anderledis forordnet worder, eller udi steden for det eene hundrede rixdaler proviant af provianthused, om hand er det begierendes, da det hannem oc i forneffnte penge kortes skal, om hand det udi proviant annammendes vorder, och skal samme hans betalling begynde och angaa fra den 1 maij sidstforleden udi nerverende aar. Thi bede wi oc biude etc. Hafniæ 3 junij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 218—19.

773. **3 Juni 1658.**

Fremmede Snedkersvende skulle først henvende sig til Hofsnedkeren.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wj naadigst hafuer for got anseet, at alle fremmede snedker svenne, som til wor kiøbsted Kiøbenhafn ankommer oc her at arbeide begierer, sig først, førend de andensteds antages, hos woris hofsnedicher Hans Balche skal anmelde, om hand til woris arbeids fornødenhed dennem kunde behøfue oc fornøden hafue at bruge, hvoreffter oldermanden oc andre, som det vedkommer, sig kand hafue at rette oc forholde. Hafniæ 3 junij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 219.

774. **5 Juni 1658.**

Borgmesterenker nyde Frihed for borgerlig Tynge.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig Ingeborg afgangen Mathias Hansens maa niude den samme frihed som andre borgemesters encher her i wor kiøbsted Kiøbenhafn effter deris mands dødelig afgang naadigst forundt och bevilged ere. Hafniæ 5 junij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 219—20

775. **22 Juni 1658.**

Det forbydes Soldaterne at udplyndre og overfalde Bønder.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom for os underdanigst andrages oc høyligen beklages den store wold oc ofuerlast, som woris landsaatter oc bønder her ude paa landet af soldaterne, som her for byen wagt holder, inden oc uden porterne tilføyes, idet at naar nogen med deris ware endten hid til byen ankommer eller igien bortfarer, blifuer icke alleeniste dennem samme ware berøfuet, mens endoc med hug oc slag ofuerfaldet saa velsom heste oc wogntøj, nemblig seeler, tømmer och andet wognen tilhørendis paa gaderne dennem frataged

foruden anden plondring oc rofuen inden oc uden byen i adskillige maader begaaes, som ingenlunde staar til at lides oc fordrages, da wilde wi alworligen och strengeligen hafue forbudet, saasom wi oc hermed alvorligen oc strengeligen forbiude, at ingen endten soldater eller andre, were sig hvo det were kand, sig understaar endten imod bønder eller andre woris undersaatter effter denne dag med pløndring, rofuen eller anden ofuerlast, i hvad maade saadant skee kunde, her inden byen eller uden for at begaa eller finde lade. Och saa fremt nogen betrædes eller fornehmes kand herimod at giøre, da skulle de som woris oc mandats ofuertrædere alvorlig oc uden ald naade blifue straffed oc til rette sat som wedbør. Hvoreffter alle oc enhver etc. Hafniæ 22 junij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 225—26.

776. **6 Juli 1658.**

Universitetet faar Patronatsret til Trefoldigheds Kirke.

Frederik 3 bevilger woris universitet her udj vor kiøbsted Kiøbenhafn at maa hafue jus patronatus til Helligtrefoldighedskirche her udj forneffnte Kiøbenhafn, dislige at hvis indkomst, som endten af stoelesteder, begrafuelsesteder eller andet kand opberges i forneffnte kircke, maa til kirckens fornødenhed blifue forbrugt. Forbydendes etc. Hafniæ 6 julij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 230.

777. **15 Juli 1658.**

Skøde paa en Grund i Prinsegade.

Frederik 3 skøder til »Hans Rasmussen oc hans arfuinger it wor oc cronens støche jord til en byggeplads liggendes udj dend nye affstuchen Princegade, oc er for til gaden 47 oc en half Siellands alen breed, bag til hos Johansens plads ligesaa breed, lengden udj Borgergaden er 36 allen, den fierde side er lige saa lang, hvilchen fornefnte plads etc. Hafniæ 15 julij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 236—37.

778. **19 Juli 1658.**

Peder Reedtz maa lede Vand til sin Have.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste ansøgning oc begiering os elskelig Peter Reedz det wand, som kommer fra Peflingsøen oc Sortedammen udj render, som ligger langs uden for Lawendellstrædet oc Hiortestrædit, saa at forbemelte Peter Reedtz forbemelte wand derfra maa lade leede i hans hauge oc pladser, som ligger her inden festningen jmod Friderichs castel, oc ellers maa giøre sig det saa

nøttig, som hand det best kand oc wil, foruden nogens forfang oc forhindring. Forbydendes etc. Hafniæ 19 julii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 238—39.

779. **21 Juli 1658.**

Om Holmens Vandrender.

Frederik 3 hilse eder wore kiere undersaater i wor kiøbsted Kiøbenhafn, som holder sig til ferske wand, som wi med en deel woris officianter oc betiendte anno 1656 hafuer ladet bekoste med nye render oc anden omkostning at indføre paa Holmen til floedens oc Holmens fornødenhed, oc icke endnu dertil hafuer giort nogen udlegh. Wj bede eder oc naadigst befale, at i eder hos woris admiral oc viceadmiral paa Holmen strax anmelder oc fremwiser, hvad adkomst i hafuer til at lade wandet af fornefnte hofuedrender oc til eders pladser, paa det fornefnte admiraler kand giøre en wis anordning derom, hvorledis det best kand underholdes, oc huad enhver, som hafuer det med rette, aarligen skal gifue det at underholde. Gifued etc. Hafniæ 21 julij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 241—42.

780. **22 Juli 1658.**

Skøde paa en Grund overfor Holmen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Olufsen, wores kiøchenskrifuer, oc hans arfuinger it støcke jord til en byggeplads liggendes tvert ofuer for Holmen imellum os elskelig mester Niels Chistensen Spend, sognepræst til Holmens kirche, oc Hans Hansen wores proviantskrifuer deris pladzer, oc er breed til gaden moed Holmen 21 alne, langs mester Nielses plads 78 allen, langs Hans Hansens plads 89 alne lang, oc bag i det forlengt Laxestræde 24 alne, hvilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 22 julii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 242—43.

781. **25 Juli 1658.**

Skøde paa en Mølleplads ved Helsingørsport.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Hansen, wores proviantskrifver, oc hans arfvinger en wor oc croenens plads til en møllebench udi det boelverch, som ligger paa den wenstre side ved Helsingøer porten herfor vor kiøbsted Kiøbenhafn, med saadan condition, at møllen, som hand derpaa byggendes vorder, saaledes skal settes, at møllebenchen ingensteds rører ved volden, ey heller at bruge noget af hvis jord, som er i bemelte bolverch, foruden sin møllebench oc fri vey dertil, dog alting at være oc blifve fortifications verchene

uden forhindring oc skade, oc det paa hans egen bekostning. Desligeste hafver vi hannem oc naadigst forundt en byggeplads tvert ofver for møllen i Steenkuhlgaden, som er for udi bemelte gade 24 allen breed, i Victrilgade(!) 42 allen, wed Materialgaarden 55 allen, paa dend side moed sydvest 59 allen, med denne condition, at dend bageste ende skal ligge oben for Materialgaardens parte skyld, saa lenge dend behøfves, men saasnart samme part blifver optagen oc andre fleere bygge pladser omkring blifver udviiset, da holder forbemelte Hans Hansen oc hans arfvinger sig til fornefnte sin fulde maal. Hvilche fornefnte pladser« etc. Hafniæ 25 julij 1658.

Sæl. Registre XXIV. 243—44.

782. **28 Juli 1658.**

Peter Kalthoff maa nyde Landgilde af Ladegaardsmarken.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste anordning oc begiering, at os elskelig Peter Kalthoff maa aarligen indtil paa widere naadigste anordning nyede penge, som de nye Amager paa Ladegaardsmarken boende gifuer til landgilde, i steden for det, som hannem af woris rentecammer oc klædecammer til besolding bewilged er, hvilcke han af bønderne self maa opberge lade, beregned fra Philippi 1657, mod rigtig quittering, hvoreffter det dennem paa tilbørlige steder skal worde gotgiort. Forbydendes etc. Hafniæ 28 julii 1658.

Sæl. Registre XXIV. 247.

783. **10 Avg. 1658.**

Der skal gjøres Undersøgelser om Svenskeres Opholdssteder.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom der meenis her udi wor festning endeel Svenske deris ophold oc tilhold at skulle hafue, som mueligt paa forræderie erwarter, da paa det at sligt alvorligen kunde blifue obenbaret, greben, oplegt(!) oc fremføris, hafuer wi naadigst bewilged oc tilladt, saa oc hermed bewilger oc tillader, at Johann Friis med sit selskab maa nat oc dag fri leede oc ofuersøge en hwers gaarde, huse oc waaninger, oc dersom nogen med goede icke wille lade hannem ofuersee oc leede deris waaninger effter slig personer, da skal det staa hannem frit for at oploche, oc dersom da nogen slig falske personer hos findes, da skal deris formue were ganske forfalden, eller oc alle personer, lade sig were hvem det were wil, som ingen rigtig beskeeden oc pas hafuer, dennem oc at fremføre sligt tillat; skal hannem gifues 36 soldater oc ellers 5 personer, som troehafftig er, oc en hver af dennem hafue en rode af forskrefne

soldater, saa at parterne i sex deeler kand hafue deris gange. Forbydendes etc. Hafniæ 10 augustj 1658.

Sæl. Registre XXIV. 257.

784. **25 Sept. 1658.**

Taxt paa Fødevarer.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom paa hvis ware, som paa wort land Amager bekommes eller hid indføres, dend selgende eller kiøbende i denne tiid til effterretning, effter voris naadigste befaling efterfølgende taxt sat er, nemlig: It par slagte studer, 4 aar gammel, wel wed magt oc voxen, 45 sldlr. It par slagtestude, 3 aar gammel, middelvoxen, wel wed magt, 34 sldlr. It par slagtestuder, 2½ oc 2 aar, middel woxen, wel wed magt, 22 sldlr. En goed koe, tienlig at slagte, som er gammel oc woxen, 20 sldlr. En middelmaadig woxen koe, tienlig at slagte, 16 sldlr. En goed quie, 2 aar gammel, tienlig at slagte, 12 sldlr. It par unge studeling, 1½ oc 1 aar gammel, 20 sldlr. It par smaa quier, 1½ oc 1 aar gammel, 20 sldlr. It feed svin, wel woxen, 7 sldlr. It middelmaadig svin, fedt, 6 sldlr. It ung svin, som nu paa stuben er, half feedt, 10 ℔. It faar 10 ℔. It lam 6 ℔. En beede 3 sldlr. En feed gaas 3 ℔. En mager gaas 1 ℔ 8 ß. It par fuldwoxen høns 2 ℔ 8 ß. It par middel woxen kyllinger 1 ℔ 8 ß. It par dufuer 1 ℔ 8 ß. En snees eg 1 ℔ 4 ß. It skaal℔ fersk smør 14 ß. En woxen kalkunske hane 2 sldlr. En woxen kalkunske høne 1½ sldlr. It par middel woxen kalkunske kyllinger 1½ sldlr. Mens naar forskrefne ware nu saaledis paa Amager bekommes, skulle de udi efterfølgende maader oc for hos staaendes priis her i byen igien selges oc kiøbes, nembligen: j skaal℔ oxekiød for 6 ß; j oxekallun med al des tilbehør 4 ℔; j oxetung for 2 ℔; j fiering af it faar 3 ℔; j fiering af it lam 2 ℔; j fiering af en beede 4 ℔; j skaal℔ svinnekiød eller flesk 7 ß. Thi wille wi hafue paabudet oc forordnet, saa oc hermed strengeligen oc alworligen paabiuder oc forordner, at forskrefne ware effter forbemelte taxt oc priis, saa lenge denne beleyring warer, eller indtil wi anderledis tilsigendis worder, skal selges oc affhendes. Befindes nogen sig herudi mutvillig at anstille oc icke warene for en hver, som dennem begierer oc fornøden hafuer, for forskrefne satte taxt afhende wille, da skal samme ware, hvor de betreffes kand, were forbrut. Hvoreffter alle oc enhver etc. Hafniæ 25 septembris 1658.

Sæl. Registre XXIV. 274—75.

785. **3 Okt. 1658.**

Samuel Meyers Enke maa beholde Apotheket.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste anmodning oc begiering, at Magdalene, afgangne Samuel Meyers, maa niude apotechet her i staden, som hendis hosbond hafft hafuer, med lige saadanne privilegier, som det hannem forundt war, efftersom hand derpaa stor bekostning hafuer anvendt. Dog skal bemelte Magdalene, afgangne Samuel Meyers, saa lenge hun bemelte apoteche udi hendes enche sæde nyeder, tiltengt were, det som forsvarligt kand were wed lige at holde med ferske, tienlige oc fornøden ware, saa oc saa goede, dygtige oc erfarne svenne, som apotechet tilbørligen oc uden klage kand forestaa oc forrette, huis deris bestilling wedkommer, saa fremt hun ellers denne wores benaading agter at nyede. Forbydendes etc. Hafniæ 3 octobris 1658.

Sæl. Registre XXIV. 275—76.

786. **4 Nov. 1658.**

Privilegium paa et Kaaberstik om Belejringen.

Frederik 3 bevilger, at wores ingenieur Gotfried Hofman maa allene oc ingen anden udi kaabber stiche och selge lade Kiøbenhafns stads afritzning oc des beleyring af kongen af Sverrige, saasom dend forefandtes, der hans armée der fra opbrød. Forbyedendes etc. Hafniæ 4 novembris 1658.

Sæl. Registre XXIV. 291—92.

787. **6 Nov. 1658.**

Nikolaj Kirke faar 4 Boder i Delfinstræde.

Frederik 3 skøder til »St. Nicolai kierche her i vor kiøbsted Kiøbenhafn fiire af woris boeder oc waaninger liggendes her sammesteds udi Delphinstræde oc effter byens alne oc maal befindes udi breeden for ud til adelgaden fra Svaldergaardens hiørne oc til Sven baadsmands huses gaufl af øster oc i wester 37 alne it half qvarter oc toe tom, jtem dybet igiennum gaarden af nør i synder ud til dørstolpen er 21 alne 3 qvarter, hvilche forskrefne boeder« etc. Hafniæ 6 novembris 1658.

Sæl. Registre XXIV. 292—93.

788. **6 Jan. 1659.**

Boldhuset bevilges Jean Ageon.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste ansøgning oc begiering, Jean Ageon maa igien indtil paa viidcre naadigste anordning nyede

wores Boldhuus med des tilhørige kieldere oc øfuerste loffte af de werelser, som forige boldmester hafft hafuer. Hafniæ 6 januarii 1659.

Sæl. Registre XXIV. 307.

789. **6 Jan. 1659.**

Om Agtpaagivenhed.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi erfarer fienden sterche anslag her paa byen at skal hafue, da biudes oc hermed strengeligen befales alle oc en hver, af hvad stand oc condition hand oc were maa eller kand, at ingen lader sig finde paa gaden uden under gewer, oc dersom nogen allarm paakommer, da alle ocsaa at hafue ofuer gevehr, oc dersom nogen icke self kand formaae sig det at forskaffe, hafuer det paa wores Tøyghuus at søge; jligemaade befales oc en hver sig en wisse post paa wolden at tage, hvor hand sig skal lade finde, naar behof giøres eller allarm paakommer, under tilbørlig straf. Forbiudendes etc. Hafniæ 6 januarii 1659.

Sæl. Registre XXIV. 307.

790. **17 Jan. 1659.**

Soldater maa ikke købe Tømmer.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi kommer udi erfaring om den store disordre, som her i staden forløber med plancher och hauger at needrifue, hvoraf tømmerit igien af soldaterne selges til borgerskabet her i staden, saa wille wi hermed alvorligen hafue forbudet, at ingen sig hereffter skal understaa noget tømmer i saa maader af soldatesket at kiøbe eller sig tilforhandle, saa fremt nogen sig her imod betrædis, hand da icke tilbørligen wil straffes som en modtvillig woris forbuds offuertrædere, hvoreffter alle oc en hver etc. Hafniæ 17 januarii 1659.

Sæl. Registre XXIV. 317.

791. **26 Jan. 1659.**

Skøde paa en Gaard paa Slotspladsen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peiter Kalthof, wores tøymester oc indwaaner her i wores residentzstad Kiøbenhafn, oc hans arfuinger en wor oc croenens gaard oc grund liggendis wed den wester ende af Slodspladzen her sammesteds, oc befindes effter alne oc maal at wende udi øster imod Slodspladzen tredufue alne 1 quarter, jtem dend side imod ageweyen $10\frac{1}{2}$ alne, udi wester imod det Islandske compagnie $24\frac{1}{2}$ alne, udi sønder imod Hønsehaugen $30\frac{3}{4}$ alne, udi norden imod Baltzer Sechmands plads 16 alne oc imod Klæde-

kammerit 22 alne, huilchen forskrefne gaard« etc. Hafniæ 26 januarii 1659.

Sæl. Registre XXIV. 320—21.

792. **4 Feb. 1659.**

Om Skolebørns Tjeneste ved Ligbegængelser.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom wi naadigst kommer erfaring, hvorledis Davids degne her i skolen wed den ligtieniste, de til Holmens kierche forretter, formedelst den lange ophold der med ligene skeer, tit oc offte forsømmer baade deris skolegang, saa oc den anden ligtieniste, de til byens kircher fornemmelig skyldig ere at bewiise, da hafue wi naadigst for got anseet, saa oc hermed forordnet, at hvem fornefnte Davids degnes tieniste med deris lig til Holmens kierche er begierendis, de deris leylighed dereffter retter, at samme tieniste med ligene til graffuen at hiemfolge inden klochen er eet effter middag kand være forretted, saa at fornefnte Davids tiennere uden lenger ophold sig derfra til skoelen jgien til fornefnte klocheslæt kand forføye, der deris skoelegang oc anden byens ligtieniste at forrette, som forsvarligt kand være. Forbiudendes etc. Hafniæ 4 februarii 1659.

Sæl. Registre XXIV. 324—25.

493. **8 Marts 1659.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »Johan Dirichsen, laugmand udi wor kiøbsted Stavanger, oc hans arfuinger et stoche jord til en byggeplads liggendes her inden for festningen wed Prindzens canal 32 alen breed, i Ditmarskegaden 60 allen lang, paa den anden side hos Peder Juul oc 60 alen lang, oc paa dend baggeste ende hos Hans Johansens plads 32 allen breed, huilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 8 martij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 335—36.

794. **17 Marts 1659.**

Tilladelse til Oprettelse af en Fægteskole.

Frederik 3 bewilger effter underdanigste anmodning oc begiering, at Diderich Libetantz maa her udi woris residentzstad Kiøbenhafn holde fechteskoele for alle oc enhver, som sig udi slig kunst i alle slags gewehr, saa welsom udi fahnesvingen lyst hafver at exercere oc øfve. Forbiudendes etc. Hafniæ 17 martij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 336—37.

795. **12 April 1659.**

Skøde paa 2 Grunde i Kaabergade og Hestegade.

Frederik 3 skøder til »Jens Nielsen Smed, indwaaner her i staden, tvende wore oc croenens pladzer, dend eene en bygningsplads, dend anden it stoche gaardsrum til dend forige plads, hand allereede hafver bygget, bygningspladsen, liggendis udi dend nye afstuchen Kaabergade, er udi breeden til gaden 40 alne, bag er samme plads 56 alne oc j korter breed, dend side nest hans egen plads er 23 alne lang, dend anden side er 62 allen oc j quarteer lang; gaardsrummeds plads er jmod Helsingoers port sex alne oc it quarteer, udi Hestegaden 22 alne oc derfra til hans eget hiørne af hans plads er 40 allen, huilche fornefnte pladser« etc. Hafniæ 12 aprilis 1659.

Sæl. Registre XXIV. 354—55.

796. **13 April 1659.**

Tilladelse til at bebo et Hus i Hindegade.

Frederik 3 bevilger, at vores drabant Henrich Høfd maa bevaane det huus i vores nye boeder udj Hindegaden, nemblig nr. 2, jndtil wj anderledis tilsigendis vorder. Gifvet etc. Hafniæ 13 aprilis 1659.

Sæl. Registre XXIV. 358.

797. **27 April 1659.**

Skøde paa et Hus ved Toldboden.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Georg Hofmand etc. och hans arfvinger det hus, som hand nu udi boer, liggendes wed Toldboeden, hvilchet fornefnte huus« etc. Hafniæ 27 aprilis 1659.

Sæl. Registre XXIV. 365—66.

798. **6 Maj 1659.**

Skøde paa en Grund ved St. Annæ Bro.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peter Reeds til Thygestrup, wor mand, raad, oberste rendtemester oc befalingsmand paa wort land Møen, oc hans arfvinger it wort oc croenens styche jord, plads eller stræde liggendis her inden festningen nest op til Hans Sørensens oc Herman Graffues udwiiste byggepladser paa dend eene oc afgangne hr. Christian Friises paa den anden side, oc er samme plads eller stræde udi breede 20 alne oc i lengden jmellum Ditmarskgaden och Danmarches torfve 159 allen, hvilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 6 maij 1659.

I Overskriften hedder det, at det ligger ved St Annæ Bro. Sæl. Registre XXIV. 369—70.

799. **10 Maj 1659.**

U. C. Gyldenløves Ejendom ved Reberbanen udenfor Gamle Østerport og en Gaard i Hollænderbyen pantsættes Movrids Frich.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom ingen sig afgangne generallieutenant Ulrich Christian Gyldenleves lig oc begrafvelse wil antage, oc billigt er, at hand joe skal nyede sin begrafwelse af sit eget efflerlatte boe, oc Mouritz Frich, borger oc handelsmand i wor kiøbsted Kiøbenhafn, sig erbiuder til bemelte hans begraffuelses bekostuing at wille forstreche 1250 rixdaler udi ware oc reede penge tilsammens, med saa skiel hand for fornefnte summa, saawelsom for hvis bemelte Gyldenlew ham tilforne kand befindes at were skyldig (som effter hans beretning sig skal beløbe 1949 rixdaler) maa bekomme til fuldkommen forsichring for begge forskrefne summer, bedragendis sig tilsammen udi en summa 32000 rixdaler, dend hans herudj staden efflerladte hauge med huus, bygning oc alle dertil liggende jord, herlighed oc rettighed, beliggendes uden for gamble Øster port nest op til wores Reberbahne, da paa det bemelte afgangne Ulrich Christians lig hæderligen kand komme til jorden, oc som effter wores hofmarskalches, os elskelig Johan Christoph von Cørbitz etc., hans ordre eller begiering et par hundrede rixdaler meere kand behøfves, erbyeder hand sig dennem oc under samme forsichring at forstreche wille, da ere wi naadigst tilfreds saa oc hermed bewilger, samtøcher oc befaler, at bemelte Mouritz Frich paa forskrefne sin erbyedelse skal hafve oc bekomme bemelte haufge, grund oc eyendom med alt hvis løsøre paa pladzen findes oc haufven tilhører til hans forsichring, hvilchet hand strax wed uvillige mends lefvering hafver at annamme dend for it brugeligt pandt at beholle oc det samme dog (dog eyendommen uden skade) af alle andre bemelte afgangne generallieutenant Ulrich Christian Gyldenleves creditorer ubehindret sig saa nøttig giøre, som hand best weed oc kand, med efflerskrefne conditioner:

1. At hand derfore skal giøre tilbørlig rigtighed oc regenskab, oppebørselen imod renten af hans retmessige fordrende capital aarligen beregnet oc udi hofvedstoelen oc rendte at decurtere oc korte, fra dend dags dato liget blifver begrafvet.

2. Att alle dertil behørende skiøder oc adkomst brefve under rigtig inventario fornefnte Mouritz Frich strax lougligen skal blifve ofverlefverit oc tilstillet.

3. At bemelte pandt effter 2 aars forløb skal igien følge hvem det med rette tilkommer, dog at bemelte Mouritz Frich hans ret-

messige tilkrauf, capitalen, rendte oc omkosten, derimod forst skadesløs blifver afbetalt udi alle maader.

4. At dend plads med huus, grund oc eyendom, som bemelte Gyldenleve af Maria, afgangne mester Henrichs, i Hollender bye paa Amager, oc hendes børn sig hafver tilforhandlet, skal følge fornefnte Mouritz Frich med forbemelte hofvet hauge oc eyendom. Dog med saa skiel, hand kand hafve det udi bemelte Maria afgangne mester Henrichs minde, hvorom alle bemelte afgangne Vlrich Christian Gyldenleves adkomstbrefve udi lige maade fornefnte Mouritz Frich skal worde ofverlefverit oc rettigheden til forsichringen hannem hermed ofverdrages.

5. Dersom bemelte tvende pladzer effter de første 2 aars forlob fra fornefnte Mouritz Frich iche skulle worde indfriet, da bemelte Mouritz Frich at hafue magt wed rettens medfart effter lands louv samme sit pant at søge til eyendom, af alle andre genneral lieutnant Gyldenlewes creditorer ubehindret; dersom fornefnte Moritz Frich oc af bemelte pandt sin fulde betaling for sin retmessige tilkrauf iche skulle kunde erlange eller bekomme, da hannem frit forrestande at søge for resten sin betaling lige ved andre bemelte afgangne Gyldenleves creditorer paa tilbørlige steder. Forbydendes etc. Hafniæ 10 maij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 370—74.

800. 11 Maj 1659.

Jakob Madsens Enke (paa Kristianshavn) maa nyde samme Frihed som Borgmesterenker i Kjøbenhavn.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig Karen, afgangne Jacob Madzens, maa nyde dend samme frihed som borgemesterencher udi wor kiøbsted Kiøbenhafn effter deris mends dødelige afgang naadigst forundt oc bevilget ere. Forbiudendes etc. Hafniæ 11 maij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 374.

801. 30 Maj 1659.

Møllerens Enke paa Bryghuset maa beholde sin Mands Tjeneste.

Frederik 3 bevilger, at den wed døden afgangen møllers enche paa woris bryggers maa samme tienist fremdehlis beholde oc wed en døgtig person lade forrette, indtil wi anderledis tilsigendes worder. Skrefvet etc. Hafniæ 30 maij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 382.

802. **2 Juni 1659.**

Skøde paa 5 Boder i Balsamgade, Salviegade og Rigensgade.

Frederik 3 skoder til »Poul Meyer bager oc hans arfvinger femb af wores nye boeder wed dend Runde kirche her inden for festningen liggendis, nemblig de trende, som hand nu sielf bevaaner, saa oc tvende andre boeder, som der nest op til liggendes ere, oc befindes samme femb boeder oc waaninger sig at streche ud til dend store algade 44½ allne 3 thol, ud til Balsamgaden 40 allen oc 5 thol, ud til Salviegaden 25½ allen 2 thol, oc til dend side imod naboerne thet op til weggen 40½ allen 11 thol, hvilche forskrefne waaninger« etc. Hafniæ 2 junij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 283—84.

803. **9 Juni 1659.**

Bestalling for en kgl. Sporemager.

Frederik 3 antager Agatius Geiller at were wores spormager, oc skal hand i samme sin bestilling were os, wore riger oc lande huld oc troe, desen skade oc forderf af yderste magt oc formue hindre oc afverge, oc hafuer vi hannem lofvet oc tilsagt til aarlig besolding af wores rentecammer at wille lade gifve 100 rixdaler for ald oc hvis flich arbeide, som i wores stalde falde kand, mens for hvis nyt arbeide, som hand forferdiger, skal hannem stochviis betalis, nemblig for en par fortinnede stange j rixdaler, for en par fortinnede stibøyler j rixdaler, for en nye trense j rixdaler, for en næsebond j rixdaler, for en nye dobbelt skrabe j rixdaler, for en ganske nye mundtstøch j rixort, oc ellers hvis nye ringe, som skal giøres, for hvis billigt oc ret kand were, oc skal samme hans bestilling begynde och angaae fra dette wort brefs dato oc saaledis aarligen continuere indtil wi derom anderledis tilsigendes worder. Thi bede wi oc biude etc. Hafniæ 9 junij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 385—86.

804. **16 Juni 1659.**

Kongens Sporemager faar frit Hus paa Slotsholmen.

Frederik 3 bevilger, at wores sporemager Agatius Geiler maa bewaane det huus paa Slodsholmen, som wores forrige spoeremager sidst i boede oc afdøde, jntil wi anderledis tilsigendis worder. Hafniæ 16 junij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 391.

805. **17 Juni 1659.**

Bevilling til at bebo et Hus i Laxestræde.

Frederik 3 bevilger, at Uldrich Sidsker herold maa bo i dend waaning i Laxestrædet, nemblig nr. 39, som Cort Holst, kongens mundkoch, sidst i boede oc blef. Hafniæ 17 junij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 391.

806. **23 Juni 1659.**

Om Indrettelsen af en Bededag den 1ste Juli.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi kommer i erfahring, hvorledis stor uskichelighed her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn med hoereri, druchenskab, saawelsom svergen oc banden om hellige dage oc andre dage, saawel under prædichen som andre tider om dagen, gaar udi svang, som foraarsager at Guds retferdige wrede sig endnu udi alle hiørner i adskillige maader lader see, til hvilchen at afbede wi for got hafuer eragted at lade en almindelig bededag paabiude, som den 1 julij førstkommendes er berammet at skulle holdes, paa det hver sig desto bedre med fasten dend gandske dag igiennem indtil aften, indtil soelen er needgangen, udi bøn oc Guds paakaldelse kand continuere, udi forhaabning, at dend mildrige Gud sig til barmhiertighed imod en sand anger oc ruelse ofver synden skal wille lade bevæge, oc paa det at samme dag saa welsom de andre ordinarie beede oc hellige dage kand med Guds alvorlige paakaldelse desto bedre helligholdes, da wille wi hermed alvorligen hafve biudet oc befalet, saa oc hermed strengeligen biuder oc befaler, at alle oc enhver fornefnte forestaaendes bededag, saavel som de andre ordinarie bede oc hellige dage, som forskrefvet staar, helligholder med Guds ords flittig hørelse, enhver udi sin sognekirche, saawelsom anden gudelig øfvelse i huset dend resterende ganske dag igiennem, desligeste at ingen uden høy oc nødvendig aarsag maa lade sig finde paa gaderne eller kirchegaardene, saalenge Guds thieniste oc prædichen warer, jligemaader at ingen wiin- eller øltappen sampt anden kiøb oc sal, saa oc ald anden arbeide om søndage oc andre helligdage skal holdes, under tilbørlig straf som andre wore mandaters ofvertrædere. Hvoreffter alle wedkommende sig hafve at rette oc forholde. Gifvet etc. Hafniæ 23 junij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 391—92.

807. **4 Juli 1659.**

Bevilling til at bebo 2 Boder i Dybet (Dybensgade).

Frederik 3 bevilger, at nerverende Mette Gunders oc Anne Jensdaater maa udi it naadsens aar fra dend tiid, deris mænd ere

wed doden afgangne, bevaane de tvende boeder udj Dybet, som de nu i boer. Gifvet etc. Hafniæ 4 julij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 394.

808. **4 Juli 1659.**

Bevilling til at bebo 2 Boder i Laxestræde.

Frederik 3 bevilger, at wores foddermarskalch Christian Wiborg maa bewaane de tvende waaninger i Laxestrædet, nemblig nr. 2 oc 3, som skipper Bersvend oc Luciæ Christopher Proppis nu iboer, hvorimod hand dend waaning nr. 6 jgien til bemelte Bersvend skal afstaae. Gifvet etc. Hafniæ 4 julij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 394.

809. **12 Juli 1659.**

Skøde paa en Grund udenfor Gamle Østerport.

Frederik 3 skoder til »os elskelig, hæderlig oc høylærd dr. Peder Resen oc hans arfvinger en wor oc croenens bygeplads for til gaden oc bag 32 alne breed, øster werts langs Mogens Grofues plads oc west werts langs Jens Bøyesens plads 90 alen lang, hvilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 12 julij 1659.

Sæl. Registre XXIV. 402—03.

810. **2 Avg. 1659.**

Tilladelse til at bygge en Mølle paa Rundelen ved Vandkunsten.

Frederik 3 skøder til »Hans Hoppen, møller, indvaaner i vor kiøbsted Christianshafn, oc hans arfvinger en wor oc cronens plads til en møllebench liggendes her paa Kiøbenhafns wold wed Wandkonsten udi den nyelig for wiede rundeel, som en mølle tilforn hafver weret staaendes, oc nu paa samme plads een weirmølle igien at maa lade opsette, dog med saadan condition, at møllebenchen jngensteds rører wed wolden, oc maa hand iche heller bruge af jorden, som er i bemelte bulwerch, foruden sin møllebench oc en wey til møllen, saa at aldtingest dermed kand wære fortifications werchene uden forhindring oc skade, och det alt paa hans egen bekostning, hvilchen fornefnte mølleplads« etc. Hafniæ 2 augusti 1659.

Sæl. Registre XXIV. 415—16.

811. **5 Avg. 1659.**

Skøde paa en Grund paa Slotsholmen ved Løngangen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Andreas Wilchen etc. oc hans arfuinger en wor oc cronens plads liggendes paa Slodsholmen wed enden af wores huse, som staar langs Løngangen, oc befindes samme plads udj alne och maal saaledis, nemblig side oc linnie dend

nest op til it af fornefnte wores huses muur, som forneffnte Andres Wilchen nu iboer, er fra gaden oc til Løngangens muur 19 alne oc j quarter lang, dend side tæt Longangen hen til stranden indtil paa bulverchet er 32½ allen, dend side fra Løngangens muur langs stranden, som nu det nye bolwerch er, er 18 allen 3 quarter, oc dend side fra stranden langs gaden oc hen til dend husis muur igien, som bemelte Andreas Wilchen, som før er rørt, iboer, er 30 alne et quarter, hvilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 5 augusti 1659.

Sæl. Registre XXIV. 416—17.

812. **10 Avg. 1659.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 skioder til »Olle Willadsen, indwaaner her i wores residentzstad Kiøbenhafn, oc hans arfvinger en wor oc croenens bygge plads liggendes her sammesteds i dend nye afstuchen Borgergade nest Niels Lauritzens snedichers plads, oc er breden af samme plads saa wel for til gaden som ganske igiennem fiire oc tiuge alne, lengden af samme plads er ni oc tredsinds tiuge alne, hvilchen fornefnte plads« etc. Hafniæ 10 augusti 1659.

Sæl. Registre XXIV. 422—23.

813. **29 Avg. 1659.**

Tilladelse til at bebo et Hus i Skipperboderne.

Frederik 3 bevilger, at Mattias Kalthof maa indtil anderledis tilsigendes bevaane dend waaning i Skipperboederne, som Henrich Niemand, woris sucherbager, til des iboed hafver, naar fornefnte Henrich Nieman dend quitterendes worder. Gifvet etc. Hafniæ 29 augusti 1659.

Sæl. Registre XXIV. 433.

814. **30 Avg. 1659.**

Skøde paa 2 Huse ved Løngangen paa Slotspladsen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Andreas Wilchen, wores bestalter oberstlieutnant ofver artigleriet oc indvaaner her i vores residentzstad Kiøbenhafn, oc hans arfvinger tvende wores oc croenens waaninger med dertil liggende gaardsrum, som hand nu sielf iboer, liggendes paa Slodsholmen nest Løngangen her sammesteds oc befindes effter alne oc maal som følger, nemblig først dend side imoed gaden fra dend øde plads, som for kort tiid siden til fornefnte Andreas Wilchen af os er henskiødet, oc hen til midt paa mellummuren, som staar imellum dend waaning, som Jørgen Winchler, wores kleinsmed, udi boer, oc bemelte tvende waaninger, som fornefnte Andreas Wilchen

nu skiodes, er lang 25 allen oc 3 thol, dend side imod bemelte Jorgen Winchler fra gademuren oc ind ad til Løngangen er 19 alne oc 3 thol, dend side nest langs Løngangens muur fra Jørgen Winchlers bagplads oc hen til fornefnte ode plads igien er 21½ allen 4 thol, oc dend side imod den ode plads fra Løngangens muur hen ud til det yderste paa gademuren er 19 alne oc j qvarter, hvilche forskrefne tvende waaninger« etc. Hafniæ 30 augusti 1659.

Sæl. Registre XXIV. 438—39.

815. **4 Sept. 1659.**

Afgiften af Ladegaardsmarken bevilges 4 Vinhandlere.

Frederik 3 bevilger efFterskrefne wiinhandlere her i staden Johan Lehn, Albret Dysseldorp, Jacob Führen weyers enche oc Peiter Musfelt dend fuldkomne afgifft, som de bønder udi dend nye Amager bye aarligen skal gifve af Ladegaardsmarchen oc eyendom, som skal beløbe 700 rixdaler, saa de samme afgifft saa lenge maa nyede, indtil de for 2200 rixdaler, som wi for wiin, de til wores kielder lefverit hafver, til dennem skyldig er, med detz paaløbende rente gandske worder afbetalt, mens dersom bonderne i fornefnte nye Amager bye, formedelst de nu ere øde, iche skal kunde fuldkommelig udgifue dend bemelte affgifft, da ere wi naadigst tilfreds, at de med bønderne i fornefnte Amager bye maa accordere, om de til bemelte wiinhandlere i steden for nogen af deris tilfaldne anparts afgifft nogen jorde eller brug wille afstaa oc bevilge, hvilchet de udi werende tiid for nogen anden maa niude oc bruge lige ved de andre jndbyggere eller gaarde oc med samme frihed, conditioner oc aarlige afgifft, oc hvis de i slig maader enten wed fuldkommen summen eller partichles wiis af jord eller eyendom i brug kunde hafve, aarligen nyeder oc oppeberger, sligt skal de først i renten oc det andet udi capitalen sig tilbørligen afkorte lade, mens dersom nogen hereffter for deris indførende wiin told at udgifve skulle tilkomme, da en hver effter sin fordring oc tilfaldne anpart af told at afkorte oc inde beholde til saa lenge de aldelis for ofvenskrefne summa oc dend paaløbende rendte gandske worder afbetald oc siden tilholden were, denne voris naadigste assignation at afstaa oc ey sig widere med fornefnte Ladegaardsmarch eller des afgifft dereffter befatte. Hafniæ 4 septembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 442.

816. **21 Sept. 1659.**

Bestalling for Sognepræsten paa Kristianshavn.

Frederik 3 antager os elskelig, hæderlig oc vellerde hr. Rasmus Byesing, tilforne præst til dend tydske meenighed udj wor kiøbsted

Christianshafn, til at være sognepræst der sammesteds, oc skal hand were forpligt udi samme hans tieniste saa welsom lif oc lefnit at forholde sig christeligen, erligen oc wel, som en retskaffen sognepræst eigner oc wel anstaar, oc hafver wi hannem naadigst for samme hans tieniste bevilget aarligen indtil widere anordning at maa bekomme af wort renterj skibspræsters besolding, som er 170 courantdaler. Bedendes wore rentemestere etc. Hafniæ 21 septembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 455.

817. **24 Sept. 1659.**

Skøde paa en Grund paa Slotsholmen.

Frederik 3 skøder til »Hans Kellenhuusen, jndwaaner i vor kiøbsted Kiøbenhafn, oc hans arfvinger jt wor oc croenens støche jord oc plads paa Slodsholmen her samme steds liggendes jmellum os elskelig Peiter Reedz, wor mand, raad oc oberste rendtemester, hans haufge paa dend eene oc vores kiøchenskrifver Hans Olsens nyelig af os tilskiødte plads paa dend anden siide, strechendes sig udi alne oc maal som følger, nemblig dend første side imod Slodsgrafuen er 46 alne 2½ qvarter lang, dend anden side imod bemelte Hans Olsens plads fra det yderse hiørne af hans planchewerch tæt op til oc lige hen med samme planchewerch til det Islandske Compagnies fielleskuur, som staar i deris bagpladzer, 21 alne lang. Dend tredie side langs tæt op til fornefnte Islandsk Compagnies fielleskuur er en bugted linnie oc strecher sig først fra Hans Olsens plancheverch oc hen til bugten paa bemelte fielleskuur 20 alne, jtem fra samme bugt oc hen til Peder Reedzes haufge planchewerch 16 alne, dend fierde side fra det Islandsk Compagnietz plads oc hen til hiørnet paa bemelte Peter Retzes haufge planche werch, som wender imod Slodsgrafven, er 21 alne 2½ qvarter, hvilchen forskrefne støche jord« etc. Hafniæ 24 septembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 467.

818. **6 Okt. 1659.**

Tilladelse til at bebo et Hus i Delfinstræde.

Frederik 3 bevilger, at Niels Christensen, wores tydske candtzelie tienner, oc hans hustrue maaae begges deris lifs tiid bewaane det huus udi vores Skipperboeder udi Delphinstræde, nemblig Nr. 20, efftersom hand sig erbiuder at lade ferdig giøre hvis brøstfeldighed derpaa findes oc siden wed lige holde. Gifved etc. Hafniæ 6 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 471.

819. **7 Okt. 1659.**

Dr. Petrus Bulche maa beholde sin Ejendom uforandret.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom os elskelig, hæderlig oc hoylærd doctor Petrus Bulchius etc. for os underdanigst hafver ladet andrage oc begiere, at dend gaard hand nu udj boer maa med dertil liggende haufge oc anden herlighed af digerne, som derudi findes, sampt tilliggende huse oc waaninger, saaledis som det nu forefindes, uforandret forblifve, da effterdi wi af os elskelig Adolp Fux etc. hans underdanigste effter vores naadigste befaling giorde skrifftlig erklæring naadigst erfarer, at bemelte gaard med des tilliggende hafue oc waaninger hverchen festningen eller gaderne i nogen maader kand wære skadeligt, hafver wj effter saadan hans underdanigste anmodning oc begiering naadigst beviget oc forundt, saa oc hermed bevilger oc forunder bemelte doctor Bulche, hans arfuinger oc efſterkommere, at maa samme gaard med dertil liggende haufve, sampt huuse oc waaninger oc saaledis dend gandske hannem tilhørige plads i lengde oc breeden, som dend nu forefindes, end oc tillige med det ferske wand, som af Sorte oc Peblinge søen [til] samme haufves diger sit løb hafver, med dertil behørige render uforanderlig niude oc beholde, saa det skal uberørt forblifve, saa at hverchen gader, stræder eller nogen durchgang, were sig hvad nafn det hafve kunde, der igiennem skal leggis, mens baade gaarden, haufve oc waaninger saavelsom digerne med wandets løb oc dertil hørige render i alle maader wed magt oc uforandret, saasom det hid til dags veret hafver. Forbiudendes etc. Hafniæ 7 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 472—73.

820. **11 Okt. 1659.**

Bevilling til at opbygge et Vagthus for Strandkompagniet.

Frederik 3 bevilger, at captein Johan Steenkuhl maa lade tage 50 af de kløfvede steene, som ligger wed wores haufge wed Østerport, til corps de guarde derpaa at opbygge for strandcompagniet, dog at de os igien blifver følgagtig, naar freed blifver, om wi dennem affordrer oc begierer. Skrefvit etc. Hafniæ 11 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 474.

821. **19 Okt. 1659.**

Ingenieur Gottfred Hofman skal have Tilsyn med Damme og Vandløb udenfor Byen.

Frederik 3 tilforordner os elskelig Gotfried Hofmand, wores ingenieur, at hafve tilsiun ofver dammene oc wandett her for byen effter dend af commissarierne, os elskelig Holger Wind til Gunder-

strup, wor mand, tienner oc befalingsmand ofver Brunlaug lehn, oc Georg Hofmand, wores bestalter oberst, deris indgifven relation, hvortil hannem maa gotgiøres tou arbedskarle oc gifves dagligen tou rixmarch, som dagligen skal tage vare paa at arbeide oc visitere soerne, men dersom noget forefalder, som hand med disse tou karle iche kand bestille, da hafuer hand dend her werende commendant det at tilkiendegifve, som derom kand widere anstalt giøre, oc dersom portene ere lugte om dagen, da maa hand dog ud passere med sine tov arbeids karle, naar hand demonstrerer, at magt derpaa anliggendes er. Iligemaader dersom hand begierte hielp hos de neste poster, hvor de kand wære, da hafver officererne hannem med tov eller trei soldater at wære behielpelig. Forbydendes etc. Hafniæ 19 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 477—78.

822. **21 Okt. 1659.**

Skøde paa en Grund ved Holmens Kanal.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi ere skyldig blefuen os elskelig Philip Haquardt 700 rixdaler af hans besolding, da hafver wi hannem for forskrefne sum naadigst skiødt til ham oc hans arfvinger en wor oc croenens waaning oc plads her i staden, som hand nu sielf iboer oc er otte fag huus med tilliggendes baggaard ligendes wed reveren nest ved dend waaning uden for Holmens laage, som wores viceadmiral paa Bremmerholm os elskelig Jørgen Biørnsen iboer, oc befindes effter alne oc maal som følger: nemblig dend syndere side, som wender imod dend waaning fornefnte Jørgen Biørnsen iboer, strecher sig fra bolwerchet wed reveren af øster oc i wester hen ud til gadestølpen førgetiuge oc trei alne oc j qvarter, jtem fra mit paa samme gade stølpe, som skiller fornefnte otte fag huus fra dend waaning Jørgen Biørnsen besidder, oc hen i norden til dend yderste hiørnestølpes yderste kant er half syttende alne, dend nørdre side fra bemelte hiørnestølpe oc ned til reveren igien fra wester oc i øster til paa uderkanten paa bulverched er førgetiuge oc trei alne lang, noch strecher sig bag pladzen hos fornefte huus langs hen ved reveren fra norden oc i synden sexten alne oc trej qvarter, hvilche forskrefne waaning etc. Hafniæ 21 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 480—82.

823. **31 Okt. 1659.**

Bestalling for Hofslagteren.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi udi wores tieniste naadigst hafver antaget saa oc hermed indtil paa widere

naadigste anordning antager nerverende Anders Rasmusen for wores hofslagter, da skal hand udi samme hans tieniste sig udi alle maader som een erlig, troe oc flittig tienner effter dend æed, hand derpaa giort hafver, anstille oc forholde, oc skal hand for det forste med indkiøb paa oxen, faar, lam, kalfve, svin oc saadan meere søge oc ramme wores gafn oc beste oc sit kiøb, naar hand med wores penge noget handler, skrifftlig bekrefte paa hvad sted oc af hvem hand saadant bekommet hafver, saa oc opsøge oc udmerche det, som døgtigt oc got er, saa at derudi ingen underfundighed spørges.

For det andet skal hand udi wores Slagterhuus wed Proviantgaarden slagte hvis quæg til hofspiisningen hører oc dermed rigtigen oc wel omgaaes och iche tilstæde, at nogen utroeskab øfves eller bruges. Hvis huder af øxen, faar, lam oc saadan quæg falder, skal hand flitteligen tage i agt, at det ey forderfvis eller omtuskes oc altid derfore giøre goed rigtighed. Desligeste skal hand lade tellig af oxen oc anden fæ flittig opsamble, at saadant effter wores hofmarskalches anordning kand blifve brugt, saa oc i agt hafve, at indvolden af saadant quæg, som slagtes, paa det reenligste blifver tilreed, ligesom det war hans egen, som hand for penge afhender.

For det tredie paa røgecammeret skal hand oc saa hafve opsiun, hvis som af flesk eller andre ware derpaa lefveris eller forskaffes, effter wegt eller tal annamme, udi flittig waretegt holde oc i saa maader effter tal eller wegt igien fra sig lefvere. Om effterhøsten skal hand udi rettte tiid gifve wores hofmarskalch tilkiende, hvis til røgecammeret behøfves, at dertil oxen, faar, lam oc saadant, som fornøden giøres, kand forskaffes, saa at altid een goed forraad af skincher, oxetunger, oxekiød, faarekiød og speegpølse kand holdes, oc naar saadan stor slagteri skal skee, da skal hannem dertil nødvendig hielp af folch forskaffes. For saadan hans tieniste oc flittighed hafver wi hannem naadigst bevilget at maa niude lige frihed, som andre wore hoftiennere hafver oc niuder, saa oc at holde én slagterboe herpaa Slodspladsen deraf at selge. Dog hvis hand i saa maader der selgendes worder, hafver hand hos sig at slagte oc icke udi wores Slagterhuus, paa det ald urigtighed os bedre kand forekommes, oc naar mangel wed hoffet maatte forekomme, da det at undsette af samme ware for een billig betaling med got, sundt oc fersk kiød, huilchet hannem ugeligen igien skal afbetales. Naar hand oc udi wore ærinder noget at indkiøbe udreyser, skal hannem nødtorfftig omkostning gotgiøres, oc skal hannem, i stæden for kostpenge oc aarlig aarlig løn, for hver støche, som hand slagter, særdelis blifve betald saa meget, som hofmarskalchen

kand eragte derfore bør at gifves oc gotgiøres, effter hvis ordre oc anordning bemelte wores hofslagter sig tilbørligen hafver at rette, oc skal denne wores naadigste anordning holdes indtil saa lenge vi anderledis derom tilsigendis worder. Forbydendes etc. Hafniæ 31 octobris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 490—92.

824. **3 Nov. 1659.**

Skøde paa 2 Huse i Dybensgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peder Jensen, wores renteskrifver, oc hans arfvinger tvende wor oc croenens waaninger oc pladzer her i staden liggendes i Dybens gade paa dend norder siide nest op til dend plads, som St. Nicholai kirche for kort tiid forleden af os bekommet hafver, oc befindes effter alne oc maal som følger, nemblige: dend side ud til gaden fra fornefnte St. Nicholai kirches plads oc til Morten Michelsens staldhuus er 18 alne 2 quarter, jtem dend siide langs op til fornefnte Morten Mickelsens stald fra gaden af oc hen til naboe weggen, oc er noget skief, er 20 alne 3 kvarter oc 3 thol lang, noch dend nordre siide bag i gaarden fra offtbemelte Morten Michelsens staldhuus oc hen til fornefnte St. Nicholai kirches plads er 21½ alne lang, desligeste fra samme norder side oc hen ud til gaden igien tet op til samme St. Nicholai kirches plads er 20½ allen oc 3 thol, hvilche forskrefne tvende waaninger« etc. Hafniæ dend 3 novembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 494—95.

825. **6 Nov. 1659.**

Tilladelse til at bebo et Værelse i Dybensgade.

Frederik 3 bevilger, at Anne Biørns skal til huusverelse niude en af de øfverste werelser i vores waaning i Skipperboederne i Dyebens gade, nemblig nr. 9. Skrefvit etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 492—93.

826. **12 Nov. 1659.**

Tilladelse til at bebo et Hus i Delfinstræde.

Frederik 3 bevilger, at wores drabante Diderich Ruskmand maa boe i dend waaning i wores skipperboeder i Delfinstrædet, nemblig nr. 21. Gifvet etc. Hafniæ 12 novembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 497.

827. **6 Dec. 1659.**

Tilladelse til at bebo et Hus i Delfinstræde.

Frederik 3 bevilger, at Christen Andersen, portener wed Holmen, maa bevaane en wores waaning i Skipperboederne, nemblig

nr. 10 udj Delphinstrædet, indtil wi anderledis tilsigendis worder. Gifvet etc. Hafniæ 6 decembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 502—03.

828. **15 Dec. 1659.**

Skøde paa 2 Huse i Laxegade.

Frederik 3 skøder til »Hans Hermansen, slagter, indvaaner i wor kiøbsted Kiøbenhafn, oc hans arfvinger tvende wore oc cronens waaninger med dertil liggende gaardsrum, som hand nu sielf iboer, liggendes paa hiørnet udi Laxegaden her sammesteds oc befindes effter alne oc maal som følger nemblig: dend siide ud till Laxegaden fra hiornet an oc hen i øster indtil helten af naboeweggen er 18 allen oc ij qvarter lang, dend . . . . øster side fra gaden an oc hen til afgangne skipper Rasmuses enches baghuus er 22 allen oc 2½ qvarter oc 2 tol lang, dend sudøster side fra dend nordøster naboe skiel oc langs bag skipper Rasmuses enches baghus oc ud til gaden er 18 alne oc ij qvarter lang, dend sudvester side ud til gaden fra skipper Rasmuses baghuus an oc hen til hiørnet paa Laxegaden igien er 22 allne 2½ qvarter oc tou tol lang, hvilche forskrefvne waaninger etc. Hafniæ 15 decembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 507—08.

829. **16 Dec. 1659.**

Det tillades Hr. H. M. Wallensbek at udgive et Diarium over Belejringen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig, hæderlig oc wellerd hr. Hendrich Madsen Wallensbech, præst til wores nye Quæsthuus oc Guds ords medtienner til Holmens kirche her sammesteds, for os underdanigst hafver ladet andrage sig at hafve foretaget en diarium Latino-Danicum metricum, anlangende Kiøbenhafns beleyrings daglig idrette, at skrifve, hvorpaa hand wores naadigste privilegie underdanigst er begierendis, da hafver wi naadigst bevilget oc tilladt, saa oc hermed bevilger oc tillader, at hand fornefnte diarium til trøchen maa befordre oc publicere lade, saa oc at ey nogen anden hereffter samme diarium maa troche eller lade effter-trøche eller fra andre stæder trøgt her i riget indføre. Forbydendes etc. Hafniæ 16 decembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 509—10.

830. **31 Dec. 1659.**

De kgl. Betjentes Forstrækning under Belejringen.

Rulla paa de kongelige tiennere, som hafuer forstragt til guarnisonens underholdning maanetlig:

Johannes Bøyesen 36 rdr., Johan Adolph Viinskiench 10 rdr., Peder Knudsen 9 rdr., Albertus Mathiesen 6 rdr., Jan Dajon boldmester 2 rdr., Hans Hermandsen $6\frac{2}{3}$ rdr., Pofvel Kurtzer guldsmed $3\frac{1}{3}$ rdr., Christopher Gabel 45 rdr., doctor Peter Bulche $13\frac{1}{3}$ rdr., doctor Pofvel Moth $10\frac{2}{3}$ rdr., magister Bremmer $10\frac{2}{3}$ rdr., Maturin Dupont 8 rdr., Anders Rasmusen slagter $13\frac{1}{3}$ rdr., Hendrich Balche $3\frac{1}{3}$ rdr., Theodorus Lente 46 rdr., mester Anders Søbotker 9 rdr., doctor Simon Pauli 13 rdr., Mattis Hase 16 rdr., Lut oc Knud Walter $6\frac{2}{3}$ rdr., Rasmus Rasmusen cantzeljforvalter $3\frac{1}{3}$ rdr., Cornelius Cruse compasmager $6\frac{2}{3}$ rdr., Thomas Tommasen 8 rdr., Jørgen Hansen 8 rdr., Baldzer Sechman 8 rdr., Anders Søfrensen 8 rdr., Niels Nielsen $2\frac{2}{3}$ rdr., Niels Søfrensen $2\frac{2}{3}$ rdr., Jens Søfrensen $2\frac{2}{3}$ rdr., Peder Jensen $2\frac{2}{3}$ rdr., Hans Hansen proviantskrifver 27 rdr., Pofvel Meyer bager 10 rdr., Niels distelerer 27 rdr., Lorentz Holmer $5\frac{1}{3}$ rdr., Otte Heider $6\frac{2}{3}$ rdr., Johan Smit tolder $16\frac{2}{3}$ rdr., Jens Bøyesen 10 rdr., Jacob Peitersen cammertienner 10 rdr., Lisabeth Niels Olsens $3\frac{1}{3}$ rdr., Tommes Holch rendteskrifver $2\frac{2}{3}$ rdr., Hendrich Møller 30 rdr., Joechim slodsfogget 18 rdr., Mauritz Eskelsen 9 rdr., Friderich Friderichsen 18 rdr., Jacob Eylersen 16 rdr., Anders Nielsen 9 rdr., Jens Lassen 40 rdr., Jørgen Biornsen 18 rdr., Lauritz oc Christopher plidsfogder $6\frac{2}{3}$ rdr., Mathias Reinfranch $3\frac{1}{4}$ rdr., Hans Tersen grynmaaler $3\frac{1}{3}$ rdr., Peter Holmer $21\frac{1}{3}$ rdr., mester Hans Svitzer 4 rdr., Michel Langemarch 10 rdr., Gabriel Jacobsen 9 rdr., Hans Olsen køchenskrifver $13\frac{1}{3}$ rdr., Johan Wulf $3\frac{1}{3}$ rdr., Christian Fisker $3\frac{1}{3}$ rdr., Matis Polling skomager $3\frac{1}{3}$ rdr., Mathis Kalthof $3\frac{1}{3}$ rdr., mester Philip balberer $6\frac{2}{3}$ rdr., Hans Rebsdorph $3\frac{1}{3}$ rdr., Michel Andersen undertøygmester $3\frac{1}{3}$ rdr., Jørgen Reitzer 10 rdr., Morten Lavritzen 6 rdr., Birgete salig Willem Evings 10 rdr., Lorentz Jacobsen munsterskrifver $2\frac{1}{3}$ rdr., Adam Friderich Verner 5 rdr. 2 ℔, salig Henrich Vinskienchs enche $2\frac{1}{3}$ rdr., mester Johan Cronenberg $1\frac{1}{3}$ rdr., Augustus Vogts enche $1\frac{1}{3}$ rdr., Lauritz Hansen rebslaaer $2\frac{1}{3}$ rdr., Adolph Suecher paa Holmen $1\frac{1}{3}$ rdr., Hans Ribolt herold $1\frac{1}{3}$ rdr., Jørgen Winchler kleinsmed $2\frac{1}{3}$ rdr., Jens Michelsen brøger $2\frac{1}{3}$ rdr., Johan Hach, foget i løsthaufgen, $1\frac{1}{3}$ rdr., Hendrich Køhler myndtmester $5\frac{1}{3}$ rdr., Albret Hollveg kobbersticher $2\frac{1}{3}$ rdr., mester Kort mundkoch, Johan Høyer mundskiench, Friderich Winterberg mundskiench $2\frac{1}{3}$ rdr., Hans Sohn hofbager, Rasmus bager paa proviant-hused $2\frac{1}{2}$ rdr.

Efftersom os daglig dags berettes dend store nød oc mangel, som wores egen guarnison her udi staden lider for underholdning, oc vores middel nu iche ere saaledis wed haanden, at guarnisonen deraf til-

borligen kunde forpfleges, hvorfore wi ere foraarsaged, i hvor ugierne vi det giorde, af forskrefne wores hofbetiendte naadigst at begiere, at de fremdeelis wilde, imod nøyagtig forsichring, continuere endnu paa fem maaneders tiid fra dato an at reigne enhver sin qvotam, som forskrefvit staar, at contribuere oc til guarnisonens underholdning rigtig oc uden restantz at betale, hvortil wi os iche alleeniste wisselig oc ufeilbar forseer, mens vi erbiuder os ocsaa derhos naadigst enhver sin forsichring, for hvis hand i san maader forstrecher, ligesom tilforne effter billighed at lade wederfare oc eller sligt mod alle oc enhver med kongelig naade at erkiende, formoeder oc, at ingen sig herudi til fædernelandets oc egen frelse weigrer eller undslager. Gifvit etc. Hafniæ 31 decembris 1659.

Sæl. Registre XXIV. 515—17.

831. **24 Feb. 1660.**

Svend Gønge maa nedbryde 2 gamle Huse paa Bremerholm.

Frederik 3 bevilger, at nerverende Svend Hansen Gønge af Dragøer maa fra wores Bremmerholm bortføre det gamble huus sampt et lidet fiellehuus, som staar uden for wores bygmester Albertus Mattiesens huus, som wi hannem naadigst forundt hafver. Skrefvit etc. Hafniæ 24 februarii 1660.

Sæl. Registre XXIV. 529.

832. **12 Marts 1660.**

Privilegium for en Brygger i Nyboder.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste ansøgning oc begiering, at Pofvel Meyer, wores bager i de nye baadsmands boeder wed St. Anne broe, maa alleene were broger i fornefnte nye boeder effter afgangen Jørgen Lehn, som samme brøggerie tilforn skal hafft hafve. Dog skal hand forpligt wære det tilbørligen at wed lige holde, saa ingen sig med billighed der ofver skal hafve at klage, saa fremt hand denne wores benaading agter at niude, oc under straf som wedbør. Thi forbiude vj etc. Hafniæ 12 martij 1660.

Sæl. Registre XXIV. 537.

833. **7 Maj 1660.**

Om Holmens Menigheds Udstrækning.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wores elskelige kiere hr. fader salig oc høyloflig jhukommelses befaling er udgangen sub dato dend 19 maij anno 1632 om dennem, som skulle søge Holmens kirche oc holde dend for deris rette sognekirche, thi wille wi samme forordning iche alleniste udi alle sine ord, clausuler oc puncter, som

forskrefvit staar, hafve confirmerit, fuldbyrdet oc stadfestet, saa som wi dend oc hermed confirmerer, fuldbyrder oc stadfester, mens end ocsaa dend saavit hafver forbedret, at alle de, som wi paa Slodsholmen byggepladzer forundt hafver eller hereffter forundendes worder, endten de derpaa allereede bygget hafver eller hereffter byggendes worder, skal holde forneffnte Bremmerholms kirche for deris rette ordinarie sognekirche, de alleene undtagen, som deris bygge pladser eller huse der sammesteds af andre end af os tilforhandlet hafver, hvilche skal wære tilladt, at de søge den samme for deris sognekirche, som de hidintil giort hafver; enddog een deel af vore huuse oc skibs- saavelsom baadsmænds waaninger til andre forpandtes oc skiødes, som hidiutil effter forskrefne anordning ere beskichede at søge Holmens kierche, saa wille wi iche desto mindre, at de, som samme huse i saa maade bekommendes worder, tillige med de som hoye oc nedrige bestillinger paa Holmen oc des tilhørende stæder betroes, hvor de oc her i staden boer, kiender bemelte Holmens kirche for deris rette sognekirche med alt huis ministerio oc kirchen effter ordinancen wedkommende, hvad slags folch de oc monne wære, saavelsom de der boer oc boendes worder paa de nye pladzer wed Holmens reveer. Hvoreffter alle oc enhver etc. Hafniæ 7 maij 1660.

Sæl. Registre XXIV. 551.

834. **14 Juni 1660.**

Trinitatis Kirkes Menighed bestemmes.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effitersom wores elskelig kiere hr. fader, salig oc høylofflig jhukommelse, hafver ladet Gud dend allerhøyeste til ære fundere en kirche, heder Hellig Trefoldigheds kirche, saa wille wi naadigst, at alle de huus oc gaarder, som tilforne ere forordnede til dend Runde St. Anne kirche, som icke allereede til andre kircher ere lagde, saawelsom alle dem, vi der sammesteds bygge pladzer forundt hafver eller hereffter forundendes worder, endten de allereede derpaa bygget hafver eller hereffter byggendes worder, skal holde fornefnte Hellig Trefoldigheds kirche for deris rette ordinarie sognekirche med alt hvis ministerio oc kirchen effter ordinancen wedkommende er, hvad slags folch de oc monne wære. Hvoreffter alle oc enhver etc. Hafniæ 14 junij 1660.

Sæl. Registre XXIV. 571.

835. **15 Juni 1660.**

Sten i St. Annæ Kirke bevilges Magistraten paa Kristianshavn.

Borgemestere oc raad i Christianshafn fich bref paa steen i St. Anne kirche. Hafniæ 15 junij 1660.

Sæl. Registre XXIV. 576.

836. **18 Juni 1660.**

Mathias Foss beskikkes til Slotspræst.

Frederik 3 antager os elskelig, hæderlig oc hoylærd magister Mattias Foss at skal wære slodsprædichant paa wort slot Kiøbenhafn i os elskelig, hæderlig oc høylærd magister Michael Henrichsens sted, oc skal hand forpligt wære sig udi samme hans kald oc tienniste saa at forholde, som det en sand Guds ords tienner oc en ret sielsørger inden oc uden kirchen eigner, bør oc wel anstaar, hvorimod hand aarligen, saa lenge hand samme bestilling betienner, niuder ald dend pension, som bemelte hans formand nyt oc hafft hafver, hvoreffter wores rendtemestere etc. Hafniæ 18 junij 1660.

Sæl. Registre XXIV. 579—80.

837. **11 Avg. 1660.**

Erik Mogensen beskikkes til Hofpræst.

Frederik 3 antager os elskelig, hæderlig oc høylærd her Erich Mogensen at skal wære wores hofprædichant, oc hand nu hafver lofvet oc tilsagt udi samme sin bestilling at skiche oc forholde sig i alle maader effter ordinantzen effter dend æed, hand os soeret oc giort hafver, oc derhos, naar behof giores oc wi nogenstæds forreyser, oc hand derom blifver tilsagt os at følge, da hafver wi af wor synderlig gunst oc naade undt oc bevilget oc nu med dette wort obne bref under oc bevilger aarligen at wille lade gifve oc fornoye hannem, imedens oc al dend stund, hand er i samme wores tieniste, til pension 300 daler, til kaastpenge hver maanet 16 curant daler, 2 sædvaanlige hofklædninger, 30 daler til huusleye, saa oc paa tvende wognheste hver maanet 20 courantdaler, hvilchen forskrefne pension, kostpenge oc besolding skal begynde oc angaa fra dette brefs dato oc endes aarsdagen der nest effter oc saaledes aar fra aar forfølges, medens oc ald dend stund hand er udi samme kald oc bestilling, oc skal samme pension, kostpenge oc besolding aarligen af vor rendtecammer hannem gifves oc fornøyes. Bedendes oc biudendes etc. Hafniæ 11 augusti 1660.

Sæl. Registre XXIV. 636—37

838. **6 Sept. 1660.**

Bevilling for Apotheker Kristoffer Herfort.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig Christopher Herfort maa her udi wor kiobsted Kiøbenhafn it fuldkommen apoteche anrette och det udi hans lifs tiid at holde. Vdi hvilchet apoteche skal findes, præpareris oc fal holdes (effter ad det de andre materialister oc krudkremmere her i byen det at holde skal wære formeendt) til forefaldende nødtørfft oc leylighed medicamenta, composita, opiata, purgantia oc andre saadanne. Desligeste de süruper, conserva, condita, olea, ungventa et emplastra, som eeniste præpareris oc henrører in usum medicinæ, oc alle bemelte species saa ferske oc goede, at de kunde passere, naar de af facultate medica (som paa wisse tiider om aaret skal skee) blifver vissiterede, hafvendes derhos udi agt, at hand af alle slags kunde hafve tilreede, som paa it welbestilt apoteche bør at findes, naar noget ex medicis at componere eller præparere hannem blifver befahlet oc paalagt. Dog skal det iche hermed wære formeent materialisterne, krudkremmere, distilatorer oc andre at destilere oc giøre de slags destilata, siruper, conserva et condita af ribs, kirsebær, pommerantz oc andet saadant, som til daglig spisning oc anden gemeen brug henhører, ey heller bardskere at giøre hvis plastere oc ungventa de til deris handverch kunde behøfve, medens det at wære dennem en hver frit fore oc ubehindret tillat derhos at maa holde alt, hvis andre krudkremmere her sammesteds fore ex simplicibus, adskillige slags banquet, confect, candiceret oc andet saadant; skal hand oc maa holde en fri wiinkielder derudi at udtappe udi potter oc ammer adskillige slags drich, efftersom tilforne hidindtil hafver wæret brugelig, dog dend udgangne forordning om rinsk oc fransk wiin udi en kiælder iche at maa hedenlegges oc udtappes hermed i alle maader uforkrengt. Oc efftersom wi naadigst kunde betencke oc tilsinde fore, at til bemelte apoteche retteligen wed lige at holde, som det sig bør, wil høre store bekostning oc besvering, wille wi endnu ydermere naadigst bevilge oc tillade, at fornefnte Christopher Herfort hereffter maa were oc blifve forskaanet for effterskrefne borgerlig bestilling oc besværing, som er, at hand iche skal forordineris eller udnefnes til tingmand, roedmester, siunsmand, wurderingsmand, kiemner, kirchewerger, de fattiges forstandere, nefnsmand, at krefve tyrepenge eller andet saadant, paa det at apotechet iche derofver formedelst hans frawærelse udj andre bestillinger skulle forsømmes. Dog skal hand wære skat, hold, wagt oc anden borgelig oc byes tynge undergiffven effter sin formue lige wed andre borgere

oc indwaanere her sammesteds, saavit hand herudinden iche findes af os naadigst at wære forskaanet fore; at selge en hver hvad som de af hannem kunde behofve at kiobe for it lideligt oh billigt wærd, oc ellers sig i alle maader forholde effter de forordninger om apotechet giort ere eller herefter giørendes worder. Thi forbiude wi etc. Hafniæ 6 septembris 1660.

Sæl. Registre XXIV. 652—54.

839. **6 Sept. 1660.**

En af Kristoffer Herforts Sønner maa efter Faderens Død overtage Apotheket.

Frederik 3 bevilger effter underdanigst ansøgning oc begiering, at een af os elskelig Christopher Herfortz sønner, som befindes at wære kommen til dend alder oc erfarenhed, at hand effter foregaaende examen af medicis udi apotecherkunst døgtig eragtes, maa effter bemelte hans faders dødelig afgang niude oc beholde det apoteche her i wor kiobsted Kiøbenhafn, som wi hannem, nemblig Christopher Herfort, nu naadigst privilegierit hafver, saa lenge hand det tilbørligen forestaar. Dog skal hand forpligt wære apotechet forsvarligen at wed lige holde med ferske, tienlige oc fornøden ware oc ellers apotechet uden klage tilborligen forestaa oc forrette, saa fremt hand denne wores benaading agter at niude. Forbiudendes etc. Hafniæ 6 septembris 1660.

Sæl. Registre XXIV. 654.

840. **8 Sept. 1660.**

Bevilling for 2 Skærslibere.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste ansøgning oc begiering, at nerwerende tvende skierslippere, ved nafn Jacob Gillort oc Claus Bisson, maa bruge deris handtwærcker her i staden oc dermed deris næring søge. Thi forbiude wi etc. Hafniæ 8 septembris 1660.

Sæl. Registre XXIV. 660.

841. **19 Sept. 1660.**

Bevilling paa en Vinkælder i Færgestræde.

Frederik 3 bevilger effter underdanigste ansøgning oc begiering, at Jørgen Adrian Wichman maa holde wiinkielder udi det huus i Fergestræde her i wor kiøbsted Kiøbenhafn, hvorudi wiinhandel hafver været drefvet, hvilchen wiinhandel oc næringsfrihed icke alleniste i samme huus udi hans, mens endoch i hans hustrues oc deris arfvingers lifstiid, saa lenge nogen af dennem til stædet oc handelen lyst hafver, med bemelte gaard maa forblifve. Dog skal de tilforpligt wære at holde en døgtig svend udi kielderen, som fasbinder handtwærck oc

andet dertil hørende forstaar oc kand forrette, hvilcken svend udi lauget skal indskrifves oc [som] andre wiinhandlere lauget effter recessen forholde, saa fremt de denne vores benaading agter at niude. Forbiudendes etc. Hafniæ 19 septembris 1660.

Sæl. Registre XXIV. 667.

842. **26 Sept. 1660.**

Jagt forbydes i 3 Miles Afstand fra Staden.

Frederik 3 gøre alle witterligt, at efftersom wi udj erfaring kommer, at heromkring staden officerer saa welsom andre sig understaar med jagen oc skøtteri at bruge, thi befale wi saa oc hermed strengeligen forbiude alle oc enhver, wære sig officerer eller af hvad anden stand och condition det wære maa oc kand, at ingen sig hereffter understaar med hunde eller bøsser at lade finde tre miile heromkring staden, mens sig fra slig plaacherj oc jagt at endtholde under tilborlig straf oc største unaade. Hafniæ 26 septembris 1660.

Sæl. Registre XXIV. 674.

843. **13 Nov. 1660.**

Tilladelse til en Vielse i Bryggernes Lavshus.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom os elskelig Marturin du Pont, tolder udj wor kiøbsted Ribe, for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, att hand med forderligste acter att giøre sin datters brøllup med major Robert Colnet, daa haffuer vj effter hans vnderdanigste ansøgning nadigst bewilget oc tillat, saa oc hermed bewilger oc tillader, att deris copulation effter foregaaende troloffuelse oc sedvaanlig liusning aff predickestolen vdj Brøgerlaugshuus her udj staden maa holdes, dog att kircken, presten, skolen oc de vedkommende formedelst saadan benaading intet affgaaer. Giffuet etc. Haffniæ 13 novembris 1660.

Sæl. Registre XXV. 8.

844. **25 Nov. 1660.**

Bevilling til Oprettelse af et Sæbesyderi.

Frederik 3 bevilger os elskelig Hermand Jäger, handelsmand i Amsterdam, for sig oc sine arffvinger, att maa her i wore kiøbsteder Kiøbenhaffn eller Christianshaffn, paa huilcken aff begge steder det hannem best til pas kommer, oprette et sebesyderie, och det med efftersknreffne wilkor oc friheder, huormed vj samme hans sebesyderie vdj ti nest følgende aar, fra den tid att regne det i werck oc esse stillet er, naadigst benificerit haffuer.

1, Skal hand allene oc jngen anden i woris riger, prouintzer, steder oc lande paa bemelte tj aars tid maa sebesyderie oprette, aff huad slags sebe det vere kunde.

2. Skal bemelte Hermand Jäger eller hans arffvinger imidlertid maa toldfrj oc uden nogen paalegs betaling nyde och til det sted, huor dette werck oprettet er, jndføre lade disse materialier, som til seben at siude nødvendig behøffuis, nemblig potaske, hampefrøe, roffuefrøe oc kaalfrøe eller oc olien, som aff bemelte trende slags frøe giores.

3. Seben, som i forbemelte 10 aars tied sydes, skal hand eller hans arffvinger och maa toldfrj vdføre til huad sted enten inden uden riget dennem lyster.

4. Vj ville och til dette wercks desto bedre fortsettelse jngen toldfrihed paa huis fremmede sæbe, som i wore riger oc lande jmidlertid indføris, tilstæde.

5. Herhoes haffue vj naadigst bevilget och tillat, att naar bemelte Hermand Jäger eller hans hustrue ved døden affgaar, da skal det testament, som de her tilbørligen for notario i deris leffuendis liffue giort haffuer, vere byndigt och staae ved sin fulde værd, saaledes att ingen noget andet eller mere aff den effterleffuende skulle kunde pretendere end det, som forbemelte testamente indholder, och skal deris sønner, om det saaledis aff foreldrene anordnes och sluttes, ingen præferentz udj den effterlatte arffues deeling haffue for døtterne. Forbydendis etc. Haffniæ 25 novembris 1660.

Sæl. Registre XXV. 20—21

845. **1 Dec. 1660.**

Holmens Kirke maa indhegne en Grund ved Kirken.

Frederik 3 beuilger paa ansøgning, att det støche jord och pladtz liggendes nest ved den ny kirchegaards jord hos Holmens kirche her i vor residentzstad Kiøbenhaffn maa med et stacket werck indhegnes och indeluckes, oc strecker sig samme platz fra hiørnet paa bemelte nye kirche gaardtz muur och langs stranden til skarnkisten 38 alne. Item fra skarnkisten och op til steenbroen for den store kirchedøer imod wores Skipperboeder 52 alne, oc fra kirchedøren och til enden paa bemelte steenbro ud til addelgade 18 alne. Dog att forbemelte stachetverch, som om samme pladtz giort worder, iche saa hiøt giøres och opsettes, att det woris prospect och vdseende fra slottet kand vere præjudicerlig och hinderlig; desligeste skal och hermed, indtil paa videre naadigste anordning, tilladt vere, att aff

huer baad eller andet skibernm, som ved bemelte pladtz hender att anlegge, maa til forskreffne Holmens kirckes beste opberges 1, 2, 3 eller 4 skielling, efftersom samme baade och skibe rumme aff stoerhed och indhaffuende warer importantzer, huorfore kirchevergerne skal giøre kirchen goed rictighed och regenskab. Oc derimod skal kirchen selff stacketwercket oc pelene for stenene ved stranden, saa velsom pladtzen med varige broelegen ved lige oc mact holde, som det sig bør. Forbydendes etc. Haffniæ 1 decembris 1660.

Sæl. Registre XXV. 27.

846. **13 Dec. 1660.**

Eneret til at brygge et nyt Slags Øl.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Anders Wern, jndvoner udj vor kiøbsted Christianshaffn, for os vnderdanigst haffuer ladet andrage oc tilkiendegiffue, huorledes hand haffuer opfundet och inventerit et nye slags øl att brygge, som hand forhaaber saa velsmagende och behagelig att worde, som neppelig her i riget tilforn skal vere brygget, mens efftersom hand befrycter, att naar hand omsider med stoer arbeid och bekostning haffuer i werck stillet, att hand da aff sine tienere eller andre hannem dermed att effterfølge skulle ske indpas, haffuer hand om denne wores priuilegie och benaading derpaa vnderdanigst ansøgt oc begiert. Thi haffuer vj effter hans vnderdanigste anmoding och begiering naadigst beuilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, att ingen anden her i wort rige Danmarch end hand allene maa lade giøre saadanne nye inventioner aff kiolner eller ildebrand der i att bruge, ey heller sadanne maniere aff warme til malt derved eller offuer at tøre, saasom hand forbemelte acter i werck at stille, desligeste skal ey nogen anden tilstedes enten att bruge eller her i riget att indføre nogen saadan slags ny inventerede øl, vden hans eller hans hustrues vilie och sambtycke, saa frembt att kølnen icke skal bliffue ruinered, och øllet, som i saa maader, som forskreffuet staaer, her brygget, detz forbrydelse; hand skal och tillat vere alle andre nye slags øl, som hand her effter inventere kunde, med lige saadan frihed, som forskreffuit staaer, att oprette och sig til brugs uden nogen forhindring att føre. Huilche forbemelte priuilegia och friheder forskreffne Anders Wern och hans hustru, som hand bekommendes worder, vdj deres liffs tid, saaledes som forskreffuet staaer, fri och vbehindret i alle maader skal nyde och beholde. Thi forbyde vj etc. Haffniæ 13 decembris 1660.

Sæl. Registre XXV. 31.

847. **15 Dec. 1660.**

Bevilling til uden Ceremoni om Aftenen at begrave et Barn.

Frederik 3 beuilger effter ansøgning, att os elskelig Peiter Holmer, jndvohner her i vor residentz stad Kiobenhaffn, maa uden nogen ceremonj sit affdøde barns lig om afftenen hensette och lade begraffue, dog att kirchen, presten, skolen och andre vedkommende her vdj intet affgaaer. Giffued etc. Haffniæ 15 decembris 1660.

Sæl Registre XXV. 32.

848. **19 Dec. 1660.**

Tiendedelen af Konsumtionen bevilges dels til Byens Fornødenhed, dels til Magistraten.

Frederik 3 beuilger præsidenten, borgemester och raad her i vor residentz stad Kiøbenhaffn, saa velsom byen selff, att maa niude den tiende part af hues consumptionen sig her i staden kand bedrage effter den der om vdgangne consumptions forandring, til huilchen ende de och selff maa holde deres tienere, som tillige med wores betientere paa forordnede steder kand tilstede vere, och den beuilgede anpart, som forskreffuet staar, anamme och opberge, och siden den halffue deel aff forskreffne beuilgede anpart att forbruge til byens fornødenhed, och den anden halffue part att vere for præsidenten, borgemester och raad, som forskreffuet staaer. Forbydendis etc. Haffniæ 19 decembris 1660.

Sæl. Registre XXV 33.

849. **4 Jan. 1661.**

Fremmede Snedkersvende skulle først melde sig hos Hofsnedkeren.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att wores naadigste vilie och befaling er, att oldermanden for snedicherlauget her i staden tilholder dennem det tilfalder effter sneckers handwercks brug och maniere, att alle de fremmede sneckersvenne, som her til wor kiøbsted Kiøbenhaffn ankommer och her att arbeyde begierer, først woris hoffsnedicker Hans Balcke skal anmelde, om hand til woris arbeids fornødenhed kunde behøffue att bruge, førend de hos andre mestere i snedicker lauget bliffuer angiffuen, desligeste om nogen omsender hos hannem att arbeyde begierer, skal de hannem effter sedwane worde tilskichet, saa och att holde alle hans swenne vnder lige disciplin ved alle andre. Dersom nogen mutvilig och sig vtilbørlig imod hannem anstiler, maa ingen saadan en persohn i snecker lauget til arbeid antage, førend hand for sin forseelse sig tilbørligen hos bemelte voris hoffsnedicker purgerit haffuer och aff lauget udj hans eller hans fuldmectiges nerverelse straffet worder. Derforuden bemelte Hans Balck, huis drenge

vj enten selff til hannem vdj lære hensætter, eller de hand selff antager, i lauget jnd och vdskriffue, huoreffter oldermanden for sneckerne och samptlige sneckerlauget, de som nu ere eller her effter kommendis worder, sig kand vide att rette och forholde, ey giørendis herpaa forhindring i nogen maader. Thi forbiude vj alle och en huer her imod att giøre etc. Haffniæ 4 janvarii 1661.

Sæl. Registre XXV. 44.

850. **24 Jan. 1661.**

Privilegier for Stenhuggerne.

Præsident samt borgemester oc raadmend vdi den kongl. fri rigs stad Kiøbenhafn giøre witterligt, at eftersom erlig och vell forstandige mand Jens Andersen, steenhugger, paa samtlig steenhugger her i staden deris weyne os tienstvilligen igien hafuer andraget oc till kiende gifuit hafver, huorledis deris handtwerch och ringe næring udi forleden krigs och beleyrings tid fast gandske hafuer verett nedlagt, oc de iche desmindre store besueringer med inquartering, contributioner, vagt, arbeide oc anden tynge lige ved andre deris medborgere vdstandet hafuer, saa der offuer de paa deris fattige middell och formue megit er besuerget och till agters kommen, i seerdelished skall dem skee stor indpas udi deris handwerch med steen- och belt-huggere af nogle, som nylig skall vere kommen af byen, oc ingensteds reist paa handwerchet eller ere dyctige et epitaphium at forferdige, medens skall forferdige godt folchis steen och arbeide, och dog med slig deris bønhasen frratager dem næring, saa der offuer de med hustru och børn maa lide nøed och trengsell, saadant och (at) forekomme hafuer veret foraarsaget af os tienstskyldig at begiere nogle visse artichler, ved huilche de wed deris handtwerch oc borgelige næring tjllbørligen handthefuis och beskiermis kunde, huilchet efter alt udi sig self billighed er, hafue vi dennem vndt och bevilget følgende artichler.

1. Ingen, som her udi staden iche ere borgere och bosaatte, maa dennem her med bildt- eller steenhugger handtwerch opholde eller lade bruge, steenhuggere, som her udi staden borgere oc byens thynge och besuering udstaae till indpas och skade i deris næring; vnderstaar sig nogen hermed at bruge samme handwerch, hemmelig eller aabenbare, skall tiltales, stande tillrette och strafis, som vedbor.

2. Ingen suene af samme handtwerch skulde tillstedis her i staden at blifue mester och ey arbeid antage, førend hand her udi staden hos en mester hafuer arbeidet it aars tid, der nest wundet sit

borgerskab oc bewiser sit handwerch hos en erlig mester tilbørligen at hafue lerdt och der udi saa dochtig befindis, saa hand for mester kand passere och her kand oc bor antagis; de suene, her lerdt hafuer, skulde der forvden paa handtwerchet reise i ringeste paa it aars tid, paa det staden med gode, erfarne och bequemme mestere i samme handtwerch och kunst kand vorde forsiunet.

3. Skall och ingen suend af fortred oc mudtvillighed och vden tilbørlig aarsag tage afsked och forlof fra den mester, hand hos arbeider, och arbeide hos en anden antage, under tillbørlig straf.

Huilche poster, efter at wi hafue befundet och eragtet billige, och for steenhuggerne till deris handwerch och nærings forfremmelse nøttige och gafnlige, haffue wi dennem, som forberørt, bevilget och dennem her med fuldbiurde oc stadfeste, saa der efter alle oc enhuer, dem her efter ville nedsette och steenhugger handwerch bruge, dem der efter endelig hafue at rette. Des til bekreftning under woris her neden trøgte stads secret. Actum Kiøbenhafn den 24 januarij 1661.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1289—92.

851. **24 Jan. 1661.**

Vedtægter for Smedene.

Præsident samt borgemester och raad udi den kongl. fri rigs stad Kiøbenhafn giøre witterligt, at eftersom erlig och vell forstandige Augustinus Otte, oldermand for smedde lauget her i Kiøbenhafn, paa samme laugs vegne os suplicando hafuer andraget, huorledis adskillige v-ordninger sig vdi deris handverch skall tildrage, iser med deris suenne, huilche strax de hafue vdlert dennem fortredelige och motvillige anstille, och v-anseet de iche ere saa døgtige i deris arbeïd, som en god suend, meget mindre som en mester det burde, wille de dog iche efter deris lere nogle aar for suenne hos mesterne arbeide, mens enten tage dennem forlof [och] giøre dennem self till mestere eller dennem udi Christianshafn, uden gammell Øster port eller andre [steder] nedsette och med deris arbeid och fusken paa smedde handtverch giøre lauget stor indtrang och hinder udi deris handtverch och næring, som dog nu udi forleden krigsaaringer mesten hafuer nedlegget, och mesterne stor tynge, vagt, inqvarteringer och anden besueringer udstaaet hafuer, da, paa det saadant kunde forekommis, hafuer de verit foraarsaget følgende poster till deris laugs artichlers forbedring af os tienstvillig at søge och begiere, huilche, efter at vj hafue ofuerweyet och dennem befunden tienligt och gaffnligt till bemelte nærings for-

fremmelse, hafuer wi vndt och bevilget, saa och hermed vnder och bevilger efterfølgende artichler.

1. Alle grofsmedde och kleinsmedde suenne, samt alle andre suenne, i samme laug ere incorporerede, de nu her i staden ere eller her efter andre steds fra hidkommendes worder, heller her efter lert hafuer, eller her lerde worde, skulle her, naar di dennem agter dochtige sig her at nedersette och lauget esket hafuer, paa to aars tid arbeidett her i staden hos huilche mestere dennem fornøden hafue, saa at naar de imidlertid och der efter udi deris arbeide och prøffue noch som døctig for en god mester er befunden, och deris borgerskab vundet och laugs rettighed giort haffuer, maa de annammis och indtagis udi lauget och des rettighed som andre laugsbrødre niude, saa de och ingen anden, som ey ere borgere och vden samme laug, maa sig her nedersette och bruge smedde handtverch, eller lauget med fusken eller bonhasen giore nogen indpas udi deris næring, under alvorlig och tilbørlig straff.

2. Och paa det at laugsbrøderne och deris paarørende till deris forfremmelse kunde niude noget billigt och tillbørlig beneficium, er for dennem gafnligt eragtet, at huilchen suend for sig befrier med een af laugens mesters enche eller døtre, skal vere fri for fornefnte to aars arbeide; den samme frihed skall en mesters søn och niude, dog at ingen udi lauget annammis och tillstedis, vden de sig erlige och vell hafuer anstillet, ere vberochtet och hafuer deris erlige skudzmaall och lerebref, huoraf deris døctighed, som foreskrefuit, erfaris och fornemmis kand.

Disse puncter hafue vi som forberørt smederne her i staden och alle de, som i samme laug ere, till deris laugs artichlers bestyrchning och nærings forbedring vndt och bevilget och dennem nu her med bekrefte och stadfeste, saa alle och enhuer, som deris laug winde, der indtagis och for en laugs broder ehrkiendis, vill sig endelig her efter skulde rette och forholde, vnder paafolgende och alvorlig oc tillbørlig straf. Des til bekreftelse vnder voris stads secret. Kiøbenhafn den 24 januarii anno 1661.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1167—70.

852. **4 Feb. 1661.**

Vedtægter for Skomagerne.

Præsident samt borgemester och raadmend udi den kongl. fri rigs stad Kiøbenhafn giører witterligt, att eftersom erlig och velforstandige mand Simon Cronborg, oldermand for skomager lauget,

paa samme laugs weigne os tienstligst tillkiende giffuet hafuer, at skomagerne af vnderskedlige bonhasere och fuskere, som ey ere udi deris laug och iche deris borgerskab haffuer wundet eller borgelige tynge udstaar, skall skee stor indpas och skade i deris hantwerch och næring, der imod de ey alleene udi forleden krigs och beleyrings tid stor contributioner och indquarteringer hafuer udstanden, mens endnu maa bere daglig tynge och med deris hantwerch, naar aff øffrigheden paafordris, guarnisonen maa betiene, da paa det de der imod i deris laug och næring noget maatte bestyrchis och forfremmis, haffuer de tienstwilligen weret begierende, wi dennem till deris laugs artichles forbedring wille bewilge følgende poster, huilche, efter at wi dennem ofuerweyet, billige och gafnlige befunden, hafue wi dennem samtøcht och bevilget och nu her med bevilger fornefnte skomager laug følgende artichler.

1. Ingen, som ey her i staden er borgere, bosatt och skomagerlauget vundit och der udi for en mester annammit er, maa giøre eller bruge skomager gierning, megit mindre maa holde suenne eller drenge; befindis nogen i saa maader paa handtwerchet at fuske, da haffue forbrut huis arbeide de i saa maader haffuer med at fare, halfparten till de fattige her i staden och halfparten till laugs omkost, eller efter beskaffenhed stande till rette och straffis som wedbør.

2. Alle skomager suenne, som ey er mester sønner i lauget, skulle forplict were hos en mester i lauget continuerlig at arbeide i ringste paa et aars tid, som de dennem i lauget skal lade indskrifue for, førend hand maa tillstedis at blifue mester, i lauget indtagis, dog de suenne, som sig i echteskab indlader med en mester enche eller dater, derfor fri at vere.

3. Huilchen suend, som sig vill paatage at vere skoflecher, oc sig i skoflecher lauget vill indgiffue, skall forplicht were at tage deris richtig afskeed och skudzmaall fra skomager lauget, huilchet, naar hand erlanget hafuer, stande hannem da frit fore sig i fornefnte laug at indlede.

Huilche fornefnte poster, som forberørt er, efter at wi dennem hafue befunden och eragtet billig och for samtlige skomagere till deris handtwerchs och nærings fortsettelse och forbedring nutige och gafnligt, hafue wi dennem fuldbiurdet och samtycht och dennem nu her med stadfester och bekrefter, saa der efter alle och enhuer, som deris laug winde, der udi annammis och for en laugsbroder erkiendis will, dennem endelig skall haffue at rette och forholde, vnder tillborlig straf; imod saadanne bewilning och frihed fornefnte skomager

laug, efter deris egen erbiudning, skall forplict were de fattige her i staden aarligen at gifue och forære 50 par skoe, huilche skomagers oldermand her sammesteds skall lade leffuere och der paa hans quitering annamme. Des til bekrefning vnder voris her under trøchte stads secret. Kiøbenhafn den 4 februarij anno 1661.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 925—27.

853. **13 Feb. 1661.**

En Professorresidents i Kannikestræde maa afhændes. Jfr. Nr. 855 og 872.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom rector och professor vdj universitetet her i woris residentz stad Kiøbenhaffn for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis academiet formedelst fremfarne aaringers store besuerlighed udj adskillige betyngelser och gield er geraadet, och detz residentzer saare brøstfeldige skal vere och betimmelig hielp at vdkreffue och dertil ingen middel vere skal, huorfore de vnderdanigst hos os haffuer ladet ansøge och begiere, vi naadigst tillade ville, at den residentz i Cannichestrede, som affgangne her Christian Frijs, fordum voris elskelig kiere her faders och høylofflig jhukommelses cantzeller, haffuer tilhøert, som for nogle aar siden til academiet kiøbt er, igien selges maatte, paa det universitetet i eendeel detz tyngsel forlettis kunde, efftersom samme residentze for sin vitløfftighed skyld academiet dog til besvering skal vere, da haffuer vi effter forbemelte omstendigheder naadigst bevilget och tillat, saa oc hermed bevilger och tillader, at forskreffne residentze, som til academiet aff forskreffne affgangne her Christian Frijs kiøbt er, igien maa selges och affhendes til huo derfor mest giffue vil. Forbydendis etc. Haffniæ 13 februarij 1661.

Sæl. Registre XXV. 56—57.

854. **22 Feb. 1661.**

Privilegium for Valby Kro.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Hans Pedersøn Bladt, jndwohner her i vor residentz stad Kiøbenhaffn, for oss vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis hand udj Valdbye, strax effter at freden nu sidst sluttet bleff, it kroerhus med stalderum til 16 heste haffuer ladet opbygge til de reysendis tieneste paa det sted, huor tilforn et kroehuus standet haffuer, och sig endnu ydermere haffuer erbudet flere stuer och stalderummer paa egen bekostning til de reysendis beqvemmelighed der at lade forferdige, saa efftersom vj aff os elskelig Johan Christoff von Cørbitz til Hellerup hans

vnderdanigste erklering naadigst erfarer hoy fornodenhed at vdkreffue, at forskreffne kroe worder opretted och ved lige holdet for fremmede och veyfarendis folck, som ey andensteds om nattetide formedelst bemelte Kiøbenhaffns forstads ødeleggelse och porternis tilluchelse logere kunde, da haffuer vj effter vnderdanigst ansogning och begiering naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at forbemelte Hans Pedersøn Bladt forskreffne kroe maa oprette och der effter for sig den allene at niude och beholde, dog skal hand tilforpligt være den skichelig och vel vden klage at holde, saa de veyfarendis for billig och lidelig kiøb, paa huis de til nodtørfftig vnderholdning behoffuer, vel kand bliffue accomoderit, saa frembt denne voris benaading skall nogen krafft haffue etc. Haffniæ 22 februarij 1661.

Sæl. Registre XXV. 60—61.

855. **27 Feb. 1661.**

Kontrakt om Vinduerne i den afhændede Professorresidens (se Nr. 853 og 872).

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig, hederlig och hoylerd doctor Hans Svane haffuer bekommet voris naadigste befaling sub dato Kiøbenhaffns slot den 29(?) februarii udi nerverende aar, at imellom forhandle os elskelig her Hannibal Sehsted etc. oc hederlig oc høylerd mand mester Rasmus Vinding etc. om de vindeuer och vdsigt, som vdgaaer til forskreffne mester Rasmus Vindings pladtz af sallen vdj den residentz, som bemelte her Hannibal Sehsted acter sig at tilforhandle udj Cannickestredet liggendes, och affgangne her Christian Frijs haffuer tilhoert, saa at det i fremtiden kand vere vforanderligt oc vdisputerligt, da effterdj vj naadigst erfarer imellom bemelte her Hannibal Sehsted paa den ene och mester Rasmus Vinding paa den anden side om samme vindver oc vdsigt aff den sal, som udgaaer til mester Rasmus Vindings pladtz, i residentz gaarden, som bemelte her Hannibal Sehsted sig aff universitetet tilforhandler, saadan en contract som efterfølger at vere oprettet, huor til de andre professores (effterson bemelte Vindingij residentz universitetet tilhører), godvilligen haffuer giffuet deres stemme och samtycke, nemlig at den biugning, som staaer i mester Vindings residentze imellom gadehuset och den grundmurede udskud, slet skal borttages, oc her Hannibal at lade giøre vinduer vd til mester Rasmus Vindings residentze fra gadehuset oc indtil det grundmurede vdskud, uden oc neden til udj begge salle och logementer vforanderlig och vdisputeerlig vdj fremtiden, huorimod skal oprettes i forskreffne mester Vindings residentze et huus til køchen och spisekammer med et halff tag, tagedreffuet vendendis

ind ad imod mester Finckij residentze oc haffve, hvilcket hus, som bliffuer tu fag bred, skal begynde fra mester Vindings vdskud och bygges lige høyt och bret med det oc endes i lengden paa den fierde stolpe paa halffue huset, fra det grundmurede vdskud regnet, oc skal iche mester Vinding eller hans effterkommere nogen biugning eller planckeverck lade opreyse. Dog skal den imellom platz i sig selff høre til mester Vindings residentze vforanderlig til at sætte smaa træer udj eller at lade smaa kræ gaa udj, oc samme voris naadigste befaling i saa maader med begge parters fornøyelse paa voris egen naadigste ratification tilborligen at vere effterkommet. Haffuer vj samme contract, som forskreffuit staaer, effter detz jndhold confirmerit, fuldbyrdet och stadfestet, saasom vj oc det hermed confirmerer, fuldbyrder oc stadfester udj alle sine ord, clauseler och puncter, saa den i alle maader for effterkommerne skal vere vforanderlig och udisputerlig. Forbydendis etc. Haffniæ 27 februarij 1661.

Sæl. Registre XXV. 65—66.

856. **1 Marts 1661.**

Skøde paa en Grund paa Vesterbro (Matr. Nr. 72 ɔ: Nr. 37 paa Vesterbrogade og Grunde i Viktoriagade og forbi den gamle Jernbane).

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Gabriel Boemand, kleinsmid och jndvohner i vor residentz stad Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis hand til sinds er en skiudebane her udenfor staden at bekoste och oprette, huor borgerskabet her sammesteds och andre, som dertil lyst haffuer, sig udj skiuden des bedre exercere och offue kunde, med vnderdanigst begiering vj hannem der til en beqvemme pladtz naadigst forunde ville, da haffuer vi naadigst bevilget och tillat, saa och hermed beuilger och tillader, indtil vj anderledis tilsigendis worder, til bemelte skiude banes oprettelse maa ved det yderste trenchement och wold vesten her fra staden niude effterfølgende pladtz, nemlig den yderste fra porten och langs vd med courtinerne forbj tre boelwercker imod stranden, som paa den vester side graffuen aff trenchementerne jndsluttes, saa och indenfor imod festningen med en liden opkast grøfft i lige maade besluttes. Dog maa bemelte Gabriel Boemand samme pladtz ey til anden nytte end til skiudebanens brug allene anvende, saa det ey kommer festningen til nogen forhindring eller skade i nogen maader. Thi forbiude vj etc. Haffniæ 1 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 66

24 Marts 1676 vitterliggjør Magistraten, at den efter kgl. Bevilling af 5 Nov. 1674 maa nyde Jordskyld eller billig Kjendelse af de Pladser, som bebos udenfor

Stadens Porte, hvorfor den bevilger Gabriel Boumann »en Plads og hosliggende Haverum liggendes vesten udenfor Stadens Vesterport indenfor den yderste gamle Trenchements Vold, strækkende sig i Længde og Bredde efter Ingeniør Gotfred Hofmans Alenmaal som følger: af øster i vester langs med Landevejen 103 Alen, af synder i nør langs den gamle Trenchements Vold 92 Alen, bagfra Skydebanen, saavidt Gaardsrummet strækker, 52 Alen. langs Haven 60 Alen, den fjerde Side af Haven imod Fæstningen 51 Alen«; deraf skulde gives aarlig Jordskyld 4 Rdl. Herpaa kgl. Stadfæstelse 14 Juni 1676 i Raadstuearkivet.

857. 6 Marts 1661.

Vedtægt om Slagterne.

Præsident samt borgemester och raadmend udi den kongl. fri rigs stad Kiøbenhafn giøre witterligt, at eftersom Kongl. May. wor allernaadigste herre och konnings den 14 januarij sidst forleden udstede naadigst trygt consumptions forordning blant andet tilholder, at huer byes øfrighed skall forordne it vel bestelt slagter laug, saaledis at sig ingen vnderstaa noget at slagte, som iche i lauget er, vnder høy straf, och at sette en wis pris huad slagterne skall giffuis for huert slags de slagter.

Saadan høystbemelte Kongl. May. naadigst mandat och forordning underdanigst at efterkomme hafuer wi beskichet och forordnet, saa och nu hermed forordne och bestille disse efterskrefne slagtere eller slagterie betiente, nemlig Jens Madzen, Arffuit Børgesen, Hans Pedersen Nyre, Oluf Olufsen, Børge Olsen, Christen Dreier, Amon Suensen, Niels Pedersen, Oluff Nielsen, Oluf Jensen, Povell Skeiman, Jens Pedersen, Jon Estensen, Niels Christensen, Erich Andersen, Jens Olsen, Rasmus Madsen, Oluf Olufsen, Hendrich Madzen, Hans Pouelsen, Lauridz Pedersen, Lauridz Andersen, Peder Jensen, Jørgen Jensen, Lauridz Nielsen och Søren Pedersen, huilche fornefnte slagteri betiente tillige med de andre stadzens slagtere, som i lauget ere, och deris tienere skulle slagte for alle stadzens jndvaanere, huo de were kunde vden forskiell, dog skall dennem hermed alvorligen och strengeligen vere advart och befalet, iche for nogen heller for dem self noget at slagte, førend for dennem af ziise seddell bewisis, der af den tillbørlig consumtions told at vere aflagt, huor om de den ene accisse seddell der paa hafuer at annamme och den till slagternis oldermand lefuere, og ham derom forstendige, førend de noget slagte; dersom befindis de slagte enten stude, kiøer, suin, kalfue, faar eller lam, førend saaledes med accise seddell bevisis och for oldermanden angifuit er, som fornefnt, skulle de derfor tiltalis och strafis, efter der om høybemelte Kongl. May. consumtions forordnings medfør, och skall bemelte slagter betiente til slagter løn for huis de i saa maader

slagter, betalis af dem som slagte lade for en stud eller koe 2 ℔, it suin 12 ß, en kalf 1 ℔ och faar eller lam 4 ß, och skulde de ingen videre slagterpenge af nogen maa fordre eller annamme end forberørt er, vnder tilbørlig straf; och ligervis som forskrefne stadsens slagter udi lauget saa vell som dė anordnede slagter betienter skulle alle slagte for alle stadzens indbyggere, saa ingen anden uden de der till skall lade bruge, eller dem ingen indpas i saadan deris næring at maa giøre, saa skulde de der imod forpligt vere stadens borgerskab, jndvaaner och gandske menighed tilbørlig och vell at betiene, saa enhuer udi slagtetiden och eller andre tider med slagten efter huis nødtørfft fligtig vden ophold och forsømmelse worder expederet, vnder denne deris friheds forliis.

Derforuden hafuer wi bemelte slagteris betienter mod saadan deris tro och fligtig opvartning wndt och bevilget, saa och hermed bevilge och tillade, att ingen anden her udi staden maa handle och selge grønsaltet oxekiød och flesk, och det paa Amager torffue de tuende torffue dage om vgen, dog saa at de oxekiød maa selge, som ringere end i sex dage hafuer veret slagtet; skall och fornefnte slagter betienter ey maa giore stadens slagtere nogen jndtrang med noget andet end fornefnte, saa de ey till deris egen handling at selge maa slagte kalfue, faar eller lam, meden det samt alt anden slags fersk kiød at selge stadens slagtere, som i lauget ere, alleene at vere forbeholden, saa alle fornefnte slagtere udi alt fornefnte och eller alt andet vedkommende dennem vnderdanigst haffue at rette och forholde efter høybemelte Kongl. May. allernaadigste udgangne consumtions forordning, vnder tilbørlig tillrettestandelse. Des till bekrefning actum den 6 martij anno 1661.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1110—14.

858. **7 Marts 1661.**

Bevilling til at brygge Bryhan.

Frederik 3 bevilger, at Bartholomeus Jetzener, jndvohner i vor residentzstad Kiøbenhaffn, maa brygge bryhahn her sammesteds, och det indtil anderledis forordnet worder. Der imod skal hand forplict vere at brygge got, vstraffelig bryhan, saa der offuer icke skal klages. Oc skal kiøbet paa samme bryhan aarlig 3 vger effter Mickels dag aff præsidenten, borgemester och raad i bemelte vor residentz stad Kiøbenhaffn settes, huad hand aaret igiennem bør for huer tønde bryhan at haffue och offuer den prijs det icke til nogen affhende. Thi byde vi etc. Haffniæ 7 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 75.

859. **12 Marts 1661.**

Forordning om Renovationen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effterson forrige och hidindtil practiserte anordninger om gader och stræder, marckedspladtzer och broer i wores residentzstad Kiøbenhaffn at reene holde liden eller ingen nytte hidindtil skaffet haffuer, oc det baade for byens reenligheds skyld saa vel som och for at forekomme de siugdommer, som wreenlighedens stanck foraarsage kand, er høyligen fornøden, at de middel betenckis och skaffis, huor ved sligt i en fuldkommen gafnlig oc varig brug kand fattes, da haffuer vj naadigst for got anseet efterfølgende forordning der om at giøre oc publicere lade.

1. Første skal alle store gaarde i wores residentz stad Kiøbenhaffn, i huem de och tilhøre aff adelige, geistlig, borgelige och anden verdslige stands personer, ingen vndertagen, taxeris for visse fag, och aff huer fag, som de worder taxerit for, giffue til byens reenlighed i werck at stille och ved lige holde 1 ß danske om maaneden, men paa det ingen sig offuer taxeringen skal haffue at beklage, da skal huer stoer gaard saa vel med indbygningen som med vdbygning til gaden icke regnes i alt høyere en for 30 fag oc effter den maade, som forskreffuit staaer, betale et heelt aar 3½ rixdaler 24 ß danske. De gaarder, som ere 15 fag til 29, skal iche regnes høyere end for 15 fag och giffue det hele aar 1½ rixdaler 36 ß. Huse fra 10 til 14 fag skal iche regnes høyere end for 10 fag och giffue et heelt aar 1 rixdaler 24 ß. Waaninger fra 4 til 9 fag regnes icke høyere end for 4 fag och betaler et heelt aar ½ rixdaler. De waaninger, som ere tre fag, betale iligemaade 1 ß danske om maaneden aff huer fag, som bedrager sig udj et heelt aar 36 ß danske.

2. Pengene, som forskreffuet staaer, aff alle och enhuer gaarde och huse her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn beboer, ihuem eyermanden end och der til mon være, uden nogen exception och ophold erlegges och betales til dends fuldmectige, som nu eller her effter ordinerit worder aff den general renoverings directeur, som aff os offuer dette werch forordnis, oc det vnder straff som vedbøer.

3. Oc som til dette werckes forrettelse skal idelig holdes 24 heste med 24 lucte vogner eller karrer med detz tilbehøer och en person til huer karre, saa velsom 11 personer til de 11 quarterer her i byen, som skal hauffue opsigt at ingen vhombskhed nogen tid paa gaden kastis, sampt foget, skriffuer och andre flere personner, effterson tiden och leyligheden det udkreffuer oc den forskreffne jndkomst aff gaarde och huse her i byen ey effter vngefehrlig giorte

overslag och calculation nær kand stoppe den vdgifft, som dette werckes tilbørlig fortsettelse erfordrer, da ville vi naadigst, at aff alle fragtvogne, huer reyse de fra eller til byen giør, saa och aff alle bønder-vogne, huer gang de kommer til torffvet, skal giffues 1 ß danske, som til general directeurs betientere skal uden imodsigelse och ophold betales, huor imod bemelte general directeur och skal forplict være torwene, saa snart der til rum giffues, strax at lade reengiøre, saa at de altid reene holdes.

4. De som sancker extraordinarie møddinger aff heste och andet qveg, maa icke med deris egne heste, wogne eller hiulbører det vdføre, och skal saadanne møddinger aff de lucte wogne eller karrer allene, som til gaderne at reenholde forordnede ere, udføres, och for huer læssis vdførsel betalis til general directeurs fuldmectige 4 ß danske, til den ende at dette werck sin nødwendig omkostning, uden huilcket det ey kand fulddriffues, icke skal feyle och fattis, imod huilchen och saaledis som den i denne forordning specificerit findis general renoverings directeuren skal vere forplict alle broelagte gader, stræder och pladtzer, saa och broer her i vor residentz stad Kiøbenhaffn, de ny St. Annæ boder undertagen, och (at) lade tilbørligen och som hand acter at forsvare reenholde, saa velsom och, naar det behøffuis, den offuerflødige ijs och snee, som vbeqvem kiørsel och fart her i gaden foraarsager, udfører, dog skal en huer for sit fortog samme is och snee lade opstøde, tilsammen legge och hielpe at paa læsse.

5. Vdi huer gade skal, saa vit det tilstrecke kand, en aff foromrøerte vogne eller karrer tvende gange om vgen komme, haffvendis med sig et liud och advarsel, ved huilchet alle och en huer skal vere ferdig skarnet paa gaden for sit huus at sammenfeye lade och det saa velsom den vreensel, hand i sit huus och gaard kand haffue sancket, paa wognene at lade læsse. Befindes nogen for sine dore paa gaden nogen vhomskhed at haffue aff sit huus kastet, da skal den strax aff de der till ordinerede renoverings svenne pantis och giffve 3 ℔. Er der nogen saa dristig, at hand sig der imod sætter eller i andre maader och tilfelde nogen aff renoverings betiente och folck med skemmelig och bespottelig ord och naffne begegner och tiltaler, straffes første gang paa fire ℔ danske, anden gang paa 6 ℔ danske och tredie gang 10 slette daler, och de, som saadan straff ey kand vdgiffue, med fengsel. Naar mehrbemelte vogne och karrer paatager och vdfører heste- och qveg-mødding, skal den, for huem det vdages, maa lade paalæsse saa meget hannem siunes paa vognen

at kunde gaa. Huor ingen indkiørsel i gaarden er, skal dends folck, som huset beboer, hielpe det meste muligt møddingen at læsse och ud til vognen eller karren, som paa gaden holder, forskaffe.

6. Oc som til dette werck tilbørligen at indrette och forfremme vomgengeligen fornøden er huse och en visse beskicked pladtz, huor stalderum och andre fornøden steder kand vere til renoverings folcket, dets materialier, heste och andet, som der aff dependerer, da haffuer vj naadigst anordnet och befalet, saa och hermed anordner och befaler, at en huer til den bekostning, som der paa vil gaa, skal erligge och betale til general renoverings directeuren eller hans fuldmectige et halfft aars vdgifft offuer det forrige, som specificerit er, at skal aarligen til wercke[t]s fortsettelse giffues, huilcket til den 4 aprilis førstkommendis skal vfeylbarligen betales dette første aar allene. Huor effter alle och enhuer etc. Haffniæ 12 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 78—81.

860. **12 Marts 1661.**

Om Afgift til Renovationen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi til goed polities stifftelse och forbedring haffuer naadigst for got anseet en sær forordning at lade vdgaa om voris residentz stad Kiøbenhaffn vdj goed och tilbørlig reenlighed at holde lade och til samme werckes begyndelse och forretning fornøden er først at forlag aff penge der til forskaffis, dernest at en vis tid settis, fra huilchen dermed skal begyndes, da er vores naadigste vilie och befahling, at alle och enhuer, aff huad stand de och ere, som bygge och boe i bemelte voris residentz stad, erlegger och betaler til os elskelig Johan Esmit, vores tolder her sammesteds, som vi til generaldirecteur offuer samme werck naadigst bestillet haffue, eller hans fuldmectige, huis penge i forbeneffnte woris forordning specificerede ere der til at skulle giffues oc det udj dette første nerverende aar til den 4 aprilis førstkommendis och i de andre effterfølgende den halffue part til huer paaske, den anden halffue part til huer St. Mickels dag, dernest at en huer sine gaarde och gader rene haffuer to vgersdagen effter førstkommendis paaske. Huoreffter alle och en huer som vedkommer sig haffuer at rette och øffrigheden her i staden der offuer alvorligen at holde, saa at dend aff os naadigst bestilte general directeur eller hans fuldmectige ald muelige assistentz skeer baade udj pengenes oppebørsel, saa och udj alt andet, som kand tiene til wercketz forfremmelse. Haffniæ 12 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 82.

861. **14 Marts 1661.**

Beskikkelse for en Generaldirektør for Renovationsvæsenet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Johan Esmit etc. os først vnderdanigst forslag giort haffuer, huorledis voris residentz stad Kiøbenhaffn paa en gaffnlig och practiquabel maneer kunde i goed reenlighed holdes effter der om vores naadigste vdgangne forordnings vijdere formelding, daterit Kiøbenhaffn den 12 martij udj nerverende aar, da haffuer vj naadigst bevilget, forordnet och tillat, saa och hermed bevilger, forordner och tillader bemelte Johan Esmit at haffue almindelig direction offuer samme jndstifftede werck i qvalitet aff general directeur, och det paa otte nestfølgende aars tijd fra dette wort obne breffs dato at regne; dersom det hannem och anstaaer wercket lenger at forwalte, naar bemelte tid expirerit er, skal det hannem for nogen anden bevilges och betroes eller och tillat vere det til huem hannem lyster at offuerdrage. Forbydendis etc. Haffniæ 14 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 82—83.

862. **30 Marts 1661.**

Kjøbenhavns og Kristianshavns Vognmænd maa lade sig bruge i hvilke af de to Byer, de vil.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom for os vnderdanigst haffuer ladet andrage och berette wognemendene i vor festning Christianshaffn, huorledis dennem aff vognemendene her i vor kiøbsted Kiobenhaffn stoer jndpas och skade i deres brug och næring giøres, i det de dennem deres fract, som de aff Kiøbenhaffns jndvohnere worder for betunget, formeener och saaledes dennem dermed ville forhindre noget for Kiøbenhaffns borgere her i staden for betaling at age, da haffver vj naadigst for got anseet, at wognemendene i bemelte Christianshaffn, lige saavel som de udj Kiøbenhaffn, maa vden nogen forskeel i huilcken aff bemelte steder de fragt kand bekomme, sig aff en huer, som deris tieniste kand behøffue, maa leye lade, sa ingen aff bemelte steders vognemend mod hin anden her effter udj dette tilfald nogen prætention skal haffue; men at dermed effter den wores om wognemend vdgangne forordning forholdes. Forbydendes etc. Haffniæ 30 martij 1661.

Sæl. Registre XXV. 88—89.

863. **7 April 1661.**

Bevilling paa et Stolestade i Nikolaj Kirke.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom os elskelig her Olluff Parsberg for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, at hand

for rum tid siden haffuer bekommet kirchevergerne til St. Nicolaj kirche i vores residentz stad Kiøbenhaffn deres skiode och forvaring paa et stolestade der udj kirchen, som affgangne Endvold Kruse tilforn skal haffue forhuerffuet kongl. breff och forsickring paa at skulle ligge til dend gaard her i staden, som bemelte her Olluff Parsberg nu tilhorer, da haffuer vi effter vnderdanigst ansogning och begiering naadigst bevilget och forundt, saa och hermed bevilger och forunder, at saa lenge bemelte gaard forskreffne Olluff Parsberg, hans børn samt børnebørn frem ad den eyendes worder, da skal samme stolestade gaarden vnderliggendes vere oc ey derfra selges; men naar det hender sig, at gaarden bleff til nogen fremmed solt och affhent, da skal det kirchevergerne frit for stande huem de løster bemelte stoelstade at forunde. Forbydendes etc. Haffniæ 7 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 92—93.

864. **13 April 1661.**

Skøde paa Grunde i Stormarngade og Ditmarskgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Johansøn, raadmand i vor kiøbsted Christianshaffn, och hans arffuinger tvende vores stycher jord til tu byggepladtzer liggendes her inden festningen, det ene udj Stormarngade, som er udj breden 30 alen oc udj lengden 79 alne. Det andet stycke jord er liggendes udj Dytmerskgaden nest hos bag forskreffne pladtz oc er iligemaade 30 alne i breden, jlem 79 alne i lengden. Huilcke forskreffne pladtzer« etc. Haffniæ 13 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 94.

865. **19 April 1661.**

Forhøjelse af Renovationsskatten.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom til det renoveringsverch her i vor residentz stad Kiøbenhaffn i brug at stille (huor om vores naadigste forordning sub dato den 12 martij sidst forleden er vdgangen) nu alle gaarde, huse och vohninger her sammesteds er registrerit och offuerseet oc der effter befindes ey saa mange store gaarde och huuse paa 30, 15, 10 fag her i staden at vere, som mand haffde giort sit facit paa, mens mere end halffdeelen paa 4 eller 3 fag och der iblant mange aff de fattiges vohninger, saa at capitalen til de 24 karrers vnderhold, som til bemelte renoverings verck at fortsette behøffues oc vores føromrøerte mandat ommelder, ey kand tilstrecke, da paa det saadant et nyttig och fornøden werck maa sin tilbøerlig fremgang haffue, haffuer vi naadigst for got anseet, at aff huer fag aarligen offuer førrige mandat endnu skal giffues j skilling

och det saaledes, at de huse och vohninger, som ere taxerede for 30 fag der ved forbliffue oc de fra 29 til 24 fag, mens at det øffrige regnes ligesom de sig udj fagene befinder, huor effter alle oc enhuer sig haffuer at rette och forholde. Haffniæ 19 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 95—96.

866. **19 April 1661.**

Skøde paa en Grund ved Børsen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi anno 1659 den 28 octobris til os elskelig Christopher Gabel, vores cammerraad, rentemester och assessor udj collegio status, en vores pladtz, jord och eyendom ved Børsen liggendes skiødt och affhendt haffuer, och bemelte Christopher Gabel nu samme pladtz igien til Casper Rolluffs, jndvohner i vor residentz stad Kiøbenhaffn, med vores naadigste tilladelse haffuer soeldt och transporterit och affstaaed, oc forbemelte vores førrige skiøde igien i vores cantzelie indleffueret, da haffuer vi nu derfor naadigst skiødt och affhendet, saa och hermed vnder, skiøder och affhender fra oss och vore efftерkommere konninger i Danmarck och til bemelte Casper Rolluffs och hans arffuinger forskreffne vores pladtz, jord och eyendom ved Børsen her sammesteds, liggendes imellom den muur, som giør veyen op til Børsen, paa den ene och affgangne Jens Ollesøns, Jan de Clerchis och vores egen gaard, som vores rigs-marskalck os elskelig Johan Christopher von Corbitz iboer, deres fortouger (som for samme tre gaarde er oc skal vere tretten allen bred) paa den anden side, och befindes forneffnte pladtz effter alne och maal som følger: nemlig den synder side fra revieren aff och hen i vester er trediesindstiffue alne lang, item fra enden aff samme lengde ret i winckel her offuer tæt til den nederste ende aff den krumme muur, som giør veyen op til Børsen, er sexten alne lang, desligeste fra samme nederste ende aff forskreffne krumme muur oc hen i øster indtil muren paa Børsen, som slodtzfogeden boer, er halfftrediesindtztiffue och sex alne, och den østre side fra sviebuffuen vnder boerstrappen fra noerd och i synder indtil bemelte Niels Ollesøns fortog ret til hiørnet af riveren er fyrgetiffue och halffniende alne lang. Huilchen forskreffne pladtz etc. Haffniæ 19 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 96—97.

867. **23 April 1661.**

Privilegium for 6 Kokke til at lade sig bruge ved Bryllupper.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Jochum Kiervider, Johan Buskmand, Jacob d. Cammer, Hans Eskildsøn, Olluff Rasmusøn

och Mathias Jensøn, samptlige koche och borgere i vores residentz stad Kiøbenhaffn, os underdanigst haffuer andraget och tilkiendegiffuet, huorledis dennem udj deris handtwerck, brug och næring aff underskedlige fremmede her til staden ny ankomme och andre fuskere, som deris handwerck icke tilborligen forstaaer och lært haffuer, ey heller udj forleden krigs och beleyrings aar her nogen borgerlig plict och tynge giort och vdstoed haffuer, skal skee stoer jndpas, hinder och skade udi derjs brug och næring, saa effterdj de udj berøerte krigstider ey allene lige ved andre deres medborgere haffuer veret belastet med stoer indqvarteringer, contributioner, och deres vagt och tog ved nat och dag paa woldene affvartet med andet woldarbied, jisvechning oc anden betyngelser, som saadanne besuerlige tider medføerde, udstoed haffue, derimod deres handwerck midlertid gandske haffuer needligget, oc de fast veret alddeles næringsløse, saa de deroffuer saa aldeles paa middel och formue ere kommen til agters, at det nesten til deres yderste ruin och forderff vil henstrecke, hues iche forberøerte fusken och indtreng i deris næring bleff forekommet och de med nogen visse frihed, saasom dog nogle dennem tilforn nøt och hafft haffuer til deres nærings tiltagelse och opretning, bleffue forsiunede och befordrede, saa effterat forbemelte koches vdstandene besuerligheder och deraff tilvoxen ringe middel och vilkor bevist er, da paa det de igien kunde gelange til nogen næring och opholds middel, saa at menigheden her sammesteds med goede dyctige mestere kunde vorde betient, haffuer vi naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at forbemelte Jochum Kierwider, Johan Buskmand, Jacob d. Cammer, Hans Eskildsen, Olluff Rasmusøn och Mathias Jensøn dennem mue lade bruge udj deres konst och handwerck med koogen och anretning til alle bryllupper, som udj det danske Compagnie, laugshuser och andre borgelig huser her i staden skeer och anrettes, saa de och huilche de dennem til hielp bestiller mue lade bruge. Befindes nogen sig at vnderstaae herimod forbemelte stadskocke udj deres næring oc offuenskreffne dem meddeelte frihed jndpas och hinder at giøre, da de derfore at tiltales, stande til rette och effter beskaffenhed tilbørligen och alvorligen straffes. Imod saadan beroerte frihed forbemelte stadskoche skulle vere tiltenckt och forplictede en huer her udj menigheden, som deris tieniste kand behøffue och begiere, villigen, flittigen, troligen och for billig betaling at betiene, huor oc naar tilsiges, saa ingen i slig fald worder forsømbt, eller billig aarsag skulle haffue sig offuer dem at besuerge,

saa frembt de denne vores bevilling acter at nyde. Forbydendes etc. Haffniæ 23 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 99—100.

868. **24 April 1661.**

Bevilling til at oprette en Kommishandel (Avktionshandel).

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Casper Rolluffs for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, at hand tilsinds er til det gemeene beste en commiss handel her i vor residentz stad Kiøbenhaffn paa den hannem dertil forunte steed och pladtz at begynde och anrette, da haffuer vi effter vnderdanigst anmodning och begiering hannem til directeur offuer samme commiss handel forordnet, saa at hand allene directorium der offuer maa haffue och beqvemme folck, nemblig en vederhefftig borgere til en commiss forwaltere, saa och en commiss skriffuer, som hand selff eragter døgtig der til, antage och tilbørligen udj æd tage, at de sig ærlig och redelig imod den selgende saavelsom den kiøbende skal forholde.

1. Oc skal samme commiss forvalter alle och enhuers goedtz och vahre, som noget selge vil, ved huad naffn det neffnes kand, ordentlig och offentlig for alle opbyde och eyermandens eller dens, som samme vahre leffuerer, gaffn och fordeel søge, indtil saa lenge nogen findes, som samme vahre, det dyreste muligt er, vil beholde och kiøbe.

2. Commiss skriffueren skal, imidlertid samme vahre opbiudes, ordentlig til bogs fore huad som i saa maader enten for rede penge eller ved credit selges, saa at ingen vndersleff udi saadan handel skeer, mens at alting rictig tilgaaer.

3. Samme handel skal holdes huer uge om tiesdagen och torsdagen fra klochen er 8 och til 11 formiddag, saa och fra et til 5 efftermiddag, oc til detz bedre effterretning skal dagen tilforn publiceris, och smaa zeddeler paa kirche och børse dørre saavelsom andensteds paa broeposterne anslages och notificeris, naar saadanne commiss handels dage der effter skal holdes.

4. Och naar nogen antager saadanne opbødene vahre for den prijs, som de opbydes fore, enten ved det ord mit eller augeren, saa er saadan en tilforplict samme vahre at beholde enten strax for rede penge eller och uden videre difficultet derfore at betale effter den pris, som udraabt och indganget er, om end skiønt at prisen siden kand eragtes at vere for høy.

5. Huo som iche haffuer redepenge hos sig och hannem dog

noget forekommer, som hand begierer, da skal den eller de, som saadanne vahre sig tilforhandler, tilforplict were inden 10 uger uden videre dilation at betale hues hannem aff commiss handleren crediteret worder, vnder tilborlig execution ved rettens middel her i staden, gieslig eller verdslig, huorfra ey maa appelleris, och derforuden giffue 15 pro cento aff capitalen, som hannem crediterit er.

6. Oc dersom nogen, vere sig addel eller u-addel, gieslig eller werdslig, aff commishandleren noget, som før er meldet, crediterit worder, som kunde vere aff importance, da skal saadant ved rettens middel uden lang forhaling paa en huer sted til endskab forhielpes med 15 pro cento til rente fra den forsagde tid och iche tilstedes til ophold eller udfluct fra landsdommeren at appellere, och skal da saadan gield gaae och haffue prioritet for ald anden gield, huor icke pandt forefindes, eller iche kirche eller børne-penge, som med denne gield skal komme til lige deel och skiffte pro qvota, dersom formuen ey kunde tilstreche, huormed da den selgende skal vere tilfridtz oc i alle maader lade sig nøye.

7. Dersom nogen saadanne vahre och goedtz, som forskreffuet staaer, paa credit antoeg och ville der effter iche holde kiøbet, besuergendes sig, at hand sig haffde forkiøbt, och derfore samme vahre igiengiffue ville, da skal saadan exception och udfluct iche gielde, men den kiøbende kiøb holde och betale, som før er meldet, enten med gode eller med onde.

8. Dersom befindes, at nogen giffuer sig an for kiøbmand, dog ingen middel dertil haffuer eller caution for sig præstere kand, mens giør det alleneste den selgende til skade med at opdriffue prisen, directeuren til præjuditz och de kiøbende til forhindring och nachdeel, da skal det directeuren vere tilladt saadan person ved byfogden at arrestere lade, indtil at hand nøyactig caution stiller ved retten at svare for ald den skade, som baade den selgende och kiøbende der aff kunde haffue at prætendere, huorfor hand och tilborlig satisfaction skal giøre.

9. Dersom och nogen uden byes mand til den commiss handel goedtz eller bøgger, enten sine egne eller [deris] som han er formynder for, vil fremsende, da skal oc en huer i saa maader vere tillat, saa at en huer, som det begierer, kand worde accomoderet.

10. Til samme commisshandels fortsettelse skal holdes tvende bøgger, huer paa 10 bøgger papijr, nemlig en commiss hoffuedboeg oc en commiss memorial, huilche effter den der om udgangne forordning udj begyndelsen med en sær stempel, som vj dertil ville

forordne, skal stempeles oc derfor giffue til os huer gang, naar nye bøgger forferdiges, 8 rixdaler och aff memorialen 4 rixdaler, huilche penge commiss forvalteren allene skal udgiffue och betale.

11. Naar nogen bekommer nogen vahre paa terminer at betale, da skal dertil bruges stempelet papijr baade til handskriffter och qviteringer, effter den derom vdgangne foroerdning.

12. For alle de vahre och bøgger, som saaledes solt och opbøden bliffuer, skal den selgende for provision och sin umage betale och lade sig korte 8 skilling aff huer rixdaler, huor aff directeuren skal nyde den halffue part, mens den anden halffue part tillegges commiss forvalteren och skriffueren, en huer effter proportion och som directeuren det sielff billig och ret eracter.

13. Til tiuffueri om natten och dagen at forhindre skal enten den selgende och eyermanden selff eller hans fuldmectig tillige med commiss forwalterens tiener baade nat och dag i commis forwalterens boe vere tilstede, saa lenge som vahrene der udj fal holdes, mens naar vahrene er udj forvalterens huus, da skal hand selff der til allene svare.

14. Oc skal commiss forvalteren och skriffueren vere frj for ald byens tynge, skat och indqvartering, saa lenge de ingen anden borgelig næring bruger.

15. Och paa det at en huer, som kiøbe wil, kand vide huor och paa huilchen sted den gemeene commiss handel holdes, skal commiss forwalteren en halff stund tilforn lade ringe børs klochen, saa och iligemaade imod afftenen, naar samme commiss handel haffuer ende, och paa det en huer sig detz bedre kand vide att rette, da skal her effter ey videre med samme klocke til Børsen ringes, efftersom de det sielff haffuer ladet komme aff brug.

16. Och efftersom tit och offte skeet er, at icke alleneste de vmyndige børns goedtz er bleffuen staaendes mange aar vsoelt, formynderen til støerste skade, mens och en deel der aff for høyere prijs haffuer kūnd veret solt, de vmyndige til bedre gaffn och nytte, da haffuer en huer formynder her effter alt saadant børnegoedtz, vere sig jordegoedtz eller løsoere, som her effter falde kand, førend de til andre selger och affhender, for directeuren det at angiffue strax effter det ved rettens middel er inventeret, registrerit och taxerit, til at fornemme om det, børnene til beste, høyere kand vdbringes, til huilchen ende directeuren skal giffue strax ordre til commiss forwalteren det at maa anamme och offentlig opbiude och augere.

17. Effftersom denne handels begyndelse och continuation iche lidet vil koste, da er directeuren hermed priuiligerit, at ingen anden her i staden, vere sig gieslig eller werdslig, uden hand eller huem hand denne direction och handel vil affstaae paa saa mange aars tijd, som de der om med huer andre forenes, maa vnderstaae sig nogen anden commiss handel eller auction, det vere sig med bøgger eller anden goedtz och vahre, at begynde eller i werck stille under 300 rixdalers straff, nemlig $\frac{1}{3}$ deel til os, $\frac{1}{3}$ deel til de fattige och $\frac{1}{3}$ deel til directeuren, under rettens vidre befordring och execution. Oc skal samme handel ey heller paa nogen anden sted her i staden holdes end paa forskreffne pladtz allene. Oc om commiss forwalteren eller skriffueren sig imoed denne wores velmeente forordning skulle forsee, saa at der offuer bleff klaget, och directeuren det saa victig befandt, at denne handel formedelst saadanne deres onde forhold kunde geraade udj confusion och skade, da skal directeuren uden videre ophold strax andre erlige mend i deres steed antage och forordne. Hues vidre i fremtiden til samme handels fornøden fortsettelse befindis kand, ville vi effter vnderdanigst forslag och ansøgning videre derpaa resoluere effter detz befunden beskaffenhed, efftersom os got siunes. Thi biude och befale vi etc. Haffniæ 24 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 101 – 05.

869. **28 April 1661.**

Skøde paa en Grund udenfor Peblingesøen og Tilladelse til der at udskænke Øl.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi ved vores ingenieur Gotfred Hoffmand haffuer ladet udvise och affmalle en pladtz uden for Pebling søen ved den vnderste ende aff den gammel wold, som ligger fra dammet lige ud fra Nørrepoert her for wores residentz stad Kiobenhaffn, streckendes sig for til alweyen saa velsom bagtil i breden 24 alen, och paa begge siderne udj lengden 60 alne, da haffuer vi effter vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at Johan Merhoff och hans hustrue, for tro tieneste hand os i forleden feyde tid giort haffuer, forskreffne pladtz maa niude och bekomme och derpaa nogen ringe [biugning] opreyse, huorudj de, indtil vi anderledes tilsigendes worder, for veyfarendes folck dansk och fremmet øl maa vptappe och selge, dog skal bemelte Johan Merhoff och hans hustrue tiltengt vere hues biugning, som derpaa opsettes, strax igien at demolere, naar vi der om tilsinde bleff eller det fornøden eragtes kunde. Thi forbiude vj etc. Haffniæ 28 aprilis 1661.

Sæl. Registre XXV. 107.

870. **1 Maj 1661.**

Skøder paa 2 Grunde i Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jacob Petersøn, wores cammertiener, och hans arffvinger et vores støcke jord til eu bygge pladtz, liggendes paa den gammel wold for til paa den ny affstucken Kongens gade, och er til gaden 64 alne och bag til langs affgangne Iffuer Kiers boder 68 alne, jtem er samme pladtz i lengden paa den ene side 50 alne och paa den side tvert imod 46 alne. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 1 maij 1661.

Lige saadan skiøde fick bemelte Jacob Petersøn paa en bygge pladtz liggendes paa den gamle wold for til paa den affstucken ny Kongens gade, som er i breden til gaden 45 alne och bag til Margrette affgangne doctor Jørgen Fiurens vohninger 44 alne, item udi lengden paa den ene side 51 alne och paa den anden side tvert offuer 60 alne.

Sæl. Registre XXV. 110—11.

871. **9 Maj 1661.**

Skøde paa en Grund fra Vingaardstræde ned til Graven.

Frederik 3 skoder til »os elskelig her Henrick Bielcke etc. et vores stycke jord och pladtz liggendes her udj staden for den gaard, hand selff i boer, streckendes sig udj alne och maal som følger, nemlig fra her Christopfer Urnes gaard oc til Vingaardtzstræde 93 alne, fra forskreffne gaard och imod den steenkam, som staar i Graffuen, 66 alne lige ud. Fra hiørnet aff Vingaardtz stredet til Graffuene 65 alne, och langs ved Graffuen 103 alne. Huilcke forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 9 maij 1661.

Sæl. Registre XXV. 122—23.

872. **11 Maj 1661.**

Stadfæstelse paa Skødet paa den Nr. 853 omhandlede Professorgaard i Kannikestræde.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig her Christian, greffue aff Rantzo etc., hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde och begiere wores naadigste confirmation paa den hannem aff rectore och professoribus paa universitetet her udj vores residentz stad Kiøbenhaffn giffuen skiode paa den residentz gaard udj Canniche-stræde, som tilforn affgangne her canceller Christian Frijs til Kragerup haffuer tilhoert, och liuder bemelte skiøde saaledes som efterfølger: Wi rector och professores udj det kongelige universitetet her i Kiøbenhaffn kiendes och hermed for alle witterlig giør, at haffue erlanget den stormectigste høybaarne førstes her Friderick den tredie, med

Guds naade etc., vores allernaadigste herres bevilling och tilladelse den 13 februarij och den 4 maij udj nerverende aar til at maatte selge, skiode och affhende den universitetz residentze udj Cannicke stræde, som for nogle aar siden aff sal. velbaaren her cancellers her Christian Frises til Kragerup arffuinger bleff kiøbt til universitetet, och for sin vitlofftigheds skyld er academiet mest til tynge, da effterdi den høy- oc velbaarne herre her Christian, greffue til Rantzo etc., aff forbemelte rectore och professoribus effter foregaaende wores underdanigste begiering och os naadigst meddelte Kongelig Mayestets bevilling och tilladelse forbemelte residentze affkiøbt och os derfore contenterit haffuer effter vores egen nøye och villie, thi skioder vi med dette vores obne breff och gandske uden nogen os forbeholdne prætention paa nogen deel eller rettighed til offuenbemelte residentze och gaard, affhender fra forberøerte universitet til høybemelte høy oc velbaarne herre her Christian, greffue til Rantzo etc., hans naades arffvinger ock effterkommere forberøerte residentze liggendes udj Cannicke stræde imellom Regentzen och den residentze, mester Rasmus Vindinge nu iboer, ligesom den nu bygt och forefunden er med alle dens tilhørige rettigheder, intet med huad naffn det nu eller hereffter nogen tid neffnis kand i ringeste maader undertaget eller exciperit, streckende sig aff vester fra bemelte mester Rasmus Vindings professoris residentze ned med den store Canickestrædet och i øster til Regentzen 46 alne ringer tou tomme. Fra store Canickestredet lige ned med mester Vindingij residentz och tilliggende haffue vdtil Skidenstrædet aff sønder i nøer 101 allen och 4 tomme, mens fra bemelte mester Vindings haffue langs ved Skidenstrædet aff vester i øster til regentzpladtzen 45 alene ij qvartier och j tom, och endelig lengden igiennem porten fra stoere Canickestræde aff sønder i nør 15½ alne j tom, siden et træhuus inden porten i gaarden, som staaer op til Regentzhuset, breden derpaa 8 alen 2 qvartier 3 tom, lengden der aff fra synder i nøer paa den østerside til en muurwinckel 50 allen 1½ qvartier 2 tom, breden aff samme murvinckel 5 alne mindre 4 tom, lengden aff muren vd til Skidetstredet aff sønder i nør 19 alne ringer 4 tom effter Kiøbenhaffns stadtz ret alne och maal, taget aff Peder Rasmusøn Juul, bemelte stads kiemmener, tillige med tre andre stadtzens jndbyggere och borgere och ander deris hender fra sig giffuet, beskreffuet i dag den 8 may. Dog skal hans høygreffuelig excellentze samt arffuinger och effterkommere sielff udgiffue den sedvanlige jordskyld til Helliggiestes hospital, och huad sig belanger de vinduer och udsigter, som begieres at maatte aff sallen och logemen-

terne udj den offtbemelte residentz (som vi nu til hans høygreffuelige excellentze skiødet och affhendet haffuer) udgaae til bemelte mester Vindings residentzpladtz, da haffuer vj ocsaa, efferdj m. Vindingij residentz tilhører universitetet, goedvilligen der til giffvet vores stemme och samtycke med effterfølgende vilkaar, at den biugning, som staaer [i] m. Vindingij residentz imellom gadehuset och det grundmurede udskud, skal slet borttages, oc nu hermed frihed giffues høybemelte hans grefflige excellentze til at lade giøre vinduer effter sin egen goede tycke och mag, som saa vel udj fremtiden som i vores tid skal bliffue ved magt, udisputeerlig och uforanderlig, offuen och neden udi sine begge saller och logementer ud til m. Vindingij residentze fra gadehuset ind imoed det forberøerte grundmurede vdskud. Her imod skal oprettes och fuldferdiges i bemelte m. Vindings residentz jt huus med it halfftag til kiøcken och spiskammer paa hans høygrefflige naades bekostning, førend det andet forbemelte nedbrydes, dog naar det er en gang ferdig, siden hans høygreffuelige naade eller hans excellentzes effterkommere iche at vere forplict det i nogen maader vedlige at holde eller dermed noget videre bemøyes. Tagdrøffuet aff samme halfftag huus skal vende ud mod mester Jacob Finckes residentz och haffue. Samme huus, som bliffuer tou fag bred, skal begynde fra m. Vindingi vdskud, bygges med muur imellom stolperne, lige høyt och bret med samme vdskud, och endes i lengden paa haffuehusetz fierde stolpe fra det grundmurede udskud beregnet; ey heller maa m. Vinding eller nogen aff hans efterkommere, som udj bemelte hans residentz i fremtiden kand komme til at boe, lade opreyse nogen nermere, bedre eller høyere biugning eller planckewerck end som tilforn ommeldet er. Dog skal den mellom pladtz i sig selff høre til m. Vindingij residentz vforanderlig til at sætte smaa træer udj och lade høns och smaa kræer gaa udj. Oc paa det att alt forskreffne etc. Actum in consistorio nostro die 8 maij 1661. Da haffuer wi forbemelte paa forskreffne gaard udgiffne skiøde naadigst confirmerit och stadfest, saasom vi och den hermed i alle sine ord, clausuler oc puncter, saaledes som forskreffuet staaer, udj beste form och maader forfattet, confirmerer och stadfester. Thi forbiude vi etc. Haffniæ 11 maij 1661.

Sæl. Registre XXV. 124—27.

873. **11 Maj 1661.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Prinsensgade og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Johan Schering och hans arffvinger jt wor stycke jord til en byggepladtz liggendes her inden for festningen

paa hiørnet af Printzensgade och Borgergaden, som ligger nest til den gamle steenbroe for de ny boeder och befindes udj breden for til udj Printzens gade 34 alne, bag til lige saa bred, paa den side i Borgerga(ar)den och paa den anden side tvert offuer er samme pladtz lang 45 alne, och støtter med den ene ende til steenbroen. Huilcken forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 11 maij 1661.

Sæl. Registre XXV. 128.

874. **10 Juni 1661.**

Skøde paa Ladegaardens Grund.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Christopfer Gabel, vores raad, rentemester och assessor udj statz collegio, och hans arffvinger det vores stycke jord och grund vesten her for staden, som wores ladegaard tilforn paastoed och bygt var, holdendes udj alne och maal omkring graffuene fra det ene hiørne och til det andet, nemlig først fra dammen och til det spidse aff graffuen paa den vester side 360 alne, item fra samme spidtze och til den ruinerede demning imod festningen paa den synder side ligesaa meget, nemlig 360 alne. Nock paa den side, som ligger osten och tvert offuer for staden paa den ruinerede demning, 310 alne, och langs dend demning for Sorte damb paa den norder side 403 alne. Huilcket forskreffne stycke jord« etc. Haffniæ 10 junij 1661.

Sæl. Registre XXV. 132—33.

875. **22 Juni 1661.**

En Gaard i Farvergade maa være Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom den gaard udj Farffuegaden her udj vores residentzstad Kiøbenhaffn, som os elskelig Johan Diricksøn nu iboer, til en bryggergaard skal vere beqvem funderit, med underdanigst begiering, vi derfore den til en bryggergaard ville priuilegiere, da haffuer vi paa forskreffne Johan Diricksøns vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at hand och hans effterkommere samme gaard til en bryggergaard maa bruge och der paa nyde samme priuilegier, som andre bryggergaarde i bemelte vores residentzstad Kiøbenhaffn ere forundte. Dog ville vi naadigst, at hand, eller huem samme gaard besidder, aff hues som de der forhandlendis och handterendis worder, til os och cronen den tilbøerlig accise och rettighed ricteligen skulle udgiffue och sig ellers effter de articler, som om brygerlauget och detz gaarde forordnede ere, rette och forholde, saa frembt de denne wores naadigste benaading acter at niude. Forbydendes etc. Hauniæ den 22 junij 1661.

Sæl. Registre XXV. 135.

876. **26 Juni 1661.**

Skøde paa en Grund i Rygensgade.

Frederik 3 skøder til »Olluff Lauridsøn och hans arffvinger it voris stycke jord til en bygge pladtz her inden festningen liggendis udj Rygensgade imellom hiørne platzen aff Victrilgaden och os elskelig Jørgen Redtzers platz, och holder samme pladtz for til Rygensgade 32 alne udj breden, langs hiørne pladtzen 52 alne, paa den anden side langs bemelte Jørgen Retzers 39 alne, bag til Carsten Bentzøns och Jacob Persøns platz 52 alne, siden udj en liden hugk 8 alne. Huilcken forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 26 junij 1661.

Sæl. Registre XXV. 151.

877. **26 Juni 1661.**

Skøde paa en Grund mellem Kristoffer Urnes Gaard og Holmens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig her Christopfer Wrne etc. vores stycke jord och pladtz liggendis her udj staden lige for Holmens canal uden for den gaard, hand selff iboer, streckendes sig udj alne och maal som følger, nemlig for til gaden vdj breden 33 alne, jtem gaden eller pladtzen imellom gaarden och canalen 67 alne. Huilchen forskreffne pladtz» etc. Haffniæ 26 junij 1661.

Sæl. Registre XXV. 152.

878. **29 Juni 1661.**

Fritagelse for borgerlig Tynge imod en aarlig Afgift.

Frederik 3 bevilger efter ansøgning, at Casper Herback maa udj vor kiøbsted Christianshaffn for wirckelig indqvartering och anden borgerlig besvering baade udj freds och feyde tid vere fri och forskaanet, dog haffuer hand sig derimod erbiudet aarligen til den, som til byens indkomst at anamme forordnet worder, at erlegge 10 slette daler. Och skal borgemester och raad der sammesteds tilbøerligen indseende haffue, at samme aarlig vdgifft til byens nytte och gaffn anvendt worder. Forbydendis etc. Haffniæ 29 junij 1661.

Sæl. Registre XXV. 153.

879. **1 Juli 1661.**

En Gaard ved Holmens Kanal maa være Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effterom os elskelig Hans Hansøn, wores proviant-skriffuer, for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, at hand en gaard paa den pladtz imellom Adam Friderick Werners vohning, hand her i staden iboer, paa den ene och voris køcken-skriffuers Hans Olsens pladtz paa den anden side agter at

lade opbygge och til en brygge-gaard beqvemmelig fundere, och derfore hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde, vi samme gaard til en bryggergaard priviligere ville, da haffuer vi naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at forskreffne Hans Hanson och hans efſterkommere forbemelte gaard, som hand, efftersom forbemelt er, acter at lade opbygge, til en bryggegaard maa lade fundere och bruge och derpaa niude samme privilegier, som andre bryggergaarde her i voris residentz stad Kiøbenhaffn nyder och forundt er. Dog ville vi naadigst, at hand eller huem samme gaard besidder, aff hues, som de der forhandlendis och handterendis worder, til os den tilbøerlig accise och rettighed rictigen skulle vdgiffue och sig ellers effter de articler, som om brøgerlauget och detz gaarde forordnede ere, rette och forholde, saafrembt de denne wores naadigste bevilling acter at niude. Forbydendis etc. Haffniæ 1 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 154.

880. **3 Juli 1661.**

Sæbesyder Herman Jeger (jfr. Nr. 844) og hans Mestersvend forskaanes for borgerlig Tynge.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Hermand Jeger for nogen tid siden haffuer bekommet wores naadigste privilegie paa et sæbesyderie her i vores residentz stad Kiøbenhaffn eller Christianshaffn at oprette, och hand sig nu vnderdanigst besuerger, at hand ey formedelst stoer bekostning och opwarting, som dertil vdfordres, det kand j werck stille och bruge, som det sig bøer, med mindre hand saavelsom hans mestersvend, som hand der til tagendes worder, for borgerlig och byens besveringer forskaanes maatte, da haffuer vi effter forskreffne Herman Jegers herom vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst bevilget och tilladt, saa och hermed bevilger och tillader, at hand saa vel som bemelte mestersvend maa udj de paa bemelte seebeverck priviligeerte aar udj bemelte Kiøbenhaffn eller Christianshaffn for alle borgerlig och byes bestillinger sampt wirckelig indqvarteringer aldelis vere fri och forskaanet. Forbydendes etc. Haffniæ 3 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 158.

881. **4 Juli 1661.**

Skøde paa en Grund ved Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Gotfrid Hoffman, woris ingenieur, och hans arffvinger et vores stycke jord til en bygge-pladtz liggendes for ved Printzens canal imellom Norges och Gottes gader,

streckendes sig udj alne och maal som følger, nemlig 38 alne fra hiørnet aff Norges gade och for til Printzens canal, saavelsom bag 44 alne bred, paa begge siderne 132 alne lang, huilck forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 4 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 158—59.

882. **9 Juli 1661.**

Skøde paa en Grund paa Hjørnet af Ny Kongensgade (Gotersgade) og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Ellen Geertzdatter och hinders arffvinger it voris stycke jord til en byggepladtz liggendis her inden voris residentz stad Kiøbenhaffn festning udj den nye Kongens gade paa hiørnet aff Borgergaden och befindes udj alne och maal som følger, nemlig i Kongens gade er breden 40 alne och ligesaa udj den anden [side]. Item udj Borgergaden holder den samme plads 60 alne och ligesaa megit paa den anden side. Huilchen forskreffne pladtz» etc. Haffniæ 9 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 160—61.

883. **11 Juli 1661.**

Skøde paa en Grund mellem Holstens- og Stormarnsgade ud til Prinsens Kanal og Danmarks Torv.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Birgette, affgangne Niels Villumbsens, haffuer mist een sin pladtz, som til den gaard, os elskelig Christopfer Lindenou, vor mand, tiener och forrige admiral paa Bremmerholmb, tilforn her i staden iboede, er bleffuen indhegnet, da haffuer vi derimoed vnt, skiødet och affhendet etc. til bemelte Birgette Niels Villumbsøns och hinders arffvinger et andet vores stycke jord til en byggepladtz liggendis her inden festningen imellom Holsteens och Stoermarns gaderne, holdendis i alne och maal baade for Printzens canal saa velsom for Danmarchis torff 110 alne, jtem langs Holstein och Stormarn gaderne 222 alne lang. Huilchen forskreffne pladtz etc. Haffniæ 11 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 165.

884. **20 Juli 1661.**

En Kok faar samme Privilegier som de, der omhandles i Nr. 867.

Frederik 3 bevilger efter ansøgning, at Casper Gobers koch maa her udj staden tilligemed de andre kocke, som den 23 aprilis nest forleden wores naadigste bevilling bekommet haffuer, sig aff en huer, hans arbeid och handwerck behøffue kunde, maa lade bruge, indtil vi anderledis tilsigendis worder. Haffniæ 20 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 168.

885. **21 Juli 1661.**

Bønderne i Ny Hollænderby maa faa Hjælp til deres Kirkes Opbyggelse.

Frederik 3 bevilger efter ansøgning, at bønderne udj den nye Hollender bye vesten her for staden til nogen hielp til deris kirckes opbyggelses bekostning der sammesteds maa niude j rixdaler aff huer kircke i wort land Sielland, som nogen middel och forraad haffuer, saauelsom och engang becken for alle kirckedørene her i staden vdsette och der udj samle hues got folck til bemelte kirckes biugning goedvilligen giffue ville, herhoes biudendes och befalendes woris lehnsmend samt kirckewerger och alle andre, som offuer kirckerne jus patronatus haffuer etc. Haffniæ 21 julij 1661.

Sæl. Registre XXV. 169.

886. **27 Avg. 1661.**

Skøde paa en Grund mellem Ditmarskgade og Dronningens Kanal (jfr. II. 841), hvor Køberen ved St. Anne Brø maa indskibe Sten fra sit Teglværk i Skaane.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jørgen Retzer och hans arffvinger en pladtz liggendes imellum Dytmarsker gaden och Dronningens canal nest op til Hans Ollnffsøns pladtz, som er udi lengden 96 alne och udj breden 46 alne. Och efftersom vi formener samme pladtz vore vndersaatter, som biugninger ved Øster port opsette och lader bygge, derfra tagsten och mursteen at lade affhente falder beleiligt, haffuer vi naadigst bevilget och tillat, saa och etc., at forskreffne Jørgen Reetzer ved samme pladtz St. Anne broe maa lade forferdige, huor ved baade och anden smaa fahrteug kand anligge der at aflosse hues steen och andet, som hand fra sit teylwerck i Skaane lader hidføre, och ellers ingen anden ved samme broe uden bemelte Jørgen Retzers tilladelse at lade sig finde eller der noget at aurette och bestille. Hvilcken forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 27 augusti 1661.

Sæl. Registre XXV. 181—82.

887. **28 Avg. 1661.**

Skøde paa en Grund i Kirkegade og en anden i Adelgade.

Frederik 3 skøder til »Clemind Lambretzøn och hans arffvinger en bygge-pladtz vdviist och affmaalet liggendis udj Kirchegaden och udj breden 40 alne, langs Lars Madtzøn 32 alne, langs boderne 37 alne, bag 26 alne, huilcken forskreffne bygge platz« etc. Haffniæ 28 augusti 1661.

Ligesaadan et skiøde fick Lavridtz Hansøn, vrtegaardtzmand, paa en pladtz uden for de nye boeder, er bred udj Adelsgaden, lige

saa langs Jørgen Echwartz 51 alne, udi Fogaden(?) lige langs Anders Fogtz 56 alne.

Sæl. Registre XXV. 184.

888. **28 Avg. 1661.**

Skøder paa Havegrunde ved Nyboder.

Frederik 3. Jacob Hendricksøn vrtergaardtzmand fick skiøde paa en pladtz ved de nye boeder, ligesom Lauridtz Hansøn vrtergaardsmand, och det paa en hiørnepladtz i Herregaden, och holder i samme gade 64 alen, udj Hestegaden 54 alne, langs Olluff Klindes pladtz 64 alen, udj den side mod norden 54 alne.

Ligesaadan skiøde fick Claus Iheer vrtergaartzmand paa en byggepladtz ved de nye boder liggendes udj Kaabergaaden, och holder i samme gade 64 alne, lige saa megit udj den side mod synden, udj Vilpritgade lige saa langs Jens Smitz pladtz 58½ alne.

Item fick Henrick Folmar vrtergaardsmand och ligesaadan skiøde paa en pladtz ved de nye boeder liggendes udj Rigensgade, som er bred i samme gade 55 alne, udj den synder side er lengden 50 alen, udj den side moed noerden 50 alen, bag langs de nye boeder 59 alen.

Jørgen Lehnhart vrtergaardsmand fich iligemaade skiøde paa en pladtz ved de nye boeder, och holder samme pladtz udj Herregaden 55 alne, saa meget langs Lauridtz Hansøns pladtz udj Fogaden(?) ligesaa langs Morten Jensøns pladtz 56 alne.

Noch fick Morten Jenson wrtergaardsmand och en skiøde paa en pladtż ved de nye boder, och holder samme pladtz udj Herregaden 51 alen, ligesaa meget langs Anders Voegtz platz, udj Hestegaden och langs Jørgen Lehnhartz pladtz 56 alne.

Olluff Kim urtergaardtzmand fick och skiøde paa en pladtz ved de nye boder liggendes nest til Jens Smidtz, som holder i bemelte Hestegade 64 alen, langs Jens Nielsøn Smidtz pladtz mod vesten 50 alen, bag och langs Jens Smidtz imod norden 66 alen, langs Jacob Henricksøns pladtz 59 alne.

Anders Voegt vrtergaardtzmand fick skiøde paa en pladtz ved de nye boeder, som holder udj Hestegaaden, ligesaa langs Lauridtz Hansøns plads 76 alen, udj Adelsgaden oc saa langs Morten Jensøns pladtz 51 alen. Alle forskreffne skiøder ere datterede Haffniæ 28 augusti 1661.

Sæl. Registre XXV. 184—85.

889. **10 Sept. 1661.**

Skøde paa en Grund i Ny Kongensgade (Gotersgade).

Frederik 3 skoder til »os elskelig Arent Berentzøn, raadstueskriffuer i voris residentz stad Kiøbenhaffn, och hans arffvinger en byggepladtz liggendis i den ny Kongens gade, holder 95 alen nest den pladtz til bemelte Arent Berentzons forrige pladtz, j den gade langs Kongelig Mayestets hauge 82 alen, bag 75 alen, huilcken forskreffne biuge-pladtz« etc. Haffniæ 10 septembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 189—90.

890. **12 Sept. 1661.**

Privilegier for Hofsejermageren.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att voris naadigste vilie och befaling er, at oldermanden for kleinsmiddene her i staden tilholder dennem det tilkommer effter kleinsmid handwercks brug och maniere, at alle de fremmede seyermagere, som her til woris kiøbsted Kiøbenhaffn ankommer och her at arbeide begierer, sig først for woris hoffseyermager Gabriel Roldt skal anmelde, om hand dennem til voris arbeids fornødenhed kunde behøffue at bruge, førend de hos andre mestere i lauget bliffuer angiffuen. Desligest haffuer vi for wores hoff-seyermager bewilget, at hand maa antage huilcke got folckes børn hannem lyster, hans handwerck at lære, och dennem siden selff med andre, som v-partijsk ere, frj aff deris lære erkiende, at di redligen deris handtwerck haffuer udlert. Hues hand och noget arbeyde for os at giøre bekommer, da skal mesterne aff kleinsmidene, her ere i byen, vere forplict uden nogen forhindring at lade hannem vere saa mange svenne følgactig, som fornøden giøres, paa det woris arbeid ey skulle worde forsømmet. Iligemaade ville vi och hermed haffue forbudet, at ingen aff kleinsmidene eller seyermagerne her i staden maa sig understaae at antage nogen aff forskreffne Gabriel Roldtz svenne i sit arbeid, førend de deris louglig affskéed aff hannem bekommet haffuer. Iligemaade skal det vere forskreffne Gabriel Roldt fri fore at kiøbe och selge hues seyerwercker hannem aff vdlendiske eller jndlendiske worder anpræsenterit, och nyde den samme rettighed med svenne och drenge at holde, som andre guldsmidde och seyermagere her i staden haffuer och bevilget ere, och ey videre besverges end andre wores hoffbetiente. Forbydendes etc. Haffniæ 12 septembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 192.

891. **23 Sept. 1661.**

Skøde paa en Mølleplads paa Kristianshavns Vold.

Frederik 3 skøder til »Hans Hoppe, moller paa Christianshaffn, och hans arffvinger en ledige pladtz ligendes udj det wester boelwerck udj Christianshaffn, som hand til hans forrige pladtz maa niude, och findes samme nye pladtz tillige med dend gamle tilsammen udj alen och maal begreben som følger (dog en fahre wey under wolden frj at bliffue), nemlig udi den side langs gaden 53 alen, udj den side imod østen 46 alen, vdj den side mod sønder 34 alen. Item langs wolden som støder til canalen 63 alen, och siden mod canalen tj alen. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 23 septembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 196.

892. **23 Sept. 1661.**

Kommissionshandelen (jfr. Nr. 868) maa holdes paa Børsen.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom os elskelig Casper Rolluffs, jndvohnere i wores residentz stad Kiøbenhaffn, tilforn haffuer bekommet wores naadigste privilegie paa commiss-handelen sammesteds at oprette, som paa den hannem der til naadigst forunte pladtz allene och ey andre steder at skulle holdes, saa efftersom hand til commiss-handelen paa Boersen en beqvem sted haffuer bekommet, da haffuer vi bemelte Casper Rolluffs effter herom uuderdanigs ansøgning naadigst bevilget och tillat, saa och hermed etc., at det hannem intet udj den hannem forvndte priuilegie skal prejudicere, hand forskreffne commiss-handel der paa Børsen holder. Forbydendes etc. Haffniæ 23 septembris 1561.

Sæl. Registre XXV. 196—97.

893. **25 Sept. 1661.**

Skøde paa en Have imellem den gamle Gade og den brede Adelgade udenfor gamle Østerport.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom hos os underdanigst ansøgis och begieres wores naadigste confirmation paa effterskreffne skiøde, liudendis ord effter andet som følger: Claus Iffuersøn Raffn, Kongl. May. byefoget i Kiobenhaffn, Thomes Nielsøn kiemner, Peder Christensøn Arnd, byeskriffuer, giøre witterligt, at aar 1658 mandagen den 12 julij paa forskreffne Kiøbenhaffns byeting var skicket erlig oc beskeden mand Jacob Jensøn, borger och jndvohner her i staden, med skrifftlig fuldmagt aff erlig och gudfrøctig qvinde Birgitte, salig Niels Willumbsens efterleffuerske, udgiffuet, saa och aff hinders

lau-werge med hinder til witterlighed vnderskreffuen, och udj loulig tingsliud med haand och mund skiotte och aldelis affhente fra hinder och alle hinders arffvinger til erlig och welbyrdig mand Mogens Frijs til Farskou etc. och hans arffvinger wed hans tiener Herman Thomeson en hinders hauge pladtz och eyendomb liggendis uden den gamle Øster poert her j Kiøbenhaffn, streckendes med den for ende fra welbyrdige Christopfer Lindenous hauge plancker och ud til salig Nicolai mynte-mesters hauge, och i breden fra den gamle gade och ud til den brede adelgade sammesteds. Huilchen forskreffne hauge pladtz etc. Actum ut supra etc. Da haffuer vi forskreffne skiøde udj alle detz ord, clausuler och puncter, efftersom det her offuen indfort findes, naadigst confirmerit och stadfest, saa och hermed etc. Forbydendes etc. Haffniæ 25 septembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 198.

894. **1 Okt. 1661.**

Anders Jørgensen Bager beskikkes til Prokurator.

Frederik 3 bevilger efter ansøgning, at Anders Jørgensøn Bager maa indtil paa videre naadigste anordning betiene got folck her i vores residentze Kiøbenhaffn oc Christianhaffn, saa velsom her ude paa landet, som det begierendes er, udi retferdige sager til tinge eller raadstue ved retten kand haffue at vdføre. Dog skal hand tiltenckt vere sig udj samme procuratoris embede effter landslowen oc recessen sig i alle maader at forholde, saafrembt hand icke alleneste denne wores benaading wil haffue forbrut, medens och straffes som vedbøer. Forbydendes etc. Haffniæ 1 octobris 1661.

Sæl. Registre XXV. 201—02.

895. **1 Okt. 1661.**

Skøde paa en Have mellem Gotersgade (St. Kongensgade) og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Mogens Frijs etc. och hans arffuinger en wores pladtz liggendes her inden festningen nest til hans egen haugepladtz, som hand tilforn kiøbt haffuer, och befindes i sin lengde fra Gottersgade och til Borgergaden at vere 158 alen och udj breden 18 alen. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 1 octobris 1661.

Sæl. Registre XXV. 202.

896. **22 Okt. 1661.**

Skøde paa en Grund i Norgesgade.

Frederik 3 skøder »til os elskelig Christen Pedersøn, forvalter offuer det trycte papijr, och hans arffuinger jt woris stycke jord til

en byggepladtz liggendis her indenfor festningen i Norges gade bag til woris ingenieur Gotfried Hoffmans platz och lige ud for affgangne Niels Nielsøns blegedam, och befindes udj alen och maal som følger, nemblig for til Norges gade 72 alne och udj den side til forskreffne Gotfrid Hoffmands platz 82 alne, item paa den anden side 60 alne, nock langs offuer Niels Nielsøns platz 78 alne. Huilchen forskreffne platz« etc. Haffniæ 22 octobris 1661.

Sæl. Registre XXV. 208.

897. **28 Okt. 1661.**

Skøde paa en Grund mellem Ditmarskgade og Dronningens Kanal.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Hans Ollesøn, vores hoffkiøcken skriffuer, et wores stycke jord til en bygge-pladtz liggendes imellom Ditmarskgaden och Dronningens canal imod synden ved woris tolders Jens Bøyesøns, Poffuels Dueses och Mogens Gravers pladtzer, imod norden ved os elskelig Jørgen Reitzer, wores tydsk cantzelie forwantes, platz, udi alne och maal som følger, nemlig udj lengden 92 alne och udj brede 53 alne. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 28 octobris 1661.

Sæl. Registre XXV. 211.

898. **31 Okt. 1661.**

De som have kjøbt Byggepladser skulle inden Aar og Dag opsætte forsvarlig Kjøbstadsbygning og brolægge deres Fortov.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vj tilforn baade udj de skiøder, som vj paa byggepladtzer her udj woris residentz stad Kiøbenhaffn naadigst haffuer udgiffuet, saa och ved wores naadigste udgangne obne befalinger haffuer ladet befale, at alle de som bygge pladtzer her udj staden vare forundt, skulle derpaa inden aar och dag lade opsette forsvarlig kiøbsted biugning, huilcke woris naadigste skiøder och befalinger endnu ey er worden effterkommet, da ville vj det hermed strengeligen och alvorligen haffue befalet, saa och hermed etc., at alle de som her udj staden bygge pladtzer skiødet och forunt er eller hereffter forundt worder, skulle inden aar och dag lade deris fortog brolegge, saa frembt de ey samme deris skiøder och byggepladtzer uden videre process ville haffue forbrut, och ey widere haffue derpaa at sige, naar pladtzerne til andre, som der paa bygge vil, bortskiødes. Haffniæ 31 octobris 1661.

Sæl. Registre XXV. 212—13.

899. **18 Nov. 1661.**

Helligtrefoldigheds Kirke faar en Sum Penge.

Frederik 3 giffuer til Hellig Trefoldigheds kircke her udj wores residentz stad Kiobenhaffn alle de penge, som affgangne her Hans Lindenov aff kirckerne i Kallundborg lehn haffuer opbaaret effter derpaa til kirckerne vdgiffne handskrifters formelding eller anden rictighed, som derpaa findes, huilcken jndkomst til forskreffne Hellig Trefoldigheds kirckes fornødenhed skal forbruges, huorfore kirckewergerne och andre, som der om handskriffter eller anden rettighed haffuer eller veed, haffuer det til rectorem academiæ her paa universitetet at offuer leffuere. Forbydendes etc. Haffniæ 18 novembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 223—24.

900. **21 Nov. 1661.**

Skøde paa en Grund i Adelgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Søren Sørensen bysseskytter, jndvohner her udj voris residentz stad Kiøbenhaffn, sit huus och hauge for den her inden festningen nye affstucken Adelsgades skyld skal miste, da haffuer vj hannem der imod naadigst vndt, skiodt etc. it woris stycke jord til en byggepladtz liggendis for til paa forskreffne Addelgade, och befindes samme platz for och bag til gaden 14 alne bred och 49 alne lang. Huilchen forshreffne platz etc. Haffniæ 21 novembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 226.

901. **23 Nov. 1661.**

Privilegier for kongelige Betjente.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi jndvohnerne her i woris residentz stad Kiøbenhaffn for deris udj sidste besverlige tid och særdelis i den haarde beleyring imod os och woris kongelige huus beteede troskab, lydighed och vnderdanigst tieneste med adskillige privilegier och friheder benaadiget haffuer, och vj ey mindre haffuer befunden, huorledis woris kongelige betiente tillige med borgerskabet icke alleniste alle slags pressurer och besværinger, saa lenge beleyringen warede, giørligen haffuer udstaet och sustineret, mens end och deris modighed och tapperhed imod woris fiender haffuer lige saa vel som beneffnte borgerskab i gierningen och med største berommelse ladet see, da haffuer vj for os och woris arffvinger och efterkommere konger til Danmarck och Norge alle och samptlig woris høye och nedrige betiente aff gieslig och werdslig stand i forskreffne woris residentz stad Kiøbenhaffn, som nu ere eller her efter kommendis

worder, saa vel de, som udj nogen aff wore collegijs ere betiente, som de der nogen anden wircklig bestallung her i staden haffuer eller i hoffrullen specificerit och med woris naadigste wilie der indført ere, efterfølgende privilegier allernaadigst forundt och bevilget, saasom vi och hermed forunder och bevilger:

1. For det første wille vj woris høye och nedrige betiente, aff huad stand och condition de vere kand, ved de aff os dennem alle i almindelighed saavelsom en huer i sær naadigst for dette giffne privilegier och friheder krafteligen beskytte och handheffue.

2. For det andit skal ingen aff bemelte wore høye och nedrige betiente eller deris folck och tienere her effter denne stads eller dens magistrats jurisdiction were undergiffuen, ey heller skyldig were enten for byfogden til raadstuen eller bytinget at svare, vere sig enten i civil eller criminal sager, mens allene under woris egen jurisdiction forbliffue och her effter in foro competenti at søgis.

3. For det tredie skal forskreffne woris høye och nedrige betiente i alle maader deelactig were udj alle de beneficier, privilegier och friheder, som vj den 24 junij sidstforleden i nerverende aar denne stads jndbyggere naadigst giffuet haffuer, i særdelished huis udj den fierde, femte, siette och siuffuende artickel aff beneffnte privilegier indholdes om adelige goedtz at kiøbe, lige acces med adelen til honores och officia at haffue, saa velsom med at were befriet fra alle imposter, accise, inqvartering, vact och andre oneribus, huad naffn de och haffue kand och meerbemelte privilegier woris betiente til fordeel och ey til nogen skade omformelder, saa fuldkommen som de her udj ord fra ord indførde ware.

4. For det fierde skal bemelte woris høye och nedrige betientes efterlatte encker effter deris mends død och saa lenge de udj deres enckesæde forbliffue och ingen borgelig næring driffuer, haffue lige dignitet, privilegier och exemption for ald borgerlig paaleg och besvering, saasom deris mend hafft haffuer, oc i synderlighed det sedwaanligt annum gratiæ eller naadsens aar wirckeligen niude.

5. For det femte och om nogen emeritus, som ingen borgelig næring driffue, her i staden forbliffue, da skal hand med sine dog alligevel udj alle disse privilegier, friheder och rettigheder ligesaa fuldkommen, som hand var udj actuel tieneste, och deelactig were och forbliffue, huilket och de konstnere och handtwercksmend, som udj woris wirckelig tieneste sig befinder, saa vel i almindelighed som i særdelished at forstaa, aff huad condition och profession de monne wære, saa at de sampt deris svenne och læredrenge her effter och

lige de samme friheder och privilegier skulle niude, som andre mestere handwercksmend deris svenne och lære-drenge her i wores residentz stad Kiobenhaffn nu haffuer eller her effter kommendis worder. Forbydendes etc. Haffniæ den 23 novembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 227—28

902. **25 Nov. 1661.**

Udlændinge, der opholde sig i Staden, skulle til enhver Tid meldes hos Øvrigheden.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom her adskillige ubekiente ind- och vdreyser, da haffuer vj naadigst for got anseet, at alle jndvaanere her i staden ricteligen och tilbørligen angiffuer alle de fremmede, som hos dennem nu allerede logerer eller her effter logerendis worder, nemlig adelen saa velsom hoff- och andre woris betiente haffuer hos os elskelig Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup, wor mand, raad, rigens marschalck, assessor udj woris krigs collegio och befalingsmand offuer Kiøbenhaffns lehn, paa den maade, som forskreffuit staar, at angiffue huad for fremmede hos dennem logerer. Academietz betienter her ved universitetet skulle deris tienere for rectore magnefico anmelde, mens presterne och giesligheden her i staden hos os elskelig doctor Hans Svane, woris raad, assessor udj collegio status, præsident udj consistorio och erckebisp, och borgerskabet hos præsidenten os elskelig Hans Nansøn, woris raad och assessor udj collegio status. Huilcke forskreffne det siden dagligen haffuer at forstendige den, som her i staden commanderer, paa det wides kand, huad for fremmede folck her i byen findes. Dog skal ved fremmede, som her i staden allerede ere, heller her effter kommendis worder, de alleniste forstaaes, som aff fremmede kongeriger, republiquer och lande her hidkommer, och icke høre, bygge eller boe udj nogen aff woris egne riger, lande, provincier eller gebieth. Dersom sig nogen her imod skulle fordriste at giøre, och icke sin giest och fremmet paa den maade, som forskreffuit staar, angiffuer och paa tilbørlige steder strax anmelder, da skal hand, aff huad stand och condition hand vere maa, for den første nat, hand saadanne fremmede v-anmeldet hos sig herbergerer, giffue tij rixdaler, och siden, om hand den flere natter v-anmeldet, som forskreffuit staar, herberger eller fordult hos sig beholder, for huer nat, som forskreffuit staar, at giffue dobbelt saa megit. Forbydendis etc. Haffniæ 25 novembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 229

903. **30 Nov. 1661.**

De 32 Mænds Artikler.

Præsident sambt borgemestere och raadmend vdi dend kongelige residentz och fri rigs stad Kiøbenhauffn giøre witterligt, at effter-som de tow oc trediuffue fornemme borgere her sammesteds os thienstwenligen forredraged och tillkiende giffuett haffuer, huorledis denn aff dennem anno 1659 dennd 4 septembris oprettid schrifftlig vedtegt, løffte och forplichtt, huoreffter de dennem udj deris officio, till stadenns privilegiers befodrinng, byens och meenighedenns beste, forholde schulde, huilcken samme tid aff os tillige med dennem, samptt tredsindsthyffge anndre borgere, item embedernis oldermennd och hos-siddere, paa meenighedens wegne endrechteligenn ratificeritt, fuldbiurdt och underskreffuit er, imod formodning af en deell de 32 mend sielf iche med slig iffuer och flid, som samme deris plichtt, stadens och meenighedenns gauffnn och nodtørfft, saauelsom it vellbestildt, ordentlig collegij frembdragelse billig vdfodrer och gemehs er, vdj observantz tagis, daa paa dett stadens welærwerbede privilegiers och dett gemene bestis befordrinng ey formedelst nogen confusion och v-ordning forsømmed schulle vorde eller schade och afbrech lide, och stadens vnderscheedlige errinder och forretninger iche aff nogle faa mennd allene tilbørligen och effter nodtørfft opwartis och betiennis kannd, menn att vnderschedlige øffrigheds och borgerskabs middell enndeligen dertill udfodris och fornødenn were will, blanndtt huilcke saadanne adttskillige directioner, inspectioner och gescheffter ordentlig vddelis, flitteligen dirigeris och betiennis kunde, haffue de derfore nødwendigtt och gauffnligt befunden, efterfølgende ordninng och poster derom att forfatte.

Først schall forombrørdte denn 14 september 1659 vell funderede och ratificerede vedtegtt udj alle des ord och clausuler fuldkommeligen were renoveritt, och i alle poster fast och vforannderlig, saa som den nu nyligenn giortt och slutted wahr, holdis och effterkommis.

Dernest schall bemelte 32 mennd, naar de aff præsidenten, borgemestere och raad eller deris formennd tillsagde bliffue, paa raadstuffuen eller kiemneried att møde paa bestembtte tid, præcis till stede att komme forplichtt were, huo derimod modtwillig eller forsømmelig befindis och vden loulig forfalld bordte bliffuer, eller sig ey till rette tid loulig lader vnndskylde, da effter wedtegtens annden capittel udenn forschaanelse at straffis; finndis och nogen, som trennde gannge effter hinannden vdebliffuer och sig ey wed saadane forfald,

som loulig erachted worder, befrj kannd, schall hannd ey allene sine boder effter bemelte capittels formeldning vdgiffue, men ennd videre enndten med sin bestillnings quiterinng straffuis, eller effter offrigheds kienndelse till rette stannde, effter forsømmelsens beskaffennhed.

Frembdelis naar de 32 borgere om privilegiernis, stadenns och menighedenns bestis befordrinng att deliberere forsamblede ere, da skall eenhuer sig angelegen lade were med god fundament och betennkennde, naar det hannem ordentlig tillkommer, schrifftlig eller mundtlig, effter propositionens wichtigheed, att sware och sitt wotum till eller fra med goede rationibus derpaa giffue, och huer anndre ey udj deris ord med bulder inndfalde eller forhinndre, eller med nogen egensinndighed (huorwed det gemeene beste swechis kunde) innden eller vden forsamblinngenn beiegne, saa och paa deris sted, naar de forsamblede ere, besiddendis att bliffue, och ey vden forlouff fra bordett opstaa eller bortgaa, vnnder straff strax att vdgiffue, och huis udj saa maade effter præsidentens, borgemestere och raads samptt de 32 mends flerste stemmers betenchende slutted worder, schall derwed fuldkommelig forbliffue.

Och paa dett stadens vnnderscheedlige werff och æhrinder aff sær wisse personer med dis bedre flid och opsichtt i werck stilled, obseveritt och forretted worde kannd (som før er meldtt) och raadeligtt och gauffnnligtt befunnden, os med de 32 borgere udj commission och fuldmynndig direction om saadane forretninger att vddeele och begiffue, saaledis att wj med dennem udj wisse classes ordineris och schifftes, saa huer classe aff nogle borgemestere och raads middell och nogle bemelte borgere bestaa skulle och wisse opsichtt och bestillning tillordnis, och huis en huer tillfortroed worder med ald troskab, ifuer, flid och winndskibeligheed, dett allermeste till stadens, menighedens och dett allmindelige beste schee kannd, well forsiuffne och vdføre, till huilckett strax paa fode att brinnge nu aff os attschillige, med forbemelte 32 borgere, till wisse directeurer och fuldmynndige commissarier udj huer classe endrechteligen sambtøchtt, vddeeltt och annordned er, som følger:

1. Først efftersom Hans Kongll. Maytt. denne stad naadigst privilegeritt haffuer, een stabell stad att skall were, da er till stabelenns och handelens inspectores hereffter at were och bliffue vdwelgett: først her præsident Hans Nansen (naar hans leyligheed er) och nest hannem ældstwerennde borgemester Christoffer Hannsen, dernest de twennde eldste raadmennd, om de om hanndelen haffue widskab, eller twende anndre, som dennd forstaar, samptt de 32 borgeris twennde

formenud, och fire kiebmennd, som med groffue wahre och schibs rederie handle, vdj ligemaade thwennde, som deris hanndell med klede haffue, disligeste twende kremmere, som deris handterinng med silche, saien, linnen och vlldenn wahre driffue, frembdelis en gewürz kremmer, en isen kremmer och en winhandler, som er tillsammenn vdj talled syttenn, huilcke samptlige eller de fleste, om nogen haffde forfald, huer maaned en gang och ellers, naar dennem gott siuffnis, kannd forsamblis, om commerciens befordrinng att deliberere, och om de gott befinnde nogle flere aff de 32 mennd eller anndre, som i hanndell och kiøbmandskab kyndige ere, vdj huad specie dett och were kannd, da dennem fritt fore dennem bud att sennde och med dennem om huis hanndelen till frembtarff were kunde consulere, dog jnndted vden alle borgemestere och raads, saa och de 32 mennds samptlige approbation absolutt att slutte.

2. Forbemeldte thwende øffuerste borgemestere Hans Nansen, præsident, och Christoffer Hansen, borgemester, med de twennde bemelte 32 borgeres formend, Frederich Thuresen, stads oberste, och Hanns Pedersen Kleinn, saa och deris successorer om effterkommere, præsident och nest øffuerste borgemestere, sambtt de 32's twennde formænnd, stadens och meenighedens wærff, nødtørfft och annliggennde hos Kongl. Ma. och till hoffue vnderdanigst haffue att andrage och till dett beste befordre och vdwirche, saa stadens welærwerbede nye och gamle privilegier saaledis jdelige vdj goed observantz haffuis, att de vdj alle maader fruchtbahrlig och v-præjudicerlig nydis.

3. Dernest Find Nielsen, borgemester, med fijre borgere, nemblig Frederich Thurisen, Hanns Pedersen Klein, Christen Jensen Beck och Peder Jacobsen, deris successorer och effterkommere, direction, opsichtt och tillsiuffnn med alle stadens jnndtegter och vdgiffter att haffue, att dermed i alle maader till stadenns ock meenighedens gauffn och beste dispenseritt worder, saa att inndkombsterne forbedris, nøttelig och nødwendig anndwenndis, och inngen extra wdgifft uden deris widskab och sambtøche scheer, ey heller nogen expenser eller vdgiffter gaattgiøris, som de ey befinde effter magistratens och bemelte commissariers ordre, saa och de 32 mennds willie, scheed att were och ellers wbillig bekienndis.

4. Peder Pedersen, borgemester, oah Niells Hannsen, raadmannd, samptt 4 borgere, nemblig Hans Terchildsenn, Jørgen Rauffnn, Peder Juell och Dettmer Bøffke, deris successorer och effterkommere, flittig inspection med stadens och haffnenns bygninng att haffue, saa huis materialier, tømmer, kalck, steen och andett dertill behøffuis

aff dennem sielff betinngis och inndkiøbis, och stadens bygmester eller haffnenns forstander ey mechtig were nogen bygninng eller reparation att annfannge, forretage eller forferdige, førennd dett aff dennom befallett och offuerslaug paa giordt worder, huad och huormegitt aff alle slags nodtorfftigenn dertill forbrugis skall; samme tillforordnede inspectores schulle ey heller sielff alleene nogenn capital bygninng, vdenn dett aff samptlige præsidenten, borgemestere och raad samptt de 32 borgere bowillgett worder, consentere.

5. Peder Pedersen, raadmand, oc fijre borgere, nemblig Niels Aagesenn, Casper Grott, Johann Lehnn, Kortt Henndrick Mercker och Johann Stickmannd, deris successorer och efftерkommere, med bryggerne goed indseennde att haffue, saa øllett tillbørligenn bryggis och med omgaaes, att huer slags, helst huis øll for den gemeene fattige allmuffue loulig och vstraffelig effter tidenns willkor haffuis maa, desligeste att haffue flittig inndseennde med winhanndlerne och dem, som fremmitt drick vdtapper, att de det som gott och wforfalschet er for billig betalinng fall holde och wdtappe, huorpaa och een tillborlig taxt paa raadstuffuen settis schall.

6. Jacob Andersen, raadmand, och fijre borgere, nemblig Steffenn von Essen, Lehonardtt Cloumannd, Soffrenn Pedersenn och Mads Rasmusenn, deris successorer och efftеrkommere, flittig inndseennde at haffue med altt huis som kiøbis och selgis, i sær med kornn och fæde wahre samptt proviants poster, att dett for een billig wærd, besonnderlig naar derpaa defect er, affhenndis, disligeste ochsaa deris flid att giøre ald forprang att affskaffe, desligeste sig erkynndige lade huad provision och forraad aff proviant och viuers her i staden tid effter anndenn i forraad findis, och ey mehre ennd well mistis kannd wdschibis, huorfore accise schriffueren huer maanedt en fortegnelse paa huis, som till søes ind- och vdgaaer, till vnderrettninng fra sig giffue schall.

7. Bartholomeus Pedersen, raadmand, och fire borgere, nemblig Rasmus Munck, Peder Juell, Strannge Trøner og Claus Weber, deris successorer och efftеrkommere, granndgiffuelig achtt och opsichtt med stadenns demninnger for søerne, huorfra byenns sprinng- och pompe-wand des vdfalld haffuer, item med bronde, posterne, gader, weye och broer innden och vdenn staden att haffue, att dett altt saauitt staden wedkommer stedze ferdig och wedlige holldis, att ey defectt derpaa i nogen maade finndis eller scheer.

8. Claus Rauffn, raadmand, oc fijre borgere, nemblig Lauridz Hesselberg, Johann Bøffke, Mouridz Frick och Augustinus Otte, deris

successorer och efflerkommere, stedze god tillsiuffnn paa bagerne och møllerne at haffue, saa ideligen gaaett, welbagedtt och fuld-wæchtigt reendt brød aff alle slags, besønnderlig well medhandlett groff brød for fattig folck, effter dennd taxt och wægtt derpaa aff magistraten, effter tidernis foranndrinng, satt och anordnitt worder, haffuis kand; saauelsom møllerne, att de tillbørligen med folckis kornn omgaaes och ey baade w-billigenn deraff tholde och derforudenn pennge till mallerlønn annamme.

9. Hendrich Jacobsenn, raadmand, och fijre borgere, nemblig Albertt Itzenn, Allbertt Dyselldorff, Johann Michellsenn och Pouffuell Førster, deris successorer och effterkommere, god inspection och opsigtt med slagterne att haffue, att de med deris hanndteringg louligen handler och omgaaes, saa slagterboderne stedze med alle slags gaatt fersk kiød well wed lige holdis och forsiuffnis och for saadann betalinng sellgis, som inndkiøbett effter tidernis foranndrinng dett vdfordrendis och taxten derpaa tid effter anndenn satt worder.

10. Willhellm Fiuhren, raadmand, oc fijre borgere, nemblig Johannn Adolph Ernst, Carll Rosemeyer, Mouridz von der Tide och Peder Ribe, deris successorer och effterkommere, flittig inndseennde [med] schomagerne och alle anndre handtwercks folck att haffue, att de deris arbeide ey offuer billig wærd opsette och forhøye, meenigheden och de fattige dermed att gravere, men att alle slags arbeid, serdelis huis de fattige (som forberørdtt er) behøffuer, for enn lidelig och tillbørligh priis sellgis, effter den taxt derpaa settis.

11. Och paa dett allting effter forschreffne anordning sin tillbørlig effectt erlannge kannd, schall forbeneffnte øffrigheedz och borgerschabs middell, enn huer dett hannem effter hanns tillordnede classis inndhold wedkommer, tid effter annden flitteligen observere, huortill de dog iche wisse tider haffue att beramme, som de anngaaennde till wisse efflerretninng kunde haffue, menn huer classis inspecteurer sambttlige eller huer i sær visitationen vnnderskeedlige tider, saa titt dennem gott siuffnis och dett dennem beleyligtt were kannd, annstille, och huis brøst de befinnde, som de ey sielff midle och till rette schaffe kunde, dett øffrigheden sambtt och de 32 mennd sambttlig att andrage, med deris betennckennde derhos, huorledis de eragtte sligtt best att skulle kunde remederis; dersom dennem och nogett forekomb, som deris classe ey wedkomb, och byenn sambtt meenigheeden dog nyttelig were kunde, da en huer i sær forplichtt were saadant udj de 32 borgeris forsamblinng att tillkiennde giffue, som dett till stadens och gemehnntens nytte befordre kannd.

12. Schall och forbemelte 32 borgere effter weedtegtenns 1 capittels inndhold en ganng huer maaned forsamblis och huer classe da iblanndtt anndett, huis de tillforordnede ere opsiuffnn med att haffue, de anndre sambttlige om huis udj forgangen maaned passered er, vdførlig relation och vnnderrettning giøre, att manud om alld stadenns tillstannd, schatter, wachtter, inqvartering och altt anndett, huis nødtorfften ellers fordrer, udj allemaader att observere, fornødenn kundskab erlannge kannd och alltinng dereffter till stadenns och meenighedenns beste offuerweye och annordne kannd, som dett sig bør.

Och efftersom wii os forbemelte poster och artichler udj offtbemelte 32 borgeris offuerwerelse haffuer ladett fore læse, dennem sambttlig och i sær med flid offuerweyed och dennem till stadens, borgerskabedz och meenighedens beste och frembtarff gauffnlig och fornødenn befundenn, da haffue wi alle samme artichler sambtøchtt och bewillged, saa och dennem nu hermed fuldkommeligenn for os, woris successores och effterkommere præsident, borgemestere och raadmennd sambtt 32 borgere endræchteligenn approberer, fuldbiurde och indgaa, dog effter tidernis omschifftelse herudj att foranndre, huis kannd erachtis meenighedens gauffnn och nødttorfft att vdfordre, saa och till des stadsfestelse, att dett fast och vbrødelig holldis och effterkommis skall, woris stadz secrett herneden fore ladett trøcke, och sambtlige woris egne hennder hos wnderskreffuedtt. Vdj Kiøbennhaffnn dennd 30 novembris anno 1661. Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen. Niels Hansen Fulschench. Peder Pedersen. Jacop Andersen. Bartholomeus Pedersen. Claus Rauffn. Henrich Jacobs. Wilhelm Fuirenn. Fredrich Thursen. Hans Pedersen Klein. Hans Therchelssen. Albrecht Itzen. Christen Jensen Beck. Lauridtz Pedersen Hesselberich. Neelss Auchsen. Casper Grote. Rasmus Hansen Munch. Johan Bøuffke. Peder Jacobsøn Flensborg. Cordt Hinrich Mercher. Jan Michellsen. Detmer Bøfke. Peder Juell Rasmussen. Leonhardt Klavman. Mauritz v. der Lyh. Moritz Frek. Paul Førster. Johan Stichman. Madtz Rasmusen. Augustinus Otte. Peder Riber. Steffen von Essen. Claus Vebo. Seueren Pedersen. Johan Adolff Ernst. Strange Trøner. Albrecht Duisseldorff. Peder Jacobsøn Flensborg. Jørgen Hansen Ræff.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

904. **2 Dec. 1661.**

Skøde paa en Grund i Gotersgade (Store Kongensgade?).

Frederik 3 skøder til »os elskelig Vlrich Friderich Gyldenløwe, wor mand, tiener, bestalter oberste, rigens jegermester och befalingsmand paa wort slot Wordingborg, en woris pladtz, som bemelte Wlrich Friderich Gyldenløwes huus och gaard paastaar, med der tilliggendes haffue liggendis inden festningen, och befindis samme pladtz och hauge for til den obne pladtz 42 alne, udj Gothersgade 250 alne, langs den store steenbroe 246 alne, langs woris rentemesters, os elskelig Mogens Frises hauge 144 alne. Huad den aaben pladtz anbelanger, som ligger for huset, da maa den blive aaben saa lenge den store steenbroe bliffuer ved magt; mens dersom steenbroen engang skulle optages och paa en anden sted forlegges, da maa bemelte pladtz bliffue wed bemelte Gyldeløwes huus, efflerdj husetz liusens fang och winduer ere vd til samme pladtz. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 2 decembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 232—33.

905. **7 Dec. 1661.**

Privilegium for en hollandsk Bager.

Frederik 3 bevilger effter ansøgning, at Hans Lytzøn, hollandske bager, maa her i staden som en kongelig bager sit bager handwerck frit och vbehindret fortsette, ligesom andre bagere her i staden, och som hand best wed och kand. Thi forbyde wj etc. Haffniæ 7 decembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 234—35.

906. **20 Dec. 1661.**

Skøde paa en Grund i Rigens- og Sølvgade.

Frederik 3 skøder til »Jens Pedersøn Graahed it woris stycke jord och hiørnepladtz liggendis her inden festningen i Rigens- och Sølffgaden, och befindis udj alne och maal som følger, nemlig i Rigensgade i breden 54 alne, vdj den nørre side 80 alne, jtem langs Sølffgaden 83 alne och udj den bagerste ende 33 alne bred. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 20 decembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 240—41.

907. **21 Dec. 1661.**

Skøde paa en Grund paa Slotspladsen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vj tilforn naadigst haffuer forundt os elskelig, hederlig och høylerde mester Johannes Bremer, woris tydske hofpredickant, at maatte sin fortog ved den

pladtz och wohning paa Slodtzholmen, som hand nu selff iboer, lenger udj stranden forwijde, paa det hand derimod it stocke jord nest ved bemelte sin egen platz dertil bekomme och indtage kunde, da efftersom pladtzen ved alne och maal er offuerslagit och befindis, at gaden tilforn var 10 alne nu kand bliffue 14 alne bred, saa forskreffne mester Johannes Bremer derfor resten deraff til sit huus och pladtz bevilgis kunde, thi haffuer vi naadigst vndt, skiødt och affhendt etc. til forskreffne mester Johannes Bremer och hans arffvinger forskreffne ved bemelte forrige wohning och pladtz liggende och aff hannem begierte stycke jord, som udj alne och maal er begreben som følger, nemlig vdj breden ligesaa bred som hans forrige pladtz, jtem udj den side til det lille stredit 14½ alne och i den side til Hans Balckes pladtz udj lengden och breden som forskreffuit staar etc. Haffniæ 21 decembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 241—42.

908. **30 Dec. 1661.**

Skøde paa en Grund paa Slotsholmen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj naadigst haffuer bevilget Hans Balcke, woris hoff snedicker, at maatte sin fortog wed den pladtz och woning paa Slodtzholmen, som hand nu sielff i boer, lenger udj stranden forwide och derimod naadigst forundt nest wed bemelte wohning och pladtz hand iboer at maatte der til bekomme och jndtage, som effter alne och maal befindis at were saa bred som samme forrige pladts, item wed den side til os elskelig, hederlig och høylerd mester Johannes Bremer nj alne, och ved den side ved Johan Banniermands 4½ alne och til gaden imellom fortoget och pladtzen vere 14 alne vdj breden. Thi haffuer vj naadigst vndt, skiødt och affhendet, saa och hermed etc. til forskreffne Hans Balche och hans arffvinger forskreffne ved bemelte hans forrige wohning och pladtz liggende styche jord. Huilchet forskreffne styche jord etc. Haffniæ 30 decembris 1661.

Sæl. Registre XXV. 243—44.

909. **4 Jan. 1662.**

Skøde paa en Grund i Rigensgade.

Frederik 3 skøder til »Jens Pedersøn Graahed och hans arffvinger et woris stycke jord til en bygge pladtz liggendis her inden festningen i Rigensgade til den runde kirckes kirckegaard, och befindes samme pladtz vdj alne och maal som følger, nemlig vdj breden i Rigensgade 44 alne, item langs ved kirckegaarden 80 alne och lige

saa langs den syndre side. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 4 januarij 1662.

Sæl. Registre XXV. 244—45.

910. **14 Jan. 1662.**

Skøde paa en Grund i Norgesgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Mouridtz Eskildsøn, woris admiralitetsskriffuer, och hans arffvinger it woris styche jord til en byggepladtz liggendis her inden festningen i Norges gade och befindis udj alne och maal begreben som følger, nemlig i samme gade och saa langs woris ingenieur Gotfridt Hoffmands pladtz 72 alne, paa den side til os elskelig Christen Pedersøn, forwalter offuer woris tryckte papijr, hans pladtz, lige saa wed den hiørne pladtz 38 alne. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 14 janvarij 1662.

Sæl. Registre XXV. 249.

911. **15 Jan. 1662.**

Skøde paa Grunde i Kaabergade, Herregade og Vilpretgade (Vitriolgade).

Jens Nielsen Smid fick skiøde paa tvende pladtzer och stycker jorder her inden festningen, det første støche jord er liggendes jmellom hans egen och Claus Scheers pladtz, och befindis i alne och maal for i Kobergaden udj breden 20 alne, langs hans egen pladtz 62 alne, noch langs Claus Scheers pladtz 59 alne, item bag til Olluff Kims pladtz 9½ alne och siden udj en kort linie 16 alne. Item til den sidste bemelte korte linie paa støder det andet stycke jord, som holder i alne och maal i Herregaden 45½ alne och i Wildpretgaden 22½ alne, langs Claus Scheers 64 alne, langs Jacob Henricksøn 54. Huilcken bemelte hans skiøde war udj samme form stilet som nest her offuen indførte Mouridtz Eskildtzøns skiøde. Haffniæ 15 janvarij 1662.

Sæl. Registre XXV. 250.

912. **7 Marts 1662.**

Islandsk Kompagni ophæves.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at vi naadigst haffuer for got anseet det hidindtil priviligerede Iislandske compagnie effter dend aarsag och anledning samme compagnie sielff dertil haffuer giffuet aldeeles at opheffue, saasom wi det och tilligemed alle andre særdelis privilegier, som nogen aff os hidindtil kand haffue erlanget paa Iisland at handle eller seigle, hermed aldeelis opheffue, saa at vdredningen hereffter skal skee herfra bemelte woris residentz stad allene aff

dennem, som derudj wille participere, naar it nyt compagnie igien worder opretted, dog at huis dennem vdj neruerende aar fra dette wort breffs dato at regne enten allerede beuilget er eller hereffter ved sær pas at didseigle beuilget worder wed magt bliffuer. Huoreffter alle och enhuer etc. Hafniæ 7 martij 1662.

Aaret er maaske 1664, da Brevet er indført mellem Breve fra Avgust 1664 i Sæl. Reglstre XXV. 531.

913. **18 Marts 1662.**

Kongens Gæld til de Fattige betales med Præstegaardenes Indløsningssummer og Kongen giver dem sin Gaard paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vj effter woris elskelig kiere her faders konning Christian 4tj, høylofflig ihukommelse, saa ochsaa wore egne obligationer ere skyldige bleffuen til denne woris kongelige residentz stad Kiøbenhaffns fattige en anselig summa penge, som skal beløbe sig med capital och efftersta aeude rente hen wed halfftridiesindstiffue tusinde rizdaler, da paa det i bemelte woris residentz stad ald tryglerie for dørene kand paa ny bliffue affskaffet, fattige skolebørn her sammesteds med den nødtørfftige underholding, de tilforn nydt haffuer, desto bedre forsiunet, spindewerchet igien optaget och andre tienlige manufacturer til det gemene beste och de fattigis frembtarff oprettet, haffuer wj naadigst til forbemelte capitals och rentes afleggelse och betaling, saa wel som ocsaa til bemelte christlige werckes ynskelig och gaffnlig fortsettelse forscrefne fattigis directorer, som nu ere eller her effter kommendis worder, offuerdraget, saasom vj och hermed offuerdrager huis penge, som kand indsamlis och til weye bringis offuer alt wort rige Danmarck for de prestegaarders biugning, huilche presterne selff hidindtil haffuer holdet ved lige, dog saaledis, at forskreffne de fattiges directorer skulle udj denne offuerdragelse rette sig effter den fierde artickel vdj de aff os giestligheden naadigst giffne privilegier, saa wel som och huis andre anordninger wij herom naadigst giørendis worder. Herforuden haffue wj til at lade see woris kongelig naade och mildhed mod de fattige dennem naadigst forunt, giffuet, saa och hermed forunder och giffuer woris gaard paa Christians-haffn med ald' tilliggende pladtz, huorpaa de fattigis directorer widere woris naadigste skiøde ved rigtig alle och maal skal worde leffuerit och tilstillet. Och skulle imod forbemelte offuerdragelse och benaading de fattigis directorer forplict were strax udj woris skatkammer rictigen at indleffuere alle de obligationer, de aff woris elskelig her fader, høylofflig jhukommelse, och

os selffuer, som før er meldet, paa de fattiges wegne bekommet haffue, och de sampt deris efftenkommere med bemelte fattiges middelers administration sig saaledis effter den fundatz, wij der om giørendis worder, forholde, som de for den høyeste Gud, os och wore efftenkommere acter at forsvare. Forbydendes etc. Hafniæ 18 martij 1662.

Sæl. Registre XXV. 264—65.

914. **2 April 1662.**

Forordning om Renovationen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efflerdi der endnu paaklagis, at endeel bryggere, bagere och slactere sampt andre, som holde heste och qveg, sig aldelis icke wil beqvemme deris mødinger med renoverings karerne at lade udføre, ey heller selff der til loulige wogne holde och bruge, mens at endeel med forset huis de udager paa gaderne spilder och iche henfører det, huor renoveringskarerne det losser, mens huor dennem selffuer lyster, jligemaade at nogle, som holde kiør, med forsæt, effter at gaderne nyligen er reen giort, sniger sig til om natten dennem med møding och andet strax igien ilde at tilfly, huor udoffuer gaderne och byen v-muligen aff qvarteermesterne kand holdis rene, som det sig bør; efftersom och general renoverings directeuren sig hart besverger, at hand ey kand bekomme huis som til materialier och renoverings officianterne er deputeret, med mindre det skal skee ved execution, v-anset hand det halffue aar (som alle och en huer effter woris forrige befaling til renoverings-platz, huse och stalde burde aff fagenis størelse at haffue erlagt) selffuer paa sig taget och avancerit haffuer, saavelsom och hidindtil giort fornøden bekostning paa de materialier och officerer(!), som aff de 4 skilling aff læssit burde at betalis, da paa det saadan misbrug her effter icke mere skee skal, ey heller de 4 skillings vdgifft aff huer læs, som til samme werckes officianters och materialiers fornødenhed er destinerit, icke formedelst dennem, som holder sielff heste och wogn, cessere och ophøre, mens langt mere woris forrige befaling herom alworligen efftenkommis, de som sielffuer holde [heste] och wogne med loulige wogne deris møding vdføre, och de som holde kiør och andet qweg udj alle maader gadernis reenlighed i act at haffue. Da wille vj hermed alworligen haffve budet och befalet, at alle och en huer, som holder selff heste och wogne, skal erlegge och betale aarligen til renoverings werckets fortsettelse i steden for de 4 skilling aff læsset for j par heste j rixdaler, for en oxe eller koe j rixdaler. Och der imod for widere qveegs mødings betaling were forskaanet, dog saa at de ingen

gruus och kielder jord (under det skin) vdfører. Ilige maade skulle och de, som holder selff heste och wogne, deris bemelte møding med loulige wogne vdføre paa de steder, huor renoverings karerne det legger, saa at samme vdkørsel til woris beste, byens och andre, som det behoffuer, kand geraade udj alle billige maader. Dersom och aff kiøresvendens forseelse eller forsæt noget aff huis som saaledis vdagis paa gaderne spildis, da skal den, forseelsen begaar, straffis straxen paa j rixdaler och heste och wogen saa lenge udj arrest bliffue indtil betalingen er skeed. De som ingen heste holder och dog qwegmødinger sancker i deris gaarde, maa ingenlunde ligge deris qvegmødinger paa gaderne, mens naar de dennem wil haffue bortføert, skal de qvarteermesterne huer i sit qvarteer det lade forstendige, som karerne straxen skal lade komme, oc da lade paalæsse och dermed forholde effter woris forrige udgangne forordninger. Endeligen skal och en huer tuende gange om ugen deris gader feige och hielpe at paalæsse, paa det at naar karrerne kommer de iche da skal opholdes. Huo her imod findis v-villig pantis strax for 3 ℔ danske, effter den femte articel udi forrige forordning. Alt huis, som er melt, til pant tages och iche indløses inden fire eller sex ugers tid i det lengste, maa selgis, saa at ey widere dertil skal swaris, effterdi renoverings wercket vdkreffuer daglig rede penge. Huoreffter etc. Hafniæ den 2 aprilis 1662.

Sæl. Registre XXV. 268—70.

915. **17 April 1662.**

Skøde paa den runde Kirkes Plads.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Henrick Ruse til Sawert, wores bestalter oberst til foedtz, general qvarteermester och inspector offuer festningerne i wort rige Danmarck, och hans arffvinger et woris stycke jord och grund til en byggepladtz liggendis her inden festningen, som den runde kirche paastaar, och befindes samme pladtz udj alne och maal, saasom den aff bemelte Henrick Ruse nu indgrøfftet er, som følger, nemlig den synder side mod wores haffue tre hundrede tiffue och to alen, den wester side imod wolden trehundrede firesindstiffue och fire alen, dend nordre side et hundrede och firesindstiuge alen och den østre side trehundrede halfftridsindstiffue och otte alne. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 17 aprilis 1662.

Sæl. Registre XXV. 276—77.

916. **29 April 1662.**

Privilegier for det Karaibiske Handelskompagni.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wj wore undersaatter participanterne, som de Caribiske eer, liggendes udj Vestinden, tilforn

haffuer beseglet och endnu her effter med huis widere med-participanter, de til sig tager, agter at beseigle, paa vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst haffuer bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at de sig udj nerverende aar, saa frembt de til bemelte øer ellers skibe henskichendis worder, maa niude effterskreffne privilegier: Først at aff huis skibe och alle vahre, huad det vere kand, som her til aff disse riger och lande hehøffuis at vdpassere och hensendis, den tilbørlig told her saa vel som udj Øresund giffues och erlegges skal, vndtagen aff huis til bemelte skibes fornødenhed och behoff nødig er, och ellers udj sig selff fri for told kand vere och tilforne indfortoldet er. For det andet huis folck och disimidlertid til forbemelte handel fornøden giøres, maa frj och vbehindret vdj fredtz saa velsom feyde tid bruges och medfølge. For det tredie effter forrettet reyse och beholden hiemkomst maa de her udj woris kiøbsted Kiøbenhaffn holde deris nederlag och uden nogen visitering med skib och goedtz igiennem Sundet saa velsom her til byen fri indpassere, och huis vahre deraff paa fremmede steder och lande igien vdskibes och frj vdlades. Derimod skal de effter egen erbiudelse tiltenckt were vdj een summa strax saa meget for reysens hiembkomst at erlegge, som de for vdgaaende baade i Sundet och her giort haffuer, effterdj saa meste parten aff forskreffne vahre, som de herfra bekommer, dog paa fremmede steder igien vdskibes. Forbydendes etc. Hafniæ 29 aprilis 1662.

Sæl. Registre XXV. 286—87.

917. **6 Maj 1662.**

Skøde paa en Grund i Rosenborggade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj for rum tid siden til Lauridtz Hammer, forrige jndvaaner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn, haffuer skiødt och affhendt en pladtz udj Rosenborg-gaden her inden festningen med saadan condition, at hand dend effter der om giorde anordning och woris der paa vdgiffne skiødes jndhold bebygge skulle, da effterdj samme pladtz icke endnu bebygget er, wille vj derfor bemelte woris forrige vdgiffne skiøde her med casserit och igienkaldet haffue, och forskreffne stycke jord til Peder Christensøn, jndwaaner her i staden, och hans arffvinger til en byggepladtz naadigst skiødt och affhendt, saa och hermed skiøder och affhender udj sin lengde och brede effter der om paa ny giorde alne och maal som følger, nemlig udj Rosenborg-gaden 42½ alne, imod her Henrick Rantzous haffue 61 alne, fra krogen och til Gertruds

gaden 33½ alne, och udj Gertrudsgaden 44 alne. Huilcken forskreffne pladtz etc. Hafniæ 6 maij 1662.

Sæl. Registre XXV. 289—90.

918. **2 Juni 1662.**

Fæstebrev paa Store Ravnsborg.

Præsident sambt borgemestere och raadmend vdj den kongelige frii riigs- och residentz stad Kiøbenhaffn, sambt Peder Juell, stadtz kiemner sammestedtz, giøre witterligt, at wj paa Kiøbenhaffns stadtz weigne haffue wndt och bewilged, saa och med dette wort aabne breff vnde, bewilge och offuerdrage fra oss och wore effterkommere paa bemelte Kiobenhaffns stads wegne och til erlig och welbyrdig mand Erich Kragh til Bramming, Kongl. May.'s cancelli raad och ober secreterer, och hans kiere husfrue samt dieris børn itt støcke jordsmon, huor hos ere twende grauffue, fiskedamme, som præsident, borgemester Hans Nansen och borgemester Christopher Hansenn war till hørrig, som di paa dieris egenn omkostning haffuer ladet graffue och forfærdige, huilche di igien til her ober secreterer haffuer offuer draget, liggende vdenn Nørre port twert offuer fra denn pladtz och grund, affgangne Søffren Christensen, førrige byeskriffuer, tilforne tilhørt haffuer, streckende sig fra Sortedam op till Revelinen och wejermøllens platz, och vdi bredden fra steenbroen ind till denn norder woldtz graffuis yderst bredde, efftersom denn nu indgrøffted er och forre findis, huilcken jord och eyendomb welb. her secreterer osv. Heraf skulde ydes 2 ℔ danske i Jordskyld. 2 Juni 1662.

Orig. i Raadstuearkivet. Ifølge Paaskriften overdrog Erik Krag »denne Bevilling« til »velfornemme Mand Peter Holmer, Raadmand her i Staden« 10 Maj 1665. Under 16 Feb. 1669 tilskrev Erik Krag Magistraten, at da han havde fornummet, at Peter Holmer vilde afhænde samme Plads, saa »er jeg venligen begærendes, at Præsident, Borgmestere og Raad her i Kjobenhavn ikke vilde hannem derudi forhindre, mens lade sig befalde, at han samme Plads maa gjøre sig saa nyttig, som han bedst ved og kan. Jeg tjener dennem samtlige og enhver i Særdeleshed gærne igen udi hvis Maader dennem kan være til Behag.« Doktor Kasper Bartholin gjorde 20 Feb samme Aar paa sin Myndling Margrete Mikkelsdatters Vegne, ifølge en Bytingsdom af 2 Nov, Udlæg i Peter Holmers Ejendomme. først i hans »Hovedgaard« paa Amagertorv, som han selv bebode, »hvorefter de dennem efter Parternes egen Anledning uden Nørreport til Raufnsborg har begivet og der iligemaade efter Ansogning indførte velbemeldte Dr. Kasper Bartholinus udi des Huse, Bygning og Ejendom, liggende paa den østre Side ved Landevejen, som nu Hans Schwede Gartner for Leje bevaaner, og det med en Jærnkakkelovn paa 3 Skruer og en dito mindre i Kammerset, saavelsom hvis Borde, Bænke, Sengesteder og andet befindes, Peter Holmer tilhørig; desligeste og udi des tilliggende Have og Ejendom med Fiskeparker, Træer og Urter, intet undtaget, saavidt rodfæstet er og bemeldte Peter Holmer med rette tilkommer.« Ravnsborg udlagdes for 1240 Rdl.

919. **18 Juni 1662.**

Borgemester Find Nielsen maa selv gjøre Testamente.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Find Nielsøn, borgemester i woris residentz stad Kiøbenhaffn, hos os underdanigst haffuer ladet anholde och begiere, at hannem naadigst maatte bevilges sit testament at giøre, och at samme testament effter hans død aff dennem, som det vedkommer och paarører, v-ryggeligen maatte holdes och effterkommes, da haffue vj aff kongelig authoritet, magt och souuerain myndighed effter saadan hans vnderdanigste anmodning och begiering naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at bemelte Find Nielsøn maa offuer sit goedtz och formue i hans leffuendes liffue disponere och deraff testamentere, testere och legere, som hannem sielff lyster, och skal samme hans testament, som hand i saa maade i hans leffuendis liffue giørendis worder, effter hans død aff hans arffvinger och alle dennem, det wedkommer og paarører, v-ryggeligen holdes och effter detz jndhold i alle maade efterkommis. Thi forbiude vj etc. Hafniæ 18 junij 1662.

Sæl. Registre XXV. 306.

920. **18 Juni 1662.**

Privilegium for Sæbesyder Herman Jæger (jfr Nr. 880).

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Herman Jæger for nogen tid siden haffuer bekommet woris naadigste privilegie paa et sebesyderj vdj wor kiøbsted Christians-haffn at aurette och fortsette, da haffue vj effter vnderdanigst ansøgning och begiering ydermere bewilget och tillat, saa och etc., at forskreffne Herman Jæger maa udj bemelte Christianshaffn med sin familia och domestiquer boe och bygge udj ald frihed, vden nogen hinder, i huad maade det och vere kand, sin handel och negotie at driffue med sæbe saa velsom andet i smaa och store partier och seeben i saa stor och liden troe(?), som det hannem til sin meste profit effter sin tycke kand vere, foruden med borgerlig eed eller nogen anden borgerlig paaleeg at besverges, och for ingen anden ret, were sig gieslig eller werdslig, i huad sager det och were kand, at skal citeris eller forplict were at sware uden for woris hoffret. Forbydendes etc. Hafniæ 18 junij 1662.

Sæl. Registre XXV. 307.

921. **19 Juni 1662.**

En Knivsmed maa have Udsalg paa Slotspladsen.

Frederik 3 bewilger, at Christopfer Daldorff, kniffsmid, maa her paa Slodtzpladtzen ved woris skatcammer, indtil vj anderledis

tilsigendis worder, med it lidet skab med it vindue for at vdstaa til at selge huis kniffue, hand der udj haffuer. Hafniæ 19 junij 1662.

Sæl. Registre XXV. 307.

922. **8 Juli 1662.**

Skøde paa St. Jørgens Sø.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Christopher Gabel etc. och hans arffvinger den pladtz ved ladegaardtz marck her uden for staden liggende, St. Jørgens søe kaldet, med ald des begreb udi lengden och breden, saa som det nu forefindes, saa at bemelte Christopher Gabel och hans arffvinger, som forskreffuit staar, samme platz maa lade indhegne, bruge och giøre sig saa nøttig, som de best ved och kand. Thi kiendes vi os« etc. Hafniæ 8 julij 1662.

Sæl. Registre XXV. 318.

923. **24 Juli 1662.**

Præstepenge til de danske Sognepræster skulle ogsaa ydes af dem, der søge den tydske Kirke.

Frederik 3 giøre alle vitterligt, at efftersom sognepresterne och deris medtienere udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledes deris sogner dagligen forringes och merckeligen aftager, formedelst mange och fast de beste huse i sognerne beboes enten aff Tydske folck eller aff Danske, som sig med Tydske i ecteskab begiffuer, huilche fast alle den tydske kircke skal søge, och vnder den prætext vnddrager sig for huis de presterne i det sogn de boer effter ordinantzen plictig ere, thi biude och befale vj alle och en huer, som med ordens hørelse och sacramenternis brug i den tydske kircke sig ville lade betiene, skal derforuden tiltenckt vere til de sogneprester[1]) i det sogn, huor de boesiddendis ere, tilbørlig offer, prestepenge och anden sognerettighed effter ordinantzen at vdgiffue. Huor effter etc. Friderichsborg 24 julij 1662.

Sæl. Registre XXV. 322. I Raadstuearkivet findes en samtidig Afskrift, dateret 22 Juli 1662, men med noget forandret Ordstilling og den i Noten nævnte Meningsforskel.

924. **31 Juli 1662.**

Privilegier for det ny Islandske Kompagni.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vj naadigst haffuer for got anseet handelen och trafiquen paa wort land Island best och beqvemmeligst, effter at forrige der paa handlende compagnie er opheffuet, at kunde driffuis och fortsættis, naar landet i fire [lige] gode deele

[1]) B: Præster oc deris medtienere.

bliffuer skifftet och visse houet-participanter, som andre interessenter een huer til sig, som de selff best eracter, maa tage, anbetroet, da ville vj dermed naadigst haffue forholdet som følger, och til en bemelte hoffuet-participanter aff oss hermed til $\frac{1}{4}$ part nomineret: 1. os elskelig Hans Nansøn, woris raad, assessor i collegio status, præsident och borgemester i woris residentz stad Kiøbenhaffn, och hannem med sine interessenter os elskelig borgemester Find Nielsøn och andre bemelte Hans Nansøn vil til sig tage. 2. Henrick Møller, woris cammerraad, rentemester och assessor i cammercollegio, och hannem med sine interessenter os elskelig Hans Peterson Bladt och andre, som bemelte Henrick Møller vil til sig tage. 3. Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, borgemestere i vores residentz stad Kiøbenhaffn; och 4. Jonas Trællund éfterskreffne privilegier och friheder naadigst haffue forunt och bevilget, saasom vj och hermed forunder och bevilger.

1. Skal en huer hoffuet participant med sine interessenter, som hand til sig vil tage, allene maa handle, kiøbe och selge paa woris land Island och Westmannøe, en huer paa sin fierde part aff bemelte lands haffner, nemblig forskreffne Hans Nansøn paa Westmannøe, Orebacke, Hanefiord, Haps-huus och Vapnefiord med hues andre smaa haffner och fiorder, der vnder kand ligge, saa hand det maa giore sig saa nøttig som hand kand. Forskreffne Henrick Møller Holmer, Stapper, Budderstad, Patrixfiord, Bildal Ørefiord och Huuswig med huis andre smaa haffner och fiorder, der under ere beliggende, saa hand maa giøre sig det saa nøttig, som hand kand. Forskreffne Christopher Hansøn och Peder Pedersøn paa Boesand, Kibelvijg, Isefiord, Dyrefiord, Bergefiord och Rødefiord med huis andre smaa haffner och beyer der vnder er beliggende, saa de det maa giøre sig saa nøttig, som de kand. Forskreffne Jonas Trellund paa Reffuet, Cammerweg, Stickelholmb, Grindefiord med huis haffner, fiorder och øer, som i Bredefiord ligger, Skagestrand, Rechefiord, Ruttefiord med huis andre smaa haffner och fiorder der vnder er beliggendis, saa hand sig dennem maa giøre saa nøttig, som hand kand. Huorimod det ingen anden, enten jndlendisk eller vdlendisk, huo det och vere kand, vden forbemelte Hans Nanson, Henrick Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund allene paa obenbemelte district och haffner skal maa handle, enten paa landet eller i søer, eller nogen fiskerj der under landet bruge nermere end fire mjle, saasom i forrige tider haffuer veret brugeligt, vnder straff aff skib och godtzes forbrydelse, om de dermed antreffis.

2. Forskreffne Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pederson, Jonas Trellund skal bemelte steder med god v-forfalsket kiøbmands-vahre forsørge, saa at almuen kand bekomme huad en huer haffuer fornøden, effter den taxt och anordning, som vj naadigst haffver ladet forferdige och anrette, eller her effter naadigst forferdigendis eller anrettendis worder, dog skal ser(?) kiøb huercken ved selgeren eller kiøberen effter denne dag maa bruges. Desligeste haffuer hand sig (de dennem) effter den gamle och paa wort land Island sedwaanlige wegt, alne och maal at rette och sig venlig och med god omgiengelse imod landsens jndbyggere, gieslig och werdslig, forholde, saa at ingen med billighed sig offuer hannem (dennem) kand haffue at beklage. Huorimod Islenderne skulle forplict vere gode, dyctige kiøbmends vahre, nemlig en v-kassen och v-malt fiske, reen och klar tran, gode mands hoser och wandter, hoserne en siellands alne lang och deris vide der effter, och alle andre vahre i deris rette dyctighed at leffuere.

3. Islenderne skal ey med nogen anden,. huem det och vere kand, enten paa landet, vden landet, i søer eller nogen andensteds, maa handle, kiøbe och selge vden allene med bemelte Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund, fuldmectig vdj forskreffne sin (deris) district, vnder alworlig straff effter woris derom tilforn vdgangne naadigste forordninger, huormed woris befalingsmend, fogder och sysselmend skulle haffue tilbørlig tilsiun, saasom de ville forsvare, om der paa klaget worder.

4. Skal woris fogder och hermed vere forbøden med jndvohnerne der i landet at handle eller videre vahre derfra vdføre, end woris egen indkomst kand bedrage och os vedkommer, vnder samme vahres forbrydelse och straff offuer dennem som woris kongelige mandats offuertrædere, som ved bør.

5. Forbemelte Hsns Nansøn, Henrick Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund maa ey heller giøre de andre participanter nogen jndpas paa de dennem naadigst bewilgede haffuer, de och ey heller hannem (dennem) udj sin (deris) district nogen hinder maa tilføye, med huad naffn det och neffnis kand, enten med Islenderne der at handle eller fiskerj vden for landet sammesteds at bruge eller paa nogen huer andres haffner forsetlig wijs under høytrengende nød at indløbe, under 1000 rixdalers straff til dennem, som der giøres och handles imod.

6. Saa frembt nogen anden end Hans Nansøn, Henrick Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund de andre

priviligerede hoffuet participanter eller deris fuldmectiger sig understaar nogen handel paa eller ved Island eller Westmannøe at driffue, da maa bemelte priviligerede magt haffue saadanne forbudne handlere at lade antaste, saa vel de personer med deris vahre, som sig paa landet opholdet (det vere sig huad nation det vere kand, ingen undtagen), som skibe under landet, och sig dennem om muligt bemectige och til Bessested opbringe. Och skal fogden eller sysselmanden, under huis gebiet eller udj huis syssel saadanne af os ey priviligerede handlere findis, vnder deris faldsmaal were forplict til Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund eller hans (deris) fuldmectige samme personer eller skibe at hielpe at tage och til forskreffne Bessested henføre, och huis iche der aff sysselmand, laugmand, woris ombudsmand eller foget paadømmis kand, da dennem hid at føre och aff woris admiralitets ret paa dennem lade kiende. Hues at paa nogen aff stederne worder til pris dømbt, da ville vj naadigst, naar ald omkostning tilforn er fratagen, at os den $\frac{2}{3}$ parter och $\frac{1}{3}$ part den, som saadant erober. skal tilfalde.

7. Forskreffne Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund skal tilforplict were udj woris festning Glüchstad alle fra Island kommende och paa Elffuen gaaende skibe med fisk, kiød och fede vahre at losse och samme vahre sammesteds selge til byens och landetz jndvohnere eller huo med dennem der handle vil, alle andre skibe maa lade losse paa de andre steder, som de andre hoffuet-participanter best kand foreenis om.

8. Huis munterede skibe, som til denne seglatz i fremtiden kand bruges, maa haffue och niude alle de friheder paa alle farwand, told och andet, som saadanne skibe effter deris størrelse til forn nødt haffuer eller wj her effter naadigst widere bevilgendes worder.

9. Dersom offtbemelte Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund vil her effter offuerlade nogen aff de hannem (dennem) bevilgede haffner til andre woris vndersaatte och indvaanere her i wor residentz stad Kiøbenhaffn och Christians-haffn at lade beseigle, da maa det staa hannem (dennem) frijt for, dog skal hoffuetmanden, om nogen forseelse begaaes, os dertil svare och derfor stande til rette.

10. Wi wille och naadigst handheffue och forsvare bemelte Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund udj denne sin (deris) handel, saa at hannem (dennem)

huercken aff andre woris undersaatter eller fremmede nogen jndpas der udj skee skulle.

11. Och som vj os selff haffue reserverit och forbeholden huis suoffl, salpeter, mineralier eller anden ertz, som der i landet kand bekommes och wj wed woris betiente lader til weye bringe, skal bemelte hoffuet-participanter effter deris egen vnderdanigste erbiudelse sligt udj deris skibe, som der nest ere beliggendis och hid wille, jndskibe och for billig fragt her hidføre.

12. Dersom paa forskreffne wort land Island och Westmannøe nogen kunde vere, som der fra hid til os ville drage, deris sager at beklage, da skal forskreffne hoffuet-participanter forplict were for en billig fragt dennem paa deris skibe, som hid vilde, vdaff landet at hidføre.

13. Naar forskreffne Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund eller nogen aff hans (deris) adhærenter nogen paa bemelte land kand haffue at tiltale, enten for gieldtz sag eller andet, da skal saadant skee for woris befalingsmand, om hand ellers er tilstede, eller och for laugmendene eller sysselmendene, effter lands lov och ret och iche anderledis.

14. Paa det at kiøbmendene eller nogen aff bemelte Hans Nansøns, Henrick Møllers, Christopher Hansøns och Peder Pedersøns, Jonas Trellunds betiente paa forskreffne lande icke med lang och v-billig process och rettergang udj deris sager skulle bliffue opholdet, da skal woris befalingsmand sielff, saavelsom wores foged, laugmend och sysselmend almuen der paa landet alworligen tilholde til kiøbmendene huis de skyldig bliffue udj betimelig tid at betale, som er for synden inden Petri Pauli, for westen inden St. Canutj och for norden och østen inden St. Laurentij dag, eller i det allerseniste otte dage effter forskreffne terminer, paa det kiøbmendene offuer deris tid sig til stor skade och forsømmelse ey skal bliffue beliggendis. Dersom sig tildrog, at nogen aff deris tiener paa nogen aff forskreffne lande winteren offuer bleff beliggendis (huilche dog icke skal were flere end behoff giøres), da skal de icke deris vahre maa forhøye, selge eller affhende anderledis, end taxten omformelder, och det vnder tilbørlig straff.

15. At forskreffne vdredning skal skee for woris residentz stad Kiøbenhaffn och Christianshaffn och ingen andensteds, dog huis goedtz och vahre, som paa forskreffne lande och steder henskibes, skal enten her udj byen eller ochsaa her udj riget indkiøbes, det meste

muligt er, och huis iche her er at bekomme, det maa kiøbes paa de steder, det best och beqvemmeligst bekommes kand.

16. Alt huis goedtz och waare, som til (denne Islands) (NB udj Jonas Trellunds breff bleff sat saaledis imellom disse tvende tu tegn: Islands och Ferøes) handels fortsettelse brugis, der hen eller tilbage skibbes, saa och huis waare andensteds fra hidføres, som til samme handel paa bemelte lande behøffues, det skal were imod affgifften aff landet aldelis frj for ald told och accise (byens haffns accise vndtagen), och huis aff de Islandske waare, som her opskibes och igien til fremmede steder worder vdskibet, der aff skal giffues en pro cento och ey med widere told besverges.

17. Forskreffne Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund skall for slig benaading aff forskreffne haffners beseigling och behandling aarlig til os giffue 800 rixdaler och dennem til huer nytaars dag imod tilbørlig qvitering til den erligge, som vj dennem naadigst haffue assignerit eller her effter assignerendis worder, her foruden skal hand (de) aarligen til huer nytaarsdag erlegge til præsidenten Hans Nansøn och dennem, som Westmannøe lader besegle, til hielp til dens affgiffts betaling 200 rixdaler, huorimod hand (de) for ald tilforne sedvaanlig haffne och skibs told skulle vere frj och forskaanet.

18. Forskreffne Hans Nansøn, vnder huis fierde part Westmannøe kommer, skal tillige med de 800 rixdaler aff forskreffne fierde part vdgiffues, til os derforuden til forskreffne huer nytaars dag aff bemelte Westmannøe den sedwaanlig aarlig affgifft, nemlig 800 rixdaler, til os erlegge och betale, huilche bemelte 800 rixdalers affgifft de andre parters vdredere skal vere plictig pro qvota, nemblig huer part 200 rixdaler, til hannem igien aarligen erstatte och til hielp komme, derforuden skal hand aarligen til os erlegge och betale den visse jndkomst aff samme øe effter jordebogen for huer lest fisk 35 enckende rixdaler, saa och for huer tiende, told, sagefald och ald anden v-visse jndkomst effter rigtig regnskab (som aarligen i woris rentecammer skal indleggis och forklares), jligemaade for huer lest aff samme oppebørsel 35 enchende rixdaler, huilchen forskreffne jndkomst och saa skal erlegges huer nytaars dag til den vj samme naadigst assignerit haffuer eller her effter assignerendis worder. Desligeste haffue vj vnder samme jndkomsters affgifft naadigst forundt hannem woris fiskebaade, som ere paa bemelte Westmannøe, frj at bruge til sin fiskerj, dog at hand dennem selff skal ved magt holde, bygge och forbedre, som det sig bør, och dersom nogle aff bemelte

woris baader skulle enten forderffues eller bliffue afflags, da skal hand andre lige saa store och gode i steden igien forskaffe os uden skade i alle maader.

19. For det sidste haffue wj naadigst bevilget, forunt och accorderit forskreffne Hans Nansøn, Henrich Møller, Christopher Hansøn och Peder Pedersøn, Jonas Trellund med forskreffne conditioner och wilkor den handel at bruge udj 20 samfelde aar fra dette wort breffs dato at beregne, saa och hans [deris] hustruer och arffvinger (saa frembt hand (de) før bemelte tijds forløb ved døden affgaar) och ingen anden uden hans (deris) bevilling och samtycke den at tilstede, och ville vj hannem (dennem) eller hans (deris) arffvinger effter forskreffne aars forløb der til fremdelis for nogen anden admittere. Thi forbiude vj etc. Hafniæ 31 julij 1662.

Sæl. Registre XXV. 324—31.

925. **19 Avg. 1662.**

Privilegier for Sukkerraffinaderiet.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom forrige participanter udj det aff os priviligerede sucher raffinering sig fra samme compagnie haffuer adskilt och ey deris forvndte bewilling til sucker at raffinere i werck sat, da paa det saadant nøttig werck icke med alle fructløes skal bliffue liggendis, da haffue wj naadigst bewilget och forunt, saasom vj hermed bewilger och forunder, os elskelig Henrich Møller etc. och hans medparticipanter, som hand til sig tagendis worder, samme sucher raffinade, som hand igien acter at anrette och i werck stille, effterskreffne privilegier:

1. At de och deris arffvinger paa nestfølgende 70 aars tijd maa allene her i wort rige Danmarck saadan sucker raffinered werch niude och bruge och ingen anden udj warende 70 aar magt haffue her i riget saadan sucker raffinerwerck udj store eller smaa bestaaende maa anrette.

2. Och alt huis sucker, som her i riget med bemelte compagnie raffinerit worder, skal frj maa vdføris, saavel til wort rige Norge som til andre wore lande och steder imod den sedwaanlig provincial tolds erleggelse der aff.

3. Derimod skal aff participanterne til os erleggis udj told 8 ß aff huer 100 pund aff det raa och v-raffinerede sucker, som her i riget indføris.

4. Och paa det dette nyttig werck desto bedre kand komme i flor och fremgang, da wille wj naadigst lade forordne, at aff huer

skaalpund raffinerit sucker, som udj wore riger och lande indføris, skal giffuis til told 6 ß danske.

5. Bemelte participanter skal were tillat effter deris egen wilie at selge och udføre udj store eller smaa partier saadan deris raffinerit sucher, dog icke under 100 pund, saa det kand skee den daglig commercie uden skade.

6. Skal alle de folck och betiente, som til bemelte sucher raffiner werck brugis eller til des arbeid betiener, were frj for ald borgelig bestilling och paaleeg, med mindre nøden det endelig udfordrer. Dersom och noget widere i fremtiden til samme werckes fortsettelse kunde behøffuis, wille wj os naadigst derpaa resolvere, naar der om vnderdanigst anfording giøres. Forbydendes etc. Nykjøbing i Falster den 19 augusti 1662.

Sæl. Registre XXV. 332—33.

926. **17 Sept. 1662.**

Bevilling til at drive Stadens Vinkælder.

Frederik 3 bevilger effter ansøgning, at Peder Willumbsøn Dichman, som stadtzkielderen under raadhuset her i woris residentz stad Kiøbenhaffn aff præsidenten, borgemestere och raad sted och fest skal haffue, maa indtil wj anderledis tilsigendis worder i bemelte stadtzkielder skencke och falholde ligesaa vel frantzwin som rinskvin och alle andre slags win. Dog skal forskreffne Peder Willumbsøn tiltenckt were sig oprictigen uden falskhed dermed at forholde och forholde lade, saa frembt hand iche alleniste denne woris benaading wil haffue forbrut, medens end och stande til rette, som wedbør. Forbydendes etc. Hafniæ 17 septembris 1662.

Sæl. Registre XXV. 337.

927. **25 Sept. 1662.**

Kasper Heerbach maa oprette en Valkemølle.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj naadigst haffuer for got anseet her sammesteds spindewerck och andre manufacturer til det gemeene beste och de fattigis fremtarff igien at lade oprette, saa efftersom en walchmølle til det arbeydes fremgang høyst nødig eractes at anrettes och os elskelig Caspar Heerbach sig underdanigst haffuer erbødet och paataget en walchmølle at lade opbiugge och forferdige, da paa det hand formedelst sin store bekostning til nogen erstattung igien kunde komme, haffue wj effter hans underdanigste ansøgning och begiering naadigst beuilget och tillat, saa och hermed beuilger och tillader, at ingen andre walchmøller end den, som aff

bemelte Casper Heerbach anrettet worder, paa fire mile her fra staden at regne maa opbiugges eller anrettes. Dog skal hand derimod tilforplict were iche allene huis til bemelte manufacturer arbeids fornødenhed, paa samme molle udkreffuis och giøris, sig der med lade bruge, medens end och andre, som det begierendis er, for billig betaling effter gammel sedwaane betiene. Desligeste skal hand effter egen erbydelse ved bemelte mølle et lidet werck lade anrette och forferdige, som stene kand skieris och dreyes paa sampt andre slags arbeyder forrettis. Saa och dersom paa bemelte walchmølle ey alt forskreffne manufactur arbeid i fremtiden forrettis kand, da skal bemelte Casper Heerbach iligemaade effter egen erbiudelse were obligerit endnu en anden walchmølle paa sin egen bekostning at opbygge lade och i brug føre. Thi forbyde wj etc. Hafniæ 25 septembris 1662.

Sæl Registre XXV. 341—42.

928. **30 Sept. 1662.**

Forbud mod Indførsel af slagtede Faar og Svin.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj erfare, at der paa landet skal were siugdom iblant lam och faar, da wille wj alworligen hermed haffue alle och enhuer befalet oc forbødet noget slagted lam och faar imod consumption forordningen til woris residentz stad Kiøbenhafln indføre, saa vel som alworligen wil haffue befalet slagter lauget flittig indseende at haffue med det leffuendis qveg, at der i blant intet siugt bliffuer indført. Fordrister nogen sig her imod at giøre, da skal de samme deris wahre haffue forbrut och derforuden straffes som wedbør. Hafniæ 30 septembris 1662.

Sæl. Registre XXV. 344.

929. **1 Okt. 1662.**

Skøde paa en Grund paa Slotspladsen.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Casper Rollffs, jndwohner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger efterskreffne tvende støcher jorder, grunder och pladtzer hos och udj hans gaardtz rum, som hand nu paaboer, beliggendis, som effter allen och maal findis begreben som følger: Først en pladtz liggendes nest sønden for imellom hans egen och den gaard pladtz, som nu aff os elskelig Johan Christoph von Cørbitz etc. beboes, er strechende udj den synder side fra os elskelig Ludwig Lorentzes etc. hauges planckewerck fra øster oc i wester 46 siellandtz allen lang, den wester side op til bemelte Johan Christoph von Cørbitzes køchenhuus fra synder i nør hen imod Casper Rolffs egen pladtz 6 siellandz allen lang, den side

imod Casper Rolffs egen gaardtz rum fra wester i øster hen op til Ludwig Lorentzes hauges planchwerck igien 41 allen och 8 tol lang, och den østre side op til Ludwig Lorentzes hauge langs wed hans hauges planchwerck fra nør i sønder indtil forskreffne rigens marskalckens baggers planckwerck 12 siellantz allen och tre qvarteer lang. Noch et andet støcke jord och grund, som allerede aff affgangne Johan de Klerch er worden bebygt, liggendis ud imod gaden och befindis at were i sin lengde fra øster och wester indtil bemelte rigens marskalckes huus hiørne $2\frac{1}{2}$ allen lang, och strecker sig siden samme jord imellom baade disse pladtzer hen i synder spitz som en kiille, saa at den paa den synder ende worder til ingen maal at neffne. Thi kendes wj os« etc. Hafniæ 1 octobris 1662.

Sæl. Registre XXV. 344—45.

930. **16 Okt. 1662.**

Beskikkelse for en Graver ved Holmens Kirke.

Frederik 3. Wi ere naadigst tilfridtz, at nerverende Knud Madtzøn maa were graffuer her wed Holmens kircke udj den forrige affdøde Christen Pedersøns sted der sammesteds. Hafniæ 16 octobris 1662.

Sæl. Registre XXV. 347.

931. **12 Dec. 1662.**

Bevilling til at oprette et Theater.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Andreas Joachimi Wulff for os underdanigst haffuer ladet andrage, at hand til sinds er paa sin egen bekostning en comedie pladtz (ellers skauborg kaldet) her i wor residentz stad Kiøbenhaffn at anrette, huor adskillige tragedier, comedier och andre saadanne actioner och leeg wed der til beqvemme personer och tilhørige instrumenter kand præsenteris och for dennem, som der til lyst haffuer, ageris, med saa skeel, at hannem en beqvem pladtz her i staden til fornøden huuse och wohninger der til at bygge maa udwises och nogen privilegie eller frihed der paa naadigst forundes, effter som der til wil udkreffuis stor bekostning och forlag, da haffue wj effter saadan hans underdanigste anmoding och begiering naadigst beuilget och tillat, saa och hermed bewilger och tillader, at bemelte Andreas Joachimi Wulff maa saadan comedie pladtz (ellers skauborg kaldet) her i woris residentz stad Kiøbenhaffn anrette, huor til fornøden pladtz skal udwises, som hand uden betaling arffueligen maa niude, huor effter hand, hans hustru och arffuinger paa tiuffue nestfølgende aars tid fra dette wort breffs

dato allene maa haffue direction och der offuer som dennem siunis disponere, sampt huis penge, som der wed procureris, for sig och sine at niude, saa at hannem ingen indpas aff andre comedianter eller andre hannem forhindre[n]de actorer eller ageringer der paa aff nogen skal giøres her i wort land Sielland i warende tiuffue aar. Och skal hand och hans folch, indtil tiuffue personer, som hand der der til brugendis worder, svare under woris hoffret och niude de exemptioner, som andre woris hofftienere niude. Dog skal hand derimod tiltenckt were saadanne comedier och andet i werck at stille, som iche gemeent er eller aff nogen ordinari comedianter er bleffuen seet, saa frembt hand denne woris benaading acter at niude, och derforuden skal hand udgiffue huer uge en guldkrone eller 19 ß danske til en tydsk kirches opbiugelse udj Christianshaffn aff huis som wed bemelte skauborg procureris. Forbyndendes etc. Hafniæ 12 decembris 1662.

Sæl. Registre XXV. 361—62.

932. **12 Jan. 1663.**

Forbud mod at oprykke de Pæle, som skulle betegne de ny Gader.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj naadigst haffuer anbefalet os elskelig Henrick Ruse etc. gaderne her i staden at affdeele, til huilchen ende hand skal haffue nedslaget peele, som for os berettis aff andre mutwilligen at optages; thi biude wj hermed och alworligen befale alle dennem, som paa wore wegne noget her at befale haffuer, at de dennem, som bemelte pele at oprycke her effter sig fordrister, lader paagribe och som for witterlig tiufferj straffe lade, huor effter alle och en huer, som wedkommer, sig haffuer at rette och for skade at tage ware. Hafniæ 12 janvarij 1663.

Sæl. Registre XXV. 366.

933. **14 Jan. 1663.**

Privilegier for Jonas Trellund og tildels for de andre Handlende

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wj til commerciernis fremtarff och flor her udj woris residentz stad Kiøbenhaffn, saa och til at benificere i særdelished den handel, skibsbiugning och manufactur, som os elskelig Jonas Trellund, woris raad och assessor udj admiralitets collegio, her sammesteds acter at driffue, oprette och introducere, hannem efftersкreffne privilegier och friheder beuilget och samtyckt, saasom wj och hermed beuilger och samtycker.

1. Skal bemelte Jonas Trellund en beleylig och beqvemme pladtz til at bygge skibe paa, desligeste til en saug-mølle och reber-

baane uden nogen betaling udwises och assigneris, huilchen pladtz udaff saadan een capacitet skal were, at der paa beqvemmeligen fire skibe paa en tid och tillige kand bygges.

2. Desligeste haffue wj naadigst bevilget, at bemelte Jonas Trellund maa, naar hannem det tilpas kommer, antage tvende mester tømmermend med tilbehørige mestersvenne och andre Hollandske tømmerfolck, saa mange som hand sig der til at haffue fornøden eracter, huilche her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn eller Christianshaffn maa boe och sig opholde, och der foruden for ald borgerlig tynge och besvering udj tj aar were frj och forskaanet, dog saaledis at bemelte Trellund forskreffne handwercksfolck til sin egne och sine medconsorters arbeyd och tieneste bruger och ey andre handwercks-laug der wed nogen præjuditz tilføyer.

3. Det skal staa en huer aff hans handwercks folck frijt for foruden nogen forloff, detraction, pengis erliggelse eller affkortning deris godtz och formue sig her fra at begiffue, saa vel som och uden nogen tilladelse eller angiffuelse at igien komme och sig her nedersette, effter saa som det i Holland er brugeligt.

4. Ingen aff bemelte tømmerhandwercksfolck skal fra bemelte Jonas Trellundtz arbeyde begieres eller frapresses, ey heller nogen aff hans folck eller betiente, aff huad condition de och were kand, paa woris skibe eller udj woris tieneste, under nogen prætext, huad det och were eller optenckes kand, i nogen maader bruges, dog dersom nogen v-omgengelig nødwendighed i feyde tid det vdkreffuer, skal saadant skee med bemelte Trellunds beuilling och samtycke och det imod rictig betaling, och skal alle borgere och indwaanere her i staden och Christians-haffn samme frihed nyde.

5. Alt huad til skibe fornøden giøres, nemlig tømmer, plancker, master, segle, anckere, kabel, metal och jernstycker, saa och alt det huor aff forskreffne bliffuer giort, saa vel som och alle slags ammunition och ellers alt, huad til skibs biugning och vdrystning behøffues, wed huad naffn det er eller neffnis kand, maa bemelte Jonas Trellund uden nogen forhindring fra fremmede steder her hid indføre, saa velsom och huis aff deslige waare i woris lande och riger falder och iche allerede vdførselen der aff er forbøden, igien vdføre lade, dog at hand der aff tolden effter toldrullens formelding erlegger och betaler.

6. Tømmer och andet, som til skibe fornøden giøres, maa hand fra Norge eller andre wore lande, huor hand saadan for betaling kand fal giøre, frj och uden tolds erlegelse lade affhente, uden nogen

forhindring eller forbud, huilcket och alle borgere och jndwaanere udj Kiøbenhaffn och Christians-haffn skal tillat were.

7. Ingen aff bemelte Jonas Trellunds skibe, monterit eller vmonterit, som her eller andre steder ere bygte, skal under nogen forwending som optenckis kand i freds eller krigs tider imod hans wilie eller sambtycke worde anholdne och enten i woris tieneste eller paa andre maneer brugis. Samme frihed skal alle borgere och jndwaanere her i Kiøbenhaffn och Christianshaffn nyde.

8. Mens dersom nogen i krigs-tider det vdkreffuer och wj naadigst begierendis worder, at hans skibe, som hand her haffuer, i woris tieneste skulle bruges, skal hand samme underdanigst lade følgactig were, dog skal tilforne en rictig accord sluttes, huor meget hannem med rette maanetlig bør at giffuis, saa lenge som bemelte skibe udj woris tieneste ere och derudj continuerer, jligemaade skal och bemelte skibe billigen taxeris och wurderis, huor meget een huers werd sig kand bedrage, och dersom een eller flere skibe i nogen søeslactning bleff skut i grund eller i brand stucken eller aff fienden erobert, skal hand derfore aff os effter den prijs, de tilforn waare sat och taxerit for, tillige med for accorderede maanetz penge til den tid at beregne, at samme skibe ere bleffne forlorne. Mens huis skade bemelte hans skibe enten aff fienden, v-weyr eller paa grunden lidendis worder, derfor skal hand selff undgielde och dennem paa sin egen bekostning lade reparere. Dersom och hans skibe wed v-veyer eller anden tilfelde stoder paa grunde och gandske forgaar eller aff vforsictighed, naar de icke ware i nogen søeslactning, komme i brand, skal saadan skade iche os, men hannem alleniste tilregnis. Wj wille och naadigst den anordning giøre lade, at de accorderede maanetz penge for hans skibe, saa lenge de udj wores tieneste ere, hannem paa saadan en ort worder assignerit, at hand præcise huer tridie maanet rictigen kand worde betalt, huilchet och alle borgerne her i staden och Christians-haffn skal nyde.

9. Alle de skibe, som bemelte Trellund eller nogen jndwaaner her i staden eller Christianshaffn lader bygge, skal i tre aars tid effter at de første gang ere vdlebben i søen were fri for toldpenge vdj alle wores lande och rige, dog skibene i sig selff allene hermed at forstaa och iche deris indhaffuende vaare meent.

10. Naar nogen aff bemelte Jonas Trellundtz commendeurs, skippere commissen, styrmend, tommermend, baadtzfolck, saavelsom andre hans betiente, som til søefahrten hører, nogen faut eller forseelse begaar, da skal offuer dennem dømmis effter den Wisbyeske

søeret och det aff saadanne personer, som ved erfarenhed haffuer vidskab om søefahrten och commercien. Dog maa ingen, som aff profession er skipper eller styrmand, til dommers bestilling settes; mens huis nogen aff forskreffne hans betiente i andre maader, som søefarhten iche vedkommer, sig forseendes worder, eller nogen dennem kand haffue at tiltale derfore, skal de under den ordinarie magistrat staa til rette. Dette skal och alle borgere och jndwaanere her i staden och paa Christianshaffn angaaende deris søebetiente wederfaris.

11. Alle de skibe, som bemelte Jonas Trellund til hualfiskfang her eqviperendis worder, skal fri och uden told eller besvering ind och udgaa, huilchet wi och borgerne her i staden och Christianshaffn naadigst wille haffue bevilget.

12. Alt huis som til hvalfiskfangen hører saauelsom den materie, huoraff den samme forferdiges, skal i sin ind- och udgang uden nogen told eller besuering passere och repassere. Desligeste skal alle de skibe commandeurs, harponierer, bottelierer, linieskydere, spechsnidere, styremend och andre, som paa hualfiskfang nogen bestilling haffuer, om de end skiønt her holder dug och disk, udj ti aar lige som andre fremmede were frj for ald borgerlig tynge och paaleg. Iligemaade skal hualfiskspech, tran och hualfisk barder och ellers huad til den Grønlandske farht och negotiation hører och behøffuis, udj tj aar frj for told och anden besuering ind- och vdføres.

13. Wj haffue och naadigst beuilget bemelte Jonas Trellund tj aars frihed at giøre spanske ledder, desligeste er woris naadigste wilie, at aff huer buckeskind, som aff wort rige Norge eller andre woris lande til fremmede steder vdføris, skal giffues en halff rixdaler mere til told, end tilforn effter woris toldrulle pleyer at giffuis, mens aff buckeskind, som her hidføres, skal alleniste giffuis den sedwaanlig told. Desligeste skal giffuis aff huer cardewaans skind, som fra fremmede steder nogensteds i wore riger och lande indføres, en halff rixdaler mere til told end tilforn pleyer at giffues, dog skal de, som nu cardewan bereder och der paa nogen frihed haffuer, her med ey formeent were wed deris næring och handtwerck at forbliffue. Dersom och nogen sig angiffuer sær invention at haffue cardewan at berede, skal det hannem tilstedis, dog skal det ey maa were tillige offuer een i tal.

14. Alle materialier, som hand til det spanske leders forarbeydelse behøffuer, maa hand frj och uden told indføre lade, mens dog sedvanligen told, som effter toldrullen bør at betales, aff de cardewan skind, som vdføres, skal hand forplict were rictigen at erligge och betale.

15. Den offuer och under mester, som hand til forskreffne spansk ledder at giore behøffuer, saa velsom och deris folck och svenne, som de med sig tagendis worder, skal udj tj aar for ald borgerlig paaleg och besvering were frj och forskaanet, dog skal de forplict were consumptions och accise penge lige ved andre at erligge ock betale.

16. Wj haffue och naadigst beuilget, at bemelte Jonas Trellund udj tj aars tijd paa Ostindien med een eller flere skibe, som her udrystis och igien indkomme, maa selge och handle och iche alleniste aff huis ware, som derfra her indføres, to pro cento, och aff huis som vdføres en pro cento til told vdgiffue.

17. Iligemaade maa hand paa Westindien och de Caribiske lande negotiere och det med lige frihed och conditioner, som udj nest foregaaende punct, huilchet och alle denne stadtz saavelsom och Christianshaffns borgere och indwaanere skal were tillat.

18. Mens efftersom til forskreffne negotiation nødwendig behøffues en qvantitet warig win, som under saadan een hed climate sig kand holde, at det iche skal forderffues, huor til ingen bedre skal findes end den, som paa det Teneriske eyland woxer, haffuer vj naadigst beuilget, at et hans skib, lad med samme win, fri for told och anden besvering aarlig maa ind och vdpassere.

19. Wi wille hannem och wores recommendations skriffuelse til printzen aff Sale eller St. Crus naadigst meddeele, paa det hand sin handel desto sickerer paa de steder kand driffue, och at hand vndertiden och naar ingen andre dyctige wahre derfra kand bekommes, kand faa tilladelse heste och huede der fra at vdføre.

20. Aff alle de wahre, som bemelte Jonas Trellund och andre denne stadtz och Christianshaffns jndbyggere her ind i landet fra fremmede steder lader føre och derfra vd igien, skal giffuis told effter toldrullens formelding.

21. Dersom och nogen til bemelte Jonas Trellund nogen tiltale haffuer, da skal de hannem for hoffretten indsteffne, huor hand skal forplict were at sware och iche for nogen anden vnder-ret, huorfra den som paa skader for woris høyeste-ret skal appellere.

22. Iligemaade skal det staa Jonas Trellund frit for, naar hand imod nogen borger eller jndwaaner action eller tiltale haffuer, som en fremmet imod borgeren at procedere och fortfare, och saa snart som muligt til rettens fortsettelse, justitzens administration och derpaa behørige execution forhielpes, dog at det skeer for forskreffne hans foro competentj.

23. Dersom och enten hand eller hans hustru tilsinds worder hin anden sin formue, den ene effter den andens dødelig affgang, wed testament at offuerdrage, da skal det stande dennem frit fore, huor imod ingen wores naadigste forordninger, som allerede ere udgangne eller her effter vdgiffne och promulgerit worder, dennem i nogen maader skal hindre eller præjudicere.

24. Dersom och nogen aff hans børn sig i fremmede lande skulle nedersette at bygge och boe, och hand eller hans hustru wed døden affgick, maa bemelte hans børn den dennem tilfaldene arffueloed uden nogen detraction och affgifft affordre och til sig tage.

25. Hand skal och frie och vbehindret maa negotiere och ald borgerlig næring, saasom det andre borgere er tillat, bruge och med sin gandske her verende familia alle de friheder och privilegier, som nogen borger eller indvaaner her haffuer, nyde, och derforuden for inqvartering och ald anden borgerlig besuering, ved huad naffn de och neffnis kand, were frj och exempt. Dog skal hand her imod, naar nogen almindelig skat paabiudes och aff byen skal udgiffues, der til contribuere och giffue, saa uit hannem effter billig proportion kand pro qvota tilkomme, for huilchen qvota hand icke aff byens øffrighed skal taxeris, mens aff de, som i lige tilfald woris hoffbetiente taxere och ligne, och skal mehrbemelte Jonas Trellund och der foruden tiltenckt were accis och consumption lige wed andre at erligge och betale.

26. Paa de grunder och pladtzer, som wj hannem naadigst giffuendes worder, eller hand sig tilforhandlendes worder, skal det stande hannem frit for, saaledis som hannem lyster, sine huser at bygge och der at planke, desligeste naar hand och alle de, som for hans skyld her hid ankommer, sig i klededract, riden och kiøren paa den hollandske maneer eller saasom det dennem selff lyster och anstaar at holde.

27. Det skal och stande Jonas Trellund saa velsom alle andre hannem anrørende fremmede, som effter denne dag sig her hid begiffue at boe, frit for udj alle de tilfelde, de det behøffue kunde, were sig enten med troloffuelse, wielse, børn at døbe, i siugdom at besøge eller andet at bruge huad for en ordentlig kaldet och indset prest eller capellan her udj woris residentz stad Kiøbenhaffn eller Christians-haffn dennem selff lyster.

28. Alle udj woris naadigste privilegier forfattede puncter och articler skal bemelte Jonas Trellund, hans børn och arffvinger v-ryggeligen holdes, och skulle de paa dennem udj tj aars tid fra

denne tid at regne continuere. Forbydendes etc. Haffniæ 14 janvarij 1663.

Sæl. Registre XXV. 355—71.

934. **20 Jan. 1663.**

Stadfæstelse paa et Skøde paa en Gaard i Kjøbmagergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom hos os underdanigst ansøges och begieres wores naadigste confirmation paa efterskreffne skiøde, liudendis ord effter andet som følger: Jeg Elisabeth Augusta etc. tilskiøder Peder Pedersøn, borgemester udj den kongelige frj rigs stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en min gaard, grund, hauge och jord frj eyendomb liggendis her i bemelte Kiøbenhaffn i Kiøbmagergade imellom affgangne her Friderick Wrnes gaard paa den eene och Jacob Kirtzerou guldsmids huus och waaning paa den anden side, som welbyrdige Christopher Sehsted, Kongl. Mai. welbestalter hoffmarskalck, nu for leye iboer, med huse, biugning, gaardsrom, tilliggende hauge, nu staaende och der udj werende kacheloffuen och ellers huad andet nagelfast er, och som billigen och med rette bør i noget kiøb eller skiøde jndberegnis, intet med alle i nogen maader undertagendes, efftersom samme gaard och haffue nu biugt etc. Datum Kiøbenhaffn den 13 septembris anno 1662. Elisabetha Augustu(!). Peter Reetz. Axel Wrup. Da haffue wj forskreffne skiøde udj alle des ord etc. confirmerit och stadfest, saasom det her offuen indført findes, saa och hermed etc. Forbydendes etc. Hafniæ 20 janvarij 1663.

Sæl. Registre XXV. 373—74.

935. **23 Jan. 1663.**

Beskikkelse for en Kapellan ved Holmens Kirke.

Frederik 3 bevilger, at os elskelig, hederlig och wellerd her Jens Hansøn her effter at skal were capelan och medtiener til Holmens sognekircke her i wor residentz stad Kiøbenhaffn med saadan condition, at hand sig udj samme sit anbetroede embede udj lerdom, liff och leffnet skal skicke och forholde, som det sig en retsindig Guds ords tiener med ald rette bør och wel eigner och anstaar Thi forbiude wj etc. Hafniæ 23 janvarij 1663.

Sæl. Registre XXV. 377.

936. **10 Marts 1663.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Offe Schade etc. sig haffuer tilforhandlet den pladtz, jord, grund och

eyendom i Christianshaffn liggendis, som woris elskelige kiere her fader, salig och høilofflig ihukommelse, anno 1623 den 6 junij til affgangne her Jens Sparre skiødt och giffuet haffuer, och forskreffne Offe Schade nu vnderdanigst haffuer ansøgt och begiert, wj hannem endnu til hans haffue-pladtz der sammesteds at forwide naadigst wille forunde och beuilge for sig och sin arffuinger til eyendom at maatte niude saa uit jordsmon bag samme gaardtz grund vd til Kongens gade liggendis, som hand allerede med planckwerck der til indeluct och indhegnet haffuer, och woris naadigste skiøde derpaa meddeelis maatte, da haffuer wj naadigst forundt, skiødt och affhendt, saa och hermed etc. Offe Schade och hans arffuinger forskreffne støche jord, som etc. Hafniæ 10 martij 1663.

Sæl. Registre XXV. 386—87.

937. **14 Marts 1663.**

Skøde paa den nedlagte Tornebuskegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Nicolaj Holst, laborant, haffuer mist en deel aff sin nye tilmaalte pladtz her inden festningen formedelst den store Kongens gade, da haffuer wj hannem derimod giffuet, skiødt och affhendt, saa och hermed etc. it støcke jord och pladtz aff den gade, som gaar langs imellom hans egen och Christen Nielsøns pladtzer, kaldis Tornebuskgade, och nu iche lenger til gade behøffuis, som effter alen och maal er 18 alen bred och 96 alen lang fra Rosenborggaden och til Woldgaden. Huilchen forskreffne pladtz etc. Hafniæ 14 martij 1663.

Sæl. Registre XXV. 388.

938. **18 Marts 1663.**

Om de ny Gadeanlæg.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj naadigst for got haffuer anseet en vis affstick paa byens gader at lade giøre och til den ende wed os elskelig Henrick Ruse til Sowart, woris bestalter oberst til foedtz, general qvarteermester och inspector offuer festningerne i wort rige Danmarck, stager haffuer ladet opsette til effterretning, huorledis de skal gaa, saa er hermed woris naadigste wilie och befaling, at en huer som wedkommer udj Kongens gade, som tilforn kaldtis Gotters gade, saa och i Borgergaden och i den nu anlagde Dronningensgade, skal strax affbryde huis som der for gaderne hinderlig findis, mens de udj Norges gade skal affbryde indtil husene paa den gammel gade, huor effter de deris planckewercker strax uden ophold haffuer at rette och anordne, saa at en huer, som huser och

pladtzer i forskreffne gader haffuer, skal denne gang och indtil paa widere naadigste anordning sin pladtz, som hannem tilkommer, med fornoden planckewerck indhegne effter den affstick paa gaderne, som nu giort er, inden tj dage i det allerlengste, effter at denne woris forordning der om publicerit worder, med mindre de samme planckewercker wil haffue forbrut, dog at planckerne paa tilbørlige steder i forskreffne gader igien opsettis och paa eyermendenis bekostning, mens de som huse for forskreffne gader skal nedbryde skal were tiltenckt dennem at haffue nedbrut inden den 1 junij førstkommendis i det allerlengste och paa deris tilbørlige linie hensat, saa frembt de iche wille haffue samme deris huse forbrut och til pris giort. Skal och en huer inden forskreffne tid omkring deris grund gaderne lade forhøye och brolegge den halffue part, huilchen dennem aff een landemeter for betaling kand bliffue affmaalt, om de det begierendis worder, med mindre de wille sligt paa deris bekostning aff andre at skulle skee. Och skal ingen paa deris grund maa lade indrette større haffuer, end breden kand were aff deris huser til gaden, med mindre det skeer med deris naboers bewilling, at haffuerummene kand bliffue støre, dog at ingen pladtz ud til gaden ledig bliffuer bestaaendis, men med huse bebygt. Befindis och nogle pladtzer til gaden at bliffue beliggendis øde och v-bebygget, formedelst eyermendene ingen middel monne haffue dennem at opbygge, da skal bemelte eyermend were forplict samme pladtzer for en billig betaling strax til andre at affstaa, som dennem wille lade bebygge, och skal de til os igien were forfalden, som wille drage omsorg for, at de med huse bliffue bebygt, som det sig bør. Och wille vj dette alleniste denne gang, som forskreffuit staar, haffue forholdet. Iche desto mindre skal en huer, som pladtz haffuer udj den ny giorde affstick, med tiden haffue tiltenckt huuse, pladtzer och waaninger effter handen at rette effter den ny derom giorte affstick, efftersom wj alleniste denne gang de forskreffne fire gader wille lade forandre, paa det at de wedkommende icke for stor skade skal lide. Huor effter alle och enhuer, som vedkommer, sig etc. Hafniæ 18 martij 1663.

Sæl. Registre XXV. 390.

939. **25 Marts 1663.**

Privilegier for Sæbesyderiet paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effterSom daglig forfarenhed udwiser, huorledis tvert imod woris forrige den 18 julij sidst forleden vdgangne och i woris kiøbsted Christianshaffn publicerte forordning

angaaende sæbesyderies manufacturs jndrettelse och fortsettelse handles och forholdes, och fast aff ingen uden aff jndwaanerne i den woris residentz stad Kiøbenhaffn i consideration eller agt tagis, saa at der vdoffuer den v-forbigengelig nødwendighed vdkreffuer een huer til efflerretning forskreffne woris naadigste forordning at renovere, och efftersom wj forskreffne woris naadigste placat udj woris riger, fyrstendomme och lande uden nogen exception haffuer befalit at skulle observeris och holdis och ingenlunde tilstede wille, at des offuertrædere, huilche sig understaa at hindre och modstaa bemelte sæbesyderies werch, som med stor omkostning er i werck stillet, deris tilbørlig straff skal undgaa, saa haffue wj de poster och puncter paa efflerfølgende maade ladet opsette, huor effter wj wille, at en huer, som nogen sæbehandel agter at driffue, sig uden nogen vnderskeed haffuer at forholde.

1. Maa ingen, were sig i huo det were kand, i woris riger, fyrstendomme och lande, vden os elskelig Herman Jeger och hans arffvinger, som her paa woris naadigste privilegie expresse haffuer bekommet, vnder sebetz och det der til brugte redskabs confiscation, saa och 50 rixdalers straff i penge, sig understaae sæbe at giøre eller syde.

2. Paa det och sæbe, som her giøres, fra anden fremmet sæbe kand kiendis, skal det med woris kongelige tegn, de tre løffuer, tegnis och brendis, huilchen, naar den saaledis brent er, fra told och andre adskillige imposter och besværinger frj och exempt allewegne udj woris kongeriger, fyrstendomme och lande maa fal bydis, saa och vdforis, forhandlis och selgis, saa och huo som med sæbe handler, skal forplict were det fra wor residentz stad Kiobenhaffn saa velsom Christianshaffn at forskriffue och sig tilforhandle.

3. Det skal och ingen tilstedis i woris riger och fyrstendomme eller lande anden fremmit sæbe, den Amsterdamske vndertaget, til at selge och forhandle indføre, vnder 50 rixdalers straff for huer fierding sæbe, som ertappis, saa och sæbens confiscation.

4. Huo som Amsterdammer sæbe wil indføre, skal tilforplict were den udj ingen anden vastasie end fierdinger, som med sedwaanlige Amsterdamske waaben brendt er, at indføre och effter toldens affleggelse, nemlig fire rixdaler for huer tønde, een attestation fra borgemesterne i bemelte Amsterdam, at samme sæbe der giort er och søden, fremlegger och til woris tolder leffuerer, som hand hos sig skal forware. Huo sig her imod forseer, skal foruden den indførte sæbes confiscation giffue for huer fierding til straff 50 rixdaler.

5. Dersom det kand befindes, at der aff noget skib, fra huad pladtzer som det och kand were kommen, enten paa woris strømme eller haffne eller nogen andensteds i wore lande er bleffuen lossit eller indført nogen sæbe, for skipperen sit jndhaffuende godtz paa woris toldboed haffuer angiffuet och specificerit, da skal skipperen foruden den forrige straff for et offentlig bedragerie straffis paa 100 rixdaler bøder, foruden nogen pardon, for huilcke bøders betaling skib och godtz skal i pant staa.

6. Foruden dette och paa det ald vndersleff udj den Amsterdamske sæbes fortolding desto bedre kand effterkommes och ingen paa nogen listig maneer nogen sæbe her ind hemmeligen skal kunde føre och dog liden(?) angiffue, wille wj naadigst at woris toldere, førend den indførte sæbe fra woris toldboder bortføris, paa den offuerste side aff fierdingens bug imellom de nermerste baand, mens woris bytogit paa den underste side aff bemelte fierdings bug i lige maade imellom de nermerste baand i lach deris zignetter trycke, och skal den sæbe, som ertappis saaledis icke at were forseglet, were confisqverit, mens eyermanden och denne woris naadigste befalings offuertrædere skal giffue til straff aff fierding 50 rixdaler.

7. Efftersom med den os tilhørige told aff huis sæbe, som indføris under prætext, at den paa fremede steder igien skal bortføres aff dennem, som søge deris egen nytte, lettelig svig och vndersleff kand begaaes, da saadant at forekomme skal eyermanden aff saadan sæbe sin revers vdgiffue, at samme sæbe til ingen anden end den udj bemelte revers naffngiffne pladtz skal bliffue ført, huilchen revers skipperen, som samme sæbe bortfører, skal tilholdes tillige med at vnderskriffue, mens huis der effter skulle erfares, at samme sæbe tvert imod den vdgiffne reversis vdtrøckelig jndhold paa beneffnte pladtz ey er bleffuen vdlosset, mens i woris riger, førstendomme eller lande tilbage och igien indført, da skal eyermanden saa velsom skipperen foruden sæbens confiscation for huer fierding 50 rixdaler til straff vdligge och betale.

8. Huo som loulig offuer bevises directe eller indirecte, hemmelig eller aabenbare, sielff eller ved andre paa nogen maneer, were sig med ledige tegnede fades vdførsel eller andre practiquer och vndersleb, som icke alle her kand neffnis, sig at haffue vnderstaaet at handle eller der udj haffuer weret medwidere och det iche angiffuet, den samme eller de skal foruden 50 rixdalers straff under tre dobbelt straff forplict were at bekiende ved huis raad och assistentz saadan

vndersleb er beganget, paa det den første saa velsom andre der udj interesserede bedragere i tilbørlig straff kand bliffue sat.

9. Och endeligeu paa det at offuer denne woris naadigste patent och forordning med desto større jffer och alworlighed effter des puncter holdes och ingen vndersleb der imod begaaes, mens des offuertrædere alworligen straffes, wille wj os aff alt huis confisqverit worder een 5deel haffue forbeholden, de arme en 5deel, øffrigheden paa samme sted een 5deel, och den som saadant angiffuer, huad heller hand er toldbetiente eller iche, tou 5deele der aff nyde naadigst forundt och beuilget haffue, och om end skiønt angiffueren kand were een aff woris toldbetiente eller med raad och daad udj saadan besuigelse findes skyldig, skal hand dog alligewel, efftersom hand saadan bedragerie aabenbarer, icke alleniste for ald straff och tiltale frj were, mens endoch lige wed andre angiffuere tu 5deele nyde. Mens dersom nogen vndersleb imod denne woris privilegie begaaes och aff toldbetientene eller visiteurene iche angiffuis, och det siden aff nogen anden bliffuer aabenbaret, da skal samme toldbetiente och visiterer, som saadant fortier eller och iche saa tilbørligen, som det sig burde, der om haffuer inqvirerit, icke alleniste sin bestilling och tieneste haffue forbrut, mens end och der for uden saasom for w-troeskab imod os stande til rette. Huor effter en huer sig etc. Hafniæ 25 martij 1663.

Sæl. Registre XXV. 393—95.

940. **2 April 1663.**

Skøde paa en Grund mellem Proviantlhuset og Boldhuset.

Frederik 3 bevilger os elskelig Casper Herbach een woris jord och pladtz at bygge paa liggendis her i woris residentz stad Kiøbenhaffn imellom woris Prowianthuus och Boldhuus, och befindes samme pladtz udj effterfølgende lengde och brede som effterfølger, nemlig den norder side op imod Boldhusetz piller fra wester och i øster 29 allen j qvarteer lang, den øster side, som ligger een deel imod boldmesterens det liden baghuus, een deel imod det gaardsrum til den waaning, woris rigens marskalck, os elskelig Johan Christoph von Cørbitz beboer, och een deel til woris Bagers, som er vdbygt aff Prowianthuset, beliggende, och er saa den gandske lengde fra Boldhus-pilleren indtil provianthuus muren 35 allen 1½ qvarteer, item den synder side langs hen wed Provianthuset indtil vderside muren, som winderne imod slottet er, 27 och ½ allen, och den wester side wendende imod slottet er fra Provianthuset indtil pillerne paa Bold-

huus muren 28 och ½ allen laug. Huilchen forskreffne pladtz etc. Hafniæ 2 aprilis 1663.

Sæl. Registre XXV. 397.

941. **23 April 1663.**

Om Reparation af Roskilde og Køge Landeveje.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os er foredraget huorledes de reysende sig beklage, at de lange och store steenbroer, som løbe fra Walby och offuer Langwads demning, saa velsom paa Kiøge wey, ere saare brøstfeldige och ilde wed lige holden, da biude wi hermed och strengeligen befale samptlige bønder och tienere udj Roeskilde och Tryggewelds ampters vnderliggende herreder, som i forrige tider haffuer weret lodtagen och deris anpart i samme broer at forferdige tilskifft, at de strax uden ophold och forsømmelse skal tiltenckt were deris herretz- eller sogne-parter aff samme broer vfeilbar at ferdig forskaffe och her effter wed lige holde, naar fornøden giøres och de derom adwares, vnder straff som wedbøer. Hafniæ 23 aprilis 1663.

Sæl. Registre XXV. 400.

942. **20 Maj 1663.**

Privilegier for et Stivelseværk.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Henrick Eggertz, jndwaaner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn, for os underdanigst haffuer ladet andrage, at hand til commerciens fortsettelse haffuer ladet sig were angelegen at anrette et amdams eller stiffuelse werck her i wort land Sielland, vnderdanigst derfor begierendis, wj hannem derpaa effterskreffne friheder naadigst wille bevilge, da haffue wj effter bemelte Henrick Eggertz vnderdanigste anmoding och begiering naadigst bevilget och forundt, saasom wj och her med beuilger och forunder bemelte Henrich Eggertz, hans arffvinger och medparticipanter, som hand til sig tagendis worder, effterskreffne friheder och conditioner, nemlig:

1. At Henrick Eggertz och hans arffvinger paa 20 aars tijd nestfølgende maa allene udj wore riger och lande Danmarck och Norge saadan amdam eller stiffuelse werck nyde, bruge och beholde, och ingen anden udj warende 20 aar uden huis interessenter, som hand wil sig tage, mact haffue udj bemelte woris riger och lande nogen amdam eller stiffuelse werck vdj stort eller smaaet at oprette, och huo som fordrister sig imod denne woris naadigste privilegie udj woris

lande stiffuelse at giøre och des wercker at oprette, skal straffis paa 100 rixdaler och wercket med detz behøring at confisqveris.

2. At ingen vndersleb eller forfalskning der med kand begaaes, och dette wercketz stiffuelse kand kiendes fra fremmet godtz, skal Henrick Eggertz brende hans merke paa tønderne, och huilche tønder, som med stiffuelse er brendt, skal passere frj for told och anden deslige besveringer och imposter och exempt allewegne udj forbemelte woris riger och lande, mens maa frj fald bydes, føris, forhandlis och selges.

3. Paa det dette nyttige begynte amdams werckes manufacturs jndrettelse och fortsettelse des bedre kand komme udj flor och fremgang, da wille wj naadigst lade beordre, at aff hundrede skaalpund stiffuelse, som her effter denne woris privilegiers dato vdj woris riger, lande och førstendommer indført bliffuer, skal giffues udj told tre rixdaler oc saa effter advenant.

4. Tillades ocsaa, at aff den amdam, som paa bemelte werck her bliffuer giort, til fremmede steder maa vdskiffues och føres imod den sedwaanlig tolds erleggelse, nemlig en pro cento.

5. Dersom det kand befindes, at nogen skiberom, were sig fra huad pladtz hand er kommen fra paa wore strømme och haffner, eller och nogensteds udj bemelte woris lande er bleffuen stiffuelse losset, førend skipperen sig haffuer angiffuet med inde haffuende goedtz vdj sit skiff specificerit eller ochsaa udj land føris, førend beuises kand med told-zeddel, at tolden er betalt, da skal skipperen sampt eyermanden straffes for saadan wores placatz offuertredelse en huer udj særdelished 100 rixdaler och godtzet confisqveris vden nogen pardon och deris skiberom i arrest at beholdes indtil pengene bliffuer betalt, och at ald saadan falskhed kand forebøgges, da skal wores toldere forplict were den stiffuelse, som indkommer vdj store eller smaa træer, effter at den er fortolden och førend den fra stedet bortføris, at trøcke zignet med lack paa tønden eller fadet, som stiffvelsen er udj, imellom den første bundbaand, och huo som kand attraperis med stiffuelse v-forseglet med tolderens zignet paa tønden, da godtzet strax at confisqveris och straffes med it hundrede rixdaler for huer 100 pund stiffuelse.

6. Efftersom woris toldrulle tillader, at fremmede sampt jndwaanere maa oplegge deris wahre och siden dem igien vdskibe til fremmede steder, da paa det saadanne benaadinger icke skulle falde i misbrug eller falskhed dermed driffuis til dette werckis ruin, da befale wj wores toldere udj bemelte wore lande och riger, at de udaff

en huer, som saadant gior och oplegger nogen stiffuelse til den ende igien at vdskibe, tager eyermandens sampt skipperens strenge revers och derudj formelde, huor de da acter det at henskibe, paa det de iche siden vnder it skin indsniger det i wore lande och besneller os wed saadan practiqve woris told-rettighed; dersom nogen i saa maader kand betrædes och offuerbeuises, skal straffes tu dobbelt aff huer 100 pund 200 rixdaler och godtzet confisqveris.

7. Paa denne woris naadigste privilegie til amdams werches forfremmelse och commerciens fortsettelse udj wore lande vnder-sleffs forhindring desto bedre at forekomme, da haffue wj aff denne paalagde confiscation ordinerit for os selff en 3deel och for inspectoren eller angiffueren, huo det er, den anden 3deel, de qveste paa Holmen den 3deel.

8. Herimod skal bemelte Henrich Eggers och hans medparticipanter tiltenckt were saadan forraad altid paa amdam at haffue, saa at rigerne dermed tilborligen kand bliffue forsiunet och det for saa billig prijs lade selge, saa ingen sig der offuer med rette skal kunde haffue at klage. Och om saa kunde imod forhaabning befindes och efftersforskes, at wores toldere eller inspector lader sig corrompere til nogen vndersleff eller bedrag, som for er meldet, at consentere, huorudj det och were kand, imod denne woris naadigste privilegie och patent, och dennem det kand offuerbewises, da de som woris w-tro tienere och menædere at straffes och tiltalles, huor effter alle och en huer sig etc. Hafniæ 20 maij 1663.

Sæl. Registre XXV. 404—06.

943. **29 Maj 1663.**

Ny Bestemmelser om Renovationen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom woris general renoverings directeur vnderdanigst sig haffuer beklaget, at hand de middeler, som til samme nødvendige werckes fortsettelse deputerede ere, paa mange hundrede nær aarligen icke kand erlange, endeel formedelst fattigdom, endeel och at saa mange skal findis v-villige til at betale, som med stoer besværing och pantesvennenis bekostning skal indkreffuis, och om end skiønt alle fagenis penge rictig kunde indkomme, som iche skeer, saa kunde de iche paa nogle hundrede rixdaler nær til den aarlig vdgiffts storhed til strecke, huor udoffuer directeuren nu paa tu aars tijd de øffrige middeler, huor til ingen forraad haffuer weret, der til haffuer maatt forskiude, men sig nu besverger det icke lenger at kunde vdstaa, med mindre andre middel der til optenckis

kunde, huorwed de paabudne penge vfeilbarligen kunde til weye bringis och wercket tilbørligen der aff wed lige holdis, tj anbefalis hermed byfogden her i staden, den som nu er eller her effter kommendis worder, at hand skal tiltenct were en dygtig person som vndertoget vdj huer qvartier her i staden at forordne, som paa rettens wegne foruden nogen restantze skal indkreffue de paabudne fages och qvegpenge effter de derom tilforn vdgangne forordninger, saa at ingen widere klage der offuer foraarsages, och skal ingen her i woris residentz stad Kiøbenhaffn boendis, were sig aff huad stand hand were kand eller vnder huilchen ret hand i andre tilfelde kand were, sig maa vndslaa fra forskreffne woris byfogdes ret och execution vdj dette tilfelde, om hand udj des vdgifft och betaling findis forsømmelig och mutwillig. Huer vnderfoget, som forskreffuit staar, skal præciss huer løffuerdag leffuere fra sig till renoveringsdirecteuren eller hans fuldmectig de annammede penge, indtil for huer quartier er klar giort med restantzen aff forrige twende aaringer, som och tillige med det andet flitteligen skal indfordris. Och for saadan vnderfogdens vmage och flijd til dette werck hannem aff directeuren at betalis tre aff huer hundrede, som en huer jndbringer, mens huis tvistighed eller misforstand, som i saa maader med nogen om pengenis vdgifft eller andet dette renoveringswerck angaaende indfalle kand, der udj skal renoverings directeuren aff byens øffrighed wed rettens middel vden ophold och forsvarligen til rette forhielpis. Directeuren skal ochsaa som andre woris tienere svare under woris hoffret, om nogen kand haffue hannem noget til at tale. Efftersom och berettis, at mange skal holde heste och qveg, huor aff de møgget ey selff lader vdføre, ey heller derfor effter forrige anordning betaler, men qveget fordølger och forberger naar det bliffuer registrerit, da skal alt saadant qveg eller heste, som i saa maader forsviges eller fordølgis och iche ricteligen angiffues, strax vden widere process til pris tages och were forbrut, den halffue deel der aff til de fattige, den fierde part til den som det angiffuer och den sidste fierde part til werckets fortsettelse. Mens paa det ingen vndersleff dermed skal skee, at enhuer jo sit qveg rictig angiffuer, da skal en huer, som haffuer heste och qveg och møget der aff sielff wil lade henføre paa de steder, huor directeuren det wil haffue føert, ickun giffue aff huer stycke heste eller qveg en halff rixort, som forrige forordninger ellers meldede alle och enhuer at skulle giffue en halff rixdaler for. Men de, som iche selff haffue heste och wogne och dermed deris mødding lader vdføre, forbliffuer det wed den forrige paabudne halffue rixdaler. De folck,

som boe udj kieldere och skuur och meget v-renlighed paa gaderne foraarsager, skal ocsaa her effter aarligen til renoverings wercket vdgiffue aff huer kielder eller skuur en halff rixdaler. Och paa det gaderne altid kand holdes rene, da maa ingen møg eller sammenfegsel legges paa gaderne, mens en huer skal ved sin dør eller port lade giøre en kiste det derudj at indlegge eller och udj deris gaarde och huse det indbeholde indtil karrerne kommer, at det da uden ophold kand paa lessis. Huo her imod giør, straffis paa en halff rixdaler, som strax skal vdgiffues eller hos de mutvillige vdpantes, saasom de der wercket acter at hindre. De som ved bygning vdkaster gruus och kielderjord paa gaderne, skal lade det bortføre effter tre dags forløb, saa at det iche skal giøre naboernis fortoug v-reent, men effter bemelte tre dages forløb skal det, effter som forskreffuit staar, strax bortføris, vnder en rixdalers straff eller pant derfor hos de, som mutwillige findis. En huer som sielff haffuer heste och wogne, skal om winteren, naar stor jis och snee falder, for sin fortoug och pladtz tilhielpe udj en hast aff bemelte jis och snee at bortføre, och iche gadernis ijs udj v-loulig tider ophugge lade, med mindre de det sielff strax wille bortføre, huor effter alle och en huer sig etc. Hafniæ 29 maij 1663.

Sæl. Registre XXV. 408—10.

944. **18 Juni 1663.**

Kasper Rolluf maa være sine Stivsønners Værge.

Frederik 3 bevilger effter ansøgning, at os elskelig Casper Rolluffs, jndvaaner her i vores residentz stad Kiøbenhaffn, maa were sine stiffsønners, affgangne Jan de Clerches børns, formynder, dog skal hand tilforn effter egen erbiudelse tiltenckt were at stille bemelte neste slect och blodsforwandte, som berettis at were os elskelig, hederlig och høylerd mester Hans Zoega, for deris tilfaldne arffueparter effter deris fader nøyactig caution och vnderpant, som hand til Kiøbenhaffns byeting allerede skal haffue frembudet, saa at børnene ingen skade der offuer i fremtiden kand lide, saa frembt at bemelte mester Hans Zoega iche selff der til acter at svare. Thi forbyde wj etc. Hafniæ 18 junij 1663.

Sæl. Registre XXV. 417.

945. **25 Juni 1663.**

Fremmede Smedesvende skulle først henvende sig til Hofklejnsmeden.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wj naadigst haffuer got anseet, at alle fremmede smiddesvenne, som hid til woris residentz

stad Kiøbenhaffn ankommer och her at arbeide begierer, skal sig hos woris hoff kleinsmid Henrich Svidtzer først anmelde eller aff oldermanden for smidie lauget frem for alle andre tilbiudes, om hand dennem til woris arbeids fornødenhed kunde behøffue at bruge, førend de hos andre mestere udj smidie lauget til at arbeyde angiffuet worder, och huis svenne hand i saa maade til arbeyde bekommer, skal hos hannem vnder lige saadan disciplin forbliffue, som andre svenne hos mesterne udj lauget ere, saa at huilchen svend, som sig imod bemelte Henrich Svidtzer motwilligen eller vtilbørligen anstiller, skal iche tilstedis hos nogen i lauget her i staden at arbeyde, førind hand sig med hannem forligt haffuer och aff lauget udj forskreffne Henrich Svitzers eller hans fuldmectiges nerverelse straffet worder. Desligeste huis drenge, som forskreffne Henrich Svitzer udj lære antager, maa och aff smiddie lauget sammesteds ind och udskriffues och effter laugetz rettighed och sedwaane i alle maader der med at forholdis. Huoreffter oldermanden for smidie lauget her i woris residentz stad Kiøbenhaffn saa velsom smidielauget sammesteds, som nu er eller her effter kommendis worder, sig vnderdanigst haffuer at rette och forholde. Och forbiude vj etc. Hafniæ 25 junij 1663.

Sæl. Registre XXV. 422.

946. **11 Avg. 1663.**

Skøde paa en Grund paa Slotspladsen til et »Komediauthus«. Jfr. Nr. 932.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Andreas Joachim Wulff och hans arvinger et stycke jord ock grund, som woris tygmester Peter Kalthoff til des til en hauffue pladtz brugt haffuer, liggendis her paa Slodtzpladtzen tuert offuer for den waaning, som forskreffne Peter Kalthoff tilhøer och iboer, streckendis sig udj alne och maal som følger, nemlig fra øster i wester langs hen wed slodtzgraffuen paa den syndre side 50 siellandske allen lang, paa den wester side imod gaden, som gaar til woris Stalgaard och canceller Peter Retzes hauffue, 20 siellandske alne lang, den norder side vd med slotzpladtzen hen i øster 50 siellandske alne lang, den østre side 20 siellands alen lang. Huilchet forskreffne støche jord« etc. Hafniæ 11 augusti 1663.

Sæl. Registre XXV. 442.

947. **19 Avg. 1663.**

Skøde paa en Stol i Nikolaj Kirke.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom hos os underdanigst ansøgis och begieris woris naadigste confirmation paa efterfølgende feste breff, som kirckewergerne til Stj. Nicolaj kircke her i

woris residentz stad Kiøbenhaffn til os elskelig fru Else Parsberg, affgangne Lauridtz Ulfeltz, paa it staalestade der sammesteds vdgiffuet haffuer, liudendis ord effter andet som følger: Kirckewergerne til St. Nicolaj kirche her i Kiøbenhaffn Henrich Jacobsøn och Niels Augesøn kiendis med dette wort obne breff, at erlig, edle, welbyrdig fru Else Parsberg, salig Lauridtz Vlfeldtz til Wrup, haffuer fest aff os paa kirckens wegne en qvinde stoel, som er den 17 numero, som hendes salig mormoder aff kircken tilforn vdj feste haffde, huilchen stoel welbyrdig frue her effter fremdelis skal haffue, niude och bruge hendes liffs tid. Och haffuer hun derfor til feste giffuet och til mig Henrich Jacobsøn strax erlagt och betalt 28 rixdaler, och naar welbemelte welbyrdige fru Else Parsberg ved døden affgaar, skal hendis børn och neste arffvinger were nest samme stoelstaade igien at feste, imidlertid skal giffuis huer fierde (fierding?) aar aff huer stade en rixdaler til jordskyld och stolen at were beregnet til siuff stader, och huis jordeskylden iche udj rette tide erlagt worder, da stolen igien at were forfalden til kircken. Til widnesbiurd haffue vj dette med St. Nicolaj kirckes jndsegel och med wores egen hender bekrefftiget. Datum Kiøbenhaffn den 1 augusti 1663. Henrich Jacobsøn. Niels Augesøn. Da haffue wj forskreffne feste breff udj alle disse ord, clausuler och puncter, efftersom det her offuen indført findis, naadigt confirmerit och stadfest, saa och hermed confirmerer och stadfester. Forbydendis etc. Hafniæ 19 augusti 1663.

Sæl. Registre XXV. 443.

948. **24 Avg. 1663.**

Bestalling for Byfogden paa Kristianshavn.

Frederik 3 forordner os elskelig Harder Bølche til at were byfoget udj wor kiøbsted Christians-haffn, och skal hand vere os och wort kongelige arffuehuus huld och tro, woris och dessen gaffn och beste søge, wide och ramme, skade och forderff aff yderste mact, effne och formue hindre, forekomme och affwerge och ellers som en oprictig byfoget egner och wel anstaar sig tilbørligen at skiche och forholde effter den eed, hand os der paa giort och aflagt haffuer, saa fremt hand samme bestilling acter at niude, vnder straff som vedbør. Och skal hand for samme sin bestilling niude det samme som forrige byfogder der sammesteds tilforn hafft haffuer, saa och derforuden, ligesom hans formend, tillige were birckefoget paa Amager och derfor niude huis de forrige birckefogder der paa landet nydt och hafft haffuer. Forbydendes etc. Hafniæ 24 augusti 1663.

Sæl. Registre XXV. 444.

949. **5 Sept. 1663.**

Tilrejsende skulle meldes hos Øvrigheden inden 24 Timer og det forbydes at skyde paa Gaderne om Natten.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj komme udj forfaring, at de som udj Kiøbenhaffn och Christians-haffn fremmede och reysende folck i deris huse indtager och herbergerer, woris forrige naadigste forordning iche aldelis efterkommer, och effter detz indhold bemelte fremmedis och reysendis naffne, saa och aff huad nation och landskab de ere och her komme, ey skrifftlig och til rette tide effter bemelte woris naadigste forordnings indhold paa anbefalede steder leffuerer, saa at det woris commendant her i woris residentz stad kunde communiceris, thi biude wj och her med alworligen befale alle bemelte Kiøbenhaffn och Christianshaffn jndwaanere, at de inden 24 timers forløb, effter denne woris naadigste forordning forkyndet worder, bemelte fremmede, som nu hos dennem logerer, rictigen och paa forrige anbefalede steder angiffuer, mens dennem, som her effter i logement hos nogen inddrager, haffuer de wed naffn, land, condition och klar efterretning aff deris gewerb her, en huer effter mere bemelte woris forrige naadigste forordning schrifftlig at offuerleffuere; dersom nogen her udj findis nachlessig, da straffis den effter mehrbemelte woris forrige mandats iudhold, nemlig første gang paa 10, anden gang paa 20 rixdaler och siden dobbelt. Efftersom och en stor deel reformerte och tienistløese officerer, som udj ingen wirckelig bestalling ere, sig her at opholde befindis skal, da wille wj och hermed strengeligen befalet haffue, at alle bemelte Kiøbenhaffns och Christianshaffns jndvaanere inden 24 timer effter dette woris patents forkyndelse en lista paa deris naffne, charge och condition, saa och huor lenge de sig her haffuer opholdet, vfeilbarligen en hver paa behørige steder, som før er meldet, at offuerleffuere. Efftersom wj och iligemaade komme i forfaring, at (woris strenge forbud v-acted) med skyden om natter tide och effter besat wact, saa wel inden som vden woldene her sammesteds, fortfaris, patrollen och, endoch den med flijd dennem, som saadan enormitet begaar, at attrapere sig hidindtil forgeffs skal haffue beflittet, wille wj hermed strengeligen och alworligen forbiude, at ingen sig tilfordrister her effter vnder wilckorlig straff om natte tijde, som forskreffuit staar, noget gewehr at løsne eller affskyde, och dersom nogen om saadan skyden widenskab befindis at haffue hafft, skal de were tiltenckt det for woris commendant her i staden at angiffue, vnder woris kongelig naade och v-naade, om de siden befindis derom at haffue hafft widenskab.

Huor effter alle och en huer, som wedkommer etc. Hafniæ 5 septembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 448.

950. 14 Sept. 1663.

Stadfæstelse paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skøder til »Karen, affgangne Jørgen Lauridtzøns, fergemands, jndwaanerske i wor kiøbsted Christianshaffn, och hendis arffvinger it stocke jord och byggepladtz der sammestedtz beliggendis, som affgangne Herman Heggerfelt effter byens affritzning befindis at haffue tilhoert, mens der effter aff affgangne Hans Mickelsøn, fordum borgemester her i woris residentz stad Kiobenhaffn, som bemelte Herman Heggerfeldtz efflerlatte hustru bekommit haffuer, til forskreffne Jørgen Lauridtzøn igien solt och affhendt, och strecker sig samme stycke jord och pladtz effter byens alne och maal ud til Dronninggaden i breden 24 alen 2 qvarteer, item fra det sudvest hiørne fra Dronninggaden och om wed den side til møllerne til rivieren 86 alen, noch fra den wester kandt och langs hen wed rivieren til affgangne Niels Nielsøn, woris forrige renteskriffuer, hans huus, 52 alen 2 qvarteer, desligeste fra stranden och langs op til Niels Nielsøns huus och pladtz til Dronninggaden i lengden 95 alne. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 14 septembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 450.

951. 15 Sept. 1663.

Bestalling for en Garnisonslæge.

Frederik 3 antager os elskelig, hederlig och høylerd doctor Conradum Rømeling til at were guarnizon medicus her i wor residentz stad Kiøbenhaffn. Thi skal hand i samme hans bestilling were os och wore riger och lande huld och tro, woris och dessen gaffn och beste aff yderste mact och formue fordre och fremme, skade och forderff der imod hindre och affwerge, i særdelished skal hand sig lade finde flittig och redebaan til at curere soldatesqvet til hest och fodtz, som her i guarnizonen bliffuer beliggendis och hans cur behøffue, were sig enten aff smitsomme eller anden tilfellige siugdom. Och for saadan hans wmage haffue wi naadigst bewilget hannem at maa got giøres en pladtz vnder huer compagnie til fodtz och en halff pladtz vnder huer compagnie til hest, som nu her i guarnizonen beliggendes er eller her effter komme kand, huor imod hand altid wed dag och nat, naar hand tilsiges, skal were redebaan at lade sig bruge aff

guarnizonen, saa vel aff officererne som aff gemeene knegte. Thi biude wj etc. Hafniæ 15 septembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 451.

952. **6 Nov. 1663.**

Privilegium for den afgangne Byfoged paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wj os elskelig Ingwold Carstenson, byfoget i Christians-haffn, fra samme sin byefoget bestilling naadigst forløffnet haffuer, da haffue wj formedelst hans vdj bemelte byfogedtz embede beviste tro tieneste naadigst bevilget och tillat, saa och etc., at hand frem for nogen anden maa och skal bekomme och niude den første bestilling, som i wore riger och lande ledig worder och hand eractes capabel til at forestaae. Disimidlertid maa hand och udj huilchen kiøbsted hand sig nedsettendis worder for formynderskab och alle borgelige och byens bestillinger, sampt wirckelig jndqvartering i hans huus were frj och forskaanet, dog at hand hans qvota penge derfor tilbørligen skal vdgiffue, saa frembt hand denne woris benaading acter at niude. Forbydendis etc. Hafniæ 6 novembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 458.

953. **19 Nov. 1663.**

Det forbydes at udføre Guld og Sølv til fremmede Steder.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom wj udj erfaring komme, at nogle her i wor residentz stad Kiøbenhaffn skal befindis, som sig sølff och guld tilkiøber, och det til Hamborg och andre pladtzer med hinderlistighed bortføre lader, thi wille wj strengeligen och alworligen haffue forbudet, saa och hermed forbyder, at ingen, were sig huo det were kand, sig tilfordrister noget guld eller sølff her effter at opkiøbe til den ende det paa fremmede steder at bortføre och forhandle, saa frembt huo i saa maade betredis eller befindis sig at forsee, ey vil were udj woris kongelig vnaade och straffis som wedbøer. Mens enhuer, som sølff eller guld haffuer at affhende, skal tilforplict were saadant paa woris mynt at henbringe, huor de effter billighed derfore betalling bekomme skal. Huoreffter alle och en huer etc. Hafniæ 19 novembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 459—60.

954. **20 Nov. 1663.**

Tilladelse til at opsætte en Vejrmølle paa Ahlefelds Bastion.

Frederik 3 bevilger, at Michel Schultz, jndwaaner i woris residentz stad Kiøbenhaffn, maa udj det bolwerck hos den gamle

Nørreport her sammesteds paa den aff os elskelig oberste Henrich Ruse hannem (mit udj boelwercket) tilviste pladtz en weyermølle lade bygge och opsette, som hand for sig och sine arffvinger vbehindret maa niude, bruge och beholde, och bedrager sig den halffue diameter paa bemelte pladtz, huor møllen henliggis skal, vdj lengden 22 allen, jtem udj middelpunchten indtil spidtzen paa bulwercket 60 alne lang, dog skal bemelte Michel Schultz samme pladtz sielff, saa wit hand fornøden haffuer, opfylde och forhøye lade paa sin egen bekostning. Hafniæ 20 novembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 460.

955. **24 Nov. 1663.**

Frihed for Nikolaj Kirke til at indføre Materialier.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom kirckewergerne til St. Nicolaj kircke her i staden adskillige materialier aff kalck, steen, tømmer, deller och andet til den forehaffuende biugning paa bemelte kircke haffuer forskreffuit och hidbestilt, saa och ydermere foraarsages at forskriffue och hidbestille, da byde wj hermed och alworligen befale alle och en huer woris høye och nedrige officianter och betiente, som dette woris pas anwist worder, at de uden ald forhindring, arrest eller anhold lader hid udj staden indpassere huis udj forskreffne maade til forskreffne kirckes brug behøffuis och enten allerede indkiøbt er eller och fremdelis indkiøbes och forskriffuis, vnder wor hyllist och naade, dog woris toldrettighed her med v-forkrencket i alle maade. Hafniæ 24 novembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 460—61.

956. **25 Nov. 1663.**

Skøde paa en Grund ved Vandkunsten (Nr. 3, og en Del af Nr. 2 ved Frederiksholms Kanal).

Frederik 3 bevilger, at os elskelig Rasmus Hansøn Munck, borger och indwaaner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn, maa lade indhegne och indplanche och for sig och sine arffvinger til eyendom beholde och nøttig giore et støche øde jord och pladtz liggendis her i staden wed Wandkonstens eller walchmøllens canal imellom den pladtz, som os elskelig Offe Schade etc. aff os forundt och bevilget er, och strand compagnie-corte guardes biugning paa den anden side, strechendis sig effter alen och maal fra de windver, som er paa enden aff bemelte corte guarde och indtil weyen, som gaar offuer til bemelte walchemølle eller Wandkunst canal, 36 alen, item langs samme wey och til forskreffne Offe Schades stald 6 alen, noch langs den synder

side ved stalden 12 alen, desligeste paa den wester side wed samme stald ned til bulwercket wed canalen 16 alen, item langs wed bolwerket 24 alne och fra bulwercket op til før omrørte corteguardes windwer 22 alen. Dog skal bemelte Rasmus Hansøn Munck forplict bulwercket imellom bemelte pladtz och canalen paa sin egen bekostning, som det sig bør, forferdige lade och siden aff hannem, hans arffvinger och efften kommere tilbørlig at wed lige holdes, sammeledis och effter hans egen erbiudelse tillige med mølleren den broe, der hos gaar offuer canalen, at lade reparere och dereffter holde ved magt, som det sig bør och fornøden giøres. Hafniæ 25 novembris 1663.

Sæl. Registre XXV. 461—62.

957. **4 Jan. 1664.**

En Plads maa lejes ved Holmens Kirke af en Stenhugger.

Frederik 3 bevilger efter ansøgning, at Johannes Franck, steenhugger, maa allene niude och bruge den med tralwerck indhegnet pladtz vden for Holmens kirkemuur her sammesteds wed stranden til at forrette hans handwerck vdj, samt dess fornøden steene der at oplegge. Dog skal hand forplict were saadan leye aff samme pladtz til bemelte Holmens kirche at giffue, som andre der aff giffue wil, saa fremt hand denne woris benaading acter at niude. Hafniæ 4 janvarij 1664.

Sæl. Registre XXV. 466—67.

958. **9 Jan. 1664.**

Bestalling for Sognepræsten ved Holmens Kirke.

Frederik 3 antager os elskelig, hederlig och høylerd mester Terckel Tuesøn at skal were sogneprest til Holmens kirche her for wort slot Kiøbenhaffn. Thi skal hand i samme bestilling were os och wort kongelig arffuehuus huld och tro, wores och dessen gaffn och beste wide, søge och ramme, skade och forderff aff yderste mact, effne och formue hindre, forekomme och affverge och ellers udj bemelte kald och embede sig saaledis at forholde, som det en sand Guds ords tiener och en ret christen siellesørger inden kirchen och uden eigner och anstaar. Thi biude wj etc. Hafniæ 9 janvarij 1664.

Sæl. Registre XXV. 466—67.

959. **26 Jan. 1664.**

Fremmede Snedkersvende skulle først henvende sig hos Hofsnedkeren og dernæst hos Snedkeren paa Bremerholm.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at wj naadigst haffuer for got anseet, at alle fremmede snidker-svenne, som hid til woris residentz

stad Kiøbenhaffn ankommer och her at arbeyde begiere, skal (effter at de sig først for woris hoffsnidicker Hans Balcke haffver anmeldet) sig hos woris snidker paa Bremmerholmb Adolph Erich angiffue eller och aff oldermanden for snidker-lauget frem for alle andre tilbiudes, om hand dennem til woris arbeids fornødenhed kunde behøffue at brugge, førend de hos andre mestere udj snidker lauget til at arbeyde anmeldet worder. Och huis svenne, hand i saa maade til att arbeyde bekommer, skal hos hannem udj lige saadan disciplin forbliffue, som andre svenne hos mesterne udj lauget ere, saa at huilchen svend, som sig imod bemelte Adolph Erick mutwillig eller vtilborlig anstiller, skal icke tilstedes hos nogen udj lauget her i staden at arbeyde, førend hand sig med hannem forligt haffuer och aff lauget udj forskreffne Adolph Erickes eller hans fuld-mectiges nerwerelse straffet worder. Desligeste huis drenge, som hand udj lære antager, maa aff snidkerlauget sammesteds ind och vdskriffuis och effter laugetz rettighed och sedwaane i alle maader dermed at forholdis. Her effter oldermanden for snidkerlauget her i woris residents stad Kiøbenhaffn saauelsom snidker lauget sammesteds, som nu er eller her effter kommendis worder, sig vnderdanigst haffuer at rette och forholde. Forbydendis etc. Hafniæ 26 janvarij 1664.

Sæl. Registre XXV. 475—76.

960. **15 Feb. 1664.**

Træer fra Kronens Skove skulle udleveres til Kastellets Beplantning.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom nerwerende gardener tilforn de dato den 3 decembris 1663 haffuer bekommet woris naadigste obet breff, at hand med sine fire svenne udj woris skouffue skulle opsøge een andeel vnge træer aff ipener, linder, abbeler, eske, bøge, pil, bi och atochne(?) træer, saawelsom wilde pærer och abertræer, desligeste ocsaa en god andeel aff vnge hagedorn, och hand sig nu for os vnderdanigst haffuer beklaget, at hannem ingen assistents och hielp skeer, saa befales hermed wores amptmend, ridefougder, fougder och andre, som paa wore wegne nogen befaling haffuer, at de, effter wort obne breffs liudelse och indhold, werer paswiseren med sine beforderlig med fornøden wogne fra och til skouffuene, huor samme træer er at bekomme och derfra hidføres skal, och ellers i andre maader were dennem behielpelig til samme træer at bekomme, som beqvemme eractes kand. Ladendis etc. Hafniæ 15 februarii 1664.

Sæl. Registre XXV. 482. Udskrift: til Claus Hettave, gartner, anlangende træer til Castellet.

961. **18 Marts 1664.**

Bestalling for Portneren ved Amagerport.

Frederik 3 bevilger, at Peter Müller skal were portner wed Amager port udj wor stad Christianshaffn. Hafniæ 18 martij 1664.

Sæl. Registre XXV. 493.

962. **19 Marts 1664.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Jochum Irgens til Westerwijg och hans arffuinger efftersкreffne stycke øde jord och pladtz i wor kiøbsted Christians-haffn liggendis, som strecker sig udj lengden wed canalen 183 alen, item langs wolden 111 alen, huilchen forskreffne pladtz« etc.

Iligemaade haffue wj hannem bevilget och forundt et andet stycke jord liggendis der sammesteds ved haffuen och strecker sig vd til dybet 120 alen och langs wed wolden fra haffuen ved Hans Jensøns huus och øster 105 alen, huor til os elskelig Hans Müllengrafft sig nu tilholder etc. Hafniæ 19 martij 1664.

Sæl. Registre XXV. 493

963. **5 April 1664.**

Magistraten maa selv overtage Renovationen.

Frederik 3 gjøre alle witterligt, at efftersom os elskelige præsident, borgemestere och raad med de 32 mend her i woris residentz stad Kiøbenhaffn for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis stor misbrug och w-rictighed skal forløbe hos renoveringswercket her i staden, saa at med gadernis reenholdelse iche skal forholdis effter de der om woris naadigste och welmeente vdgangne forordninger, huorfore de vnderdanigst aff oss haffuer werit begierendis stadens magistrat selff at maatte giøre saadan anordning, huorwed de formeener byen bedre at kunde holdis reen med samptlige jndbyggernis och borgerskabetz mindre besvering eller omkostning end hidindtil skeed er, thj haffue wj naadigt bevilget och tillat, saa och hermed bevilger bemelte stadens offrighed effter deris vnderdanigste forslag, at maa nu paaske førstkommendis sielff giøre saadan anordning, saa at byens gader kand bliffue offuer alt forsvarligen reenholden. Och paa det de publique pladtzer, nemlig Gamle, Nye sampt Amager torffue, saa och Wester och Christianshaffns porter med deris raveliner inden och uden kand deste(!) bedre udj tilbørlig reenlighed holdes, haffue wj bemelte magistrat der til naadigst bevilget at maa lade opberge j skilling i Wester och Christianshaffns port aff huer wogn,

som i samme porter indkommer, effter woris forrige vdgangne forordninger. Mens aff Nor och Østerport skal Johan Smid iligemaade alleene lade opberge aff huer wogn der indkommer en skilling, huorimod hand skal forplict were de andre publique pladtzer, som er Øster- och Nørreport med deris raveliner inden och vden, saa vel som ocsaa woris slodtzplatdz inden och vden, jligemaade gaden fra Børspladtzen for Holmens kircke indtil kammen wed Nye torff at lade udj tilbørlig reenlighed forsvarligen reenholde effter derom giorde forordning. Derhoes haffuer bemelte magistrat her i byen den tilbørlig anordning forsvarligen at giøre, at ingen paa bemelte publique pladtzer eller anden deris fortog skarn aff deris fortog lader, fører eller kaster, vnder den straff, som der paa aff mehrbemelte magistrat worder sat, men til huis vreenlighed, som her aff gaderne och byen i saa maader vdføris, skal effter haanden beqvemme pladtzer vdwises, huor saadant kand henleggis. Herforuden haffuer magistraten her i byen at were bemelte Johan Smit behielpelig, at hand sin restantz for sin forskud och huis hannem i andre maader for renoverings wercket med rette tilkomme kand, hos dennem, som dermed resterer, indbekommer. Hafniæ 5 aprilis 1664.

Sæl. Registre XXV. 496.

964. **9 April 1664.**

Bestalling for en Byfoged paa Kristianshavn.

Frederik 3 forordner os elskelig Samuel Thomesøn til at were byfoget udj wor kiøbsted Christianshaffn, och skal hand were os och woris kongelige arffuehuus huld och tro, woris och dessen gaffn och beste søge, wide och ramme, skade och forderff aff yderste mact, effne och formue hindre, forekomme och affwerge och ellers som en oprictig byfoged egner och wel anstaar sig tilbørligen at skiche och forholde effter den eed, hand os derpaa giort och afflagt haffuer, saa frembt hand samme bestilling acter at niude och vnder straff som wed bør. Och skal hand for samme sin bestilling niude det samme, som forrige byfogder der sammesteds tilforn hafft haffuer, saa och ligesom hans formend tillige der for uden were birckefoget paa Amager och derfor nyde huis de forrige birckefogder der paa landet nøt och hafft haffuer. Thi forbyde wj etc. Hafniæ 9 aprilis 1664.

Sæl. Registre XXV. 497.

965. **13 April 1664.**

Skøder paa Grunde i Gotersgade.

Frederik 3 skøder til »Rasmus Ibsøn tømmermand, indwohner i wor residentz stad Kiøbenhaffn, och hans arfvinger it stycke jord

til en byggepladtz liggendis her inden festningen imellom éffterskreffne fire gader, som ere Nye kongens gade, Dronningens gade, Gottersgade och Borger gade, strecker sig udj alne och maal som følger, nemlig udj Gottersgade 12 allen lang, den side vd til den Nye kongens gade 47½ allen lang, den side til Borgergaden 56 allen lang och den side til Dronningensgade 15¼ alen lang. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 13 aprilis 1664.

Lige saadant it skiøde fich Christian Ludwig paa en pladtz iligemaade imellom forskreffne fire gader liggendis, streckendis sig udj Gottersgade 12 allen lang, den side til Kongens gade 56 allen lang, den side til Borger-gade 64½ allen lang och den side til Dronningens gade 15¼ allen lang.

Sæl. Registre XXV. 497—98.

966. **22 April 1664.**

Bestemmelser og Lavsartikler for det store og lille Vognmandslav.

Anno 1664 den 22 aprilis hafuer vnderskrefne Claus Ifuersen Rafn och Peiter Holmer, raadmænd, Willem Danielsen, kiemner, och Peder Jørgensen, vnderfoget, alle her udi staden Kiøbenhafn residerende, efter stads magistratens ville oc begiering veret forsamlede i vognmendene i det store laug deris oldermands och gadefodernis nerverelse, da er først den anordning oc taxering efftersect, som den 3 novembris 1655 om deris laug da om gadernis reenholdelse her i staden giort och sluttet er, saa oc er huer laugsbrøderne tilskrefuit huad gader oc stræder de med stor flittighed efter denne dag skal tage vare paa, at de jdeligen och aldtid blifuer tilbørligen reenholden, som det sig bør, oc skarnet daglig oc vgelig der fra at bort age, saa gandske ingen vfledighed eller drechs vreenhed effter denne dag paa nogen af gaderne befindis at blifue liggendis, mens en huer aff dennem paa di anordnede steder, gader oc torfuer lade blifue tillbørlig renholden, som det sig bør, at der ey paa klagis i nogen maader, och det vnder aldvorlig och tilbørlig straf, huor till de oc skulle holde loulig oc tette vogne och skarnkister, som skall vere 3½ allen langs imellem for oc bag wogngaflene, offuen til i viden en siellandsk allen och i bunden 3 fulde qvarteer neden udi, som de tuende jern baand skall lade offuer beslaa at forbinde, och skall samme deris skarnkister vere tre quarteer dybe, faddingen, som tilforen af magistraten hafuer anordnit veret, oc ey skarnit efter denne dag af deris vogne for deris v-agtsomhed langs ad gaderne spildes och affalde skall, och huilchen af dem sig her udi ulydig lader finde, men sig motvilligen imod denne

anordning, som den gandske stad høyt angelegen er, anstiller eller lader befinde, skall der for i høyeste maader blifue strafet, och paa det de sig her udi fligtig och med ifuer och ernst skall sig befinde lade, er dennem bevilget for et les med en fuldkommen och døchtig vogn at bort age om sommeren och om vintteren 10 ß och ey videre, huor effter di dennem at rette hafuer och for straff at tage vare.

Huilchen anordning och dispensation er korteligen som følger:

Hans Andersen skall hafue Kiøbmager gade fra Canniche stredet och till Amager torff.

Tønnis Marchusen och Niels Charstensens enche skall hafue Rosengaarden fra Violl stredett och til Kiøbmager gade, enchen den nørre side och Tønnis den søndre side.

Pouell Gudmansen skall hafue fra Steenboderne oc till Amager torff den østre side.

Hans Hansen skall hafue Øster gade fra Amager torff och till Pille stredet paa begge sider.

Thin Karsen (?) och Morten Jensen skall hafue Øster gade fra Pille stredet oc till gammell Østerport.

Søren Jullmand store och lille Fergestredett paa begge sider.

Jens Welantzen skall hafue de 3 smaa Kirchestreder paa begge sider.

Suend Boesen skall hafue Høybro stredet paa begge sider.

Christen Christensen och Peder Mortensen skal hafue Amager torf fra Kiøbmager gade oc till Closter stredet, Christen den nørre och Peder den synder side till Hyskendstredet.

Søren Møller skal hafue Skoboderne fra Closter stredet och till Badstue stredet, och till Nørre gade den nørre side.

Hans Oluffsen Wimmellskafftet fra Badstue stredet och til Gammell torff den sønder side.

Peder Nielsen och Lars Sørensen Vester gade fra Gamell torff och til Vester port.

Niels Tommesen Leder stredet fra Høybroe stredet och til Johan Stenkuls hiørne paa begge sider.

Christen Nielsen skall hafue Compagnie stredet fra mester Mortens gaard och til Raadhuus stredet den søndre side.

Hans Jørgensen Compagnie stredet fra Hydsken stredet och till Raadhuusstredet den nørre side.

Peder Knudzen Nørre gade fra Skiden stredet och till Nørre port den østre side.

Anders Nielsen Springaden paa begge sider.

Søren Brendevin, Jacob Jacobsen, Christen Jensen, disse treude ere døde och forordnede(?), huor for de samtlige laugsbrødere ere paa lagt och anlefueret deris tillagde gader och streder, som er Nørre gade fra den gammell Nørre port oc till den Tydske kierche, den vestre side, Badstue stredet paa begge sider, at de lige ved deris egne tillskrefne gader oc stræder skulle oc reenholde, indtill nogle flere vognmend i deris laug indkommer, som till deris gader oc stræder indtegnis kand.

Gammell torf oc Wester port hafuer det store laug tilbørligen at reenholde her efter som tillforne och iche heller paa klagis.

Och efter at denne anordning giort var, er oldermanden for det store laug alvorligen paalagt, ernstlig befalet, som nu her efter, med sine laugs brødre at rette och forholde oc denne taxering i deres laugshuus, i menige laugsbrødres tillstedeverelse, for dennem samtligen lydeligen at lade lese oc paaskrifue, saa oc gadefogederne anbefalet, at di her efter her ofuer tilbørligen holde skulde, at de i alle maader uden nogen forsømmelse eller vndskyldning blifuer holdet och efterkommit, som det sig bør och nu anordnit er, vnder paafølgende straff, hos huilchen forsømmelse findis, huor efter de sig alle at rette hafuer.

Och eftersom af got folch beklagis ofuer nogle wognmendenis drenge oc tienere, som deris strandwogn kiører, deris store traads och motuillighed, de folch med begengner, naar de nogen vogne behøfuer och for tilbørlig betalning begierer, de dennem da med haandske, spodske ord oc latter begegner oc suarer, och med saadan groff vforstandighed mere, som saadanne løse vforstandige companer mest følger. Huorfor oldermanden, bisidderne oc det gandske laug alvorligen her med anbefales, at de deris drenge oc tienere ernstlig tilholder oc tilbørligen befaler, at naar nogen erlig mand deris wogn behøfuer och for betalning begiere, de da for dennem at skulde age oc kiøre oc med deris spodske, vbeskeden, groff oc vhøflig ord indholde, och saa fremt det nogen dennem efter denne dag skeer och der paa klagis,. at de da iche for saadan grofhed i halsjernet eller den spandske kappe tilbørligen vil vere strafet och refset, huor efter de kunde vide sig at rette oc for straf att tage vare. Hafnie ut supra. Claus J. Raffn. Peter Holmer. Willem Danielsen. Peder Jørgensen.

Fremlagt for retten paa Kiøbenhafns raadstue den 2 maij 1664, da gadefogederne lefueret med alvor[lig Paa]leggelse dem her efter at rette och forholde, och ellers med alting her udi tilbørligen indseende

at hafue, som de ville suare till och vere bekient, vnder tilbørlig straf och til rette standelse. · Effter befalning, Arent Berntsen, byskrifuer.

Anno 1664 den 22 aprilis. Wi vnderskrefne Claus Ifuersen Rafn oc Peter Holmer, raadmænd, Willem Danielsen, kiemner, oc Peder Jørgensen, vnderfoget, alle her udi staden Kiøbenhafn residerende, efter stadsens magistratens willie och begiering veret forsamlede i det lille laugs oldermands oc gadefogedernis nerverelse, da er først den anordning och taxering efterseet, som den 3 novembris 1655 om deris laug om gadernis reenholdelse her udi staden da giort och sluttet bleff, saa oc enhuer af laugs brøderne tilskrefuen huad gader och streder de med stoer flittighed efter denne dag skal tage vare paa, at de jdelig och altid blifuer tilbørligen renholden och skarnit daglig och vgeligen der fra at bortføre, saa gandske ingen v-fledighed eller drechs vreenhed efter denne dag paa nogen af gaderne befindis at blifue liggende, mens enhuer af dennem paa de anordnede steder, gader och torfue lader blifue tilbørligen reenholden, som det sig bør, at der iche paaklagis i nogen maader, oc det vnder alvorlig oc tilbørlig straff, huor till de oc skulle holde loulige oc tette vogne oc skarnkister, som skulle vere 3½ alen lang imellem for oc bag vogn gaflerne, ofuen i vid en siellandske allen oc i bonden 2½ quarteer neden udi, som de med tuende jernbaand skall lade ofuer beslaa oc huer kiste med forbinde, oc skall samme deris skarn kister vere 2½ quarteer i høyden, lige som de ere neden till i breden, som tillforen af magistraten hafuer anordnit veret, at ey skarnet af deris vogne for deris v-agtsomhed langs ad gaderne spildes och affalde skall, och huilchen af dennem sig her udi ulydig lade finde, skall der for i høyeste maader blifue strafet, oc paa det de sig her udi flittig oc med jfuer och ernst skal lade befinde, er dennem bevilget for et les med en fuldkommen vogn at bort age om sommeren 6 ß oc om vinteren 8 ß oc ey widere, huor efter de dennem at rette hafue och for straf at tage vare.

Huilchen anordning och dispensation er korteligen som følger:

Jens Lauridzen skal hafue Kongens gade at reen holde paa baade sider gandske igiennem oc om kierchegaarden.

Christen Lenertzen skall hafue Violl stredet, saa och Closter stredet, paa begge sider i Jens Jensens strede.

Christen Pouelsen Springaden paa begge sider.

Lars Gregersen skall hafue Lavendelstredet paa begge sider.

Jens Nielsen Farfue gaden paa begge sider till Raadhuus stredet.

Jens Pedersen fra Hans Terchelsens hiørne och neden till Hendrich Kochis, saa och H. Kaars stredett paa begge sider.

Jens Christensen Vognbadstue stredet fra Gammell torf och til H. Kaars stredet paa begge sider.

Lauridz Sørensen skall hafue Sluttergaden och Raadhuus stredet paa begge sider.

Niels Madzen Studie stredet paa begge sider.

Madz Rasmusen St. Peders strede paa begge sider.

Jacob Marchusen Wognmand gaden paa begge sider.

Christen Kattmand Broleggerstredet och Endeløs stredet paa begge sider.

Jens Jensen Pile stredet och Silchegaden paa alle sider.

Anders Skaaning Antoni och Christen Bernichoustrede och Grønne gade paa begge sider.

Bartholomeus N. Løustredet och Graabrødre paa begge sider.

Anders Jacobsen Store Channiche stredet fra Kiøbmager gade och till Detløuf Hansens hiørne paa begge sider till Vor Frue kierche rist.

Peder Jensen oc Anders Jensen, disse tuende ere døde, der fore samtlige laugsbrøderne ere paalagt och anbefalet deris tillagte gader, som ere Klareboder och Møntergaden paa begge sider och Hellig Geiststrede fra Kiøbmagergade och till Steenboderne paa begge sider, de lige ved deris egne gader skulde reenholde, indtill nogen flere udi deris laug indkommer, som till disse gader skrifuis kand.

Nye torff och Amager torff omkring posten haffuer det lille vognmands laug tilbørligen at reenholde her efter som tillforn, at ey paa klagis.

Ock efter som at denne anordning giort var, er oldermanden for sandagerne oc det lille laug alvorlig paalagt och ernstlig befalet, sig nu her efter med sine laugsbrødre att rette och forholde och denne taxering i deris laugshuus i menige laugsbrødres tillstedeverelse for dennem samtlige at lade lese oc paa skrifue, saa oc gadefogeden anbefalet, at di her efter och her ofuer tilbørlig holdes skulde, at det i alle maader vden forsømmelse eller vndskyldning blifuer holdet och efterkommet, som det sig bør oc nu anordnet er, vden paafølgende straff, hos huilchen forsømmelse findis, huor efter de sig at rette hafuer. Hafnie ut supra. Claus Iffuersen Rafn. Peter Holmer. Wellem Danielsen. Peder Jørgensen.

Lest for retten paa Kiøbenhafns raadstue den 2 maij 1664 och gadefogederne lefueret med alvorlig forleggelse dem der efter flittig at rette och forholde, som de vill antsuare for Gud oc were bekient, oc vnder straf som wedbør. Effter befalning Arent Berentsen.

Sandageris laugs schraa.[1])

Wi borgemestere och raadmend udi Kiøbenhafn giore alle vitterligt, at eftersom Kongl. May., voris allernaadigste herre, med Danmarchis rigis hoyvise raad naadigst for got anseet at embederne her i byen maa føris paa fode, huorfore Hans May. naadigste mandater ere vdgangne, huert embede at skulle forfatte nogle visse wilchor med borgemester och raads betenchende, huor efter de kunde hafue dennem at forholde, da effterdi menige sandagere dennem nu beklager, at de ingen god ordning imellem dennem indbyrdis holde kunde, da haffue wi af slig aarsage efter hoystbemelte Kongl. May. naadigste tilladelse och behag for os taget forskrefne sandageris artichle, dennem efter denne tids leylighed forandret oc deris menige laugs selskab till efferretning denne skriftlige instrux meddelt, huilchen de oc vedtaget hafue vbrødeligen at ville holle.

1. Som er at de først skulle hafue en oldermand, huor till de maa selff udnefne tuende af deris laug, oc huilchen borgemester oc raad af samme tho samtøcher, dend skall vere oldermand it aar, oc skall hand hafue to hossiddere af samme laug, huis nafn i bysens bog aarligen skulle indskrifuis, oc de skulle saa ofte fornøden giøris forsamlis enten i deris laugs huus eller paa en anden bequem sted, der till forordnis kand, at forhøre huis klagemaall oc besuering, som indfalder mellem sandagerne indbiurdis om deris drenge oc tienere, echeagen oc andre laugsens fornødenhed, oc skall saadan sammenkomst uden all drich och giestebud forrettis, vnder 40 ℔'s fortabelse af huer dennem, som sig her imod forbryde oc i lauget findis.

2. Naar aaret er forløben och oldermanden forlofuis, skal en af hossidderne, huilchen raadet agter der till duelig, beskichis udi hans sted oc en anden laugs broder skall vere hossiddere igien, dog ingen lengere end i to aar.

3. De skulle oc haffue en laugsskrifuere, som alle deris sager till efterretning kand antegne, saa och holde dennem ret och richtig mandtall paa alle brøderskabet, som nu allerrede ere i lauget oc her efter indkommer, oc huor mange heste oc vogne huer af dennem kand formaa at holde.

4. Item skall eller maa ingen tilstedis her i byen eller i forstederne uden fore sig at nedersette, heste och vogn at bruge, ey heller indtagis i dette laug, huerchen med reisendis eller gade vogne,

---

[1]) Maa være fra Tiden før Belejringen.

sand- eller møg-vogne, vden hand tillforen hafuer angifuet sig for borgemestere oc raad och giort dennem beskeed paa huad herskab hand er frafløtt, vndertagendis de Kongl. May. naadigst paa Hans May. biugning behøfuer eller arbeide at lade bruge her udi iche at vere meent; befindis da hans leylighed saa at hand kand antagis till borgere oc bliffue en wogenmand eller sandagere, skall hand giffue oldermanden, som haffuer vmag for lauget, en slett dlr. och skriffueren, som hans nafn i laugsbogen indtegner, en halff slet dlr., siden skall hand enten(?) paa trei tider aflegge 4 sdlr., af huilche de to dlr. skall forvaris till laugsens huus och biugning vedlige at holde oc de andre to dlr. at henleggis til gamle forarmede vogenmend oc deris hustruer till hielp oc trøst udi deris suaghed och bestede dennem til jorde med, naar de ved døden afgaaer, oc aldeelis ingen bekostning med indgangs drich ydermere besuergis i nogen maader; befindes nogen enten gilde eller giestebud at anrette eller anden paaleg at udgifue oc annamme, bøde en huer 40 ℔, som forberørt er.

5. Dend sandagere, som sidst i lauget indtagis, hand skall efter sedwane tillsige de andre laugsbrødre till laugs mode oc huad paa Kongl. May. och byens wegne forfalder, och skall udrettis indtill en anden kommer i hans sted; findis hand v-villig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ℔ til tuende skiffte, huuset oc de fattige af lauget, men blifuer hand siug eller er udi anden loulig forfald, da tiene den som nest for hannem i lauget indkom till saa lenge den anden sielff kand forrette sin gierning, som det sig bør.

6. Ingen maa tillstedes at komme udi lauget, vden hand kand formaa at holde to par heste paa foder, at bruge langs gaderne oc till anden hans nærings ophold.

7. Item samme frihed skall och vere huer erlige encher, som mendene fra falder, effterlatt, om deris wilchor vorder saa ringe, at de iche formaa to gode par heste oc vogen ued lige at holde, huis leylighed oldermanden oc besidderne skulle eftersee och till det beste befordre, at de iche vndertrychis.

8. Naar nogen sandagere eller hans hustrue ved døden afgaar, skall alt lauget følge liget till iorde, huo det forsømmer vden forfald bøede 1 ℔.

9. Fester nogen sin laugsbroders suend eller dreng, som med v-minde for vden rette stefne dag er skilt fra sin hosbonde, bøede 6 ℔ oc drage till den igien, hand før tiente.

10. Kommer nogen suend eller dreng fra sin hosbunde med v-minde oc begiffuer sig till nogen anden mand her udi lauget vdi

tieniste, da maa oldermanden oc hossidderne efter hosbondens skellig klagemaall med breff oc bud fordre hannem tilbage igien; kommer hand iche efter deris erindring, da lide der fore tilltale och stande till rette och betale huis brefue penge bekostning, saa och stande till rette huis skade hans hosbunde for hans vndvigelse lidt hafuer, och stedis siden aldrig borgerskabet her i byen, førend hand sagen till kongen och byen afsonet hafuer, som det sig bør.

11. Bliffuer nogen sandageris tienere, suen eller dreng befunden eller skelligen ofuer bevist at hafue sig underslagen och fordult huis hand med sin hosbondis heste oc vogen fortient hafuer, den strafuis der for som for anden vtroskab.

12. Befindis nogen sandagers tienere eller dreng at sette sig till drich eller dobell eller oc forstiche sig af veyen, naar hand skall age langs gaderne oc fortiene penge, eller oc iche vill age for gott folch, naar hans hosbondis heste oc vogen staar ledig, den maa vden all middell paa tagis och settis udi bysens hegte en natt ofuer; giør hand det anden gang, sidde to dage och netter i fengsell til wand oc brød, tredie gang gaa i den spanske kappe med zeddell paaslagen, alle oc huer kand vide hans gierning.

13. Dersom nogen sandager eller sandagers tienere falder for nogen brøde, sidder der med ofuerhørig, bøde dobbelt.

14. Kaldes de och for gield, da legge oldermanden dennem laugdag fore at betale, betaler de iche, da stede borgemester oc raad eller fogeden rett ofuer dennem som ere skyldige, efter privilegierne for uden videre delemaall.

15. Huo som worder tillsagt at møde for oldermanden och hossidderne och iche møder till det kloche slett, som till sigis, bøde 4 ß, blifuer hand en halff time borte, 1 ℔, men blifuer hand en time eller slet borte, bøde tre dobbelt, wden hand beviser at hafue veret i loulig forfald.

16. Truer eller vndsiger nogen laugsbroder eller suen hin anden och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ℔, oc der till stille borgen at vere hin anden v-bevaren, uden hug skee kand med loug oc rett.

17. Ingen verger, det vere sig suerd, øxer, knifuer eller træ, sten eller andet sligt maa nogen bere effter hin anden, huerchen inden eller vden lauget, vnder 6 ℔'s bøder, skeer der med nogen skade, bøde foruden efter byens rett.

18. Forbryder sig nogen imod oldermanden eller hossidderne, bøde efter brødernis sigelse.

19. Huo som taler vquems ord eller løgter anden, bøde 4 ℔. Opsiger nogen sandager lauget oc siden igien er det begierendis, da winde det paa ny.

20. Tager nogen sandager sig it arbeid fore och kand iche med sine egne to heste oc ene vogn fuldrifue, hand skal lade sine laugsbrødre vere delactig med sig vdi samme arbeide, vnder 2 ℔'s brøder.

21. Item ingen sandagere eller hans tienere maa grafue leer, sand eller jord paa byens fang, vden paa de steder raadet eller kiemneren lader forvise, synderlig huor det kand vere adell veyen oc genemfart till skade, under fire marchs straf och samme hull att igien fylde, som saaledis vlouligen grafuis.

22. Efftersom och beklagis wogentømmer stundum iche fangeligt at vere och der for ofte lidis brøst paa hiull, da skulle alle fremmede och vden byes folch vere forbudet at kiøbe hiuler paa torfuit eller vden porten at selge till forprang, som till des skeed er, iche heller nogen borgere at kiøbe flere hiull end hand sielff behøfuer at bruge, vnder samme hiulls fortabelse.

24. Och skall det vere bønder oc andre frit fore at age her fra Kiøbenhafn och udi landet for kiøbmend, kremmere och huem de ville, femb dage for och femb dage effter de dage, som rette marcheds dage ere, efter Kongl. May. vdgangne mandater bør at holde(?), paa det ingen i deris næring och handtering for nogen skyld skall skee forhindring vdi marchedtztider.

25. Men dersom nogen paa andre tider blef forlofuit at age, da skall den eller de forplict vere at giøre vdi kongens och byens tynge med vden byes ferdt och andet arbeide, ligesom andre laugsbrødre; huo det iche giør, bøde 4 ℔ och der till betale dennd, som aag och giorde eche i hans stedt.

26. Oldermanden for sandagerne skall holde en skichelig omgangs skichelse foruden vild offuer alt lauget, och laugs brøderne skulle vere plictig till rede den ene som den anden at bestille och giøre alt huis de paa Kongl. May. och byens vegne plictig ere, och i synderlighed for altingst efter Hans May. strenge oc alvorlige mandater vdage møg och vrensell aff byen, efftersom deris forrige laugs skraaer tillholder att skulle giøre, anseendes de for omgaaende dag och natte vagt, bysens arbeid, aarlig skatt och andre store och smaa skatter forskaanis, item befries fra kiemnerie, forstanderie, tingsmend och all den bestillning, och haffuer enda deris fulde vogenleye aff adell och v-adell, saa vell som aff all byens menighed, der fore ere de plictig

och skyldige Kongl. May. och Kiøbenhafns bye vfortoigret med all tro och flittighed at tiene.

27. Och effterdi byen er deelt udi otte rodemaall och sandagerne nu ere flere end tillforne och daglig formeris, da skulle de efter mantall fordelis udi forskrefne otte rodemaall ligemed de andre wogenmend, saa at der blifuer efter gadernis och stredernis storlighed oc v-renselse sammenfeyelse forordnet lige mange sandagere udi strederne och samme otte rodemaall gademøg, rendestene och stuge feielse, som paa gaderne udbæris, at age, saa it qvarteer med sine streder iche hafuer mere vrensell at vdage endt it andet, saa och at der fore kand falde lige løn och betalning af byens aarlige visse penge, som menigheden efter deris huusis och døris videlse och lengde des taxerimus vdgifue, efter som med dennem forordnet och foræuet vorder,

28. Men for heste-, øxen-, komøg eller anden slig vrensell, som udi herberger gaarde eller andre huuse tillhaabe samlis, saa vell som och gruus och jord, som falder och vdkastis huor ny biugning er och kielder kastis eller och huus vrenlighed vdi gaarde efter slagterie sanchis skulle, och maa sandagerne tage oc annamme deris betalning af dennem, som saadant bør at bekoste och lade vdage, nemlig 4 ß for huer les och iche mere.

29. Desligeste efter som de vogenmend och sandagere, som sig vden porten i forstederne hafuer her nedersatt, dagligen sig och formerer och haffuer deris heste och mere om sommeren paa bysens fang, huor med de age sand och leer, torff och steen och huis ellers forefalder till deris nærings ophold, och alligevell sidde fri for all tynge och besuering, er udi sig selff ret och billigt, at saa mange, som efter denne dag slig næring her uden porten och i byen hafuer nu vild(?), skulle incorpdreris enten med det gemeene store vognmand laug eller med dette laug och lade sig fordeele i qvarteer, med dennem gader och streder at reenholde, huer efter sin efne och formue, som forberørte er, huor till de alle och en huer skulle holde tette och sterche vogne med gaufle lucte for och bag, saa at huis som paalessis skall ey tabis paa gaderne eller spildes, førend det hedenkommer som det skall aflessis; findis nogen falske och vloulige vogne, da skall de i sønder huggis och eyermandens bøder skall vere første gang 2 ℔, anden gang 3 ℔, findis deris forseelse mere, gifue dobbelt bøde.

30. Och ligesom oldermanden och hossidderne for det gandske laug huert aar omskifftis efter høystbemelte Kongl. May. mandat, saa skall och aarligen bestillis en formand for de vogenmend, som huer ottende quarteer her i byen reenholde, och hand skall hafue opsiun

med de andre hans quarteers brødre, at de huer for sig lige medt hannom vdage møg och vrensell, som paa gaderne och rendesteenene opkastis, eller aff stuffuer och kammerser vdbæris, for den visse tillsagde løn; findis enten formand eller hans quarteer brødre forsømmelig udi nogen quarteer, bøede første gang [1 ß], anden gang 2 ß, tredie gang 4 ß, men findis nogen vognmand fierde gang forsømme sitt quarteer och iche vdage huis sammenfeyes paa gaderne och af rendestenene opkastis eller af stuer och kammerser opbæris, da vere lauget quit indtill hand det paa nye kand vinde, efterdi de for uden hafuer deris seerlige løn for huis anden vrensell de vdføre, eftersom forskrefuet staar, paa det høystbemelte Kongl. May. naadigste mandater, som ofte der om er vdgangen, en gang for alle af wogenmendene och sandagerne, som derfore sonderlig frihed och løn hafue, maa holdes och efterkommis, som det sig bør i alle maader.

31. Skulle och sandagerne ingen hemmelig bebindelse hafue under dem sielff imod byens rett och disse foreskrefne artichler, vnder straff effter privilegierne, och der som de iche holde och effterkomme huis forskrefuit staar och som dennem eller med skellig och billighed paaleggis, skulle de deris frihed forbrudt hafue.

32. Och efterdi sandagerne sielff skulle opbære deris løn af menigheden for heste-, oxen-, koemøg och anden vrensell, som tillforne antegnet er, da skulle de altid hafue deris vogne till rede, huor och naar sligt aff gaarder paa gaderne vdbæris, och det strax bort føre, at der af iche stanch eller ond lucht skall foraarsagis, wnder straf effter privilegierne.

33. Iche heller skall det møg, som udtagis af byen, maa afleggis eller aflessis andre stedtz end som øfrigheden lader forvise; huo her emod giør bøde toe ß saa ofte det skeer.

34. Om disse foreskrefne och alle andre vognmend och sandagernis aliggende erinder, deris suenne och drenge, eche och agend anlangende, maa dennem vere forundt fire tider om aaret at komme till sammen eller saa ofte fornøden gioris, den første sidst i Juledag, den anden om Pindtzedags tid, den tredie St. Hansdag midtsommers tid och den fierde den søndag nest efter Michelsdag, alle paa fastende stefne, for uden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris fyrgetiufue ß's fortabelse, och i fire tider skall alle deris laugsordning offentlig forelesis, paa det ingen af dennem skulle sigh vndskiulde, at de iche wiste huad den i alle puncter indeholt.

Huilche wi wille hafue os och wore effterkommere med høystbemelte Kongl. May. naadigste tilladelse forbeholden forskrefne artichle at forandre, eftersom tiden och leyligheden kand foraarsage.

Item alle boder, som forbrydes och udi dette laug vdgiffuis och beskichis till alle parter, eftersom høystbemelte Kongl. May. naadigste forordning i det andet capitell indeholder och som foreskrefuit staar, som er en deell der af oldermanden och hans hossiddere, som sagen forhorer, resten till fattige encher, faderløse børn och huusarme, som embedet wedkommer, vdgifuis och vere forfalden, dog Kongl. May. och byens sager foruden desse forskrefne artichle vforkrenchet.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 780—93 og 1504—12.

967. **26 April 1664.**

Mageskifte med Holmens Præstegaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig, hederlig och høylerd mester Tørckel Thuesøn, sogneprest til Holmens kircke her i staden, och Adolph Erick, woris snedicker paa Bremmerholmb, paa woris naadigste behaug deris residentz och waaning til deris magelighed och beqvemmelighed at bytte och omskiffte med huer andre haffuer contraherit och affhandlit, saaledis at bemelte Adolph Erick til mester Tørckel Tuesøn skal affstaae det huus oc waaning, som hand nu iboer, eyer och tilhør, hvorimod mester Torkel til forneffnte Adolph Erick skal overlade den residentz och waaning, som forrige sogneprest til Holmen, affgangne mester Niels Christensøn Spend, tilforn iboed haffuer, dog at wed en huer aff samme begge waaninger skal følge och forbliffue hues perneller, kacheloffne och alt andet, som nu der udj fast eller nagelfast findis, vbehindrit i alle maader. Thi haffue wj naadigst for got befunden och eragtet forskreffne handling och contract at samtycke, confirmere och stadfeste. Forbydendis etc. Hafniæ 26 aprilis 1664.

Sæl. Registre XXV. 501—02.

968. **14 Maj 1664.**

Apothekerne faa Lindring i Tolden paa Puddersukker.

Frederik 3 giore alle witterligt, at effiersom apoteckerne her udj woris residentz stad Kiøbenhaffn for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis de vforbigengelig behøffuer een andeel puddersucker til syrop och anden apotechers fornødenhed, da haffue wj effter vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst bewilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at forskreffne apotechere her i staden maa til deris apoteches brug och fornødenhed hid ind bekomme en huer aarligen 900 pund puddersucher imod den forrige gamle toldz erleggelse, sampt ochsaa at de andre apotechere her paa landet maa iligemaade til deris apoteches fornødenhed aarligen for forskreffne

gammel told indføre 500 pund puddersucker, huoreffter tolderne och andre wedkommende sig haffuer at rette etc. Hafniæ 14 maij 1664.

Sæl. Registre XXV. 504.

969. **21 Maj 1664.**

Bestalling for Byskriveren paa Kristianshavn og Birkeskriveren paa Amager.

Frederik 3 bewilger, at Hans Andersøn, bye- och raadstuskriffuer i wor kiøbsted Christianshaffn sampt birckeskriffuer paa wort land Amager, maa samme sin anbetroede bestilling niude och betiene, och skal hand were os och wort kongelige arffuehuus huld och tro, woris och dessen gaffn och beste søge, wide och ramme, skade och forderff aff yderste magt, effne och formue hindre, forekomme och affwerge, och ellers som en oprictig bye- och raadstueskriffuer eigner och wel anstaar sig tilbørligen at skiche och forholde effter den eed, hand oss der paa giort och aflagt haffuer, saa frembt hand samme bestilling acter at niude och vnder straff som wedbør etc. Hafniæ 21 maij 1664.

Sæl. Registre XXV. 505.

970. **23 Juni 1664.**

Skøde paa en Grund ud til Ny Kongensgade og Gotersgade.

Frederik 3 giore alle witterligt, at efftersom woris grynmaaler Hans Tres formedelst den Ny kongens gade mister sin ind- och vdkiørsel, da haffue wj hannem naadigst skiødt och affhendet, saa och hermed skiøder och affhender til forskreffne Hans Tres och hans arffvinger it stycke jord til en byggepladtz liggendis her inden festningen, strechendis sig udj siellandske alne och maal som følger, nemlig langs vd med den Nye kongens gade 14 allen 3 qvarter, langs aff Gotters gade indtil huuset 45 allen 3 qvarter, langs aff siden paa huset 70 allen, lengden for paa huset 12 allen 3 qvarter, fra huset til den Nye kongens gade 3½ allen. Huilchen forskrefne pladtz etc. Hafniæ 23 junij 1664.

Sæl. Registre XXV. 506—07.

971. **12 Juli 1664.**

Oberstlieutenant J. C. v. Cicignon er fri for Byens Tynge.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig woris oberste lieutenant Johan Casper von Cicignon sig for os haffuer beklaget, huorledis den femte deel aff den leye, som hans huus udj staden giffuer, aff magistraten her sammesteds skal fordris, thi haffue wj effter vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst bevilget och tillat, saa och hermed bevilger och tillader, at bemelte Johan Casper von Cicignon maa for forskreffne hans leyes vdgifft saa vel som for

ald anden vdgifft och paaleg, huad naffn det och haffue kand, were frj och forskaaned, efftersom hand er i woris egen krigstieneste och til woris rige Norge commenderit. Forbydendis etc. Hafniæ 12 julij 1664.

Sæl. Registre XXV. 512.

972. **13 Juli 1664.**

Forordning om de ny Gader.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi naadigst haffuer for got anseet en wis affstick paa byens gader at lade giøre och til den ende wed os elskelig Henrich Ruse til Savart etc. stager haffuer ladet opsette til effterretning, huorledes de skal gaa, huor om wj forleden aar haffuer ladet vdgaa fornøden anordning, saa er nu hermed woris naadigste wilie och befaling, at en huer som wedkommer skal strax affbryde huis som effter samme giorde affstickning gaderne hinderlig findis och iche allerede affbrut er, huor effter de deris planckewercker strax uden ophold haffuer at rette och anordne, saa at en huer, som huse och pladtzer i forskreffne gader haffuer, sin pladtz, som hannem tilkommer, med fornøden planckewerch indhegne effter den affstick paa gaderne, som giort er, inden tj dage i det allerlengste effter ad denne woris forordning der om publicerit worder, med mindre de samme plancke wercker vil haffue forbrut, dog at planckerne paa tilbørlige steder i de anordnede gader igien opsettis, och det·paa eyermendenis bekostning. Men de, som huse for forskreffne gader skal nedbryde, skal were tiltenckt dennem at haffue nedbrut inden alle helgens dag førstkommendis i det allerlengste och paa deris tilbørlige linie hensat, saa frembt de icke samme deris huse wil haffue forbrut och til pris giort. Skal och een huer inden forskreffne tijd omkring deris grund gaderne lade forhøye och broligge den halffue part, huilchet dennem aff landemeter for betaling kand bliffue affmaalet, om de det begierendis worder, med mindre de wille sligt paa deris bekostning aff andre at skulle skee. Och skal ingen maa lade indrette paa deris grund støre haffuer end breden kand were aff deris huser til gaden, med mindre end det skeer med deris naboers bewilling, at haffue-rummene kand bliffue støre, dog at ingen pladtz ud til gaden ledig bliffuer bestaaendis, men med huse bebygt. Befindis och nogle pladtzer til gaden at bliffue liggendis øde och vbebygget, formedelst eyermendene ingen middel monne haffue dennem med at opbygge, da skal bemelte eyermend were forplict samme pladtzer for en billig betaling strax til andre at affstaae, som dennem ville lade bebygge. Huis och ingen skulle findis, som samme pladtzer wille kiøbe

och opbygge, da skal de til os igien were forfalden, som wille drage omsorg for, at de med huse kand bliffue bebygt, som det sig bør. Huor effter alle och enhuer etc. Hafniæ 13 julij 1664.

Sæl. Registre XXV. 512—13.

973. **14 Juli 1664.**

Skøder paa Grunde ud til Dronningens Gade, Borger- og Adelgade, samt til Prinsens Kanal og Norgesgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Henrich Ruse och hans arffvinger it støche jord til en byggepladtz liggendis her inden festningen norden med Dronningens gade, streckendis sig udj Siellandsk alne och maal som følger, nemlig langs den sønder side 135 allen, item den øster side ud med Borgergaden 63 alne, noch langs den norder side 135 allen, langs den wester side aff Addelgaden 63 allen. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 14 julij 1664.

Noch fich forskreffne Henrich Ruse endnu et skiøde liudendis ligesom dette forskreffne paa en pladtz liggendis synden for Printzens canal, streckendis sig udj alne och maal som følger, nemlig langs den norder side 154 alen, langs med Norgis gade, den øster side, 87 alen, item langs den synder side 154 och langs den wester side wed Carl von Manders pladtz 92½ alen. Datum ut supra.

Sæl. Registre XXV. 513.

974. **14 Juli 1664.**

Skøde paa en Grund til Gotersgade og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Jens Pedersøn Graahed en pladtz her inden festningen, strechendis sig udj Siellandske alen och maal som følger, nemlig langs med siden aff Gotters gaden 54½ alen, item langs vd med siden aff Borgergaden 106½ alen, noch langs det gamle planckwerck 67½ alen och fra det gamle planchwerch til Gottersgade 65½ alen.« [Hafniæ 14 julij 1664.]

Sæl. Registre XXV. 515. Der staar intet Datum underneden; men Stykket findes mellem 2 andre af ovenskrevne Datum.

975. **16 Juli 1664.**

Bestalling for en kgl. Guldtrækker.

Frederik 3 antager Hans Skrader til at were woris guldtraadtzdrager och her i byen saa velsom offuer alt riget bruge sit handwerck som hand best weed och kand, dog at hand skal tiltenckt were at were os och wor kongelige arwehuus huld och tro, dessen skade och forderff hindre och forekomme och sig ellers for billig betaling lade

bruge aff dennem, som hans handtwerch behoffuer. Forbydendis etc. Hafniæ 16 julij 1664.

Sæl. Registre XXV. 517.

976. **22 Juli 1664.**

Springvandet i Ulfelds nedbrudte Gaard maa ledes til Frederik v. Arenstorfs Gaard.

Frederik 3 bewilger, at os elskelig Friderich von Arensdorff etc. maa niude och til sin gaard indlede lade det springendis wand, som tilforn war udj den nu affbrutte gaard her i staden, som Corfitz tilhørde. Thi forbiude vj etc. Hafniæ 22 julij 1664.

Sæl. Registre XXV. 518.

977. **9 Avg. 1664.**

Skøde paa en Grund mellem Gronnegade og det ny Torv, en anden ud til Gotersgade og Borgergade og en tredie i Adelgade.

Frederik 3 skoder til »os elskelig Henrich Møller och hans arffvinger et styche jord til en bygge pladtz liggendis her inden festningen for wed forskreffne Henrich Møllers boeder, strechendis sig udj alne och maal som følger, nemlig langs med forskreffne boeder paa den sydwest side 146½ alen siellandske maal, item den westre side langs med Grønnegaden 4 alen, noch fra Grønnegaden langs den norder side til det nye torff indtil os elskelig hr. Niels Trollis planchwerck 48 allen och den sydost side langs bemelte hr. Niels Trolles planchwerck til forskreffne Henrich Møllers boder 12½ allen. Huilchen forskreffne pladtz» etc. Hafniæ 9 augusti 1664.

Lige saadant it skiøde fich Johan Esmit paa en pladtz, som hand sig sielff haffuer ladet opfylde, liggendis her inden festningen wed Gottersgade och Borgergade, strechendis sig udj alne och maal som følger, nemlig den norder side langs med forskreffne Gottersgade 63½ allen siellandske maal, noch den øster side langs bemelte Borgergade 66 alen, item den sonder side 63½ alen, den øster(?) side 66 alen.

Iligemaade fich Jacob Hansøn Timmerop ligesaadant it skiøde paa en pladtz liggendis her inden festningen och strecher sig i alne och maal som følger, nemlig udj Addelgaden 33 siellandske allen, item bag ved samme gade lige saa bred, noch langs Peder Knudtzøns byggepladtz paa den syndre side 70 alen, saa och paa den norder side lige saa bred.

Sæl. Registre XXV. 523.

978. **9 Avg. 1664.**

Tilladelse til at sætte en Mølle i Qvitzaus Bolværk.

Frederik 3 bevilger, at Peder Madsøn Møller, indwaaner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn, maa udj Qvidtzous bulwerck her

for staden, tvert offuer som den Runde kircke stod, paa den aff os elskelig Friderich von Allefeld til Marsleben etc. tilmaalte pladtz en weyermølle lade bygge och opsette, som hand for sig och sine arvinger vbehindred maa niude, bruge och beholde. Och bedrager sig den halffue diameter paa bemelte pladtz, huor møllen henleggis skal, 23 alen, bliffuer saa den indvendig docerung fra møllens anlag paa begge sider 40 foder eller 20 allen. Dog skal bemelte Peder Madtzøn samme pladtz sielff, saa wit hand fornoden haffuer, opfylde och forhøye lade paa sin egen bekostning. Forbydendis etc. Hafniæ 9 augusti 1664.

Sæl. Registre XXV. 524.

979. **17 Avg. 1664.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Jacob Simbsøn Bart, skibstømmermand och jndwaaner her udj woris residentz stad Kiobenhaffn, och hans arffvinger et styche jord til en biuggepladtz liggendis udj Printzens gade her inden festningen, strechendis sig udj alne och maal som følger, nemlig paa den norder side aff bemelte Printzens gade 17 allen siellandske maal, item den synder side lige saa langt, noch den øster side langs Hans Rasmusøns 36 allen, saa och langs den wester side lige saa bred. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 17 augusti 1664.

Sæl. Registre XXV. 525.

980. **19 Avg. 1664.**

Skøde paa en Grund i Adelgade.

Frederik 3 skøder til »Jørgen Leonhardt en pladtz liggendis her inden festningen udj Adelgaden, strechendis sig udj alne och maal som følger, nemlig vdj breden ved samme gade 60 alen siellandske maal, item bag til lige saa bred, noch langs den synder side wed Jacob Hanson Timmerop 70 allen, saa och den norder side lige saa lang.« Hafniæ 19 augusti 1664.

Sæl. Registre XXV. 526.

981. **1 Sept. 1664.**

Peder Resen beskikkes til Borgmester.

Frederik 3 tilforordner os elskelig, hæderlig och høylerd doctor Peder Reesen tillige at were juris och ethices professor ordinarius herudj Kiøbenhaffns vniversitet, saaoch at vere borgemester her udj woris residentz stad Kiøbenhafn, vdj huilchen hans borgemesters bestilling hand skal vere os och wort kongelige arffuehuus huld och troe, woris och dessen gauffn och beste i alle maader søge, wiide

och ramme, saauelsom skade och forderff af yderste magt, effne och formue hindre, forekomme och affwerge, och sig ellers at skiche och forholde som det sig en erlig, tro oc oprigtig borgemester eigner och vel anstaar. Vdj særdelished skal hand sig i alle maader rette och forholde effter dend eed. hand os giort och soeret haffuer. Thj biude wi etc. Hafniæ 1 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 533.

982. **2 Sept. 1664.**

Skøde paa en Grund i Sølvgade (?).

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Christina affgangne Henrich Winterbergs, jnduohnerske her i wor residentz stad Kiøbenhaffn, formedelst de nye gaders affstichning foraarsages en deel aff hendes tilforne haffuende pladz liggendes her inden festningen wed Sølffgaden at miste, saa haffuer wi derimod i steden naadigst skiødt til hende it andet støche jord och pladz liggendes her sammesteds wed siden aff Jens Jensens plads, som strecher sig udj breden for till 40 allen siellandske maal, item bag til lige saa bred och udj lengden 80 allen. Huilchen forskreffne plads etc. Hafniæ 2 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 533—34.

983. **7 Sept. 1664.**

Skøde paa en Grund mellem Rosengade og Nellikegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effttersom os elskelig Andreas Sobødker, woris hoffskreder och jnduohner her i wor residentz stad Kiøbenhauffn, formedelst de ny gaders afstichning foraarsages endeel aff hans tilforne haffuende pladz liggendis her inden festningen imellum Rosengaden och Nellichegaden at miste, saa haffuer wi derimoed i steden naadigst skiødet til ham och hans arffuinger it andet støche jord och plads liggendes hersammesteds wed samme sin egen plads, som hand beholder, paa den synder siide wed hans planchwerch, streckendes sig udj breden til begge ender 24 allen siellandske maal och udj lengden 41 allen. Huilchen forskreffne pladz etc. Hafniæ 7 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 535.

984. **12 Sept. 1664.**

Skøde paa en Grund i Prinsensgade.

Frederik 3 skøder til »Johan Schering, jnduohner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn och hans arffuinger it støche jord til een biugepladz liggendis her inden festningen nest wed sin egen pladz,

strechendis sig for til udj Prindtzens gade 37 allen siellandz maal, jtem bag til lige saa bred, noch langs hans egen huus siide 45 allen, saa och langs dend siide aff Niels Andersens pladz 42 allen. Huilchen forskreffne pladz« etc. Hafniæ 12 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 536.

985. **12 Sept. 1664.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Lauridz Jensen, jnduohner her i wor residentz stad Kiøbenhauffn, formedelst de nye gaders affstichning foraarsages en deel aff hans tilforne haffuende pladz liggendes her inden festningen at miste, saa haffuer wi derimoed i steden naadigst skiødt til ham och hans arffuinger it andet støche jord och pladz liggendes her sammestedz udj Borgergaden langs med siden aff Johan Scherings plads, som strecher sig foran ved gaden 39 allen siellandske maal, jtem bag til lige saa bred och udj lengden 67 allen. Huilchen forskreffne plads etc. Hafniæ 12 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 537.

986. **12 Sept. 1664.**

Skøde paa et Hus i Studiestræde.

Frederik 3 skienker os elskelig Jochum Waltpurger, woris slodzfoget her paa wort slot Kiøbenhaffn, det huus och wohning udj Studium strædet her i staden liggendis imellum affgangne Phillip Bornemands gaard paa dend eene och dend wohning, som mester Jens Bircheroed iboer, paa dend anden side, med huis borde, benche, kacheloffne, træsuer och andet boeskab, som dersammesteds findis och huuset tilhører, baade nagelfast och v-nagelfast, som dr. Otte Sperling hidindtil eyet haffuer. Thi maa och skal forskreffne vohning etc. Hafniæ 12 septembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 538.

987. **8 Okt. 1664.**

Skøde paa en Grund i Gotersgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Berndt Hillebrand, jnduohner her udj woris residentz stad Kiøbenhaffn, formedelst de nye gaders affstichning vdgangen til sit huus liggendis her inden festningen skal miste, saa haffuer wi derimoed i steden naadigst skiødt til ham och hans arffuinger it andet støche jord och pladz liggendes her sammestedz, strechendes sig fra hans egen huus siide langs til Gottersgade 21 siellandske allen, jtem dend westre siide langs Rasmus Ibsens

61½ allen, noch langs aff siden paa bemelte hans eget huus 23½ allen, saa och langs dend østre siide wed Hans Tres 45¾ allen. Huilchen forskreffne pladz etc. Hafniæ 8 octobris 1664.

Sæl. Registre XXV. 553—54.

988. **15 Nov. 1664.**

Bevilling til at oprette en privat Mynt.

Frederik 3 beuilger woris elskelige kiere søn prinds Christians ingenieur os elskelig Gotfred Krüger at maa her i woris residentz stad Kiøbenhaffn indrette och i werch stille en mønt, som skal kaldes den liden mønt, med effterskreffne conditioner:

1. Maa bemelte Gotfred Krüger saawelsom dend, huilchen hand i compagnie til sig tagendes worder, til samme liden møntes brug anrette en mølle her i staden och dertil bruge och niude aff wandet, som hid ind i staden løber, dog at møllerne, som vandet bruger, ingen nachdeel eller skade paa samme deris brug derwed wederfares.

2. Haffuer wi naadigst beuilget, at bemelte møntemester i beste maader maa betiene sig med at indkiøbe och sig tilforhandle sølff och guld saauel inden som vden riget, huor det hannem bequemmeligst kand falde, saauelsom huis sølff och guld sambt andre materialier och instrumenter, som hand fra fremmede steder til bemelte liden møntes fornødenhed her ind i riget lader indføre, vbehindret och frj for ald told at maa hid ind bekomme.

3. Bemelte Gotfred Krüger maa for sig och sine arffuinger, saavelsom dend hand til bemelte mønt i verch at stille och ved lige at holde til sig i compagnie antager, sambt dends arffuinger, vbehindret och begge tilsammen nyde och allene beholde denne forskreffne liden møndt paa 10 aars tid och imidlertid erlig och oprigtig at møndte alle slags guld och sølffmøndt, som aff os allerede befalet er eller hereffter befalet worder at møntes, som de for os agter at forsuare och stande til rette, och wille wi bemelte Gotfred Krøger sambt hans consorter, saalenge de denne myntebeuilling niuder, for ald borgelig paaleg lige wed andre woris hoffbetienter naadigst haffue forskaanet och dennem for ald vold och ofuerlast handtheffue och beskierme. Derimoed skal bemelte møntemester med hans consorter were forpligted til forskreffne liden mønt paa egen bekostning at anrette och huis dertil behøffues aff deris egen middel vden nogen woris forlag selff at forskaffe och wedligeholde saauelsom folchene och betienterne, som til werchet behøffues, selff at bestille, antage och

lønne, saa wi aldeelis aff ingen vdgifft til dette werch ville vide at sige. Dog skal dend aff os beedigte gvardien paa samme liden mynt brugis imoed dend sæduanlige probierløn aff en enhuer zigelprobe. Derforuden skal bemelte montemester och hans consortes effter egen erbiudelse udj woris eget cammer aarligen indleffuere en wis penge aff huer march sølff, i bemelte liden møndt bliffuer mønted, nemblig toe march danske aff huer march fiin sølff, som i danske skillinger bliffuer brugt och formønted, en rixort aff huer march fiin sølff, som i toe skillinger bliffuer formønted och brugt, en rixmarch aff huer march fiint sølff, som bliffuer mønted och forbrugt i fiirskillinger, en march danske aff huer march fiin sølff, som bliffuer brugt och formønted i heele och halffue slettedaler, jligemaader och aff huer march sølff, som bliffuer mønted och forbrugt til 6 ß danske, sexten skilling danske. Anlangende rixdaler, ducater och guldkroner eller alle slags skowpenge wille wi selff aarlig forordne, huormange aff huer sorte myntes skall, huoraff udj woris eget cammer iligemaader skal leffueres woris vdbytte, saa ringe som dend och were kand effter guldets och sølffuets jndkiøb, vden myntemesterens och hans consortes skade och nachdeel. Forbydendes etc. Hafniæ 15 novembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 654—55.

989. — 13 Dec. 1664.

Forordning om Gadernes Renholdelse.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig præsident, borgemester och raad her i wor residentz stad Kiøbenhaffn haffuer giort os vnderdanigst forslag, huorledes de formeener gaderne saauelsom stræderne och andre adskillige tilhørige steder och pladtzer her i bemelte wor residentz stad Kiøbenhaffn en gang for alle v-forbigiengelig at kunde reene holdes sambt med broelegning och i andre deslige maader i agt tages, da wille wi hermed haffue forholdet som effterfølger:

1. Broeleggerne skal ingen stennbroe eller rendesteene effter denne dag opbryde, omlegge eller forandre anderledes end som dennem aff kiemnern eller broefogden foreviises, vnder straff i raadhuuskielderen. Item broeleggerne skulle och alle vegne legge rygsteene mit langs gaderne, at vandet kand haffue fald derfra til begge sider udj rendesteenerne, saafrembt de iche ville samme arbeide igien opbryde och omlegge forvden belønning och dertil bøde trej march kongen och trej march byen effter privilegierne. Och huor rendesteenene langs med gaden vd med huusene findis tillugte, saa at wandet aff gaden

ey kand haffue sit fald, da skal de aabnes och om behøffues gandske opbrydes och forandres, saa at de ey wandløbet forhindrer. Disligeste skal rister, som i rendesteenene wandløbet til forhindring ere satte, i huem de end tilhøre, optages och affskaffes, saa at wandet kand haffue sit fald aff gaderne udj och langs rendesteenerne, som det sig bør.

2. Skulle broeleggerne iche nogen mands broe for deris huuse eller paa gaderne høyere oplegge end som wandfaldet kand taale, mens allevegne skiche det saa, at wandet beholder sit fald paa de steder, som det bør at løbe och aff arildz tid løbet haffuer, och det iche andenstedz henlede, vnder trej natters straff i raadhuuskielderen.

3. Huor gader och streder findis saa forkiørt och v-jeffne giort med huller och stød, at folch ilde der kunde fremkomme, da skulle broefogden først adware och paaminde dennem, som samme vjefne gader tilhører, at de lader dennem omlegge och til rette flye. Wille de det iche giøre, skal hand giffue kimbnern det tilkiende, at hand paa stadens bekostning lader det giøre och siden vdpante fra dennem, som broerne bør at holde wed lige, baade for broernes bekostning saa uelsom for v-lydighed och for pandtebetienternis v-mag. Findis och nogen v-loulige broer vden for adelens gaarde eller leyehuuse, och de folck, som deri boer, effter første och anden paamindelse iche vil lade dennem til rette flye och omlegge, da kiembnern iligemaade samme broer at lade forbedre och fordre betaling igien aff dennem udj leiehuusene boer eller och derfore pante, om de mutwillige findis. Huilchet och saaledes skal holdes med kongelige betienter, høylærde, prester, fougder och andre i landet boendes deris huuse och fortoug her udj staden, naar folchene, der paa boer, iche vil sielff giøre dennem loulig, som det sig bør. Och skal broleggerne iche videre giffuis for huer fauffn steenbroe i fire kandt at legge och tilbørligen at forferdige end tolff skilling danske.

4. Wogenmendene aff det stoere laug effter deris laugs ordinance och artichler haffuer til dennem alle de smaa wogenmend, som kaldes sandagere, at tage, och efftersom byens stræder och gader, som dennem saaledes tilforne ere deelde imellum effter til kiembnern derom rigtig offuergiffuen vdskrifft och fortegnelse, saa at huer er beuist huad gade och siden aff gaden hand skal vere med at reenholde, da skulle bemelte wognmend och sandaggere vere tilfortengt huer paa sit hold med heste och en goed skarnwogen at møde, naar behøffues skarn och møg at vdkiøre, och til dend sted allerede ordinerit er eller hereffter ordinerit worder hedenføre, huorfore de stoere wogne

10 skilling och de smaa 6 skilling om sommeren och fra Michaeli til Paaske otte skilling for huer læs skal betales. Findis der ey for en mands dør fuld læs, søge det for fleere, som naboerne da ad advenant betaler. Findes nogen skarnet andensteds, end huor det befalet er eller befales, at bortlegge och dermed betredes, skal den det paa sin rette sted forskaffe och derforvden udj porten indtil afften straffes udj halsjernet. Befindis och at vagten, som derpaa vden portene bestillis, seer med nogen igiennem fingre, skal hand samme møeg paa sit tilbørlige sted sielff forskaffe och derfor vden lige wed dend anden straffes med halsjernet.

5. Wognmendene skulle holde gode, sterche och tætte wogne med goede gaulfieller for och bag effter dette maal, som hereffter formeldes. Først skal det stoere laugs wogne imellum for och bag gaufflen were $3\frac{1}{2}$ allen, breden $4\frac{1}{2}$ quarteer offuen til och i bonden 3 quarteer, noch høyden $3\frac{1}{2}$ quarteer. Item det lille laugs wogne 3 allen imellum for och bag gaufflen, breden offuen 4 quarteer och i bonden $2\frac{1}{2}$ quarteer, noch i høyden 3 quarteer, som alle skal med tuende jernbaand vere beslagen vnder bonden, saa at møget, som de paatager, inden och vden byen ey tabes och strøes langs gaden, førend det paa sin tilbørlige sted henlegges. Findis effter denne dag nogen wogenmand udj det store eller lille laug med falske och v-loulige wogne, som iche findis effter forskreffne maal at vere, da skulle samme vogne vden ald forskonsell aff broefogden eller aff portenern i porten sønderhugges och eiermanden derforvden at bøde til byen och broefogden med sine tiennere, som dermed opsigt haffuer, fiire march. Findis hand sielff eller sine tiennere med nogen at see igiennem fingre, straffes sielff lige wed de aff wogenmendene, som sig forseet haffuer.

6. Huilchen wogenmand paa sin ordinerede sted med heste och wogen iche møder eller en anden i sit sted at møde forskaffer, saa noget forsømmes, skal giffue til straff trej march, och om hand dennem ey formaar at vdgiffue, da med kielderen eller i andre maader at straffes och det til trende gange, om hans forseelse saa tit befindis. Skeer det fierde gang, forwiisis lauget. Och om hans heste dereffter findis paa byens fellet at vdslaaes, were forbrut til byen, effterdj hand dermed ey giør byen dend tienniste, hand pligtig er. Och paa det dermed desto ligere maa tilgaa, skall fiire gange om aaret alle wognmendene huer med sin skarnvogen møde paa en wisse tilforordnet sted effter kiembnerns tilsigelse, som med fiire borgere

dertil forordnede dennem skal besigtige och saamange deriblant vdøgtige och vloulige findis skal strax paa steden sønderhugges.

7. Gadefogderne skal huer udj sin part aff byen, efftersom de ere tilordinerede, langs gaderne vdraabe och tilsige, at jnduohnerne huer for sin dør deris gademøg tilhaabe feyer och bortskaffer. Huo herimoed findis fortreden och v-lydige och lader skarnet for deris dorre nattenn dereffter bliffue beliggendes, skal derfore strax om morgenen vdpantes wed broefogden och gadefogden effter dend maade i forskreffne tredie artichel ommeldes, och samme pandt udj kiemnerns giemme paa raadhuuset eller en anden bequem sted leffueres, huilchet pandt inden trende dage skal indløsis eller vere forfalden. Will nogen skarnet med sine heste och wogn lade bortføre, det stande dennem frit fore, dog at huer sin egen wogen tæt for och bag med gauflfieller lader forferdige, vnder 4 ℔ straff, halffparten til staden och halffparten dend, som det angiffuer.

8. Ingen maa aff sine gaarder it eller andet slaugs v-reensell lade vdbere och legge paa gaden, were sig heste- eller koemøg, v-hymskhed aff slagterj eller huad det were kand, huoraff ond stanch kand foraarsages, vden tilforne wogne ere bestilte, som slig v-reenhed strax effter haanden paalæsser och bortfører. Bliffuer det natten ofuer beliggendes, bødis derfore første nat ij ℔, anden nat dobbelt, tredie nat førgetiuge march kongen och staden, formedelst at øffrigheds befaling och paabud iche anderledes er holdet och effterkommet.

9. Befindes nogen wed nat eller dag aff huuse eller kieldere v-reensel at vdbere eller vdbere lade och det udj eller wed stranden, paa gader, publique steder, torffuene, wed voldene eller paa andris fortoug at kaste och henføre, bøde derfor første gang 6 ℔, skeer det anden gang 2 rixdaler, tredie gang straffes paa deris førgetiuge march. Befindis nogen udj bøtter, balger, spande eller udj andre maader menniske skarn at vdbere eller vdbere lade och, saaledes som sagt er, henkaster, da bør dend det lader bestille at straffes paa 40 ℔, och dend sig det offuertager och forretter første gang derfore at straffes udj halsjernet. Skeer det offtere, agtes for det folch, som falder natmanden udj bestillingen och lenger ey bør at lides i meenigheden. Det samme forstaaes och holdes om dennem, som nat eller dag vdberer och kaster eller vdbere och kaste lader døde aadseler, stoere eller smaa, inden portene paa gaden eller udj hauffnen, effterdj sligt wed racheren och hans gesinde bør paa de steder vden byen at nedgraffues, som dertil bestembt ere.

10. For dend megen stanch, her udj byen aff rendesteenene foraarsages, skal alle rendesteenene sommer och winter reenholdes, eller derfore at giffue til straff huer gang 2 ℔, halffparten til staden och halffparten dend, som sligt angiffuer. Er och for got anseet, at de som haffuer brønde och poster udj deris gaarder, naar aff gaderne och rendesteenene vdaget er, lader deris folch paa een fierding times tid opdrage eller pompe wand udj deris gaarder, saa det kand haffue løb vd aff gaden udj rendesteenene och dermed desto bedre vdskylle, ond stanch her udj byen, besynderlig om sommerens tid, desto mere at forekomme och affuerge. Och efftersom erfares, at naar offuerflødig regn falder, da lader mange feye deris gaders v-reenlighed udj rendesteenene, huormed de forstoppes och haffnen opfyldes, huilchet eragtes vbilligt at were, da skal huo, som dermed betredes, straffes første gang paa een rixdaler, anden gang dobbelt, halffparten til staden och dend anden halffue part til dend, det angiffuer.

11. Om winterens tider, saauel naar det frys som naar hastig tøe paakommer, bør huer at holde sine rendesteene for sit fortoug ophuggen och oprømmet, saa wandet kand haffue sit frj flod langs rendesteenene och iche stemmes, huoroffuer det naboerne løber udj huuse eller kieldere. Huo sligt forsømmer eller det ey vil efterkomme, naar aff gadefougderne derom tilsiges, da skulle de och offuer dennem satte ere det wed plidzkarle lade ophugge och oprømme och siden enhuer, saauitsom hans fortoug giort er, betale eller derfor vdpantes och dermed widere siden at forholdes effter forrige artichlis indhold. Det samme er at forstaa om dennem, som sig, naar ijs aff gaderne offuer alt skal ophugges och vdføris, fortrøcher och ey effter som enhuer for sig tilkommer wil tilhielpe. Och til efterretning skal udj agt haffues, at ingen importunitet eller v-willie beuises, mens udj dend sted med beste føye och maneer tilsiges och effter stands gebühr ombedes de sig dertil wille bequemme, at saadant til dend gemeene beste, skich och forordning ey bliffuer suechet och affbrech giort, mens meere andre til got exempel bestyrchet och efterkommet. Ellers med slige gaarder, huor eyermanden sielffuer ey residerer, mens aff andre besiddis, skal forholdes effter forskreffne forordning. Huoreffter alle och enhuer etc. Hafniæ 13 decembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 577—82.

990. **22 Dec. 1664.**

Præsten ved Bremerholms Kirke skal være Provst for Garnisonens Præster, der maa betjene Alterens Sakrament i denne Kirke.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom woris gvarnison prester ey noget geistlig forum vndergiffuen er, huoreffter atskillige exorbitantzer fornemmes at begaaes, disligeste och at Bremmerholms kirche ligesaauel aff soldatessked som aff skibsfolch och andre søestaten tilhørige søges, da haffue wi naadigst for got anseet saadan anordning, indtil wi anderledes tilsigendes worder, derom at giøre, nemlig at bemelte woris gvarnison prester, som nu ere eller hereffter kommendes worder, skulle agnossere deris geistlig forum her hoes sognepresten til forskreffne Bremmerholms kierche at were och (ligesom woris skibsprester) hannem for deris præpositus erkiende. Disligeste efftersom presterne til bemelte Holmens kierche iche kunde kiende eller were beuist deris forhold aff gvarnisonen, som samme kierche søger och sig med absolution och alterens sacramente der lader sig betienne, da haffue wi iligemaade naadigst for got anseet at befale, saaoch hermed alworligen befaler de nu werende eller hereffter kommende gvarnisons prester her i staden, sig paa de seduanlige tider i forskreffne Bremmerholms kierche sig vforbigiengeligen at indstille och dersammesteds dennem, som til gvarnisonen henhører, sielff at absolvere, saaat de dereffter der i kierchen med alterens sacramente tilbørligen kunde vorde betiente, efftersom wi dog tilforn endoch til den ende thoe hundrede rixdaler til wiin, brød och woxlius offuer forrige anordnede indkombst aff kierchen naadigst deputerit haffuer. Hereffter alle och enhuer wedkommende sig vnderdanigst haffuer at rette. Hafniæ 22 decembris 1664.

Sæl. Registre XXV. 583.

991. **9 Jan 1665.**

Borgerne skulle hjælpe med at ise Gravene.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom højlig behøffuis at graffuerne herom festningen om winteren, naar de tilfrosne erre, worder ijset, och guarnisonen samme ijsning for des witløfftighed skyld allene foruden byens hielp iche kand affstedkomme, saa er wor naadigste villie och befaling, at en person aff huer gaard eller huus her j staden, som inden woldene erre beliggendis, uden vnderskeed huem gaarden eller huuset tilhører eller huo derudj boer, skall skaffis en døgtig person med en øxe eller anden døgtig instrument at ijse med, som skall werre udj beredskab at lade sig finde under den capitain

aff borgerskabet, under huis quartier huuset er beliggendis, och naar aff samme capitain tilsigis paa de tilfrosne graffue at ijse, dog skall denne woris naadigste befaling iche dragis udj andet till widere consequence end saawijt ijsningen allene angaar, at en huer jo hereffter som tilforn niuder paa sin gaard her j staden den hannem forundte frihed. Huoreffter etc. Hafniæ 9 januarij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 1.

992. **21 Jan. 1665.**

Skøde paa en Grund ud til Klærkegade, Borgergade og Adelgade.

Frederik 3 skøder til »Christopher Jensen Spistrop och hans arffuinger it stycke jord til en byggeplads liggendis her inden festningen udj Clerckergaden, streckendis sig udj alne och maall som følger, nemlig udj Borgergaden 40 siellandske alne breed, item udj Clerckergaden 136 alen, noch udj Adelgaden 52½ alne, saa och langs Jørgen Leenartz platz 67 alen, item bag wed Hans Mortensens plads 12½ alen och langs ud med Hans Mortensens plads 69 alen. Huilcken forskreffne platz« etc. Hafniæ 21 januarij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 5—6.

993. **8 Marts 1665.**

Forordning om Gadernes Udvidelse og om Torvene.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom wj naadigst erre j forfaring kommen, huorledis en stor deell aff de fornemste gader her j woris residents stad Kiøbenhaffn met atskillige skuur, suiboer, boder, bislager, stacketer, kielderhalse, steene, støtter, trapper och deslige udbiugninger deformerede erre och for farten och kiørselen hinderlige, sampt och atskillige personer udj bemelte gader och streder att staa och fallholde kiød, fisk och dislige wahre, saa at saadanne vdbiugninger staden iche alleniste stor vlighed och wanære tilføjer, mens endoch carosser och andre wogne farten frem och tilbage forhindrer, da haffue wj naadigst for got och nødigt erachted denne forordning, en huer wedkommende til vnderdanigst efflerretning, att publicere lade.

1. Skulle effter denne her neden anskreffne specification en huer inden førstkommendis paaske lade obenbemelte udbiugninger for deris huuse och dørre borttage, rydde och pladsen igien picke och ordinere lade, at gaden sin brede vbehindrett beholder, nemlig udj Nørregade m. Jens Birckerods boder att indfløtes to alne, Peder Thuesens skuur offuen till at afftagis et quarter, Ebbe Pedersens boe 1½ alen att indfløttis, frue Sophia Rantzoes tu boder fem quarter for

brede, Oluff Lauritzen brogger to boder 1½ alen for brede, Frederich Thuresens waaning, som affgangne Søffren Christensen iboede, er for breed 2½ quarter, Peder Rasmusens tuende boder er fem quarter for breed, Soffren Lauritzens to boder er en alen for bred, Hans Muhle skall lade rendesteenene legge ind till gaarden 2 alen, saa att rendesteenene kand werre fem quarter fra husett och iche widere, Jens Wochman skall nogett aff hans huus affskære och rendesteenen en alen indfløtte, rendesteenen for bispens gaard skall to alen indfløttis, m. Vitus Berings skuur skal 1½ alen langs igienem afftagis, dr. Peder Lauritzens to skuur en alen for breed, Maren Madsdaaters to skuur en alen for bred, Jørgen Naffnsens boe en alen for breed, Lorentz Pouelsens tralwerck att indfløttis effter snoren, synderlig imod hans port, Jacob Wejers daaters ene boe 1½ alen for bred och rendesteenen bedre at indfløttis, desligeste de andre tuende huuse dernest hos beliggendis, Anders Fiellerops bod for breed tre quarter, Henrich Brinchmans skuur for breed tre quarter. Vdj Kledeboderne skall boerne aff begge sider paa huer side en alen indfløttis, Søffren Pedersen at fløtte sit bislag bedre ind, Isack Clomands affstøder att afftagis, Johan Drøg at fløtte sit skuur en alen bedre ind, Johan Lehns bislag att indføris en halff alen. Wimelschafft: Hans Wilhelmb Schrewe och Peter Byes deris bislager att indfløttis tre quarteer, Isach Klaumands lejewonings trappe tre quarteer at indfløttis; ellers j Wimelschafft skall skuur och bislager paa begge sider affskaffis och rendesteenene indfløttes. Offuen i Skouboerne skall boerne gandske borttagis, Ditmer Boffkes skuur paa hiørnet wed Closterstredit des opstandere skall flyttis en alen ind bedre, Poffuell Poulsen kremmer iligemaade sin hiørnestolpe att indfløtte tre quarter, Bertell Biscops skuur skall en alen indfløttis och huis krambencke, som staar paa gaden paa begge sider, att indtagis. Och efftersom imellem Casper Groth och Johan Ludwig er for sneffuertt, skall de paa begge sider indfløtte saamegett fornøden och noch eragtis, desligeste rendesteenene med des affwiser. Ved Karen Andersdaaters skall rendesteenene indfløttis 1½ alen, saawelsom fijre eller fem gaarde frem bedre, desligeste Conratt Mollengraffs boe, som suertfejeren iboer, och den boe nest hos skall och afftagis saa megett noch eragtis. Høibrostredde: Først imellem Gert Brask och Jochum Carnatt er ichun sex alen imellem rendesteenen, skall werre nj alen, Christoffer Herforts gadewerch, hans boe och trappe 1½ alen for bred, wed Mette Rhodes er ichun romt 6 alen imellem rendestenene, och bor rendesteenene att indtagis to alne. Doctor Mothes trappe at indtagis med

affwiserne 1½ alen, Søffren Lauridsens trappe skall indtagis 1½ alen och rendesteenen att indfløttis, Magnus Prangers bislag skall indfløttis tre quarter och opstanderne aff skurett gandske bortt och fast giøris offuen till med jern. Thomas Oxes bislag skall indfløttis tre quarter och affwiserne eller hiørnesteenen borttagis, den liden boe bygt till Baltzer Condewins gaard skall gandske affbrydes och borttages, efflerdj sammesteds stredett er paa det smalleste. Och efftersom Westergade er paa de sneffreste steder imellem rendesteenene tj siellands alen bred och paa somme steder 14 alen, befiendes for nogle deris huuse uden for rendesteenene affwisere, da skall de borttagis och affskaffis, att de ey erre kiørselen till forhindring; och huis boelemmer eller windueslage, som befiendis opslagen paa støtter under, huorpaa høckeri fall haffuis, derpaa skulle ey hereffter ware udsettis, mens gandske affskaffett werre. Huilche forskreffne udbiugninger wj saaledis wille inden den fastsatte tid haffue affskaffett och bortryddett, att der offuer kand agis och gaais, och siden trapperne j husene indfløttis, att durchfarten ej derwed forhindres.

2. Wille wi och hermed bønderne paa Amager eller andensteds fra kommende haffue formeent med deris wogne och farendetoj att holde j Højbrostredde eller paa Amagertorff, saa well naar de fare till som fra staden, och skulle de ej kiøre offuer Højbroe eller igienem Højbroestredett, efftersom de bequemmeligen offuer Holmens broe til de ordinerede steder kunde henkiøre. Mens wj wille naadigst, att halffparten aff Amagerne en wisse pladz paa bemelte torff niude, huor dett kiørselen ej kunde werre hinderlig, de andre aff bemelte Amagere eller andre bønder skulde fordeelis till den nye plads i Løffstredet och till dett store nye Øster torff, paa dett farten paa bemelte Amager torff kand worde fri.

3. Skulle och ingen med nogen ædende och drickende ware att fall holde sig j Højbroestrede, ej heller andre paa Amager torff lade finde, uden halffparten aff forbemelte Amagere, mens alle andre, som der paa torffuet plege deris wahre att fall holde, at sidde paa den nye plads j Løffstrede och nye Østertorff. Och haffue wi naadigst bewilgett, att kielderne j Højbroestredett, paa dett ejerne ey for stor skade skulle lide, maa till andre bortlejes, dog ej till høckere eller øltappere.

4. Huis materialia, som nogen till sin biugning behøffuer, maa hand icke legge j gaderne eller dermed offentlige marckedspladser opfylde, saa durchfarten derwed kunde hindres, men huo, som tømmer behøffuer att oplegge eller till biugning att lade hugge, skulle de

derom søge stads kemner, som dennem dertill fornoden plads kand udwise paa Nye torff eller andre stadens publique steder, huor dett ingen kand werre forhinderlig.

5. Och efftersom befiendis foruden offuen antegnede gader andre smaa streder att werre megett sneffre, saasom Closter-, Heusken- och andre streder, och derfor wed boders och skuurs affbrydelse behøffuer nogen forwidelse, som erachtis uden stor affbrech for de wedkommende at kunde skee, da wille wj naadigst, att os elskelig præsident, borgemester och raad her j staden skulle derudinden till kiørselens fornødenhed anordne och forandre, som forsuarligt, best och fornøden kand erachtis. Huoreffter alle och enhuer etc. Hafniæ 8 martij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 22—24.

994. **9 Marts 1665.**

Hans Hansen beskikkes til Prokurator.

Frederik 3 bevilger, att Hans Hansen, indwaaner her i woris residents stad Kiøbenhaffn, maa betiene alle och en huer her i wore riger Danmarch och Norge, som hans tieniste fornøden haffuer och begierendis er, udj huis retferdige sager nogen till tinge eller andre steder wed retten haffuer att udføre, dog skall han tiltencht werre sig i samme procuratoris embede effter landslougen och andre forordninger j alle maader at forholde, saa frembt hand iche alleniste denne woris benaading will haffue forbrutt, mens endoch stande derfor till rette, som wedbør. Forbiudendis etc. Hafniæ 9 martij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 25.

995. **11 Marts 1665.**

Bevilling for Hofbageren Guillaume Blois.

Frederik 3 bewilger, att Guillaume Blois maa sig her ned j woris residents stad nedsette och frie och vbehindret bruge sitt bagerhandwerch och næring och skall hand j samme sin bestilling sig saaledis skiche och forholde, som dett en troe vndersaatt och en erlig handwerchsmand well egner och anstaar. Vj haffuer och naadigst bewillgett och tillatt, saa och hermed bewilger och tillader, att hand med samme immuniteter som en aff woris andre hoffbetiente skall werre benaadigett, och iche haffue andensteds end hos woris egen hoffrett nogen, werre sig huem dett er, at suare. Forbiudendis etc. Hafniæ 11 martij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 26—27.

996. **26 April 1665.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Adolff Erichsen, woris snedker paa Bremmerholmb, formedelst de nye gaders affstichning foraarsagis en deell aff hans tilforn haffuende plads liggendis her inden festningen att miste, saa haffuer wj derimod j steden tilskjødet hannem och hans arffuinger it andett støche jord liggendis her sammesteds i Clerckegaden, streckendis sig udj alne och maall som følger: nemlig forudj bemelte Clerckegaden 40 siellandske alen breed, bag till lige saa breed, item den synder och den norder side 80 alen lang. Huilchen forskreffne plads etc. Hafniæ 26 aprilis 1665.

Sæl. Registre XXVI. 35—36.

997. **3 Maj 1665.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peter Bülcke etc. och hans arffuinger it stycke jord till en byggeplads liggendis her inden festningen, strechendis sig effter alne och maall udj breden fra woris boeder mod sydwest 35 alen och udj breden fra bemelte sydwestlig kant till dett opsette planckewerch wed Borgers gade mod sydost 121 alne. Huilchen forskreffne plads« etc. Hafniæ 3 maij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 38—39.

998. **3 Maj 1665.**

Overenskomst mellem Præsterne paa Kristianshavn.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom hos os vnderdanigst ansøgis och begieris woris naadigste confirmation paa en foræning, som os elskelig, hederlig och wellerd her Rasmus Büsing och her Mathias Hillebrand, prester udj Christianshaffn, med huer andre giort och opretted haffuer, liudendis ord effter andett som følger:

Eftersom woris allernaadigste herris och kongis befaling er woris højærwerdige her erchebiscop naadigst meddeelt om den tuistighed, som os vndertegnede Hans Kongl. Mait. vnderdanigste tienere och prester udj Christianshaffn imellem werret haffuer, j wenlighed att componere, haffuer wj saadan kongelig naade med inderste hiertens tachsigelse och alworlig bøn till Gud for Hans Kongl. Mait. och dett gandske kongelige arffuehuuses velstand vnderdanigst att erkiende och derfor j den herris Jesu naffn med hin anden wenligen indgaat och slutet som følger:

1. Tienesten angaaende beholder enhuer sine selff att forrette, som tilforn werret haffuer. Och efftersom den tydske prest altid

tilforn haffuer tillige med sognepresten tient j højmesserne, och jeg Mathias Hillebrand saadant for mit sogns skyld, som jeg westen for Kiøbenhaffn haffuer at betiene, iche kand affwarte, loffuer jeg sognepresten j andre maader, naar hand loulig er forhindret, att tiene, och jeg iche er loulig forhindret, med saa god en willie, som jeg selff udj trang hans tieneste kunde begiere.

2. Hues accidentia der falder till højmesse beholder her Rasmus Büsing, uden naar her Mathias j hans loulige forfald effter hans anmoding tiener, da niuder her Mathias den tredie part, och till froepredicken beholder her Mathias huis der falder, uden naar den ene person er dansk och den anden tydsk, da deelis dett imellom os, och huer bekommer strax sin anpart.

3. Efftersom alle, der boer j sognet, bør att erkiende her Rasmus for deris sogneprest effter Hans Kongl. Maits. naadigst meddeelte vocation, anloffuer jeg Matthias Hillebrant iche att hindre her Rasmus sit offer och prestepenge hos de tydske jndwaaner, mens meget meere at tale och søge hans beste hos dennem j alle maader, och till den ende endoch ingen betiene, førend de effter kongelig forordning haffuer werret hos her Rasmus, och de mig en bewiis fra hannem leffueret, att de ere skreffne j kirchebogen och mig aff hannem bewilget er dennem at betiene. Disligeste anloffuer jeg Rasmus Bysing att tale och søge her Mathises beste och lade hannem betiene alt huis paa tydsk betienes skall, om ellers folckene selff ere hans tieneste begierendis och her Mathias iche andensteds er occupered, och ingen aff os skall tuinge nogen enten till fropredicken eller hojmesse, mens enhuer jndbyggere her udj att haffue sin frj willie.

4. Anlangende Hans Kongl. Maits. liffguarde, om dennem er saaledis slutted, att alt huis aff dennem for tienesten giffuis, huilchen aff os effter deris egen begiering tienesten forretter, naar de ere skreffne i kirchebogen, da deeles dett strax imellem os, aff huad naffn dett werre kand, som kommer fra liffguarden, skrifftepenge undertagett, som giffues her Mathias, dennem beholder hand selff.

Forskreffne poster haffuer wj well med hin anden offuerwejet och befundet os och tilhørerne tienlige till fred och enighed, och derfor med henders undertegnelse stadfested. Gud werre nu med os och regere os med sin hellig aand for Christi skyld! Amen. Christianshaffn den 2 maij anno 1665. Rasmus Büsing. Matthias Hildebrandt.

Da wille wj forberørte foræningh udj alle sine puncter och clausuler, efftersom forskreffuet staar, allernaadigst haffue confirmered och stadfest, saa och hermed confirmerer och stadfester, helst effterdj

de sielff saaledis indbiurdis haffuer samtøcht och med egne hender vnderskreffuet. Fremdelis skal sognepresten paa Christianshaffn nyde prestepenge och offer aff de huuse och waaning paa Christianshaffn, som aff fremmede nationer beboes. Huo derimod giør skall exemplariter straffis. Thj forbiude wj alle etc. Hafniæ 3 maij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 37—38.

999. **9 Maj 1665.**

Skøde paa en Grund i Adelgade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Anne affgangne mester Niels Spends, indwaanerske her udj woris residents stad Kiøbenhaffn, formedelst de nye gaders affstichning foraarsagis hendes tilforne haffuende plads liggendis her inden festningen udj Bredegade at miste, saa haffuer wj derimod j steden naadigst tilskiødet hende och hendis arffuinger it andett støche jord liggendis her sammesteds udj Adelgaden, streckendis sig udj alne och maall som følger: nemlig udj Adelgaden 42 siellandske allen breed, item bag till lige saa breed, saa och den synder och norder side 33 allen lang. Huilchen forskreffne plads etc. Hafniæ 9 maij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 41.

1000. **30 Maj 1665.**

Skøde paa et Stolestade i Holmens Kirke.

Frederik 3 bewilger os elskelig Peter Bølche etc. saa well som hans børn och arffuinger att maa niude den stoels stade udj Holmens kirche paa enden aff den mellumste pulpitur wed den side, som woris egen stoell der j kirken er opsatt. Dog skall hand samme stoel med trappe och andett selff lade bekoste, och derforuden aff hannem eller hans arffuinger giffuis till kirchen aarligen 6 slette daler till en kiendelse, vnder samme stoels forbrydelse. Forbydendis etc. Hafniæ 30 maij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 46.

1001. **16 Juni 1665.**

Privilegium for Apotheker Gregorius Fleischer.

Frederik 3 bewilger, at os elskelig Gregorius Fleischer maa her udj wor residens stad Kiøbenhaffn et fuldkommen apoteche anrette och dett udj hans liffs tid at holde. Vdj huilchet apotech skall fiendis, præpareris och fall holdes (effter at det de andre materialister och krydkremere her udj byen det at holde skall wære formeent) till forrefalden nøttørfft och leylighed medicamenta, composita, opiata, purgantia och andre saadanne. Disligeste de syruper, conserva, con-

dita, olea, vngventa och emplastra, som eniste præpareris och henhører in usum medicinæ. Och alle bemelte species saa ferske och gode, att de kunde passere, naar de aff facultate medica (som paa wisse tider om aaret skall skee) bliffuer visiterede. Haffuendis derhos udj acht, at hand aff alle slags kunde haffue til rede, som paa et welbestilt apoteche bor at fiendis, naar noget aff medicis att componere eller præparere hannem bliffuer befalet och paalagt. Dog skall dett iche hermed werre formeent materialisterne, krydkremmerne, distillererne och andre at distillere och giøre saadanne distillata, syruper, conserva, condita udaff ribs, kirsebær, pomerans och andett saadant, som till daglig spisning och andre gemeen brug henhører, ej heller bardskierne att giøre huis plaster och ungventa, de till deris handwerch kunde behoffue, medens dett att werre dennem en huer frit for. Dog derhos bemelte apothecher wformeent sligt at præparere, giøre och siden fallholde for dennem dereffter kunde spørge. Skall dett och werre forbemelte apothecher frit for och vbehindret tillatt derhos att maa holde alt huis andett krüdkremmere her sammesteds fører ex simplicibus, atskillig slags bancqvet, confect, candicerit och andett saadant. Skal hand och maa holde en frie winkielder derudj att udtappe udj potter och ancher atskillige slags drich, effter som tilforn hid indtill brugeligt haffuer werret, dog den udgangne forordning om rinsk och fransk wijn udj en kielder iche att maa hedenleggis och udtappis hermed j alle maader uforkrenchett. Och efftersom till bemelte apotheche retteligen wed lige att holde, som dett sig bør, will hore stor bekostning och besuering, wilde wj endnu ydermeere naadigst bewilge och tillade, att forskreffne Gregorius Fleischer hereffter maa werre och bliffue forskaanet for efterskreffne borgerlig bestilling och besuering, som er, att han iche skall forordineris eller udneffnis til tingmand, rodemestere, siunsmand, worderingsmand, kiemner, kirchewerge, de fattigis forstandere, neffnsmand, att kreffue tyrepenge eller andett saadant, paa dett att apotechet formedelst hans frawerelse eller andre bestillingers forhindring skulle forsømmis. Dog skall hand werre skat, told, vagtt och andre borgerlig och byes udgiffter undergiffuen, effter sin formue lige wed andre borgere och indwaanere her sammesteds, saawijt hand herudinden iche befiendis aff os att werre forskaanet for. Herimod skall hand dog werre forpligt att selge enhuer huis aff hannem till kiøb kand behøffuis for et lideligt och billigt kiøb, och sig ellers j alle maader forholde effter de forordninger, wj om apotechere giort haffuer

eller hereffter giørendis worder. Thj forbiude wj etc. Hafniæ 16 junij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 59—60.

1002. **10 Juli 1665.**

Bevilling paa et Tobaksspinderi.

Frederik 3 bewilger, at Marchus Selche, indwaaner her j woris residents stad Kiøbenhaffn, maa samme steds it tubach spindewerch stiffte och anrette och dett paa tj aars tid fra dette woris breffs dato att beregne j bemelte Kiøbenhaffn saawelsom Christianshaffn allene niude och bruge, foruden att nogen anden tilstedis maa hannem derudj jndpas j nogen maade att giøre, dog iche hermed formeent tubach aff andre efftersom sedwanligt at indføris och forhandles. Disligeste wille wj os och forbeholden haffue, att om wj j fremtiden tilsinds worder tubachstolden till nogen att forpachte, da skall denne woris bewilling saadan forpachtning ey till hinder eller forfang komme. Forbiudendis etc. Hafniæ 10 julij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 65—66.

1003. **17 Juli 1665.**

I Ebberød maa opbygges en Valkemølle til Børnehusets Fornødenhed.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom for os vnderdanigst andragis, att den walchemølle udj Lyngbye, som till dett anordnede Børnehuusis arbeids fornødenhed affgangne Casper Herbach war bewilgett att opbiugge, ej altid skall haffue wand noch till att walche huis klede med, som fra bemelte Børnehuus did henføres, tilmed iche heller j alle maader skall werre saa bequem, att kledett som dett sig bør der walchis kand, da saasom dertill en anden beleilig plads hos os elskelig, hederlig och højlerd dr. Hans Suane etc. hans gaard Ebberød skall fiendis, haffuer wj naadigst for gott anseett att bewilge och tillade, saa och hermed bewilger och tillader, att paa samme plads wed bemelte Ebberød en walchemølle maa opbiugis och anrettis och derpaa allene att walckis huis klede och andett, som fra Børnehuusett hersammesteds till att walchis henførtt worder, och for ingen anden. Forbiudendis etc. Hafniæ 17 julij 1665.

Sæl. Registre XXVI. 68.

1004. **10 Avg. 1665.**

Skøde paa en Grund i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »Diderich Krein, muurmester, och hans arffuinger it støcke jord till en biuggeplads liggendis her inden festningen wed enden aff den første reche hos woris nye boder bag woris

rentemester, os elskelig Mogens Frijses hauge, streckendis sig udj alne och maall som følger, nemlig den synder linie fra de nye boder till den nye Kongensgade 37½ alen siellands maall, item den øster linie langs bemelte nye Kongensgade 41 alen, noch den norder linie fra forneffnte nye Kongens gade indtill boderne 21½ alen, saa och den fierde linie fra dett ene hiorne och till dett andett aff boderne 44 alen. Huilchen forskreffne plads« etc. Hafniæ 10 augusti 1665.

Sæl. Registre XXVI. 76—77.

1005. **20 Sept. 1665.**

Bevilling paa en Bryggergaard.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Anders Pedersen, klocker till Trefoldigheds kirche her j woris residents stad Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer ladett andrage, huorledis hand paa de nye pladser mod Nørreportt her sammesteds, som nu kaldis Rosenborg gade, med stor bekostning en well bequem kiøbsted biugning till en brøggergaard tienlig haffuer ladett opbiugge, med underdanigst begiering, wi samme gaard och biugning till en bryggergaard privilegere wilde, da haffuer wi naadigst bewilget etc., att forskreffne Anders Pedersen och hans efftenkommere maa forbemelte gaard, som han, efftersom før er rørtt, till en brøggergaard haffuer ladett opbiugge och fundere, niude samme privilegier och friheder, som andre brøggergaarde her sammesteds niuder och forundt erre; dog wille wj naadigst, att hand eller huem samme gaard besidder, aff huis som de der forhandlendis och handterendis worder, till os den tilbørlig accise och rettighed rigtigen skulle udgiffue, och sig ellers effter de articler, som om brøggergaarde oprettede erre, rette och forholde, saa fremt de denne woris naadigste bewilling agter att niude. Forbiudendis etc. Hafniæ 20 septembris 1665.

Sæl. Registre XXVI. 95—96.

1006. **14 Okt. 1665.**

Møller Hans Hoppe paa Kristianshavn maa selv hente Korn til Maling i Kjøbenhavn.

Frederik 3 bewilger, att Hans Hoppe, møller, indwaaner udj Christianshaffn, maa wed sine egne heste och vogn fra Kiøbenhaffn lade affhente och igien tilbage føre huis rug och andett korn, som wj selff eller andre bemelte Kiøbenhaffns jndwaanere hos hannem paa hans egen mølle will lade maale. Dog skall hand forskreffne sine heste och wogn ey till anden brug end som forskreffuit staar bortleye, wognmendene til indpas, saa frembt hand denne woris benaading achter at niude. Forbiudendis etc. Hafniæ 14 octobris 1665.

Sæl. Registre XXVI. 103.

1007. **19 Dec. 1665.**

Stadfæstelse paa Nr. 693.

Frederik 3 bekræfter Tilladelsen under 7 December 1653 for Bruno Jacobi til at nedsætte sig i Kiøbenhavn som »bruchsnider, oculist och wundarzt.« Hafniæ 19 decembris 1665.

Sæl. Registre XXVI. 128—29.

1008. **5 Jan. 1666.**

Renholdelse af de offentlige Pladser.

Frederik 3 forordner Nicolai Gosau, att hand udj Johan Esmits sted, som dett nu till hannem haffuer affstaaet och offuerdragett, efterskreffne publique pladser herudj woris residents stad Kiøbenhaffn (nemlig Østerport med des ravelinde inden och uden, item woris Slodsplads inden och uden, noch gaden for Børsen, saa och pladsen for Holmens kircken indtill cammen wed det Nye torff, saa och wore skibsboder her for Holmens port indtill Dybens gade) udj tilbørlig reenlighed forsuarligen skall lade holde, dog enhuer for sit fortoug att reenholde effter der om tilforne giorte anordning. Thi er worris naadigste willie och befaling, at magistraten her udj staden den tilbørlig anordning forsuarlig giorer, saawijt iche allerede skeett er, att ingen paa bemelte eller andre publique pladser eller anden deris fortoug skarn aff deris huuse lader føre eller kaste, vnder den straff, som derpaa aff meerbemelte magistrat enten allerede satt er eller satt worder. Men till huis ureenlighed, som her aff gaderne och staden i saa maader udføris, skall effter haanden bequemme pladser udwijses, huor saadant henleggis kand. For huilcken bemelte Nicolai Gosaus vmag och bekostning wi naadigst wil haffue bewilget hannem alleene att maa lade opberge och niude en skilling danske aff huer wogen, som i Øster och Amager portte for wor stad Christianshaffn indkommer, saa och att maa niude for huer læs, som hand udfører fra forskreffne wore boder, effter woris forrige udgangne forordning. Thi forbiude wi etc. Hafniæ 5 januarij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 132 33.

1009. **13 Jan. 1666.**

En Møller udenfor Vesterport maa selv hente Korn til Maling.

Frederik 3 bewilger, att Oluff Germandsen, møllere, maa holde en hest och en wogn till at udføre till och fra hans mølle, udenfor Wester port her for wor residents stad Kiøbenhaffn liggendis, huis hos hannem fra woris Proviant huus sampt de fattige j Christianshaffn och andre der sammesteds eller j bemelte Kiøben-

haffn, som hos hannem will lade maale. Thi forbiude wj etc. Hafniæ 13 januarii 1666.

Sæl. Registre XXVI. 141—42.

1010. **22 Jan. 1666.**

Murmesternes Lavsskraa.

Frederik 3 giøre alle witterligtt, att efftersom wi naadigst haffuer for gott anseet och raadsombt befunden, baade till politiens befordring saawelsom och till menige borgerskabs och indbøggeris gaffn och beste udj woris residents stad Kiøbenhaffn, ambternis och handtwerckernis lauger sammesteds effter woris itzige souveraine regiering at lempe, saa och huis inconvenientzer och misbrug hos it huer laug hidintill haffuer werett att affskaffe, thj haffuer wj murmester laugett her sammesteds efftersкreffne articler, huor effter de samptligen och en huer j sær j deris handwerck sig skulle forholde, naadigst ladett forskriffue som følger:

1. Først skulle de haffue en oldermand, huortill tuende aff deris laug skulle udwelgis, som paa raadhusett for borgemester och raad skulle opkomme, och huilchen de aff samme to duelige kiende, hand skall werre oldermand it aar, hannem skulle tuende andre fornumstige mend forordnis till hossiddere, huis naffne j byens bog skulle indtegnis, saa och derhos formanes och paamindes deris bestilling med all flid foruden argelist att forrette, huilche, saa offte nødwendigen behoff giøris, skulle j deris laugs huus eller en anden bequem sted forsamlis, dog att sligt skeer paa en mandag formiddag, der sammesteds forhøre huis klage och tuistighed imellem mestere, suenne och drenge kand indfalde, saawellsom andre laugsens erender att forrette, och skall ingen, som kunde behøffue formedelst sit sær nødwendige anliggende at haffue laugett samlett, derfor noget giffue. De skulle och haffue en laugs skriffuer, som alle sager till god effterretning kunde antegne, dog at saadant deris sammenkomst och forretning skeer foruden drich.

2. Naar aaret haffuer ende och oldermanden forløffuis, da skall en aff de to bisiddere beskichis till oldermand j hans sted, huilchen borgemester och raad achter tienlig dertill att werre, och en anden laugsbroder ordnis till hossiddere udj hans sted, dog skall ingen werre lengere hossiddere end j tou aar.

3. Och paa dett muurmester embedett disbedre kand bringis j ordning, da skall oldermanden wed naffn lade antegne alle de gamle och vnge mestere, som nu borgere erre och handwerckett bruger,

saa wellsom och deris naffne, som effter denne dag j laugett begierer att indtagis, och huor de boende erre, att oldermanden och hossidderne disbedre kunde wide wores och byens erende att forrette, saawelsom och bønhaser, som iche borgere erre, at affskaffe, thj naar nogen er tagen till borger, maa hannem laugett siden iche wegris.

4. Ingen sammenkomst udj lauget skall skee, uden den aff os eller byens øffrighed formedelst forrefalden och fornøden forretning eller anden aarsager bliffuer paabødett, dog att den forsamling, som bør att skee, naar nogen brand paakommer, skall bliffue effter den udgangne brandordning j sin tilbørlige observantz.

5. Ingen muurmester maa imod recessen forhindris i att komme udj laugett, ey heller nogen suend paa deris handwerch, som sin læretid her udj byen haffuer udstaatt och bekommet sit lærebreff, huilchett iligemaader om alle andre, som rigtig lærebreff haffuer, er att forstaa, enten de dett inden eller uden rigett bekommet haffuer och derhos wundett sit borgerskab, och skall hand aldelis ingen bekostning enten paa mesterstycke, gilde eller giestebud, naar hand j embedet indtagis, anwende, uden alleneste en vngersk gylden eller dends werd, nemlig tou rixdaler effter recessen udgiffue till den stues leje, huor sagerne aff oldermanden och hossidderne imellem mestere, suenne och drenge forrettis, desligeste oldermanden en heell och skriffueren en halff slettedaler, som sidder och haffuer vmage for alt lauget. Herforuden skall hand wed dag och tid, effterhaanden som hand dennem kand fortiene och hannem aff borgemestere och raad bliffuer forrelagt, sex slettedaler afflegge och betale, huoraff halffparten skall komme till laugsens forbedring och den anden halffue part gamle och forarmede laugsbrødre och deris hustruer till hielp och trost, saa och till at bestedis till jorden med, naar de wed døden affgaar.

6. Dernest skall en huer, som sig udj dette laug will begiffue, enten naar hand tager borgerskab eller siden, naar hand er dett begierendis, lade sit naffn hos borgemester och raad udj raadstuebogen antegne och hos dennem anloffue, til huilche terminer hand forskreffne 6 dr. kand udgiffue, huilchett optegnett skall oldermanden wed en aff stadstienere tilskiches, och hand siden uden nogen widere antegnelse eller samtycke sit handwerch att maa bruge, efftersom woris naadigste sidst paa trych udgangne forordning om handwerckis suenne och drenge derom ydermeere udwiser.

7. Den muurmester, som sidst i lauget indkommer, skall effter oldermandens befaling tiene laugett, sige till laugsmode, lijg och begraffuelse och andre woris och byens nødwendige erender, indtill en

anden kommer j hans sted. Fiendes hand vflitig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brost fiendes 2 ℔ danske till tuende skiffte, laugett och de fattige aff laugett; mens bliffuer hand suag eller udj loulig forfald, da tiene den nest for hannem udj lauget indkom, indtill den anden selff kand forrette sine gierninger; men dersom tou, trej eller fleere paa en tid udj embedett indtagis, da skulle de, som for slig vmag wille werre forskaanett, huer udlegge 2 slette daler till laugett, till de fattige, saa och till dens belønning, som j en anden broders sted, som ellers omgaa skulle, omgaa will.

8. Huilchen j laugett werende mester, som iche møder, naar hand tilsagt worder for oldermanden och hossidderne udj lauget, naar nogen tilbørlig erende, som forberørtt, forrefalder, till dett klocheslett, hannem tilsigis, bøde 4 ß; bliffuer hand borte en halff time offuer tiden, bode 1 ℔; bliffuer hand en heell time eller slett borte, bøde trej dobbelt, uden hand haffuer loulig och tilbørlig forfald.

9. Bliffuer nogen muurmester for oldermanden udj rette for witterlig gield kaldett, da skall hannem laugdag foreleggis at betale; sidder hand offuerhorig och ey betaler till den tid, hannem foreleggis, da stede borgemester och raad fornøden rett offuer hannem, som skyldig er, foruden wiidere deelsmaall.

10. Ingen muurmester eller suend maa bere werge eller andett sligt, naar laugett, som før er melt, bor att samlis, huorudaff skade kand foraarsagis, ej heller bruge forsmedelige ord imod huer andre enten inden eller uden lauget, men huer att tale sig till rette med beskedenhed.

11. Skall ingen muurmester udj laugett tage sig meere end tou arbeide for paa en tid ferdig att giøre, som hand maa holde folck paa, ej heller besuerge nogen offuer en bilig dagløn, men en huer som hand kand fortiene och dagen er lang till.

12. En huer muurmester skall och forpligtt werre att giøre gott och vstraffelig arbeide med muur och muurs føgning, skelnen och j andre maader, att ingen giffuis aarsag sig deroffuer att beklage; befiendes nogen formedelst mesterens eller hans folckis brost skyld at bekomme skade, och dett beklagendis worder, da skall hand, hos huilchen saadan brost fiendes, stande derfor till rette och oprette den, som skaden haffuer fangett, efftersom v-willige mend, huilche aff byens øffrighed der till forordnis skulle, kand siunes rett och billigt att werre.

13. Dersom nogen mester, som it støche arbeid haffuer fortingett, formedelst hans egen nøtte och gierigheds skyld iche lader

mure och skelne, saaledes kalcken sigte, sla och berede, saasom en erlig mands arbeide dermed kand werre forwarett och som dett sig bør, da skall hand laugett haffue forbrutt och iche werre dett nermere end laugsbrødrene med øffrighedens samtøche dett hannem will unde, och dersom oldermanden med laugsbrødrene wille see med nogen igienem fingre, naar det for dennem beklagis, da skall de derfor straffis effter øffrighedens kiendelse.

14. Naar nogen muurmester, som udj laugett er, nogett arbeide haffuer forretaget, da maa ingen med underfundighed hannem derfra tryche, dog dersom den, som noget arbeide fortingett eller antagett haffuer, sit arbeid iche saa fliteligen eller forsuarligen forretter, som dett sig bør, skall dett werre den, som med hannem fortingett och till sit arbeids forretning antagett haffuer, frit for en anden mester, huem hannem lyster, dertill at antage, huorimod de andre mestere ingen forhindring maa giøre, vnder straff som wedbør.

15. Naar nogen, som i laugett er, wed døden affgaar, da maa hans effterlatte hustrue holde tou suenne vnder laugsens frihed, saa lenge hun sidder encke och skicher sig erligen; men dersom hun j echteskab sig igien will forandre med en, som effter forberørte wilkor er god for sit handwerch, da maa hand for hendes skyld niude halff indgang.

16. Efftersom mesterne j dette laug til wisse tider om aarett haffuer satt en wis taxt, huor megett en suend skulde enten haffue i støche arbeid eller ochsaa till dage och vgeløn, saa ingen mestere haffuer mott giffue den eene snend meere end en anden, huilchet wj gandske vbiligt befiender, efftersom en suend, som kand giøre bedre arbeid end en anden, iche bør att forbiudes att hand desmeere arbeids løn bekommer, om han dett ellers kand erlange, och skall dett derfor mesteren frijt staa, huorledis de med suennen en huer effter sin døgtighed kunde accordere och offuereens komme.

17. Paa dett och suennene desto bedre deris vnderhold med murarbeide fortiene, och de, som noget arbeide hos mesteren lade giøre, desto bedre kand worde betient, saa att bemelte arbeid iche wed vkyndige drenge mens wed gode suenne kunde worde forferdigett, da skall ingen mester tillatt werre meere end trej drenge i det højeste paa en tid att holde och udj lære at haffue.

18. Dersom nogen muurmester vnderstaar sig at tage en andens suend paa sit arbeide, som forinden steffnedag er skilt fra sin mestere med vminde, med mindre bemelte suend sin mestere for nogen bilig

aarsag haffuer maatt quitere, huilchett for byens offrighed skall tilkiende giffuis och bewijses, da skall hand bøde trej slettedaler och miste suenden, men suendens straff skall were halfftredie slettedaler och siden fare til den mestere, hand før tiente.

19. Huilchen suend paa forskreffne handwerck, som arbeider paa vge eller dage løn, maa iche giøre sig nogen frie mandag eller anden ørcheløse dage om vgen, ej heller nogen tid forsomme sit arbeide, uden dett skeer med hans mesters synderlige forloff. Giører nogen herimod, bøde første gang 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdelis och derforuden effter oldermandens och hossiddernis sigelse stande till rette, fordj hand sin hosbonds arbeid forsommer.

20. Oldermanden och hossidderne med meenige laugett skall beskiche fremmede suenne, som hijd till byen kommer at wille tiene, it wis sted och losemente, huor de till herberge kunde indsøge, och der it brett udhenge, att huilche muurmestere deris tieneste behøffuer kunde wide dennem dis bedre at fiende.

21. Huilchen suend, som en mestere giffuer arbeide, hand skall huer løffuerdag afften giffue 4 ß udj deris laugsbøse, saalenge hand hos samme mestere arbeidendis worder, huilche penge, som ellers kaldes tide penge, skall giemmis och forwaris till fattige suenne, som med soett och siugdom bliffuer hiemsogt och inted haffuer udj forraad dennem med att erholde, saa och att stedis til jorde med, naar de wed døden affkaldis.

22. Forachter nogen suend eller dreng sin mesteres mad eller øll, som vstraffelig er, och dett hannem skelligen offuerbewises, bøde 1 daler. Kand hand bøderne iche udgiffue, da straffis tou dage och netter udj kielderen till wand och brød effter øffrighedens sigelse.

23. Dett skall och werre en muremester j dette embede frit for drenge att tage udj lære, och ingen enten inden eller uden laugett maa hannem derpaa forhindring giøre udj nogen maade, och huilchen dreng, som begiffuer sig til dette handwerch att lere, hand skall tiene sin mestere for lære udj trej aar.

24. Ingen lere dreng maa aff sin mestere meddeelis lerebreff førend hand haffuer udtient, iche heller nechtis, naar hand haffuer udtient sin lere och er god for suend, ey heller maa nogen mestere sin lerredreng fra sig aff leren frawijse, naar hand en tid lang tient haffuer, uden hans læreaar er forløben, med mindre hans forseelse fiendes saa groff, att dett bør att skee wed øffrighedens kiendelse.

25. Iche heller skall nogen mestere sin dreng med vnderwijsning paa handwerckett forsømme, ej heller bruge hannem till

anden bestilling end embedet till drengens forbedring wedkommer, naar mesteren ellers haffuer arbeid nok vnder hender; dersom nogen herimod giør, da stande derfor till rette, om dett øffrigheden tilkiendegiffues.

26. Huilcken dreng eller suend, som sig motwilligen eller gienstridigen anstiller och sin mestere forløber, førend de bliffuer louligen atskilt, hand maa paagribes och effter woris naadigste udgiffne mandat straffis, som dett sig bør.

27. Naar Gud den allermegtigste wed den timelig død aff werden nogen mestere j laugett eller hans hustrue bortkalder, da skall oldermanden lade alle de j laugett erre tilsige, lijgett till sit lejersted att følge; fiendes da nogen forsømmelig och iche kommer till den tid, sagt worder, bode 1 ß.

28. Skall och oldermanden lade dennem tilsige aff laugett, som effter sedwanlig omgang skulle bere lijgett till jorden; er der da nogen, som for alder och skrøbelighed skyld iche bære kunde, da skall hand forbigaas; men huo, som herimod gior och sidder offuerhørig, bøde huer gang 6 ß.

29. Effter att nogen dreng her haffuer udlertt och er bleffuen suend, skall hand dereffter udj trej aar udj dett mindste hos en god mestere inden eller uden lands sig forsøge och tiene for suend, førend hand worder borger och bekommer laugett.

30. Vnderstaar sig och suenden paa sin egen haand her udj staden mesterne till fortræd och trengsell att arbeide, da skall med hannem som med en anden bønhaser effter udgangne forordning de dato den 26 augustj 1622 forfaris och derforuden till laugsens fattige en ß for huer dag att bøde och udgiffue forpligt werre.

Forskreffne articler haffuer wj saaledis muurmesterne samtøcht och bewilget, saa de dereffter dennem tilbørligen haffuer att anstille och deris laug skickeligen fremdrage, dog os forbeholden bemelte articler effter tidens leilighed naadigst och som gaffnligst erachtis att forandre. Forbydendis etc. Hafniæ 22 januarij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 143—50.

1011. **23 Jan. 1666.**

Bevilling for en Møller til selv at hente Korn til Maling.

Frederik 3 bewilger, att Oluff Jorgensen, møller, indwaaner j Christianshaffn, maa holde en hest och en wogn till att udføre till och fra hans mølle, udenfor bemelte Christianshaffns bortt liggendis, huis fra woris provianthuus sampt de fattige j forskreffne Christians-

haffn did indføris skall, saawelsom andre der sammesteds eller j wor residentz stad Kiøbenhaffn paa forskreffne mølle will lade maale. Thi forbiude wi etc. Hafniæ 23 januarij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 151.

1012. **3 Feb. 1666.**

Skøde paa en Grund mellem Ny (Store) Kongensgade og Prinsens Kanal.

Frederik 3 skøder til »Carll von Mander den yngre och hans arffuinger it støcke jord til en biugge plads liggendes herinden festningen j den nye Kongens gade, streckendis sig udj alne och maall som følger, nemlig j bemelte nye Kongens gade 100 sellandske alne, item den achteste side 96 allen, noch den side langs med Princens canal 48 alen, saa och den fierde side 48 alen. Huilchen forskreffne plads« etc. Hafniæ 3 februarij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 161—62.

1013. **5 Feb. 1666.**

Mursvendenes Lavsartikler.

Frederik 3 giore alle witterligt, att efftersom wi naadigst haffuer for gott anseett och raadsom befunden baade til politiens befordring saawelsom och till meenige borgerskabs och indbyggernis gaffn och beste udj woris residents stad Kiøbenhaffn, ampternis och handwerkernis lauge sammesteds effter woris itzige souveraine regiering att lempe, saa och huis inconvenientzer och misbrug hos ett huert laug hid indtill haffuer werrett att affskaffe, thj haffuer wj muurmestersuenne laugett hersammesteds åfterskreffne articler, huor effter de samptligen och enhuer j sær j deris handwerch sig skulle forholde, naadigst ladett forskriffue som følger:

1. Først skulle de haffue tuende formend, den ene en mester aff muurmester lauget, den anden en aff suennene, som her j byen er boesat och en tid lang paa embedett haffuer tientt och dertill bequem er, huilche skulle haffue tilsiun, att god ordning och skich under suenne holdes. Samme formend maa med suennene en gang huer maaned paa en bequem sted uden nogen drich forsamlis, och da maa och skall huer suend enten selff frembære eller med en anden fremsende, om hand selff ej møder, att legge j deris bøsse otte skilling, huilcke penge allene skall werre wedtørffuende suenne, som enten aff hug, fall eller anden hendelse er j vløcke geraaden, till beste, saa och saadanne till hielp, naar de wed døden affgaar, till jorden for att bestedige. Dog skall huer suend, som igien worder tilpas och kommer til sin forlighed, effter haanden som hand kand fortiene,

erstatte bøssen igien, huis hand der aff j sin nød haffuer bekommet. Till samme deris bøsse skulle begge formend huer haffue sin nøgell, och naar nogle penge deraff skall udtagis, skall dett skee j begge deris sampt muurmester suennenis och laugs skriffuerens nerwerelse, som skall anskriffue, huormegett dett er och huortill dett udtagis och udgiffuis, och it register derpaa udj bøssen igien indlegge, all mistancke dermed att forrekomme.

2. Och paa dett disbedre wides kand, om alle muurmester suennene, som her j byen ere, sig effter brandordningen rette och udj ildswaade hos ilden att dempe och redde sig lade fiende, saa och om noget paa kongens eller byens wegne behøffuedes wed dennem att skulle forrettis, att da kand wides, huor mange och huem de ere, da skall alle muurmester suennene, som her arbeider, deris naffn hos formanden lade indtegne, enten de ere her boesat eller ey, och saa frembt formendene befiende, att nogen aff de antegnede suenne sig uden loulig forfald fra ildsfare att dempe entholder, da skall de strax dagen dereffter saadant giffue en aff borgemesterne tilkiende, paa dett saadant tilbørligen kand worde straffett.

3. Naar nogen fremmed suend, som rigtigen bewiser, at hand hantwerckett lert haffuer, hid till byen ankommer och begierer her att arbeide, hannem maa ey arbeide formeenis, om dett er att bekomme, dog dersom hand bekommer mester, da skall hand lade sit naffn i suennebogen indskriffue och giffue udj suennenis bosse en march.

4. Naar en dreng haffuer udstaatt sin læreaar och i lauget har giortt rigtighed for sig, da skall hand och sit naffn j suennebogen lade tegne och indlegge j suennenis bøsse en dags løn.

5. Ingen muurmester suend maa sig nogett arbeide udj styckwijs, som samme handwerch wedkommer, forretage, men maa tiene en erlig mester paa embedett, indtill hand selff mester worder och j lauget indkommer.

6. Huilcken som bander eller suerger j deris forsamlinger, bøde for huer bande eller eed 4 ß till de fattige.

7. Ingen suend maa uden bilig aarsag tage forloff aff sin mester, saalenge hand haffuer arbeide och will giffue hannem den dagløn, som hand hos en anden bekomme kand, med mindre hand will forsøge sig paa fremmede steder, iche heller maa hand motwilligwijs uden loulig forfald eller billig aarsag giøre sig nogen ørckesløse dage om vgen eller forsømme sin mesters arbeide, uden dett skeer med mesterens forloff. Huo herimod giør, bøde effter mesternis laugs articlers formelding.

8. Naar nogen muurmester suend, hans hustrue eller børn aff denne werden wed døden bortkaldis, da skall formanden befale den suend, som sidst i suennebogen er indtegnet, att tilsige dennem, som lijgett skall bære, saa och dem, dett skall folge. Huilchen aff suennene, som da ej møder, mens borte bliffuer uden loulig forfald, hand boder tou march, de 24 ß i suennebøssen och de 8 ß j de fattiges bosse. Befindes forsømmelse hos den tilsiger, om louligen bewises kand, hand nogen forbigaaet och ej tilsagt haffuer, bøde hand for huer, j saamaader forbigaas, forskreffne boder.

9. Alle boder, som effter forskreffne wilkaar aff suennene udgiffuis, skulle til dend brug, byens øffrighed nødwendig erachter, beskiches och udleggis och ey till øll eller gestebud udj nogen maader anwendes, dog kongens och byens sager vforkrenckett j alle maader.

10. Alle muurmestersuenne her j staden, som erre eller her effter ankommer, som sig disse articler ej undergiffue och dereffter forholde wille, skulle iche tilstedes herudj staden hos nogen mester eller andre att arbejde, mens sig igien herfra paa andre steder at forføje.

Forskreffne articler haffuer wj saaledis muurmester suennene samtøcht och bewilget, saa de dereffter dennem tilbørligen haffuer att anstille och deris laug skicheligen att fremdrage, dog os forbeholden bemelte articler effter tidens leilighed naadigst och som gaffnligst eragtis att forandre. Forbiudendes etc. Hafniæ 5 februarij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 162—65.

1014. **9 Marts 1666.**

Bestalling for en Byfoged paa Kristianshavn.

Frederik 3 tilskicher os elskelig Andres Nielsen till att werre byefogett udj wor kiøbsted Christianshaffn, och skall hand werre os och wortt kongelige arffuehuus huld och troe, wores och dessen gaffn och beste søge, wide och ramme, skade och forderff aff yderste magt, effne och formue hindre, forrekomme och affwerge och ellers, som en oprigtig byfogett egner och well anstaar, sig tilbørligen at skiche och forholde effter den eed, hand os derpaa giortt och afflagt haffuer, saa frembt hand samme bestilling achter att nyde, och vnder straff som wedbør. Och skall hand for samme sin bestilling nyde dett samme som forrige byfogder der sammesteds tilforne hafft haffuer, saa och ligesom hans formend tillige derforuden werre birckefogett paa Amager och derfor nyde huis de forrige birckefogder der

41*

paa landett nydt och hafft haffuer. Thj forbiude wj etc. Hafniæ 9 martij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 177.

1015. **17 Marts 1666.**

Skøde paa en Grund ud til Rosengade og Klærkegade.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom Johan Ludwig, jndwaaner her udj woris residents stad Kiøbenhafn, formedelst de nye gaders anordning foraarsagis endeell aff sin tilforn haffuende plads liggendis her inden festningen udj Rosengaden att miste, saa haffuer wj derimod j steden naadigst tilskiødet hannem och hans arffuinger it andett støcke jord och plads liggendis her sammesteds wed den østre [ende] aff forskreffne plads, som strecker sig udj alne och maall som følger, nemlig udj Klerkegaden 37 siellandske allen, item bagtill j bemelte Rosengade 22 allen, nock den østre side wed woris boder 44½ alen, och den wester side wed forskreffne Johan Ludwigs plads 42 alen. Huilcken forskreffne plads etc. Hafniæ 17 martij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 178—79.

1016. **18 Marts 1666.**

Herman Mejers Gaard maa have frit Tagdryp ud til Ulfelds Plads.

Frederik 3 bewilger, att os elskelig Herman Mejer, woris krigssecreterer, wed den gaard, som hand sig aff os elskelig frue Margrete Scheell skall haffue tilforhandlett och her j woris residents stad Kiøbenhaffn j Graabrødre beliggendis er, maa haffue ud till den plads, huor torffuett er anlagt, frie dag drøb, winduer och udsigt, sampt udgang med fornøden indkiørsell, saa wellsom nyde frie fortoug ud till bemelte torff och plads med lige rettigheder, som andre huse imod en frie gade eller torff kand haffue. Forbiudendis etc. Hafniæ 18 martij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 180.

1017. **21 April 1666.**

Om Inddrivelse af Restancerne af Renovationsafgiften.

Frederik 3 giøre alle witterligt, att efftersom wj tilforn effter vnderdanigst ansøgning nogle gange naadigst haffuer ladett anbefale att restantzerne aff renoverings fagge-penge her j staden erleggis och betalis skulle, och erfaris, att saadant iche endnu alt er efterkommett formedelst en deell deris forsømmelse skyld, som dett skulle indkreffue, item att nogle gienstridige skall fiendes, som iche achter dett att betale, da wille wj alle och en huer, aff huad stand de och werre kand eller maa, som aff de trej resterende renoveringsaar nogen

fagge-penge er skyldig bleffuen, atter haffue anbefalett, saa och hermed strengeligen och alworligen befaler, att de saadan restantz strax och uden widere ophold till fuldmegtigen, som till dett att oppeberge ordinerit worder, erlegger och betaler. Till huilcken ende os elskelig præsident, borgemester och raad her sammesteds iligemaade anbefalis sig att lade werre angelegen bemelte fuldmegtige uden nogen widere forhaling att behielpelig werre, saa alle och en huer forskreffne restantzer, saaledis som før er rørtt, strax clarerer och affbetaler, med mindre de icke will giffue aarsag udj straff att falde. Huoreffter alle och enhuer etc. Hafniæ 21 aprilis 1666.

Sæl. Registre XXVI. 183.

1018. **2 Juni 1666.**

Skøde paa en Grund i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »Rasmus Christenssøn, indvaahner vdi voris residentsstad Kiøbenhaffn, och hans arffvinger it støche iord till een bygge pladtz, liggendis her inden festningen vdi dend nye Kongens gade ved dend sønder side aff Thomas Holchis pladtz, strechendis sig vdi lengden och breden som følger, nemblig vdi bemelte nye Kongens gade vdi breden 16 siælandske allen, item bag ved ligesaa bred, noch dend sønder side i lengden 78 allen, saa och den norder side lige saa lang. Hvilchen forneffnte pladtz» etc. Haffniæ 2 junij 1666.

Sæl. Registre XXVI. 186—87.

1019. **13 Juni 1666.**

Komedianthuset paa Slotspladsen maa nedrives og Grunden bruges som Have.

Frederik 3. Wii ere naadigst tilfreds, at os elskelig Peter Kalthoff, voris bygmester, maa aff Andres Wulff sig tilforhandle och bortføre lade dett comediant huus her for slottet, som bemelte Wulff effter voris forrige hannem giffne tilladelse haffver ladett opbygge, hvoreffter forneffnte Peter Kalthoff samme pladtz igien till een haffve maa anrette, och den, som samme hauge effter hannem niudendis vorder, hannem eller hans arffvinger for huis bekostning, hand der paa anvender, saa viitt billigt er, att fornøye. Haffniæ 13 junii 1666.

Sæl. Registre XXVI. 189.

1020. **14 Juni 1666.**

Skøder paa Grunde i Ny (Store) Kongensgade og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Anders Oluffssøn, indvohner vdi voris residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffvinger it stycke iord till een bygge pladtz, liggendis herinden festningen vdi dend nye Kongens gade ved dend sønder side aff Rasmus Christenssøns pladtz, strechendis

sig vdi lengden och breden som følger: nemlig udi bemelte nye Kongens gade udi breden 12 siælandske allen, item bag ved lige saa bred, noch dend sønder side vdi lengden 78, saa och dend norder side lige saa lang. Huilchen forneffnte pladtz« etc. Hafniæ 14 junii 1666.

Thomas Holch èen pladtz vdi dend nye Kongens gade lige offverfor Carl von Manders pladtz, hvilchen er vdi breden 30 siælandske allen, item bagved ligesaa breed, noch den synder side vdi lengden 156 allen, saa och dend norder side lige saa lang.

Søffren Rasmussøn bager een pladtz vdi Borgergaden nest op til Thomas Holches pladtz, strechendis sig vdi breden for och achter effter siælandske maal 16 allen, item paa huer side udi lengden 78 allen.

Hendrich Wielau een pladtz udj Borgergaden ved dend norder side af Daniel Hoffmans pladtz, som strecher sig vdi breeden 12 siællandsk allen, item bag ved lige saa breed, noch dend synder side vdi lengden 78 allen, saa och dend norder side ligesaa lang.

Rasmus Nielssøn een pladtz vdi Borgergaden ved dend norde side aff Hendrick Carstenssøns pladtz, strechendis sig vdi breeden 12 siællandske allen, item bag ved lige saa breed, noch dend synder side i lengden 78 allen, saa och dend norder side ligesaa lang.

Henrich Carstenssøn een pladtz vdj Borgergaden wed dend norder siide aff Henrich Wielaus pladtz, som strecher sig udj breden 14 siællandske allen, item bag ved lige saa bred, noch dend synder side udj lengden 78 allen, saa och dend norder side lige saa lang.

Sæl. Registre XXVI. 189—91.

1021. **12 Juli 1666.**

Bevilling til at oprette en Fægteskole.

Frederik 3 bewilger effter begiæring, at Pierre de Bellegarde maa her vdi voris residents stad Kiøbenhaffn holde fecht skoele for alle och een hver, som sig vdi slig kunst lyst haffver at excercere och øffve. Forbydendis etc. Hafniæ 12 julii 1666.

Sæl. Registre XXVI. 201.

1022. **13 Juli 1666.**

Præsterne fritages for Rostjeneste af det dem tillagte Altergods.

Frederik 3 bewilger effter ansøgning, at ministerium til de trende sognekircher herudj voris residentz stad Kiobenhaffn maa for dend anbefalede rostieneste at holde aff huis altergoeds, som aff woris elskelig kiere her faders farfader, salig och høylofflig ihukommelse, til nogle tienisters vedligeholdelse vdi bemelte trende kircher nadigst

lagt er och ministerium til bemelte sogner pro officio nyder, denne gang verre frii och forskaaned. Forbiudendis etc. Hafniæ 13 julii 1666.

Sæl. Registre XXVI. 202.

1023. **7 Avg. 1666.**

Skøde paa en Grund i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »Bartholomæus Jensmer, indvohner herudj voris residents stad Kiobenhaffn, och hans arfvinger it styche iord til een byggepladtz liggendis her inden festningen udj dend nye Kongens gade wed dend norre side aff woris forrige skibbiugers Rubins pladtz, strechendis sig udi lengden och breden som følger, nemblig udj bemelte nye Kongens gade vdi breden 28½ allen, item vdi Borgergaden 28½ allen, noch dend synder side lengden 157 allen, saa och dend norre side ligesaa 157 allen, som beløber tilsammen paa hver side udj breeden 28½ siællandske allen och udj lengden 157 allen. Huilchen forskreffne pladtz« etc. Hafniæ 7 augusti 1666.

Sæl Registre XXVI. 208—09.

1024. **8 Avg. 1666.**

Skøde paa en Del af det nuværende Thottske Palais's Grund.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Niels Juel etc. och hans arfuinger it styche iord och pladtz liggendis her inden festningen, som Bredegaden tilforn været haffver, strechendis sig udj alne och maal som følger, nemlig fraa Johan Madtzens pladtz til bemelte Niels Juels huus 90 allen, noch breden vdi dend øffverste ende nest ved forbemelte Niels Juels gaard 14 allen, saa och breeden vdi dend anden ende ved enden aff Jens Steenhuggers plancheverch 15 allen och 1½ quarteer. Huilchen forneffnte pladtz« etc. Hafniæ 8 augusti 1666.

Sæl. Registre XXVI. 209.

1025. **20 Avg. 1666.**

Skøde paa en Grund ved det store ny Torv. Jfr. Nr. 427.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Nicolai Merle, woris oberstaldmester, for nogen tid siden det støche iord och pladtz her inden festningen vden for dend gamle Østerport wed dett store torff liggendis, med derpaa satte biugning, aff Hieronimus Pohl haffuer kiobt och sig tilforhandlet, daa saasom dett skiøde, voris elskelig kiære her fader, salig och høylofflig ihukommelse, till forneffnte Hieronymus Pohl tilforn paa forbemelte pladtz dend 31 octobris 1647 giffvet haffver, formelder dend daa at haffve været effter alne och maal udj lengden moed vesten och osten 102 allen, item i breden imoed synden och norden 32 allen, disligeste der samme pladtz anno

1651 igien er bleffuen maalet, er dend forandret til at forblifve 96 alen i lengden och 66 alne i breden, mens effterdi bemelte Nicolai Merle nyligen effter woris anlangende de nye gaders affdeeling och anleggelse sidst vdgangne forordning des biugning haffver maatt fløtte och forandre, hvorfor samme pladtz och dereffter atter paa nye igien er bleffven maalt, saa dend effter siælandske alne och maal nu befindis begreffven som følger, nemblig udi lengden til dend norder side, som strecher sig til Gottersgade (tilforn Nye Kongens gade kaldet) 96 allen och udj dend synder side ligesaa 96 allen, item til dend øster side, som strecher sig langs torffvet, 69 allen, och udj dend wester side, som strecher sig imoed Johan Esmidtz pladtz, 69 alne, er saa vdi dend norder side til Gotters gade udi siælandske alne maal 96 alne och i dend sønder side ligesaa, noch til dend øster side, som strecher sig langs torffvet, 69 alne, och udi dend wester side i lige maade 69 alne, thi haffve vi forskreffne jord och pladtz etc. til forneffnte Johan Merle paa ny skiødt etc. Hafniæ 20 augusti 1666.

Sæl. Registre XXVI. 217—18.

1026. **1 Sept. 1666.**

Beskikkelse for en Portner ved Østerport.

Frederik 3 bewilger, at Hans Hermandssøn fisker maa være portener ved Østerport herudj vor residentsstad Kiøbenhaffn vdi den forrige porteners stæd. Hafniæ 1 septembris 1666.

Sæl. Registre XXVI. 223.

1027. **13 Sept. 1666.**

Bevilling for en Møller udenfor Nørreport til selv at afhente Korn til Maling.

Frederik 3 beuilger, at Claus Glose, møller, maa holde een hest och een wogn, hvormed hand kand føre til och fraa hans mølle vdenfor Nørreport, her for vor residentz stad Kiøbenhaffn ligende, hvis een hver her i staden hoes hannem paa samme mølle ville lade maale. Forbiudendis etc. Hafniæ 13 septembris 1666.

Sæl. Registre XXVI. 229.

1028. **18—19 Sept. 1666.**

Skøde paa Grunde i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »Statz Varenholt, voris drabante, och hans arffvinger it styche iord til een byggepladtz liggendis her inden festningen i dend nye Kongens gade wed nørsiden aff affgangne Sophia Hennings børns pladtz, strechendis sig udi alne och maal som følger, nemlig udj bemelte nye Kongens gade 25 siællandske allen udi lengden, item bag ved ligesaa 25 allen, noch dend synder side 78 allen,

saa och dend norside 78 allen, er tilsammen paa hver side udj lengden 25 allen, och udj breden paa hver side 78 allen. Hvilchen forneffnte pladtz« etc. Hafniæ 18 septembris 1666.

Ligesaadan it skiode fich Jochum Wonne, indvohner her udj Kiøbenhaffn, den 19 septembris nest effter paa een pladtz udi dend nye Kongens gade synden for Daniel Hofmans pladtz, strechendis udj alne och maal som følger, nemlig udj bemelte nye Kongens gade 31 siellandske alne udj breeden, item udj Borgergaden lige saa 31 allen, noch dend synder siide udi lengden 156 allen, saa och dend norder siide ligesaa 156 alne. Er saa tilsammen paa hver siide udj breeden 31 allen och udj lengden paa hver siide 156 allen.

Sæl. Registre XXVI. 231—32.

1029. **28 Sept. 1666.**

Skøde paa en Grund i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Johan Grimberg, woris wognmester, it styche iord til een bygge pladtz liggendis her inden festningen udi dend nye Kongens gade, strechendis sig udi alne och maal som følger, nemlig udj bemelte ny Kongens gade 30 siællandske alne udj breden, item bag ved ligesaa 30 alne, noch dend synder side udi lengden 78 alen, saa och dend norder side wed Jochum Wøndis pladtz ligesaa 78 alen. Er tilsammen udi breden paa hver side 30 alne och udi lengden paa hver side 78 alne. Hvilchen forneffnte pladtz« etc. Hafniæ 28 septembris 1666.

Sæl. Registre XXVI. 243—44.

1030. **13 Okt. 1666.**

Skøde paa en Grund i Ny (Store) Kongensgade.

Frederik 3 skøder til »Anders Jørgenssøn, norsk postmester och indvohner her udj vor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffvinger it støche jord til een bygge pladtz liggendis herinden festningen udj dend nye Kongens gade imellom Johan Grimberg, voris wognmesters, och Stadtz Varenholdtz drabants pladtzer, strechendis sig udi alne och maal som følger, nemlig udi bemelte nye Kongens gade 38 siellandske alen udi breden, item bag till ligesaa breed 38 alne, noch dend sønder side 78 alne lang, saa och den norder side ligesaa lang 78 alne. Er udi breeden 38 siellandske allen och udi lengden 78 siellandske allen. Huilchen forneffnte pladtz« etc. Hafniæ 13 octobris 1666.

Sæl. Registre XXVI. 251—52.

1031. **6 Nov. 1666.**

Bevilling paa en Bryggergaard mellem Dronningensgade, Borgergade og Adelgade.

Frederik 3 beuilger effter ansøgning, at os elskelig Henrich Ruse etc. maa it aff de huuse, som hand paa dend pladtz (hvilchen her inden festningen vd til Dronningsgaden j synden, Borgergaden i osten och Adelgaden i westen er beliggendis) haffuer ladet bekoste och opbiuge, til een brøgergaard lade forordne och bruge, dog skal bemelte Hendrich Ruse forpligt være samme huus (saa viit iche allerede skeed er) saa beqvemmelig at lade bygge och fundere, at det til forskreffne brug vden billig klage tienlig kand være, effter v-willige aff os elskelig voris præsident, borgemester och raad her i staden der til beskichede danne mænds grandskning och affsigt. Hvoreffter daa hvem udj samme huus boendis erre eller worder och forskreffne bryggeri brugger, maa niude och haffve hvis benaadinger och rettigheder, som brøgerlauget her i staden niuder och haffver, dog at de tilforn deris loulig borgerskab tager och daa svare til ald borgerlig last och tynge, begiffve sig udi brøger lauget och der giøre laugs rettighed lige ved andre, som det sig bør, saafrembt de denne voris beuilling agter at niude. Forbiudendis etc. Hafniæ 6 novembris 1666.

Sæl. Registre XXVI. 263—64.

1032. **17 Jan. 1667.**

Skøde paa en Grund i Klærkegade og Rigensgade.

Frederik 3 skøder til »Rasmus Ibsen, indvohner her udi vor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger it støche jord til een bygge pladtz liggendis her inden festningen udi Klercher gaden ved siden aff Hans Rustgaards plads, strechendis sig udi lengden och breden som følger: nemlig udi bemelte Klerchegade 20½ siellandske allen bred, item bag ved lige saa bred 20½ siellandske allen, noch ved dend øster side aff forneffnte Hans Rustgaards pladtz 80 siellandske allen lang, saa och dend wester side vd med Rigens gade 80 allen lang. Hvilchen forneffnte pladtz« etc. Haffniæ 17 januarij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 286—87.

1033. **31 Jan. 1667.**

Skøde paa en Grund mellem Borgergade, Kirkegade og Kaningade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Mogens Zachariassen, indnohner her udi wor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffvinger it støche jord til een bygge pladtz liggendis her inden festningen imellom woris nye boeder bag dend pladtz, som Hans Jacobsen anno 1652 er tilmaalt, strechendis sig udi lengden och breden effter siæl-

landske alne och maal som følger, nemlig udi Kirchegaden fraa Borgergaden til Hans Jacobsens pladtz 85 allen lang, item udi Caninegaden lige saa lang 85 allen, noch udi Borgergaden fraa Kirchegaden til Caninegaden fyrgetiuge een och een fire deel allen bred, saa och bag ved lige saa bred 41¼ allen. Huilchen forneffnte pladtz« etc. Haffniæ 31 januarij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 290—91.

1034. **1 Feb. 1667.**

Skøde paa en Grund i Forlængelsen af Østergade.

Frederik 3 skøder til »os elskelig Peder Jenssen, woris renteskriffuer, indvohner i wor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger it woris støche jord och pladtz liggendis her sammesteds paa hiørnet aff Østergaden sønden ved samme gaade, strechendis sig langs linien, som gaar fraa Wingaardsstræde och indtil Østergade vden for hans egen smaa huuse, och ellers befindis effter siellandske alne och maal udi lengden och breden effter den affritzning, som vi sielffuer seett haffuer, begreben som følger: fraa bemelte Peder Jerssens smaa huusis hiørne aff och lige i oster paa det stoere Nytorff effter dend rette linie er samme pladtz bred 13½ allen och fraa samme kandt aff Østergade langs med dend rette linie til dend første bugt paa samme huuse er 18 allen, noch fraa samme linie aff indtil bemelte huuse er 2½ allen, item dend lange linie langs med huusene indtil voris rentemesters os elskelig Steen Hondorffs staldhuus er 12½ alne, och fraa bemelte linie aff til samme huus er it qvarteer. Huilchen forneffnte pladtz« etc. Haffniæ 1 februarij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 291—92.

1035. **9 Feb. 1667.**

Bevilling til Opbyggelse af en Bryggergaard. Jfr. Nr. 1020.

Frederik 3 beuilger effter ansøgning, at os elskelig Thomas Holch, ridefoget offuer Kiøbenhaffns ampt, maa paa dend pladtz her inden festningen i dend nye Kongens gade liggendis (hvor paa hand dend 14 junij udi nest forleden aar 1666 woris naadigst skiøde bekommet haffuer) lade bekoste och opbygge een brøgergaard, som hand til dend ende saa beqvemmelig skal lade biugge och fundere, at dend til forskreffne brug uden billig klage tienlig kand være effter v-wildige aff os elskelig præsident, borgemester och raad her i staden der til beskichede dannemends grandskning och affsigt. Hvor effter da hvem udi samme gaard boendis vorder och forskreffne bryggeri bruger, maa niude och haffue huis benaadinger och rettighed, som brøger lauget

her i staden niuder och haffuer, dog at de tilforn deris loulige borgerskab tager och daa suare til ald borgerlig last och tynge, item begiffue sig udi brøger lauget och der giøre laugs rettighed lige ved andre, saa frembt de denne woris beuilling agter at niude. Forbiudendis etc. Haffniæ 9 februarii 1667.

Sæl. Registre XXVI. 295.

1036. **20 Feb. 1667.**

En Afgift paalægges til Voldenes Forbedring.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom wi formedelst disse vanskelige tiders conjuncturer til woris conservation fornøden eragter denne voris residents stads Kiøbenhaffns fortification at lade forbedre och i perfection bringe, och endog vi til des bekostning (hvortil store penge middeler wille behøffuis), nogen anordning haffuer ladet giøre, som iche siunes fuldkommeligen der til at ville forslaa, men vil endoch derfor uden der til behøffuis een almindelig hielp aff stadens indvohnere at indsambles, hvorfor vi billigt haffuer eragted, at alle och een hver, aff hvad stand och condition de være maa eller kand, være sig addel eller v-addel, geislig och verdslig, vore ministri, hoff-, krigs- eller civilbetiente, sampt meenige borgerskab och andre, som boer her udj bemelte woris residents stad, eller huuse och waaninger der haffuer, med een billig assistents tilhielper samme voris residentsstad tilhørligen at lade fortificere, anseende det een hvers particulier interesse iche ringe ochsaa er angeleggen, saa at iche alleniste een hver proprietarius her i staden, ingen aldeelis vndertagen, som forskreffuet staar, som sielff huuse eller vaaninger her i staden haffuer eller eyer, skal til fortifications foortsettelse vdgiffue aff hver gaard eller vaaning, som hand i saa maader her eyer, 3 pro cento effter dend taxt, som samme hans huus eller vaaning udj sidste grundskatt er taxeret for, men de, som i leyede gaarde eller waninger boer, skal end ochsaa foruden de 3 pro cento, som husetts eyermand giffuer effter grundskatten, aff dieris eget och foruden noget i huusleyen derfor at korte vdgiffue saa meget, som dend fierde part kand bedrage aff hvis som samme hus eller waanings mand effter grundskattens taxt, som forskreffuet staar, vdgiffuer. De, som och fri residentzer for deris bestillinger eller i andre maader niuder, bør iligemaade dend fierde part lige saa vel som de, der i leyede gaarde boer, aff dend sum at vdgiffue, saa viit 3 pro cento sig kand bedrage aff dend grundskat, som eenhvers residentz er taxerit for, saa at aldeelis ingen herfor, hvo det och være maa, her

inden for woldene boendis, for denne vdgifft vorder forskaanet, effter som de alle her udinden merchelig er interesserede. Hvilchet udi efterskreffne maade aff alle och een hver skal affordris til trende terminer och til hver termin een tredie deel præcis mod tilbørlig qvittering leffueris til woris general krigs commissarium och assessorem udj krigs collegio, os elskelig Otto Paawisk etc., nemblig dend første tredie deel 8 dage i det lengste effter denne woris naadigste befalings publication, den anden 3deel til paaske och dend 3 trediedeel och sidste til pindsdaug førstkommendis. Dersom och nogen imoed forhaabning, hvo det och verre maa eller kand, med noget aff sit contingent, som før er meldet, befindis at tilbage staa och iche til nogen aff forskreffne terminer dett vil erlegge, daa skal derpaa een rigtig fortegnelse aff dend, som det indkreffuer, offuerleffueris til woris general fiscal, som det strax uden ophold skal ved execution lade indkreffue och til bemelte voris general krigs commissarium leffuere, saa det altsammen uden ringeste restantz och inden dend sidste termins vdgang kand rigtig indbekommes. Hvoreffter alle och een hver etc.. Haffniæ den 20 februarii 1667.

Sæl. Registre XXVI. 300—01.

1037. **20 Feb. 1667.**

Afgift paalægges til Kristianshavns Volds Forbedring.

Frederik 3. Dette er ord fraa ord lige som det foregaaende, dett allene vndertagen, at isteden for residentsstad Kiøbenhaffn i dette forregaaende staar i dette nærværende stabels stad Christianshafn. Haffniæ 20 februarii 1667.

Sæl. Registre XXVI. 301—02.

1038. **27 Feb. 1667.**

Beskikkelse for en Hører ved Kristianshavns Skole og Klokker ved Kirken.

Frederik 3 bewilger, at Christen Sørensen Sæbye, som aff os elskelig, hederlig och høylerd dr. Hans Svane etc. och borgemester och raad i Christianshaffn er antagen til at være hører i forneffnte Christianshaffns skoele saa och klocher til kirchen der sammesteds, maa bemelte tvende bestillinger nyde och betiene, saa lenge hand dennem tilborligen och uden billig klage forrestaar. Forbydendis etc. Haffniæ 27 februarii 1667.

Sæl. Register XXVI. 304.

1039. **7 Marts 1667.**

Om Afgift af Brænderier og Skomagersvende.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effitersom samptlige brendeviins brendere her i wor residents stad Kiøbenhaffn wed woris obne

breff, daterit den 2 janvarij sidst forleden, er effter dend daa aff supplicanterne for os indkomne vnderdanigste beretning bleffuen fri eragted for at ærlegge til Niels Oelssen, voris accise och consumptions forvalter, de 3 ß til accise aff hver potte korn brendeviin, som her i byen brendis, vdaff det fundament, at voris consumptions forordninger (som formelder, at aff hver potte korn brendeviin 3 ß skulle giffuis) allene skulle være at forstaa om dend korn brendeviin, som fraa fremmede steder vorder indført, och iche om dend, som her brendis, daa saasom vi nu anderledis och bedre derom er bleffuen informerit, haffuer vi naadigst for got anseet at biude och befale, saasom vi och hermed biuder och befaler, at alle forbemelte brendevins brendere her udi woris residents stad Kiobenhaffn och paa Christianshaffn, ingen vndertagen, de 3 ß, som bemelte Niels Oelssen fordrer och wi befinde med voris derom vdgangne forordningers rette forstand och meening, hvilchen och aff præsident, borgemester och raad her sammesteds i deris aff raadstuen dend 29 novembris udi nest forleden aar 1666 vdstedde domb er fuldt, til hannem uden nogen forhindring erlegger och betaler baade for forgangen aar saa velsom fremdeelis hereffter i alle maader effter woris dend 23 octobris 1666 derom publicerte forordnings indhold. Och saasom de, som her i Kiøbenhaffn saavelsom Christianshaffn aqua uitæ destillerer, sig iche endnu paa voris accise boed angiffuet haffuer, saasom forordningen dennem tilholder, mens sig skal vndskylde ey at distillere, foregiffuendis, at hvis aqua vitæ de selger, er aff dend, de kiøber, som til skibs indkommer och paa voris toldboed effter søetoldens anordning fortoldis, daa til ald vndersleb at forekomme skal det være consumptions forvalteren friit for ved een hver rettis middel at lade visitere och besøge alle dennem, som i saa maader distillere och effter forordningen sig ey indstillet haffuer. Och skal dend, som daa forseelse och forordningens offuertrædelse befindis hoes, første och anden gang miste hvis hand i saa maader med betreffis och derforuden bøde effter forordningen, och tredie gang (foruden at straffis som de tvende første gange) ey tilstedis aqua vitæ effter den daug at selge, enten hand dend sielff kunde distillere eller kiøbe och fal holde. Efftersom vi och fornemme skoemagernis angiffuelse saaledis beskaffen at være, at ey dend tilborlig rettighed, som effter forordningens intention formoedis, kunde bekommes aff hvis de selge, da effterdi samme forordning formelder, at i slig tilfald mesterne paaleggis skal vgentlig noget vist for hver svend, hand paa sit verchsted haffuer, at vdgiffue, daa ville vi, at byes øffrigheden heri voris residents stad Kiøbenhaffn saa velsom

Christianshaffn det imellom accise forpagteren och skoemagerne saaledis paa beste maader midler och anordner, at forpagteren bekommer noget vist vgentlig for hver svend och dreng, som beneffnte skoemagere haffuer paa deris wærchsteder, och det fraa forpagtningens anfang, dog at een hver der udj kortes, hvis hand paa accise boden befindis at haffue ladet angiffue. Och paa det at hvis forskreffuet staar desto bedre och giørligen maa efftérkommes, daa haffuer alle och een hver, som paa vore vegne her i voris residentsstad Kiøbenhaffn och paa Christianshaffn med rettens befordring och administration haffuer at befale, forbemelte accise forvalter Niels Oelsen effter ansøgning med største fliid och alvorligen at assistere til dette voris obne breffs wirchelig och fuldkommen execution, saa hand ingen bilig aarsag kand haffue sig deroffuer at besverge. Forbiudendis etc. Haffniæ 7 martij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 309—10.

1040. **9 Marts 1667.**

Tilladelse til at sælge en Gaard ved Holmens Kanal.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom Philip Hacquart for os vnderdanigst haffuer ladet andrage och tilkiende giffue, at hand til sinds er hans huus och wohning, som hand i boer, her i staden liggendis ved rivieren nest ved den vohning, hvorudj krigs collegium holdis, til hans gields betaling at ville selge och affhandle, daa effterdi vi samme pladtz och waaning iche nu begiærer, er vi naadigst tilfreds, at hand dend til andre maa selge och affhende, dog med saadan condition, som hand dend sielff haffuer, nemlig at naar dend, som samme pladtz aff hannem kiøber, dend igien til andre vil selge, at dend daa i ligemaader først os tilbydis skal och forundis for dend samme pris, som een anden derfor vil giffue. Forbiudendis etc. Haffniæ 9 martij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 310—11.

1041. **18 Marts 1667.**

Det forbydes at lægge Skibe tæt op til den store Amagerbro og at kaste Skarn i Havnen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom vi kommer [i] ærfaring, hvorledis saa vel inlendiske som fremmede imoed offte giorte forbud och adwarsel skal legge deris skibe och skuder saa nær op till den stoere Amager broe, att dend derved baade offuen til paa lehnwerchet saa och neden til paa fundamentet mercheligen suechis och forderffuis, daa wille vi alle och een hver hermed haffue forbiudet

iche nogen skibe eller skuder her effter at legge nær op til bemelte broe, vnder it halffhundrede rixdaler straff. Och som haffnen her for byen skammeligen befindis med skarn att opfyldis och forderffuis, wille wi alworligen haffue adwaret alle och een hver, særdelis de som bygge och boe wed stranden, at de wochte sig for her effter noget skarn, som aff deris huuse eller kieldere føris, i haffnen at kaste eller kaste lade, skal giffue for hver gang, hand dermed kand attrapperis, 20 rixdaler til dend, som sligt angiffuer, och hvis hand iche haffuer de middel, da at straffis paa Bremmerholm i jern. Hvoreffter alle och eenhver etc. Haffniæ 18 martij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 312.

1042. **19 April 1667.**

Bevilling til at brygge Bryhan.

Frederik 3 bevilger, at Bartholomæus Jentzmer, indvohner her i vor residentsstad Kiøbenhaffn maa brygge bryhan her sammesteds udj dend gaard, hand nu i boer, derimod skal hand forpligt være at brygge goed och v-straffelig bryhan, saa der offuer iche skal klagis, och skal kiøbet paa samme bryhan aarligen 3 vger effter Michels dag aff presidenten, borgemester och raad i bemelte vor residents stad Kiøbenhaffn settis, hvad hand aaret igiennem bør for hver tønde bryhan at haffue, och offuer dend priis det iche til nogen affhende, saa frembt hand denne woris benaading agter at niude. Thi biude vi etc. Haffniæ 19 aprilis 1667.

Sæl. Registre XXVI. 334.

1043. **19 April 1667.**

Skøde paa en Grund i Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Hendrich Hoff, voris drabant, indvohner her i wor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger it styche til een bygge pladtz liggendis her inden festningen vdi Borgergaden ved dend syndre side fraa Hendrich Wilau, strechendis sig udi alne och maal som følger, nemlig udi Borgergaden 12 siællandske alne bred, item bag til lige saa 12 allen, noch udj lengden paa begge sider 78 allen. Hvilchen forneffnte pladtz» etc. Haffniæ 19 aprilis 1667.

Sæl. Registre XXVI. 334.

1044. **29 April 1667.**

Der tillægges Børnehuset og Pesthuset visse Indtægter.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom for os vnderdanigst er bleffuen andraget, at dj fattigis børnehuus, som paa Christianshaffn effter voris naadigste anordning er bleffuen indrettet,

sig saaledis haffuer foroget, at der nu findis offuer 320 personer, som der holdis til erlige handvercher at lære, hvilche endnu daglig i tallit tiltage, saa at de der til beuilgede middeler sambt anden de fattigis indkombst iche alleniste til dette velbegynte verchis fortsettelse iche haffuer kundet tilstreche, mens derforuden nogle 1000 rdlr. der til paa rente er bleffuen optagen, daa paa det saadant christeligt och tienligt werch iche skal worde opheffuit, saa och at det uden Vesterport oprettede Pesthuus kunde disbedre ved lige holdis och med de midler forsiunis, hvoraff de vedkommende kunde i smitsom tider opholdis, haffver vi fremdeelis dertil naadigst bevilget, at dend benaading, som wi dend 10 februarii 1664 haffde samtøcht til et armehuus udi Roskild at oprette aff nogle kirchers beholding, effter samme benaadings videre formelding til bemelte Christianshaffns børnehuus at maa opbergis och der til anvendis och forbrugis, efftersom samme armhuus udj Roskild iche endnu begyndt er. Befindis och tilforn udj forskreffne Roskild et armhuus aff woris elskelig kiere her farfader kong Frederich dend anden høylofflig udi amindelse at være anordnit och med nøyachtig indkom forsiunet, dog at derfor anammis det jordegods her i landet, som affgangen her Jens Frandtzens efflerlatte hustru derfor haffuer at vdlegge. Hvorimod de fattige, som effter forbemelte forordning skulle være i bemelte Roskild armhuus, naar de derfraa vorder hidskichet och til at arbeyde døchtige erre, skal udj dette børnehuus indtagis.

2. Skal til bemelte børnehuus forbrugis de penge, som udi voris slodskirche her udi vor residents stad Kiøbenhaffn udi dend for nogen tid siden anrettede fattigis taffle bliffuer indsamlet, hvad een hver aff egen god villie til samme fattigis nødtørfft giffue wil.

3. Maa bemelte børnehuus ochsaa niude de fattigis beuilgede quotam aff alle confiscationer effter dend derom naadigst vdgangne forordning.

4. Skal af bemelte børnehuus kiøbis hvis klæder, som til de fattige skole børn udi skoelerne her i riget aarligen distribueris, dog at det selgis for saadan billig priis, som det andensteds kand kiøbis for, och det aff tilbørlig goedhed for sin værd befindis.

5. Maa bemelte børnehuus niude hver vge een dags gewinst, naar comoedier her i staden holdis, foruden hvis att een hver spectator sielff godwilligen til samme børnehuusis fattige giffue vill. Forbiudendis etc. Haffniæ 29 aprilis 1667.

Sæl. Registre XXVI. 338.

1045. **1 Maj 1667.**

Afgift paalægges til at forandre Pompevandrenderne fra Peblingesøen.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at efftersom det fersche pompe wands render, som fraa Peblingsøen til pomperne her i woris residents stad Kiøbenhaffn indløber, nu formedelst fortificationens forwidelse skal forandris och omleggis, hvortil saavelsom til dend vdbrutte Ladegaartz demning och andre demningers reparation vil medgaa een temmelig bekostning, daa er woris naadigste villie och befaling, saa som vi och hermed byder och befaler alle och een hver jndvohner och borgere her i staden och aff hvad stand och condition de och monne være, som samme pompevand i deris eye- eller leyegaarde haffue och brugge, att de straxen vdgiffuer 5 rdlr. til forneffnte renders forleggelse sambt demningers forferdigelse, saa och her effter aarligen til des videre och continuerlig vedligeholdelse 1 rdlr. aff hver gaard, som saadan pompevand haffuer, til stedens kiemner ærlegger, med mindre de samme deris pompevand deroffuer vil haffue forbrut och renden, som til deris pompe løber, affhugget. Hvoreffter alle och hver etc. Haffniæ 1 maij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 341.

1046. **4 Maj 1667.**

Skøde paa en Grund mellem Dronningensgade, Adelgade og Borgergade.

Frederik 3 skøder til »Bendix Grotschilling, woris kunstdreyer, och hans arffuinger effterskreffne pladtz och grund, hvor bemelte Grotschilling her inden festningen er beboende, strechendis sig udi alne och maal som følger, nemlig dend norder side langs Dronningensgade fraa Adelgaden til Borgergaden 135 siællandske alne lang, item dend øster side langs Borgergaden fraa Dronningensgade til os elskelig Peter Bülche, woris cammerraad och assessor udi collegio status, hans pladtz, 61 alne, noch fraa Borgergaden indvendig 8 alne, langs bemelte Peter Bülchis planchverch 118 allen, bag ved Peder Nielsens plads 19 allen och langs Peder Nielsens plads 49½ allen, item fraa hiørnit aff huusit til Adelgaden 26 allen, noch langs Adelgaden til affgangne Hans Johansens pladtz 47½ allen, bag ved forforskreffne plads 27 allen och langs Adelgaden til Dronningens gade 127 allen. Hvilchen forskreffne pladtz« etc. Haffniæ 4 maij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 342.

1047. **7 Maj 1667.**

Skøde paa en Grund paa Slotsholmen.

Frederik 3 skøder til »Jørgen Winchler, voris laasesmed, jndvohner her i vor residents stad Kiøbenhaffn, och hans arffuinger

efterskreffne tvende waaninger med des grund liggendis paa Slotzholmen her udi bemelte woris residentsstad Kiobenhaffn, strechendis sig udi alne och maal som folger, nemlig dend første waaning, som bemelte Jorgen Winchler sielff iboer, er udi dend norder side ud til gaden fraa mit paa det skillerom imellom dette huus och det huus, som nu aff voris oberstlieutenant os elskelig Anders Willecken bebois, och hen langs gaden ved murens vderside indtil det neste naboeskiel igien imellom dette och det huus, som nu aff Agasius Spormager bebois, er tolff allen och halff femte toll lang, dend øster side op til Agasius Spormager fraa murens vderside til gaden och saa ind igiennem huuset och gaardsrommet indtil voris Longang er 19 allen lang, dend synder side op til woris løngang fraa Agasius Spormagers gaards roms skiel, och saa ved siden aff løngang[en] indtil bemelte Anders Wilckens gaardsrom skiel er halfftiende allen och femb tol lang, dend wester side op til bemelte obrist lieutenant Wilckens fraa Løngangen igiennem gaarden och huset til gaden til murens vderside er nitten allen lang. Dend anden voning, som nu aff Agasius Spormager bebois, fraa mit aff det skiel imellom dette huus och det huus, som aff Jørgen Winchler bebois, dend norderside vd til gaden ochsaa langs murens vderside indtil det neste naboskiel igien, som er imellom dette huus och det huus, som nu aff Jacob Jensen rostmester bebois, til mitt paa skiellet er 12 allen och halff fembte tol lang, dend øster side op til Jacob Jensen rostmesters voning fraa vdersiden aff muren til gaden och ind igiennem huuset och gaarden til muren aff woris løngang er 19 allen lang, dend sønder side op til løngangen fraa Jacob Jensen rostmesters gaardsrom skiel och langs muren ved siden aff løngangen indtil Jørgen Winchlers gaardsrom skiel er halfftolffte allen och 7 tol lang, dend vester side op til Jørgen Winchlers wohning fraa muuren aff løngangen och hen igiennem gaardsrommet och huuset til murens vderside vd til gaden er 19 allen lang. Hvilche forskreffne tvende vohninger« etc. Haffniæ 7 maij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 343—44.

1048. **14 Maj 1667.**

Bestalling for en Kirkeskriver ved Holmens Kirke.

Frederik 3 beskicher Samuel Nielsøn att wære kircheskriffuer til Bremmerholms kirche her i wor residents stad Kiøbenhaffn, i hvilchen bestilling hand sig troligen, flitteligen och vel skal forholde och derfor nyde dend samme løn, som hans formand for hannem hafft haffuer. Forbiudendis etc. Haffniæ 14 maij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 346.

1049. **3 Juni 1667.**

Om Betalingen af Skatten til Voldenes Forbedring.

Frederik 3 giøre alle witterligt, at effteresom wi kommer i ærfaring een stoer deel endnu at staa tilbage med dend husene her udi staden til festningens och fortificationens forbedring den 20 februarii sidst forleden paalagde grundskatt, hvortil det ey lidet aarsag skal være, at naar samme grundskat paaæskis och ved roedmesterne, som sædvanligt er, affordris, een och anden sig derfra unddrage vnder prætext de ey vnder byens iurisdiction haffver att svare och andre dislige paaskud, daa er voris naadigste villie och befaling, at os elskelig præsident, borgemester och raad hereffter dend anordning at tillige med roedmesterne vnderfogden ochsaa omgaar, de endnu resterende terminer aff bemelte husene paalagde grundskat at affordre och hoes een hver, være sig høie eller lauge, geistlige eller werdslige, woris egen kongl. betiente endochsaa uden vnderskeed eller nogen persons anseelse, som iche de tvende første terminer inden dend 8de dag och dend sidste nu til forleden pindtzdaug forfaldene termin inden den 16 junij nu førstkommendis erlegger, saadant ved execution ved namb och wurdering at søge. Hvoreffter alle och een hver etc. Haffniæ den 3 junij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 352.

1050. **11 Juli 1667.**

Det østre Vandkompagni maa paa egen Bekostning selv omlægge sine Vandrender.

Frederik 3 bevilger det Østerske compagnies participanter for det ferske springvand her i staden at maa lade de hoffvitrender til samme wand, som formedelst den nye fortification skal omleggis udj de realgader, paa egen bekostning igien nedlegge, effter som det best sig til Østergaden kand beqvemme. Haffniæ den 11 julij 1667.

Sæl. Registre XXVI. 372.

1051. **10 Dec. 1667.**

Bevilling til Krohold udenfor Vesterport.

Frederik 3 bevilger effter underdanigst ansøgning, at Jens Madtzen, muurmester her i staden, maa for sig och sine arffvinger paa sin egen jord uden Vesterport ved landeveien, strechendis sig nesten (vesten?) paa det sted, som Michel Wibis kroug stoed, och til byens jord imellom landeveien och Ladegaardens marchis gryfft, bygge och opsette et huus til at holde kroe och tienlige logementer udi for de reisendis, saa at til nødtørfftighed for penge øll och mad der kand bekommis, til hvilchen ende de der maa brygge och bage

hvis til een kroe at holde behøfvis, saa och indlegge och vdselge adskillige slags fremmede drich, dog voris told, accise och anden rettighed i alle maader vforkrenchet. Forbydendis etc. Haffniæ 10 decembris 1667.

Sæl. Registre XXVI. 418.

1052. **30 Okt. 1689.**

Grundtaxten 1689.

Det første Tal betyder Matrikelnummer, det andet den ny Grundtaxt, det tredje Grundtaxten 1668.

Kiøbenhafns og Christianshafns nye grundtaxt, forfatted anno 1689.

Stormegtigste konge, allernaadigste herre, saasom wj underskrefne om en nye grund taxt at forfatte og indrette udj Kiøbenhaun og Christianshaun haver allerunderdanigst bekommed eders Kongl. Maytt. allernaadigste befahling, af dend allernaadigste indhold som følger:

Christian dend fembte, af Guds naade konge til Danmarch og Norge, de Wenders og Gothers, hertug udj Slesvig, Holstein, Stormarn og Detmersken, grefwe udj Oldenborg og Delmenhorst, wor naade tilforn. Eftersom wj kommer udj erfaring, huorledes grund taxten her udj woris kongelig residens stad Kiøbenhaun og Christianshaun heel v-lige og v-rigtig skal befindes, sær i det at en del grunde paa somme stæder skal vere taxerit høyere end andre af lige størelse og situation og beqvæmhed lige goede, een dehl grunde og formedelst een og anden forandring, som siden seeniste satte grund taxt skal verre forfalden, baade med ny canalens indrettelse og ellers i andre maader, til næring og brug er bleven nytteliger end til forn, een dehl og derimod formedelst at husene enten allerede till gadernis forandring ere ned brudte eller og i fremtiden skal nedbrydes, er bleven eller med tiden kand blive en stor dehl forringede. Da er woris allernaadigste villie og befaling, atj eders forige grund taxt foretager, dend med største flied over weyer og siden saaledis forandre og indretter, som en hver plads og grund efter sin størelse til næring og brug ligger beleilig, og i ellers billig og forsvarlig eragter. Dog at i der hos i acht tager, at en lighed over alt i samme grundtaxt, det meste mugligt er, kunde træffis, at hvad som heldst paa de grunde og pladser, hvor en dehl af huusene, som før er melt, enten allerede ere afbrudte, eller her efter afbrydes og grunden igien til gaden udlagte eller udleggis, skulle i taxten af gaae, paa de andre grunde, som findes at vere for ringe taxerit, saaledis proportionaliter worder opsadt og forhøyet, saa at derved intet af dend forige og seniste

sadte grund taxtis qvantum afgaar, til hvilchen ende j og alle grunde rigtigen haver at lade maale, og hvor j da befinder nogle huuse, lige af maal, men i grund taxten v-lige satte, haver i dennem, som for ringere satte ere, lige ved de andre at forhøye, og paa det her ved ingen skal betagis dend lyst og villie, hand kunde have sin plads med gode og døgtig kiøbsteds biugning at forsiune, da skal her udj ingen biugning ansees, endten dend eene hafver kunde giort sin plads sig nytteligere end dend anden, eller dend bedre bebiugt end dend anden, eller og ved leie wonninger, kieldere eller pachhuuse niude mere leie end dend anden, men alleneste sette taxten, som før melt, efter grundens størelse og beleilige situation, som wj og wed adskillige vorris naadigste udgangne forordninger og befahlinger haver for undt dennem visse aars friheder for byens skat, som huuse af nye haver opsat eller vil opbiuge paa de stæder, hvor til forn ingen huuse standet haver, eller og dennem som gamle huuse nedbrudt haver og ny igien opbiugte. Saa haver i og alle grunde slige, enten de ere bebiugte eller iche, for en wis grundtaxt at sette, og, hvor huse paa stæderne biugte findes, rigtig anteigne, hvor mange aars friheder de, som dennem eyer, nødt haver, paa det enhver, naar hans friheds aar er ude, siden sin grundskat, naar dend paabydes, rigtig lige ved andre kand udgifve, och naar dette, som forskrefvet staar, af eder allerunderdanigst er efterkommid, haver j os strax eders forretning, under eders hender og zigeneter beskreven, allerunderdanigst at tilstille. Dermed sker wor willie, befahlendis eder Gud. Skrevet paa wort slot Kiøbenhaun dennd 17 april anno 1686. Under vor kongelige haand og zigenete. Christian.

Til estatz raad Albert Gyldensparre, præsident Reesen, cancelie raad Wilhelm Muhle, vice admiral Hoppe, assessor Poul Winding, assessor Ole Rømmer, assessor Hans Nielsen Aalborgh.

Lüxdorph.

Saa har wij effter allerunderdanigste pligt til at efterleve høyst bemelte eders Kongl. Mayetz. allernaadigste befahling udj aller dybeste underdanighed forfattet her hos føyede grundtaxt og den fundered baade paa pladsernis størelse, saa og paa deris beleilige situation til næring og brug, uden at ansee enten biugningernis godhed eller derris profitabel indrettelse og til dend ende:

1. For at wiide pladsernis rette storlighed og begreb har vj ladet maale alle byens eyendomme og grunde med dansk alenmaal i derris lengde, dybde og vinckler og der af udregned deris indhold udj qvadrat allen, dog saaledis, at dend dehl af en hver grund, som

ligger ud til gaden, udj sær er maalet og efter sin fulde maal udreignet, og maalet af det øfrige, som ligger ind imellum huusene fra gaardene, som det der mindre beqvæmmer til at bebygge, formindsket og reducerid efter en wis proportion, for at forlette de store pladsers plads, som ei efter deris størelse ere saa gode og nøttelige som de smaae, og er saaledes det hele begreb af hver plads reducerit til brugelig gadegrund og indfordt i dend anden colomne for hver proprietariers naun, saaledis som alting befandtes anno 1686, da det med maalingen blef begyndt.

2. For at finde it fundament, hvor effter situationens beleilighed kunde æstimeris, har vj med ald muglig flid ofverveiet og confererid alle qvarterernis beskaffenhed over heele byen, og til prisen at sette, ligne, brugt efter eders Kongl. Maytt. allernaadigste befahlings tilhold dend gamle grund taxt, hvor af vi fornemmelig har taget de qvarterer, som nogenledis vpaaklagelig har werrit taxerit og ei siden faaet nogen forandring enten med nye gader og canaler, og har vi der til ei brugt et eller toe huuses taxt allenne, som af en hendelse kunde verre forhoyet eller for laugt satte, mens heele gader og derris taxter slagne i en massa, og der af en hver grund sin rette taxt efter dends qvadrat alen tilreignet, siden der efter retted, forhoyet og forringed de andre qvarterer, som enten for mengde og anseelige biugninger vare graverede, heller i henseende til nylig giorde canaler og andre forbedringer befandtes at vere for ringe taxerede, huilchen beleilighedens taxering er indførdt i dend 3die colomne.

3. I dend 4de colomne staar pladsernis rette heele grundtaxt, som er formerid og slutted af dend reducerede storlighed, som findes i dend anden colonne, og beleilighedens estimation, som staar udj dend 3die colonne, som for bemelt.

4. I dend sidste colomne er dend gamble grund taxt hos føyet, at dend i et øyesiun med denne nye kand worde confereridt, om behages.

5. Er der for uden ochsaa paa sinne stæder proprietariernes naufne anteignid, huor mange aars frihed en dehl de nye biugde pladser er med benaadet, saa vit vi udj commissionen har kundet erfare og vdspørge.

6. Og har det iche werrit os mugligt med denne witløfftige og vanskelige commission snarrere at komme til ende, formedelst saa mange irregulier pladsers maaling, udreigning, reduction, taxering og besigtelse paa aaestæderne, som alt var vforbigiengelig fornøden, for at formere os visse regler, hvor efter dette werch paa en fast foed kunde indrettis, at hverchen nogen particulier til andres belastning

kunde føyes, ej heller nogen anledning gifves til klagemaal imellum gienboe eller naboe.

Wij indstiller i allerdybeste underdanighed alting til eders Kongl. Mayts. allernaadigste aprobation og velbehag. Och efter allerunderdanigste plicht forbliffuer eders Kongl. Maytz. allernnderdanigste og troe plichtskyldigste tiennere A. Gyldensparre. W. Muhle. Iffver Hoppe. O. Rømmer. P. Vinding. Kiøbenhaun dend 30 octobris anno 1689.

Øster qvarter.

Kongens torf.

1. Hr. geheimeraad hr. Otto Scheels gaard med tilliggende waanninger 1530. 900.
2. Hans Knudtzen Leegaard raadmands gaard 920.

Østergade.

3. Hans Knudsen Leegaard raadmand, nu Jacob Schalhorn hattemager 575.

} 1300. (nr. 2–3)

4. Marcus Reisen hofguldsmid 195. 125.
5. Peder Hansen peruquemager 200. 125.
6. Morten Pedersen Berndrup øltapper 380. 425.
7. Jens Buck snedkers arfuinger 210. 100.
8. Mickel Abesten kiøbmand, med leie waaning 700. 425.
9. Hr. Geheimeraad hr. Conradt Bierman v. Ehrenschieldtz gaard, med en plads til Kongens gade 1515. 1900.
10. Rasmus Andersen postmesters encke, nu mag. Johan Brunsman 160. 100.
11. Lars Jensen skreder 190. 100.
12. Samuel Biener renteskrivers encke 310. 300.
13. Elias Lange snedkers arfvinger 350. 300.
14. Anders Olufsen schomager 95. 120.
15. Ferdinandus guldsmids encke med leye wonning udj Kongens gade, som findes om meldet her bag sub nr. 60, nyder frihed paa hans grund udj Kongens gade for ny bygning fra d. 7 aprilis anno 1686 udj tre aar, er nu under it bereignet, 435. 400.
16. Jocum Fridebolt kremmers encke, med en leye waanning 570. 325.
17. Jørgen Berndrup urtekremmer 290. 300.
18. Henrich Woltelen barberere 275. 300.
19. Claus Nielsen wintapper 285. 300.
20. Johan Smit schreder 285. 400.
21. Samuel Choquet kremmere 200. 450.

22. Lyder Ostendorf skreder 180. 160.
23. Johan Wickmand barberer 285. 450.
24. Peter Dreyer hatstafferer 220. 150.
25. Mouritz Christensen, nu Hermand Weinberg jsenkremmer 180. 150.
26. Dafvid Schwartz, nu Marcus kandestøber 145. 150.
27. Jens Rasmusenn possemontmager 250. 280.
28. Mathias Wessel winhandler 490. 850.
29. Hermann Torkildsen kiøbmand 205. 150.
30. Anna sal. Dafvid Schwartz buntmager 360. 250.
31. Peter Tommermans encke, nu estatsraad Elias Hübsch 1445. 700.

Store Fergestræde.

32. Jens Hendrichsen svertfeyer 500. 560.
33. Mickel Andersen bager 420. 380.
34. Oluf Mørk svertfeyer 435. 500.
35. Wilhelm Christian wintapper 435. 700.
36. Johan Herman Skrøder kiøbmand 605. 1400.

Store Kirkestræde.

37. Morten Mogensen wintapper 135. 140.
38. Hendrick Hashagen knapmager 145. 200.
39. Hans Jørgen skreder 135. 150.
40. Christian Sørensen wintapper, med en wonning til Kirckegaarden 190. 250.
41. Niels Nielsen skreder 110. 150.
42. Mathias Jacobsen skomager 105. 70.
43. Jacob Jacobsen Rode øltapper 110. 170.
44. Giøde Jespersen øltapper, hiørnehuuset 125. 80.
45. Raadmand Hans Jensen Stampis leyewonning 110. 150.
46. Forige Schoutbynacht Johan Ehlersens leiewaaninng 115. 150.
47. Peder Herke skreder 110. 200.
48. Frandz Albertsen skipper 90. 100.

Paa Kirckegaarden.

49. Hr. Nicolai Henrichsens residentz 455. 400.
50. Mathias Christensen skreder 65. 130.
51. Peder Torkildsen sporemager 70. 100.
52. Sifwert Mahlers leje waaninng 90. 200.
53. Peter Behr bogbinder 90. 150.
54. Hans Rasmussenn Esenbech vrtekremmer, hiørnehuus 105. 100.
55. Nicolai Nold skoemagers leye waanning 85. 70.

Kongens gade.

56. Ellen Nicolai Edings gaard, med en leye woninng 430. 680.

57. Lars Christensen skreder 120. 120.
58. Ole Erichsen skreder 245. 300.
59. Nicolaj Edings leje wonning 145. 50.
60. Ferdinandus guldsmids enckes leje wonning, er maalt under howitgaarden og findes her før paa nr. 15 taxerit og der udj grundtaxt bereignit, mens her ickun annoteris for eftersiun og conferentze med de gamble mandtaler.
61. Karen Gieddes 165. 160.
62. Niels Svendsen bager 205. 300.
63. Anders Wogensen renteskriver 225. 350.
64. Bent tømmermans encke 140. 130.
65. Peter Wick perlesticher 150. 300.
66. Gabriel Jacobsen, nu Jørren Nielsen forige borgemester 335. 450.
67. Christian Cornelisens encke 155. 200.
68. Vldrick Grab kleinsmid 145. 250.
69. Johan Andersen skreder 125. 200.
70. Uldrick Kock kleinsmid 120. 170.
71. Jørgen Goltsmit 115. 170.
72. Sørren Jørrensen politiebetienter 120. 85.
73. Capitain Niels Baerfods leie vonning 125. 170.
74. Nicolaj Buhrmester guldsmid 120. 160.
75. Jørgen Tommesen øltapper 125. 135.
76. Lyder Ortmand urtekremmers leye wonning 125. 240.
77. Conrad Meisler snedker 125. 120.
78. Christen Jensen skreder 110. 230.
79. Lorentz Berger glarmesters leje voning 115. 150.
80. Lorentz Bergers iboende huus 120. 220.
81. Peter Skønefeld kandestøber, nu Hans Wilcken posemøntmager 120. 200.
82. Tommas Jansen wintapper 125. 200.
83. Lauridz Pedersen øltapper 125. 130.
84. Schipper laugshuus 455. 375.
85. Ole Ericksenn skreders leje wonning 120. 75.
86. Claus Wit buntmager, hiørnehuus 100. 75.
87. Detlef Johannsen skreder 145. 110.
88. Lauridtz Nielsen kiøbman 140. 110.
89. Andreas Knoch grofsmid 190. 300.
90. Nicolaj Steenssen, nu Otte Carlsen bager 165. 350.
91. Secreterer Adeler med en leye woninng til Kongens gade 370. 400.

Kirchegaarden.

92. Hr. Jens Jacobsens i boende gaard, nemlig kirckens huus i Admiralgaden, med en voninng paa hiørnet til Kirckegaarden 305. 350.
93. Johan Lorentz orgenistis residentz 90. 200.
94. Ole Munck klochers residentz 95. 200.
95. Mag. Michael Hendrichsens residentz 510. 600.
96. Ole Pedersen prammands enche 85. 60.
97. Isach Jacobsens brøgger leje wonning 90. 150.
98. 14 smaa wonninger i Vingaardstredet og Ulckegaden, Nicolaj kircke tilhørende 685. 350.

Ulchegaden.

99. Jens Nielsen brøgers leje wonning 60. 60.
100. Peter Andersen Studs leje wonning 60. 60.
101. Johan Emcke knifsmid 55. 60.
102. Jacob Eilersen raadmands enckes leie wonning 55. 60.
103. Karen Peder Drejers skolemesters encke 60. 60.
104. Anders Jørgensen slodzfogets tienner 42½. 60.
105. Cort Jacobsen snedker 60. 60.
106. Ole Gundersen skipper 45. 40.
107. Søren Jørrensens enke 55. 60.
108. Nicolaj Nold skoemager 60. 100.
109. Johan Frises enckes lejewonning 45. 70.
110. Hans Hansen tømmermands encke 55. 70.
111. Lieutenant Peder Studs lejewonning 60. 70.
112. Sewerin Hashagen knapmager 60. 70.
113. Jørren Olsen Bang skipper 55. 70.
114. Christen Larsen krogmager 60. 70.
115. Niels Knudsen skipper 65. 50.
116. Frandz Nielsen, nu Hendrich Behn kandestøbers enckes 2de wonninger 120. 225.

Wiingaardstræde.

117. Peter Christophersen schipper, har trej aars frihed fra d. 20 julij anno 1686, hiørnehuus 155. 140.
118. Bent Pedersen skreder 70. 80.
119. Mickel Hertz kleinsmid 100. 50.
120. Mathias murmesters 6 waanninger i en gang 180. 125.
121. Christopher Rolf snedker, med trej vonninger i en gang 235. 150.
122. Christen Pedersen paa Tøighuuset 75. 30.
123. Anders Pedersen seglingsmann 65. 40.

124. Anders Pedersen sandmand 65. 40.
125. Poul Rasmusen bødkers encke, med 3 wonninger i en gang 225. 110.
126. Lars Jensen skræder, med en wonning i en gang 140. 120.
127. Hr. estatzraad Gyldensparre 835. 1600.

Kongens torf.

128. Hr. admiral Christian Bielcke, niuder 14 aars frihed fra den 24 martj 1687, 2465. 1659.
129. Hr. cancelijraad Reinholt Meyer 780. 1100.
130. Fru Abel Sandberg 900. 700.
131. Hans exellence geheimeraad hr. baron Juel, med hosliggende waaninger i Laxsegaden og Vingaardstrede 1620. 1200.
132. Jockum Andersen gastgiefver 465. 450.
133. Jørgen Lorck skreder 75. 90.
134. Poul Knudsen Baadsted schippers encke 90. 90.
135. Simon Cronborg skomagers encke, nu Jacob Ridder schoemagers 2 wonninger i Vingaardstræde og 4 i Nellikestræde 205. 200.
136. Christen nagelsmid 95. 200.
137. Valentin Kerckberg hatstafferer, nu Claus Reimers huus 90. 150.
138. Claus Buckholtz glarmesters 2de woninger 150. 230.
139. Anders Clausen ligger 65. 80.
140. Hans Poulsen øltapper, hiørnehuus 170. 200.
141. Peder Pedersen Visiterer øltapper 70. 70.
142. Sørren Hansen baadzmann 70. 70.
143. Hendrich Jannsen baadsmand 60. 70.

Peder Rodis gang.

144. Sørren Pedersenn tømmermann 40. 50.
145. Peder Esbensen portener paa slottet 40. 50.
146. Kirstine sal. Lars Biørnsens, nu Morten Olsen tømmermand 47½. 50.

Till gaden.

147. Poul Pedersen Rørvig øltapper 65. 70.
148. Hintze Nielsens arfuinger, nu Sorren Nielsen consumptionsforwalter, hiørnehuus 75. 70.
149. Jørren Dawidsen tømmermand 50. 50.
150. Puul Joensen tømmermand 50. 50.
151. Anders Jonsen canceljbud 55. 50.
152. Christen nagelsmids leje wonning 55. 50.
153. Baltzer Fierling kleinsmid, nu Poull Broch paa Giethuset, hiørnehuus 50. 50.
154. Espen Andersenn tømmerman 50. 50.

155. Anders Sørrensen renteskrifvers enckes 12 wonninger i en gang 455. 500.
156. Gudmand Svendsen bager, med hosliggende wonninger 640. 430.

Delfinstrede, som og kaldis Dybensgade.

157. Peder Andersen Lifgvarde, hvis huus er icke taxerit udj dend gamble grund taxt, hiørnehuus 75.
158. Hans Louersen Grisebor tømmerman, hiørnehuus 45. 60.
159. Tyge bilthugers leje wonning 47½. 60.
160. Peder Sørrensen skreder 50. 60.
161. Bernt Haagen Halwor schippers encke 55. 60.
162. Mathias Tuesen constabels leye wonning 65. 70.
163. Johan Niemand skolemesters encke 75. 70.
164. Peder Jensen kiøbmands encke 75. 70.
165. Knud Sørrensen viceterers encke, hiørnehus 90. 120.
166. Svend Hansen skreder 85. 120.
167. Bertel Christensen skriver paa Holmen 85. 120.
168. Lars Larsen tobaksbinder 85. 120.
169. Jens Tommesen kiøbmann 85. 120.
170. Hans Hansen Trundhiems skipper 85. 120.
171. Isebraut Rasmusen blockedreyer, hiørnehuus 70. 100.
172. Lauridz Lauridzøns tobachsbinders leje wonning 85. 120.

Svalder gaarden.

173. Jacob plattenslagers 2 lejewonninger 70. 75.
174. Marcus Nelsen tømmerman 25. 25.
175. Michel Andersen slodsfogets tienner 55. 60.
176. Villum Monsen skipper 60. 50.
177. Madz Christensen skipper 60. 50.
178. Niels Arfvedsen tømmermand 60. 50.
179. Hr. Peder Ramløs, Holmens prestes hiørnehuus 140. 120.
180. Tyge bilthuggers 2de wonninger 220. 200.

Admiralgaden.

181. Tommas Skrøder sucker bager 280. 500.
182. Johan Christopher skreder 140. 150.
183. Magister Statius Koch 145. 150.
184. Nicolaj kirkes hus 145. 150.

Paa Kirckegaarden.

185. Anders Olsen skreder 80. 90.
186. Gregers Ifversen schreders encke 85. 60.
187. Wolfgang Lambregt bogbinder 210. 550.

188. Christian Casuben bogfører 195. 460.
189. Ole Pedersen skreder 160. 80.

Lille Fergestrede.

190. Johan Simon øltapper, hiørnehuus 185. 170.
191. Daniel Pedersen skibsskriver 115. 130.
192. Niels Christensen Faldorph skreder 135. 70.
193. Christian Isachsen snedker 170. 120.
194. Peder Christensen øltapper 165. 200.
195. Johan Eilersen, forige schoutbynacht 175. 350.
196. Claus Blom tobachsbinder 255. 350.
197. Lars Jørgensen wintappers encke 325. 250.

Lille Kirckestrede.

198. Peder Larsen, forige hofretskrivers encke 145. 200.
199. Johannis Backe, nu Vincentz Meins kremmer 155. 450.
200. Nicolaj Kattenberg wintapper 195. 500.
201. Præsident udj borgretten Hans Hiortes enckes hiørnehuus 695. 650.
202. Nicolaj kirckes hiørnehuus 40. 40.
203. Jørgen Andersen gastgiævers encke, nu Torben Nilsen islands kiøbman 320. 200.
204. Mr. Hendrich kongl. kochs leje wonning 90. 180.

Admiralgaden.

205. Rasmus Rasmusen cancelj forwalter 340. 500.
206. Hendrich Lydersenn sucherbager 225. 300.
207. Hendrich Lydersens ny gaard 230. 200.

Boldhusgaden.

208. Ditmer Burmesters enke 560. 600.
209. Peter Møller wintappers encke, nu Lars Pedersen 370. 400.
210. Poul Skæffer viintapper, nu Cornelis Christensen skipper 515. 400.

Ved Stranden.

211. Tommas Torsmide vrtekremmers enckes gaard og leje wonning 1260. 1000.
212. Hr. assessor og borgemester Christen Andersen 1245. 1300.
213. Rasmus Rasmusen cancelj forwalters gaard 645. 1000.
214. Kræmmer compagnie 730. 800.
215. Hendrich Behman vrtekremmer 1190. 1500.
216. Velb. hr. Ifver Krabbes gaard med leie wonninger, nu Peter Weylanndt 2100. 3500.

Fergestrede.

217. Peter Peckel vintapper, med en leyewonning til lille Færgestræde 900. 1200.

218. Philip Scheit vintappers encke, nu Peter Bechs leje wonning 500. 500.

Ved Stranden.

219. Raadmand Frandz Jonsens enckes gaard, med hosliggende leye wonninger 1130. 1400.
220. Assessor Bertel Jensens arfuinger, nu Fridrich Paulj wintapper 830. 1000.
221. Christen Nielsen øltappers encke 440. 400.
222. Johan Braunsted tobachsbinder, med 2de leje wonninger 1520. 1300.
223. Efwert Kruse køcheninspecteur 1150. 1000.
224. Giert Tommesen suckerbagers encke 220. 420.
225. Salig assessor Bertelsens arfuingers gaard og stald i Admiralgaden, nu hr. justitzraad Muhle 695. 1100.
226. Lars Jensen skreders leie woning, hiørnehuus 200. 200.
227. Margrete sal Johan Wulfs 215. 500.

Delfinstrede, som og kaldis Dybensgade.

228. Capitain Rolf Petersen, nu Walter Heideman, hiornehuus 170. 120.
229. Morten Svendsen schipper, hiørnehuus 75. 70.
230. Lieutenant Owedal 90. 70.
231. Capitain Peter Coonig van Ditmersken 85. 70.
232. Capitainlieutenant Claus Blom 90. 70.
233. Kirsten salig Nels fyrbøders 85. 70.
234. Anders Scham skipper 85. 70.
235. Capitain Peder Carlsens encke 85. 70.
236. Jørren Boesen Liere schipper, hiørnehuus 105. 70.
237. Christen Christensen bager, nu Tommas Jensen Dobbelsteens lejewonning, hiørnehuus 100. 100.
238. Capitain Meyer, nu capitainlieutenant Claus Mortensen 70. 70.
239. Lieutenaet Peder Stud, nu schipper Johan Hansen 65. 70.
240. Capitain Wichmand Petersens huus, med en anden øde plads, hand til stalderom bruger 150. 70.
241. Capitain Johan Brün 65. 70.
242. Capitain Jesse Blommendal, nu capitain Peder Olsen 65. 70.
243. Capitain Rejer Pie 65. 70.
244. Capitain Wichmands leie wonning 70. 70.
245. Capitain Jacob Jacobsen, nu Hans Colding 65. 70.
246. Capitain Claus 65. 70.

Laxegaden.

247. Salig Christen Viborgs enckes arfuinger 250. 150.
248. Schipper Jacob Pedersens huus, øde 125. 80.

249. Commandeur Besemacker 125. 80.
250. Capitain Johan Sivertz 115. 80.
251. Capitain Johan Behn 280. 120.
252. Hendrich Niemands leie wonning, nu Hendrich von Søestedt, Kongens barberere 155. 150.
253. Ober cammertienner Herman Weibergs leie wonning 105. 150.
254. Mester Cortes enke 105. 150.
255. Lieutenant Peder Hansen, nu mester Casper Knyper 100. 150.
256. Valter Hansen cancelie buds encke 95. 150.
257. Capitain Bernt Rolfsen 95. 150.
258. Capitain Jørren Biørnsen 130. 150.
259. Hans Kongl. Maytt. huus, beboes af capitain Pahl, nu Johan Schüt schibs tømmerman 115. 60.
260. Lorentz Corbian snedcher 90. 120.
261. Capitain Michel de Foss 85. 60.
262. Lambert Tademan megeler 85. 60.
263. Claus Rosendall schibsskriver 85. 60.
264. Hans Jensenn lantmaaler 85. 60.
265. Ole Anndersenn schipper 85. 60.
266. Jacob Laursenn schipper 90. 60.
267. Lars Larsen Fris skriver 85. 60.
268. Anders Pedersens encke 90. 60.
269. Lauridz Pedersen handelsmands huus, er iche taxerit udj forige gammel taxt 175.
270. Christen Bryne admiralitetz opwardter 90. 70.
271. Capitain Poul Justsens encke, nu mester Mouridzes encke 90. 70.
272. Lieutenant Jacob Doss, frj efter Kongl. Maytt. bref af dato 24 aprilis 1686, 90. 70.
273. Kirsten schibbyggers 90. 70.
274. Lieutenant Andreas Cortsens encke 90. 70.
275. Capitain Bonefeld 90. 60.
276. Bertel Madzøn (Masken?) tømmerskriver 90. 70.
277. Niels Laholms encke, nu capitain Rolluf Petersens encke 100. 60.
278. Capitain Rolf Petersens leiewonning, nu capitain Claus Güntelberg, hiørnehuus 140. 80.
279. Capitain Jonnas Solberg, nu Peter Drejer admiralitetz bud, hiørnehuus 125. 60.
280. Ole Jonsen skipper 95. 60.
281. Capitain Niels Olsen 100. 60.
282. Capitain Hans Nissens encke 105. 60.

283. Capitainl. Jacob Gabrielsen, nû capitain Peter Ørck 100. 60.
284. Hr. Jens Richersens residents, hiørnehus 260. 180.
285. Niels Olsen skreders hiørnehuus 155. 80.
286. Capitain Peter Hendrichsen 120. 80.
287. Birgete Tommas bøckers 125. 80.
288. Samuel Nielsen kirkeskrivers encke og arfuinger 125. 80.
289. Hans Svendsen wejerhuusskriver 125. 80.
290. Capitain Niels Barfod 125. 80.
291. Hans Huuswig vintappers hiørnehus 325 180.

Hommer gaden.

292. Jacob Jacobsen rebslagers hiørnehuus 300. 200.
293. Capitain Wichmands 2de leje wonninger 220. 150.
294. Anders Biørnsen mastemager 110. 75.
295. Jørgen Clausen fyrbøder 110. 75.
296. Capitain Antoni Ellers, frj efter Kong. Mats. bref af dato 24 aprilis 1686, 105. 80.
297. Skipper Ole Nelsen 95. 80.
298. Capitain Mickel Tommesen, hiørnehus 100. 60.
299. Bertel Trompeter 120. 60.
300. Laurids Knudtzens enche 100. 60.
301. Jens Nelsen skipper 90. 60.
302. Anna salig Hans Biørns 90. 60.
303. Frende Bendzøn Armsted skipper 90. 60.
304. Lieutenant Gustavus Mejer 90. 60.
305. Valentin Lorendz, nu Jørren Dinnesen navigations directeur, hiørnehuus 95. 60.
306. Ingeborg Lauridz Knudsens huus, øde, nu Ole Andersen skipper, hiørnehuus 90. 60.
307. Capitain Mortenn Petersen 70. 60.
308. Capitain Brun 70. 60.
309. Capitain Jørren Carstensen 70. 60.
310. Esben Sørrensens encke, nu mester Sørren, tømmerman paa Holmen, 70. 60.
311. Bendix Meisen raadmands arfuingers 3 wonninger 210. 250.
312. Hendrich Otte smids hiørnehuus 265. 200.
313. Salig magister Jens Hansens residentz, nu Nicolaj Kloumandz, hiørnehuus 275. 170.
314. Capitain Rolf Petersens 2de wonninger 170. 200.
315. Capitain Beniammins enche, nu capitain Jens Blommedal 90. 100.
316. Capitain Per Tommesen, nu capitain Jonnas Bong 85. 100.

317. Capitain Jens Jensen, hiørnehuus 95. 100.
318. Mathias murmesters leje wonning 115. 115.
319. Bent Torstensen schipper 90. 115.
320. Gudmand Pedersen schipper 90. 115.
321. Gert Jacobsen stoelmager 100. 115.
322. Poul Pedersen Viborg lantmaaler 100. 115.
323. Mester Daniel barberer 100. 115.
324. Frandz Frandzen kock 95. 115.
325. Claus Stipper fürbøder 100. 115.
326. Tommas Poulsen gvarde 105. 115.
327. Marckus Bolt bødker, hiørnehuus 135. 115.

Størrestrede.

328. Frandz Jonsen Schodz arfuinger, nu Anders Larsen commissariatz bud, hiørnehuus 190. 150.
329. Christopher Stegeman, opvarter ved Gen. Commissariatet 165. 150.
330. Peter Woldbeck flagmager 160. 150.
331. Tommas Christensen Galskiøt øltapper 160. 150.
332. Peder Jensen dreier 160. 150.
333. Rasmus Christensen Bloch øltapper 160. 150.
334. Jørren Jonsen schipper 155. 150.
335. Lorends Loumand uhrmager 160. 150.
336. Heinrich Møller trompeter 155. 150.
337. Sørren Jonsen foder marskalck 160. 150.
338. Capitain Hendrich Hansens enckes hiørnehuus 185. 150.
339. Tommas Jørgensen renteskrivers enkes tou wonninger, hiørnehuus 410. 320.
340. Generalmajor Fuxses leie woninng 170. 180.
341. Lorendz Mohr kremmer, nu Jørgen Bøfke raadmannd 340. 320.
342. Stephen Kruses enkes arfuinger 170. 130.
343. Holmens schole, hiørnehuus 190. 180.
344. Krigs collegio, nu beboes af hr. admiral Span, er intet maalt —. 500.
345. Commercj collegio, ej heller blefuen maalt —. 600.
346. Johan Franch Stenhugger 735. 250.

Ved Holmens revier.

347. Magister Jens Hansens encke 1090. 600.
348. Sl. Bendix Mesze raadmands gaard, nu Nels Justsen 840. }
349. Propriet. Bendix Mesze, som beboes af obriste Bielke 1810. } 1200.
350. Noch Bendix Meszis 2 wonninger 200. }
351. Sl. Claus Liimes enches 2de huuse 820. 600.

352. Jacob Eilersen raadmandz enke 1295. 900.
353. Mickel Mickelsen fiscal med leye wonning 670. 500 og 60.
354. Christen Cornelisens encke, nu magister Giert Vinnikes residentz, er ej separererit fra den nestfølgende udi dend gamle grundtaxt, 530.
355. Arnt Berntsens encke, nu cammeradvocat Succow 930. } 1000.
356. Michel Michelsen fiscals leie wonning, nu maalt under hofuit gaarden, og der under findes taxerit, mens udj dend gamle taxt har werrit anslagen for 60 rdlr.
357. Capitain Bonnefelds lejewonning 135. 6.

Summarum ofver dend nye grund taxt vdj Øster qvartier 85622½ rixdaler.

Dend gamle grund taxt udi bemelte qvartier 86650 rixdaler.

Strand qvartier.

Ved Stranden.

1. Hr. assessor og borgemester Bartholomeus Jensenn 865. 1100.
2. Cammerjuncker Vincentz Lerckis gaard, nu Gotfrid Fux 260. 600.
3. Gunder Fosbeen materialskrifvers gaard, nu Johan Reinholt engelske schomager, niuder frihed efter Hans Kong. Mats. bref og de reformeredis privilegier 270. 600.
4. Hendrich Verner vinhandler med 2 wonninger til Lær stræde 1000. 1400 og 250.
5. Anders Svendsen Iislandz kiøbmand, nu Hendrich Strube 610. 1000.
6. Christen Andersens encke i Falcken 270. 400.
7. Christen Mortensen schipper 325. 450.
8. Claus Reimer kiøbmandz gaard 510. 1200.
9. Jacob Kitzerous encke 595. 1200.
10. Mester Christian Franch barberer 535. 1000.
11. Efvert Funch wintapper 525. 1100.
12. Rudolph Boldewin, kongens buntmager 510. 1000.
13. Jockum Schomager, kongens skreder 495. 800.
14. Frandz von Hagen 595. 1000.
15. Peter Modzfeld raadmand 855. 800.
16. Hans Jørgen Mesen vrtekremmer 915. 1100.
17. Anders Søebøtkers gaard 350. 600.
18. Bente salig Jens Pedersens 215. 350.
19. Estatzraad Jørgen Elers 1070. 1200.

Lærstrede.

20. Jacob Albretsen schomager 120. 150.

21. Oliger Pauly 445. 700.
22. Hendrich Verners leje huus, nu findes maalt og taxerit under hofuitgaarden (Nr. 4).
23. Kirsten Roskilds 150. 100.
24. Morten Albretsens huus, er købt fra Jacob Feltman kremmers gaard og i dend gamle grund taxt paa Amager torf indført, 140.
25. Johan Christensen skreder 130. 120½.
26. Johan Nielsenn renteskriver 180. 188½.
27. Bertel biskops baghuus, noch en anden plads sammesteds, som enchen tilhørende, nu samptlig tilkommer auditeur Wodrup 170. 171 og 150½.
28. Christen Jensen skreder 140. 100.
29. Bent Christensen bager 140. 400.
30. Lars Andersen renteskriver 420. 500.

Hydskenstræde.

31. Hans Hendrich Pekel 95. 100.
32. Christen Winter brøgger, nu Dinis Laar glarmester 95. 100.
33. Niels Boyesen schomager 155. 100.
34. Christian Skøning kræmmer 95. 120.
35. Peter Holstes enke 100. 50.
36. Laurs Christensen, borgemester i Holbech 100. 100.
37. Jacob Ridder schomager 85. 100.
38. Capitain Beckers gaard 85. 100.
39. Peder Nielsenn knapmager 100. 50.
40. Hans Hansen posemøntmager 95. 60.
41. Mouridz Jensen meelmands encke 75. 60.
42. Hans Carstensen renteskriver, nu Erich Krag schomager 95. 150.
43. Bertel Stiuvers huus 60. 80.
44. Sørren Sørrensen kandestøber 55. 60.

Amager torf.

45. Assessor Gregorius Fleisker 790. 1400.
46. Assessor Christen Simonsenn 540. 800.
47. Noch assessor Christen Simonsens gaard 1020. 1400.
48. Efvert Weideman 670. 1100.
49. Doctor Thommas Bartholini encke 820. 1100.
50. Hans Frich kremmer 420. 700.
51. Bertel Biskops enche 655. 969½.
52. Jacob Feltmann kremmer 680. 900.
53. Claus Ifversens gaard, som hand self i boer, med leie wonning nest hos 800. 400 og 700.
54. Johan Møllekes enche 370. 550.

55. Assessor Hendrich Højer, nu Peter Dendas 385. 750.
56. Giert Pohlmann 520. 850.
57. Kield Larsen, nu Johann Danch 675. 1100.
58. Jørgen Elersen hatstafferer 660. 950.
59. Jocum Krich kremer 695. 750.
60. Ole Pedersen Vit 455. 500.
61. Jocum Snutum kremmer 260. 350.

Høybroestrede.

62. Giert Braskis enche 250. 400.
63. Marckus Glæde 1635. 1400.
64. Hendrich Schrøder sucherbager 320. 650.
65. Bernt Tham hatstafferer 305. 600.
66. Lyder Styfkens enche 500. 900.
67. Thommas Oxse kremmers enche 990. 1100.
68. Lyder Ortmand vrtekremmer 285. 500.
69. Wigant Michelbechers gaard 845. 900.
70. Magnus Prangers encke 1050. 950.
71. Jørgen Jørgensens gaard, er frj, som forregifves, formedelst det er stadens ordinarie giesthuus 1295. 1500.
72. Secretair Jacob Beckers encke 535. 700.
73. Christopher Herfort apotecher 980. 1050.
74. Jocum Karnatz arfuinger, nu Marcus Kurtz 335. 450.
75. Kirsten Ole Mustes, nu Jens Villadsen 160. 150.

Store Ferge strede.

76. Willum Blanchenheim barberer 215. 300.
77. Claus Clausen Høg 225. 200.
78. Hans Heitmandz encke 270. 350.
79. Anders Kellinghusen 530. 600.
80. Salig Jens Sørrensen kochs enche, nu Lars Nielsen 655. 1100.

Nye Børs.

81. Claus Bysing 670. 900.
82. Efvert Veidemands gaard 595. 900.
83. Assessor Pipper 585. 900.
84. Hans Isachsen købman 605. 900.
85. Hans Beckmann seilmager 605. 900.
86. Johan Frises enke 605. 900.
87. Jens Sørrenssen købmannd 615. 900.
88. Mads Christensen Iislands kiøbmanns pachhuuse, skal, som af rodemesterne angifuis, hafue kongelig frihed for indqvartering af dato dend 5 decembris 1685 875. 900.
89. Haus Kongl. Maits. Børs 6850. 13000.

Bag Børsen.

90. Suckerhuuset 1710. 1400.
91. Capitain Halwors enke, har 6 aars frihed fra den 21 octobris 86 490. 450.
92. Saltcompagniet, gammel 600, ny 400, 895. 1000.
93. Heidemands arfvingers gaard, nu Detlef Møllers 855. 1100.
94. Salig felt herre Schachis arfuingers gaard 980. 2200.
95. Grefinde Mothes i boende gaard, grefinde Mothes begge huuse, item grefinde Mothes gaard nest hos 2215. 900, 700 og 600.
96. Stadtholder Gabels arfuingers afbrente plads, tilhørende hr. gref Ahlefeld 1370. 1650.
97. Hendis Dron. Majts. afbrente plads, som hr. Muschulus bode, 450. 700.
98. Abraham Wogters gaard, som Hendis Majt. Droningen tilhører, 580. 1600.
99. Rigs marschal Johan Christoph von Cørbitz efterlefverske 585. 1000.
100. Boldhuuset med en wonning og leiekelder 1130. 2500.
101. Rigs marskalk vonn Kørbitz gaard, som staldmester Harstal beboer, 640. 400.
102. Ober marskalk Winterfelds gaard, v-maalt, —. 700.

Slodsholmen.

103. Hugo Lützows gaard 375. 400.
104. Hans Olsen kiøchenskrivers gaard 720. 700.
105. Christian Gertsen bogfører. 560. 600.
106. Ober cammertienner Veibergs encke 715. 1000.
107. Hr. ober cammer junker von Knutz gaard og en stor plads, har frihed paa sit grundmurede huus udj 10 aar fra den 2 junij 1688 1935. 1800.
108. Hans Kongl. Mats. gaard 1125. 2000.
109. Justitz raad Parsberg 1095. 1100.
110. Johan Høyer raadmand, gammel 200, ny 500, 550. 700.
111. Andreas Søbøtkers gaard, gammel 380, ny 320, 625. 700.
112. Estatz raad Mothes gaard 595. 900.
113. Doctor Wandalinus gaard 665. 800.
114. Hans Balck snedker 670. 800.
115. Justitz raad Hans Nansens øde pladz, gammel 600, ny 400, 1050. 1000.
116. Obriste Wilkenn 690. 300.
117. Mons Lemvigs 2de huuse 150. 200.
118. Jacob Jensen rustmester 155. 150.

119. It Kongl. Mats. huus 85. 100.
120. Nels Andersen tøighusskriver 75. 100.
121. Carl Fridrich Andersen togmester 65. 150.
Summarum ofver dend nye grund taxt udj Strand qvarter 71695 rdlr.
Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 100630 rdlr.

Snarens qvarter.

1. Stadens Weyerhuus med Vrager broen og Slagterboerne, ere frj efter rodemesternes foregivende 2300. 400.

Snaregade.

2. Torben Madsens arfuingers huus med leie voning og pachhuus til canalen, nu Diderich distelerers creditorers huus 790. 700.
3. Claus Kochis efterlefverske, nu Bernt Berntsen gartner 515. 400.
4. Mouridz Mandixsens leie wonning og hans iboende gaard 730. 250 og 800.
5. Jens Christensen rebslager 340. 400.
6. Giert Meyers arfuingers gaard, nu Jørgen Simonsen procurator 340. 450.
7. Morten Nielsen raadmand 300. 450.
8. Tommas Engelbrechtes arfuingers gaard 290. 350.
9. Jens Nielsen skreders hiørnehuus 80. 55.
10. Laurids Jensen stopper 75. 55.
11. Peter Kloumannds gaard med bag gaarden og 3 leie wonninger til Compagnie strede 870. 1290.
12. Sørren Rasmusen secreterer 275. 600.
13. Jacob Sørrensen renteskriver med tilhørende leie wonning til Compagnie stræde 515. 900.
14. Erich Børgesen brøger, har 3 aars frihed fra den 13 novembris 1687 efter rodemesternis angifvende 320 200.
15. Jørgen Bøfkes gaard med 2de leie wonninger til Compagnie stræde, nu Jacob Johansen 795. 900.
16. Wendel salig Hanns Helwerskous 425. 375.
17. Giert Mejers dend yngre hiørnehuus 375. 400.
18. Niels Jensen købmand 180. 250.

Ved dend nye broe.

19. Jens Høg øltapper, hiørnehuus 105. 60.
20. Anders Olsens huus 105. 50.
21. Hans Larsen schippers arfuinger 130. 25.
22. True Torkildsen schipper 130. 25.
23. Peder Madzøn schipper 130 31¼.

Magstrede.

24. Peder Christensen købmans ny wonninger, hiørnehuus 165. 200.
25. Johan Ronum stads megler 250. 250.
26. Poul Hansen Iislandz kiøbmann 245. 160.
27. Giert Meiers arfvingers gaard, nu Kej Persen Iislands købman 145. 125.
28. Assessor Hans Nelsens huus og sæbesyderj 285. 200.
29. Hans Muus kiøbman, niuder frihed efter rodemesternis foregifvende udj 8 aar fra 8 februarij 88 paa 111¾ rdlr. gl. taxt 325. 200.
30. Christopher Gros stadz biugmester 305. 150.
31. Bent Gutersen 65. 81¼.
32. Hans Andersen brendevinsbrender 385. 180.
33. Antonj Rentz farfver 425. 160.
34. Jens Mouridzøn rebslager 280. 100.
35. Capitain Antonj Elers huus 270. 100.
36. Lauridz Sørrensen brendevinsbrender 235. 100.
37. Peder Bendzon skreder 120. 60.
38. Niels Nielsenn prammandz encke 115. 100.
39. Peder Tommesen brøger med en leie wonning til Compagnie strede 430. 500.
40. Jocum Winniche brøger med 2de wonninger til Compagnie strede 480. 500.
41. Niels Børgesen brøgger med en wonning til Compagnie strede 430. 500.
42. Assessor Hans Nelsen 220. 350.
43. Hendrich Andersen brøger 275. 400.
44. Bertel Friberg skreder 103. 70.
45. Herman von Lenkerken kiøbman 380. 700.

Vandmølle strede.

46. Nicolaj Ballii, førige drabant, hiørnehuus 105. 30.
47. Christen Christensen schipper 110. 100.
48. Jørren Elersen hatstafferers brøgger gaard, nu Lars Ibsen 535. 550.
49. Morten Jensen skreders hus 140. 100.

Compagnie strede.

50. Christen Christensen skreder 360. 500.
51. Anders Søegaard brendevinsbrender 230. 180.
52. Svend Bendzøn brøger, nu Christian Brant 385. 650.
53. Peder Christensenn kleinsmid, hiørnehus 100. 60.
54. Morten Munch brøger 445. 400.
55. Jocum Lov slagter 285. 500.

56. Hendrich Schrøder 240. 300.
57. Hendrich Jensen kiøbmann 300. 225.
58. Carsten Carstensen rebslager 440. 300.
59. Friederich Eisenberg byefoget, hiørnehuus 465 650.
60. Peder Laursen forige brøgger 225. 300.
61. Secreterer Seckmans gaard med 3 wonninger til Badstustræde 630. 800.
62. Jacob Baltzersen øltapper, hiørnehuus 110. 200.
63. Richert Joris bager, hiørnehuus 380. 500.
64. Det danske Compagnie med 3 wonninger 790. } 600.
65. Peter Regelsens gaard, købt fra det danske Compagnie 150. } 600.
66. Niels Andersen brøgger, har 3 aars frihed efter rodemesternis foregifuende fra den 22 septembris 1686, 495. 250.
67. Assessor Hans Nelsens gaard, siges at hafue 6 aars frihed, 625. 450.
68. Peder Olsen brøggers gaard 245. 380.
69. Jenns Nielsen nu raadmandz gaard, Christen Westesen berettes af rodemesterne at hafue 10 aars frihed fra den 7 junij 87, 395. 650.
70. Peder Olsens gaard, nu Jost Christenseu brøger 230. 350.
71. Christian Meyer kiøbmann 310. 300.

Lille Knabroe strede.

72. Sørren Pedersen reebslager 70. 100.
73. Svend Bentsens leie wonning, nu Christian Brandt 60. 100.
74. Jens Mouritzens leie wonning 130. 100.
75. Christen Holch smid, nu Siwert Boye smid 130. 100.
76. Peder Ogelbyes leje wonning, nu Hans Lewesen 130. 100.
77. Jens Hansen Iislandz kiøbmann 60. 53½.
78. Niels Jacobsen Iislands kiøbmann 60. 53½.
79. Lars Erichsen skreder 60. 53½.

Store Knabroe stræde.

80. Hendrich Schrøder glarmester 75. 70.
81. Peder Pedersen Storup, nu Jacob Nielsen muurmester 50. 60.
82. Else Tessis, nu Anders Svendsens lejewonning 45. 50.
83. Cornelius posemontmagers enche 45. 50.
84. Anders Hansen skippers hus, efter rodemesternis beretning har 3 aars frihed fra den 12 novembris 85, 50. 50.
85. Børge Hansen smids enche, nu Hendrich Madzen schomager 65. 65.
86. Thommas Olsen schipper, berettes af rodemestrene at hafue 3 aars frihed fra den 12 novembris 1685, 55. 60.
87. Per Persen Holst schipper 65. 70.
88. Oge Portners huus 75. 100.

Badstue stræde.

89. Jørgen Bartner snedcher 75. } 250.
90. Dafuid Egharts huus 125. }
91. Tommis Jensen Dobbelsteens gaard med en vonning 410. 500.
92. Assessor Hanns Nielsens leje wonning 290. 350.
93. Ole Monsen øltapper 90. 100.
94. Ifuer Jørgensen skomager 90. 80.
95. Anders Joensens enches gaard, har verrit afbrent og nu igien nye biugning 85. 50.
96. Marcus Jørgensen skoemager 60. 40.
97. Hans Villumsen skomagers huus 65. 40.
98. Hans Larsen kiøbt en dehl af Peder Rasmusen renteskrifuers plads i Badstue stræde 100.
99. Erich Rasmusen 65. 30.
100. Clemmend Jensens huus 50. 30.
101. Jørren Mortensens huus 65. 50.
102. Hans Pedersen fod gvarde 60. 30.
103. Johan Torkildsenn schomager 60. 50.
104. Niels Olsens huus 135. 100.
105. Daniel Daskous enche 75. 30.
106. Mickel Michelsen skomagers enche 85. 60.
107. Anders Kellinghusens plads 80. 150.
108. Poul Pedersens pladz 80. 100.
109. Lenert Hochlej schomager 135. 150.
110. Helle Olsen schomager, frihed udj 3 aar fra den 6 maij 1687 efter rodemesternis foregifvende 135. 150.
111. Peder Ogelbye brøgers gaard med en leie wonning, sampt et støche plads, hand fra det danske Compagnie har kiøbt, som til denne grund nu er sammenføyet, 420. 525.
112. Peder Hansen beendrejers huus 90. 100.
113. Peder Barsebech 80. 125.
114. Ole Kyse muurmester 125. 250.

Broleger stræde.

115. Johan Trimand drejer, hiørnehuus 135. 133½.
116. Christen Treiner drejer 90. 66⅔.
117. Schredernis laugshus, schredernis kro, samt een leie wonning i Endeløs strede 490. 300 og 260.
118. Mogens Jensen skreder, hiørnehuus 55. 100.
119. Anders Sørrensens encke 65. 100.
120. Christen Jespersen haufne foeget 140. 100.

121. Anders Poulsen skreder 145. 125.
122. Peder Lerkis encke 270. 350.
123. Christopher Frandsen brøger 275. 350.
124. Jens Kolding skomager 100. 50.
125. Peder Hansen kandestøber 135. 100.
126. Christen Arntsen, nu Christopher Bang 550. 400.
127. Søren Jensen brøger 275. 350.
128. Rasmus Nelsens encke 260. 350.
129. Bent Monsen brøgger 275. 500.
130. Diderich Schelling guldsmid 175. 250.
131. Niels Pedersen edichebroger 235. 125.
132. Peder Regelsenn Iislands købman 420. 600.
133. Peder Jensen Riber 170. 125.

Endeløsstrede.

134. Hendrich Schults lif gvardes encke 95. 120.
— Schredernes leie vonning i bemelte stræde findes nn maalt ved deris kroe-huus og i dend nye taxt tillige med deris laugshuus til Broleger stredet indført, vide Broleger strede 117.
135. Schomagernis laugshuus 195. 200.
136. Peder Ogelbyes vonning 220. 200.
137. Mathias Erlandsen, før lif gvarde 37½. 40.
138. Laurs Larsen tobachsbinders wonning 37½. 40.
139. Hans Bruns leie wonning 60. 100.
140. Bonde Tostensen skreder 55. 100.
141. Mester Hans Bordings huus 40. 60.

Raadhuus strede.

142. Anders Larsen brøger 330. 250.
143. Commissarii Junges gaard 270. 350.
144. Doctor Casper Bartholinj leie wonning, nu Fridrich Knøtel skreder 105. 100.
145. Claus Scharmer hattemager 120. 100.

Nye torf.

146. Peder Jensen vrtekremer 355. 250.
147. Peder Willumsen byefogets encke 420. 550.
148. Jørgen Grim Hamborger post 245. 250.
149. Hans Michelsen brøger 375. 400.
150. Sørren Pedersenn brøger 395. 400.
151. Hans Lewesenn brøger 795. 800.

Gammel torf.

152. Helmer Dirichsens encke 805. 1000.

153. Hans Larsen gestgeber 415. 350.
154. Lars Ibsen brøggers gaard, blifver nedbrudt til gadens indrettelse 450. 450.
155. Anders Gregersens enche, nu Lars Nielsen Fog brøgger 500. 800.
156. Morten Mouridzen 230. 300.
157. Justitzraad Vilhelm Worm 550. 800.
158. Jacob Eskenberg, hiørnehuus 415. 500.

Klædeboderne.

159. Anders Christensen handskemager 190. 175.
160. Marchus Terkeldsen kiøbmann 210. 350.
161. Jørgen Libendal bager 445. 600.
162. Hans Michelsen kiøbmann 415. 700.
163. Frue Magdalena salig Peder Lassens 670. 750.

Vimmelskafftedt.

164. Lorends Hansen Holst 200. 200.
165. Erhart buntmager, nu Herman Riis 155. 160.
166. Niels Envoldsen stads houptman 925. 540.
167. Poul Krakou buntmager 170. 200.
168. Jørgen Biermands enches huus 160. 175.
169. Johan Houmands plads, nu Hans Hendrich Grønner til sin plads har bekommit og tilsammen i en gaard er biugt 475. 425.
170. Hans Jørgen gartners plads og Hans Ihmes handskemagers plads, som nu tilhør Hans Jacob garber, og er giort af begge en gaard 460. 350 og 100.
171. Hans Andersen feldbereder 165. 100.
172. Thue Wolf feldbereder, hiørnehuus 380. 250.
173. Johan Høymand kongens schomager 295. 300.
174. Hans Ihmes handskemagers grund, som forhen har tilhørt Sander Graa, og hand nu har kiøbt af Peder Rasmusen renteskriver, som og en dehl af pladsen har solt til Hans Larsen udj Badstue strede og der taxerit, 525. 470.
175. Jørgen Remsniders huus 145. 50.
176. Anders Olsen brøggers enche 235. 200.
177. Nicolai Svidsers enches huus 315. 225.
178. Marcus Kurtz isenkremmer, nu monsieur de Mohr 340. 350.
179. Frue Bente Vhrnis gaard 740. 1000.
180. Bertel Stiuwer 370. 450.
181. Anders Jensen bager 255. 250.
182. Villum Hesselberg 495. 500.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Snarens qvartier 49575 rdlr.

Dend gamle grund taxt j bemelte qvartier 50568$\frac{1}{6}$ rdlr.

Wester qvartier.

Raadhuus strede.

1. Niels Nielsen grofsmid 330. 300.
2. Peder Rasmusen vragers enche 215. 250.
3. Anders Michelsen kleinsmid 195. 150.
4. Peder Jensen tømmermann 175. 100.
5. Elisabeth salig Rasmus Jensen schreders 130. 100.
6. Ole Andersen broger 270. 400.
7. Niels Monsen rebslager 140. 180.
8. Jens Laursen fiskebløder 85. 120.

Farregaden.

9. Anna salig Mathies Jensen rebslager 170. 200.
10. Lorendz Kreiers staldplads 165. 50.
11. Birgete salig Lars Hansen Høyers, nu Ole Jensen brøger 135. 50.
12. Bent Andersen skipper 70. 60.
13. Ole Hellesen fisker 80. 50.
14. Michel Arnt constabel 80. 50.
15. Michel Arnt 80. 50.

Perlegaarden.

16. Salig doctor Simonn Poulsens arfuinger 55. 150.

Farregaden.

17. Ole Jonsen coufardj schipper, niuder frihed udj 3 aar paa jndqvartering, for nye biugning, fra michaelj 1686, 80. 50.
18. Margrethe salig Ole Simonsens 335. 450.
19. Peders Hansen Skønnings gaard med hosliggende 2de woninger 440. 300.
20. Peder Høyers, nu Ole Jensen brøgers gaard, med hosliggende 3 woninger 555. 500.
21. Mathies Pedersen Iislands kiøbmand 215. 350.
22. Jens Crone brøgger, nu Fendrich Christen Andersen drabant 100. 140.
23. Hans Tess brendevinsbrender 110. 140.
24. Peder Jensen skipper 80. 150.
25. Anna salig Nicolaj Rendzis 355. 250.
26. Lorends Kreyers gaard 325. 300.

Vandkonsten.

27. Karen salig Christopher Herring 425. 300.

28. Børge Andersen 100. 100.
29. Lucas Ütrecht visiterer ved Toldboden 305. 400.
30. Laurs Biørnsen brøger 400. 350.
31. Maren salig Gert Pippers 780. 400.

Gaasegaden.

32. Joen Lauridzøn rebslager 70. 80.
33. Sørren Andersen kongens biugnings skriver 45. 60.

Farregaden.

34. Peder Olsen coufardj baadsmann 70. } 60.
35. Poul Jensenn 27½. }
36. Anders Jensen maltgiørers gaard med en leie woninng til Gaasegaden 235. 220.
37. Elisabet salig Bent Knudsen vandmesters gaard med 3 wonninger 315. 300.
38. Dorthe salig Biørn Erichsens, nu Søren Jensen 95. 120.
39. Jørgen Hansen Hue schræder 90. 70.
40. Christen Simonsen snedker 205. 250.
41. Hans Villadsenn 150. 180.
42. Justitz raad Rosenheim tuende wonninger, dend eene beboes af hannem self, dend anden er cordovans manufactur 460. 500 og 200.
43. Wartow med indheignit plads, strechende sig ud til Løngang strede og Volden 2385. 500.

Synderwold.

44. Troels Olsen vognmands wonning 45. 50.
45. Jørren Tommesens 2de wonninger, niuder frihed for jndqvartering for nye biugning udj 3 aar fra den 18 novembris 1686 af 55 rixdaler 110. 110.
46. Anders Bendsen tømmermandssvend 55. 60.
47. Jørren Jacobsen arbedz karl 85. 60.
48. Christen Jensen skreders 5 wonninger 220. 100.

Farregaden.

49. Joen Larsen arbeidz karl 65. 60.
50. Een wonning ud til gaden, 3 dito inden i gaarden, af de fattiges wonninger, 100. 100 og 75.
51. Michel Nielsenn brendevinsbrender 80. 100.
52. Jacob Pedersen snedker 75. } 200.
53. Niels Andersen pligts karl } gl. Birgete Hanns } 45.
54. Anders Pedersen hiulmand } Mandixsens for- } 45.
55. Hans Rasmusen seiglingsmand } rige wonninger } 45.
56. Mickel Mandag ofuerskierer 90. 125.

57. Poul Schintler glassnider 150. 75.
58. Laurs Olsen maler 70. 60.
59. Christen Nielsen nagelsmid 70. 60.
60. Peder Hansen skreder 70. 60.
61. Michel Hansen kleinsmid 70. 60.
62. Jens Nielsen bagers gaard med 2 wonninger 520. 460.

Hestemølle stræde.

63. Poul Hansen schipper 80. 100.
64. Jens Sørrensen muurmester 75. 60.
65. Jørgen Joensen fisker 50. 50.
66. Peder Madzønn brendevinsbrender 100. 140.
67. Peder Mortensen skipper 50. 60.
68. Stadens auflsgaard, som scharpretteren paa boer 140. 100.
69. Peder Tiesens 8te wonninger 445. 200.

Lawendel stræde.

70. Peter Petersen garber 145. 200.
71. Søren Olsen coufardj mand 105. 120.
72. Peder Hansen Winding, nu Raane Nielsenn brendevinsbrender 75. 80.
73. Lauridz Pedersenn brendevinsbrender 75. 100.
74. Niels Torbensen schipper 75. 100.
75. Johann Runchels 6 wonninger, derhos en indheignet hauge 320. 200.
76. Troels Olsen vognmandz gaard 110. 100.
77. Anders Larsen brøgers wonning 40. 27.
78. Tommas Mortensens 2de wonninger 80. 53.
79. Ole Olsenn tømmermand paa Holmen, ej taxerit i dend gamle taxt 30.
80. Anna salig Giert Tommesen Schrøder sucherbagers hauge, nu Christopher Munch procurator med sin indkiørsel til haugen, der foruden tilleggis 400 rdlr. grund i dend gamle taxt for 2de siæleboders wonning, som laa i Smekeborg gangen og er lagt til haugen 340. 100 og 400.
81. Sørren Møllers vognmandgaard med hosliggende 2de wonninger 240. 300.
82. Christen Madsen brendevinsbrenders 3de wonninger 135. 225.
83. Mathies Mortensen schipper 60. 75.
84. Anders Nielsen baadzmand 55. 50.
85. Torbiørn constabel 60. 60.
86. Jens Poulsenn baadzmand, nu Olle Joensen 60. 60.
87. Lars Andersenn brendevinsbrender med en hosliggende leie wonning, streckende sig ud til Fiurings gang 95. 60.

88. Niels Pedersen 50. 60.
89. Hans Nielsenn seiglingsmand 55. 70.

Kattesund.

90. Guldbrand Svendsen 60. 80.
91. Margrete salig Helmer Dirichsens wonning 50. 50.
92. Wor Frue kirches 6 wonninger 285. 285.
93. Salig mester Oluf gvarnisons scharprechters gaard 90. 200.
94. Mads Rasmusen saugskierers gaard 115. 130.
95. Peder Jensen slagters gaard 100. 130.
96. Kirsten salig Daniel Eichhorns 125. 100.
97. Niels Michelsenn procurator 105. 150.
98. Hans Præn wæfuer 90. 140.
99. Oluf Jensen muurmester svend 85. 140.
100. Erich Schlechtkrull bager 100. 120.
101. Johan Schlechtskrull schomager 65. 105.
102. Niels Christophersen 65. 105.
103. Cort Lyder hattemager 65. 70.
104. Christopher Jonsen brendevinsbrender 65. 50.
105. Salig estatz raad og præsident Reeseners 3de wonninger og stadens 6 voninger, beboes af byens betiendter 350. 200.

Sluttergaden.

106. Stadens arrest huus med en wonning 240. 60.
107. Peder Rasmusen grofsmids gaard med eu hosliggende leie wonning 155. 100.
108. Inger salig Peder Hansen Corsøers 4 vonninger 170. 133½.
109. Else salig Hans Nielsen tømmermandz 2de wonninger 110. 66⅔.
110. Niels Olsen brøggers gaard med hosliggende 2de wonninger 320. 300.

Nye torf.

111. Hendrich Holst procurators gaard 280. 180.
112. Alhed salig Christian Viborgs gaard 330. 400.
113. Cristopher Munck procurators grund 335. 450.
114. Salig gref Frieses gaard med hosliggende 5 wonninger, nu Hans Kongl. Majt. tilhørende 2275. 2000.
115. Manufactur gaarden 650. 600.

Gammeltorf.

116. Hans Jørgensen 190. 100.
117. Else salig Dirich Rasmusens gaard med 2de hosliggende wonninger 580. 400.
118. Peder Andersenn Kieldsoe 180. 200.
119. Cancelie raad Peder Hiortes gaard 785. 900.

120. Hendrich Robbe yrtekremmers gaard med 2de hosliggende vonninger 545. 590.

Vognbadstue strede.

121. Niels Nielsenn hockers huus med 5 andre wonninger udj hos liggende hannem tilhørende ganng 100. 210.
122. Peder Tommesens vonning 70 100.
123. Hans Jørgen Ogelbyes wonning, nu Peer Ogelbye, 65. 175.
124. Torchild Andersen slagters gaard med en hosliggende wonning 150. 160.
125. Johan Fosz buntmagers wonning 90. 120.
126. Anders Olsen brendevinsbrender 90. 120.
127. Svend Nielsenn schibs tømmermand 32½. 40.
128. Albert Everdsenn schibs tømmermand 45. 50.
129. Anne salig Soren Nielsen wognmandz gaard med hosliggende 4 vonninger, nu Jens Søfrensenn 345. 330.
130. Inger salig Peder Hansen Korsøers twende wonninger 90. 120.
131. Jørren Hansenn tømmermands svends vonninng 22½. 50.
132. Niels Hannsen muurmesters twende wonninger 95. 100.
133. Peder Madsenn hiulmands gaard 80. 100.
134. Lieutenant Peder Tommesens tvende wonninger, nu Adtzer Svendsenn muurmester 80. 60.
135. Niels Pedersen brøggers gaard 130. 250.
136. Niels Hannsen muurmesters gaard med en hosliggende wonning 250. 200.

Lille St. Clemmends strede.

137. Else salig Diderich Rasmusens fiire wonninger 120. 100.
138. Doctor Hanns Wandels gaard 110. 100.
139. Ole Nielsenn slagters gaard 150. 100.
140. Søren Pedersens wonning 30. 10.
141. Svend Hansen Stabbe schippers vonning, berettis at hafue staaed under een grund taxt med Christian Bertelsenn brøggers gaard i Vestergade, som der i dennd gamble taxt findes indfort, 60. —.
142. Jens Pedersens vonning 40. 50.

Vogenbadstue strede.

143. Niels Pedersenn arbeidz karl 45. 50.
144. Hans Torsten saugskerer 40. 50.
145. Anders Jacobsen schreder 32½. 40.

Vesterwold.

146. Hans Bøyesen brendevinsbrender med 4 wonninger till lille St. Clemmends strede 420. 110 og 50.

147. Gundel Funckels kaldunsmannd 80. 40.
148. Niels Christensen mellum ligger 65. 50.
149. Peder Andersen høkers 2de vonninger 165. 100.
150. 2de de fattiges siæleboder 170. 20.
151. Anna sal. Giert Tommesen sucherbagers 3de wonninger 205. 37½.
152. Niels Nielsen høchers vonning 55. } 37½.
153. Hans Madsen arbedskarl 37½. }
154. Tommis Jensenn Dobbelsteens 2de vonninger 85. 18¾.
155. Hendrich Pedersen høcher 40. } 37½.
156. Niels Larsen arbedzkarl 40. }
157. Bertel Andersens vonning 35. 18¾.
158. Poul Sørrensenn slagters gaard 90. 60.
159. Maren salig Niels Nielsens 40. 60.

Mickel Brøgers gade.

160. Tvende fattige siæleboder 90. 50.
161. Anders Andersen brendeviinsbrender 50. 50.
162. Erich Clausen høcher 50. 50.
163. Peder Børgesen coufardj 50. 80.
164. Lars Hansen schipper 75. 60.
165. Salomon Jensen schoflicher 45. 20.
166. Lieutenant Peder Tommesen 95. 40.
167. Niels Olsen tømmermann 50. 26.
168. Torben Gudmandsen baadsmann 50. 26.
169. Peder Bendsen coufardie baadtzmannd 55. 26.
170. Jens Larsen øltapper 55. 26.
171. Joen Hansen fisker 90. 26.
172. Michel Aurs vonning, hofuitgaarden som hand self beboer Hellig Kaars stræde, 90. 40.
173. Villum Rasmusen drejer 37½. 50.
174. Niels Christensen Rolf 40. 50.
175. Pølsegaarden med derudj liggende vonninger, tilhørende de fattige 210. 350.
176. Anders Jensen schibs koch 60. 75.
177. Jep Sørrensen høcher 50. 25.
178. Ole Svendsen coufardj 32½. 20.
179. Ole Jensen coufardj 47½. 25.
180. Cort Bram øltapper 37½. 25.
181. Mathies Hendrichsen woldmester 32½. 25.

Fiurens gang.

182. Torben brøger, 4 vonninger, 215. 160.

183. Jacob Christensenn visiterer ved consumptionen 25. 40.
184. Bente Borer 35. 50.
185. Niels Michelsen procurators 2de voninger 85. 100.
186. Niels Borgesen schoeflicher 37½. 65.
187. Lars Olsen brøger svends vonning, berettis af rodemestrene at hafue 3 aars frihed fra 17 septembris 86, 80. 130.
188. Karen salig Ole Kruses wonning 35. 55.
189. Rasmus Dirichsen jern kremmer 32½. 40.

Hellig Kors stræde.

190. Anders Andersen skreder 60. 120.
191. Peder Hartwigsenn brendewinsbrender 75. 70.
192. Sidsel Christen Mortensens 70. 90.
193. Lars Madzon høcher 47½. 40.
194. Morten Hansen vantmager 50. 50.
195. Niels Michelsen procurators vonning 50. 60.
196. Lars Rasmusen slagters gaard 90. 180.
197. Jens Rasmusen møllers gaard med hosliggende 3 vonninger 340. 420.
198. Cornelius Svendsen 55. 50.
199. Niels Hansens gaard med hosliggende vonning 210. 400.

Store St. Clemmends strede.

200. Mag. Hans Callundborg i Roskilde 4 vonninger 240. 125.
201. Johan Adolf Baxmand 65. 75.
202. Hans Nielsen høcher 60. 40.
203. Casper Boumannd blichslager 30. 40.
204. Bernt Hantslager skorstensfejer 100. 100.
205. Hans Christensen snedcher 70. 140.
206. Lars Andersen couferdj 40. 75.
207. Margrete Pedersdaatter 40. 75.
208. Søren Pedersenn nagelsmid 85. 150.
209. Anna salig Ole Jensens karremager 100. 70.
210. Tommas Kiøge 75. 70.
211. Andreas Arfvedsen slagter 150. 200.
212. Johanne salig Oluf Arfvedsens tømmermands enche 85. 50.
213. Arfved Svendsenn vognmand 110. 200.
214. Peder Jørgensen brendewinsbrender 95. 175.
215. Arfued Pedersen bødker 55. 60.
216. Madz Jensen Koch 80. 60.

Vester gaden.

217. Niels Nielsen Slagelse 265. 250.
218. Dienis Simonsenn kiøbmann 285. 250.

219. Mads Knudsen bager 185. 150.
220. Johanne salig Hendrich Bøchmans gaard med leie wonning ud till Vognbadstu stræde 275. 250.
221. Kirsten salig Anders Gregersens gaard, nu Lars Nielsen 260. 300.
222. Johann Runckel 270. 300.
223. Sørren Olsen kiøbmands gaard med en leie wonning ud till Wogn badsstu strede 190. 200.
224. Carsten Pedersen vrtekremmers gaard med en leie wonning ud til Wogn badstue stræde 225. 250.
225. Mickel Jostsen høckers gaard med en leie wonning ud til Vogn badstue strede 130. 100.
226. Jacob Pedersen høcher med en leie wonning ud til Wogn badstue strede 145. 100.
227. Simon Drejer bagers gaard 195. 200.
228. Christen Poulsen grofsmid 155. 155.
229. Christen Nielsenn kleinsmid 95. 80.
230. Thømme Christensens gaard 285. 180.
231. Morten Hansen karremager 115. 150.
232. Johan Nielsen brøgers gaard 340. 400.
233. Simon Borch remsnider 75. 50.
234. Svend Hansen nagelsmids huus med en øde plads til Lille St. Clemmends strede 165. 150.
235. Augustinus Clausen brøgger 245. 300.
236. Hans Olsen brøggers gaard med hosliggende leie wonning 355. 350.
237. Christen Bertelsen brøgger 330. 350.
238. Diderich Knudsenn vinhandlers brøger gaard med en leie vonning til Wester port 455. 400.
239. Lieutenant Peder Musis huus 90. 100.
240. Baldtzer Henrich snedcher 85. 50.
241. Karen salig Andersis vonning 90. 100.
242. Simon Pedersens gaard, hiørnehuus 240. 350.
243. Doctor Holgers vonning 60. 50.

Torfvet ved Vand konsten.

244. Mester Lorends badskers gaard med 2de hosliggende leie wonninger 500.
245. Niels Bendzøn møllers gaard med hestemølle 220. } 400.
246. Secreterer Adlers gaard og wonninger 990. —.

Løngangstrede.

247. Marschal Lützows leie wonninger, er indført i dend gamle taxt under hofuitgaardenn, 370. —.

248. Else sal. Dirich Rasmusens gaard med 2de leje vonninger 210. } 100.
249. Doctor Ole Borchis gaard 205. }
250. Claus Jorgensen renteskrivers gaard med beliggende leie wonning 415. 400.
251. Mester Lorendz Zorn bartskers gaard med hosliggende 2de vonninger 235. 69¾.
252. Anders Mortensen brendewinsbrenders huus, berettis af rodemestrene at have 3 aars frihed fra den 9 junij 1686, 75. 28¼.
253. Mester Lorends Zorn bartskers huus med derhos en øde pladz og der bagved en indhegnit hauge 270. 264.
254. Christopher Vips vefvers huus 37½. 26.
255. Christen Nielsenn brendewinsbrender 105. 32¼.

Vd til Volden.

256. Niels Pedersen schoflicher 45. 21¾.
257. Pelle Larsen steenførers huuse med en hosliggende øde plads 140. 58.

Disse forskrefne proprietariers gammel taxt i en summa bedrager 500 rdlr. og findes her saaledis passerit imellum dennem.

Stormgaden, nordre siide.

258. Christian Brech Kongl. Mats. lacherers tvende vonninger og der hos en øde plads, strechende sig til Volden og er v-taxerit i dend gamle taxt 375. —.
259. Gen. biugmester Lambert von Hagens gaard med hosliggende hauge 815. 700.
260. Hendis Majts. gaard, som hendis hofpredicant beboer, 315. 350.
261. Marskal Lieutzous grundmurede gaard med hosliggende leje vonninger ud til Løngang strede, som har staaet tilforn under en taxt, 770. 150.
262. Obristlieutenant Robberts gaard med hosliggende leie wonninger og øde plads ud til Canalen, berettis at hafue frihed for nye biugninger 2210. 750.
263. Obriste Munches gaard ud til Canalen, berettes og at have frihed for nye biugning, 600. 50.

Synder siide.

264. Johannis Jørgensen schippers huus med en hosliggende leie wonning och Isach Hendrichsenn, stod tilsammens udj dend gamle taxt, 280. 250.
265. Jorgen Hansen renteskriver, som Thomas Brun beboer, 75. 39.
266. Peter Egbertz grofsmidz gaard 205. 85.
267. Sifvert Pedersen bagers gaard, nu Søren Nielsøn, 295. 53.

268. Obriste Vilkens øfrige leie wonninger, nu tilkommer capitain Stolling og major Christian Vilcken 740. 165½.

269. Wigant Michelbechers øde plads 305. 207½.

Forestaaende insignerede vonninger staar under gammel grund taxt for 800 rdlr., hvor til henfordris og Isach Hendrichsen glarmesters huus, som herefter følger.

270. Hans Schach, nu Wigant Michelbrecher tilhørende, med der paa nogle halftag huuse 235. 100.

271. Hans Mortensen regiment qvartiermesters gaard 185. 50.

272. Jens Sørrensen vognmands 2de grundmurede huuse og en wognmands gaard med en leie wonning 445. 70 og 64.

273. Jens Jensen hiulmands 2de huuse 150. 50½.

Vd til Canalen.

274. Isach Hendrichsen glarmesters huus, staar under gammel grund taxt med oberste Vilchens huus 215. —.

275. Doctor Henrich á Mønckens gaard, berettis at hand haver 14 aars frihed fra den 10 aprilis 1688, 630. 300.

276. Wigant Michelbechers gaard med tilhørende leie wonninger ud til Nye Wester gade, norder siide, har frihed fra den 23 junij 1688 i 20 aar for grundskat, indqvartering og ald tønge, som paa grunder og eiendomme leggis, 2475. 350.

Nye Wester gade, nordre siide.

277. Hans Sørrensen schippers huus, siges at hafue frihed for nye biugning udj 3 aar fra den 19 maij 1686, 65. 75.

278. Peder Hansen kandestøbers tvende gaarde, er iche taxerit i dend gamle grund taxt, 190. —.

279. Ole Wit Kræmers gaard med samptlige hosliggende leie vonninger og hauge, strechende sig ud til Volden, noch fornefnte Ole Vittes gaard ud til Volden med portromb 645. 125 og 165½.

Syndre siide.

280. Vigant Michelbechers material plads, iligemaade et andet stoche plads, strechende sig ud til Wolden, med indhafuende huuse, er iche taxerit i dennd gamle grund taxt, 1015. —.

281. Tommas Oxsis øde plads, er iche taxerit i dend gamle grund taxt 310. —.

282. Fornefnte Tommas Oxsis gaard, bestaaende i 2de leie vonninger, noch 4 vonninger, 680. 50 og 80.

283. Lars Edskildsen tholdforwalters baggaardhuuse, som tilhører hofvitgaarden 170. —.

Vd til Canalen.

284. Johan Jæger slodtzfogets gaard med en hosliggende leie huus, fornefnte Johan Jægers 3de leie vonninger ud till Nye Vester gade, synder siide, 825. 450.

285. Laurids Edskildsen toldforwalters grundmurede gaard 985. 600.

Nye Kongens gade, nordre siide.

286. Johan Jørgens grundmuret gaard med derhos indheignit pladz med hestestolde, nye, 1035. 100.

287. Asssessor Hans Nielsen og Lorendz Kreiers gaard med hosliggende leie vonninger 310. 300.

288. Laurids Edskildsen toldforvalters plads med en vonning 130. 75.

Synder siide.

289. Mester Detlef Møller kongens hofsmids 2de leie vonninger, noch derhos en øde plads 290. 130.

290. Niels Pedersenn postejbagers øde huus med en hosliggende øde plads 170. 60.

291. Sidsel salig Anders lifgvardes øde huus 60. 30.

292. Mester Christopher tømmermann, boende i Peer Hvitfeld strede, hans øde plads, er iche taxerit i dend gamle grund taxt, 160. —.

293. Jacob Svendsen grofsmid paa Tøighuuset hans gaard med hos liggende 3de leje vonninger 225. 90.

294. Christen Jensens gaard med hosliggende 3de leie wonninger 355. 25.

295. Søren Jensen fodermarskals øde plads, ej taxerit i dend gamle grund taxt 275. —.

296. Hans Kongl. Majts. jndheignet materials øde plads, ej taxerit i dend gamble grund taxt, 6845. —.

Rundelen.

297. Roluf Giertsenn baadsmand 40. 15.
298. Christen Hannsenn ruehugger paa Holmen 25. 20.
299. Niels Johannsen Stohl arbeds karl 22½. 20.
300. Niels Torstensen aars tienner 10. —.
301. Bøg Pedersenn 15. 12.
302. Anders Erichsen tømmermand paa Holmen 12½. 12.
303. Holger Nielsen tømmermand paa Holmen 15. 10.
304. Niels Svendsen tømmermannd 20. 11.
305. Anders Madsøn tømmermannd paa Holmen 25. 20.
306. Rassmus Seilstang tømmermannd paa Holmenn 20. 15.
307. Hans Bendsen kudsk paa Materialgaarden 15. 10.
308. Peder Nielsen tømmermand paa Holmen 32½. 11.
309. Roland Anthonisen lavetmager paa Tøighuuset 30 10.

310. It gammelt vagthuus, beboes af Fridrich Reisk og Niels Mortensen constabler 25. —.
311. Regiments qvartiermester Hans Mortensens stold 17½. 14.
312. Magnus Bilde lieutenant 80. 20.
313. Jens Nielsenn hiulmanND paa Tøighuuset 15. 10.
314. Anders Kruse nagelsmid paa Tøighuset 15. 10.
315. Niels Madsøn hiulmannd 12½. 14.
316. Joen Torstensen 15. 20.
317. Peder Andersenn hantlanger 20. —.
318. Lorentz Jensen sergiant 20. 14.
319. Ole Torchildsen tømmermand paa Holmen 15. 5.
320. Lars Jensenn tømmermannd paa Holmen 20. 5.
321. Ammond Olsen corporal 25. 11.
322. Torkild Pedersen tømmermand paa Holmen 17½. 9.
323. Ole Jensen tømmermand paa Materialgaarden 22½. 5.
324. Svend Andersenn Volf arbeidz karl 55. 11.
325. Valenthin Kerchhof 17½. —.
326. Salig Rasmus Christensen conducteurs encke 35. 14.
327. Bernt Lyder corporal 12½. 4.
328. Hendrich Rye soldat 15. 5.
329. Lars Pedersen schoflicher soldat 12½. 7.
330. Birgethe Bertels pølse koene 15. 10.
331. Jens Aagesen soldat 25. 10.
332. Michel skreder soldat 25. 10.
333. Jens Mortensen Vester 10. 10.
334. Samuel Jensen tømmermand paa Holmen 15. 11.
335. Villum Ridder corporal over grenadererne 20. 7.
336. Peder Timmerup soldat 17½. 7.
337. Jens Gudlandsfar ruehugger paa Holmen 10. 7.
338. Ole Nielsen hiulmand paa Toighuset 27½. 20.
339. Svend Olsen Rolufsen hugger paa Holmen 15. 9.
340. Niels Rasmusen kudsk paa Materialgaarden 15. —.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Wester qvartier 69925 rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 44165¾ rdlr.

Nørre qvartier.

Gammel torf.

1. Assessor og borgemester Cossmus Bornemand 810. 1200.
2. Lisabeth Simon Krig vrtekremmer 160. 300.

3. Catrine Kellinghusen vrtekremmers 215. 350.
4. Gorris Molch iisenkremmer 210. 400.
5. Raadmand Hans Knudsen Leegaard 1040. 1100.
6. Hans Jacobsen Aarshøj 555. 550.
7. Hans Knudsen Viborg 480. 550.
8. Raadmand Bartholomeus Pedersens enche 910. 1050.
9. Lars Bartholomesen kiøbmannd 285. 400.

Vestergade.

10. Hans Rode garver 185. 250.
11. Raadmand Johan Drøgs gaard 265. 350.
12. Salig Jost Frøling kiøbmandz enche 100. 100.
13. Jøren Michelsen garber 250. 300.
14. Sørren Paaske snedcher 165. 100.
15. Sørren Rasmusen herbergerer 465. 420.
16. Jocum Pedersen grofsmids huus, med 4 hans vonninger ud til Store Lars Biorns strede 540. 130 og 210.
17. Johan Fledsk 420. 300.
18. Hans Hiortes gaard 215. 300.
19. Inger salig Per Hansens 265. 200.
20. Hans Pedersen Corsør brøger 385. 400.
21. Anna salig Peder Hansens Ristrup 105. 90.
22. Aage Michelsen herbergerer 275. 250.
23. Hans Rasmusen brøger 345. 450.
24. Borge Børgesen feldbereder 140. 100.
25. Poul Larsen brøger 450. 500.
26. Diderich Helmer dug farfuer 170. 150.
27. Peder Hermandsenn garver 260. 200.
28. Jens Bendzøn brøger 415. 400.
29. Per Jørrensen brendewinsbrender 145. 100.

Nørregade.

30. Eilert Stuurs 2de leie wonninger 570. 300.
31. Eilert Stuur vrte kræmmer 240. 300.
32. Samuel Christensen regiments qvartiermester 360. 400.
33. Estatsraad Schaveniussis enche 700. 1100.
34. Assessor Poul Vinding, med 3de leie vonninger, har frihed for nye biugning udj hans gaard i 3 aar af dend gamle taxt paa $477\frac{1}{3}$ rdlr. fra den 22 februarij 1687, 740. 900.
35. Lorrentz Bastuber kobbersmid 255. 200.
36. Werner von Diefendof farfver, stod i gammel taxt och for it styche grund han har solt til Fridrich Knudsen, er frataget

65 rdlr., som hannum igien i dend gamle taxt verit paalagt, 290. 200 og 65.
37. Fridrich Knudsen med en leie wonning 530. 360 og 65.
38. Doctor Lasenius 310. 800.
39. Magister Bremer 310. 350.
40. Tydske cantors gaard 135. 200.
41. Marcus Johansen kiøbmann 175. 150.
42. Magister Peer Foss 545. 700.
43. Karen Anders Hansens øde plads, afbrent, 320. 450.
44. Nels Rasmusen brøgger 320. 400.
45. Marcus Michelsen brøggers enche 480. 500.
46. Rasmus Marcusen brøgger 300. 300.
47. Jørren Gregersens enche, med en leie vonning 600. 750.
48. Christopher Andersen byeskriver 710. 650.
49. Jost Schowerts enche, nu Sørren Sørrensen, 420. 500.
50. Nels Jacobsen brøgger 530. 600.
51. Bent Svendsen brøgger 370. 300.
52. Arfue Michelsen brøger 450. 600.
53. Estatzraad Schølers vaaning 170. 60.
54. Estatz raad Schølers iboende gaard 665. 650.
55. Maren salig Peder Torsens 170. 100.
56. Raadmand Hans Jensen Stampe, noch raadmand Hans Stampis leie wonning 555. 650 og 60.
57. Johan Esbach grofsmid 140. 60.
58. Jonnas Nielsen brøgger, Jonnas Nielsenn brøggers vonning 550. 300 og 60.
59. Peder Tuesen forige stads kiemner hans gaard paa Nørregade, med der til liggende 8 leie wonninger ved Nørre wold, hvorom sub nr. 309 her bag meldis, er nu under it taxerit, 565. 300 og 194.

Studiestrede.

60. Christian Helt raadstueskriver med 2de vonninger 310. 400.

Doctor Kølchis grund og 2de voninger, er taxerit under hofuidgaarden, vide her neden for nr. 62.

61. Justitzsecreterer Bartolinj resident 175. 250.
62. Doctor Kølchis gaard, grund og vonninger 395. 700 og 150.
63. Hendrich Holst 195. 500.
64. Maren Jens edichebrøgers 105. 80.
65. Knud Pedersen snedker 100. 130.
66. Christopher Decher muurmester 125. 100.
67. Jens Pedersen tømmermands svend, nu Hans Fredag 50. 14.

68. Jens Hansen karmager 70. 70.
69. Hans Jensen muurmester 60. 60.
70. Jorren Andersen brendewinsbrender 120. 200.
71. Jens Olsen slagter 75. 250.
72. Oluf Hansen vognmand 90. 100.
73. Anders Sørrensen tømmermand 60. 35.
74. Niels Laursen contrafeyer 55. 50.
75. Lodwig Jacobsen snedchers enche 55. 50.
76. Jens Andersen Randtlef tømmermann 50. 50.
77. Anders Larsen brøgers gaard 50. 50.
78. Salig Jens Kitzerods enches hauge og 6 voninger 325. 400.
79. Jacob Fatterops enche 42½. 25.
80. Salig Jens Andersen vognmands enche 45. 60.
81. Niels Nielsenn muursvend 50. 40.
82. Niels Nielsen vognmannd 50. 40.
83. Gunder Persenn tommermannd 45. 7½.
84. Jens Erlandsen tømmermester j wonning 32½.
85. Jens Nielsen snedker 3 smaa vonninger 90. } 100.
86. Morten Nelsens hauge og vonning 260.

Nest for bemelte 3de proprietariers huuse, nu opbiugt og taxerit tilsammen i dend gamle taxt for 100 rdlr.

87. Svend Pedersen vognmand 50. 36.
88. Diderich Jansen vognmand 65. 35.
89. Christen Andersens enche i Falcken 80. 90.
90. Jens Madsen udrider 70. 60.
91. Anders Larsen procurators hauge og vonning 140. 40.
92. Lauritz Olufsens gaard i Vandløse, nu Jacob Hansen 125. 150.
93. Jorren Rasmusen væfuers enche, nu Christopher Mundt væfuer 80. 40.
94. Lars Andersen skriver paa Veierhuset 55. 70.
95. Hans Larsen Normand lif gvarde 70. 75.
96. Ole Simonsens enke, nu Fridrich Knudsen 140. 250.
97. Karen Anders bagers 80. 25.
98. Hans Becher bager 170. 100.
99. Hanns Anndersen schibsmannd 75. 60.
100. Svend Boesenn vognmands encke 145. 200.
101. Anders Sørrensen procurator, nu Hendrich Holst 80. 50.
102. Raadmand Johan Lehns øde gaard 100. 25.
103. Michel Clausens enche, med 2de vonninger 255. 450.
104. Christen Pedersen grofsmids huus 130. 100.
105. Anders Peersen snedcher 65. 50.

106. Hans Nielsen tømmermandz enche 70. 80.
107. Hans Jensen murmesters enche 65. 50.
108. Jens Andersenn muurmester 85. 135.
109. Doctor Jens Bircherods enche, nu justitz secreterer Bartholins 270. 600.
110. Morten von der Heide 75. 80.
111. Peder Andersen skreder 60. 50.
112. Hr. consistorial raad og biskop doctor Hans Bagers residens 1330. 1000.

St. Peders strede.

113. Hendrich de Wendt mahler, med en vonning 110. 60.
114. Jacob Danielsenn brantsvend 55. 30.
115. Gotfrid Gotfridsen naalemager 50. 30.
116. Fridrich Knudsens leie wonning 35. 25.
117. Christen Jensen skreders wonning, noch kiøbt af Jens hattemager en vonning, som à parte i gammel grund taxt ej var separerit fra hofvitgaarden 80. 20.
118. Jens Jensen hattemager 37½. 50.
119. Peder Nielsen vedsetter 65. 80.
120. Peder Rasmusen snedker, med en leie vonning 105. 150.
121. Universitetz tvende wonninger 150. 140.
122. Hofmester Valchendorphs boeder, med en hauge 315. 600.
123. Niels Bertelsenn, nu Johan Kattenberg 105. 65.
124. Hans Platwig pottemagers huus, nu Vlrich Helt tilhørende 50. 55.
125. Peder Bars væfver 80. 50.
126. Hendrich Hendrichsen i Fuglen, med en liden vonning 90. 70.
127. Niels Sørrensenn schibs tømmerman 55. 50.
128. Anders Andersen Schiønning 55. 40.
129. Bent Jenzen tømmerhandler 75. 50.
130. Laurs Christensen herbergerer 80. 160.
131. Hans Lauridsen brendewinsbrender 55. 50.
132. Per Persen garver, nu Magistraten tilhørende 130. 150.
133. Aage Ingemandsen brendewinsbrender 45. 40.
134. Marcus Bolt, nu Sørren Slagter 65. 70.
135. Peder Nielsenn maltgiører 40. 40.
136. Per Persen brendewinsbrender 40. 40.
137. Jacob Høns 2de wonninger, med en hauge 305. 200.
138. Anders Naskow sergiant 40. 25.
139. Peder Bue bødcher 42½. 25.
140. Sørren Pedersenn vævers enche 30. 50.

141. Bertel Stywers hauge og huuset, Zacharias Frandsen væfuer har kiøbt, og er maalt tilsammen, 305. 200.
142. Hans Lewesen brøggers vonning 55. 60.
143. Hr. Jens Jacobsens vonning, er nedbrudt og lagt til gaden 30. 25.
144. Johan Schult væfuer 55. 40.

Rasmus Klinges vonninger, er taxerit for 350 rdlr., der til svarer efterskrefne 7 proprietarier i dend gamle taxt:

145. Giert Johansen glarmesters 5 vonninger 150. 51.
146. Giefvert Redich væfuer 42½. 70.
147. Niels Nielsen væfuer 37½. 66.
148. Jørren Larsen høcher 40. 66.
149. Jocum Tidemand skomager, nu Johannis Mathisen væfver 45. 68.
150. Mogens Pedersen tømmermannd 42½. 40.
151. Nils Fix vognmand 70. 80.
152. Lars Pedersen brendewinsbrender 55. 50.
153. Christopher Balchvort væfver 110. 120.
154. Thommas Jensenn forige brøgger 70. 100.
155. Peder Pedersen slagter 95. 75.
156. Per Nielsen Munchis vonning 60. 60.
157. Peder Villumsen byefoget, nu Christen Grumme muurmesters huus og vonning 85. 30.
158. Cancelie raad Jens Fossis wonninger, nu Svend Nielsen arbeds karl 70. 50.
159. Villum Jensen Samsøe 45. 80.
160. Ole Larsen muursvend, nu Peder Christensen tømmermand paa Holmen 30. 50.
161. Hendrich Hansen væfuer 85. 60.
162. Christopher Larsen bager 95. 200.
163. Maren Erich Bendsens 35. 25.
164. Christian Hendrichsen slagter, nu Doctor Rasmus Bartholinus 95. 100.
165. Jens Pedersen tømmersvend 65. 40.
166. Jørgen Svartz hiullmand 95. 55.
167. Johan Sparsen naalemager 60. 35.
168. Orben Erghors bogbinder 75. 40.
169. Aage Tommesen grofsmid 110. 110.
170. Jens Nielsen snedker 65. 55.
171. Børge Arfvedsen 50. 40.
172. Christen Andersen 55. 25.
173. Bent Børgesen 55. 30.

174. Asmund Ifversenn Egelannd 55. 30.
175. Salig mester Jørgen Eilersen, nu doctor Masiusis residens 275. 500.
176. Bartholomeus Mertz glarmester 80. 50.
177. Erland Jonsens enckis arfuingers huus, nu dend Tydske kirkes 40. 30.
178. Salig Peder Nielsen høchers encke 45. 25.
179. Lars Erichsen skomager 47½. 40.
180. Michel Sørrensen acciseskriver 70. 150.

Store Lars Biørns strede.

181. Jens Jensen Bech foegets thienner 50. 26.
182. Rasmus Rasmusen schoeflicher 35. 13.
183. Christen Sørrensen saugskerer, nu Anders Gudmandsen 42½. 13.
184. Christopher Decker muurmester, nu Johan Santmands huus 42½. 14.
185. Christen Andersenn drejer 65. 30.
186. Hans Larsen kudsk, nu Ole Jensen brendewinsbrender 60. 40.
187. Hans Larsen kudsk, nu Villum Jostsen 85. 40.
188. Bent Blom tobachsbinder 70. } 120.
189. Erich Stephensen remsnider 100. }
190. Anders Jørrensen schibmand, nu Ouge Gundersen og Christopher constabels enche 135. 80.

Johan Pedersen grofsmidz huus og vaanninger er maalt under hofuitgaarden til Westergade og der findes taxerit.

191. Christen Rasmusen kleinsmid med j vonning 190. 120.
192. Holger Knudsen herbergerer 235. 300.
193. Magister Hans Mands gaard 140. 150.
194. Aage Gundersen, nu Hans Pedersen garber 185. 350.
195. Dorthe Møllers 175. 200.
196. Peder Wexsel wefver 100. 44.
197. Rasmus Knudsen arbeidskarl 55. 26.
198. Jacob Hannsenn bogtrøchersvend 50. 75.
199. Johann Kop forige drabant 45. 75.
200. Conrad Hartwig bogtrøcker 65. 150.

Lille Lars Biørns strede.

201. Hans Johansen paa Tøighuuset, nu Sørren Larsen arbeidz karl 55. 30.
202. Ole Hansen boerers enche, nu Poul Christensen 35. 20.
203. Hendrich Andersen muurmester 50. 50.
204. Jens Jespersenn muurmester 90. 120.
205. Hans Olsen maltgiører 50. 100.
206. Jens Jacobsen muurmestersvend 55. 40.
207. Peder Ribers vonning 37½. 20.

208. Christian musicant 55. 80.
209. Jens Jespersen murmesters huus 65. 30.
210. Michel Michelsen forige drabants enches huus, nu Ole Larsen muurmestersvend 32½. 30.
211. Daniel Mathisen skreders enche 27½. 50.
212. Niels Bendzen lif gvarde 27½. 50.
213. Clemmend Nielsen forige scholeholder 27½. 50.
214. Tommas Morsing hofrets bud 27½. 50.
215. Jacob Bertelsen schibsmand, nu Jørgen Andersen skreder 30. 50.

Teilgaard strede.

216. Hendrich Fugl muursvend 17½. 15.
217. Hendrich Danch hiulmand, nu Christopher Brant 17½. 15.
218. Jacob Jensen skreder 15. 20.
219. Poul Jørrensen bødker, nu Svend Rasmusen 15. 20.
220. Jens Nielsen brandsvends encke 15. 20.
221. Capitain Schallis hus 15. 20.
222. Hans Simonsen lif gvarde 32½. 40.
223. Laurs Villadsen visiterers enche, nu Ole Jensen visiterer 35. 60.
224. Hans Jørrensen brendewinsbrender 22½. 65.
225. Niels Rasmusen baadzmannd 15. 25.
226. Poul Hendrichsen tapper 25. 30.
227. De fattiges huuse i en ganng 20. 80.
228. Jens Villadsen Ras landmaaller 12½. 30.
229. Poul Larsen Vang brøggers huus 27½. 40.
230. Niels Nielsen byefoget thienners encke 12½. 30.
231. Baron Fiurens 9 wonninger 110. 170.
232. Hans Jennsenn broelegger 22½. 20.
233. Capitain Roangel 22½. 35.
234. Ingeborrig Clausis 5 wonninger 85. 80.
235. Knud Haagensen brøggers 2de wonninger 37½. 40.
236. Hermand Carstensen 15. 20.
237. Knud Michelsenn bryggersvend paa Bryggersit 15. 20.
238. Bendt Svendsenn tømmermannd paa Holmenn 15. 20.
239. Peder Poulsen tømmermannd paa Holmenn 15. 20.
240. Sørren Nielsenn byens tromslager og muursvennd 15. } 35.
241. Sørren Nielsenn hiulmannd paa Holmenn 17½. }
242. Bent Jensen paa Proviantgaarden 17½. 20.
243. Mons Biornsenns enche 17½. 20.
244. Peder Kieldsenn tommermannd paa Holmenn 15. 20.

245. Ole Pedersen baadzmannd, nu Ifver Knudsen brendewinsbrender 20. 30.
246. Salig mester Jørren Eilersens 2de wonninger 115. 150.
247. Ole Bendsen høcher 15. 20.
248. Mester Jørren Eilersenns hauge og huus 330. 120.
249. Raadmand Hanns Jensen Stampis 2de wonninger 45. 40.
250. Claus Efversenn brøgers vonning 20. 20.
251. Niels Bertelsenn tømmermannd paa Holmenn 25. 25.
252. Johan Jensenn muursvennd 17½. 25.
253. Claus Clausen tømmermannd paa Holmen 17½. 25.
254. Svend Pedersens enke 17½. 25.
255. Hans Pedersen schibs tømmermand paa Holmen 20. 25.
256. Hr. Thommas schibs præst 17½. 25.
257. Sørren Rasmusen schoeflicher 17½. 25.
258. Sara sal. Peder Vitzens arfuinger, nu Niels Andersen 37½. 60.
259. Niels Andersens vonning 12½. 25.
260. Rasmus Jensenns 2de wonninger 50. 60.

Lars Legs strede.

261. Assessor Hans Nielsen Aalborgs 5 wonninger 80. 70.
262. Gudmand Nielsen vedsetter 30. 28.
263. Jørren Gregersenn brøggers 4 vonninger 105. 80.
264. Tydsk kirches 6 vonninger 85. 40 og 30.
265. De fattiges 4 siæleboder, heller dennd Tydske kirches 150. 30.
266. Mons Børresen tapper 35. 30.
267. Vartows 4 vonninger 100. 60.
268. Baron Fiurens hauge med 8 leie vonninger 345. 300.
269. Niels Jennsenn muursvennd 22½. 23.
270. Peder Larsen brøggersvend 30. 30.
271. Hans Larsen brøggersvend 30. 30.
272. Peder Erichsenn tømmermannd 22½. 23⅓.
273. Hans Nielsen thømmermands vonning 22½. 23⅓.
274. Lars vrtegaardsmands enches huus og hauge 465. 150.
275. Hans Jespersens vonning, nu cancelie raad Hiort tilhorende 35. 50.
276. Sørren Jensenn huemager 30. 50.
277. Lars vrtegaardsmands enches wonning 10. 50
278. Morten Nielsenn fisker 32½. 25.
279. Christen Mouridzen muurmester 40. 65.
280. Christen Pedersens vonning 35. 25.

Vesterwold.

281. Hans høj excellense Gyldenløfvis huus 340. 150.

282. Ole Jensen oltapper, ej taxerit i dennd gamble grund taxt $42\frac{1}{2}$.
283. Hans Jørgensen Smit mahlers huus $32\frac{1}{2}$. $16\frac{1}{3}$.
284. Christopher Decher muurmesters huus $27\frac{1}{2}$. $16\frac{1}{3}$.
285. Hans Jacobsen vognmaunds vonning $27\frac{1}{2}$. 20.
286. Jens Jensen vedsetter 35. 20.
287. Hanns sucherbagers enche 30. $16\frac{1}{3}$.
288. Jørren Christophersens 2de wonninger 65. $33\frac{2}{3}$.
289. Niels Anndersen broelegger $27\frac{1}{2}$. } $33\frac{2}{3}$.
290. Jens Hansen brolegger 30. }
291. Oluf Giønge saugskerer 25. } $33\frac{2}{3}$.
292. Giert Olsen brendewinsbrender 25. }
293. Hanns Christophersen muursvends enches 2de vonninger 55. 40.
294. Jørren Buch 35. $22\frac{1}{2}$.
295. Jenns Christennsen arbeds karll $32\frac{1}{2}$. $22\frac{1}{2}$.
296. Christenn Andersen kalchslager 30. $22\frac{1}{2}$.
297. Børge Andersen paa Tøighuuset 25. $22\frac{1}{2}$.
298. Peder Hansen paa Tøighuusets 2de vonninger 45. 40.
299. Ole Jensen schoeleholder 25. 20.
300. Bent Madsenn $22\frac{1}{2}$. 20.
301. Hendrich Børgesenn slagtersvennd $22\frac{1}{2}$. 20.
302. Steen Nielsen penneskierer $22\frac{1}{2}$. 20.
303. Anders Jacobsen constabel, nu Hermand Hendrichsen 15. 15.
304. Jenns eller Jørgenn Nielsenn forige tømmermannd paa Holmen $12\frac{1}{2}$. 12.
305. Vldrich Ifversenn brolegger $12\frac{1}{2}$. 12.
306. Per Persen baadzmand $12\frac{1}{2}$. 12.
307. Per Sørrensen tømmermannd 15. 12.
308. Hendrich Pedersen sergiant under major Gars compagnie, har ej werrit taxerit i gammel grund taxt $27\frac{1}{2}$. —.

Nørrewold.

309. Per Tuesens 8 wonninger, er her for under hofvitgaarden sub nr. 59 bereignit og ichun her ad notam meldet.
310. Estatz raad Scholers vonninger 155. 100.
311. De fattiges 3 boeder i en gang $37\frac{1}{2}$. 15.
312. Jochum Grub vefuer 40. 46.
313. Lorentz Krøyers 10 wonninger 250. 90 og 20.
314. Jonnas Møllers vonning 35. 25.
315. Claus Efvertsen brøgers wonning 40. 25.
316. Lars Efvertsen blegmands wonning 40. 25.
317. Anders Andersen brøgers vonning 30. 25.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Nørre qvartier 42675 rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 44560⅙ rdlr.

Klædeboe qvartier.

Klędeboderne.

1. Mester Daniel Asbach barberer 210. 200.
2. Hans Ogelbye kiøbmannd 135. 200.
3. Samuel Biskop jisenkremmer 200. 250.
4. Dafvid Koba remsniders huus 135. 200.
5. Dafvid Koba remsniders iboende gaard 220. 250.
6. Poul Svendsen hatstafferer 165. 200.
7. Claus Jespersenns enche 165. 200.
8. Raadmannd Johann Drøg 430. 950.
9. Abraham Lehn vinhandler 435. 1000.
10. Schoele betienternis residens 810. 400.

Skindergaden.

11. Anthonj Kattenberg vintapper 160. 250.
12. Daniel Paulj enches gaard 285. 500.
13. Christen Jacobsenn skreder 70. 80.
14. Albert Pedersenn glarmester 75. 80.
15. Johann Gefvert bagers enches gaard 230. 350.
16. Michel Hansen remsnider, nu Niels Simonsenn 100. 100.
17. Adam Berner skreder 85. 100.
18. Justitz raad Bendzøn med 3 wonninger till Canniche strede 575. 1000.
19. Rasmus Rasmusen vrte kremmer 110. 150.
20. Rasmus Nielsen ofuerskierer 100. 200.
21. Anders Andersenn brøgers huus 105. 200.
22. Arfue Svenndsen smid 170. 250.
23. Sørren Vestesens huus 200. 200.
24. Michel Sørrensenn skreder 55. } 100.
25. Svend Andersenn skreder 60. }
26. Hr. Poul cappelan til Trinitatis kirke, med 2de wonninger 415. 500.

Lille Cannike strede.

27. Christian Befverlins huus 105. 200.
28. Jacob Arntsen rotgietter 105. 300.
29. Fridrich Alexandersen 70. 200.
30. Peder Larsen bødcher 70. 50.
31. Jens Pedersen øltapper 55. 50.

32. Magister Hanns Vandels residens 535. 470.
33. Noch 3de wonninger 90. 150.

Store Cannike strede.

34. Elias Eliasen slagter 135. 200.
35. Doctor Ole Borchs residens 690. 500.
36. Doctor Jens Jacobsens residens 580. 450.
37. Magdalene doctor Ole Worms 755. 700.
38. Hans Jensen Muus 105. 200.
39. Bent Erichsenn ledertouger 85. 150.
40. Johan Seier skreder med en vonning 95. 150.
41. Hr. cancelie raad Rømmers residentz 515. 500.
42. Mag. Bertel Bartolinj residens; nu doctor Borchis colegium 350. 400.
43. Hr. vice cantzeler Holger Vinds enkes gaard, med 3 wonninger til Schiden strede 1730. 1820.
44. Regensen 2180. 1500.

Kiøbmagergade.

45. Jens Bendsen brøgers gaard med 5 hosligende wonninger 900. 600.
46. Jacob Poulsen vrte kremmer 125. 90.
47. Isach Jacobsen med 3de wonninger ud til Peder Hvitfelds strede 600. 850.
48. Niels Pedersenn hiulmands nye bygde gaard 425. 300.
49. Niels Clemmendsen hiulmannd 170. 130.
50. Hans Eskildsen koch 150. 150.
51. Johan Schullenborg skreder 140. 150.
52. Valentin Hoppel slagters encke 200. 200.
53. Tommas Jensen Bruns gaard 145. 300.
54. Christen Lauritzen Krarups gaard 510. 450.
55. Sørren Larsens gaard, haver staaet i taxten for 450 rdlr., er til gadens indrettelse afbrudt og det øfrige, som igien staar, er taxerit i dend gamle taxt for 10 rdlr., 40. 10.

St. Giertrud strede.

56. Hans Jørgensens huuse 90. 80.
57. Johan Krøyer skreders huus 27½. 40.
58. Hendrich Würners 2de wonninger 55. 80.
59. Peder Tuesens vonning 27½. 40.
60. Johan Heidemands vonning, stod i taxten for 150 rdlr., er en dehl afbrudt og nu taxerit 65. 100.
61. Assessor Hendrich Høyers 5 vonninger 160. 200.
62. Niels Svendsenn gastgiefver 135. 100.

Rosenborg gade.

63. Mads Sørrensenn brøggers gaard 380. 300.
64. Peder Holgersenn brendewinsbrender 125. 100.
65. Karen Ole Jensens 3de wonninger og en øde plads 485. 100.
66. Frue Regise Grubbes gaard og hosliggende wonning 960. 650 og 20
67. Nicolai Kloumands wonninger 365. 200.
68. Peter Dorn garfuers gaard 155. 220.
69. Jens Pedersen herbergerer 145. 80.
70. Peder Dorn garfuers eyendomb og hosliggende wonning 475. 300.
71. Ole Nielsen brendewinsbrender 105. 150.
72. Sørren Regelsenns gaard 195. 150.
73. Mons Jacobsenn enckes gaard, med en nye wonning 400. 230 og 60.
74. Hans Hendrich garver 230. 115.

Friderichsborg gade.

75. Nicholaj Knudsen tapper 160. 150.
76. Anna salig Sørren Runckels 280. 120.
77. Anders Nielsen garver med en wonning, som Johan Jørgensen tobachsbinder har kiøbt, er ej i dend gamble taxt separerit, 210.
78. Johan Jørgensenn 120. } 200.
79. Hanns Nielsen brøgger 430. 400.
80. Peder Esbach enches gaard, noch hendis vonning 275. 150 og 50.
81. Margrethe Dirich Dreiers vonning 285. 60.
82. Anders Svendsenn kiøbmands 5 vonninger, noch Anders Svendsen kiøbmands huus, som stod i dend gammel taxt for 70 rdlr., er blefuen til gadens jndrettelse en dehl nedbrudt og det øfrige i gammel grund taxt taxerit for 40 rdlr., 435. 200 og 400.
83. Mons Jacobsen enches huus, stod i gammel taxt for 60 rdlr., er nu en dehl nedbrudt og det øfrige taxerit for 20 rdlr., 60. 20.
84. Peder Nielsen garvers huus, stod i gammel taxt for 250 rdlr., er en dehl afbrudt og resten igien taxerit for 150 rdlr., 175. 150.

Mickel Wiibes gade.

85. Jens Christensen tapper 40. 50.
86. Hanns Stang vefver 80. 115.
87. Valentin Danneberg 80. 100.
88. Jørren Pedersen bedemannd 37½. 60.
89. Jocum Low slagters huus 37½. 50.
90. Morten Passenow væfuer 75. 115.
91. Ole Andersenn muursvend 70. 50.
92. Cornelius Christensen tømmermannd paa Holmen 37½. 70.

93. Peder Jensenn 30. 60.
94. Anders Olsen seiglingsmannd 35. 60.
95. Peder Arfvedsenn skomager 35. 100.
96. Niels Svendsen tømmermands enke 35. 60.
97. Poul Mouridzen rebslager 35. 50.
98. Christen Christensen schoeleholder 35. 30.
99. Michel Hansen skoflicher 35. 50.

Rosengaarden.

100. Jorren Christensen bager 120. 150.
101. Karen sal. Ole Jensens gaard, stod i gammel taxt for 650 rdlr., hvor af dend halfue dehl er nedbrudt til gadens jndrettelse og det øfrige taxerit for 325 rdlr., 525. 325.
102. Bent Rosenmeyer 70. 50.
103. Siwert Broer 105. 100.
104. Per Børgesenn bager 130. 200.
105. Niels Olsenn handskemager 100. 150.
106. Jesper Rasmusen rodemester 85. 155.
107. Christian Krabbe 155. 145.
108. Anders Svendsenn Iislands kiøbmand 320. 600.
109. Anders Loumannd rodemester 320. 450.
110. Jens Andersen brøger 335. 500.
111. Hans Lewesenns 2de nye og 5 gamle wonninger, noch Hans Lewesens 5 wonninger 240. 100 og 250.
112. Fiire de fattiges vonninger 145. 40.
113. Jens Pedersen tobachsbinders huus, findes iche i dend gamle taxt indført eller fra nogen Hans Lefvesens huuse separerit, 70.
114. Niels Engelsenn muurmester 75. 50.
115. Jens Olsens huus 85. 50.
116. Hans Lefvesens plads 75. 20.
117. Hans Lewesens gaard med en wonning 545. 400.
118. Mathies Poulsen schomager 95. 75.
119. Michel Poulsenn schoemager 65. 75.
120. Joen Nielsenn bødcher 105. 100.
121. Peder Riibers huuse 100. 80.
122. Hermannd Kloster brendewinsbrender 200. 140.
123. Lars Pedersen bødker 60. 25.
124. Børge Larsen aalestanger 60. 25.
125. Helmer Dirichsenns enches wonning 60. 25.
126. Jørren Hannsenn ruehugger 55. 25.
127. Jep Nielsens 2de vonninger 100. 70.

128. Peder Larsen forige tømmersvend 50. 50.
129. Niels Andersen baadzmands huus 50. 20.
130. Hans Helmer grofsmid med en wonning 165. 110.
131. Ole Pedersen slagtersvend 90. 60.

Peder Hvidtfelds strede.

132. Nicolaj Hansen skreder 70. 40.
133. Salig Tommas Erichsens enckes 5 wonninger 55. 50.
134. Rasmus Svendsenn 30. 30.
135. Ole Nielsenn 32½. 30.
136. Hans Pedersenn schreder 32½. 50.
137. Niels Nielsenn tømmermandssvend 32½. 45.
138. Poul Andersen grofsmid med en vonning 100. 150.
139. Tømmermands laugs huus 55. 150.
140. Laurids Fridrichsen schoeflicher 55. 50.
141. Niels Bendzøn tapper 60. 100.
142. Volf Christophersen garfuer 305. 205.
143. Børge Pedersen tømmermandssvend 55. 100.
144. Christen Nielsen tømmermannd 100. 180.
145. Carsten Erichsenn snedker 75. 100.
146. Jens Sørrensenn tømmermannd 30. 70.
147. Nicolaj Finche tømmermand 60. 70.
148. Jørren Nielsen forrige Iislands arbeids karl 45. 70.
149. Ole Ifversen tømmermands huus 42½. 80.
150. Christen Nielsens huus 42½. 50.
151. Abraham spaannemaattemager 42½. 60.
152. Karen salig Troels Nielsenns 80. 100.
153. Jørren Kønnichs enche 85. 80.
154. Anders Sørrensens huus 40. 50.
155. Ifver Pedersen tømmermand 40. 50.
156. Niels Pedersen hiulmands huus 40. 42.
157. Christopher Brøchner tømmermands huus og vonning 80. 85 og 50.

Skidenstrede.

158. Lewin remsnider 70. 80.
159. Hanns Jacobsens vonning 37½. 44½.
160. Peder Frich muurmester 75. 85½.
161. Johann Roll procurator 35. 40.
162. Børge Olsenn fiskebløders huus 35. 40.
163. Christen Kiøbing schipper 70. 100.
164. Carl Roderigoes gaard med wonninger 1110. 650.
165. Jacob Potenter 80. 100.

166. Lars Pedersenn schreder 85. 130.
167. Johan Erichsens huus med en wonning ud til Fiol strede, som han til hans huusis indrettelse har kiøbt, 140, 160.
168. Hanns Winnding bedemannd 55. 70.
169. Peder Joensenn pedel 50. 70.
170. Jens Tuesen klocher 55. 80.
171. Cantor Torchild Andersens huus 50. 60.
172. Hans Andersenn Rosendahl 50. 50.
173. Christian Brask drejer 50. 50.
174. Vallentin Vulf smid 110. 125.

Fiol strede.

175. Niels Gad bogbinder 27½. 50.
176. Anders Bendsen muursvennd 25. 50.
177. Niels Andersen bogbinder 27½. 50.
178. Jens Ribers vonning 30. 50.
179. Christen Sørrensenn Krag 35. 50.
180. Johan Valter glarmester 40. 60.
181. Christen Jensen bogtrøcher 85. 120.
182. Johan Hane snedcher 60. 100.
183. Baron Fiurens huus og hosliggende vonning ud til Schiden strede 165. 100.
184. Niels Cornelisen møller med hosliggende wonning til Schiden stræde 205. 270.
185. Lars Pedersen skreders 2de wonninger 85. 100.
186. Carl Roderigos 4 vonninger 140. 165.
187. Alexander trompetters huus 35. 50.
188. Peder Bertelsen 75. 100.
189. Hanns Anndersen schoeflicher 27½. 40.
190. Peder Pedersen schipper 40. 50.
191. Peder Tordsen brendewinsbrender 80. 100.
192. Børge Carlsenn tømmermand 75. 70.
193. Magister Jørren Eilersens wonninger, sampt de smaa huuse i Kandestøbergaarden 230. 60, 80 og 100.
194. Poul Erlandsen brendewinsbrender 85. 100.
195. Poul Nielsen brendewinsbrender 40. 50.
196. Jacob Olsen muurmesters encke 70. 80.
197. Hanns Hansen brendewinsbrender 60. 60.
198. Doctor Mønnickes huus 27½. 30.
199. Ludwig Jensen schoeflicher 37½. 50.
200. Peter Aattesen kleinsmid 30. 60.

201. Hendrich Tidemandsen fisker, med 2de wonninger til Rosengaarden 200. 100.
202. Christopher Lytche bagers trende wonninger sampt hans egen iboende huus 260. 150 og 150.
203. Bent Anndersenn brendewinsbrender 80. 100.
204. Lars Thommesenn brendewinsbrender 55. 100.
205. Annders Christensen mursvennd 42½. 50.
206. Karen Josephs 40. 50.
207. Assessor Hanns Nilsens 2de wonninger 135. 150.
208. Lars Pedersen høcher 37½. 50.
209. Jenns Christensen 37½. 50.
210. Birgethe Rasmus tømmermands enche 40. 50.
211. Lauridz Pedersen forige schibsskrifver 45. 50.
212. Jacob Jørgensen brendewinsbrender 55. 60.
213. Ole Olsen slagter 85.
214. Mads Pedersenn schreder 40. } 190.
215. Clemmend Jørrensen schoeflicher 42½.

Forbemelte 3de vonninger er ej separerit i dend gamle grund taxt.

Vor Frues kirches 3de wonninger er maalt under præsternis residencer sub nr. 248.

Gammel Nørrepordt.

216. Anders Nielsen bøsseskiøtter 90. 66⅓.
217. Niels Jensens 2de wonninger 175. 133⅔.
218. Madz Tørchildsen smid 85. 70.
219. Poul Bendsen hattemager 85. 70.
220. Laurids Pedersen høchers huus 90. 70.

Nørregade.

221. Christopher Schlechtkrol bager 245. 250.
222. Doctor Jens Birckerods gaard 270. 400.
223. Claus Efversenn brøger 310. 300.
224. Jens Nielsen brøger 315. 450.
225. Anders Andersenn brøger 290. 450.
226. Christian Befverlin, med en nye bygt vonning til Fiol stræde 430. 450.
227. Hans Lewesenns gaard 405. 350.
228. Peder Munchis encke, med 3 wonninger till Fiol stræde 600. 750.
229. Laurids Olsen gastgiæfver 320. 250.
230. Toer Andersenn brøgger 330. 400.

231. Hans Lewesen brogers gaard, med 4 wonninger til Fioll stræde 535. 650.
232. Gudmannd Nielsen broggers gaard 275. 300.
233. Christen Olsen brogger 475. 450.
234. Henning Hiort kiemner 720. 650.
235. Poul Jacobsenn brøgger 510. 400.
236. Peder Andersen bager, med 2 wonninger til Schiden stræde 320. 200.
237. Jonatan Hind vrtekremmer 120. } 200.
238. Rasmus Madsen kiobmand 365. }
239. Vniversitetet sampt doctor Casper Bartholinj oc oeconomi residens 4710. 500 og 500.

Heraf tilkommer doctor Casper Bartholino for sin residens 290 rdlr.

240. Johan Daniel Klein winhandler 775. 600.
241. Anthonj Rentz 180. 150.
242. Ebbe Lewesen wintapper 260. 150.

Kirchegaarden.

243. Doctor Erasmus Bartholinj residens 1075. 600.
244. Doctor Holger Jacobeus residens 660. 450.
245. Sal. Estatz raad og præsident Peder Resens residens 545. 450.
246. Laurids Tot klockers residens 65. 100.
247. Jacob Jacobsenns huus 145. 100.

Doctor Caspar Bartholini residens er maalt under Universitetetz grund og findes sub nr. 239 —. 100.

248. { Hr. Christen Mariager capelans residens | 400.
Magister Johan Adolf Bornemans residens | 120.
Mag. Lars Hyllings residens | 300.
Noch 3 wonninger i Lille Fiol stræde vor Frue kirche tilhørende. } 1475.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Kledeboe qvartier 53942½ rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 49047 rdlr.

Frimans qvarter.

Amager torf.

1. Margrethe salig Jochum Kurtzes encke, med en leie wonning 695. 625.
2. Nicolaj Boye barberer 330. 450.
3. Mathies Hasses enches wonning 400. 400.

4. Erche bispinden doctor Hans Svannis enche 1010. 2000.
5. Hans exellence hr. Christopher Sehesteds gaard 725. 900.
6. Doctor Hendrich Ernstis enche 670. 1100.
7. Lorens Holmers enches gaard, med udgangen og porthuuset til Store Helliggeistis stræde 975. 1000 og 50.
8. Cancelie raad Linckers gaard, som foregifves at hafue tilhørt Hendis Majt. Dronningen, med 6 wonninger ud til Helliggeistis stræde, alt under it bereignit udi dend gamle grund taxt, hvoraf de 1100.
9. 4 wonninger endnu Hendis Majt. Dronningen tilhørende, som derfor er blefven aparte maalt og taxerit 290. } 1400.
10. Gotfrid Lange buntmager 260. 250.
11. Herman Mansholt vinhandlers jboende gaard, med dend nest ved huuset beliggende wonning under it maalt 550. 850.
12. Hendrich Hasselman kræmer 550. 600.
13. Jonas Stercker kræmmer 400. 500.

Steenboderne.

14. Jonas Høl løchtemager 160. 210.
15. Hermannd Kønnemand lerridz kremmer 315. 410.
16. Hendrich Smit hatstafferer 245. 200.
17. Christian Winniche guldsmid 275. 300.
18. Assessor Nicolaj Jansens leie wonning 400. 300.
19. Frue Anna Rommels arfuingers gaard 715. 1000.
20. Hans Funck kobbersmid 450. 550.

Vimmelschafted.

21. Johann Liebe boghandler 430. 450.
22. Christopher Liebendahl buntmagers enke 150. 300.
23. Christopher Mathiasen posemøntmager 170. 300.
24. Torben Pedersenn brøggers encke 280. 400.
25. Johan Dow kremmer, stoed for 400 rdlr. i dend gamle grund taxt, har solt en dehl af hans plads til amptsforwalteren Anders Jacobsen, hvor fore hand svarede af 37 rdlr., noch solt til Peder Rasmusen schomager i Kloster strede it støche pladz, hvor for hand skal svare til 19 rdlr. og bemelte Dow svarede self til resten af dend gamle taxt, 365. 400 og 56.
26. Hendrich Brandt hatstafferer, stod for 500 rdlr. i gammel taxt, har solt til amptsforwalteren Anders Jacobsen en dehl af sin plads, hvor af hand skulle svare til 108¼ rdlr. og fornefnte Brandt svarer sielf til resten i dend gamle taxt, 290. 500 og 108¼.

27. Anders Jacobsen amptzforwalter, stod for 500, siden kiobt fra hver af de bemelte 2de proprietarier it støche plads, huor til hand nu skal svare som nest forbemelte, nemblig vide nr. 25 et 26, 355. 500, 37 og 108¼.
28. Maren salig Erich Munches, med leie wonning til Schindergaden 515. 600 og 200.
29. Niels Jensen herbergerer 545. 700.
30. Hermand Loumand skomager 235. 200.
31. Hendrich Grønner feldbereder 305. 250.
32. Vulf Petersen kiobmand 285. 300.
33. Mathies Jensen kandestober 195. 220.
34. Jacob Sørrensenn guldsmid 110. 250.
35. Hanns Küber kandestober 200. 220.
36. Hans Eilersenn fechtmester 255. 300.
37. Hans Cron hørkremmer 295. 400.
38. Johan Syling kræmer 535. 680.

Schindergaden.

39. Hermannd Schach remsnider 165. 250.
40. Christen Jørrensen schreder 80. 90.
41. Niels Jensen Juel wintapper 115. 200.
42. Sørren Hansenn schomager 80. 140.
43. Jens Riiber ober formønder 125. 250.
44. Hans Pedersen skreder 135. 300.
45. Claus Carlsenn guldsmid 65. 150
46. Raadmand Hanns Trønners gaard 360. 600.

Klosterstrede.

47. Per Persen slagter 200. 250.
48. Hans Tuurmands enche, nu Nicolaj scholemesters 210. 250.
49. Jacob Olsen schomager 80. 60.
50. Torkild Larsen brendewinsbrender 140. 200.
51. Michel Christensens enche, nu Peder Olsen 85. 100.
52. Frands Krakow skomager, nu Johann Albertsenn 140. 280.
53. Niels Svendsenn guldsmid 215. 300.
54. Peder Pedersenn schomager, stod for 100 rdlr. i dend gamle grund taxt, har kiøbt siden it støche til sin grund fra Johan Dow kræmer, som blef anslagen for 19 rdlr., 105. 100 og 19.
55. Marcus Jørgensen skomagers 2de huuse, nu Gudmand maltgiører og Johan Kruse 210. 320.
56. Mathies Pedersen schomager 100. 100.
57. Johan Sperling schoemager 160. 170.

58. Niels Mortensen schoemager 135. 130.
59. Jens Sørrensen skreder 80. 80.
60. Poul Albertsen schoemager 130. 150.
61. Bendix Mortensen schomager 110. 150.
62. Doctor Cosmus Bornemand 140. 300.
63. Anders Pedersenn øltapper 140. 170.
64. Hendrich Allesen schomager, nu Jacob Gros 145. 200.
65. Hendrich Balch schomager 80. 100.
66. Hermannd Jørrensen skomager, nu Baltzer Sung 125. 100.
67. Niels Sørrensen schoemager 95. 70.
68. Anders Larsen brøger 310. 450.
69. Abraham Grass posemontmager 160. 200.
70. Torkild Andersen cantors enche 170. 200.
71. Jens Jensen Knap Iislands kiøbmannd, nu Hendrich Duus sukerbager 145. 166⅔.
72. Johan Burmester schoemager 135. 166⅔.
73. Johan Buck bager 270. 300.
74. Adam Berner schoemager 160. 180.
75. Niels Jensen kandestøber 95. 130.
76. Svend Svendsenn skomager 90. 90.
77. Per Persen slagters wonning 70. 50.
78. Brøgger laugshuus med 3de boeder 540. 350.

Schindergaden.

79. Thretten smaa byens slagterboeder 180. 150.
80. Jens Pedersen kleinsmid 110. 90.
81. Johann Wilken Bürckner skræder 105. 90.
82. Tommas Barfoed snedker, hiørnehuus 125. 110.
83. Ceremoniemester Gersdorfs gaard og vonninger 1855. 1700.
84. Elias Schultz skreder 100. 80.
85. Johan Suurlant maler 70. 74.
86. Hanns Bertelsen slagter 175. 156.
87. Engelbregt Christian Engelbregtsen 155. 190.
88. Doctor Hammerichs enches gaard og leie wonning 425. 250 og 100.
89. Oluf Jensenn slagters huus og leie wonning 240. 170 og 170.
90. Jenns Knudsenn snedker 90. 160.

Kiøbmagergade.

91. Doctor Hans Leth 585. 600.
92. Doctor Mathias Jacobsen, nu Vincens Mensken kræmer 565. 600.
93. Jørren Bloch guldsmid, nu Frands Mensken barberer 215. 330.
94. Morten Tramp bagers enche 215. 200.

95. Johan Valbom guldsmid 165. 200.
96. Thommas Rasmusen posemontmager 195. 200.
97. Peter de Hemmers vinhandler, har frihed i dend gamle taxt for nye biugning til Low stræde af 260 rdlr. fra den 21 decembris 1686 udj 3 aar, 305. 550.
98. Maria sal. Jocum Schumachers huus, med en wonning 550. 650.
99. Niels Sorrensenn vrtecremmer 195. 250.
100. Casper hatstafferers enche 135. 90.
101. Justitz raad Hans Nannsens gaard med 6 wonninger udj Hellig giestis stræde 1820. 2500.
102. Fridrich Edelberg vrtekræmmer 535. 400.
103. Mester Jørgen barberer 315. 300.
104. Diderich Johannsenn swertfeier 190. 250.
105. Christen Lorensen kræmmer 265. 300.
106. Jacob Jacobsenn handelsmannd 155. 135.
107. Morten Stilche guldsmid 180. 165.
108. Hr. estatzraad Otte Krabbe 755. 720.
109. Jørren Stilcke guldsmids enche 285. 300.
110. Lars Schiefvings gaard 670. 750.
111. Hanns Jacobsenn gørtler 195. 160.
112. Henrich Isachsen kræmer 445. 400.
113. Claus Skeel løchtemager 290. 300.
114. Johan Gotfrid Becher apotecher 685. 750.
115. Lambert Mandel kræmmer 345. 300.
116. Lodwig Villumsen svertfeier 510. 400.
117. Mathias Hases enche 850. 1000.

Løw strede.

118. Mathias Kalthoffs enche 255. 400.
119. Knud Hagenus brøgger 275. 350.
120. Jenns Loumannd brøgger 420. 450.
121. Hanns Willumsen snedcher 115. 100.
122. Hermannd Rabenn urtekremmer, med 8 leie wonninger 1045. 800.
123. Ambrosius Leffelmann trompetter 195. 100.
— Corfitz Ulfeldz afbrødte plads, ej maalt eller taxerit, —. 2000.
124. Jorgen Hannsenn remsnider 70. 60.
125. Krigs raad Meiers enches gaard, med 4 leie wonninger 1250. 1750.
126. Jenns Hannsen skreder 50. 60.
127. Anders Garde liusestober 45. 40.
128. Salig Bertel Jacobsens borns gaard 120. $116\frac{2}{3}$.
129. Johan Ernst posemøntmager 140. 100.

130. Johan Vals snedcher 195. 250.
131. Johan Bochenhoffer bogtrocher 300. 400.
132. Hellig Giestis kirckes huus, som orgenisten iboer, 150. 120.
133. Mester Anders Guntzow 420. 500.
134. Rasmus Larsenn Iislands kiøbman 145. 200.
135. Augustinus snedcher 150. 150.
136. Anders Prammands encke 150. 150.
137. Jenns Andersenn snedchers encke, nu Christopher Prop vintapper 145. 150.
138. Peder Madsenns leie wonning 175. 150.
139. Peder Madsens iboende huus 315. 300.
140. Mester Philip Hacqvard 490. 500.
141. Peder Michelsenn bader 140. 200.
142. Laurids Andersen knifsmid 100. 100.
143. Hendrich Pop smid, nu Anders Clemmendsen 90. 80.
144. Michel Nold schencker 115. 100.
145. Peder Madsenns afbrente plads 110. 150.
146. Jørren Buckener skomager 115. 100.
147. Jacob Sørrensenn teltmager 115. 150.
148. Anders Svendsenn skræder 115. 100.

Tuchthuus pordten.

149. Claus Pop smit 65. 50.
150. Tønnis Jennsenn liusestøber 65. 40.
151. Johan Brun dreier 70. 50.
152. Jens Larsen øltapper, hiørnehuus 80. 70.
153. Mester Andreas arfuings 4 leie vonninger 255. 160.
154. Hellig Geistis kirches huus 165. 150.
155. Hr. Andres Meyers residens 250. 275.
156. Hendrich Jungklaus 240. 150.
157. Mag. Esaias Fleiskers residens 585. 325.

Store Helliggiestis stræde.

158. Morten Himmelmand speilmager 50. 60.
159. Abraham Prædicher glarmester 70. 100.
160. Valenthin Sinchelmager 105. 150.
161. Christen Torchildsen schræder 95. 50.
162. Nathanael Gellegetter 80. 125.
163. Jocum Kretlou smid 135. 80.
164. Hanns Homdorph øltapper 60. 60.
165. Anders Michelsenn knifsmid 55. 40.
166. Johan Krüdz smid 55. 40.

167. Marcus sporemagers enche 55. 40.
168. Christen Møllers wonning 70. 50.
169. Christiann Møller kleinsmids iboende huus 135. 130.
170. Anders Lange skræder 85. 110.
171. Valter Møller sinckelmager 80. 60.
172. Rasmus Sorrennsen schræder 70. 100.

Lille Helliggiestis strede.

173. Ole Jensen brendewinsbrender 60. 130.
174. Samuel Fritz naalemager 65. 100.
175. Valenthin Løwe bader 50. 100.
176. Torsten Larsen skreder 55. 100.
177. Børge Olsen fiskebløder 45. 40.
178. Herman Mansholt vinhandlers plads og vonning, som tilforn har hørt til Hasselmands plads 120. 100.
179. Børge Olsen fiskebløders wonning 40. 10.
180. Jens Wide fiskebløder, berettis af rodemesterne at hafue 3 aars frihed fra den 25 septembris 1686 for nye bygning 70. 110.
181. Hendrich Garde snedker 70. 100.
182. Mag. Peder Fossis 2de wonninger til gaden med 4 wonninger udj gangen 140. 250.

Hellig Giestis kirckegaard.

183. Cornelius Bertelsen klochers residens 50. 100.
184. Hans Pedersen grafvers residens 80. 50.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Frimans qvartier 48705 rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 58130 rdlr.

Kiøbmager qvartier.

Klareboderne.

1. Jacob Bendixsenn plattenslager 115. 125.
2. Hans Jacobsenn edichebrøger 130. 125.
3. Rasmus Caspersen snedcher 135. 125.
4. Stephen Kierenbert rotgietter 135. 125.
5. Johan Lobes tømmermannd 130. 125.
6. Willum Viander trompeter 140. 125.
7. Erich Jørgensen glarmester 130. 125.
8. Johan Steenbuch snedker 170. 100.
9. Niels Christensen schomager 135. 100.

Kiøbmager gade.

10. Christopher Fridrichsen guldsmid 270. 156.

11. Detlef Brashagen guldsmid 220. 275.
12. Hans Hendrich vintapper 225. 400.
13. Cancelie forwalter Sørren Vestesenn 445. 1200.
14. Hans høj grefvelig exelence hr. gref Reventlous gaard med dend plats hand sig af Hendrich Svitzer har tilforhandlet 3385. 3044.
15. Jens Træskou wintapper 255. 350.
16. Johan Giefwert bagers encke 240. 300.
17. Jens Krag skræder 365. 325.
18. Gise Burmesters gaard af Hamborg 870. 764$\frac{3}{4}$.
19. Margrethe Dewel franske kochis encke 260. 485$\frac{1}{4}$.
20. Sal. Hendrich Svitzer kleinsmids encke 380. 400.
21. Edvart Holst kiøbman 505. 700.
22. Hr. geheime raad Marcus Giøe, berettis af rodemesterne her fra en vonning til Silchegaden at vere solt til Rasmus Larsen stoelemager, som ei er separerit mens under hofvitgaarden taxerit i dend gamle taxt, 1190. 1000.
23. Friedrich Verdelmannd kræmers encke 820. 700.
24. Hendrich Schuppe 1010. 800.
25. Sewerin Pedersen barberer 285. 325.
26. Christopher Liebendahl buntmagert encke 225. 325.
27. Jørren Helmerhas hatstafferers encke 260. 350.
28. Nicolaj Vroe kræmer 225. 325.
29. Ludwig Willumsen Arf swertfeiers huus, nu Peter Brøndelsen 270. 400.
30. Johan Jising kræmmer 295. 325.
31. Jørren Bøfke 665. 1100.

Østergade.

32. Valmar hatstafferer 135. 200.
33. Johannis Kirchhof apotecker 620. 1300.
34. Robbert Machelou kiøbmann 385. 750.
35. Hendrich Schuppe 860. 2000.
36. Estatz raad Harboe 725. 1200.
37. Morten Kierulf bøssemager, berettis at hafue frihed af 100 rdlr. udj 3 aar fra 18 septembris 1688 for en del nye biugning, og samme tid skal hannem udj dend gamle taxt vere 25 rdlr. fratagen, 520. 30.
38. Christen Christensen svertfeiers hiørnehuus 195. 250.
39. Niels Philipsen viinskench 250. 200.
40. Jens Jorgensen peruqvemager 285. 275.
41. Jost Schultz koch 265. 225.
42. Daniel Pilloys encke 380. 350.

43. Vice landsdommer Hans Ehm 475. 700.
44. Margrethe Dierich Dreiers 2 wonninger 380. 200.
45. Dorthe Rasmus Sørrensen renteskrifvers encke 1500. 687½.
46. Anders Jennsenn vrte kræmer 220. 300.
47. Hans Wilken posemøntmager 175. 200.
48. Hendrich Dyre Lollandz post, nu Jørren Bloch guldsmid 315. 400.
49. Hr. estatz raad Poul von Klingenbergs gaard 660. 1400.
50. Frue Annicke Rosenkrantzis gaard 1500. 1400.
51. Hr. ober rentemester Brandtis gaard 1030. 1100.
52. Hans exellence hr. Knud Tott, med 2de wonninger i Peder Madsens gang 570. 800.
53. Mathies Jennsen hør kræmmer 660. 600.
54. Diderich Schoumannd schoemager 195. 150.
55. Jacob Schalhorn hattemager, nu Jens Andersen 170. 150.
56. Fridrich Vichmannd remsnider 270. 125.
57. Sørren Pedersen vrtekræmmer 880. 375.
58 Hanns høj grefuelige exellence hr. gref Ahlefelds gaard med en liden wonning 2365. 1600 og 25.

Silchegaden.

59. Estatz raad von Jessen 620. 1000.
60. Jordan Liuders adjutant, nu Maria salig doctor Johan Svannis, 195. 350.
61. Johann Villumsen wintapper 210. 375.
62. Jørren Pedersen trompetter 170. 275.
63. Mathies muurmester 185. 275.
64. Baldzer Brüchner vhrmager 230. 250.
65. Rasmus Larsenn stolemagers huus, staar i dennd gamle taxt under hr. geheime raad Giøes huus 150. —.
66. Jacob How jubelerer 435. 450.
67. Magister Peder N. slodzpredigers residens 385. 400.
68. Obrister Tramp 645. 850.

Piile strede.

69. Silckehuuset, som Jochum Bøchmand beboer, 510. 200.
70. Velb. hr. ober zahlmester Ole Hansen 950. 1050.
71. Claus Carstensen taxadeur 260. 200.
72. Fridrich Drejer vintappers enche 195. 200.
73. Niels Nielsenn Aal skreder 130. 150.
74. Rolf skræders enche 85. 112½.
75. Jochum Lux drejer 110. 150.

76. Hanns Christopher Doth lygtemager, nu Bernt Riga pusemontmager 120. 175.
77. Christopher uremager 235. 200.
78. Diderich Liebendanz fechtmester 225. 200.
79. Hermann Ermanding perlesticher 390. 700.
80. Pilous enches gaard 210. 225.
81. Lauridz Axselsen slagters huus, nu Jørren Sørrensen 230. 200.
82. Christian Laursen kochs encke 235. 375.
83. Poul Fribert skreder 155. 250.
84. Peder Danthj 405. 500.
85. Michel Klent trompetter 205. 200.
86. Lauridz Jensen skreders huus 135. 200.
87. Ole Larsen skreders hiørnehuus 130. 200.
88. Jørgen Langholt bager 285. 237½.
89. Jacob Olsenn murmesters enckes huus, nu Niels Jacobsen 150. 200.
90. Sørren Jennsenn blyetecher 135. 200.
91. Hanns Fridz destillerer 270. 350.
92. Anders Larsen procurators gaard, med hans 2de huuse till Gammel møndt og hosliggende wonninger, 490. 400 og 125.
93. Jørren Borchman snedcher 265. 300.
94. Salig magister Jørren Eilersens børns gaard 745. 600.
95. Albert Heins enche 1190. 1800.
96. Villum Schar snedkers encke 75. 100.
97. Sørren Mortensen viseterer 75. 100.
98. Hendrich Detlefsen Iislands købman 140. 100.
99. Claus Dienesenn stoelemagers enche 95. 150.
100. Stephen stoelemager 90. 125.
101. Hanns Boye kleinsmid 90. 100 og 25.
102. Timotius Stub skræder 115. 100.
103. Jenns Pedersenn skreder 100. 100.
104. Jørren Grontler rotgietter 140. 150.
105. Niels Nielsen tømmermannd 130. 125.
106. Andreas Liebester kreppinmager 125. 150.
107. Jens Jacobsenn schreder, nu Christopher Meyer 130. 150.

Møndter gaden.

108. Johann Irgens gaard med 2de wonninger 755. 1055.
109. Bernt Langemach viseterer 105. 155.
110. Hanns Krabbe prammand 105. 155.
111. Morten Clemmendsen fürbøder 105. 155.
112. Hendrich Pedersen schræder 95. 155.

113. Thoer Nielsen blyetecher 75. 125.
114. Else Jensdaatters huus, boer i Fladstrand, nu Jenns Christensen høcher 75. 125.
115. Schipper Svend Hansen 80. 125.
116. Knud Storms Iislands kiøbmands iboende huus, hiørnehuus 170. 150.
117. Niels Thommesen hattemager svend 90. 68.
118. Jenns Larsenn pottemager 95. 82.
119. De fattiges siæleboeder 415. 100.
120. Knud Mortensens leie wonning 80. 50.
121. Hans Boyesenn vantmagers 3 huuse 155. 100.

Gottesgade.

122. Hanns Olsenn muurmester 55. 60.
123. Hanns Fridrich muurmesters gaard med en wonning til Møntergade, nu Christen Larsen 240. 200.
124. Detlef Bolckes huus og hauge 245. 37½.
125. Nicolaj Boyes 4 wonninger 345. 257.
126. Claus Ifversen kremmers 3de wonninger 220. } 500.
127. Peder Aattesenn kiøbmands gaard 150. }

Gammel mondt.

128. De fattiges huus og hauge 435. 150.
129. Michel Pedersenn væfuer 80. 62½.
130. Johann Sonnemand snedker 70. 60.
131. Michel Jensenn brendewinsbrender 70. 60.
132. Michel Jennsenn brendewinsbrender 70. 112½.
133. Peder Benndsenn brendewinsbrender 70. 125.
134. Gunder Børresen muurmester 95. 130.
135. Jacob Jacobsenn vrtegaardsmands 2de wonninger 205. 187½.
136. Poul Monnsenn tommermannd 60. 62½.
137. Peder Jensen brendewinsbrender 90. 100.
138. Hans Gregersenn schippers huus 75. 75.
139. Mathias Lange snedker 75. 50.
140. Per Rasmusen tømmermandsvend 65. 50.
141. Bernt nagellsmid 180. 50.
142. Lorentz Clausen pitserstichers enche 70. 75.
143. Peder Bendixsen Helsingøers huuse 70. 100.
144. Axsel Rasmusenn væfuer 65. 100.
145. Sorren Nielsenn nagelsmid 60. 100.
146. Mogens Vichertsen seiglingsmand 55. 125.
147. Mons Olsen seiglingsmann 55. 75.
148. Tercheld Kieldsenn schipper, nu Peder Jensen knapmager 60. 75.

149. Magister Jørren Hammers enches vonninger 550. 200 og 175.
150. Magister Jørren Hammers enches gaard —. —.

Regnegaden.

151. Nicolaj Boye badskers gaard 210. 250.
152. Michel Laursen malers huus 60. 50.
153. Poul Christensen schræder 60. 43.
154. Jørren Nielsenn bødker 80. 45.
155. Peder Larsen coufardj baadzmands 2de wonninger 120. 80.
156. Rasmus Larsenn prammands huus og en wonning i en gang, kaldes Smids gang, 70. 25.
157. Anders Raun, med en wonning til Smids gang, findes ej taxerit i dend gamle taxt, 130. —.
158. Hans Monsen fiskebløders huus 50. 25.
159. Joens Andersen høybaadsmands huus 50. 25.
160. Mathies muurmesters 2de huuse med det 3die paa dend anden side 185. 100.
161. Anders Andersenn skræder 90. 75.
162. Jens Soerberg schipper 55. 75.
163. Ole Svendsen arbeidskarl 70. } $162\frac{1}{2}$.
164. Valenthin Gartner snedker $42\frac{1}{2}$. }
165. Sørren Olsen muurmesters 3de wonninger 190. 200.
166. Torbiørn Olsen muurmesters huus 105. 50.
167. Simon Mathiesen schibstømmermann 70. 100.
168. Mette salig Jens Christensens, nu Christen Rasmusen høcher, findes ej taxerit i dend gamble taxt, 85. —.
169. Christen Rasmusen høcher 185. 100.
170. Detlef Bølkes leie wonning, har staaet i dennd gamble grund taxt under hofuidtgaarden til Gothers gade, 125. —.
171. Margrethe Diderich Dreiers wonning 105. 20.
172. Dorthe salig Rasmus Sørrensens 2de huuse, findes ej taxerit i dend gamble grund taxt, 120. —.
173. Hanns Ribeths enches iboende gaard med 5 vonninger 1425. $487\frac{1}{2}$.
174. Peder Sørrensens enches 5 wonninger 290. 150.
175. Nicolaj Lufft tømmermannd 125. 50.

Diderich Badschers gang.

176. Jørren Marchusen væfuer 120. 100.
177. Jocum Priitzmannd væfuer 115. 100.
178. Peder Olsenn skoeflicher 60. 50.
179. Per Gundersen ruehugger 60. 50.

Bag Corps de gvarden.

180. Johann Jørgens 2de vonninger 215. 50.

Nye Adel gaden.

181. Anders Jensen bager, nu Anders Larsen schræder 310. 37½.
182. Svennd Anndersenn prammands huus med de 5 vonninger 255. 37½.
183. Peder Madsens 6 huse til gaden med 6 wonninger i gangen 520. 125.

Grønnegade.

184. Hr. geheimeraad von Pless 910. 650.
185. Endre Ifversen tømmermannd 85. 100.
186. Jenns Andersen seiglingsmannd, nu Joen Nielsen 70. 75.
187. Anders Persen cammerbud 70. 75.
188. Christen Bertelsenn cammerbuds huus 95. 125.
189. Christen Michelsen bader 70. 150.
190. Niels Arfvedzen schippers 2de wonninger 185. 200.
191. Morten Andersenn kleinsmid 70. 75.
192. Niels Pedersenn tobachsbinder 65. 100.
193. Peder Olsenn brendewinsbrender 70. 100.
194. Mette Ebbes 3de wonninger 265. 75.
195. Magister Jørren Hammers 4 wonninger 240. 175.
196. Peder Hannsenn Lange schippers huus 335. 150.
197. Claus Ifversenns 2de nye bygte huuse 230. 150.
198. Richert Vinckell hørkræmmer 130. 25.
199. Christen Tommesen skipper 85. 50.
200. Peder Madsenns 4 huuse 295. 200.
201. Hendrich Pedersen skræders 2de huuse 125. 100.
202. Johan Christensenn grofsmid 165. 175.
203. Hendrich Bar bødker 80. 60.
204. Peder Jennsenn seiglingsmannd 75. 75.
205. Anders Raun mahler 85. 175.
206. Johann Babtistes huus og 3 wonninger i gangen 190. 300.
207. Rasmus Sørrensen schippers enche, nu Jørren Sørrensen 80. 100.
208. Bernt Hannsenn Schiæffer 60. 50.
209. Sigurd Pedersenn Iislands arbeids karl 60. 25.
210. Niels Mortensenn schrifver 70. 62½.
211. Anders Larsen schomagers encke, hiørnehuus, 60. 60.

Peder Madsens gang.

212. De fattiges huuse 35. 40.
213. Engelbret Olsen baadzmand, sidder fangen i Tørchiet, 35. 40.
214. Sørren Munch bødker, maanidstienner, 37½. 40.
215. Hans Stampe raadmands huus 37½. 40.

216. Jørren Pedersen schoemager 40. 50.
217. Anders Engelsenn tømmermannd paa Holmenn 32½. 70.
218. Hanns Riber skoemager 37½. 62½.
219. Mouridz Jennsenn høchers huus 37½. 62½.
220. Hanns Aagesenn øltapper 37½. 62½.
221. Hanns Nielsenn Iislands arbeids karl 37½. 62½.
222. Maren Borges stenhuggers enche, nu Guthorm Tromsen 37½. 62½.
223. Annders Nielsenn schibstømmerman 37½. 62½.
224. Rasmus Larsenn viceterer 40. 62½.
225. Michel Kabeboe schoemagers 2de vonninger 60. 100.
226. Erlannd Jensen tømmermands encke 22½. 40.
227. Tormannd Larsenn tømmermand 20. 40.
228. Claus Kiemwigs enches huus 25. 40.
229. Niels Jensen stoppers huus med en vonning 50. 60.
230. Capitain Berns huus 30. 30.
231. Andreas Gregoriusen skræder 27½. 40.
232. Poul Jensen brendewinsbrenders huus med en vonning 80. 150.

Christen Bernekoe strede.

233. Peder Mortensenn snedcher 70. 60.
234. Hanns Tielsenn bagers enche 220. 275.
235. Lars Nielsenn bøssemager 75. 100.
236. Henning Hiort hattemager 75. }
237. Hans Drittelwitz schoemagers huus 75. } 125.
238. Niels Tordsenn tømmermandsvend 75. 60.
239. Guldbrand Bendsen fergemannd 75. 60.
240. Per Sørrensen skipper 75. 60.
241. Johan Schonning tømmermannd 80. 30.
242. Henning Splis dreiers enche 80. 30.
243. Jenns Sørrensenn tobachsbinder 100. 42½.
244. Morten Christensen Lind kuchenbager 95. 60.
245. Sidzele Hanns Jensens 185. 120.
246. Rasmus Sørrensen Wissing Iislands arbeidskarl 75. 50.
247. Christen glarmester 75. 62½.
248. Dorthe Rasmus Sørrensen renteriskrifvers wonning 90. }
249. Frands Ribolts enches wonning 60. } 75.
250. Margrethe Dirich dreiers 2de wonninger 125. 75.
251. Dorthe Rasmus Sørrensens 3de wonninger 175. 100.

Antonjstrede.

252. Dorthe Rasmus Sørrensens huus og 3de wonninger 320. 75.
253. Margrethe Dirich dreiers 3 wonninger 200. 75.

254. Frands Ribolts 3de wonninger 200. 100.
255. Thue Jacobsen stenhuggers nye bygte gaard 90. 30.
256. Morten Mortensen tømmermand paa Holmen 65. 60.
257. Niels Sørrensen skreder 95. 100.
258. Jørren Kruse schreder 95. 125.
259. Tommas Andersen Kier øltapper 95. 125.
260. Hendrich Cappell bøssemager 95. 125.
261. Morten Andersen kleinsmid 100. 100.
262. Ole Hansen bødcher 70. 75.
263. Svend Aagesenn schiefter 60. 75.
264. Christen Nihof glarmester 60. 60.
265. Christian Qvist skræder 50. 60.
266. Ole Nielsen øltapper 390. 155.
267. Johan Malte knapmager 85. 50.
268. Efvert Holstes wonninger 600. 245.
269. Anders Brøndelsen schipper 85. 55.
270. Carsten Sibrannt hattemager 90. 100(?).

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Kiøbmager qvartier 64715 rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 64475 rdlr.

Rosenborg qvartier.

Kiøbmagergade.

1. Anders Børgesen brøger 260. 400.
2. Jens Christensen forige blochedreier 375. 450.
3. Anders Larsen brøgger og Iislands kiøbman 415. 650.
4. Claus Sohn raadmandz encke 755. 1500.
5. Vilcken Dencher Kongens koch 430. 600.
6. Johan Johansen Bache kiøbmand, berettis at hafue 6 aars frihed fra den 1 decembris 1686, da gaarden skal vere ferdig bygt, 480. 700.
7. Jens Nielsen købmand, har frihed for nye biugning i 10 aar fra 10 junij 1687, 485. 450.
8. Velb. Christen Schels gaard 790. 1200.
9. Velb. Jørgen Bielkes gaard 1740. 1400.
10. Jacob Kitzerods enche 310. 300.

Springgaden.

11. Laurids Nielsen brøggers enche, har frihed for nye biugning udj 3 aar fra den 15 octobris 1687, 230. 400.
12. Christopher Hansen Bang Iislands kiøbmannd, nu Peder Olsen 95. 100.

13. Mathies Bumannd kleinsmid 110. 100.
14. De fattiges 2de huuse og 4 i gangen 140. 50.
15. Knud Christensen kornmaaller 65. 75.
16. Knud Rasmusen drejer 65. 75.
17. Sørren Larsen kiøbmands 6 wonninger i gangen, noch hans iboende gaard med 4 wonninger i en anden gang, 300. 100 og 400.
18. Trinitatis kirches 4 huuse 265. 200.
19. Hans Christophersen speilmager 40. 25.
20. Claus Kragetofft skomager 40. 25.
21. Mathias Hansen skreder 40. 40.
22. Sørren Olsenn baadsmannd 42½. 30.
23. Per Christophersen grofsmid 185. 100.
24. Adser Svendsen muurmester 42½. 50.
25. Anders Christensen handskemager 47½. 50.
26. Rasmus Rasmusen arbeids karll 55. 50.
27. Jørren Storms leie wonning 65. 75.
28. Rasmus Mouridsen kleinsmids enche 42½. 40.
29. Isach Jacobsen brøggers huus 85. 150.
30. Doctor Hans Læthes vonning 47½. 50.
31. Niels Christensen brendewinsbrenders huus 55. 75.
32. Frands Schach tømmermands swend 50. 50.
33. Erich Hendrichsenn forige commissarius 240. 200.
34. Peder Arnt 75. 50.
35. Peder Hagendolph posemøntmager 100. 100.
36. Andreas Schimmel snedker 115. 175.
37. Christopher Erichsen Iislands bøchersvend 37½. 50.
38. Johan Lønn badstuemands enche 85. 200.
39. Poul Giøting schomagers 2de wonninger 120. 200.
40. Christen Willadsen øltapper 55. 100.
41. Peder Madsen brendewinsbrender 80. 75.
42. Rasmus Lomborg skreder 80. 150.
43. Ole Jonsen skippers enche, nu Nicolaj Hansen skredersvend 100. 40.
44. Hanns Jennsen vrtekremmer 145. 60.

Møndtergaden.

45. Lars Andersen skipper 115. 50.
46. Lars Dreiers enche 80. 50.
47. Jens Jensen schoeleholder 145. 100.
48. Hans Jensen pottemagers huus i gangen 20. 25.
49. Mouridtz Reder lieutenants huus i gangen 20. 25.
50. Hans Andersen fergemand 60. 100.

51. Anthonj Lorentz snedker 60. 125.
52. Tommas Pedersen handskemager 60. 50.
53. Alexander Hannsen møller 60. 50.
54. Christen Sørrensen schræder 60. 75.
55. Michel Lydersen bager 85. 133.
56. Allert Tønsberg kiøbmann 135. 267.
57. Sifwert Sifvertsen hofmahler 355. 660.
58. Hans Monsenn fiskebløder 45. 40.
59. Lyder Lefwersenn landmaaller 55. 50.
60. Jacob Simonsenn murmester 50. 50.
61. Hanns Steennsen kiper 360. 125.
62. Knud Pedersen Iislands underkiøbmannds 2de vonninger 125. 100.

Kiøbmagergade.

63. Melchior Diobler knifsmid 75. 40.
64. Knud Hendrichseun kleinsmid 170. 100.
65. Peder Svendsen lodmager 95. 25.
66. Peter Valentinsen Høppel garfver 325. 300.
67. Anna salig Marchus Konig glarmesters enche 145. 125.
68. Peder Jensen postis enche 145. 125.
69. Christen Sørrensen skræder 135. 125.
70. Oluf Koches encke 130. 125.
71. Herman Allersen kleinsmids enche 370. 200.
72. Rasmus Michelsen schreder 80. 50.
73. Christian Riis 100. 50.
74. Rasmus Michelsen schræder 65. 25.
75. Johan Krøyer skreder 60. 25.

Pusterwig.

76. Johan Haberlant snedcher 35. 25.
77. Niels Christensens enches leie wonning og iboende huus 75. 25 og 50.
78. Hans trommemagers enche, nu Melchior Torbert knifsmid 40. 25.
79. Jacob Jørgensen brendewinsbrennders huus 40. 25.
80. Niels wantmager en wonning 40. } 50.
81. Maria Jochum Fogs 40. }
82. Anders Sørrensen 40. 25
83. Hans Holst 50. 25.
84. Hr. ober secreterer Luxdorf 360. 600.

St. Giertrud strede.

85. Secreterer Johan Sechmans gaard med en tilkiøbt wonning, noch 8 smaa wonninger til Pustervig og 8 waanninger i Aabenraae gade, samt tilliggende hauge, hafde frihed i dend gamle taxt fra

28 maij 1687 af 1027 rdlr. udj 6 aar, men svarer til hofstaten af 73 rdlr., 1800. 1100.

86. Hans Ifversen arbeds karl 50. 25.
87. Niels Nielsen brendewinsbrenders 2 vonninger, nu Gudmand Simonsen 110. 75.
88. Christen Nielsen tømmermands 3 vonninger 165. 40.
89. Jacob Eskeldsen øltapper 90. 100.
90. Niels Jensen brendewinsbrender 50. 35.
91. Salig Jørren Gregersen brøggers huus 60. 40.
92. Erich Andersen slagters encke 55. 80.
93. Peder Christensen brendewinnsbrenders iboende huus og vonning 220. } 150.
94. Niels Rasmusens leie wonning paa hiørnet 305. }

Landemerke.

95. Trinitatis kirches huus, som klocheren iboer, 120. 25.
96. Hans Hansen skræder 500. 300.
97. Laurids Jensen kleinsmid 100. 100.
98. Anders Larsen tømmermandsvends enche 40. 30.
99. Poul Giøtting skoemagers huus 40. 30.
100. Lorendz Carstensen gielgietter 70. 75.
101. Anders Mortensen it huus 37½. 25.
102. Christopher Sysse guldslager 110. 150.
103. Sørren Christensen garfuer 50. 50.
104. Hendrich Christensen skreder 50. 50.
105. Joen Nielsen tømmermandssvends enches, nu Lars Nielsen Fogs huus 55. 22.
106. Mathias Jensenn tømmermandssvend paa Holmen 60. 22.
107. Jacob Erichsenn skoemager 60. 22.
108. Hanns Holst knapmager, rodemester, 60. 22.
109. Peder Aagesen tømmermandssvends huus 60. 22.
110. Anders Bendsenn tømmermannd 105. 40.
111. Peder Lauridzøn smit hochers huus 80. 50.
112. Hr. ober secreterer Luxdorphs gaard, med 2de wonninger nu Trinitatis kirche tilhørende, 225. 700.
113. Claus Tofft stifftskrifuers gaard 300. 450.
114. Peder Aagesen tømmermandsswend 55. 30.
115. Anders Bendtzønn tømmermands leie wonning 60. 30.
116. Jenns Christensen murmester, nu Jacob Jacobsen 60. 50.
117. Ole Hansen murmesters encke 60. 60.
118. Niels Jørrensen viseterer 60. 30.

119. Jørren Anndersen 60. 125.
120. Espen Dreiers enche 60. 100.
121. Hanns Meier slagters enche 60. 40.
122. Peder Børgesen kockis leie wonning og iboende huus 120. 75 og 80.
123. Niels Nielsenn Høstemarch skoemager 70. 100.
124. Lars Børgesenn skipper 60. 40.
125. Anders Benndzønn brendewinsbrender 60. 75.
126. Mads Rasmusen stenhugger 27½. 25.
127. Børge Bendsenn bager 125. 125.
128. Hanns Pedersenn brendewinsbrenders enche 110. 75.
129. Titus Biteer saugskerer 55. 63.
130. Jens Jørgensens enche 55. 62.
131. Jeronimus Rachle tømmermannd 90. 150.
132. Hendrich Menns bager 130. 200.
133. Simon Sørrensen skoemager 80. 77½.
134. Christen Buur snedker 65. 60.
135. Joseph Jensenn brendewinsbrender 80. 87½.

Vognmandgaden.

136. Jacob Rasmusen vrtekremmsr 95. 130.
137. Ole Erichsenn arbeids karll 42½. 45.
138. Joseph Jensen brendewiinsbrenders huus 60. 100.
139. Karen Anders Hannsenns 60. 75.
140. Jørren Storm brendewinsbrenders 2de huuse 165. 175.
141. Anders Mortensen bøssemager 50. 50.
142. Baldtzer Larsenn 60. 50.
143. Anders Pedersen 35. —.
144. Jens Sørrensenn brendewinsbrenders 3 huuse, berettis at hafue solt en wonning til Anders Pedersen arbeids karl, noch fornefnte Jens Pedersen 5 wonninger i en gang, 190. 100 og 150.
145. Ole Larsenn brendewinsbrender 55. 50.
146. Jens Pedersen kornmaaller, nu Christian Brochwad væfuer 55. 50.
147. Anders Pedersenn kornmaaler 55. 50.
148. Giert Johansenn glarmester 115. 100.
149. Hans Pedersen Skaale farfuer 55. 50.
150. Hans Detlofsen Kongens smids huus 75. 75.
151. Hanns Larsenn fergemannd 55. 70.
152. Hans Jennsen murmester 75. 100.
153. Peder Lydert skræder 135. 300.
154. Hermannd vandtmager 60. 50.

155. Jacob Hendrichsen bødcher, nu Albret Tønsberg 60. 30.
156. Jeronimus Rachle 4 wonninger i gangen, nu Albret Tønsberg 65. 100.
157. Hanns Pedersenn gielgietter 45. 40.
158. Christopher Dirichsen reisebager, nu Jacob Hendrichsenn bødker 55. 50.
159. Jørren Ludwig wantmager 100. 100.
160. Svend Aagesen prammand 50. 75.
161. Claus Caffe schoeleholder 50. 40.
162. Eskild Engelsenn tømmermannd 47½. 40.
163. Svend brøggers huus, nu Christen Rasmusen Dolmer 100. 142½.
164. Hanns Detlofsen Kongens smids huus 50. 30.
165. Knud Pedersens leiewonninger og iboende huus 155. 30, 75 og 25.
166. Christen Sørrensens enche 65. 25.
167. Israel Hansenn kiøbmannd 55. 75.
168. Hans Andersen høcher 60. 50.
169. Ole Pedersenn tømmermannd 60. 75.
170. Ole Olsen tømmermannd 50. 60.
171. Cort Seller wefver 100. 175.
172. Jens Knudsen forige foget, nu Ole Olsen tømmermannd 120. 175.
173. Per Larsenn tømmersvennd 50. 40.
174. Johan Tasses enche 105. 100.
175. Anders Joensenn tømmermannd 50.
176. Peder Holgersen 50.
177. Hans Fyhr tømmermandssvend 40.
178. Anders Hannsens enche 42½.
} 175.

Slippen.

179. Maren Troels muurmesters enches 2de huuse 75.
180. Margrethe Christens huus 30.
181. Christian Sørrensen tømmermandssvendz huus 35.
182. Jørren Hansen Holst høchers enckes hus 55.
183. Espen Larsen schippers huus 50.
184. Claus Jensen øltappers huus 47½.
185. Jens Nielsen øltappers hus 45.
186. Nels Børgesen brøgers hus 35.
187. Jens Pedersen høchers huus 35.
188. Anders Mortensen plichtskarls huus 40.
189. Christen Hansen tømmermand paa Holmen 32½.
} 450.

190. Knud Pedersenn Islands under kiøbmans 3 wonninger 155. 150.

Bag Wolden.

191. Anders Christensen baadsmands huus $22\frac{1}{2}$.
192. Anders Hannsenn vegters huus 25.
193. Hans Jørgensens huus bag Wolden $27\frac{1}{2}$.
194. Niels Pedersen vedsetters huus 30.
195. Johanne Knuds citronkonnes 2de huuse, nu Christian Andersenn 60. } 150.
196. Villads Hansen tømmermands 3de huuse 100.
197. Leene Anders Nelsens enches huus 35.
198. Nels Dinnesenn bøchers 3de wonninger til gaden og 3 i gangen 100. 150.
199. Hermann Dyfvell snedchers huus med 2de wonninger, noch en wonning til Gottersgade 125. 80.

Brøndstrede.

200. Bertel Kierulf brendewinsbrenders huus med 2 wonninger til Gotters gade 150. 80.
201. De fattiges 14 siæleboeder 80. 100.
202. Anders Nielsenn brendewinsbrennder 65. 100.
203. Sifwert Sifwertsen hofmahler 55. 50.
204. Per Hansen skræder $47\frac{1}{2}$. 50.
205. Peder Mondrich schoemager $42\frac{1}{2}$. 50.
206. Lars Svendsen tømmermandssvend 35. 75.
207. Karen Anders Hansenns huus 35. 30.
208. Villads Hansen tømmermands huus $32\frac{1}{2}$. 50.
209. Mathies Christensenn tømmermandssvennd, nu Lars Simonsenn 30. 50.
210. Anders Nielsenn tømmermandssvend 30. 50.

Gottesgade.

211. Johann Biørnsen tømmermands 3de vonninger, noch en dito i Møndtergaden 165. 120.
212. Christian Neeger Kongens bilthuggers 6 wonninger 410. $372\frac{1}{3}$.
213. Nicholaj Detkie Kongens vrtegaardsmands 6 wonninger 405. $327\frac{2}{3}$.
214. Johannes Dyfwels enkes 2de huuse 55. 30.
215. Hans Jochumsen general gewaldiger med en liden wonning 130. 75.
216. Hans Mønnikes huus med en leie wonning 100. 50.
217. Hendrich Mahlers enches huus 55. 40.
218. Anders Christophersenn Thisted 30. —.
219. Christen Larsen bilthugger med en wonning 105. 40.

220. Anders Pedersenn maltgiører med it huus paa hiørnet og it huus om i Slippen med stor øde plads, og berettis at hafue solt en wonning til efterfølgende: 370. } 70.
221. Jens Gudmandsenn hiulmannd 90.
222. Mester Villadtz tømmermannd 65.
223. Jeronimus Rachle tømmermands 3de wonninger 270. 80.
224. Rasmus Klinches enches 6 wonninger, nu Envold Knudsen 265. } 90.
225. Anders Andersenn $37\frac{1}{2}$.
226. Peder Rasmusen hiulmands 2de nye huuse 130. 115.
227. Mads stenhugers 3de nye woninger, har frihed i 6 aar fra den 2 septembris 1685, 180. 150.
228. Claus Byesings huus 40.
229. Claus Brabandt væfvers huus 45.
230. Erland Erichsen forrige soldats huus $37\frac{1}{2}$.
231. Jacob Rasmusen muurmesters huus 35. } 400.
232. Johannis Busk vagtmesters 2de huuse 125.
233. Hans Pedersenn wæfvers huus 50.
234. Christian Brochwalt wefvers huus 85.
235. Hans trommemagers huus ud till Woldenn paa hiørnet af Tornebuskgaden, med 3 smaa wonninger i Tornebuskgaden 115. } 100.
236. Adam Traler woldmesters hauge 375.

Rosenborggade.

237. Peder Vibe wæfvers 2de huuse 110. 100.
238. Anders Mørch forige lifgvardes huus 65. 50.
239. Niels Rasmusen kornmaalers huus, nu Johan Stercke 65. 50.
240. Sørren Sørrensen grofsmids 2 huuse 115. 100.
241. Hans Nielsenn garfvers huus 70. 50.
242. Niels Thom liggers huus 55. 50.
243. Christen Hansen tømmermandssvendz huus 65. 60.

Aabenraa.

244. Hendrich Rantzous 2de gamle huuse, it paa hvert hiørne af Rosenborggade, med øde pladz der hos imellum Gottersgade og Aabenraa, nu dennd reformerede kirche 1645. 100.
245. Mester Vilken Dencker Kongens kochs 2de nye wonninger 125. 115.
246. Annders Hogensenn schibs tømmermannds 2de nye wonninger 60. 75.
247. Jacob Horn boersvends huus 40. 30.
248. Svennd Olsen snedkers huus 80. 100.

249. Rasmus Klinches enches 2de nye wonninger med en stor hauge, nu Endwold Knudsen vrtegaardzmandz, berettis at hawe 6 aars frihed fra den 29 septembris anno 1685, 500. 140.
250. Johan Ertmannd forige schibsskrifver 85. 10.
251. Niels Jørrensenn brendewinsbrenders huus 100. 60.
252. Johan Giert kleinsmid 50. 40.
253. Rasmus Jensenn tømmersvendz huus 45. 25.
254. Niels Jørrensenns leiewonning 80. 25.
255. Niels Pedersenn vognmand 115. 125.
256. Niels Pedersenn vedsetter 40. 50.
257. Anders Mortensen muursvennd 40. 50.
258. Lars Christensenn tømmerswends enche 40. 50.
259. Enwold Christensen tømmermandssvend 37½. 48.
260. Else Knappers 40. 48.
261. Claus Henningsen tømmermands svend 30. 34.
262. De fattiges 4 huuse til gaden og 4 i gangen 400. 100.
263. Rasmus Marchusen brøggers huus 32½. 12½.
264. Anders Rasmusenn hiulmands huus med 2de leie wonninger i Landemerket 135. 100.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Rosenborg qvartier 33230 rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 30200 rdlr.

St. Anna qvartier.

Nye Canal.

1. Hans Monnike kleinsmids huus 145. 60.
2. Peder Hansen kiøbmands huus med 2 smaa vonninger i Store Strand stræde 165. 240⅝.
3. Peder Olsen hofsmidz encke 170. 50.
4. Christen Christensen haunefoget 150. 70.
5. Anders Thommesen øltapper 115. 125.
6. Peder Andersen Hegelunds huus og vonning i gangen 255. 375.
7. Efvert Holst kiøbmands huus 305. 410.
8. Peder Joensen skipper 105. 90.
9. Hans Fridrich steenhuggers huus og plads til Canalen og Lille Strannd stræde 645. 100 og 110.
10. Peder Jensen skippers ny opbiugte huus 140. 70.
11. Michel Jennsenn skippers huus og byge plads 135. 30.
12. Jørren Olsen skippers nye biugte huus 155. 70.
13. Niels Christensen Roskilds enches huus og plads 135. 50.

14. Peder Jensen skippers huus 110. 200.
15. Claus Efwertsenn it huus 100. 200.
16. Peder Christensenn bødcher it huus og liden plads 170. 30.
17. Peder Ebbesens huus og biuge plads 270. 80.
18. Borchner Sørrensen it huus 140. 30.
19. Rasmus Aagesen hiulmands huus 130. 30.
20. Assessor Hendrich Ehms gaard med 3 store huuse og hosliggende smaa wonninger og schibs craene 1625. 800.
21. Nicolaj Veislings nye biugte gaard 835. 500.
22. Peder Lange skippers huus og bygge plads 570. 60.
23. General qvarteermester Hofmans gaard 610. 100.

Lille Strand stræde.

24. Admiral Jens Rohtstens gaard med 4 wonninger og stoer plads, som nu er Qvesthuuset tilhørende, 3115. 1000 og 1200.
25. Elen Johan Dorns garfvers gaard med en liden wonning og bygge plads 710. 250.
26. Jens Brochs iboende huus 345. 500.
27. Admiral Marchus Rohtstens gaard med hosliggende hauge og leje wonning 1315. 1200.
28. Villum Lydersenn garfuers gaard 1115. 470.
29. Præsident Niels Simonsens gaard med pachhuus og laage til Canalen 240. 100.

Hans Fridrich steenhuggers huus findes henført, maalt og taxerit under hofuidgaarden til Nye canal.

30. Peder Christensen øltapper en wonning 105. 80.
31. Hans Bendixsen skipper en wonning 60. 50.
32. Niels Mogensenn en wonning 110. 50.

Disse forbemelte indstrægede 3 wonninger fandtes under Conrad Ludolpb Werdiens gaards gammel grund taxt udj Store Strandstræde og tilforn ej derfra var separerit.

St. Annegade.

33. Hendis Dron. Majts. rebber bahne og 18 wonninger ved reeber bahnen, de 16 à parte à 40 rdlr., 680. 2500 og 640.
34. It huus 2 lofft høit 110. 50.
35. Det ringeste 90. 30.

Store Strandstrede.

36. Hendis Dron. Majts. 8 nye wonninger 375. 200.
37. Justitz raad Lerkis hauge og 7 wonninger 520. 300.
38. Lyder Vifkens hauge og 12 wonninger 525. 400.
39. Johann Møller smid it huus og en wonning 175. 200.

40. Hendrich Stiemand lædertouger 65. 40.
41. Mathies Thuesen constabel 70. 50.
42. Peder Andersenn cancelie bud 60. 50.
43. Borcher Sorrensen snedkers huus $47\frac{1}{2}$. 50.
44. Peder Hausen kiøbmands 2de smaa vonninger, stod udj gammel taxt under hans huuses grund til Nye canael indberegnit, 70. —.
45. Tolle Ebbesen tømmermannd 65. $34\frac{3}{5}$.
46. Per Andersen bager 145. 100.
47. Nels Larsen handelsmand 70. } 100.
48. Tage Jensen koch 70. }
49. Conrad Werdiens 2de huuse og eiendomme, som udj gammel taxt har werit taxerit tilsammen for 500 rdlr., huor fra er solt neden bemelte 2de voninger og 3 wonninger i Lille Strandstræde sub nr. 30, 31 et 32 og derfor nu hver eiendom à parte blefven maalt, separerit og taxerit, 800. 500.
50. Jens Madsen brendevinsbrenders enches 2de voninger, bygt paa Conrad Ludolphs plads og dend gamle taxt indbereignit, 180. 100.
51. Christen Pedersenn grafvers enche 165. 40.
52. Peder Erlandsenns enches 2 huuse 135. 40.

Kongens torf.

53. Hans høi exellence Gyldenløwis plads med hosliggende leie wonninger, hvor under er medgreben efterfølgende: —. 4055.
54. Maxmilianus tapetmagers 3de wonninger, opbiugt paa hans høj exellence Gyldenløwis pladz, som nu beretter hans høj exellence at tilhøre.
55. Hans excellence hr. general admiral lieutenant hr. Niels Juels nye biugte hofuitgaard, nyder frihed for grund skat udj 10 aar fra den 7 augusti 83, noch hans gamle hofuitgaard og hauge sampt en anden leie vonning, 2200. 1160.
— Johan Johansen schippers huus, nedbrudt og indtagen til hr. general admiral lieutenant hr. Niels Juels nye hofuitgaard og der under maalt og taxerit, —. 13.
56. Schipper Torchild Andersenns enche 155. 120.
57. Michel Nielsen skippers huus og wonninger ved Strandenn 280. 200.
58. Christen Pedersen hiulmands huus 60. 50.
59. Lars Sørrensen toldskrifvers huus med en wonning nest hos, som har tilhørt Anna salig Jens Hansens 115. 50 og 50.
60. Erich Nielsen kiøbmands gaard og stoer hauge 855. 200.
61. Gierhard Holmers enche 135. 50.

62. Per Persen Svarers 2de gamle wonninger og en wonning til Nye kongens gade 245. 150.
63. Cancelie raad Fridrich Gieses gaard og hosliggende leie wonninger 3580. 1000 og 100.

Gottesgade.

64. Hanns Træs grynmaalers nye biugte huus og 2de gamle vonninger 630. 110.
65. Jenns Rauns seiglingsmands byggeplads med 3 wonninger og hauge 440. 80.
66. Jørren Grøntler rotgietters huus, nu Jens Pedersen grofsmid 135. 45.
67. Christian Ludwig staldskreders enche 175. 40.
68. Sørren Larsenn brøgers gaard med hauge og wonninger till Borregaden 730. 200.
69. Lorentz Loumand vrtemagers huus, nu Nicolai Hendrichsen 65. 50.
70. Nicolai Hendrichsenn kiøbmannd 65. 50.
71. Tommas Olsens huus med en vonning til Borregaden 120. 100.
72. Volf Grøntler rotgietter 65. 25.
73. Hanns Pedersenn schipper 65. 25.
74. Per Rasmusen hiulmands 2de vonninger 120. 50.
75. Assessor Gregorius Fleischers gaard og lysthauge 890. 100.
76. Niels Jensen arbeidz karl 65. 25.
77. Assessor Gregorius Fleischers leie wonning 65. 25.
78. Jacob bøsseskiøtters vonning 65. 25.
79. Ole Børgesen kornmaaler 65. 25.
80. Lieutenant Niels Erops 70. 50.
81. Peder Svannis nye biugte huus 120. 60.
82. Peder Nielsen it nyt bygt huus 95. 60.
83. Peder Svannis 3 huuse og en gaard 570. 200.
84. Claus Admundsenn koch 2de huuse 110. —.

Norgesgade.

85. Jens Andersen steenhuggers enche 70. 50.
86. Assessor Johan Pedersen Kleins gaard 690. 400.
87. Bernt Jensen schipper it huus 50. 50.
88. Oluf Jensen Klow it huus 50. 80.
89. Margrethe salig Lyder Stüfkens 7 huuse 720. 350.
90. Justitz raad Lerkis 3de huuse 200. 40.
91. Jens Andersen stenhuggers enke 140. 25.
92. Hermand Friis drabant en wonning 50. 40.
93. Anders Rasmusen en wonning 50. 40.
94. Isach Pedersen en wonning 45. 40.

95. Johan Hansenn skippers 3dc wonninger til gaden og 3 gamble i dend tillugte gannng 250. 100.
96. Monsieur Wiitenbergs enches 6 wonninger og store lysthauge 800. 250.
97. Secreterer Fleischers gaard, haugeplads og en wonning 585. 150.
98. Niels Christophersens leie wonning og gaard 210. 350.
99. Obriste Plessis hofvit- og en leie gaard 890. 163.
100. Jørren Gaasebergs nyopbiugte gaard 90. 150.
101. Hendrich Storch svertfeigers huus og haugepladz 160. 260.
102. Poder Christensen it hus 35. 30.
103. Hendrich Storch it huus 55. —.
104. Handis Mait. enche dronningens pommeranshuus, vonning og plads til Nye kongens gade, som berettis Hendis Maits. gartner mester Adam skal hafue bekommit, dog som ingen visse efterretning produceredes, blef samme tillige der under maalt og taxerit, 1290. 50 og 200.
105. Mester Philip Hachwardtz balberrers huus og biuge pladz 220. 10.
106. Niels Nielsenn Veldorphs 2de wonninger og Blegdammen 715. 75.
107. Peter Kloumands huus og biugeplads 65. 15.
108. Niels Poulsen tømmermannd 65. 20.
109. Cammer herre Pletzis store hauge med 3 store huuse og en liden wonning 685. 600.
110. Hendis Majt. Dronningens hauge —. 800.
111. Hanns Kongl. Majts. Toldbod og leie wonning —. 600.
112. Jenns Brochs huus 25. 20.
113. Jonn Joensenn Iislannder 70. 45.
114. Niels Andersen møllers mølle, nu Svend Svendsenn 20. 200.

Nye Kongens gade.

115. Hof raad Hessis gaard, hauge og leje wonning, sampt store øde plads 1455. 315.
116. Jacob Sørrensen brøger 80. 100.
117. Niels Michelsenn procurators huus 27½. 45.
118. Hans Nielsen fra Schaanne 25. 45.
119. Johan Møller smids 2de wonninger 55. 80.
120. Troels Hannsenns huus og plads 115. 70.
121. Abraham Vugters arfuingers gaard med 7 wonninger og plads 395. 400.
122. Mons Jacobsens 4 vonninger 110. 200.
123. Fridrich Jørgensens enche en wonning 27½. 40.
124. Johan Pedersenns encke en wonning 35. 40.

125. Hanns Jensen oltapper en wonning 35. 40.
126. Zacharias Frandsen en wonning 35. 30.
Hendis Majts. huus og store biugeplads, nu mester Adam Leskers, er maalt og taxerit under Pommeranshuuses grund til Norgis gade.
127. Hendrich Storch svertfegers 2de huuse 100. 100.
128. Nicolaj Hasberger snedcher 45. 80.
129. Capitain Hafverkost 47½. 10.
130. Hans Christophersen Richter it huus med 2de pladser og hauge, findes ej taxerit i dend gamle grund taxt, 960. 50.
131. Obriste Plessis byge plads 895. 128.
132. Jens Nielsens enche 60. 9.
133. Stadtholder Gabels frues gaard 220. 500.
134. Peder Vred kleinsmidz 2de wonninger 130. 80.
135. Jens Nielsen tobachsbinder 65. } 70.
136. Peter Karch bager 80. }
137. Jens Andersenn grofsmid 70. 75.
138. Peter Petersen lifgvarde 45. 35.
139. Bent Benntsenn øltapper 115. 25.
140. Mads Christensen Nagelsmids 2de huuse 115. 100.
141. Erich Nielsen kiøbmans biugeplads med hosliggende 5 wonninger, ei taxerit i dennd gamble grund taxt, 370. —.
142. Schipper Peder Stud 70. —.
143. Erich Nielsenn kiøbmannds tvende huuse 140. 100.
144. Niels Knudsenn Høg it huus 70. 50.
145. Hofpræsident Nels Simonsens hofvitgaard med biuge plads sampt 8 nye wonninger 2740. 1600.
146. Niels Rasmusens 2de wonninger 185. 100.
147. Børge Larsen tømmermannd 140. 106.
148. Gudmannd Andersenn tømmermannd 70. 100.
149. Mester Anders Tommesens 2de wonninger, store, og it lidet, 395. 383.
150. Mester Casper Ubelax huus og hauge med 2 wonninger 425. 300.
151. Just Kørning brøggers gaard sampt en leie gaard 355. 250 og 150.
152. Anders Soeling steenhugger 85. 80.
153. Peder Becher schipper 165. 125.
154. Capitain Erich Lerchis gaard 175. 100.
155. Capitain Ebbes gaard med 2de wonninger 140. 300.
156. Mester Hans Ebbes huus og store hauge 250. 100.
157. Felttøigmesters gaard og 2de wonninger 95. 150.
158. Jochum Scharnhorstes gaard og vonninger 125. 150.

159. Vice admiral Hoppes gaard 420. 300.
160. Lorendz Kreiers indheignede plads og hauge 105. 15.
161. Niels Møllers 2de huuse, nu Svend Svendsen møller 55. 100.
162. Mons Zachariesens gaard 310. 150.
163. Jochum Scharnhorstis huus 90. 70.

Borgergaden.

164. Ole Olsen skipper 205. 150.
165. Mons Poulsen skippers huuse 160. 75.
166. Svend Anndersen 60. 50.
167. Nels Olsen tømmermannd 60. 50.
168. Staldmester Bernt Rein 55. 50.
169. Capitain Peder Knapsted 55. 50.
170. Anders Olsen seiglingsmand en wonning 55. 50.
171. Hendrich Jørgensen 50. 50.
172. Jens Lauridtzenn lif gvarde 55. 50.
173. Jens Olsen øltapper 55. 50.
174. Jens Pedersen øltapper 55. 50.
175. Jost Kørning it huus, nu Christen Christensen, og er taxerit i dend gamble grund taxt for 50 rdlr., 65. 50.
176. Jørgen Gaasebrogs 2de huuse 110. 100.
177. Anders Jensen snedchers huus og bygge plads 150. 100.
178. Secreterer Adlers 2de wonninger 90. 150.
179. Nels Hellesenn tømmermannd en wonning 50. 50.
180. Gudmand Arfvedsen en wonning 47½. 50.
181. Niels Pedersen en wonning 55. 50.
182. Anders Nelsen enn wonning 55. 50.
183. Hans Jacobsen brendewinsmands leie wonning 60. 50.
184. Secreterer Adlers vonning, ej taxerit i dennd gamble taxt, 65. —.
185. Anders Pedersen smid en wonning 50. 50.
186. Secreterer Adlers gaard og store plads 420. 300.
187. Peder Svannis 6 vonninger i en gang i Borregaden og 3 i Dronningens gade 215. 50.
188. Mester Annders Thommesens 5 wonninger 190. 125.
189. Rasmus Hansen tømmermands nye huuse og en liden wonning 130. 50.
190. Nels Frandzøn øltapper 42½. 20.
191. Morten Rasmusens huus og byggeplads 85. 30.
192. Schipper Hendrich Christian 47½. 75.
193. Erich Arffsen 40. 50.
194. Torben Andersen 37½. 50.

195. Rasmus Andersen skippers 2de huuse 65. 100.
196. Jost Kørnings 2de huuse 55. 50.
197. Lieutenant Peder Muuses 2de wonninger 70. 50.
198. Lars Anndersen maltgiørers huns og plads 85. 60.
199. Nels Pedersen møllers 2de huuse, nu Svend Svendsenn 70. 75.
200. Mester Hanns Ebsks 7 wonninger 160. 70.
201. Capitain Bechers huus og plads 95. 15.
202. Vice admirall Hoppes 2de huuse 70. 75.
203. Mons Zachariasens 5 wonninger 65. —.
204. Lorens Normands huus og plads med 3 smaa wonninger 185. 50.
205. Peder Hansen tømmermannd it huus 25. 40.
206. Sørren bagers enches huus og plads 70. 10.
207. Jens Rasmusens huus og plads 80. 15.
208. Lorennds Rasmusen snedcher 50. 20.
209. Rasmus Nelsens enche 30. 20.
210. Peder Jensen slagters ny bygte gaard, ej taxerit i dend gamle taxt, med en hosliggende vonning 105. 20.
211. Hendrich Møllers enche, nu Valdter Larsen 190.
212. Christen Christensen brendewinsbrender 85. } 200.
213. Claus Bysings vonning $42\frac{1}{2}$.
214. Erich Nelsen tømmermands enche 40.
215. Johan Schønnemand væfver en vonning 40.
216. Hr. Sørren feltpræst en vonning 40. } 200.
217. Daniel Rinniche væfver 30. —.

Steen Tuesens vonninger, er under it maalt og taxerit med de 2de vonninger i Prinsensgade beliggende, som her efter følger sub nr. 230.

218. Peder Bendixenn 90. 80.
219. Johann Wessel bagers gaard og 2de leie wonninger 175. 200.
220. Jens Knudsen lif gvarde 115. 100.
221. Jacob Blandow 65. 75.
222. Mathias Møller it huus og byggepladz 110. 40.
223. Johan Sterchs 2de huuse og en wonning 95. 16.
224. Hans Jacobsen it huus 45. 9.
225. Nels Monnsen tømmermannd 45. 11.
226. Hans Jacobsenn 60. $14\frac{1}{4}$.
227. Anders Erichsenns 2de huuse 90. $13\frac{1}{2}$.
228. Johan Tadses enche 150. 30.
229. Myndtemester Sessemands gaard 815. 249.
230. Arnt Berntzøn enches huus 120. 60.

231. Jorgen Tygesenn baadsmannd 55. 32.
232. Johan Pedersenn baadsmands 2 vonninger 95. 55.
233. Nels Bendixsens enches biuge plads, ej taxerit i dennd gamle grund taxt, 145. —.
234. Hr. Jens Jacobsens huus og plads 165. 100.
235. Skipper Tommas Jørgensen 60. 52.
236. Skipper Hanns Andersen 65. 26.
237. Hans Hansen underfogets huus, nu Peder Willumsen 120. 35.

Adelgaden.

238. Apotecher Fleischers 4 huuse og biugeplads, er ej taxerit i dend gamle grund taxt, 145. —.
239. Daniel Jansen it huus og biugeplads, nu Jens Knudsen lifgvarde 455. 100.
240. Anders Knudsenns huus og wonning 185. 80.
241. Ole Hannsen skippers 2de wonninger 55. 50.
242. Torsten Pedersen 27½. 10.
243. Johann Møller smid en wonning 45. 25.
244. Peder Hannsen ruehugger 45. 50.
245. Jens buntmager it huus 47½. 50.
246. Peder Vred kleinnsmid it huus 35. 50.
247. Mads Nielsenn it huus 35. 50.
248. Rasmus Aagesen hiulmands 3 huuse 135. 60.
249. Peder Sørrensen mahler 27½. 30.
250. Lars Andersen 35. 30.
251. Hans Eilersen forwalters 6 wonninger 160. 200.
252. Schoemagernis garberhauge og gaard med it leie huus 125. 225.
253. Sifwert Mahlers 4 vonninger og lysthauge 110. 200.
354. Mester Michaels 2de wonninger og hauge 240. 100.
255. Lyder Lefverentz 3 wonninger 47½. } 100.
256. Inger Steens een wonning 20. }
257. Hanns Mathiasen Lydt 35. 30.
258. Niels Svendsen kræmers 4 vonninger og haugeplads 180. 170.
259. Frandz Hagendorphs huus med 2 wonninger 105. 125.
260. Peder Hansen tømmermand en vonning 15. 50.
261. Jens Hansen tømmermands enches vonning 15. 50.
262. Albert Johannsen tømmermaud en vonning 17½. 50.
263. Nicolaj Reffel en vonning 65. 50.
264. Hendrich Larsenn en wonning 20. 50.
265. Jochum Scheels huus med en liden wonning til Klerckegaden 315. 150.

266. Anders Olsen brendewinsmands 2de wonningerr udj Adelgaden og 2de udj Sølvergaden 80. 60.
267. Sørren Christensen fergemands euche 37½. 40.
268. Kield Olsen en wonning 40. 50.
269. Lars Ifversens enkes 4 wonninger 120. 100.
270. Anders Bendzøn tømmermandz biugepladz og bleghauge 830. 250.
271. Hanns Andersenn tømmermands huus 85. 40.
272. Sifvert Berentsenn 50. 25.
273. Hans Torn drabant 65. 50.
274. Hanns Mortensen brøggers enches 4 wonninger 145. 200.
275. Jacob Rasmusenn snedker en wonning 37½. 50.
276. Mathias Daniel koch 40. } 75.
277. Vorm Mouridzen 50. }
278. Hans Pedersenn muurmester 55. 25.
279. Landsdommer Ehms wonning, nu Morten Møller, er ej taxerit i dend gamle grund taxt, 40.
280. Anders Børgesen schippers 2de huuse til gaden med hans wonning til gaardenn 125. 100.
281. Mester Casper Møllers encke 360. 130⅔.
282. Mester Claus Ammundsen kochs huus og hauge 435. 149⅓.
283. Niels Anndersenn wognmands 3de wonninger 130. 100.
284. Svennd Reiersenn tømmermannd en vonning 42½. }
285. Anders Hansen lif gvarde en wonning 40. } 50.
286. Christen Mouridzen en wonning 45. }
287. Peder Svanne en byge plads 235. } 300.
288. Peder Svanne 6 huuse 265. }
289. Oluf Truelsen it huus 32½. 60.

Helsingørsgade.

290. Mester Bendix kunstdrejers gaard og hauge 630. 390.
291. Mester Bendix kunstdreiers 2de wonninger 100. 65.
292. Jens Jensen brendevinsbrender 80. 12¾.
293. Nels Nelsen smid 42½. 7½.
294. Hans Hansen tømmermannd 40. 7¼.
295. Jacob Seral møndtersvend 42½. 8.
296. Johan Simonnsenn tømmermannd 42½. 7¼.
297. Sophia Nels Anndersenns 42½. 7¼.
298. Erich Tommesen Hyer, nu Christen Dirichsen tommermandssvend 40. 7¼.
299. Myntmester Sessemannd it huus 70. 10.
300. Gotfrid Jochum snedkers 4 wonninger 165. 125.

Dronningens gade.

301. Assessor Peder Lerches bygge plads 460. 300.
302. Per Andersen enches gaard og leie wonning 205. 300.
303. Johan Rotgietters enches huus og plads 65. 50.
304. Ambiørn Hellesenns plads 37½. —.
305. Daniel Storch sergiant 70. 25.
306. Peder Lerche brøgers 2de wonninger 115. 89.
307. Cancelie raad Hiortes 2de wonuinger 95. 72.
308. Peder Nelsen skibsskriver 60. 10.
309. Svend Albertsens huus 65. 25.
310. Hendrich Storch en bygeplads, ei taxerit i dennd gamle taxt, 340. —.
311. Hofpræsident Nels Simonsens 7 wonninger, skal tilforn vere taxerit under hofuidgaarden til Kongens gade, 360. —.
312. Gotfrid Jannsenn snedker it huus og plads 85. 50.
313. De fattiges 6 grundmurede huuse 165. 100.
314. Ole Nelsen tømmermand en wonning 30. 40.
315. Anders Joensenn tømmermannd een wonning 27½. 40.
316. Simon Simonsen tømmermannd en vonning 25. 40.
317. Rasmus Rasmusen brøggers 4 vonninger 35. 10.
318. Hans Mortensen brøgers 4 vonninger 190. 100.

Prindsensgade.

319. Steen Tillufsenns 10 wonninger 310. 130.
320. Peder Jennsenn soldat 30. 40.
321. Mathias Olufsen en wonning } 95. { 40.
322. Oluf Olufsenn 2 nye wonninger } 95. { 60.
323. Claus Bysings huus og plads 195. 40.
324. Oluf Olufsen it huus 65. 50.
325. Sørren Andersenns 2de wonninger 90. 25 og 25.
326. Claus Bysings 2de huuse, er taxerit under et med hans huuse i Borgergaden i dend gamble grund taxt for 200 rdlr., 180. —.

Klerckegaden.

327. Margrethe sal. Giert Braskes 2de wonninger og hauge plads 90. 50.
328. Johan Becher apotechers huus og hauge, nu qvartermester Møller 160. 150.
329. Enwold Hannsenn vefuers huus og byggeplads 45. 30.
330. Mester Statius huus og hauge 190. 195.
331. Gunder Fosbeens huus og hauge 155. 50.
332. Rasmus Rasmusen cancelie forwaldters gaard og hauge 205. 160.
333. Peder Svannis 9 wonninger til Rosengade 230. 50.
334. Claus Trompetters encke 20. 25.

335. Bent Clausens hus 25. 25.
336. Børge Nelsenn 30. 30.
337. Jocum Bøchmands 4 store og 2 smaa wonninger 95. 30.

Mod Øster pordt.

338. Peder Jensen slagter it huus 30. 10.
339. Jørren Gaasebrogs huus 30. 50.
340. Per Persen mahler it huus og biugeplads 120. 25.
341. Per Persen møllers mølle 12½. 150.
342. Svend Odewald 2de wonninger 20. 15.
343. Per Pedersen dreier 42½. 20.
344. Mester Anders hofsneiders hauge og biugeplads 420. 100.
345. Lars Isachsenn 32½. } 25.
346. Jens Jensenn politiemesters betient 32½. }
347. Anders Sørrensenn Bunde 30. 20.
348. Jens Laursen pottemager, nu tilhørende Bendix Meisenn raadmands arfuinger 65. 30.
349. Johan Gartenn bagers huus og tvende leie wonninger 85. 60.
350. Nels Andersenn Tøighuusskrifvers huus og byggeplads 45. 50.
351. Lars Henningsenn glarmester 27½. 20.
352. Hendrich Folmer vrtegaardsmands huus og hauge 250. 40.
353. Manufactuur huuset 730. 700.
354. Jep Gudmandsen fyrbøder 55. —.
355. Hendrich Tommesens huus 65. 30.
356. Svennd Møllers mølle 12½. 250.
357. Et lidet manufacturhuus, findes ej taxerit i dennd gamle grund taxt, 12½. —.
358. Stoch huuset 400. —.
359. Svennd Møllers et nyt opbiugt huus af Material gaarden 60. 50.
360. Een Hanns Kongl. Majts. mølle 12½. —.
361. Een Hans Kongl. Maits. møllehuus 40. —.
362. Hendrich Svannewedel brøggers gaard og 3de leie wonninger 150. 450.
363. Doctor Caspers 3de leie wonninger og byggeplads 95. 250.
364. Hanns Hermandsen porteners huus, nu Nicholaj Josephsen 30. 10.
365. Niels Lambergs gaard 460. 100.
366. Materialgaardenn 370. 200.
367. Peder Carstensenn bagers huus og plads 85. 200.
368. Anders Nielsenns encke 50. 100.
369. Hr. rigens marskalks plads, skal efter rodemesternis beretning vere dennd plads, som kaldes Grønlannd.

370. Een Hanns Kongl. Maits. plads til postwogne 35. 40.
371. Mester Jørgenn natmands huus 150. 200.

Kongelig Mayestetz baadsmands vonninger.

11 vonninger i Canienestrede og 9 i Hindestræde 430.
12 vonninger i Pindsvinsstræde og 12 i Brogerens lenge 525.
24 vonninger i Kattestræde, 12 vonninger i Pindsvinsstrede og 12 vonninger, nye lengde, 905.
25 vonninger i Elephantstræde og 25 i Harestræde 960.
23 vonninger i Harrestræde og i 24 i Canjnestræde 825.
21 vonninger i Canjnestræde og 21 i Ræfuestræde 790.
20 vonninger i Ræfuestræde og 20 i Enhiørningstræde 735.
17 vonninger i Enhiørningstræde og 17 i Ulfuestrede 640.
16 vonninger i Ulfuestrede og 16 i Biørnestrede 685.
14 vonninger i Biørnestræde og 13 i Løfvestræde 580.
12 vonninger i Løfvestræde og 11 i Hiortestræde 515.
11 vonninger i Tulipanstræde og 13 i Timjanstræde 390.
13 vonninger i Timjanstræde og 13 i Merjan stæde 460.
13 vonninger i Merjan stræde og 13 i Krusemøntstræde 490.
13 vonninger i Krusemøntestræde og 13 i Salwjestræde 490.
11 vonninger i Salwjestræde og 10 i Balsomstræde 450.
13 vonninger i Balsomstræde og 13 i Kochstræde eller Nellichestræde 575.
13 vonninger i Kochstræde eller Nellichestræde og 13 i Rosenstræde 575.
13 vonninger i Rosenstræde og 13 i Klerchestræde eller Lawendelstræde 585.

Gammel grundtaxt for samptlige Kongl. Maitz. baadmands boeder 22880.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj St. Anna qvartier 86395 rdlr.
Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 73088 rdlr.

Christianshauns qvartier.

Ved Lange broe.

1. Christen Madsen Iislands kiøbmands hus 425. 120.
2. Reimer Vilde brøger, hafuer frihed for nye biugning udj 3 aar fra den 6 decembris 1688, 190. 100.
3. Salig Bastian Nelsens enche 315. 300.
4. Schipper Niels Hansens huus og plads 60. 50.
5. Johan Simonsen skibstømmermands hus og plads, nu Daniel Johansen 55. 40.

6. Peder Larsenn hiulmands huus 60. 60.
7. Nicolaj Gørtler messing arbeiders huus 32½. 30..
8. Svennd Dirichsenn tømmermands huus 115. 20.
9. Seyer Erichsenn vnderfogets huus 195. 20.
10. Joen Børgesen brendewinsbrenders huus 120. 30.
11. Johannis Mochs hus og plads, er ej taxerit i dend gamble grund taxt, noch bemelte Mochs hus ved Langebroe, 1360. 30 og 20.

Strandgaden.

12. Laboratorium, som hafuer tilhørt feltherre Schach, med derpaa befindende huuse 1590. 150.
13. En stor øde plads, som ligger mesten under wandet, imellum Laboratorium og St. Sophiegade, som siges at skulde tilhøre secreterer Johan Moth 1060. —.
14. Fridrich Møllers nye opbiugte gaard med 3 wonninger ud till stranden og 6 vonninger ud til Kongens gade, med en plads og kran, 2660. 1200.
15. Anders Svendsen brøgørs gaard, med hans fortoug til stranden, 610. 450.
16. Salig Maria Carl von Manders brøgger gaard ud til Lille Torfue gade med 3 leje wonninger til Strandgaden 355. 500.
17. Schipper Hans Mortensens huus 60. 100.
18. Sal. hr. general admiral Adlers gaard med hosliggende haugeplads til Kongensgade og fortouget ud til underfogdens 710. 800.
19. Schoutbynacht Dreiers huus med fortouget indbegrebet 245. 300.
20. Peder Hansen sæbesyders huus ud til Kongensgads og fortouget imod Stranden 345. 500.
21. Peter Vinberg brøegers gaard med baghuus og fortouget jmod Stranden 305. 350.
22. Bernt Tommesen brøggers gaard med fortoug ud til Stranden, hvis baghuus er solt bort til Lars Espensen, som herefter indføris i Kongensgade under hans naufn, 410. 300.
23. Assessor Brechlings gaard med 3de leie vonninger i St. Anna gade og fortouget ud til Stranden 390. 700.
24. Rentemester Møllers indhegnide plads med fortoug till Strann-denn 1135. 100.
25. Magister Peder Møllers gaard 180. 220.
26. Niels Sørrensen brøgers gaard med fortouget til Stranden 370. 200.
27. Jens Christensen blochedreiers huus med fortouget til Stranden nu Hans Andersen Normannd 185. 140.

28. Assessor Nicolaj Jansen Arfs gaard, haugeplads og 9 leie vonninger til Baadsmandsgade og Kongensgade med fortouget till Strandenn 1650. 1150.

29. Noch assessor Arf en stor indhegnid plads i Baadsmands stræde, der paa er opbiugt et material huus, berettis at hafue 20 aars frihed, 1000. 200.

30. Endnu en assessor Arfs indheignid firkandted plads till 4 gader, huorpaa er biugt 2de store packhuuse, it langs med Baadmands stræde, det andet langs med St. Anna gade, har iligemaade 20 aars frihed 1330. 800.

Baadsmands strede.

31. Johan Christensen brøggers gaard og voning 475. 220 og 100.

Kongensgade.

32. Peder Jensen faufnsetters huus 15. 10.
33. Schipper Ariann Blauvens huus 20. 40.
34. Aage Pedersen brendevinsbrender 20. 40.
35. Lars Pedersenn smids huus 42½. 70.
36. Magister Peder Møllers 4 wonninger 95. 160 og 40.
37. Cancelie raad Hiordtes 5 vonninger og it huus, som er biugt paa samme grund til St. Anna gade, 115. 200 og 50.
38. Laurids Espensenn 30. 100.
39. Johann Godskes leje vonninger 7½. 10.
40. Svennd Anndersenn brendewinsbrender 25. 40.
41. Schipper Isach Bowkes 25. 40.
42. Nicolaj Sørrensen brøggers gaard med indkiorsel til Ofvergaden, har 3 aars frihed for nye biugning fra den 6 julij 1687, 70. 230.
43. Nels Tømmermands huus 15. 25.
44. Johan Godske destilerers lejehuus 22½. 50.
45. Nels Sørrensens leje vonning 22½. 50.
46. Jacob slagters gaard 30. 80.
47. Daniel Pingel smid 22½. 30.
48. Niels Sørrensenn brøgers leiewonning 22½. 30.
49. Jens Christensenn brendeuinsbrender 20. 30.
50. Niels Larsenn bagers huus, hvortil er kiøbt en indkiørsel fra Hans Andersen byeskrifvers gaard, 32½. 50.
51. Hendrich Pedersen bødker 32½. 80.

Christen Bysing bagers huus findes maalt under hofuidgaarden til Lille Torfvegaden.

52. Laurids Larsen skreders huus 20. 50.
53. Anders Jacobsenn schræders huus 15. 30.

54. Michel lifgvardes 2de huuse, nu Johan Christensen 15. 35.
55. Hans Houbt skoemagers huus 25. 20.
56. Hendrich Kedemers sucherbagers huus 30. 60.
57. Tiel Gotskes skræder 27½. 50.
58. Cort Jacobsen snedkers leie vonning 22½. 60.
59. Peder Villadsen forige byefoegets 2de vonninger 35 30.
60. Kirsten sal. Espenn Nelsens brøggers gaard med 2de leje voninger 230. 30 og 250.
61. Hofpræsident Niels Simonsens voninger og indheignid plads ind til Sophia gaden under wandet 315. 200.

Lille Torfvegaden.

62. Rasmus Jensenn urtekræmer 60. 130.
63. Christen Bysing bagers gaard med en vonning til Kongensgade 80. 160 og 50.
64. Johan Augmannd 85. 270.
65. Bent Mortensenn brendewinsbrender 60. } 160.
66. Mogens Hannsen remsnider 42½. }
67. Mourids Mandixsens 6 leie wonninger 210. 310.
68. Jens Willemsenn tobachsbinder 45. 100.
69. Mester Gierdt barberer, nu Unge Bertel Styfver brøger 55. 100.
70. Unge Bertel Styfver brøger 120. 190.
71. Johan Gotske destilerer 80. 100.
72. Maria salig Michel Lybechs encke 42½. 40.
73. Anders Kølmer slagter 80. 60.
74. Anders Andersen brøggers gaard med hosliggende wonninger 185. 380.
75. Johann Meyer hattemager 70. 125.
76. Michel Bløcher baggers huus 55. 125.
77. Oluf Pedersenn prammands huus, nu Lorends snedker 70. 125.

St. Anna gade.

78. Bent Anndersenn brøggers gaard 75. 250.
79. Sal. Hans Johansens børns huus 15. 25.
80. Arfved Poulsenn fergemannd 15. 25.
81. Marcus Gløe skomager 15. 25.
82. Cort Johansen 17½. 25.
83. Salig Aage tømmermands enche 17½. 25.
84. Tommas Pedersen snedkers 2de huuse 35. 50.
85. Jørgen Jensens 2de huuse 70. 80.

Ofvergaden neden wandet.

86. Cornelius Nissen brøggers gaard med indkiørsel til Kongensgade 135. 330.

87. Anders Larsen Ostindefahrer 42½. 50.
88. Jens Biornsenn brogers gaard 155. 300.
89. Schoutbynacht Johan Eilersens huus 45. 100.
90. Hans Andersen byeskrivers gaard 100. 130.
— Herfra er solt en plads til Niels Svendsen bager i Kongensgade og nu Hogen Andersen brøger tilhørende 100. 130.
91. Mourids Mandixsens leie wonning 135. 300.
92. Schipper Poul Bendzøn it huus og hosliggende øde plads 130. 150.
93. Claus Bysings indheignid material hauge med paastaaende halftag huus 160. 200.

Kirsten salig Espenn Nelsens brøggergaard med en hosliggende plads til Lille Kongensgade findes maalt og taxerit under it med hendis gaard i Lille Kongensgade, vide nr. 60.

Hofpræsident Nels Simonsens 4 vonninger er maalt og taxerit under it till Lille Kongensgade, vide nr. 61.

94. Et nyt opbiugt huus af en Hans Kongl. Majt. gvarde med hosliggende plads langs med Sophiegade ud til Kongensgade, som tilforn har tilhørt sal. major From, nu Lorentz Michelsen, 270. 100.
95. Obriste Buskes arfuingers gaard med 4 bracker ud til Kongens gade 190. 100.

Ofvergaden ofver wandet.

96. Justitz raad Hans Nansens gaard med indhegnid plads, noch en øde plads der nest hos paa dend øster side imellum Dronningens gade og Overgade, 120. 170.
97. Verner Wesendunch rebslagers huus med indhegnid plads i Dronningens gade 175. 95.
98. Bertel Stywer kiøbmands indhegnid plads, ei taxerit i dend gamble grund taxt, 300. —.
99. Børnehuuset med des indheignid plads, beliggende til 4 gader, findes ej taxerit i dennd gamle grund taxt, 900. —.
100. Salig Bastian Nelsen kiøbmans hus 20. 60.
101. Magister Andreas Brun sognepræstes huus 130. 150.
102. Assessor Ifver Caspersens gaard med hosliggende leie vonninger i Dronningens gade og 6 i Sophia gade 280. 350 og 90.
103. Claus Bysings brøgergaard med 3 nye wonninger paa samme grund 180. 350.
104. Magister Andreas Guntzows 3de leye wonninger 85. 50.
105. Annders Gudmandsenn tømmermannd 40. 50.
106. Christopher Jegenreuter 22½. 33½.
107. Jens Pedersen gammel baadsmannd 20. 33½.

108. Jenns Nielsenn schræder 20. 33½.
109. Schipper Sørren Sørrensen 20. 33½.
110. Schipper Peder Pedersen 20. 33½.
111. Capitain Vhrbach, nu doctor Hans Lettis arfuinger 20. 33½.
112. Christen tømmermandz huus 12½. }
113. Jørren Jørrensen vintappers huus 100. } 25.
114. Jørren Christensen schippers huns 30. }

Sønderwold stræde.

115. Christen Christensen wæfvers enke 15. 15.
116. Carsten Christensen væfver 15. 15.
117. Sørren Torbensens wonning 15. 15.
118. Marcus Fridrichsen sporemager 15. 15.
119. Morten Marcusen væfvers 2de wonninger 22½. 30.
120. Christopher Edel guardes 3de wonninger 27½. 45.

Dronningens gade.

121. Christopher Edels huus med 2 vonninger sampt indheignid hauge plads 280. 100.
122. Michel Schult møllers stald, hauge og gaardsromb 310. 25.
123. Bernt Tommesens leje wonning 22½. 15.
124. Peder Echen bodker 15. 15.
125. Thommas Andersen broelegger 17½. 15.
126. Sørren Jensen brendevinsbrender 27½. 15.
127. Bernt Thommesens indheignid plads ud til Prindsens gade, ej taxerit i dend gamble grund taxt, 150. —.
128. Anders Olsen væfver 22½. 25.
129. Schipper Hans Boyesens 3de vonninger 65. 75.
130. Assessor Ifver Caspersens 3de nye vonninger, noch een dito, endnu een vonning 70. 45, 15 og 20.
131. Schipper Ole Tydsk 15. 20.
132. Bertel Styfvers indheignid plads, ei taxerit i dend gamble grund taxt, 60. —.
133. Claus Elers vonning 35. 60.
134. Villem Praet bager 15. 40.
135. Assessor Ifver Caspersens vonning 22½. 40.
136. Nels Olsen brendewinsbrender 22½. 40.
137. Hanns Nelsen kleinsmid 25. 20.
138. Bendt Mogensen væfvers vonning 25. 40.
139. Nels Larsen controleurs 4 huuse og plads til Prindsens gade 185. 140.
140. Oluf Mortensenn væfver 15. 20.

141. Schipper Helle Svendsenn 15. 20.
142. Jenns Pederssnn baadsmannd 15. 20.
143. Johan Ring lifgvarde 27½. 40.
144. Salig Espen Nielsen brøggers huus 15. 15.
145. Poul Christensen snedcher 20. 25.
146. Sal. major Heuslers huuse, nu vice admiral Hoppis 90. 150.
147. Jacob Albretsens voning og huus 45. 35.
148. Rejer Jensen sandfører 15. 15.
149. Salig Espen Nelsen brøggers gaard 17½. 15.
150. Nels Jensen Larbergs huus 25. 30.
151. Johan Christensenn brogers huus 25. 30.
152. Een stor øde plads, liggende til 3de gader, som siges kirchen eller Børnehuuset at skal tilhøre, 420. —.

Bertel Styfvers 2de vonninger findes maalt og taxerit under hans huuse i St. Anna gade.

153. Qvarteermester Sørren Hansenns voninger 17½. 20.
154. De fattiges 2de huuse, som iche findes taxerit i dend gamle grund taxt, 25. —.
155. Dorthe Selmers vonning 15. 20.
156. Jacob Arfvedsens huus i Kiøbenhaun 12½. 20.
157. Cancelie raad Hiordtes 2de huuse 27½. 40.
158. Assessor Ifver Caspersens 2de huuse 27½. 40.

St. Annegade.

159. Henning Krøyer væfver 15. 25.
160. Peder Svanne kræmer, nu Nels Larsen lifgvarde 15. 25.
161. Nels Larsen lifgvarde 15. 25.
162. Jocum Otte kræmer 15. 25.
163. Peder Olsen øltapper 15. 25.
164. Daniel Langhammer og Hans Fridrich muurmesters huus 22½. 50.
165. Bertel Styfvers hus paa hiørnet af Droningens gade og 2de i St. Anna gade 42½. 60 og 40.
166. Sal. Mathias Hildebrands enches huus med hosliggende plads 100. 50.

Prindsensgade.

167. Hr. Jens Jacobsens 3de wonninger, huor af dend eene til St. Anna gade, 35. 50.
168. Christen Sørrensen klochers vonning 22½. 30.
169. Villum Monsens 2de wonninger, nu Johan Grubbe 40. 50.
170. Friedrich Feddersen kræmers wonning 30. 20.
171. Bent Svendsen brogers huus, noch en hosliggende gaard 110. 20 og 80.

172. Bent Jensen smid 60. 20.

Hans Lefvesens 5 vonninger er maalt og taxerit under een taxt med hans vonninger til Store Torfvegaden sub nr. 236 her hos bag.

173. Svend Møllers huus og plads 65. 30.
174. Jesper arbeds karl 15. 20.
175. Nicolaj Gørtler 15. 20.
176. Nels Sørrensen brøggers huus og leye wonninger 40. 45.
177. Hans Hoppis indheignid plads, ei taxerit i dend gamle grund taxt, mens udj forhøynings taxt anslagen for 250, 195. 250.
178. Nels Sørrensens 2de wonninger 30. 75.
179. Erich Kempis vonning 32½. 25.
180. Lyder tømmermandz huus 15. 20.
181. Jacob Hendrichsen schræder 15. 20.
182. Mette jordemoeders huus 15. 20.
183. Claus Clausen muurmester 12½. 20.
184. Jocum brøgers gaard og lejehuus, nu Anders Mikelsen 65. 110.
185. Dantzemester Pilou paa Østergade 10. 15.
186. Peter Smøger snedkers huus 17½. 30.
187. Mette Braskes huus 12½. 20.
188. Nels Sørrensen brøgers wonning 90. 30.
189. Nels Michelsen i Kiøbenhaun 3de wonninger 45. 60.
190. Jørren Schults 2de vonninger 45. 25 og 20.

St. Sophiagade.

191. Salig Mathias fyrwerkers huus 15. 25.
192. Christen Frandsen guldsmids huus 12½. 25.
193. Lieutenant Michelsens 3de wonninger 37½. 75.
194. Jochum Lowis brendewinsbrender 25. 50.
195. Anders Jensen vognmands gaard med 2de wonninger i Droningens gade 60. 30 og 40.
196. Bertel Hansen gvarde, nu mester Detlef Kongens smid 15. 25.
197. Salig Hans Mathisens enches huus, nu Hans Olufsen 15. 25.
198. Ole Pedersen prammands huus 15. 25.
199. Nels Nelsen brendewinsbrender 15. 25.
200. Tommas Oxses huus, nu Hermand Caspersen 15. 25.
201. Johan smids vonning, nu Peder Toffte 15. 25.
202. Brøde Jensen 15. 25.
203. Anders Jensen paa Tøighuset 15. 25.
204. Claus muurmesters vonning 15. 25.

205. Nels Olsen vognmands huus, noch opbiugt 2de huuse paa samme grund, 32½. 30 og 30.
206. Christen Sifvertsen væfvers huus, noch it paa samme grund til gaden, 27½. 20.
207. De fattiges 2de huuse 27½. —.
208. Mester Detlefs huus 15. 20.
Erich Jacobsens huus findes maalt og taxerit under huuset til Prindsensgade, for hvilchet Jorren Schult staar antegnid.
209. Steenwinchels øde plads 130. —.
210. Isack Jacobsen paa Kiøbmagergade 35. 25.
211. Schipper Børge Andersens huus 85. 20.
212. Ole Pedersen prammands huus 10. 10.
213. Mette Braskes 2de huuse 25. 20.
214. Isach Jacobsen paa Kiøbmagergaden 2de wonninger 20. 15.
215. Jens Nelsen bendewinsbrender 12½. 10.
216. Simon Nelsen dragers 2de wonninger 37½. 30.

Amagerstrede.

217. Jocum Krøyer smid 17½. 20.
218. Jørgen Oranje 15. 15.
219. Oluf Liggers huus 15. 15.
220. Et de fattiges huus, ei taxerit i dend gamle grund taxt 12½. —.
221. Niels Svendsen fiskers wonning 12½. 15.
222. Niels Boyesens wonning 15. 15.
223. Poul styrmands 2de huuse 32½. 30.
224. Rasmus Larsen vognmands huus og plads 42½. 20.
225. Nels Sørrensens indheignid plads 25. —.
226. Jens Olsen Malmøe paa Tøighuuset 95. 10.
227. Magister Torbens 3de huuse øster og vester 60. 50.
228. Marcus Mickelsenn 55. 20.
229. Een stor øde plads, som berettis at Nels Sørrensen skal tilhøre, 190. —.
230. Villum Monsens 2de huuse, nu Jørrenn Gropper 22½. 15.
231. Lorens Adrian væfvers huus 22½. 15.

Store Torfvegaden.

232. Nels Sørrensen brøggers gaard med der hos liggende 3de nye huuse 140. 300.
233. Salig regimentsqvarteermester Stryfves arfuingers plads 120. —.
234. Helle Larsen portners voning, nu tilhørende Hans Kongl. Mait. 22½. —.
235. Lars Rasmusen Odder 95. 30.

236. Hans Lefvesens 9 wonninger med øde plads 240. 100 og 100.
237. Johann Johansen smids 2de wonninger 65. 60.
238. Hendrich Pippers vonninger 50. 40.
239. Poul styrmannd 15. 15.
240. Rasmus Rasmusen brendevinsbrender 35. 25.
241. Nels Sørrensenns 2de wonninger med leje vonninger bag i gaarden 45. 40.
242. Fridrich Møllers indheignid plads 105. —.
243. Seyer Erichsens huus og leie wonninger 75. 125.
244. Johan Oumands 7 leie vonninger og hauge med 2de hosliggende pladser, dend eene til Dronningens gade og dend anden till Prindsens gade, 305. 300.

Torfvet.

245. Sal. Michel Rasmusen skræders huus og leie wonning 70. 60.
246. Borchert Teichlertz vonning 22½. 30.
247. Hendrich Mask skoemager 20. 30.
248. Lars Caspersenn smid 2de vonninger 47½. 60.
249. Capitain Hans Hoppis brøggergaard med 2de hosliggende vonninger 160. 400.
250. De fattiges huuse 22½. 55.
251. Assessor Hans Nelsen og Lorentz Krejers olie-mølle 465. 500.

Summarum ofver dend nye grund taxt udj Christianshafns qvartier 31997½ rdlr.

Dend gamle grund taxt udj bemelte qvartier 23966 rdlr.

Og blifver saa summa af dend nye grund taxt udj Kiøbenhaun og Christianshaun, nemblig:

Øster qvarter	85622½	rdlr.
Strand qvarter	71695	-
Snarens qvarter	49575	-
Vester qvarter	69925	-
Nørre qvarter	42675	-
Klædeboe qvarter	53942½	-
Friemands qvarter	48705	-
Kiøbmager qvarter	64715	-
Rosenborg qvarter	33230	-
St. Anna qvarter	86395	-
Christianshauns qvarter	31997½	-
Summa summarum	638477½	rdlr.

Wij have denne commissions forretning allernaadigst approberit, og skal der af dend rette grund taxt tillige med nommerne og proprietariernis naune efter qvartererne extraheris og os elskelige woris tilforordnede i cammer collegium, sampt magistraten i woris kongelige residens stad Kiøbenhaun, hver it exemplar tilskiches, med woris allernaadigste befahling sig derefter allerunderdannigst at rette, hvor imod dend gamle grund taxt her med aldelis skal vere ophæfvet og afskaffed. Schrevet paa wort slot Kiøbenhaun dennd 15 februario anno 1690.

Christian.

M. Moth.

Kiøbenhauns oc Christianshauns

	Grund taxt anno 1689.		Dend gamle grund taxt.	
Øster qvarter	85622½	rdlr.	86650	rdlr.
Strand qvarter	71695	-	100630	-
Snarens qvarter	49575	-	50568	-
Vester qvarter	69925	-	44160	-
Nørre qvarteer	42675	-	44560⅙	-
Klædeboe qvarter	53942½	-	49047	-
Friemands qvarter	48705	-	58130	-
Kiobmager qvarter	64715	-	64475	-
Rosenborg qvarter	33230	-	30200	-
St. Anna qvarter	86395	-	73088	-
Christianshauns qvarter	31997½	-	23966	-
Summarum	638477½	rdlr.	625474⅙	rdlr.
Differerer saa som dend ny grund taxt er høiere end dend gamble			13003⅓	-
			638477½	rdlr.

Orig. i Raadstue-Arkivet.

1053. **1 Marts 1681.**

Det første Brandforsikringsselskabs Oprettelse.

Brandt Compagnie.

1. De gaarde, som i dette compagnie schall indtages, skal were grundmurede, enten ud til gaden eller inde i gaarden.

2. Naar nogen aff dise gaarde optendis med jld, skal alle de andre gaarders eyermend werre forplichtede vfortøffuet at skiche enten eye- eller leye-heste och wogne med deris egne troe tiennere, som

alle med compagniets særdeelis der til giorde tegn, at de kand fra andre kiendes, skal were forsiunede, til bemelte i nød suefuende gaard for at redde dend nødlidendis goeds och, om det begieres, føre det hen i deris egne huuse, som kand were fra jlden wit afleggendis, och det der bewahre som deris egen goeds, indtil goedtzes eyermand kand det igien afhendte, och naar det er skeet, skal samme heste och wogne siden føre wand, huer wogen trej tønder huergang, saalenge nøden wahrer, och holde i behold paa it wis sted, at huis wand kand feyle wed sluffer, ilden da derued kand twinges.

3. Naar jlden er slucht, schal schaden aff 4 w-willige mend af magistraten der til vdnefnte taxeris uden nogen betalling och pengene lignes jmellum de øffrige participanter, dog huis skaden kand belobbe sig offuer trej tusinde rixdaller, skal taxeringen ichun forblifue derued och iche høyere, endskiønt gaarden kand were langt mere wærd.

4. Huis dend nodlidende formeener sig ey med dend giordte taxt at kand were fornøyet, da skal det staa ham frit for at opkrefue andre 8 mend paa de 4 mend, med huis taxering hand da skal uden nogen moedsiggelse were tilfreds.

5. Til pengene at indkreffue schal wdwelgis en af participanterne, som wed sit wisse bud skal dem inden 6 wgger effter at skaden er skeed lade indfordre, och dem offuerlefuere imoed qvitering til dend, som skaden har lidet, som skal giffue buddet for sin vmage fire eller otte rixdaler, effter summens stoerhed, och ey meere, med mindre dend fulde summa, 3000 rixdaler, blifuer erlagt, da at giffue ham tolf rixdaller.

6. Findis nogen aff participanterne forsømmelig och iche i rette tid erlegger sin contingent, da bøer hans tilfaldene qvota strax uden nogen process wed Kongens och stadens vnderfoeged vdpantes i saadanne wahre, som strax uden skade kand giøres i reede penge, och huis eyermanden ej sielf beboer gaarden, da dend, der boer i gaarden for leye, af leyen det at betahle til underfougden imoed qvitering, huilchet eyermanden skal ham gotgiøre i leyen uden nogen exception och forwending, i huad nafn det och hafue kand.

7. Dise penge maa ey anwendes til anden brug end til grundmuurede huuse, halfanden steen tych, igien at opbiuge, om det er mueligt, eller och til anden ziirlig kiøbsteds biugning paa samme sted igien at oprette, huor med directeurerne och participanterne skal hafue flittig indseende, och huorpaa tuifles och fornøden giøres wed forløftning lade sig forsichre.

8. Naar nogen schal indschriffuis i dette compagnie, skal det skee med participanternis widenskab och samtyche, huor paa skal holdes en richtig forseiglede protocol af en af participanterne, som skal were directeur offuer dette compagnie, dertil af participanterne vdwaldt, som samme direction uden nogen belønning skal forrestaae.

9. Naar nogen har kiøbt, arffued eller aff nye opbiugt noget huus eller gaard, huis forige eyermands nafn derfor findes protocollerit, da skall effterkommerne were tilforplicht sit eget nafn i directeurerens protocol at lade indføre inden sex vgger effterad det er skeed; scheer det iche, da har hand sig, om nogen vløchelige tilfelde der effter maatte paakomme aff jldebrand, ej at niude nogen hielp af denne brandtordning, men siden wel, naar hand i directeurerens protocol er indskrefuet och da nogen vlyche paakom.

10. Dersom nogen aff participanterne iche møder, naar der tilsiges af directeureren at slutte noget, som kand høre til denne brantordnings fyllestgiørrelse och nytte, da skall de fleeste vota af de da werrendis participanter gielde, och dermed skal de frawerrendis werre tilfrids och det vryggeligen och v-imoedsigeligen holde, huis som sluttet er.

11. Schal och en huer aff participanterne hafue i sit huus en af Henrich Ehms kaaber spøiter, tolff lær spande og tou lette lange stier med jern piger neden til, som skal were saa høye, at de kand naae op til taget, huilche skal henge paa it wis sted i gaarden och bruges i gaarden til dend ende allene, om der opkom en liden jld i samme gaard, da dend ved bemelte redskab at kunde af folchene och dem, som de sielfuer wilde indtage, dempes. Men huis samme kaaber spøyter kunde behøffues udenfor gaarden udj en af participanternis gaarde udj jldsnød, da skall gaardens bewaanere lade spøyten henbære ved tou karle til stadshopmand och oldermanden for brandtmesterne, at de af dem kand fornehme, huor spøyten skal bruges, huor karlene skal blifue hos spøyten indtil dend iche meere behøffues, och da skal de bære dend hiem igien, derimoed haer hand som henskicher sin kaaber spøyte ej fornoden at henskiche wogen och heste til goedtzes redning och wands tilførrelse, som de andre participanter bøer at giøre effter dend forregaaende 2 articel, och har directeureren engang om aaret, naar ham behager, at lade besoge en huers huuse til at fornehme om bemelte jldsnøds redskab findes i beredskab, och dersom nogen imoed forhaabning skulde her udi hafue werret forsømmelig, da skal hand straffis effter directeurerens och sex af de

eldste participanters kiendelse med en mult til de fattige eller til anden compagniens nytte.

12. Huis i nogen aff dise gaarder jld paakommer, da skal, naar jlden er offuerstanden, brandtmesterne och brantsuennene, som bewises med stads hopmands och oldermandens for brandmesternes haand at haffue betient jlden, giffues en discretion effter fahrens och arbeides beskaffenhed, huilchen directeuren har at lade indfordre och oldermanden for brantmesterne at tilstille, som den haer at uddeele.

Att alle dise articler och huis med tiden andre kunde sluttes aff dette compagnies participanter effter de fleeste vota wryggeligen, wfeilbarligen och uden nogen exception schall holdes och efterkommes, haer wi dise articler med worris egne hender och zignetter bekreffiget. Datum Kiøbenhaffn denn 1 martij anno 1681.

Effter disse, oc med tiden her effter sluttede, articler indskriffver ieg for mig oc min hustrue i dette brandtcompagnie woris grunmurede gaard liggendes paa Nørregade med to grundmurede kieldere, som er hvelte med to jerndøre for, tillige med to lofft høye woninger i Studistrede, som ere tre. P. Resen.

For min gaard paa Kiøbmagergade med welte kielder i gaarden undertegner jeg i denne brantordning med. Titus Bulche.

For min gaard ieg self bebor ligende paa hiørnit af Høybrostrede ved Stranden med kielder vnder sampt hus og kielder i garden vndertegner ieg vdj dene brandt ordning. Bartholomeus Jensen.

For min gaard beliggendis paa Slotzholmen, med tuende kiel-derer, vnderteigner ieg ochsaa denne brandtordning. Johan Høyer.

Iligemaader for min gaard wed Stranden med tuende kielder vnderteigner ieg ochsaa denne brandtordning. Christen Andersen.

For min gaard, som ieg sielff beboer, liggendis i Kledeboderne och streker sig til Kirkegaarden, gandske aff grunden opmured med kieldere under alle husene, undertegner jeg och denne brandordning, ønsker derhos Gud allermegtigste os alle for wløcke naadeligen wille bewahre. Johan Lehn der elter.

For min gaard, ieg nu sielff iboer, ligendis paa Gammel torff, teigner ieg i denne bog och ynsker at Gud allermectigste wil fremdelis tage os i sin guddomelige beskiermelse. Hauniæ 7 martij 1681. Hans Knutzen Leegaard.

For min gaard, som ieg nu self i boer vdtil Stranden, liggendis wed Weyerhuused med tuende kieldere vnderneden och strecher sig med mit pachhuus och gaardzrom vdtil Læderstrædet, vndertegner ieg ochsaa denne brandordning, at Gud naadeligen dend och alle

och enhuers eyendomb fra ald vlychelige jldebrand beware. Hafnia den 10 martij 1681. Peder Pedersen Lerke.

Den aldmegtige Gud holde sin trygge beskermelse offwer een hwer erlig mands och qwindis gaarde, huuse och hiemb och dennem beware for ald wlyckelig tilfelde, serdelis den schadelig jldebrand. Och som denne velforfattede brandtanordning eragtis megit nyttig och gauffnlig for interesserede, dersom de kand bliffwe saa mange och saa megtige, at de uden forderff och for megen schade kand udstaae vedhengende onera, och da jndlader ieg mig udj dette companj for min iboende gaard og huusze her ved Holmens rever forskrefne vilkor proportionaliter, sømmeligen at efterleffve. Hafniæ 9 martij 1681. Jacob Eyllersen.

For min grund muret gaard, som ieg selff i bohr, med thuende leyhe wohninger der hos och med trende keldere der under, ligendis i Bolhuus gaden paa jørnet ud til Stranden, vnderteigner ieg ochsaa i denne brantordning, Gud bewahre den og alles eyedom fra alle ulycke och fahre. Anno 81 den 14 martz. Gertrudt sal. Reinholt Hansens.

For dend gaard som jeg beboer paae Gammel torf med underliggende kjelder samtøcker jeg udie foreskrefne articuler, som jeg hermed underskrifver. Gud afvende hellers for een hver all uformoedentlige uløcke. Kiøbenhafn 1681. 11 martij. W. Worm.

Efftersom ieg nest Guds hielp acter i denne sommer at lade opsette tvende grundmurede lenger i min gaard ieg i boer udi Pusterviig, hvis gaffvel dog derforuden er grundmuret til gaden, saa samtøcher ieg og udj forskrefne articuler, som ieg hermed vnderskriffver, Gud affvende vløche. Kiøbenhaffn den 20 martij 1681. B. Luxdorph.

For min gaard beliggende paa Nørregade, som jeg iboer, samtykker ieg udi forskreffne articuler og dennem derfor hermed underskriffver. Gud affværge ald ulykke! Kiøbenhafn den 21 martij anno 1681. C. Schøller.

For min gaard, som er grundmuret paa de to sider oc imellem stolper til den tredie side ud till Lærstredet oc ligger paa hiørnet aff Naboløesstredet, anlofuer ieg at indgaa disse brandarticler, huilchet ieg med egen hand oc zignete bekreffter. Gud afwerge all ulüche. Kiøbenhafn den 20 martij 1681. J. Elers.

For min grundmurede gaard med tuende kiellere bag Børsen samtøcher ock underskriffuer ieg ochsaa denne brantordning. A. Wuchters.

For min gaard udi Østergade, som er grundmuret inde i gaarden och derunder huelffuede kieldere med de andre huuse aff bindingswerck, sambtøcker ieg og udj for indførte articuler, saa og udj de poster,

huorved de med thieden kunde forbedris, dend allerhøyeste Gud affwende ald wlyche. Kiøbenhafn den 11 martij 1681. Peter Brant.

For min gaard ieg self beboer, beliggendes paa Slotzholmen, med kielderen under samptlig huus og gardens kielder vnderteigner ieg ogsaa i denne brantordning, Gud bevahre den og alles eyedom fra vlyche och fare. Anno 81 den 12 marts. Andres Søbøtker.

For min grundmuret gaard ieg sal. baron Didrich Fyren afkiøbt hafuer, liggende i Store Ferge stræde paa hiørnet af Stoere St. Nicolaj kircke stræde, streckende sig indtill Morten Maagensens huus, saa med gevulffte kielder under det grundmuret huus och ofuer porten en staslig bygning med gaarsrumb och stall derhoes, indskrifuer ieg mig och ind i denne brandt ordning som et læm blandt disse høyfornemme folck och ønsker at Gud naadeligen derris och mit huus och alle indbyggere her i staden naadeligen bevare vill, for Jesu Christi naffn schyld. Haffniæ den 14 marti anno 1681. Jan Jacobsen Timmerman.

Dette welmente berømmelig brand anordnings werch, som wel med thieden wiedere forbedris, jndträder jeg med udi for gaarden jeg i boer, som er grund mured hues udtil Høybroesträde, goed bøgning igiennemb gaarden paa begge sider oc grund mured hues ud til det Stoere Fergesträde, kaldes dend Huide Suan. Gud beware en huer fraa waade, oc omb nogen skulle betreffe i waade, da ønskes det en huer kierligen oc throligen staar hien anden bie. Kiøbenhaffn den 14 martij anno 1681. Christopher Heerfortt.

Vor mein grundtmauertes haus vndt eygendohm, dar ich selbsten einwohne, welches sich strecket vom Strande nach der Lederstras, mit ein grundt maurtes achter haus, beliggende zwischen sählige Wilhelm von Führen an der einen vndt Jacob von Haemme an der ander seite, ihr gewesen wohn häuser, vorschreibe ich vndt mein liebste mir vnten benante in diese brandt ordnung, in Gottes nahmen wünsche das Gott der allmechtige mir meine so woll auch die andere hohe vornehme intressirende ihre heuser für feüers brunst vndt alle vngelückliche zufelle veterliche behüten wolle. Copenhagen den 16 martij anno 1681. Claus Reymers.

Mein grund mauwert haus, wo ich selber in wohn, ligend am Strand mit keller vnder, strecket sich nach der Lederstras, mit ein grund mauert achter haus sampt stall raum vnd anhengend gebeuv, so zuvohr Jacob von Ham hat zugehört, strecket sich in der Lederstras gegen Claus Rømers achter haus, verschreib ich in dise brand ordnung, Gott wolle alle vnglückliche zufälle von diser stad gnädig-

lich abwenden. Coppenhagen den 17 martij anno 1681. Heinrich Wörner.

Gud den allerhøieste forlene lyche til dette høcht berømmelige og christelige werck, hor(!) udj jeg her med wil haffue min gaard, som ieg nu selff bebor, ligendes paa Gammel torff med huuse, bygning, kielderer og alt gaarden tilhørende i denne brandt ordning in corporeret och dessen nu oprettede artichler, eller huis som kand bliffue her effter oprette, vudergiffuen, den hellige trefoldighed holde sin beskermelse offuer alle og en huer og beuare os fra all vlyche for Christi skyld. Actum Hafniæ den 18 martij anno 1681. Anders Gregersen Lommer(?).

Gud allermegtigste regere och bewahre os alle fra vlyche. Jeg intresserer udj denne brandtordtning och mig effter articulerne at holde min gaard, som ieg udj boer, med grundmuer till Ammager torf och i Lille Helliggestes strede, sampt och een leie vanning veed mit samme huus, illigemaade grundmuret, med kielder under det gandske huus, vill ieg ønske Gud giffue locke och velsignelse och bewahre mig och alle mennisker fra offuerfalden vloche for Christi schyld. Kiøbenhafn den 21 martij anno 1681. Nils Pedersen.

Iligemaade er jeg gerne tilfredtz med denne brandt ordening for min gaard, som jeg nu i boer paa Ammager torffe, med grunt muhret baghuus til Laerstrede og i gaarden, Gud allermechtigste bevahre os alle fra vlycke. Haffnia den 21 martij anno 1681. Kield Laurdtzen.

Vdi denne velmente brandt ordning indteigner ieg for mig och min hustru min gaard, ieg nu self bebor i Badstustrede, med grundmur bygning ud til gaaden, og er inden udj i en firkant bebygt, med des gaardsrum och som nu begriben er med des til ligende vaning, øndskendis dend allermechtigste Gud vilde huers sit huus och eiedom fra udlychelig ilde brand befrj for Christij skyld, amen. Haffniæ den 21 martij 1681. Thomas Jensen Daabelstein.

For min grundmured gaard, som ieg nu sielff i boer paa Christianshauffn paa hiørnet af St. Anna gadde, sampt derunder med indbegrebene trende woninger, stallrom oc kielderer vnder ded gandske huus, sampt en lengehuus inden i gaarden, vndertegner jeg ogsaa denne brandtordning, Gud afwerge ald vlycke. Christianshaufn den 23 martij 1681. Herman Breckling.

For min nu iboendis brøgger gaard, beliggendis paa Kiøbmager gade lige for Skindergaden, som er med it grundmuhrit huus tilgaden med kielder vnder opbøggit, och ellers med timmerwerchs bygning

inde i gaarden, indgiffuer ieg mig i denne brandtordning och dens articler, ønsker och at Gud den allerhøyeste alle worris intresse[re]nde gaarde naadeligen fra ald vlychelige tilfald bevahre. Actum Kiøbenhaffn den 21 martij 1681. Hans Ditlefsen Schrøder.

Udj den hellig trefoldigheeds naffn undertegner ieg ogsaa denne brantordning for min grundmurede gaard, som ieg nu sielf beboer paa Christianshaffn ud til wolden, med derhoes byggede nj grundmurede leie huuse, saawelsom alle wed gaarden och udj gaarden træ bygninger, packhuuse, kieldere och stahlrohm, indtet undtagen, som til min gaard hørendes er, den allerhøyeste Gud beskierme os naadelig for al uløckelig ildebrand. Christianshauffn den 23 martij anno 1681. Nicol. Jansz. Arff.

For min gaard ligendis i Kledeboederne tegner ieg i denne bog och ondsker at Gud allermechtigste wille tage os fremdelis vnder sin beskermelse och afvende al vløchelig tilfald. Hafniæ den 14 martij 1681. Hans Michelsen.

For min gaard ligendis paa Christians[haffn] vdj Strandgaden och sträckendis sig bag vd till Kongensgade med sin fuld bygning till bege gaderne tegner jeg oc vdj dende bog, Gud allermechtigste beware een huer fremdelis vdj sit sted fraa all vløckelig tillfald. Christianshaffn den 24 martj 1681. Peter Hansen.

Til dette højpriselig och welmeente christelig werckis fremgang vilde Gud dend allerhøjeste forlehne sin naade och welsignelse, och ieg hermed min grundmuhret gaard, som ieg nu sielff beboer, liggendis paa Nørregade med tilhørende lejewohninger ud till Nørre gade och Lauritz Leigsstrede, sampt huse och biugninger, kieldere och ellers alt andet, som gaarden vedkommer och tilhører, udj denne brandt ordning vil haffue indskreffuen, och dise oprettede eller hereffter sluttede artichler vnderskriffuer med øndskning, at dend hellige treenighed vilde holde sin trygge beskiermelse ofver os och alle christne och beuahre os samptligen fra all vlyckelig offverfald, huilchet Gud naadeligen ville bønhøre for Christi skyld, amen. Hafniæ den 21 martij 1681. J. Gregersen.

For min gaard paa Gammel torf, som jegh nu i boer, samptycher jegh i forskrefne artichler och dennem hermed wnderskriffuer, Gud dend allerhøyeste holde fremdeelis ofuer os sin naadige beskiermelse och enhuer fraa ald wlyche bewaare. Haffniæ den 25 martij anno 1681. Margrete sal. Helmer Dirichsens.

Fur mich und meine erben verschreibe ich mein haus, welches ich von seel. hr. Jurgen Matthisens erben gekauft, auf der Kaufmacher

gassen liegend, mit in der löblichen brandt ordnung zu sein. Copenhagen den 28 martij 1681. Johann Gottfried Becker.

I denne velmente brandtordning indtegner ieg min gaar, som ieg self i boer, liggendis ud til Skoboerne, som er grundmurit ud til gaden, saa velsom min waaning ud til Skindergaden med sin indvendig bøgning, ønsker at Gud naadelig wil beware en huers eiedom fra vløchelig jldebrand. Hafniæ den 26 martij anno 1681. Maren sal. Erich Munk.

Nest Guds faderlige forsorg, for huis hand af det timelige i naade hafuer forundt mig, underkaster jeg for mig og mine arfuinger min gaard paa Norre gade beliggende, som jeg nu i boer, denne christelige brandornings articuler og lofuer alle nøedlidende interessenter, som vaade ild skulde friste, med et villigt hiærte at secundere. Gud imidler tiid afvende sielf i naade all ulychelig ilds fare og optende een brendende kierlighed udj alle interessenternis hiærter til at staa i nødens tiid samptlig som een mand for huer andre. Kiøbenhafn den 28 martij 1681. P. Foss.

Udj herrens velsignede nafn vnder[tegner] ieg hermed denne velmeente brandtordning for mig och mine arfuinger och ded for den gaard ieg beboer ligende udj Admiralgaden paa hiørned nest ved den gamble Bolhuus plas, som er med grundmurit huuse til begge gader och med kielder under och bindingxwerck paa den eene side i gaarden, Gud afvende ald vløchelige och schadelige jldebrand af naade for Christi schyld. Kiøbenhafn den 14 april 1681. C. Pedersen.

In Gottes nahmen gebe ich mich mit meine liebste in diese hochlöbliche intrescirende brandt ordenung mein haus so belegen ahn der Oster stras, streckendt ahn Sant Nicolay kirchhoff mit ein kleine wonnung streckendt ahn herren Michal Nicolaey, capilan von sant Nicolaey kirch, der liebe gütige Gott bewahre uns four feüersbrunst und allen ungelücklichen zufehlen umb Christi willen, ahmen. Coppenhagen den 27 martij anno 1681. Matthis Wessel.

In Gottes nahmen gebe ich mich mit meine liebste in diese hochlöbliche intrescirende brandt ordenung mein haus so belegen ahn der Osterstrase, der liebe güttige Gott bewahre uns für feuersbrunst undt allen ungelücklichen zufehlen vmb Christij willen, ahmen. Copenhagen den 27 martij anno 1681. Robert Mocculloch.

I denne velmeente och vel conditionerede andordning vil jeg haffve min gaar ud til Stranden liggendis saa vel som baghuset ud til Admiralgade jndtegnet, herhos ønskeligst saasom ydmygst hos Gud, alle tings beskiermere och voctere, andragendis, at hand den fra jldens

forderffvere naadigst vill haffve handheffvet och beskiermet. Gierdtrud Trøners, sal. Frans Jonsen efterleffversche.

In Gottes namen geb ich mich mit meine liebste in diese hochlobliche intresierde brantordning mein haus beliegend an Strande schwischen sähl. Peter Roopstorpfs haus auff der eine vnd sähl. herr bürgermeister Peterr Petersen auff der andere seite, Gott wolle es für alle vngelückliche zufälle bewaren. Copenhagen den 30 martij anno 1681. Evert Funck.

For mind gaar, som ieg selffver beboer, ligendis ved Ammager torff lige ud for Helliggestes kircke, grundmuret til gaden oc j gaarden med kielder, som tilhørige huse ud til Lederstrede, indskriffuer jeg mig til denne brandt ordning, Gud bevare mig och enhuer fremdelis fra vlyche. Christine sal. Johan Alsten.

For min gaard jeg sielf iboer, liggende ved Stranden paa hiørnit af Stoere Fergestræde, som er grundmurit baade i gaarden oc ud til gaden, med tilhørige kieldere under huusit, undergifuer jeg mig i Jesu nafn disse forbenefnte brandtordnings articler, Gud afvende naadelig ald ulycke for Christi skyld. Kiøbenhafn 30 martij anno 1681. Jens Søffrensen Glud.

Dend saarede behøfuer lægen, derfore i Jesu naun indlaeder jeg ochsaa udj denne samme af Christi kierlighed funderede och velmeente brantordning effter detz oprettede articuler mit huus och gaard beliggende paa Nørregaede, grundmuer ud til gaeden och gaaerden, strechende sig i lengden fra hiørnet af St. Peders stræde och til Giertrud sal. Steffen Rasmusøns nu iboende huus och i breeden paa Nørregaede med tilliggende lejehuus, som er træbiugning, til Svend Hansøns Iislands kiøbmands gaard med ald detz tilhørende, oppe och needre, hvilchet Gud och alle andris fra ald uløche naadeligen vil bevare! Om Gud end saarer, saa læger hand dog igien. Der propheten Amos saae eet siun, at herren kallede jlden, at hand skulle straffe dermed, da sagde hand: ach herre, herre laed af! hvorledis skal Jacob komme op igien, thi hand er joe ringe, saa angrede herren det och dend herre herre saegde: det skal iche skee. Gud laed det aldrig skee, laed ald uloche vige vit fra voris boeliger och igien see til os med naade och miskundhed, laed os da saaledis finde naade for dine øjne her i dette lif, at vi siiden maae finde naade hoes dig i himelen ævig och aldtid. Datum Havniæ den 11 aprilis 1681. Friderich Knudsen.

In namen godtes schreibe ich mir mitt meine leibeste in dise löfleichige brandt ordige meine haus leigende auff der Kauffmachger strasen, ist brandtmauerdt. Godt woldt es neben ander gnadich um

ungeluck bewahren um Jesu willen. 1681 den 18 aprilis Copenhagen. Jurgen Steilcke.

For min gaard liggendis paa Kiobmagergade paa hiornit af Helliggeistis strede, som er grundmuret med gewelfte kieldere vd til gaden og i gaarden uden paa den eene side til Helliggeistisstrede, huilchet er bindingswerk, med sex waaninger i samme strede, i lige maade bindingswerk, bewilger ieg udj disse forskrefne artickeler med huis de widre herefter med forbedris, Gud beware alle og een huer fra ald ulychelig tilfelde for Christj skyld. Kiøbenhauffn den 27 aprilis anno 1681. Hans Nansen.

Udj den allerhøyestes nafun undderteigner ieg ogsaa denne brandt ordning for min grundmuret gaard ud til gaden og træbygning inde i gaarden, belegende i Silcke gaaden imellem hr. Fridrich We[r]delman paa den ene og slotsprästens residentz paa den anden side. Gud afuende al ulycke. Haffniæ anno 1681 den 20 augustj. Jacob Hoe.

For min gaard jeg selffuer i boer paa Østergaden imellem hr. estatz raads Hendrick Müllers gaard paa dend eene och Kongens bøssemagers bolig paa dend anden side, grundmurett till gaden och imellem stolper udi gaarden med kieldere under husene till vognhusett, vedtager jeg die opsatte articeler med huis effter die fleeste stemmer forandris och forbedris kunde. Till bekrefftning under min egen hand och undertryckte zignete. Actum Kiøbenhaffn den 25 april anno 1681. Johann Binck(?).

Som all woris hielp och frelse kommer fra herrn, der hafr skabt himmelen og jorden, saa ofuerantworder jeg og først og fremmist hannem till troer haand alt det hand iche alleeniste mig, men endog alle denne kongl. residents stads troe jndbyggere og in specie de i denne loulige brandtordning interessere[de] faderligen og naadeligen gifuet hafuer, dernest vedtager jeg hermed ofuenindførte brandtartickle (saasom de nu ere og hereffter louligen og christeligen till det gemeene beste forbedris kand) for min grundmured gaard med alle dends huuse og biugninger till gaden og i gaarden, liggendis paa Amagertorf østen op till hans excellencis hr. geheime raad von Støckens gaard, med hiertens ønske, dett maa behage Gud i naade at wende sit fortærende vredis ansicht fra voris mange himmelraabende synder og gifue os eendregtige hierter till at frychte hannem og bære hinandens byrde wellwilligen paa nødens dag, i huilchet wisse haab jeg underskrifuer og forsegler dette. Actum Hauniæ den 29 aprill anno 1681. Maria s. D. Hans Swanes.

For min gaard liggendis vdi Klædeboderne paa hiørnet af Hyskenstrædit, all grundmueret ud til gaden oc inden i gaarden, wil jeg forskrefuene brand artickler, med huis der vdj hereffter worder forbedrit, vdi den allerhøyestis naffun wedtage, ønskendis den samme os alle fra all vlycke naadeligen wilde beware. Datum Havniæ 3 maij anno 1681. G. Fleischer.

For min gaard, som jeg self beboer, liggende j Steenboderne, grundmuret til gaden oc j gaarden, med kieldere oc ·ald bygning, samt baghuset gaaende ud til Lærstræde, underskrifver jeg og denne brandforordning. Gud bevare os alle fra ald ulyche. Kiøbenhafn den 4 maij anno 1681. Sal. D. Thomas Bartolini encke Magdalene Rhode.

For min grundmurede gaard liggendes udi Graabrødre, sambt dens baghus och fire der til hørende to loft høye vaaninger af bindingswerk, liggendes imod torfvet, samtøcker ieg forskrefne articler med hvis de af compagniet videre forbedredis och af Hans Kongl. Maytt. allernaadigst confirmerede vorder; Gud bevare denne stadt och dets indbyggere naadelig fra ald vlycke! Datum Kiøbenhafn den 12 maij 1681. H. Meier.

Saasom jeg underskrefne hafver tilforhandlet mig afg. raadmand Dithmer Bøfkes gaard och bemelte raadmand findis for samme gaard her for her indskrefven, saa jndtegner jeg mig nu hermed udj offuenskrefne brandordning, dend at efflerlefve och følge saa som en anden participant. Des til vidnisbyrd under min egen haand och seygl. Hauniæ den 13 martij 1682. Evertt Weinmann.

(D. Bøfcke har 8 Marts 1681 indført sin Gaard i Stenboderne lige ud for Helliggestes Kirke med Baghus til Lerstrede.)

Hans Kongl. Mayts. allernaadigste forordning angaaende denne stads bygge pladtzer og bebyggelse aller vnderdanigst at efflerlefue er mig foraarsagit eet nytt huus imellem herr assessor Liime og mit huus, som jeg nu wdj boer, paa dend allerede staaende brandmur at lade opsette, till dend ende med samme bygning alt er begyndt og temmelig avanseret, for huilchet huus tillige med eet halftag huus, stald, vedhammer af bindingsverck, som ieg i lige maader, nest Guds bistand, denne sommer agter at lade forferdige, item trej der till liggende smaa vaaninger, sambtøcker jeg i Guds naufn i lige maade wdj for jndførte articuler, saa og wdj dee poster, huor ved denne lofflige brandordning med tiiden kunde forbedris. Gud i naade afwend fra denne stad ald wlücke. Haffniæ dend 22 aprilis anno 1682. Benndix Meese.

Saasom jeg underskrefne hafver kiøbt och tilforhandlet mig afg. borgemester Peder Pedersens gaard ved Stranden beliggende,

saa indtegner jeg mig nu her med udj denne forhen jndførte brandordning, dend at efflerlefve i alle maader och at følge saa som en anden participant, huor tiil Gud gifve lycke och afvende ald ulycke. Hafnia den 28 junij 1682. Morten Boltten.

For min gaard liggende paa hiørnet af Silcke- och Pielestredet med tuende kielderer, underteigner jeg och saa denne brandtordnung. Den 4 julij anno 1682. B. von Jessen.

Orig. i Raadstue-Arkivet med Stadens Segl vedhængt. Interessenternes Signeter ere aftrykte ved Siden af Navnene.

1054. **1684—1708.**

Uddrag af de 32 Mænds nu tabte Forhandlingsprotokol.

Extract af de 32 mænd her i staden deres holdte protocoller. NB den første og ældste protocoll er ey meere til, mens blev i ildebranden anno 1728 opbrændt.

Den anden, derudj findes anført:

Fol. 1. At kong Friderich den 3die døde anno 1670 den 9 februarii mellem 12 og 1 slet, hvilken dag formanden Ditmar Bøfke efter ordre af magistraten lod tilsige de 32 mænd at møde i Hellig geistes kircke ved 2 slet, iførte sørge klæder og lange kapper, hvorfra de med magistraten forføyede sig til slotted og nestefter det kongel. geheimeraad samt de i staden værende høye betjente og adel til kong Christian den 5te paa stadens vegne aflagde hyldings eed og bleve tilladte at køsse kongens haand.

Fol. 3. De 32 mænds vedtægter af 14 septembris 1659.

Fol. 9. Navnene paa de 32 mænd, som vare den 6 septembris 1684, da denne protocoll begyndte:

Formænd Tommas Ochss, død 1686.
Johan Drøge, raadmand 1685.
Notarius Arf Michelson Edelberg, raadmand 1701.
Anders Rasmusen, død 1684.
Peder Tuesen, død 1689.
Claus Ifuersen, raadmand 1688.
Bartell Stube, døde 1702 den 31 martij.
Tommas Jensen Dobbelstein, døde 1695.
Bartell Jespersen, død 1686.
Lorentz Kreyer.
Peder Riiber, døde 1689.
Christian Beverlin, døde 1692.
Claus Reimert, døde 1692.
Petter Timmerman, døde 1685.

Claus Büssing, døde 1688.
Johan Mølche, døde 1685.
Jacob Feldtman, blev demiteret 1701.
Anders Knooch, døde 1693.
Dauid von Cøllen, døde 1686.
Heinrich Schuppe, døde 1690.
Weigant Michel Becher, døde 1692.
Olle Wiitt, døde 1701.
Niels Jacobsen.
Jørgen Gregersen, døde 1687 den 12 janvarii.
Søren Rasmusen Hiortshøj.
Zander Graae, døde 1685.
Anders Kellinghuusen.
Matthias Wessel, aftakked.
Lambrecht Mandel, død 1686.
Hans Levesen, død 1696.
Johan Jørgen, aftakket.
Hans Trøner, raadmand, døde 1693 in maij.
Jens Pedersen Riiber, raadmand.

Fol. 12. Ansøgning til kongen af 6 septembris 1684 om fremmede korn vahres indførsel og forbud paa de indenlandskes udførsel, for at forekomme mangel, siden høsten faldt slet ud.

Fol. 13. Til kongen dito dato om maal og vægt, at borgerne sig samme selv maa skaffe og siden lade justere.

Fol. 15. Til politie commissionen dito dato om commercien, laugene og maal og vægt, samt kiøbmænds bøger.

Fol. 20. Kiøbmændenes memorial til de 32 mænd af 24 julij angaaende forbemelte.

Fol. 25. Memorial til magistraten af 31 janvarii 1685, at de sig med de 32 mænd ville lade være angelegen hos Hans Kongl. Mayt. at ansøge om afskaffelse af de 2000 portioner jndqvartering, som borgerne i staden havde paataget sig ved krigens begyndelse for borgerlig næring frem for de andre stænder at svare. Da betaltes indqvartering af staden 7006 portioner, hvoraf borgerskabet havde 5607 portioner, som bedrog 21318 rdlr., og resten, som alle stænder holdt, 1399 portioner, som bedrog 5596 rdlr.

Fol. 30. De 32 mænds betenckning af 7 april paa magistratens proposition om en plads uden Nørre port til blegdamme og urte hauger at bortleje, hvilket de ikke eragte tjenlig.

Fol. 35. Memorial af 7 janvarii 1686 til magistraten om Kopskattens forandring for borgerne, som var 8 og 3 rdlr., hvilket de fleeste

for uformuenhed ikke kunde betale, og proponeres at maatte blive inddeelt i 7 eller 8 classer, som kunde svare 8, 6, 4, 3, 2, 1 og ½ rdlr.

Fol. 39. Den 25 janvarij 1686 blev giordt bekjendt, at magistraten havde den 18 approberet efterfølgende: den 7 dito i stæden for Johan Drøge, som var formand og blev raadmand, saa og Bertel Jespersen, som for alderdom og svaghed ey kunde møde mens begieret at maatte entlediges, saa og afdøde Anders Rasmusen, Petter Timmermand, Johan Møllich og Zander Graa, udvalgte nemlig Tommas Jensen Dobbelsteen, som havde de fleeste vota, til yngste formand, og Nicolaj Boy, Ewert Weideman, Jørgen Bøfke, Jacob Eschenberg, Hans Michelsen og Henning Jordt at være af de 32 mænds tall.

Fol. 41. 1686 den 23 octobris ere de 32 mænd af magistraten opkaldne og bekjendt gjordt den nye told rulle af 27 maij, som fra nye aars dag 1687 skulle tage begyndelse.

Fol. 43. 1687 den 27 janvarii er i stæden for Tommas Ockss, første formand, som var død, Tommas Jensen Dobbelsteen til første formand udnævnt og Barthol Stufue til 2den formand.

Fol. 44. Den 4 augusti blev i de 32 mænds tall optaget Heinrich Wørner udi afg. Dauid von Cøllens stæd, Johannes Backer i afg. Jørgen Gregersens stæd, Johannes Christensen i afg. Lambrecht Mandels stæd, Friderich Knudsen i afg. Henning Jordts stæd.

Fol. 55. Anno 1688 den 6 octobris magistratens communication til de 32 mænd af hr. etatsraad og ober secretair Harboes begiering angaaende een plads uden Øster port, som han sig havde tilforhandlet og til arv og ejendom af staden imod betalning begjerte; samt deres resolution derpaa.

Fol. 60. Den nye forfattede jordebog ovør Roeskilde amt af magistraten indleveret til de 32 mænds underskrift, som skeede, og befindes deraf at være: den gamle landgilde

Ruug og malt 453 tdr. 5 skpp. à 7 ℳ	529 rdlr.	2 ℳ	13 ß
Biug 1829 tdr. ¼ skpp. à 1 rdlr.	1829 -	» -	4 -
Havre 431 tdr. 1 skpp. á 4 ℳ	287 -	2 -	10⅓ -
Smør 28½ tdr. 1⅔ ott. à 16 rdlr.	459 -	2 -	» -
Kjør 6⅙ stk. à 6 rdlr.	36 -	1 -	» -
Fornød 15 stk. à 1 rdlr.	15 -	» -	» -
Sviin og boelgalte 34½ stk. à 1 rdlr.	34 -	3 -	» -
Flesk, 4 siider	1 -	» -	» -
Stald oxen holde 2½ stk. à 2 rdlr.	5 -	» -	» -
Faar 29 stk. à 4½ ℳ	21 -	4 -	8 -
Lam 151½ stk. à 3 ℳ	74 -	4 -	8 -

Giæs 147½ stk. à 12 ß	18 rdlr.	2 ℔	10 ß
Høns 468 stk. à 6 ß	29 -	1 -	8 -
Eeg 12½ snees à 8 ß	1 -	» -	4 -
Høe 15½ læs à 4 ℔	10 -	2 -	» -
Giesteriepenge 44 ℔ ½ ß rix, er slette penge	11 -	» -	¾ -
Landgilde penge 114 ℔ 12½ ß rix	28 -	4 -	2¾ -
ß groot 44½ rix, er slette penge	8 -	2 -	1 -
Eritz penge 9 ℔ 11 ß rix	2 -	2 -	8 -
Slettepenge	221 -	1 -	13⅔ -
Den gamle landgildde bedrog	3625 rdlr.	1 ℔	12 ß
Den nye landgilde:			
Penge	232 rdlr.	2 ℔	1 ß
ß groot	» -	1 -	2 -
Ruug og malt 275 tdr. 6 skp. à 7 ℔	321 -	4 -	6 -
Biug 1616 tdr. 5 skp. à 6 ℔	1616 -	3 -	12 -
Havre 344 tdr. 1 skp. à 4 ℔	229 -	2 -	8 -
Smør 23¾ tdr. à 16 rdlr.	380 -	» -	» -
Lam 142 stk. à 3 ℔	71 -	» -	» -
Giæs 144 stk. à 12 ß	18 -	» -	» -
Høns 518 stk. à 6 ß	32 -	2 -	4 -
Høe 32 les à 4 ℔	21 -	2 -	» -
Boel svin ½	» -	1 -	3 -
Den nye landgilde bedrager	2924 rdlr.	3 ℔	2 ß
Følgelig differerer paa den nye og gamle landgilde	700 rdlr.	4 ℔	10 ß

Fol. 64. Anno 1688 den 18 decembris bekjendt giordt, at i stæden for de af de 32 mænds tall udgangne og til raadmænd udnævnte 3de borgere, nemlig Claus Ifuersen, Hans Trønner og Jørgen Bøefke ere igien antagne Wulff Pettersen, Johan Iising og Abraham Læhn.

Fol. 68. Memorial af 24 decembris til magistraten indeholdende 12 poster, som borgerskabet beklage sig og derfor bedes hos kongen at giøre forestilling om forandring deri, nemlig: 1, viinhandlerne beklage sig over comsumptionen og jnquisition, 2, kjøbmændene beklage sig over nærings aftagelse formedelst tijdernes vanskeligheder, 3, kjøbmændene at mange uberettigede handle, 4, samme bede om toldens forlindring paa fremmed ruug, paa det de deraf kan lade komme til fornødenhed for landet, 5, at tolden med grov mynt i croner maa betales og lagien 8 ß paa rdlr. ophøre, 6, at de maa lade komme salt som een frie handel imod billig tolds erlæggelse, og derefter

ingen salt, viin eller toback fra Lybeck til provincerne indføres, 7, bryggerne bede om moderation i skatterne paa deres store gaarde, 8, at borgerskabet maatte forundes til deres huus fornødenhed consumption af 1 td. malt at brygge for 4 ß, 9, moderation i indqvarteringen og at de 2000 portioner, som for borgerlig næring er paalagt, maatte blive fordeelte paa alle stænder efter grund taxten, 11, om maal og vægt, 12, om consumptionens alt for sterche inquisition.

Fol. 77. Anno 1689 den 1 junij, kongen forlanger laan af borgerskabet.

Fol. 79. De 32 mænds memorial derom af 3 dito til kongen.

Fol. 85. Memorial til magistraten af 12 martij 1690 om den tunge indqvartering, som continuerer, i sær de for borgerlig næring paalagde 2000 portioner, hvorudj meldes, at indqvarteringen er 6420 portioner, hvoraf borgerskabet svarer 5142 eller ungefehr 19448 rdlr. og de andre stænder 1278 portioner eller ungefehr 4736 rdlr.

Fol. 87. Memorial til magistraten af 9 augusti om det samme.

Fol. 94. Suplique til kongen af 15 junij 1691 angaaende den af staden paabudne fortifications skatt, 30000 rdlr.

Fol. 98. Suplique til kongen af 24 junij 1691 om indqvarteringen.

Fol. 101. De 32 mænds betenckning af 2 decembris 1691 over den fra magistraten dem tilsendte canzelie raad og borgemester Bartholomæus Jensens ansøgning at faae til eye een uden stadens Nørre port beliggende og i 7 aar til leye havde plads imod 6 rdlr. aarlig svarelse, hvorfor han nu vil betale 100 rdlr.; hvorpaa de erklære, at naar han meere end 100 rdlr. vil give, synes de ham samme kunde overlades, hvis ikke, da at det forblev ved den aarlige afgifts svarelse, 6 rdlr.

Fol. 107. Memorial til jndqvarterings commissionen af 16 decembris 1691 om indqvarteringen.

Fol. 109. Den anden betenckning af 16 decembris 1691 angaaende ovennævnte borgemester Bartholomæus Jensens begiering, hvorudj samme henstilles til magistraten.

Fol. 111. Den 16 decembris 1691 er i 6 afdødes stæd, nemlig: Peder Tuesen, Peder Riiber, Claus Büssing, Heinrich Schup, Nicolay Boy og Frederich Knudsen i de 32 mænds tall optagen Morten Munch, overformynder, Hans Frich, kirckeverge, Hans Rasmusen, oldermand for de fattiges forstandere, Jacob Jacobsen, kirckeverge, Allert Tønsberg, forrige kiemner, og Søren Sørensen, oldermand for rodemesterne.

Fol. 113. Memorial til etats raad og ober secretair Matthias Moth om indqvarteringen, hvoraf sees, at borgerskabet ved krigens

begyndelse anno 1676 godvillig havde paataget sig at svare 2000 portioner fremfor de andre stænder, saa lenge krigen varede.

Fol. 120. Memorial til magistraten af 21 novembris 1692 om forbud paa korn vahres udførsel.

Fol. 125. Suplique til kongen af 1 decembris 1692 om indqvarteeringen.

Fol. 128. Anno 1693 den 10 martii ere i stæden for Johannes Christensen Meller, som blev raadmand, og Christian Beverlin, Claus Reimer og Weigant Michel Becher, som vare døde, i de 32 mænds tall optagne Jørgen Seckmand, Lauritz Nielsen Fogh, Johan Sylling og Jens Tidemansen Lougman, oldermand for brøggerne og kircke verge.

Fol. 129. Memorial til magistraten af dito dato med begiering, at de paa det beste hos kongen ville recommendere supliquen af 1 decembris om indqvarteringen.

Fol. 135. Suplique til kongen af 28 augusti 1693 om indqvarteringen, som resolverer, at 2de af de 32 mænd tillige med 2de af magistraten til kongen skulle leveres; mens magistraten vil ikke.

Fol. 145. Anno 1694 den 3 octobris er i stæden for Jens Riiber og Jørgen Seckmand, som til raadmænd vare udnævnte, samt Anders Knoch og Wulff Pettersen, som vare døde, igien i de 32 mænds tall optagne Gierdt Meyer, Madtz Christensen, Peder Riegelsen og Jacob Hou.

Fol. 149. Suplique til kongen af 31 octobris 1694 om indqvarteringen.

Fol. 156. Memorial til magistraten af 31 julij 1695 om den daværende høye priis paa brændeved, kuul og kalck, hvori andrages, at priisen sommeren tilforne havde været paa 1 favn enckelt brænde 4 sldlr. og dobbelt $5\frac{1}{2}$ sldlr., mens om vinteren enckelt 6 rdlr. og dobbelt 9 rdlr., og nu maatte betales for enckelt 7 à 8 sldlr. og dobbelt 9 à 10 sldlr. og neppe at faae.

Fol. 163. Anno 1695 den 18 decembris blev udj afg. Tommas Jensen Dobbelsteens stæd til første formand for de 32 mænd optagen Barthold Stuve og Lorentz Kreyer til anden formand, samt i stæden for bemelte T. J. Dobbelsteen og Jacob Eschenberg, som vare døde, saa og Hans Leuesen, som formedelst svaghed havde forlangt demission, samt Matthias Wesep (Wessel) og Heinrich Werner, som ey efter tilsigelse havde vildet møde, som 32 mænd introduceret Jurgen Meulengracht, Eillert Stuhr, Christian Meyer, Morten Mouritzen og Jost Kiørning.

Fol. 164. Memorial til magistraten af 3 novembris 1696 om forbud paa korn vahre og proviants udførsel af riigerne til fremmede stæder.

Fol. 166. Suplique til kongen af dito dato om det samme.

Fol. 169. Suplique til kongen, forfattet anno 1697 den 10 februarii, som er underskreven den 4 martij, om korn og proviants udforsel, efterdi paa foregaaende endnu ingen resolution var falden.

Fol. 174. Suplique til kongen af 13 martij med taksigelse for skeede forbud paa korn vahres udførsel, men som derunder ei meldes om proviant og feede vahre, og samme ere komne i høj priis, anmodes og om forbud derpaa.

Fol. 177. Politiemester Claus Rasch insinuerer ved skrivelse af 11 maij de 32 mænd taxterne paa brød, kiød, flesk, samt fugle- og fieder-verck.

Fol. 179. Brev til politiemester Rasch af 17 maij om smør fustagier, at de befindes for tunge.

Fol. 182. Den 4 augusti, de 32 mænds kaldelse til løgte- og sprøyte skats regulering og resolution derpaa.

Fol. 187. Suplique til kongen af 18 septembris om forbud paa korn og feede vahres udførsel til fremmede stæder, som igien var friegiven.

Fol. 193. Suplique til kongen af 12 novembris om indqvarteringen.

Fol. 196. Dito til dito af dito dato om skifte og deeling efter mand og kone med deres børn.

Fol. 204. Suplique til kongen af 12 janvarii 1698 igien om skifte og deeling, efterdi paa den forrige ingen favorable resolution var falden.

Fol. 206. Brev til grev Reventlaw af 10 dito om det samme.

Fol. 208. Magistratens begiering af 10 februarii, at nogle af de 32 mænd maatte udnævnes for at omgaa med rodemesterne i qvartererne for at eftersee huusenes taxt, siden endeel af indbyggerne besværede sig at være for høyt til løgte- og sprøite skatt ansatte imod deres naboer.

Fol. 211. De 32 mænd fordeele sig qvarteer viis den 15 martij at efterkomme ovenmelte begiering.

Fol. 213. Den 29 martij blev i de 32 mænds tall optagen i stæden for Lauritz Nielsen Fog, som var bleven raadmand, Johan Jurgen, som efter ansøgning var demiteret, og Johannes Bakke, som var død, Petter Ogelbye, Hendrich Jensen og Peder Bladt.

Fol. 214. Etats raad Meyers begiering om nogle grunde uden stadens Nørre port at faa tilkiøbs af magistraten og de 32 mænds erklæring derpaa.

Fol. 217. Kongl. resolution af 26 februarii 1698 om skifte og deeling.

Fol. 220. Suplique til kongen af 13 septembris 1698 om forbud mod korn vahres udførsel.

Fol. 233. Dito til dito af 25 janvarii 1699 med taksigelse for forbud paa hvede og ruug at udføre, og begiering, at byg, erter og feede vahre ogsaa maatte forbydes at udføres.

Fol. 230. Cammerjuncker Winds begiering af 4 maij om at faae Ravnsborgs haver at kjøbe og de 32 mænds erklæring derpaa af 5 junij.

Fol. 234. Suplique til kong Friderich den 4de af 5 septembris 1699, hvorved gives borgernes sorrig tilkjende over kong Christian den 5tes død og den glæde de havde over kong Friderichs regierings tiltrædelse, som de lykønske, samt begiering at malt, byg og alleslags kornvahre, malet og umalet, samt alleslags feede vahre maatte forbydes af riiget til fremmede steder at udføre.

Fol. 237. Anno 1699 den 26 augusti kl. 4 om eftermiddagen døde kong Christian den 5te. Anno 1699 den 14 septembris aflagde de 32 mænd deres eed til kong Friderich den 4de.

Fol. 239. Copie af eeden, som blev aflagt.

Fol. 248. Kong Christian den 5tes brev til magistraten af 2 maij 1691 om ey i de 32 mænds tall at optage uden de, som ere dygtige til raadmands embede i staden tilbørligen at kunde betiene, siden af dem herefter, naar deslige bestillinger lovlig ledig vorder, dertil igien skal antagis og beskikkes.

Fol. 250. Suplique til kongen af 21 decembris 1699 om moderation i kop-skatt, leye-skatt, samt rente penges skatt af de umyndige.

Fol. 255. Kongens brev til magistraten af 16 janvarij 1700, om at de med de 32 mænd skulle tilsammen træde og taxere borgerne til kopskattens, samt heste og stude skattens betalning og moderation deri efter enhvers omstændigheder, 2, at ingen rente penge skatt skal betales af de umyndige, undtagen naar deres capital er over 600 rdlr., 3, huseleje skatt eftergives staden.

Fol. 257. De 32 mænds brev til magistraten den 27 janvarij med udnævnelse af nogle af de 32 mænd til hvert qvarteer for med dem skatten at regulere.

Fol. 260. De kongl. deputerede udi politie-comissionen communicere de 32 mænd copie af kongens brev til dem af 20 janvarii 1700 angaaede politiens indrettelse med kongl. allernaadigst instruction til politiens administration, samt

Fol. 263. De 32 mænds betenckning derom af 16 martij.

Fol. 267. Kopskattens mandtaller, underskrevne af de 32 mænd i forsamling den 26 martij, befindes at være:

	Efter forordningen skulde betales		Efter moderation og taxering	
Øster qvarteer	1825 rdlr.	» ß	1963 rdlr.	5½ ß
Strand qvarteer	2185 -	1¼ -	2122 -	1¾ -
Snarens qvarteer	3256 -	4 -	2223 -	5½ -
Wester qvarteer	1760 -	5¾ -	1734 -	¼ -
Nørre qvarteer	1416 -	1¾ -	1284 -	1¼ -
Klædeboed qvarteer	1365 -	4 -	1305 -	3½ -
Friemands qvarteer	1439 -	3 -	1233 -	2½ -
Kiøbmands(!) qvarteer	1761 -	2¼ -	1640 -	¾ -
Rosenborg qvarteer	1160 -	4¼ -	1018 -	1¼ -
St. Anna østre qvarteer	542 -	1 -	454 -	2 -
St. Anna westre qvarteer	569 -	3 -	471 -	4½ -
Christianshavns qvarteer	1138 -	2 -	888 -	½ -
Summa	17524 rdlr.	2¼ ß	16339 rdlr.	5¼ ß

Fol. 269. Suplique til kongen af 18 julij 1700 om indqvarteringen.

Fol. 273. Memorial til herrerne i den kongl. raadstue af 27 julij om, at de vilde formaae kongen at igienkalde forbudets ophævelse paa korn og feede vahres udførsel, dat. Glyckstad den 16 julij.

Fol. 275. Kongens brev til magistraten fra Glyckstad den 27, hvorved Hans Maysts. velbehag over borgernes nidkjerhed gives tilkjende og forsickres om samme at ihukomme, som skulle gives de 32 mænd tilkjende.

Fol. 276. De 32 mænds memorial af 5 augusti til herrerne i den kongl. raadstue, ihenseende til fiendens landgang ved Hornbech, hvori forestilles: 1, hvorledes best kunde giøres anstalter imod fienden, førend flere komme og meere befeste sig, hvor til erbydes al muelig assistance med heste og vogne, infanteriet at henføre, og imidlertjed voldene at besette med borgerskabet, 2, at stadens fæstning og volde maatte strax settes i behørig defensions stand, 3, om ikke et campement uden staden kunde formeres for at holde fienden fra floden og staden at bombardere, 4, at qvæg, korn og feede vahre samt proviant, som fra landet indføres, maa være frie for comsumption og accise, paa det staden desto hastigere kunde blive provianteret.

Fol. 278. Svar derpaa under 6 dito fra herrerne i den kongl. raadstue.

Fol. 280. Memorial til magistraten af 6 augusti: 1, om bygningerne uden for staden, 2, om befæstningen at eftersee og reparere, 3, at alle maa tilholdes at giøre vagt, bispen, præster og kirckebetientere undtagen, 4, alle unge karle af kjøbmands- og kræmmer svenne, handvercks burser samt kudske og andre maa tilholdes at anskaffe sig flinte med undergewehr, lod og krud og bestyrcke borgerskabet til vagtholdelse, 5, krudet i krudtaarnet ved Nørre port at maatte fløttes til Christianshavn for fare at afvende, 6, friehed paa consumption og accise paa fede vahre, at staden med proviant kunde blive forsynet.

Fol. 282. Memorial til magistraten af 7 augusti, hvori begieres: 1, stads hauptmand Niels Enewoldsen, som er aldrende og svag, een god mand at adjungere, hvortil de voterede paa raadmand Johannes Christensen Meller, 2, anstalt til proviants anskaffelse, 3, huus inquisition om forraad af proviant, 4, oldermændene at lade optegne alle handvercks svenne, 5, rodemesterne at optegne kiøb- og kræmmer svenne, 6, flinte at faa af Tøyhuuset, 7, løgternes udsettelse, 8, skibene, som ligge ved Børsen, at maatte legge andre stæder hen for fare skyld.

Fol. 285. Den 10 augusti: 2de deputerede fra encke dronningen, nemlig hoff marschal Metshou og geheime raad Harboe indstille sig og holde en oration til de 32 mænd om borgerskabets udviste troskab saavel i forrige tijder som nu.

Fol. 286. Memorial til herrerne i den kongl. raadstue af 10 augusti: 1, om tilforne søgte consumptions friehed, 2, det ferske pompevands conservation, 3, om møller til malning, ifald veyrmøllerne skulle blive ruinerede, 4, grøfterne uden for staden at maatte igienkastes, jtem træerne ved Ravnsborg og andre stæder omhuggis til batterier og skantze kurve, 5, amtforvalteren befales ved bønderne at lade indføre riis og staufre til skantze kurve, 6, anstalt til corps de garde paa voldene og andre stæder, 7, beeg og tjære fra Børsen til andre stæder at henfløtte, 8, opstandere og pomper at sette i canalerne, 9, Skibene, som ligge ved Børsen, andre stæder at maatte henlegge.

Fol. 289. Resolution derpaa af 11 dito.

Fol. 290. Memorial til herrerne i dend kongl. raadstue af 12 augusti, at de hr. raadmand Johannes Christensen Meller stads hauptmanden vilde adjungere.

Fol. 293. Tacksigelse til encke dronningen af 13 augusti 1700 for sendt deputation og forsickring om allerunderdanigst nidkjerhed for det kongelige arve huus.

Fol. 295. Fiire af de 32 mænd udnævnt med magistraten at sette priisen paa alle slags korn- og feede victualie vahre. — Den 2 septembris: præsidenten haver kongens tacksigelse til de 32 mænd og samtlige borgerskab at aflegge for beviste troskab og villighed til hans tjeneste og stadens defension, samt forsickring med mildhed og huldskab det at ville ihukomme.

Fol. 296. Formanden med 4 af de 32 mænd havde været paa slottet og gratuleret kongens kiemkomst, vare naadig blevne modtagne og af Hans Mayst. takkede for udviiste troe tieneste og villighed til stadens defension.

Fol. 297. Den 20 octobris: inqvarterings roullerne forreviises de 32 mænd af præsidenten, hvoraf erfares, at de 2000 portioner, som borgerne tilforne havde haft for næring og brug, ey denne gang vare paalagde, mens fordeelte paa alle stænder efter grund taxten, hvorfor jndqvarteringen var løben saa høy paa grundene, at derover af mange var klaget.

Fol. 305. Anno 1701 den 5 septembris i de 32 mænds tall optaget i stæden for Jurgen von Meulengracht, som var blevet raadmand, Ole Widt, Hans Frick og Søren Sørensen, som ved døden vare afgangne, og Jacob Feltman samt Hans Michelsen, som efter ansøgning vare demiterede, saa og Arf Michelsen Edelberg, som og var bleven raadmand, Matthias Pedersen, Jacob Edelberg, Johan Herman Schroder, Peter Wieland, Anders Lauritzon Beck, Hans Ogelbye og Bertel Stue, og blev samme tjid i stæden for bemelte raadmand Arf Michelsen Edelberg, som nu havde været notarius i 19 aar, Petter Bladt til notarius udnævnt.

Fol. 310. Politiemesters missive af 17 februarij 1702, hvorved han insinuerer de 32 mænd det tegn eller stock, som politie betienterne skal have hos sig, til deres eftersyn og bekjendtgjørelse for borgerne.

Fol. 312. Anno 1702 den 4 octobris, da i afg. Barthold Stuves stæd Lorens Kreyer var bleven første formand, blev Niels Jacobsen som anden formand introduceret.

Fol. 315. Suplique til kongen af 18 novembris om, at de 32 mænd i følge kong Christian den 5tes brev af 2 maij 1691 til raadmands betjening, naar samme ledig vorder, maatte være i erindring.

Fol. 317. Suplique til kongen af dito dato, at apotequerne nu som tilforne maa betale indqvartering af deres grunde.

Fol. 319. Anno 1702 den 21 decembris, da Lorens Kreyer, som var første formand, efter forlangende var bleven demiteret, blev

i hans stæd Niels Jacobsen første formand og i hans stæd Søren Rasmusen Hiortshøj i dag introduceret til anden formand.

Fol. 320. Anno 1703 den 22 februarij er i de 32 mænds tall optaget i stæden for Barthold Stuwe, Henrich Jensen, Hans Rasmusen og Peter Wieland, som ved døden vare afgangne, Lorens Kreyer, som havde taget sin dimission, og Jens Louman, som er fløt her fra staden paa landet, Niels Jacobsen Wiger, Reimert Wilde, Jacob Sørrensen Graae, Hans Michelsen Holm, Knud Pedersen Storm og Hans Pedersen introducerede.

Fol. 323. Suplique til kongen af 5 martij om apothequernes indqvartering, samt raadmands betjening for de 32 mænd i relation af under 4 octobris nestafvigte aar indgivne 2de supliquer, hvorpaa de ingen resolution havde erholdet.

Fol. 324. Memorial til gros canzeleren om samme suplique at befordre og hos Kongl. Mayst. at udvirke resolution derpaa.

Fol. 325. Anno 1703 den 2 augusti communiceres een kongl. resulution, dateret den 10 martij samme aar, at apotheckerne skal svare indqvartering af deres gaarde, mens ey for borgerlig næring. Deri nævnes 4 apothequer i staden.

Fol. 327. Politiemester Rasch communicerer een kongl. forordning af 2 octobris om fremmede reisende, at de strax skal anmeldes, samt placat om forprang paa torve, gaderne og ved stranden, og at ingen prangere maa kjøbe noget førend kl. 10 de fem søgne dage og om fredagen kl. 11.

Fol. 331. Politiemester Rasch communicerer den kongl. forordning af 16 februarij 1704 om vægt og maals justering.

Fol. 334. Suplique til kongen af 19 septembris 1704 om moderation i den under 9 julij paabudne skatt til land milicens mondering efter enhvers tilstand og omstændigheder; samt at børn, som ere under 15 aar, maa være frie, som forhen med paabudne kop skatt er skeet; og at de umyndige, som eye capitaler under 7 à 800 rdlr., maa blive befriede for at svare den paabudne $\frac{1}{4}$ part af renterne.

Fol. 336. Kongl. resolution paa bemelte suplique af 29 novembris 1704, at magistraten med de 32 mænd skal taxere borgerne og samme taxation indlevere; med børn at skal forholdes efter kopskatts forordningen af 1 decembris 1691 dens 1 artikel; de umyndige skulle være frie for at svare af deres capitaler, naar samme ikke er over 600 rdlr.

Fol. 338. Memorial til magistraten af 3 decembris 1704, hvorved de 32 mænd blive udnævnte til at sette skatten med magistraten.

Fol. 341. Anno 1705 den 12 maij underskreve de 32 mænd mandtals roulerne over skatten tillige med magistraten.

Fol. 342. Anno 1705 den 9 julij bleve i de 32 mænds tall optagne og introducerede i stæden for Mads Christensen, Morten Mouritzen, Knud Storm, Johan Sylling og Jacob Sørensen Graae, som ved døden vare afgangne, Peter Dorn, Key Klinge, Alexander Duden, Nicolay Wroe og Jens Olsen.

Fol. 349. Kongens skrivelse til magistraten af 16 februarij 1706 om at udnævne en af de 32 mænd til andeu Qvæsthuus directeur efter fundatzen og magistratens begiering, at de 32 mænd eelv vil udnævne een.

Fol. 350. Svar til magistraten af 25 februarij, hvorved de 32 mænd forlange communication af fundatzen og siden derom ergangne anordninger.

Fol. 352. General commissariatets brev af 11 martij, at de ikke kunde communicere fundatzen.

Fol. 352. Skrivelse til magistraten af 24 martij om at være frie for Qvæsthuus directionen, og om samme endelig efter fundatzen af 2 af de 32 mænd skal føres, de da for derez umage med noget maatte blive aflagt derfor, efterdi de ikke kunde vente at blive raadmænd med gage.

Fol. 356. Anno 1706 den 22 julij blev i stæden for ældste formand Niels Jacobsen, som ved døden var afgangen, Søren Rasmusen Hiortshøi første formand, og i hans stæd Evert Weinmand til anden formand introduceret, samt i stæden for bemelte Niels Jacobsen samt Geert Meyer og Jost Kiørning, som og med døden vare afgangne, igien i de 32 mænds tall optagne Hans Michelsen, Liuder Styfken og Hans Stuve.

Fol. 358. Kong Friderich den 4des confirmation paa stadens privilegier af 14 februarii 1701.

Fol. 360. Kong Friderich den 4des brev til magistraten om et lotteries indrettelse til commerciens og manufacturernes nytte af 20 augusti 1706.

Fol. 361. Anno 1706 den 16 septembris bleve 2de af de 32 mænd, nemlig Liuder Stiefken og Hans Stuve udnævnte at føre lotteriets protocoller tillige med secretairen udj Commerce collegiet.

Fol. 365. Anno 1707 den 10 novembris blev i stæden for første formand Søren Rasmusen Hiortshøy, som efter begiering formedelst alderdom blev demiteret, den anden formand Ewert Weynman til første formand optaget og i hans stæd Allert Tønsberg til anden formand;

samt i stæden for bemelte Søren Rasmusen Hiortshøy, som tog demission, og Johan Ising, som var død, er igien i de 32 mænds tall optagen og introduceret Marcus Johansen og Claus Didrichsen.

Fol. 368. Anno 1708 den 16 februarij blev i stæden for anden formand Allert Tønsberg, som ved døden var afgangen, Christian Meyer som anden formand introduceret.

Fol. 369. Memorial til magistraten af 1 martij 1708 om at lande veyene behøve reparation og at gaderne her i staden ey blive holdte reene.

Fol. 371. Projekt til en hielpe casse for borger encker, ved skrivelse af 30 martij sendt de 32 mænd til erklæring fra magistraten.

Fol. 376. Brøggerlaugets memorial af 8 martij til de 32 mænd om capitels taxten, at samme var for høyt ansadt.

Fol. 378. De 32 mænds memorial til magistraten af 12 april om capitels taxtens settelse.

Fol. 380. De 32 mænds erklæring til magistraten af 26 julij paa tilsendt project til en hielpe casse for borger encker.

Fol. 383. Anno 1708 den 9 augusti blev i stæden for afg. Allert Tønsberg og Peder Riegelsen igien i de 32 mænds tall introduceret Jacob Nielsen og Peder Fielderup.

Fol. 385. De 32 mænds memorial til magistraten af 24 septembris, indeholdende: 1, om forprang paa torvene og ved stranden, 2, om slagterne, 3, om huusenes taxation til skatters betaling, 4, om det ferske vand, 5, forlangende om svar paa forhen indgivne memorialer.

Fol. 390. De 32 mænds memorial til magistraten af 21 novembris om forbud paa kornvahres udførsel.

Fol. 393. Samme dato blev Peder Bladt fra notarii embede efter ansøgning demiteret og Hans Stuve i hans stæd udnævnt til notarius.

Fol. 394. De 32 mænds memorial til magistraten af 12 decembris om renovationen paa gaderne og dets entreprenering.

Fol. 397. Forfattet inventarium over de documenter og breve, som fandtes i de 32 mænds notarii forvaring, hvilcke vare: de 32 mænds privilegier af 24 martij 1659, confirmerede den 14 april 1659, under stads seigl; magistratens articuler tillige med de 32 mænds vedtegt af 30 octobris 1661; kong Christian den 5tes confirmation paa stadens privilegier, dateret den 29 septembris 1670; 1 protocoll fra 1659 in september og slutted den 30 april 1684; 1 dito fra 1684 prima maij til 12 decembris 1708; en bøsse som de 32 mænd legger straffe penge udj; 1 fattig bøsse, 2 tiime glas, 1 messing

klocke, 1 hand stock at legge paa bordet, 1 træe bleck horn med sand huus, 1 grønt bord klæde.

Fol. 398. Politie commissionens resolution af 7 janvarij 1709 paa de 32 mænds memorial om renovationen her i staden.

Dette Uddrag, der er forfattet ved Midten af det 18de Aarh., findes i Raadstuearkivet, hvortil det er kommet blandt Borgmester Schäffers Papirer.

1055. **1685.**

Resens Christianshavn Beskrivelse.

Byens nafn.

Christianshafn har sit nafn af kong Christian den fierde, høiloflig ihukommelse, som aar efter Guds byrd 1618 lod den anlegge og til boligs-pladtzer forordne, een deel i det hand lod afmercke ved pæle i grunden hvorvit dend skulde byggis, een deel, at hand loed opfylde moratz og strand, i hvilcke den skulde byggis, een deel ogsaa at hand giorde en bygnings begyndelse med nogle huuse at opreise. Og der den begynte jo mere og mere at tiltage, gaf hand den ogsaa i det aar 1639 kiøbsteds frihed og vaaben.

Art og byens platz og sted.

For stakket siden blef den regnet for een særdelis bye i sig self og hafde særdelis borgemestere og raad jndtil 1674, men nu er dend indlemmet i Kiøbenhafn og er under Kiøbenhafns øfrighed; hvilcken forandring skiedde aar 1674, da Hans Mayst. eragtede det var tienligere dend var under Kiøbenhafns borgemester og raad, baade for dend laa saa nær saa og at forekomme trætte og urolighed mellem des og Kiøbenhafns borgere, som ofte reiste sig deraf, at hver stolede paa siin øfrighed. Er nu derfore een part af det hele Kiøbenhafn, paa hvis syndre siide den og ligger ved Amager, lige mod sydost vind, og er skilt fra Amager ved vold og graf, men fra Kiøbenhafn ved stranden, som løber mellem begge.

Byens deler.

Den deler sig self i tvende parter og det giør dend ved een liden river eller strøm, som løber der mit igiennem og synes ved mennisker at være udgrafven. Den første part er dend norderste og nermest Kiøbenhafn, fra hvilcken dend skillis ved dend store skillerums strøm imellem Kiøbenhafn og Christianshafn. Den anden part er dend syndre og ligger imellem voldene og Christianshafns egen lille strøm. Foruden disse tvende parter er og for nogen tid siden byg-

ningerne og grundene paa Slotzplatzen ved dend gamle og ny Børs regnet som dend tredie part, at kong Christian dend fierde aar 1640 udi et bref, udgangen den 9 januarij, derfore befallede des indbyggere at de skulle svare till Christianshafns byting, hvilcken frihed Christianshafns borgemester og raad førde sig og i slig maade till nytte, at de nogen tiid alting regierede i samme partis hafne; men det er siden aar 1655 i en høyeste rettis dom omgiort, i hvilcken kong Fredrich dend tredie, høylofflig ihukommelse, afsagde, at samme deels indbyggere efter dis skulde være under Kiobenhafns øfrighed og alleniste i kirckesager svare till Christianshafn, saa at de kun kiende des kircke for deris rette sogne kircke.

Byens festning.

Byen er icke aaben, men sterk befestet: paa dend norder side en deel med den store strøm en deel med Kiøbenhafns by, paa den østre side med hafvet og paa de andre sider med høye wolde og dybe grafve, der icke allene have deres revelin for porten, men og atskillige bolverck, hvoraf et kaldes Enhorns bolverck, et andet Panter bolverk, det tredie Elefants bolverck, det fierde Løve bolverck og det femte Tiger bulverck.

Byens geistlige sager, byens præster, byens øfverste eller danske prest, byens tydske præst.

Hvad sig byens geistlige sager og huse anlanger, da hører fornemlig der til kircken, hvorom er at ansee først hendis præster, dernest hendis eyedomme og for det sidste hendis bygning; præsterne ere tvende, den øffverste, som er Christianshafns almindelige sognepræst, præcker paa danske, hans ordinari præckener er høimæssen og aftensangen om søndagen og alle hellige dage og derforuden fredags præcken. Den første, der i dette embede blef præst paa Christianshafn som og holt dend allerførste Gudstieniste der i kircken, hvilcket skiedde aar 1640, var mester Erich Bredal, der blef siden bisp i Trundhjem, efter hannem kom aar 1643 mester Niels Aagesen og efter hannem aar 1659 mester Rasmus Byssing, som embedet endnu betiener. Den anden kirckens præst prædicker paa tysk og forretter tolfpræcken om søndagen og froprecken baade om søndagen og om fredagen, er og derforuden præst ofver den tyske menighed paa ny Amager udenfor Kiøbenhafns Vesterport. Den første i dette embede var hr. Matthias Wincke, som blef aar 1641 sat dertil, efter hannem kom aar 1659 mester Rasmus Byssing, som siden blef sognepræst,

efter hannem kom aar 1660 hr. Matthias Hildebrand og efter hannem mester Peter Møller, som aar 1671 dertil blef kaldet, men aar 1684 derfra befordret till St. Mickels kircke udi Slagelse, i hans sted kom mester Severin Arctander.

Misforstand mellem disse præster og denne misforstands bileggelse.

Mellem disse danske og tyske præster har undertiden været nogen misforstand, aff den aarsage, at det icke var afskiedet hvad en hver af dennem i menigheden falt til at tage vare, och dend tyske mente de tyske indbyggere hannem ene tilkom som deris rette sognepræst og icke som en kapellan allene, hvilcket den anden meente icke saa at være og at hand allene var sogne-præst ofver alt sognet, og dend tyske ickun hans capellane. Denne misforstand hafver bisperne lagt sig udi at stille og viist, at dend danske præst er wel offver alt sognet som des sognepræst, men dend tyske præst dog icke er hans capellane, uden saa vit hand tillige betiener dend danske menighed paa hans wegne og at hand derfore i kong Fredricks den 3 bref till erckebispen dr. Hans Svane, aar 1657 dend 19 januarij udgifven, kaldis dend tyske præst og danske kapellan; icke dismindre har samme misforstand icke gandske sat sig, førend de omsider aar 1665 ere indbyrdes forenede derom udi efterfølgende maader:

Først skall den danske sognepræst kiendis af alle byens indbyggere, saa vel tyske som danske, for deris rette almindelige sognepræst, hvilcken de bør gifve offer oc præstepenge, dernest, naar hand self betiener alteret eller andet sligt forretter, hør dend gafve eller accidens, som deraf falder, hannem ene til; men naar dend anden eller tyske præst efter dend danskis begiæring det forretter, da nyder den tyske dend tredie part deraf, uden det er till fropræcken, i hvilcken hand nyder det alt tilsammens, med mindre at dend ene person af dennem som wies sammen er tysk oc den anden dansk, thi da skall det skiftis dennem imellem, at hver præst faar siin part. For det tredie: den tyske betiener ingen enten af tysk eller dansk, med mindre samme person, som vil lade sig betiene, har tilforne beteed sig for dend almindelige og danske sognepræst og før derom fra hannem skriftlig beviis med sig till den tyske. For det fierde betiener og forretter den tyske alt det, der paa tyske betienis og forrettis skall, om ellers folckene self ere hans tieniste begiærende, og hvercken skall dend danske tvinge nogen till høimessen eller den tyske tvinge nogen till fropredicken, men en hver derudi hafve siin fri ville. For

det femte, efterdi at den tyske for hans sogns skyld paa Amager uden Vesterport icke kand betiene høimessen og dend danske tienisten paa samme tiid i hans sted forretter, saa skall hand paa andre tiider igien være forpligt til at giøre tieniste for dend danske, naar den danske kand hafve lofflig forfald og dend tyske ingen saadan forfald hafver. For det siette og sidste, da skall de gafver eller accidentzer, som af liffgvarderne bekommis, i hvem som dennem betiener, delis begge præsterne imellem, undertagen skriftepenge, hvilcke een hver for sig ene beholder. Saavit denne contract og forenelse, som baade den danske mester Rasmus Byssing og den tyske hr. Matthias Hildebrand, som da vare byens præster, fellis stemmede ofvereens udi, og blef samme forenelse udi samme aar aff høiloflig ihukommelse konning Frederick den tredie ved et aabet bref confirmeret at skulle stedse holdes, og er i samme confirmation tillagt, at sognepræsten ogsaa skall nyde offer og præstepenge af de huse og vaaninger, som af fremmede nationer bebois.

Den danske capellan.

Aar 1660 blef efter kongelig tilladelse foruden disse tvende præster kaldet en dansk kapellan, som byen ogsaa lønne skulde; men nogle aar derefter, der samme capellan kom derfra, og borgerne eractede slig cappellanis underholdning at wære dennem for tung og besværlig, blef det besluttet at der skulde ingen dansk kapellan wære mere, og skulde alting blifve som det hafde wæret tilforne, dend tid der var ickun tvende præster, hvilcket og høiloflig ihukommelse kong Fredrik den tredie i et offentlig bref aar 1663 befallede og stadfestede, og er saa blefven indtil aar 1683, da mester Rasmus Byssing for hans tilkommende alderdoms skyld blef bevilget at kalde sig en dansk kapellan, som hand self skall lønne.

Kirckens eyedomme og jndkomst.

Anlangende kirckens eyedomme og indkomst, da høre dertill først tvende gaarder, den første kaldet Mette Jormoders eller Mette Hans Bagers gaard, som af hende udi det aar 1659 er till kircken gifven, og er beliggendis i Printzens gade. Den anden Jacob Jensens gaard, beliggendis udi Kongens gade, som aar 1665 er kircken tilkiendt. Af hvilcke begge gaarde den aarlige hyre och leye kommer kircken till beste. Dernest kapitaler eller forrentede penger, hvis summa var aar 1675 794 rixdaler 5 ℔ 6 ß, af hvilcke gifvis aarligen rente till kircken. Den anden kirckens indkomst bestaar een deel

udi penger, som gifvis for jord og klocker, een deel i tafle penge, hvortil tho tafler omgaar i søndags fropræcken og høimesse og en udi tolfpræcken.

Kirckens bygning.

Staar tilbage at tale om kirckens verck og bygning, da hvad sig det belanger er dend kircke, som gudstienisten hidindtill er udi forrettet, i det aar (1640 dette er en senere Tilføjelse) opbygt og funderet af hoiloflig ihukommelse kong Christian dend. fierde, men ickun at dend skulde wære i steden for en større og bedre, som hand agtede strax tillige at bygge nest derhoes, og lod alt legge dertil grundstene og vilde at dend anden som nu brugis siden ickun skulde være en skole; men for tidernis besverlighed og anden forfald kom det icke fort med dend bedre og større, saa at ingen anden end den lille er hidindtill brugt till nogen guds tieniste. Mens eftersom den er icke alleniste, som sagt er, saare liden og u-anselig, men omsider er blefven heel skrøbelig og brøstfeldig, er der siden besluttet at forfølge samme forset, som kong Christian den fierde, salig ihukommelse, hafde fore med een nye og bedre kircke at bygge, hvortil i kong Fredrichs den tredies tied aar 1657 er udvalt en platz udi den nordeste ende af byen ved Grønnegards hafn, men for krigens besværlighed, som da indfald, kunde dermed icke komme videre. Stod ogsaa hen dermed indtill nu omsider i voris allernaadigste herris og kongis Hans Majestets kong Christians den femtis tid, der mand eragtede den nærværende kircke var saa skrobelig, at den var færdig at nedfalde og motte med støtter op till veggene opholdis, at mand af allerhoyeste fornødenhed har da mott været betænkt paa en bedre. Hvilcket, der det Hans Mayestet er forebragt, har Hans Mayest. af høypriselig naade alt besluttet og forordineret, at en bedre skulde opbygges, og udvalt der till en beqvem platz af sterck og haard jordgrund paa den samme sted, hans salige farfader kong Christian den fierde der till haffde anordnet, og er nest op till den liden og gamle kircke alleryderst i byen, og det af den aarsage, at byen skall byggis videre ud i vandet, hvortill alt er affpælet, hvor vit den sig skall strecke. Og efterat en grundsridsning af general bygmester Lambert von Haven dertill var giort og af Hans Majst. approberet, da er aar 1682 efter samme afridsning begyndt paa grundvollen, hvis første steen Hans Majest. self lagde, og blef den lagt i koretz hiørne ud til den norder side; samme grundwold er somme steder 8, somme steder ni alne dyb og er des underste part giort af megtige store kampestene, som fra Amager-land ere hid indførde, og ere sammenfestede

med smaa kampestene og blaa leer, som fandtis i grunden, og ligge i to rader ofwen paa hin anden, aff hvilcke rader en hver er fire alne bred; det øfrige af grundvollen er een deel giort af muursteen, en deel af kampesteen og er derpaa arbeidet baade i det aar 1682 og 1683, men i det aar 1684 er og sidemuren opbygt omtrent til halftredie alne i været, det øfrige formodis med det snariste at fuldkommis.

De middel, hvoraf den ny kircke byggis.

Anlangende bekostningen till denne ny kirckis bygning, da har det, som ieg melte i disse 3 aar at være bygt, icke mindre kost end 19000 rixdlr., hvoraf snart er at slutte, hvad dend hele bygoing kand koste. De, som af berømmelig rundhed og gafmildhed hafve giort sammenskud till det lofflige werckis fortsettelse, bør her icke forbigaaes, men till priselig efftermæle ihukommis, og er baade det, de hafwe gifwet, og deris nafn som følger:

Till denne kierches biugning har Hans Kongl. Mayt., woris allernaadigste herre kong Christian den femte iche alleniste lagt den første steen, men endoch gifvet de første penge, huilchen christelige gafve Hans Kongl. Maytt. aar fra aar har høystpriselig forøget, saa at Hans Mayt. hafver skiencket og foræret til bemelte kierckes biugning paa adskillige tiider och maade til denne dag 12000 rixdlr.

Hendis Mayestet encke dronningen Sophia Amalia har ochsaa giffvet 1000 rdlr., och huis Hendis Mayt. iche wed den timelig døed war herfra werden af Gud kaldet, hafde Hendis Maytt. forøget saadan sin gaffve.

Dend høybaarne første och herre hr. Ferdinand Wilhelm, hertug till Würtenberg och Theck, de romiske riges første, greffue till Mompelgaard och herre til Heidenheim, oberst ofuer Hans Kongl. Mayt. garde till foeds, 100 rdlr.

Dend høybaarne herre hr. Ulrich Friderich Gyldenløve, herre till det greffskab Laurvigen, saa och till Hertzhorn, ridder, Kongel. Mayt. geheime raad, statholder i Norge, general feltmarskalch och obercammerherre etc., 300 rdlr., noch en klocke paa 700 rdlr., huorpaa findis denne efterfølgende inscription: anno 1676 er denne klocke taget vdi Vennerborg och igien gifuen till Christianshafns kiercke aff Norgis riges stadtholder och general feltmarskalck Vldrich Friderich Gyldenløw.

Dend høy- och welbaarne herre hr. Conrad, greffue aff Reventlov, herre til Frisenvold etc., ridder, Kongl. Mayt. geheime- och

land-raad, ober-jegermester, cammerherre och amptmand offuer Haderslefl och Gottorps ampter, 500 rdlr.

Her Holger Wind, herre till Harrestedgaard, ridder, Kongl. Mayts. geheime raad, vice canceller etc., 100 rdlr., som hafde erbødet sig at giffue meere, huis døden det icke hafde forhindret.

Dend høyædle och welbaarne hr. Just Høeg till Fueltofft, ridder, Kongl Mayt. geheime-, estatz- och justitz raad, vice statholder i Norge och stifftbefallingsmand offuer Aggershuus stift, som hafuer gifuet en forgylt kalck och disk med sit vaaben paa, hvilchen hand haver brugt.

Dend høyældle och velbiurdig herre grefve Adam Levin Knudt till Tyberg och Assendrup gaarde, ridder, Kongl. Mayt. ober cammerjuncker och amptmand ofver Kiøbenhafns ampt, 300 rdlr.

Dend høyædle och welbiurdige herre hr. Otto Krabbe til Holmegaard, ridder, Kongl. Mayt. estatz raad, stifftbefallingsmand ofver Siællands stifft och amptmand ofver Roskilde, Tryggevelde och Møens ampter, 100 rdlr.

Dend høyædle och welbyrdig herre hr. Friderich Gersdorph til Raffnholt, ridder, Kongl. Mayt. estatz raad och ober ceremonimester, 60 rdlr.

Dend hoyædle och welbyrdig herre hr. Hans Skach til Stoltzenborg, Prølvitz, Blamkensee och Dorn, saa och domproust till Ütrich, ridder, Kongl. Mayts. general major till fods och commendant j dend kongl. residentz och frj rigs stad Kiøbenhaffn, 50 rdlr.

Dend høyædle och velbiurdige herre hr. Christian Bielke til Ausgaard, ridder, Kongl. Mayt. admiral och admiralitetz raad, 100 rdlr.

Velædle och welbiurdig Peter Brandt til Pederstrup, Kongl. Mayt. ober rentemester, cammerraad och amptmand ofver Tønder ampt, 100 rdlr.

Welædle och velbiurdig Jens Harboe, Kongl. Mayt. estatz-, krigs- och admiralitetz-raad, sampt krigssecreterer, 60 rdlr.

Velædle och velbyrdig Mathias Moth, Kongl. Mayt. estatz- och cancellie-raad och cammersecreterer, saa och assessor j det danske och tydske cancelli sampt camer collegiis, 100 rdlr.

Welædle och velbiurdig Casper Scheller till Lellinge och Spanagger gaarde, Kongl. Mayt. estatz- och cancelli-raad sampt cammersecreterer, 100 rdlr.

Velædle och welbiurdig Bolle Lüxdorph till Sørup och Sandbye gaarde, Kongl. Mayt. estatz- och cancelli-raad, sampt cammersecreterer, 200 rdlr.

Welædle och velbiurdig Nicolaus von Brüggeman til Ulrichsholm

och Østergaard, Kongl. Mayt. estatz-, cancelli- och regierings-raad, och amptsforvalter ofver Steenborg ampt, 50 rdlr.

Welædle och velbiurdig Povel Nielszøn til Brorupgaard, Kongl. Mayt. justitz- och cancelli-raad, sampt assessor i høyeste ret och cancelli-collegio, 50 rdlr.

Velædle och velbiurdig Willum Lange till Asmild closter, Kongl. Mayt. cancelli raad och assessor i høyeste ret, 100 rdlr.

Velædle och velbyrdig Willem Muhle, Kongl. Mayt. justitz- och cancelli-raad och assessor i høyeste ret, 50 rdlr.

Velædle och welbyrdig Raszmus Bartholin til Lindholm, Kongl. Mayt. justitz- och cancelli-raad och assessor i høyeste rett och consistorio, mathematicus regius och professor honorarius, 100 rdlr.

Velædle och welbyrdig Niels Bentzen til Waar, Kongl. Mayt. justitz-, cancelli-, cammer- och admiralitetz-raad, general procureur och assessor j cammer collegio, 50 rdlr.

Welædle och welbyrdig Jørgen Elers, Kongl. Mayt. cammerraad oc assessor j høyeste rett och cammer collegio, 100 rdlr.

Velædle och velbyrdig Andreas Günter, Kongl. Mayt. cammer-, admiralitetz- och commerce-raad, assessor udj cammer collegio och directeur ofver dend Øresundiske tolds oppebørsell, 50 rdlr.

Velædle och velbyrdig Steen Andersen Bilde, Kongl. Mayt. krigs raad, obrister tilfoeds och vice commendant j Kiøbenhafn, 50 rdlr.

Velædle och welbyrdig Hans Nansen, Kongl. Mayt. justitz- och commerce-raad oc assessor udj admiralitetz- oc commerce-collegio, 100 rdlr.

Ædle och velbyrdig Claus Rasch til Raskenberg, assessor j høyeste ret oc commerce-collegio och borgemester i dend kongl. residentz stad Kiøbenhafn, saa och politi-mester, 100 rdlr.

Ædle och welbyrdig Peder Lüxdorph till Fiellebroe, landzdommer j Fyen, 40 rdlr.

Ædle Godert Bram, land-commissarius j Sielland, 50 rdlr.

Ædle Oluf Rømmer, assessor udi collegio consistoriali och kongl. mathematicus, 50 rdlr.

Ædle Henrich Høyer, assessor i commerce collegio, 50 rdlr.

Ædle Herman Weiberg, Kongl. Mayt. ober cammer tiener, 100 rdlr.

Ædle Wigant Michelbecher, Kongl. Mayt. kieldermester, 100 rdlr.

Skolen.

Hidindtil om dennem, som hafver gifvet til kirckens bygning, det dernest udi byen hører till de geistlige sager og steder er skolen,

hvorofver er sat en skolemester, om hvilcken aar 1640 er giort denne forordning, at hand i skolen 3 timer formiddag og 3 timer eftermiddag skall lære og underviise ungdommen, baade af pige- og drengeborn, udi tysk og dansk at kunde læse inden og uden i catechismum og andre bøger, saavelsom i regnen og skrifven; dennem og som det begierer undervise udi latine, saavit at de kunde udi en anden skole være dygtig til at faa sted udi tredie eller fierde lectie, saa og holde dennem till sang og musik, at de skikkeligen kunde synge udi kircken, disligeste at hand udi alle præckener skall være tilstæde udi kircken sangen at moderere og bestyre, og at sognepræsten ofwer alt dette skal hafwe inspection og indseende. Er og skolemesteren i samme forordning tillat at tage skolegiæld aff de hand lærer, disligeste at hafwe en horere till medhielp, som skall hafve tredie-parten aff all skolegiælden. Iblant skolens middeler, hvoraf skolemesterens løn udgifuis, er renten af it hundrede daler, som mester Anders Guntzow der till gifven hafwer, det andet maa kirckens middeler forskaffe.

De fattiges huse og midler.

Det sidste udi byen, som hører till de geistlige sager, ere de fattiges huse og middeler, hvor till hører tvende Daarette Larsdatters vaaninger paa siu fag huus og tho kieldere, som ligge tvert offver fra den gamle kircke, og er af hænde i hændis yderste aar 1654 giffven de fattige i byen; disligeste Hans Jensens tvende vaaninger, liggendis i Sofia gade, som ogsaa hører Christianshafns fattige till; derforuden hører till de fattiges middeler nogle kapitaler, hvis summa aar 1680 var 1926 rdlr. 1 ℔.

Werdslige sager, steder og huse.

De werdslige anlangende, da hører først dertil huse oc gaarde, af hvilcke de, som ere i den norder deels gade, der ligger nest Kiøbenhafn, ere temmelig herlige og grundmurede; i samme norder deel er og Laboratorium eller krudhuset, som er mere gafnlig end herlig; samme huus har i faa aar tvende gange faaet skade aff ildebrand og er begge gange ganske affbrendt, den ene gang ved lynet, den anden gang ved arbeidernis uagtsomhed; alle huse i samme deel og part giøre fem gader, hvilcke ere disse: Strandgaden, St. Sofie gade, Bremerholms gade, St. Annæ gade og Baadsmands gaden neden wandet. I den søndre part ere disse thi gader: Torfvegaden, Dronningens gade, Printzens gade, Portstræde, Skippergade, Kanalgade, Baadsmandsgade ofven wandet, St. Sofia gade ofven wandet, St. Annæ

gade ofwen wandet og Amager stræde; i samme deel og part er og Børnehuset, hvorudi fattige børn af drenge og piger næris og udi manufacturen undervises, men efterdi det har ellers intet med Christianshafn at bestille og har sin egen øfrighed, som boer i Kiøbenhafn, skal derom talis i Kiøbenhafns beskriffvelse.

Hafnene.

Dernest hører hertil hafnene, som ere mange udi denne lille bye, og deraff nogle smaa, som atskillige byens jndbyggere self hafwe udgrafvet, nogle store og af selfve naturen giorde, iblant hvilcke den fornemste er byens almindelige hafn, som kaldis Grønnegaards hafn, og skiller Kiøbenhafn fra Christianshafn, er heel beqvem till skiberommens baade kilhalen og forbedring, samt winterleye, at Kristian den fierde derfor udi et bref, som udgik aar 1591, befalede skibene icke udi Kiøbings-hafn, men i Christianshafn at ligge udi vinterleye.

Af førsten hørde den allene Kiøbenhafn till efter kong Christians den tredies bref, dateret aar 1556, udi hvilcket den allene Kiøbenhafns borgere tilegnis, mens siden, efterat Christianshafn er bebygt, har Christianshafns øffrighed sig den fornemligen tilholdet, saa at de siden det aar 1640 hafwe optaget accise og winterleye-penge aff de skiberom, som derudi hafve ligget, hvilcket og kong Fredrik den tredie aar 1655 dennem den 9 novembris med et aabet bref tillat og forundt hafwer, og har saaledis med samme hafns rettighed continueret, indtill at Christianshafn aar 1674 er, som tilforne meldt, med Kiøbenhafn indlemmet og des særdelis borgemester og raad afskaffet.

Broerne i byen.

Det tredie udi de verdslige sager at mercke er byens broer, som ere trende: den første er uden for Christianshafns port, den anden er offver kanalen og skiller byen udi sin søndre og nørre part, den tredie er den store og lange broe, som ellers kaldis Amager broe, og gaar ofver den stercke og stride strøm, som skiller Christianshafn fra Kiøbenhafn. Kong Christian den fierde lod denne aar 1618, 1619 og 1620 med stor bekostning bygge og giøre, at den knnde være en tryg offverfart mellem byerne, hvilcket nogle af førsten holdt at være umueligt og en forgiefves jdret, efterdi steden var saa ubeqvem og den stride strand med saa stor magt rende der neden under, men Hans Majestets fornuft og skarpsindighed brød igiennem det altsammen, saa at hand fick sit forset lykkelig frem og broen blef sicker og tryg nok for dennem, som forsigteligen begifwe sig der-

ofwer; thi at der i stor storm og blæst eller anden ulyckelig tilfald undertiden heste, undertiden kudske ere veldt derudofver ned i stranden, er mere enten folkenes egen uforsigtighed eller Guds forborgene domme, der og kand ramme en paa den faste jord, end som broen at tilskrifve.

Byens springwand.

Det fierde, som er at mercke, er byens springevand, som er tvende slags; det første lod kong Christian den fierde udi det aar 1633 af Peblingesoen ind udi byen lede, og det ved blyrender paa en saare sælsom og udi disse lande fast uhørlig maade under det salte vand og den haarde og dybe strøm, som store orlogsskibe hafwe deris gang og fart ofwer; dette wands fornemste sted findis i Lille Torffvegaden hos den blaa post og er siden derfra af jndbyggerne ved render indledet i deris huse, og af een hver af dennem er efter kongelig befalning udi det aar 1634 derfore udgifwen till skat kammeret 34 rixdaler. Det andet springevand tillod kong Fredrick den tredie udi det aar 1654 øfrigheden i byen at indlede fra den søe kaldet Vestergrafven uden Vester port, hvorfore ogsaa af enhver, som det vilde nyde, er iligemaade gifveu 24 rixdaler.

Byens næring.

Det femte at mercke er byens næring, som er en deel af hafnerne i byen, der ere saare beqvemme till skibberommis ly og leye, een deel af kiøbmandskab med Amagerne, som fare der igiennem, een deel af handverksmænd og krigsfolch eller andre, der hafve noget paa Kiøbenhafns vegne at udrette og gierne dennem i Christianshafn nedsette, for huusleyen er icke der saa dyr som udi selffve Kiøbenhafn.

Byens øfrighed.

Det siette er byens øfrighed, som fordum har wæret icke alleniste en rigens raad, der var byens forsvar, saasom Niels Trolle udi det aar 1635 og Corfitz Ulfeld udi det aar 1641, saavelsom Jochom Gerstorff i det aar 1648, mens endogsaa byens egne baade raadmænd og byefoged saavelsom borgemestere, og var Jacob Hansen Dreyer borgemester fra det aar 1641 indtil aar 1646, nock Naman Hiort fra aar 1647 til 1650, og Rasmus Rasmussen fra aar 1652 till aar 1655, jtem Jens Søfrensen fra aar 1653 till det aar 1659, saa og Hans Søfrensen fra det aar 1656 indtil det aar 1662, saavelsom Christian Spormand og Ifver Kaspersen fra det aar 1662 indtill

aar 1674, da Christianshafn, som før er meldt, er lagt under Kiøbenhafns raadstue, og efter dis kun regeret af een byfoged indtill i dette aar 1685, i hvilcket Hans Majestet har behaget Christianshafns byeting ogsaa at afskaffe oc anordne, at des sager skall were Kiøbenhafns byeting og detz betiente underlagt.

Byens særdelis lover oc privilegier.

Det sivende er byens særdelis lover og privilegier. Kong Christian den fierde, høiloflig ihukommelse, gaf udi det aar 1619 jndvaanerne disse friheder, at en hver skulle hafwe sin pladtz, som hannem var afpælet, fri for jordskyld og til ewindelig arff og eye, disligeste at en hver skall være tolf aar fri for ald skat og tynge og i siuf aar fri for ald told, dog med det skiell, at hand skulde sette god kiøbstedbygning paa sin platz. Og i det aar 1639 gaf hand dennem fuldkommen kiøbsteds privilegier, disligeste waaben, som var et blaat taarn med tre kroner og en fane till hver side, forordnede og to borgemestere i byen og sex raadmænd, tillige med byefoged, kiemnere og byeskrifvere samt andre dislige betiente, som udi andre kiøbstæder, i særdelished gaf hand dem alle friiheder lige med Helsingør, bød og de danske bønder paa Amager at torfve i Christianshaffn hver løffverdag, gaf og borgerne fædrift till deris qveg paa felledet i Amager langs ved stranden, desligeste low at sette og plante haffver og lysthuse uden for byen langs ved weyen, saa og endnu tolf aars frihed for all skat, told, jndkortering og al anden tynge, tilstedde ogsaa, at de som hafve skiberum i byen maa ubehindret fragtis af Kiøbenhafns borgere. Den 11 junij udi samme aar bød hand, at de som hafde udlofvet at bebygge de affridsede platser skulde giøre det inden aar og dag, med mindre at de dennem miste vilde. Samme dag gaff hand og byen endda disse privilegier: først, at alle de, der hafde grafvet hafner paa deres fortog eller og dennem herefter vilde grafve, skulde nyde samme hafne for dennem self og deris arfvinger og efterkommere, med ald den profit de deraf kunde haffve, undertagende winterleye-penge aff skibene, som i Kiøbenhafn till magistraten skulde betalis, som tilforne, dernest at en hver maa giøre sig canalen saa nyttig som hand vill, alleniste at hand saavit ham tilkommer den med bolwerck ved lige holder. For det tredie, at jndbyggerne maa annamme alle fremmede, som komme sig der at nedsette, uden saa de ere af eu fremmed religion. For det fierde, at ingen handwerksmand skall med skraa eller lavsbref besværis. For det femte, at borgerne icke skall være forpligt til at holde

voldene, portgrafverne eller broerne ved lige. For det siette, at ingen borgere i Kiobenhafn maa selge brød i Christianshafn. For det sivende, at borgemestere, raadmænd og byefoget skall hafwe deris gang og sæde nest efter borgemester, raadmænd og byefoged i Kiobenhafn. For det ottende, at det ferske vand i byen skall af rigens middel holdes ved lige. Aar 1640 lod hand udgaa it bref, hvorudi hand bod, at de som boer ved Børsen eller Slotz-platsen skulde sware till Christianshafns byeting. Aar 1641 bød hand, at Christianshafns indbyggere skulde forholde dennem efter Kiøbenhafns stadsrett. Aar 1642 fornyede hand de privilegier, som var gifne udi det aar 1639, og tillagde dette, at hvad domme, der domtis paa Christianshafns raadstue, skulde for ingen anden offverdommer indstefnis end som for den hoyeste ret eller kongens og rigens raads egen dom. Udi det aar 1649 den 5 dag i februario, saavelsom i det aar 1651 den 23 december bekræftede og confirmerede kong Fredrik den tredie, hoiloflig ihukommelse, Christianshafns privilegier, og udi samme aar 1649 den 14 april ordinerede hand ogsaa, at borsemesteren og de som boer ved Børsen og paa Slotzplatzen skulde med hustru og born kiende Christianshafns kircke for deris rette sogne-kircke og giffve samme kirckis og skolis betiente hvis de dennem med rette skyldige og pligtige ere. Aar 1654 tilstedde hand, at øfrigheden motte indlede det ferske wand aff den søe Westergrafven, som tilforne er omtalt. Udi det aar 1655 dømte hand den 13 julij i hoyeste ret, at Christianshafns magistrat ingen rettighed haffde till de ved Børsen beliggende haffne. Samme aar den 22 julij befallede hand, at de som boer bag Børsen skall wære under Kiobenhafns magistrat og dog søge Christianshafns kircke. Den 9 november i samme aar tilstedde hand, at borgemester og raad paa Christianshafn maa nyde søslings accise af hvis som i deris bye opskibis, saa og winterleye af hvis skuder og skiberom, som i deris haffne ligge vinteren offver. Aar 1656 bod hand, at intet skiberom motte under Amagerbro fortøyes, at ingen maatte fare derofver med storre last end to heste kunde drage, at den som har forpagted Christianshafns trende broers vedligeholdelse skall hafwe windbroens opwartere under befalning, skal og hafwe rettighed till at afskaffe hvis hytter paa brokarene grundet ere og at opbære hvad der er dømt til broens vedligeholdelse. Aar 1657 forbod hand den 18 martij, at intet skib eller skude under 50 rixdalers straf motte ligge nær op till Amager broe, oc at ingen af dennem, som boe ved stranden, motte under 20 rixdalers straf kaste noget skarn i hafnen. Samme aar den 20 november bød hand

borgemestere og raad paa Christianshafn viss tid dennem at forelegge, som endda icke deris platzer hafde bebygget. Den 6 decembris udi samme aar bød hand, at bønderne paa Amager skulde holde weyene uden for Christianshafns port ved lige; jtem at en bom skulde giøris for Christianshafns rever, at ingen derfra med baade om natten kunde udlegge. Aar 1658 den 14 martij forordnede hand, at borgemesters og raadmænds encker i Christianshafn maa være fri for ald borgelig og byens tynge og besværing. Den 10 augusti udi samme aar gaf hand Christianshafn disse ny privilegier: Først, at den skall være en fri stabelstad i Sæland tillige med Kiøbenhafn og hafwe alle de privilegier, som nogen anden stabelstad hafver. Dernest at den skall wære en fri rigsstad og hafwe sit stemme og samtycke udi alle fellis beraadelse till rigens beste. For det tredie, at des indbyggere maa tilkiøbe sig adelig gods og nyde det med lige frihed som adelen. For det fierde, at den icke med nogen videre told, zise eller anden tynge skall besværis end søm adelen. For det femte, at den i freds tiid skall være fri for ald skat, hofweri og indkortering. For det siette, at alle des indbyggere, saa vel geistlige som verdslige, nyder lige tilgang med adelen till ære og bestillinger. Aar 1659 gaf hand atter igien de samme privilegier og tillagde derudi dette, at Christianshafn tillige med Kiøbenhafn skal være en af de tvende stabelstæder udi Sæland; disligeste at af ald ware, som i deris bye ind- og udføris, skall dennem gifwis den bevilgede hafns zise; saa ogsaa at dennem skall gifwis den sedvanlige hafnepenge. Aar 1661 den 10 martij befallede hand vacten at staa nat og dag ved Amagerbroe at tage ware broen ingen skade vederfaris, disligeste staa til rette for hvis tyfveri derhos kunde skie, saa og at forhindre den skadelige fart og strippen efter besat vact om natten. Aar 1667 den 26 januarij ordinerede hand, at ingen motte eye nogen huse, gaarde eller eyendom enten i Kiøbenhafn eller Christianshafn, med mindre hand var virckelig kongens betiente eller underdan. Den 24 decembris udi samme aar tilstedde hand lifgvardernis standarder i Christianshafns kircke at motte ophængis. Udi det aar 1668 bevilgede hand Christianshafns borgemestere og raad at de motte fordre af alle gaarder paa Christianshafn aarligen tolf skilling for hvert hundrede rixdaler, gaardene vare taxerede fore, og deraf aarligen holde sex karle, som skulle gaa vagt om natten omkring gaderne. Aar 1670 den 2 junij bød kong Christian den femte det tilforne ofte var paabudet, at intet skiberom motte legge sig ved Amagerbroe. Den 9 septembris udi samme aar assignerede hand den platz ved Grønnegaardshafn till den ny kircke, som

tilforne er omtalet. Aar 1674 indlemmede hand, som sagt er, Christianshafn till Kiøbenhafn, og bød des jndbyggere at wære under Kiøbenhafns borgemestere og raad, oc regieris kun af byfogeden og byskrifveren, som skulde staa under Kiøbenhafns magistrat; annexerede og til samme byfoged og byskrifvere birkefogederiet og birckeskrifveriet paa Amager. Den 23 november bød hand Kiøbenhafns stads-oberst ogsaa at commendere de to compagnier af Christianshafns borgere. Aar 1682 forordinerede hand en anden platz till den ny kirckes bygning, hvorpaa den og er begynt at byggis, som tilforne er sagt. Hidindtill byens friheder oc lofver.

Lavene i byen.

Det ottende, som er ydermere at agte, er lawene udi byen, hvilche lavs indsegle ere disse mig forekommen: skomagernis, linnevæfvernis, skræddernis, smiddenis, snedkernis. I lang tid hafde lawene ingen lavs artickler og skraaer, efter kong Christians den fierdes forbud derom i de privilegier, som hand udgaf i det aar 1639, og lydde at ingen skulde beswæris med nogen lavs-skraa; dog hafve de siden, efterat byen syntis nogenledis bebygt, faaet dennem. Og finge skomagerne udi det aar 1653, efter kong Fredriks den tredies aabne mandat og tilladelse, samme skraaes artikler, som dennem af borgemestere og raad gaffvis, jligemaade linwæffverne udi det aar 1657, saavelsom skredderne aar 1667, barskiærene blefve i det aar 1668 befallede at rette sig efter Kiøbenhafns barskiæris lavs artickle. Aar 1646 var der stor u-enighed imellem Kiøbenhafns og Christianshafns snedcker-lav, efterdi at Kiøbenhafns snedkere icke vilde tage dennem for fulde, som hafde lært paa Christianshafn, disligeste ogsaa i andre maade vare Christianshafns snedkere imod. Og blef alting dennem imellem saaledis bilagt, at Kiøbenhafns snedckere skulde behøfle Christianshafns suenne, naar de hafde udlært, og det skulde skie i Christianshafns snedckerlaus nærværelse; de skulle og icke formene dennem at udhenge deris eget bret og skilt for deris huse, skulde og omsider meddele dennem en kopie af deris skraa- og lavsbrefwe; derimod skulde og Christianshafns snedckere icke lide nogen bønhasere hos dennem, disligeste ingen till arbeid annamme uden hand først fremviser sit ægte- og lærebref. Aar 1661 war og tvist imellem wognmændene paa Christianshafn og i Kiøbenhafn, som derved blef stillet, at kong Fredrik i et aabet bref, dateret den 30 martij, forbød wognmændene i Kiøbenhafn at være dennem paa Christianshafn till nogen hinder udi deris næring. Udi det aar 1674 bewilget

Hans Majest. kong Christian den femte Christianshafns slagtere at hafwe deris slagterboer ved Børsen. Saavit det om lawene forekommet er.

Merckelige hendelser i byen.

Det niende, som er at agte, er merckelige hændelser paa Christianshafn, aff hvilcket slag uden tvil mange ere passerede, men ingen mig forekommen uden disse trende:

Den første er, at aar 1670 udi april maanet har satan indstillet sig udi et ugudeligt kroer-sælskab, hvor hand med dennem har spillet kort, og at det var satan, er omsider befunden, der hand hastelig forsvant og blef borte, saasom det i den XXI. part aff Diario Europæo blifver fortalt.

Den anden, som og i dette 1684 aars Kiøbenhafns Mercurio er indført, er denne, at en ægteqvinde ved 58 aar gammel har fød et barn till werden, som den 3 maij blef dobt af sognepræsten mester Rasmus Byssing, og leggis till, at mormoderen til samme barns fader ogsaa skall udi sit 63 aar wæret fruktsommelig og iligemaade født et barn till werden.

Den tredie er, at aar 1682 slog liunet ned udi det krudwerck paa Christianshafn, at det afbrendte, hvilcket foraarsagede saadan tummel og allarm i været, at windewer og tagene i de huse, som endogsaa laa langt derfra, sprunge udi mange tusende stycker og bleffwe gandske og i grund forderfvede.

Christianshafns byes nabolav.

Det sidste her at mercke, er det som ligger hart hos Christianshafn, som er: først Kiobenhafns bye paa den norder side, hvis beskrifvelse særdelis paa sin sted skall fremstilles, dernest øen Amager paa den søndre side; derpaa boer to slags bønder, Danske og Hollendere, de Danske har boet der af gammel tiid, men Hollenderne lod kong Christian den anden indføre i Dannemarck og dennem der nedsatte; de tale baade tysk og dansk, men deris guds tieniste skier dog paa tysk allene, hvortill de og har en egen tyske præst, som dennem underwiiser, og det efter den uforandrede augsburgiske confessions eller bekiendelses religion.

De viide synderlig well at handle med qveg og fæned, saavelsom melck, smør og ost, hvilcket de indføre i Kiøbenhafn at selle og ere dermed Kiøbenhafns borgere saare til gafn og nytte; i fordum tid har de og vedst en saare beqvem art till at fange vildgiæs, men den findis nu icke hoes dennem mere.

Er ellers paa samme oe en lystig harejagt med falcke oc andet sligt, hvormed Hans Majestet og Dronningen med de kongelige børn undertiden pleye dennem at forlyste. Saavit dette.

Denne Beskrivelse findes i Raadstuearkivet og har det særegne, at en latinsk Oversættelse findes ved Siden. Sammesteds findes ogsaa en mere vidtløftig Beskrivelse af Christianshavn, men nærværende synes at være den Redaktion, sam Resen har bestemt til Udgivelse.

1056. **1694.**

Jordebog over udenbyes Grunde. Jfr. første Bind Nr. 507.

Vden Wester port. Sønden landeweyen.

Nr. 1. Kongl. Mayt. byfouget Friderich Eisenberg, tilhører David Madtzens kaalhauge. Gifver aarlig til Micheli 12 ß.

Nr. 2. Anders Jensen møller haver Hans Kongl. Mayt. bref, vdgifven til Hans Hop møller d. 2 april 1672, huoreffter hand er bevilget denne pladtz for sig og sine arfvinger at niude, bruge og beholde, og formelder Kongl. Mayt. bref intet om nogen jordskyld. Langs weyen 60 allen, i dend synder kandt 60 allen, i dend øster side 72 allen, i dend wester 72 allen. Gifver aarlig til Micheli 6 rdlr. *Disse 2de pladser ere under den 1ste mølle uden Westerport, som nu tilhører Lars Jensen.*

Nr. 3. Weledle Jens Hellegaard, assessor udj admiralitets collegio, haver Kongl. Mayt. bref, udgifven til Jens Kronne d. 17 august 1679, huor effter hand er bevilget denne pladtz, dog staden sinn rettighed uprejudicerit i alle maader, widere formelder Kongl. Mayt. bref, at der skal were en grøfft eller rende paa 2½ allen imellum denne pladtz og Gabriel Boumands, huor vandet kand have sit løb fra adel weyen og ned i grafven, om jordskyld findes indtet i Kongl. Mayt. bref. Langs med grøfften 128 allen, fra dend yderste kandt og til Gabriel Boumands er 115 allen, langs med Gabr. Boumands 78 allen, til en møllewey ved dend øster side Boumands pladtz i lengden 46 allen, i breden 7 allen. Gifver aarlig jordskyld til Micheli 6 rdlr. *Denne pladz er den 2den mølle tilhører Peder Mogensen.*

Nr. 4. Gabriel Boumand, nu Abraham Boumand, haver Hans Kongl. Mayt. bref, dat. d. 14 junij 1676, huor udj er indført magistratens bref, dat. d. 24 martij anno 1676. Af øster og wester langs weyen 103 allen, af sønder og nør langs det gamle trencement 92 allen, bag fra Skiudebachen saa vidt gaardsrum strecher 32 (52) allen, langs haugen 60 allen, dend fierde side af haugen imoed festningen 51 allen. Aarlig jordskyld huer Micheli 4 rdlr. *Denne pladz tilhører Jørgen Hansen, kaldes den gamle Skyde bane.*

Nr. 5. Ronnel Ole Jensens, nu Jochum Low, her paa er høylovlig Christian 4 tilladelse, dat. d. 18 april 1619, som melder, at borgemester Wibbe og tholderen Jacob Michelsen skal niude samme pladtz, dernest findes sahl. borgemester Wibbes arfvingers skiøde til borgemester Jacob Michelsen, udgifvet den 19 novembris 1638, borgemester Michelsens arfvingers skiøde til capitain Jacob Andersen, huor udj meldes om en indhegnet løche og agerjord norden for bemelte, som siunis at vere dend pladtz Christen Sanger siden bekom, dend 16 februar 1646. Jacob Andersen haver saaldt ofvenmeldte til Christen Jensen skreder den 18 octobris 1646, Christen Jensen schreder haver igien soldt det til Niels Erlandsen theltmager dend 5 maij 1651, Niels Erlandtzen haver solt igien til Ole Jensen Michel Wibbes kroe, som er synden for landeweyen imellum magistratens og Peder Hansens jord, den 17 decembris 1670. Herhos en copie af een raadstueafskeed, dat. d. 13 decembris 1675, som formelder, at der skal gives aarlig jordskyld til staden 10 sldlr., siden er dette modereret af weledle magistraten d. 21 december 1676 saaledis, at effter Ohle Jensens død skulle gives aarlig jordskyld, som til Michelj forfalder, 8 sldlr. Vdj breden 80 skrit, i lengden 350 trin. Aarlig jordskyld huer Michelj 5 rdlr. 2 ß. *Nu tilhører La Fonds arfvinger.*

Nr. 6. Peder Hansen Corsør, nu Albert Pedersēns pladtz, der paa findis Arnold Dysel stadtskiembners bref, dat. d. 2 septembris 1651, som formelder, at hand effter magistratens befaling haver besichtiget og afstuchen dend pladtz, som diget er kast og giort, og er ham bevilget tørf paa felleden til des vedligeholdelse, der effter dend 6 septembris haver magistraten udgifvet herpaa deris bref, at hannem er bevilget forbemelte støche jord og plads vesten op til Michel Wibbes kroe, som det nu forefindes og er afstuchen, for sig, hans hustrue og arfuinger til euindelig eiendom, formedelst nogen umage, som hand for magistraten og staden hafde hafft; noch magistratens bref, dat. d. 4 maij 1663, som forunder Peder Hansen it lidet støche jord med tilløbende vey, paa hvilchen en veyer mølle hafde staaed; samme møllepladtz skulle lige inde i dend jord, som hannem d. 6 septembris 51 er bebreved, og skulle Peder Hansen niude denne møllepladtz og wey for sig og arfvinger tillige med det forige til evindelig eiendomb. Christian 5 confirmations bref, dat. 25 januarij 1671, huor udj er indført høyloflig Friderich 3 bevillingsbref, dat. 7 januarij 68, som formelder, at Peder Hansen maa biuge et giestgiver huus paa sit tilhørende wenge; en udskrifft af Kiøbenhafns protocol d. 20 decembris 75, som melder, at Peder Hansen Korsøer for giorde thieniste og

magistratens udgifvene brefve skal niude jordskylden paa 1 rdlr. aarligen til staden, huer Micheli at betale. Paa denne pladtz er intet allnemaal fremwiist. Gifver aarlig til Micheli 1 rdlr. *Pladsen tilhorer nu hr. Knud Carlsen, som betaler jordskylden deraf, 1 rdlr. aarlig, og Peter Anthonj moller, som har et stycke af samme plads, hvor af hand indtet betaler, men dog ved forandring af eiere faar attest fra kiembneren. Under 19 julij 1724 skal magistraten have resolveret, at denne pladses kiobere skal være befriede for fæstebrevs tagelse, men hvor denne ordre er, wides iche.* Med en anden Haand: *Denne pladz er nu skydebahne og tilhorer madam Skrøder.*

Nr. 7. Mester Johan Schoemacher, kongens skreder, haver denne pladtz, derpaa findes magistratens bref, dat. d. 28 maij 77, hvor effter dend er bevilget og forundt Hans Boyesen til leye for 4 rdlr., som aarlig til Micheli betales, saa frembt pladtzen skal beholdis. Dend norder side langs weyen 77 allen, dend synder side 68 allen, dend wester 99 allen, dend øster 99 allen. Betaler huer Micheli jordskyld 4 rdlr.

Nr. 8. Jens Andersen haver magistratens bref, dat. d. 20 septembris 75, som melder, at Anders Rasmusen brøger er forundt en pladtz, hvilchen Jens Andersen siden har sig tilforhandlet, noch magistratens bref, dat. 12 februarii 1680, som indeholder, at Jens Andersen er bevilget en pladtz og jordsmon, som war gamle graver og huller; endnu haver magistraten, efter deris bref af 21 januarij 1684, forundt Jens Andersen et støche jord, som skal were ½ skp. land, huis brede skal vere ligge effter det støche jord, som hannem er bevilget dend 20 septembris 75, og lengden til St. Hans kierchegaard og det af aarsag, at hand da festede branttaflens jord for 30 rdlr. aarlig afgifft, huor for hand dette støche jord skulle niude. Det første støche jord: i breden 50 allen, i lengden 70 allen, huer Michelj jordskyld 2 rdlr.; det andet støche jord: udi breden fra hans forige pladtz til møllerpladtz og grøfften 54 allen, fra steenbroen til Sant Hanses kierchegaard 101 allen, hver Paaske jordskyld 2 rdlr.; det tredie støche jord er inttet allnemaal paa. *Denne plads har Nelling.*

Nr. 9. Ohle Giermandtzen møller beretter, at hand eiede sin møllestaven førend beleiringen og haver der paa ingen breve, men siden haver magistraten forundt hannem nogen mehre pladtz efter deris bref af dend 19 februarij 80, huor udj hans møllestaun og veyer mølle [er] indmaalt. I breden fra Madthias Dyrvochters pladtz til Anders Rasmusen 40½ allen og fra weyen til St. Hans kierche grøfft er

pladtzens lengde —. Gifver aarlig til Paaske 4 rdlr. *Denne plads har Jens Rasmusen møller.*

Nr. 10. Mathias Dyrwochter haver magistratens bref, dat. d. 12 martij 80, paa en pladtz som skal vere i en linnie, endnu magistratens bref af dend 20 novembris 82 it støcke jordsmaal, i sin dybe fra Mathias Dyrewochters hauge mit i grøfften langs Olle Møllers pladtz. Dend første pladtz: effter hans yderste grøfft til møllen 94½ allen, derfra lige vit til steenbroen effter hans norder fodstykke(?) paa stur(e?)lengden 67½ allen, aarlig jordskyld til Paaske 2 rdlr. 4 ℔; dend anden pladtz: i sønder til de fattiges kierche gaards grofft 42½ allen, vdj vester forbie enn deel af kierchegaarden 93 allen, derfra i nør 42½ allen, jordskyld huer Paaske 1 rdlr. 2 ℔. *Den første pladz har Magnus Hansten. Den anden pladz har Stockter smed.*

Nr. 11. Bendt Olsens pladtz, herpaa er magistratens bref af dato d. 20 decembris 77 paa it støche jord, endnu magistratens bref dat. 7 martij 81, til Mathias Dyrwochter udgiven, som formelder, at hand skal holde den træbroe imellum lieutenant Hammers venge og Mathias Dyrwochters wed ligge og goed hefft, huorimod hand skulle niude et støcke trekanted jordsmoen, som strecher sig fra hans forige pladtz i wester ind til fornefnte træbroe med dend eene line og der fra med dend anden linne tilbage igien indtil det andet hiørne af fornefnte forige pladtz; endnu magistratens bref, dat. d. 25 augusti anno 1684, paa et støche jord Jacob Pedersen er bevilget, som skal have verit leergraffuer. Dend første pladtz: lengden 56 allen, breden 46 allen, dend anden pladtz: dette støche jord har inttet allne maal i adkomstbrefvet, aarlig jordskyld til Micheli 4 rdlr.; dend 3die pladtz: fra Mathies Dyrwochters hauge hiørne til wandgrøfften 56 allen, langs med grøfften til Jacob Pedersens eigen hauge hiørne 60 allen, fra samme hiørne til Mathias Dyrwochters 100 allen, fra Jacobs egen hauge langs Mathias Dyrwochters 40 allen. Jordskyld til Micheli 1 rdlr. *Denne pladz tilhører markmanden.*

Nr. 12. Hans Lewesens pladtz, huorpaa er magistratens bref, d. 24 martij 1687, og er Hans Lewesen forplichtet at forhindre eller forhindre lade, at ej nogen kiører over stadens fællet. Fra steenbroen langs grøfften, som giør skeel imellum Walbye march og stadens fælit, af nør i synder 150 allen, i breden 100 allen. Aarlig jordskyld til Paaske 4 rdlr. *Peder Stenholm er ejere.*

Nr. 13. Giødert Nielsen, nu Jørgen Thomsen, haver magistratens bref, dat. d. 15 julij 1674, paa en jord uden Westerport, som Rasmus Munch brøger tilforn haver hafft i leye. Her paa er

ingen alnemaal. Gifver aarlig jordskyld til Paaske 10 rdlr. *Niels Høyer er ejere.*

Nr. 14. Christopher Laursen, nu Hans Andersen, haver magistratens bref, dat. 12 april 1643, som formelder, at formedelst Thomes Lorch, fordum raadmand, miste sin hauge til festningens forwielse, da haver Niels Hansen raadmand bekommet derfor i wederlaug et stoche jordsmoen westen for borgemester Jens Michelsens kroe imellum Ladegaards grøfften og Vester landeveyen, hvilchen jord er forundt til evindelig eiendomb, dog at wandløbet af Ladegaards marchen og den derpaa staaende weier molles frihed i alle maader bliver ubehindret. Dend øster ende fra Ladegaardsgrøfften til landeveyen af nør i sønder 96 allen, af øster fra borgemester Jacob Michelsens grøfft og i wester ud med adell weyen 996 allen, breden mit ofuer 132 allen. Giver aarlig jordskyld til Paaske 1 rdlr. *Christen Hansen ejere.*

Norden landeweyen.

Nr. 15. Christen Pedersen sangers pladtz er dend 26 junij 68 ved tvende borgere udj Peder Thuesen kiemners ofverværelse, effter magistratens befahling, maalt med stadens alnemaal, hvilchen pladtz af magistraten skal were soldt til betalning paa Niels Teltmagers gield, des allen maal er lige som det dend 30 januarij 1671 er indført udj Niels Erlandsen theltmagers skiøde og meldes udj denne forretning, at de iche ved om veyen, som løber til Hollænder byen, bør ligge til denne pladtz, dog haver de indført maalet paa denne vey; in februarij 70 haver Niels Erlandtzen indgivet sin memoria til magistraten i meening som hans huus og eiendom, nembelig Michel Wibbes kroe, som var tagen til bruglig pandt for 500 sldlr. af brandttaflens penge, saa formodede hand, at dend pladtz, som Christen Sanger hafde faaet for 300 sldlr., blef hannem gotgiort i sin gield; dend 30 januarij 1671 hafver Niels Erlandtzen skiodt Christen Sanger dend pladtz norden weyen og siger, at Christen Sanger hafde kiøbt dend af magistraten, og er i dette skiøde exciperet veyen til Hollender byen og kroe friheden. Fra Jens Matzen murmesters wenge og tvert over veyen, som løber til Hollender marchs ledstolpe, 15 allen $3\frac{1}{2}$ qt., fra bemelte stolpe øster ud med landeweyen til Søren Julmandtz pladtz er 120 allen, af sønder i nør i dend oster ende 98 allen, dend norder side til ledstolpen 122 allen $2\frac{1}{2}$ qt., fra bemelte stolpe over weyen og parchen 16 allen, af sønder i nør er dend vester ende, grøfften ved ladegaardz marchen indbereignet, 96 allen. Giver aarlig jordskyld til Micheli 1 rdlr. 2 ß. *Af denne pladz er nu ejere: heiderider Overkamp $\frac{1}{4}$ dehl, Christen Jensen $\frac{1}{4}$ dehl, Jørgen Neuman $\frac{1}{2}$ dehl.*

Nr. 16. Jens Sørensen wogenmand haver magistratens bref, dat. d. 8 septembris 1572, udgiven til borgemester Marchus Hes paa een dam hand hafde ladet bekoste, huoraf skulle gives aarligen til staden 8 ß danske, effter verdj toe march beregnit til en gl. daler; dend 12 septembris 43 haver borgemester Simen Surbech solt denne damb til Lauridtz Eskildsen, d. 27 januarij 62 er denne dam soldt til Søren Nielsen vogenmand; noch haver Jens Sørensen et støche agger jord vesten for denne dam, huorpaa hand hafver et skiøde af Lauritz Eskildsen raadmand, udgiven den 11 martij 50 til Hans Axselsen vnderfouget, paa een jord ligende nest op til dend lange steenbroe og alfarvey imoed dend ny kroe, paa dend synder ende og i wester op til dend grøfft, som er giordt imellum forbemelte jord og dend ny kroes eiendom, item norden langs ud med Kongl. Mayt. Ladegaards march og grofft og i øster imoed byens graver til forbemelte Lauritz Eskildtzens fiskeparch ved tager, westen for Jacob Møllers weyer mølle, og staar for jordskyld 20 ß; anno 1665 dend 10 novembris haver Hans Axselsens enche soldt denne jord til Søren Nielsen wognmand; in october 1677 haver magistraten gifvet Jens Sørensen deris bref paa fiskeparchen og denne jord, af indhold, at som hand hafde sig tilforhandlet bemelte damb og aggerjord, endog der foruden en stadens frigrund imellum forbemelte fiskeparch og wenge effter siunsmends afsigt dend 17 maij 75, som Lauritz Bomslutters huus og hauge sampt enn weyer mølle stade har veret, huoraf hand i alt skal give aarlig jordskyld til Micheli $9\frac{1}{2}$ sldlr.; item at wejen af hannem tid effter anden maatte blifve opfyldt og forbedret, er hannem bevilget et huus paa bemelte bomslutters pladtz at lade opsette, siunsmendens afsicht dend 17 maij 75 haver hand iche fremvist, som hand beretter iche har verret i hans eje. Paa disse pladtzer er inttet allenmaal fremwist. Giffuer aarlig jordskyld til Micheli 6 rdlr. 2 ℔. *Denne pladz er nu til følgende afstaaed, hvorpaa er magistrats fæstebreve: 1, Jens Rafns bygeplads og venge svarer aarlig deraf 2 rdlr. 2 ℔, 2, Jens Nielsen 2 rdlr. 3 ℔, 3, Johan Melckior Brun 1 rdlr. 3 ℔, 4, Lars Søderberg 2 rdlr. 4 ℔, 5, Christen Jensen 5 ℔, 6, Rasmus Hollersen 4 ℔, 7, Lars Hansen 1 rdlr. 5 ℔, er 12 rdlr. 4 ℔.*

Nr. 17. Sal. Christian Gantzel mussicants enche hafver Kongl. Maytz. bref af dend 4 junij 1673 paa en pladtz, huorpaa hand maatte sette en weyer mølle, huor udj ingen jordskyld er indført. Fra allweyen ind til Kongenswey 160 allen, og i breden fra dend gamle wolds graff indtil dend liden grøfft indenfor wolden 42 allen. Staar i jordbogen for aarlig afgifft til Micheli 6 rdlr.

Nr. 18. Peder Kloumand frembviiser copie af hans kiøbebref med obersecreterer Luxdorph, dat. 25 septembris 91, som formelder om en pladtz med 5 fiskeparche; samme pladtz skal i forige tiider weret deelt i thrende parter, dend første pladtz har tilhørt natmesteren, dend anden part Lauritz Eskildsen og dend 3die part Mouritz Mandixsen, bemelte kiøbebref har weledle magistraten confirmered dend 5 octobris anno 1691. Dend 1 pladtz er i dend sønder kant langs ud med landeweyen af øster i wester 144 allen, dend wester side fra dend synder kant af grøfften ved landeveyen til den synder kant af kongeweyen 184 allen, norder kandt langs med kongeweyen 138 alen, dend øster kandt 192 allen; dend anden pladtz: øster kandt 168 alen, sønder side langs med weyen 133 alen, dend wester side 168 allen, dend norder langs med Kongeweyen 133 allen; dend 3die platz: i dend sønder kandt 76 allen, dend wester kandt 120 allen, dend norder kandt 87 allen, dend øster kandt 128 allen. Gifver af alle disse pladtzer aarlig jordskyld til Micheli 2 rdlr.

Nr. 19. Bendt Jensen møller haver Kongl. Mayts. confirmations bref af 25 julij 1671, som confirmerer sahlig høyloflig ihukommelse Fridrich 3dies bref, dat. 12 julij 1669, paa samme pladtz, allernaadigst udgiven til Michel Bødicher møller, som iche formelder om nogen jordskyld. Imod synden til landeweyen 74 allen, imod westen til det gamle werck 65 allen, imoed norden 74 allen, imoed østen langs een fiskeparch 65 allen. Jordskyld aarlig til Micheli effter jordbogen 6 rdlr.

Nr. 20. Michel Schultz møller, nu Jørgen Einertsen, haver Kongl. Mayt. bref af dato dend 28 maij 1670, huor effter denne pladtz er bevilget, og meldtes inttet om nogen jordskyld. Vd til landeweyen imoed synden 60 allen, imoed westen 72 allen, i norden mod kongeweien 60 allen, imod øster til festningen 72 allen. Jordskyld huer Micheli effter jordbogen 6 rdlr.

Nr. 21. Stadens acciseboe, som aarlig føris til omdrag. Ingen allnemaal. Staar aarlig i jordbogen for 1 rdlr.

Nr. 22. Jens Jensen møller haver Kongl. Mayt. bref, dat. d. 30 april 1677, som til Lauritz Michelsen er udgiven og hannem bevilget at maae opsette en mølle paa dend pladtz, som af ingenieuren Hoffmand skulle udwises, og formelder Kongl. Mayt. bref iche om nogen jordskyld; dernest findes Hoffmans maalebref af dato 3 maij 1677. Hoffmands maalebref: for til kongenswey 72 allen, til grøften for søen 76 allen, langs grøfften 55 allen, til kongeveyen igien 54 allen. Jordskyld aarlig til Micheli 6 rdlr.

Vden Nørre port. Sønden landeweyen.

Nr. 23. Hans høye excellence stadtholder Güldenløue haver et wenge, derpaa er ingen adkomstbrefve fremkommen. Aarlig jordskyld til Paaske 1 rdlr. 2 ℔.

Nr. 24. Jens Mogensen, forige marchman, nu Stefen Hestekiøber, hans adkomst brefve er forlagt, denne pladtz staar udi stadens jordebog wed nr. 29, mens efftersom dend liger nest ved nr 24, er dend her indført. Jordskyld huer Micheli 6 rdlr. 4 ℔.

Nr. 25. Jonnas Møller frembviiser stadskiembner Arff Michelsens bref, dat. d. 10 augusti 1672, som indholder, at Willum Nielsen møller, som da beboede pladtzen, hafde een møllestaun og pladz til en hytte, hvoraf hand har betalt 6 sldlr., og at hannem da blef bevilget et støche jord bag ved hans hytte til en kaalhauge; der foruden er hannem bevilget en pladtz, som Jacob Thorner møller tilforne brugte og betalt aarlig deraf 3 ℔, huor af hand nu i alt af forskrefne pladtzer skal gifve til Paaske 9 sldlr. Maalet paa kaalhaugen: i breden 33 allen, i lengden paa begge hiørner 32 allen; maalet paa møllerstavnen og Jacob Tornnous pladtz er iche nefnt i brefvene. Vdj alt af disse betaler aarligèn til Paaske 6 rdlr.

Nr. 26. Jørgen Pipgras haver stadskiembner Arff Michelsens bref, dat. dend 10 augusti 1672, som melder, at hand har gifvet af enn møllebache og jordhytte 4 sldlr.; der foruden bevilget et stoche kaalgaards jord for aarlig jordskyld 5 sldlr. Maalet paa kaalhaugen: i lengden skraa hen til den dybbe hulle 48 allen og i breden fra hans fielle hytte 32 allen; paa mølle backen findes inttet maal. Gifver aarlig jordskyld til Micheli 6 rdlr.

Nr. 27. Herhos ligger et wenge, som Jørgen Pipgras haver i leye for aarlig afgifft, som staar i stadens jordebog under nr. 40, hvilched herhid er forfløtt, hand haver derpaa magistratens bref, dat. dend 3 decembris anno 1679. Her paa er inttet allen maal. Aarlig jordskyld til Micheli 40 rdlr.

Nr. 28. Povel Større staar for enn jordhytte under nr. 30 i stadens jordbog, men, som dend falder nest effter forbemelte nr., er dend her indført, haver ingen adkomst breffue eller allnemaal. Jordskyld til Micheli 1 rdlr.

Nr. 29. Lymsyderens pladts, som Thomas Biering er forundt, effter magistratens bref dateret —, beligende tet østen op til Kongl. Mayt. jagtwey. Er lige fire kanttet og i huer kandt 100 allen. Aarlig jordskyld, som betales til Paaske og Michelj, 13 rdlr. 2 ℔.

Nr. 30. Barchmollen, som garfverne tilhører, haver høyloflig

ihukommelse Christian 4des bref, dat. 15 octobris 1635, som melder indtet om jordskyld eller allnemaal, men Hans Nagel møllers skiøde, dat. 27 augusti 1655, formelder, at dend sædvanlig jordskyld til staden skulle udgifves. Her paa er inttet alnemaal. Aarlig jordskyld til Paaske 6 rdlr.

Nr. 31. Johan Eigenhoff haver magistratens bref, dateret dend 18 februarij anno 1680. I breden 50 allen, i lengden fra landeweyen til barchmøllen er 100 allen. Aarlig jordskyld til Paaske 8 rdlr.

Nr. 32. Friderich & Niels Müller haver af weledle magistraten bekommet enn pladtz til eiendomb for betalning, og skal eieren til denne pladtz holde bechen, som løeber westen om pladtzen, røedelig saa vidt denne pladtz strecher, og ej hindere wandløbet, ingen grundmuret biugning maa paa pladtzen opsettes, ey heller udføre noget gruus paa felleden uden paa dend alfare vey, effter kiemnerens anwiisning, iche heller nogen brøgning eller bagning foretages, staden til præjuditz; skulle pladtzen til fremmede selges eller afhendis, da først att tilbiude magistraten det paa stadens vegne, og er staden betalt der for 300 rdlr. Dend wester side 156 allen, dend norder side 168 allen, dend sønder side 160 allen, dend øster side 160 allen, huor udj grøfften, som indlucher pladtzen paa de 3 sidder, skal vere indberegnet.

Norden landeweyen.

Nr. 33. Jacob Rustmester haver en pladtz nest ved Hyltebroen, derpaa er weledle magistratens bref, dat. 5 maij 79. Lengden 30 allen, breden 30 allen. Aarlig jordskyld til Paaske 3 rdlr.

Nr. 34. Hans Vldrich beboer Kiersten Anders Aagesens pladtz, derpaa er weledle magistratens bref, dateret 7 augusti 1676, aarlig jordskyld 7 sldlr., siden haver Hans Vldrich dend 25 martij 1689 bekommed meere jordzmoen og skulle saa gifve af begge pladtzer 10 rdlr. Det 1ste maal: øster kandt 100 allen, synder kandt 100 allen, wester kandt 100 allen, norder kandt 70 allen; det 2det maal: dend øster side 96 allen, dend synder side, som skiuder sig ind i en spidtz, 100 allen, dend vester side 72 allen, dend norder med tu allen til en grøfft 70 allen. Gifver aarlig jordskyld til Micheli 10 rdlr.

Nr. 35. Holger Dønichs enche haver magistratens bref paa et huuspladtz, en kaalhauge og en pladtz til en fold, daterit dend 22 februarij anno 1683. Allenmaalet til folden er lige fiire kandtet og i huer kandt 21 allen, huusgrunden af synder i nør 21 allen, dyben til huuset 8½ allen; hauge pladtzen: sønder i nør 42 allen, fra foldens hiørne kandt af vester i øster 72 allen, nogle huller og leerjord af

sønder i nør 66 allen, bag i breden 72 allen, dyben skall werre med folden og kaalhaugens lengde. Aarlig jordskyld til Paaske 4 rdlr.

Nr. 36. Jacob Jacobsen Bertin, nu tilhørende seig. Madtz Søfrensen brøger, der paa findes magistratens udgifvene bref, dat. 17 novembris anno 79, med des tilliggende jordsmaal. Allen maalet strecher sig ned mod wejen i lengden 64 allen, udj breden 44 allen fra dend yderste kandt paa alle sider. Gifver aarlig jordskyld til Paaske 6 rdlr.

Nr. 37. Jacob Thornav møller, nu Svend Svendsen møller, hafver stadtz kiemner Arfve Michelsens festebref, dat. 10 augusti 72, paa et støche jordsmoen, som hannem foruden hans møllebache blef bevilget. Alen maalet i breden 46 allen og i lengden 46 allen, foruden møllebachen. Til huer Paaske 6 rdlr.

Nr. 38. Niels Madtzen møller, nu Peder Søfrensen Oudrup, hafver stadtzkiemner Arfve Michelsens bref, som af magistraten er confirmeret d. 10 augusti 1672, paa en kaalhauge, som hannem foruden hans møllebache blef bevilget. Allen maalet i lengden 48 allen, i breden 48 allen, foruden møllebachen. Aarlig jordskyld til Paaske 6 rdlr.

Nr. 39. Jens Andersen møller hafver Arfve Michelsens kiemners leyebref, dat. 10 augusti 72, til Friderich Detloff møller, udgifven paa et jordsmaal til en kaalhauge, som hannem foruden hans tilforn havende møllebache blef forundt. Vdj lengden 48 allen, i breden 48 allen, møllebachen uberegnet. Jordskyld huer paaske 6 rdlr.

Nr. 40. Peder Svendtzen møller haver Arfve Michelsens kiemners leyebref, dat. den 1 maij 72, til Claus Glöse møller, vdgifven paa en kaalgaards jord, som hannem er bevilget foruden hans møllebache. Lengden 48 allen, udj breden 16 allen, møllebachen uberegnet. Til huer Paaske 6 rdlr.

Nr. 41. Sahl. canceller høyedle og welb. Holger Windtz pladtz og hauge, derom findes effterskrefne documenter: magistratens bref, dat. d. 10 junij 69, paa en hauge og pladtz med biugning og ald tilbehørig og 3 gravet fiskedamme; Hans Kongl. Mayt. haver vdgifven sit skiøde dend 27 januarij 1671 paa et støche jord og grund ligendis paa hin side Sorte dam, dette støche jord falder østen for den store hauge, som endnu iche er opfylt, men ligger lige med Sorte dam; endnu haver weledle magistraten vdgifved deris bref til welbemelte hr. canceler dend 27 april 1674 paa et støche jord østen for meerbemelte hr. cancellers hauge. Dend 1ste pladtz strechendis sig fra Sortedam til Revelinen og veyer møllens pladtz, udj breden fra steen broen og til Norder wolds gravis yderste brede; dend anden pladtz:

langs med demningen til dend stoere hafve 45½ allen, i dend wester side 185½ allen, norder side 45½ allen, i dend øster side fra skantzen og til demningen 185½ allen; dend 3die pladtz: i breden 32 allen og lengden til Sortedam soe. Gifver aarlig jordskyld til huer Paaske 4 rdlr. 2 ß.

Nr. 42. Her hos liger dend pladtz, som weledle og welb. canceliraad og borgemester Bartholomeus Jensen tilhorer og hannem for fri eiendomb er soldt effter magistratens bref, dateret d. 20 januarij 1692. Breden til felleden er 78 allen 3 qt. 4 tom., lengden 336 allen, breden ved søen 61 allen.

Blegedammene.

Nr. 43. Berendt Rosenmeyer skreder haver weledle og welb. magistratens bref paa sin pladtz, huoreffter skulle gifves aarlig leye 25 sldlr., men staar i jordebogen for 30 sldlr. aarligen, vdj de andre veledle magistratens brefve, som her effter følger, befindes, at der skulle indkaastes enn vey paa 24 allen imellum blegedammene, vrtehaverne og felleden og skulle settis paa begge sidder med lind eller piil; her hos andrager, at som blegmendene saa velsom urtegaardsmendene tid effter anden fylder paa deris pladtzer, om weledle magistraten behagede at dennem blef gifven et wist maal paa deris pladtzers lengde, at der ej skulle fyldes ud i søen. Allenmaalet udi breden er 100 allen, lengden fra dend vdviiste grøfft til Sortedams søe. Aarlig jordskyld, som betales til Paaske og Micheli, 20 rdlr.

Nr. 44. Jens Rasmusen, nu Christen Christensen Bai, haver magistratens leyebref, dat. dend 10 martij anno 1674, paa sin pladtz. Allenmaalet udj breden er 100 allen, dyben til Sortedams søe. Aarlig jordskyld, som betales Paaske og Micheli, 20 rdlr.

Nr. 45. Karen Lauritz Ifversens haver ingen brefve fremwist paa hindes blegepladtz. Breden og lengden skal were ligesom forbemeldte pladtzer. Aarlig jordskyld Paaske og Micheli 20 rdlr.

Nr. 46. Jørgen Krandtz haver magistratens bref, dateret dend 1 augusti anno 1672, paa samme pladtz; widere meldes i magistratens bref, at der skulle vere en vey imellum blegedammene og felleden, 24 allen bred, med en grøfft paa begge sider og paa diget af samme grøffter skulle planttes lind, piil, ellers andre træer. Allenmaalet udj breden er 80 allen, lengden fra grøfften ved felleden ned til Sortedams søe. Aarlig jordskyld Paaske og Micheli 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 47. Peder Johansen haver weledle magistratens bref, dateret dend 1 augusti 72, paa samme pladtz, udgifven til hans

formand Anders Christensen. Er udj breden 80 allen, lengden til Sortedam. Jordskyld til Paaske og Micheli 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 48. Oluf Nielsen haver iligemaader weledle magistratens bref, dateret d. 1 augusti anno 1672, paa sin pladtz. Breden og lengden skal were ligesom de 2de nestforbemelte pladtzer. Aarlig leie Micheli og Paaske 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 49. Christen Jensen blegman haver weledle magistratens bref paa sin pladtz, dateret dend 7 februarij anno 81. Allenmaalet i breden og lengden som de nest bemelte pladtzer. Aarlig til Paaske og Micheli 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 50. Esaias Blegemand haver ingen adkomst brefve. Hans allenmaal skal werre i breden 80 allen, lengden til Sortedam. Gifver aarlig til leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 51. Anders Hansens pladtz haver samme beskaffenhed som de andre pladtzer, men ingen adkomst brefve er fremwiist. Allenmaalet skal vere ligesom de forrige pladtzer. Aarlig til Paaske og Micheli 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 52. Anders Jensen haver magistratens bref, dateret dend 10 november 1669, udgifven til Christen Christensen paa dend pladtz hand nu hafver. Allenmaalet strecher sig lige effter de nest forrige. Gifver aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 53. Jens Andersen haver magistratens bref paa hans formand Anders Andersen, dateret dend 9 novembris 69. Strechende sig i lengden og breden som de andre pladtzer. Gifver aarlig 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 54. Christen Pedersen haver magistratens bref paa Lyder Christensens navn, dat. dend 19 novembris 69. Allnemaalet er lige med de andre. Aarlig til leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 55. Niels Bendtzen, tilforn Willum Sørrensen, haver magistratens bref, dat. d. 10 november 1669. Allenmaalet lige som andre. Aarlig til leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 56. Povel Povelsen, tilforn Hans Nielsen, haver weledle magistratens bref, dateret dend 9 novembris 69. Allenmaalet lige som de andre. Aarlig til leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 57. Lauridtz Giødesen, tilforn Christen Laursen, haver weledle magistratens bref, dat. dend 14 novembris anno 1669. Allenmaalet som de andre pladtzer. Aarlig afgifft 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 58. Rasmus Jensen, tilforn Peder Bendtzen, hafver weledle magistratens bref, dat. dend 16 julij anno 1685. Allenmaalet i breden 80 allen, lengden til Sortedam søe med fortoget som ved forige pladtzer er melt. Aarlig afgifft 16 rdlr. 4 ß.

Vrtehauger.

Nr. 59. Povel Christensen, tilforn Niels Pedersen, vrtegaardsmand, haver weledle og welb. magistratens bref, dat. dend 28 januarij anno 1684. Vdj breden 100 allen og udj lengden fra afpællingen og til vandet i Sortedam soe. Gifver aarlig leye til Paaske og Micheli 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 60. Mortten Lauridtzen haver magistratens bref, dat. d. 9 februarij anno 1669, paa sin pladtz, som til hans formand er vdgifven. Allenmaalet til feleden 100 allen, lengden til Sortedam søe. Gifver aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 61. Jep Lauritzen og Baltzer Moldou beraaber sig paa samme bref som Mortten Lauritzen. Allenmaalet som før er melt. Aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 62. Mad. Anna Ludevigs, afgangne Vigant Mechelbechers, haver weledle og welb. magistratens bref, dat. d. 3 octobris 1692, paa sin pladtz, og tilholdes hende i dito bref, at om hun afhender samme huus eller ved døden afgick, da skal kiøberen eller arfvingerne betale feste til staden, hver gang 2 rdlr. Allenmaalet som forbemelt. Aarlig leie Micheli og Paaske 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 63. Jacob Schwartz tilholder sig forbemelte magistratens bref, dateret dend 9 septembris 1669. Allenmaalet ligesom forbemelt. Aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 64. Jacob Gabrielsens formand er ogsaa indført i nest bemelte magistratens bref. Allenmaalet i lengde og brede er som de forskrefne. Aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 65. Didrich Jensen, som forbemelt, holder sig lige saa til weledle og welb. magistratens bref, dateret d. 9 septembris 1669, udgiven til hans formand Claus Giær. Allenmaalet i lengde og brede som de nest forrige. Gifver aarlig leie 16 rdlr. 4 ß.

Nr. 66. Jens Andersen, borger og brøger, haver magistratens leyebref paa sin pladtz, dat. d. 12 augusti 1680, til Niels Laursen udgifven; dernest haver Jens Andersen bekommet weledle magistratens bref, dat. d. 25 januarij anno 1688, item kiemnerens besigtelse, dat. dend 25 martij anno 1688. Allenmaalet ligesom de andre pladtzer. Aarlig leye 16 rdlr. 4 ß.

Ved den norder side paa Nørrefellit.

Nr. 67. Enwold Madtzen beboer et huus paa stadens fellit, huorfor hand hafver tilsiun med magistratens wang, hans adkomst brefve er esket, men kunde ingen fremlegge; bemelte mand tilholder sig tvende enge, som ligger norden og synden ved veyen til Hyltebroe,

huorpaa hand iche heller hafver frembviist nogen adkomst brefve, samme enge berettis i forige tider at have veret til tyring for stadens tyre.

Nr. 68. Christen Andersen i Wibenshuus hafver tilforn ey gifvet jordskyld, huorfor weledle magistraten hafver befallet dend 12 februarij anno 1691, at huusets tilliggende skulle efftermaales og til enn aarlig afgifft taxeris, som strax dereffter af sign. Søren Rasmusen Hiortzhøy og sign. Hans Jacobsen Mandix er forrettet, dend grund under huuset, gaardsrommet og enn liden hauge derhoes er iche maalt eller beregnet. Lengden fra huuset og i øster 108 allen, breden i dend wester ende 40 allen, breden i dend øster ende 48 allen. Er taxerit for aarlig afgifft til huer Nyaar 2 rdlr.

Nr. 69. Niels Gundersen, wangemang ved Borgervangen, haver ligesaa et huus med nogen jord, som tilforn iche hafver gifvet jordskyld, er med nestbemelte huus samme tid taxerit, grunden under huuset, gaardsrommet og haugerom blef iche maalt eller taxerit, men alleene et wenge, som hand pløyer og saar. Lengden fra huuset og i øster 272 allen, breden 72 allen, endnu lengden i øster er 224 allen, breden 72 allen. Taxerit for aarlig afgifft til Nyaar 6 rdlr.

Nr. 70. Jens Pedersen, af Niels Lauritzens pladtz, hafver weledle magistratens bref paa hans pladtz, udgifven dend 2 aprilis 1688. Gifver aarlig jordskyld til Paaske 4 rdlr.

Nr. 71. Peder Børgesen hafver Peder Jørgensen vnderfougets bref paa et slibbe møllehuus og pladtz, dat. d. 9 april 1681, Peder Børgesen endnu een pladtz effter weledle magistratens bref, daterit dend 20 april 1681; Peder Børgesens søn, som nu beboer denne pladtz, hafver paataget sig at hafve inseende med dem, som graver sand paa felleden imoed Wartou, at der iche skal graves noget uden for grøfften, som nu er bleven opkast, men huem som behøver sand skal grave det imellum stranden og grøfften, huortil hand skal svare, om nogen vloflig grafning skeer; derimoed har ieg paa magistratens behag tilsagt hannem een krog imellum hans huus og dend gewelfte broe skraa fra Hans Nordorffs huuses stolpe og til dend sydwest hiørne af bemelte broe, dog at hand viger med sit luchelse 3 allen vesten fra broen og ey kommer veyen for nær, hvilchen liden krog hand skulle nyde frie for afgifft. Dend første pladtz har inttet allnemaal, gifver huer Paaske 3 ℳ; dend anden pladtz: breden udj øster 25 allen, breden i wester 10 allen, dyben eller lengden 37 allen, gifver til huer Paaske 2 rdlr.

Nr. 72. Lauridtz Søfrensen hafver een pladtz sampt een hytte og kaalhauge, som hand har bekommet af Ellen Niels Sørensens dend

24 april 1684, hvilchet bref paa magistratens weigne er confirmerit af kiemneren Hans Lewesen dend 30 april 1684, effter samme bref skal hand have indseende med lædet. Paa pladtzen findis intet allnemaall. Gifver huer Micheli 2 rdlr.

Ved den øster side af Nørre fellit.

Nr. 73. Assessor udj admiralitets collegio Jens Hellegaard hafver et wenge, huorpaa findes effterskreffne adkomst brefue: sahl. borgemester Knud Marcussen haver magistratens bref, dat. dend 1 maij 1621 paa denne eng, som siger dette at haver veret een moratz og et lidet stoche jord, og er welbemelte borgemester Knud Marquordsen forlofvet og tillat samme moradtz og jordsmonn fremdehlis at hegne og forbædre, dog saa at hans hustrue, børn og arfvinger skulle gifve aarligen 8 ß deraf; dernest haver Johan Adolf de Clerque samme pladtz afstanden til Jens Kronne dend 27 julij 1676; ydermehre Jens Kronnes udgifvene skiøde, dat. d. 8 julij 1685, da bemelte jordsmaal er soldt til assessor Jens Hellegaard. Strecher sig sønden nest op til Wartous enghauge, østen og sydoust fra dend gewelffte broe. Aarlig til Paaske 8 ß.

Nr. 74. Niels Andersen Grøn, nu Bendt Olsen, haver weledle magistratens bref, dat. 29 april 1685, som formelder, at denne pladtz er vdviist af begge kæmner efter weledle magistratens ordre, paa de mends erklæring dend 29 april anno 1685, og er denne pladtz bevilget hannem til leye for aarlig afgifft. Den øster side imoed marcken er 108 allen, vdj breden til Mogens Zacariasens pladtz 84 allen, vdj breden imoed møllen til dend synder side 44 allen, vdj dyben, eller lengden, langs grøfften udfor møllen er 75 allen, vdj breden mit af nør i sønder 72 allen. Jordskyld til Paaske 8 rdlr.

Nr. 75. Peder Christensen møller haver Hans Olsen møllers arfvingers skiøde, som til Mette Hendrich Jocumsens er vdgifven, dat. 24 februarij anno 1688; anno 1676 d. 22 maij haver hr. raadmand Stamppe, som dend tiid var kiembner, udmolt til Mogens Jensen, foruden sin mølle og biugestaun, til een haugerom et støcke jord, huoraf hand tillige med forige møllepladtz skulle gifve aarlig til staden 9 sldlr.; noch er Peder Christensen møller bevilget af weledle magistraten dend 2 april 1683 et stoche jord til sin kaalhauges forbedrelse, men ingen biugning maa der paa settis. Dend første pladtz hafver ingen allnemaal; dend andøn pladtz: sønder kandt af øster i wester 76 allen, wester ende langs weyen 38 allen; dend 3die pladtz: breden til landeweyen sønder og nør 21 allen 2 qt., dyben eller lengden af

vester i øster 179 allen 1 qt., breden bag udj af sønder i nør 67 allen. Gifver aarlig jordskyld af disse 3 pladtzer 10 rdlr.

Nr. 76. Hans høyærwerdighed weledle og welb. hr. doctor Hans Bagger haver ladet indlevere een extract af sine adkomstbreve, først af weledle og welb. magistratens bref, dat. dend 24 februarij 79, paa et støche jord, som var forundt Magnus Zachariasen Lind, beliggende imellum forige Hans Knop læstmager og Niels Fiskers pladtzer, staar indført for jordskyld til huer Paaske 10 rdlr.; for det andet Hans Knop lestmagers effterleverskes pladtz nest op til beliggende, som var øde, gifver aarlig huer Paaske 16 rdlr. 4 ₰; weledle magistratens bref, dat. den 24 februarij 1679, paa en pladtz, som David Limsydder tilhørtte og Mogens Zachariasen hafde sig tilhandlet, staar for aarlig jordskyld til huer Micheli 12 rdlr.; endnu magistratens bref, dat. dend 22 januarij 1683, huoreffter Magnus Zachriasen er bevilget een øde pladtz vden Øster port nest ved hans forige pladtz langs ned til stranden i een afkrog, huoraf skulle svares jordskyld til huer Paaske 12 rdlr.; Magnus Zachariasen skal have solt dend 30 julij 1688 samme jorder til weledle og welb. Jens Rosenheim og der udj taxerit jordskylden for 47 rdlr. effter skiødes formeldning, dat. 24 septembris 1688; welbaarne Jens Rosenheim hafver siden soldt til biskoppen doctor Hans Bagger samme pladtzer effter der paa ergangen skiøde, dat. dend 30 septembris 89, imoed aarlig jordskyld til staden huer Micheli 47 rdlr.; oven bemelte pladtzers jordskyld beløeber til 50 rdlr. 4 ₰, huor udj afgaar effter magistratens bref dend 20 junij 1687 3 rdlr. 2 ₰, bliver saa dend aarlige jordskyld 47 rdlr. 2 ₰. Dend første pladtz: fra øster kandt imoed Niels Fiskers udj breden 118 allen og udj lengden 200 allen; dend anden pladz: dend indleverede extract melder iche om alnemaalet. Disse forbemelte pladtzer, som hr. biskoppen tilhører, staar i jordbogen for aarlig jordskyld, som betales i 2de terminer til Paaske og Micheli, 47 rdlr. 2 ₰.

Nr. 77. Jørgen Hansen haver weledle og welb. magistratens bref, dat. d. 8 julij 1680, til Mogens Zacariasen udgifven paa et støche jord udenfor hans pladtzer, som hannem er bevilget for aarlig jordskyld 1 rdlr., som til Micheli betales. Allenmaalet fra øster til wester 80 allen, synder og nør 90 allen. Findes iche i jordbogen, men i min tiid betalt deraf til huer Micheli 1 rdlr.

Nr. 78. Her nest ved er hr. ober secretarius Harboes hauge, som er frie kiøbt af staden, samme hauge hafver tilforn tilhørt borgemester Bølch.

Nr. 79, Albret Kroger møller haver weledle og welb. magistratens bref, dat. dend 21 junij 1682, at niude dend udviiste pladtz til at opsette en molle. Her paa findes inttet allenmaall. Aarlig til Paaske 6 rdlr.

Nr. 80. Her vnder weledle og welb. hr. justitsraad Olle Hansens hauge, huorpaa hand haver Hans Kongl. Mayt. bref.

Nr. 81. Kongl. Mayt. kiochen inspecteur monsieur Christian Nielsen haver ligeledes Kongl. Mayt. bref paa hans hauge og pladtz.

Nr. 82. Jørgen Gaastebruch, accise skriver, haver et støche jord ved Accise boen, som dend 9 junij anno 1691 er maalt og taxerit tillige med flere pladtzer, efter forretningen indført. Først maalt dend øster side 144 allen, breden i dend synder ende 66½ allen, dend wester side 144 allen, breden norden til 84 allen; det andet maal paa denne wenge: dend wester side til kaaljorden 32 allen, breden i dend norder side 66½ allen, dend øster side 32 allen, breden i dend sønder ende 84 allen; det 3die maal paa denne wenge blef nest ved det sidste maal: den sønder ende breden 88½ allen, dend wester side 32 allen, dend norder side nest ved Accisse boeden 40 allen, dend øster side 64 allen. Gifver aarlig jordskyld, som betales til Nyeaar, 4 rdlr.

Vesten den øster landewey.

Nr. 83. Baltzer Laursen boer i een hulle ved Skibs kierchegaard, som hannem er tilmaalt anno 1693. Dend øster side 73½ allen, dend sønder ende 23 allen, dend wester side 73 allen, dend nordør side 23 allen. Gifver aarlig til Nyaar 1 rdlr. 2 ℔.

Nr. 84. Weledle og welb. frue Lassens haver een jord uden Øster port, haver iche frembvist nogen adkomstbrefue eller allnemaal derpaa. Herpaa er inttet allnemaal. Gifver aarlig til Micheli 4 ℔.

Nr. 85. Sidtzel sahl. hr. Andersis haver effterfølgende brefve: først borgemester Simen Surbechs skiøde til Peder Pedersen raadmand, udgifvet dend 8 augustij anno 1633, paa et jordsmonn uden Østerport imellum Sortedam og allweyen udmed Pebling søen, skulle gifve jordskyld deraf som dend blifver paalagt; raadmand Peder Pedersen har solt samme jord igien til Ifuer Kier pogementmager d. 12 julij 1634; Ifuer Kier igien soldt samme grund til Niels Pedersen, prior og hospital forstander d. 15 februarij 1646; Niels Pedersen haver afhendt samme grund igien til hr. Anders Matthiesen dend 11 decembris anno 1647. Vdj maalet 60 roede, huer roede 8 allen lang. Aarligen jordskyld til Paaske 4 ℔.

Nr. 86. Jochum Bøchman haver Mette sahl. Ifver Rauns skiøde, dat. dend 5 martij 1649, udgifven til Wolf Ifversen Raun, Kongl. Mayt. ridefoget, en hindes hauge med fiire fag huus uden Nørreport imoed Wartow; dernest haver Wulf Raun skiøt denne pladtz dend 10 april anno 1654 til Anne sahl. Niels Pedersens, fordum prior i Wartow, ydermeere Anne sahl. Niels Pedersens skiøde, dat. d. 24 septembris 1660, til Jens Nielsen Søegaard smed udgifven, og formelder dete skiøde, at pladtzen ligger imellum hr. Anders Mathiasens pladtz paa dend eene og Sortedams broe paa dend anden side. Paa denne pladtz er inttet allnemaal. Aarlig jordskyld til Paaske 4 ß. *Disse skoder og pladtz er kommen til staden igien anno 1714, som sees i dette 1714 aars kiemner regenskab.*

Nr. 87. Borgerwangen, er leyet til en deel borgere her i staden; af samme wang leverer oldermanden aarligen til staden 30 rdlr., saa festes jordene huer fembte aar og gifves af huer jord, naar dend festes, 2 ß 8 ß. Herpaa er inttet allnemaal. Aarlig til Micheli 30 rdlr.

Nr. 88. Wogenmandswangen, som oldermanden aarligen svarer og erlegger 4 rdlr. 1 ß. Herpaa er inttet allnemaal. Gifver aarlig Micheli 4 rdlr. 1 ß.

Orig. i Raadstue-Arkivet. Nogle nyere Tilføjelser ere trykte med Kursiv.

H. DRESSEL
Bogbinder,
Saxkjöbing

